ſciam ſm gl. donec de traſgreſſiõe huiuſmo di ſatiſfecerit ↄpetenter. ex̄ de pe. ⁊ re. cũ infir mitas. Et ſm Hoſ. ex quo tex. dicit. pcipim⁹ traſgreſſoꝛ peccat moꝛtaliter. Itẽ in eo. c. ſub pena excõicationis ꝓhibetur medicis ne pro coꝛpoꝛali ſalute aliquid ſuadeãt qđ in pericu lu͡ȝ aie ↄuertatur. Et ſm Hoſti. ↄ huiuſmodi ſtatutum pſcribi nõ põt: nec aliqua ↄſuetudi ne tolli: cũ pro ſalute aiaꝝ inductũ ſit. Idẽ pa noꝛ. ibi dicẽs. ꝙ ↄſuetudo iuri nõ ꝑiudicat: ni ſi ſit rõnabilis. Sȝ iſta ↄſuetudo nõ habet in ſe aliquã rõnẽ. Immo ex ea proueniũt multa mala: vt in textu.

1 ¶ Quid aũt ſi medicus monet ⁊ iducit infir mu͡ȝ q̃ȝtũ põt ad vocandũ ꝑſbyterũ: ⁊ tñ ille nõ vult acquieſcere. nunquid medicus teneat totaliter illi⁹ curã dimittere? R. panoꝛ. i. d. c. cũ iſirmitas. dicit: ꝙ illa v̈ba: moneas ⁊ iducas. debẽt intelligi cũ effectu: ita ꝙ vocet ſacerdo te͡ȝ: al's ñ ſatiſfacit ꝑcepto dicti capl'i. Et i hoc ꝑſiſtit. Quidã tñ ñ irrationabil'r dicũt: ꝙ vbi medicus q̃ȝtu͡ȝ in ſe ẽ fecerit ⁊ idurerit ẽt cõ minando: ꝙ cu͡ȝ derelinquet. ⁊ ille nihilomi nus obſtinat⁹ pſeueraret: ⁊ nollet aduocare ꝑ ſbytcrũ: ꝙ eo cãu poſſet ꝓcedere in cura: q꞉ ſi i tali iſirmitate decederet: deſpatus moꝛeretur. vbi aũt ď piculo euadẽt: poſſet adhuc ↄuerti. Ad hoc facit. c. ſi. ď eo q co. ↄſan. vxoꝛis. vbi dicit: moneas ⁊ iducas. poſtea ſubdit ꝙ ſi idu ci nequiuerit. Ecce quõ illa v̈ba nõ itelligunt cũ effectu. al's non addidiſſet: ꝙ ſi induci ⁊c.

2 ¶ Quid aũt itelligat tex. ibi ante oĩa moneãt? R. panoꝛ. ſm Hoſt. ꝙ anteq̃ȝ recipiat curam coꝛpis vel ↄueniat de ſalario: dȝ huare qđ ibi dicit. Al's aũt ſalariũ poſſet repeti: q꞉ contra legem. C. de leg. l. nõ dubiũ.

3 ¶ An aũt illa decre. ſit itelligẽda gñaliter de oib⁹ iſirmitatib⁹: vel reſtrĩgenda ad aliquas? Dicendũ videt ſaluo ſemp melioꝛi iudicio: ꝙ dȝ itelligi ď iſirmitatib⁹ piculoſis ⁊ dubijs. ni mis. n. durũ eſſet: vt ꝓ quolib͡ȝ accidente: vel doloꝛe capitis ſupueniẽte iſirmo: ꝙ medicus teneret iducẽ iſtũ ad ↄfeſſionẽ ſub pena pecca ti moꝛtal'r: ſȝ dȝ itelligi ď egritudine tali: q̄ h͡ȝ ſe ẽ piculoſa: ſicut ſunt febꝛes ↄtinue: pleureſes: ſqnancia: doloꝛes colici renũ ⁊ huiuſmõi. Iõ credendũ eſt medicũ tũc teneri ad inducendu͡ȝ infirmũ ad ↄfeſſionẽ: qñ iſirmus ipe teneretur ↄfiteri i dicto cãu. ſ. qñ ẽ in articulo neceſſita tis: ſeu in piculo moꝛtis: vt dictum eſt. ś. Cõ feſſio ſcđo. §. vj. Secus vbi quis haberet fe bꝛem ephimerã ⁊ huiuſmodi.

¶ Vtꝝ aũt medicus ꝑnoſcẽs moꝛte͡ȝ iſirmi vi 4 cinã: cuius curã h͡ȝ: teneat ei nũciare? Circa h Io. nea. diſtinguit: aut tal' medicus credit ve riſil'r ꝙ talis ꝓnũciatio moꝛtis multũ ꝓde rit iſirmo: quantũ ad ſalutẽ aie: ⁊ oꝛdinatõne͡ȝ de rebus ſuis. Aut credit oppoſitũ. ſ. ꝙ nihil ꝓderit. Aut dubitat de vtroq͡ȝ. Pͥo cãu: q꞉ ſ. credit ꝙ ꝓderit: vtputa q꞉ credit ꝙ talis in firmus ſit i ſtatu peccati moꝛtalis: ⁊ nihil oꝛdi nauit ď reb⁹ ſuis que diſtribuerẽtur poſt moꝛ tẽ eius: ⁊ grauis diſſenſio eueniet inter here des ꝑpter eas. Audita vero moꝛte vicina: in firmus bene ſe diſponeret ad bñ moꝛiendu͡ȝ: ⁊ bene oꝛdinãdũ ď rebus ſuis. Et in tali caſu te netur manifeſtare ꝑ ſe: vel ꝑ alium infirmo ex p̄cepto caritatis: ⁊ nõ faciendo peccat moꝛ taliter. Si tñ ſunt plures habẽtes curã vnius iſirmi: vno p̄dicẽte alij ſunt liberati. Si v̈o medicus credit veriſimiliter oppoſitum. ſ. ꝙ talis pꝛonũciatio moꝛtis paru͡ȝ vel nihil ꝓde rit infirmo: ⁊ per oppoſitu͡ȝ credit ꝙ tacitur nitas paru͡ȝ vel nihil oberit: q꞉ credit eu͡ȝ eſſe in bono ſtatu: ⁊ bñ oꝛdinaſſe de reb⁹ ſuis: tũc nõ tenetur medicus ꝑdicere moꝛtem. Ita ꝙ ñ p̄dicẽdo peccet grauiter: q꞉ ceſſante cauſa ⁊c. Tamen melius faceret p̄dicẽdo. Cuius ratio eſt: q꞉ q̃ȝtũcunq͡ȝ infirmus credatur eſſe in bono ſtatu anime ⁊ rerum: tamen quãtum ad vtrunq͡ȝ poſſ͡ȝ pꝛoficere. ⁊ pꝛobabile eſt: ꝙ audita moꝛte vicina magis ſe diſponeret. Si autem medicus nihil credit de p̄dictis duo bus: ſed eſt in dubio: tunc etiam tenetur moꝛ tem vicinam nunciare: q꞉ in dubio tenetur ho mo vitare nõbile dãnum ꝓximi ſi põt. In di cto aũt cãu põt ſequi dãnum dãnationis eter ne ⁊ rerum tempoꝛalium.

¶ Quõ ſe dȝ hꝛe medicus i medicinis ↄferẽ 5 dis? R. ſm Inn. diligẽter attẽdẽ deb͡ȝ ne illas medicinas ↄferat: ď qbus ſm artẽ ei ñ ↄſtat. Nã ſi dubitat q͡ȝ h͡ȝ ꝙ noceãt: ↄferẽdo peccat q꞉ in tutioꝛẽ ꝑtẽ tẽdẽdũ ẽ. Et ſecurius ẽ egrũ nãe relinquere: q̃ȝ medico impito cõmittere. Et ſi ꝓpter iperitiã medici vel cirugici infir mus moꝛitur: aut remanet inutilis. puta q꞉ ha bebat tibiam fractã: vl' bꝛachiũ ⁊ huiuſmõi: ⁊ ꝑꝑ ei⁹ ipericiã remãſit deſtruct⁹: tenet ď dãno qđ inde ſeqtur. nã foꝛte hebat aliqua͡ȝ artẽ: ex qua alebat filios vl' vxoꝛe͡ȝ ⁊ huiuſmõi. ⁊ nũc

paꝝ vel nihil lucraſ: teneſ ad equiualens ſm
doc. Idem Ri. i. iiij. di. xv. ex quo directe nõ
põt reſarcire principale. Idẽ ſi ex ei⁹ negligen
tia: q2 ñ viſitauit iſirmũ tẽporib⁹ dbitis vt de/
bebat. vl' dato ꝙ eẽt peritus: noluit ꝓcedẽ ſ3 cã
nones medicine: ſ3 iuxta ſuũ ſenſu3. In oib⁹ p̃
dictis ⁊ ſil'ib⁹ teneſ ad arbitriũ bonoꝝ viro/
rũ. Et p̃dicta itellige qñ tal' p̃dicabat ſe peritu3
v̓bis: vel ex doctoratu. Secus d̓ illo q dicebat
ſe imperitũ: ⁊ ex defectu bonoꝝ medicoru3 fecit
qđ potuit bona fide: tũc ñ vr̃ ſibi iputãdu3: ſ3
potius ſibi iputet q talẽ elegit. Idẽ dictũ ẽ de
aduocato. ẽ. Aduocatus. §. ij.

6 ¶ Pone. medicus ꝓmiſit curare iſirmũ: libe
ratus ẽ: ſ3 poſtea recidiuauit. an teneatur pro
eodẽ ſalario curare egrotũ? Spe. diſtiguit. an
icõtinẽti eger recidiuauit: vt tũc teneaſ. Aut
ex iteruallo: ⁊ tũc ñ teneatur. vl' dic ꝙ ſi culpa
egroti: nõ teneſ. al's ſecus. Et h̓ rñſio ẽ valde
rõnabil'. hanc. q. format gl. i. l. martius. ff. lo
ca. d̓ medico q ꝓmiſit ticio liberare eũ a poda
gra: ⁊ ipm liberaſſe videbaſ. tp̃e aũt trãſacto:
ticius in eandẽ iſirmitatẽ decidit. T. agit ꝯtra
medicũ vt liberet eũ: q2 nõ extraxit anguſtias
iſirmitatis ſeu radicẽ: ſ3 ceſſare fecit. Itẽ q2 nõ
videtur curaſſe: ex quo nõ durat curatio. Ite3
q2 ꝓmittẽdo curatiõe3: vr̃ ꝓmiſiſſe ꝙ eũ ꝑfe
cte curaret. qm̃ v̓ba cũ effectu ⁊c̃. Itẽ q2 huic
reſtituiſ iſirmitas: ergo ⁊ illi d3 reſtitui ſollici
tudo curãdi. In ꝯtrariũ facit: q2 de pñti tãtu3
infirmitate videſ cogitatũ. Et ideo illa ſubla/
ta: vr̃ ſublata obligatio curandi ⁊c̃. Nã in iſi
nitũ ñ d3 obligari: q2 iſinitas euitaſ. hec glo.
Tamẽ quo ad hũc vltimũ caſu3 recurrẽdũ eſt
ad v̓ba ⁊ intẽtõem medici ⁊ infirmi. Nã ſi cõ
uentu3 ẽ ꝙ deberet eũ curare oio: ⁊ a totali in
firmitate podagre: tunc medicus teneret quo
ad recidiuam. Si vero actũ eſt ſolum de infir
mitate tunc iminenti: tunc ſecus.

7 ¶ Utru3 medicus teneatur potius gratis cu
rare q̃3 infirmũ permittere mori? R. ſm Ray.
medicus tenetur curam ⁊ ꝯſilium impendere
pauperi languido: vt habeſ. lxxxiij. di. in prin
cipio. vbi dicit glo. ꝙ medicus debet potius
gratis curare: q̃3 permittere mori: non ſolum
paupere3: ſed etia3 diuitem. Immo medicus
hoc caſu deb3 curare non ſolum gratis: ſed ⁊
ſuis expenſis: etiã diuite3 qui nollet aliqd da/
re: priuſq̃3 permittere eum mori. Et ſi conua/
luerit repetet ipẽſas: quia vtiliter geſſit nego
ciu3 eius. Etiam ſi moriaſ eger põt repetere:
q2 ſufficit ꝙ vtiliter cepit gerere: l3 euẽtus nõ
ſit ſecut⁹. ff. de ne. geſ. l. ſed an vltro. Nec põt
ei obijci ꝙ cã pietatis fecerit ſũptus: niſi eſſet
ꝓpinquus infirmo. vt. C. d̓ ne. ge. alimenta.
Et põt medicus p̃dicta facere ⁊ repetere: etiã
ſi infirmus ꝓhibuerit. Sicut ⁊ viru3 poſſu/
mus extrahere de domo ruitura: ⁊ beneficiu3
inferre inuito. xxiij. q. iiij. ipſa pietas. Immo
p̃ſumitur ꝙ infirmus talia dicẽdo fuerit furio
ſus. ff. de cõdi. inſti. quidã. Et p p̃dicta ſolui/
tur. q. quotidiana. Quida3 cirugicus curauit
quedam iſirmũ inuitũ qui habebat pedẽ pu/
trefactũ. ⁊ niſi curaſſet eu3: neceſſe fuiſſet ei in
cidi pede3: ne reliquũ corporis ad putrefactõ/
nẽ deueniſſet. ⁊ ad talẽ pedem curãdum facte
ſũt multe expẽſe. Quo curato: cirugicus petit
expenſas factas. Infirmus dic̃ ſe nihil ei velle
dare. ⁊ ꝙ potius voluiſſet abſciſiõem pedis:
q̃3 tantã pecunia3 ſoluere. Quid iuris? R. ſm
nõ. per Bar. in. l. ſticus. ff. de pec. le. ꝓ omni
eo qđ tangit ꝑſona3 vel libertate3 vel vitã vel
ciuitate3: ꝙ ille pro quo ſoluiſ: nõ põt dicẽ nõ
eſſe vtiliter geſtum. vt in caſu noſtro. Quod
tene mẽti. Et ꝓ hoc dicit Bar. ꝙ ſiquis fuit
ꝯdẽnatus: adeo ꝙ ſi ille nõ ſolueret: amputa/
reſ ſibi pes: vel aliud deberet fieri in ꝑſonam.
Modo aliqs amicus ſoluit ꝯdẽnatõnem: aio
repetendi. Ille nõ vult reddere: q2 dicit meli⁹
eſſet mihi ꝙ pes amputareſ q̃3 ꝙ tanta pecu/
nia ſolueref. Certe non poſſet dicere: vt ẽ tex.
ſm Bar. i. d. l. ſticus. ⁊ ibi glo. nõbilis. Idẽ
dicendum ſi aliquis fuit ꝯdẽnatus in. c. ⁊ niſi
ſolueret eſſet exbãnitus. Si aliquis ſoluit pro
eo: nõ põt dicere: nõ expediebat ſoluere: quia
potius expediebat eſſe bãnitu3. hec Bar. Et
hec nõ: quia ſingularia.

¶ Pone. Statuto ep̃i cauetur: ꝙ nullus ſub 8
pena excõicatõis poſſit itrare monaſteria mo
nialiũ niſi ſit medicus. Modo intrauit qdam
qui erat medicus nõ ꝯuẽtatus: an ſit excõica
tus? R. Bar. in. l. ſciendu3. ff. de edil. edic. re/
fert ſe habuiſſe hanc. q. de facto: ⁊ rñdiſſe ꝙ ñ
erat excõicatus: q2 q̃3uis nõ ſit cõuentatus: tñ
medicus eſt. ⁊ ita a vulgo noiatur. Itẽ nõ dr̃
medicus a dignitate: ſ3 a medicãdo. vñ nõ re
fert an ſit doctor: dũmodo medicetur.

¶ An aũt licẽtiat⁹ dicaſ doctor? Bal. dicit ꝙ 9
nõ. Et dicit ꝙ ſi ep̃s excõicat oẽs doc. nõ di/
ſputãtes: ñ dr̃ excõicaſſe licẽtiatos. Et h̓ vo/

luit ipſe Bal. i. l. j. ff. ſo. ma. Et i. l. pe. ꝺ teſta. mili. dixit ꝙ ptās q ꝺꝫ ducere ſecum aſſeſſoreꝫ doctorē non ſatiſfacit ducēdo licentiatū.

10 ¶ An āt iudex teneaꝛ dare ſuſpēſuꝫ ꝓ notomia? Bar. h relīqt ſub dubio i. l. ſi. ꝺ cada. pu ni. tñ cāus ē ꝙ ſic i. l. ꝙ reipublice. ff. de iniur. quā. l. ad hoc allegat Ludo. in. d. l. j. ſo. ma.

11 ¶ Quid ſi ꝑꝑ defectū vł corꝛuptiōem aut ſo phiſticatōeꝫ reꝝ in medicina poſitaꝝ īfirmus incurrit periculuꝫ? R. ſm Inno. Si medicus diligētiaꝫ quā debuit adhibuit ī rebus eligendis: inculpabilis erit.

12 ¶ Vtrū peccet īfirmus ñ obediēdo medico? R. ſm Inn. videꝛ ꝙ nō: qꝛ medicus nec platus ē: nec homo: cuiꝰ mādatis obedire teneaꝛ tamē bonū eſt ꝙ ei credat tanq̄ ꝑito in arte. Et ſm Arch. ſ. ſi īfirmus ſumat cibuꝫ vł po tuꝫ: q̄zuis credat īfirmitatē aliqualr augeri: ñ peccat mortaliter. vel ſaltē nō ita grauiter. ſicut ſi ſumpſiſſet cibum vel potum vnde ſeq̄retur mors. Peccant tamen ſeruientes ei talia miniſtrantes.

13 ¶ Vtruꝫ medici vel cirugici poſſint ad ordines ꝓmoueri? R. ſm Ray. ſi ꝑiti erant ī arte. ⁊ nihil de ꝯtingētibus omiſerūt: ⁊ habent de hoc ꝓbabilē ꝯſciam poterunt ꝓmoueri. alˀs ñ. ex ꝺ eta. ⁊ qua. ad aures. Eſt tñ ꝯſulēdū ſꝫ Hoſ. ⁊ Goſ. ꝙ ꝓmouēdus a practica medi cine abſtineat: q̄ aduſtiōeꝫ vł īciſiōeꝫ reqrit: qꝛ h ē oīo clˀicis īterdictū. ex ꝺ homicidio. c. tua. ⁊ ex ne cle. vł mo. c. ſniaꝫ. Et lꝫ ibi nō videaꝛ dici niſi ꝺ exn̄tibus ī ſacris: tñ ſm panor. idē pōt dici ꝺ exn̄tibus ī minoribus qñ ſūt be neficiati. vide ꝺ hoc. s. Homicidiū. iij. §. iij.

14 ¶ Vtruꝫ liceat clericis opari ī phiſica? R. ſm Ray. ſi ſūt ī ſacris vł mioribꝰ: dūtñ ſint ſufficiēter bñficiati: ñ lꝫ: niſi gratis ꝓ miſerabilibꝰ ꝑſonis vł ꝯſanguineis ſuis: nec tūc vbi poſſꝫ eē ꝑiculū: qꝺ etiā ī clauſtralibus diſtrictius eſt obſeruandū. extra ne cle. vel mo. multa.

m Endaciū

ē falſa ſignificatio vocis cū ītētōe fal lēdi. xxij. q. ij. §. ille ergo. Et noīe vo cis tanq̄ pncipali ītelligi dꝫ oē ſignū: vt ſcri pture ſiue etiam nutus.

1 ¶ In qꝰ differt mēdaciū a falſo? R. Falſū dic̄ qcūqꝫ aliꝺ q̄ꝫ qꝺ veꝝ ē loqꝛ. Et h pōt dupl'r ꝯtigē vno mō qñ credit dicē veꝝ. Et ſi hꝫ de h ꝓbabilē cāꝫ ñ peccat: vł ſaltē ñ mortal'r. qꝛ reā līguā ñ facͭ niſi rea mens. xxij. q. ij. hoīes. Alio mō qñ credit dicē falſuꝫ ⁊ ꝯ mētē loqꝛ: ⁊ h ē mēdaciū vt ī pcedēti. §. dcꝫ ē. Nā ⁊ mē tiri dr̄ q̄ſi ꝯ mētē ire. quinetiā dicēdo veritatē ſꝫ ꝯ mētē ſuā. ſ. qñ credit dicere falſitatē. Et ſic decipere erit mēdaciū. qꝛ q̄ꝫtū in eo eſt falſum ſignificat. vt in. d. c. homines.

¶ Quot ſūt gnā mendacioꝝ? R. Aug. ponit 2 viij. gnā q̄ plene hn̄tur. xxij. q. ij. primū. Bre uior āt ⁊ planior ē diſtinctio. ꝙ mēdacioꝝum aliud ē pniciosū: aliud iocoſuꝫ: ⁊ aliud officio ſum. vt. xxij. q. ij. ne quis.

¶ Vtrꝫ mēdaciū ſit peccatū? R. oē qdē mēda 3 ciū peccatū ē. xxij. q. ij. mihi āt. ⁊. c. primū ī ſi. Sꝫ vtrꝫ ſit mortale dicēdū ſꝫ Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. cx. Mēdaciū pōt ꝯriari caritati tripl'r. Prio mō ſꝫ ſe. ſ. ex ipā falſa ſignificatiōe. vbi ꝯſide rādū ē circa qd ſit ipa falſa ſignificatio. Nā ſi ſit circa res diuinas ꝯriaꝛ caritati diuine cuius veritatē aliqs tali mēdacio occultat: vł coꝛrū pit. ⁊ iō ē mortale ⁊ grauiſſimū. Similiꝛ ſi ſit ꝯ aliqd cuiꝰ cognitio ptineat ad hoīs bonuꝫ: puta ad ꝑfectōeꝫ ſcīe ⁊ īformatiōꝫ moꝝ: ꝯriaꝛ caritati ꝓxi: ⁊ ē mortale. Nō ſi ſit circa aliqd ꝺ quo ñ refert vtꝝ ſic vł ſic cognoſcaꝛ: ⁊ ē ex ta li mēdacio ñ dānificaꝛ ꝓximus. ſicͭ ſi qs fallaꝛ ī aliqbꝰ pticularibꝰ ad ſe ñ ptinētibꝰ. ⁊ tūc ñ eſt peccatū mortale. Scꝺo mō pōt ꝯriari caritati rōe finis ītēti. puta ſi dr̄ in iniuriā dei ꝙ ſp ē mortale: Aut ī nocumētū ꝓxi q̄ꝫtū ad ꝑſonaꝫ: diuitias vł famam ⁊ h iteꝝ ē mortale. Nō ſi finis ipe ñ eēt ꝯriꝰ caritati ñ ē peccatū mortale ſic appet ī mēdacio iocoſo ⁊ officioſo. Tertio mō mēdaciū pōt ꝯriari caritati ꝑ accidēs rōe ſcādali vł cuiuſcūqꝫ dāni ꝯn̄tis: ⁊ ſic erit pec catū mortale. Sꝫ ꝙ qdā dn̄t ꝙ ꝑfectꝫ uiris oē mēdaciū ē pcc̄m mortale: irrōabilit dr̄. Nulla eni circūſtātia aggrauat ī īfinitū niſi q̄ trāſfert ī aliā ſpēm: nō āt circūſtātia ꝑſone. Et ꝓ plena ꝺclaratōe iſtoꝝ mēdacioꝝ cape iſtas qnqꝫ ꝯcluſiōes ⁊ decetero errare nō poteris.

¶ Pria ꝯcluſio dicēs mēdaciū ī notabile dā 4 nū ꝓximi corporale vel ſpūale ſemper peccat mortaliter. Hec concluſio patet ꝺ ſe.

¶ Scꝺa ꝯcluſio dicēs mēdaciū cū iuramēto 5 ſemp peccat mortaliter ſi aduertit iurare falſū. Et hoc ſiue ſit in dānū ꝓximi ſiue nō: qꝛ facit ꝯtra ſcꝺꝫ pceptum decalogi.

¶ Tertia ꝯcluſio dicēs mēdaciū ſine iuramēto 6 ſi ñ ē ī nōbile dānū ꝓximi ñ peccat mortal'r ni ſi hrēt aiuꝫ nocēdi ī maiori nā tūc eēt mortale.

7 ¶ Quarta 9clusio mēdaciū iocosuz ꝺ se nūq̃z ē mortale nisi dicerẽ cū tāta cupiditate ꝙ paratus eēt dicere ēt si offēderet deū vel proximū: q2 tunc eēt mortale.

8 ¶ Quīta 9clusio circūstātia psone nūq̃z mutat spēz: vt de vēiali efficiat mortale: vt i religioso dicēte mēdaciū officiosū vel iocosū nisi p accidēs rōe scādali. lz gl. i. d. c. ne qs. teneat ꝙ hoib9 pfectis mēdaciū officiosuz sit mortale. Idem dici doctore vl' pdicatore ꝙ n̄ peccāt mortal'r: nisi rōe scādali vel 9tēpt9 doctrine sit ānexus: q2 si hoc sciēs mētit: peccat mortal'r. Sil'r si dicēt ꝯ id qꝺ ē faciēdū ex necessitate. Sec9 si ex 9silio nisi rōe scādali vt dcz ē.

9 ¶ Utrū liceat p alteri9 vita 9seruāda mētiri: R. ꝙ nō. vt. xxij. q. ij. c. pmū. ⁊. c. ne qs. ⁊ sic mihi n̄ lz 9mittē min9 malū: vt alius euitet maius: vel vt 9sequat maius bonū. q2 nemo dz aiaz suā alienis ipēdere 9modis. vn̄ nō dz qs 9mittē pcēm vēiale: vt ali9 euitet mortale etiā grauissimū. vt vl't gl. nōbilis. xiiij. di. qꝺ ait. Idē dicit Aug. i li. de mēdacio. cui9 tex. ponit i. d. c. pmū. vbi dic̄ ꝙ n̄ ē licitū dicē mēdaciū: vt alius liberet a morte tpali vel eterna. s. vt n̄ occidat ab alio: vel vt liberet ab inferno. Tale tn̄ mēdaciū ē pcēm veniale: q2 nulli nocz ⁊ alteri pdest: ⁊ tale mēdaciū dicit officiosuz. Nō tn̄ ꝙ aliqn̄ eadē psona ē iter duo mala iplicita: puta q2 nisi pmittatur adulteriū: faciat homicidiū. Et hoc casu admittit 9pēsatio: q2 poti9 sibi pmittēdū ē: vt faciat minus malū: ne faciat maius. Et sic vt faciat adulteriū: qꝺ ē minus malū. vt ē tex. xxxiij. q. ij. si qꝺ verius. ⁊. xiij. di. nerui. Aliqn̄ duo mala nō cadūt in eadē persona: sed in diuersis. verbi gratia. vnus vult iterficere hominem: interrogat me vbi sit: nūquid liceat mihi dicere mēdaciū: vz ꝙ nesciam vbi sit: ad hoc vt euitetur homicidiū: ⁊ dicēdū ꝙ nō p predicta.

10 ¶ An āt mēdaciū obstetricū fuerit dignū aliqua remuneratiōe: R. s̄m Tho. scđa scđe. q. cx. Mēdaciū obstetricū pōt dupl'r 9siderari. vno modo quātum ad effectū beniuolētie in iudeos ⁊ reuerētiā diuini timoris. ⁊ sic debetur eis remuneratō eterna. vn̄ Hieronymus exponit ꝙ deus edificauit illis domos spirituales. Alio mō pōt cōtrariari quantū ad exteriorē actū mēdacij: quo quidē nō potuerūt eternā remuneratōnē mereri. sed forte aliquā remuneratiōnē tēporalē: cuius merito nō repugnat deformitas illi9 mēdacij: sicut repugnabat merito remuneratōis eterne. Et sic itelligēda sūt verba Gre. cū dic: ꝙ benignitatis eaꝝ merces que eis potuit i eterna vita retribui premissa culpa mēdacij in terrenā ē remunerationē declinata. Unde nō intelligitur ꝙ illo mēdacio mererētur amittere remunerationem eternaz quā iam ex precedenti affectu meruerant.

¶ Quid de Abraaz Jacob ⁊ alijs sanctis veteris testamēti q videtur mētiti fuisse: R. Nico. de lira. geñ. xxvij. ꝙ licet excusari possint: tn̄ non videt sibi magna necessitas excusandi eos a mēdacio: maxie officioso. Sic ibi. Ego suz Esau. ⁊ i plurib9 alijs locis: q2 certuz ē ꝙ apl'i fuerūt multo pfectiores: ⁊ tn̄ nō fuerunt imunes a peccato veniali. ergo ⁊ multomin9 patres veteris testamēti: q2 plures eoꝝ legūt peccasse mortal'r: vt Dauid ⁊ patriarche: qui ex odio vēdiderūt Joseph. 11

¶ Accusat9 negās veritatē i iudicio qn̄ peccet mortal'r. vide. s. Accusat9 i pricipio. 12

¶ Testis testificās falsuz peccat mortal'r: nisi ꝺbita ꝺliberatōe ⁊ sollicitudie adhibita putaret se certū eē ꝺ eo qꝺ falsum ē s̄z Tho. Addit ēt Ul. ꝙ oē mēdaciū pter iocosū qꝺ i iudicio ꝺr de his que ad iudiciū pertinēt ē pniciosum ⁊ mortale: q2 subuertit veritatē iudicij qꝺ cedit in perniciem vniuersitatis. 13

¶ Utrū mai9 pcēm sit mētiri verbo q̃z facto: R. s̄m Tho. i quolibet. cū eadē intētio fallēdi sit i vtroq3: vterq3 equal'r peccat. Uerbū eni ⁊ factū assumunt: vt istrm fallēdi. vn̄ n̄ refert q̃ztum ad pcēm. vtrū aliqs verbo: scripto: vel nutu: vl' quocūq3 facto mētiatur. Sic nec refert quātū ad homicidiū: vtrū quis gladio vl' securi iterficiat. 14

m **Ercator** ¶ Quis dicatur: ⁊ qd si emit rē: vt eā imutatā carius vendat. an talis sit eijciēdus de tēplo: vide. s. Emptio. §. x. ⁊. xj. ⁊. j. Usura. ij. §. vltio.

m **Eretrix** ¶ Que dicatur meretrix: ⁊ an possit de his que acqsiuit per meretriciū ad libitū dispōnē: vide. s. Adulatio in fi. ⁊. j. Restitutio. xiiij. §. xiiij. ⁊. xv.

m **Eritū** ppzie ꝺr actio q̄ sit vt ei q agit sit iustū aliqd dari

¶ Quotuplex ē meritū: R. s̄m Bo. in. iij. di. 1

iiij. ar. ij. q. ij. ꝙ triplex ē. Primū dicit ꝯgrui: ⁊ iſtud ē qñ quis ex actiõe nõ h₃ debitũ reci‑piẽdi: ſed tñ illi cui ſit decet dare. ſicut cu₃ hõ atteritur ꝺ peccato ſuo: l₃ ñ mereatur grãz: tñ ꝯuenit deo vt faciẽti qꝺ in ſe ē: ex ſua bonita‑te det. Secũdum ē meritũ digni: ⁊ iſtud ē cũ aliquis iuſtus rogat ꝓ aliqua pſona que ē in peccato. Dignũ quippe ē ꝙ iuſtus exaudiat. Tertiu₃ ē meritũ cõdigni: ⁊ iſtud ē qñ agens h₃ debitũ recipiẽdi. Et iõ cũ pria rõ dandi ſit amor: impoſſibile eſt ꝙ aliqs poſſit ſibi facere debitũ q amicitia caret: ꝓpterea extãtes extra caritatẽ nõ pñt mereri de ꝯdigno.

1 ¶ Utrũ aũt aliquis poſſit mereri ⁊ demereri vno actu: vide. j. Peccatũ. §. iij.

m **Etus.** ¶ Quid ſit ⁊ quotuplex ſit: ⁊ an mřimoniu₃ ex ĩperio pĩcipis teneat ⁊ multis alijs. vide. ŝ. Impedimẽtũ. x. per totũ.

1 ¶ Utrũ metus perdendi bona tẽporalia: vel graue iacturã in eis: puta maiorẽ partem ſit iuſtus: R. Panoꝛ. poſt glo. i. c. abbas. extra eo. ꝙ ſic: ſi ñ põt ſuſtẽtari ſine illis bonis que quis timet pdere: q2 alibi dr ꝙ ſpũalia nõ pñt diu eẽ ſine tẽpoꝛalibus. j. q. iij. ſiquis obiece‑rit. Et glo. in. l. aduocati. C. de aduo. di. iud. dicit nõ. pecuniã vitam hois.

2 ¶ Utrũ timoꝛ iſamie ſit iuſtus: R. glo. i. l. nec timorẽ. ff. eo. ꝙ timoꝛ iſamie facti ñ cauſat: vt puta q2 aliquis faciet cãtilenã de eo. S₃ met⁹ iſamie iuris talis q h₃ iuris effectu₃: iuſtus ē. vt. l. iſti. §. ſi. co. ti. Dicit tñ Panoꝛ. i. d. c. ab bas. ꝙ regul'r ea que ſiũt p metũ tenẽt: dũmõ ſine culpa ſua quis icidat i metũ. Nam tũc ſi ſine culpa icidit: põt peti reſciſſio eoꝝ q̃ acta ſũt p actõ₃ qꝺ met⁹ cã. S₃ ſi culpa ſua icidit i metũ tenẽt geſta: ⁊ ñ ꝯpetit aliqꝺ remediũ me tũ paſſo. Et ꝺ hoc vltio ē tex. ſingular₃ q quo tidie allegat i. l. ſi mulier. ff. eo. vbi dicitur ꝙ ſi liberta ꝯmiſit igratitudinem ꝯ dñm: ⁊ ꝓtextu ne reuocaretur i ſeruitutẽ aliquid ꝓmiſit dño ſuo: nõ ſuccurritur ſibi cõtra illã ꝓmiſſionẽ: l₃ metu ſeruitutis fecerit. Et hoc iõ q2 ſibi itu lit metũ cõmittẽdo ingratitudinẽ: ⁊ dñs iuſte minabatur ſibi de reuocãda ea in ſeruitutem. Et ſic nõ obſtat. ŝ. eo. l. nec timoꝛẽ in ſi. ⁊. l. iſti. q2 ꝉ iuſte faciebat patronus reuocãdo: ibi aũt deliquebat accipiẽdo.

3 ¶ Sũt tñ quedã i qb⁹ reqritur liber ꝯſenſus. Primo oia que ſũt meritoꝛia: pñia: ꝯfeſſio: ele‑moſina ⁊ huiuſmõi: que ſi fiãt ex tali metu ex cludũt meritũ: ⁊ pinde ē ac ſi non foret facta. Excipiũtur illa in qbus iprimitur caracter: vt baptiſm⁹ ⁊ huiuſmodi: quia virtute caracte‑ris adueniẽte libera volũtate ꝯualeſcũt: ſ₃ nõ alia. vt i. c. ꝺ iudeis. xlv. di. Scꝺo ē mřioniũ. vt i. c. cũ locũ de ſpon. Tertio dotis ꝓmiſſio vel ſolutio. d. l. ſi mulier. q2 ſi pĩcipale nõ t₃: nec acceſſoꝛiũ. Quarto iuriſditio. vñ ꝓroga‑tio ei⁹ ex iuſto metu ē nulla. l. ij. ff. ꝺ iudi. ⁊ gl. i. d. l. mulier. Itẽ electio plati p metũ facta eſt nulla. c. vbi piculũ. §. cetеꝝ. ꝺ elec. li. vj. Qui to auctoꝛitas tutoꝝ extoꝛta p metũ ē nulla. l. j. §. vl. ff. de auc. tu. Sexto abſolutio ab excõi catõe. vide. ŝ. Excõicatõe. xxix. p totũ. Septi mo teſtes teſtamẽtoꝝ. vñ ſi in vĩculis tenẽtur aut ab hoſtib⁹ ñ val₃ eoꝝ teſtioniu₃. l. q teſtõ. ff. ꝺ teſta. O ctauo votũ: ⁊ hoc veꝝ qñ metus incutitur ab hoie: ſecus ſi a deo. Uide de hoc j. Uotũ. j. §. iij. in additõe.

¶ Utrũ met⁹ iuſtus excuſet a peccato: R. ꝙ nõ a toto: ſed ſolũ a tanto. Nõ tamẽ etiã a tã to: ꝙ ſi illud ē ꝺ genere peccati moꝛtalis qꝺ ſi at veniale. c. ſacris extra eo. 4

¶ Utꝝ metus excõicatõis ſit iuſtus: vide. ŝ. Excõicatõe. xxix. §. xij. 5

¶ Utrũ agẽs certũ qd ex metu pſumatur cõ ſentire ex taciturnitate ſequẽtis tempoꝛis: R. glo. iuncto tex. in. c. accedẽs. de cõuer. coniu. ꝙ non: niſi iteruẽiat aliquis actus poſitiuus approbatiuus pmi act⁹ in. l. ij. ⁊ pe. C. eo. Et facit. c. ad id. de ſpõ. vbi ſponſa que metu cõtraxit ſi cohabitat viro, ſpõte pꝛeſumit ma trimonium. Idem dic ſi interueniret munera ſpõſalitia: ⁊ hec faciũt ad multa. de quibus vi de. ŝ. Impedimẽtũ. x. §. viij. 6

m **Iles** vt ait vegetius de re mi‑litari ē qui iurat ſe nõ cui‑taturũ moꝛtẽ ꝓpter ſalutẽ reipublice. Nec ſufficit ꝙ ſit electus tiro etiã ſi publicis expẽſis: ſed neceſſe ē ipm in numero militum referri. ff. de teſta. mili. l. antepe. i. in matricula vel tabula i qua oia noia militũ ſcribebant ſm Azo. ſicut al's legit. ff. de albo ſcribẽ. l. j. ⁊. ij. Idẽ ē ſi i comitatu pĩcipũ retẽtus ꝯfeſti₃ cin gi iuſſus ē. ff. ꝺ teſta. mi. l. pe. S₃ ⁊ ſtigma. i. nota publica coꝝ bꝛachijs ꝺbebat iſigi. C. de fabꝛicen. l. ſtigmata. Et tal' miles a ſignis mi litarib⁹ citra. xx. annũ: ⁊ ſine magna cã remit ti ñ poterat ſine iſamia. ff. ex qbus cau. ma. l.

pe. Hodie vero tales milites nō iueniūtur: ſʒ
inermes tātuʒ: puta clerici. extra de ſer. nō or/
co libētius. Talis miles hʒ priuilegiū: q2 ſi i ex
peditōe ē in ꝯflictu belli vel vite periculo cō/
ſtitutus: lʒ ei teſtari quō pōt ⁊ vult. C. de te/
ſta. mi. l. q̄ʒq̄ʒ. Proinde ēt ſi nullus teſtis in/
terſit: ſi tñ ſanguie rutilitati: vel i vagina vel
clipeo ſuo volūtatē ſnā: aut i puluere ſcripſe/
rit: ⁊ legi poſſit: ſtabilis erit. C. de teſta. mili.
l. miles. In hoc eīm caſu nuda volūtas ſuffi/
cit. ff. de teſta. mi. l. j. Si aūt in expeditiōe ſit:
nō tamē in ꝯflictu vl' vite piculo: ſed in tēto/
rio forte vel alibi: duos ſaltem teſtes adhibere
dʒ vt teſtetur corā eis quē velit ſibi hēdeʒ eē:
⁊ cui libertatē: ⁊ cui legatū reliquē. Nec ſuf/
ficeret ſi ſermonibus ſimplicib⁹ ſicut plerūqʒ
fieri ſolet: diceret te heredē facio: aut bōa mea
relinquo: qd ipſoꝝ militū itereſt. Aliogn non
difficulter iueniret̃ q diceret ſe poſt mortē mi/
litis hoc audiuiſſe: ⁊ ſic vera iudicia ſubuerte
rētur. ff. de teſta. mi. diuus. Si autē nō in ex/
peditōne ſit ſed domi vel alibi: iure cōi teſtari
debet. C. de teſta. mi. l. pe. Et ē ar. ꝙ illi cleri
ci tātum qui regul'r viuūt ⁊ ſūt circa diuinuʒ
officiū occupati: d̃beāt gaudere priuilegio cle
ricali. ſ. libertatis pſone ⁊ rerū. Hūt eim cleri
ci priuilegiū ne grauet̃ āgarijs ⁊ pangarijs.
Eſt aūt āgaria mun⁹ pſonale. i. pricipal'r alij
iniūctū ex ſua pſona. Cū vero āgarie iūgitur
per. dr̃ pangaria: ⁊ ē munus qd coheret rei. i.
p̄ſtatur ex re quā qs hʒ: ⁊ ē munus mixtū. vt
ff. de mu. ⁊ ho. l. muneꝝ. Ab his imunes ſūt
cl'ici ⁊ coꝝ p̄dia. ex̃ d̃ imu. ecc. nō min⁹.

1 ¶ Utrū miles poſſit icarcerari ꝑ debito ꝯ̃/
ctus vel vltie volūtatis? R. Bal. i. l. j. C. qui
bo. ce. po. ꝙ nō: ſʒ Bar. i. l. miles. ff. de re iu.
limitat ad debitū ꝯ̃ctū in caſtris ſolū.

m **Iſerabiles** perſone q̄ di/
cātur? R. ſm
Inno. i. c. ſignificātibus. de of. d̃le. ⁊
Panor. i. c. lʒ. de cēſi. ꝙ ſūt ceci ⁊ alij morbo
laborātes q pñt auxiliū ab eccleſia iplorare qñ
nimis grauātur i collectis.

1 ¶ Utrū ceci ⁊ alij morbo laborantes ppetuo
excuſentur a munerib⁹? R. Panor. i. d. c. lʒ ꝙ
ſic a pſonalib⁹. vt. l. vnica. C. q. mo. ſe excu.
A realib⁹ āt mūerib⁹ ordiarijs ñ excuſant̃ niſi
priceps velit ea remittē. C. de vaca. mu. ⁊ de
mu. patri. q̄ſi p totū. Secus ſi ſunt extraordi/
naria: q2 nō tenētur ad illa. l. vnica. C. de ſup
idic. Quādo aūt dicātur realia ordinaria vel
extraordinaria. vide. j. Munus.

m **Iſſa.** ¶ Utrū miſſa debeat dici ſo
luʒ de die? R. cōiter loquē 1
do dʒ miſſa dici i die ⁊ nō in nocte: q2
hoc ſacr̃m ad tēpus gr̃e ptinet: ꝙ p diē ſigni
ficatur. Dies aūt iudicat̃ nō ſolū ab ortu ſolis
ſʒ ēt ex quo icipiūt oriri ſigna manifeſta: p ali/
quā aeris illuſtrationē.

2 ¶ Qua aūt hora debeāt miſſe celebrari? R. ſʒ
Spec. i. iiij. di. xiij. ꝙ a pricipio diei vſqʒ ad no
naʒ miſſa ꝯgrue celebrat̃: ꝯputādo pricipium
diei: nō ab aſcēſu ſolis ſup orizōteʒ nr̃m: ſʒ ab
illa hora: ex qua radij ſolares illumināt emiſpe
riū noſtrū qd vocat̃ pricipiū aurore. ⁊ incipit
qñ ſol ē ſub orizōte ad. xij. gradus: quoꝝ aſcē
ſus nō ꝯtinet vltra ſpatiū vnius hore: ⁊ qntaʒ
alterius. Nō ē ſm aſtrologos: q2 omni hora
aſcēdūt. xv. gradus zodiaci ſup noſtrū orizō/
tē. Et tūc adde tres: q ſūt qnta pars. xv. gra/
duū. Et ſic erit hora cū qnta parte alterius in
ꝯſtitutōe aurore: ⁊ añ ortuʒ ſolis licite poterit
celebrari p ſpatiū vnius hore: ⁊ quintā partē
alterius. Et facit qñ tēpus eēt nebuloſuʒ: nec
aurora videri poſſet. Iſte ē terminus celebrā
di a pte ante: excepta nocte natiuitatis: ⁊ no/
cte reſurrectōis i primitiua eccleſia. Licet nūc
nō obſeruetur. de cōſe. di. j. nocte. Terminus
autē celebratiōis a parte poſt: eſt hora nona.
Et colligit̃ ex vſu eccleſie. Et iſte termin⁹ ma
xime attigitur i diebus iciunioꝝ.

3 ¶ Quid aūt dicenduʒ de illis qui celebrāt añ
aurorā credētes eē aurorā: vel nō eē meridiē:
⁊ tamē iaʒ trāſiuit hora nona? R. ſm Pe. de
pal'. ꝙ quāuis ex vna pte videātur accuſari:
q2 ſe diſcrimini exponūt. Ex alia tamē: q. ho/
mo i talibus decipit̃. vñ ſi deuotio expoſcat: ⁊
aliter miſſam audire nō pōt vr̃ excuſari: q2 qd
parū deeſt: nihil d̃eſſe videtur. Ideʒ dicit pro
cōicādo iſirmo: ſi aliter viaticū nō hēatur: vi
detur eē bona cā āticipādi vel poſtponendi.
Sil'r epi itinerātes: añ diem celebrare pñt: ne
ipediātur in via ſm Archi. ſ.

4 ¶ Quid de illis qui nōdum dictis matutinis
celebrāt? R. ſm. v̇v̇. mortal'r peccāt: cum hoc
ſit ꝯtra gnālē ⁊ approbatā ꝯſuetudinē. Qui
autē celebrat añq̄ʒ dicat primā nō peccat mor
talit̃: niſi ſit ꝯtra p̄ceptū vel ſtatutū: ſiue ꝯſue
tudinē loci ſm eūdem. v̇v̇.

5 ¶ Ubi dʒ miſſa celebrari? R. ſm Rai. In ec/

ecleſia ꝯſecrata vel ſaltē in altari cōſecrato. vł
ſi non ſit altare conſecratū: hēatur ſaltem al/
tare puulū. i. portatile. vide. ṡ. Altare. ⁊ Cō/
ſecratio. ij. §. vj.

6 ¶ Vtꝝ vno ſolo pn̄te vel ſine lumine poſſit
miſſa celebrari? ℞. ſ₃ Hoſt. q̄₃uis ſ₃ illđ de cō
ſe. di. j. hoc quoq₃. duo debeāt eē pn̄tes q ſa/
cerdoti rn̄deāt: tn̄ vnus ſufficit. Mulier aūt i
miſſa miſtrare n̄ pōt: nec palas nec veſtes cō
tigere. Sine lumie vero nō l₃ celebrare. vt in
c. ſi. d cele. miſ. vbi p̄ſbyter deponiꝰ ab officio
⁊ bn̄ficio: qui ſine igne: aqua vel i pane ſermē
tato: vel i vaſe ligneo celebrat. vbi nōt Pa/
nor. ꝙ ad depoſitionē p̄ſbyteri nō ſemp req/
ritur dolus; ſ₃ ſufficit qn̄q₃ nimia deſipiētia ⁊
craſſa ⁊ ſupina ignorātia. vt ibi.

7 ¶ Quid ſi ſacerdos celebrās. j. canonē reco
lit ſe ꝯmiſiſſe aliqđ mortale? ℞. ſ₃ Rai. credo
tutiorē viā eē: vt peniteat ⁊ doleat ꝙ ita tarde
penitet: ⁊ ꝓponat ꝯfiteri q̄₃cito hūerit opor/
tunitatē. Et ſic ꝯficiat ⁊ ſumat.

8 ¶ Vtꝝ liceat vni plures miſſas celebrare in
die? ℞. ſ₃ Dir. Sufficit ſel' i die celebrare. na₃
valde ſelix ē q celebrat digne vnā. ex eo. ⁊c re/
ſerēte. Excipiꝰ p̄mo dies natalis dn̄i: i quo pn̄t
celebrari tres miſſe. ex eo. ꝯſuluiſti. Scđs ca/
ſus ē neceſſitas. S₃ quā dicis neceſſitate₃? ℞.
Dir. ſi celebrauit primā ⁊ poſtea moriꝰ qs: vł
cā honeſtatis: ſiue vtilitatis: vt ſi dcā miſſa ſu
pueniat aliq̄ magna pſona que velit miſſa₃ au
dire: vel pp pegrinos hoſpites ꝯmeātes ⁊ i/
firmos. ex eo. c. j. ⁊. ij. Et forte pp neceſſitatē
nuptiaꝝ vbi tp̄s labereꝰ. Itē pp raritatē p̄ſ/
byteroꝝ: vel pp pauptatē eccl'aꝝ: qn̄ qs pōt
duabꝰ ꝯmēdatis eccleſijs deſuire. Itē pp du
as miſſas ꝓprias q̄ qn̄₃ occurrūt. ex. e. cū cre
atura. Et q̄₃tū ad hoc nūq̄₃ l₃: niſi vbi extite/
rit carētia alteriꝰ ſacērdotꝭ. Nō tn̄ ꝙ qn̄ p̄ſbyt
d₃ aliā miſſa₃ celebrare: n̄ d₃ vinū pfuſiōis ſu
mere: ſeu n̄ d₃ manꝰ vino pfūdere i p̄ma: qꝛ illđ
celebrationē aliā ipediret. ex eo. ex pte.

9 ¶ Quid ſi omittatur aliqd de his que ad ritū
celebratōis ptinent? ℞. ſm oēs theo. quilibet
omittēs aliquid tale: puta tp̄s debitu₃: altare:
veſtes ⁊ huiuſmodi: nihilominus ꝯſecrat ſi ē
ordinatus: ⁊ adſit intētio: ⁊ debita materia ⁊
forma. S₃ grauiſſime peccat: ſi ſciēter hoc ſa
ciat. Et ideo Ri. i. iiij. di. xiij. dicit ꝙ ſine veſti
mētis bn̄dictis nō d₃ quis celebrare. al's gra
uiter peccat: ſi ſciēter hoc faciat.

¶ Que aūt ſint iſte veſtes? Inn. i li. de officio 10
miſſe dicit ꝙ ſex ſūt idumēta: v₃ amitus: alba:
cingulū: ſtola: manipulus ⁊ planeta. In mul
tis tn̄ locis inoleuit ꝯſuetudo vt cingulū n̄ bn̄
dicaꝰ. Rōabilius tn̄ eēt ip̄₃ bn̄dici. Calciamē
ta ēt ſacerdotis ſpālem hn̄t ſignificationē: nec
tamē ſotulares bn̄dicūtur. De calciamētis ta
men nullus tex. repitur in iure. S₃ hoc h₃ ge/
neralis ꝯſuetudo. Et ſic i hoc ſeruāda ē ꝯſue/
tudo: vbi ergo ꝯſuetum ē portare calciamēta
que vulgari mō botas appellamꝰ: huiuſmōi
deſerētes videtur excuſari.

¶ An aūt celebrās ſine veſtibus bn̄dictis ſit 11
irregularis? ℞. ſm Rt. vbi. ṡ. ꝙ ſiue hoc ſa/
ciat ſciēter ſiue ignorāter: nō ē irregularis: qꝛ
hoc nō inueniꝰ iure cautū. tamē ſcienter cele/
brans: vel ignorātia craſſa grauiter peccat vt
dictū ē. Et ſm Archi. ſ. ſiquis celebraret ſine
miſſali vł ſaltē ſine libro: vbi nō eēt miſſa: pec
caret mortaliter: ēt ſi oia hēret i memoria. Et
hoc ꝓpter piculū obliuiōis.

¶ Vtꝝ hymnꝰ āgelicus đbeat cātari qn̄ miſ 12
ſa đ ſpiritu ſancto vel de virgie celebraꝰ? ℞. ex
priuilegio Alex. iiij. qđ icipit. Paſſi grauio/
ra. l₃ i miſſis. ſ. ſ. ⁊ beate vir. dictū hymnū di/
cere ⁊ eoꝝ ſequētias: nō ſolū i miſſis ſolēnibꝰ
ſ₃ ēt priuatis: l₃ ēt dicere ꝓprias prefatōes in
miſſis de cruce ⁊ huiuſmodi.

¶ Vtrū quilibet teneatur audire miſſa₃? ℞. ſ₃ 13
Hoſt. die dn̄ico qlibet tenetur audire miſſam
ex precepto: ⁊ totam: ita ꝙ accipiat bn̄dictōe₃
ſacerdotis. de ꝯſe. di. j. miſſas. ⁊. c. ſe. ⁊. c. om
nes fideles. niſi excuſentur magna neceſſitate.
Et nō ſolū oēs fideles tam laici q̄₃ clerici: te/
nētur audire miſſa₃ diebus dn̄icis: veꝝ ēt ali/
is diebus feſtiuis ex precepto eccl'e. Ratio eſt
qꝛ vbi ē eadem ratio: ibi debet eſſe idem ius.
Ratio autē quare fuit hoc ſtatutū. ſ. de audi/
tu miſſe: videtur fuiſſe: vt ſaltē in hoc modico
tēpore vacetur diuinis. S₃ n̄ alia de cā fuerūt
addita alia feſta ad dies dominicos ſub prece/
pto: niſi vt vacetur diuinis: ergo videꝰ ꝙ iſte
modus determinatus per eccleſiā in vacādo
diuinis die dominico per auditionē miſſe: de
bet extendi etiā ad alia feſta. Alijs autē tpibꝰ
nullus ēt religioſus vel clericus teneꝰ audire
miſſa₃ de p̄cepto. Nec ob. c. ſolet. de ꝯſe. di. j.
qđ vł velle ꝙ i q̄drageſima qs n̄ dicaꝰ ieiūare
niſi audita miſſa ⁊c̄. qꝛ dico ꝙ illđ capl'm loqꝰ
de ꝯſilio. vel ſi eſt preceptū: abrogatu₃ eſt per

cōtrariam cōſuetudinem.

14 ¶ Utꝝ qs teneatur audire miſſaȝ ꝓpriā diei. puta miſſā dñice i aduētu i. lxx. ⁊ huiuſmōi: R. Arc. ſ. ꝙ ñ tenetur qs ex neceſſitate ad ꝓpriā miſſaȝ: q: nec. d. c. miſſas. h dic: ſȝ idiſtincte loqtur: ſȝ audire dȝ ꝓpriā ex ꝯgruitate. Et ſȝ hāc ꝯgruētiā loqtur. c. j. ex̄ co. Neqȝ eni mulier/cule vl' idiote ſcirēt diſcernē ſi ē miſſa ꝓpria: vl' alia. ⁊ nimis oneroſū eēt ꝙ vnuſqſqȝ de/beret interrogare ſi eſſet miſſa ꝓpria vel alia. Et i multis eccl'ijs cadē die occurrunt plures miſſe dicēde. vtputa de octaua alicuius ſan/cti: ⁊ de dñica que occurrit.

15 ¶ Utꝝ āt ſit neceſſariū ſenſiȝ ⁊ diſticte audi/re v̄ba miſſe: Dubiū facit: q: dictuȝ. c. miſſas. dic ꝙ d̄beat audire ⁊c̄. R. Archi. ſ. ꝙ ñ ē ne/ceſſe: nā tūc ſeqretur h incōueniēs. ꝙ q audi/rēt miſſaȝ ab his q ſubmiſſe dicūt: cū ml'titu/do ppl'i adeſſet ſi remoti eſſent: nō iplerēt p̄ce ptū. Sil'r q ſurdi ſūt: vl' hebetē auditū hñt ñ iplerēt p̄ceptū. Intētio ergo eccl'e i illo decre/to ē ꝙ pñs ſit i miſſa ⁊ vacet. Si etiā itelligēs eſt: dignū ⁊ iuſtū eſt vt itendat ⁊ conet itelli/gere que dicuntur in miſſa.

16 ¶ An aūt peccet qs audiēdo miſſaȝ a noto/rio fornicatore: vide. s̄. Clericus tertio. §. ij.

17 ¶ Quid aūt de eo qui dimittit aliquaȝ ptem miſſe. puta introitum: R. Arch. ſ. qḋ modicū ē ꝓ nihilo reputat. Secus autē ſi dimitteret nōbilem ptem. puta mediā: vel tertiā parteȝ. Seruitores aūt miſſe ſeu miniſtri q diſcurrūt hincinde ꝓ his q̄ expediūt: vt i miſſis ſolēni/bus ꝓ thure: vino ⁊ huiuſmodi intelligendi ſunt miſſe adeſſe ꝓ illo tempore.

18 ¶ Sed que dicenda eſt neceſſitas que excuſet ab auditione miſſe: R. Arch. ſ. ꝙ a tranſgreſ ſione huius precepti excuſat neceſſitas. vñ iſir mi qui non poſſunt ſine periculo exire ad au/diendum: excuſātur. Idem in his qui ſeruiunt illis. Similiter habentes paruulos: quos nō poſſūt congruēter dimittere ſine periculo. ar. extra de reg. iur. qḋ nō eſt. Similiter qui ali/qḋ arduum ⁊ iuſtum negociū haberent face/re ⁊ audiendo miſſaȝ impedirētur: vidētur ex cuſari. Officiales qui rōe officij non poſſunt exire: vt caſtellani: ⁊ alij ſeruientes dominis: vidētur excuſari. Domini etiam ⁊ cōſiliarij q tempore miſſe ſuper vrgentibus cauſis occu/pati ſunt: vidētur excuſari. Puelle nubiles q̄ ſ. volūt nubere: vidētur excuſari ſi earuȝ parē tes nō ꝑmittūt: ignorātes tale preceptum: vel facientes qḋ i ſe eſt: vt vadāt. nō enim eſſet de cens vt ſole irent: parētes aūt inducendi ſunt ad mittendū. Si aūt nolūt: excuſantes ⁊ alle/gantes ꝯſuetudinē in ꝯtrariū: q: ſic ſolent ſta re quaſi clauſe in domo ob honeſtateȝ: videt tollerandum. ar. de ꝯſue. c. fi. niſi parentes ad choreas ⁊ huiuſmodi mitterent eas: quia tūc nō excuſarent: vel quādo permittūt eas mora ri in vijs vel ad feneſtras vt videātur. Vidue diu ſtantes rōne viduitatis: vt quaſi pro ho/nore mariti: ñ vidētur bene poſſe excuſari. di. viij. conſuetudo. niſi forte per breue tēpus: vt vnius ebdomode vl' mēſis. Coniugate que non poſſunt ſine magno ſcandalo viroꝝ: q: ſcilicet cum hoc nō poſſunt ita bene preparare neceſſaria familie: videt poſſe excuſari. xxxiij. q. v. noluit. Secus ſi mariti facerent ſtudio/ſe ad impediendum eas a bono. Patroni tñ ⁊ patrone debēt ſic ordinare iuxta poſſe de fa mulis ⁊ famulab⁹ ſuis: vt audiāt miſſaȝ in fe/ſtis. vñ dicit Pe. de palu. ꝙ ab hoc p̄cepto ñ ſui pluſqȝ dñi: immo ſuus ⁊ ancilla ita d̄bēt vacare ⁊ quieſcere deo: ſicut dñi. Tenentur ēt filios iducē ad hoc. Tenent et oēs audire miſ ſaȝ qui hñt vſuȝ rōnis ſm Pe. de palu. Qḋ intellige qñ ſciūt vel ſcire cōmode poſſūt. hec Arch. ſ. Itinerātes etiā ſm Arch. ſ. nō excu ſantur ab hoc precepto ſi ꝯmode audire pñt. al's ſecus. puta aliqs eſt in ſocietate aliorum q nolunt expectare miſſaȝ ⁊ ſine ſocietate illa nō pōt bene iter facē. vel q: ignorat viam: vel q: difficilis ⁊ piculoſa: vel q: nō ē tuta a latroni bus: vel q: ab illis hȝ expenſas ⁊ huiuſmōi: ex cuſatur ab auditōe miſſe ſm cū. Uide tamen ad p̄dicta qḋ nōt Ri. angli. i quolȝ ⁊ Aſteñ. li. iiij. vbi diſtiguūt ꝙ ſecularibus non audire miſſaȝ in dñica aliquādo eſt peccatū mortale. aliquādo veniale. aliquādo nullū. Tunc enim eſt peccatuȝ mortale: qñ quis omittit ex contē ptu vero vel iterpretatiuo. Uoco auteȝ ꝯtem ptū iterpretatiuū qñ ſine cā legitima miſſam ñ audire in diebus dñicis aſſueſcit. Cauſaȝ autē legitimā voco qñ corꝑali iſirmitate d̄tinet: vl' inimicoꝝ timore: vl' aliquo alio ſil'i: qḋ ſm re ctū iudiciū: excuſatio legitima d̄beat reputari. Et tal' ñ audiēs miſſā ex ꝯtēptu v̄o vl' iterpta tiuo ab ep̄o dȝ ꝯfundi. d. c. miſſas. ⁊ ēt peccat mortaliter. Qḋ pȝ: q: tal' dȝ excōicari. d̄ ꝯſe. di. j. q dic. Tūc aūt ē peccatuȝ veniale cū omiſ

tit: nō ex cā legitiā: ſʒ ex aliqua mētis īfirmita
te: ſicē ex aliqua paſſiōe: vel ex aliqua pigritia.
ſi tñ ad hoc nō fuerit aſſuetus: tūc ñt nullūʒ ē
peccatū: cuʒ omittit ex aliqua cā legitia. Et ex
p̄dictis pʒ qd ſit dicēdū d̄ illis paupculis mu
lieribus que aliquādo non habēt veſtes: aut
velamia: aut alia neceſſaria ad corpis tegumē
tū: tū ob pauptatē: tū q: maritus ea ipignorā
uit vel huiuſmodi: que ſi irent ad eccleſiā ſine
ꝯſuetis veſtibus: deriderētur ab alijs. hoc di
co i locis vbi mulieres aſſuete ſūt portare ve/
ſtes ⁊ huiuſmōi: tales videẗ excuſari a pecca/
to mortali. Idē dic i ſimilibus caſibus.
19 ¶ An aūt ſeculares teneātur audire miſſam
diebus dñicis i eccleſijs ſuis pochialibus: q:
de diebus priuatis non ē dubitatio quin qui/
libet vbiqʒ poſſit audire miſſaʒ? R. Panor. i
c. vt dñicis. de pochijs. dicit ꝙ aut quis hoc
facit ex ꝯtēptu ꝓprij preſbyteri ſine cā legitia:
⁊ tūc peccat: q: venit ꝯtra preceptū ſupioris:
⁊ ipe ſacerdos q admittit parochianū alienū
ſupradicto cāu: ꝯmittit quodāmodo furtuʒ ⁊
rapinā. Si tñ ex cā legitia ꝯtēneret propriū ſa
cerdotē: puta q: ē nōrius fornicator vel p̄eci/
ſus ab eccleſia: tūc nō peccaret: q: hoc cāu nō
cadit ꝓprie contēptus: ſed iuř auctoritate fa/
cit. Aut deſerit ꝓpriū preſbyteꝝ ſine ꝯtēptu
⁊ tunc non peccat. ꝓ hoc tēx. in. d. c. vt domi
nicis. qui pōderat ꝯtemptū. Sed hodie vide
mus cōmuniter populū ꝯfluere ad eccleſias
fratrū mendicantiū derelicto ꝓprio preſbyte
ro. Et credo ꝙ ſi hoc faciunt bono ʒelo non
peccāt: puta q: deuotius ibi celebratur. Itē q:
audiūt ibi predicationē: ⁊ imediate añ vl' poſt
audiūt miſſaʒ. Quidā etiā nō irratōabil'r di/
cūt ꝙ. d. c. vt dñicis. nihil ipſis pochianis pre
cipit: ſʒ ſolū ipſis p̄ſbyteris. Ibi eiʒ dicitur vt
dñicis vel feſtiuis dieb⁹ p̄ſbyteri añq̄ʒ celebrēt
plebem interrogēt: ſi alterius pochianus i ec
cleſia ſit: qui proprio contēpto preſbytero ibi
miſſaʒ velit audire: quē ſi inuenerit: ſtatim ab
eccleſia abijciat. hec ibi. Manifeſtuʒ ē autē ꝙ
ibi nihil precipiẗ laicis pochianis: ſʒ ſoluʒ p̄ſ/
byteris: ⁊ ñ alijs p̄ſbyteris niſi parochialib⁹.
Nā alij preſbyteri qui nō ſūt pochiales: ſiue
ſint ſeculares ſiue regulares: quādo volūt ce
lebrare i ſuis eccl'ijs: nō oʒ ꝙ interrogēt ple/
beʒ. cū tales p̄ſupponātur ñ hēre plebē. Nec
oʒ ꝙ faciāt illaʒ diſtinctionē ſi alterius paro/
chianus ibi ſit: cum omēs ibi ex̄ntes alterius
parochiani ſint. nec p̄cipitur eis ꝙ nō pulſent
cāpanas: aut ꝙ claudāt portas eccleſie: qñ vo
lunt celebrare ne aliquis itret. nec precipiẗ eis
ꝙ nō celebrēt: aut dicāt officia: niſi certis ho/
ris añq̄ʒ oēs pochiales ⁊ cathedrales eccleſie
ꝯpleuiſſent officia: auẗ miſſas. Sicut a princi/
pio dictoꝝ ordinū p̄lati ſeculares faciebāt: qd̄
eccl'a ꝓhibuit ⁊ ꝯtraria p̄cepit: que qdē ꝓhi
bēdo ⁊ ꝯtraria p̄cipiēdo: qd aliud ſignat: niſi
ꝙ ex certa ſciētia vult ꝙ poſſint ad libituʒ ire
ad quaſcūqʒ eccl'as voluerit: vbi ꝯmodius ⁊
deuoti⁹ poſſint audire diuia? Et dato ꝙ. d. de
cre. vt dñicis. ꝯtineret p̄ceptū ipis pochianis
ē tñ p ꝯtrariā ꝯſuetudinē generaliſſimā ⁊ vbi
libet abrogata: cui optie derogari pōt: maxie
q: nūq̄ʒ fuit nec ē moribus vtētium approba
ta. Et quā conſuetudinē papa ſcit: tollerat: ⁊
totus mūdus obſeruat.
¶ An autē fratrib⁹ minoribus liceat celebrare 20
i domib⁹ ſeculariū vel alibi: cuʒ altari viatico
hoc ē portatili? R. ꝙ ſic p tex. i. c. in his d̄ pri/
uil. q dicit. vbicūqʒ. qd̄ ē verbū gnāle. Caue/
ant tñ celebrare extra loca eoꝝ: niſi exñte neceſ
ſitate: pp ſcādala que eueniūt cū dioceſanis ⁊
ſacerdotibus pochialibus: ⁊ multotiēs p dio
ceſanos ē excōicatio ſinodalis: lʒ eos nō aſtri
gat. Idē priuilegiū habēt fratres p̄dicatores.
vt nōt gl. i. c. ſi. de priuil. li. vj. De hac mā vi
de. ē. Altare. j. R. ⁊ Cōſecratio. ij. §. vj.
¶ Vtrū miſſa de vno ſancto ꝓ defūcto tātuʒ 21
ei ꝓficiat ſicut ſi diceret de mortuis? R. Dir.
li. j. ſʒ Io. ꝙ ſic: ⁊ ecōuerſo. Et ꝯſueuit dicē
d. Vgo car. ꝙ ipe celebrando ꝓ dña nr̄a: ſcie
bat celebrare ꝓ defūctis ⁊ ecōuerſo.
¶ Sʒ nūqd tñ valet miſſa dicta ꝓ pluribus 22
cuilibet eoꝝ: quātū valet ſi diceret ꝓ quolibʒ
eoꝝ ſingillatiʒ? Direc. refert quoſdā dicere ꝙ
ſic. de ꝯſe. di. v. nō mediocriẗ. Et ē hoc ſpāle
i ſacramētis p. ſ. ſ. qui nō daẗ ad mēſuraʒ. Et
hoc ē veꝝ ſm Hoſt. de pſalmis ⁊ miſſis que
general'r cātantur ꝓ oībus: licet ꝓ aliqbus
ſpāliter videanẗ dici. Et iō nō valent ei min⁹
q̄ʒ ſi ſpāliter ꝓ quolibet eoꝝ cātarentur. Sʒ
nō ſic videẗ de elemoſinis ⁊ ieiunijs ⁊ precib⁹
ſiue oratōibus que alios nō tangūt: q: nō ꝓ/
ſunt mortuis: niſi eis ꝓ qb⁹ fiūt ſpāliter. Alij
vero dicūt ꝙ hoc ē verū: ſi pro oībus equal'r
dicaẗ. Sed ſi intuitu vnius dicitur: licet ꝓ om
nibus dicatur: plus ſm eos proficit ei ꝓ quo
ſpecialius intēditur. Et hec ē vera ſententia ſʒ

theo. Non ob. d. c. nõ mediocriter. q: loqui/
tur in caſu illo. ſ. quãtum ad meritũ celebran/
tis: cumulatitate mẽtis nõ minus valet miſſa
dicta pro vno: q̃3 ſi pro quolibet diceretur cũ
anxietate. Idẽ Jo. τ Arch. i. d. c. nõ medio/
criter. Hui⁹ opi. expreſſe ẽ Scotus i quolib3:
vbi querit: an ſacerdos qui ꝓmiſit dicere. xxx.
miſſas beati Gre. x. pſonis ſepati3: ſatiſfaciat
dicẽdo ſolũ. xxx. An vero teneaẗ dicẽ ꝓ quo/
libet iſtoꝝ. x. qbus ꝓmiſit. xxx. Et ſi dicat ſo/
lu3. xxx. ꝓ oibus. x. teneaẗ ad reſtitutionẽ τ ſa
tiſfactionẽ τ ſupplementũ oiu3 aliaꝝ: Rñdet
q͏ meritũ miſſe in tres ꝑtes diſtinguitur. vna
attribuiẗ xpo. alia eccl'e. tertia vero ſacerdoti.
Primas duas ꝑtes. ſ. xpi τ eccl'e ſacerdos ce
lebrãs nõ põt diſpẽſare: ſ3 ſolũ tertiã ſuã. Et
iõ ſi illud ꝑticulare meritũ: qd̃ ẽ ſibi attributu3
ſc3 dictã tertiã partẽ attribuit alicui determia/
te pſone: illud meritũ nõ poſſet alicui alteri at
tribuere. Qd̃ clariſſime demõſtratur. Nã lic3
in tali ſacramẽto ſit meritũ infinitũ: tñ meritũ
ipſi ſacerdoti participatũ τ cõmunicatũ rõne
talis celebratõis ẽ finitũ: termiatũ τ limitatũ.
q: ſi diceretur cõtrariu3: ſcil3 q͏ meritũ ipſius
ſacerdotis eẽt infinitũ: ſequeretur hoc abſur/
du3: q͏ ex vnica celebratõe quis poſſet libera/
re omẽs animas que ſũt i purgatorio: qd̃ ẽ he
reticũ: ꝓbatur hoc clariſſime. Nã ſ̃m theo.
τ canoniſtas i. c. qd̃ autẽ. de pe. τ remiſ. licet
peccato mortali debeaẗ pena eterna: tamẽ per
ↄtritionẽ illa pena eterna ↄmutatur i tẽpora/
le3 τ limitatã: ergo pena que debeẗ pro quoli
bet peccato mortali ẽ finita: ergo τ. c. peccato
rũ. τ. M. τ. X. M. τ ſic multiplicãdo pena
ſemp erit finita. Nã ſ̃m philoſophos ex mul/
tis finitis τ limitatis: nũq3 fiet infinitũ. Si er
go pena que debeẗ vni exiſtẽti in purgatorio:
q̃3tacũq3 τ quotcũq3 hẽat peccata: ẽ finita: er
go pena que debeẗ oibus exiſtẽtibus i purga
torio ſimul ꝓ oibus ſuis peccatis: erit finita τ
limitata eadẽ ratõe qua prius: q: finita nũquã
faciũt iſinitũ. Et ex alia ꝑte meritũ vnius miſ/
ſe ẽ infinitũ: qd̃ intẽdis cõmunicare omnibus
exiſtẽtibus i purgatorio: ſ3 infinitũ excedit fini
tu3: ergo p vnicã miſſa3 omẽs anime libera/
bũtur: etiã ſi eẽnt in cẽtuplo plures q̃3 ſint: cũ
etiã tunc eẽnt finite anime τ finita pena: τ om
nia alia finita: ergo ſeqẗ ↄcluſio noſtra: q͏ eẽt
hereticũ dicẽ. Dicamus ergo ſicut ẽ rei veri/
tas q͏ meritũ miſſe cõicatũ ipſi ſacerdoti ẽ fi/
nitũ τ limitatũ: ſ3 ſ̃m philoſophũ omne finitũ
per ablationẽ partiũ τ cõicationẽ alteri factã:
ſemp reddiẗ minus: τ in tãtũ poſſet minui q͏
ad nihilũ redigereẗ: ergo ſic dicẽdũ i ꝓpoſito
ſc3 q͏ celebrãti τ cõmunicãti partẽ ſui meriti
alicui: minus remanet de tota ſũma. Et ſi to/
tũ meritũ vni ↄmunicat: alius nihil h3. Ide3
tenet Pano. poſt Jo. an. τ Cal. i. c. fraterni
tatẽ. de ſepul. vbi ↄcludit q͏ ſi ↄſiderãtur ſuf/
fragia reſpectu ſatiſfactõis: tũc magis ꝓſunt
his ꝓ qbus ſpãliter fiũt: q̃3 ſi gnãliter. Ratio
q: habẽt efficaciã finitã: τ ex diuina inſtitutiõe
diſtribuitur iter illos ꝓ quibus fiũt: ergo tan
to minus opanẗ: quãto ꝓ pluribus fiũt. hec
Pano. Idẽ Tho. τ Pe. i quarto: q: cũ ſuf
fragiũ ſit virtutis finite: τ deriueẗ p intẽtionẽ
faciẽtis quo voluerit: valet ei ꝓ quo fit quãtũ
ad liberationẽ a pena. Cũ quãtũ ad ↄgratula
tionẽ τ ad interiorẽ ↄſolationẽ ſ̃m q͏ vnus in
caritate exiſtẽs de bonis alteri⁹ gaudet: ſic va
let oibus exiſtẽtibus i caritate: τ plus ei qui ẽ
in maiori caritate. Et hec ſentẽtia ẽ cõmunis
ſ̃m Nico. d̃ auſimo. Idẽ Aſteñ. Et p p̃dicta
ſolniẗ queſtio: nũqd ſuffragia facta ꝓ multis:
equal'r ꝓſint ſingulis: Pe. τ Tho. dicũt q͏ ſi
valor ſuffragioꝝ ↄſideraẗ ſ̃m qd̃ valet ex vir/
tute caritatis: ſic tñ ꝓſunt ſingulis: ac ſi pro
vno tñ fieret. Si aũt ↄſideraẗ valor ſuffragio
rũ iquãtũ ſũt quedã ſatiſfactõẽs p itẽtionẽ fa
ciẽtis trãſlate i mortuos: ſic magis valẽt ei ꝓ
quo ſpãliter fiũt. Sic ei3 effect⁹ ſuffragioꝝ: di
uidiẗ diuia iuſticia iter eos ꝓ qbus fiũt. Qua
re ↄcludunt quidã q͏ ſi quis ſacerdos ꝓmiſiſ
ſet d̃ſeruire vni capelle: τ quotidie ibi celebra/
ret: q͏ tal' ñ poſſ; dicẽ miſſas beati Gre. ꝓ ali
quo alio. Et ſic ñ poſſ; acceptare aliquas miſ
ſas ad dicẽdum: nec trinitatis nec crucis τc.
Hoc p3 p p̃dicta. Et idẽ dicẽdũ de qbuſcũq3
alijs ſacerdotib⁹ tã ſcl'aribus q̃3 religioſis: q͏
ſi ꝓmiſerũt dicẽ. xxx. miſſas ꝓ vno: tales miſ
ſas ñ pñt appropriare alteri. Al's tenẽtur ad
reſtõnẽ ſ̃; Sco. Jõ cautela ẽ vt ſacerdos nõ
ꝓmittat i ſpãli alicui. S3 poterit dicẽ. Nos
rogabim⁹ deũ ꝓ te: vl' ꝓ illo defũcto in. xxx.
miſſis vel. M. Et ſic ꝓmittẽdo pl'ib⁹ pſo/
nis poterit ſatiſfacẽ. Jmmo tot quot ꝓmiſit.
Vnũ tñ ẽ qd̃ poſſet excuſare huiuſmõi ſacer/
dotes ꝓmittẽdo pl'ibus dicere. xxx. miſſas. ſ.
ↄſuetudo oiu3 ſacerdotũ: q idifferent acceptãt
pl'a trigeſima ſimul: τ ſimul dicũt: τ omibus

ꝓmittūt ꝙ dicēt. xxx. miſſas. Et ſeculares ſci
unt hāc ↄſuetudinē fore īter religioſos ⁊ ali/
os ſacerdotes. Et ſic videtur eē cōtenti ꝙ in
trigīta miſſis orētur ꝓ eis: aut defunctis co/
ruꝫ. Si tamē eēt aliquis ſecularis qui expreſ/
ſe diceret: volo. xxx. miſſas ꝓ me: ⁊ nolo vt ac
ceptetis alias miſſas in eis: vel huiuſmodi vt
multos vidi: tūc dico ꝙ ē neceſſe: aut nō acce
ptare: aut acceptādo velis nolis dicere ꝓ eo
dūtaxat: licet tamē in omnibus miſſis quātū/
cunqꝫ appropriatis rogare deū pro toto mū/
do ⁊ deuotis ⁊ viuis ⁊ defunctis: dūmodo
non appropriētur eis. hanc etiā opi. tenet Ar
chi. ſ. ⁊ Jo. de capi.
23 ¶ Utrum ꝓpter miſſaꝫ peculiarē: vt de ali/
quo ſancto: vel aliā debeat quis dimittere gn
audiat miſſaꝫ propriā illius diei: Miſſa pecu/
liaris idem ē qꝺ miſſa ſpecialis de aliquo ſan
cto: quaſi ſpecialis ſicut peculiū alicui. R. ſm
ꝩꝩ. Si dies habet propriā miſſam: quam ⁊
quis alias audire tenetur: nō debet dimitti ꝓ
pter aliā. extra de. c. ij. Sed qꝺ quidā laicoruꝫ
omni die volūt miſſaꝫ de trinitate: vel de ſan/
cto Michaele ⁊ huiuſmodi: nō debēt hoc ſa
cere: niſi in ſuis diebus. vt in. d. c. ij. Et ibi pꝫ
ꝙ tā ꝓ viuis q̄ꝫ mortuis vtilior miſſa que pt
dici ē miſſa de die. Et ꝙ ēt in dieb⁹ ꝓfeſtis. i.
ferialibus ꝓpter miſſas peculiares ſeu voti/
uas: ſeu ēt mortuoꝝ: nō dꝫ derogari miſſe de
die. Hoc intelligūt doc. quādo i eccl'a nō eēt
niſi vnus ſacerdos. Si eīm eēnt plures bene
poſſet vnus dicere miſſaꝫ occurrēteꝫ: ⁊ alius
ob deuotionē dicere miſſaꝫ peculiarē.

1 Monachus. ¶ Utruꝫ poſſit
fieri canonic⁹
ſcl'aris: R. ſꝫ Hoſt. ꝙ nō: q2 ñ ē arā
duꝫ cū boue ⁊ aſino: nec hoīes diuerſe ꝓfeſſio
nis debēt ſic eē ſimul. de elec. cū eām.
2 ¶ Utrū poſſit fieri canonicus regularis: R.
ſm Tho. ſcda ſcde. q. clxxxix. vtraqꝫ religio. ſ.
canonicoꝝ regulariū ⁊ monachoꝝ ordinatur
ad opera vite contēplatiue: inter que precipue
ſunt ea que agūtur in diuinis miniſterijs: ad
que ordiatur directe ordo canonicoꝝ regula/
riū: quibus per ſe ↄpetit ꝙ ſint cl'ici religioſi:
ſed religioni monachoꝝ nō per ſe cōpetit ꝙ
ſint clerici. vt. xvj. q. j. alia cauſa. Et ideo quā
uis ordo monachoꝝ ſit artioris obſeruātie: ta
mē ſi monachi eēnt laici liceret eis trāſire ad
ordinē cāonicoꝝ regulariū: nō autē ecōuerſo

xix. q. iij. mādamus. Sꝫ ſi monachi ſint cleri/
ci ſacris miniſterijs obſequētes: habēt id qꝺ ē
cāonicoꝝ regulariū: ⁊ cum maiori artitudie:
⁊ ideo licitū eſſet tranſire de ordine canonicoꝝ
regulariū ad ordinē mōachoꝝ: petita tñ lnia
ſupioris: ⁊ nō ecōuerſo. xix. q. iij. ſtatuimus.
¶ Utꝝ liceat mōacho hr̄e locū i diuerſis mo 5
naſterijs: R. nullo mō licet. d relī. do. c. ſi.
¶ Utrū monacho vel religioſo poſſit ↄmit/ 4
ti regimen eccl'e ſecularis pochialis: R. Pa
nor. i. c. qꝺ dei timorē. de ſta. mo. per tex. illuꝫ
dicit ꝙ ſic: ſed debꝫ habere ſociū ſui ordinis ſi
cōmode fieri pōt. Panor. tamē hoc declarat
in. c. monachi. extra eo. dicens. ꝙ monachus
nō debet cōſtitui ſine ſocio ſui ordinis i eccle/
ſia parochiali: quādo eccl'a parochialis ē ſub
iecta monaſterio: ita ꝙ iſte nō deſinit eē obe/
dientiarius monaſterij. Secus ſi religioſus ꝓ
moueret tanqꝫ qlibet clericus ſecularis ad ec/
cleſiā parochialē. nā tūc cū deſinat eēt mona/
chus monaſterij: nullā hēbit amplius cōne/
xionē cuꝫ pprio monaſterio. vide ad p̄dicta qꝺ
nō. p Car. ⁊ doc. in cle. j. de elec. vbi dicit ꝙ
eccl'a nō curata nō pōt ſibi cōmitti: ſꝫ de cura
ta diſtinguūt ꝙ duplex ē cura. quedā proprie:
vt cura quā hꝫ eccl'a pochialis circa ſuos pa/
rochianos: ⁊ de hac oēs ↄcordāt ꝙ mōach⁹
ad illā pōt eligi. Alia vero ē iproprie: vt cura
quā hꝫ p̄latus eccl'ie collegiate i illos d colle/
gio: ⁊ d hac gl. ibi dubitat. ⁊ dic hoc idigē de
claratōe. Pan. tñ dicit ꝙ ēt ad hāc pōt aſſu/
mi: q2 ñ pt talis p̄lat⁹ ñ hēre curā ſui collegij.
Car. ēt tꝫ hāc opi. dicēs cōiter teneri ꝙ idi/
ſtincte p diſpēſationē epi poſſit mōachus p̄fici
eccl'e curate ēt nō hn̄ti aliā curā niſi collegiuꝫ
qꝺ tꝫ Jo. cal. ⁊ F e. d ſe. Intellige ꝙ epꝭ poſ
ſit diſpēſare d eccl'ijs: q̄ pleno iure ad mona/
chos ñ ptinēt: hoc tñ cū ↄſenſu abbatis: ⁊ ſic
intellige. xvj. q. j. p totū. In eccleſijs aūt que
ad mōachos ptinēt mero iure: ſufficit ſola au
ctoritas abbatis ⁊ ↄuētus. xvj. q. ij. viſis. vel
etiā ſolius abbatis: ſi ad ipm ptinet eccl'e ꝓui
ſio. Adde tñ qꝺ nōt Panor. i. d. c. qꝺ dei ti/
morē. qꝺ regulares pñt ꝓmoueri ad eccl'ias
ſeculares curatas pꝛicipal'r ꝓpter officiū p̄di
candi: ⁊ ſic pp bonū cure. Ex quo īfertur ꝙ ſi
religioſus ñ ē ad iſta apt⁹ ñ pōt licite ꝓmoue
ri. Et ꝓ maiori dclaratiōe p̄dictoꝝ q̄rit Pa
nor. vbi. ſ. an p̄dicta hēant locū d iure cōi: an
vero et diſpenſatiōe: puta ꝙ tā canonicis re/

monachus

gularis: q̄ȝ monachus de iur̄ cōi ſuadēte ne-
ceſſitate vel vtilitate poſſint ꝓmoueri ad ec-
cleſias ſeculares curatas. Quidā tenent ꝙ de
iure cōi pn̄t ꝓmoueri: ſed debēt hēre ſociuȝ.
Alij ꝯ dicētes ꝙ ex diſpēſatione. Panoꝛ. aūt
diſtinguit ꝙ aut querit̄ nunqd regulares poſ
ſint ꝓmoueri ad dignitatē ep̄alē: ⁊ ſic ſ᷒ȝ oēs
ꝓmoueri pn̄t. ſ. de iure cōi. tex. ē. in. c. vnicoꝛ
xviij. q. j. ⁊ i. d. cle. j. ⁊ aptius pȝ i. c. ſi religio
ſus. ⁊. c. quoꝛūdā. de elec. li. vj. nā ibi eligūtur
p cāonicos i ep̄os. Si eīȝ nō eēnt habiles de
iur̄: nō eligerētur: ſȝ poſtularent̄. vt i. c. ſi. de
poſtu. p̄re. Vn̄ ēt abbas n̄ obſtāte viculo di-
gnitatis pōt eligi i ep̄ȝ. vt i. c. ſi abbatē. ꝺ ele.
li. vj. Et hoc ꝓcedit̄ pp excellētiā ep̄alis digni
tatis. nā ⁊ ep̄s appellat̄ religioſus. vt in. c. ex
multa. de voto. Aut loqmur de eccleſia infe-
rioꝛi: ⁊ tūc aut eccl'a ē collegiata aut nō. Pri
mo cāu aut querit̄ de ꝓmotōe ad cāonicatū:
vel ad aliud bn̄ficiū ſimplex ipſi⁹ eccleſie colle
giate: ⁊ tunc ꝓmoueri nō pn̄t. vt i. c. ſup co.
de regula. adeo ꝙ ēt ep̄s diſpēſare nō pōt ſ᷒ȝ
Cal. vt religioſus ſit cāonicus in eccleſia ſecu
lari. Nā hoc cāu ceſſat piuilegiū cure: rōe cu
ius pmittit̄ ꝓmotio ad eccleſiā ſcl'arē. vt i. d.
c. qꝺ dei timoꝛē. Hoc itellige niſi eccl'a cathe
dralis eēt regularis. nā tūc mōachus vnius
mōaſterij pōt ꝓmoueri: vt ſit cāonicus i ec-
cleſia cathedrali. Et largo mō mōachi in tali
eccl'a pn̄t appellari cāonici. Aut querit̄ nūqd
poſſint ꝓmoueri ad ipſaȝ dignitatē eccl'e col-
legiate: puta vt ſit ꝑpoſitus. Hoſt. tȝ ꝙ non
pōt fieri ſine diſpēſatōe: niſi pp neceſſitatē cu
re. Alij tenēt oppoſitū: qꝛ ſicut pōt ꝓmoueri
i ep̄m i eccl'a ſeculari: ita ⁊ in ꝑpoſitū in eccl'a
collegiata eadē rōne. Et Panoꝛ. tȝ hāc opi.
cū nō repiatur hoc iur̄ ꝓhibitū. nā eadē rō ē
in ep̄o: cū ep̄s faciat vnū coꝛpus cū canonicis
ſuis. Itē rō cure ⁊ predicatiōis militat in hoc
caſu. vt i. d. c. qꝺ dei timoꝛē. Si āt loquamur
de eccl'a nō collegiata: aut ē nō curata: ⁊ non
pōt religioſus eā obtinere: qꝛ ceſſat rō cure.
Aut ē curata: ⁊ cōiter tenet̄ ꝙ de iure cōi poſ
ſit ꝓmoueri: lȝ dn̄i ꝺ ro. teneāt ꝯtrariū.
5 Vtrū huiuſmodi monachus qui factus ē
rectoꝛ alicui⁹ eccleſie ſecularis teneatur ad ſta-
tuta ſui oꝛdinis? R. ſ᷒m Hoſti. ſi talis eccleſia
pleno iure pertinet ad monachos: p̄fat⁹ mo
nachus i ea remanet ſubiect⁹ abbati: ⁊ ſerua-
bit oia ſicut p̄i⁹ pter tria. ſ. ieiuniū: ſilētium ⁊
vigilias: que ꝯmode ſeruari nō pn̄t i eccl'a ſe-
culari. Si vero eccl'a n̄ ptinet ad mōachos: ſȝ
ad ep̄ȝ: tūc mōachus iſtitutus a trib⁹ ſubſtā-
tialibus nō abſoluit̄ ſimpliciter. Nā ⁊ ꝯtinē-
tiam ſeruare tenet̄. Ab obediētia abbatis ab-
ſoluitur quidē: ſȝ iperio ep̄i ſubijcit̄: q de cete-
ro erit abbas ſuus: tpalia diſpēſabit ratōe cō
miſſe adminiſtratōis. Et ſi habet ſociū mona
chū: nō excuſatur ab eſu carniuȝ. d. c. qꝺ dei.
niſi ſit iſirmus de cōſe. di. v. carnē. vel niſi i-
perāte ep̄o: qui abbas ſuus ē. Si autē ſociuȝ
nō habet: pōt ſe his cū quibus viuit ꝯfoꝛma-
re. xlj. di. quiſquis. extra de ſta. mo. recolētes.
In omni tamē caſu habitū deferre dȝ: nec de
bet temerarie dimittē: al's excōmunicat⁹ eēt.
de quo vide. ſ. Excōicatōne. xvj. §. v. Quo
vero ad officiū: monachus factus curat⁹ ab-
ſoluit̄ ab offō mōachali: qꝛ dȝ ſe ꝯfoꝛmare offi
cio clericoꝝ ſeculariū. d. c. quiſquis.
An vero religioſus poſſit ꝓmoueri ad ec 6
cleſiā ſcl'arē i caſib⁹ pmiſſis ſine lnia ſui abba
tis? R. Panoꝛ. i. d. c. qꝺ dei. dicit ꝙ n̄. vt hēt̄
i. c. ſi religioſus ꝺ elec. li. vj. Immo nec i pa-
pā. vt nōt gl. i. c. q̄ȝ ſit. xviij. q. ij. Si āt abbas
n̄ vl't ꝯſentire: ⁊ vtilitas ſeu neceſſitas ſugge
rit: tūc p̄t ꝯpelli ad ꝯſentiēdū ſ᷒ȝ doc. pp bonū
publicū. Et h̄ fac̄ ad. q. quotidianā. Statuto
cauet̄: vt puella mioꝛ. xxv. ānis n̄ poſſit ſe ma
ritare ſine ꝯſenſu duoꝝ agnatoꝝ. Puella ele
git ſibi ſpōſuȝ ꝯdignū: ſȝ agnati ſine eā legiti
ma nolūt ꝯſētire. Certe p p̄dicta pn̄t ꝯpelli
p ſupioꝛē ad ꝯſentiēdū: vel ipe ſupioꝛ dabit li
cētiā ꝯtrahēdi. Et hoc idē tȝ Bar. i. l. ſi cum
dotem. ff. ſo. ma.
Vtrū ex ꝯctu mōachi obliget̄ abbas vl' mo 7
naſteriū? R. ſ᷒ȝ Inn. ſi mōacho ꝯmiſſa ē admi
ſtratio: abbas ⁊ ꝯuēt⁹ tm̄ obligāt̄ q̄ȝtū admi-
ſtratō ſe extēdit: ſi vō n̄ hȝ admiſtratōm: obli
gat̄ mōachus: ſȝ n̄ tenet̄ ſoluē qꝛ n̄ hȝ vnde.
Sȝ qd ꝺ obligatōib⁹ ſeu ꝓmiſſiōib⁹ ab ali 8
quo factꝫ mōacho vel abbati: nūqd acqrūtur
mōaſterio? R. ſ᷒ȝ Inn. ⁊ Ho. ex ꝯctib⁹ initis
cū mōacho vl' abbate obligat̄ qs mōaſterio:
qꝛ p̄t mōach⁹ mōaſterio actōeȝ acqrē: n̄ tn̄ pt
obligare mōaſteriū. vn̄ q̄ȝuis abbas: ſiue mo
naſteriū poſſit agē: n̄ tn̄ tenet̄ rn̄dē niſi ꝺ eo qꝺ
ad ipȝ ptinet. Et lȝ oīs ꝯct⁹ ꝓhibit⁹ ſit mōa-
cho niſi ipante abbate. vt. xij. q. j. nō dicatis.
Hoc itll'igit̄ i q̄ȝtū mōaſteriū obligaret̄. ſȝ ob
ligatio alteri⁹ ad mōaſteriū pōt p monachuȝ

acqri. ſimiliter τ poſſeſſio ēt ꝑ monachū fugitiuū monaſterio acqrit. ff. de acqui. poſ. l. j.

9 ¶ Quid de rebus ablatis monacho: R. ſm Inn. τ Hoſt. Si res erāt monaſterij vl' ēt alterius τ monaſteriū ad reſtitutōez tenebatur: tūc aget monaſteriū. Si vero nō erāt ei⁹: nec de eis tenebat monaſteriū: tunc agit ille q dñs ē rerū: ita tñ ꝙ ſi tales res erāt depoſite apud moanchū: τ abbas videt eas ſubtrahi: τ facile eſſet abbati eas liberare: ſatis credit Inn. ꝙ abbas teneat depoſiti inſolidū ꝓpter doluz. Sz ſi nō vidit: nec ꝓhibere potuit: non tenet ēt ſi monachus eas abſtuliſſet: q2 nō ē obligatus ex eius maleficio. vt in. §. ſe. dicitur.

10 ¶ Quid de maleficio cōmiſſo p mōachū vl' abbatē: R. ſz Inn. τ Ho. ñ tenet mōaſteriū: q2 delictū pſone τc. niſi q̄ztū ad monaſterium ꝑueniſſet: τ i eius volūtatē verſum fuiſſet.

11 ¶ Quid aūt ſiquis ꝓfitet ea ꝯditione: vt poſſit retinere bona ſua. Et quid de relicto facto monacho ea ꝯditione: vt nihil acqratur monaſterio: Vide diffuſe. ſ. Abbas. §. xij. Et an tale pactū inducat ꝓprietatē ipſi monacho. vide. ſ. Impedimentū. iiij. §. xv.

m **Monialis.** ¶ In monaſterijs monialiū nō mēdicantium: nō debent recipi niſi quot poſſūt de ꝓuētibus monaſterij abſq3 penuria ſuſtētari. aliter nulla eſſet receptio. extra d̄ ſta. regu. periculoſo. li. vj.

1 ¶ Omnes moniales debēt manere ſub ppetua clauſura monaſterij: niſi pro tali τ tanto morbo ꝙ nō poſſent cū alijs abſq3 graui periculo ſine ſcādalo morari. d. c. periculoſo. de hac materia vide. ſ. Excōicatōne. xxvj. §. ij.

m **Munus** quoddā dicit mere ꝑſonale. quoddam dicit reale ſeu patrimoniale. quoddam dicitur mixtū. Mere pſonale dicit tūc qñ explicat labore corporali ſolū ſine ſūptu vel detrimēto rez ꝓpriaz. l. ſi. in prin. ff. de mu. τ ho. Realia vero ſiue patrimonialia dicunt tūc ꝓprie qñ cū ſūptu ꝓprio ſiunt ab alijs. Mixta vero. ſ. pſonalia τ patrimonialia ſeu realia dicunt qñ cum labore corporali a nobis explicatur τ cum ſumptu noſtro vt colligit in. d. l. ſi. §. patrimoniorum.

1 ¶ Quo dicant p̄ſata munera ſiue perſonalia ſiue realia ordinaria: R. ꝙ ordinaria ſūt qñ habent certā τ ordinatā p̄ſtatōem vel aliquā legem vel ſtatutū ſeu ꝯſuetudinē longaz. vt. ff. d̄ vaca. τ excu. mu. l. in honoribus. §. q munerie publici.

¶ Quo dicant extraordinaria: R. qñ ñ ꝑ legem vel ſtatutū vel ꝯſuetudinē imponunt: ſz ꝑ voluntatē dñoz ſm Bar. τ pz i. l. vnica. C. d̄ vaca. pu. mu. Unde ꝑ accidēs iſta imponūtur. 2

¶ Aliqñ iſta munera dicunt idicta: vt qñ princeps imponit ꝑ legē aliqd munus vel per ſtatutum qd a principio erat extraordinariū ſz nūc efficitur ordinarium. 3

¶ Aliqñ dicunt ſupindicta: vt qñ ſupra ordinariū aliqd imponit pp neceſſitatē occurrētē; facit. l. vnica. C. de ſupindic. De hac materia vide. ſ. Miles. prio rñſo. 4

m **Mutuū** eſt qd de meo fit tuū. ff. ſi cer. pe. l. ij.

In qb⁹ aūt cōſiſtat proprie mutuū vide. j. Uſura prio. §. vij. 1

¶ Utrū dare mutuū petenti ſit de precepto. vide. ſ. Eccl'a prio. §. j. Et dic vt ibi. licz Ri. i. iiij. di. xv. ar. ij. q. ij. aliter dicat. Dicit eñ ꝙ ſi homo hz aliqd qd ñ ſit neceſſariū ſubſtētatōi ſue nāe: nec illoz qbus tenet ꝓuidē. ſic ſūt vxor: filij: ſui: ancille: pater τ huiuſmodi. τ ſit tāta neceſſitas ꝙ imineāt ſigna ꝓbabilia extreme neceſſitatis i paupere: tūc tenet de p̄cepto. Si vero hz aliqd ſupfluū nō ſolū ſubſtentatōi nāe: ſz etiā ꝯueniētie ſui ſtat⁹ tenet d̄ illo facere elemoſinaz etiā ſi ñ inuenirent tales qui eſſent i neceſſitate p̄dicta. Et ſi plures occurrerēt qb⁹ oibus ñ poſſet ſubuenire: tenetur ceteris paribus illi q magis idiget. Si v̄o ñ hz vltra ꝯueniētiā ſui ſtatus: nec ē q ſit i extrema neceſſitate non tenet de p̄cepto. h Ri. Sz iſta opi. ē nimis rigida τ q̄ſi oēs potētes τ diuites eſſent in ſtatu dānationis. Et vix inueniretur ꝯfeſſor q poſſet ſaluari i audiēdo tales i cōfeſſiōe. Et iō alia opi. poita i. d. c. elemoſina. §. i. ē tenenda: quā tenent Tho. panor. τ Ni. de lira. 1

n **Naufragiū** dicit nauis fractio: ex qua plerūq3 ſubmerſio rez τ corporū ꝯtingit pp vim tempeſtatis. l. deprecatio. ff. ad. l. ro. de iac.

¶ Quicqd ex naufragio accipitur ſiue d̄ ipſa naui ſiue d̄ mari ſiue d̄ littore. reſtituēdum eſt ff. co. l. ſiqs ex naufragio. Aliter nulla ꝯſuetudine ſtatuto vel p̄cepto excuſat qs: q2 cōmitti 1

tur furtũ. ff. de acq. re. do. l. qua rõe i fi. C. de
furtis. l. reũ. Quinetiã ſꝫ leges ſi petatur īfra
ãnũ ꝯdẽnabit̃ ad reſtituẽdũ quadruplũ: ſꝫ p⁹
ãnũ i ſimplum. vt in p̃dicta. l. reũ. ⁊. ff. eo. l. j.
Scd'o ẽt canones ſi is q accepit res naufrago
rũ ẽt eſſet ep̃s vl' p̃latus aut cl'icus dꝫ deponi
et ꝺ accu. cũ dilecti. p̃io. Ultra aũt p̃dicta ſiue
clericus ſiue laicus niſi reſtituerit dꝫ excõica-
ri. Hoc itelligas niſi ſint talia nauigia q̃ pirra
ticaꝫ tyrãnideꝫ exerceãt: vel ſint inimica nomi
ni xp̃iano vel' principi. C. de furtis. auc̃. naui-
gia. Et qui dicantur pirrate. vide. j. pirrata.

2 Quid ſi dñi terraꝝ ꝯponãt cũ nautis ali-
quo ab eis recepto pro eo q ſecurãt eos q ſi
naufragant̃ nihil accipient vel accipi p̃mittẽt
ab eis? R. ſm. ꝟꝟ. cũ al's deberent hoc gratis
facẽ: nõ licꝫ aliqd iſta de cã recipe ab eis. Niſi
ſicut i qbuſdã locis ꝯſtituit̃ q quicũqꝫ accipit
aliqd ꝺ ipſo mari debeat inde certã moderatã
portõeꝫ hr̃e. Huiuſmõi. n. ſtatutũ fit i fauorẽ
naufragoꝝ ad h̃ q hoĩes magis ſtudeãt per-
quirere res ipas ⁊ premient̃ ꝺ labore ſuo.

3 Sꝫ pone i naui que paſſa ẽ naufragiũ: erãt
q̃daꝫ res q̃ ſi aliq̃ꝫdiu imerſe ſtetiſſent: deſtru-
cte fuiſſent: vt zucaruꝫ: papyrus: ſal: farina: ⁊
huiuſmõi. Ecce quidaꝫ ſuccurrit p̃dictis añqꝫ
in aquã imergant̃. Hoc tñ poſito: q nec dñs
ipe p ſe nec p aliũ ſaluare poterat p̃dictas res.
Querit̃ an iſte teneat̃ reſtituẽ dño dictas res?
Dicendũ q ſi ſine p̃iculo vite ſue ſaluauit di-
ctas res q tenet̃ reſtituere: ſiue dñs res p̃edi
ctas eſſet rehabiturus vel ne. Et iſto cãu itelli
ge. d. auc̃. nauigia. ⁊. d. c. excõicatiõi iũcta gl.
Sꝫ hoc cãu an iſte debeat hr̃e aliquam merce
dẽ laboris ſui? dic q ſic. q2 etiaꝫ ipe dñs ſi de-
buiſſet ſaluare dictas res neceſſe habuiſſet ſa-
tiſfacere talib⁹ p̃quirẽtibus. Et ſm hoc itelli-
ge dictũ Roꝺ. poſitũ. ſ. §. p̃cedenti in fi.

4 Quid aũt ſi qs ſine p̃iculo vite ſue ñ poteſt
ſaluare dictas res? R. diſtinguendũ ẽ. Nã aut
talis exponens ſe periculo vite ſue capit bona
illa q̃ veriſimilit̃ dñs p aliã viã nullo mõ reha
biturus erat: tunc dico q talis cũ bona cõſcia
ſibi retinẽ põt. Exẽplũ. pone i dicta naui erãt
zuchaꝝ ⁊c̃. q̃ ſi diu ſtetiſſent i aqua cito deſtru
cta fuieſſent. Et dominus añqꝫ p̃dicta dſtrue
rẽtur nõ hẽbat viaꝫ nec p ſe nec p alium recu
perandi dicta bona. Tũc iſte ſe exponẽs p̃icu
lo vite: q2 forte mare erat valde tẽpeſtuoſum:
vel forte iſte natabat vſqꝫ ad p̃funduꝫ maris
vt multi faciũt. non tenet̃ ad reſtitutõneꝫ: ex-
quo dñs nulla via erat recuperaturus ſua. imo
ipe dñs rõnabilit̃ debuiſſet velle vt p̃rim⁹ po
tius hr̃et dcã bona q̃ꝫ q totalr̃ deſtruerẽtur.
marie qñ iſte expoſuit ſe p̃babili p̃iculo vite.
Aut veriſil'r erat q dñs rehabuiſſet ſua aut
vi tẽpeſtatis que forte iactaſſet dcã bona ad lit
tus. Aut q2 reperiſſet aliũ q ẽt dicto p̃iculo ſe
expoſuiſſet. Tũc dico q talis inuẽtor tenet̃ re-
ſtituere dcã bona non obſtãte q expoſuerit ſe
periculo vite. Debet̃ tñ ei p̃miũ iuxta laborẽ ⁊
periculũ ad qꝺ ſe expoſuit taxãdũ ad arbitriuꝫ
boni viri. Hec diſtictio vr̃ equa ⁊ ꝯſona ra-
tioni. Si tñ fulminaret̃ excõicatio ꝯ illos qui
habuerũt ꝺ talib⁹ bonis teneẽtur p̃dicti ſaltim
manifeſtare: lꝫ reſtituere ñ teneant̃. Idẽ dicen
dũ de cãu q his dieb⁹ accidit. Nã cũ q̃dã na-
uis pateret̃ naufragiũ: ⁊ hoĩes i ea exiſtentes
timerẽt mori oẽs ceperũt arripere fugã. qdaꝫ
aſcẽderunt ſup barchaꝫ. qdã acceptis poſtib⁹
ſup natabãt: ẽt p̃ronus deſperãs de ſalute ſua
⁊ reꝝ ſuaꝝ arripuit fugã. Quidã aũt marina
rius poſt receſſũ p̃roni acceſſit ad capſam p̃ro
ni ⁊ accepit mille duc̃. ipius p̃roni. Queritur
an iſte poſſit cũ bona ꝯſcia tenere dictos duc̃.
dic p oĩa ſic̃ ſupra dc̃ꝫ ẽ. Si tñ aliqs ſimplr̃ ra
peret ꝺ talibus bonis credẽs ſibi licẽ. aut quia
forte ẽ ſtatutũ ibi q liceat cape: vl' huiuſmõi:
tũc nõ peccaret mortal'r: nec cõmittẽt furtum
nec excõicatõeꝫ icurreret. q2 ad icurrẽdã dictã
excõicatõeꝫ reqrit̃ p̃ius monitio vt vult Jo.
an. i. d. c. excõicatõi. Idẽ Inn. Hoſti. Jo. de
lig. ⁊ Arc. ſ. q dicit q h̃ ẽ cõis opi. Et iõ ab
ea ñ ẽ ꝺclinãdũ. De h̃ viꝺ. ſ. Excõicatõe. xj.

Quid aũt ꝺ lignis q̃ vis fluminis impulſit 5
ad ripaꝫ. ⁊ qd ꝺ iactactis in mari: an hẽantur
p̃ derelictis? vide. ſ. Furtum. §. xvij.

n Nauta caupo: ⁊ ſtabulari⁹ tenẽ-
tur ꝺ leuiſſima culpa ñ de
caſu. l. ⁊ ita. §. at hoc edicto. ff. nau.
cau. ⁊ ſta. Et dr̃ nauta q nauẽ exercet. ñ remi-
ger vt. l. j. eo. ti. §. nautã. Sil'r caupo ⁊ ſtabu
larius qui hec exercent: ⁊ inſtitores eorum vt
l. j. §. fi.

Anãt caupo teneatur ex fcõ famuli ſui: ⁊ 1
an teneat̃ ex vulnẽ illato p famulũ ꝯ hoſpiteꝫ?
Jo. ꝺ anania i ꝯſi. ij. incip̃iẽte. i xp̃i noĩe. ꝯclu
dit q p̃ iniuria reali ⁊ dãno dato in reb⁹ põt
hoſpes agẽ ꝯ cauponẽ. vt. l. lꝫ. §. poſſumus.
ff. nau. ca. ſta. Sꝫ nõ tenetur ꝺ vulnere illato

ꝓ famulā ſuū ad expēſas factas nec ad itereſſe. Et ꝓ h̄ vř tex. iūcta gl. i. ꝺ. l. lȝ. §. idē ꝺř. in v̄. ſȝ ſi ꝺānū ⁊. i. l. ꝺȝ. in prin. eo. ti. vbi glo. expo nit factū. i. receptū. q̄ſi velit ꝺicē: ꝙ n̄ teneatur niſi ꝺ̄ recepto. Pro h̄ ēt facit. q2 ſi ꝺiligeni pō derec̄ nō ē eadē rō: q2 vix poterit fieri ꝺānū in reb⁹ qn hoſpes ſit i aliq̄ culpa ſaltē leuiſſima: q2 potuiſſet ꝺiligēti⁹ cuſtodire. Sȝ n̄ ē ſic i ꝺe licto i pſona: q2 n̄ pt̄ obſtare qn famulus ſi ve lit: occidat: vel verberet hoſpitem. Idē lu do. bolo.

2 ¶ Adde ēt ꝺm eūdē Io. ꝙ ſunt certe pſone q̄ regl'r tenētur ex ſcō ⁊ ꝺ̄licto familie ſue: vt ſūt publicani: naute: caupones: ſtabularij: hoſpites ⁊ ſil'es. Alie aūt pſone ita ꝺemū tenēt̄ ſi ali qui ꝺ̄ familia ꝺeputētur ad certū officiuȝ: ⁊ in illo officio ꝺelinquāt: q2 tūc ꝺř pr̄familias eē i culpa: ꝺeputādo vnū inſufficiētē. Iſta ē cōis opi. ꝺoc. i. l. j. §. familie. ff. ꝺ̄ publi. Et h̄ faciūt ad. q. q̄ ꝺ̄ ſcō accidit. Quedam nurus i nocte accēdit lucernā ad vigilādū ⁊ cuſtodiendū filiū infantē. Et ex tali lucerna incaute ⁊ negligēter omiſſa ortuȝ ē incendiū: ⁊ ꝯbuſſit ꝺuas ꝺomos vicinas. Querebatur an ſocer vel pr̄ fa. tenebat̄ ex ſcō ſue nurus: Et ex p̄dictis Io. ꝺe ana. i ꝯſi. lxxj. icipiēte. In noīe ſancte trinitatis. ꝯcludit ꝙ n̄. Et lȝ ꝺcā nurus ſit ꝺ̄ familia: nō tñ ꝓꝓ h̄ ꝺř culpa eē cōmiſſa i aliquo officio. hdeo ꝙ ꝓꝓ h̄ ꝺicat̄ pr̄fa. teneri: q2 iſte nō ꝺeputauit illā ad hoc: ſȝ gubernatio liberoruȝ q̄ ē ꝺ̄ iure nāli. Itē ē ꝯſuetudo matrū talia facere. Preterea iſta culpa q̄ reſultat ſeu p̄ſumitur ꝯ̄ habitātes ex icēdio iudicat̄ leuiſſima: vt voluit gl. ſing. inſti. q. mo. re ꝯ̄. ob. §. p̄terea. in gl. q̄ icipit hic nō. Et iſta nō ē iputabil' vt voluit Sali. in. l. ſi vēdita. ff. ꝺe peri. ⁊ cō. rei ven. ⁊ Bal. in. l. i iudicio. C. loca. vbi ꝓprie loqtur ꝺ̄ lucerna. Ex qb⁹ oib⁹ vř ꝯcludēdum ꝙ iſte pr̄fa. nō poſſit ꝯueniri ad emēdatōem iſtius incendij.

3 ¶ Quid āt ſi nauta ponat res meas i alia naui q̄ȝ vbi poſuerā ⁊ pierīt: R. ꝙ tenet̄. l. itē que rit. §. j. ff. loca. ⁊ hoc verū ſi inuito ꝺn̄o. Si vero bona fide ⁊ ſine culpa: nō tenet̄. Sil'r non tenet̄ ēt ſi ꝺoloſe poſuiſſȝ qn̄ vtraqȝ nauis perijt i eadē nauigatiōe. ff. ad. l. ro. ꝺe iac. l. ſi. §. j. q2 lȝ ſit i culpa iſidelit̄ rē tuā ꝯtractādo: non tñ ex tali culpa ē amiſſa. ex quo ꝺ̄io ꝑitura erat.

4 ¶ Vtrū naute ⁊ ſimiles ꝺātes claues camere ꝺn̄o ꝺeponēti excuſent̄: ſi ꝑdantur res: R. ꝺm gl. i. ꝺ. l. ꝺȝ. §. itē ſi p̄dixerit. ꝙ ſi a p̄cipio ꝺedit claues ⁊ predixit ꝙ nolebat teneri: excuſatur. al's ſec⁹. Sil'r tenet̄ qn̄ a p̄cipio n̄ ꝺedit claues ſȝ poſtea: lȝ p̄dixerit ꝑ. l. ſicut. C. ꝺ̄ act. ⁊ obli. niſi ille exp̄ſſe ꝯſenſiſſȝ nolle illū teneri.

¶ Vtrū et p̄dcā habeāt locū i eo q hoſpitatur aliquē n̄ tāq̄ȝ caupo: ſȝ ſic ciuis ſine mercede. Sicut ſit qn̄ aliqs ꝺn̄s venit i ciuitatē ⁊ ꝺiſtribuit ſuos ꝑ ꝺomos: R. ꝙ nō vt. l. ſi. ff. ſi menſor fal. mo. ꝺix. Et iō ſi gratis ſit tenet̄ ſoluȝ ꝺe ꝺolo ⁊ lata culpa. 5

¶ Vtrū naute poſſint ꝑponē res ſuas ꝺ̄poſitis qn̄ vtraſqȝ n̄ pt̄ ſaluare: vid. ſ̄. Depoſitū. §. ij. 6

n Egociatio

illicita redditur multipliciter ꝺm Ray. Prio qdem ex cā: vt qn̄ ſit ꝓꝓ auariciā. ſ. ꝓꝓ iprobaȝ cupiditatē ꝺiuiciar̄ ⁊ n̄ ad neceſſitatē: ſȝ ad aliū finem malū. Et qn̄ ſit peccatū mortale: quo ad hoc vide. ſ̄. Auaricia. Scꝺo ex tēpore: vt ſi fiat i ꝺiebus feſtiuis. Tertio ex perſona: q2 clericis ⁊ religioſis talia ꝓhibita ſūt: q2 nemo militās ꝺeo ⁊c̄. Quarto ex loco: q2 in eccl'a vel loco ſacro huiuſmōi fieri n̄ ꝺebēt. vt ꝺictū ē. ſ̄. Emunitas ꝑrio. §. ij. Quinto ex mō: vt ſi fiat cū mendacijs: ꝺeceptionibus. ⁊ ſil'ibus.

¶ Negocia. q̄dā ſūt que ſine peccato vix fieri pn̄t ꝺ̄ pe. ꝺi. v. negociū. Et grā exēpli ponunt̄ quinqȝ. ſ. cura rei familiaris. militia. mercatio. prouocatio. ⁊ adminiſtratio. ꝺe peni. ꝺi. v. q̄litas. ⁊. c. falſas. ꝺi. xxv. q̄lis. ꝺi. lxxxviij. ꝯn̄s. Hoſ. addit ſextū qꝺ q̄ſi ꝑiculoſius ē oib⁹. ſ. aduocatio. Sȝ ⁊ ſeptimū n̄ ꝺimittas. ſ. ep̄atus officiuȝ: quo nihil miſerius ⁊ ꝑiculoſius ſi ꝑfunctorie agat̄. xl. ꝺi. ante omnia. 1

¶ Vtrū negociatores poſſint licite lucra recipere: R. ꝺm. v̄ v̄. Cum laborent pro omnib⁹ ⁊ quaſi cōe negocium in mercibus gerāt: poſſunt moderatuȝ lucrum recipere. ꝺe hoc vide ſ̄. Emptio. §. x. 2

¶ Quid ꝺe artificibus qui faciunt vel vendūt gladios: ſagittas: baliſtas: bōbardas: aut venena: ⁊ huiuſmodi: R. ꝺm Ray. Si ꝓpter hoc faciunt: vel vendunt: vt hoīes habeāt talia ad abuſum. aut etiam ſi ſcienter vēdūt illis ſeu ꝺonant quos eſtimant talibus abuſuros: mortaliter peccant. ⁊ oīa peccata que inde ſequūtur eis iputātur. Si aūt tales negociatores ꝺicāt ſe bonā intētōem habuiſſe: q2 credebant ꝙ emerētur ꝓꝓ licituȝ vſuȝ: vel nihil ſu 3

ꝑ hoc cogitabāt: ſeu ignorabāt ꝙ eſſet illicitū talia facē vel vēdē. In oib⁹ dictis caſib⁹ diſtiguo: q2 ſi ille res pñt eē vtiles: vt arma in bello iuſto: aurifrigiū ad ornamenta eccl'iaſtica: q̄dā ēt venena ad aliqd medicinale: vel cōtra alia nociua: q talia vēdūt nō peccāt: niſi forte ꝓbabiliter dictaret ſibi ꝯſciētia ꝙ emptor talez rē q̄rit ad malū. tūc. n. nō dȝ vendere. v. q. v. nō ois. Si vero ille res ad nullū vſum ſint vtiles niſi ad peccandū: ſicut ſunt quedā mortifera: tūc idubitāter peccant faciēdo. tenēdo. vēdo. ſeu alijs donādo. xj. q. i. c. j. ff. ꝺ ꝯbē. emp. l. qꝺ ſepe. §. veneni. q2 flagitioſe rei: nec emptio: nec mādatū: nec ſocietas valere pōt. ⁊ oia mala ſequētia iſtis imputabunt. ex. ꝺ iniurijs. c. ſi culpa. Dicit etiā Arch. ſ. ꝙ reſpectu artis armoꝝ pōt eſſe vſus licitus de ſe: ergo ars nō erit illicita. q2 in bello iuſto: ſi lȝ occidere: multo magis ⁊ his vti. xxiij. q. ij. dñs. xxiij. q. i. quid culpat. Nec obſtat. de ſagi. c. i. q2 cōiter intelligit de bello iniuſto. Sȝ cū manifeſtuȝ eſt belluȝ eſſe iniuſtuȝ: tunc talib⁹ iniuſte bellantibus manifeſte vendentes videntur cooperari peccato eorum: precipue quo ad arma offenſiua. vt gladios. lanceas. baliſtas. bombardas ⁊ huiuſmodi. Forte ſi ſic de defenſiuis tantū. vt galea. torace ⁊ huiuſmodi. vbi etiam dubium eſſet de iuſticia belli: forte poſſent excuſari.

4 ¶ Quid de his qui faciūt vel uendunt ornamenta mulieruȝ: aut ſotulares pictos: aut veſtes cum imoderata ſumptuoſitate conſutas? R. ſm Tho. ſcda ſcdē. q. clxviij. q2 mulieres licite ſe poſſunt ornare: vel vt ꝯſeruent decenciaȝ ſtatus ſui: vl' etiaȝ aliqd ſupaddere vt placeant viris ꝓprijs: ꝯñs ē ꝙ artifices taliū ornamentoꝝ nō peccant i vſu talis artis: niſi forte inueniēdo aliqua curioſa ⁊ ſuperflua.

5 ¶ Quid de factoribus taxilloruȝ. ſcachoruȝ. alearuȝ. ⁊ huiuſmodi? R. ſm. ꝟꝟ. quia ludus taxilloruȝ vt frequētius peccatuȝ mortale eſt: ideo nō eſt licitum viuere de artificio taxillorum. Sed de faciētibus ſcachos: vl' tabulas: quibus frequētius ludit ad ſubleuatiōeȝ tedij vel laboris: nō videt illicituȝ. Facientes autē cartas: an excuſent? videtur dicēdum ꝙ nō. Et videtur eſſe eadeȝ ratio: ſicut ⁊ de taxillis: quia frequētius homines illis abutunt: ludendo ꝓ maiori parte principaliter rōe lucri: ⁊ ſi ad recreatōem.

¶ Quid ꝺ faciētib⁹ ſerta ꝺ florib⁹ i dieb⁹ feſtiuis? Rñdeo non credo eos eē excuſabiles: q2 ꝓter periculuȝ qꝺ ꝺ facili pōt ꝯtigere ex abuſu huiuſmōi: que ſūt incitamēta vanitatis ⁊ laſciuie: violat obſeruātia diei ſabbati in operando. hec. ꝟꝟ. Poſſȝ tñ eē labor tā modicus ⁊ ſine ꝑcio: nec ad intētōeȝ laſciuiā: ſȝ moderataȝ recreatōeȝ qꝺ ñ eēt peccatuȝ: aut ñ mortale. Sic faciūt puelle: potius ex quadā recreatiōe ⁊ q̄ſi animi leuitate: q̄ȝ corrupta intentōne. Et ſic h caſu nō ꝯdēnande. Immo forte minus malū q̄ȝ ire ad choreas. 6

7 ¶ Utruȝ aliq̄ negociatio ſit clericis licita? R. ſm Ray. Si clericus idiget: pōt aliquo honeſto exercitio vel artificio ſibi neceſſaria acqrere. Itē pōt recipe poſſeſſiōes excolēdas ad q̄rtā vel q̄ntaȝ ꝑtē ⁊ huiuſmodi: ſeu ꝯducere ipſas ad ſuſtētatiōeȝ ſuā ⁊ ſuoꝝ. Quod qdaȝ itelligūt ſi hēat ipas ꝺ ſuis decimis: vl' ꝺ ſucceſſiōe ꝑentū: vl' aliunde ſibi datas. ⁊ ēt ſi hȝ multa paſcua ⁊ emat pecora: vt paſcantur ibi ad neceſſariā ſuſtētatiōem ſui ⁊ ſuoꝝ. Si aūt emat pecora vt tradat ad cremētuȝ: vl' vt aliqd agat i fraudē negociatōis: illicitū eſt ſȝ gl. Ray. Pōt etiā emere: vt ea meliorata cari⁹ uendat: vt pulluȝ. equū. ⁊ huiuſmodi.

8 ¶ Que ſit pena clericoꝝ q al's negocijs ſecularib⁹ ſe imiſcēt? R. debent excōicari. ar. xj. q. iij. in. c. nemo epoꝝ. Et ſi ſe nō correxerint: debent deponi. di. lxxxj. clericus.

n Otoriū duplex eſt. ſ. iur ⁊ facti. Notoriū iuris ē ꝺ quo qs canōice ē ꝯdēnatus: vel in iudicio ꝯfeſſus: vel legitime ꝯuictus. extra de coha. cle. c. veſtra. ⁊. c. queſitū. Notoriuȝ ꝟo facti ē cū populus ē teſtis ⁊ diſſimulatōni ñ ē locus. ex ꝺ coha. cle. tua. Et hoc itelligit: ſiue crimen ſit notū oibus q ſunt i illo loco. ſ. villa vl' pochia: etiā ſi i illo loco nō ſint niſi deceȝ: q2 deceȝ hoies faciūt populuȝ. x. q. iij. vnio ſȝ glo. Ray. q etiā addit: ꝙ ſi etiaȝ pochia hēat mille pochianos: ⁊ ſolū ex illis decem graues ⁊ honeſte pſone ſcādalizent de focaria ſacerdotis: pōt dici ꝙ populus ſcādalizet: cū deceȝ hoies populū faciāt: vt dictū ē. Et tale notorium facti iterum diuidit: q2 aliud eſt notoriuȝ facti actus ꝑmanētis: vt cū qs tȝ adulteraȝ publice i domo. Aliud ē notoriū facti trāſeūtis: vt cū aliqs publice hoieȝ iterfecit. Sȝ ⁊ ē tertiū notoriū fci pſūpti: vt ſi aliqs publice hitus

eſt ꝓ filio vel affine ⁊ huiuſmodi. In notorio igit̄ iur̄ exigitur qn̄qꝫ ꝓbatio ɔ̄ negātē. ex̄ de re iudi. c. ſicut. In notorio v̄o facti n̄ regritur ordo iuris: q al's ēt regularit̄ obſeruādus eſt. ex̄ de iureiu. ad noſtram. el. ij. Euidētia nāqꝫ patrati criminis nō indiget clamore accuſatoris. ex̄ de accu. Euidentia.

1 n **Nouicius.** ¶ Vtrū ipubes ſ. ante. xiiij. ānuꝫ quo ad maſculū: quo v̄o ad feminam añ. xij. ānū poſſit itrare religionē: vt ſit ibi nouicius: R. ſm Dir. li. ij. ꝙ aut offert̄ a pentib⁹ vl' tutorib⁹. Aut intrat ꝓpria auc̄te. Si primo mō: tꝫ igreſſus ſi ipe ɔſentit: ⁊ lꝫ ɔſenſus q ſit ante ānos diſcretōis nō teneat: tn̄ ipe exire nō pōt priuſqꝫ veniat ad legitimā etatē ad inſtar carnalis m̄rimonij. ex̄ de deſpon. ipu. d̄ illis. xx. q. i. illud. Sꝫ q̄ꝫ primū puenerit ad pfectaꝫ etatē pōt egredi. xx. q. iij. pn̄s. ex̄ d̄ reg. cū ſimus. Si v̄o nō ɔſenſit: pōt egredi qn̄ voluerit. xx. q. i. puelle. Si vero ipubes itrat ꝓpria auc̄te extrahi pōt a p̄re vel tutore vſqꝫ ad annuꝫ ⁊ diē. xx. q. ij. puella. Et ibi habet̄ ꝙ ſi i fortiori etate: puta in ānis pubertatis adoleſcētula vel adoleſcēs ſeruire deo elegerit: nō ē poteſtas parentib⁹ ꝓhibendi. Et ſm gl. ibi. iſte annus ⁊ dies incipit currere a die ſciētie. Sꝫ ſi ex cōſenſu eoꝝ intrauit: expreſſe vel tacite: vlterius reuocare nō poterunt. xx. q. i. c. addidiſtis. ⁊ c. quicūqꝫ.

2 ¶ Sed nūquid mater pōt offerre filiū ⁊ reuocare: Inn. dicit. ꝙ ſic allegat. d. c. addidiſtis. Sꝫ Jo. Lau. ⁊ Arch. ɔ̄: cū nō hēat ipſuꝫ in ptāte. inſti. de adop. §. femine. Et per ɔn̄s ſi pater obtulit filiū: mater nō pōt reuocare: niſi dicatur: ꝙ eque ſit in ptāte matris ſicut patris q̄ꝫtum ad hunc caſuꝫ. Opinio tn̄ Inno. videt̄ verior ſm iura: tn̄ alia teneret̄ niſi mater eſſet tutrix. hec Dir.

3 ¶ Quid ſi plures ſūt tutores: nūqd vnus ſolus offerre pōt: videtur ꝙ ſic: q: eandem poteſtatē habꝫ quo ad hoc ſicut parētes. xx. q. ij. puella. Dic ꝙ ɔditio prohibentis erit melior ſm Inn. ⁊ Dir.

4 ¶ Per q̄ꝫtuꝫ tp̄s dꝫ quis eſſe nouicius: R. regulariter per annū: tn̄ q: iſte tp̄s datur in fauorem nouicij: vt expiatur regule auſteritates: ⁊ monaſterij mores. ex̄ d̄ regu. ad apl'icaꝫ. io p̄lato cū ɔuētu ɔſentiēte ⁊ iteruenīēte volūtate nouicij: pōt an̄ ānū ꝓfiteri. ⁊ tꝫ ꝓfeſſio. Falliti ordine mēdicātiū: in qbus ꝓfeſſio fcā ante ānuꝫ ꝓbatōnis nō obligat illi religioni. vt ex̄ de regu. c. nō ſolū. ⁊ c. ɔſtōnē. li. vj. vbi habet̄ ꝙ i ordine mēdicantiū. ĩ. ānuꝫ ꝓbationis nullus dꝫ ad ꝓfeſſiōeꝫ recipi: q ānus dat⁹ eſt ei in ſubſidiuꝫ fragilitatis humane: nec ad renūciatōeꝫ ſeculi faciēdā: nec ɔſtitutū. ĩ. huiuſmodi ānū aliquatenus ipedire: quominus. ĩ. ipm ad aliā religionē quā maluerit tranſeat. niſi maior tn̄. xiiij. ānis exiſtēs ꝓfeſſus ſit tacite vel exp̄ſſe. Aut euidēter ɔſtat illuꝫ vitā voluiſſe mutare: qd̄ tn̄ n̄ p̄ſumitur niſi clara ꝓbatōne: vel ɔpetētibus indicijs oſtēdat̄. Et ſi qs ɔtra hāc ꝓbatōeꝫ receptus fuerit: taliter ꝓfeſſus nō ē obligatus illi religiōi. In alijs aūt ordinibus ꝓfeſſio exp̄ſſa vel tacita fieri pōt licite. ĩ. annū. Et ſi fiat exp̄ſſe etiā ſeculari habitu n̄ mutato: illi religioni preciſe obligatur: quaꝫ ꝓfeſſus eſt. Si vero tacite ꝑ ſuſceptōem habitus ꝓfeſſoruꝫ. ĩ. annū: tūc nō obligatur illi religioni ſpāliter: ſꝫ generaliter religioni: dūmō recipiēs ſit etatis apte ⁊c. de quo. ĩ. Recipiēs autē ad ꝓfeſſionē de ordine mēdicantiū. ĩ. ānum: icurrit tres penas. Pria eſt: quia peccat mortaliter. Eo q: p̄cipit̄ in virtute ſancte obediētie: ⁊ ſub pena excōicatōnis. Scd̄a q: oēs qui recipiūt ad ꝓfeſſionē ſūt ſuſpēſi a receptōe cuiuſcūqꝫ ad ꝓfeſſionē. Tertia quia a ſuis fratrib⁹ debēt puniri pena que ſolet infligi pro culpis grauibus vt ibi.

¶ An autēꝫ dictuꝫ. c. non ſolum. habeat locuꝫ in monialibus ordinū mendicantiū: R. ſm Be. in. d. c. nō ſoluꝫ. ꝙ ſic ⁊ ita dicit ſe cōſuluiſſe cū. d. Recupero in quadā cauſa florentie monialiū ordinis predicatorū que mēdicantes ſūt: licꝫ ex priuilegio apoſtolico poſſint habere ꝓpriū. Et ɔcludit ſm Lap. ꝙ moniales ſancte Clare vel ordinis p̄dicatoruꝫ comprehendūtur ſupradicta decre. Nec ob. ꝙ habēt poſſeſſiones: ⁊ nō q̄rūt victū ꝑ queſtū: q: ꝑꝑ hoc nō tollit̄ qn ſint d̄ ordine mēdicātiū: ſicut multi religioſi ſūt i mūdo nūc: qui nō habent poſſeſſiōes ⁊ d̄ facto mendicāt: ⁊ tamen non dicūtur mēdicantes: nec prohibētur poſſeſſiones habere: vt nōt Pau. in cle. vt ꝓfeſſores eo. ti. Ita dicamus in illis qui de iure vel inſtitutione ſue regule ſunt mendicātes: lꝫ nō mēdicent de facto: vt q: ɔtra prohibitōnem retinent poſſeſſiones: vl' q: ſuꝑ hoc habēt priuilegiū a papa vt poſſint hr̄e poſſeſſiōes ⁊ recipe 5

fructus: ⁊ quo ad alia retinēt priuilegiū men/
dicātiū. ⁊ tollēs vnū nō tollit aliud. ff. de ſer.
vr. pre. ſi domus. de vſu pallij. ex tuaꝝ. Dato
ergo ꝙ priuilegio ſint habilitate ad poſſeſſio/
nes: ex h̄ n̄ ſūt habilitate ad alia: nec a iuribus
loquētibus ḋ mēdicātibus eximunᷤ. Et qḋ di
ctū eſt de monialibus ſancte Clare veruꝫ eſt.
Secus ḋ minoriſſis: cū ex regula hēant pro/
priū. Et ſic quo ad talia habem⁹ reſpicere ad
eoꝝ regulā vel iſtitutōneꝫ: an hēant ꝓpriū: ⁊
ſic nō extendeᷤ ad eas. An non poſſint hr̄e: ⁊
ſic extēdetur: q̄ꝫuis ex priuilegio hēant poſſeſ
ſiones: vel de facto nō mendicent.

6 ¶ Quid aūt dicendū ḋ illo q̄ recipit aliquem
ad ꝓfeſſiōeꝫ. j. annū ꝓbatōis ḋ ordine mēdi
cantiū. An poſt ſuſpēſiōem taleꝫ ſi alium reci
piat ad ꝓfeſſionē icurrat irregularitatē: R. ſꝫ
De. in. d. c. nō ſolū. ꝙ nō: q2 oꝫ ꝙ actus qui
ſit poſt ſuſpēſiōeꝫ: ſit actus ḋ attributis certo
ordini eccl'aſtico ad hoc vt exercēs icurrat ir/
regularitatē. ſꝫ recipe ad ꝓfeſſionē nō ē attri
butum ordini: vt pꝫ ḋ abbatiſſa que recipit ad
ꝓfeſſionē: ⁊ ēt abbas diſpēſatiue pōt eſſe qui
nō ſit i ſacris ḋ eta. ⁊ quali. tuā. Et tamen ad
eū de iure cōi cum cōuentu ſuo ſpectat mona
choꝝ receptio. Sed de hoc. j. §. xx.

7 ¶ Quis aūt poſſit abſoluere ab hac ſuſpēſio
ne: R. ſꝫ De. vbi. s. ꝙ lꝫ iſtā ſuſpēſiōeꝫ papa
n̄ ſibi reſeruauerit: tn̄ nullus iferior a papa ab
ſoluere pōt. quia. c. nup. de ſen. ex. nō hꝫ lo/
cuꝫ i iferioribus ep̄is: vt etiam tꝫ Fed. ḋ ſe. Et
ſic p̄latus iſtoꝝ religioſoꝝ nō poterit abſol/
uere: nec ēt ep̄s ex quo iſti mēdicātes ſunt exē/
pti: ⁊ papa ē ep̄s exemptorū: ergo ſolus papa
abſoluet. Idem Jo. an. ⁊ Arch.

8 ¶ Utrū nouicio ingredieti religionē ſufficiat
ꝙ attigerit. xiiij. ānū: R. nō ſufficit: ſꝫ oꝫ ꝙ pfe
cerit: vt exp̄ſſe habetur ex̄ de regu. ad noſtraꝫ.
⁊ i. c. ſignificatū. Et ibi dicit panor. ↄcludēdo
per illum tex. ꝙ ad validitatē ꝓfeſſionis req/
ritur: ꝙ. xiiij. ānus ſit ↄpletus: nec malicia ſup
plet etatem ad ꝓfeſſionē inducēdā: ſicut ſup/
plet i matrimonio. Et rō diuerſitatis ē: q2 de
maiori p̄iudicio ⁊ obligatiōe agiᷤ in ꝓfeſſio/
ne: q̄ꝫ in matrimonio. Infert etiā panor. aliud
ſingulare ex illo tex. ꝙ votū religionis emiſſū
ante aduentū pubertatis: nō obligat vouen/
teꝫ. Ex quo vide ptāteꝫ quam hꝫ eccleſia circa
ea que ſūt ḋ iure diuino: nā p̄ ↄſtōnes ſuas im
pedit vires voti ⁊ limitat etates. Nam lꝫ non
poſſit tollere ius diuinū: pōt tn̄ illud iterpreta/
ri ⁊ diſtiguē. ḋ quo vide. s. Cōſuetudo. §. ij.

¶ Qḋ ē tp̄s ꝓbatōis i nouicio: R. ꝙ eſt. xv. 9
ānus. Nā cū n̄ poſſit igredi niſi ↄpleto. xiiij.
āno: ſequiᷤ ꝙ tūc incipiat ānus ꝓbatiōis. Et
hoc exp̄ſſe tꝫ Jo. an. ex̄ ḋ regula. bn̄ficiuꝫ. li.
vj. ⁊. c. i. e. ti. Sꝫ ⁊ hoc rōnabile ē: q2 tp̄s ꝓ/
batōis datur ad ꝓbādū auſteritatē religiōis:
vt ex̄ ḋ regula. ad apl'icaꝫ. Inter quas p̄cipua
eſt cuſtodia caſtitatis: quā cōiter loquēdo nō
eſt aptus antea ꝓbare. Et ſi ante. xiiij. annum
fecerit ꝓfeſſionē: ꝓfeſſio ē nulla: vt i. d. c. ad
noſtrā. ⁊. c. ſignificatū. Et hoc i quacūqꝫ reli
gione. Fallit i monachis habitātib⁹ in iſulis:
vbi ē dura ↄgregatio religioſoꝝ: vt in. c. q2 i
inſulis. de regula. vbi habeᷤ: ꝙ vbi ē dura cō
gregatio requiriᷤ in ꝓfitente plena pubertas
ſ. tp̄s. xviij. ānoꝝ. Jo. tn̄ an. vt recitat panor.
ibi dicit. ꝙ q̄ꝫtū potuit inueſtigare nūq̄ꝫ repe/
rit ꝙ. d. c. q2 in iſulis. ſuareᷤ in aliqua inſula.
vn̄ doc. pleriqꝫ arguēdo rōne lr̄e dicunt: ꝙ ſi
in iſula nō ē durior cōgregatio q̄ꝫ alibi: nō hꝫ
locū diſpō dicti capl'i. Et ſi i alijs locis ab in/
ſulis eſſet durior ↄgregatio: tūc haberet locuꝫ
diſpoſitio. d. c. vn̄ Pe. dicit. ꝙ cum apud mi
nores ⁊ p̄dicatores ſit dura cōgregatio: debꝫ
obſeruari qḋ diciᷤ in. d. c. q2 i inſulis. Qḋ plꝫ
panor. q2 quelibet diſpoſitio dꝫ ampliari ⁊ re/
ſtringi ad limites rōnis expreſſe: etiā ſi verba
nō patiantur vt in. l. adigere. §. q̄ꝫuis. ff. ḋ iu/
repatro. ⁊ in. l. cū pater. §. dulciſſimis. ḋ lega.
ij. Pro hoc facit: q2 papa non intēdit prouide
re locis: ſꝫ ꝑſonis. Et forte tex. loquiᷤ quando
vnicus locus ſolitarius ē mari circundatus ⁊
territorio anguſtatus: nō autem credo papaꝫ
hoc intellexiſſe ḋ inſulis maioribus: vt de iſu/
la anglie: ſicilie: ⁊ cipri: que ſunt ita ample vt
nulla prorſus ſit differentia iter eas ⁊ alias ꝓ/
uincias. Immo ſunt iocundiores in fructib⁹
⁊ fertilitate terre.

¶ Nūq̄d aūt ꝓfeſſio facta ↄ̄ prohibitiōeꝫ. d. 10
c. q2 in iſulis. ſit nulla: Poſ. videᷤ dicē ꝙ ſic.
Sed Panor. in. d. c. q2 in inſulis tenet ↄ̄triuꝫ:
q2 cum papa ibi nō anullet profeſſionē: ſꝫ ſim
pliciter prohibet profeſſiōem recipi: credit ꝙ
non impeditur virtus profeſſiōis. qm̄ hec pro
uiſio ſimpliciter ↄcernit fauoreꝫ ipſoruꝫ profi/
tentiū: qui pn̄t renūciare fauori eoꝝ: ꝓ h̄ tex.
quaſi exp̄ſſus i. d. c. ad apl'icam: vbi pꝫ ꝙ non
ſolū papa: ſꝫ regula prohibet profeſſionē fieri

ante annū probatōis. Et tñ profeſſio i ꝯtrariū facta tꝫ. lꝫ abbates recipientes talem ꝓfeſſiōeꝫ ſint puniendi. Itē cū obligatio hec queratur deo ꝑ miniſteriū abbatis: nō impedit ex ſimplici prohibitōe ꝯſtōnis humane. Cape inſtā tiam i prohibitōe matrimonij carnalis. Nam ex ſimplici prohibitiōe nō īpedit vinculū matrimoniale: lꝫ ꝯtrahentes veniant puniendi ex trāſgreſſiōe ꝑcepti: cū prohibitio non habeat ꝑpetuā ꝓhibitōnis cāꝫ: ſꝫ tpalē: vt ꝓbat ex̄ ď ma. ꝯcto ꝯ inter. ec. ꝑ totū. Et ꝑ hoc pꝫ rñſio ad. l. nō dubiū. C. de leg. ⁊ ad regulā q̄ cōtra ius. de reg. iur. li. vj. hec Panor.

11 ¶ An autēꝫ nouicius. j. annum libere poſſit redire ad ſeculū? R. Panor. i. c. ſtatuimus. ď regu. ꝑ illū tex. facit regulaꝫ ⁊ quatuor fallentias. Regula eſt ꝙ nouicius libere pōt redire ad ſeculū. j. annū ꝓbatōis. Et pondera ꝟbuꝫ libere ex quo iſert ꝙ ď neceſſitate nō tenet petere licētiā ab aliquo. Nā de ſignificato hui⁹ ꝟbi. libere. eſt: vt nō requirat alterius licentia vt nō. in. c. ď multa. de ꝑben. Non ergo pōt dici nouicius fugitiuus ſi receſſit a monaſterio ſine licentia abbatis: dūmō nihil abſtulerit a monaſterio. nec etiam tenet ſatiſfacere ď expenſis factis ſibi a monaſterio. vt probat tex. in. d. c. nō ſolum. Ibi aliquatenus impedire. Et ideo dicit Hemi. ibi: ꝙ inuitum nullo mō debent retinere. j. annuꝫ probationis: niſi fecerit profeſſionem ⁊c̄.

12 ¶ Sed quid ſi nouicius exñs in nouiciatu ⁊ delinquens taliter ꝙ ſi eſſet profeſſus deberet puniri pena carceris perpetui: an poſſit a regulari ꝑlato puniri ad ꝑpetuum carcereꝫ? R. Sc. vbi. s. ꝙ nō ꝑ rōneꝫ allegataꝫ in tex. qui prohibet iſtos nullo mō poſſe impediri quin redeāt ad ſeculū. Poſſet tñ ad tps dānari nouicius: ⁊ hoc ſi velit. Aliter non. Caſus excepti ſūt quatuor. Prim⁹ ſi ꝓfeſſionē fecit. j. ānū. hūc tñ caſuꝫ diſtigue prout habet in. d. c. non ſolum. ⁊ in. d. c. ꝯſtitutōem. puta an fecerit ꝓfeſſionem in ordine mendicātium: vel non. de quo dictum eſt. s. ⁊. j. etiā dicetur. Hoc etiaꝫ intellige quādo completo anno. xiiij. fecit profeſſionem: qꝛ minor ānis. xiiij. profitendo non obligatur religioni. vt eſt tex. clarus in. c. ſignificatuꝫ. de regula. niſi factus maior: ratam expreſſe profeſſionem habuerit. vt eſt tex. expreſſus in. c. j. de regu. li. vj. Et eadem rōe dicit Panor. in. c. ſicut tenor. de regula. ꝙ profeſſio fcā tpe alienatōis mētis pōt rata haberi ſana mēte redeūte. Et h̄ itelligit ſi exp̄ſſe ratā habuit: licꝫ Hoſt. vt recitat panor. ibi dicat ꝙ tacita ſufficiat: quē cōit ſequūtur doc. Dicē enīꝫ ꝙ ſi furioſus fact⁹ mētis ꝯpos certificat⁹ ď profeſſiōe fcā i furore: ñ ꝯdicit: ſꝫ ꝑſeuerat in monaſterio: vr̄ ꝯſentire. Sꝫ panor. putat hāc opinionē ñ eē verā ꝑ. d. c. j. ubi pꝫ ꝙ profeſſio fcā i minori etate ñ ratificat tacite ſupueniēte maiori etate: niſi ꝑ ānū portet habitū idiſtictū: ergo forti⁹ idē dicēdū ē i profeſſiōe fcā a furioſo q nihil itellexit ď his q̄ egit. Secūdus cāus ē: ſi. j. ānū ſuſceperit hitū profeſſoꝝ. vt i. d. c. ꝯſtōnē. Sꝫ pro hui⁹ cāus dclaratōe vidēdū ē qñ qs ex aſſūptōe ⁊ delatōe habit⁹ cēſeat profeſſus. Et panor. i. c. ex pte. ď regu. dic̄: ꝙ triplex ē habit⁹. Quidā ē diſtict⁹: vt qꝛ alio habitu utūtur nouicij: alio profeſſi. Quidā ē idiſtinctus: vt qꝛ profeſſi ⁊ nouicij utunt eodē habitu. Quidā ē habit⁹ idiſtinctiſſimus: vt qꝛ ñ ſolū nouicij ⁊ profeſſi: ſꝫ ēt ducētes cōem vitā cū eis deferūt eundē habituꝫ: ⁊ pōt poni exēplum i iſtis fratrib⁹ ſancti Antonij: vel i alijs qui ſolum ferūt crucē in pectore. Hanc diſtinctōem habes in cle. cos. de regula. iūcta glo. Primo caſu cuꝫ habitus ē diſtiuctus: ſubdiſtingue. nam quedā eſt diſtinctio latens: vt qꝛ habitus profeſſoꝝ ſolū bñdicitur. Quedā eſt diſtinctio patens: vt in colore: ſciſſura: vel forma. Prio cāu deferēs illuꝫ habitū in religione ꝑ annū: ipo facto cenſetur profeſſus ſi erat maior. xiiij. ānis: vt eſt tex. in. d. cle. cos. Secūdo caſu: cū diſtictio ē patens. ſ. i ſciſſura: colore: vel forma: nō obligatur religiōi q̄ꝫtocūqꝫ tpe talē hitum qs portauerit. ar. d. cle. cos. Et in hoc cāu intellige dictū Inn. ⁊ Abbatis in. d. c. ex pte. qui dicunt ꝙ etiā ſi ꝑ. xx. ānos quis deferat talem habitū: nō cēſetur profeſſus. Scdo cāu pricipali: cū habit⁹ ē indiſtict⁹ procedit proprie tex. i. d. c. ex pte. vt deferēs ꝑ ānū cēſeatur profeſſus: niſi ꝑcedat proteſtatio vt i. d. c. j. Idē dic i tertio cāu: cū hitus ē idiſtictiſſimus: dūmō fuerit aſſūpt⁹ a maiore. xiiij. annis. Nam ſi a minore nō obligatur: qꝛ pōt preſumere ſe illum habitum portare ſicut alij qui non ſunt religioni obligati: ſed ducunt vitā cōeꝫ cū religioſis. vt probatur i. d. c. j. ⁊ plenius nō. i. d. cle. cos. vbi ꝟo hit⁹ ꝓfeſſoꝝ ē diſtictus tūc ꝑ ipi⁹ delatōeꝫ ꝑ triduū ſciēter factā: cēſetur qs profeſſus: ſꝫ obligat religiōi i

genere: ſi talē habitū aſſumpſit. j. annuꝫ ꝓbatōis. vt in. d. c. ɔſtitutionē. Tertius caſus ē ſi cōpleto. xiiij. anno: per annū integrū in habitu indiſticto cū alijs religioſis vitā duxerit. ⁊ ſic. xv. annum ibi cōpleuerit. De hoc dic vt ſ. dictū ē. Quartꝰ caſus ſi appꝫet eū abſolute euidēter voluiſſe vitā mutare. vt i. d. c. ñ ſolū.

15 ¶ An aūt hoc ſit veꝝ ꝙ aſſūptio habitus nouicioꝝ: cū ꝓpoſito mutādi vitā ⁊ relinquēdi ſeculū obligꝫ quē religiōi ſaltē i genere: ita ꝙ āplius nō poſſit redire ad ſeculū: difficultas ē magna iter doc. Nā Inn. i. c. ɔſulti. d regula. tꝫ ꝙ iſte ē verus religioſus: ⁊ ꝙ mr̄imoniuꝫ poſt ɔ̄ctū nō tꝫ. Mouet̃ q2 iſtud ꝓpoſitū mutādi vitā cū ſit quoddā votū: ſolēnizatur ꝑ ſuſceptōēꝫ ipſiꝰ habitus. Idē Hoſti. ⁊ Vin. ꝗ dicūt ꝙ ſi iſte hūiſſet vxorē icognitā: potuiſſꝫ vxor icōtinēti alteri nubere: quaſi ꝑ hoc ꝓpoſitū ſolēnizatū: cū ſuſceptōe habitꝰ fuerit diſſolutū illud mr̄imoniū nō ɔſūmatū: ac ſi religiōēꝫ exꝑſſe fuiſſet ꝓfeſſus. Et dicit Io. an. hoc ꝓbari i. c. bñficiū. d regula. li. vj. vbi dr̄ bñficiū illius ꝗ ſuſcepit habituꝫ nouicioꝝ poſſe alteri ɔferri ſi appꝫet euidēter eū voluiſſe vitā abſolute mutare. Idē dicit Inn. i eo ꝗ renūciauit ſeculo ſuſcipiēdo habitū religiōis: vel ſi renūciauit ꝓprijs: vel emiſit votū ɔtinētie ſuſcipiēdo habitū nouicioꝝ: votū ē ſolēnizatū ſꝫ eū. Secꝰ ſi vouiſſꝫ ñ comedere carnes: vel facere aliā abſtinētiā. Nā hoc caſu ꝑ ſuſceptionē habitus nouicioꝝ nō ſolēnizaretur votū. Et ſic ſentit i effectu: ꝙ votū alteriꝰ ex tribꝰ ſubſtātialibus regule: ſolēnizatur ex ſuſceptōe habitus nouicioꝝ: vt ſic amplius nō poſſit redire ad ſeculū. Et cū hac opiniōe tranſit do. An. i. d. c. cōſulti. ⁊ fere oēs ſcribētes. vt recitat Panor. ibi preter. d. Car. qui tenet iſtos nō eē veros religioſos: q̄ꝫq̄ꝫ nō poſſint redire ad ſeculuꝫ. Et per conſequēs teneret matrimoniū cōtractū per iſtos. Mouetur q2 per ſuſceptionē huius habitus nō ſit ꝓfeſſio tacita vel expreſſa: ergo votū non ē ſolēnizatum quo ad dirimēdū matrimoniū poſt ɔtractū ꝑ. c. vnicū. d voto. li. vj. Et ita refert ſe cōſuluiſſe in facto. Nec ob. d. c. nō ſolū. vbi tex. multū ſtringēs i materia eꝗparat ꝓfeſſuꝫ tacite vel exꝑſſe. Et iſtū qui ꝓpoſuit vitā abſolute mutare: q2 ille tex. ſoluꝫ equiꝑat quo ad hoc vt neuter poſſit redire ad ſeculū. vnde fatēdum ē iſtuꝫ de quo queritur ñ poſſe ſine periculo aīme ſue redire ad ſeculū: ſed debet intrare religionē: ſaltē latiorē. vt dicitur i. d. c. ɔſulti. Nō tamē ꝑ hoc ſeqtur ꝗn matrimoniū ɔ̄ctū teneat: ſꝫ penitētia ſit ſibi iponēda de trāſgreſſiōe voti. Tollitur eīm primū votū: tanq̄ꝫ ſimplex ꝑ matrimoniū ſequēs: tanq̄ꝫ fortius viculū. vt i. d. c. vnico. Et hec opio ſatis plꝫ Panor. ꝓ qua adducit vnā rōēꝫ. Ad quā dicit ſe nō videre reſpōſionē: votuꝫ nō ſolēnizatū quo ad dirimēdum mr̄imoniū poſt ɔ̄ctuꝫ niſi ꝑ ꝓfeſſionem expreſſaꝫ vel tacitā factā alicui de religiōibus approbatis. vt i. d. c. vnico. Sꝫ certū ē ꝙ iſte ꝗ ſuſcepit habitū nouicioꝝ nō fecit hāc ꝓfeſſionē: ergo votū nō ē ſolēnizatū. Minor ꝓbatur: q2 ꝓfeſſio nō pōt fieri ſine ɔſenſu monaſterij ⁊ ɔuētꝰ. vt i. c. ad aplicā. de regula. Nā oꝫ ꝙ iteruēniat ɔſenſus illꝰ ꝗ pōt iſtū incorporare religiōi. Sꝫ mōaſteriū dādo habitū nouicioꝝ ñ itēdit iſtū recipe ad ꝓfeſſionē: immo vult expiri prius eius mores: ergo non pōt dici iſtū feciſſe ꝓfeſſionē ēt tacitam ex illo ꝓpoſito. q2 cū iſta ꝓfeſſio ſit quaſi ꝗdā ɔ̄ctꝰ ⁊ hinc inde oriat̃ reciproca obligatio: nō pōt ɔſiſtere ex ꝑte vnius tm̄. l. i oibus. ff. de ac. ⁊ ob. Hinc ē ꝙ tex. in. d. c. nō ſolū. ponit iſtuꝫ caſuꝫ de quo querit̃ ſeꝑatū ab eo: i quo quis fecit ꝓfeſſionē exꝑſſaꝫ vel tacitā. Et ꝑ hoc iſertur ꝙ iſte nō ſit verus religioſus ex quo ꝓfeſſio ſua tacite vel exꝑſſe ñ fuit recepta a ſuperiore peccat tñ mortal'r ſtādo i ſeculo: ⁊ nō itrando religionē: ex quo hūit aīum ꝑpetuo mutādi vitaꝫ. Rō ē: q2 ex tali ꝓpoſito vr̄ deo vouiſſe: nō tñ obligat̃ ad itrādū eādē religiōēꝫ: ſꝫ pōt itrare ēt latiorē. hec Panor. Sꝫ inuenio eūdē Panor. i. c. litteraturā. extra de uoto ſingul'r limitāteꝫ hūc tex. ɔſulti. Et hoc ſꝫ theoricā ſancti Tho. quā ēt ſequitur Archi. in. c. qui bona agūt. xvij. q. j. vꝫ ꝙ ad obligationē voti tria ſūt neceſſaria: vꝫ deliberatio: ꝓpoſitū ⁊ ꝓmiſſio. Et dicit Panor. ꝙ hec theorica dſtruit multas theoricas cāoniſtaꝝ: vel ſaltē oꝫ eas reſtrīgere. Nā Hoſt. i. d. c. litteraturā. ⁊ i. d. c. ɔſulti. dixit ꝙ ſiꝗs ꝓpoſito mutādi vitā ſuſcepit habitū religiōis: efficaciter eſt obligatꝰ quo ad deū: ꝓpter ꝓpoſitū mutādi vitā. Nā ɔ̄riū pōt elici ex dictis beati Tho. vt nō ſufficiat ſolū ꝓpoſitū etiā ꝑcedēte deliberatōe: niſi ſequat̃ ꝓmiſſio ſaltē corde fcā. Et hoc multū plꝫ Panor. ibi. nā ñ ſeqtur: ꝓpoſui firmiter i aīo aliqd deo dare: vl' homini: ꝙ

ob hoc ſim obligatus ad dādum: ex quo illam rem nō ꝑmiſi deo vel homini. Et h dcā bea ti Tho. tꝫ ⁊ refert Archi. i. d. c. qui bona. Oꝫ ergo reſtrigere iura que firmāt ſup ꝓpoſito obligatōēꝫ: vt itelligant̄ de ꝓpoſito cū animi ꝑmiſſiōe. Etiā nōbis ꝙ ſola ꝑmiſſio nō va let: niſi p̄cedat deliberatio cū ꝓpoſito: ēt reſpe ctu religiōis: lꝫ ꝯtriū ſenſerit Jo. an. i. d. c. du/ dū. de ꝯuer. ꝯiu. Et ad hoc facit gl. ſingula/ ris i. d. c. lr̄aturaꝫ. que vult ꝙ nemo ad aliqd ſe obligat: niſi hēat aium ſe obligādi. In vo/ to eīm deus vult hominē volūtariū: nec votū obligat quē vltra cōſenſum: ſic iſte q itrat reli gionē: ſi nō hꝫ animū obligādi ſe: abſurdum ēēt dicere ꝙ ēēt obligatus.

14 ❡ Quot āt modis inducat̄ ꝓfeſſio tacita: R̷. Panor. i. c. ad nr̄am. d̄ regula. dicit ꝙ ꝓfeſ/ ſio tacita qñqꝫ iducitur p delationē habit⁹ in/ diſtincti: dūmodo portetur p annū. Et talis ꝓ feſſio tacita obligat illi religiōi i ſpecie. vt i. d. c. eos. Quādoqꝫ fit ꝓfeſſio tacita p ſuſce/ ptionē habitus ꝓfeſſoꝝ que iducitur quinqꝫ ꝯcurrētib⁹. Pͥo dꝫ eē diſtinct⁹ ab habitu no uicioꝝ. Scdo ꝙ ſciēter fiat: hoc ē ꝙ ſciat illū habitū ſolū ꝯpetere ꝓfeſſis. Tertio ꝙ volūta rius. Sec⁹ ſi iuitus vel ex metu. Quarto etas lia. ſ. xiiij. ānoꝝ. Quito ꝙ pſeueret triduo in delatōe tal' habit⁹: ⁊ tal' ꝓfeſſio ñ obligat illi religiōi i ſpē: ſꝫ i gnē: q2 pōt trāſire ad aliā re ligionē ēt latiorē. vt ꝓbat̄ i. d. c. ꝯſtōnē.

15 ❡ Sꝫ ſi queratur: quare eccleſia dat iſtud tri/ duū: R̷. Panor. i. d. c. ad noſtrā. ꝙ hoc ideo ē: q2 poſſet dubitari quo animo fiat talis habi tus ſuſceptio. Ideo iura voluerunt prefigere terminū trium dieꝝ. Sed i ꝓfeſſiōe verbali nō requiritur pſeuerātia tridui: queadmodū nec i alijs votis. vt ꝓbatur in. d. c. ꝯſtitutio/ nē. Et nōt Panor. vbi. ſ. ꝙ doc. excipiūt ali os caſus i qbus nō reqritur pſeuerātia tridui ad inducēdā profeſſionē tacitā. Primus ē ſi in iſirmitate quis recipit habitū ꝓfeſſoꝝ. naꝫ videtur deliberate habitū ſuſcepiſſe. allegant c. ſicut nobis. de regula. Scds caſus qñ pri/ us quis vouit itrare religionē: ⁊ demū intrat recipiēdo icōtinēti habitū ꝓfeſſoꝝ. nā vide/ tur deliberate feciſſe. Sed Panor. dubitat de vtroqꝫ cāu p. d. c. cōſtitutionē. vbi poniť ius nouū circa iſtā tacitā ꝓfeſſionē. Et ad hoc vt obliget reqrūtur illa qnqꝫ de qbus. ſ. Et po/ tius putat Panor. reqri pſeuerātiā tridui in iſirmitate q̄ꝫ tēpore ſanitatis: cum iſirmus tur beť ꝓpter moleſtiā morbi. ar. bonū in. l. cum antiquitas. C. de teſta.

❡ An aūt repiatur alius modus a p̄dictis p 16 quē iducatur tacita ꝓfeſſio: R̷. d̄ hoc videť ca ſus ꝙ ſic i. c. vidua. d̄ regula. Sꝫ Panor. ibi hoc limitat dicēs: ꝙ ad hoc vt p exercitiū ali/ quoꝝ actuū qs dicať ꝓfiteri reqruntur plura. Pͥo ꝙ ſit nouicius. i. ꝙ itrauerit mōaſteriū aio vt efficereť religioſus. Scdo ꝙ ſciebat il/ lū actū ptinere ad ꝓfeſſos tātū. Nā data igno rātia ceſſat p̄ſumptio. Tertio ꝙ ſpōte ſe igeſſe rit. Sec⁹ ſi p metū. vt i. c. j. qd̄ mē. cā. Quar to ꝙ pſeuerauerit poſtmodū triduo i eo ꝓpo ſito. Et hoc vr̄ reqrere Jo. an. ar. d. c. ad no/ ſtrā. vbi diciť ꝙ aſſūptio habit⁹ ꝓfeſſoꝝ idu cit ꝓfeſſionē cū pſeuerātia tridui: ergo idē ea dē ratiōe dicēdū i caſu nr̄o. Sed. d. An. dicit ꝙ i caſu. d. c. vidua. nō reqritur perſeuerātia tridui: q2 de eo nulla fit mētio. Sꝫ ꝓcedit tex. quādo duo concurrūt: vꝫ aſſumptio habitus profeſſoꝝ: ⁊ exercitiū actus cōuenietis ꝓfeſ/ ſis. vñ hec duo ſimul iuncta ſufficiūt p ſe abſ/ qꝫ perſeuerātia tridui. Sed dictū Jo. an. ꝓ/ cederet vbi ꝯcurreret alterū tantū. Et iſte in/ tellectus plꝫ Panor.

❡ An autē deferēs habitū ꝓfeſſoꝝ ſi ꝓteſte 17 tur ꝙ ob hoc nō intēdit ꝓfiteri: valeat tal' ꝓ teſtatio: R̷. Hoſ. dicit ꝙ hic iducitur preſum ptio iuris ⁊ de iure que nō admittit ꝓbatōeꝫ in ꝯtriū. Idē Archi. ⁊ Jo. mo. Cū talis ꝓte ſtatio ſit ꝯtria facto: ⁊ ſic nō iuuat. Sꝫ Jo. an. vt refert Ge. in. c. j. de regula. li. vi. tꝫ ꝙ ꝓte ſtatio iuuet ſi fiat ex iuſta cā. Idē Jo. d̄ ligna. Et opio ꝯtraria ꝓcedit: vbi ꝓteſtatio eēt fa cto ꝯtraria: ſꝫ hic ē dclaratoria. vt i. c. cū. M. de ꝯſti. Et hoc credit Ge. veꝝ: q2 vbi factū ē multipl'r itelligibile: ⁊ agēs ꝓteſtatur ꝙ nō facit actū ad finē illius: ſed alteri⁹ iuuat. Nam iſtud recipe habitū pōt itelligi dupliciter. ſ. ꝙ facit aimo profitēdi. Scdo ꝙ remanet ex ꝓte ſtatōe aio probādi. Idē tꝫ Panor. i. c. ex pte de regula. Sec⁹ dicit Panor. i. c. poſtulaſti. co. ti. in aſſumptōe habitus nouicioꝝ prote/ ſtationē nō fore neceſſariā. vt in. c. ſtatuim⁹. de regula. Et ſic habes ꝯcluſiue ꝙ ubi habi/ tus ē indiſtinctus nouicioꝝ ⁊ ꝓfeſſoꝝ: ꝓteſta tio iuuat. Idē qñ habitus ē indiſtinctiſſimus. Vbi aūt habitus ē diſtinctus: ꝓteſtatio non ē neceſſaria. Ex quo iſertur ꝙ in ordine minoꝝ

noucius deſerēs habitū nouicioꝝ vbi eſt di/
ſtinctus ab habitu profeſſoꝝ in ſciſſura ꝛ for/
ma: puta in bauarola: quātocunqꝫ tēpoꝛe de/
tulerit: nūquā dicitur expreſſe vel tacite ꝓfeſ/
ſus: etiā ſi lapſo anno nullā proteſtationē fece
rit. Et ſic libere ad ſeculū redire poſſet. Et ſa/
tis nouicius talis videtur proteſtari deſerēdo
probationē. Ipſa enim bauarola ꝓ ipo prote
ſtatur: ꝙ q̄diu illā poꝛtauerit: erit nouicius:
ꝛ ſic n̄ obligatus religiōi. Poſtmodū ē eti/
am aliud qd̄ ip̄edit. ſ. diſtictio habitus i ſciſſu/
ra: ꝛ vtrūqꝫ iſtoꝝ per ſe ſufficit ad impedien/
duꝫ profeſſionē.

18 ¶ Utrūꝫ ad validitatē profeſſionis tacite re/
quiratur vt iteruenīat pſona que ipſuꝫ recipi/
at: an vero ipe nouicius per ſe ſolū poſſit pro
fiteri: Q̄ō ē pulchra ꝛ quotidiana. R. Ge. in
d. c. conſtitutionē. dicit ꝙ tota difficultas hu
ius dubij videtur ꝯſiſtere i hoc. An in ꝓfeſ/
ſione que obligat i genere requiratur perſona
que poſſit icoꝛpoꝛare in illā. Inn. ꝛ Hoſt. vi
dētur tenere ꝙ ſic. Sꝫ Ge. vr̄ cāuſi i ꝯtrūū in
d. c. ꝯſtitutionē. q2 ſi recipit habitus ꝓfeſſoꝝ
in religiōe nō mēdicātiū. j. annū ꝓbationis:
iſta obligat in genere: vt ibi pꝫ. Et tn̄ nullus
dubitat ꝙ iſte dās habitū iſti: n̄ pōt icoꝛpoꝛa/
re i religiōe diuerſa a ſua. Et ſic videt ꝙ dictū
Inn. ꝛ Hoſt. d̄beat reſtrīgi qn̄ agit d̄ obliga
tōe i ſpecie: ꝛ tūc regratur pſona hn̄s ptātem
icoꝛpoꝛādi. Si āt fiat actꝰ iducēs obligatōem
i genere: ſufficit ꝙ fiat in manibꝰ alicuiꝰ hn̄tis
admiſtrationē religioſam. Et iſtud vr̄ ſenſiſſe
Lap. abbas. Et poſſet aſſignari rō diuerſi/
tatis: q2 qn̄ agit d̄ obligatōe i ſpecie: monaſte
riū ē obligatū profitēti ad alimenta ꝛ alia ſibi
neceſſaria de accu. ex pte. ꝛ qd̄ ibi notat. vn̄
oꝫ ꝙ illa obligatio ꝯtrahat per habētē ptātē.
de reſcriptis. c. doceri. Sed qn̄ obligatio fit in
genere: tūc ex pte promittētis qui pōt ſe obli/
gare ſurgit ligamē: ſed ex pte recipiētis n̄ quo
ad ſpēm: ſed i genere. vn̄ poſtea requiritur ꝙ
alius habēs ptātē recipiat illū in ſpecie. Et ſic
recipiēs in genere nō incoꝛpoꝛat i ſpecie. In
incoꝛpoꝛatōe autē generis ſufficit ꝙ p̄ſit ali
cui admiſtrationi. hec Ge. Prima tn̄ opinio
videt rōabilioꝛ ꝛ cōioꝛ: quā videt approbare
Panoꝛ. i. c. poꝛrectū. d̄ regula. Et ꝑ predicta
pōt ſolui queſtio quotidiana. Quid d̄ illo no
uicio q ignoꝛāte plato geſtauit habitū ꝓfeſſo
rū: vbi ē diſtictus ab habitu noucioꝝ: ꝛ illuꝫ
poꝛtauit ꝛ ſuſcepit ſpōte ac ſciēter: cū etiaꝫ eēt
etatis debite. vel talē habitū ſuſcepit. vt. ſ. ab
aliquo fratre priuato ignoꝛāte prelato: ꝛ illuꝫ
poꝛtauit per triduuꝫ ꝛ plus: an ꝑ huiuſmodi
delationē iducatur ꝓfeſſio tacita: Et per pre/
dicta dicēdum ꝙ nō. vt notat Panoꝛ. i. d. c.
poꝛrectū. q2 quis nō pōt ſeſpm incoꝛpoꝛare re
ligioni. Sed oꝫ ꝙ per habētē ptātem icoꝛpo
retur: ſicut non pōt quis baptizare ſeipm: nec
ſibiipſi ꝯferre bn̄ficia. nec monachi poſſūt ali
quē recipere ad profeſſionē tacitā vel expreſ/
ſam. ſil'r nec alia perſona priuata. Conclude
ergo ꝙ ad validitateꝫ profeſſiōis regritur vt
ſit qui poſſit ꝛ velit profeſſionē recipere: ꝛ eā
de facto recipiat.

¶ Sed querit de alia. q. quotidiana. An pro 19
feſſio expreſſa facta. j. annū ꝓbatōis i regula
mēdicantiū obliget religiōi in genere: in tātū
ꝙ ꝯhēs matrimoniū poſtea nō teneat: R. gl.
i. d. c. ꝯſtitutionē. dicit ꝙ votū ē ſolēnizatū in
genere. Sed Lap. ab. vt refert Ge. in. d. c.
ꝯſtitutionē. dicit hoc veꝝ quādo is qui igre/
dit: vel vouet: itēdit i genere: nō autē in ſpe/
cie ſe certo loco ꝛ oꝛdini obligare: q2 tūc ſecꝰ.
nam tūc ſi vellet poſſꝫ ēt matrimoniū ꝯhere:
vel ſaltē ſi ꝯheret nō dirimeret poſt ꝯtractū.
Et de hoc crederetur ſibi ꝓm Jo. an. de regu
la. c. ꝯſulti. ꝛ Guil. ꝛ Archi. vn̄ ꝯclude ꝙ ſi
tpe emiſſi voti vel facte ꝓfeſſiōis: expſſit vo/
uēs vel profitēs de certo loco ꝛ oꝛdine: ſtabi
tur expreſſiōi: ſi probet. Ita ꝙ ſi ibi eē nō po
terit: nec i ſpecie: nec i genere: oꝛdini erit obli
gatus: ꝛ matrimoniū ꝯtrahere poterit: ꝛ cō/
tractu tenebit. Si aūt aliud nō expreſſit: vel ſi
expreſſit nō probat: ſtabit deō ſuo i foꝛo aīe
nō aūt i foꝛo ꝯtētioſo: niſi foꝛte hoc iuraret d̄
lato ſibi iuramēto: ꝛ al'r probari nō poſſꝫ: vn̄
tūc nec ꝯhere poterit: ꝛ ſi ꝯxerit non tenebit.
hec Ge. Et ſic ex p̄dictis pꝫ ꝙ profeſſus expſ
ſe i religiōe mēdicātiū. j. annuꝫ: ſi nō itēdebat
ſe obligare: niſi illi quā profeſſus ē: n̄ tenetur
nec illi quā profeſſus ē: nec alteri: ſꝫ libere po
teſt redire ad ſeculū. Si vero intēdebat ſe ob/
ligare ſaltē vni in genere: ſic nō pōt redire ad
ſeculū. Si tamen cōtrahit ꝓm quoſdam tenet
matrimoniū: q2 tacita profeſſio n̄ prohibetur
in religiōibus etiā mendicātiū. vt in. d. c. nō
ſoluꝫ. ſed ſolā expreſſa. Igitur quādo haben/
tes ptātem icoꝛpoꝛādi ſūt paſſi vt tacite profi
terentur: ſe obligauerūt illi: licꝫ ipſe ex beneficio

iur̃ nõ ſit ꝑciſe obligatus illis. Sed quãdo ex preſſe profeſſus ẽ i religiõe mẽdicãtium: non fuit qui poſſet eũ recipere: ↄtradicẽte. d. c. nõ ſolũ. ergo nõ erit religioſus: cũ nullũ habeat monaſteriũ ſibi obligatũ. Cõmuniter tamẽ a doc. tenetur quãdo quis nõ ſe obligauit ꝑ talem profeſſionẽ certo loco vel ordini: ſed i ge nere ſic: ꝙ talis nõ poteſt cõtrahere matrimo nium: ⁊ ſi cõtrahit: matrimoniũ ẽ nullum. Et hoc idẽ videtur tenere Panor. i. c. q2 in iſu/ lis. de regula. vbi dicit ꝙ ſi papa aliť ñ proui/ diſſet: ille nõ tñ fuiſſet obligat9 religiõi i gnẽ ſed ẽt i ſpecie. Et hoc videť tutius.

20 ¶ An autẽ ſolus abbas ſine ↄſenſu ſui capľi poſſit aliquẽ recipere ad profeſſionẽ? R. Pa nor. i. c. ad apoſtolicã. ð regula. dicit iſpiciẽ/ dã eẽ primo ↄſuetudinẽ. vt dicit tex. i. c. ſi. ð re gula. li. vj. Sed vbi ↄſuetudo ceſſaret: credit ꝙ abbas debeat hoc facere cũ ↄſilio capľi per id qð habetur i regula mõachoꝝ. vbi dicitur ꝙ precipua debꝫ abbas explicare cum cõſilio capituli. Sed negari nõ põt ꝙ creatio mona chorũ nõ ſit quid precipuũ. Ex quo inferť ꝙ de iure cõmuni nõ valet monachi creatio per abbatẽ facta ſine ↄſilio ↄuẽtus. nã vbi requi/ ritur a iur̃ cõſiliũ: niſi adhibeať: act9 ẽ nullus. vt ẽ tex. nõbilis iũcta gl. i. c. nouit. de his que ſi. a pre. Fateor tñ ꝙ nõ teneť abbas ſeq cõſi liũ eoꝝ: ſꝫ ſatis ẽ requirere ⁊ expectare rñſum. De hoc vide. s. Cõſiliũ in prin.

21 ¶ Sed dubitatur de epõ: an poſſit aliquẽ re/ cipere ad profeſſionẽ? R. Inno. tꝫ ꝙ ſic: adeo ꝙ iſte erit verus religioſus: licet nõ intret mo naſteriũ: nec ꝓfiteatur certã religionẽ: ſed po terit ſtare i domo priuata ſub obediẽtia epiſco pi: ⁊ ab eo ꝑſigeť certa regula: vel certus mo dus viuẽdi. Allegat. c. ſi vir. xxvij. q. ij. Se/ cus dicit i alijs p̃latis iſeriorib9. Fateť tñ ꝙ fa ciẽs ꝓfeſſionẽ i manu alteri9: aut q ſe obligat ad itrãdũ religionẽ: ſi tñ adhuc votũ ẽ ſolẽni/ zatũ: ſꝫ ſimplex. Et cũ his dictis cõiter tranſe unt doc. in. c. porrectũ. de regula. vt nõt Pa nor. ibi. Sed. d. An. ſentit ꝙ cũ recipitur ta/ lis profeſſio ab epõ: ꝙ votum nõ ẽ ſolẽniza/ tũ: adeo ꝙ ipediat ⁊ dirimat mr̃imoniũ poſt ↄtractũ p. c. vnicũ. de voto. li. vj. qð plꝫ Pa nor. Itẽ Panor. dicit ſe ñ videre ꝙ iſte ſit ve rus religioſus: ⁊ putat ꝙ oẽ votũ dr̃ ſimplex reſpectu dirimẽdi mr̃ioniũ poſt ↄ̃ctũ: niſi ꝓfeſ ſio fiat i aliq ð religiõib9 approbatis. vt i. d. c. vnico. Nec videt ꝙ illa poſſit fieri niſi ab ab/ bate: ⁊ fratrib9 recipiať. Nã ſolus eps ñ põt quẽ icorpare alicui religiõi iuitis fratrib9: q2 regula approbata ꝑ eccľaꝫ ↄtradicit. vñ putat Panor. ꝙ i mã ſtricta appellatõe religioſoꝝ ñ venirẽt iſti q profeſſi ſũt i mãib9 epi tñ. hec Panor. Et i p̃dcõ cãu dbem9 attẽdẽ: an iſte q facit profeſſiõeꝫ eẽt exẽpt9 a iuriſditiõe epi: ⁊ tũc talis profeſſio ñ valeret. Secus ſi ñ eẽt exẽptus. q2 tũc valeret. q2 recipe ad profeſſio/ nẽ depẽdet a ptãte ſupioritatis: nõ a ptãte cla uiũ. vt nõt Ge. i. d. c. ↄſtitutionẽ.

¶ An ãt i actu ꝓfeſſiõis requirať certa forma profitẽdi: q̃ ñ ſuata corruat act9? R. Panor. i 22
d. c. porrectũ. dicit ꝙ lꝫ i regula mõachoꝝ vel alioꝝ religioſoꝝ põatur certa forma circa ꝓ feſſiõis actũ: tñ valet profeſſio ꝑ q̃cũqꝫ verba fcã ñ ſeruata forma regulari: cũ eim obligatio dirigatur i deũ: defect9 forme nõ debꝫ viciare actũ: ſicut dicimus i excõicatõe: nec de neceſſi tate requiritur aliqua ſcriptura.

¶ An ãt profeſſio poſſit fieri ꝑ procuratorẽ? 23
Hec qõ ð fcõ accidit. Et ↄcludẽdũ vr̃ ꝙ ſic. nã glibꝫ act9 explicari põt ꝑ procuratorẽ: niſi expſſe ſit a iur̃ prohibit9. vt i. l. j. §. vſus. ff. de procur. ⁊ i regula põt qs i. vj. Sꝫ hoc nullibi ſpãlr ꝓhibeť: ergo ⁊c̃. Minor pꝫ diſcurrẽdo dcã iura ac. l. põponi9. ff. ð procur. ac c. q ad agẽdũ. ð procu. li. vj. vbi ꝑ gloſas mľti cãus excipiunť. Inter quos nr̃ cãus minime repitur. Excipiũt tñ pniam quã ꝑ ſe quiſqꝫ ſuſcipe dꝫ. de pe. di. j. quẽ penitet. Idẽ de adulto q bapti zatur: qui nõ põt ↄſtituere procuratorem ad rñdendũ pro eo: ſicut ſit i puulis: ſed dꝫ per ſe ipm rñdere ꝑ tex. ſingularẽ i. c. cũ pro puulis. de ↄſe. di. iiij. Idẽ puto in oibus ſacramẽtis matie vbi iprimitur caracter: que glibet xpia/ nus per ſeipm ſuſcipe debet.

¶ An ãt ꝓfeſſio poſſit rata hr̃i: puta. Quis 24
frať recepit aliquẽ ad profeſſionẽ ñ hñs mãda tũ a ſupiore: an ſufficiat ratihabitio ipſi9 ſupio ris? R. d. Io. ant. i. c. iſinuãte. q cle. vel vo. tꝫ d. Car. ↄcludit ꝙ ſic. Idẽ tꝫ Aſteñ. li. j. ti. xx. ⁊ refert Inn. tenere. ex̃ de regula. c. porrectũ. ꝙ de mãdato abbatis: ſecularis clericus: vel laicus ſuff. ceret. Et idem ẽt eẽt ſi ſine mãdato nomĩe tamẽ eius fecit ⁊ poſtea ratum habuit. Sed anteqꝫ ratificet: votũ ſolẽne nõ erit: nec matrimoniũ poſtea ↄ̃ctũ dirimit.

¶ Et per predicta ſoluitur queſtio quotidia/ 25

nr. Quidaꝫ religioſus īduit quoſdaꝫ iuuenes ad religionē: nō hñs licētiā recipiendi fratres ad ordinē. Nūquid ꝑdicti ſint reinduēdi a ſuperiore: vel ab eo qui hꝫ licentiā recipiendi ad religionē. An vero ſufficiat ratihabitio ſuperioris: Et dicendū videtur a ſimili ꝙ ſufficiat ratihabitio.

26 ¶ Pone. eſt ꝯſuetudo ī aliqbus monaſterijs ꝙ ñ fiat aliqua ꝓfeſſio: niſi ꝙ in ſuo ingreſſu ꝓmittit ſuo ꝑlato obediendiā iter manus: R. ſm Dir. ꝙ nō dicit̃ expſſe ꝓfeſſus. ex̃ de ſta. mo. cū ad monaſteriū. Idem Guil. ī ſpe. licꝫ Inn. dicat ꝯtrariū in. c. ꝯſuluit. q cle. vel vo. vbi dicit ꝙ ſi talis renūciat ꝓprie volūtati: ⁊ oīa in volūtate abbatis cōmittit: obediētia talis ꝑ ꝓfeſſiōe ſufficeret. xij. q. i. non dicatis.

27 ¶ Quid dicemus ō fratribꝰ minoribꝰ: qbꝰ regula ſua ꝑcipit: vt dicant volentibus ingredi coꝶ religionem: vt vendāt oīa bona ſua: ⁊ ea ſtudeāt pauperibꝰ erogare: ⁊ ꝑ ꝯñs renūciare ſeculo. Et ſic oīo vt vitaꝫ mutent: qꝺ vr̃ cōtra. d. c. nō ſolū. Quidā dicunt ꝙ dicta verba regule nō ſūt ſic accipiēda vt ex his volentes ingredi cogātur: vl̃ inducātur ad diſtributōnem faciendā. ꝭ. annū. al's locuꝫ haberēt pene d. c. nō ſolū. Sꝫ vt eis oñdatur ꝙ illud debēt agere ante ꝓfeſſionē oīo: ſi ꝑ prius ꝓprio motu nō fecerint. Poſſet tñ aliter dici: ꝙ dictum c. nō ſolū: loqtur de eo q iaꝫ ingreſſus ē religionē vt pꝫ ibi: nec ꝯſtitutū. ꝭ. huiuſmōi ānū aliqtenus ipedire. nā poſtqꝫ ingreſſus eſt: nihil. ꝭ. annū dꝫ fieri ō ꝑdictis. Secus credo añ ingreſſuꝫ: vt tales poſſint induci ad diſtribuēdū bona ſua ⁊ ordinare facta ſua. Et hoc itendit regula cū dicit. Dicāt eis verbū ſancti euāgelij. ꝙ vadāt ⁊c̃. ⁊ poſtea debēt ingredi religionē. Et ſic nulla eſt ꝯ̄rietas inter regulam ⁊ dictum. c. nō ſolum.

28 ¶ An aūt in fine āni poſſint induci ad ꝯdendū teſtamētū: ⁊ diſponēdū de factis ſuis ⁊ rebus: Credo ꝙ ſic: ſi bene inſpicit̃ mens. d. c. nō ſolū. que mēs ⁊ rō ceſſant in fine āni: cum oīo ille ſi diſponat velle ꝑmanere ī ordine minoꝶ: illud idem eſt executurus.

29 ¶ Pone: aliqs nouicius ſtetit in monaſterio ꝑ ſex mēſes: deinde exiuit: ⁊ facto aliquo interuallo: iteꝶ redijt ⁊ ſtetit ꝑ alios ſex mēſes: q̄ritur nūquid dicatur ꝯpleuiſſe ānū: vt ſic licite poſſit recipi ad ꝓfeſſionē: Et hec queſtio habet dubitatōem reſpectu mendicantiū. nā profeſſus apud eos ante annuꝫ ꝓbationis, nō obligatur coꝶ religioni: ſed religioni in genere. vt in. d. c. nō ſolū. Et ſic oritur dubiū: nūquid talis ꝓfeſſus poſt annū ſit obligatꝰ coꝶ religioni: R. Bar. bri. vt refert Panor. in. c. ad apoſtolicā. ō regu. diſputauit ⁊ tenuit hoc ſufficere. Et euꝫ ſequit̃ gl. i. regula cum qui ō re. iur. in. vj. Nā videt̃ ſatiſfactū iuri: exquo ſtetit per annuꝫ: licet nō ꝯtinuū. Et hanc opi. ſequtur Spe. in ti. de ſta. regu. Sed Jo. de lig. tꝫ ꝯtrariū: qm̄ itermiſſio temporis minuit aſperitatem regule. Naꝫ certum eſt grauius eſſe abſtinentiā ducere ꝑ annū ꝯtinuum: q̄ꝫ per annuꝫ interpollatuꝫ: ergo nō ꝑfecte expertus ē illam regulā. Item iura que faciūt mētōem de certo tēpore: debēt intelligi de tēpore ꝯtinuo: q2 regulariter omne tp̄s dꝫ eſſe ꝯtinuū: vt notat gl. ſup R̃ica. ō va. ⁊ tē. ꝑſ. Et hāc opi. Panor. putat veriorē: ⁊ eā apte tꝫ Bar. in. l. iterdū. §. quotiens. ff. de publi. ꝑ illum tex. Nam huius dr̃ ibi nouicius qui nō ſtetit in vrbe per ānū ꝯtinuū. Facit qꝺ nō. in. l. vbi fideiuſſor. ff. ō ſolu. vbi formatur q̄ſtio notabilis. Pone. Statuto cauet̃ ꝙ bānitus a. c. libris. ō. poſſit īpune offendi: nūqd bānitus ꝓ. l. libris reſpectu vnius debiti ⁊ pro alijs. l. reſpectu alterius debiti poſſit impune offendi: Et concluditur ibi ꝙ ñ: quia exquo ſūt diuerſa debita ñ debēt ꝯiūgi ad faciēdū vnū totū. Et ſic eſt ibi cāus ī quo. l. ⁊. l. non faciunt. c. Ita vr̃ dicendū in mā nr̃a. naꝫ ꝑ pitermiſſionē tēporis diuerſificātur mores ⁊ opa hoīum: vt in. l. ſi nō ſortē. §. libertus. ff. ō ꝯdi. ide. Et hec nōbis: q2 faciūt ad multa. Idē etiā dicēdū ſi tal' nouicius nunq̄ꝫ depoſuiſſꝫ habituꝫ religionis: ⁊ quotidie ieiunaſſet: exquo ī illo īteruallo ñ ſtetit ſub iugo obediētie: qꝺ ē potiſſimū iter auſteritates regule. ſed potiꝰ ſtetit ī ſpiritu libertatis. ⁊ potuiſſet cōmittere multa mala.

¶ Vtꝶ nouiciꝰ poſſit eligi ī platū: R. ad abbatiā: vel ꝑlatur ā religiōis eligi ñ pōt: niſi expſſe ꝓfeſſus. Ad ep̄atū vero dūmō al's ſit idoneus: eligi pōt etiam nouicius. extra de ele. c. nullus. li. vj. Que aūt ſit ratio diuerſitatis inter expſſe ꝓfeſſū: ⁊ tacite quo ad primū caſū: Dic ſm Dir. q2 ꝓfeſſus expſſe facit ꝓfeſſiōꝫ ſꝫ ꝓfeſſio tacite fit a iure. extra de regula. vidua a. ⁊. c. i. eo. ti. li. vj. vñ magis nobile ē qꝺ facit ſibi hō: q̄ꝫ illud qꝺ ſibi ſit. Sicut eſt magis meuꝫ qꝺ acquiro me opante: q̄ꝫ quod habeo 30

ex alio. vñ profeſſio tacita eſt iuſ. ⁊ ſic ab alio habita. Profeſſio vero exp̄ſſa ē hoīs: quā hʒ homo ex ſuo actu: que hētur ex regula quā ꝓfitetur. Et ſic exp̄ſſe ꝓfeſſus pōt eligē ⁊ eligi. Sʒ tacite ꝓfeſſus pōt eligere ⁊ ñ eligi. vt. d. c. nullus. ⁊. c. idēnitatibus. de elec. li. vj.

31 ¶ Utrū nouicius poſſit ordinari? R. ſḿ Rai. ⁊ Hoſ. nec primā tonſurā: nec aliquē minorem ordinē dʒ recipere.

32 ¶ Utrū nouicius obligeṫ ad p̄cepta regule? R. ꝙ nō: niſi eo mō quo alij xp̄iani.

1 n NUptie. ¶ Utrꝝ ſcd̄e nuptie ſint bñdicēde? R. ſḿ Panor. i. c. vir. extra eo. ꝑ tex. illū. ꝙ ſi alter ex ꝯiugibus fuit al's bñdictus: nō debent ꝯiuges d̄ nouo bñdici. Et ſic videṫ ar. optimū. ꝙ ꝯiunx al's bñdictus i p̄rio m̄rimonio: cōicat bñdictionē ſuā ſcd̄e vxori. vñ tex. ibi dicit ꝙ ſūt bñdicti: lʒ alter coꝝ tātū fuerit bñdictus: ſicuti ſil'i dr̄ de oleo bñdicto ⁊c̄. In ꝯ̄riū tñ facit: q̄ marit⁹ lʒ cōicet vxori actōes ſuas: ñ tamē paſſiōes. Sʒ verior ratio videṫ ꝙ cuʒ iſta bñdictio ſit cōis marito ⁊ vxori: ex quo alter fuit bñdictus: nō dʒ bñdictio itetari: q̄ iteraretur in pſona al's bñdicta.

2 ¶ Quid aūt ſi virgo ducitur in vxorē a tranſeūte ad ſecūdas nuptias: an tales nuptie d̄beant benedici? R. ſḿ Panor. ꝙ nō: niſi ſubſit ꝯſuetudo quā papa ſcit ⁊ tolerat. Et hoc ꝓcedit in ſacramētalibus: vt ad inducēdā ꝯſuetudinē requiratur tacitus cōſenſus pape. In alijs ſecus. vt dictum ē. ſ. Cōſuetudo. Ideʒ tenet Dir. li. j. vbi dicit ꝙ nō obſtat ſiquis dicat ꝙ i dicto caſu bñdictio cadit tātuʒ ſuꝑ mulierē: q̄ quo ad hoc nō ad imparia iudicātur: nec mulier ſine viro bñdicitur. Immo bñdicitur ꝓpter fragilitatē: q̄ viro copulatur. Iō dicit. d. c. vir. ſiue vir: ſiue mulier al's accepit bñdictionē: ñ dʒ bñdictio iterari. Cōis ē eniʒ vtriqʒ: nec vnus ſine altero eā recip̄e pōt. Et iō ſi alter eoꝝ ſcd̄o ꝯtrahat ñ dabiṫ bñdictio: q̄ caro bñdicta trahit ad ſe nō bñdictā: vt ſit tota ſil' effecta ꝑ carnis copulā. Sʒ de hoc dic vt dictum ē ꝑ Panor.

3 ¶ Quid ſi duo ꝯ̄hāt m̄rimoniū ⁊ bñdicātur ambo: deide añ ꝯſūmatū m̄rimoniū fertur diuortiū ꝓpter ipedimētū ꝯſanguitatis vel alid̄ cāonicū ⁊ vterqʒ ipſoꝝ ꝯuolat ad ſcd̄a vota: nūquid bñdictio dabiṫ i iſtis ſecūdis nuptijs? dicit Hoſt. ꝙ nō: q̄ bñdictio ſpūalis ē tante efficacie ꝙ ſemꝑ trāſit: niſi iueniat obicē ꝯtrarie volūtatis. ex. de bap. maiores. ēt ſi ꝑ riſum vel iocuʒ fiat bñdictio: ergo ſel' recepta amitti nō pōt. extra de diuor. quāto.

¶ Quid aūt ſi duo ad ſcd̄a vota trāſeūt: q tñ nūq̄ʒ fuerūt bñdicti? R. Dir. ꝙ tales poterūt bñdici: vt appꝫ ex predictis: q̄ nō ē vis i bigamia: ſʒ potius i bñdictōe ne iteretur. Et vt hēas ſūmarie noticiā de predictis: dic ꝙ quādo ſcd̄e nuptie ſūt ſcd̄e ex parte vtriuſqʒ: vl' ex parte mulieris tātum: nullo modo debēt benedici: ſi vterqʒ vel ſaltē mulier al's fuit bñdicta. Sed quādo ſūt ſcd̄e ex parte viri: tūc pñt benedici: q̄ aliquo modo ibi ſeruatur ſignificatio: quia xp̄s ⁊ ſi habeat vnā eccleſiā tātuʒ: ⁊ ſic vnaʒ ſpōſam: habet tamē in vna eccleſia plures perſonas d̄ſponſatas. Sed anima nō poteſt eē alterius ſponſa q̄ʒ xp̄i. Et ideo quādo nuptie ſūt ſcd̄e tātum ex parte viri benedicūtur: non autē quādo ſūt ſcd̄e ex parte mulieris propter defectū ſacramēti. Et hāc opinionem tenet Tho. Et credo ꝙ cōmuniter ſeruatur. Cui opi. cōſentit glo. in. d. c. vir. dicēs ꝙ tales ſcd̄e nuptie benedici poſſūt: ſi hoc hēat ꝯſuetudo loci. Et ideo i predictis tute poſſumus ſequi ꝯſuetudinē loci. 4

¶ Sacerdos benedicēs ſecūdas nuptias ſuſpēdi debet ab officio ⁊ beneficio ⁊ mittēdus ē ad ſedē apoſtolicā. Et ſḿ cōmuniter doc. iſta pena nō iſligitur ip̄o facto. Et dicit Panor. ꝙ hodie attētis circūſtātijs ⁊ loci ꝯſuetudine: debet iponi pena arbitraria. 5

¶ Mulier nubēs. j. annū lugubrem infamiā nō incurrit. vt extra d̄ ſecūdis nuptijs. c. ſuꝑ. Et illico poſt morteʒ mariti ſoluitur mulier a lege ipſius. vnde i alio ſeculo nō recognoſcēt ſe pro ꝯiugibus: nec ſi reſurgeret maritus eēt amplius marit⁹ ſuus. Et hoc nō obſtāte poſſet alteri nubere. d. c. ſuper. 6

¶ Utrū pene que apponūtur ꝑ leges ciuiles mulieri trāſeūti ad ſecūda vota ſint correcte ꝑ ius canonicū? R. Bar. i. l. ſiqua mulier. C. de ſecūdis nuptijs. dicit ꝙ pene que iponunṫ mulieri: q̄ nubit nimis feſtinanter: ſunt correcte: hoc ē: q̄ nubit. j. annū luctus. Sed pene que iponūtur: ideo q̄ nubit ſecūdo: iſte nō ſūt correcte. Idem tenet Panor. in. c. fi. de ſecūdis nuptijs. vbi dicit ꝙ pene appoſite fauore filiorum: vt ſunt ille que apponūtur mulieri tranſeunti ad ſecundas nuptias non ſunt ſublate: 7

quia nō ſūt appoſite in odiū ipſius matrimo/
nij: ſed fauore filiorū.

O Bediētia

❡ An ſit virt⁹? R. ſm Tho. ſcda ſe
cūde. q. ciiij. Eſt quidē virt⁹ moralis
cui⁹ ſpāle obiectū ē p̄ceptū tacitū vel exp̄ſſuꝫ.
Volūtas eīꝫ ſupioris quocūqꝫ mō inoteſcat ē
quoddā tacitū p̄ceptū. ⁊ tāto uī obediētia pro͂
ptior: quāto plus p̄uenit p̄ceptū exp̄ſſuꝫ.

1 ❡ Utrū obediētia ſit maria v̄tutū: R. ſꝫ Tho.
vbi. ſ̄. virtutes theologice. ſ. q̄ deo ſꝫ ſe ihe/
rēt ſūt potiores virtutib⁹ moralib⁹ qb⁹ aliqd
terrenū ɔtēnit: vt deo inhereat. Jnt virtutes
āt morales tāto aliq̄ ē potior: q̄ꝫto magis ali/
qd ɔtēnit: vt deo ihereat. Sūt āt tria gnā bo
norū q̄ hō p̄t ɔtēnere pp deuꝫ. Quorū īfimuꝫ
ſūt exteriora bōa. Mediū ſūt bōa corpis. Su
p̄mū āt bōa aīe. Jnt que quodāmō p̄cipuuꝫ
ē volūtas iquātū. ſ. p volūtateꝫ hō oib⁹ alijs
bonis vtit. Et iō p ſe loquendo laudabilior ē
obediētie virt⁹ q̄ pp deū ɔtēnit ꝓpriā volū/
tatē q̄ꝫ alie virtutes morales. vñ Greg. vltio
moral. ⁊ hētur. viij. q. j. c. ſciēdū. Obediētia
victimis iur̄ p̄ponit: q: p victias aliēa caro: p
obediētiā vero volūtas ꝓpria mactat.

2 ❡ An āt ſubdit⁹ teneat obedire i oib⁹ ſuis ſu
periorib⁹? R. ꝙ triplex ē ſupioritas. Pria ē i
ſpūalib⁹. Scda ē i tpalib⁹ quo ad regimē rei
publice. Tertia ē i tpalib⁹ quo ad regimē ꝓ/
prie familie. Et iō ſm Ale. i tertia pte ſū. i ttio
p̄cepto. Obediētia limitat ſm gradū ſupiori
tatis. Illi eīꝫ q p̄eſt in ſpūalib⁹ obediēdū ē in
ſpūalib⁹ neceſſarijs ad ſalutē: vel ad h ptinēti
b⁹: ſicut pape: epo: ⁊ ceteris p̄latis eccl'aſticis
ab hijs q ſubijciūt iuriſditōi eorū. Dñis ⁊ pri
cipib⁹: q: p̄ſūt tpalib⁹ ad rēpublicā ptinētib⁹
ſic eis in hoc ē obediendū ab eorū ſubditis. ſi
mō ptās eorū ñ ſit vſurpata ſꝫ Ri. i. ij. di. vl.
q: ſi ē vſurpata ñ tenent niſi pp ſcādaluꝫ. Nō
tñ ꝙ eccl'aſtici ñ ſūt ſubditi dñorū tpaliuꝫ: ⁊ iō
ñ pñt eis aliqd p̄cipe. ꝺ ɔſti. c. eccl'a. Pri aūt
carnali cū p̄eſt cure rei familiaris ꝺbet ei obe/
diētia a filijs i hijs q̄ ptinēt ad diſpōneꝫ rei fa
miliaris. Vñ talib⁹ i p̄dictis ñ obediētes ſciēt
⁊ ſine rōabili cā: ⁊ i re alicui⁹ iportātie: aut ex
ɔtēptu: peccāt mortal'r. niſi foret illud qꝺ p̄ci/
pit ɔ̄ p̄ceptū dei: vel in ſalutis diſpēdiū. aut ɔ̄
p̄ceptū ſupioris ad ipꝫ p̄cipiētē. Jn alijs āt q̄
ad eorū ſupioritatē ñ ptinēt ñ ē neceſſariū obe
dire. Iſta eliciūt a. c. ſigs. de ma. ⁊ obe. i gl. ⁊
ꝺ. c. ſciēdū. ⁊ xj. q. iij. ſi dñs ⁊ ſil'ib⁹. Dicit tñ
Tho. vbi. ſ̄. ꝙ i hijs q̄ ptinēt ad iteriorē mo/
tū volūtatis nō tenet hō hōi obedire. Et hoc
verū: niſi opus extriſecū nō poſſet pfecte pfici
ſine applicatōe animi: q: tūc teneret applicare
aīum ad perficiēdū qꝺ p̄cipitur.

❡ An aūt pape ſit obediēdū in oibus. 3

❡ Itē qd' ſi papa p̄cipiat aliqd ꝺ quo veriſil'r 4
ſit futurū ſcādaluꝫ: an ſit ei obediēdū.

❡ Itē quid ſi papa precipiat nō obſtāte ſcā/ 5
dalo vult ſibi pareri.

❡ Itē ſi papa ſcribat ꝓ notorie idigno: an ſit 6
ſibi obediēdum.

❡ Itē ſi papa p̄cipiat alicui: vt det ſibi mulaꝫ 7
ſuā vl' libros: an ſit obediēdū: maxie ſi preci/
piat ſub pena excōicatōis.

❡ Itē an ius poſitiuū obliget quē cū ſcāda/ 8
lo? De oibus hijs vide. ſ̄. Adulteriū. §. j.

❡ An āt papa poſſit idicere ɔtinētiā certo ge 9
neri pſonarū eis iuitis? vide. ſ̄. Impedimētuꝫ
xj. §. ij. Et de ptāte pape vide ſingularia. j.
Papa per totū.

❡ An āt religioſi teneāt obedire ſuis p̄latis i 10
oib⁹? R. ꝙ aut p̄lat⁹ p̄cipit aliqd qꝺ ē ſꝫ regu
lā: aut ifra: aut ɔ̄: aut ſupra regulā. Si p̄latus
p̄cipit qꝺ ē ſm regulā: ſic tenēt obedire: necdū
ſi ſūt ſm regulaꝫ explicite: ſꝫ ēt iplicite. vt ſunt
obſeq̄a cōitatis: ⁊ negocia ordis ꝓmouēda:
ſine qb⁹ ɔſuari ñ poſſꝫ ordo regularis obſuā
tie. Itē ea q̄ faciūt ad regule pleniorē obſeruā
tiā: hec iplicite ſunt ſm regulā. Et i hoc ɔcor/
dāt. Si āt p̄cipiat p̄ter regulā: vt q̄ i ipa ñ cō
tinēt: nec ad ɔtēta i ea expediūt vel ordinant:
vt leuare feſtucā: vl' aliqd huiuſmōi. Et tūc ē
duplex opi. vt dicit Pe. i quadā. q. de quol'.
Nā qdā dicūt ꝙ i grauiorib⁹ ñ tenēt: ſꝫ veri⁹
vr̄ ꝙ nec i ḡuiorib⁹: nec i leuib⁹ q̄ ſūt p̄ter re/
gulā tenēt obedire: q: ad h ñ hūit aīuꝫ obligā
di ſe. Ad h fac. c. queādmodū. ꝺ iureiu. Si āt
ſūt. j. regulā ſic tenēt: vt reficē corp⁹ ⁊ huiuſ/
modi. Si vō ſūt ɔ̄ regulā: tūc aut p̄lat⁹ pōt
tali p̄cepto regule vel ꝓhibitōe diſpenſare ɔ̄
qꝺ p̄cipit. Et ſi ex rōabili cā mouet ad id p̄ci
piēdū tenet ei ſubdit⁹ obedire q̄ꝫuis videatur
ſubdito ꝙ ñ ſit rōabil': puta p̄lat⁹ p̄cipit ꝙ ſrā
gat ieiuniū: q: ꝓbabil'r p̄ſumit ꝺ ei⁹ ꝺbilitate
q̄ꝫuis ſubdito videat ꝙ ſit fortis: dꝫ i h iudiciū
ſuū ſupponē iudicio p̄lati ⁊ ei obedire: q: ſepe
euēit vt alij magis ppēdāt ꝺbilitatē alteri⁹ ex
aſpectu q̄ꝫ ipemet q patit: ſiue ex iexpiētia: ſiue

oblatio

et ſeruore. Si'r ſi dubiū ſit an ſit ꝯ regulā: vl' an poſſit diſpēſare: tenet obedire. xxiiij. q. j. qd culpat. Si āt ſit certū ꝙ ē ꝯ regule ꝑceptū ul' ꝓhibitōꝫ i qua ñ pōt diſpēſare plat⁹: vl' ſi pt claꝝ ē ꝙ ñ ex rōabili cā illō pcipit: ⁊ ſic nō ē ei obediēdū. Si āt ꝑlat⁹ ꝑcipiat ea q̄ ſūt ſupra re gulā: tūc ſi ſūt ad cautelā pc̄ci ꝯmittēdi: vtpu ta plat⁹ ꝑcipit vt ieiunet i pane ⁊ aq̄: q2 videt eū luxurioſū: ſic ñ tenet obedire: niſi qñ ꝟiſil'r videt ñ poſſe alit euitare pc̄m. Si vero ſūt q̄ ꝑcipiūt i penā pc̄i ꝯmiſſi ſic tenet. vt. c. qm̄. d ſy. Si āt ſūt i augm̄tū meriti: vt recipe mar tyriū: ⁊ huiuſmōi: ſic nō tenetur obedire. Et ſic loquitur. c. geſta. lxxiiij. di. vbi dr̄ nō poſſe idici ſtrictiorē vitaꝫ aliq̄bus. De hoc vide ſin gularia. s. Lex. §. v. ⁊ dic vt ibi.

11 Utrū ſubditi ſeculares teneātur obedire ſu is dñis volētib⁹ eos ſubijcere alteri⁹ dñio: R. ꝙ nō: q2 ñ pōt hoc facere ſine eoꝝ volūtate. vt. c. dilecti. de ma. ⁊ obe.

12 Utꝝ i oi obediētia ſint itelligēde aliq̄ ꝯdi tōes: R. gl. i. c. ij. d voto. ꝙ ſic. ſ. ſi poſſibilitas adeſt. ſac. c. q̄relā. ⁊. c. breui d iureiu. Et ibi hēs an difficultas excuſet quē a piurio: ⁊ glo. ibi tꝫ ꝙ ſic. Ji admittit oēꝫ rōabilē cāꝫ. vt nōt Pan. i. c. magne d voto. fac̄. c. ſiqñ. d r̄p.

13 Utrū ꝯ obedientiā currat ꝑſcriptio: R. ꝙ nō: q2 ſemp ē i mala fide. ſil'r nec ꝯtra votū. De hoc vide. j. Preſcriptio. §. j.

14 Quid ſi dubitat ſubdit⁹ vtꝝ qd ꝑcipit ſit ꝯ deū vel ñ: R. dꝫ obedire. d. c. qd culpatur. niſi eēt tale i quo nullo mō excuſarꝫ ignorātia: pu ta ꝯ articulos ſidei uel ꝑcepta dei vel ꝯ gnāle ſtatutū eccl'e. A l'r. n. i dubijs obediēdū ē. ex d te. ož. ad aures. Quinēt bonū ſine quo pt eē ſal⁹ dꝫ dimitti pp obediētiā. xi. q. iij. qd ergo.

15 Quid ſi ep̄s mādet ſacerdoti vt excōicet il lū quē ipe reputat inocētē: R. ꝭꝫ Tho. i quol'. aut mādat ſacerdoti ſola denūciatio excōica tiōis: aut ipa excōicatio. Si dnūciatio certe te net dnūciare ex pte epi. Si āt ꝑcipiat ꝙ eū ex cōicet: tūc ſi ē notoriū illū eē inocentē dꝫ corā ep̄o illi⁹ inocētiā allegare ⁊ ꝓbare. Et ſi dſi ciat i ꝓbādo dꝫ obedire q̄ꝫtūcūqꝫ ſciat ei⁹ ino cētiā. Si vō ltie ꝓbēt ñ dꝫ obedire ſꝫ recurrē ſi oꝫ ad ſupiorē ptātē. Si aūt ſit dubiū: obedi re tenetur. d. c. quid culpatur.

16 Utꝝ cleric⁹ teneat obedire ep̄o q iponit ei ꝙ vadat romā ꝓ negocijs eccl'e: R. ꝭꝫ Rai. tenetur: ⁊ ñ valet excuſatio dicētis ꝙ alij ſint magꝭ idonei: q2 italib⁹ legatōib⁹ ñ oꝫ hūc or dinē ꝭuare. ff. d lega. l. ſciēdū. §. pe. Nec ēt pt valere excuſatio ꝭꝫ Hoſt. pp curā rei familia ris: q2 cōis vtilitas ꝑponēda ē priuate. ex de poſt. pre. bone. el. j. Nō tñ tenetur obedire vt ꝓmoueat negocia ꝯ ipm. vt l. d. l. ſciēdū.

Utꝝ cleric⁹ magis dbeat obedire ep̄o ſuo q̄ꝫ archiep̄o: R. ꝭꝫ Rai. ꝙ ep̄o niſi in q̄buſdā caſib⁹ quos hēs. s. Archiep̄s i pricipio. 17

Utꝝ obediētia i hijs q̄ qs vult ꝑ ſe ſit me ritoria: R. ꝭm Tho. ſcda ſcōe. q. ciiij. ſi id qd ꝑcipit ſit ꝑ ſe volitū: ⁊ abſqꝫ rōne ꝑcepti: ſicut accidit i ꝓſperis: iā ex ꝓpria volūtate tēdit in illō: ⁊ ñ vr̄ iplere pp ꝑceptū. Sed qñ illō qd ꝑcipitur nullo mō ē ꝭm ſe uolitū: ſicut accidit in aſpis: tūc oio ē manifeſtuꝫ ꝙ ñ iplet niſi pp ꝑceptū. Et iō dr̄ i. d. c. ſciēdū. ꝙ obediētia q̄ hꝫ aliqd d ſuo i ꝓſpis nulla ē vel minor: q2. ſ. volūtas ꝓpria ñ vr̄ pricipal'r tēdē ad iplēdū ꝑceptū: ſꝫ ad aſſequēdū ꝓpriū volitū. Jn ad uerſis āt vel difficilib⁹ ē maior: q2 ꝓpria volū tas i nihil aliō tēdit q̄ꝫ i ꝑceptū. Et h itellig ē dū ē ꝭm illō qd exterius appet. Scdꝫ tñ iudi ciū dei pt ꝯtigē ꝙ ēt in ꝓſpis obediētia aliqd de ſuo hñs nō pp hoc ſit min⁹ laudabilis. ſ. ſi ꝓpria volūtas obediētis nō minus deuote tēdit ad ipletionē ꝑcepti. 18

Utꝝ mōachus religioſus ñ exēpt⁹ magis teneatur obedire ep̄o q̄ꝫ ſuo ꝑlato: R. ñ. lviij. di. c. i. ⁊. ij. ⁊. xij. q. i. nō dicatis. 19

O Blatio.

An pochian⁹ ex ꝑce pto eccl'ie teneat ſub aliq̄ pēa dieb⁹ ſolēnib⁹ ⁊ dñicis facē oblatōꝫ ſuo ꝑſbyro. ⁊ an ad h poſſit cogi: Et vr̄ ꝙ ſic. d ꝯſe. di. i. ois xpianus. iux illud exo. Nō appebis in ꝯſpectu meo vacuus. hoc ēt tꝫ Hoſti. in ſum. Jdē Jnn. ſup rubrica de pa rochijs. Et ſic videtur pochianos poſſe co grad oblationē: maxime ſi ſacerdos eſt pau per. Sed contrariū arbitror: nec illa iura alle gata continēt in ſe ꝑceptū: ſed ſolū conſiliuꝫ. vt tenet gl. in. d. c. omis. ibi. Non apparebis in cōſpectu meo vacuus. ſ. a bonis operibus vel ſi illa auctoritas itelligat vt iacet. dicit gl. ꝙ ē conſiliū. Et hoc idē tenet Archi. ibi. Jn aliquo tamē caſu oblatio eſſet de precepto. ſ. quādo ſacerdos ē pauper: ita ꝙ de eius reddi tibus viuere nō poſſꝫ. Et hoc tꝫ gl. ibi. Et ꝭꝫ Rai. oblatōes que ex deuotiōe ⁊ volūtate fi unt in feſtiuis diebus nō ſūt debite: nec poſſūt

de iure peti. Idē Io. an. qui refert opinionē ſancti Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxxvj. vbi ꝓbat oblatōes fore volūtarias: nō ex neceſſitate indictas. Idē videtur tenere Io. de li. Et vbi ſacerdos egeret: nō pōt ēt ſacerdos ſubtrahere diuina ſacramēta ꝑochianis ſuis nolētibus offerre quādo eget: ſed ſuꝑioris officiū iplorare debet: vȝ epi.

1 Quid aūt ſi ciuitas ē ſolita oblatōnē facere: vel certū quid dare alicui eccleſie: an ꝑ ſtatutū poſſit illud mutare? R. Panor. i. c. abolende de ſepul. d̄ mēte Bar. i. l. priuilegia. C. de ſa. ſan. ec. dicit ꝑ tex. illuȝ ꝙ nō. vbi dicitur ꝙ ea que ab antiquo ſolita ſūt eccleſijs ⁊ miniſtris tribui: nō debēt aliquo mō īmutari. Ex quo īfert Panor. ꝙ ſenēſes nō poſſūt tollere per ſtatutū quominus oblatio ſolēnis ſolita ī aſſumptōe beate Marie fieri tollatur. Idem quaſi in ſimilibꝰ terminis ſentit Ludo. ro. in ſuis ſingularibꝰ: vbi querit pone ꝙ populus huius ciuitatis ꝓpter deuotionē ꝯſueuit a lōgo tpe: cuius ꝯtrariū memoria hoīuȝ n̄ exiſtit relicta ꝓ male ablatis ꝯuertere in vtilitatē alicuius eccleſie. An ciuitas poſſit facere ſtatutū ꝙ talia relicta ꝯuertantur in vtilitatē alterius eccleſie? Et ꝯcludit ꝙ nō. Et duplex ē caſus. ſm cū. Primus in. c. ad apoſtolicā. d̄ ſy. Secūdus in. c. veſtra. de loca. Allegat Bar. ad hoc in. d. l. priuilegia. ⁊ Io. an. in addi. Spe. Nō ēt vnū ſingulare ſm Panor. ſuꝑ rubrica de ꝑochijs. ⁊ i. c. paſtoralis. de his que fiūt a p̄la. ꝙ eccleſia ꝑochialis fundat itētionē ſuam de iure cōi ſuꝑ oībus obuētionibus ⁊ oblatōībus ſpūalibus ꝯtingētibus. ĩ. ꝑochiam ſuā. Ex quo īfertur ſm Hoſt. ꝙ oēs decime ⁊ oblatōes que fiūt. ĩ. parochiā: cedūt eccleſie ꝑhchiali. Ex quo īfertur ꝙ ſi capella vel altare ē. ĩ. parochiā alicuius eccleſie: oblatōes ibi facte nō cedūt capelle: ſȝ eccleſie ꝑochiali. Infert ēt do. An. ꝙ ſi oblatio ſit imagini depicte ī aliquo muro. ĩ. limites alicuiꝰ ꝑochie: cedit p̄ſbytero ꝑochiali. Naȝ ſi oblatōes facte capelle ſeu altari cedūt eccl'e ꝑochiali: ⁊ nō p̄ſbytero capelle: fortius oblatiōes facte imagini que ē depicta in muro priuati: nā locus nō eſt capax horū iurium ſpiritualiū: nec fiūt domini priuati. Et per hoc etiaȝ poteſt dici ꝙ ſi celebrāti. ĩ. eccleſiā alterius vel ꝑochiaȝ fiant oblatōes: cedūt rectori eccleſie ⁊ nō celebrāti. Et hec nō: qꝛ quotidie accidūt.

An autē laici poſſint preſcribere: ꝙ ī feſto purificatiōis preſbyter debeat eis dare candelas bn̄dictas ⁊ de cera noua? Videtur ꝙ nō: qꝛ per eā videtur grauamē eccleſijs indici. vt de cōſue. c. j. Et videtur eccleſia ſubmitti laicis: qđ ē prohibitū de re. ec. nō alie. c. ij. i. vj. Cōpeſcenda quidē ſunt iura laicorū ⁊ reſtrigēda: cū ſūt eccleſijs ⁊ clericis iniurioſa. extra de imu. eccleſiaꝝ. clericis laicos. li. vj. Et qꝛ ſoli patroni videtur eē priuilegiati: vt cēſus: ſeruitus: vel tributū eis ab eccleſia reddatur d̄ iurepatro. c. preterea. Sed cōtrariū tenet Fede. cōſilio. clv. qꝛ talis cōſuetudo ē modicum preiudicialis: ⁊ per eā inuitātur ⁊ animantur feruētius laici ad deuotionē eccleſiarū ⁊ diuini cultus ⁊ iura eccleſie fauorabiliter ꝓſequēdum: ergo tāquā fauorabilis amplectēda eſt ⁊ ampliāda. de conſue. cū oliȝ. de teſta. c. j. ⁊ de priuil. in his. Et prima facie credo ꝙ talis cōſuetudo ſit preſcriptibilis ſpatio. xl. annoruȝ cū titulo vel ſpatio tanti tēporis ꝙ nō ſit memoria in cōtrariū ſine titulo: iuxta illud qđ nōt Archi. ⁊ Io. an. i nouella. de elec. c. generali. li. vj. Nā video ꝙ ꝑochiani poſſūt preſcribere iuſpatronatus: qđ plus ē. vt nōt Io. an. de re. iur. qđ alicui. li. vj.

Cōſuetudo ē in eccleſia ſancti Laurētij: ꝙ archipreſbyter hēat oblatiōes dominicales ⁊ ſacriſta eas que fiunt in feſto ſancti Laurētij. Cōtingit ꝙ feſtū ſancti Laurētij venit die dominico: quis hēbit oblatōnes? R. Bar. in. l. procōſul. ff. de of. ꝓcōſulis. per. l. illā ꝯcludit ꝙ oblatiōes ſūt archipreſbyteri. Nā maior ē dn̄ica q̄ȝ aliud feſtū: ⁊ īſpicitur potius qđ ē naturale q̄ȝ accidētale. Et ſic potius īſpicitur dies dn̄ica q̄ȝ feſtuȝ ſancti Lau. Facit ad idē. l. dies feſtos. C. de ferijs. 3

o Leuȝ

Oleum ſanctum ſiue chriſma. In die cene dn̄i per ep̄os triplex oleū cōſecratur. Primū ⁊ principale ē ſacruȝ chriſma. ſ. ex oleo ⁊ balſamo: ⁊ cū iſto benedicūtur fontes baptiſmales. Iteȝ calix ⁊ patena. Itē cōſecratur eccleſia ⁊ ēt altare. Itē puer poſtq̄ȝ baptizatus ē inungitur in vertice ⁊ in frōte. Itē inūgūtur ep̄i quādo ꝯſecrātur ī capite ⁊ in manibus. Itē omēs fideles quādo recipiūt ſacramētū cōfirmationis. Et iſtud chriſma ānuatiȝ renouari debet. Secundū dicitur oleum cathecuminoꝝ: ſiue oleum benedictū: ſiue oleum ſanctum. Et iſto

vngit puer q dȝ baptizari in pectore: τ iter ſca
pulas. Jtē vngūtur manus ei⁹ q ordinatur ſa
cerdos. Jtē inungūtur taȝ eccl'a q̄ȝ altare ante
chriſmatōeȝ τ ꝯfirmatōeȝ. Jtē inungūtur re/
ges τ pñcipes i brachio ſiue i humero. Tertiū
eſt oleū ifirmoꝝ: quo vngūtur infirmi i extre/
ma vnctōe: vt ex̄ de ſacra vnc. c. vnico.

1 ¶ Sȝ nūqd poſſūt hec olea alio tpe ꝯſecrari?
R. ſanctū oleuȝ τ chriſma dȝ in die cene cōfici:
de alijs aūt nō inuenitur prohibitum.

O Pinio. ¶ Utrum auditores di
uerſoꝝ magiſtrorum
tenentiū diuerſas opiniones excuſent
a peccato: ſi teneāt opi. ſuoruȝ magiſtroꝝ? R.
ſm Tho. i quolȝ. Si diuerſe opiniones docto
rū ſacre ſcripture nō ptineāt ad fidē τ bonos
mores: abſqȝ piculo auditores vtrāqȝ opi. ſe/
qui pn̄t. Jn his v̄o q̄ ptinent ad fidē τ bonos
mores: nullus excuſatur ſi ſequat erroneā opi
nionē alicui⁹ magiſtri. Jn talib⁹. n. ignorātia
ñ excuſat: aliogn imunes fuiſſent a peccato: q
ſecuti ſunt opi. hereticoꝝ. ꝯcordat monal. qui
addit ꝙ i dubijs nō generatur aliqd̄ p̄iudiciū
veritati: cū iter diuerſas opiones a magiſtris
approbatas: illā qs amplectitur que ſibi ma/
gis videt ꝯſona rōi. hoc etiā addit: ꝙ qn̄ ſunt
diuerſa iura τ opiniones. ſ. nō ꝯ deū τ bonos
mores: humanior ſnia eſt p̄ferenda ceteris pa/
ribus. ex̄ d̄ tranſac. c. ſi. ff. d̄ legi. l. benignius.
Alias v̄o ſtandū ē illi q̄ meliori ínititur rōni.
ex̄ de ſer. capellanus. vbi ſingularit dic̄ Pa/
nor. ꝙ iter plures opiniones illa ſequēda ē: q̄
innititur meliori τ ſubtiliori rōni. Nō ergo dȝ
haberi reſpect⁹ ad qualitatē pſone illā opinio
nē fouētis: ſȝ ad illaȝ rōnem. Qd̄ facit ꝯ illos
qui dicūt in receptōe opinionū ſequēdā ſemp
eſſe opinionē glo. qd̄ nō placet panor. ꝓ hoc
ē tex. nōbil' i. l. j. C. d̄ ve. iu. enu. dū dicit ꝙ ſe
pe vnius τ deterioris ſnia pōt τ multos τ ma
iores i aliqua pte ſupare. Sic ergo nō ſequen
dā multitudinē ſequētiū vnā opinionē vt di/
cit ibi tex. ꝓ h vide nōbiliter Jo. an. in. c. i. de
cōſti. vbi dic̄ cōem opi. ſequendā: niſi notorie
male dicat: vel rōnabilit ꝯuinci poſſit. qd̄ bo/
nus iudex acutiſſimi ingenij eſtimabit. τ facit
d. l. j. vbi vr̄ h ꝓbari. Et h ſemp tene menti.
Nā iudex pōt iterp̄tari legeȝ ſeu canonē: quo
ad cāȝ corā eo vertētē. Et nōbiliter dic̄ Jnn.
in. c. cū ſpeciali de appel. Jtē nō ſm imolaȝ in
l. ſi finita. §. illud. ff. de dā. infec. ꝙ i difficulta
tib⁹ τ opinionib⁹ doc. plurimū ꝯferūt diſtin/
ctōnes: ideo i dubijs ſtat doc. diſtiguēti. l. adeo
§. cū qs. ff. d̄ acq. re. do. τ. c. lr̄as. d̄ reſti. ſpo.
τ. c. qrēti. de off. dele. vide ēt nōbile. d. Hoſ.
τ Jo. an. i. c. j. d̄ priui. li. vj. vbi dicunt ꝙ ſigs
reſerat opiniones ꝯrias ꝓut ꝯſueuit: videtur
vltimā ſeq: ſi aliter non firmat aliā opi. Jdem
bal. addēs ꝙ vltia opinio corrigit primā corre
ctōe ꝓbabili: ñ neceſſaria. Ex p̄dicta ꝯcluden
do ſemp habem⁹ ſeq opinionē cōeȝ. Nā ſigs
iudex ſpreta opinione cōi: ſecutus fuiſſet opi/
nionē aliquoꝝ alioꝝ doc. nō bn̄ intelligētiuȝ:
puniret i ſindicatu: ſȝ mitius vt nōt Bar. i. l.
ſi. C. de pe. iudi. q male iu. Si vero neutra ea
rū opi. ſit cōit approbata: qr ꝓ vtraqȝ pte ſūt
opi. famoſiſſimoꝝ. doc. tūc iudex ſequēdo ali/
quā ipaꝝ opi. ñ tenebit i ſindicatu ſȝ ꝙ voluit
Jnn. i. c. ne initaris. de ꝯſti. quē ſeqtur Bar.
i. d. l. ſi. Qd̄ dic vex ſm Jnn. ad hoc vt iudex
nō puniat i foro ſeculari. Secus i foro ꝯſcien/
tie: qr lȝ ſint varie opiniones: tamen dȝ eligere
equiorē ſm ci⁹ ꝯſciaȝ. alias quo ad deuȝ puni/
ret. Et vide qd̄ notāter dicit Bal. i. d. l. ſi. ꝙ
iudex q tȝ nouas opiniōes dr̄ facē pp impitiā
τ punit de impitia. Et hoc fac ꝯtra illos: q q̄/
rūt ſibi adimplere capita d̄ caſib⁹ ſingularib⁹
τ dimittūt regularia: qr cadūt i latā culpā ſm
Sali. p ea q̄ habētur i. l. late culpe. ff. de v̄bo.
ſig. Et ſm Jac. bu. qn̄ cuȝ opi. gl. ē aliqs ſolē
nis doctor: tūc illa opinio dr̄ cōis τ pōt cū bo
na ꝯſcia ſeq. Et ſic faciūt iudices eccl'aſtici ma
xime in cauſis matrimonialibus.

O Ratio quid ſit? R. ſm Ray. τ
Hoſ. Oratio eſt pius
effectus mentis in deum tendens: τ
plerūqȝ ne animus pigritet in vocē ꝓrūpēs.

¶ Quare deū oramus? R. ſm Tho. ſcda ſcde 1
q. lxxxiij. Deū oram⁹ nō vt diuinā diſpōnem
imutemus: ſȝ vt ipetremus qd̄ deus diſpoſuit
p oratōes ſanctoꝝ eē iplēduȝ. vt. ſ. hoies po/
ſtulando mereant accipe qd̄ eis oipotēs deus
añ ſecula diſpoſuit donare. vt Greg. dic̄ prio
dial'. τ hr̄. xxiij. q. iiij. Obtineri nequaqȝ pn̄t
q̄ p̄deſtinata nō ſūt. Sȝ ea q̄ ſancti viri orādo
efficiūt ita p̄deſtinata ſi vt p̄cib⁹ obtineāt. Er
go ñ oram⁹ vt deus aliqd ſciat: vl' vt eū imute
m⁹: ſȝ vt obtineam⁹ qd̄ voluit p̄cib⁹ obtineri.

¶ Utrū aliqua oratio dirigēda ſit ad ſāctos? 2
R. ſȝ Tho. vbi. ſ. Sāctꝭ porrigit oratio ñ tā/
qȝ p ipos iplenda: ſȝ vt coꝝ meritis τ p̄cibus

orationes ſortiant effectū. vñ a ſcā trinitate petimus vt noſtri miſereaī: ab alijs vero ſanctis vt orent pro nobis.

3 ¶ Sʒ nūqd ſci vidēt orōnes nr̄as: R. ſʒ Ri. i. iiij. di. xv. ar. iiij. q. iij. φ licʒ aie ſcōꝝ nāli cognitōe ñ cognoſcāt oia q̄ i hac vita agūtur: ꝛ marie iteriores mot⁹ cordis: in v̄bo tñ vident ea q̄ decet eos d̄ nr̄is actib⁹ cognoſcē. de quoꝝ numero ſūt illi act⁹ qb⁹ eos honoram⁹ orādo.

4 ¶ Vtrū ſancti q ſūt i patria orēt ꝓ nobis: R. Tho. ſcda ſcde. q. lxxxiij. φ cum orō ꝓ alijs ſacta ex caritate ꝓueniat: q̄ʒto ſci q ſūt in patria ſūt pfectiōis caritatis: tāto magis orāt ꝓ viatorib⁹ q orōnibus iuuari pñt. Et q̄ʒto ſūt deo coniūctiores: tanto eorum oratiōes ſūt magis efficaces.

5 ¶ Vtrū orō debeat eē vocal': R. Ri. i. iiij. di. xv. ar. iiij. q. v. φ duplex ē orō. q̄daʒ cōis. ſ. q̄ ꝑ miſtros eccl'ei pſona toti⁹ fidel' ppl'i deo offerī: ꝛ tal' dʒ inoteſcē ppl'o ꝓ quo offerī: vt excitet ad deuotōeʒ: ꝛ ne poſſʒ ſuſpicari i miſtris eccl'ie illi⁹ debite orōnis omiſſio: ꝛ id tal' orō dʒ eē vocal'. Alia ē orō ſingl'arꝭ. ſ. q̄ offerī ab hoīe inq̄ʒtū ē ſingularis pſona ſiue oret pro ſe ſiue ꝓ alio. ꝛ talē oratōʒ q̄ʒuis ñ ſit neceſſariū eē cū ſenſibili voce niſi ad h̄ hō ſit obligat⁹ ex voto: q̄ñqʒ tñ expedit ad meritū vt mētali adiungaī vocal': vt ꝑ vocalē feruor cordis ãpli⁹ excitet. Ex q̄dā eni nāli vniōe aie ad corp⁹ motus corpis diuerſimode affectōes aie excitant. Et affectōes coꝝ aie marie ſi ſint fortes diuerſas mutatōes i corpore excitāt. Expedit ēt ad h̄ vt d̄ lingua nr̄a deo ſuiam⁹. Si tñ i cāu vocal' orō remitteret iteriorē feruorē: tūc nō eſſet vocaliter orandū oratōe ſingulari. Q̄ñqʒ etiā homo ꝓrūpit i vocalē oratiōeʒ ex exceſſu feruoris mētis: q2 ſicut dicit Aug. ad ꝓbā circa mediū. Dignior ſeqtur effectus quem feruentior precedit affectus.

6 ¶ Vtrū attētio mētis i oratōne ſit neceſſaria: R. Tho. vbi. ſ. Neceſſariū aliqd dr̄ dupliciī. vno mō pp qd̄ meli⁹ puenit ad finē: ꝛ ſic attētio abſolute neceſſaria ē oratōni. Alio mō dr̄ ſine quo res nō pōt ꝯſeq ſuū effectū. Eſt autē triplex effect⁹ oratōis. Prim⁹ q̄dē ē mereri: ꝛ ad hūc effectū nō ex neceſſitate regrit φ attētio adſit oratōi ꝑ totū: ſʒ vis prime itētōis totā oratiōʒ meritoriā reddit. Secūdus effectus oratōis ē ipetrare. ꝛ ad hunc ēt effectū ſufficit pria itētio quā deus pñcipaliī attēdit. Terti⁹ effectus ē quedā ſpūalis mentis refectio. ꝛ ad hūc d̄ neceſſitate regriī i oratōe attētio. Eſt āt triplex attentio q̄ orationi vocali poteſt adhiberi. Vna qua attēditur ad v̄ba ne quis i eis erret. Scda qua attēdiī ad ſenſū verboꝝ. Tertia qua attēditur ad finē oratiōis. ſ. ad deuʒ: ꝛ ad reʒ ꝓ q̄ oratur. Que quidē marie ē neceſſaria. Et hāc ēt idiote pñt hr̄e. Et q̄ñqʒ itātuʒ abūdat hec attentio: vt ēt oiuʒ alioꝝ mēs obliuiſcatur.

¶ Vtrū i oratōe euagatio mētis ſit peccatū: 7
R. Tho. vbi. ſ. Siqs ex ꝓpoſito i oratōe mēte euagetur: peccatū ē ꝛ ipedit oratōis fructū. Euagatio vero que ſit p̄ter intentōeʒ: oratōis fructum non tollit.

¶ Vtrū oratio debeat eē diuturna: R. Tho. 8
vbi. ſ. Oratio ſ̄m ſe ꝯſiderata nō pōt eē ꝯtinua q2 oʒ ēt alijs opib⁹ occupari. Sʒ ſic dicit aug. ad ꝓbā. Idō ꝑ certa iterualla horaꝝ ꝛ tēporū deū oram⁹ vt i illis reꝝ ſignis nos ipos moneamus: q̄ʒtūcūqʒ i h̄ deſiderio pfecerim⁹ nobis ipſis inoteſcam⁹: ꝛ ad hoc agendū nos acri⁹ excitem⁹. Vniuſcuiuſqʒ aūt rei q̄ʒtitas dʒ eſſe ꝓportionata fini: ſicut q̄ʒtitas potiōis ſanitati. vñ ꝯñs eſt vt oratio tātū duret q̄ʒtuʒ eſt vtile ad excitanduʒ iterioris deſiderij feruoreʒ. Cum vero hāc mēſuraʒ excedit: ita φ ſine tedio durare nō poſſit nō eſt vlterius oratio ꝓtendēda. Q̄d aūt dn̄s dicit luce. xviij. Oportet ſp orare. Et apl'us. j. ad teſſal'. v. Sine intermiſſiōe orate. Intelligēdū ē φ aliqs cōtinue oret pp ꝯtinuitatē deſiderij: ſiue affectum caritatis: ex quo ꝓcedit oratio: q i nobis dʒ eē ꝯtinuus. vel q2 nō itermittat qn ſtatutis tēporib⁹ oret. vel ēt pp affectū q poſt orationē remanet in ipo orante. Aut in alio quē ipſe ſuis beneficijs ꝓuocat vt pro ſe oret.

¶ Vtrū deus exaudiat peccatores orātes: R. 9
Tho. vbi. ſ. Si peccator aliqd petit inq̄ʒtum peccator ideſt ſʒ deſideriū peccati: hic a deo ñ exaudiī ad miſericordiaʒ. Sʒ q̄ñqʒ exaudiī ad vindictā dū deus permittit peccatoreʒ adhuc amplius ruere i peccata. Deus eni q̄dā negat ꝓpitius: q̄ ꝯcedit iratus: vt dicit Aug. Orationem vero peccatoris ex bono nāe deſiderio ꝓcedētē deus audit: nō q̄ſi ex iuſticia: q2 peccator h̄ ñ mereī: ſʒ ex pura miſericordia. Obſuatꝭ tñ q̄tuor ꝯditōib⁹: vt. ſ. ꝓ ſe petat: neceſſaria ad ſalutem: pie: ꝛ pſeuerāter.

¶ Vtrū oratio cadat ſub ꝓcepto: R. videī φ 10

ſic hac rõne: q2 homo tenet̄ ď iure nāli ad oīa illa que recta rõ dictat nõ poſſe ſine ipſis ſalutē ꝯſeq. Patet q2 ea neceſſitate qua qs vult aliqd: ea neceſſitate vult illud ſine quo tale qd nõ põt hr̄e. Sʒ homo ñ põt ſalutē ꝯſeq ſine oratõe: ergo ad eā tenet̄. Et ꝙ hō ñ poſſit ſaluari ſine oratõe pʒ. Nā ñ ſumus ſufficiētes a nobis ēt bonum cogitare: ergo multo minus opari niſi ex gr̄a dei nobis donet̄ poſſe. qð quidē ñ donat regl'r adult: niſi petāt. Cõfirmāt ēt dictū ſuū ꝑ illud exodi. Memēto vt diē ſabbati ſcifices. qð ſine oratõe fieri nõ põt. Item ad hoc ē illð luce. Oʒ ſemꝑ orare. Itē ꝓ hac opi. ē Ol. ꝛc̄. Et ſic videt̄ ꝙ impfecti ꝛ cõcs hoies tenent̄ ad oratõeʒ nõ ſolū mētalē ſed ēt vocalē. Sʒ dico ꝙ iſta opi. eſt nimis rigida ꝛ nullo iur̄ cauet̄. Nec obſtat pmo illð luce. Oʒ ſemꝑ orare. vel illð apl'i. Sine itermiſſiõe orate. vel ſil'ia. Quia ad has auctes rñſum ē per Tho. ŝ. §. viij. Nec ob. dictū Ol. q2 Ol. nõ dic ſimpliciter ꝙ oratio mētalis ſit de ꝑcepto. Et ſic nõ loqtur ď neceſſitate abſoluta: ſed loqtur ď neceſſitate ex ſuppoſitõe. qð bñ ꝓcedit̄: ñ ſolū ď oratõne mētali: ſʒ ēt vocali: ꝓut idē Ol. ēt voluit. Et rõnes inducte nil aliud ꝓbāt niſi ď iſta neceſſitate ex ſuppoſitõe. Qð aūt Ol. loqtur de iſta neceſſitate ex ſuppoſitõe pʒ ex dictis eius. Dicit. n. ꝙ ad oratõneʒ mētalē hō tenet̄ ex iure nāli qð dictat homini ꝙ diſponat ſe ad ea ſine qbus ñ ē ſalus. Et ꝯcludēdo iſtaʒ māʒ dic ꝙ aut loquimur de neceſſitate abſoluta: ꝛ ſic ſeculares nõ tenentur ad aliquā orationeʒ. Niſi prout dicit Tho. ꝛ alij ꝙ ſeculares tenēt diebus feſtiuis diuinis officijs intereſſe: vt miniſtris ꝓ populo orātibus: ſuā intētõem ꝯformēt. Et iſto mõ oratio cadit ſub ꝑcepto. Et ſic intellige illud exodi. Memento ꝛc̄. Eodē mõ intelligere potes illud luce. oʒ ſemꝑ orare ꝛ ſil'es auctes. Naʒ poſito ꝙ dicte auctes cõtineāt ꝑceptuʒ: tamē ſunt ꝑcepta affirmatiua. Et ideo nõ obligāt ad ſemꝑ: ſʒ ꝓ loco ꝛ tpe: que eccl'a determinauit ꝑ auditiõeʒ miſſe diebus feſtiuis: vt habet̄ i. c. miſſas. de cõſe. di. j. ꝛ Ni. de li. luce. xj. ſuꝑ illud. Vigilate itaqʒ oi tpe orātes. dicit ꝑ hoc nõ eſſe intelligendū ꝙ oratõ ſit ſemꝑ ꝯtinua: q2 oʒ eā iterrūpi ſõno ꝛ alijs neceſſitatibꝰ corꝑis. Sed eiꝰ ꝯtinuitas intelligit̄ ꝙ nõ interueniat peccatū mortale ipediens effectū ipſius oratõis. Et ꝑ quedām ſapiētē dr̄ ꝙ iuſto ſõnus: comeſtio: ꝛ qlibet alia recreatio ſūt meritoria. q2 qcqd facit iuſtus: facit vt loco ꝛ tpe poſſit meliꝰ ſuire deo. Et iſte dicit̄ ſemꝑ orare. Secūda ē neceſſitas ex ſuppoſitõe finis: vt q2 aliter nõ poſſit ſe coercere vel abſtinere ab aliquo peccato: puta a peccato luxurie niſi oraret: ꝛ tunc eſt de ꝑcepto. Et nõ ſolū hoc verū eſt ꝙ vbi qs nõ poſſet euitare peccatū mortale ꝙ teneretur orare: ſʒ etiam dic de quocūqʒ alio bono oꝑe qð qlibet fidel' tūc teneretur illud facere qñ ſine illo nõ poſſet eē ſalus. Et ſic nõ eſt ſpāle in oratione: ꝛ hoc tenent theologi in. iiij. di. xv. loquentes ď ieiunio. ꝙ ieiuniū q̄ʒtum ad neceſſitatem coertiõis peccati vel ſatiſfactõis in penitētia: ſic in cõi cadit ſub ꝑcepto legis nāe. Et ad h̄ optime facit dictuʒ ſaluatoris math. xvij. vbi dicit ꝙ hoc genus demonioꝝ non eijcit̄ niſi ꝑ orõneʒ ꝛ ieiuniū. vbi dicit Ni. ď lira ꝙ ſicut diuerſis rebus corꝑalibus adminiſtrandis diuerſi agl'i a deo ꝑponunt̄: ꝛ diuerſoꝝ ordinum. ſic etiaʒ in diuerſis tētatõnibus diuerſi demones habēt ſpāleʒ effectū. q2 aliqui potiſſime tētant de diuitijs cõgregandis. aliqui de honoribus appetēdis. vñ ꝛ aliqui dicuntur ſpūs ſupbie: aliqui ſpūs luxurie. Iſte autē demon habebat virtutem tentādi potiſſime de vitio carnis: qð vitiū potiſſime refrenat̄ ꝑ oratione ꝛ ieiuniuʒ. Et per ꝯñs demon de talibus tentans ꝑ talia ſupat̄. Ex hoc exēplo clare habes ꝙ iſte inuaſus a demonio tenebat̄ ad oratõʒ ꝛ ieiunium. ex quo ſine iſtis nõ poterat eē ſalus. Et iſta dr̄ neceſſitas ex ſuppoſitõe: ꝛ nõ neceſſitas abſoluta: q2 abſolute ꝛ ſimpl'r iſte nõ teneretur ad illa. Ideʒ dici ſil'ibus. Et ſi illud luce. oʒ ſemꝑ orare. eſſʒ ď ꝑcepto iaʒ nõ eſſent. x. ꝑcepta dei tñ: ſʒ. xj. Et de hac neceſſitate ex ſuppoſitõne ēt habes math. xviij. ibi. Neceſſe ē vt veniāt ſcādala. Suꝑ quo dicit idē Ni. ꝙ ibi nõ ē neceſſitas abſoluta: ſʒ tñ ex ſuppoſitõe. Si eniʒ hoies velint viuere mūdane ideſt i oibꝰ volūtatē ſuaʒ adimplere: neceſſario ſequit̄ ad hoc ſcādalū alioꝝ: q2 nõ formidāt proximos ſcādalizare. Et ſic ex ꝑdictis habes hanc materiā bene declaratam. Et reducunt̄ auctes ꝛ opiniones ad ꝯcordiam.

¶ Quot ſunt conditiones vltra illas quatuor enumeratas. ŝ. §. viiij. quas oratio debʒ habere: R. ꝫm Ray. ꝛ Hoſti. xiij. Prima ꝙ ſit fidel'. Nā ſine fide impoſſibile ē placē deo. Et ſancti ꝑ fideʒ ꝛc̄. ad heb. xj. Secūda vt ſit ii

ſecura ſeu ꝯſidens. Jac. j. Poſtulet i fide ni/
hil heſitãs. Tertio ſit humil. eccle. xxxv. Ora
tio humiliãtꝫ ſe ⁊c̃. Quarto ſit diſcreta. math.
xx. Neſcitis gd petatis Jac. iiij. Petitis ⁊ nõ
accipitꝫ eo ꝙ male petatꝫ. Quito dᷓuota. i. po
ti⁹ corde q̃ȝ ore. Sexto verecũda: vt i. publica/
no q ñ audebat oculos ad celuȝ leuare. Luce.
xviij. Septio ſecreta. math. vj. Tu aũt cũ ora
ueris ⁊c̃. Octauo pura: qꝛ purgata ab oi ſor
de de pc. di. j. ñ põt. Nono lachrymoſa. Jſa.
xxxviij. Audiui orõnẽ tuã: ⁊ vidi lachrymas
tuas. Decimo attenta. Vndecimo feruida.
Duodecimo opoſa. Thob. xij. Bona ẽ orõ
cũ ieiunio ⁊ elemoſina. Tertiodecio aſſidua.

12 ¶ Vtꝝ i oratõe ſit aliqd dterminate petẽdũ?
R. ſ'ȝ Tho. ſcda ſcḋe. q. lxxxiij. Si loq̃mur de
bõis ſpũalib⁹ vt ḋ virtutib⁹: grã: ⁊ glia: qb⁹
nec hõ põt male vti nec ḋ ſe malũ euẽtum pñt
hr̃e: talia ſci abſolute petũt ſ'ȝ illud p̃s. Oſtẽ/
de faciẽ tuã ⁊ ſalui erim⁹. Sȝ ſi loq̃mur de tẽ
poralib⁹ dicẽdũ ſ'm Aug. ad ꝓbã. Hoc licet
orare qḋ lȝ deſiderare. Tẽporalia aũt lȝ deſide
rare ñ qdẽ pricipalr: vt i ei⁹ finẽ ꝯſtituam⁹: ſȝ
ſicũ q̃dã adminicula qb⁹ adiuuamur ad tẽdẽdũ
i beatitudinẽ inq̃ȝtũ p ea vita ſuſtẽtat: ⁊ inq̃ȝ/
tũ nobis organice deſuiũt ad actũ virtutũ. Et
iõ ꝓ tpalib⁹ lȝ orare: q̃ qdẽ ex quo nõ pricipa
liter petim⁹: ſȝ i ordie ad aliud: eo tenore a deo
petimus ſ'ȝ ꝙ expediũt ad ſalutẽ. Aliter tpa/
lia determinate a deo petẽ nõ oȝ: qꝛ pñt maluȝ
euentũ hr̃e: ⁊ eis homo põt bñ ⁊ male vti.

13 ¶ Quõ ordinant petitões i oratiõe dñica? R.
Tho. vbi. s. Oratio dñica perfectiſſima eſt: ⁊
ſ'm Aug. ſi recte oram⁹: nõ aliud dicẽ poſſu/
mus. Nã prio ponunt ea p q̃ i nobis ipſis fi/
duciã excitam⁹. ſ. ꝯſideratio caritatis eius ad
nos: qꝛ bonũ nr̃uȝ vult: iõ dicim⁹. Pr̃ nr̃. Et
cõſideratio excellẽtie q̃ pr̃: iõ dr̃. Qui es i ce.
Deide ſequũt. vij. petitões ⁊ eo ordie quo pe
tẽde ſũt. Pria ptinet ad dilectõeȝ dei q̃ deũ in
ſeipo diligim⁹ cũ dr̃. Sãctificet nom̃ tuũ. i. ſã
ctũ ab hoib⁹ hẽat: qḋ ptinet ad gliaȝ dei i ho/
minib⁹ ꝓpagãdã. Scḋa ptinet ad dilectõeȝ q̃
diligim⁹ nos: cũ dr̃. Adueniat regnuȝ tuũ. i. p
quã petim⁹ ad gliaȝ regni ei⁹ peruenire. Tertia
petitio p quã petit directe id quo beatitudineȝ
meremur cũ dr̃. Fiat voluntas tua ſicͭ i celo ⁊
i terra. Quarta p quã petit illud quo iſtrumẽ
tali iuuamur ad merẽdũ: cũ dr̃ Pa. no. quo.
da no. ho. Siue h itelligat ḋ pane ſacrali cui⁹

quotidianus vſus ꝓficit homini: in quo etiã
itelligunt oia alia ſcr̃a. Siue ẽt itelligat ḋ pa/
ne corpali: vt p panẽ itelligat ois ſufficiẽtia vi
ctus. Quita ẽ remotio ei⁹ qḋ eẽt ipedimẽtum
prime petitõis: qꝛ directe excludit a regno. vñ
dr̃ Di. no. de. no. ſicut ⁊ nos di. de. no. Sexta
ẽ remotio ei⁹ qḋ nos ipedit a ſcḋa petitõne. ſ.
ab obſeruãtia diuine volũtatis cũ dicim⁹. Et
ne nos idu. i tẽ. p qḋ ñ petim⁹ ne tentemur: ſȝ
vt a tẽtatiõe nõ vincamur qḋ ẽ i tentatõnem
iduci. Septia ẽ remotio penalitatis pñtis q̃ ẽ
ipeditiua tertie petitõis. ſ. ſufficiẽtie circa vitã
vñ dicit. Sed libera nos a malo.

O Ratoriũ. ¶ Vtꝝ liceat cuili/
bet i domo ꝓpria
hr̃e oratoriũ priuatũ? R. Oratoriuȝ in
forma eccl'ie ñ lȝ hr̃e abſqȝ auc̃te ep̃i: nec aliqs
dȝ ibi celebrare: niſi ſit priuilegiatus: vel ḋ licẽ
tia ep̃i. Aliter dȝ deponi celebrãs. de ꝯſe. di. j.
vnicuiqȝ ⁊. c. clericos. ⁊. c. ſiquis.

O Rdo. j. ¶ Cõmunit quid ſit? R.
ſ'm magiſtrũ ſen. eſt
ſignaculũ quoddã i quo ſpũalis ptãs
traditur ordinato ad officium.

¶ Vtꝝ p. ia tõſura ſiue corona ſit ordo? R. ſi 1
loquamur de ordine inq̃ȝtũ ẽ ſacramẽtũ ⁊ ipri
mit caracterem: ſic tõſura nõ ẽ ordo. Si vero
loquamur ḋ ordine nõ vt ẽ ſacramẽtũ: ſȝ lar/
go mõ pro deputatõe ad diuinũ cultũ: ſic or/
do ẽ ⁊ ita nominat. ex̃. de eta. ⁊ qua. cũ ꝯtin/
gat. Non eſt ergo prima tonſura proprie or/
do: ſed diſpoſitio ad ordines.

¶ Vtrũ pſalmiſtatus ſit ordo? R. in. c. cleros. 2
xxj. di. pſalmiſtatus ſecũdus ab hoſtiario inter
ordines ponitur: nõ ꝙ ſit ſpãlis ordo: ſȝ qꝛ eſt
officium ordini. ſ. lectoratui ãnexum. xxiij. di.
pſalmiſta. Nã qꝛ pſalmi cũ cãtu ꝓnunciãtur:
ideo lector dr̃ pſalmiſta ⁊ cãtor: qḋ ẽ quoddã
officium inter ordines.

¶ Quot ſũt ordines? R. ſ'm Tho. Si ꝓprie 3
accipiamus ordines inq̃ȝtũ ſũt ſacramẽta: ſe/
ptẽ ſunt. q̃tuor ſcilȝ minores: vt hoſtiarius: le
ctor: acolitus: ⁊ exorciſta. ⁊ tres ſacri. ſ. ſub/
diaconus: diaconus: ⁊ p̃ſbyter. Si v̊o largo
mõ ſumamus: addet minorib⁹ prima tõſura:
ſiue pſalmiſtatus ſ'ȝ quoſdã. Sacris v̊o adde
tur ep̃at⁹. Qui tñ vtꝝ ſit ordo habes in. §. ſe.

¶ Vtrum ep̃atus ſit ordo? R. ſ'm Tho. ordo 4
poteſt accipi dupliciter. Vno modo ſ'm ꝙ ẽ
ſacramẽtum: ⁊ ſic omnis ordo ordinatur ad

ſacramētū eucbariſtie. vñ cum ep̄us nō hēat
q̄ztū ad hoc ptātē ſupiorē ſacerdote: ep̄atus ñ
ē ordo. Alio mō pōt ꝯſiderari ordo ſm ꝙ ē
officiū quoddā reſpc̄u quarūdā actionū ſacra
rū: ⁊ ſic cum ep̄us habeat ptātem in actōibus
ierarchicis reſpc̄u corꝑis miſtici ſuꝑ ſacerdo
tem: ep̄atus erit ordo. Et iſto mō loquuntur
quādoqz iura: vt cū dicit: ꝙ nō pōt cōmitte/
re ea que ſunt ep̄alis ordinis niſi ep̄o. ex̄ de cō
ſe. eccle. aqua.

5 ¶ Utrū ordo ſit vnū ſacramētū? ℞. ſm Pe.
vnū eſt ñ vnitate idiuiſibilitatis ſicut pūctus:
nec ꝯtinuitatis ſicut linea: nec ꝑfectiōe vnius
forme ſicut corpus aiatuz: ſed ē vnū ꝑfectōne
vnius finis: quia cum cōſtituatur ex diuerſis
ordinibus ſpālibus oēs ordinantur ad vnum
actum. ſ. ꝯſecratōis eucbariſtie.

6 ¶ Utrum in ordine cōferatur gratia? ℞. ſm
Tho. in ordine ꝯfertur gratia gratum faciēs:
que neceſſaria eſt nō ſoluz ad digne ſuſcipien/
duz ſacramētū: ſz ēt ad digne miniſtrandum.

7 ¶ Utruz ordo liberet a fortuna ſeruili? ℞. ſm
Ray. nō ſolū ep̄alis dignitas: ſed etiā ſacerdo
talis liberat a ꝯditione vel fortuna ſeruili: vel
aſcripticia. di. liiij. ſi ſuus ſciēte. Et ſm cano/
nes etiā a curiali fortuna ſiue vinculo. q2 vt di
ctuz ē liberat a ſeruili: que fortior ē. liiij. di. fre
quēs. ⁊. c. ex antiqs. vñ q̄ztuz ad hoc nō tz. d.
c. ſi ſeruus. q2 illud. c. eſt quedā lex: que reuo/
catur ꝑ ius canonicū ſm glo. ibi.

8 ¶ Utrū votū caſtitatis ſit annexuz ordini ſa/
cro? Uide. ſ. Impedimentū. xj. §. j. ⁊. iij.

1 O Rdo. ij. quo ad ritū ⁊ tꝑs.

¶ Utrum neceſſe
ſit inſtrumētū i ordiatōe exhibituz cor
poraliter tāgi? ℞. ſz Tho. i. iiij. di. xxiiij. Qui/
dā dicūt ꝯtactū iſtrumētoꝝ māliū ab eo q ſuſci
pit ſacramētū nō eē d neceſſitate ſacramēti: ſz
ſolū porrectōez: tñ ip̄a v̄ba forme videt ōñde
re ꝙ ꝯtactus materie ſit d eſſentia ſacramēti:
q2 dicitur: accipe hoc: vel illud.

2 ¶ Utrū āt i ordinatōe ſit neceſſaria manꝰ im
poſitio: cū tactu corꝑali? Quidaz dicūt ꝙ ñ: ſz
ſufficit ſola manus extēſio. ar. ff. de acq. poſ. l.
qd meo. Alij dicūt ꝙ neceſſarius ē ibi tactus
corporal. extra de ſacra. nō ite. c. ſi. Pulꝰ opi.
eſt Goſ. ⁊ Poſt.

3 ¶ Utrū plures ordines eodē die poſſint ꝯfer
ri? ℞. ordines minores ꝯferri pñt oēs vni ꝑſo
ne eadē die: niſi ꝯtrariuz obtineat ꝯſuetudo eccle
ſie: que nō ſuata ſcādalū generet. Prima v̄o
tonſura ⁊ q̄tuor ordines minores eidē eadem
die ꝯferri nō debēt. vt dicit Poſti. ⁊ Inn. ex̄
de tem. or. de eo. Cōtrarū tñ dicit fieri in ala/
mania. Unus aūt ordo ſacer cū minoribꝰ: vl
duo ſacri: nullo modo debent ꝯferri eadē die
vni ꝑſone: nec i hoc diſpenſari pōt cū aliquo:
niſi de licētia pape ſm Poſt. ⁊ Inn. ex̄ de tē.
or. dilectus.

¶ Quibꝰ āt tēporibꝰ debeāt ordines ꝯferri? 4
℞. ſm Aſteñ. ꝙ ordines cōferri pñt tm̄ in ſex
tēporibꝰ āni. ſ. i ſabbatis ieiunioꝝ q̄tuor tēpo
rū: ⁊ i ſabbato mediane ebdomode quadrage
ſime: in quo cātat ad itroitum. Sitiētes. ⁊ in
ſabbato ſācto. Papa tñ ꝯferre pōt ſubdiaco
natū i oibus dñicis: ⁊ in alijs feſtis precipuis.
Quinimo vt dicit Poſt. videt ꝙ quolibz tꝑe
ꝯferre poſſit quēlz ordinē. Sicut etiā quolibz
tꝑe pallio pōt vti. ex̄ d vſu pallij. ad honorez.
Minores aūt ordines lz cuilz ep̄o conferre in
dñicis ⁊ alijs feſtis p̄cipuis. vni: vel duobus.
Et ēt ſm Goſ. Ray. ⁊ Ber. pluribꝰ q̄z duo
bus dūmō nō videat ordinatōem generalem
facere. ex̄ de tem. or. c. j. ⁊. ij. Prima tñ tōſu/
ra omni die ꝯferri pōt ſm Poſti. de tem. or.
conſultationi.

¶ Utrū aliquo mō ordines ſacri poſſint ꝯfer 5
ri i dñica? ℞. ſz Ray. Si i ſabbato ordinatio/
nū tā ordinās q̄z ordinādus ꝯtinuarent ieiu/
niū: nec comederēt niſi forte celebrādo: tūc in
mane ſequētis dñice poſſet ſacer ordo ꝯferri:
q2 tūc mane dici dñice itelligit trahi ad ſabba/
tū ꝑꝑ ꝯtinuatiōez ieiunij. Et idē itelligēdū eſt
d nocte añ diē paſche: ſi tūc celebraret: vt erat
mos ātiqtus. porro talē ꝯtinuatōez ieiunij nō
expedit facere niſi in neceſſitate.

¶ Que pena ē eoꝝ q ex̄ ſtatuta tēpora ſacruz 6
ordinē ſuſceperūt? ℞. ñ dbēt ꝑmitti i ſuſceptis
ordinibꝰ miſtrare. ex̄ d tē. or. c. ij. tñ caracterez
ſuſcipiūt. Et ep̄s ipoſita eis prio pnia ꝯpetēti
ſuſtinē poterit: vt poſtea i ſuſceptis ordinibus
miniſtrēt. d. c. ꝯſultatōi. Sz ſecꝰ ē i ordinibus
ſuſcipiēdis ſm Inn. ⁊ Ber. De hoc vide. ſ.
Irregularitas ſcdo. prio rñſo. in fi.

¶ Quid ſi aliqd d forma omittatur in ordina 7
tōe? ℞. ſm Ray. Si aliqd omittatur qd ſit de
ſubſtātia: aut ēt dubitat vtrū ſit d ſubſtātia: to
ta ordinatio dz iterari: q̄ſi nihil ſit factū. ñ eniz
dr iteratū qd neſcit eē factū. de ꝯſe. di. i. ſolēni
tates. Si autem omiſſuz eſt id de quo expreſ/

ſuz ē q̄ nō eſt de ſubſtātia: nō dʒ ordinatio ite rari. Sʒ qđ omiſſuʒ eſt: debʒ ſtatuto tpe caute ſuppleri. ex̄ de ſacra. ite. c. i. ꝛ. c. preſbyter.

8 ¶ Que ſunt illa que nō ſunt đ ſubſtātia: R. ſʒ Ray. Expreſſuʒ ē q̄ nō eſt de ſubſtātia tēpus ordinationū. ex̄ de tem. ordi. ſane. Itē nec etas ordinādi. lxxvij. di. ſubdiaconus. Itē nec vnctio. ex̄ de ſacra vnc. c. i. ꝛ de ſacra. nō ite. c. i. Item q̄ ordinādus in p̄ſbyteruʒ vel diaconū recipiat impoſitioneʒ manus epi. extra de ſacra. nō ite. c. ſi. Item q̄ ordo recipiaṫ a ꝓprio epo: vel q̄ nō recipiat quis omnes ordines ſimul: ſʒ ſeruatis debitis interſticijs. extra de tem. ordi. qđ trāſlatiōem. ꝛ. c. lr̄as. ꝛ. ix. q. ij. lugdonenſis. Et ſm Hoſti. ꝛ Pu. ꝛ. v̄ v̄. nō eſt de ſubſtātia: q̄ ordinās ꝛ ordinandus ſint ieiuni. Et hoc cōiter tenetur. Sunt alia đ quibus neſcitur: an ſint đ ſubſtantia vel ne vt miſſa: tū videṫ cōmunius q̄ nō ſit de ſubſtantia: vt notaṫ per doc. in. c. q̄ ſicut. de elec. Itē nō q̄ vbi diuiſi ꝛ diuerſi ſunt actus nō ē iterādū: ſed ſupplendū. ſicut in ordinatōe ſacerdotis. Alius actus eſt tenē manus ſup̄ caput. Alius ei dare calicem ꝛ patenā: quoꝝ ſi aliquid defuerit legitime factū: nō eſt poſtea iterandū. Quidā tū dicunt q̄ hec duo. ſ. de calice ꝛ patena: nō ſūt ſupplenda: q2 nō ſūt đ ſubſtātia. tū ſecurius ē ſupplere. de hoc. j. Iteʒ ſi ps alicuius orationis omiſſa eēt: a capite incohanda foret. ſm quoſdā tū in ordinibus multe orationes poſſūt eſſe que nō ſunt de ſubſtātia ordinis. vñ ſi taľ ordo legitime collat⁹ eēt: nō ꝑ hoc reiteraret. Itē ſi tantū vna manus inuncta eſt: poſtea ſolius alterius manus inunctio ſupplēda eſt. Et vbi i orationibus dicitur manus in plurali: diceṫ manus i ſingulari. Et ſi ē facta vnctio in aliquo ꝛ non dicta oratio: vel ecōuerſo repetēdū erit vtrūq3: q2 act⁹ ñ ſūt diuiſi: cū i oratōibus ſiat mētio đ vnctōne. Itē q̄ omiſſuʒ ē dʒ ſuppleri p eū q ordinauit. Qđ ſi fieri ñ pōt: p aliū ſuppleri pōt. Iteʒ ſi epſi ordinādo ex īſirmitate đficiat: p eū poſtea vel p aliū incohabiṫ vbi ipe dimiſerat: niſi ſint aliq̄ coherētia: vt vnctio ꝛ orō vt dictum ē. vel niſi vnus ſit act⁹: vt pʒ i forma cōſecratōis eucbariſtie ꝛ i forma baptiſmi: cuius pte iam dicta ſi deficiat miniſter: p aliū reincipitur forma i baptiſmo ꝛ i miſſa ab illo loco qui pridie ꝛc. Itē qđ dictū ē: omiſſū caute ſuppleri. Hoſ. dic. q̄ fiat ſuppletio tpe ordinatōis. Et veniat patiēs defectū q̄ſi miſtrās epo: nec erit itētio epi: nec ipius q̄ oratōes ſup ipʒ iterenṫ. Et cū venerit eps ad id qđ omiſſū ē ſuppleat: ꝛ pōt fieri vltimo poſt alios eiuſdē ordinis vt magis celeḃ. Pōt ēt eps ei dicē: vade ꝛ porta mihi librū: vľ aliā rē: q̄ſi credāt circūſtātes: q̄ ꝑ mādatū ſibi iniūctū ſpoſuerit manū: vľ ēt i capella ſua paucis vocatis priuatiʒ poterit ordines celebrare: quouſq3 āt h ſupplemētum recepit: exeqūtōeʒ ſuſcepti ordinis ñ hebit. lij. di. ſollicitudo. ꝛ ex̄ đ ſacra. ite. c. i. ꝛ ibi glo.

Ordo. iij.

quo ad caracterē.

¶ Vtrū i quolʒ ordine ipmaṫ ſpāľis caraċt. Et an caracter vnius ordinis p̄ſupponat caracterē alterius ordinis: R. ſm Tho. di. xxiiij. in quarto. In quolibʒ ordine ſicut ꝯferṫ ſpāľis ptās: ita ipmiṫ ſpāľ caracter: nec caracter vni⁹ ordis p̄ſupponit caracterē alteri⁹. Nā recepto ordine poſteriori ꝛ ꝑtermiſſo p̄cedēti: non ꝑ hoc dʒ reordinari in ipſo poſteriori. ex̄ de cle. per ſal. promo. c. vnico. De hoc vide. ſ. Diſpenſatio. §. ix. ꝛ. x.

¶ Vtrū ante caracterē ordinis preexigaṫ caracter baptiſmi ꝛ ꝯfirmationis: R. ſm Tho. vbi. ſ. Caracter baptiſmi p̄exigiṫ đ neceſſitate: q2 ē fūdamētū oiuʒ ſacramētoꝝ. ex̄ đ p̄ſbytero ñ bap. c. j. ꝛ. c. veniēs. Sed caracter cōfirmatōis nō preexigitur đ neceſſitate: q2 ſine illo recipit quis caracterem ordinis: tū de cōgruo p̄exigitur. 2

¶ In quo actu imprimiṫ caracter i ſingul' ordinib⁹: R. ſʒ Tho. ſacerdotaľ caracter ipmiṫ qū daṫ ei ab epo caliẋ cū vino: ꝛ patena cū hoſtia: ꝛ ſub debita forma v̄boꝝ: q2 tūc ꝯferṫ ei ptās ad pricipalē ei⁹ actū q ē ꝯſecrare corpus xp̄i ꝛ ſanguinē. Et nō ſʒ Sco. i q̄rto. q̄ ſacerdos hʒ duos act⁹. vnū pricipalē ſup̄ corp⁹ xp̄i veꝝ. de quo dictū ē. Aliuʒ ſecūdariuʒ ſup̄ corpus xp̄i miſticū. Secūdus aūt act⁹ dependet a prio: ſʒ nō ꝯuertiṫ. Et iđ aliqui ad ſacerdotiū ꝓmouētur: qbus cōmittiṫ primus act⁹ tātuʒ: ſicut religioſis: qbus cura aiarū nō cōmittiṫ. Alij aūt ꝓmouētur ad aliū actuʒ: qui eſt ſup̄ corpus xp̄i miſticuʒ. Dñs aūt dedit diſcipulis ſacerdotalem ptāteʒ q̄ʒtum ad principalē actū añ paſſiōeʒ in cena qñ dixit. Accipite ꝛ mādu cate. Sʒ poſt reſurrectōeʒ dedit eis ptāteʒ ſacerdotalē q̄ʒtum ad actū ſecūdariuʒ qui eſt ligare ꝛ ſoluere. hec Sco. Et ideo ſint cauti ſa 3

cerdotes: ꝙ ſi intēdūt confeſſiōes audire vel abſoluere: ꝙ i ſacerdotio qñ accipiūt ordinē ſacerdotalē expletis neceſſarijs ad talez ordinē: accipiāt poſtmodū ꝑ impoſitōez manuū ipi⁹ epi ſpiritū ſanctū: dicētis. Accipite. ſ. ſ. quoꝝ remiſ. peccata ⁊c̄. al's nō poſſent audire ꝯfeſſiones. Diacono vero imprimit̄ in datōne libri euāgelioꝝ. tūc eni ei dat̄ ptās legēdi euangelia i eccl'a. qđ ē ei⁹ ſecūdarius act⁹: in quo includit̄ pricipalis. ſ. diſpēſatio ſacri. Subdiacono vero in porrectiōe calicis vacui: q: habz portare vaſa dñici corpis ⁊ ſanguinis. Acolito i acceptōe vrceoli ⁊ cādelabri. Sz ṗcipue vrceoli: q: eius ē pparare vinū ⁊ aquā ad miniſteriū. ⁊ accipit hec ab archidiacono: non ꝙ archidiaconus ꝯferat ſacramētū ordinis: qui ꝯfert̄ virtute ṽboꝝ que dicit epūs. Exorciſte: cū recipit librū exorciſmoꝝ. Eius eniz officiuz eſt exorciſmos memorie cōmēdare. ⁊ manus ſup cathecuminos ⁊ energuminos ponere. Energuminus ē demoniacus ƀz catholicon. Lectori: cū dat̄ liber ꝓphetaruz: q: eius officiuz eſt ꝓphetias legere: ⁊ cathecuminos prima erudimēta fidei docere. Hoſtiario: cū cōſerūtur ei claues hoſtioꝝ eccl'e: q: ei⁹ officiuz eſt dignos ad ſacra recipe ⁊ indignos excludere. Et nō ſm Aſteñ. oia illa itelligas eē de ſubſtātia ordinū: de qbus nō eſt exꝓſſuz i iure ꝙ nō ſint đ ſubſtātia. Idē Ray. Et nō ad ṗdicta qđ notat Guil. de laud. i ſuo ſacramēta li. ꝙ Dionifius has formas ordinādi adinuenit ex familiari ꝯſilio ſpūs ſancti: qui fere totā ierarchiaz ordinauit. Tales. n. forme a deo ꝑhibent̄ exiſſe. đ cele. miſ. cuz marthe. Nō tñ ꝙ ſi epūs ꝓpter ſenectutē vel debilitatē in cōſerendo ordines tradat ꝑ ordinez archidiacono dicta inſtrumēta: ſicut đ facto ꝯtingit: nō videt̄ talis ordinatus rite. Credit tamē ꝙ ſufficiat ſicut in alijs ordinibus ſuppleri qđ nō rite factum eſt: nec erit totaliter reordinādus. Et eſt ratio: q: licet alij aſſerāt in vno actu caracterem eſſe iprimendum: alij in alio. hoc non pōt ab homine plene ſciri: nec ē veriſil'e: opatione diuinam ſuum effectum amittere ex tali modico defectu.

4 ¶ Sz nūquid laicus qui oio neſcit litteras recipiat caracterē ſi ordinetur: R. ꝙ ſic ſi eſt baptizatus. Et de hoc eſt gl. ſingularis i. c. ſollicitudo. lij. di. que dicit. ꝙ laicus baptizat⁹ recipit ordinem ſacerdotij: vel epatus.

¶ Utrū qui coactus ordinat̄ recipiat caracterem: R. ſm Ray. ſi coactio fuit ꝯditional': vt ꝑ aliquā cōminatiōem vel cruciatū: vtiqz recipit caracterē. In tali enim caſu: cū volūtas ſaltē indirecta ibi ꝯcurrat. de qua dicit Aug. voluit facere: q: voluit viuere: talis recipit caracterez. Sz ſi fuit coactio abſoluta: puta q: oio inuitus tenebat̄ ſub manibus ordinātis: tunc nō recipit ordinē. Sicut nec in tali cāu recipit baptiſmum. ex̄ de bap. maiores. 5

6 ¶ Sed nūqd tenet̄ ꝯtinere qui ſacrū ordinem recipit coactus coactōe cōditionali: R. Quidaz dicūt ꝙ ſic: q: lz tal' nō debuerit cogi ordinē recipere: receptū tñ etiam coatus tenet̄ ſeruare. Jo. vero dicit ꝙ nō: ſi metus vl' coactio ſit talis: qui cadere poſſet in ꝯſtantez viruz. ex̄ qđ me. cā. perlatum. 6

¶ Ponat ergo ꝙ non tenet̄ ꝯtinere: q: fuit tal' metus q potuit cadere i ꝯſtantē virū: nūqd vtet̄ priuilegio cl'icali: R. vr̄ ꝙ ſic ƀz Ray. Si vult al's clericalit̄ viuere. Et h̄ veꝝ eē credit: niſi penit⁹ ſit obligat⁹ ad ꝯiū actum: vt ſi duxerit viduā: aut ſecūdā vxorē. di. lxxxiiij. qſqs. vel dicēdū ē al'r. ꝙ ſi prius legitimā vxorē habuit: illa ſine peccato poterit vti. Si tñ ipſa ꝯtinere vellet ⁊ ipſe nollet: priuilegiū clericale nō haberet. Si autez ipa nollet: ſed ipſe vellet q̄ztū i ſe eēt: priuilegiū haberet: ſi al's clericalit̄ viueret. Si vero legitimā vxorē ñ hēbat: ṗciſe tenet̄ ꝯtinere. ar. di. xlv. de iudeis. Secūdū tñ Rođ. prima ſo. eſt potior ⁊ benignior. ⁊ iđ tenenda. hec Aſteñ. 7

O Rdinandus.

¶ Quales eē debeāt ordinādi qbus regimen animaꝝ cōmitti dz: oſtēdit apl'us prīe thi. iij. Primo: oz epz eſſe irreprehēſibilē. Secūdo: vnius vxoris virū. Tertio: ſobriū ⁊. ſ. dicit vl' nō vinolentū. Quarto: prudentē. Quinto: pudicum. Sexto: ornatuz. Septimo: hoſpitalem. Octauo: doctorē: Nono: nō pcuſſorē. Decimo: ñ litigioſuz. Undecimo: nō cupiduz. Duodecimo: domuī ſue bñ prepoſituz. Tertiodecimo: ñ neophituz. Et h̄ regula extēdit̄ ad oēs ordinādoſ: vt ꝓbat Aug. di. xxxiij. cognoſcam⁹.

¶ Sūt ⁊ alia ipedimēta ordinādoꝝ iur̄ poſitiuo iducta. Primuz: ꝙ nō ſit ſolēniter penitens: q: ñ ſūt digni recipere vaſa ſacramētoꝝ: q dudū fuerūt vaſa vicioꝝ. l. di. illud. Secundū ñ curial'. Et dr̄ tripliciter ſm Ray. Primo 1

large dicũtur curiales illi qui quacunq̃ cõditione obligati ſũt curie alicuius publice ptãtis: ſiue ſint milites: ſiue aduocati: ſiue iudices ſiue offãles: ſiue ẽt hyſtriões. Et breuit. Qui cũq̃ habẽtes officiũ hõeſtũ vel ihoneſtũ: dũmõ curie obligati ſint. Scdo ſtricte dñr curiales: qui curãt ⁊ gerũt honeſta curie officia. vt decuriões: iudices ⁊ ſil'es. Tertio ſtricti⁹ dicũtur: qui in cã ſanguis ſũt officiales. Et qui dũ ptãtibus obediẽt: ſanguinẽ humanũ effuderũt. Et dicũt iſti curiales a cruore. Alij dicũtur a curia. Omẽs autẽ curiales idiſtĩcte ꝓhibẽtur ordinari ſm Rai. niſi prius ſint abſoluti a curia. di. lj. c. ij. ⁊ iij. Sꝫ poſtq̃ꝫ a curia ſũt abſoluti: diſtigue: q2 ſi exercuerunt ſeua: vt officiales vel milites qui ſanguinẽ humanum effuderũt: ſiue turpia ⁊ ihoneſta: vt hyſtriões: nõ pñt ꝓmoueri. c. j. ⁊ iij. di. lj. ⁊ ð ꝯſe. di. ij. ꝑ dilectõe. Si vero hõeſta officia exercuerũt vt iudices: aduocati: tabelliões ⁊ huiuſmodi admittũtur i cã ciuili ſiue pecuniaria. di. lxj. oſius. Sꝫ in cã ſanguis repellũtur.

2 ¶ Cauſe ãt ſm Rai. quare curiales ordinari ꝓhibẽtur ſũt tres. Prima ẽ: q2 frequẽter irregularitatẽ icurrũt ex ꝑdictis officijs. Itẽ q2 tales q̃nq̃ꝫ repetunt: ⁊ ſic eccl'a pturbat. Tertia q2 ꝑſumitur ꝙ nõ tranſeãt ad clericatũ voto religiõis: ſꝫ vt rõcinia ſuorũ dominorũ fugiant di. lj. c. j. ij. ⁊ iij. liij. di. legẽ. Tertiũ ẽ nõ rõcinijs obligatus: ſicut ſũt tutores: curatores: ꝓcuratores: ⁊ huiuſmõi. Et hoc itelligit Rai. ſi hec officia exercẽt ꝓ ꝑſona ſeculari: ⁊ non miſerabili. Secus ſi pro perſona eccleſiaſtica: vel ſeculari miſerabili: vt ẽ cecus: paup: pupillus ⁊ vidua: tũc pñt ꝓmoueri ſi aliud ñ impediat. di. lxxxix. iudicatũ.

3 ¶ Sed quid ſi officiũ qð geſſerũt finitum ẽ: ⁊ tamẽ obligati ſũt ad rõciniũ: Dic ſm Rai. ſi nõ moueatur cis queſtio: bene poſſũt ꝓmoueri: niſi manifeſtũ ſit aliquẽ talẽ teneri de dolo. Si vero in ipſa promotiõe mouet cis qõ: vel ante mota ẽ: diſtigue: q2 ſi qõ mouetur de dolo: non debẽt promoueri ante deciſaꝫ litem lxxxj. di. tantis. Si vero queſtio moueatur de culpa tm̃: talis põt ꝓmoueri: nõ obſtãte actoris reclamatõe. Tamẽ lis poſtea ꝓcedit ſicut prius: ⁊ ſub eodẽ iudice. Illi ãt q ſũt obligati reipublice ex admiſtratõe quã geſſerũt: nõ debent ꝓmoueri añ reddita rõcinia. di. lj. preterea. Secus ſi alias ſint reipublice debitores.

Quartũ pͥcipale ipedimẽtũ ẽ nõ ſeruus. de quo. ĩ. Seruus. ij. Quitũ ñ corpore viciat⁹. de quo. ĩ. Viciat⁹ corpe. Sextũ nõ illegitime natuſ. vide. ſ. Illegitim⁹. §. ix. ⁊ ſe. Septimũ ñ q diſtulit baptiſmũ vſq3 ad egritudinẽ mortalẽ: q2 pſumit nõ vere ꝯtritus. di. lvij. ſiqs. Octauũ nõ pegrinus nõ ignotus. Nonũ nõ minor i etate. Decimũ nõ femina.

o **Ordinator.** ¶ Quid ſi ep̃us nõ baptizatus ordiat: R. ñ baptizat⁹ nullũ ordinẽ recipe pt: nec ꝯferre: nec ꝯficere: nec abſoluere: nec ordiare: tamẽ ordiati ab iſto: vel abſoluti ſaluãtur propter fidẽ ſacramẽti. de hoc vide ſ. Baptiſmus. iiij. in fi.

¶ Que pena ordinãtis aliquẽ. ĩ. lĩaꝫ etatem: 1
R. prio quidẽ ꝙ i eius ꝯtumeliã: ille q ſic ordinatus fuit: dꝫ ſuſpẽdi ab executõe illius ordis vſq3 ad lĩaꝫ etatẽ. vide de hoc. ſ. Irregularitas. ij. Et ipe ordinãs dꝫ ſuſpẽdi a collatiõne ordinũ: ⁊ ꝯpelli ꝓuidere tali ordinato i bñficio ꝯpetẽti. extra de tẽ. or. vel nõ ẽ.

¶ Que pena eius q minores ordies cuꝫ ſub/ 2
diaconatu. vel duos ſacros ordiẽs cõfert ſil'. R. ſi hoc faciat ex certa ſciẽtia: dꝫ dponi. lj. di. qui i aliquo. Si vero ex negligẽtia: dꝫ priuari ptãte ꝯferẽdi talẽ ordinẽ. extra de tem. or. litteras. ⁊. c. dilectus.

¶ Nullus ep̃s vl' quis ali⁹ iſanti: niſi forte re 3
ligionẽ itraret: ſeu illitterato: ſꝫ neq3 abſq3 ſui ſupioris lñia: homini dioceſis aliene: cl'icalẽ pſumat cõferre tonſurã: nec etiã ꝯiugato niſi volẽti religionẽ itrare: aut ad ſacros ordines ꝓmoueri: ꝓut ẽ ſacris cãonibus diffinitũ. vt nõ. extra ð ꝯuer. ꝯiu. ꝯiugat⁹. Qui vero ꝯ̃fecerit: vt i quo peccauerit puniat: p vnũ annuꝫ a collatõe cl'icalis tõſure dũtaxat nouerit ſe ſuſpẽſuꝫ. ex de tẽ. or. c. ſi. li. vj. Et glo. i ver. ſuſpẽſuꝫ. dicit ipſo iure.

¶ Vtrũ ep̃s ſciẽter ordinans idignũ: peccet 4
mortal'r: R. ſm Tho. ſic: q2 infidelis ẽ domino ſuo cũ hoc vergat i dtrimẽtũ eccleſie ⁊ honoris diuini. Et ſi nõ pñt tot boni iueniri miniſtri: melius ẽ hr̃e paucos miniſtros bonos q̃ꝫ multos malos. xxiij. di. tales.

¶ A quo debeãt ⁊ poſſint ordines ꝯferri: R. 5
ſm Rai. preſbyteri ⁊ oẽs iferiores: regul'r debẽt ordiari a ſuis ep̃is. lxvij. di. c. vno.

¶ Vtrũ alienus epiſcopus poſſit ordiare ali/ 6
enum clericũ: R. nullꝫ debet ordinare preter

licētiam ſuperioris ipſius. Et itelligitur ſupe
rior i hoc cāu: epiſcopus de cuius dioceſi: iſte
qui ordinari vult ē oriūdus: vel in cuius dio/
ceſi eccleſiaſticū habet beneficiū: vel vbi habz
domiciliū: licet alibi natus fuerit. Inferiores
autem prelati: ſiue religioſi: ſiue alij nō poſſūt
talem licētiam dare: niſi haberēt a ſede apoſto
lica ꝙ poſſint ſubditos ſuos a quo voluerint
epiſcopo facere ordinari. Item nō poteſt ta/
lem licētiam dare officialis epiſcopi: ſed epi/
ſcopo in remotis agēte vicarius eius i ſpiri/
tualibus generalis: vel ſede vacante: capitulū
ſeu is ad quē tūc adminiſtratio ſpiritualiū per
tinet: poſſūt licētiam dare. Religioſi quoqꝫ q
a ſuis prelatis ſūt in nō exemptis prioratibus
deputati: priores ⁊ eorū ſocij poſſunt a loco/
rum dioceſanis quādiu ibi morātur licite or/
dinari: licet nō ſint de ipſis dioceſibus oriūdi.
Et hec omia habētur extra de tēpo. or. c. cuz
nullus. li. vj. Quicūqꝫ autē alienū ſine licen/
tia: ſciēter ſeu affectata ignorātia ordinauerit
per annū a collatiōe ordinum ē ſuſpēſus. Et
poſt ꝗꝫ ſuſpēſio fuerit manifeſta: poterūt ſub/
diti ſine eius licētia a vicinis epiſcopis ordina
ri. de tēpo. or. c. eos. li. vj. Et glo. i verbo ma
nifeſta. dicit per euidētiam facti: vel quia ē iur
notorium. Alias in dubio a proprio prelato
non recedant.

7 ¶ Vtrū epiſcopus italie poſſit ordinare vltra
montanū clericū: R. nō: niſi hēat licētiā a pa/
pa: vel ab epiſcopo vnde ē oriūdus: vel i cu/
ius dioceſi ē bñficiatus. Et per patētes ipſius
epi litteras: cōtinentes cauſaz ratiōabilē qua
re ipſum nolit: vel nō poſſit ordinare. Et qui
cōtra hoc ordinati fuerit ſuſpēſi ſūt abſqꝫ ſpe
diſpenſatōis. ⁊ ordinātes debēt ꝯdigne puni
ri. extra de tēpo. or. ſcpe. li. vj.

8 ¶ Vtrū epiſcopus qui reſignauit epiſcopa/
tui poſſit ordies cōferre: R. ſi renūciauit loco
tātū: pōt ordines ꝯferre ſicut ān: ſi rogetur a
proprio epiſcopo loci. Si vero renūciauit lo
co ⁊ dignitati: poteſt nihilominus cōferre om
nes minores: ſed ſacros nō pōt. Et quicūqꝫ
ab eo ſciēter receperit minores ſine licētia ſui
epiſcopi: de iure cōmuni debet deponi. vij. q.
j. epiſcopus i dioceſi. Diſpēſatiue tamen po/
teſt in ordinibus deſeruire. Si vero a tali rece
perit ſacros ſciēter: nō recipit executionē. Si
vero ignorāter poterit epiſcopus cū eo diſpē
ſare: niſi ignorātia fuerit craſſa ⁊ ſuppia. extra
de ordi. ab eo qui re. epa. c. j.

¶ Quid ſi ſciā epm meū hereticū: vel ſciſma 9
ticū occultū: ⁊ ꝯpellit me ad ordies ſuſcipiē/
dos: vel et ē manifeſtus: vide. ſ. Excōicatio
vj. p extrauagātē ibi poſitā. §. xliiij.
cōmunit.

o **Rdinatus. j.** Queritur
qd ſi aliqs i peccato mortali exñs fue
rit ordiatus: R. ſm Rai. ſiue ſit occultuz: ſiue
manifeſtū: ille q cū hoc recipit ordinē vel que
cūqꝫ alia ſacramēta: mortal'r peccat. di. xl. mul
ti. Idē Tho. i. iiij. Qd pōt itelligi: qñ nō eēt
ꝯtritus d tali peccato. Secus āt ſi eēt ꝯtritus
cū ꝓpoſito ꝯfitēdi. Nā tūc nō videtur iudi/
candū de peccato mortali: q: ſm Ri. in. iiij. vi
detur ſpāle in ſacramēto eucariſtie: vt ad ei9
ſuſceptionē nō ſolum requiratur ꝯtritio: ſꝫ ēt
cōfeſſio. Secus i alijs ſacramētis. Et hoc vi
detur equius.

¶ Vtrū ordiatus exñs i peccato mortali poſ 1
ſit ſine peccato vti ordie ſuſcepto: R. ſꝫ Tho.
in. iiij. di. xxiiij. nō pōt. indigne eīm ſacramē/
tum pertractat: nec in hoc aliquis pōt diſpē/
ſare: q: ē de iure naturali: vt homo ſancta ſan
cte ꝑtractet. vñ talis quotiēs actū alicuius or/
dinis pertractat peccat mortal'r: vt qui tangit
res ſacras quaſi ſuo officio vtēs. Secus autē
eēt ſi aliqua neceſſitate ſacrū aliquod cōtinge
ret: vel exequeret in illo cāu in quo etiā laicis
liceret: puta ſi baptizaret i articulo mortis: vel
corpus chriſti de terra colligeret. Sed pōt di
ci de hoc vt i precedēti. §. quādo de peccato ñ
eēt ꝯtritus. Idē i ꝯfeſſiōe ſacramētali. videt
eiꝫ ſufficere ꝙ talis ꝯfeſſor hēat ꝯtritionem de
peccato mortali cū ꝓpoſito ꝯfitēdi: dū ꝯmo
de poterit. Sꝫ dicē ꝙ talis ꝯfeſſor: cū hꝫ ſtimu
luꝫ peccati mortalis: nō poſſit audire ꝯfeſſio/
nes niſi pri9 ꝯfiteat nimis duꝝ vr.

¶ Vtrū aūt a tali liceat recipe ſacramēta: vi/ 2
de. ſ. Clericus. iij. §. ij. De eo aūt q furtiue ē
ordiatus. vide. ſ. Diſpēſatio. §. vij.

¶ Quid de ordiatis ab alieno epo ſine lnia ꝓ 3
prij: R. ſꝫ Rai. priuant executōe. Poterit tñ
eps diſpēſare. ex d tē. or. qd trāſlatōem. qd. c.
ſꝫ aliquos vr inuenire ꝙ ñ ſit ſuſpēſus ipo iure:
ſꝫ ſuſpēdēdus ibi: iterdicēda ē ei ordis execu/
tio. Sꝫ h ñ obſtat: q: ñ itelligit d iterdictōe di
ſpoſitiua. Hoc ē q: ñ ſuſpēſū ſuſpēdat. ſꝫ itel
ligit d inidictōe ⁊ ſnia dclaratoria ⁊ executiua
vꝫ que dclarat ſic ordinatū a iure ſuſpēſuꝫ.

4 ❡ Quid de ordinato ab hereticis: excõicat: ſuſpẽſis: apoſtatis ⁊ huiuſmodi: R. a talib⁹ ſi dz qs recipe ordies. Si tñ aliquẽ ordinet: tenẽdũ ẽ vt dicit Rai. ꝙ oẽs tales vere ↄferãt ſacra: dũmõ in forma eccl'e ↄferãt: ⁊ ↄferẽs peccat mortal'r. De recipiẽte aũt dic vt hẽtur. ſ. Cleric⁹. iij. §. ij. ꝑ extrauagãtẽ baſilieñ.

5 ❡ Sz nũquid ſic ordiati poterũt miſtrare: R. ſm Rai. Si ordinati ſũt a tali: q ſuſcepit vltimã manus ipoſitionẽ i eccl'a. i. ordinẽ ep̃alẽ: ⁊ nũc ẽ heretic⁹ vel excõicat⁹ ⁊ huiuſmõi: dicẽdũ ꝙ ſiue iſti ordiati ſciebãt: ſiue ignorabãt: tolerant diſpẽſatiue i ordibus ſuſceptis miniſtrare. Ad ſupiores vero nõ debẽt ꝓmoueri niſi cẽt neceſſitas magna: ⁊ ↄuerſatio ſancta. ix. q. j. c. j. ij. ⁊. iij. Si vero ordinati fuerunt a tali qui recepit vltimã manus ipoſitionẽ extra eccleſiaz ⁊ ipſi ſcienter a tali ordines ſuſceperunt: nũquã tollerãtur. Si ignorãter tollerãtur. ix. q. j. ordinationes.

o **Rdinatus. ij.** per ſaltũ idest aliquo ordie ꝑtermiſſo ad ſupiorẽ aſcẽdendo: quãuis caracterẽ recipiat: tamẽ ẽ ſuſpẽſus ab executiõe ipſi⁹ ordis ſic recepti. di. lij. ſollicitudo. c̃. de cle. per ſal. ꝓmo. c. j. De hoc vide. ſ. Diſpẽſatio. §. vij.

o **Rdinatus. iij.** negatiue. ſ. qui non eſt ordiatus: ⁊ tñ aliqd tale exercet. Quid d' talib⁹: R. ſm Rai. laici q nulluz ordinẽ hñtes diuinũ officiũ exercẽt indebite: niſi ceſſare velint: debẽt excõicari. Poſſũt tñ licite facere officia minoꝝ ordinũ: q̃zuis ad hoc nõ hẽant officiũ. Sicut in domo nõ ↄſecrata põt dici miſſa: lz ↄſecratio ad hoc ordie tur: vt i ea miſſa dicat. Clerici vero q exercent officiũ illius ordinis quẽ nõ habẽt: ſũt deponẽdi: vel perpetuo ſuſpẽdendi ab ordine quẽ habebãt. Glo. tamẽ Ray. nõ credit iſtuz rigorem extẽdendum eẽ ad clericos minorũ ordinũ: vel qui i miſſis nouis miniſtrãt in officio ſubdiaconatus cauſa cuiuſdã gaudij ⁊ ſolẽnitatis faciẽde: nõ mentiẽtes de ordinibus ſuis. cum fere omnes exiſtentes ſciant veritatem. tales tamen grauiter peccant: huiuſmodi etiam ſine malitia tentando. Idem videtur tenere Hoſti. quia voluntas ⁊ propoſitum diſtinguũt maleficia. de ſenten. excõ. cuz voluntate.

o **Rnatus.** ❡ Vtrũ ornat⁹ mulierum ſm morez patrie qui videt vanus ⁊ ſuperfluus quo ad veſtes inciſas: perforatas: lingulatas: polimitas ſeu racamatas: caudatas: deauratas: ſeu ẽt ornamẽta capitis vel capillaturas varias: vel capillos mortuos: vel zonas aureas: plancllas altas: ⁊ fucos ⁊ huiuſmõi ſit peccatũ mortale: R. ꝙ in iſto ornatu duo ſũt ↄſiderãda. Primũ ẽ intẽtio ipſius ornãtis. Secũdum ipſe ornatus i ſe. Quo ad primũ ponẽtur quedã ↄcluſiones. Quarũ prima ẽ iſta.

❡ Mulier ornãs ſe intentiõe vt trahat hoies ad ſui cõcupiſcẽtiã: indubitãter peccat mortaliter: q: agit cõtra caritatẽ ꝓximi: itẽdẽs mortem anime eius: etiã ſi nõ ſequatur ruina alicuius. Et hoc ẽ ꝓprie ⁊ ꝑ ſe ſcãdalum actiuũ ⁊ mortale ſm Tho. 1

❡ Secũda ↄcluſio. Mulier ornãs ſe predictꝭ veſtimẽtis: nõ ad ꝓuocañ. hoies ad ſui ↄcupiſcẽtiã: ſz ad iactãtiã ⁊ hũanã laudẽ: ibi ↄſtituẽs ſinẽ ſuũ vltimũ: indubie peccat mortal'r. Mortalia eiz ex fine trahũt ſpẽz ſz ph̃z: ẽt q: in hoc cãu fruit creatura: i ea ponẽdo finem ſuũ: qd̃ ẽ peccatũ maximũ ſm Aug. Nulla maior ꝑuerſitas q̃z frui vtẽdis ⁊ vti fruẽdis. 2

❡ Tertia ↄcluſio. Si talis mulier vtat ꝑdictꝭ ornamẽtis ob quãdã ↄplacẽtiã ⁊ iactãtiã: ita tñ iordinate afficit ad talẽ ornatũ: ꝙ ẽt ſi crederet certitudial'r ꝓximũ ex illo ornatu ad ruinã trahi: ñ curaret: dũmõ ↄſequatur illam ↄcupiſcẽtiam. ſic eiz ẽ mortale rõe deprauate intẽtõis. Nullũ ẽ eiz adeo vẽiale: quin ſiat mortale cũ placet ↄplacẽtia. ſ. fruitionis. 3

❡ Quarta ↄcluſio. Mulier ſe ornans: vt. ſ. ſi aliqd̃ ꝑdictoꝝ triũ nõ itendit: nõ obſtãte ꝙ aliquã inanẽ gloriã: vel iactãtiã: vel ↄplacentiã ex huiuſmodi ornatu querat: citra tñ ſalutẽ anime ſue ⁊ ꝓximi: ⁊ conſiſtat. ĩ. limites decẽ: erit veniale ſm Tho. Pro iſtis duabus ↄcluſiõibus imediate poſitis optime facit qd̃ dictũ ẽ. ſ. Auaricia ꝑ totum. 4

❡ Quita ↄcluſio. Mulier ornãs ſe vt. ſ. vt viro ſuo placeat: ne reddat ei odioſa. ⁊ ſic inclinet ad aliaꝝ ↄcupiſcẽtiã: vel q: ipatur hoc a viro ſuo: nõ ẽ mortale: imo forte nec veniale: ſz meritũ: ſi ẽ i ſtatu merẽdi: niſi exceſſus ſit i ipſo ornatu in quãtitate vel qualitate. Et ad hoc facit qd̃ dicit apl's. j. thi. ij. Et mulieres i habitu ornate: cũ ſobrietate ⁊ verecũdia. Si 5

militer ſi ex hoc intēdant vitare opprobrium
hominū: ne omiſſo ornamēto ſʒ morē patrie
deſpiciātur a ceteris: aut vt ꝯiugio tradātur:
nullū videſ vel leue peccatū.
6 ¶ Quātū vero ad ſcdm. ſ. ipſuʒ ornatuʒ i ſe:
duo pñt ibi vicia iueniri. ſ. ſuperfluitas expē
ſe: ⁊ incētiuū libidinis: ad qḋ illud īducit. Et
quātum ad ſuperfluitateʒ que ptinet ad pro
digalitatē dico ꝙ cū non omis ꝓdigalitas ſit
mortale: ſʒ frequēter veniale. Et iō iſto reſpe
ctu non poterit iſtud iudicari mortale: niſi ſit
valde enormis ⁊ euidēs exceſſus. In quo cō
ſiderādū ē: qꝛ qḋ ē vni magnus exceſſus: vt
vxori ruſticani vel paupis artificꝭ veſtis vel
luti vel auro texta vel gēmata: alteri paruꝰ vl̄
nullus ēt vt vxori militis vel pꝛīcipis. Quātꝰ
autē ſit iſte exceſſus quo ad ſupfluitatē ſeu ꝓ
digalitatē ornatus: ꝙ facit mortale. Archi. ſ.
fatetur ſe neſcire dare regulā: nec de facili poſ
ſe dari: nec reperiſ: vt ipſe dicit aliquē dediſſe
regulā i hoc: iō relinquēdū ē vnctiōi. Inquā
tum vero ornatus mulieris ē ꝓuocatiuus ad
laſciuiā videtur diſtiguendū de occaſiōe data
vel accepta. Si eim mulier ornat ſe ſʒ decētiā
ſui ſtatus ⁊ morē patrie ⁊ nō ſit ibi multus ex
ceſſus: ⁊ ex hoc aſpicientes rapiātur ad ꝯcu
piſcētiā eiꝰ: erit ibi potiꝰ occaſio accepta q̄ʒ da
ta. vñ nō mulieri: ſed ei ſoli qui ruit ex aſpectu
eiꝰ iputabitur ad peccatū: ſaltē mortale. Po
terit aūt eē tātus exceſſus ꝙ erit occaſio: data
etiā ex parte mulieris ſe ornātis. Quātus aūt
ſit iſte exceſſus: vt mortale valeat iudicari: ad
arbitriū boni viri videtur dimittēduʒ: nō ſo
lum in cōſciētia: ſed etiā in ſufficiēti peritia cir
ca huiuſmodi. Sed ⁊ Alex. de ales dicit non
de facili debēt huiuſmodi mulieres ď mortali
condēnari. Dicit eim ꝙ licet viris ⁊ mulieri
bus ſe ornare ſm cōſuetudinē patrie ⁊ ſtatuʒ
⁊ conditionē perſone ornātis ſe. Ita tamē ꝙ
nō ſit libido in volūtate: nec ſit ibi ſcādaluʒ in
exteriori opere. Qḋ pertinere videtur ad ni
mium exceſſuʒ. nec tamē aſſerit contrariū fa
ciendo eē mortale: qꝛ nō ſemper. Sed ⁊ fucis
vti qḋ pre ceteris vanitatibus videtur magis
pulchritudinē oſtētare: ⁊ per ꝯſequēs magis
ad laſciuiā icitare. Tho. dicit nec mortale ď ſe.
Sʒ mortale vel veniale ſm intētionē vtētis:
vel cōditionē pſone: vt ſi nō ſit i ſtatu nubēdi
precipue religioſa: i quibus forte eēt mortale:
quinimo ⁊ turpitudineʒ nō naturalem: ſed ex
aliqua ſuperueniēte egritudine accidēti p hec
occultare his que nupte ſūt ⁊ i ſtatu nubendi
ſine peccato fieri poſſe ſm Tho.
¶ Ex pdictis igiſ dicēdū vſ ꝙ vbi i huiuſmo 7
di ornatibꝰ ꝯfeſſor iueniat clare ⁊ indubitāter
mortale: ñ abſoluat talē niſi ꝓponat abſtinē:
⁊ iteriʒ ſequaſ arbitriū iudicis. Qñ vero i his
repitur eē vēiale ñ dneget abſolutōeʒ ēt ſi no
lit dimittere: ſʒ i illo pſeuerare: qꝛ vēialia ñ ſūt
ď neceſſitate ꝯfeſſiōis. Si vero nō pōt clare
pcipe vtꝝ ſit mortale vel vēiale: ſeu ex itētiōe
eiꝰ quā neſcit itelligere: vel illa exp:imē: vel ex
q̄litate vel quātitate ipſiꝰ ornatꝰ: ñ vſ tūc pci
pitāda ſnia. vt. ſ. deneget pp hoc abſolutionē
vt illi faciat ꝯſciam ď mortali: qꝛ faciēdo po
ſtea ꝯ̄ illō ēt ſi illō i ſe ñ eēt mortale: erit ei mor
tale: qꝛ oē qḋ ē ꝯ̄ ꝯſciaʒ edificat ad gehēnam.
Et ēt iura ſūt pꝛōptiora ad abſoluēn. q̄ʒ ad li
gādū. l. di. pōdēt. Et meliꝰ ē dño reddē rōeʒ
de nimia miſericordia: q̄ʒ de nimia ſeueritate.
Fateor tñ ꝙ pdicatores i pdicādo: ⁊ ꝯfeſſo
res i audiētia ꝯfeſſionū dñt talia ďteſtari ⁊ re
prehēdere: ⁊ pſuadere ad dimittēdū q̄ ſūt ni
miū exceſſiua: vt cōiter accidit. Nō tñ dñt in
diſtincte aſſerere eē mortale.
¶ Et ex pdictis pʒ qd ſit dicēdū ď faciētibꝰ vl̄ 8
vēdētibꝰ huiuſmōi ornamēta. Si eiʒ huiuſ
mōi ornamētis ñ poſſʒ vti mulier niſi cū morta
li: tūc ſine dubio ⁊ illi artifices ⁊ vēditores pec
carēt mortalr: dātes occaſionem ruine alijs.
Sʒ qꝛ vt dictū ē de ſe iſte ornatꝰ ñ ē mortale.
Et ſi vt i pluribꝰ fiat ſaltē cū vēiali: aliqñ ēt ſi
ne peccato: ñ teneñ dimittere talē artē: ex quo
frequētiꝰ ꝯmittūtur venialia: qꝛ ſic ēt oporte
ret dimittere oēs artes: cū difficile ſit iter vē
dentē ⁊ ementē nō interuenire peccatū. Illā er
go artē vel artificiū vel negociationē oportet
de neceſſitate dimittere: qua vel quo ſine mor
tali vti nō pōt: alꝰs nō ē abſoluēdus. Si ler
go artifex certitudinalr crederet mulierē talia
querere vel emere ad ꝓuocādum laſciuiā vl̄
alio mō criminali: vtiqꝫ talis nō poſſet facere
vl̄ vēdere abſqꝫ mortali. Et tūc hʒ locū. Qui
occaſionē dāni dat dā. de. videſ. c. ſi culpa. de
iniur. ⁊ dā. da. Sʒ nō de facili dʒ ſibi formare
conſciētiā: niſi ſigna manifeſta appareāt. Ex
quo eim pñt mulieres huiuſmodi vti cū mor
tali vel vēiali vel nullo peccato. Et dubia ſint
i meliorē partem iterpretāda. vt i. c. eſtote. de
reg. iu. Credere ďbēt ſeu ſibi perſuadere pñt

nō ad mortalē vſum taliū querere. cum nemo ſit arbitrādus imemor ſalutis eterne: nō ergo huiuſmodi denegāda videt̃ abſolutio in foro penitentie: vbi creditur ꝓ ſe ⁊ cōtra ſe: ſʒ admonēdi ſunt: vt q̄ʒ pauciores poſſūt faciāt ſu perfluitates ⁊ vendāt. Inuētores autē haruʒ vanitatū ⁊ ornamentoruʒ ſuperfluoruʒ primi: tot mortib⁹ digni ſunt: quot perditiōis cauſas huiuſmodi inuētores ad poſteros trāſmittūt rj. q. iij. c. precipue.

9 ¶ Et ex ꝑdictis pʒ rn̄ſio ad argumēta q̄ hinc inde fieri poſſunt.

10 ¶ Et ꝯſtringendo iſtaʒ materiā dic ꝙ ꝯplura requiruntur.

11 ¶ Primo reqritur recta intentio ⁊ ſi intentio erit mortalis erit peccatuʒ mortale. ſi venial' erit peccatum veniale.

12 ¶ Sʒ nunquid mulier inupta poſſit ſe ornare vt placeat alicui viro: R̷. ꝙ in hoc attēdenda eſt eius p̄cipalis intentio. Naʒ ſi talis mulier ſe ornās nō habʒ prauā intētōnem nec credit virū ſimiliter hr̄e prauā intētōem tūc nō peccat mortaliter. Idē dici poteſt de illa que n̄ itē dit nubere ſʒ ꝑꝑ q̄ʒdam vanā ꝯplacētiā ⁊ vanā gloriā querit placere alicui viro vt ſupra n̄ eſt iudicanduʒ de mortali. Si tn̄ iſte mulieres ꝑpenderēt ſe adamari ⁊ ꝓcari: quotiēſcunqʒ ſtudioſe ſe offerunt aſpectibus amatorum vt illis placeāt: totiens peccant mortaliter etiaʒ ſi nil turpe agere vellent cū illis. De hoc vide s̄. Delectatio. §. iiij. Et etiā ibi vide an oſcula ⁊ tactus ſemꝑ ſint peccata mortalia.

13 ¶ Secūdū qd̄ reqritur i ornatu eſt honeſtas. Nihil eni inhoneſtū poteſt eſſe licitū. Vn̄ ſicut ſine iuſticia nemo igredit̃ regnum dei: ita ſine honeſtate que eſt vna de ꝑtibus ei⁹ eſſentialibus. l. iuſticia. § iuris precepta. ff. de iuſti. ⁊ iure. Et preterea Pau. ad gal'. v. ponit im pudicitiam vnum de excludentibus a regno dei. Directe autē ille ornatus habʒ inhoneſtateʒ quādo mulieres taliter vestimēta portant ꝙ pectus ⁊ mamillas totaliter oñdūt: tales dico peccare mortaliter qꝛ ſūt occaſio efficax ad ruinā virorū. Itē mulieres debent portare caput velatū. Sed Aug. in ep'la ad. Poſſidiū videtur tenere ꝙ hoc ſit verum quo ad decentiaʒ non neceſſitatem. ⁊ gl. ſuper illud prime cor. rj. Mulier velatuʒ habere debʒ caput. dicit ꝙ mulieres excuſant̃ ꝓpter cōtrariam cōſuetudinem.

¶ Sed quid de iuuenibus qui portant veſtimēta ita breuia ꝙ omnia ſigna virilis mēbri apparēt: Videtur ꝙ tales peccēt mortaliter: qꝛ licʒ nō oſtendant nude ſufficit tamē ꝙ formas coruʒ ſic oſtendāt ꝙ ſcḋm rationē rectam: impudicitiā oſtendāt. Sed hoc dico veruʒ ſi ſit deprauata eorū intētio: aliter non credo iudicandū de mortali: alias totus mūdus eſſet i ſtatu. Videmus. n. iſtis tēporibus hoc etiam vſitari citra mōtes fere in oibus ciuitatibus a iuuenibus: q ⁊ ſi nō omnes portāt veſtimēta breuia vſqʒ ad nates: tamē portant illa ſciſſa a ꝑte āteriori ⁊ apta qd̄ quaſi idē ē ſicut ſi portarent breuia. Nec huiuſmōi braghete directe formaʒ virilis mēbri oſtendūt. imo cōiter ita late fiunt, ⁊ deſerunt̃ ꝙ multotiēs a iuuenibus talia deferētib⁹ imponūtur ⁊ burſe ⁊ panicelli. Et cōiter codeʒ modo fiunt in longitudine ⁊ latitudine a ſartoribus. ſiue quis excedat in magnitudine vl' paruitate ⁊c̄. Sigs tn̄ in talibus haberet deprauatā intētōem ⁊ ſtudioſe fieri faceret aliquo ſingulari modo tunc peccaret mortaliter. 14

¶ De fucātibus aūt ſe ſeu colorātibus ſeu aut alia figmenta adhibentibus vtputa adulterinos crines ⁊ huiuſmodi: tene opi. Tho. ſupra poſitā. ſ. ꝙ nō ē iudicādū de mortali: ſiue talia fiāt ad occultādū d̄fectus puta morpheaʒ i facie: vel nuditatē capitis. ſiue fiant ad ſingēdaʒ maioreʒ pulchritudinē: dūmodo n̄ ſit deprauata intētio vel tam inordinate afficerētur ad talia ꝙ etiā ſi crederēt certitudinaliter ꝓximuʒ ex illo ornatu ad ruinā trahi nō curarēt: ſic eſſet mortale vt dictum eſt ſupra ꝯcluſione iij. Ad auctes autē Cypriani Hier. ⁊ Aug. rn̄de ꝙ veꝝ eſt qn̄ tales mulieres ponūt vltimū ſinē in illis: vel qn̄ ita afficiunt̃ talib⁹ ꝙ nō curarēt de ruina ꝓximi vel huiuſmōi. Aliter fere omnes mulieres eſſent i ſtatu dānatōnis. Ille tn̄ mulieres que talia faciūt ad ſingendaʒ maiorem pulchritudinē ſunt redarguēde: ſed eis nō eſt abſolutio deneganda. 15

¶ Tertiū qd̄ reqritur i ornatu ē ꝯueniētia ꝑſone. Nā religioſus dʒ hr̄e habitū religioſuʒ: aliter eēt excōicat⁹ vt. s̄. Excōicatōe. xvj. Clerici ēt debēt hr̄e hitū honeſtū. Et qs ſit habit⁹ eoꝝ honeſtus vide. s̄. Excōicatio. ij. tertia ꝯcluſiōe i additōe. Dic̄ tn̄ Vlde. ꝙ ſi religioſi vl' religioſe ferrēt hitū n̄ ꝯueniētē ſue ꝓfeſſiōi ꝙ peccāt mortal'r ſi n̄ i modico excedāt. 16

17 ¶ An aūt mulier ſi vtatur veſte virili peccet
mortal'r? Dic φ ſi ex leuitate vel cā ioci: vt tē
pore carniſpriuij deſerat habitū virorū vl' ecō
tra nō peccat mortal'r. vt plene dixi. ṡ. Femi
na in prīcipio. Idē dic de muliere que ex leui/
tate vel fatuitate icidit ſibi crines vſqʒ ad au/
res. De hoc vide. ṡ. d. c. Feia. §. ij. Idē dic
de ſclari qui cā ioci vel ludi deſert habitū mo
nachalē: ñ peccat mortal'r. Secus ſi cā ludi/
brij. De hoc vide. ṡ. Apoſtaſia. §. vij. Et de
multis ptinētib⁹ ad habitū religioſoꝝ ꝛ cleri
coꝝ. vide i. d. c. Apoſtaſia.

18 ¶ Quartū qd̄ regrit i ornatu ē parſimonia ꝛ
moderatio. ſ. ne ſit ſupflu⁹ vel quo ad multitu
dinē ꝛ diuerſitatē: vt i multis veſtib⁹ iocalib⁹
ꝛ huiuſmōi. vel quo ad ꝓcioſitatē vel curioſi
tatē. Nā vſus ſupfluus ē oīo vicioſus. vñ ad
Gal'. v. Inē alia que excludūt a regno dei po
nit luxuria vbi dicit gl. j. quelʒ ſupfluitas itelli
ge nōbil'r excedēs vt ſit mortal'. vnde Tho.
ſcda ſcđe. q. clxix. dicit φ facientes ornamēta ſu
pflua ꝛ curioſa peccāt. Et qñ ſupfluitas ē nō
bil'r exceſſiua ñ ē dubiū qn ſit mortal'. Sʒ dif
ficultas ē i cognoſcēdo qñ dicať nōbil'r exceſ/
ſiua. Et ad hoc itelligēdū ꝑt dici φ ornat⁹ dr̄
ſupflu⁹ qñ excedit ꝯditōeʒ ſtat⁹ pſone: ad quā
cognoſcēdā tria ſūt tpa ꝯſiderāda tanqʒ tria
ſpecula: ex gb⁹ itelligeť qñ dicať ſupfluus.

19 ¶ Primū tps dr̄ ꝑteritū. ſ. qual'r pueniſti ad
talē ꝯditionē: puta dñiuʒ: nobilitatē ꝛ diuiti/
as. Siquidē p rapinas: vſuras: falſos ꝯctus
et quib⁹ ad reſtitutionē teneris: ad talē ꝯdi
tionē pueniſti: vti ñ poteris multitudīe: diuer
ſitate: precioſitate vel curioſitate: qua alij vtū
tur cōiter exiſtētes in tali cōditiōe ꝛ ſtatu ſine
peccato mortali. Nā rebus obnoxijs reſtitu/
tioni nō lʒ vti ſine peccato mortali ad ſtatum
conſeruādū vel pōpam. de reſti. ſpo. ſepe cō
tingit. Et hoc ē φ dicit Iſa. ix. c. Veſtimētuʒ
admixtū ſanguie cibus erit ignis. ꝛ Ier. ij. c.
In alijs tuis inuētus ē ſanguis aiarum pau/
perū. Et quāuis ſuper icertis reſtituēdis poſ
ſit prelatus eccleſiaſtic⁹ diſpēſare: vt quis de
eis viuat ſm qualitatē conditōis naturalis ali
cuius. Si tñ hoc facit ad ſuperfluitatē ꝛ ſtatū
ſoluʒ: ē in ſtatu dānationis tam diſpēſans qʒ
diſpēſatus. Solūmodo eis diſpēſare licet de
icertis vt viuere poſſint ſm eorū conditionē:
qꝛ ille qui ē cōſuetus vti cibis delicatis vel ve
ſtibus non poſſʒ ſic groſſis vti ſicut q ad hoc
ē aſſuetus. Si vero ad talē conditionē perue
niſti nō per talia que neceſſario ſint reſtituen/
da: ſic credo φ ꝛ ſi nō ſis naturaliter nobilis
nihilominus poteris te ornare ſm illuʒ ſtatū:
ita φ ex hoc non erit iudicādus tuus ornatus
notabil'r ſuperfluus.

20 ¶ Secūdum dicitur tēpus preſens. ſ. ſi orna
tus talis cōuenit tue conditōi. Maiori enim
dignitati conuenit maior ornatus. vt. c. clerici
officia. de vi. ꝛ ho. cle. Et ideo vt ſcias quid
tibi cōueniat: attende φ cū nulla ſit maior di/
gnitas qʒ diuina: ꝛ tamē in ipſo cultu diuino
debet ornatus eē tēperatus. vt in. c. gloria epi
ſcopi. xij. q. ij. A fortiori ornatus prelatorū ec
cleſiaſticoꝝ. Idem dic φ ornatus iperatoris
qui omnes mūdanos ſupereminet. vt in. l. cū
multa. in fi. C. de bo. que li. debet eē tempera
tus. Ceterorū vero tāto magis debet eē tēpe
ratus quāto iferiores ſunt ab ipſa iperatoris
dignitate. Et quāuis ita ſit de iure: nihilomi/
nus cōſuetudo hodie ē attēdenda: qꝛ vt dicit
Aug. xlj. di. c. j. Quiſquis reb⁹ pretereunti/
bus ſtrictius vtitur qʒ ſe habeāt mores eorum
cum quibus viuit: aut intēperatus aut ſuper/
ſticioſus ē. Quiſquis vero ſic eis vtiť vt me/
tas cōſuetudinis bonorum iter quos cōuer/
ſatur excedat: aut aliquid ſigť: aut flagitioſus
eſt. In omnibus cūn talibus nō vſus rerum:
ſed libido culpāda ē. Nō igitur locis ꝛ tēpo
ribus ꝛ perſonis cōueniat diligēter attēden/
duʒ ē. Nec temere flagitia reprehēdam⁹. Fi
eri eim poteſt vt ſine vicio cupiditatis vel vo
racitatis precioſiſſimo cibo ſapiēs vtatur: in/
ſipiēs autē fediſſima gule flāma in viliſſimuʒ
olus ardeſcat. Et ſani⁹ quiſqʒ maluerit more
domini piſce veſci: qʒ lenticula more eſau: aut
ordeo more iumētorum. Nō enim ꝓpterea
continētiores nobis ſūt plereqʒ beſtie: qꝛ vi/
lioribus alūtur eſcis. Nā in omnibus huiuſce/
modi rebus: nō ex earū rerum natura quibus
vtimur: ſed ex cā vtēdi ꝛ modo appetēdi: vel
probandū vel improbāduʒ ē qd̄ facimus. Et
glo. i ver. aut itēperatus dic̄. ſ. nolēs confor/
mare ſe alijſ. Et gl. i ver. ſuperſtitioſus. dicit:
inanis glorie cupidus vel ipocrita. Et in ver.
ſignificat. dicit: forte habet ventrē inſatiabileʒ
vel cauſa iſirmitatis hoc facit. Et i ver. aut fla
gitioſus. dicit: quia ē prodigus vel ipocrita.
Et in ver. ſed libido. dicit potius cōſiderabi/
mus cāʒ facti qʒ ipſū factū. Et i ver. flagitia.

dicit. i. nõ ſtatī dicam⁹ aliqd eē vicioſuȝ. Nā dubia in meliorē partē ſunt interpretāda. hec ibi. Unde ſi vis agnoſcere ſi excedis: conſidera cõmunitatē bonorum iter quos viuis qui ſunt equalis dignitatis: nobilitatis: diuitiarum: abundantie. Et notāter dixi cõmunitatem bonorū: nõ aliquorū. Et ſi ſm eorū conſuetudinē vteris precioſis: vel multitudine: aut curioſitate nõ iudicabo exceſſum: niſi occurreret caſus in quo aliqui eſſent in extrema neceſſitate: quia tūc dicas cum Ambro. in. c. ſicut hij. xlvij. di. pluſq̄ȝ ſufficiat ſūptui. ſ. tue neceſſitatis ⁊ familie violenter obtētum ē.

n ¶ Sed nunquid ille qui ē equalis in diuitijs nobilibus poſſit ſe ornare ſm ꝙ communiter nobiles faciunt: licet ipſe ſit ex infimo genere? R. ꝙ ſic: niſi quo ad deaurata que d iure cõueniūt doctoribus ⁊ militibus. Ratio q: nobilitas hodie nõ attribuitur ſm virtutē ſed ſȝ põpam ⁊ opinionē. Fallit etiam hoc quo ad comparationē prelatorū: dominoꝝ ⁊ officialium: quibus licet aliquis eēt ipſis ditior non liceret tamē ſe ornare ſȝ ꝙ tales prelati vl' domini vel officiales cõmuniter faciūt. Concludo ergo ꝙ ſiqs vtitur ornatu precioſo vel multiplici aut curioſo ſm conditionē ſtatus preſentis vt cõmuniter faciunt preſenti tempore boni diuites vel nobiles ſibi equales non peccant.

n ¶ Tertiuȝ tēpus conſiderādum ē tēpus futurum: hoc ē ꝙ cõſideret ſi in tali ornatu poterit ſe tenere taliter ꝙ in futurū nõ habeat cõmittere aliqua peccata mortalia. Nam ſi ē neceſſe aliqua mortalia cõmittere vt in tali ornatu ſe teneat: ſicut illi qui ꝓpter talia habēt neceſſe in partibus remotis ad negociāduȝ morari dimiſſis vxoribus: ibi ꝓpter eorū ibecillitates multa mortalia cõmittūt ⁊ huiuſmodi. Nā tūc talis ornatus ē ſuperfluus ⁊ illicitus. Secūdū ergo predicta tria tēpora potes cognoſcere quādo ornatus habet ſuperfluitatē. Et q̄uis ſit difficillimū cognoſcere quādo habeat nõbilē ſuperfluitatē que ſit peccatū mortale niſi ſm primū tēpus ⁊ tertium: tamē detectādi ſūt. q: vt in pluribus habēt de ſuperfluo ⁊ ſic de peccato: vtpote q: ſunt occaſio multoruȝ peccatorū. Nā primo inducūt ad laſciuiā. Secūdo impediūt multa matrimonia. Tertio p̄bēt materiā iordiatē cupiditatis. ps. xxx. O diſti obſeruātes vanitates ſupuacue.

¶ Quintum qd requiritur i ornatu: vt ſit licitus: ē vt nõ apponatur circa eū nimia ſollicitudo. ſm eūm Tho. vbi. ſ. Nimia ſollicitudo circa ornatuȝ etiā ſi non ſit deordinatio et parte finis reddit tamē cum illicitū. Et q̄ȝq̄ȝ iſta ſollicitudo nimia nõ ſit mortalis: niſi quando propter ipſaȝ dimitteret neceſſaria ad ſaluteȝ: adminus tamē eſt veniale peccatū. Poſſet ēt eē mortale quādo ita iordinate ferretur ad eaȝ ꝙ nõ curaret offēdere deū vel proximū. 3

¶ Sextū qd requiritur in ornatu vt ſit licitus ē vt non ſit ſcādaloſus proximo. An aūt iſte ornat⁹ iputetur mulieri: an aſpicientib⁹: an ſit occaſio data vel accepta. vide. ſ. §. vj. 4

¶ An autē vxor teneatur magis obedire marito precipiēti ſibi ꝙ deferat gēmas: capillos mortuos ⁊ huiuſmōi: q̄ȝ cp̄o precipiēti ꝯtrariū. vide. ſ. Lex. §. iiij. 5

¶ Finis.

p Actum.

Pacta que faciunt priores vel guardiani conuētuales religioſorū mēdicantium de ſuorū conuētuum aſſenſu cum prelatis vel perſonis eccleſiarū in illis locis vbi habitāt: debēt perpetuo ſeruari: non obſtante ꝙ nõ fuerit aſſenſus magiſtri vel miniſtri prouincialis: aut gnālis: aut ꝙ ſedes apoſtolica quo ad fratres minores: auctoritatē nõ preſtiterit. extra de pactis. q: ex eo. li. vj.

¶ Pactū patri factuȝ a filia dū nuptui traderetur ⁊c. vide. ſ. Dos. §. iiij. 1

Additio ¶ An autem ille tex. quāuis extra de pac. li. vj. procedat cuiuſcūq̄ȝ etatis fuerit illa filia? Re. ibi dicit ꝙ ille tex. loqtur quādo erat pubes. qd patet q: dicit ꝙ nuptui tradebatur: quia ipubes nõ traditur nuptui. 2

¶ Quid ſi pactum iſtud eſſet factum poſtq̄ȝ tradita fuit nuptui: an pcedat iſte tex. Solu. Jo. mo. ⁊ Archi. tenēt ꝙ ſic: cum ſit eadem ratio. Et ad iſtum tex. qui loquitur quādo traditur nuptui: reſpōdēt ꝙ ita narratū fuit pape. Idez Re. qui addit ꝙ iſta puella obligatur nõ ex virtute iuramēti ſolū: nec pacti ſolū: ſed obligatur virtute pacti firmati iuramēto. 3

¶ Quero quare tex. dicit ꝙ tale iuramentum omnino ſeruari debeat? Re. poſt Joā. de imol. dicit ꝙ omnino debet ſeruare nec poteſt petere abſolutionē a iuramento: qd alias quādoq̄ȝ petere põt. de iureiur. c. j. ⁊. c. debitores. Sed an iſtud iuramētum obliget mu- 4

lierem ſi nõ fuit certificata de preiudicio? So. dicit Arch. ꝙ Hoſti. nõt i ſũma de fideiuſ. ꝙ iura que dicunt quelibet poſſe renũciare iuri ſuo ſiue his que pro ſe ſũt introducta: itelligẽda ſunt quãdo quis fuit certioratus de preiudicio. vt pȝ di. xxxviij. c. placuit. Dicit tñ Archi. ꝙ iſto caſu nõ putat hoc neceſſariũ: cum tex. loquatur idiſtincte.

5 ¶ Quid ſi dos ẽ minus q̃ȝ legitima: an valeat talis renũciatio? So. Joan. de imol. dicit ꝙ ſic: quia alias nõ haberet dubiũ: quia q̃ñ datur legitima: valet pactũ ẽt ſine iuramẽto. vt nõ. in. l. ſiq̃ñ. C. de inoffi. te.

6 ¶ Quid ſi dolus interuenit re ipſa: puta quia fuit maxima leſio: an valeat tale pactuȝ? Pe. de an. dicit ꝙ tũc non valet pactũ: q: tex. ſimpliciter dicit nõ vi nec dolo. Sȝ dolus dupliciter cõſideratur. ſ. ex ꝓpoſito ꝛ re ipſa. Cuȝ ergo hic ſimpliciter loquatur: debet de vtroq̄ȝ itelligi. Sed Jo. d̓ imol. tenet ꝯtrariũ: quia ſi attẽderetur talis dolus i cãu ꝓpoſito: eadem ratiõe nõ poſſet etiã cum iuramento renũciare remedio. l. ij. C. d̓ reſcin. vẽ. qd̓ ẽ cõtra ibi notata. Sȝ põe ꝙ filia renũciat hereditati materne cũ iuramẽto matre exiſtente viua ꝛ abſente: an filia excludatur ab illa? Et videtur ꝙ nõ a cõtrario huius decre. Secũdo videt̾ ꝙ non: per. l. ſi. C. de pac. vbi hoc videt̾ expreſſe. Nã tale pactũ videtur cẽ cõtra bonos mores. ex quo ẽ ſupra hereditatem tertij viuentis eo iſcio: ideo nõ debet firmari iuramento. vt in regula non ẽ. Jtẽ iſte tex. loquitur cũ ſit pactum illi cui iurat̾: ꝛ de cuiꝰ hereditate agitur. ꝛ nõ de hereditate alterius tertij. Vltio nota gl. in ver. nec redũdet. dicit ſcilȝ p̃cipale. Secũdario eñ ibi poſſet detrimẽtũ reperiri filijs vel viro vel veniẽtibus ab iteſtato: facit ꝙ ſi ex forma ſtatuti i actu d̓berẽt vocari illi in quorũ d̓trimẽtũ ſit actus: ꝙ itelligat̾ de illis qbus p̃cipal'r ſit preiudiciũ. ¶ Finis.

P Alla dicitur lineus pãnus conſecratus qui extẽditur ſuper altare: ſuper quo extenditur corporale. Et de palla aliquid dictuȝ ẽ. ſ. Cõſecratio. iiij. in prin.

P Allium vt hic ſumitur ẽ ſpeciale ornamẽtum archiepiſcopoꝝ: i quo plenitudo põtificalis officij ꝯſert̾. ex̄ eo. niſi. Et dicit Panor. i. c. ãtiqua. de priuil. ꝙ ẽ quoddã ornamẽtum hñs multas cruces: qd̓ ponit̾ ſuper humeros p̃lati q̃ñ celebrat. d. c. niſi. Dȝ aũt palliũ peti a papa. j. tres menſes a tẽpore ꝯſecratiõis: ſiue ꝯfirmatõis: ſi añ fuerat ꝯſecratus. Aliter ſi acuſet̾ põt remoueri. di. 100. q̃m. Et dȝ peti cuȝ inſtãtia. di. 100. puſca. Jtẽ recepto pallio ꝛ ñ añ põt ſe archiepȝ nomiare. d. c. niſi. Nec añ põt conciliũ cõuocare: ꝯficere criſma: dedicare baſilicas: ordinare clericos: ſiue epiſcopos ꝯſecrare. de elec. qd̓ ſicut. Jtẽ archiepſ ñ põt palliuȝ ſuũ alteri cõmodare: q: palliũ perſonã eius nõ tranſit. vñ ꝛ debet cũ eo ſepeliri. extra eo. ad hec. ꝛ. c. ex tuarũ. Jteȝ ſolus romanus põtifex ſemꝑ ꝛ vbiq̄ȝ vtitur pallio. Ceteri autẽ. j. miſſarũ ſolẽnia i qualibet eccleſia ſue ꝓuincie: nõ autẽ ſi egrediatur eccleſiã: vt in ꝓceſſiõe. extra eo. c. j. Et hoc i diebus i quibus ꝯcedit̾ i ſuo priuilegio: al'r nõ põt. Sȝ hñ põt q̃ñq̄ȝ ſine pallio celebrare. ex̄ eo. c. ſi.

P Apa ẽ ſũmus inter omẽs. Jpſe eñ habȝ plenitudinẽ poteſtatis. Alij vero parteȝ ſollicitudinis. ij. q. vj. decreto.

¶ Quot ſũt cãus q ad ſolũ papã pertinẽt? R. ſũt multi de qbus hẽs. lxj. ſ. legatus. vide ẽt glo. ſingularẽ in. c. ꝓpoſuit. de cõceſ. prebẽ. que attigit multos caſus: in quibus papa diſpẽſat: ꝛ ibi Panor. Nã in voto diſpẽſat ex cauſa. Jtẽ in iuramẽto: dũ cauſa adſit. Et eſt differẽtia iter diſpẽſationẽ pape ꝛ epiſcopi: q: epiſcopus nõ liberat ex toto a voto: ſȝ cõmutat in cauſaȝ magis acceptã. hoc intellige quãdo nulla cauſa eſt in vouente. Si autem adeſſet cã ꝯmutandi in vouẽte: tunc ſufficeret ꝙ cõmutaret in equale. vt notat idẽ Panor i. c. j. de voto. Sȝ papa põt ex toto liberare: quẽadmodũ põt ipſe deus: quia veriſimile eſt ꝙ deus ex cauſa d̓derit poteſtatẽ ſuã inter homines vicario ſuo: al's nõ fuiſſȝ bonus paterfa. ſi dimiſiſſet gregem ſuũ ſine paſtore: qui ex cã poſſet omibus cõſulere. vt dicit Jnno. i. c. qd̓ ſuper his. de voto. vñ Hoſti. in. c. quãto. de trãſla. pre. dicit ꝙ cũ idẽ ſit dei ꝛ vicarij ſui cõſiſtoriũ: põt papa fere omnia facere que deus põt: claue nõ errãte. Naȝ general'r xp̄s dixit petro. Q̊cunq̄ȝ ligaueris ꝛc̄. Et dicẽdo qd̓ cũq̄ȝ: nihil excipit. Jdẽ dici i iuramẽto. Jtem papa poteſt diſpẽſare cõtra vniuerſalẽ ſtatuȝ eccleſie. vt in. c. nõ debet. de cõſan. Q̊d intelligit Panor. quãdo nõ d̓coloratur ſtatus ec-

clesie: vtputa quia subest causa mutādi ⁊ di-
spēsandi. Secus autē vbi status ecclesie deco
loraretur. s. vbi nō subesset causa. Et sic itelli-
ge. d. c. proposuit. Itē papa dispēsat i secūdo
gradu cōsanguinitatis vel affinitatis. In col
lateralibus i linea equali: vt cū duobus filijs
fratrū. Non autē in linea inequali: vtputa ꝙ
patruus possit ducere neptē i vxorē. Reperi
tur tamē ꝙ olim papa dispēsauit etiā in linea in
equali: vtputa ꝙ patruus possit ducere neptē
i vxorē. Et dicit Panor. i. c. per venerabilē.
qui fi. sint le. ꝙ talis dispēsatio fieri nō potest
nisi maxima ⁊ ardua causa. ad hoc facit qđ no
tat Jo. an. i. d. c. per venerabilē. vbi dicit pa-
pam ex causa posse dispēsare etiā in gradibus
diuina lege ꝓhibitis: nec alicubi expresse re-
periꝛ ꝓhibitū ꝙ papa ex cā nō possit dispēsa
re i gradibꝰ diuīa lege ꝓhibitis. Et vnā tātū
facit differētiā iter istos gradus ⁊ alios huma
na lege ꝓhibitos. Dicit eīm ꝙ i istis gradibus
qui sūt hūana lege ꝓhibiti: pōt dispēsare cir-
ca matrimoniū iā de fcō ɔctū: vt valeat vt ex
tūc. In illis vero q sūt diuia lege prohibiti: nō
dispēsat nisi vt valeat: vt extūc: quasi ñ possz
facē ꝙ illi q iā sūt nati ɔtra legē diuinā cēseāt
legitimi: vt extūc. Et tenē mēti semp hoc dcm
fm Panor. i. c. litteras. de resti. spo.

2 An autē papa possit dissoluere matrimo-
niū ɔtractū per verba de pñti: R. Panor. i. c.
ex publico. de cōuer. ɔiu. de mēte Host. dicit
ꝙ i matrimonio nō ɔsūmato p copulā carna
lez papa pōt dispēsare. Sz circa ɔsūmatū: pa
pa nō dispēsat iter fideles. Et circa nō ɔsūma
tū Host. dicit mirabile verbum: ꝙ ex ɔsensu
vtriusqz spōsi pōt papa ex ptāte absoluta dis
soluere illud matrimoniū: nulla alia cā existe.
Sz ex ptāte ordinata pōt ex cā dissoluere tale
matrimoniū. vt in. d. c. ex publico. Petrꝰ tñ
ibi recitat ꝙ duz qdā p iceps peteret ab Inn.
papa. vt dissolueret mrīoniū ñ ɔsūmatū p euz
ɔtractum. papa rñdit se ñ posse. Et pricipe al
legāte gl. i. d. c. ex publico. rñdit papa. Ma-
ledictus q te docuit. Nō tñ refert quare papa
maledixerit docētē: sed forte ex eo qꝛ sine maxi
ma cā ñ deberet hoc papa facere. Et cū his di
ctis Host. trāsiūt fere cōiter doc.

3 An autē papa ex cā possit ɔcedere ꝙ mā-
trimoniū ɔtrahatur ad tēpus duraturū solum
vsqz quo filius masculus habeaꝛ ex matrimo
nio: Jo. an. in regula actus legitimi. de reg.
iur. li. vj. i mercu. refert se disputasse hanc. q.
nūquid papa possit dispēsare cū vnico filio re
gis religioso: ut ɔheret matrimoniū ad tēpus
scz donec susciperet filiū masculū ⁊ postea redi-
ret ad mōasteriū: Et rñdet ꝙ ipse papa de cu
ius potētia queriꝛ: qōnē soluat. Cōsulēdū tñ
ē sibi ꝙ abstineat. Sz si dispēsaret: multis vi-
deꝛ ꝙ teneat dispēsatio fm quos nō vetaꝛ pa
pā ɔtra euāgelia dispēsare ex cā: sed vetaꝛ euā
gelia destruere. Et hoc matie ꝓcedit si ipse fi
lius magis contētaretur de cōtrahendo ad tē
pus q̄z in perpetuū. Et hoc cāu sufficeret ꝙ
matrimoniū posset eē perpetuū. hec Jo. an-
Idē videtur tenere. d. Jo. anto. in. c. ex litte-
ris. de spon. Et dicit idem tenere Bal. ⁊ Ful
go. licet Panor. in. d. c. ex publico. teneat ꝙ
nullo cāu papa possit dissoluere matrimoniū
ɔsūmatum iter fideles.

Sed posito sz nō ɔcesso ꝙ papa nō possit 4
dispēsare vt religiosus ɔhat ad tēpus: queriꝛ
an possit dispēsare vt ɔtrahat i ꝑpetuum: R.
Ri. i. iiij. di. xxxviij. ar. ix. q. j. dicit ꝙ oē votū
qđ ē de his q̄ sūt superogatōis dispēsabile ē:
qꝛ i quolibet tali voto pōt inueniri cā rōabil
dispēsandi. s. profectus maioris boni: vel vi-
tatio mali: siue per cōparationez ad rempu-
blicam: siue per comparationez ad vouētem.
Reformatio eīm pacis iter regna: magis bo
num ē cōmunitati: q̄z continētia vnius pso-
ne. In tali etiā casu si psona que continētiam
vouerat nubat per obediētiā pape: sua obe-
diētia magis ē meritoria sibi: q̄z ɔtinētia q̄ztū
ad premiū substātiale. Vitatio eniz cōmunis
mali: vt vitatio discordie iter regna que sūt in
pace: ⁊ vitatio ꝓbabilis trāsgressiōis voti si
ꝓbabilitas sit vehemēs possūt eē ratiōabilis
causa dispēsandi in quocūqz supererogatōis
voto. Aliter enim nō video: quin obligatio
pro caritate facta quādoqz cōtra caritatē mi-
litaret. Et si dicas ꝙ hoc nō ē per se: sed p ac
cidēs: scilicet propter infirmitatez psone: hoc
nō obstat. Recta enim rō dictare videtur ali
quē eē loco dei i ecclesia: qui periculis cōmu
nitatū ⁊ personaꝝ pensatis ifirmitatibus vti-
litatibus ⁊ dānis: possit ratōabiliter obuiare.
Nec ob. illud eccl'astici. O is pōderatio nō ē
digna aīe cōtinentis. qꝛ fm gl. ibi: illa pō-
deratio d' qua ibi loqꝛ scriptura ē opes mūdi:
⁊ sapiētie scl'aris. Et p ɔtinētē aīam: itelligiꝛ
aīa xpo despōsata i spūali sciētia. Et hāc opi-

tenēt canoniſte cōiter: vt refert panoꝛ. i. c. cuꝫ
ad monaſteriū. de ſta. mo. Et ibi Inn. iter ce
teros ꝯcludit. ꝙ ex magna cā papa pōt diſpē
ſare ꝯ̄ votū religionis. Exēpluꝫ: ſi rex iſidelis
vellet venire ad ſidē cū toto ſuo regno: ſi poſ
ſet ducē monialē: filiā forte alicuiꝰ regis i vxo
reꝫ. Nā credendū ē hoc eſſe deo carius: q̄ꝫ cō
tinētiā vnius mulieris. Itē qꝛ religio ſumpſit
ſubſtātiā ſuā ex auctē romani pontificis. Ille
ergo q ꝯceſſit: poterit diſpēſare. Nec ob. d. c.
cū ad monaſteriuꝫ. in fi. vbi dicit ꝙ abdicatio
ꝓprietatis ⁊ caſtitas adeo ſunt annexa regule
monachali: vt nec ꝯ̄ illa ſūmus pōtifex valeat
licentiam dare. R. Inn. ꝙ v̄bū. licētia. itelli
git qñ h̄ facit ſine cā. i. ex ſola volūtate. Et dic̄
panoꝛ. h̄ dictū eē notādū ꝓ itellectu huiꝰ v̄bi
licētia. vt ñ referat ad arbitriū boni viri. Et lꝫ
doc. cōiter trāſeāt cū hoc dicto. Tamē Bar.
aperte tꝫ oppoſitum in. l. alio. ff. de ali. le. ⁊ in
extrauagāti. ad repꝛimēda. vbi dic̄. ꝙ cū ver
bū. licētia. veniat a v̄bo lꝫ: debēt itelligi: nō d
nuda volūtate: ſꝫ rōe regulata. Et ad iſtū tex.
tenēdo opinionē Inn. pōt rñderi: ꝙ ex facili
cā nō dꝫ dare licentiā. Itē loquit qñ ſimpliciť
vult dare licētiā: nō cōmutādo i aliud bonuꝫ
deo acceptiꝰ. Et hec rñſio plus plꝫ panoꝛ. Sꝫ
Ri. vbi. s. dat aliā reſponſioneꝫ. ꝙ q̄ꝫuis ſū
mus pōtifex nō poſſit facere ꝙ ſit monachus
abſqꝫ renūciatōe ꝓprietatis: qꝛ hoc eſſet facē
ꝯtradictoꝛia ſimul: tñ pōt de monacho facere
nō monachum ſi cā rationabil' affuerit. Et p
hoc ſoluit alia qō. Nūquid papa poſſit diſpē
ſare ꝙ monachus habeat ꝓpriū? Et ſm Ri.
papa nō pōt facere ꝙ ſit monachus ⁊ habeat
ꝓpriū. Sed faciēdo primo nō monachuꝫ: pu
ta clericū ſecularē: aut totaliter cū ſecularem.
⁊ ſic mutando rei naturam: ſic poteſt. Aliter
nō ſm cū: licꝫ forte canoniſte tenerēt ꝙ etiam
nō mutata rei natura papa poſſet facere ꝙ qs
eſſet monachus: vel religioſus ⁊ haberet pro
priū: nec hoc videret iplicare ꝯtradictōeꝫ ſm
eos. Et vide Ioā. an. i merc. i regula. ſemel
deo dicatū. de reg. iur. in. vj. Et ꝓ opi. cano
niſtaꝝ vide Archi. i. c. ſolet. xxxij. q. ij. vbi dic̄
ꝙ monachus hēat ꝓpriū: nō ē ꝯ̄ ſubſtātiam
monachatus: ſꝫ ē d ꝯſtōne eccl'e. Nā mona
chus nihil aliud eſt q̄ꝫ ſolitariꝰ ⁊ triſtis. xvj. q.
j. placuit. Quicqd ergo vltra additū eſt: d iur
poſitiuo ē. Idē Hoſt. ⁊ Inn. i. d. c. cū ad mo
naſteriū. ⁊ Lan. Et ſic hēs ꝙ ꝓpterea pōt di
ſpēſare ꝙ monachus exiſtēs monachus hēat
ꝓpriū. Itē pt diſpēſare ꝙ religioſus vl' p̄ſby
ter ſecularis poſſit ꝯ̄here mrīoniuꝫ. Et ex his
hēs ꝙ papa poteſt diſpēſare ꝯ̄ vl'eꝫ ſtatū ec
cleſie. Si tñ decoloꝛaret ſtatꝰ eccl'e. eccl'a vl' is
poſſet reſiſtere: tñ ea ñ reſiſtēte teneret actus.
Et dr̄ ſtatus eccl'e decoloꝛari qñ fieret ſine cā
rōnabili. de hac mā vide ſingularia. s. Cōfir
matio ſacri. §. viij.

¶ An autem papa poſſit diſpēſare vt qs poſ 5
ſit hr̄e plures vxoꝛes? Quidā dicunt ꝙ ſic: qñ
genꝰ fideliū eēt rductū ad pauciſſimos viros.
Sꝫ ꝯ̄ h ē Ri. expſſe in. iiij. di. xxxiij. ar. i. q. i. ⁊
ij. vbi ꝯcludit ꝙ ad ſolum ꝯditoꝛem legis nāe
ptinet circa h̄ diſpēſare. Et ſic ſolus deus i h̄
p̄cepto diſpēſare pōt. Et addit ꝙ nūq̄ꝫ patri
arche vl' alij habuerūt plures vxoꝛes niſi ex re
uelatōe diuina. Nec ē veriſil'e ꝙ nūc genꝰ hu
manū redigat ad tā pauciſſimos viros: ſicut
tpe abꝛaā: ⁊ tñ potuit hr̄e plures vxoꝛes ſine
diſpenſatione diuina.

¶ An āt papa poſſit diſpēſare: vt fidel' ꝯ̄hat 6
mrīoniū cū iſideli? Do. Io. anto. i. c. fi. de con
di. ap. dicit Baſparē tenuiſſe ꝙ ſic ex magna
cā. puta ꝙ vna regina: vel alia fidelis ⁊ apta
ad ꝯuertēdū virū ad fidē acciperet turchū vel
huiuſmōi. Et aſſignat rōnē: qꝛ hec ꝓhibitio
ē d iur poſitiuo. Car. āt dic̄ ꝙ ñ credit papaꝫ
poſſe diſpēſare. Et iſtā ꝓhibitiōꝫ hr̄e originē
a iur diuino: dū i teſtamto veteri ꝓhibebātur
hr̄e vxoꝛes alienigenas. Sꝫ tñ ꝓ opi. Baſ.
fac̄ ꝙ Raab que erat d genere cananeoꝝ fuit
ꝯiuncta Salmon pꝛincipi tribꝰ Iuda i matri
moniū p Ioſue. Et papa nō videt eē mino
ris auctoꝛitatis q̄ꝫ tūc erat Ioſue.

¶ Vtꝝ papa poſſit tollere leges ciuiles? R. 7
ſꝫ Io. an. vbi ñ hꝫ iuriſditōeꝫ tēpoꝛalē: ñ pōt
tollere legē quo ad foꝛū ciuile: niſi i his i qbus
vertit piculū aie: cū ptātes diſtīcte ſint. lxxxvj.
di. cū ad veꝝ. In illis āt i qbꝰ aie piculū verti
tur: quo ad vtrunqꝫ foꝛū tollit legē. ex̄ d iudi.
nouit. ⁊ d p̄ſcrip. c. fi. ⁊ d ſecūdis nup. c. pe. ⁊
vlti. ⁊ d ſo. ꝯpe. c. fi. li. vj. ⁊ d iuriu. c. ij. li. vj.
⁊ d excep. c. ij. li. vj. ⁊ d ſen. ex. c. decernimus.
li. vj. Naꝫ i his leges ſacros canones imitari
non dedignātur. ex̄ d iudi. clerici. ⁊ in auc̄. vt
cle. apud pꝛo. ep̄os. colū. vj.

¶ Vtrū papa poſſit abſoluere aliquē ab obli 8
gatōe q̄ tenet homini? R. ſꝫ Inn. pōt h̄ facē d
plenitudie ptāꝫ. ar. viiij. q. iij. p pꝛicipalē. C.

ꝺ qua. pſcrip. l. bene a zenone. C. ꝺ pci. ipera. oſ. l. quotiēs. Idē Moſ. ⁊ Ber. h̄ itellige ex cā. Nā papa ñ ē dñs mūdi quo ad ꝓprietatē ſʒ ſolū quo ad iuriſditōēʒ ⁊ ꝓtectionem. vt tʒ gl. ⁊ cōīr doc. i ꝓemio digeſtoꝝ. Immo pl⁹ ibi Bar. dic. ꝙ iperator ibi ēt legē ꝯdēdo: nō pōt auferre dñiūʒ rei ſue ſine cā. Et ſic itellige. l. vēditor. §. ſi cōſtat. ff. cōia p̄e. q. §. ē ſingularis q̄ʒtuʒ ad hāc mā ſm Bar. magis q̄ʒ alia lex q̄ ſit i mūdo. Et ſi iperator hoc facē nō pōt: multominus ciuitas: vniuerſitas: vel aliqð collegiū hoc facē pōt. ſ. ꝙ aliqd minuat ꝺ p̄rimonio ſine: cā. Et ſic ꝯcludē. ꝙ ciuitas ſine cā nō pōt auferre dñium rei ſue. Ex magna tn̄ cā papa poſſet exigē a ſecularib⁹ ſubſidiū tēporale. vtputa ſi eccl'a vl' xp̄ianitas inuaderet ab iſidelib⁹: vel hereticis: vel huiuſmōi. ⁊ aliter nō haberet papa vñ poſſet hr̄e ſubſidium. tūc. n. eēt cā rōnabilis collectandi ſeculares. ⁊ ipſi tenerentur obedire.

9 ¶ An aūt p̄ceps obliget ex ſuo cōtractu: R̄. Bal. i vſi. feu. i rubrica ꝺ nā feudi. tʒ ꝙ ſic. vñ dic ꝙ ſi p̄ceps iueſtiuit aliquē ꝺ baronia vel caſtro ꝙ ñ pōt eū priuare ſine culpa: nec ſucceſſores i iperio vel regno. vt ex ꝺ iudi. nouit. Nec ob. ꝙ hʒ plenitudinē p̄tātis: qꝛ de⁹ ſubiecit ei leges: ſʒ ñ ꝯtc⁹: ex qbus obligatus ē.

10 ¶ An autē ad ſolū papā p̄tineat deſtinata ad vnū vſuʒ piū ꝯuertere i aliū vſuʒ: R̄. zab. i cle. qꝛ ꝯtingit. ꝺ reli. do. dic ꝙ ſic. qð nō pōt ēt legatus ꝺ latere. Et h̄ itelligit zab. qñ pñt ꝯuerti ad vſū deſtinatū. Si āt legata huiuſmōi ñ poſſent ꝯuerti ad vſū deſtinatū: tūc hñ ad aliū vſuʒ ꝯuerti pñt ēt p iferiorē. De hac mā vide ſingularia. ſ. Legatus. §. vj. ⁊ ſe.

11 ¶ Querit ēt zab. ibi. Ponc. teſtator legauit fieri hoſpitale p executores i fūdo ſuo ⁊ ad uſū pauperū dotari. Et ꝙ rector ponēt ⁊ remoueret p quēdā p̄latū. Executores āt volūt auctē dioceſani facē mōaſteriū religioſoꝝ: an poſſint: marie ꝯdicente illo p̄lato: Jo. an. ꝯſuluit ꝙ ſic cū qbuſdā alijs: vt refert lapus. Mouet qꝛ q melius ⁊ magis fac nō fac aliud: ſed idē. Plus āt ē eccl'aʒ religioſoꝝ facē q̄ʒ hoſpitale. Facit ꝺ voto. c. ſcripture. ⁊ regl'a. plus. li. vj. ꝺ re. iur. In ꝯ̄riū vr̄: qꝛ volūtas defūcti ꝓ lege ſuāda ē. ꝺ teſta. tua. Sicut ⁊ forma mandati. Nec plus h̄ cāu ꝯtinet minus. ꝺ p̄bē. cū ñ. in. vj. Et i h̄ vr̄ reſidē lap⁹. qð plʒ zab. Ad argumētū qñ dr̄ ꝙ ille q fac plus ⁊ magis ⁊c. Dic illud ꝓcedē: qñ min⁹ ꝯtinet ſub maiori. ⁊ ſic loq̄t. c. ſcripture. al's ſec⁹. vt i. q. nr̄a. nā minus ñ ꝯtinet ſub maiori. Iteʒ ñ ē vex ſimpl'r ꝙ facē eccl'aʒ religioſoꝝ ſit plus q̄ʒ facē hoſpitale: ſʒ potius hec ſunt diuerſa opa pietatis: q̄ ſe hñt ſm excedentia ⁊ exceſſa.

p **Arafrena** ē qcqd mulier hʒ p̄ter dotē. Et dr̄ a para qð ē iuxta. ⁊ frena quod ē dos q̄ſi iux̄ dotē. lʒ i qbuſdā regiōib⁹ talia ñ habeāt locū. vbi ſʒ ꝯſuetudinē vir oia imobilia mulieris recipit i dotē ⁊ oia mobilia ſūt cōia. Habet aūt parafrena p̄uilegiū ad iſtar dotis.

¶ An āt bona mariti ſint tacite obligata pro huiuſmōi parafrenalib⁹: vide. ſ. Dos. xxiij. Addit tn̄ Moſ. ꝙ ſi parafrenalia iſerant i domū viri eo ſciēte: ꝯueniꝛ marit⁹ ꝺpoſiti vl' mādati niſi dñiūʒ trāſlatū fuerit i maritū: qð ñ pſumit: niſi exp̄ſſe appareat ſʒ eūdē Mo. qꝛ tūc agit ꝯditōe certi vl' ſine cā vel ob cāʒ. Et iſta noia ipoꝛtāt ꝙ qs hʒ ius petēdi actōe pſonali. i. iur̄ qð reſpicit obligatōeʒ pſone: ⁊ nō rei. De parafrenalib⁹ ñ dʒ ſe marit⁹ itromittē muliere iuita: q̄ʒuis bonū videret: vt ſic mulier ſe ipſam viro cōmittit: ſic ēt cōmittet res ſuas.

p **Arētes.** ¶ Vtꝝ filij teneant alere parētes: R̄. filij locupletes tenētur nutrire parētes egenos. Sicut ⁊ ecōuerſo. Et noie parētuʒ ⁊ filioꝝ ⁊ liberoꝝ: itellige oēs aſcēdētes ⁊ dſcēdentes: vt in auc. vt liceat ma. ⁊ auie. §. illud quoqʒ. coll'. viij. Ceſſat tn̄ hec obligatio ſm Moſ. ſi pñt illi ſuſtētari ꝺ bonis ꝓprijs: vl' ꝺ ſuo artificio. Intellige qñ nō ſunt tales reſpcu dignitatis: aut nobilitatis ꝙ eos dedeceret laborare. Et itellige niſi filij vel parētes cōmiſiſent tale crimē ꝙ merito exheredari deberent. Et ei⁹ cās vide. ſ. Hereditas. §. ij. ⁊ iij. Itē ſocer tenet alere nurū ſuaʒ. Similiter ⁊ frater fratrē vel ſororē. Itē tutor pupilli tenet alere matrē pupilli: vel ſororē egentē ſm Bar. i. l. ſiqs a liberis. ff. de li. agno. De hac mā vide ſ. Alimēta. Et quid ꝯtineat appellatiōe alimētoꝝ vide ibi. §. viij.

p **Aricida** p̄prie dr̄ q parētē occidit q̄ſi parenticida. Sʒ tn̄ lex q̄ punit p̄cidas locuʒ hʒ i oibus aſcēdētib⁹ ⁊ deſcēdētib⁹ i iſinitū. Iteʒ locū hʒ i vxore: viro: nuru: genero: vitrico: ſocero: patruo: auunculo: amita: cōſobrina: pa-

truele: patrono: nouerca: ſponſa: patre ꝛ ma/
tre ſpōſi ꝛ ſpōſe. Et ſiſr iter itelligas ſi femina
ꝑdictas pſonas ꝯiunctas occiderit: uel ab eis
occidaſ. Itē q emit venenū ut hoc fieret. ff. e.
l. j. iij. ꝛ. iiij. Siſr oēs ꝯſcij teneñ. ff. e. l. vtꝝ.

1 ¶ Que ē pena ꝑicide? R. ſm leges ē: vt ꝑrio
uirgis cedaſ: deinde ſacco corij ꝯſut⁹ cū cane
ꝛ gallo gallinaceo: uipera ꝛ ſimia i mari iacte
tur uel i amnē ꝓrimū: ut oīuz elemētoꝝ uſu
careat: ꝛ celū ſupſtiti: ꝛ terra mortuo auferaſ.
Et ſi mare uel amnis non ſit ꝓrimus beſtijs
ſubijcitur. C. eo. l. i. ff. eo. l. penul.

P Atriarcha ꝛ primas ſūt di uerſa noīa: ſꝫ cō muniter idē ſūt i re. lrrrviij. di. ꝓui/
cie. Proprie tñ dicūtur patriarche ǭtuor pricī
pales. ſ. cōſtātinopolitan⁹: alerādrin⁹: antio/
cen⁹: ꝛ hieroſolomitan⁹. Et ſꝫ ordinē hic po
ſitū: ē ēt eoꝝ maioritas. er̄ d̄ priui. antiq. Alij
ṽo ꝓprie dicūſ primates: ut aquilegiēſis: gra
dēſis: cantuariēſis: ꝛ huiuſmōi.

1 ¶ Que ſūt priuilegia ǭtuor pricipaliū patriar
chaꝝ? R. ǭtuor ſūt. Primū ē q̄ poſtq̄z rece/
perūt palliū a ſede apl'ica: ꝯferūt palliū metro
politanis q ſūt ſub eis. Scd'ꝫ ē: ꝙ recipiūt ſide
litatis ꝛ obediētie iuramētum ꝓ ſe ꝛ romana
eccl'a. Tertiū: q̄ faciūt añ ſe deferri ubiq̄ꝫ cru/
cē: niſi papa ibi fuerit: vel ei⁹ legat⁹ vtēs inſi
gnijs papalib⁹. i. apl'ice legatōis: vt i. d. c. an
tiq. ꝛ niſi i urbe roma. Quartū: q̄ appellatur
ad eos omiſſis medijs. hec oīa habētur i. d. c.
ātiq. i ter. Sꝫ gl. ibi tꝫ ꝙ ad pr̄iarchas de qb⁹
ibi: ñ poſſit appellari i ꝓuincijs ſibi ſubiectis:
omiſſo medio. Et ideo d̄ epō ñ pōt appellari
ad patriarcham: ſꝫ p̄rio ad archiepūz. Sꝫ Inn.
ꝛ Hoſ. ꝛ multi alij tenēt ꝯͣrium. Et idē Spe.
Et dic panor. ꝙ hec opi. Inn. ē magis cōis.
lꝫ do. an. dicat aliā eſſe magis cōem. Et mul/
tuꝫ facit. d. c. antiqua. Nā hoc datur eis i pri/
uilegiū. Sꝫ ſi nō poſſet appellari omiſſis me
dijs: nullū eſſet priuilegiuꝫ: q̄ de iure cōi ap/
pellaſ ab archiepis ad patriarchas. vj. q. iiij.
c. ſi inter.

2 ¶ Sꝫ que ē iuriſditio ipſius patriarche: ſiue
primatis in ſubditos ſuoꝝ ſuffraganeoꝝ? R.
ſm Ray. habēt iuriſditōēꝫ i octo caſib⁹. Pri
mus ē: cū appellaſ ad eos. d. c. ꝓuincie. Et h
itelligit panor. de archiepis eriſtētibus i ꝓuin
cijs deputatis ipſi patriarche. nā qlibꝫ patri/
archa hꝫ plures ꝓuincias. De alijs aūt archi
epis nō hꝫ ſe itromittere. ꝛ ſuoꝝ archiepoꝝ
patriarche ſūt ordinarij: ſicut archiepi epoꝝ.
Scd'us: cū vacat eccl'a metropolitana ꝛ po/
ſtulaſ primas: vt diſponat d̄ reb⁹ ad metropo
litanū ptinētib⁹. ſ. cuſtodiēdis. er̄ d̄ of. or. pſē
ti. li. ir. Tertius: er ꝯſuetudine, vel priuilegio
ir. q. iij. ꝯqueſtus. Quart⁹: ſi ſup arduo nego
cio dubitaſ: nec pōti ꝓuīciali ꝯcilio ētminari.
tūc. n. metropolitan⁹ dꝫ pmatē ꝯſulere. rviij.
di. de ꝯcilijs. Quint⁹: cū metropolitan⁹ ē ne/
gligēs uel remiſſus pōt ſupplere defectū eius
ir. q. iij. cuꝫ ſimus. Sert⁹: qñ aliqs ꝯqueriſ de
archiepo: primas ē iuder. ri. q. i. ſi cl'ic⁹. Se/
ptimus: ſi ſubdit⁹ metropolitani ꝯqueraſ pri/
mati ꝙ iniuſte ipꝫ ercōicauit: ꝛ primas remit
tat eū ad metropolitanū vt abſoluat: ꝛ ille nō
poſſit abſolutiōēꝫ obtinē: poterit abſoluē pa/
triarcha. Ita ꝙ ꝑcipiat ei ꝙ metropolitano ſa
tiſfaciat. Aliter reducet ipē eū in eādē ſniaꝫ: ni
ſi ꝯſtiterit eū iniuſte fuiſſe ercōicatuꝫ. ut i. c. ad
reprimēdā. d̄ of. or. Octauus ē ꝙ ſi archieps
vel eps fecit mādatū illicitū vel iniuſtū: ꝛ ſub
ditus appellauit ad papā: pōt patriarcha de/
clarare ꝙ ſubdit⁹ legitime appellauit. ar. er̄ d̄
appel. ſollicitudinē.

¶ Nō tñ ſm panor. i. d. c. antiqua. ꝙ quedaꝫ 3
ſunt inſignia dignitatis: denotātia ſupioritatē
ſeu ptātem in loco. Et iſtis iſignijs nō poteſt
qs vti ertra territoriū ſuū. Ita pōt intelligi. d.
c. antiqua. vt pꝫ etiā in. c. i. vt li. pen. vbi non
pōt archieps uti illis inſignijs ertra ꝓuinciā
ſuā: q̄ hoc videſ tendere in ꝑiudiciuꝫ alioꝝ:
ne in codē loco uidcātur plures eſſe ꝑlati. Er
quo iſertur ꝙ patriarcha: archiepus: uel eps
nō poteſt ſolēniter benedicere populuꝫ ertra
ſuam dioceſim vel ꝓuinciaꝫ: q̄ p talē benedi
ctōem dimittūtur peccata venialia: que dimit
ti non pn̄t niſi p ſupiorem. de pe. ꝛ re. qđ aūt.
Quedā ſūt iſignia denotātia dignitatē in pſo
na inſignita: vel perfectiōēꝫ. Et iſtis inſignijs
poteſt quis vti ertra ꝓuinciam ſuā ꝛ iuriſdi/
tōnem ſuam: vt portare anulum: vel celebrare
in pontificalibus ꝛ ſimilia. Et idem forte poſ
ſet dici de cauda quā portari faciunt epi: cum
non denotet ſuperioritateꝫ in loco: ſed q̄zdam
grauitatem.

P Atronus ſiue iuſpronatus. Iuſpronatus ſm
Hoſ. ē ptās pn̄tādi iſtituēdū ad bñficiū eccl'a
ſticū: ſimpler tñ ꝛ vacās ſꝫ Ray. goſ. Inn. ꝛ

(Patron)

Ber. Et ꝑuenit vt Hoſt. dicit ꝺ eccleſie fū/
datõe: dotatõe: aut ſoli collatõe. xvj. q. vij. fi/
lijs. ⁊. c. q̄cūq3. vnde ỽ. Patronum faciunt
dos: edificatio: fūdus. Et ius patronatus ſm
diuerſas regiones diuerſimode noiat̃. Aliq3
dicit̃ aduocatio. extra eo. qꝛ clerici. Aliq3 vi/
cedominatus: uł cuſtodia: ſiue guardia. extra
eo. p̄terea. ⁊. c. qm̄. Aliq3 dicitur ius frequē/
tationis: uel ꝓceſſiōis. xvj. q. vij. pie mentis.
Hec eni omnia ꝓ eodē ſupponūt.

1 ¶ Quod ius ↄpetit patrono eccleſie? R̸. q̄/
druplex ius ↄpetit ei. vñ ỽ. Patrono d̄betur
honoꝛ: onus: emolumētū. Preſentet: p̄ſit: de
fendat: alat̃ egenus. Primū ergo ē q̄ hʒ pre/
ſentare inſtituendū ad p̄bendas: ſiue eccleſias
nō collegiatas. extra eo. fere ꝑ totum. In col
legiatis vero: nō electioni fiende: ſ3 iam facte
poſtulatur aſſenſus patroni. extra eo. nobis.
Secūdu3 ē q̄ quaſi principalis ⁊ primus i ꝓ
ceſſione incedit. d. c. pie mētis. ⁊. c. frigētius.
xvj. q. vij. Tertiū eſt q̄ defenſoꝛ pꝛecipuus eſt
eccl'e. Et iō tenetur ea3 defendere ab omnib⁹
oppꝛeſſoꝛibus. xvj. q. vij. filijs. Quartu3 ē q̄
ſi vergat ad inopiam: alendus ē de bonis ec/
cleſie. d. c. filijs. Itē in ipſa fūdatõe pōt patro
nus laicus de ↄſenſu ep̄i certum cēſum retine
re. ex̄ eo. preterea. el. ij. Secus aūt ſi poſt fun/
datõem vellet exigere aliquod ſeruitium: vel
aliud grauamē iferre: qꝛ hoc nō pōt: vt ibi di
cit Panoꝛ. niſi fuerit reſeruatū per ep̄um tp̄e
fundationis eccleſie: uel al's ſit iure cautū. Et
dicit per illū tex. al's ↄſuluiſſe. q̄ populus hn̄s
iuſp̄ronat⁹: n̄ poterat exigere a p̄ſbytero cer/
tos cereos i recognitõe3 iuſp̄ronatus: exquo
illud n̄ fuit reſeruatū tp̄e fūdatõis. nec pōt ip̄e
p̄ronus reſeruare ſibi ꝓpꝛia auc̄te aliqđ ſui/
tiu3: vel aliud tp̄ale i eccl'a: ſ3 hoc d3 facē ep̄us
ad petitõem p̄roni. Et iſert ex illo tex. q̄ ſi pa
tronus i teſtamēto mandauit eccl'a3 ↄſtrui: ⁊
reſeruauit aliquā pēſiõe3: ānuatim filijs ſoluē
dā q̄ niſi ep̄us illud reſeruet patrono ꝑ ſtatu
tū: uō poterūt filij illā pēſiõe3 exigere. Infert
tertio. q̄ p̄ronus n̄ pōt donare iuſp̄ronat⁹ ſi/
ne ↄſenſu ep̄i. Et intellige cū vult donare lai/
co vł cl'ico rōe p̄rimonij. Sec⁹ ſi vult donare
eccl'e. ut ex̄ eo. c. illud. vltra etiā cēſu3 ↄſtitutū
a pꝛīcipio ꝑ ep̄3: nihil aliud d3 exigere. Immo
ſentiūt doc. q̄ ſi ep̄s ſtatuiſſ3 p̄rono pēſiõe3 q̄
erat imoderata reſp̄c̄u alioꝝ redditūū eccl'ie:
uel ex poſtfacto incipit multū grauare: q̄ pote

rit reduci ad debitā moderatõe3. S3 qñ ē lo/
cus religioſus: ut ſi aliq monachi i ꝓpꝛio ſo
lo ⁊ ꝓpꝛijs expēſis eccleſiā edificauerūt: hn̄t i
ea oia tp̄alia bona: ſic ep̄s oia ſpūalia. ex̄ ꝺ pri
ui. cū ⁊ plantare. §. i eccleſijs. ⁊ de capel. mo.
c. i. Et hn̄t nihilomin⁹ ius p̄ntandi. ex̄ de ſup.
ne. p̄la. ſicut. Nō tn̄ ſm Panoꝛ. in. c. qm̄. ex̄
eo. q̄ p̄ronus ↄſeq̄t̃ iuſp̄ronat⁹ ex gr̄a ⁊ q̄da3
ꝑmiſſiõe ⁊ tollerātia eccl'e. Nā de iure cõi et
ſola fūdatiõe n̄ poſſet p̄ronus acq̄rē iuſp̄rona
tus: cū illud ſit ānexū iuri ſpūali. vt in. c. quā/
to. de iudi. Et ꝑ hoc iſert̃ q̄ papa poſſit ꝓui/
dere de eccl'a p̄ronata laicoꝝ ſine p̄ntatiõe pa
tronoꝝ. Lic3 ſec⁹ ſit i alijs p̄latis citra papa3
ut nō. in. c. cum dilectus. eo. ti.

¶ S3 iſra qđ tp̄s d3 p̄ronus p̄ntare? R̸. ſi ē pa 2
tronus laicus: tenet̃ iſra q̄tuoꝛ mēſes. Si eſt
eccl'ia uł monaſteriū tenet̃ iſra ſex mēſes: ēt ſi
iuſp̄ronat⁹ habuit ex collatõe laici. ex̄ eo. ſi lai/
cus. li. vj. Al'r ep̄s oꝛdinabit ꝺ eccleſia. ar. ex̄
eo. d. c. qm̄. ⁊. c. cū ꝑꝑ. eo. ti.

¶ Quid aūt ſi eccl'ia ⁊ p̄ron⁹ laic⁹ ſimul hn̄t 3
p̄ntare: nūq̄d habebūt ſex mēſes: uł q̄tuoꝛ tm̄:
uel alter ſex. ⁊ alter q̄tuoꝛ? Glo. i. d. c. ſi laic⁹.
dicit q̄ hēbūt ſex mēſes. Ita q̄ rõne cõionis
pꝛiuilegiū eccl'e trāſeat ad laicū. Nō etia3 pa/
noꝛ. in. d. c. qm̄. q̄ duo ſūt caſus in q̄bus ep̄s
iſtituit rectoꝛē ſine p̄ntatõe p̄roni. Prim⁹: qñ
ſine ſcādalo ꝑ p̄ronū p̄ntat⁹ iſtitui n̄ pōt. Se
cūdus: qñ ↄtētio ſuꝑ p̄ronatu nō decidit̃ iſra
tp̄s p̄ronis ad p̄ntandū p̄fixū. Et ex hoc ultio
hēs caſūri quo n̄ ualēti agere currit tp̄s. Et h
adducūt̃ ad. q. Pone q̄ iter electoꝛes ↄtēdit̃
ꝺ ptāte eligēdi ⁊ n̄ decidit̃ qđ iſra tp̄s p̄fixum
ad eligēdū. Queritur: nūq̄d ptās libere oꝛdinā
di eccl'a3 deuolua t̃ ad ſuꝑioꝛe3? Hoſti. ⁊ Io/
an. tenēt q̄ nō. qꝛ nō ē qđ iputet̃ hn̄tibus ius
eligēdi. Cū ꝑ eos n̄ deficiat qn eligant. ſ3 per
litē ſibi mota3. vñ cū ↄ̄triū n̄ ſit ſtatutū niſi i p̄/
ſentatõe nō debemus hoc ius extēdere ad cō
tentõe3 ſuꝑ electõe. Et ꝓ hoc vr̃ tex. i. c. ij. de
i ite. reſti. vbi lōgo tp̄e fuit certatū ſuꝑ iure eli
gendi: nec ptās fuit ad ſuꝑioꝛē deuoluta. Itē
pinguius ius habēt electoꝛes q̄3 p̄ntatoꝛes.
Itē tractat̃ ꝺ modico p̄iudicio patronoꝛu3: ſi
pēdēte lite alius iſtituatur ꝑ ep̄m. S3 electoꝛi
bus fieret magnū p̄iudiciū: cū forte haberent
ſuꝑioꝛē: quē nō vellēt vel nō expediret. Me/
rito ergo aliud ſtatuit̃: cū ↄtendit̃ de iure pꝛe/
ſentandi: ⁊ aliud cū ꝺ iure eligendi.

4 ¶ Nūqd aūt ſemeſtre qđ dat̃ ſupiori: cuʒ ſcā
ē deuolutio ad eum in bñficio ɔferendo: hēat
locū in habēte inſtituere p̄ſentatum per patro
num: R. do. de rota vt refert Panor. i. c. nul
la. de ɔceſ. p̄ben. tenēt ꝙ nō. Dicūt eni ꝙ ille
tex. loquit̃ in eo qui hʒ ɔferre. Nō aūt extēdi/
tur ad habētē iſtituere. Et reſpectu iſtitutiōis
fiende nō reperitur t̄ps a iure limitatū. Reme
diū eſt ergo vt recurratur ad ſupiorē q̄ p̄ſigat
terminū debēti iſtituere. Et ſi nō iſtituet infra
t̄ps: ip̄e ſupplebit. Et pōt eē rō. Nā debens
iſtituē ñ hʒ t̄ps ita ꝓlixuʒ: ſicut is q̄ hʒ ɔferre:
cū iſtitutio ſiat ď pſona pñtata: cū ſupior ñ ha
beat niſi illū examinare. Al's ſequeret̃ ꝙ bñſi
cium longo t̄pe poſſet vacare: cū p̄ronus ec/
cleſiaſticus hēat ſex mēſes ad p̄ſentandū. d. c.
ſi laicus. Si ſupior haberet alios ſex menſes
ad inſtituendū: vacaret bñficiū ꝑ annū anteq̄ʒ
deuolueret̃ ad ꝓximū ſupiorē. Et idē puto di
cendū in eo q̄ hʒ ɔfirmare electōeʒ: vt t̄ps ſibi
p̄ſigatur ꝑ ſupiorem: ſi electus differtur infra
tēpus debitū ɔfirmari. hec Panor.

5 ¶ Nūqd aūt patrono ignorāti currat t̄pus?
Panor. i. c. cū ꝑꝑ. ex̄ co. refert quoſdā tenere
ꝑ illū tex. ꝙ ſic. Nā litigās ipeditur pñtare. vt
in. c. ex lr̄is. ex̄ eo. ꝛ. d. c. ij. de in inte. reſti. Et
tñ ſibi t̄ps currit: facit q: hoc t̄ps vr̃ p̄ſixū pa/
trono potius in fauorē eccl'e q̄ʒ in ſui odium:
ergo t̄ps currit ignorāti. ꝓ hoc tex. iūcta glo.
notabili i. c. ſtatutū. ď p̄ben. li. vj. Itē q: agit̃
de modico p̄iudicio patroni: cū i ceteris reco/
gnoſcat̃ in patronū ꝑ inſtitutū ab ep̄o: vt i. d.
c. cū ꝑꝑ. Sʒ Panor. dicit ſemꝑ ſe tenuiſſe cō
trariū. Et ita poſtmodū reperit tenere Fe de.
de ſe. ꝛ Jo. an. i. c. ij. ď ſup. ne. p̄la. Nā regl'r
t̄ps p̄ſixū ad eligēdū vl' ɔferēdū ñ currit igno
rāti: vt i. c. q: diuerſitatē. ď ɔceſ. p̄bē. Nec eſt
vex̄ ꝙ t̄ps ſit ſtatutū ñ i odiū p̄roni: ſʒ i fauorē
eccl'e. Nā ſi hoc eſſet vex̄ nō eſſet diuerſitas
inter patronū laicū ꝛ clericū in t̄pe pñtatiōis:
qđ tamen eſt falſum.

6 ¶ Quid ſi p̄ronꝰ pñtet primo vnuʒ: ꝛ poſtea
aliū? R. ꝙ ſi p̄ronus ē laicus: iudicio ep̄i relin
quit̃ quē velit acceptare. vt ex̄ eo. cū autē. Et
dicit ibi Panor. ꝙ lʒ patronus laicus poſſit
variare cū pñtat ſcđʒ accumulatiue: ñ tñ p̄ ex
toto recedē a priori. hoc ꝓbat̃. ar. d. c. cū aūt.
Nā ſi poſſʒ recedē ex toto a priori ñ daret̃ fa/
cultas ep̄o iſtituēdi quē vellet: cuiꝰ ɔ̄triū ibi ca
ſet. Et iō iter plures pñtatos a p̄rono laico:
ep̄s dʒ eligere idoneiorē. Si vero ē collegiuʒ:
vel eccleſiaſtica pſona variare ñ pōt: ſʒ primꝰ
ē p̄ſerēdus. Et addit Panor. ď mēte Inn. ꝙ
pñtatio ipſius hʒ vim electōis. q: ſic electores
variare nequeūt. vt in. c. publicato. ď elec. ita
nec pñtantes. Et itellige ď patrono eccl'aſtico
cui ɔpetit pñtatio iur̃ eccl'e. Secus ſi iure pa
trimonij: q: tunc idem eſt per oīa in eo: qđ in
laico. Et vide bo. gl. i cle. ij. eo. ti.

7 ¶ Sʒ pone ꝙ ſint duo p̄roni vnus clericus ꝛ
alius laicus q̄ p̄io pñtauerūt vnū. deinde va/
riando laicus pñtauit aliū. nūqd hēat locuʒ di
ſpoſitio. d. c. cū aūt. vt ſic ep̄s poſſit gratiſica
re? Panor. i. d. c. cū aūt. dicit ꝙ nō: q: primꝰ
ē potior: cū fuerit pñtatus ab vtroq̄ʒ: ſecūdus
v̊o tñ a p̄rono laico. Itē lʒ p̄ronꝰ poſſit varia
re i p̄iudicium pñtati: ñ tñ i p̄iudiciū cōp̄roni.

8 ¶ Quid āt ſi ſcđo pñtatꝰ eſt idonеior p̄io vl'
ecōtra. nūqd ep̄s habebit optionē? Jo. an. vr̃
ſentire ꝙ ſic. Sʒ panor. i. d. c. cū aūt. tʒ oppoſi
tū ꝑ. c. ſi forte. lxiij. di. vbi dr̃: ꝙ vbi uota ſunt
paria: p̄ſerēdus ē q̄ maioribꝰ iuuatur meritꝭ.
Et. d. c. cū aūt. facit ꝓ hac opi. duʒ ponderat
ꝙ ſecūdus erat eque idoneus. Secus ergo ſi
magis idoneus. Et putat panor. ꝙ ſi magis
idoneus poſtergaret̃ poſſʒ appellare: q: id cō
mittit̃ iudicio ep̄i tāq̄ʒ bono viro. Nā v̊bū iu
diciū ſapit diſcretōneʒ ꝛ arbitriū boni viri.

9 ¶ Sʒ q̄rit̃ de. q. quotidiana. Pone ꝙ p̄roni
uariant i pari numero. vtputa q: vnus pñtat
unū ꝛ alter aliū. nūqd ep̄s hēbit optōem inſti
tuendi quē voluerit? Jo. an. adducit. d. c. cuʒ
autē. in ar. ꝙ ſic. Quidā tenuerūt oppoſituʒ.
Sʒ panor. i. d. c. cū aūt. tʒ primū dictū. ꝛ alle/
gat gl. nōbilē. xvj. q. vij. ſi plures. ꝛ Inn. i. c.
j. ex̄ eo. Et hanc opi. tenuit Bal. ď cal. ꝛ do.
Car. Quinimo ď iuris rigore poſſet attenta/
ri ꝙ ep̄s pōt ēt iſtituere extraneū. ex quo p̄ro/
ni nō concordant. hec Panor.

10 ¶ An āt ep̄s iſtituēdo ſcđʒ ſit puniēdus aliq̄
pena: q: poſtergauit primuʒ? R. Panor. i. d.
c. cū aūt. dicit ꝙ aut ſpreuit iſtituere primū ſi/
ne cā: ꝛ tūc hʒ locū pena. c. paſtoral'. e. ti. Aut
ñ ſpreuit iſtituere: ſʒ diſtulit vt haberet cāʒ exa
minādi: ꝛ añ iſtitutōeʒ p̄ronꝰ pñtauit alium: ꝛ
tūc ñ dʒ puniri aliq̄ pena: q: uſus ē ancte legiſ.

11 ¶ Quid ſi vnus ɔſtruat eccleſiaʒ ꝛ plures ei
ſuccedūt. nūqd oēs erunt patroni? R. gl. i. c. i.
ex̄ eo. dic̄. ꝙ iuſp̄ronatꝰ apud quēlʒ hereduʒ ē
inſolidū: etiā ſi ex inequalibꝰ partibꝰ ſint here/

ctes. Et ɔpetit cuilibȝ pr̃ono quo ad oẽs effe
ctus preter ſacerdotis preſentationẽ: que ẽ ita
apud oẽs cõiter ꝙ apud nullũ ſingularit̃. Et
hoc cõiter tenetur a doc. Licet forſan vt dicit
Jnn. pinguior ſit vox illius qui plus hȝ i here
ditate. Et rõ eſt ſm gl. q2 cũ iſtud ius ſit indi
uiſibile: ñ poſſumus dicere vnũ habere duas
ptes i hoc iure: ſicut hȝ i hereditate.

12 ¶ An aũt iuſpatronat⁹ tranſeat ad heredes
extraneos. an tantum ad ſuos? R. Panor. in. c.
cum ſeculũ. ex̃ eo. dicit de mente Jnno. ⁊ Jo.
an. ꝙ trãſfertur etiã in extraneos: q2 ſi filij ſolum
ſuccederẽt: nõ poſſet patronus trãſferre i aliã
pſonaȝ etiã cũ vniuerſitate. Cuius ɔ̃riũ appa
ret i. d. c. cũ ſeculũ. ⁊ in. c. illud. extra eo. Et iõ
dic ꝙ iuſpatronatus trãſfertur in quoſcunqȝ
heredes. Hoc idem ſentit Fede. de ſe. i cõſi.
ſuis dicens ꝙ ſi filia dotata nõ ſuccedit patri:
q2 renũciauit hereditati: nõ ſuccedit in iurepa
tronatus cũ filijs maſculis. Et ex hoc collige
duo. Primo: ꝙ ſi filia ẽ heres ſuccedit ſicẽ ma
ſculus in iurepatronat⁹. Secũdo habes ꝙ iuſ
pr̃onatus regulatur ab hereditate ẽt inter fi
lios. Et ſic filius q ñ ẽ heres ñ ſuccedit i iure
pr̃onatus. Et hoc ẽt ſentit Jo. an. in. c. ſi ve
ro. eo. ti. vbi dicit. ꝙ vbi ẽ ɔſuetudo: vt i an
glia: ꝙ ſolũ primogenitus ſuccedat: alij filij non
ſuccedẽt i iurepr̃onatus. De hac mã vide ſin
gularia. s̃. Emphiteoſis. §. lxxvj. ⁊. c. Feu
dum. §. vij.

13 ¶ An aũt iuſpr̃onat⁹ poſſit titulo legati tranſ
ferri? R. Panor. i. d. c. cum ſeculũ. refert Jo.
an. dicere. ꝙ queãdmodũ iuſpr̃onatus poteſt
donari: ita ⁊ legari. Naȝ legatũ eſt quedã do
natio a teſtatore facta. vt inſti. de lega. in pri. Et
iõ infert ꝙ ſi legaẽ eccl'ie ñ ẽ neceſſe iteruenire
ɔſenſũ epi: ſicẽ nec i donatiõe iter viuos. Si ãt
legatur laico vl' clerico noie ꝑprio: tũc dȝ in
teruenire ɔſenſus epi: ſicut i donatiõe. Dic tñ
hoc ſpãle fauore vltie volũtat vt ɔſenſus epi
poſſit iteruenire ẽt ex poſtfacto. Sȝ ɔſiliũ ẽ vt
hẽaẽ ɔſenſus tpe teſtamẽti: vel añ mortẽ teſta
toris. Sȝ Fede. fuit i ſingulari opiniõe ꝙ poſ
ſit trãſferri titulo legati ſine ɔſenſu epi. Mo
uet: q2 iura idiſtincte dicũt ꝙ trãſfert ſucceſſiõe
nec diſtiguũt iter legatũ ⁊ i hereditatẽ. Nã is
q hȝ ex legato: hȝ ex ſucceſſiõe. Sȝ alij moder
niores doc. cõiter tenent oppoſitũ. ⁊ maxime
Cal. q dicit ꝙ añ ɔſenſũ epi iuſpr̃onat⁹ ɔſi
ſtit apud heredẽ: q2 ex ordinatõe laici iuſpr̃o
nat⁹ nõ põt i aliũ trãſferri. qd̃ plus plȝ Pa
nor. q2 iura cõiter loquũtur de filijs vel here
dibus: nõ aũt de legatarijs. vt in. c. filijs. xvj.
q. vij. ⁊ extra eo. c. i.

¶ An aũt heredes ſuccedãt ꝑ ſtirpes vel per 14
capita? R. Panor. i. d. c. i. ex̃ eo. dicit hodie ẽẽ
determinatũ ꝙ ꝑ ſtirpes. vt in cle. ſi. ex̃ eo. Et
iõ ſi plures ſuccedũt vni ex duob⁹ pr̃onis ec
cleſie: oẽs habẽtur loco vnius. Et nõ Pa
nor. ibi ꝙ ſi pr̃ iſtituit filiũ vel filiã in re certa ⁊
extraneuȝ vl'em heredẽ: iuſpr̃onat⁹ ñ trãſit in fi
liũ vel filiã: ſȝ i heredeȝ vl'em. Si plures ſunt
heredes: omnes efficiũtur patroni.

¶ Quid ſi pr̃oni ſint plures ⁊ nõ ɔcordant i 15
p̃ſentando? R. ille dȝ p̃ficiː qui maiorib⁹ iuua
tur meritis ⁊ a plurib⁹ eligitur. ex̃ eo. qm̃. ꝙ
ſi numerus ẽ equalis: recurrendũ ẽ ad meri
ta. lxiij. di. ſi forte. Si oĩa ſũt equalia: põt ep̃s
dicẽ ꝙ ɔcordent ⁊ iteꝝ p̃ñtẽt. lxxix. di. ſi duo.
Si nõ ɔcordãt: locus ẽ gratificatõi. ex̃ d̃ elec.
venerabilẽ. Sȝ ſi neuter põt poni ſine ſcãda
lo: tũc ep̃s eccleſiaȝ ordinabit ꝓut melius vi
derit expedire: vt in. d. c. qm̃. Jdẽ Hoſt. qui
addit. ꝙ ſi ep̃s talẽ eccleſiã ordinare ñ poteſt:
tũc eccl'iam iterdicere dȝ ⁊ reliquas extrahere
in patronoꝝ verecũdiã. ex̃ eo. c. i. ⁊. ij. Et ſm
doc. intelligendũ eſt d̃ reliquijs que ſunt extra
altare in capſis. ſecus d̃ reliquijs que ſunt ſub
tabula altaris. Nam ex motõe illaruȝ execra
retur altare. Q̃d̃ ſi nec ſic poſſint cõpeſci: vel
ad cõcordiam reuocari: tunc putat recurrẽdũ
ad brachiuȝ ſeculare. ex̃ de offi. or. c. i. Et hoc
verum: niſi ex his maius ſcandaluȝ oriretur:
tũc eni omittenda forent. l. di. vt ɔſtitueretur.
Et interim durante diſcordia ponetur in eccle
ſia ab ep̃o iconomus appellatione ceſſante: q
eius fructus: aut expendet in vtiliateȝ eccleſie:
aut iſtituẽdo fideliter reſeruabit. extra de offi.
ordi. cum vos.

¶ Nũquid patroni poſſint inter ſe paciſci vt 16
alternis vicibus p̃ñtent? R. ſm Ber. ⁊ Hoſ.
ꝙ ſic. Sed Jnno. non placet. Quod poteſt
intelligi: ꝙ honeſtius eſſet ſi ſe concordarent
ſemper.

¶ Quid ſi iter p̃ñtantes ſit queſtio: qs ſit pa 17
tronus? R. ſi finita nõ fuerit ĩfra terminum de
quo dictum ẽ. s̃. ep̃us inſtituat: ſaluo iur̃ eius
qui euicerit. extra eo. qm̃. ⁊. c. ſi vero.

¶ Quid ſi patronus preſentet non idoneuȝ: 18
ſeu indignũ? R. ſi patronus ſit collegium: vel

perſona eccleſiaſtica priuatus ē ꝓ ea vice iuꝛ
pñtandi. ex̄ de elec. cū in cūctis. ex̄ de ſup. ne.
pla. c. ſicut. Similiter etiam ſm quoſdā ſi pa
tronus laicus ſit: priuatus ē iuꝛ pñtandi ꝓ ea
vice: ⁊ deuolutū ē ad ſuꝑiorem: vel ſaltez pri
uari dꝫ. Et tñ vt addit Inn. bene facit epūs ſi
interim remittat ꝓuiſionē patrono laico.

19 ¶ Vtruꝫ patronus poſſit pſentare ſeipm̄? R.
nō: quātūcūqꝫ ſit idoneus. ex̄ eo. per veſtras.
Si tñ plures ſunt patroni: bene pñt vnū de ſe
pñtare. hoc Hoſti. Goſ. ⁊ Ber. Idem pa
noꝛ. in. d. c. per veſtras. vbi etiā q̄rit. Quid ſi
epūs ꝯfert ſponte ⁊ motu ꝓprio beneficiū ipſi
patrono. nūquid valeat collatio? Videtur ꝙ
nō: qꝛ iſtitutio facta ſine pñtatione patroni: ē
irrita vel irritanda. vt in. c. illud. ex̄ eo. Con
trariū tñ tenetur cōiter ꝑ doc. Nec ob. qd̓ di
ctum eſt: qꝛ patronus acceptando collationeꝫ
videtur ꝯſentire. nec hoc caſu videtur ſe inge
rē: qꝛ nō hꝫ originem a ſe: ſed a ſuperioꝛe. Itē
pꝛeſentatio interdū interuenit ex poſtfacto: vt
in. c. ſi vero extra eo.

20 ¶ Vtrum pater poſſit pñtare filium vel ne
potē? R. pōt: dūmodo ſit idoneus: qꝛ potius
videtur pñtandus q̄ꝫ alius ſm Inno. Goſ.
⁊ Ber.

21 ¶ Vtrū iuſpronatus ſit ſpūale? R. iuſpatro
natus directe nō dicit̄ ius ſpūale: eo ꝙ cadit i
laicum. tñ ſm quid: poteſt dici ſpūale: eo ꝙ ꝑ
ipſum pſtatur via ad ꝯſequendū ſpirituale be
neficium. Ideo etiā vocatur annexuꝫ ſpūali.
extra eo. de iure.

22 ¶ Qualiter iuſpatronat⁹ transferat̄ i aliū? R.
ſm Hoſt. quatuoꝛ modis. Pꝛio qdē ꝑ ſuc
ceſſionē hereditariā. de quo dictū ē. ſ. Scdo
ex permutatōe: qꝛ cum alio ſpirituali permuta
ri poteſt. ex̄ de rerum ꝑmu. ad qōnes. ⁊. c. ſi.
Tertio ex donatiōe. ex̄ eo. pterea. Quarto ex
venditōe: qꝛ lꝫ nō poſſit vēdi ſpāliter ex̄ eo. d
iuꝛ. tñ tranſit cū vniuerſitate: niſi de ipſo ſpe
cialiter excipiatur. ex̄ eo. ex lr̄is. ⁊. c. cū ſeculū.
Similiter tranſit cuꝫ vniuerſitate in condu
ctione ad firmam: ſeu ad penſionem. d. c. ex
litteris.

23 ¶ Vtrū poſſit pignoꝛi obligari? R. de h ſunt
opiniones. Quidā dicūt ꝙ pōt obligari cum
vniuerſitate. verioꝛ tñ videt̄ opi. Inn. ꝙ nec
ſimpliciter: nec cū vniuerſitate poteſt pignoꝛi
obligari. Et hec opi. Inno. pōt verificari ex
eo ꝙ creditoꝛ ñ pōt vti re pignoꝛata: nec de
bitoꝛ: quādo trāſtulit in creditoꝛē. Et ſic cum
neuter poſſit pñtare fieret detrimētū eccleſie:
qd̓ nō dꝫ eſſe. d. c. cū ſeculū.

¶ Vtꝝ poſſit i feudū dari? R. cū vniuerſitate 24
dari pōt. d. c. cū ſeculū. Sꝫ ſpālit̄ ⁊ expſſe ſm
Hoſt. non pōt: qꝛ feudū requirit homagiū:
qd̓ eſt rei tēpoꝛalis.

¶ Querit̄ d. q. nōbili. Supra dcm̄ ē ꝙ valet 25
pñtatio fcā a plurib⁹: nūqd ſit neceſſe vt cōue
niat maioꝛ ꝑs habito reſpcu ad oēs pronos.
An ſufficiat maioꝛ ꝑs: hita cōꝑatiōe ad mino
rē ꝑtē? Exēplū. q̄tuoꝛ ſūt paroni. duo pñtant
vnū: terti⁹ pñtat aliū: q̄rt⁹ aliū. pñtat⁹ a duo
b⁹ ñ hꝫ maioꝛē ꝑtē oiuꝫ: ſꝫ hꝫ maioꝛē ꝑtē hito
reſpcu ad alias pñtatiōes. Panoꝛ. i. c. qm̄. ex̄
eo. refert Ioā. an. dicere ꝙ aut pñtatio ſit ab
iſtis vt a collegio: ⁊ tūc reqrit̄ maioꝛ ꝑs reſpe
ctu totius collegij. Aut iſti pñtāt tāq̄ꝫ ſingu
li: vt cōit̓ faciūt laici q ex pr̄imonio hñt iuſpro
nat⁹: ⁊ tūc ſuffic̄ maioꝛ ꝑs reſpcu aliaꝝ ꝑtiuꝫ:
⁊ ſic itelligit. d. c. qm̄. Et nō ſingl'r h dictuꝫ:
qꝛ facit ad multa. vbi. n. plures hñt explicare
aliquē actū: ſemꝑ debes aiaduertere vtrū ha
beāt hanc ꝑtātē vt collegiū: vel vt ſinguli: vt
pꝛio cāu reqrat̄ maioꝛ ꝑs totius collegij. ſcdo
vo ſuffic̄ maioꝛ ꝑs reſpcu aliaꝝ ꝑtiuꝫ. Et ꝑ h
dic̄ panoꝛ. ꝙ ceſſāte iuꝛ ſpāli ñ valet electio re
ctoꝛis facta ꝑ ſcholares: niſi interueniat maioꝛ
ꝑs toti⁹ vniuerſitatꝫ. nec ſuffic̄ maioꝛ ꝑs ꝯꝑa
tōe minoꝝ ꝑtiuꝫ. Et iō ſi i vniuerſitate ſūt. c.
⁊. l. eligūt vnū. ⁊. xxv. aliū: ⁊ reliq aliū: nulla ē
electio: qꝛ nō repit̄ facta a maioꝛi ꝑte vniuerſi
tatis: qꝛ ſcholares eligūt vt collegiū: ⁊ nō vt
ſinguli. Et ex his decidit̄ alia qō ñ minus no
tabilis. Nūquid proni debeāt ſimul ꝯuenire
i pñtatōis actu. An vo qſqꝫ poſſit ꝑ ſe pñta
re: vel aliq eoꝝ alijs ñ vocatis? Io. an. ex pdi
ctis infert ꝙ ſi hñt pñtare vt collegiū debent
oēs vocari: al's nō vocatus poſſet agere d cō
tēptu: vt i. c. qd̓ ſicut. ⁊ i. c. bone de elec. Sed
ſi pñtāt vt ſinguli: hoc ñ ē neceſſe. Et h dictū
ēt ſequit̄ ff cdc. de ſe. Sꝫ Panoꝛ. dubitat an
hoc dictū ſit veꝝ ꝑ nōbilē theoꝛicā Bar. i. l.
oēs populi. ff. d iuſti. ⁊ iuꝛ. vbi dicit ꝙ ſiue a
collegio ꝯſenſus ſit explicādus: ſiue a plurib⁹
vt ſingul'r: dūmō i actu maioꝛ ꝑs ꝑiudicet mi
noꝛi ꝑti: ſꝑ dbēt iſti eē ſil' p. l. iuriſgētiuꝫ. ff. de
pac. ⁊ h pl⁹ plꝫ panoꝛ. Nā ex ꝯrio dcō maioꝛ
ꝑs pronoꝝ poſſꝫ negligē minoꝛē ꝑtē: q̄ ſi fuiſ
ſet pñs potuiſſet iducē minoꝛē ad aliā ꝑtē. Et

ꝑ ꝑdictis facit qḋ nōt Bar. i. l. duo ex trib⁹ ff. de re iudi. vbi dicit ꝙ ſi vnus ex tribus vel plurib⁹ iudicib⁹ dixit opionē ſuā i p̄ntia aliorū: nec potuit illos trahē ad ſuā opionē: ſ; receſſit ⁊ noluit eē p̄ns in ſnia ferēda: ⁊ alij poſtea ferāt ſniā: ſnia ē nulla. Ɔ̄riū tñ tȝ Jnn. i. c. rainaldus. de teſta. q̄ ſm eū i p̄dcō cāu ꝑinde ē ac ſi ille eēt p̄ns ⁊ ɔ̄diceret: quo cāu valȝ ſnia pluriū. vt i. c. ſi. de re iudi. ⁊ in. d. l. duo. Sed Panor. i. c. cām. el. j. de offi. dele. putat veri⁹ dictū Bar. q̄ p̄ntia exigitur omniū: q̄ h̄nt iuriſdictōis exercitiū pro ꝑte. vñ repitur nūc ſnia lata a nō h̄ntibus ptātē inſolidū. Ad idē allegat tex. i. c. cū ab vno. de re iudi. li. vi. vbi dr̄ ꝙ vnus ex plurib⁹ dȝ ferre ſniam alijs mādātibus. Alias nō tenet ſnia ſi ille tertius ñ mādauerit nec ſniam dixerit.

P **Eccatuȝ** eſt in triplici genere. Quoddaȝ dicit originale qḋ nihil aliud ē niſi carētia iuſticie origīalis debite i p̄io ꝑente accepte ſ; Anſel. i li. de ɔceptu virginali. Et iſtud ē oio inuolūtariū ⁊ i vl'i ⁊ i pticulari: ⁊ ꝓpterea pōt remitti ſine actōe ⁊ paſſiōe volūtatis illius in quo ē: vt p baptiſmū. De quo in. c. maiores. d bap. Et ē iuſticia origīalis ſ; Ni. d lira i. c. iij. Gen. quedaȝ grā gratis data. vñ Ni. ibi q̄rit. an iſta iuſticia original' potuerit ſtare cuȝ peccato mortali: ⁊ dicit ꝙ ſic. Et ad h̄ ꝓbādū ꝑſupponit ꝙ lȝ oēs teneāt primū hoīeȝ formatū fuiſſe i iuſticia origiali: tñ aliq dn̄t ꝙ tūc nō h̄uit grāȝ gratū facientē: ſ; eā meruit. Et ideo ſubtracta grā gratū faciente p pcēm mulieris potuit ſtare origialis iuſticia: vſq; quo de⁹ auferre voluit i penā comeſtiōis ligni: ſicut cōminat⁹ fuerat. Jmmo oȝ dicē ꝙ tā adā q̄ȝ eua peccauerūt actu iteriori: añq̄ȝ tolleret illa originalis iuſticia. Jmmo etiā eua actu exteriori: q̄ pri⁹ comedit q̄ȝ daret viro ſuo. Et neuter erubuit niſi poſt comeſtionē viri. Grā āt gratis data pōt remanē cū pcō ēt mortali: lȝ grā gratū faciēs tollat: cui⁹ ſubtractio ab hoīe ñ pcipitur: q̄ neſcit hō vtrū amore vel odio dign⁹ ſit. eccl'aſtes. ix. Quoddā dr̄ vēiale: ⁊ iſtud aliqñ ē volūtariū volūtate ꝓpria ⁊ ſimpl'r. Sic qñ ex dliberatōe qs dicit mēdaciū iocoſuȝ. xxij. q. ij. c. primū. Aliqñ vero ptiȝ ē pena ſic motus iordiati q oriūtur nobis ex corruptela ꝑuaricatōis ade. Partiȝ vero ē culpa: q̄ lȝ ñ ſit a volūtate ꝓpria añcedente: oritur tñ a voluntate ɔcomitāte ⁊ ñ ꝓhibēte: vel ñ p̄cauēte cū poſſit ꝓhibere vel p̄cauere tales mot⁹ iordiatos. Et d iſtis hēs multa exēpla. xxv. di. §. al's. Et ad remiſſionē ei⁹ ɔcurrūt tria. ſ. pēa: p̄ns grā ɔcomitās: ⁊ meritū añcedēs. Quoddam dr̄ mortale qḋ ſ; Ambro. ē iobediētia diuie legꝫ ⁊ trāſgreſſio celeſtiū mādatoꝝ. Adde ⁊ legꝫ poſitiue. Et iſtḋ ē volūtariū ⁊ i vl'i ⁊ i pticulari. ⁊ iō ñ pōt ſine nr̄a actōe dimitti. Et d iſto itelligitur illḋ Aug. i li. d vera religiōe: pcēm ē adeo volūtariū: vt ſi nō ſit volūtariū: nullo mō pōt eē peccatū.

¶ Quō āt diſcernat pcēm mortale a veniali? 1
R. ꝙ p̄cepta diuie legis nālis ac humane idicāt qd ſit mortale vl' vēiale. Nā qcqd ē ɔ̄ ipa de ſe hȝ rōeȝ mortal' peccati: niſi uel rōne ſurreptōis uel modicitatis: vel rōabilis cāe quo ad p̄cepta humana: vel diſpēſatiōis ſupioris excuſetur. Peccatū vero veniale nō ē ɔ̄tra legē aliquā: ſed ē p̄ter legē: q̄ nō obſeruat modū rōnis quē lex ſancta intēdit.

¶ Vtrū volūtas ⁊ opus exteri⁹ ſit vnū pcēm? 2
R. Pe. ſi loquamur d volūtate ⁊ ope ꝑut ſūt ɔiūcta: vt cā ⁊ effect⁹ ſic ſm vnū pcēm formalr̄: lȝ plura mal'r: q̄ vna ē rō dordinādi lȝ plura dordiata. Si vero loq̄mur ꝑut ſūt ſepata: vtputa ſm aliud ⁊ aliḋ tp̄s ſic ſūt diuerſa peccata: q̄ diuerſe auerſiōes ⁊ ɔuerſiōes.

3 ¶ Vtrū vn⁹ ⁊ idē actus poſſit eē meritori⁹ ⁊ demeritori⁹: ſiue bon⁹ ⁊ malus? R. Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xx. Si accipiat vn⁹ act⁹ ꝑut ē i genere moris: ipoſſibile ē ꝙ ſit bon⁹ ⁊ malus: bonitate ⁊ malitia morali. Si tñ ſit vn⁹ vnitate nē ⁊ ñ vnitate moris pōt eē bon⁹ ⁊ malus. Ambulatio eiȝ ɔ̄tinua ē vn⁹ act⁹ ſm gen⁹ nē: pōt tñ ɔtīgere ꝙ ſint pl'es ſ; gen⁹ moris ſi mutet ābulātꝫ volūtas q̄ ē p̄ncipiū moraliū actuū.

¶ Vtrū magnitudo peccātꝫ aggrauet pcēm? 4
R. Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxiij. pcēm qñq; ſit ex ſurreptōe ꝑueniēs ex iſirmitate humane nē. Et tale pcēm min⁹ iputatur ei q ē maior i virtute eo ꝙ min⁹ negligit huiuſmōi pcā reprimere q̄ tñ oio ſubterfugē iſirmitas hūana nō ſinit. Pcā vero q̄ ex deliberatiōe ꝑcedūt tāto magꝫ alicui iputant: q̄to maior ē. Et h̄ pp quatuor. Prio q̄ maiores facili⁹ p̄nt reſiſtere pcō cū excedāt i ſcia ⁊ virtute. Scd̄o pp igratitudinē: q̄ oē bonū quo qs magnificatur eſt dei b̄nficiū cui hō ſit igratus peccādo. ⁊ q̄tū ad hoc quelȝ maioritas ēt i tpalib⁹ bonis pcc/

aggrauat. Tertio ꝑꝑ ſpālē repugnātiā actus peccati ad magnitudiēꝫ pſone: ſicut ſi princeps iuſticiā violet q pōitur iuſticie cuſtos. Etiā ſi ſacerdos fornicet q caſtitatē vouit: ⁊ alios ad hoc ortari dꝫ. Quāto ꝑꝑ exēplū ſiue ſcādalū.

5 ¶ Utrꝫ pcēm vēiale poſſit fieri mortale? R. ſꝫ Pe. Idē actꝰ numero q ē vēialis ñ pōt fieri mortalis: ſed idē i ſpecie pōt: ⁊ ſic itelligit illō Aug. ꝙ nihil ē adeo veniale qō ñ poſſit fieri mortale. ſ. dum placet ꝯplacētia fruitōis. ſ. ꝙ ponat finēꝫ vltimū i illo: Et qō i li. ſniaꝝ dr ꝙ venialia multiplicata ita pñt obruere ſicut vnū mortale. intelligitur p occaſionē: qꝛ aſſue tudo venialiū cadere facit i mortale.

6 ¶ Utrꝫ teneamur penitē ō vēialibꝰ? R. Tho. i. iiij. di. xvi. Duplex ē neceſſitas. Una abſolu ta: ⁊ h mō ñ tenet qs ad peccati vēial' pniaꝫ: qꝛ mortē ex hoc nō icurrit niſi forte ex ꝯtēptu. Alia neceſſitas ē ex ſuppōne alicuiꝰ finꝫ: ſicut dr aliqd eē neceſſariū ſine quo ñ poſſumꝰ finē itentū ꝯſeq. Et hoc mō neceſſariū ē ꝙ hō de vēialibꝰ penitcat ſi ei remitti ōbeāt i hac vita. Et ſꝫ hoc ñ ꝓprie dr aliqs ad aliqd teneri. Et ideo dicēdū ꝙ hō ñ tenetur ad pniaꝫ venialiū niſi large ſumēdo.

7 ¶ Utrū pcēm veniale poſſit remitti ſine mortali? R. Tho. vbi. s̄. Remoto priori remouet poſteriꝰ: nec poſteriꝰ reſtituit niſi priori reſti tuto. Feruor āt caritatꝫ cui vēiale opponit ē poſterior ipa caritate. vñ q̄ꝫdiu caritas ñ reſti tuit. ſ. p dimiſſionē peccati mortal': nec feruor caritatis repari pōt: in qua repatōe ꝯſiſtit ve nialis peccati dimiſſio. ⁊ ſic non dimittitur ei cui mortale nō dimittitur.

8 ¶ Utrꝫ vnū vēiale poſſit dimitti ſine alio? R. Tho. vbi. s̄. ſic: qꝛ vēialia ñ hñt ꝯuerſiōēꝫ ad inuicē ex pte auerſiōis ſicut mortalia.

9 ¶ Utrꝫ vēiale poſſit dimitti volūtate manēte ad illō? R. Tho. vbi. s̄. Nō pt tolli culpa niſi reordinet volūtas q̄ reordiari ñ pōt q̄ꝫdiu i ip ſa deordinatiōe manet. Al'r eēnt duo oppoſi ta ſimul. Et iō nullo mō vēiale dimitti pt q̄ꝫ diu volūtas ad illud manet.

10 ¶ Utrꝫ ad remiſſionē venial' regrat ꝯtritio? R. Tho. vbi. s̄. pcēm vēiale: vt dcm̄ ē. s̄. i p cedēti. §. ñ remittit q̄ꝫdiu volūtas māct i illo. Ipm āt recedē uolūtatis ab eo qō priꝰ uole bat: ē diſplicē ei qō uoluit. Et talis diſplicētia qñ ē gr̄a iformata dr dolor ꝯtritiōis: ⁊ iō ue niale ſine ꝯtritiōe ñ dimittit. Sꝫ ſciēdū ꝙ ꝯtri tio pt accipi tripl'r. ſ. uel hitu: uel actu: ul' me dio mō. Hitu qdē cōtritio ñ ſuffic ad peccati uēial' dimiſſionē: qꝛ tūc qcūqꝫ hēret hitū uirtu tis pnie: cuiꝰ actꝰ ē qlꝫ ꝯtritio: ꝯſecutꝰ eēt pcti uēial' dimiſſionē: ⁊ ſic ipꝫ uēiale cū gr̄a eē nō poſſꝫ. Nec iteꝝ regrit ꝙ ſit actual' ꝯtritio: qꝛ ſeqret ꝙ pcēm qō aliqs ī memoria: uel i cogi tatōe ñ hꝫ: remitti ñ poſſꝫ. Et iō dicēdū ꝙ req rit ꝯtritio medio mō: qñ. ſ. ⁊ ſi actu pcēm nō diſpliceat explicite. Diſplicet tñ iplicite: qꝛ vir tute actꝰ quē agit ſequeret diſplicētia explicite peccati vēialis ſi cogitatio ad illud ferret.

¶ Utrū aūt teneamur ad ꝯfeſſionē venialiū? 11 vide. s̄. Cōfeſſio. ij. §. viij.

¶ Quot mōis vēialia dimittāt? R. octo mo 12 dis. Prio p dignā cōionē. ō ꝯſe. di. ij. cuꝫ oē crimē. ⁊. c. ſi quotiēſcūqꝫ. Et qdā addūt p ex tremā vnctionē. ex ō ſacra vnc. c. vnico. Iteꝫ p aq̄ bñdicte aſpſionē. ō ꝯſe. di. iij. aquā. Ter tio p elemoſinaꝝ largitōēꝫ. ō pe. di. j. q̄ꝫobrē. ⁊. c. medicia. ⁊ di. iij. ſane. Addūt qdā p iniu riaꝝ remiſſionē q̄ ē q̄dā elemoſina ſpūal'. Lu ce. vi. Dimitte ⁊ dimittet uobis. Quarto per orōēꝫ pcipue dñicā. ō pe. di. iij. ō quottidiāis. Quito p ꝯfeſſionē gnālē. Sexto p epālē bñ dictōēꝫ. Et ſꝫ quoſdā ēt p ſacerdotalē. Et ſꝫ aliquos p bñdictōꝫ plati. j. q. j. multi. Septio p deuotā pectoris tōſionē. ō pe. di. i. tres actō nes. Octauo p cordis ꝯtritionē. vt i pcedēti §. dcm̄ ē. De hijs ſūt verſus. Cōfiteor: tōdor: ꝯſpgor: ꝯteror: oro. Signor: edor: dono: per hec uēialia pono. Et ñ ſolū p iſta ſpāl'r enume rata ſꝫ p quoſlꝫ opꝰ bonū delet. vt in pdcō. c. medicina. ver. redime te opibus tuis.

¶ An āt ſit pcēm obſeruare oīa pcepta legis 13 veteris? R. ꝙ tria erāt gnā pceptoꝝ. Quedā moralia q̄ ſūt de dictamie legis nē: vt ſūt pce pta dcalogi. Quedā ſūt figuralia ſeu miſtica q̄ aliō ſignificāt pter id qō lr̄a ſonat. Horum alia ſūt ſacralia: ſicut illa de qbꝰ rō reddi pt: qr ad lr̄aꝫ ſic pcepta fuerūt: vt de circūciſiōe ⁊ de obſuatōe ſabbati. Alia cerimonialia ſicut illa ō qbꝰ rō reddi ñ pōt: q̄re ſic pcepta fuerūt ad lr̄aꝫ: vt illud. Nō arabis cum boue ⁊ aſino. ⁊ huiuſmodi. Et de iſtis nō. i gl. i. §. hijs itaqꝫ rñdet. vi. di. Quedā ſūt iudicialia: vt illa q̄ in deciſiōe cāꝝ ſūt determiata. vt Exo. xxi. Et ſūt ōteriatōes iuſticie iter hoīes ſuāde. Et hodie figuralia tā ſacralia q̄ꝫ cerimonialia ñ tm̄ ñ ſūt ſeruāda: ſꝫ ēt ſūt pcēm mortale poſt xp̄m ipſa

ſeruantib⁹: vt talia. Precepta vero iudicialia ſūt mortua: q̄ñ obligāt: niſi ille q̄ hȝ ptātē ſtatueret obſuāda: q̄ tūc ñ obligarēt vt iudicialia legis ātique: ſȝ vt ius cāonicū vl' ciuile: aut mūicipale. Moralia āt p̄cepta oia ꝯphēdunt i. x. p̄ceptis decalogi q̄ ponūt Exo. xx.

p**Eculiū** ē quadruplex. Quoddā ē caſtrēſe: qđ filiuſfamilias acqrit occaſiōe militie a parētib⁹: vl' ab alijs donat: vl' ip̄e acqrit i militia.

1 ¶ Sȝ querit qd ſi relinquat p̄diū vt vendat: ⁊ inde ſibi emat equos: arma ⁊c̄. an enumerabitur i caſtrēſi peculio: R. Bar. i. l. ſi forte. ff. de caſtrē. pecu. dicit ꝙ ſic. Tñ vt pleni⁹ iſta materia liqueat: diſtiguit. ꝙ qñqȝ donat: vel relinquit filiofa. ab eo q̄ ſibi erat notus p̄ militiā: ⁊ tūc idiſtīte i caſtrēſi peculio aggregat. vt. ff. eo. l. v. Quādoqȝ donat ab alio: ⁊ tunc diſtigue. Quedā enim ſunt res nullo mō apte ad caſtrēſe peculiū: vt imobilia. ⁊ iſta nō ſunt caſtrenſis peculij: ēt ſi fuiſſȝ expreſſuȝ. vt ē cāus in. d. l. ſi forte. niſi fuiſſet dictū ꝙ vēdātur. vt dictū ē ſupra. Quedā ſūt res oīnode apte ad caſtrenſe peculiū: vt equi: ⁊ arma: ⁊ tūc erunt caſtrenſis peculij. vt. ff. eo. l. iiij. Quedā ſunt res que pñt eē apte ad caſtrenſe peculiuȝ ⁊ ad alia: vt ſerui. ⁊ tūc in iſtis diſtiguitur. Aut fuerunt relicte vel donate nominatim ad hoc: ⁊ erunt caſtrēſis peculij. Aut fuerunt ſimpliciter donate vel relicte: ⁊ tunc ſecus. vt. ff. eo. l. ſi militi. Et nota hāc diſtinctionē: q̄ ē valde ſingularis: ⁊ facit ad multa. Quoddaȝ ē quaſi caſtrenſe. Et dicitur quaſi caſtrēſe omne qđ acquirit filius ex publico: ⁊ ex publica cauſa: vtputa ex officio aduocatōis ⁊ notariat⁹. Secus āt ſi ex officio ꝓcuratōis: q̄ nō ē officiuȝ publicū. Itē illđ qđ querūt carpētarij: ſeu muratores laborātes i publico nō dr̄ eē quaſi caſtrēſe: q̄ nō hñt ex publica cā: lȝ ſit ſalariū publicū. Secus tñ ē in igenierijs cōis ſm Sal. in. l. ſi. C. de ioffi. teſta. Et idē in clericis: quia que querūt ex beneficijs dicūtur quaſi caſtrēſia: ⁊ de eis pñt teſtari. l. ſacro ſancte. C. d epi. ⁊ cleri. Qđ vex intellige in bñficijs ſine cura. Secus ſi cū cura. vt ē gl. in. c. ſi. de offi. ordi. li. vj. Et idē dic de eo qđ obuenit p̄ſbyteris ⁊ cl'icis de officio ſuo: ⁊ in quolibet dcō peculio pater nihil iuris hȝ: quin potius ipſe fili⁹ in eo paterfa. cenſetur. vt. d. l. ſi. Et ibi ēt habetur ꝙ id qđ lucratur medicus i quaſi caſtrēſi iputatur. Idē de magiſtris liberaliū artiū.

¶ Sed quid dicem⁹ de aduocatis ⁊ huiuſmodi: qui nūc non habēt ſalariū ex publico: ſed ſi habēt: hñt a cliētulis: nūquid tale lucrū ꝯputabitur in quaſi caſtrēſi: R. Bar. in. l. fori tui. C. de aduo. di. iudi. dicit ꝙ ſalaria que percipiūt aduocati a cliētulis: ſuccedūt in locū ſalariorū: que oliȝ recipiebāt a publico. Et ſic poterūt teſtari ⁊ facere oia. 2

Additio. ¶ Et per hāc ratiōeȝ Bar. vr̄ idē dicēdum de medicis: magiſtris artiū: ⁊ notarijs ⁊ huiuſmodi: vt illud ſalariū qđ hñt a priuatis iputetur i q̄ſi caſtrēſi. Et ꝓ hoc facit qđ nōt Ange. de are. inſti. per quas p. nobis ac. §. igitur. ꝙ omēs qui habēt aliquā adminiſtrationē ⁊ dignitatem ex publico. ⁊ ex ea vel occaſione illius aliquid lucrātur ex ſalarijs publicis vel a priuatis p̄ſonis: ꝙ illud lucrū dicat quaſi caſtrenſe: qđ nō ꝑpetuo ꝓ his q̄ deputātur ſup abundantiā: vl' ſūt d antianis: ⁊ ex officio aliqd ꝑcipiūt: q̄ illud dr̄ quaſi caſtrenſe. 3

¶ Quid aūt de eo qđ acqrūt milites maris: Nā ēt i mari qs dr̄ militare. vt nō. in. l. j. ff. d bo. poſ. ex teſta. mi. Bal. i. l. cū oportet. C. d bo. que li. format hāc q̄ōnē ſed nō ſoluit. Sȝ i. d. l. j. ſic dr̄: i claſſib⁹ oēs remiges ⁊ naute milites ſūt. Et iō vr̄ ꝯcludēdū ꝙ illud qđ lucrātur remiges: ⁊ naute iputetur in caſtrenſi. Idē vr̄ dicēdū de patronis ⁊ alijs officialib⁹ claſſiū vel galeax ⁊ huiuſmodi. Hoc tñ vr̄ limitādū: vt dictū ē. s. qñ tales hñt ſalarium de publico: ⁊ ex cā publica. Secus ſi ex cā priuata vel nō publica cā: vel ñ bono publico. Ex qbus iferūtur duo corrolaria. Primū ꝙ remiges ⁊ naute: vel officiales quicūqȝ claſſiū vel galeax: ſi haberēt iniuſtū bellū: vl' depredarētur hos ⁊ illos iniuſte: vt ſūt pirrate: illud qđ lucrātur nō iputat i caſtrēſi: lȝ hēant ſalariū d publico: q̄ nō hñt dictuȝ ſalariū ex cā publica vel bono publico. Eo. n. ip̄o ꝙ hñt iniuſtum bellū ñ pōt dici ꝙ ſit ꝓ bono publico. Sec⁹ ergo ſi hērēt iuſtū bellū. Scđo iferi ꝙ ſi p̄dicti naute vel dicti officiales ēt patroni claſſiuȝ ⁊ huiuſmōi nauigāt ꝓ mercibus emēdis vel deferēdis ⁊ huiuſmōi: illud qđ lucrātur ñ iputatur i caſtrēſi: q̄ tales ñ hñt ſalariū de publico: nec ꝓ bono publico nauigāt. Dico pricipal'r: lȝ ſecūdario talis nauigatio poſſit vēire vtilitatē publicā. Idē dici nautis ⁊ officia-

libus claſſiū padi vel alioꝝ fluminū. Et nō ꝙ
officiales ⁊ naute nauigioꝝ ꝓ mercib⁹ ꝯdu/
cēdis qđ lucrātur ē eis aduētitiū: ⁊ ñ tenētur
cōicare cū frib⁹: niſi iter eos eēt ꝯcta ſocietas
oiuꝫ bonoꝝ. Si āt eēt ꝯcta ſocietas ois que/
ſtus ⁊ lucri: nihilominꝰ erit eis ꝑcipuū: exquo
deā lucra eis ꝓueniunt ex officio vel iduſtria
ꝑſone: ⁊ nō rōe mercātiaꝝ. De quo vide. j. i
hoc. c. §. xv. Et nō ꝑdicta: qꝛ noua ⁊ quoti/
diana. Adde ēt qđ nōt Bar. i. l. ſi i ptāte. C.
de caſtren. pec. li. xij. ꝙ res ēpta ex caſtrēſi pe
culio dr̄ eē de peculio caſtrēſi: ⁊ eodeꝫ mō de
profectitio ⁊ aduētitio. Finis.

5 ¶ Quid āt ſi aliqs religt filioſa. aduocato ali
qđ ad emendū libꝛos: vel forte aliqua dña dat
ſibi equū cā cūdi p officia: nūquid iſtō enume
rabit in quaſi caſtrēſi: R. Bar. in. l. ſi mulier.
ff. de ca. pec. dicit ꝙ ſic.

6 ¶ Quero. pōe. pr̄ emit filio libꝛos: vtꝝ ꝯpu
tetur i quaſi caſtrēſi: an vero veniant ꝯferēdi
fratrib⁹: R. Bar. i. l. j. §. nec caſtrēſe. ff. ď col
la. bo. poſt multa diſtinguit. ꝙ qñqꝫ pr̄ emit
libꝛos ſolū nomine filij nō tamē tradidit: nec
expꝛeſſit ſe donare velle: tūc ille res ſunt pro/
prie patris. vt. C. de ca. pec. l. j. li. xij. Naꝫ tra
ditio requiritur: vt videatur donare. vt. C. de
dona. inter viruꝫ ⁊ vxo. l. ſi filij. Quādoqꝫ pa
ter emit nomine filij: ⁊ ſibi tradidit vel dixit ſe
illos libꝛos donare. Et hic aduerte. Nā ſi iſte
filius erat iam aduocatus vel doctoꝛ: tunc tā/
quā ſit quaſi caſtrenſe peculiū: non venit i col
lationem. vt. d. l. j. C. de ca. pecu. ⁊. ff. de ca.
pecu. l. caſtrēſe. Et hoc caſu pater nō poteſt
iſtam donationē reuocare: tāquā incōtinenti
validā: nec veniet in collationē. vt. d. §. nec ca
ſtrenſe. Sed ſi filius ille nō erat doctoꝛ: nec ad
uocatus: ſed ſcholaris: ſiquidē compleuit ſtu
dium ſuū ante patris mortē: ⁊ ſic icepit quaſi
militare: ⁊ ſic efficiūtur iſti libꝛi quaſi caſtren/
ſis peculij: ⁊ cōfirmatur donatio. ar. C. ď do
natio. l. ſiue emācipatis. Similiter nō ueniret
in collationē: vt. d. §. nec caſtrēſe. Si vero pa
ter ē moꝛtuus anteqꝫ ſtudium cōpleatur: tunc
nō poteſt dici quaſi caſtrēſe peculiū: quia qua
litas perſone hoc nō permittit: qꝛ nō habꝫ ali
quaꝫ ex illis dignitatibus que ponūtur i. d. l.
ſi. C. de ioſficioſo teſta. Licet enim reperiam⁹
ꝙ doctoꝛes poſſint habere peculiū quaſi ca/
ſtrēſe ⁊ aduocati: tamē hoc ñ reperitur i ſcho
laribus: nec debēt gaudere eodem priuilegio
quo magiſtri. vt. l. j. C. de excu. arti. li. x. Et
iō iſto cāu debem⁹ dicere ſicut de alia ſimplici
donatōe: que ſi moꝛte patris cōfirmatur: nō
venit in collatōnē: ⁊ ſpecialiter hoc fauoꝛe ſtu
dentiū. Tertium ē pꝛofectitiū. Et ꝭm Bar. in
l. cū opoꝛtet. C. de bo. que li. pꝛofectitiū dici/
tur qđ ex ſubſtantia patris ꝓficiſcitur. Et gl.
ibi dicit: ꝙ hec dictio. ex. large accipitur: vt cō
pꝛehēdat omne id qđ occaſione patris obue/
nit. vt. l. aditio. ff. de acquir. here. ⁊ de vul. ⁊
pu. l. ſed ſi plures. §. i arrogato.

¶ Sꝫ quero. Pone ꝙ pater dedit filio fun/ 7
duꝫ vt inde ſe aleret: ⁊ ipſe ex fructibus fundi
lucratus ē: an iſtud dicatur ꝓfectitiū: Glo. i
d. l. cū opoꝛtet. vt refert ibi Bar. dicit ꝙ ſic: qꝛ
dicūtur ex re patris ꝓficiſci. ff. ad trebel. l. ba
liſta. Sꝫ Bar. dicit ſe itelligere illā glo. in fū/
do qui datur colono. nā ſi filius ipſe ſuis ma/
nibus coleret: ꝑs quā ipſe lucraret ex fructi/
bus: vt ex opa ſua eēt aduētitiū. d. l. cū opoꝛ/
tet. Preterea predicta itelligo de eo qđ filius
querit ex fructibus ſimpliciter. Si eim de fru
ctibus illis quādaꝫ negociationem faciat ⁊ ex
hoc lucratus ē: tūc eſſet lucratus ex ſua indu/
ſtria: nec diceretur pꝛofectitiū. vt. l. iij. ff. ad. l.
fal. Et ita itellige hic.

¶ Quero qđ ſi pater dedit filio pecuniam. ⁊ 8
ipſe fili⁹ inde fecit vſuras: an hoc dicat ꝓfecti
tiū: Gl. i. d. l. cuꝫ oꝫ. vr̄ dicē ꝙ ſic. Sꝫ Bar.
dicit ꝙ gl. iſta poſſet ꝓcedere ꝭm illa iura: ꝭm
que vſura erat permiſſa. Sed ꝭm iura hodier
na: ꝭm que iure vſura ē pꝛohibita: nihil acqui
ritur patri: quia de his que acquirūtur ex deli/
cto per filiū: nihil queritur patri. vt. l. qđ ſer/
uus. ff. de acq. poſ. ff. ꝓ ſocio. l. ꝙ aūt ex fur/
to. niſi poneres filiū feciſſe vſuras iuſſu pris:
tūc eim cū vterqꝫ teneatur ad reſtitutionē que
rit patri: ſemꝑ tñ dico deducto eo qđ ipſi filio
debetur ꝓ operis. Et idē dico in alia mercā/
tia quā filius feciſſet de pecunia patris. Nā lu
crū qđ attribuit pecunie ē ꝓfectitiū. vide ta/
men eūdem Bar. in. d. §. nec caſtrēſe. vbi cir
ca hoc dicit. qđ ſi filius lucratus ē cū pecunia
patris ſine aliquo onere ſuo: tūc dicitur ꝓfe/
ctitiū. Sed ſi lucratur cum pecunia paterna ⁊
onere ſuo: tūc dic ꝙ aliqđ lucrū attribuitur pe
cunie tanqꝫ pꝛofectitiū: ⁊ debebit cōmunicari.
Aliud vero qđ fili⁹ querit ex opera ſua ē ad/
uētitiū. d. l. cū opoꝛtet. Et cōmunis ꝯſuetudo
ē ꝙ medietas lucri detur ꝑſone: alia medietas

pecunie attribuat. ꝓ hoc facit. C. pro ſocio. l.
j. hec Bar.

9 ¶ Quero: qd ſi filius faciēs mercantiā iuit in
frāciā ꝓ mercātia cuꝫ pecunijs patris. ⁊ occa
ſiōe hui⁹ captauit beniuolētiā regis: q ſibi do
nauit quedā. an hoc erit ꝓfectitium: Spe. uꝫ
tenere ꝙ ſic. Sꝫ Bar. i. d. l. cū oꝫ. dicit h dēm
Spe. eē ꝯ caſuꝫ. l. ſociū qui in eo. ff. ꝓ ſocio.
Sꝫ idē Bar. in. d. §. i arrogato. dicit ꝙ qcqd
fil⁹ hꝫ bñficio patris: ſeu eius occaſiōe: dicit
ꝓfectitiū. Hoc tñ limitari dꝫ ſic: qḋ filius hꝫ
bñficio patris: intellige qñ beneficiū patris eſt
cā ꝓxima vel imediata. Sicut verbi gratia.
Regis filiū meū in anglia: ⁊ das ſibi aliquid:
qḋ non dares niſi ꝑꝑ me. vñ ſum cā ꝓxima.
Secus ſi pr̄ eſſet cā remota. q꞉ ꝑꝑ patrē meū
habui noticiaꝫ cū quodā dño: diligit me plus
q̄ꝫ patrē meū. Certe illud qḋ daretur mihi ab
illo dño: nō erit ꝓfectitiū ſꝫ aduentitiū. hāc di
ſtinctōem ponit tex. i. d. l. ſocium.

10 ¶ Utrū aūt pecunia data a patre filiofa. dicat
ꝓfectitia vel aduentitia: Dic ſm Bar. ꝙ aut
ꝑceſſerunt merita filij: que ſi q̄libet extraneus
feciſſet idem habuiſſꝫ: ⁊ tunc erit aduentitia. ⁊
per ꝯſequens nō cōmunicāda. Et tꝫ donatio
etiā a pricipio: nec pōt reuocari. Aut nō do
nat ꝑꝑ merita ſꝫ vt filio. ⁊ ſic eſt ſimplex do
natio. De h uide ſupra diffuſe. Donatio prio
§. xlvj. Et an pater uſufructuari⁹ ſi monachat
extinguatur uſufruct⁹ quē hꝫ i aduentitijs fi
lij. Et an pater teneatur facē inuentariū de di
ctis aduentitijs: ⁊ ḋ donatiōe facta a patre fi
lio i actu emācipationis: an ſit ſimplex uel ob
cām ⁊ multis alijs: vide ibi ſingl'r. Quartuꝫ
peculiū ē aduentitium: qḋ acqritur ex induſtria
uel donatōne ſcā aliūde q̄ꝫ intuitu patris: vel
aliter aliūde ꝓueniat ex euētu vl' fortuna. Fal
lit tñ i reb⁹ que ab iperatore vel auguſta do
nātur ꝑ. l. cū multa. circa finē ibi ſꝫ ad ſimilitu
dinem caſtrenſis peculij. C. de bo. que li. Ex
quo iſert Ludo. ꝙ idē ē in donatis filio ꝑ ali
quē regem: q꞉ qḋ ſtatutum eſt generaliter de
maieſtate imperiali: idem intelligitur ſtatutuꝫ
particulariter ḋ regali maieſtate. allegat nota
ta ꝑ Inn. in. c. ſuꝑ quibuſdā. de verbo. ſigni.
In aduentitijs tamē filiuſfa. acquirit ꝓprieta
teꝫ: ſed pater hꝫ vſufructum donec uixerit: niſi
ſibi remittat uſufructuꝫ: vel niſi ab aliquo ſibi
detur: vel relinquatur hoc pacto: ut ad patreꝫ
nō ꝑtineat uſufructus: vel niſi ſuccedat filius
una cuꝫ patre in hereditate fratris uel ſororis:
uel niſi qñ pater noluit aſſentire filio adeunti
aliquā hereditatē: uel niſi patre matrimoniuꝫ
minus legitime ſoluēte: bona filijs applicen
tur. ut in auc̄. vt nulli iudi. §. q꞉ uero. De pre
dictis uide ſupra diffuſe. Donatio prio. §. xlij.
Nota tñ ꝙ in bonis paternis filius nō hꝫ ali
quā ptātem: niſi q꞉ dꝫ ali: etiā ſi eſſet emācipa
tus vbi egeret: ⁊ aliter ſibi cōmode ⁊ honeſte
ꝓuidere non poſſꝫ. ſicut ⁊ ecōuerſo. vide. s.
Alimēta. i pri. ⁊. c. Parētes. Et ſi ꝑter volū
tatē patris accipet ḋ bonis eius: rē alienā cō
tractaret: ⁊ ſic furtū cōmitteret. Et ſi i futurū:
vel poſt mortē patris haberet vñ reſtituere: te
neret in cōſcia. Nota etiā ſm Panor. in ru
brica de pec. cle. ꝙ quo ad cl'icos ⁊ laicos iſta
peculia nō videtur differre niſi in aduentitio.
Et intellige de clericis filijſfa. Nam per cleri
catū nō eximunt a patria ptāte i tēporalib⁹. lꝫ
glo. aliud ſenſerit ⁊ minus bene in. c. indeco
rū. ḋ eta. ⁊ qua. Sed Inn. tꝫ ibi primū ⁊ cōi
ter doc. ⁊ ꝓbatur in. c. ꝑ venerabilem. qui fi.
ſint le. vbi eſt ſpāle in epo.

¶ An autem illud quod eſt laicis aduentitiū 11
ſit clericis caſtrenſe vl' quaſi: vide. s. Cleri
cus. iiij. §. ſi.

¶ Querit ḋ. q. nōbili. Pone. filiuſfa. cōmi 12
ſit crimē ꝑꝑ qḋ ſi eēt pr̄familias: oia eius bo
na publicari deberēt: ⁊ hꝫ bona aduētitia. An
ꝓprietas bonoꝝ aduētitioꝝ veniant publicā
da: vſufructu ipſoꝝ bonoꝝ apud patrē dimiſ
ſo: ſm ꝙ de iure dimitti dꝫ: ſꝫ. Quidā dicunt
ꝙ ſic. Naꝫ iſte filiuſfa. tale delictuꝫ cōmiſit: ex
quo ḋ iure veniunt publicanda: ergo publica
bitur proprietas bonoꝝ aduētitioꝝ que ē ꝓ
pria ipſius filij: vt i. d. l. cū oꝫ. Itē delicta non
debēt remanere ipunita. l. ita vulnerat⁹. ff. ad
l. aq. ergo dicēduꝫ eſt ꝙ publicabit ꝓprietas
bonoꝝ aduētitioꝝ: ne delictū filijfa. remaneat
ipunitū. Sꝫ i ꝯtrariū eſt cōis opinio doctoꝝ. Et
ꝓ hac opi. ē Bar. i. l. ſi ſinita. §. ſi ḋ vectigali
bus. ff. ḋ dā. iſec. Idē Ang. ⁊ Sali. Et rō ē:
q꞉ ex delicto filij pr̄ ñ tenet ḋ peculio. l. i. §. ſi fi
lius. ff. ḋ his q deie. vel effu. l. iij. §. idē ſcribit.
ff. ḋ pec. ergo nō publicabit ꝓprietas bonoꝝ
aduētitioꝝ. Nec ob. qḋ dictū ē prio: ꝙ iſte fi
liuſfa. tale delictū cōmiſit ⁊c̄. dico ꝙ nō ſeqt
ꝓprietas bonoꝝ aduētitioꝝ eſt filij: ⁊ filius
tale delictum cōmiſit ex quo de iure bona ve
niunt publicanda: ergo publicatur ꝓprietas

bonoꝝ aductícioꝝ. Nā ſic videm⁹ ī mľicre q̄
lꝫ tale ďlictū ꝯmittat: ex quo ď iuř veniūt publi
cāda bōa ſua: nō tñ dos publicabiť. auc̄. ꝯtra
ſi filij. C. ď repu. Si ergo ñ publicať dos que
ē ꝓpriū přioniū mulieris. l. iij. §. ſꝫ vtꝝ. ff. de
mio. ergo eadē rōe ñ puplicabiť ꝓprietas bo
noꝝ aductícioꝝ: lꝫ ſit filij. Nō ob. ſi dicať ꝙ
dcā ꝓprietas ñ ē přis: ergo ei⁹ ñ itereſt: vtrū
publiceť vel ñ: qꝛ rñdeo ꝙ hoc ñ ſeqť. Naꝫ ſic
ēt vides i filio hñte peculiū ꝓfecticiū: qď lꝫ nō
ſit ſuū: ſꝫ přis: tñ ei⁹ itereſt ne illď peculiū pu/
bliceť. d. §. ſꝫ vtꝝ. Sic ēt videm⁹ in dote q̄ lꝫ
ſit ꝓpriū přimoniū mulieris: tñ itereſt přis ne
publiceť. Nō ob. ꝙ ďlicta ñ ďbēt remanē ipu
nita: hoc fateor. Sꝫ lꝫ i cāu nřo fili⁹ ñ hēat bo
na i qb⁹ poſſit fieri publicatio: ñ tñ delicta re/
manebūt ipunita ſꝫ i ꝑſona graui⁹ puniet. Et
fūdamētū doctoꝝ tenētiū hāc opīonē ē: qꝛ ſi
liuſſa. ꝓhibeť alienare fauore přis: ⁊ ꝓpterea
puplicatio ē ēt a iure ꝓhibita ne ďlictū filij no
ceat patri. Et ſic alienatio ē interdicta filio in
fauorē přis. vt ꝓbať i. §. filijs aūt. iūcta glo.
que ē ſup ver. ſentiāt. in l. fi. C. de bo. que li.
De iſtis peculijs vide valde pulchra. j. Reſti
tutio. xij. §. xxj. xxij. ⁊ xxiij.

13 **Additio.** ¶ Sꝫ ꝓ maiori declaratiōe
ꝑdictoꝝ marie ſocietatis
fratrū: vt mā iſta plene hēatur: pūo notandū
ē ꝓut colligiť ex notatis ꝑ Bar. ⁊ Bal. i. l. ſi
patruus. C. cōia vtri. iudi. Et ꝑ eūdē Bal. i
addi. Bar. i tractatu ď duob⁹ fratrib⁹ ꝙ tres
ſūt ſpēs ſocietatis. Pria diciť oium bonorū.
Scďa ois queſtus: ⁊ ſm glo. in. l. queſtus. ff.
ꝓ ſo. queſtus dř lucrū. Tertia dř ſocietas cer
te rei vel certe negociatiōis. Prima ſocietas
omniuꝫ bonoꝝ tunc ē quādo expreſſe agiť ꝙ
ſint ſocij omniū bonoꝝ. vt ē tex. i. l. iij. §. j. ff.
ꝓ ſo. ⁊ i. l. coiri. eo. ti. ⁊ iſti tales cōmunicant
omia que acquirūt ex quacūqꝫ cauſa laborā/
do vel negociādo: ſiue ex donatis: ſiue ex lega
tis: ſiue ex hereditate ⁊ huiuſmodi. Itē ſtipē/
dia que dātur militibus. l. q ſtipēdia. C. de ꝓ
cura. Et ſalaria quecūqꝫ habētur ex caſtrenſi
vel quaſi. l. cuꝫ duobus. §. ideꝫ papi. ff. ꝓ ſo.
Itē teneť cōicare id qď acqſiuit ex iniuria ſibi
facta: vel ex lege aqlia: vel quicqd acqſiuit ex
dāno ſuo corpori illato vel filijs ſuis. vt. d. l.
cū duobus. §. ſociū. Scďa ſocietas dicitur ge
neraliter ois queſtus ⁊ lucri: ⁊ i ſti cōmunicāt
oia que prouenīūt ex opera. i. ſolertia alterius
ſed nō donationē ſimplicē: ſiue cauſa mortis
vel legata vel hereditatē: nec debita alterius:
niſi que ſūt cauſa queſtus vel ſocietatis. Ter
tia dicitur ſocietas certe rei ſcilicet conuiuēdi:
qꝛ viuūt ad vnuꝫ panē ⁊ vinū: vel certe nego
ciationis: vel lucroꝝ que cōſequūtur: licet in
diuerſis negociatōibus vľ operis: ex qbus lu
crātur: quāuis aliquādo alter ponat operaꝫ:
alter pecuniā: aliquādo vtrūqꝫ. De qb⁹ hēs
plura. j. c. Societas.

¶ Secūdo vidēdū ē quomodo cognoſcetur 14
ꝯtracta ſocietas iter fratres vel alios ſimuľ ha
bitātes: ita ꝙ omnia lucra ſint cōmunicanda.
Bar. i. d. l. ſi patruus. dicit ꝙ quando plures
fratres ſtant iſimul: aut nullus negociať: aut
alter ſic: ⁊ alter non: aut omnes negociātur.
Primo cāu nō poteſt dici cōtracta ſocietas:
licet hereditatē paternā ⁊ maternā teneant ſi/
mul ⁊ indiuiſaꝫ. vt. l. cū duobus. §. ſi fratres.
ff. ꝓ ſo. ⁊. ff. famil. her. l. ex parte. §. fili⁹. Se
cūdo caſu idē. Nam nō poteſt videri cōtra/
cta ſocietas. Nā ex hoc ille qui negociať ma/
gis videť donare q̄ꝫ ſocietatē ꝯtrahere. vt. ff.
pro ſo. l. v. Tertio cāu dic ꝙ ſi alter eorū ē pu
pillus nō poteſt intelligi cū eo cōtracta ſocie/
tas: qꝛ hoc nō poſſet expreſſe. vt. ff. ꝓ ſo. l. vt
in cōductōibus: ergo nec tacite. vt. ff. loca. l.
qui ad certū. Si auteꝫ vterqꝫ ē maior: tūc dic
ꝙ ſi ponūt lucrū in cōmuni ꝙ ex hoc preſumi
tur inter eos cōtracta ſocietas nō tamē om/
nium bonorū: vt quidā dicūt: ſed gratia que/
ſtus illi⁹ mercātie. Et ꝙ ſit cōtracta ſocietas
ꝓbatur: quia talis cōmunicatio queſtus non
poteſt itelligi aliter fieri circa nomē ⁊ ius ſo/
cietatis: ⁊ ideo ꝑſumitur ſocietas. Secūdo ꝙ
preſumať ſocietas queſtus illius mercātie tā/
tum: ꝓbatur quia actus noſtri volūtarij non
extēdūtur vltra ea que geruntur. vt. ff. de iti.
actuqꝫ pri. l. j. §. viuianus. Sꝫ Bal. i. dcā ad
di. quo ad primū mēbꝝ dicit ꝙ etiaꝫ ſi nullus
negociatur pōt ex actibus apꝑere ſocialis ef/
fectus: ſicut ē iter nobiles q nō faciūt queſtua
rias mercātias: tamē quecūqꝫ dona: quecūqꝫ
ſalaria: quaſcūqꝫ dotes acqrūt: in cōmuni cō
ferūt. Nemo eim pōt negare hos eē ſociales
actus ex quibus ꝑſumitur intētio ⁊ volūtas.
vt dicūt Ia. ď are. Riꝫ. ⁊ Oldra. Siľr dicit
Bal. ꝙ ſi vn⁹ negociať: ⁊ alter nō: tamē ille
qui ñ negociatur: oia que obueniūt ſibi: puta
ex redditib⁹ ꝑhēde: vel ex dotib⁹: ⁊ huiuſmōi

[BIBL]IOTECA UNIVERSITARIA DE

ponit in cõmuni: ⁊ ſic faciũt hĩcide. Itẽ pre
ſumitur ſocietas etiã ex actibus i vna mercã/
tia vl' arte. ⁊ alter i alia: vt i aduocatis ⁊ tabel
lionibꝰ. Nã lucroꝝ cõmunicatio ẽ ſocietatis
ĩcohatio vel ꝯtractio. Nã huiuſmodi actꝰ in/
ferũt ſocietatẽ qꝛ ordinãtur ad ipſam. Idem ſi
vnus hꝫ curã domus: ⁊ alius cẽt aduocatus
vl' aliter lucrareť ⁊ poneret in domũ: videtur
ꝯtracta ſocietas. Idẽ dicit ſi vnus ẽ maior ⁊
alter minor: ⁊ pupillus hꝫ tutorẽ qui cõicat: ⁊
ei ꝯmunicať. Idẽ dicit ꝙ ſi actus ſũt vniſor/
mes: ſocietas reſtrigitur tãtum ad queſtus q
veniũt ex ipſis: ſed i actibus diffoꝛmibus ⁊ in
ſe varietatẽ hñtibus preſumitur ſocietas gene
raliter ꝯtracta. Nec ꝯſidero an vnus plus lu
cretur: ⁊ alter minus i hac generali ſocietate:
ſꝫ equaliter oĩa ſũt partiẽda. l. ſi ſocíꝰ ꝓ ſilia
ff. ꝓ ſo. hec Bal. An autẽ opi. Bar. poſſit
ſuſtẽtari. videbimus i primo ſequẽti dubio ꝑ
Pau. Et ex iſtis duobꝰ notabilibꝰ patebit ve
ritas multarũ queſtionũ.

15 ¶ Et primo. pone. duo fratres qui hẽbãt he
reditatẽ paternã indiuiſaꝫ contraxerũt adinui
cẽ ſocietatẽ ſimpliciter. ſ. omnis queſtus ⁊ lu/
cri. Vnus eorum lucratus ẽ ex officijs: vel ex
meritis ſue pſone: an iſta lucra teneať cõicare
alteri fratri? Reſpõſio pꝫ ex predictis ſupra in
primo notabili in ſecũdo mẽbro. Nã iſta ẽ ſo
cietas queſtus ⁊ lucri: non autẽ omniũ bono
rũ. Ideo iſte cõmunicare tenetur lucrũ qđ ꝓ
uenit occaſione bonoꝝ patrimonialiũ ⁊ mer
cãtie: non autẽ qđ prouenit aliunde. Sed hoc
lucrũ ꝓuenit aliũde: ergo ⁊c̃. Et h̃ tꝫ Pau.
i quodam cõſilio qđ incipit. In cã vertẽte. ꝙ
iſta lucra erũt ſibi ꝑcipua: ⁊ ñ cõicabit: qđ ꝓ
bat primo per. l. cũ duobus. §. ſi fratres. ff. ꝓ
ſo. vbi hẽtur ꝙ ſi fratres tenuerũt hereditatẽ
paternã indiuiſam: vt emolumẽtum ac dãnũ
in his cõiter ſentiretur: qđ aliunde queſierũt
in cõmune nõ redigitur: quaſi videatur con/
tracta ſocietas i bonis patrimonialibus: non
autẽ in lucris aliunde obueniẽtibus. Et maxi
me videtur hoc ꝓcedere in lucris queſitis ex
officijs vel alias ex merito pſone. Nã in iſtis
lucris ẽ ſpeciale ꝙ quãtũcũqꝫ duo contrahãt
ſocietatẽ ẽt expreſſe nõ itelligitur cõtracta ſo/
cietas niſi i his que ꝓueniũt ex queſtu ſeu idu
ſtria pſonaꝝ vt exercẽdo mercimonia ⁊ ſil'ia:
Ea vero que ꝓueniũt ex meritis pſonaꝝ nõ
veniũt i ſocietate ſimpl'r ꝯtracta. vnde here/
ditas vel legata: ſeu donatõẽs que deferũtur
vni ex ſocijs ñ veniũt i cõi. vt. l. coiri. cũ. v. ll.
ſe. ff. ꝓ ſo. Salariũ vero qđ deferť rõe officij
ꝓuenit potiꝰ ex merito pſone q̃ꝫ ex queſtu ſeu
opa ſocij. Facit. l. cui muneriſ. ff. đ mu. ⁊ ho.
⁊ qđ nõ. i. l. j. ff. ſi meſ. fal. mo. di. Hinc ẽ ꝙ
qcqd lucrať filiuſfa. ex officijs publicis acqrit
ſibi ⁊ ñ patri: ⁊ reputať peculiũ quaſi caſtrẽſe.
vt i. l. ſi. C. de inoffi. te. ergo fortiꝰ in cãu pñti
nõ debẽt dicta lucra ꝑuenire i cõe: niſi i illa ſo
cietate ꝑ expreſſũ pactũ fuerit ꝯuẽtũ iter frẽs.
Hoc idẽ ſentit aptius Spe. i ti. de iudicijs. §.
ſeqtur. ver. qd ſi alter. vbi plus dicit ꝙ etiaꝫ ſi
vnus ex fratribꝰ fuit remotꝰ ab officio ꝑꝑ in/
ſufficientiã ſuã. ⁊ alter ſubſtitutus i locũ ſuum
nõ dꝫ ſalariũ eẽ cõe: ſed precipuũ illiꝰ fratris
ſubſtituti i officio. Hoc idem videtur ſentire
Bar. i. d. l. ſi patruꝰ. vbi diẽ ꝙ ſi nemo ex fra
tribꝰ in cõi hñtibꝰ negociať. ꝙ nõ videtur eẽ
ꝯtracta ſocietas i lucris aliũde eis ꝓueniẽti/
bus: lꝫ aliter videať ſentire Bal. Dictũ tamẽ
ſuũ aperto iure nõ ꝓbatur. Nec ob. ꝙ iſta lu
cra deputata ſint i vtilitatẽ bonoꝝ cõiuꝫ: qꝛ ꝑ
hoc ñ dꝫ cẽſeri ꝙ voluerit cõicare. Nã qcqd
ſolus expẽdit de ſuo in re cõi põt in diuiſione
illiꝰ rei illđ repetere. vt. l. in hoc iudiciũ. ff. cõi
di. ſicut videmꝰ i cãu ꝯtrario. Si eĩm ex bo/
nis cõibus dotať filia vnius fratris: dꝫ in diui
ſione bonoꝝ ꝯputari in portiõe ꝯtingente ip
ſum fratrẽ. vt notat Spe. i. d. §. ſeqtur. i ver.
quid ſi vnus. ⁊ in ver. qd alter. Et idẽ i alijs
expẽſis factis ꝓ vtilitate vnius dũtaxat. vt no
tat Spe. i. d. §. ver. qd ſi vnꝰ ex coheredibꝰ.
Et predicta maxime videtur ꝓcedere i lucris
queſitis per illũ fratrẽ poſt mortẽ fratris ſui re
manẽtibus ex eo filijs ipuberibus cũ quibus
nõ põt dici ꝯtracta ſocietas. Nec debet pre/
ſumi donatio maxime ſi habet filios: qꝛ nõ eſt
veriſimile ꝙ dictus frater habẽs filios ꝓpri/
os voluerit lucrũ ꝓprium tollere filijs ⁊ cõ/
municare nepotibꝰ ex fratre. Et hec videntur
de mẽte Bar. i. d. l. ſi patruus.

¶ Secũdo quero. Si vnꝰ fratrũ ſoluit ꝯdẽ/ 16
nationẽ: an alter teneatur ꝯtribuere iure ſocie
tatis? Reſpõſio pꝫ ex primo notabili. Nam ſi
iſti nõ ſunt ſocij oĩum bonoꝝ: ſꝫ ſolũ queſtus
⁊ lucri: tũc ali frater nõ teneť cõmunicare. Si
autẽ ſunt ſocij oĩum bonoꝝ: tũc aut fuit licite
ꝯdẽnatus: ⁊ tũc alter ꝯmunicare nõ tenetur.
Aut fuit ꝯdẽnatus per iniuriaꝫ iudicis: ⁊ tũc

debet ſolui de cõmuni. vt i dicta. l. cum duo/
bus. §. ibidẽ. ubi etiã habetur ꝙ ſocius omni
um bonoꝝ nõ tenetur cõmunicare que acq/
ſiuit illicite. Et per contrariũ põt primo infer
ri ꝙ ea que acquirit ſocius omniũ bonoꝝ li/
cite ex quocũqꝫ titulo vel quacunqꝫ cauſa uel
modo tenetur alteri ſocio ꝯmunicare. Tertio
iſertur ꝙ ſi vnꝰ ex dictis ſocijs fuerit ꝯdẽnatꝰ
iuſte ꝛ ex culpa ſua: alter ſociꝰ ñ tenetur ei ꝯtri
buere. Minꝰ ergo tenebitur ſociꝰ ſcḋe ſpẽi. ꝛ
hec nota q̄ꝛ faciũt ad multa.

17 ❡ Tertio quero: quid ſi vnus fratrũ lucretur
aliquid ex ſucceſſione: an teneatur alteri fratri
ſocio cõicare? Reſpõſio pꝫ ex dictis in primo
notabili. Nã ſi ſũt ſocij oium bonoꝝ tenetur
cõicare. Idẽ dic ſi vnꝰ fecit debitũ licite quod
cunqꝫ ſit illud tenetur alter frater pro portõne
ſua. Nã ſicut dictũ ẽ ſi ſociꝰ oium bonoꝝ te/
netur cõicare quicq̄d licite acq̄ſiuit: ſic a ꝯ̄rio
aliꝰ ſociꝰ tenebitur ad debita licite ꝯ̄cta ꝑ alte/
rũ socioꝝ. Et iõ ſi vnus fratrũ maritat filiã al
ter frater tenetur ꝯtribuere. Idẽ ſi vnꝰ mili/
tat alter frater dꝫ ꝯtribuere. Et idẽ dici ſimili
bus. vt dicit Bal. i dicta addi. q̄ concludit ꝙ
vbi appꝫet ꝙ ſint ſocij oium bonoꝝ eadeꝫ per
oia dicẽda cẽnt que i extraneis ſocijs dicũtur:
q̄ꝛ cẽnt ꝑticipãda ꝓſpera ꝛ aduerſa. Secus ſi
non cẽnt ſocij omniũ bonoꝝ: quo caſu itelli/
ge Spe. i. d. §. ſequitur.

18 ❡ Quarto quero: an factũ vnius fratris no/
ceat alij qñ ſunt ſocij oium bonoꝝ: puta ſunt
duo fratres oium bonorum ſocij. Vnus emit
quãdam gabellaꝫ a cõi ꝛ promittit certã pe/
naꝫ. Alter frater venit contra illum cõtractũ.
Queritur: an ꝑ hoc incidat in penã? Reſpon
det Bal. vbi ſupra ꝙ nõ: q̄ꝛ ille qui ꝯtrauenit
nõ incidit: q̄ꝛ nõ obligatur. vt. ff. pro ſo. l. iur̃
ſocietatis: ſed alter qui ẽ obligatus nõ incidit:
q̄ꝛ non cõtrauenit.

19 ❡ Quinto. Erant duo fratres. vnꝰ diues. al
ter paup. Diues poſuit i ſocietate. x. Alr̃ pau
per poſuit opaꝫ pſonalẽ: ꝛ cũ diu duraſſet ſo/
cietas: cãu oia ꝑierũt. Querit̃: an ille q̄ poſu/
it operã tãtuꝫ teneatur alteri fratri ad aliquid?
Et videtur ꝙ teneatur ad dimidiã capitalis:
vt. l. cũ duobꝰ. §. ſi i cocũda. ff. ꝓ ſo. ꝛ hoc tꝫ
Ia. de are. i. l. j. C. ꝓ ſo. lꝫ gl. ibi aliter ſentiat.
de hoc dic vt. c. Societas. §. xj.

20 ❡ Sexto. an cingula: perle: ꝛ veſtimenta pre
cioſa que facit pater nurui imputẽtur in ꝑtem
filij? Reſpõdet Bal. vbi ſupra ꝙ ſic. ſ. quãtũ
valẽt nũc: nõ autẽ quãtũ fuerũt empta: q̄ꝛ iſte
res nõ preſumũtur donate ſꝫ ꝯmodate. vt. ff.
ꝯmo. l. ſi vt certo. §. interdũ. Niſi magis di/
gnitas ꝛ diuitiaꝝ tumultus faceret pſumi cõ
tra. vt. l. filius. ff. ď dona. An aũt veſtimenta
p̂cioſa: vel vilia ꝛ iocalia que dat vir vxori de
beãt eẽ vxoris vel heredũ mariti. Et an exce/
nia fcã vxori a ꝯſãguineis viri vel vxoris ſint
ipſius vxoris. Et an veſtes lugubres facte ab
heredibꝰ mariti ſint vxoris? Vide. ſ̄. c. Dona
tio. j. §. xxxvij. xxxviij. ꝛ. xxxix.

❡ Septimo: vtrũ lucrũ vxoris alteriꝰ fratris 21
ſit cõicandum? R. Bal. in. l. ſi vxor. C. de cõ
di. inſer. ꝛ. d. Vbal. de ꝑuſio in. l. cũ duobus.
ff. ꝓ ſo. ꝙ aut mulier eaſdẽ operas facit ſicut
hoies in laborãdo: ꝛ ſic ipſa dꝫ habere parteꝫ
lucri ꝛ diuidetur i capita. Aut vxor exercet ali
quam artẽ vel mercantiã: vel eſt obſtetrix vel
cirugica: ꝛ tũc ſi ponebat omnia lucra in cõ/
muni: ꝛ ſimiliter vir ꝯtracta ẽ ſocietas: q̄ꝛ mu
lier cũ viro poteſt cõtrahere ſocietatẽ ſm eũ/
dẽ Bal. Et ſic lucra erũt ꝯmunia. Aut vxor
tenebat ſeparatum lucrũ: vł ex alijs ꝯiecturis
apparebat ꝙ nolebat cõtrahere ſocietatẽ: tũc
de operis cõmunibus obſequialibus que ſiũt
a mulieribꝰ in domo ſm qualitatẽ perſone: vt
facere lectũ: coquinã ꝛ ſimilia: non põt lucruꝫ
cõſequi: q̄ꝛ tenetur operari i domo in qua reci
pit alimẽta. vt vult gl. i. l. ſicut. ff. de operis li.
Immo ſi deſiſteret a talibꝰ obſequialibꝰ opis
ẽt ꝑue eſtimatõis ꝑꝑ faciẽdã artẽ: ꝑs lucri ta
lis artis dꝫ cõicari cũ viro: ꝛ alijs fratribꝰ ſm
iudiciũ boni viri. Et hoc verũ niſi haberet ali
mẽta iure legati: q̄ꝛ tũc nõ tenetur operari in
domo dantiũ talia alimẽta ſm Bal. in. l. gaio
ſeio. ff. de ali. le. ꝛ Ang. i. l. i. C. de legi. here.
ꝛ i. l. ſi cũ dotẽ. ff. ſo. ma. Si aũt vltra talia ob
ſequialia exercet aliquã artẽ: ꝛ i ipſis lucratur:
põt ſibi retinere tãquã ꝓpriũ: ꝛ nõ cogit̃ cõi
care. Et hec faciũt ad nõta. ſ̄. Elemoſina. ij.
§. iiij. Et q̄ꝛ ſupra ſit mẽtio ď iudicio boni viri.
Ideo queritur q̄d itelligatur ꝑ bonũ virum.
Et erit octaua queſtio in ordine.

❡ Octauo quero: q̄ꝛ ſepe in iure dicitur ali/ 22
quid relinqui arbitrio boni viri: quid intelli/
gatur per hoc? Bl. in. c. ſtatutum. de reſcrip.
li. vi. dat duas ſo. Prima eſt Inno. qui in/
telligit per bonum virum iudicem eccleſiaſti/
cum illius loci. Secunda eſt Hoſti. qui dicit

ꝙ quãdo dicitur regrẽduz arbitriũ iudicis. i.
boni viri. ⁊ ſic itelligitur. l. ꝯtinuus. §. cuz ita
ff. de verbo. obli. Et in hac ſo. videt̃ reſidere
glo. que ẽ vltio loco. ⁊ i. d. §. cũ ita. ẽ tex. cla/
rus de hoc. Ibi eĩm tex. exponit iudicẽ. i. bo/
nũ viꝝ. Hic legiſte faciũt regulã ex illo tex. ꝙ
vir bon⁹ ⁊ iuſt⁹ iudex a lege vocat̃. qḋ ẽ nõꝫ.
23 ¶ Nono quid ſi vnus fratrũ dotauit filias al
terius fratris ſciẽtis ⁊ patiẽtis? Reſpõſio pa
tet ex primo notabili ⁊ ex prima. q. Naꝫ ſi iſti
ſũt ſocij oium bonoꝝ: tũc alter frater tenet̃ cõ
tribuere. Al's ſecus.
24 ¶ Decimo: vtrũ cum fratres ſtãt ſimul poſt
mortẽ patris: ⁊ vnus de fructib⁹ laboꝝ ſuoꝝ
vel de alijs bonis poſuit in domo ꝓ cõi victu
poſſit repetẽ illud plus i diuiſiõe? R. d. Ubal.
vbi ſupra. ꝙ illi qui extãt ſũt ſui: niſi ꝯcta ſit ſo
cietas i illis. Si aũt ſũt ꝯſumpti: tũc ſi iter eos
erat ꝯtracta ſocietas ꝯuiuẽdi: q2 viuebant ad
vnũ panẽ ⁊ vinũ: tũc nõ hẽtur ꝯſideratio ad
illud plus: q2 ſocietatꝫ iur̃ cõſumpti intelligũ/
tur. vt i. c. ſi duo fratres. de fra. de nouo bñ.
inueſti. in vſi. feu. Et hoc nõ rõne fraternita/
tis vel cohabitatõis: ſed cõis mẽſe ſm Bal.
ibi. Et hoc facit ad fratres quorũ vnus habet
maiorẽ familiã altero. Si vero ſocietas cõui
uẽdi nõ erat iter eos: puta q2 vnus minor in/
ter quos nõ ꝯtrahitur ſocietas: vt dictũ ẽ ſu/
pra in ſecundo notabili: vel alter furioſus: vel
ꝓdigus cui erat iterdicta adminiſtratio: vel
monachus ⁊ ſil'es: ⁊ tũc expẽſe nõ iputãtur
iter fratres que ſũt facte ꝓ alimẽtis niſi ꝓte/
ſtetur ꝙ nõ intẽdit donare. vt. l. nẽſenius. ff. d
neg. ge. vel niſi q2 redditus cões erãt ſufficiẽ
tes ad alimẽta: ſed ꝯſeruabat frumẽtũ vt me/
lius vẽderet: vel q2 naturali caritate nõ tene/
bat̃ alimẽtare. ar. l. ſi. ff. de pe. here. Itẽ quã/
do ille q fecit ipẽſas erat pauꝑior: vt nõ. in. l.
alimẽta. C. de neg. ge. ſm Ja. butri. q2 prima
caritas icipit a ſeipſo. Et ſic Bal. i. l. ſi pater/
no. C. de neg. ge. ẜ de ruſticis quoꝝ vn⁹ mul
ta poſuit i domo pro alimẽtis. ꝙ põt petere:
quãdo i filijs alimẽtatis nõ erãt opere equa/
les correſpõdẽtes alimẽtꝫ: q2 cõiter ruſtici ſũt
pauꝑes: ⁊ raro hñt pecunias: iõ nõ preſumit̃
donare: cũ ipſe nõ hẽat ſuꝑflua.
25 ¶ An ãt lucꝝ qḋ facit vn⁹ fratrũ cũ pecunia
hereditaria mercãdo ſit cõicãdũ cũ alijs fratri
bus? vide i. c. Societas. §. xxxiij. ⁊. xxxiiij.
26 ¶ Undecimo. Pone. Sũt duo fratres. vn⁹
maior: alter minor. Maior adminiſtrauit bona
minoris cõi nomie. An talia facta cõi nomine
per maiorẽ debeãt per fratrẽ minorẽ appro/
bari? Ro. i quodã cõſilio qḋ icipit. Omnipo
tentis poſtulato ſuffragio. dicit ꝙ vtiliter ge/
ſta per maiorẽ minor frater geſta hẽre tenetur
ff. de nego. geſt. l. põponius. Ea vero que dã
noſe geſta ſunt: rata hẽre nõ tenetur. Quin/
imo dico ꝙ ea damna que dolo vel lata culpa
huius maioris adminiſtrãtis ipſi cõmuni pa
trimonio illata ſũt: ipſe adminiſtrãs ſibi ipu/
tare dꝫ. adeo vt ⁊ idẽ huic fratri miori cũ quo
ſibi cõmunis ẽ pro eius rata huiuſmodi dãna
emẽdare teneat̃. ff. famil. her. l. heredes. §. nõ
tãtum. ⁊. §. itẽ culpe. ⁊. l. ⁊ puto. §. ẜ ⁊ ſi do/
lo. ⁊. l. in cõi diuidũdo. ⁊. l. ſi is cũ quo. ⁊. l. in
h iudiciũ. ⁊. l. cõis ſeruus. ff. cõi diuidun. De
inde idẽ Ro. querit. An lucrũ factũ per dictũ
maiorẽ ex pecunia cõi ſit cõicanduz: lꝫ minor
nõ approbet dãna illata cõioni? R. ꝙ aut ipſe
cõi nomine pecuniã adminiſtrauit: ⁊ tũc lucruz
ẽ cõe. ff. pro ſo. l. ſocius ſocio. Nec obſtat ꝙ
cũ nõ ſentiat ipe minor partẽ dãni emergẽtis
igit̃ non dꝫ ſentire ptẽ lucri. Quia dico h eſſe
falſuz. vbi dolo ſine culpa ipſius adminiſtrã/
tis dãnũ euenit: q2 tũc partẽ dãni minor ipe ñ
patit̃: lꝫ partẽ lucri ꝯſequat̃. vt ſupra dictũ ẽ.
Quinimo dico ꝙ ⁊ dãnũ obueniẽs ſocietati
dolo ſeu culpa ꝯſocij nõ ꝯpenſat̃ cũ exceſſiuo
lucro qḋ ipſe ſocius admiſtrãs cõioni ſeu ſo/
cietati q̃ſiuit. quoniã ẽt h nõ obſtante dãnum
illḋ ſibi iputare tenet̃. Caſus ẽ. ff. ꝓ ſo. l. ñ ob
eã. cũ. l. ſe. Aut cõeꝫ pecuniã admiſtrauit iſte
maior noie ꝓprio ⁊ ſibi ſoli acq̃ſiuit. Caus ẽ
i. §. ſi vn⁹ ex ſocijs. l. ſi vn⁹. ff. ꝓ ſo. Et ꝓbat̃
i. d. l. ſi patruus. Bene tñ h caſu dico ipm mi
norem agere poſſe ꝯ maiorẽ: quãti ſua itereſt
hãc pecuniã cõi noie nõ fuiſſe admiſtratã. vt
notat gl. i. d. §. ſi vnus. h Ro. Adde ẽt predi
ctis ꝙ qñ ſũt plures fratres q indiuiſaꝫ ſubſtã
tiaꝫ poſſidẽtes: ſi neſcit̃ cui⁹ noie fecerit: tũc ſi
ꝯtinuauit negociũ ſolitũ cum alio fratre mor
tuo ſuperſtitib⁹ filijs fratris ſic videt̃ cõi noie
feciſſe. ar. l. nã ⁊ ſeru⁹. §. ſi viuo. ff. de nego.
ge. Si vero fecit negociationẽ inſolitã: ſic p̃/
ſumitur ꝙ noie ꝓprio: niſi ex libris rõnũ ali/
ud appꝫret. vt vult Bar. i. d. l. ſi patruus.
¶ Duodecimo. vtrũ cum vnus fratruz po/ 27
nit ſua lucra ꝓ reparatõe cõmunis patrimo
nij: vel emit boues pro colẽdis poſſeſſiõibus

cōībus poſſit illud repetere: R. do. Vbal. vbi ſupra ꝙ ſic ꝑ tex. i. l. ex duobus. ff. de neg. ge. Et Bal. i. l. filic. C. famil'. her. Deciotertio. Sūt duo fratres. vnus legitim⁹ ali⁹ ſpurius q ſocietatē ꝯhunt oīum bonoꝝ in vita patris ipſoꝝ. Querit̄ an moriēte p̄re eius hereditas trāſeat ēt ad ſpuriū: R. Bal. i. l. i. C. ꝓ ſo. ꝙ ſic. Nō vi ſucceſſiōis nec vi relicti: ſꝫ iure ſocietatis. An aūt hoc valeat in ꝯſcia: Vide in c. ſocietas. §. xxiij.

28 ¶ Vltio reſtat videre q̄liter debeat fieri diuiſio iter fratres d̄ bonis eoꝝ hereditarijs: ac eorū lucris: necnō de fructib⁹ pēdētibus d̄ poſſeſſiōibus: ſiquas tenēt ad coloniā. Et vt clarius h̄ pateat: ponam⁹ exēplū i ſcō. Ecce qdā noīe Petrus deceſſit poſt ſe relictis quatuor filijs maſcul': quoꝝ filioꝝ vnus hēbat duos filios laboribus aptos: qui quidē quatuor filij ſucceſſerūt ipſi Petro eoꝝ patri eq̄lib⁹ portionib⁹: nec vnq̄ꝫ deuenerūt ad aliquā diuiſionē bonoꝝ: ſꝫ plurib⁹ annis ſimul ſteterūt laborātes terras alioꝝ: ſimulqꝫ inuicem bona ⁊ lucra eoꝝ cōicantes. Poſt aūt aliquod t̄pus deceſſit vnus ex quatuor filijs. ſ. is q habebat duos filios. Quo mortuo ceteri fratres ſuꝑſtites ipſi defuncto querūt diuiſiōꝫ cū illis duobus filijs ex fratre ꝓcreatis. vñ queritur quō debeat fieri diuiſio: an in capita: vl' in ſtirpes: Pr̄io ponet̄ quō debeat fieri diuiſio t̄pe mortis patris. ſ. petri. Scđo quō debeat fieri diuiſio t̄pe vite primi filij: qui duos filios habebat poſtq̄ꝫ bona eorum ⁊ lucra cōmunicauerunt. Tertio qualiter nunc iſti fratres defuncti diuidere debeant cū eoꝝ nepotibus filijſqꝫ ipſius fratris defuncti.

29 ¶ Ad primū dico d̄ iure eē expeditū ꝙ iſti q̄tuor filij q ſucceſſerūt petro eorū patri debere ſuccedē equalib⁹ portionibus: ſi ip̄e Petrus ab itēſtato d̄ceſſit. l. inter filios. C. famil'. her. Si aūt ip̄e petrus deceſſit teſtat⁹ circa ſucceſſionē ſeruet̄ ei⁹ vltima volūtas, ſi ſit legitima. §. diſponat. auč. de nup. coll'. iiij.

30 ¶ Circa ſcđꝫ dico preſuppoſito ꝙ ipſi fratres habitauerūt ſimul: eorūqꝫ bōa cōicauerūt ac lucra. ꝙ ab illo t̄pe quo iceperūt bōa ſua cōicare ⁊ lucra: itelligitur iter eos ꝯtracta ſocietas tacite: vt vult Bal. in. l. ſi patruus. C. cōmunia vtriuſqꝫ iudi. Et ab illo t̄pe citra diuiſio eſt facienda in capita. q2 hoc ē de natura ſocietatis. l. ſi nō fuerint. ff. pro ſo. vcꝝ q2 vnus ex iſtis fratribus habebat duos filios: q quotidie vacabant circa negocia cōmunia. Dico ꝙ iſte pater iſtoꝝ duoꝝ filioꝝ cepta parte ſua in capita diuiſa dꝫ hr̄e reſpectu illoꝝ filiorum laborātiū ſalaria que veriſimiliter lucrarētur: ſi ipſi filij cū alijs dicto tēpore cōmunionis ſteſſent. Que quidē ſalaria taxabuntur ꝑ duos homines eligēdos ꝑ iudicē. Et hoc in bonis poſt mortem ipſius. P. patris q̄ſitis. Nec poſſum⁹ dicē ꝙ ipſi duo filij illi⁹ fratris d̄beāt habere de bonis ipſis poſtea queſitis equalē portōem ſicut ⁊ pater eorum: quia ipſi nō cēſentur in ſocietate fuiſſe tempore vite eoꝝ patris: quia nulla bona cōicauerunt prout pater eorū cōicauit: ſed ꝑſonas eorum circa negocia cōmunia cōicauerunt: ergo pro laboribus eorum debēt habere ſtipendium ⁊ cōmodū.

¶ Circa tertiuꝫ eſt videndum: an poſt mortem alterius fratris qui habebat duos filios: ipſi duo filij ſteterint in cōmunione cuꝫ eoruꝫ patruis cōicando bona eoꝝ patris cui ſucceſſerunt. Naꝫ prima ſocietas erat diſſoluta morte patris ipſoruꝫ duorum filiorū. per tex. adeo ff. pro ſo. Quo caſu per illud tēpus quo inuicē ſteterunt cōicantes bona ⁊ lucra. debet de bonis queſitis illo tēpore fieri diuiſio per capita ⁊ non in ſtirpes. De bonis vero. P. patris illorum quatuor filiorum. ⁊ de bonis poſt mortē. P. patris queſitis ſtātibus ipſis quatuor ſimul in cōione dꝫ fieri diuiſio i ſtirpes ⁊ non in capita. Reſeruatis ipſis duobus filijs nepotibus ſalarijs prout ſupra. 31

¶ Circa autem fructus pendētes in poſſeſſionibus quas tenent ad coloniā. Dico ꝙ ſi bo nes erāt cōes deductis expēſis dꝫ fieri diuiſio i capita ⁊ nō i ſtirpes. Hoc voluit Bar. in ſuo ꝯſilio incipiente. Ticiarellus. Et Bal. in addi. ad Bar. in tractatu de duobus fratribus. dicens ꝙ debemus ꝯſiderare ꝙ fructus poſſunt ꝑcipi triplici modo. Pr̄io rōne operarum exhibitarū a ꝑſonis iſtoꝝ fratruꝫ. Secūdo rōne operaruꝫ exhibitarū a bobus. Tertio rōne ſeminis ⁊ aliaꝝ expenſaꝝ factaruꝫ in metitorib⁹ ⁊ ſil'ibus. Cū ergo de diuiſiōe dictorū fructuū tractet̄. hic erit ordo. vt pr̄io detrahat̄ d̄ dictis fructib⁹ oīs ipēſa ab eis facta. Et ſi ipēſa fuit fcā ꝓ eq̄li portiōe a dictis fratrib⁹ ⁊ nepotib⁹. ita i cōi ⁊ ꝓ equali portōe reuertat̄. Nullus ē. n. caſus in quo tal' deductio n̄ ſiat. vt. ff. famil'. her. l. fūdus. Iteꝫ ſicut bo 32

ues ſūt cōes: ita illud qđ ē ꝑceptū rōe oparuꝫ
exhibitaꝝ a bobus: cōicet ꝓ ea pte ꝓ qua bo
ues ſūt cōes: qꝛ res cōis acqrit dn̄is ꝓ ea por
tōne ꝓ qua ſūt dn̄i. vt. ff. ð acqui. re. do. l. per
bouē. i ſi. De reſiduis fructib⁹ dꝫ fieri diuiſio i
capita: ita ꝙ qlibꝫ hēat portiōēꝫ ſuā: tā patrui
q̄ꝫ nepotes. Cū. n. fruct⁹ cedunt ex opis: illud
qđ qs lucrat ex opera ſua dꝫ habere preciuꝫ. l.
cū duobus. §. ſi fratres. ff. pro ſo.

33 ¶ Et ꝑdicta oia ꝯcluſiue ꝯſtrigēdo dicas pri
mo circa primā ſocietatē q̄ ē oiuꝫ bonoꝝ: ꝙ
vnus ſocioꝝ tenet alteri cōicare oia lucra: ꝛ
qcqd ſibi obuenerit quocūqꝫ titulo ꝛ mō lici
to. Scḋo a ꝯrio ſi vnus ſocioꝝ fecit debita
q̄cūqꝫ licita: alter ſocioꝝ ēt tenet ad ea equali
portōe. Tertio ſi vnus ſocioꝝ cōmiſit maleſi
ciū: alter nō tenet ꝯtribuere ꝓ ꝯdēnatōe ſol
uēda: niſi maleficium feciſſet ꝓ cōi vtilitate:
ſciētibus ſocijs ꝛ acceptātib⁹ i cōi ei⁹ vtilita
tē: qꝛ ſic erat cōe: qꝛ ex quo ſpōte ſuſceperūt lu
crū habebūt ꝛ dānū ꝯdēnatiōis. Si vō igno
rāter acceptauerūt lucrū factū iniuſte: tūc ſo
cius auferet illud ꝛ ſatiſfaciet. l. ſi igitur. ff. pro
ſo. Et ſic etiā ipſe ſolus ſoluet ꝯdēnatōēꝫ. Et
lꝫ de iure ex quo cōicauit lucrū illicitū nō poſ
ſet illud auferre niſi poſt ꝯdēnatiōem. l. ꝙ eni
ff. pro ſo. Tamē qn̄ ſacerdos iniungit ei vt ſa
tiſfaciat illis quos leſit: itelligit nō ſolū lis cō
teſtata: ſed etiā ſn̄ia lata. ꝛ ſic ꝑceptū ſacerdo
tis ē ſn̄ia ḃm Hoſti. in. c. ſi. de ſepul.

34 ¶ Circa ſecundā ſpeciē. ſ. queſtus ꝛ lucri: di
co ꝙ alter ſocioꝝ tenet alteri i his que proue
niunt ex queſtu: ſeu ei⁹ induſtria: vt exercendo
mercimonia ꝛ ſimilia. Ea vō que ꝓueniūt ex
officijs vel meritis pſone nō veniūt i ſocieta
te ſimpliciter ꝯcta. vn̄ hereditas: vel legata q̄
deferūtur vni nō veniūt in cōi. Idē dic de ſa
larijs que deferūtur vni vt ꝓ ſalario aduoca
tōis: tabellionatus: ꝛ huiuſmodi. Scḋo dico
ꝑ ꝯtrariū ꝙ vnus ſocioꝝ non tenetur ad de
bita que alter ſocioꝝ ꝯtraxit aliūde: etiā ſi lici
te ꝯtraxiſſet: vt qꝛ maritauit filiā: vl' militauit:
vel tenuit filiū in ſtudio. Multo minus tene
bit de debitis modo illicito ꝯtractis niſi in ca
ſu dicto ſupra i pmo mēbro. Tamē ſicut vnus
ſocioꝝ tenet cōicare lucra alteri occaſiōe ſo
cietatis facta: ita alter tenet alteri ad dāna que
alter ſocioꝝ paſſus ē: qn̄ ſocietas fuit cā ꝓxi
ma ꝛ imediata dictoꝝ dānoꝝ. al's ſecus. vt in
ð. l. cum duobus. §. quidam.

¶ Circa tertiā ſpeciēꝫ dico ꝙ iſti ſocij tenent 35
alter alteri ad lucra ꝛ dāna q̄ euenerūt occaſio
ne illius negociatōis vel mercātiarū de qui
bus adinuicē pacti ſunt. eodē tamen mō quo
dictū eſt in ſcḋo mēbro. De alijs autēꝫ lucris
ꝛ dānis aliunde ꝓueniētibus vnus alteri nō
tenetur. Adde tamē ꝙ predicta omnia vera
ſunt: niſi per ſpeciale ꝛ expreſſuꝫ pactuꝫ aliter
inter eos ſit cōuentū. Naꝫ tunc obſeruari de
bent ſi ſunt licita.

¶ Ultimo nō ꝙ ſi eſſent aliqui fratres q ſi 36
mul ꝯuiuerent ad vnū panē ꝛ vinū ꝛ habe
rent hereditatē paternā indiuiſam: vel huiuſ
modi: ꝛ aliter nō cōtraxerūt ſocietatē adinui
cem. ſi vnus lucraret ex induſtria ſue pſone:
vt qꝛ eſt artifex: vel iuit ad nauigādū: vel ad fa
ciendū lateres ꝛ huiuſmodi: qđ lucratur erit
ſibi ꝑcipuū: etiā ſi pater viueret. Tamen vi
uente patre vſufructus taliū lucratoꝝ erit pa
tris. Poſt mortē vero patris erit tale lucruꝫ
filij tanq̄ꝫ aduentitiū ꝛ nō cōicabit. Si tamē
alij fratres ſtantes domi expenderūt in patri
monio: vt pro recolligēdis fructib⁹: vl' aptā
dis vineis: vel huiuſmodi: alter frater abſens
tenet ꝯtribuere ſi vult habere ptem ſuā. Idēꝫ
dic ſi dicti fratres ſtantes domi laborabāt ꝓ
prijs manibus poſſeſſiōes ꝛ huiuſmodi: ha
bebunt ſalaria ſua. Et hec nota qꝛ alibi n̄ inue
nies ita bene diſcuſſa. Et decetero errare non
poteris.

¶ Utrū expēſe facte a patre i peculio filij ad 37
uētitio ſint inter fratres cōicande: R. Bar. ꝙ
aut fuerūt neceſſarie: vel ad ꝑpetuā vtilitatē:
ꝛ tūc filio iputabunt: vt. l. ſi. C. de bo. que li.
Et hoc veꝝ ſi pater fecit animo repetēdi. Se
cus ſi fecit aīo nō repetēdi. ꝙ ſi de animo ne
ſcit: tūc ſi ſūt parui ſupt⁹ videt donare. l. vtrū
ff. de do. iter vi. ꝛ vxo. Si vō ſunt magni: ita
ꝙ excedāt fructuū quātitatē: tūc videt habuiſ
ſe animū repetēdi: niſi in cā alimētoꝝ vel filij
expendiſſet. l. alimēta. C. de neg. ge. Sec⁹ ſi
nō excedūt quātitatē fructuū: qꝛ tūc etiā videt
donaſſe. ar. ð. l. ſi. Si vero dicti ſūptus n̄ fue
runt neceſſarij: nec ad ꝑpetuā vtilitatē: ſꝫ ſolū
ad fructuū vtilitatē: tūc n̄ ſūt cōicandi: qꝛ one
ra ꝑtinent ad eū. Et idē dicenduꝫ de eo qđ ex
penditur i datijs ꝛ collectis cū habeat vſufru
ctum. Nec ob. illud de viro. l. vnica. C. ð rei
vxo. ac. §. ſed nec ob impenſas. qꝛ hꝫ dotē ꝓ
pter onera matrimonij: ideo nō debꝫ graua

ri onere impenſarum.

38 ¶ An aūt fratres teneātur emēdare dānū qḋ pater intulit i bonis aduētitijs filij? R. Bal. ꝙ aut illa dilapidatio ē ſolū fructuū: ⁊ tūc nō te nenť. d. l. cū oꝫ. Hoc verū qn̄ pater hꝫ vſufru ctū dicti peculij. Si vero dilapidatio concer nit rei ꝑpetuam deterioratōem vel intollerabi lem leſionē: ſic tenētur. d. l. cū oportet. §. ſed cum tacitas.

Pecunia

Pecunia aliqn̄ capitur largiſſi me ꝓ oi re mundi q̄ pōt eē i patrimonio. j. q. iij. totū. ⁊ in l. nois. ff. de v̄bo. ſig. dicit nois pecunie appel latōe rē ſignificare: proculus ait. vbi gl. reꝫ. ſ. omnem que ſit vel eſſe poſſit in p̄rimonio. Et ſic rei appellatio latior eſt q̄ꝫ pecunie: vt in. l. rei. ff. eo. q: res ſacre ⁊ liber homo: qui n̄ pn̄t eſſe i p̄rimonio ſūt res ⁊ nō pecunie. Sꝫ ſtri cte pecunia accipiť ꝓ pecunia numerata. xiiij. q. iij. c. i. ⁊. iij. Scḋꝫ v̄o q̄tuor magiſtros ex poſitores regule beati Fran. pecunia accipi tur ꝓ oi re qua qs vtiť ad aliqḋ ꝓ precio dā dū. vn̄ dicūt ꝙ nō lꝫ fratrib⁹ minorib⁹ aliqua recipe: qbus vtanť ꝓ p̄cio ad aliqua emēda.

1 ¶ Sꝫ pone ꝙ aliquis vult dare fratri minori aliquā rē qua frater nō idiget: nūquid pote rit eam recipe vt vendat: ⁊ de p̄cio aliā neceſ ſariā emat? R. ꝙ nō. q: ſic eēt recipe pecuniā. ſꝫ bene pōt eā recipe aio nūq̄ꝫ eam diſtrahēdi ipe: ſed ꝓcuratori ordinis aſſignandi vt ipſe eā vendat vl' i neceſſariā cōmutet. q: ſic nūq̄ꝫ eſt pecunia q̄ ꝓhibetur in regula recipi q̄ꝫdiu eſt i manu eius ſꝫ poſtq̄ꝫ eſt aſſignata ꝓcura tori. Car. i cle. exiui. de v̄bo. ſig. dicit ꝙ hodie denarius ⁊ pecunia ꝓ eodē accipiuntur. ⁊ ſic exponit verbū. vel. ꝓ. ideſt. in regula.

Pedagiū

Pedagiū vel guidagiū ⁊ exa ctio. Pedagiuꝫ qḋ ſit? R. ſm̄. v̄v̄. pedagia dicūtur q̄ dan tur a trāſeūtibus i locis cōſtitutis a principe: Guidagia vero q̄ danť ꝓ ꝯductu ꝑ terrā ali cuius vt ſecurius vadant.

1 ¶ Quot autꝫ modis poſſint poni iſta peda gia? R. ſm Panor. in. c. ſup qbuſdā de v̄bo. ſigni. ꝙ q̄tuor modis. Primo qdē ꝑ ꝯceſſio nē iperatoris. Scḋo regū. Tertio lateranēſis ꝯcilij. Ex quo iſert Panor. ꝙ ꝯciliū generale hꝫ iura pricipis. ꝓ hoc facit: q: i ꝯcilio gene rali p̄eſt papa. vn̄ dicit ibi Jo. an. ⁊ bn̄: ꝙ ille tex. n̄ excludit ꝯceſſionē ſolius pape. Nā ſi cō ciliū hꝫ hāc ptātem: ergo ⁊ papa: q: ꝯciliū re cipit robur ⁊ ptātem a papa. vt nō. in. c. ſigni ficaſti, de elec. Quarto vigore ꝯſuetudinis ḋ cuius inicio nō ē memoria. Et talis ꝯſuetudo hꝫ vim tituli: qn̄ datur capacitas poſſidendi. al's ſecus. In ꝓpria tn̄ ꝯſuetudine: nō reqriť titulus: ſꝫ qn̄qꝫ ꝯſuetudo capiť ꝓ p̄ſcriptiōe. Ex quo iſert panor. vnū valde notabile: ꝙ re ſeruata pricipi i ſignū ſp̄alis priuilegij pn̄t acq ri ꝯſuetudine tāti tēporis: de cui⁹ inicio nō eſt memoria. Ex quo ēt iſertur ꝙ dn̄i iferiores ⁊ ciuitates pn̄t p̄ſcribere ptātem legitimādi ſpu rios. Itē reſtituere fame. Itē creādi tabellio nes ⁊ ſil'ia: que ſūt reſeruata pricipi ſi ſubeſt tā tuꝫ tēpus: de quo in. d. c. ſup quibuſdam. Et predicta quatuor eliciūtur ex. d. c. ſup qbuſdā. Et ſm panor. nō eſt alibi tex. ita clarus. 2

¶ Nūquid autē reges citra impatorē poſſint iſta pedagia ſeu guidagia iponere? Hoſt. dic ꝙ n̄: ſꝫ ſolus iperator pōt. Et tex. in. d. c. ſup qbuſdā. ibi regū. intelligūt qdam ḋ rege ro manorū qui ē electus i impatorē: ⁊ adhuc non eſt coronatus. Nā poſt electiōem ⁊ ante coro natōem nō appellať iperator: ſed rex romano ruꝫ. Et pro dicto hoſt. facit tex. in. l. vectiga lia. ff. de publi. Hodie tn̄ ſaltem de facto oēs reges ⁊ ciuitates italie: ⁊ qḋ peius ē oēs ca ſtellani iponūt: qḋ fieri nō dꝫ. Idē tꝫ panor. i c. inouamus. de cenſi. dicēs ꝙ hodie reges i feriores p̄ſcripſerūt in corū regnis iura ipera torū: quo cāu pn̄t predicta exercere vt impe rator. Et ſic videmus hodie i aliqbus cōmu nitatib⁹ italie: que vidētur hoc p̄ſcribere: lꝫ in hoc Bar. fuerit ꝯtrari⁹ i. d. l. vectigalia. vbi per illā. l. dicit ꝙ ſiqs fraudat gabellaꝫ ſine ꝑ miſſu pricipis ipoſitā nō teneť deo neqꝫ mū do: q: gabella ſine ꝑmiſſu pricipis ſūt extorſio nes. Et hoc i forēſibus ſecus i ciuibus: q pn̄t ſibiipſis grauamen inpoere: ⁊ burſam cōem facē. Sꝫ idē Bar. i. d. l. ſi publicanus eo. ti. tꝫ exp̄ſſe: ꝙ vectigaliuꝫ exactio p̄ſcribiť tempore cuius nō extat memoria. allegat ad hoc. d. c. ſuper quibuſdam.

¶ Sꝫ dubitari poteſt de guidagio: qḋ eſt qn̄ 3 datur alicui vt tute ducatur ꝑ terraꝫ alterius: nūquid peccat ruſticus aliquid recipiendo: vt tute tranſeuntem ducat? Jo. an. in. d. c. ſuper quibuſdā. dicit ꝙ licite poteſt accipere: q: iſte locat operas ſuas. Intelligitur ergo tex. ḋ eo qui teneť ad hoc. Nam domini terrarum te

nẽtur territoriũ ſuũ cuſtodire ſecure. vñ ipſi ñ
debent recipere precium. Secus ergo in alijs
operas ſuas locantibus.

4 ¶ Vtrũ aũt pedagia ⁊ guidagia licite poſſint
peti: R. ſm Ray. Si pedagium ẽ antiquũ: ⁊
fuit ipoſitũ ab his qui potuerũt. ⁊ ex iuſta cã:
vt in defenſione trãſeuntiũ: vel nauigantium:
vel patrie ⁊ huiuſmõi. ⁊ recipiẽs facit id ꝓpter
qđ fuit impoſitũ: ſine ſcrupulo ꝯſciẽtie poteſt
recipere. Et eodẽ modo ſi neſcit a quibus fue
rit inſtitutum. putat tamẽ ab illis qui poterãt
⁊ ex predictis cauſis. Et hoc veruz ſi adeſt cõ
ſuetudo: cuius inicij nõ eſt memoria. al's sec⁹
vt in. d. c. ſuper quibuſdaz. Idem ſi iſte reci/
piens nõ laborat modo: nec facit expenſas: q2
nõ eſt neceſſe: paratus tñ ẽ ſi neceſſe eſſet labo
res ⁊ expenſas impẽdere: nõ ſolum quas' tũc
acciperet: ſed etiaz prius acceptas ⁊ amplius
ſi oporteret. Si vero pedagium ſit nouũ: nõ
poteſt aliquis ab aduenientibus vel tranſeunti
bus aliquid accipere: niſi certum ſit illud a pri
cipe vel rege ſtatutuz: vl' alijs de qbus. s. pp
iminentẽ neceſſitatem. Et ſi aliquid ꝯtra for/
mam p̃dictam acceptuz eſt: reſtituendũ puto
illi a quo acceptum eſt: ſi ſciri nõ poteſt i pias
cauſas. Dicit etiam Hoſti. ꝙ ſi dñs terre qui
recipit pedagiuz nõ defendat ſoluentez in re/
bus: ⁊ perſona ꝓ poſſe ſuo: licet nõ teneatur
ad reſtitutõem pedagij' niſi cõſtaret ꝙ hac de
cauſa inſtitutũ eſſet: tenet tamẽ ad ſatiſfactõez
plenariam qđ plus eſt. ⁊ etiam ſi inueniatur i
defectu iuſticie. xxiij. q. ij. dominus.

5 ¶ Quot aũt reqrũtur ad hoc vt pedagia ſint
licita: Dic ꝙ ſicut ad ꝯdendũ legẽ tria requirũ/
tur: vt dictũ eſt. s. Lex. ita ad iponendum iſta
onera. Primum cã efficiẽs: vt ſint poſita ab
his qui hñt ptãtem: vno quatuor modoꝝ. s.
poſitoꝝ. Secũdũ ẽ cã finalis vt. ſ. iponantur
pp bonũ cõe: vel iuſtã cãm: vt dictũ ẽ. Sic tñ
ꝙ ſint moderata ⁊ nõ ad grauamẽ ſubditoꝝ
vt cõiter ſit in italia: quia nõ ſolũ pauperes ex
huiuſmodi collectis imoderatis grauãtur: ve
ruz ẽt nobiles ⁊ boni mercatores. Tertiuz qđ
requiritur ẽ cã materialis: vt. ſ. iſtituãtur ſup
his que cã negociatõis deferũtur: ⁊ nõ ꝓ his
que ptinent ad neceſſitatez humanã. ſ. victum
eius. Sz de hoc iſra dicet. Iſtis igitur cauſis
exiſtẽtibus licite dñi terraꝝ exigunt huiuſmo
di collectas etiam ſi tales dñi non laborarent
⁊c. vt dictum eſt.

¶ Nũqd aũt q faciũt portari bladũ vel vinuz 6
ad vſuz ſuuz vel familie teneãtur ad pedagia:
Hoſti. tz ꝙ d p̃dictꝫ nihil dz ſolui: ẽt ſi ꝯſuetu
do ſit i ꝯ̃riũ: q2 ẽ irrationabil' ⁊ iniqua: q2 non
dz ſolui pedagiũ: niſi de rebus que cã negocia
tõis ⁊ mercimonij veheuntur. C. de vecti. l.
vniuerſi. vbi ꝯtrauenientes decapitari mandat.
Et ſic d̃fraudãdo huiuſmodi pedagia occul/
te portãdo talia ñ eſſet peccatũ: dũmõ ceſſent
periuria: mẽdacia: ⁊ ſcãdala. Sz arch. ſ. dic.
ꝙ ꝯ̃riũ d facto ſeruat in ciuitatibus tuſcie: flo
rẽtie: ⁊ alijs multis locis. Immo pt dici ꝙ p
totã italiã: q2 de oĩbus p̃dictis ſoluit gabella.
⁊ cũ dicta gabella ſit impoſita per ſtatuta ciui
tatis p modũ cuiuſdã talee: ſeu collecte ꝓ ex/
penſis ſiendis in vtilitatẽ cõmunitatis: dicẽ/
dũ ꝙ ciuitas erigẽs dictã gabellã ꝓ victuali
bus: ſiue regat p vnum vt ducem: marchio/
nem: principem: ⁊ huiuſmodi. ſiue p plures d
populo vt priores: ꝯſules: ancianos: ſi habẽt
ptãtem ꝯdendi legem ⁊ imponẽdi collectas:
qđ ẽ p̃ſumẽdũ: ſi ex more antiquo hoc faciãt:
cuius non eſſet memoria in ꝯ̃rium: videntur
etiã poſſe iponere ſolutiõez dictaꝝ gabellaruz
pro ſui adiutorio ⁊ defenſiõe. q̃zuis. n. popu/
lus aliquis nõ poſſet facere legẽ generalẽ: q2
hoc eſt impatoris: ſpecialem tñ facere poteſt.
Et hoc ſine ꝯſenſu principis. Sic etiaz ⁊ col/
lectam ſpecialem facere poteſt pro ſuis neceſſi
tatibus. Et ſi nõ generalẽ: vt exactõem peda
gioruz ſine licẽtia principis. qnimo per legem
municipalẽ derogatur legi cõmuni: vt pz in
materia dotiuz: ſucceſſionũ ⁊ huiuſmodi. Et
ſic ſi gabella includatur ſub nomine pedagij:
vel ſit idẽ: nõ obſtabit ꝙ lex cõmunis prohi/
beat erigi pedagiũ: vel gabellã de victualib⁹
⁊ huiuſmodi. cum vel lex municipalis vel cõ
ſuetudo preſcripta habeat cõtrariuz: cum con
ſuetudo rationabilis ⁊ preſcripta tollat legez:
extra de cõſue. c. ſi. Nec videtur irrationabi/
lis conſuetudo: cum ſit neceſſariuz pro expen/
ſis ſupplendis cõmunitatis ⁊ ciuitatis defen
ſione: quia omnes ciues debent ſe ⁊ ſua expo
nere pro defenſione patrie. Requiritur tamẽ
licentia principis ad imponẽdum pedagiuz:
q̃ videt obtẽta ſi extat ꝯſuetũ: nec ẽ memoria i
ꝯ̃riũ. Preſuppoſita igit licẽtia: ſi gabella no/
mine pedagij itelligit: ⁊ multo magis ſi gabel
la ſit nõ pedagiũ: ſz vt collecta: videtur ꝙ te/
neãtur homines ſoluere gabellã d victualib⁹

ꝛ q̄buſcūqꝫ. ꝛ ꝯ̄facientes cōmittūt furtū: ꝛ te/
nētur reſtituere cōitati: vel emētibus eas niſi
iſta exactio gabellarū fieret ab his q nō hñt le
gitimū dñiū: ſeu iuſtum titulū: vel niſi illi qui
fraudarēt alijs ipoſitōib⁹ ꝛ modis: eſſent vl/
tra ꝓportōem grauati nimis. vel ſine neceſ/
ſitate ipoſite ꝛ vtilitate cōis: ſꝫ ad nutriendaꝫ
pompā ꝛ auariciā aliquoꝝ principū vl' ciuiū.
ad hoc facit. c. que ꝯ̄. viij. di. hec Arch. ſ. Et
hec vltimo dicta optīe declarāt qñ huiuſmōi
gabelle ſint licite vl' ñ: nō obſtāte ꝙ ꝓ victua
libus ꝛ huiuſmōi ad victū neceſſarijs ḋ iur̄ ni
hil ſolui deberet. Et nō ꝙ hodie ꝑ proceſſum
curie iponētes noua pedagia i terris ſuis: vl'
prohibita exigētes ſūt excōicati excōicatōe pa
pali. Et idē dicēdū ſm Arch. ſ. ḋ augumētā
tibus: per quādam extrauagantē.

7 ¶ Vtꝝ āt defraudātes gabellas: vl' pedagia
ꝛ huiuſmōi teneātur ad reſtōnē: Dicēduꝫ ꝙ
ſic: ſi ſūt licita: vt dictū ē. ſꝫ ad penā taxatā nō
tenētur in foro cōſcie: niſi poſtq̄ꝫ fuiſſent inde
ꝯdēnati ꝑ ſñiaꝫ. ꝙ ſi petitor pedagij ñ illud fa
ciat ꝑꝑ qḋ fuit iſtitutū cū neceſſe ſit: tūc trāſeū
tes pñt negare pedagiū. naꝫ cā ceſſante i reci/
piente: ceſſat obligatio i dante. ex̄ ḋ iureiu. ꝑ/
uenit. cl. ij. vel tales pñt ſuꝑ hoc adire iudicē:
qḋ tutius videtur.

8 Additio. ¶ Sed ꝓ clara deciſione q̄
ſint pedagia licita: dic ſm
cōiter doc. in. c. inouamus de cen. ꝛ maxime
Panor. ſi ſūt legitima auc̄te ipoſita vl' ita an
tiqua ꝙ ḋ eius initio non extat memoria. Et
ſm Hoſt. ſi cā nō eſt exp̄ſſa a principe. Et ēt
ſi ille q recipit non facit id ꝓ quo preſumit̄ ꝙ
ſint ꝯceſſa dūmō nō ꝯſtet ꝙ ꝑꝑ illud fuerint
ipoſita: ꝛ ſic trāſeūt cōiter doc. Sꝫ aliq oppo
nūt ꝯ̄ hoc dicētes: ꝙ vbi iponētes talia peda
gia nō laborant loco ꝛ tp̄e ꝓ vl'i vtilitate. ſ.
viarū pontiū ſaluatiōe ꝑſonaꝝ ꝛ rerum iuxta
poſſe ſuū. Ad qḋ tenētur ſm Archi. i. c. ſiqs
romipetas. xxiiij. q. iij. nō tenētur q ea defrau
dāt ſiñ mēdacio tñ ꝛ ꝑiurio. Nec tenēt̄ ad re
ſtitutōeꝫ: nec ēt peccāt mortal'r fraudātes q̄ꝫ/
uis p̄dicti laborēt i p̄dictis ꝓ loco ꝛ tp̄e. Rō
q: cōit̄ ſic iſtituūt̄. ſ. Statuim⁹ ꝙ q̄libꝫ ſoluat
ꝛc̄. ſub pena cadēdi i cōmiſſū qui ꝯ̄fecerit. Et
iō iſtud ſtatutū ñ obligat ad mortale nec etiaꝫ
ad penam. Si obijcias ꝙ dānificāt gabellas
emētes. rñdēt ad hoc ꝙ ſuū dānū: q: ita ꝛ ſub
iſta ꝯditōe emūt vt vigilēt. al's ſibi iputetur.

Si vero ſtatutū ex quo iponunt̄ eēt p̄ceptiuū
ſic hꝫ locū qḋ cōit̄ tenēt doc. Si aūt ñ ſūt legi
tima auc̄te ipoſita: tūc extnei. ſ. q nō ſūt ſubditi
talib⁹ iponētib⁹ nō peccāt nec i aliquo obligā
tur. Aduertas tñ ꝙ pedagia nr̄i tēporis ſunt
cōit̄ illicita. vñ niſi ꝓbēt legitime ipoſita ḋbe
mus p̄ſumē iniuſte. c. q̄ꝫq̄ꝫ de cē. li. vj. Ergo
anteq̄ꝫ ꝓbēt eē legitia ſtabo i p̄ſūptōne iuris
ſ. ꝙ ſint iniuſta: ꝛ ſic ñ tenear ſoluere h illi. Sꝫ
his nō obſtātib⁹ dico dictā opi. ſupra poſitā
doc. cōiter eē tenendā. Et ꝓ deciſione huius
articuli primo videamus an exactiōes peda/
gioꝝ ꝛ huiuſmōi ſint gn̄aliter reprobate? Et
dico ꝙ ñ: ſꝫ ſolū noue exactōes ꝛ noua vecti/
galia vt pꝫ ꝑ totuꝫ ti. C. noua vecti. inſti. nō
poſſe. Vbi tā in rubrica q̄ꝫ i q̄tuor legibus ibi
poſitis ſit tñ mētio de nouis vectigalib⁹. Et
ſic nō ob. d. c. q̄ꝫq̄ꝫ: vbi dicit̄ ꝙ pedagiorum
exactōes tā iure canonico q̄ꝫ ciuili regl'r ſunt
dānate. Et gl. ibi i v̄. canōico. dic̄ vt. c. ſuper
q̄buſdā de v̄bo. ſig. ꝛ i v̄. ciuili dicit vt. C. no
ua vec. iſti. nō poſſe. Intelligit̄ ergo ille tex. ḋ
nouis vectigalib⁹: Et iō caute loquit̄ ibi tex:
dū dixit regularit̄ ꝛ nō gn̄aliter. Omnis eniꝫ
regula patit̄ exceptōꝫ. Et idē dicit panor. i. d.
c. ſuꝑ q̄buſdā ꝙ pedagia ꝛ guidagia ſūt illici
ta niſi vno q̄tuor modoꝝ ſint impoſita. Et ſic
oīa iura tā canonica q̄ꝫ ciuilia ꝯcordāt in hoc:
vt pꝫ per hoſ. ti. ḋ cen. §. ex quibus cauſis. v̄.
exactōnes. vbi dic̄. Exactiōes āt pedagioꝝ ꝛ
ſalinarioꝝ ꝛ guidagioꝝ reprobate ſunt: niſi
ab impatore vel rege vel lateranēſi ꝯcilio ſint
ꝯceſſe. vel al's ex longiſſima ꝯſuetudine: cui⁹
nō extat memoria. h hoſt. Idē habet̄ i. d. c. ſu
per q̄buſdā. Ecce ergo qūo non oīa pedagia
nr̄i tēporis ſūt illicita: vtputa ſi ſunt ꝯceſſa ab
aliquoꝝ illoꝝ q̄tuor. Sꝫ an i ꝯceſſiōe a prici/
pe reqrat̄ cā: Ray. vt recitat Hoſ. ibi dic̄ ꝙ
ſic: vt q: ꝯceſſū ē ꝓ defenſiōe ſtrate publice ꝯ̄
p̄dones i terra vl' pirratas i aq̄ vl' huiuſmōi.
In q̄b⁹ caſib⁹ ſi is q recipit fac̄ h ꝑꝑ qḋ peda/
giū ꝯſtitutū fuit licite illud recipit. Idē ſi ñ fa
cit q: pax ē in terra: ſꝫ ꝓponit firmiter ꝙ facēt
iminēte neceſſitate. Et hoc itelligit Ray. ſiue
nouū: ſiue antiquū ſit. Facit tñ dñiaꝫ ꝙ nouū
nullatenus ē recipiendū niſi ꝯſtet ḋ cā ꝑꝑ quā
ē iſtitutū. Antiquū tñ recipi pt̄. Et ſi ḋ cā nō
poſſit euidenter liquē: dūtñ cōſcia ꝓbabiliter
valeat iformari: ꝙ ꝑꝑ vnā ḋ cauſis p̄dictis: ꝛ
ab illo q iſtituē potuit fuerit iſtitutuꝫ. Al'r ra/

pina ē ⁊ tenet recipiēs ad reſtōnē. Sꝫ Hoſt.
putat ꝙ ſi a pncipe ꝓcedat ēt cā nō expſſa vel
ꝯſuetudo h̄ approbet: cuius nō extat memo/
ria ſine ſcrupulo recipi pōt. Dicit tñ ꝙ is qui
pedagiū recipit tenet ſaluare ſoluentē īfra di/
ſtrictū ſuū i pſona ⁊ reb⁹: qꝛ pp talia pedagiū
ſolui ꝯſueuit. Et ſi hoc ñ fac̄ peccat grauiter:
qꝛ ⁊ ſine pedagio ad hoc tenet. Non tñ tenet
ad reſtōnē pedagij niſi ꝯſtaret ꝙ hac ꝺ cauſa
fuiſſet ꝯceſſuꝫ: q̄zuis teneat ad ſatiſfactōeꝫ ple
nariaꝫ: ꝙ plus eſt ſi in defectū iuſticie inueniat
xxiij. q. ij. dñs. ⁊. q. v. adminiſtratores. Et cō
cludit hoſt. ꝙ ſi ſnīa Ray. eſſet vera vix: aut
nūq̄ꝫ aliqs pedagia recipiētiuꝫ ſaluaretur. Et
addit ꝙ vbicūqꝫ qs pedagiuꝫ iniuſte exigit. ⁊
vbicūqꝫ trāſiens iuſtū denegat vl' ipꝫ fraudat
quilꝫ tenet ad reſtōnē faciēdā illi a quo extor/
ſit vel queꝫ fraudauit: ſiue heredi ſuo ſi inue/
niat. Al's erit ad pias cās eroganduꝫ. h hoſ.
Et p p̄dicta pꝫ ꝙ nō oēs exactōes ſūt illicite:
ſꝫ ſolū noue: ⁊ adhuc nō oēs. Hoc ideꝫ tenet
Bar. i. l. ſi ꝓuicialiū. C. no. vecti. Ubi ex illa
lege a ꝯ̄rio ſacit. ar. ꝙ pp vetuſtaꝫ ꝯſuetudinē
pōt iduci ius exigēdi vectigal. Idē arch. i. d.
c. ſiqs romipetas. vbi ſup v̄. nouis pedagio/
rū. dicit ꝙ ex hoc ē ar. i ꝯ̄rio ſenſu ꝙ antiq̄ pe/
dagia lꝫ accipere ⁊ q̄ſi ꝺbita exigere: ergo pec
catū ē eis nō ſolutis trāſire. Scđo pncipal'r
nō ob. qđ dr̄ de ſtatuto an ꝯtineat p̄ceptū vel
ne. Quia dico ꝙ ſiue ſic vel ſic nihil ad ꝓpo/
ſitū: qꝛ ēt dato ꝙ nullū eſſet ſtatutū ſup hoc: ſi
tale pedagiū ē iſtitutū altero q̄tuor modorum
defraudātes tenet ad reſtōnē: qꝛ rapiūt alienū
p ſupradicta: ⁊ ſic cōmittunt furtū. Preterea
huiuſmōi ſtatuta potius ſiūt ad declaratiōnē
pene fraudātiū pedagia ⁊ ad declarādū q̄tuꝫ
ſoluere debeāt: q̄ꝫ ad obligādū eos ad ſoluen
dū: qꝛ vt dixi ēt nullo ſtatuto exīte tenet qꝛ vi
dent hodie de iure gētium. Nō ēt panor. ibi
poſt Jo. an. ſe vidiſſe ꝺ ſcō poſt factā pacē cō
ſtātie ex qua ciuitates italie accepērūt merū ⁊
mixtū imperiū: vſurpauerunt ſibi de facto ius
imponendi iſta vectigalia.

9 An aūt veniēs ꝯ̄. l. p̄ceptiuā aut ſtatutum
p̄cepti peccet mortal'r ēt ſi i. l. p̄ceptiua ſit ali/
qua pena appoſita? Bl. ⁊ Be. i. c. vt aiarū.
de ꝯſti. li. vj. ⁊ Jo. an. i. c. relatum. ne cle. vel
mo. ⁊ Be. in. c. ppetue de elec. li. vj. dicūt ꝙ
ſtatutū penale p̄ceptiuū lꝫ ꝯtineat aliā penam
corporalē obligat ad mortale. Nō tñ ꝙ i. d. c.
vt aiaꝝ. ⁊ ppetue. hoc videt vex: qꝛ ibi factū
eſt illicitū ⁊ dānatū. Et iō forte aliud eſſet di/
cendū ſi factū al's nō eſſꝫ dānatū. Licꝫ Hen.
de gan. quolibeto. iij. q. xxij. diſtinguat ꝙ ſta
tutū penale pōt dupl'r īſtitui. vno mō ſeorſuꝫ
a ſtatuto obſeruātie legalis vt ſint duo ſtatu/
ta. v̄bi grā. i aliq̄ rligiōe ſtatuit ꝙ nullus loq̄t
poſt ꝯpletoriū. ⁊ ſtatim adiungit ꝙ ſiqs poſt
ꝯpletoriū loquetur ꝙ dicet. vij. pſalmos. iſto
mō ſtatuēdi primū ſtatutū ē principale ⁊ quo
ad modū ſtatuēdi ⁊ quo ad intētōem ſtatuen
tis. Et qꝛ i tali mō ſtatuēdi ſtatutū primuꝫ nō
depēdet oīo a ſcđo: lꝫ ecōuerſo ipm ſtatutum
primū hꝫ ſuā obligatōeꝫ pp qđ ei⁹ trāgreſſio
obligat ſemp ad culpā. Et nullo mō pōt ipꝫ
ſubditus trāſgredi abſqꝫ culpa q̄ztūcūqꝫ ſol/
uat penā ānexaꝫ i ſcđo ſtatuto niſi i caſu nece/
ſitatis: q rōnabilis dꝫ intelligi exceptus ex in
tentōe ſtatuētis. Alio mō pōt inſtitui ſtatutū
penale ſimul iplicādo circa ipm illā obſeruan
tiā pp cuius cuſtodiā pena ſtatuit ꝯ̄ trāſgreſ/
ſores ⁊ ſic ē tm̄ vnū ſtatutū. v̄bi grā. quicūqꝫ
loq̄t p⁹ ꝯpletoriū: dicet. vij. p̄s. Et tc̄ ſec⁹ diſti
guit tñ adhuc in iſto cāu an illđ qđ precipit ſit
al's ꝺ ſe illicitū vl' ne. Et an ille q ꝯ̄fac: trāſgre
diat ex ꝯtēptu vl' ne. Et an ꝯ̄faciens ꝯueniat
ex cā rōabili vel ne. Itē cōſiderāda ē mā ſup
qua p̄cipit an tale qđ ptineat ad p̄cipiētē: ſic
dicimus ꝙ princeps lꝫ poſſit idicere aliqđ fe
ſtuꝫ pp victoriā vel qꝛ filius ei natus ē. vt. C.
de ferijs. l. a nullo. tñ culpā nō icurrit ꝯ̄faciēs
lꝫ penā ſiqua eſt exigere poſſit. De quo vide
ȷ̄. ſtatutū. §. vj. Itē nō ꝙ lꝫ ſtatutū nō ſit pre/
ceptiuū ex forma: tñ obligat ad mortale quā/
do imponit penam mutilationis vel penam
mortis. Finis.

Quid de ſtatutis multaruꝫ terrarum que 10
imponūt magnā penaꝫ defraudātib⁹ huiuſ/
modi pedagia: nūquid licite exigi poſſint: R̄.
ſm Monal. ꝙ ſic. Nā huiuſmodi ſtatuta ſūt
facta pro cōi vtilitate. ⁊ ſic depredantes tales
res cōtra bānum portantes ⁊ cōtra edictum
ptātis: ñ tenētur reſtituere. ita tñ ꝙ ptās hoc
edictū fecerit cū ꝯſilio regētiū ciuitateꝫ ⁊ pro
cōi vtilitate. nam in talibus amittenti nō cō/
petit repetitio: ⁊ per ꝯ̄ns accipiens reddere ñ
tenet: qꝛ melior eſt ꝯditio poſſidentis: tñ me/
lius facerent quo ad deum ſi redderent. ne ex
auaricia rapere videātur. Addit etiā monal.
ꝙ bāna etiā iuſta nō ſunt de iure diuino: ſꝫ ci/

uili tantū: quia penalia ſunt: ⁊ nō artant ani/
muz per ſe: ſed manum. Et ideo poſt factum
non anguſtant cōſcientiaz: ſed burſam vł car
nem.
11 ¶ Pone. qdā impetrauit licētiā ꝯducēdi. x.
modios frumēti ⁊ ꝯduxit. xx. vł. x. porcos vł
equos ⁊ ꝯduxit. xx. Vel pone. ſtatuto ciuitatꝫ
ꝯtinetꝛ ꝙ nullus poſſit extrahere ď ciuitate: vł ei⁹
diſtrictu res ptinētes ad quotidianū victū. ac
cidit ꝙ quis portabat res licitas ⁊ illicitas.
queritꝛ nunqd oia ſint applicāda fiſco? R. Ci.
in. l. cū pponas. C. de nau. fe. in addi. ſʒ mo
derniores dicit: ꝙ nō publicātur licite p illici/
tas. Nec ob. d. l. cū pponas. qꝛ ibi nō venit
publicatio merciū licitaꝝ ex ꝯñtia illicitaꝝ: ſʒ
ex ꝯñtia delicti: cuius cā publicātur oia: ⁊ ca
pite puniūtur. vt. C. que res expor. nō poſſūt
per totū. Idē ʒ tʒ Bar. in. l. cotēz. §. dñs. ff. ď
publi. vbi etiā querit. pone. ſtatuto cauetur ꝙ
ſi aliqs reptus fuerit aliquid portare contra
decrētum pdat illud ⁊ animal ſuper quo por/
tatur: ⁊ repitur portare quedā licita: ⁊ quedā
illicita. R. recurrēdū eē ad diſtictōēz. d. §. dñs
ſ. an dñs aialis fuerit ſciēs vel ignorās. dic tñ
ꝙ in qbuſdā ciuitatibus ē ꝯſuetudo: ꝙ cuiuſ/
cūqꝫ ſit animal perdatur. ſʒ tñ dñs habebit re
greſſuz ꝯtra ducentem.
12 ¶ Quid aūt ſi res que illicite portātur depre
hendātur i via priuſqꝫ pueniatur ad locū quē
nō lʒ exire: nūquid ſint in cauſa cōfiſcatōnis?
R. Ci. in. d. l. cum pponas. ꝙ non: qꝛ redire
poterat ⁊ penitere: vt. ff. ď fal. l. qui falſaz. De
hac mā pedagioꝝ vide ſingularia. s. Excōi/
catione. viij. ⁊. ix.
13 ¶ Quid de illis dominis qui tali vtūtur con
ſuetudine i hominibus ſuis: ꝙ de mobilib⁹ eo/
ruz capiūt quātū ⁊ qñ volunt. ⁊ cū ſuſpicātur
eos velle trāſire ad alium dominum: ſpoliant
eos: nūquid excuſari poſſūt per cōſuetudinē.
an teneātur ad reſtitutionem. ⁊ an ſint abſol/
uendi ſi nolunt reſtituere? R. ſʒ Monal. ſi cer
tum eſt ꝙ ab inicio fuit impoſitum tale onus
terre ſine fraude: credendū eſt ꝙ dñs poſſit ab
habitatoribus qñ ⁊ q̄ʒtū vult capere. ⁊ ꝙ poſ
ſit retinere oia mobilia ſi receſſerint. cuz quilʒ
poſſit imponere rei ſue onus qď voluerit. vi/
detꝛ ēt tollerari poſſe: ꝙ intm̄ vtatꝛ huiuſmodi
ꝯſtōe ꝙ ñ grauet eos vltra modū: aut manē
tes: aut recedētes. Si āt ñ ē certū aut ſi creditꝛ
ꝙ ñ fuerit ab initio legitīe īſtitutū: credēdū ē
ꝙ cū huiuſmodi ſpoliatōnes ipo genere facti
male ſint: peccāt q hec faciūt ⁊ tenētur ad re/
ſtitutōēz. In hoc tñ caſu ⁊ ꝯſilibus q tollerātꝛ
ab eccl'a p eo ꝙ aliqua pōt eē ibi dubitatio ď
iure: aut ď facto: nō crederē ſimpl'r eē denegā
dā abſolutiōēz: ſed faciēda ē tñ cū quadā dubi
tatōe ⁊ ptestatiōe ſic. Abſoluo te de hoc in/
q̄ʒtū poſſum: ſed timeo vel credo ꝙ nō ſuffi/
cit tibi ad ſalutē: niſi te aliter habueris in hoc
caſu. hec Monal.
¶ Quid aūt ď illis pncipibus q ꝯueniūt cuz 14
nautis ꝙ reddāt eis certaz ſūmaz ſingul' ānis
p ſingulis nauib⁹ currētib⁹ p terminos eoꝝ
p quietādo eis huiuſmodi abuſū. Quid iurꝭ?
R. Monal. ꝙ tenētur reſtituere totā illaz ſū/
maz pecunie acceptā: qꝛ cū gratis debeāt hoc
quietare: nō pñt p getatiōe huiuſmodi aliqd
accipere: ⁊ tenētur ſic acceptū reddere. cū nau
te penſiōēz huiuſmodi nō ꝯſtituerit ſimpl'r ⁊
ſpontanee: ſed ne deterius ſuſtinerent.
¶ Quid ſi mercatores alicui⁹ loci faciūt pactū 15
p metu eis cōminato ď certa pecunia ſoluen/
da alicui dño terre: vt ipſos ſaluet ⁊ defendat?
R. Dir. ꝙ ſi dñs hunc metū mercatorib⁹ intu/
lit: iniuſte recipit: ⁊ tenetur ad reſtituōem. nec
iſtud pactū dʒ dici pedagiū: qꝛ nō tʒ niſi inter
illos: iter quos habitū ē. Et monal. dat opti/
mā cautelā ꝯſeſſorib⁹ principū: q multa extor
xerūt. ⁊ difficiles ob hoc ſe reddūt ad reſtituen
dū ſimul de pñti: ꝙ remittāt cōmunitatib⁹ vł
villis de eorūdē aſſenſu ⁊ libera volūtate ali/
quā ſeruitutē: ſeu ānuaz pſtatōēz i ppetuū vel
ad tpus. Ita ꝙ pleniſſime videretꝛ eis ſatiſfa/
ctū: vel ēt facerēt i remiſſionē peccatoꝝ illorū
qbus tenētur: aliquod hoſpitale: vel opus ſi/
mile pietatis cā: cū ꝯſenſu tñ eorūdē: ſi haberi
pōt. Quādo aūt dñs poſſit exactiōēz facē vl/
tra ſolitum. vide. s. Dñs. §. j.
¶ Sed nunquid exigētes taleas: vel huiuſ/ 16
modi pedagia in caſu illicito: tenēātur ad reſti
tutōem? R. ꝙ ſi clare cōſtat ꝙ huiuſmodi pe
dagia ſunt illicita: tunc tales homines emen/
tes ⁊ exigentes huiuſmodi ad portas ciuita/
tis: tenētur ad reſtitutōem: qꝛ preſtant cauſaz
efficacē ad hoc. Si vero dubitatꝛ: an ſint illici/
ta vel licita: tūc diſtinguendū ē put i ſimili no
tat. S. Bernardin⁹ i tractatu reſtōnū: qꝛ aut
iſti ſūt ſubditi talis dñi: ⁊ ꝯpelluntur ab eo ad
huiuſmodi pedagia exigēda. Et tunc pp bo/
nū obediētie excuſantur i iſto dubio. xxiij. q. i.

pedagiũ

gd culpatur. Et hoc itelligit Hoſt. qñ quãtũ potuit iquiſiuit ⁊ pitiores cõſuluit: ⁊ tñ ſemꝑ dubiꝰ i ſe remãſit. Aliogn tanq̃ʒ ignorãtie aſſectator ñ excuſaẜ. Si vero talis ſubditꝰ ad huiuſmodi exactões ñ ꝯpellit: ſʒ ſpõte ſe igerit: ⁊ dictas gabellas emit. vel talis emens nõ ẽ ſubditus talis dñi: ⁊ tũc nõ excuſatur: ſicut ñ excuſanẜ ſm Rod. ſtipẽdiarij ſeu cognati vel amici alicuius dñi iniuſte indicẽtis bellũ: cum non ſint ſubditi eius nec excuſet eos obediẽtie bonũ: nec ſe diſcrimini cõmittere debẽt in preiudiciũ alterius. Si autẽ huiuſmodi pedagia expreſſe ſũt licita: tũc i nullo cãu peccãt huiuſmodi exigẽtes: ſiue ſint eius ſubditi: ſiue non.

17 ¶ Pone ꝙ vna ciuitas debitis ſit grauata: ⁊ deliberãt cõſules ꝙ modus expeditiõr ſoluẽdi illa debita ẽ: ꝙ fiat quoddã aſſiſuʒ ſuꝑ venali hoc mõ. ſ. ꝙ vendẽs ſextariũ vini ſoluat denariũ cõmunitati in adiutoriũ ſolutõis debitorũ eius: ⁊ ſic de alijs venalibus proportione ſeruata. Modo querit. vtrũ eis liceat hoc facere: cũ ex hoc facto ſequaẜ ꝙ clerici emãt venalia cariora. Et ſic indirecte iuuabũt ad ſolutionẽ debitoꝝ cõitatis: cũ tamẽ nihil ſoluere teneãtur? R. Aſteñ. li. vj. t. xxx. dicit ꝙ aut illa debita ſũt ꝯtracta ꝓpter exceſſuʒ ⁊ abuſuʒ cõſuluʒ: ⁊ tunc nõ lʒ eis aſſiſum: ſeu collectã ſuꝑ venalia ponere: ſʒ ꝓprijs ſumptibꝰ debẽt illa debita ſoluere. Aut ꝓpter cõeʒ vtilitatẽ tam laicoꝝ q̃ʒ clericoꝝ: ⁊ ſic lʒ eis. Aut ꝓpter vtilitatẽ cõeʒ laicoꝝ directe: nõ aũt clericoꝝ niſi idirecte. ſ. iquãtũ tpalis ꝓſperitas ciuiũ qñq̃ʒ redũdat i vtilitatẽ cl'icoꝝ. Et tũc diſtiguo: q2 aut faciũt aio iniuriãdi cl'icis: vt ſic ab eis pecuniã extorqueãt: quã al'r hẽre nõ poterãt. ⁊ ſic ñ lʒ: Aut ñ aio iniuriãdi: q2 ẽt ſi ñ eẽnt aliq cl'ici q aliqd emerẽt: nihilominꝰ hoc feciſſent. Et ſic lʒ eis: ſuato moderamie ꝑ ꝓpatiõeʒ ad neceſſitateʒ cõitatis. Ita tñ ꝙ fiat auctoritate dñi tpalis: ⁊ ẽt obſuata ꝓportõe. ſ. ꝙ ꝓportõabil'r loquẽdo: ñ ponãt maiꝰ aſſiſuʒ ſuper ea que ſepius emũtur a clericis: q̃ʒ ſuper ea que a laicis. Nec maiꝰ ſuꝑ ea q̃ ſepiꝰ emũtur ab exteis: q̃ʒ ſuꝑ ea que a ciuibꝰ. Nec maius ſuꝑ ea q̃ ſepiꝰ emunẜ a paupibꝰ: q̃ʒ ſuꝑ ea que a diuitibꝰ. Al's ñ liceret. Si ãt ponaẜ aſſiſum ꝑdicto mõ: cl'ici vt vr̃ nõ poterũt iuſte ꝯqueri: maxie cũ nõ cogãtur emere i ciuitate illa: cũ emere poſſint in alia lʒ non ita cõmode. Ideʒ Ri. in quadã. q. de quolʒ.

Additio. ¶ Sʒ queritur de. q. nõbili. 18
ponc. qs emit vel cõducit vectigal ſiue paſſagiũ pro precio ⁊ pẽſione annua: an ꝓpter guerras ſupueniẽtes: vel peſteʒ debeat fieri remiſſio pẽſionis? h qõ quotidie accidit de iſtis gabellarijs dñorum vel cõmunitatũ. Do. fran. de are. i ꝯſilio. xiiij. incipiente. In xp̃i nomie. dicit ꝙ i ſimplici ꝯductore nulla ẽ dubitatio: ꝙ ꝓpter guerrã vel iuſtũ metuʒ hoſtilitatis dʒ fieri remiſſio mercedis. Cñ latius hũc paſſuʒ attigẽdo dicit ꝙ aliquãdo guerra que ipedit ꝯductorem frui re locata ꝯtingit culpa locatoris vel ſaltẽ ſit ad iniuriam ſuã: ⁊ tũc nõ ſolum teneẜ remittere mercedẽ: ſʒ ad totale itereſſe conductoris ẽ obligatus. l. ſi merces. §. culpe. ⁊ ibi per Bar. ff. loca. Idẽ Bart. i. l. cotẽ. §. q marimos. ff. d publica. vbi tʒ hoc idẽ in venditore fructuũ q caſus ẽ lõge fortior nr̃o. Aliqñ ꝯductor nõ põt vti re locata ꝑ guerrã vel inimicitias ſurgẽtes culpa ſua: vel ad iniuriã ipſiꝰ ꝯductoris: ⁊ tũc ñ releuatur a ſolutõe pẽſiõis. vt ꝓbatur i d. §. culpe. Aliqñ guerra ipedit vti re locata: nec ſit ad iniuriã pricipal'r vel culpa locatoris vl' ꝯductoris. Sʒ ex guerra que ſit ad iniuriaʒ vel offẽſaʒ tertij reſultat incõmoditas ⁊ ipotẽtia ꝯductori vtẽdi ⁊ fruẽdi. Et iſte ẽ cãus noſter in quo Ci. nõbil'r in addi. i. l. ex cõducto. §. j. ff. loca. diſtiguit ꝙ aut tẽpore rei cõducte vergebat guerra: ⁊ tũc tenetur cõductor ſoluere penſionẽ: q2 iputet ſibi qui cũ ſciret qualitatẽ rei ⁊ tẽporis ꝯdurit. vt ait gl. in. l. habitatores in ſi. ff. loca. Aut tẽpore rei ꝯducte guerra ⁊ timor iuſtus i loco vbi erãt ſite res locate nõ ſuberat: ⁊ tunc ſuperueniẽte guerra ⁊ iuſto timore hoſtilitatis debet fieri mercedis remiſſio. vt dicit ter. clarus in. d. l. ex conducto. §. ſi vis. ibi incurſus hoſtiũ. ⁊ in. l. ſi fundus. §. ſi. ff. loca. ⁊ in. l. itẽ queritur. §. exercitu. vbi eſt glo. ff. eo. Et hãc diſtinctionẽ ponit Bar. vbi. s. preter mẽbrum qd addidit Ci. quando guerra erat tẽpore locatõis. Hãc diſtictionẽ Ci. ſequitur Bal. i. l. ſi ea lege. C. de vſuris. Et ex premiſſis patet ꝙ cũ guerra ſuperuenit huic cõductori ſine dubio dbet fieri mercedis remiſſio. qd tenet clare Bar. i diſputatiõe ſua incipiẽte. Publicanus quidã. Et in. d. l. coteʒ. §. qui marimos. vbi ꝯcludit ꝙ quãdo qs emit vel cõducit vectigal ſiue paſſagium pro precio ⁊ pẽſione annua: ꝙ quia iſta eſt locatio

quocūqꝫ nomine contractus baptiʒetur pꝑ guerrā debebit fieri remiſſio. ſi ex tali guerra ipeditur cōductoꝛ frui re locata. qḋ erat in cāu noſtro. ſi ꝯductoꝛ ꝓbabit icurſiones hoſtiū ⁊ ꝑdas factas in dictis locis. vel ꝙ loca ſint ita vicina hoſtibus: vt veriſil'e ſit ea hoſtes iuaſuros. hic ē enim iuſtus timoꝛ de quo loquitur d.l. habitatoꝛes. Et h̄ procedūt ſine dubio in ſimplici locatōe: qm̄ ꝓpter ſterilitatē ⁊ nō ꝑceptionē fructuū in locatōe ſit mercedis remiſſio. vt. l. ſi vno. ff. loca. Sed i ēphiteoſi i qua nō ſit remiſſio ꝓpter ſterilitatē: ſed ſolū ſi tota res vl' maioꝛ pars ꝑeat: cē̄t aliquid plus dubij: ⁊ tn̄ doc. tenēt idē̄ cōiter qn̄ ēphiteota eſt ipeditus ꝓpter guerrā. ¶ Finis.

19 ¶ Utrū chꝛiſtiani teneātur ſoluere pedagia ſarracenis? R. ſꝫ Rai. Si tranſeāt per terras eoꝛum tēpoꝛe treuge: ⁊ ipſi ſarraceni defendant eos a latronibus ⁊ huiuſmodi: chꝛiſtiani tenētur eis ſm̄ ſtatutū ⁊ pactum: ⁊ ſubtrahēdo tenerent ad reſtitutionē. Nā fides hoſti ſeruāda ē. Addit tamē. ꝟꝟ. ꝙ de pacto: ſi iteruenit: planum ē. Sed de ſtatuto ē diſtinguēduꝫ. nā per ſtatuta illoꝝ qui per viꝫ occupauerūt: ⁊ tenēt terrā que aliquādo fuit chꝛiſtianoꝛū: cū ipſi ſint maleſidei poſſeſſoꝛes: nō obligātur fideles: niſi ſponte cōſenſerint: vel ſe ſubiecerint huiuſmodi ſtatutis. Secus de illis ſarracenis qui nō ſunt violēti poſſeſſoꝛes terrarū quas tenēt: quia ab huiuſmodi pedagijs fraudari nō d̄bent ab aliquo etiā chꝛiſtiano tranſeūte. Si vero tranſeāt tēpoꝛe guerre: aut quādocūqꝫ cū mercibus pꝛohibitis: non tenētur eis ad pedagia. Hoſti. tamē dicit. nō puto ꝙ chꝛiſtiani teneātur ad ſoluendum hec paganis. Et hoc videtur verius: niſi pactuꝫ pꝛeceſſiſſet: nō coacte factū vel metu. verūtamen ſi volūt chꝛiſtiani habere cōmoditatē terre ſarracenoꝛū: opoꝛtet ꝙ ſoluāt: quia nec aliter ſarraceni ipſoꝛū trāſitum ſuſtinerēt. De iponētibus vel exigētibus pedagia clericis: ⁊ de multis alijs circa hanc materiā vide ſingularia. ſ. Excōicatōe. ix.

1 p **Pena.** ¶ Utrū iudex eccleſiaſticus poſſit iponere penā pecuniariā? R. ſm̄ Panoꝛ. i. c. licet. de penis. diſtinguēdo ꝙ aut iudex eccl'aſticus vult facere hoc mulctādo: aut penā diffinitiue iponēdo. Primo cāu dicēdū ē ꝙ ſic: ſi illa magis timetur: maxime qꝛ pena certa non ē ſtatuta a iure pro ꝯtumacia arcēda. vnde pōt iponere ꝓut ſibi videtur. vt i. c. de cāis. de offi. dele. Scd̄o cāu qn̄ vult imponere diffiniēdo. Aut ſubeſt ſtatutū: vel ꝯſuetudo vt ꝓ quolꝫ delicto iponatur pena pecuniaria: ⁊ nō valet qꝛ iſurgit diſſolutio. Nullaꝫ eiꝫ delinquēs ꝑtimeſcit culpā: cū ſperat eā nūmis redimē. xj. q. iij. pauper. Aut ſubeſt ſtatutū ſeu ꝯſuetudo vt vltra penā iur̄ iponat̄ pena pecuniaria: ⁊ valet: dūmodo nō ꝓcedat ex radice cupiditatis. pōt eiꝫ ep̄s adiuuare canonē apponendo nouā penā. vt i. c. ij. de ꝯſti. li. vj. Aut n̄ ſubeſt ſtatutū vel ꝯſuetudo: ⁊ tūc aut extra iudiciū pꝛelat⁹ vult exigere pecuniā ꝓ delicto: ⁊ n̄ pōt: qꝛ certi modi ſūt in iure ſtatuti ꝓcedēdi cōtra delinquētē: ſicut faciebāt illi archidiaconi de qbus in. d. c. lꝫ. qui extra iudiciū ſine cauſe cognitōe exigebāt pecuniā pꝛo delicto cōmiſſo: ⁊ ſuſtinebāt criminoſos i delictis recepta pecunia. Aut vult iudex ꝓcedere iudicialiter: ⁊ tūc ſi certa pena non ē impoſita: poteſt iponere pecuniariā. Si vero ē certa pena ſtatuta: ⁊ tūc ſi cū cauſe cognitiōe voluit illā tēperare pronūciādo: ⁊ pōt. Nam hoc videtur cōceſſuꝫ cuilibet iudici cognoſcēti d̄ crimine. vt ex eā poſſit tēperare penā dū ꝓnūciat. ſed poſtqꝫ ꝓnūciauit hoc n̄ pōt. vt i. §. notan̄. ij. q. iij. ⁊ i. l. j. ff. ad turpil. niſi poſſet diſpenſare ſup illo crimie. vt i. c. at ſi cl'ici. de iudi. niſi cē̄t mulcta ipoſita: que pōt ꝓpter iopiā rei ē̄t ex poſtfacto tēperari. vt ē tex. nōbilis in. l. illicitas. ff. de offi. pꝛeſi. Adde ꝑdictis aliud dictū Panoꝛ. ꝙ vbi pena nō ē i iure exꝑſſa: dꝫ apponi ꝯſuetudiāria. Et ſi iudex excedit ꝯſuetudinē dicit̄ excedere modū. ad hoc tex. cū gl. in l. hodie. ff. de penis. Sed ceſſante cōſuetudine venit arbitraria.

¶ Sꝫ nūquid ep̄s poſſit iponere penā pecuniariaꝫ laico ſibi tēpoꝛaliter nō ſubiecto? Jo. an. poſt Hoſt. ſentit ꝙ nō: ſed debet eā facere infligi per iudicē ſecularē. Sed hoc dictuꝫ nō placet Panoꝛ. i. d. c. lꝫ. ex quo ē cāus i quo iudex eccleſiaſtic⁹ vēdicat ſibi iuriſditionē in laicum: nō apparet ratio quare i caſibus ꝑdictis nō poſſit ſibi iponere penā pecuniariā. vt i. c. ſtatuimus. xvj. q. j. ⁊. xvij. q. iiij. quiſquis. 2

¶ Quid āt fiet d̄ ꝑdicta pecunia quā iudex eccleſiaſtic⁹ exigit i cāu licito? Hoſt. dicit ꝙ aut ex ſtatuto iponit̄ pēa pecuniaria i cāib⁹ ꝑmiſſis: ⁊ tunc pōt iudex illā ſibi retinere. Aut nō 3

ſubeſt ſtatutū: ſ3 iudex ex officio ſuo i caſib⁹ in qbus pōt: iponit penā pecuniariā. ⁊ tūc l3 poſſit ſibi retinē: tñ ſi vult euitare ſuſpitionē cupiditatis: d3 deputare in piam cām.

4 ¶ Utrū pena appoſita in cōtractibus poſſit exigi a parte ſeruāte ꝯtractū? R. Panor. poſt Inno. i. c. ſuā. extra de penis ꝙ ſic: etiā in foro pniali: ēt ſi excedat intereſſe: dūmō ñ fiat in fraudē vſurar̄. de quo. j. Uſura. j. §. xliij.

5 ¶ Queritur. pone. Quis ē obligatus ad certā quātitatē pecunie: certo die ſub pena ſoluēdā. Soluit partē talis debiti. j. talē terminū: nungd ad penā itegrā teneat? R. Panor. vbi ſ. ꝙ aut obligatio ē diuidua: aut idiuidua. Et que dicat obligatio diuidua: ⁊ que idiuidua: vide Bar. plene i. l. ſtipulatōes nō diuidūtur ff. ð ver. ob. Et ꝓprie illa obligatio dicit diuidua: quādo ſolutio partis affert tantā cōmoditatē reſpectu partis: ſicut ſolutio toti⁹ reſpectu toti⁹ obligatōis. Exēplū. ꝓmiſi tibi ſcribere duos libros ſub certa pena: ⁊ ſcripſi tibi vnū. In hoc caſu pena tātum cōmittitur pro parte: q2 iſta obligatio ē diuidua: cu3 reſpectu partis habeas omnē ꝯmoditatem ipſius. Indiuidua vero dicitur obligatio: quādo ſolutō partis nō affert tātam cōmoditatem reſpectu partis: ſicut tota reſpectu totius. Exēplū. ꝓmiſi tibi ſcribere vnū librum ſub pena: ſcripſi tibi medietatē. hic pena cōmittitur in totu3: q2 ſcriptura medietatis nō affert tātam cōmoditatē reſpectu partis: ſicut tota ſcriptura reſpectu totius. ita dic i ſimilibus.

6 ¶ An autē de iure canonico poſſit peti pena reſpectu partis nō ſolute? R. Panor. vbi. ſ. ſm cōmuniter doc. ꝙ ſic. nā eadem debet eſſe ratio de parte quo ad partē: que ē de toto quo ad totū. vt in. c. paſtoralis. de offi. dele. Sicut ergo de iure cāonico poteſt peti pena in totu3 ſi nō adimpletur cōtractus vel mādatum penale: eodē modo ratione partis non implete. Poteſt ergo exigi pro rata. Et hoc intellige quādo obligatio ꝯſiſtit in dādo: ſeu ſoluēdo. Ita ꝙ ſolutio partis affert cōmoditatem ſm ꝙ dc̄3 ē. al's ſi obligatio eēt idiuidua: tūc pēa ꝯmitteret in totū: ēt de iure canonico.

7 ¶ Pone. Quidā ſub certa pena ꝯtrexerūt adinuicē. ſed vn⁹ eor̄ ꝯdixit: ⁊ noluit ſtare ꝯtcui. q gdē ꝯtctus locū nō hūit: ñ obſtāte illi⁹ ꝯdictōe. nungd ille icurrat dictā penā: ex quo oio ille ꝯtctus hūit effectū? R. ſm Panor. in. d. c. rainaldus. de teſta. ꝙ ſic: p tex. illū p quē iſert hoc nōbile. ꝙ pena appoſita ex ꝯuētōe ꝯmittit ex ſola ꝯdictiōe facti: q3q3 ꝯdictio ñ hūerit iuris effectū. Nā vides ibi ꝙ ꝯdictio patrui ñ hūit ipedire legatū factū auūculis. Et nihilomin⁹ pena appoſita ex ꝯuentōe hūit locū. Et facit hoc ꝓ pena appoſita in cōpromiſſis cōtra ⁊ aduerſus cōtrauenientē: vt ꝯmittatur pena: l3 ꝯtrauētio nō hūerit aliquē effectū. Similr ꝯmittit pena ex ꝯtrauētiōe iuris: ſeu de iure facta. vt in. l. nuda. C. de ꝯhen. ⁊ cōmit. ſti. Et h nō: q2 faciūt ad multa.

¶ Utrū qui ꝯmittit furtū: vel defraudat gabellas vel huiuſmōi: ſup qbus ē ſtatuta grauis pena pecuniaria vel forte alia: teneat ſoluere penā illa3 i foro cōſciētie? R. ſm cōiter doc. Siue pena illa fuerit ſtatuta per quācunq3 legem: ſiue p canones: nō ē i foro penitētiali iniungēdum ꝙ ſoluat: niſi fuerit condēnat⁹ ad illa3. Alioquin ſufficit ꝙ ſoluat intereſſe: vel ſi fuerit iniuria: ſatiſfaciat ad arbitriū boni viri: vt ē gl. ſingularis. xij. q. ij. c. fraternitas. Nec obſtat theorica canoniſtarū: ꝙ lex humana nō continēs in ſe peccatū ē ſeruāda i foro ꝯſciētie: q2 ē itelligēda qñ nō ceſſat rō legis in foro aie: ſeu qñ ē eadē rō i vtroq3 foro. Et qđ dcm̄ ē ð pena ñ ſoluēda niſi poſt ꝯdēnatōe3: intellige ēt ſi lex vel ſtatutū iponēt ipſo fcō: vel ipſo iure penā: q2 ſ3 doc. adhuc reqrit ſnia declaratiua. vt dictū ē. ſ. Abſolutio. j. §. xix. 8

¶ Queritur de. q. nōbili. Certū ē ꝙ vbi duo alternatiue mādātur: ſufficit alteru3 adipleri. Sed nūc queritur. Cui detur optio ſpecifice qñ pena ponit alternatiue per legē: vel p ſtatutu3: vt ſi dicat. ſuſpēdat: vel excōicet: vel puniat i mille: vel amputet ei pes: vel aligd ſilr. R. Panor. i. c. iter ceteras. ð reſcriptis. ð hoc eē tres gl. nōbiles. Unā in. c. ſicut. de iudeis. Aliā i. c. a crapula. de vita ⁊ ho. cle. Alia3 in c. fraternitatis. xxxiiij. di. que cōiter dicunt ꝙ optio datur iudici. vñ pōt iudex iponere penā ex illis quā vult. Sed in ꝯtrium facit. l. gcūq3. C. de ſer. fugi. ⁊ qđ ibi nō. vbi optio dat reo. S3 ꝓ concordia diſtigue poſt Ci. ibi ⁊ poſt Bar. i. l. j. ff. de effrac. ꝙ aut verba alternatiua dirigūtur ad iudicē: ⁊ tūc iudex h3 eligere: vt ſi dicat: puniat eum iudex tali aut tali pena. Ad hoc. l. ſi fugitiui. C. de ſer. fugi. Aut verba dirigūtur in reū: vt q2 dr ſoluat. c. vel recedat a ciuitate: ⁊ tūc optio dat reo. Et ita logt 9

d. l. quicūqꝫ. Aut verba ſūt iperſonal'r ꝓlata vel al'r dubitaſ: ⁊ tunc Bar. dicit ſe dubitare. vꝫ tñ iclinari vt optio def reo: vt ſic eligat ꝑs mitioꝛ. vt i regula odia. Cōtrariuꝫ arbitratur Panoꝛ. i hoc vltimo eē verū. Nā iura canonica ſupius allegata cōiter loquūtur iperſonaliter. Et tñ gl. cōiter ſentiūt vt optio detur iudici. Et vltra auctoritates glo. probatur ꝑ. c. qm̄. vt li. nō ꝯte. Naꝫ regulariter iudex tanq̄ꝫ miniſter hꝫ eligere ⁊ apponere penā ſꝫm circūſtantias loci: tēporis: ⁊ ꝑſone. vt in. l. reſpiciēdum. ff. de penis. Item reus ſemꝑ eligeret mitiorē penam: ⁊ ſic quaſi fruſtraretur alternatiua legis. Predicta tamē limita ſingul'r: niſi vna pēa eēt trāſlata i aliā: q: tūc iudex nō hēret amplius electionē. Pone exēplū quotidianū. Dicit ſtatutū vel ſentētia iudicis ꝙ ꝓ tali delicto reus ſoluat mille: vel ſi nō ſoluerit j. x. dies āputetur ſibi pes. Queritur nūquid poſt lapſū. x. dieꝝ: pena pecuniaria fuerit trāſlata i corporalē. Et dicit Bar. ſe cōſuluiſſe in qōe facti ꝙ ſic i. l. cū duobus. §. idē reſpōdit. ff. ꝓ ſocio. Et ſic poteſtas āplius nō poterit facere executionē i bonis ꝯdēnati. Itē qd̄. ſ. dictū ē: ꝙ ſi verba dirigāt i reū: ipſe hꝫ electionē: limita hoc verꝫ qñ verba dirigunt i eū actiue: vt i exēplo pallegato. Sec⁹ ſi paſſiue. Exēplū. dicit ſtatutū. Patiaſ penā iſtaꝫ vel illā: ⁊ de hoc ē bon⁹ tex. cū gl. i. d. c. ſicut. Itē dubito ſi ꝯſuetudo hꝫ ab olī vt iponaſ ꝑciſe altera pena: vtputa dictat ſtatutū ꝙ puniaſ pena pecuniaria vel corpali: tñ ſemꝑ ē obſeruatū vt iponaſ pena pecuniaria: nūquid ex hoc ſit iducta cōſuetudo: vt iudex nō hēat optionē. De equitate vꝫ ꝙ ꝯſuetudo ſit ſeruāda. ar. i. l. hodie. iūcta gl. ff. de penis. vbi dꝛ ꝙ in ipoſitione pene iudex ñ dꝫ vēire ꝯ ꝯſuetudinē qd̄ nō. Sꝫ d ſubtilitate poſſet argui i ꝯriū. nā i his q̄ ſūt mere facultatis ex obſuātia vni⁹ ñ ē iducta ꝯſuetudo. nā forte ſemꝑ placuit iudici eligē alterā penā: ex quo nihil ē actū ꝯ legē: ergo ñ ē iducta ꝯſuetudo legis drogatoria. h Panoꝛ.

P **Enitētia** ſꝫ Ambro. ē mala pterita plāgē ⁊ plāgēda iterꝫ ñ ꝯmittē. d pe. di. iij. i prin. ⁊ ē vnū de ſacris eccl'e quo bñ diſpoſitꝫ ſemꝑ remittuſ pcc̄a. ex de ſū. tri. c. j. §. ſacrm̄.

1 ¶ Vtꝫ de quolꝫ pcc̄o poſſit agi pnia. R. ſꝫm Pe. hec ē ora ſpūs vniti carni ⁊ ſepati: q2 ille ē ſuſceptibil' pnie: ille ñ. Hic ē ꝙ d oī pcc̄o cōmiſſo a ſpū i carne exiſti: dū i carne ē pōt agē pniaꝫ: poſt ſepatōeꝫ ñ ꝑt. Sūt tñ qdā pcc̄a d qb⁹ difficili⁹ agiſ pnia q̄. ſ. ñ ꝯmittuſ ex fragilitate vl' ignorātia obnubilate rōnis ꝑ carnē: ſꝫ ex malitia: ⁊ iō in hijs difficili⁹ agiſ pnia. Et ſic itelligiſ illd̄ Mat. xij. Qui peccauerit i ſpūꝫ ſcm̄: ñ remitteſ ei ⁊c̄. Ideſt vix remittetur.

¶ Vtꝫ d quolꝫ pcc̄o debeat eē ꝑpetua pnia. 2
R. ſꝫ Pe. Pnia pcc̄i exterioꝛ ñ oꝫ ꝙ ſit ꝑpetua: ſꝫ pnia iterioꝛ dꝫ eē ꝑpetua ſaltē q̄ꝫtum ad hitū. ſicut d ꝯtritōe dcm̄ ē. ſ. Cōtritio. §. iiij.

¶ Vtꝫ ṽe penitēs poſſit poſtea mortal'r pec 3
caſ. R. ꝙ ſic: q2 ṽa pnia ſeu caritas ñ tollit ṽtibilitatē libi arbitrij. vt dcꝫ ē. ſ. Caritas. §. xj.

¶ Vtrū regraſ pnia d peccatis añ baptiſmū. 4
vide. ſ. Cōfeſſio. j. §. vlti.

¶ Vtꝫ pnia tollat totū reatū. i. oēꝫ obligatōꝫ 5
ad penā. R. ſꝫ Pe. ſicꝙ hoīeꝫ ita ⁊ q deū offendit peccat dupl'r. Pmo qdem ꝯ equalitatē amicitie iquātū dbitū effectū ñ ipēdit. Scd̄o ꝯ eq̄litatē iuſticie iquātū rē: vel honorē: vel obſequꝫ ſubtrahit. oꝫ ergo vtrūqꝫ reſtituē. Et q2 reſtituta amicitia ñ ē ꝑꝑ h rſtituta res ablata. iō poſt remiſſionē culpe remanet reat⁹ pene.

¶ Tres ſūt ſpēs pnie. ſ. ſolēnis: publica: ⁊ pri 6
uata. De his vide. ſ. Cōfeſſoꝛ. j. pmo Rnſo.

¶ Vtꝫ pnia hēat ptes: ⁊ que ſūt. R. ſꝫ Pe. 7
tres ſūt ptes pnie. ſ. ꝯtritō cordꝫ: ꝯfeſſio oris: ⁊ ſatiſfactio opis. Et ſūt iſte q̄ſi ptes integrales ſꝫ ꝑfectū eē pnie. Nā lꝫ in ꝯtritōe dimittatur pcc̄m: oꝫ tñ ꝯfeſſionē ⁊ ſatiſfactionē eē ſaltē i ꝓpoſito. De ꝯtritiōe hēs. ſ. Contritio. De cōfeſſiōe. ſ. Cōfeſſio. De ſatiſfactōe. ſ. Cōtritio. ⁊. j. Satiſfactio.

¶ Vtꝫ pcc̄a q̄ ꝑ verā pniaꝫ ſūt dimiſſa redeāt 8
qñ qs iterꝫ relabiſ i pcc̄m. R. ſꝫ Tho. i. iiij. di. xxij. Aliqd ꝑt redire dupl'r. Vl' i ſe. ⁊ ſic pcc̄a dimiſſa nll'o mō redeūt q̄ꝫtū ad maculā: ⁊ per ꝯñs nec ad reatū. Vl' i ſuo effcū: ⁊ h mō pcc̄a dimiſſa redeūt inq̄ꝫtū ex pcc̄is dimiſſis aliqd i ſequētib⁹ reliqſ. Ex h. n. ꝙ hō deū ꝑ pcc̄m offendit poſt remiſſionē ꝑcedētiū pcc̄oꝝ quādā deformitatē igratitudis act⁹ ſequētis peccati acqrit. Et iō redeūt quātū ad igratitudinē.

¶ Vtꝫ reqraſ pnia d pcc̄o originali. vide. ſ. 9
Pcc̄ꝫ i pri. De pcc̄is āt mortalib⁹ actual'r cōmiſſis ſiue añ baptiſmū ſiue p⁹ tenetr hō penitē. De vēialib⁹ vō lꝫ ſit expediēs: ñ tñ ē nccia ad ſalutē pnia i hoc mūdo niſi i duob⁹ caſib⁹. Pmo rōe dubij vtꝝ. ſ. ſit mōtale vl' vēiale ne

ꝑiculo ſe exponat. Sc̄do rōne ꝑiculi qn̄. ſ. h̄z aliquā affectōēz venialē quā niſi reprimat du bitat ne trahat eū ad mortale ſm̄ Bo. in. iiij. di. xvj. ar. ij. q. ij.

10 ¶ Vtꝝ reqrat̄ penitētia ꝺ quolꝫ peccato ſingularit̄: R. ſic de cognitis. ſ. cū ꝺ illis ſpālit̄ cogitat: ⁊ tenet̄ ſpālit̄ ꝺ quolꝫ cogitare vt peniteat ſi adſit oportunitas ꝓportionata fragilitati humane. al'r nō remittunt̄ ꝺ lege cōi. De icognit; v̈o ſi ignorātia ē iuicibilis vl' excuſabil' n̄ tenet̄ niſi i gn̄ali penitere. Si v̈o ē craſſa vl' inexcuſabil': ſic tenet̄ i ſpāli penitere: q2 tenet̄ dare opam vt ea cognoſcat ⁊ peniteat. vt elicit̄ ex Ri. in. iiij. di. xvj. ar. iiij. q. ij.

11 ¶ Vtꝝ poſſit agi pn̄ia ꝺ vno peccato mortali ſine alio: R. ꝙ nō: q2 aut deus totū remittit: aut nihil: ⁊ iō oꝫ ꝙ peniteat ꝺ oīb9. de pe. di. iij. §. itē. Diſtinguere tn̄ potes q2 aut loqmur de pn̄ia ꝓut ꝑ cā remittit̄ culpa ⁊ reconciliat̄ homo deo: ⁊ ſic cū radix ſatiſfactōnis ſit vna ſcilꝫ caritas q̄ ſecū nō ꝯpatit̄ peccatū mortale: ideo eſt verꝝ ꝙ n̄ pt̄ fieri niſi ꝺ oibus fiat. Aut loqmur ꝺ pn̄ia ꝓut directe reſpicit ſatiſfactiōꝫ tp̄al' pene ꝺbite ꝓ peccatis iā dimiſſis quo ad culpā: ⁊ ſic bn̄ pt̄ fieri ꝺ vno peccato ſine alio.

12 ¶ Que aūt penitētia ſit ꝓ peccatis ſingulis iniūgenda: R. ꝓ quolꝫ peccato mortali eēt regularit̄ ſeptēnis pn̄ia iniūgēda. xxxiij. q. ij. h̄ ip̄m. ⁊. §. ſe. ⁊. xxij. q. i. p̄dicādū. in gl. Et iſta ſeptēnis pn̄ia magis vel minus aſꝑa dꝫ iponi ꝓut maioritas vel minoritas crīs ⁊ circūſtātiaꝝ expoſcūt: q2 apud deū magis valet mortificatio vitioꝝ q̄ꝫ abſtinētia ciboꝝ. de pe. di. j. mēſuraꝫ. Et ſm̄ panor. i. c. accepiſti. ꝺ ſpō. duo. dꝫ in iſto tēpore ſemel bis vel ter ieiunare in ebdomoda ſm̄ diſcretōnem ſacerdotis. Et ſic intellige oīa iura que pn̄iaꝫ iponunt per numerum dieꝝ ſeu annoꝝ non ſpecificādo modū. Sꝫ hodie oēs pn̄ie ſacerdotis arbitrio taxāde ſūt ꝯſideratis circūſtātijs ꝑſonaꝝ ⁊ ꝯditionū. xxvj. q. vij. tēpora. ⁊. d. c. menſuram. ⁊. c. deus qui. de pe. ⁊ re.

13 ¶ Vtrū ſacerdos poſſit diſpēſare i pena debita eaꝫ diminuēdo: R. Panor. i. c. ſicut dignū ꝺ homi. ꝙ ſacerdos ex ptāte ſibi cōmiſſa pōt aliquātulū diſpēſando minuere ꝺ pena debita vt ē pulcher tex. Aug. de pe. di. i. queꝫ peniteat. Et iō bonū ē ꝙ ſacerdos i ipoſitōne pn̄ie diſpēſet cū ꝯfitēte circa reſiduū pene ſi maior fuiſſet imponēda. Et ꝯſulēduꝫ ē vt ſacerdos cū abſoluit penitētem addat. qcquid boni feceris ſit tibi i remiſſiōēꝫ peccatoꝝ. Itē dicat ꝙ omnia mala que ſuſtinebit ei proficiant ad ſalutem.

14 ¶ Sacerdos ſemꝑ dꝫ iniūgere pn̄iaꝫ ꝑ ꝯ̄riuꝫ peccato. vt ſuꝑbo humilē oratōēꝫ: auaro elemoſinaꝝ largitiōēꝫ: accidioſo ꝑegrinatōēm ſeu laborē: guloſo abſtinētiaꝫ: luxurioſo carnis maceratōēꝫ: ⁊ qn̄qꝫ loci mutatiōēꝫ. Tn̄ ſꝑ cauere dꝫ ne ꝑ pn̄iaꝫ quā iniūgit: alteri p̄iudiciū faciat: vt viro i p̄iudiciū vxoris ⁊ familie: aut ſuo in p̄iudiciū dn̄i ⁊ huiuſmodi.

15 ¶ Vtrū inferior poſſit relaxare pn̄iaꝫ iniūctā a ſuperiore: vide. ſ. Cōfeſſio. ij. §. xj.

16 ¶ Quid de eo q dicit ſe penitere ſꝫ nō vult facere pn̄iaꝫ in hoc mūdo: vide. ſ. Cōfeſſio. ij. §. ix. ⁊. x.

17 ¶ Vtrū pn̄ia facta i mortali ſit valida vel iteranda: vide. j. Satiſfactio. §. i.

18 ¶ Vtruꝫ pn̄ia i articulo mortis dilata valeat: R. diuina gr̄a nulli ſe ſubtrahit faciēti qđ in ſe ē. vn̄ hō q̄ꝫdiu h̄ꝫ vſuꝫ liberi arbitrij pōt ſe ad gr̄aꝫ p̄parare dolēdo ꝺ p̄terito ⁊ ꝓponēdo cauere ꝺ futuro. vn̄ de pe. di. vij. in prin. dr̄: tp̄s pn̄ie ē vſqꝫ ad vltimū articulum vite. vn̄ ⁊ leo papa. Nemo ē ꝺſꝑādus i hoc corꝑe ꝯſtitut9 q2 nōnūq̄ꝫ qđ diffidentia etatis differt̄: ꝯſilio maturiore ꝑficit̄. Sꝫ tn̄ ꝑiculoſū ē ꝙ illud vltimū tp̄s expectet̄. vn̄ dic̄ Aug. ibi. Siqs poſit9 i vltia neceſſitate ſue egritudinis voluerit accipe pn̄iaꝫ ⁊ accipit: ⁊ mox reconciliabit̄: ⁊ hic vadit. Fateor vobis. ⁊ n̄ illi negamus qđ petit: ſed nō p̄ſumim9 ꝙ hic bn̄ exit. Si ſecurus hic exierit: ego neſcio. pn̄iaꝫ dare poſſum9. ſecuritatē āt dare n̄ poſſum9. Vis ergo a dubio liberari. vis qđ ē icertū euadē: age penitētiā dū ſanus es. Si ſic agis: dico tibi ꝙ ſecurus es: q2 pn̄iam egiſti eo tp̄e quo peccare potuiſti. Si āt vis agē pn̄iaꝫ: qn̄ iā peccare n̄ potes: peccata te dimiſſert: nō tu illa. In articulo tn̄ mort; n̄ ē pn̄ia iponēda ſꝫ inoteſcēda.

19 ¶ Vtꝝ pena mort; diminuat aliqd ꝺ pena ꝓ pc̄to ꝺbita: R. Tho. i. iiij. di. xx. Mors nālis ē pena ꝯn̄s originale peccatū: ⁊ q̄ſi iā i nāꝫ v̄ſa. Et iō ꝑ mortē nālē n̄ purgat̄ aliqd ꝺ peccato actuali. Sꝫ ꝑ illatā mortē bn̄ pōt purgari. vn̄ ſi aliqs mortē illatā patiēter ſuſtineat: ēt ſi pro alijs criminib9 ſit illata valet ad diminutōēm pene: ⁊ ad liberatōēꝫ ei9 a tota pena ſm̄ q̄ꝫtitatem culpe ⁊ patientie ⁊ ꝯtritionis.

·parte. ·peregrina·

10 ¶ Quid ē ī pn̄ia ſacr̄m: quid res:R̸. ꝫ Tho. ⁊ Pe. i. iiij. di, xxi. In ſacr̄o pn̄ie: exterior pn̄ia ē ſacr̄m: vt ſignum tm̄. ſ. īterioris pn̄ie. Et ibi act⁹ penitētis quaſi māle. actus āt ſacerdotis ſcꝫ abſolutio q̄ſi formale. Pn̄ia vero interior ſeu ↄtritio ꝓut iniūgit̄ pn̄ie exteriori: ſaltē ī ꝓpoſito ē ꝑs ſacr̄i. ⁊ ē res ⁊ ſignū. Res q̄dem pn̄ie exterioris ē ſignū remiſſiōis peccatorū. Remiſſio āt peccatoꝝ ē res tm̄.

p **Ercutere** ſiue v̊berare: vtꝝ liceat:R̸. ꝫ Tho. ſc̄da ſc̄de. q. lxv. Nocum̄ n̄ alicui īſerre n̄ lꝫ: niſi ꝑ modū pene ꝑꝑ malitiā. Null⁹ āt iuſte pūit aliquē: niſi ſit ei⁹ iuriſditōī ſubiect⁹. Et iō verberare aliquē n̄ lꝫ: niſi hn̄ti ptātē aliquā ſuꝑ illū. Et q2 fili⁹ ſubdit̄ ptāti pr̄is: ⁊ ſeruus ptāti dn̄i: licite pōt pr̄ verberare filium: ⁊ dn̄s ſeruū cā correctōis: moderate tn̄. Ep̄s tn̄ nullū dꝫ ſuis māib⁹ verberare. lxxxvj. di. n̄ liceat. Siq̄s tn̄ ex odio vl' malitia aliū verberaret peccaret mortal'r: niſi eēt ī modico ⁊ leui. In cl'ico āt īducit depoſitōeꝫ. vt in. c. j. ð cle. ꝑcuſ. ⁊ i. c. j. ⁊. c. ep̄m. xlv. di.

1 ¶ Vtꝝ cl'ici poſſint v̊berari:R̸. q̄ p̂lati exceꝑto ep̄o pn̄t cl'icos ī minorib⁹ ordib⁹ ꝓ leuib⁹ culpis v̊berare. xlv. di. §. ſalomon. dūtn̄ fiat ꝑ eū ad quē ꝑtinet. ð ſen. ex. cū volūtate. In ſacris vero exn̄tes v̊berari n̄ debēt niſi ꝓ maiorib⁹ criminib⁹. xxxv. di. ante oia. ⁊. xlv. di. cū beat⁹. Al's eēnt excōicati. Excipe magiſtꝝ q̄ cā diſciplie verberat cl'icū exn̄tē ī ſacris. Idēꝫ dic de pr̄e verberāte filiū ī ſacris. In eo eīm n̄ ꝑt nōri diabolica man⁹ imo caritatiua. Et vir poſſet ſe ↄtinere q̄n corrigeret filiū errātē. De hoc vide. ſ̄. Excōicatio. ij. §. viij. Quādo autē clericus torqueri dꝫ: an debeat degradari: vide. ſ̄. Degradatio. §. iiij.

2 ¶ Vtrū religioſi poſſint verberari:R̸. q̄ ſic a ſuis p̂latis ēt pro leuibus culpis. c. reprehēſibilis. de appel.

p **Eregrinus.** ¶ Ad queꝫ ꝑtinet defenſio ꝑegrinoꝝ:R̸. ꝫ Rai. oēs ꝑegrini defēdi d̄bēt ab eccl'ia. Et q̄cūq₃ eos ī rebus vel ꝑſonis offēderit: niſi admonit⁹ ſatiſfecerit excōicet̄. xxiiij. q. iij. ſiq̄s romipetas. ⁊ duobus c. ſe. extra de treu. ⁊ pa. inouamus. extra ð peregri. c. vnico.

1 ¶ Quid ð reb⁹ ꝑegrinoꝝ q̄ moriūt̄ ī via:R̸. ꝫ Hoſt. quicūq₃ accepit peccat mortal'r: niſi ea ītētōe accipiat vt reſtituat hr̄di. Nec excuſat̄ aliq̄s ſtatuto: ↄſuetudie vl' p̄cepto ſicut ð naufragis dictum ē. ſ̄. Excōicatōe. xxj. ⁊. ſ̄. Naufragiū. Et nō vnū fauorabile ꝓ īp̄is ꝑegrinis q̄ð nōt Pan. i. c. meminim⁹. ð appel. poſt Inn. q̄ itinerās ad papā ex iuſta cā: ſiue ī fauorē ſuū: ſiue alteri⁹ ē ſub ꝓtectōe apl'ica: vt iteriꝫ ↄ̄ eū n̄ ꝓcedat̄ ī ꝑtib⁹. ⁊ defēditur talis n̄ virtute appellatōis: ſꝫ ꝑ titulū de ꝑegrinātib⁹. c. vnico. vbi Pan. dic̄ q̄ tenēdo iſtā opi. Inn. ex remedio illi⁹ tituli n̄ ſolū ꝓuidet̄ ↄ̄ attētata de ſcō: ſꝫ ēt ↄ̄ factū iudicis. Sꝫ ſiq̄s vellet tenē opi. Hoſt. q̄ voluit q̄. d. c. vnicū hēret locū ī quolꝫ accedēte ex q̄cūq₃ cā ad ſedē apl'icā: tūc dicit Pan. q̄ ex remedio illi⁹ tituli ꝓuidebit̄ tm̄ ↄ̄ attētata ð ſcō ſicut fuit ſcm̄ ibi. Nā papa ibi mādauit ſibi reſtitui: ð ſcō ſibi ablata. Sꝫ n̄ vr̄ equū vt accedēs ex cā ꝓrſus volūtaria hēat ſuſpēdere iuriſditiōeꝫ iudicis. Et ſic Pan. ↄcludit q̄ illð. c. vnicū. ꝑt ꝓcedere ī quolꝫ accedēte ad papā ēt ex cā volūtaria: ꝓut ſenſit Hoſt. tn̄ ꝑ hoc n̄ ſuſpēdit̄ iuriſditio iudicis: q2 fuit ī culpa ī n̄ dimittēdo ꝓcuratorē. Adde ēt vnū ſingulare q̄ð nōt Panor. i. c. dilecti ð appel. q̄ arreptio itineris ad ſuꝑiorē hꝫ viꝫ appellatōis ſi ꝯuant̄ ea q̄ debēt ꝯuari ī appellatōe. Et iō ſicut appellās cr̄ iudiciū: vl' ī iudicio añ ſn̄iaꝫ tenet̄ exprimē cās īſcriptis ⁊ petē apl'os: ita ⁊ iſte qui vl't arripere iter: dꝫ oia hec ꝯuare. Et dicet ſuperiori. Dn̄e ep̄e vos grauaſtis me in tali articulo ⁊ ī tali: nolo litigare āplius coraꝫ vobis: ſed volo ire ad papā: ⁊ peto apl'os. tūc. n. lꝫ nō exprimat verbū. appello. itinerando ad papā hr̄ ꝓ appellāte: q2 n̄ refert q̄d ex eq̄pollētib⁹ fiat. Adde ēt vnū ſingulare q̄ð nōt Pan. i. c. ad audiētiā. ð appl'. q̄ vbicūq₃ in ſubmiſſiōe ꝓtectōis ꝯuāt̄ ea q̄ ꝯuari debēt ī appellatōe: tūc talis ſubmiſſio hꝫ viꝫ appellatōis: q2 nō ē ſic̄da viſ ī verbis: ex quo ↄſtat de ītētiōe: vt ibi. Et iō ſiq̄s appellare vult añ ſn̄iaꝫ ī iudicio dꝫ cās exprimē. vt i. c. vt debit⁹. de app. Apl'os petere. vt i. c. j. eo. ti. li. vj. Si hec ⁊ ſil'ia ꝯuat n̄ ē vis: an dicat appello: vel dicat ſubmitto me ꝓtectōi apl'ice. Et idē dic q̄n̄ appellat̄ cr̄ iudiciū: vel poſt ſn̄iaꝫ vt ſemꝑ ſeruētur ea que ſūt neceſſaria ad illā appellationē.

2 ¶ Qui dicātur cl'ici ꝑegrini:R̸. ꝫ Rai. Peregrini cl'ici pn̄t large appellari oēs q̄ nō ſūt ð ep̄atu ordinātis. Nā nullus talis ſiue cl'ic⁹

ſiue laicus pōt recipi a tali epo ad dignitatē: vel ordines: vl' alia eccl'aſtica ſacra di. lxij. per totū. ⁊ ſpāl'r i. c. primatus. Sʒ d' ordibus hēs ſ. Ordinator. §. vj. Peregrini āt ꝓprie dnr q nō ſūt oriūdi de epatu vel nō hn̄t ibi domiciliū aut bn̄ficiū. vt i. c. cū nullus. d' eta. ⁊ quaor. li. vj. Ignoti ſūt quoꝝ origo ⁊ vita ⁊ regularitas nō ē nota epo. xxiiij. di. eps. ij. q. vij. querēdū. Nā pegrini ordinari nō debent niſi hēant lr̄as auctēticas vel teſtimoniales pape vel ſui epi. ⁊ ſic pn̄t admitti: ſi mō ſigillum ꝓprij epi ſit notū. ar. de prebē. cū ſecūdū. ⁊ d' cē ſi. ſopite. Si vero nō ſit notū oʒ ꝙ ſit ſigilluʒ qnqʒ epoꝝ. d' cle. pere. c. j. Et ſi nullū p̄ſatoꝝ eēt notū: tūc vbi pōt p̄iudiciū magnū gnāri ñ credit ēt ſi cētū hēret ſm Inn. in. c. tua. eo. ti. Sʒ vbi nullum preiudiciū poſſet euēire: puta vult celebrare i ſecreto ex deuotione: ſic admittit etiā ſi nullam faciant fidem ſm Hoſti. in c. tue. eo. ti.

5 ¶ Quid ſi dicat ſe lr̄as amiſiſſe? R. ſi ꝓbat ꝑ duos teſtes ordiatōnē ſuā: ⁊ ꝯuerſatōnē: recipi pt. d. c. tue. Et ſi ñ exiſtāt teſtes d' ordiatōe qr forte lōgū tp̄s ē: ſed ꝯſtat ꝙ ſemꝑ ſe geſſit vt presbyter admitti poterit. extra de preſby. nō bap. c. ij. ⁊. iij.

ꝑ Eriurium.

¶ Utrū periuriū ſēꝑ ſit peccatuʒ mortale? vide. ſ. Iurare. §. ij.

1 ¶ Utrum omnes periuri ſint iſames? R. ſm Panor. in. c. teſtimoniū. de teſti. ꝙ triplex eſt infamia. Quedā iuris: que irrogatur per leges. Quedā canonica: ⁊ quedā ē infamia facti: que potius dicitur iſamatio. Prīma. ſ. iuris indiſticte repellit ſm omnes a teſtimonio: quia fundamētum teſtimonij ē fides: ſʒ iſte caret fide: ergo ⁊c̄. Et dicūt docto. hoc eē verū etiā poſt emēdationē. Secus tamē i alijs criminibus etiā grauioribus. Sufficit eīm ꝙ de talibus criminib⁹ quis ſit emēdatus. Vn̄ autem ſit iſta ſpecialitas i periurio? dicit Io. an. poſt Hoſ. ꝙ in teſte requirit pura ⁊ ſimplex veritas. iiij. q. iij. c. j. ⁊ iuramētū ē cōfirmatio veritatis. de iureiur. ⁊ ſi xp̄s. Sʒ nihil magis cōtrariuʒ ē veritati qʒ falſitas: que ē eius imutatio. Itē dicit hoc maxime ꝓcedere i teſtificādo quādo quis cōmiſit periuriū in teſtificādo. nā ex quo ſemel deliquit i illo officio ſuſpectus ē ſemꝑ. nō ſic in alijs criminib⁹ quo ad teſtificāduʒ. Et de hoc ē cāus in. c. qcūqʒ ſciēs. vj. q. j. Dicitur aūt iſamia iuris illa que irrogat ꝑ ſniam: vel ip̄o facto in caſib⁹ i quibus iure caueē dūtaxat. d' qbus vide tex. ⁊ gl. bonā. iij. q. vij. §. porro. Et tene hāc regulam ꝙ omnes iſames ſm leges: ſūt infames ſʒ canones: hoc ꝓbat tex. nōbilis in. c. omēs. vj. q. j. Secūda infamia. ſ. cāonica ē illa que cauſatur ex quolʒ peccato mortali. vt i. c. iſames. vj. q. j. ⁊ ibi per glo. ſūme. Et illa: ſi datur pſeuerātia: repellit ab accuſatiōe ⁊ teſtimonio de iure cāonico. Nam ſoluʒ crimē continuatum ſufficit. vt i. d. c. teſtimoniuʒ. Sed an ſublato peccato remaneat effect⁹ illius iſamie? Cōmuniter tenet ꝙ nō. Tertia ē iſamia facti. In criminali idubie repellit. Et idē i cauſis grauioribus ⁊ i quib⁹ regrūtur teſtes omni exceptiōe maiores. In alijs vero puto ꝙ admittant ſm plus vel minus: vel nihil credet ſm qualitatē ⁊ quātitatē iſamie. Rumor vero i min⁹ ſe hʒ qʒ iſamia ſeu fama. Et Panor. ꝯcludēdo an piurus ſit iſamis. dicit ꝙ ſm cāones ſic: qr vt dictū ē: cāones oēs mortalibus cribus irretitos appellāt infames. Sʒ ſm leges dic prout nōt Bar. i. l. lucius. ff. de his q nō. iſa. d' mēte gl. ꝙ aut qs iurat d' p̄terito: ⁊ ñ ē infamis ſi deierat. vt i. d. l. lucius. Aut qs iurat de futuro: ⁊ tūc aut iurat alij cū quo ꝯtrit: ⁊ iſamat ſi deierat. Aut iurat ſibiipſi vel deo tātū: ⁊ tunc nō iſamatur. Et hec ē ſingularis diſtictio. Vide tamē quod dictuʒ ē. Abſolutio. j. §. xix. de quo in. c. felicis. de penis. li. vj. vbi habes ſingularē theoricā: vʒ ꝙ quātum ad infamiā irrogandā: ⁊ bonoꝝ ꝯfiſcationē effectualem: ⁊ penā corporalē infligēdam neceſſaria ē ſalteʒ ſentētia generalis. Et ideo lʒ notari⁹ ſit periurus: nihilomin⁹ acta ꝑ cū valēt: donec ſequat talis ſentētia ſaltē declaratoria. vide ēt Ri. ad hoc i tertio. di. xxix. ꝙ ſiqs piurat ſolēniter in p̄ntia iudicis: ñ ſolū peccat mortalit: ſʒ ēt ſi ꝓ tali piurio ferat diffinitiua ſnia ꝯ ipm in cā accuſationis: iſamis ē. Et ſic itelligunt iura que dicūt periurū eē infamē.

ꝑ Ermutatio.

¶ Qualiter dʒ fieri ꝑmutatio d' bn̄ficijs eccl'aſticis? R. Panor. i. c. queſitum. ex̄ eo. ſm Hoſt. ꝙ ipſi bn̄ficiati iter ſe ñ pn̄t tractare de tali ꝑmutatōe fienda. Sʒ ip̄a ꝑmutatio dʒ ꝓcedere auctoritate epi: q̄uis tractat⁹ ñ icludat deliberatū ꝯſenſuʒ. vt i. c. tua. de his que fi. a p̄. Et Panor. i. c. cū

vniuerſo℞. extra. e. dicit ꝙ cl'ici dñr ꝑmutare
qñ iter ſe dliberãt d ꝑmutãdo: ꝫ poſtea vadãt
ad ſupiorẽ. Et Hoſti. dat remediũ hñti cãm
ꝑmutãdi: vt ꝯferat ſe ad ep̃z ⁊ narret cãz ꝑmu
tatõis: ſupplicãdo vt digneť ſibi ꝓuidere in
alio loco. Poſſet ẽt ſm cũ dicere. Bñficium
meũ ꝯpeteret vtilius tali pſone: ⁊ ſuuz mihi.
nõ autẽ dꝫ de hoc tractare cuꝫ alio bñficiato.
Panor. aũt dicit ꝙ hec opio ẽ multũ ꝑiculo
ſa: qꝛ pauci ſũt q adinuicẽ nõ hẽant tractatũ.
Et ꝯtriũ ſẽtit Jo. an. i. d. c. cũ vniuerſo℞. Jdẽ
Goſ. Jdẽ glo. i cle. vnica. co. t. Et h opinio
videť verior: vt poſſint hẽre inuicẽ tractatuꝫ:
nõ aũt ꝯcludere ꝑmutationẽ: ſꝫ ſubmittere ſe
diſpoſitõi ſupioris. Permutatio vero poſſeſ
ſionũ ꝑ ſe ñ ẽ ꝓhibita: qꝛ dať ibi tpale ꝓ tpali.
extra eo. ad qões. Jta tñ ꝙ ſi altera ps ꝑpõ
deret: poterit pecunia refundi: vt ſic ad equali
tatẽ permutatõis ꝑueniatur. Nõ tñ ꝙ h per
mutatio ẽ alienatio quedã. extra de re. ec. non
ali. nulli. Et iõ ſeruãdus ẽ modus qbẽtur. ſ.
Alienatio. §. i. Adde ẽt qd nõt Panor. i. d.
c. ad qões. ꝙ eccl'a piguior nõ põt permu
tari cum alia minus pigui: interueniẽte ſimpli
citer pecunia ex alia parte: qꝛ videretur pecu
nia data pro redditib9 ſpiritualibus: vel ꝓ re
ſpirituali obtinẽda. Sꝫ iſto cãu ſerua caute
lam quã tradit ter. in. d. c. ad qões. vt pecu
nia ſupplcatur: nõ ꝓpter redditus ſpiritua
les: ſed ꝓpter redditus ampliores tẽporales
alterius eccleſie.

1 ¶ Nũquid aũt dicať ꝑmutatio: aut ẽptio qñ
ex vna pte iteruenit ſpẽs cũ certa quãtitate pe
cunie? Panor. vbi. ſ. cõcludẽdo dicit. ꝙ ꝑrio
debem9 iſpicere animũ ꝯhentiũ. Si eim ꝑrici
pal'r intẽdũt ꝑmutare: erit ꝑmutatio: ꝫ pecu
nia acceſſorie accedat vt ꝑueniať ad equalita
tem. Et ita dbet itelligi. d. c. ad queſtiões. Si
autẽ non apparet de animo ꝯtrahẽtiũ: recur
rẽdum ẽ ad cõiecturas. Si eim preciuꝫ ẽ ma
ius q̃ꝫ ſit ſpecies data: pꝛeſumẽduꝫ ẽ ꝙ ſit em
ptio. Si autẽ ſpecies ẽ maioris p̃cij q̃ꝫ ſit pe
cunia: erit permutatio. ar. i. c. qd in dubijs. de
cõſe. ec. Et hoc facit ad. q. Papa ꝯceſſit cui
dam abbati vt poſſit vẽdere de poſſeſſiõib9
monaſterij vſqꝫ ad certã quantitatẽ pecunie.
Abbas vẽdidit recepta pecunia cũ certa pe
tia terre. Dicebať ꝙ nihil egerat: qꝛ iſta ẽ per
mutatio: exquo recepit petiã terre cũ certa q̃ꝫ
titate pecunie. Et ipſe nõ hẽbat facultatẽ niſi
vẽdendi: nõ autẽ ꝑmutãdi. Sed ꝯtrium ẽ di
cẽdũ per ſupradicta: qꝛ interuẽtio ſpeciei que
acceſſorie venit: nõ alterat naturã emptiõis.
ſicut iteruẽtio pecunie acceſſorie nõ alterat na
turã permutatõis. Et hoc facit ad ſtatuta que
exigũt gabellam ꝓ ꝯtractu emptõis. Pone.
eſt ſtatutum in ciuitate ꝙ quicũqꝫ vendiderit
rem imobilem: domuꝫ: aut poſſeſſionẽ: tenea
tur dare tãtum pro cẽtenario. Quidã permu
tauit domuꝫ vnã valoris librarũ mille cũ alia
valoris ſexcẽtum. Sed quia altera ꝑpõde
rat: alius refudit pecuniã vſqꝫ ad equalitateꝫ:
puta vſqꝫ ad. M. libras que erunt. cccc. libre.
Gabellarij petũt gabellã pro pecunia exbur
ſata: puta ꝓ dictis. cccc. lib. qꝛ i hoc videť eẽ
ꝯtract9 vẽditionis ⁊ emptiõis. Queritur qd
iuris? Et pꝫ ꝑ predicta ꝙ predict9 ꝯtractus ẽ
ꝯtractus permutatõis ⁊ nõ emptõis: quia in
teruẽtio pecunie acceſſorie nõ alterat naturã
ꝑmutatõis: exquo maior ẽ ſpecies q̃ꝫ precium
datũ. Qd nõ: qꝛ facit ad multa.

¶ Aliã. q. ponit Panor. in. c. ſi. eo. ti. Qui 2
dam nõ multum abũdans dedit alicui loco re
ligioſo poſſeſſionẽ: vel certũ fundum cuꝫ pa
ctione: ꝙ alatur a dicto loco per totum tẽpus
vite ſue. Demũ fundus perijt cãu fortuito: nũ
quid debeat hẽre alimẽta? Dic ꝙ ſic: qꝛ pro
prietas trãſiuit in locũ piũ. Et ſic dãnuꝫ ceſſit
ſibi ⁊ nõ alteri. Et hoc expreſſe voluit l. i. l.
ii. C. de iure emphiteotico.

¶ Quãdo duo nolẽtes ſua beneficia ꝑmuta 3
re libere ⁊ ſine fraude reſignãt i manu epiſco
pi: nõ pñt ipediri ꝑ illos qui hñt litteras apo
ſtolicas de bñficijs vacaturis. extra eo. c. licꝫ.
li. vi. Et ſi talia bñficia cõferãtur alijs: nõ va
let. vt in cle. ne ꝯceſſione. eo. ti.

Pignus

p Jgnus quid ſit? R. ſm Ho
ſti. eſt obligatio rei li
cite pro debito facta. fit autẽ ad maio
rem ſecuritatẽ creditoris. quia tutius ẽ pigno
ri incumbere: q̃ꝫ agere in perſonã. inſti. d ob.
que ex delic. na. §. furti. vnde quãdo trãſit in
poteſtatẽ creditoris dicitur pignus: ſꝫ quãdo
remanet apud debitorẽ dicitur hypoteca. Sꝫ
quãtũ ad actionẽ nõ differũt.

¶ Unde dicitur pignus? R. a pugno. vñ ꝓ 1
prie dicitur pignus res mobilis tradita d pu
gno vel manu. hypoteca vero ẽ obligatio rei
imobilis. inſti. de ac. §. iter.

¶ Quot modis ⁊ qualiter contrahitur pi 2

gnus:ſi. Directoria li. ij. dicit ꝙ duobus mo
dis. ſ. tacite ⁊ expreſſe. Tacite vt i rebus eccl'e
q: bona miniſtri itelligũtur obligata eccleſie:
pro adminiſtratõe rerũ. ar. xiij. q. ij. illud. Et
ſi pro ſua neceſſitate obligauerit librũ: vel aliđ
nõ tenet obligatio. C. ſi ali. res pig. da. ſit. l.
curator. Et ipſe ẽ obligatus ad reſtituẽdum:
⁊ eius heres ſi aliqd de bonis eius ad eũ inde
venerit: al's nõ. extra eo. ex preſentiũ. Et eccle
ſia poteſt a quocũqȝ repetẽ libere. x. q. ij. hoc
ius. Idẽ Ber. in. d. c. ex preſentiũ. Itẽ bona
mariti tacite obligantur pro dote. extra eo. ex
litteris: etiã ſi extraneus ſcilicet qui mulierem
nõ habet in poteſtate: dotẽ conferat. C. ď rei
vxo. actio. l. vnica. Sed nõ habet tacitaȝ hy/
potecaȝ i parafrenalibus: niſi ſibi ſpecialiter ⁊
expreſſe ꝓuiderit. C. de pac. conuẽ. ſuper do
te. l. vltima. Nec i donatõne ꝓpter nuptias.
C. qui potio. in pig. habea. l. ſi. De his vide
ſ. Dos. §. xxxij. ⁊. xxxiij. Itẽ nec ꝑꝑ delictũ vi
ri ſui dȝ vxor amittere dotẽ ſuaȝ: ẽt ſi ꝯmiſerit
crimẽ leſe maieſtatis. C. ad. l. iuli. ma. l. quiſ/
quis. §. vxores. niſi ſciuerit eũ hereticũ quãdo
cõtraxit cũ eo: quia tũc amittit doteȝ. extra de
hereticis. decreuit. li. vi. Item ſiquis tibi do/
tem pro aliqua ꝓmiſit: omia bona ſua tacite
obligãtur. Item qui cũ fiſco cõtrahit: fiſco ta
cite bona illi⁹ obligãtur. C. i quibus cau. pi/
ta. cõtraha. l. i. ⁊. ij. Item bona conductoris
illata ⁊ inuecta i ruſtico ꝑdio: domino ſciẽte:
niſi ad tẽpus inferãtur: tacite obligata ſũt do
mino: quãuis ẽpta ſint ex fructuuȝ precio. C.
in quibus cauſis pi. tacite ꝯtrahatur. l. q̃zuis.
Sed i vrbano nõ diſtiguitur: vtrũ dominus
ſciat vel nõ. C. locati. l. certi. Itẽ bona tuto/
rum ⁊ curatorũ tacite obligãtur minorib⁹ ꝓ
coruȝ officio: aut ſi nõ adminiſtrauerũt. C. de
adminiſtra. tuto. l. pro officio. Itẽ bona pa/
tris tacite obligãtur filijs ꝓ rebus aduẽticijs
⁊ precijs eaꝝ. C. ď bo. que li. l. cũ oȝ. Itẽ bo
na matris ꝯuolãtis ad ſcđas nuptias ſũt filijs
prioris mr̃imonij obligata tacite: vt eis reſti/
tuat que a priore marito lucrata fuit. C. ď ſecũ
dis nup. hac edictali. Ite bõa ďfũcti tacite ob
ligant ꝓ legatis ⁊ fideicõmiſſis. C. cõ. ď le.
l. j. Itẽ bona primipillarij fiſco tacite obligãt
i cãu quo fiſc⁹ vxori ꝑfertur. Nã ſi bona ma/
riti deficiũt: ẽt de rebus dotalib⁹ ſatiſfiet. C. i
qui. ca. pi. ta. ꝯtra. l. ſatis. ergo multo forti⁹ in
clerico ꝯiugato obligato eccl'e. ſ. erũt obliga/
ta bona ei⁹ vxoris: ſi bona mariti deficiãt ſm
Direc. Expreſſa vero obligatio dicitur con/
uentõalis. Ideo dic ꝙ alia ẽ conuẽtõalis. alia
pretoria. alia iudicialis. Cõuentiõalis dicitur
que ſola conuẽtione cõſtituitur. ff. de pig. act.
l. j. Pretoria vero ẽ que ſit pretore iubẽte: pu
ta vt caueat ꝓ legatis: vel ꝓ dãno iſecto: vel
opere ďmoliẽdo. Et hec ꝯſtituitur ꝑ miſſiõeȝ
i poſſeſſionẽ: nõ aliter. ff. de pig. act. nõ ẽ mi/
rũ. §. ſciẽdum. Iudicialis ẽ: cũ iudex iubet ali
quẽ poni i poſſeſſionẽ ex officio ſuo: vt mãde
tur executõi ſnĩa ſua diffinitiua. Et primo ca/
piũtur mobilia. Scđo imobilia. Tertio ꝑueni
tur ad nomina debitoꝝ. extra de re iud. cũ ali/
quib⁹. Et de hoc videt̃ tex. extra eo. lator. vbi
dicit Panor. ꝙ ſi debitor hȝ in facultatib⁹ vñ
poſſit ſoluere: nõ dȝ icarcerari: ſȝ iudex dȝ exe/
cutionẽ facere i bona ſua ⁊ ꝓcedere per ordi/
nẽ i bonis ſuis. ut dictũ ẽ. vt hẽtur in. l. a diuo
pio. ff. de re iudi. Multo ergo forti⁹ nõ debet
extẽdi manus ad capturã perſone: ꝓ quo bo
nus tex. cũ glo. i. l. iij. §. tutores. ff. de ſuſpec.
tuto. ⁊ ibi ẽt per Bar. licet ſtatuta municipa/
lia aliter ꝓuideãt in multis locis. Et maxime
verſatur dubiũ. Nũqd debitor poſſit ſe obli/
gare ad carceres renũciando beneficio ceſſio
nis: Et Spe. ꝯcludit ꝙ nõ: licet quidaȝ ꝯtra.
Sed primũ ſequitur Bar. in. l. alia. §. elegũ/
ter. ff. ſo. ma. Nã hoc pactũ videtur cõtra bo
nos mores: ⁊ iducit quãdaȝ ſeruitutẽ. Ex quo
poſſet inferri. ꝙ etiã iuramẽtum nõ obligaret
hoc cãu. ar. i regula non ẽ obligatoriũ ⁊c. licȝ
in caſu iuramẽti Fede. tenuerit contrarium.
Sed prima opinio videt̃ equior. Si tamẽ eẽt
aliquis ſcriptor qui eẽt ſuſpectus de fuga: qui
obligauit ſe ad ſcribẽdũ certum librũ: poſſȝ ca
pi ⁊ in carcereȝ retrudi: vt ſic cogatur ꝑficere
qđ promiſit. Et hoc etiã ſi nõ renũciaſſet be/
neficio ceſſiõis: quaſi videatur electa iduſtria
perſone: ⁊ nõ ſuccedat obligatio ad itereſſe.
Idẽ tenuit Ci. in. l. j. C. qui bo. ce. poſ. ⁊ gl.
iuris ciuilis dicit hoc tenẽdum in fauorẽ publi
ce vtilitatis. in. l. ſtipulatio. §. ſiue autẽ. ff. de
no. oper. nũ. Et cõcludit Panor. ibi: ꝙ pro
debito ciuili regul'r nõ debet quis incarcerari
niſi prius cõdẽnetur: ⁊ nolit cedere bonis. vt
in. d. l. j. Et licet ſit condẽnatus de debito: nõ
debet tamẽ iudex incõtinenti cuȝ muſipulare.
ſed primo executionem facere in bonis. Fallit
quando eſt ſuſpectus de fuga: ⁊ dubitatur an

bona illius ſint ſufficiētia: vt nō. in. d. §. tutores. Fallit etiā ſi nōdum venit dies ſolutōis: ⁊ debitor eſt ſuſpectus de fuga: tunc eniz pōt incarcerari: vt faciat tutum creditorē: puta p̄ſtando fideiuſſores: aut pignora. Et intellige hoc: quādo ſuſpitio fuge accidit poſt ꝯtractū debitum. Secus ſi erat tēpore ꝯtractus. Naz tunc de ſe ꝯquceratur. Notat etiā ibi Panor. aliud notabile ꝙ in cā ciuili non debet quis de domo capi: qꝛ domus ꝓpria debet cuiqz eſſe tutiſſimuz refugiū: vt in. l. pleriqz ḋ i ius vo. ⁊ in. l. is qui in domū. ff. ḋ iniur.

3 ¶ Que res pignori obligari poſſūt vel n̄? R. ſm Hoſti. obligari poſſunt tam res p̄ſentes q̄z future: vt fructus pēdētes: ꝑtus ancillarū: fetus pecorū: ⁊ ea q̄ naſcētur. ff. eo. l. ⁊ q̄ nondū. Itē res corporales ⁊ icorporales: vt cautionis ⁊ noīa debitorū. ff. eo. cū conuenit. Itē vſuſfructus. ff. eo. ſi is. Itē ſeruitutes ruſtice: vt. l. q̄zdiu pecunia ſoluta nō ſit: his ſeruitutibus creditor vtat. Et ſi. j. certū diez nō fuerit reddita creditori vēdere vicino valeat. ff. e. l. ſz an vie. ſz hic caue ab vſura: qꝛ quo ad vſuz talis ꝯuentio nō valet: qꝛ eſt feneraticia: licz lex ꝑmiſerit in. d. l. ſed an vie. vrbane autē ſeruitutes nō debēt ſic pignorari. Et rō ē: ne ex varietate vſus vtentiū edificia deſtruant ⁊ inutilia ſiant. d. l. ſi is. §. ſi. Pignori autē obligari nō poſſūt res ſacre: vt vaſa ⁊ ornamēta eccl'e vt. C. de ſacroſan. ec. l. ſancimus nemini. niſi eccl'a ſuꝑflua vaſa hēat: ⁊ debituz vrgeat: nec aliūde ex rebus mobilib⁹ ſolui poſſit: vt. x. q. ij. hoc ius. vel niſi i alijs cauſis neceſſarijs in q̄bus res eccl'ie alienari p̄nt. xij. q. ij. auruz. vide. s̄. Alienatio. Itē res eccl'e nō p̄nt pignori obligari. vt in auc̄. ḋ ali. ⁊ emphi. §. ⁊ qm̄. coll'. ix. Item liberi hominis nulla eſt obligatio: qꝛ ꝯtria ē libertati. d. c. lator. ⁊ ibi dic̄ Panor. ꝙ ſiquis de facto reciperet hominē liberū in pignus ꝑdit debitū ⁊ aliam tantā q̄ztitatem tenetur ſoluere. ac etiam dz relaxari. vt in auc̄. vt nulli iudi. §. qꝛ vero. In caſu tn̄ tz obligatio liberi hominis: vt in redempto ab hoſtibus. C. de cap. ⁊ poſtli. re. l. ſi. Item ob neceſſitatez famis pater filiuz obligare pōt. vide s̄. Emptio in ſi. Nō ſic ecōtra: qꝛ magis obligatur fili⁹ patri: q̄z pater filio. vnde ⁊ i extrema neceſſitate eſſent magis deſerēdi filij q̄z parentes ſm hoc.

4 ¶ An qn̄ q̄s res ſuas obligat: itelligātur futura? R. ḋ p̄ñtib⁹ ⁊ futuris ſenſiſſe p̄ſumit. C. q̄ res pig. ob. p̄nt. l. ſi. qꝛ hic agit ḋ modico p̄iudicio. Sec⁹ ſi ḋ magno p̄iudicio: vt i ꝯfiſcatōe bonorū alicui⁹: qꝛ non veniūt futura. vide s̄. Iurare in fine. itelligit tn̄ etiaz i primo caſu exceptū omne illud qḋ ſpālíter obligaturus n̄ erat: vt veſtis ſuppellectilia q̄ i vſu habebat. ⁊ ſimilia. C. que reſ. pig. ob. poſ. l. i. ⁊. l. obligatōe. cū ſe. ff. ḋ pig. Sz bn̄ itelligūtur obligata iura ⁊ actōes. C. ḋ ſen. paſ. l. ſi adēpt. ⁊. l. caſus. Si vͦo dicat mobilia ⁊ imobilia ⁊ ſe mouētia: non ob h̄ itelligūtur actiōes ⁊ noīa ſeu credita. C. ḋ pro. pig. l. i. Idē dicēdū ḋ his q̄ offerūt eccl'e oīa bona ſua. Itē q̄ obligat iſtrumēta: ⁊ ḋ agris ⁊ ḋ oibus q̄ ibi ꝯtinētur ſenſiſſe videt. C. q̄ res. pig. ob. poſ. l. ij. De iſtis actōibus ⁊ nominib⁹ debitorū vide. s̄. Alienatio. §. viij.

¶ Quādiu pignus remanet obligatū? R. ſz Dir. q̄zdiu etiam vnus denarius remanet ad ſoluendum. C. de diſtrac. pig. l. q̄zdiu. 5

¶ Vtrū eccl'aſtici redditus ſiue ſtipēdia poſſint pignorari vel obligari? R. ſm Inn. n̄ p̄nt obligari ſpāli ꝯuentōe: ſz a iudice ꝓ debito canonici: ⁊ ex cā iudicati p̄nt obligari. 6

¶ Vtruz pignore ſibi obligato vti: ſit vſura? R. ſm Tho. ſcōa ſcōe. q. lxxviij. ſi pignus ſit res aliqua: cuius vſus precio eſtimari pōt: dz ille q̄ mutuauit ꝯputare vſum illius rei in eſtimationez eius quod mutuauit. Alioquin idē eſt ac ſi pecuniaz acciperet ꝓ mutuo: quod eſt vſurarum: niſi forte eſſet talis res: cuius vſus ſine precio ſolet ꝯcedi inter amicos. Sicut pz de libro cōmodato. Et hoc intellige ꝙ ſit vſura ſi vtat pignore cōſentiente debitore. ſi vero eo nolente: eſſet furtum. ff. de fur. l. ſi pignore. 7

¶ Quid de expenſis factis a creditore in pignore? R. ſz Ray. Creditor poteſt exigere vl' compenſare nō ſolum expenſas quas fecit colligendo fructus: ſed etiam quas fecit bona fide circa rem pignoratam: puta colendo fundum: vel paſcendo iumentuz. Et hoc niſi fuerit imoderate. ff. de pig. ac. l. ſi ſeruos. Sz fructus quos percepit vel ꝑcipere debuit ꝯputabit in ſortem. extra eo. cum ꝯtra. 8

¶ Quid ſi pignus perijt vel deterioratur? R. ſi ſine culpa creditoris perijt vel deterioratum eſt: nō tenetur. Et nihilominus debitor tenetur ſoluere debituz: niſi actum ſit ꝙ amiſſio pignoris liberet debitorem. Si vero culpa cre- 9

ditoris tenetur creditor. C. d pig. ac. l. ij. iiij. ⁊ v. Regulariter tñ creditor ñ tenetur niſi d dolo: lata ⁊ leui culpa: nõ autez leuiſſima. nec ẽt tenetur de caſu fortuito: niſi ex pacto: vel niſi ſit in mora.

10 ¶ Quid aget creditor habẽs pignus: ſi paratus ꝯputare fructus in ſortẽ petit reſiduũ debitũ? R. ſm Ray. põt qdẽ pecuniã mutuataꝫ ꝑ actõem ꝑſonalẽ petere. C. d pig. l. q̃uis. ⁊ l. diſtractis. Item põt pignus alteri pignorare. C. ſi pignus pig. l. i. ⁊. ij.

11 ¶ Utrũ creditor cui ñ ſoluit poſſit pignus vẽdere? R. ſm Ray. ſi pactũ fuit ꝙ poſſit vẽdere certo tpe vel mõ vel pſone vel precio: debꝫ creditor denũciare debitori: ⁊ poſtea vendere poterit ſm formaꝫ ꝯuentã. Aliter nõ. Si vero pactũ fuit de nõ vendẽdo: nõ poterit vendere: niſi poſt trinã denũciatõem factã debitori vt ſoluat. Et ſi nõ ſoluat: poſtea poterit vẽdere. Sed ſi vẽderet ante: teneretur furti. Si vero nullũ pactuꝫ fuit: ſufficit vna denũciatio ⁊ poſtea elapſo biẽnio. ſ. a denũciatõne: vel a ſnia iudiciali numerãdo: poterit fieri vẽditio: hec ꝓbãtur. ff. de pig. ac. l. ſi ꝯuenit. ⁊. C. de iure do. impe. l. ſi.

12 ¶ Quid ſi pignore vendito creditor minꝰ accepit q̃z erat d̄ditũ? R. ſi hoc vẽdidit bõa fide: põt agere ad reſiduũ. Et ſi plus accepit teneẗ reſtituere debitori. C. de iure do. ipe. l. ſi.

13 ¶ Cui ⁊ ꝯ quẽ daẗ actio pſecutiua pignoris: ſiue hipothecaria? R. ſm Hoſt. daẗ creditori ꝯ quẽlꝫ poſſeſſorẽ. ff. eo. l. pignoris. Ita qdeꝫ ꝙ ſi poſſeſſor hꝫ titulũ lucratiuũ: tunc creditor hꝫ electõeꝫ vtrũ agat pſonaliter ꝯ debitorem vel hipothecarie ꝯ poſſidentem. C. eo. diſtractis. ⁊ l. pſecutõe. Et idẽ ſi hꝫ titulũ oneroſũ: ſi fuit fraudis ꝯſcius. ſ. q: ſciebat rem alijs obligataꝫ. Sꝫ ſi nõ fuit fraudis ꝯſcius: non põt creditor ꝯ eũ agere quouſqꝫ egerit ꝯtra debitorẽ ⁊ fideiuſſorem ⁊ mãdatoreꝫ. ⁊ poſtea agi poterit ꝯ pignorum poſſeſſores.

14 ¶ Cui ⁊ ꝯ queꝫ datur actio pignoratitia? R. ſm Ray. põt agere debitor vel heres eiꝰ ꝯtra creditorẽ vel heredẽ eiꝰ vel aliũ: ſi forte creditor rẽ ſibi pignoratã in aliũ trãſtulit. Nã ⁊ iſte poſſeſſor teneẗ ꝯputare i ſortẽ: nõ ſolũ fructus quos ipſe percepit: ſed etiaꝫ omnes quos anteriores perceperunt a tempore primi cõtractus. ⁊ ſic ſoluto reſiduo: reſtituere dꝫ pignꝰ. extra eo. cum ꝯtra.

P Irrata ſm deriuatões dicit a pir qd ẽ ignis ⁊ ratis idest nauis. Et dẗ pirrata latro vl' ꝑdo marinus: q: ſemp defert ignẽ i rate ad incendẽdũ naues vel iſulas.

¶ An autẽ depredantes nauigio vectos ſiue i mari: vel fluminibꝰ ſint excõmunicati? Dic ſm nõta per doc. in. c. excõicationi. de rap. ꝙ depredantes ſimpliciter nauigio vectos ſiue i mari ſiue i fluminibꝰ ñ ſũt excõicati: ſꝫ excõicãdi except pirrat: q ter i ãno excõicãẗ ab ore pape. Et ita tꝫ Jo. an. ibi. d. ꝙ pria ps illius c. ẽ canon ferẽde ſnie. vbi dicit ꝙ excõicatõni ſubdãtur q romanos aut alios xpianos ꝓ negociatõe: vl' alijs honeſtis cauſis nauigio vectos: aut capere: aut rebus ſuis ſpoliare preſumũt. Idẽ panor. Idẽ Jo. d li. d. ꝙ iſta eſt cõmunis opi. Et ꝙ iſtud itelligiẗ de quolꝫ nauigio. q̃uis Hoſt. reſtrigat ad maritimuꝫ. Et ꝑ pdicta pꝫ qd dicẽdũ d eo q ẽt nõ hñs iuſtuꝫ bellũ depdatur i mari. Da exẽplũ. Januẽſes mouẽt bellũ iniuſte ꝯ florẽtinos ⁊ cum galeis ſuis depdanẗ quoſcunqꝫ flo. nauigio vectos. An iſti ianuẽſes ſint excõicati? Dic ꝑ pdcã ꝙ nõ. Et niſi ad alios ſe extendãt nõ dicũt pirrate. vt pꝫ prio ex ethimologia vocabuli. ſcdo ex cõi vſu loquẽdi ⁊ vulgare. Dicunẗ. n. pirrate curſarij: q: vndiqꝫ diſcurrũt depdãdo: modo hũc modo illũ. qd ñ ſupponiẗ i cãu nro. Iteꝫ facit rõ Jo. an. panor. ⁊ Jo. d li. q faciũt differẽtiã iter ſpoliãtes nauigio uectos ⁊ pirratas. Ex quo dicũt ꝙ ſpoliãtes debẽt excõicari: pirrate aũt ſũt excõicati. Nec al'r dẗ pirrata niſi dpdeẗ i mari: vt dictũ ẽ ex ethimologia vocabuli. de mã hac vid. ſ. Excõicatõe. xi.

P Ollutio. ¶ Utrꝫ ꝑ pollutõẽ i ſõnis amittaẗ virginitas? R. ſm Al. non. eo ꝙ voluntas ⁊ deliberatio nõ imediate voluptati coitꝰ ꝯiugãtur niſi ſeqtur placitũ: q: ſi placꝫ delectatio pollutõis nocturne añ vel poſt: credo ꝙ vginitas ẽ amiſſa. Idẽ d eo q cãꝫ huic pollutõi dat i vigilia ꝑ ꝯſenſũ i turpẽ dlectatiõem: vl' actũ q: tunc hec duo ꝯiũgũtur i rõe vnius peccati. Et ſic pollutio ꝯñs alterꝫ pmiſſoꝝ in vigilia corrũperet virginitatẽ. ſic ẽ ⁊ h. Sꝫ ſi ꝑ venialẽ negligẽtiã circa delectatões carnales: vel repletiõeꝫ cibi ſiue potꝰ: vl' per aliud ſil'e eiꝰ deẗ occaſio pter itẽtõeꝫ ñ credo virginitatẽ amitti. Pollutõeꝫ aũt appellamꝰ cam

ſolā que eſt ꝑ emiſſionē ſeminis. Hoc aūt iō dixi qꝛ triplex humoꝛ ꝺ membꝛis genitalibus fluit. ſ. ſemen: vrina: ⁊ humoꝛ ſil'is ſemini q ē medius iter ſemen ⁊ vrinā. ⁊ diſtillat iterduz ꝑꝑ ſolū tactū ſemine: vl' ꝑꝑ auditū aliquoꝛuz turpiū. Sʒ ꝑ ſolā ſeminis reſolutiōeʒ amittit virginitas: qꝛ ip̄a ſola ſupplet locū coit⁹: vel ꝯplet eius delectatōeʒ.

2 ¶ Vtrū pollutio nocturna īpediat cōiōnem? vide. ſ. Cōicare. §. v.

3 ¶ Vtrū pollutio que i ſōnis icipit ⁊ i vigilia terminat̄: ſit peccatum? R. ſm Tho. in. iiij. di. ix. Pollutio quātū ad rōnē meriti vel demeriti magna iudicat̄ ſm principiū qđ ē i dormiēdo: q̄ʒ ſm finem q ē i vigilādo. qꝛ corp̄al' motus nō ꝑtinet ad meritū: vel demeritū niſi ſm ꝙ a volūtate cātur. Ex quo. n. excitatus ē motus i dormiēdo: n̄ ſubiacet volūtati vigilātꝫ. Vlterius. nec reputat̄ euigilaſſe quouſqʒ ꝑfecte vſuʒ liberi arbitrij recuperauerit. Pōt tn̄ ꝯtingē ꝙ i ip̄a vigilatōe peccatū oꝛiat̄. Siquidē pollutio plʒ ꝑ delectatōeʒ: qđ qdē erit veniale ſi tal' placētia ſit ex ſurreptōne. Moꝛtale aūt ſi ſit cū deliberato ꝯſenſu: p̄cipue cū appetitu futuri. Ipſa aūt poſtplacētia nō facit p̄teritā pollutōneʒ peccatū. Qđ ſi placeat vt nāe exoneratio vl' alleuiatio: peccatū nō creditur.

P **Opulus.** ¶ Quot homines faciūt vnū populū? R. decē. x. q. iij. vnio. in gl. ſic duo faciūt ꝯgregatōneʒ. ex̄ ꝺ elec. c. i. ⁊ tres collegiū. ff. ꝺ v̄. ſig. neratius. Et tn̄ retinet̄ in vno ff. qđ cuiuſqʒ vni. l. ſicut. vide glo. ſingulareʒ de hoc i. c. i. de poſt. p̄c. quā app̄obāt cōiter doc. que dicit ꝙ ius vniuerſitatis pōt remanere i vno ſolo oibus alijs moꝛtuis: vel p̄riuatis. Iſte tn̄ ſolus nō poſſet ſeip̄ʒ eligere: qꝛ notaretur ambitōe. Glo. tn̄ dicit ꝙ collegiū nō eſt in vno. Nā deeſt ſignificatuʒ vocis: ſʒ ius collegij bene ꝯſeruatur in vno.

1 ¶ Quid āt ſi oēs moꝛtui ſūt: nūqd extinguat̄ collegiū? vide ibi. Deceʒ aūt: aut qndecim faciūt turbā. ff. ꝺ vi bo. rap. l. p̄toꝛ. la. ij. Quatuoꝛ āt vl' qnqʒ poꝛci vel. x. oues faciunt gregē. ff. ꝺ abigeis. l. oues. Ex qbus iſert̄: ꝙ pōt dici populū ſcādalizari qn̄. x. graues ⁊ honeſti ꝺ ppl'o ſcādalizāt̄: lʒ i populo ſint ēt mille.

P **Oſtulatio** quid ſit? R. ſm Panoꝛ. ex̄ co. ſup rubꝛica. Poſtulatio ē qdam gr̄e petitio a ſuꝑioꝛe facta ꝺ ꝓmouēdo aliquē ad p̄latiōem: ad quā de iure cōi ꝑꝑ defectuʒ aliquē: vel impedimētū eligi ſeu ꝓmoueri n̄ poterat. Et ex hoc tacite iſertur dr̄ia iter electōeʒ ⁊ poſtulatōnem. Nā poſtulatio inititur gr̄e. ex̄ co. c. pe. Electio vero inititur iuri. vn̄ ille q de iure pōt eligi: nō dʒ poſtulari. Et ſi electores illū poſtulāt nihil agūt: qꝛ debēt ꝓuidere eccleſie ꝺ melioꝛi quem p̄nt: ⁊ melioꝛi mō. vn̄ illi qui eligūt ꝯſentiūt in electū: vt in ſponſū. ⁊ ꝑ electiōem iniciatur vinculuʒ matrimoniale. vt in. c. ſi. de trāſla. p̄la. Sʒ illi qui poſtulāt n̄ ꝯſentiunt in poſtulatū: vt in ſponſum: nec iniciatur aliqđ ꝯiugium: ſed vota ſua dirigūt in ſuꝑioꝛem: vt ſuꝑioꝛ de gr̄a debeat admittere poſtulatum.

¶ Quis ſit poſtulādus vel n̄? R. ſʒ Hoſ. In i p̄rimis qdē n̄ pōt poſtulari criminoſus. puta ꝑiurus: homicida: vl' iobediēs. Tales. n. nec eligi nec poſtulari p̄nt. ex̄ eo. c. i. ⁊. ij. Itē n̄ ꝓfeſſus tacite vel exp̄ſſe: n̄ poſtulat̄ i regularem p̄latū: ſicut nec eligitur. ex̄ ꝺ elec. cū cām. ⁊. c. cū ad noſtrā. niſi neceſſitate iſtāte: qꝛ tūc poſſʒ dūmō in regula fuerit ꝯpetēter iſtruct⁹: ſicut colligit̄ ex̄ de elec. cū monaſteriuʒ. ⁊. c. officij. Itē n̄ poſtulatur epilēticus ſicut nec eligitur. ex̄ ꝺ elec. cū inter. niſi foꝛte ſit liberat⁹: ita ꝙ iā per annū fuerit liber. xxxiij. di. cōiter. Sed de hoc vide. j. Suſpēſus. Itē nec mutilatus: qꝛ talis oio inhabilis ē. ex̄ ꝺ coꝛ. vici. expoſuiſti. Item nec bigamus: vel irregularis: qꝛ talia ⁊ ſimilia oio inhabilē reddunt. Quod ſi tal' defectus ē qui nō reddit oio inhabilē: admittitur poſtulatio. Iō poſtulari pōt ſi defect⁹ ſit i etate. ex̄ de elec. cū nobis olim. Itē ſi defectus ſit in oꝛdinibus. Naʒ ad oēs ꝺ gnitates habētes curaʒ poſtulādus eſt q nō ē i ſacris. ex̄ de elec. dudū. el. i. ⁊ ꝺ eta. ⁊ qua. a multis. Iteʒ ſi ſit defectus i natalibus. ex̄ de elec. inotuit. Itē ſi ſit ep̄s. ex̄ co. c. ſi. Et ſi talis eligeretur non valeret vt ibi.

¶ Vtꝝ cl'icus aliene dioceſis ſit poſtulādus: 2 vl' poſſit eligi? R. ſm Ber. Quāuis clerici n̄ poſſint dimittē eccl'ias ſuas ſine ꝯſenſu ep̄oꝝ ſuoꝝ: nihilominus eligi p̄nt: ſiue in ſua: ſiue i aliena dioceſi. ex̄ ꝺ elec. cū inter.

¶ Vtruʒ religioſus debeat poſtulari vel eligi? R. hactenus fuerunt diuerſe opi. Hodie 5 tenetur indiſtincte ꝙ ſiue in ſuo monaſterio: ſiue extra: ſiue etiam ad epiſcopalē dignitateʒ

eligi dꝫ. vt nõ. ꝑ Jo. an. ex̃. d̃ ele. nullus. li. vj.
4 ¶ A quo ſit aliq̃s poſtulãdus? ℞. ſi ſit ep̃s: a
papa poſtulãdus eſt. ex̃ eo. c. ſi. Si vero pa/
tiatur defectũ i ordine: vl' etate dꝫ poſtulari ab
eo q̃ i hac pte diſpẽſare põt. vnde ſi aliq̃s. xx.
annoꝝ poſtuletur ad dignitatem ſine cura ab
ep̃o põt poſtulari. Si cũ cura: a papa. Si v̓o
ſit defect⁹ q: ẽ cleric⁹ aliene dioceſis: vl' ſub/
eſt alteri: vt religioſus ⁊ huiuſmodi: nõ oꝫ ꝙ
poſtulet̃: ſed eligi põt: vt dictũ eſt. s̄.
5 ¶ Quis põt poſtulare? ℞. ſm Hoſ. Qui eli
gere põt. ex̃ eo. bone. el. ij. ex̃ de elec. innotuit.
Et valet ſi admittit̃ poſtulatio: ſi ɔcoꝛs fuerit
ſ. ſi ab oĩbus ſiat: vel ſi due ptes ɔſentiunt: q:
tunc idẽ ẽ ac ſi oẽs cõcoꝛdarẽt. Al's nõ facile
admittitur. extra de elec. ſcriptum.
6 ¶ An ãt in poſtulatiõe ſit ſeruanda foꝛma. c.
q: ꝑꝑ. de elec. vt. ſ. ꝓcedatur per viam ſcru/
tinij ⁊ alijs requiſitis. de q̃bus. s̄. Electio pꝛi
mo. §. xxiiij. ℞. ſꝫ Panoꝛ. in. d. c. q: ꝑꝑ ꝙ du
plex eſt poſtulatio. Quedaꝫ minus ſolẽnis: ꝑ
cuius admiſſionẽ nõ ɔſeq̃tur poſtulat⁹ ius p̄
lature: ſꝫ habilitatur vt poſſit eligi. Et tũc nõ
ẽ ſuãda foꝛma. d. c. cũ d̃beat ſuari poſtmodũ
i electiõe ſienda. Exempluꝫ. Cum poſtulatur
laicus vt faciat ſe ꝓmoueri ad oꝛdinem ſacrũ:
vt poſſit eligi: vel poſtulatur monachus ab
abbate: vt poſſit eligi. Quedã ẽ poſtulatio ſo
lẽnis ꝑ cuius admiſſionẽ ɔſeq̃tur poſtulatus
plenum ius. Ita ꝙ admiſſio facta per ſupio/
rem hꝫ vim electõnis ⁊ ɔfirmatiõis. Et tunc
debꝫ ſeruari foꝛma. d. c. q: ſatis. talis videtur
electus habito reſpectu ad ius futurũ. Pone
exemplum in. d. c. ſcriptum.
7 ¶ Quis autem ſit effectus poſtulationis? ℞.
Panoꝛ. in. c. i. extra eo. ſm doc. ꝙ de iure vi
detur poſtulatus habilitat⁹ vt poſſit eligi. Sꝫ
curia romana: vt euitet̃ circuitus: ⁊ eccl'iaruꝫ
diſpendiũ: ſeruat ꝙ admiſſa poſtulatiõe: po/
ſtulatus ɔſeq̃tur ius ac ſi fuiſſet elect⁹ ⁊ ɔfir/
matus. vñ non indiget alia ɔfirmatiõe: vl' ele
ctõe. Et hoc ꝓbatur extra eo. c. ij. Et itellige
hoc i poſtulatõe ſolẽni. Nã duplex ẽ poſtula
tio. ſ. ſolẽnis. ⁊ ñ ſolẽnis. Solẽnis dr̃ qñ po/
ſtulatur ab eo q̃ põt ſup omni ipedimẽto po/
ſtulati diſpẽſare. Nõ ſolẽnis v̓o dicit̃ qñ po/
ſtulatur ab eo q̃ nõ poteſt diſpenſare ſup im/
pedimẽto: requiritur tñ eius ɔſenſus i ꝓmo
tione rõne ſui intereſſe. Exẽplũ. Canonici vo
lunt eligere monachuꝫ in ep̃m. Sed quia nõ
põt monachus ɔſentire ſine licentia abbatis.
vt in. c. ſi religioſus. d̃ ele. li. vj. canonici po/
ſtulãt ab abbate vt ɔcedat eis illũ monachuꝫ.
Si eniꝫ abbas ɔſentit: hec admiſſio poſtula/
tõis nõ hꝫ vim electõis: ſꝫ dꝫ de nouo eligi ⁊
peti ɔfirmatio electiõis: q: abbas nõ hꝫ ptãtẽ
ꝓuidendi eccl'e cathedrali. Idẽ dic qñ cano/
nici petũt filiũſami. a patre: q: volunt eũ pete/
re in ep̃m. Idem in ſimilibus.
¶ Poſtulãtes ſcienter indignuꝫ: ſunt pꝛiuati 8
ipſo iure ptãte eligendi ⁊ poſtulandi. extra eo.
c. ij. Ex quo infert Panoꝛ. ibi. ꝙ ſicut habẽ/
tes ptãtem eligendi ⁊ poſtulãdi a iure cõi: pꝛi
uãtur ipſo facto ptãte eligendi poſtulãdo in/
dignum: ita pꝛiuãtur habẽtes ptãtem eligen/
di ex pꝛiuilegio: ſi poſtulãt ſcienter indignuꝫ.
Et ſicut poteſtas ptis d̃linquẽtis reſidet i aliã
ptẽ qñ eligẽtes habẽt ptãtem a iure cõmuni:
vt in. c. cũ in cũctis. ⁊. c. cum vintoniẽſis. de
elec. Ita deuoluitur ptãs qñ eligentes habẽt
ptãteꝫ ex pꝛiuilegio. vt in. d. c. ij. Ex quo in/
fertur ad. q. Pone ꝙ poteſtas eligẽdi fuit da
ta per canonicos tribus ɔpꝛomiſſarijs: quoꝝ
duo ſciẽter elegerunt indignuꝫ: tertius elegit
idoneum. Querit̃. nũquid valeat electio iſti⁹
tertij? videtur ꝙ ſic: q: ptãs duoꝝ reſedit i illũ
tertiũ. Sꝫ ɔ̃riũ eſt verũ: q: iſtud capitulũ ſcd̃ꝫ
loq̃tur qñ aliqui eligunt collegialiter. iõ tota
ptãs reſidet penes eligẽtes idoneũ. Sꝫ i caſu
pꝛemiſſo ɔpꝛomiſſarij nõ eligũt vt collegiuꝫ:
ſed vt ſinguli habentes ptãtem a collegio. vñ
ptãs cõpꝛomiſſarioꝛuꝫ eligentiũ indignũ de/
uoluitur ad ɔpꝛomittẽtes: vt in. c. ſi compꝛo
miſſarius. de elec. li. vj. vide d̃ hoc. s̄. Electio
ſcd̃o. §. viij.
¶ Utrũ per poſtulatõem aliquod ius acq̃ra 9
tur poſtulato? ℞. ſm Panoꝛ. in. c. bone. el. ij.
ex̃ eo. ꝙ poſtq̃ꝫ poſtulatio eſt p̄ſentata roma/
no pontifici: nõ poſſunt poſtulãtes ab ea rece
dere ⁊ aliuꝫ eligere vel poſtulare. Sed debent
poſtulãtes expectare iudiciũ pape ſup admit/
tendo: vel impꝛobãdo illã poſtulatõnem. Et
idem dicũt doc. cum p̄ſentatur alteri ſupioꝛi q̃
poteſt illã admittere. Quod placꝫ Panoꝛ. ex
idẽtitate rõnis: ne. ſ. ɔ̃rium agendo videãtur
illudere ſuperioꝛi. Et ex hoc infertur a cõtra/
rio ſenſu ꝙ anteq̃ꝫ poſtulatio ſit p̄ſentata ſu/
perioꝛi: poſſũt poſtulãtes variare inuito po/
ſtulato. Adeo ꝙ dic̃ Inn. ⁊ ſequũt̃ cõit̃ doc.
ꝙ nũcius miſſus ad poſtulatiõꝫ pñtãdã ſupe

rio:i: pōt reuocari anteq̄ꝫ poſtulatio ſit p̄ſen/
tata: tum q: ſufficit ꝙ reuocatio peruenerit ad
ip̄m nunciū vel ꝓcuratorē: tum exquo poſtu
latio nō ē p̄ſentata: admittitur variatio. Et ex
hoc habes vnā dr̄iaꝫ quo ad facultatē varian
di iter poſtulatōem ⁊ electōem. Nā i electōne
nō admittiť variatio poſt publicatiōeꝫ ſcruti/
nij. vt in. c. publicato. de elec. Sꝫ i poſtulatōe
admittiť variatio q̄ꝫtūcūqꝫ ſcrutiniū ſit publi/
catū ⁊ poſtulatio inde ſit ſecuta. Satis ē. n. ꝙ
nō ſit ſupiori p̄ñtata. Ratio diuerſitatis eſt: q:
ꝑ poſtulatōem nullū ius acq̄riť poſtulato: cuꝫ
ſit ihabilis. vñ nō hꝫ ō quo ꝯquerať: nec ſupe
rior pōt ꝯqueri: exquo ſibi ñ ē facta p̄ñtatio.
Et ex p̄dictis pōt aliud iſerri. ꝙ quis pōt ſepe
variare anteq̄ꝫ alteri ſit ius queſitū. Secus ſi
ius eſt alteri queſituꝫ: vt in electōe. Et in hoc
cāu hꝫ locū regula. mutare. de re. iuris. li. vj.
Idē habes ꝑ panor. in. c. cū iter. ō elec. ꝙ gr̃a
nō reuocať qñ ius eſt alteri queſitū. Secus ſi
nō eſt queſitū. Limitat tñ panor. dictū corꝛela
riū dicēs. ꝙ ſi ſupior ⁊ poſtulātes ꝯueniunt:
admittiť variatio: etiaꝫ ſi poſtulatio ſit p̄ñtata
ſupiori: nec hꝫ poſtulatus de quo ꝯquerať: cū
ius nō ſit ſibi queſitum.

10 Quid aūt ſi feciſſet aliquas expēſas: p̄ſertiꝫ
cū ꝯſenſu poſtulātiuꝫ. nūgd poſſit illas repetē
ſecuta variatōne? Inn. ⁊ cōiter doc. ſequētes
dicūt ꝙ nō: q: cū nō haberet ius fecit illas nō
ſine nota ambitōis. Et nō bñ h dictū. facit. n.
ad. q. Amicus tuus expēdit aliqd ſymoniace
vt tibi ꝯferreť certū bñficiū. nūgd poſſit a te
illas expēſas repetere? Dicendū ꝙ nō: q: iniu
ſte illas fecit. nec ēt haberet actōeꝫ mandati: ſi
tu mādaſſes illi vt illas expenſas faceret: q: ex
turpi mādato nō oriť actio. vt i. l. ſi remunerā
di. §. rei turpis. ff. mādati. Sꝫ reſp̄cu expēſaꝝ
poſtulati: vide qō nō. i. c. cupientes. ō elec. li.
vj. Et diſtingue vt ibi. Dir. tñ. li. ij. quo ad ex
pēſas tꝫ ꝯtrarium: ⁊ format. q. Pone ꝙ ca/
nonici poſtulauerūt aliqueꝫ qui p̄parauit ſarci
nulas ſuas: ⁊ emit equos vt iret romā: ⁊ facit
maximas expēſas. Et poſtea canonici dixerūt
ſibi. Amice ñ eas romā: nos mutauim⁹ ꝓ/
poſitū ⁊ elegimus aliū. Nūquid poterit repe
tere ab illis expēſas iſtas? Et ꝯcludit ꝙ ſic: q:
ſi potuerūt mutare ꝯſiliuꝫ i alteri⁹ p̄iudiciū. vt
i. d. regula mutare. Et dic̄ h tenē Pe. de ſap.
extra eo. c. pe. ⁊ Jo. lxj. di. §. ſꝫ aliud. Et plus
dicit. ꝙ ſi poſtulantes anteq̄ꝫ electio ſit p̄ñtata

eligāt vel poſtulēt aliū: licꝫ teneat electio: ſi tñ
fecerūt eum ordinari: tenētur ad itereſſe: ſi ꝑ
poſtulatōeꝫ eoꝝ ſuit ordinat⁹. ⁊ pōt eos ꝯue
nire: vt ei ꝓuideāt ō bñficio ꝯueniēti. ex̄ ō iu/
repatro. paſtoral'. Et hoc vr̄ ſentire gl. ex̄ eo.
c. bone. el p̄io. Sꝫ panor. dicit. ꝙ hoc doc. ñ
approbāt: q: illud. c. paſtoralis. logtur i p̄ñta/
to a patrono: cui acq̄riť ius ex p̄ñtatōne. Sed
nos logmur in poſtulato cui nullū ius acq̄riť:
cū ſit inhabilis. Sꝫ poſſet ſaluari glo. quo ad
iſtos poſtulātes: vt ſi fecerūt aliquē ordinari:
vt cū eligerēt: ⁊ poſtmodū ip̄o ordinato aliū
elegerūt: tꝫ tñ iſta electio: cū nullum ius ſit illi
acq̄ſitū. Sꝫ iſti ſic eligētes poterūt ꝯueniri vt
ꝓuideāt p̄io de ſtipēdio ꝯpetēti: vt hēat vñ
viuere poſſit: exquo fecerūt eū ordinari. Et h
voluit glo. in. d. §. ſed aliud.

Eſt etiā alius modus ꝓuidēdi eccleſijs va 11
cātibus vltra duos modos iaꝫ dictos. Nam
prim⁹ ē ꝑ electōꝫ. Secūdus ꝑ poſtulatiōeꝫ: q̄
dꝫ eſſe ꝯcors: ⁊ poſtq̄ꝫ ē p̄ſentata ſupiori non
lꝫ poſtulātibus reſilire. Tertius ē ꝑ nomina/
tōem: que dꝫ eſſe ſolēnis. Et ſm Hoſt. ſit qñ
duo vel tres q ſūt excellētiores i capl'o, vel ali
bi nominātur pape: ⁊ petitur ꝑ collegium: vt
papa ꝓuideat eccl'e de aliquo illoꝝ. Et ꝑ hāc
nominatōeꝫ quodam mō ius acquiritur no/
minatis: nec poſſūt nominātes recedere a no
minatōe poſtq̄ꝫ facta eſt ſuperiori. Sicut dici
mus in poſtulatiōe. Et ꝓp̄rie poſtulatio ſit ō
vno: nominatio vero de pluribus. Et hoc de
nominatōe ſolēni que ſit vt dictuꝫ ē. Nā ē q̄/
dam nominatio non ſolēnis. ſ. qñ ante ſcruti/
niuꝫ fiēdū aliquis nominať iter canōicos tā/
q̄ꝫ bonus ⁊ ſufficiēs. Iſta tñ noiatio ñ tribuit
ius noiato: ſꝫ ſolū ꝓponitur in collegio. vt eli
gatur ſi placet collegio.

Vtrū ep̄s poſtulat⁹ debeat ꝯſentire? R. ſm 12
Jo. an. Ep̄s poſtulat⁹ ad aliam eccleſiaꝫ ſic dꝫ
reſpōdere. Nec ꝯſentio: nec diſſentio: ſꝫ i hoc
voluntati. d. pape me ſuppono.

An autē cardinalis eligať vel poſtuleť? R. 13
ſm Panor. i. d. c. bone. ꝙ poſtulať. Naꝫ cuꝫ
ſit eccleſie romane alligatus: nō habꝫ liberuꝫ
volatū. vñ ſicut ep̄us nō pōt eligi ad aliaꝫ ſe/
dem: ſed dꝫ poſtulari: ita etiaꝫ cardinalis. Et
hāc opi. ēt tenuit Hoſt. lꝫ Ab. ⁊ Egi. tenue/
rint ꝯtrarium: dicentes ꝙ cardinalis non ep̄s
poteſt eligi. Et Panor. ſe refert ad notata in
c. eccleſia. el. ij. de elec. vbi querit. an electus

in cardinalē retineat priora beneficia. Et diſti
guit: ꝙ aut ꝓmotus in cardinalē hēbat prius
bñficiū curatū: vl' aliā dignitatē iſeriorē: ſeu of
ficiū: ⁊ vacat ipo facto ꝙ aſſumitur i cardina/
lez. ꝑ. c. ð multa. ð pbē. Nā cardinalatus ē di
gnitas ſeu officiū maximū: ergo ꝑ adeptionez
ipſius debēt vacare bñficia curata prius ade/
pta: vl' dignitates: ſeu ꝑſonat⁹ iſeriores. Aut
hēbat bñficia minora. vtputa canonicatum: ⁊
illa nō vacant ꝑ adeptōem cardinalatus: ēt ſi
exigerēt reſidētiā. Et hoc itelligo i pſbytero:
vel diacono cardinali. Nā epus cardinal' rōe
epatus ꝑdit ipſo facto oia priora bñficia: ſicut
ſtatuit i ſimplici epo. extra ð elec. cū in cūctis.
§. cū vero. Aut q̄ritur nūqd ꝓmotus i cardi
nalē poſſit ðnouo acqrere bñficia in titulum?
Et puto ꝙ nō ſi ſūt curata. ar. d. c. de multa.
Idē ſi eſſent minora bñficia: exigerent tñ reſi/
dentiā: q2 nō debent ꝯferri bñficia ei q reſide/
re nō pōt. Sz bñficia minora: reſidentiaz nō
requirētia: poterit pſbyter: vel diaconus car/
dinalis acquirere mero iure: inſpecta generali
ꝯſuetudine. Sed epus cardinalis acqrere nō
pōt: ſicut nec alius ſimplex epus. Naz ſi ꝑdit
priora bñficia: vt in. d. c. cum in cūctis. fortius
nō pōt de nouo acqrere: q2 turpius eijcit ⁊c.
Hoc intellige niſi acqſitio admittat ex cā rō/
nabili. Et panor. i. c. bone. el prio. ex eo. dic ꝙ
c. de multa. hz locū in epatibus ⁊ cardinalati/
bus. Et hoc quo ad mētē. d. c. lz quo ad v̄ba
ſecus ſit: q2 potius dz vacare ipſo facto vnus
epatus ꝑ adeptiōem alterius: vl' cardinalat⁹:
q̄z vacet vnus archidiaconat⁹ ꝑ adeptōez al/
terius dignitatis iſerioris. Nouiſſime v̄o ſer
uatur: vt eps ꝓmotus i cardinalez nō perdat
ipo iure epatū. imo retinet illum in titulum vt
prius: niſi papa aliter diſponat. Et hoc: quia
pl'riqz ꝯſuluerūt ꝙ dictū. c. de multa. non hz
locū i epatib⁹ ⁊ cardinalatib⁹ ⁊ ſil'ibus. vide ð
hoc. ē. Beneficiū prio. §. iij.
14 ¶ A quo aūt ſuperiore ſit petēdū: vt poſtula
tio admittatur? R. ſm Panor. i. c. ſi. extra eo.
poſt gl. ꝙ aut poſtulatur quis in epm: ⁊ tunc
ad ſolū papā ꝑtinet poſtulatōnem admittere.
Aut ſit poſtulatio ad iſeriores dignitates ſeu
eccleſias: ⁊ tunc ad eum ad quez ſpectat po/
ſtulationis admiſſio. q2 admiſſio poſtulatiōis
hz viz ꝯfirmatiōis. vt extra eo. c. i. Hoc itelli
ge dūmō apud iſtū ꝯfirmatorē ꝯcurrāt duo.
Primū ꝙ poſſit diſpenſare in illa dignitate:
rōne cuius ſit poſtulatio. Nā ſi nō pōt diſpē
ſare: nō pōt poſtulatōem admittere: cū ibi re
quiratur diſpēſatio. Et iō ſi canonici poſtula
rent in archidiaconū aliquē habentem. xviij.
ānos dūtaxat: non poterunt ab epo petere: vt
iſta poſtulatio admittatur: lz ad eū al's ſpectet
ꝯfirmatio electōis. Ratio q2 ſuper iſto defectu
etatis nō poteſt epus diſpēſare. vt in. c. vni/
co ð eta. ⁊ qua. li. vj. Scðo reqritur ꝙ iſte ad
quē ſpectat ꝯfirmatio ſit epus. Nā vt dicunt
doc. ⁊ originaliter fuit dictū Inn. in. c. ij. ð eo
qui fur. or. re. inferiores prelati citra epos nō
poſſunt diſpenſare: niſi in caſibus ſpecifice eis
permiſſis.

P Redicator.

¶ Sciēduz ꝙ officiū p̄dica
tōis oibus laicis ē iterdictū. extra de
hereti. ſicut i vno. Itē nō dz admitti ad p̄dicā
dū q dicit ſe ꝑ viſionez miſſus a deo: niſi ꝓbet
ſicut Moyſes probauit miraculo. ð ꝯſe. di. ij.
re vera. Sufficit tñ ad ꝓbatōez lraꝝ teſtimo
niū. vñ nec cl'icus admittit niſi mittat. ex ð he
reti. cū ex iniūcto. Epi v̄o vbiqz p̄dicare pñt
niſi ab alieno epo i ci⁹ dioceſi ꝓhibeat. Nul/
lus ali⁹ pōt niſi ab apl'ica ſede vl' epo loci hāc
hēat auctez. extra de hereti. excōicamus.
¶ An āt ſi p̄dicator p̄dicet in peccato mortali 1
peccet mortal'r? Tho. in. iiij. videt dicē ꝙ ſic.
Quo tñ ad hoc ſufficeret ꝯtritio: lz actu tunc
non ꝯfiteretur.
¶ An āt fratres mēdicātes priuilegiati ꝑ cle. 2
dudū. de ſepul. poſſint libere p̄dicare i plateis
⁊ alijs locis cōib⁹? R. ꝙ ſic. ⁊ ð h eſt tex. in. d.
cle. dudū. i. §. nos āt. ⁊. j. vbi dr. Statuim⁹ ⁊
ordinam⁹ vt dictoꝝ ordinū fratres i eccl'ijs ⁊
locis coꝝ ac i plateis cōib⁹ libere valeāt clero
⁊ populo p̄dicare ac ꝓponere verbū dei: illa
hora dūtaxat excepta: in q̄ locoꝝ p̄lati p̄dicare
voluerint: vel corā ſe facē ſolēniter. p̄dicari: in
q̄ p̄dicare ceſſabūt: p̄terq̄z ſi aliud ð p̄latorum
ipſoꝝ volūtate ꝓceſſerit ac lnia ſpeciali. h ibi.
¶ Querit prio. qd itelligat ſeu ꝯp̄hēdat ſub 3
illis v̄bis. locis coꝝ? Gl. dic qcqd ē. j. ſepta
vl' ābitū ēt i prat vl' hort ⁊ alijs ſpatijs. Idē
Land. ⁊ zen. Et dic Land. h ꝓcedē ēt ſi loca
ſint longe a domibus coꝝ: cū indiffinite dicat
de locis.
¶ Scðo q̄ro qd iportat v̄buz. in plateis cōi/ 4
bus? Soluit zen. itelligēdū ð plateis locoꝝ in
qb⁹ morātur. Dic tñ ꝙ hec lra ēt hz locū i pla

teis alioꝝ locoꝝ q̄ȝ ſuoꝝ. Alˢs hec verba pla teis cōibꝰ nihil adderēt: cuȝ p̄miſerat ꝺ locis eoꝝ: matie qꝛ hic ꝺ fauoꝛe agitur: g n̄ dȝ reſtri giꝭ āpliari ꝑ regulā odia. Ex eo autē ꝙ his pmittit ī his locis libere p̄dicarꝭ: dicūt Land. ⁊ ȝen. ꝙ h̄ faciēt abſqȝ cuiuſcūqȝ ꝯdictiōe: vel lnia. Jdē ī ſil'ī dic gl. ī. ī hac cle. i. §. ſi v̄o. ī v̄. libere. dicēs ꝙ denotat ꝙ n̄ ē neceſſe lniaȝ ſa/ cerdotis pochialis haberi. cuiꝰ ꝯriuȝ vr̄ velle Jo. mo. Jdē tȝ panoꝛ. i. c. ſi. ꝺ poſtu. pla. vbi dic ꝙ qs dr̄ hr̄e liberā ptāte qn̄ qs pōt ſine aſ ſenſu alteriꝰ diſponē. Jdē dic̄ i. c. ſtatuimꝰ. de regula. Et dic̄. h̄ eē de mēte cōit doc. Jteȝ ꝭȝ Land. iſti mēdicātes ſūt exēpti: ⁊ ſic n̄ ſubſūt ordinarijs: quo ad eccl'as ⁊ loca ipoꝝ: ſȝ quo ad plateas q̄ ſūt iuris publici: pꝛīceps. ſ. papa potuit diſponere vtˡ voluit: nulli piudiciuȝ fa/ ciēdo. Secus tn̄ ꝺ plateis pꝛiuatis ꝭȝ gl. Nā ī pꝛiuatꝭ plateis p̄dicare n̄ pn̄t iuitis eis: quoꝝ ſūt. Jdē Pau. ⁊ Car. Ex quo tamē īferꝭ: ꝙ quo ad hoc nō ē neceſſe petere licētiā ab ep̄o: vel p̄ſbytero pochiali vt valeant pꝛedicare in huiuſmodi plateis pꝛiuatis: vel alijs locis: ſȝ ſufficit petere licētiā ab his: quoꝝ ſunt huiuſ/ modi platee pꝛiuate: vel loca.

5 Tertio q̄ro. an liceat eis p̄dicare tp̄e iterdi cti ī p̄dictꝭ locis? Gl. ſoluit ꝙ ſic. Jdē Pau.

6 Quarto q̄ro. ī eo ꝙ pmittiꝭ hic fratribꝰ p̄ dicare: dūtn̄ nō ꝯcurrāt cū platis: de qbꝰ p̄la tis hic loquiꝭ? Glo. dicit ꝙ locuȝ hȝ: ſiue ſint pꝛelati iure cōi: ſiue ꝯſuetudinario.

7 Quinto q̄ro. an ſub v̄bo p̄lati ꝯpꝛehendā tur rectoꝛes eccl'iaꝝ? Glo. dicit ꝙ nō. Jdem Pau. Ex hoc vr̄ ꝙ hoc nomē p̄lati ſtricte ſu matꝭ: qđ tȝ Land. Ste. aūt accipit largo mō: vt ꝯpꝛehendātur etiam ipi curati: qui ſuo mō ſūt pꝛelati. Sȝ Car. dicit ꝙ ſibi plȝ opinio gl. Nā ob honoꝛē p̄latoꝝ reſeruatur eis: ꝙ ho/ ra qua pꝛedicāt nō pn̄t fratres p̄dicare. Pꝛe latos ēt itelligo eos q habēt dignitatē cū ad/ miniſtratōe: q̄ztū ad hāc cle. Et puto ꝙ ſit eiꝰ mens loq ꝺ p̄lato q hȝ iuriſditōeȝ quaſi ep̄a/ leȝ: quaſi ob hāc ſupioꝛitatē deferatur ei ī toto loco: etiā quo ad eos q ſūt exempti: ⁊ qui ha/ bent pꝛiuilegium pꝛedicandi.

8 Sexto quero. qđ ſi pꝛelatꝰ velit totā hoꝛaȝ matutinalē tenere tam pꝛo miſſa: q̄ȝ pꝛo ꝭmo ne: ⁊ ſic fratres in toto ipedire? Videꝭ ꝙ nō poſſit: qꝛ hic dr̄ ī ſingulari. ꝺ hoꝛa. n̄ ꝺ hoꝛis. Jtē illa hoꝛa tm̄ qua ipe p̄dicat: nō ꝺ alia. pꝛo hoc: qꝛ fauoꝛ ē ī multiplicatōe p̄dicantiuȝ. xxj. di. in nouo. Paria tn̄ ſunt quo ad hoc. an p̄ latus p̄dicet: an coꝛā ſe faciat p̄dicari ſolēnit. qꝛ nō refert. an ꝑ ſe: an ꝑ aliū faciat. de ſen. ex. mulieres. Et nō ꝭm Pau. in eo ꝙ dic̄. ſolēni ter. Si. n. faceret p̄dicari clā coꝛā paucis: ceſ/ ſaret hec lr̄a: qꝛ tūc nō derogaretur ſue digni/ tati. Jdem Pe. de an.

Septimo q̄ro. qđ ꝺ vicario? Dic ꝭm glo. ꝙ idē eſt qđ de p̄lato. Jdē Pau. Et h̄ ſi vult p̄dicare vt vicarius: nō ut aliꝰ p̄latus cui ꝯpe tit ex officio: vt qꝛ hēbat aliquā p̄laturā. Jteȝ ꝭm Pau. ſecꝰ ēt ſi vt vicarius vult facē coꝛā ſe p̄dicari: qꝛ ī hoc n̄ repꝛeſentat pſonam ep̄i. 9

Octauo q̄ro. an ea hoꝛa q̄ p̄dicat p̄latꝰ ceſ ſabūt iſti p̄dicare quo ad oia loca? Pau. dicit ꝙ ceſſabūt p̄dicare: quo ad loca ꝺ qbꝰ p̄miſit ſ. ī ſuis eccl'ijs: ⁊ locis eoꝝ ⁊ plateis cōibꝰ exi ſtētibꝰ ī ciuitate: vel caſtro uel uilla ubi oꝛdina rius vult p̄dicare: uel an̄ ſe facē p̄dicari: nō in alijs nec ī plateis pꝛiuatis. Ceſſant tn̄ ī cāu. c. ut officium. §. compeſcēdi. li. vj. ꝺ hereti. h̄ eſt qn̄ inq̄ſitoꝛes ipſi uellēt ꝓ negocio fidei ꝯgre gatōeȝ facē: tūc pn̄t ipedire ne p̄dicatoꝛes: aut queſtuarij p̄dicēt ꝑ cēſuraȝ eccleſiaſticā. 10

Nono q̄ro. Jn eo ꝙ dicit. in v̄. p̄terq̄ȝ. ꝑ/ mittit ꝙ p̄dicēt hoꝛa q̄ p̄dicat p̄latꝰ: ſi ē de uo lūtate p̄lati. An ſufficiat uolūtas? Pau. dicit ꝙ n̄. ſȝ reqritur lnia ſpālis ꝑ tex. ibi. lnia ſpāli. Et ſic habes caſū ī quo p̄dicare pn̄t ea hoꝛa q̄ p̄dicat p̄latus: cū hn̄t licētiā ſpāleȝ eius. 11

Decimo q̄ro. an ſacerdotes pochiales poſ ſint dare licētiā p̄dicandi? R. Pe. de an. ꝙ ſic ⁊ nō ſolum ſacerdotes curati: uex etiā uicarij ꝑpetui. Et idē de tēpoꝛalibus datis in caſibꝰ licitis. Et addit ꝙ ep̄s ⁊ pꝛelatus ſupioꝛ pōt ꝯcedere fratribus ut pꝛedicēt ī eccl'ijs pochia libus. Qđ intelligit Pau. pn̄tibus uel abſen tibus ipſis ep̄is uel pꝛelatis mādantibus. Et etiā ſi uocati ul' īuitati nō fuerint ab ipis ſacer dotibus. ⁊ ꝯ beneplacitū ipſoꝝ ⁊ nulla peti/ ta uel obtēta licētia ab eis. qꝛ ex officio ep̄us ⁊ alius p̄latus ipius ſacerdotis gerit curam in ipſis eccleſijs maioꝛē q̄ȝ ſacerdotes. Jteȝ per pꝛelatū ſupioꝛē ꝺ quo tex. loqtur. Lau. ⁊ ȝen. itelligūt archiep̄ȝ. Ex quo itelligit Lau. archi ep̄ȝ hr̄e mādatū ⁊ diſpoſitōeȝ plenariā ī eccle ſijs ⁊ locis ſuoꝝ īferioꝝ pꝛelatoꝝ ⁊ oꝛdinare ꝺ pꝛedicatiōibus faciendis: ⁊ mittendi queſto res ⁊c. hec Pe. 12

13 ¶ Undecimo quero: qd ſ. qs p̄dicat ſine lnia
p̄lati: an teneat reſtituere bona que ei collata
ſūt gratis: Zab. dicit q̄ ſi: nec ēt ſm cū pōt co
gi ad reſtōem: lz iniuſte ſecerit: nō tamē turpi
ter acqſiuit a volētib⁹ ei gratis tribuere. Po
teſt tñ al'r puniri: ꝓ eo q̄ ſe imiſcuit officio ſi
bi nō ꝯmiſſo. Nota tamē gl. in. c. adijcimus.
xvj. q. j. que dicit q̄ tenet reſtituere. Illa tamē
glō. loqtur de falſis p̄dicatoribus. Zab. tamē
tenet primā opinionē.
14 ¶ Duodecīo q̄ro que ſūt ſtudia gnālia de qui
bus. j. Gl. itelligit de locis hñtib⁹ ſtudiū ex
priuilegio vel ꝯſuetudie: cui⁹ inicij ñ ē memo
ria. Et Ja. d̄ are. ponit exēplū de ciuitate pa
due: q̄ ex ꝯſuetudie lōgiſſima ſtudiū hūit: qd̄
dicit ſufficē ēt ceſſante priuilegio: qꝛ talis ꝯſue
tudo facit aliqd̄ licitū ſicut priuilegiū. ex̄ d̄ ver.
ſig. ſup qbuſdā. Nā priceps ꝑmittēdo tanto
tp̄e vr̄ ꝯceſſiſſe τ reuocaſſe ꝓhibitōz. ff. d̄ exer
ci. l. j. Sz Zab. dicit q̄ q̄ dicant ſtudia gnālia
relinqt arbitrio iudicis: vt videat ſi gnāl'r ſa
cra ſcriptura: iura τ artes ibi doceātur.
15 ¶ Tertiodecīo quero d̄ ſtudio nouello ſeneſi.
Ita querit Pau. cuius tp̄e nouiter fuit ſtu
diū ſenis: τ poſtea deſtructuz τ nouiter a. xij.
annis citra reformatū: τ iteꝝ deſtructū. Idez
dicit Pau. videri cū ſit gnāle ſm modū pre
miſſuz: τ in regia ciuitate cōſtitutū: qꝛ non in
caſtro: nō in villa.
16 ¶ Quartodecīo quero de qbus ſermonibus
loqt ibi i ver. ſmones ad cleꝝ. Dic̄ Mathe⁹.
In ſmonib⁹ d̄ natiuitate dñi: paſche τ peni.
ꝓut i ſtudijs ꝯſueuit ſieri attēdēdā ſtudiorūz
ꝯſuetudinē. qd̄ ꝓbat verbū. ſolēt.
17 ¶ Quītodecīo q̄ro quō itelligit qd̄ hic dr̄ de
p̄dicatōe ad funera mortuoꝝ. Soluit Pau.
τ Mat. q̄ itelligit de funerib⁹ magnatū vel
alioꝝ ad que ꝯgregat ppl's: τ tūc p̄dicat. Et
dicit Pe. d̄ an. q̄ i iſtis trib⁹ cāib⁹. ſ. i funeri
b⁹ d̄functoꝝ: in feſtis peculiarib⁹ eorūdē fra
trū: τ i gnālibus ſtudijs cū ſit ſmo: pñt frēs li
bere p̄dicare. Qd̄ itelligit Zen. veꝝ ēt cū eccle
ſias τ loca ipoꝝ τ plateas cōes. Al's. ſ. i ſtu
dijs. nihil adderet ad p̄cedētia: nec aliqd ſpāli
tatis induceret. Et forte dictis trib⁹ tp̄ib⁹ pñt
ꝯcurrere cū ep̄o ſolēniter p̄dicāte.
18 ¶ Sextodecīo quero de quo p̄lato itelligitur
ibi: vel p̄latus ſupior. Gl. dicit q̄ loqt d̄ ſupe
riore reſpcū ſubditoꝝ cl'icoꝝ: ñ reſpectu ep̄i.
Idē Pau. Sz Ste. dicit q̄ loqtur d̄ ſupiore
reſpectu ep̄i. τ q̄ iferior in hoc ñ hz ptātē. Sz
Car. dicit q̄ ſupior dz itelligi d̄ eo: q hz iuriſdi
tōez quaſi ep̄alē i loco. Talis. n. ēt ſi ſit iferior
ep̄o pōt general'r ꝯuocare cleruz.
¶ Decimoſeptio quero ſi p̄latus ꝯuocat ali 19
quos d̄ clero: vtputa doc. vel p̄latos. Gl. di
cit ſec⁹: qꝛ hec vocatio nō ipedit frēs. Nā hic
loqtur de gnāli vocatōe. Idē Zen.
¶ Deciooctauo q̄ro q̄ poſſit eē cā ꝯuocandi 20
gnāl'r cleꝝ. Land. exēplificat: vt qꝛ forte ſit cā
excōicādi aliquos hereticos: vel forte fuit cō
gregata ſynodus vel huiuſmōi.
¶ Decionono qd ſi gnāl'r a p̄lato ꝯuocatur 21
ppl's. dicit Pau. nō eē locū huic lr̄e: qꝛ aliud
clerus: aliud populus. Et nota q̄ iſta cle. fuit
ꝓrogata p Cle. quītuz ad frēs ſan. Aug. τ p
Jo. xxij. ad carmelitas.

Reſcriptio.

¶ Quid ē p̄ſcriptio vel vſucapio. R. ē acqſitio dñij ꝑ ꝯtinuā
poſſeſſiōez tp̄is a lege diffiniti: auctoritate le
gū viz capiēs: penā negligētib⁹ iferēs: τ ſinē
litib⁹ iponēs. nec ē ꝯ ius nāle: ex quo iſert pe
nā negligētib⁹ τ ſinē litib⁹: qd̄ ē rōi nāli ꝯſo
nū. vñ nō ſimpl'r recedit a iure nāli: qꝛ nō ſine
cā locupletat qs ex p̄ſcriptōe cū alteri⁹ iactu
ra. Uſucapio vero ē i reb⁹ mobilib⁹: τ ꝯplet
triēnio. Preſcriptio vero i imobilib⁹: vt do
mo: agro τ huiuſmōi. Et hz ēt locū in icorpo
ralib⁹: vt i ſuitutib⁹: actiōib⁹: τ huiuſmōi. vt
ex̄ de cā ꝓprie. τ poſ. cū eccl'a.
¶ Que res p̄ſcribi pñt: τ que ñ. R. general'r 1
omēs res τ oē ius p̄ſcribi pōt. extra eo. ad au
res. τ. C. de p̄ſcrip. xxx. vel. xl. an. ſicut in reꝫ.
Excipiunt quedā. Prio decime a laico. extra
eo. cām. qꝛ laicus ñ pōt i eis hērē titulūz ſicut
cl'icus. In alimoniā tñ pñt cōcedi paupibus
x. q. j. c. pe. τ vltio. Itez in crībus nullo vnqz
tp̄e preſcribit: ſed potius ex diuturnitate augē
tur. extra de ſimo. cū in eccl'e. Itē nō preſcribi
tur ꝯ obediētiā: viſitationē: τ ꝯ ꝓcurationez
que rōe viſitatōis d̄bet. extra eo. cū nō liceat.
τ. c. cū ex officij. τ extra de cēſi. cū iſtantia. Et
talia quidē nō preſcribit ſubditus: qꝛ ea dz p̄la
to. Alius tñ pōt talia preſcribere: vtputa ab
bas vel alius prelatus p̄ſcribet ꝯtra ep̄z circa
ſubditos eius. Et ſicut dicit Inno. In hoc ca
ſu lz ſubditus aliqual'r p̄ſcribat: nō tñ preſcri
bit noie ſuo: ſed potius nomie alterius: cui de
ſubiectōe rñdet. vt in. d. c. cūz ex officij. Item

eccľe ⁊ cetera ſacra vel religioſa: decime: pri/
micie: ⁊ oblatões nullo iure pñt a laicis pſcri
bi vel poſſideri. xvj. q. iij. §. pōt. ⁊ extra ď pre
ſcrip. c. cãꝫ q̃. ⁊. c. ſi diligēti. Jtē nec ꝯ votū:
qn vouēs teneaṫ ad finē illď obſuare. extra ď
regula. c. ſic. Et ſic ꝯ votū religiõis ñ ꝓdeſt
ꝯſuetudo: nec ꝯ religionē: imo eēt poti⁹ que
dã corruptela. extra ď elec. cū cãꝫ. ⁊ ď pbē. cū
ſãdudū. Jtē nec ꝯ neruū eccľaſtice diſcipline
vt ꝙ qs poſſit celebrare pulſatis cãpanis ⁊ al
ta voce tp̃e iterdicti gnãlis. extra ď ꝯſue. cum
iter. ⁊ ď ſen. ex. alma. li. vj. vel pñtib⁹ excõica
tis. vel iterdictis publice. extra ď priuil. c. ep̃o
rū. li. vj. ⁊ i cle. grauis. ď ſen. ex. Jtē nec fines
ſeu limites ꝓuinciaꝝ uľ ꝑochiaꝝ. extra ď ꝑo.
c. ſuꝑ co. ubi dicit Panor. limitãdo ꝙ fines
ꝑochiaꝝ de qbus ꝯſtat: uel finib⁹ coherentia
pſcribi nõ pñt. Et idē in limitib⁹ ep̃atuuꝫ. vt
gl. ibi. Et cū tex. loquaṫ gnãľr: intelligã ꝓce
dere i oi preſcriptõe: ſiue ſit cū titulo: ſiue ſine
titulo: uel ꝑ tantū tēpus de cuius inicio nõ ē
memoria. Vbi tamē nõ cõſtat legitime de fi/
nibus ualet pſcriptio. Jn iſtis tamē factis an
tiquis nõ pōt haberi de facili ꝓbatio neceſſa
rio ꝯcludēs: ideo admittiṫ preſumptiua ꝓba
tio. Facit. l. ſi arbiter. ff. de ꝓba. Nota tñ gl.
in. d. c. ſuꝑ co. ꝙ nõ omia coherētia limitib⁹
ſūt ipreſcriptibilia: ſed tãtum ea que coherent
pricipaľr. Exēplū. prope limites ē prediū am
pliſſimū: certe nõ itelligiṫ ꝙ totū prediū ſit im
preſcriptibile: ſed tãtum illa ꝑs que principa/
liter coheret finibus. vnde dicit Jo. an. ꝙ de
hoc nõ pōt dari certa regula: ſed boni iudicis
arbitrio erit procedēdum.

2 Quid autē ſit limes? Dic ſm Panor. ꝙ ē
longitudo ſeu latitudo ſpatiū a ſpatio diſtin/
guens. Et quãdoqꝫ in limite nihil pōt cõſi/
ſtere: ut quãdo ē ualde ſtrictus. nã ſolet quã/
doqꝫ apponi unus lapis ꝓ limite. Sed i epi
ſcopatibus ⁊ prouicijs non ſūt ita ſtricte: ſed
aſſignaṫ qñqꝫ flumē ꝓ limite: uľ aliqs mons.
Et tūc uertitur aliud dubiū cuius ē ꝓprietas
iſtius limitis. Nam pōt ꝯtigere ꝙ flumen ſit
exſiccatū: uel ꝙ i mõte ꝯſtruatur eccľa: uľ alia
domus. vñ dubitatur ad cuius iuriſditõeꝫ iſta
pertineant? Reſpõdet Panor. ſm opi. doc.
que ſibi melior videtur ꝙ ꝑ lõgitudinē ⁊ la/
titudinē epiſcopatuū limes cēſetur ipſo facto
diuiſus: lꝫ actu per hominē diuiſus nõ fuerit.
pro hoc bonus tex. in. §. inſula. inſti. de reruꝫ
diui. ubi dicitur ꝙ ſi iſula naſcitur i flumine di
ſtinguēte agros ꝑtinet ad ꝓprietatē vtriuſqꝫ
dñi ꝓut accedit ad dictos agros. Et ſi magis
accedit alteri: ē illius dñi tãtum. Si autēꝫ res
ē indiuiſibilis vt eccľia: tunc vterqꝫ ep̃orum
habebit ibi iuriſditionē pro indiuiſo: ⁊ pariter
habebūt ibi ꝯmoda. Et hãc opi. teneas lꝫ alij
aľr. Facit. l. arbor. ff. cõi di. vbi pꝫ ꝙ arbor q̃
naſcitur i ꝯfinibus ē vtriuſqꝫ domini.

Pone ꝙ aliquis poſſidebat eccleſiã iuxta 3
dioceſiꝫ alterius epiſcopi remotam a limite: ⁊
fluuius quidã erat limes: ſꝫ fluuius paulatim
accedit ad illam eccleſiã ita ꝙ efficitur vicina
limiti. Dic ꝙ nihilomin⁹ ꝓcedit preſcriptio:
nec eim epiſcopatus variãtur ꝓpter hoc. hec
Direc. Jdē Panor. vbi. s. ꝯcludit ꝙ ea que
ſūt. j. limites: limitibus nõ coherētia pñt pre/
ſcribi ſm doc. Et ſatis ꝓbat. d. c. ſuꝑ co. ꝑ lo
cum a ſpãli. Nã ꝓhibito vno reliquū ꝯceſſū
eē videtur. vt i. c. nõ ne. de pſump.

An aūt reſpectu iuriū ep̃aliū ſeu ꝑochialiū 4
poſſit vnus epiſcopus preſcribere ius epiſco
pale i aliqbus eccleſijs ſitis i dioceſi alterius.
R. Panor. ꝙ cū titulo poſſunt preſcribi: vel
ꝑ tãtum tēpus de cuius inicio nõ ē memoria.
Et facit pro ep̃o feſulano: qui hꝫ i ciuitate flo
rentina vnã eccleſiã ſibi ſubiectaꝫ cū toto po/
pulo illius ꝑochie. ad hoc. c. cū oliꝫ. ⁊. c. audi
tis. de pſcrip. vbi abbas preſcripſit ꝯtra ep̃m
oia iura ep̃alia i certis eccľijs. Et ꝑ hoc dico
ꝙ remanētibus limitibus pōt pſcribi ēt certa
ꝑs dioceſis. Qď ēt ſenſit Jo. an.

An autē limites dignitatū ſeculariuꝫ poſ/ 5
ſint preſcribi: vt ſūt ducatus: cõitatus: ⁊ ſiľia?
Hoſt. tꝫ ꝙ nõ: lꝫ dñi ⁊ principes male obſer/
uēt. Nã quotidie occupãt aliena territoria cū
graui piudicio animaꝝ ſuarū. Ratio ãt qua/
re predicti limites non pſcribunṫ ē ne termini
ep̃atuū: vel parochiaruꝫ: vel prouinciarū: vel
huiuſmodi ꝯfundãtur. Limes tñ prediorum
pōt preſcribi per locū a ſpãli. xvj. q. iij. volu/
mus. extra. c. qꝛ indicãte. Jtē nec liber homo
pōt preſcribi. xvj. q. iij. §. pōt. Jtē res publice
que ſūt in vſu populi romani: vel aliarū ciui/
tatū: vt vie platee: põtes: aqueduct⁹: ⁊ huiuſ
modi. Et hec fauore publici vſus ñ pſcribunṫ
nec i toto: nec i ꝑte. vt. ff. de vſuca. l. vſucapio
nē. ⁊. C. de opi. pub. l. pſcriptio. Jtē i tributꝭ
⁊ publicis functõib⁹ nõ currit pſcriptio. d. §.
pt. Et gl. ea. cã ⁊. q. §. porro. dicit ꝙ ſūctões

ſunt penſiões agrorum. Nec ciuilis canon: q. ſ. ſolui dʒ reipublice ꝓ agris: preſcribit a colonis. vt i. d. §. pōt. Itē poſſeſſiões agrorū nō preſcribūtur a colonis. vt. C. de preſcrip. xxx. vel. xl. an. l. male agit. Item res furtiue vel vi poſſeſſe: ſeu ēt que naſcūtur ex eis: nō pſcribū tur. vt inſti. de vſuca. §. furtiue.

6 Additio. Ubi dr̄ ꝙ furtiue res ⁊ q̄ vi poſſeſſa ſūt: nec ſi pdcō lōgo tpe bōa fide poſſeſſe fuerit vſucapi pñt. Et ſubdit tex. ꝙ nec vllus alius quāuis ab eis bona fide emerit: vel ex alia cā accepit vſucapiēdi ius hʒ. Et gl. ſup ver. nec ſi pdicto. dic ſcʒ triēnij vel decēnij: vel. xx. ānorum. ſed. xxx. vel. xl. annis pñt. vt. C. de pſcrip. xxx. āno. l. oēs. ⁊. C. de an. excep. l. j. §. ad hoc. Et glo. i ver. vi poſſeſſa. dicit. ſ. expulſiua: ñ ꝯpulſiua. Idē Bar. in. l. ſi vi vel metu. C. de hijs q̄ vi me. vbi dicit ꝙ res poſſeſſa violētia expulſiua nō pſcribit. Secꝰ ſi violētia cōpulſiua. Et ex pdictis pʒ quid dicēdū de eo q emit breuiariū bona fide a quodaʒ heremita q illud furatus fuerat ⁊ poſſedit illō per ſpatiū quatuordecim annorum: an poſtea ſuperueniēte mala fide tene atur illud reſtituere dn̄o petēti. Et dicēdum ē ꝙ ſic: q: ex quo erat res furtiua nō poterat eaʒ preſcribere niſi ſpatio. xxx. annorum ⁊ vltra. Idem dicas de re vi poſſeſſa. ſ. vi expulſiua. Secus ſi vi cōpulſiua: q: tunc ſpatio triū annorū vſucapi pōt. Ratio āt diuerſitatis ē: q: maior violentia ē in vi expulſiua: q̄ʒ in vi compulſiua. Et ideo maius tempus requiritur in preſcribendo. ¶ Finis.

7 ¶ Que autē requirātur ad vſucapionē: vide s. Furtum. §. xiiij.

8 ¶ Quot ſūt ſpēs pſcriptōis: R. ſʒ Rai. due ſūt. vna ē cim longi tpis. vt. x. annorum iter pñtes: vel. xx. iter abñtes. Et itelligūtur pñtes q ſūt in eadē ꝓuincia. Sʒ hodie debēt itelligi i ciuitate ſm Accurſiū. vt nō. C. de pſcrip. lō. tē. l. cū in lōgi. i gl. que ēt aſſignat rōeʒ: q: hodie ſingule ciuitates hñt ſua regimia: ſicut oliʒ ſingule ꝓuīcie. De re vero ñ differt vbicūqʒ ſit. vt i. d. l. cū in lōgi. Alia pſcriptio ē lōgiſſimi tpis. vt. xxx. vel. xl. annorum. Et hec hʒ locū inter laicos vel priuatas pſonas regul'r. d. §. pōt. Cōtra eccl'as vero quaſcūqʒ neceſſaria ē pſcriptio. xl. annorum: ſiue priuata pſona: ſiue eccleſia ꝯtra eccleſiā pſcribat. xvj. q. iij. §. quas actōes. Excipitur romana eccl'a ꝯtra quā nō preſcribit niſi ſpatio. c. annorum. extra de cōcū vobis. Et Zab. itelligit noie romane eccl'e de eccleſia lateranenſi.

¶ Quid ſi poſſedi rē tuā te pñte p. v. annos ⁊ decide te abñte p alios. v. R. nō ē ꝯpleta pſcriptio. Sʒ ſicut duplicat decēniuʒ vbi nullo tpe fuiſti pñs: ſic te abñte dʒ duplicari quicqd de decēnio reſtabat. vt. C. de pſcrip. lō. tēpo. auc. ꝙ ſi quibuſdā. 9

¶ Que exigātur i pſcriptiōe cāonica: R. quatuor. ſ. bōa fides: iuſtus titulus: ꝯtinuata poſſeſſio: ⁊ quartū ꝙ res ſit pſcriptibil'. Primū dr̄ bona fides: ⁊ hoc ē gnāl'r verum: ꝙ ſm canones bona fides preſcribētis neceſſaria ē: ſiue de ſpūali iure agat: ſiue ciuili. ex eo. vigilāti. ⁊. c. ſi. ⁊. xxxiiij. q. ij. ſi virgo. ⁊ regrit bōa fides: nō ſolū ab inicio: ſed ēt in qualʒ pte preſcriptōis. vt. d. c. ſi. ⁊. c. vigilāti. Secūdū aūt leges regritur bona fides in preſcriptōe. x. vl xx. annorum. vt. C. de pſcrip. lō. tē. auc. male ſidei. Sed i preſcriptōe. xxx. vel. xl. annorum non requiritur. xvj. q. iij. §. pōt. ⁊. d. c. vigilanti. ⁊ C. de preſcrip. xxx. vel. xl. an. l. cū notiſſimi. ⁊ l. ſiquis emptōis. niſi velis dicere leges illas eē correctas. extra eo. c. ſi. ſicut eſt rei veritas. Et ſm. vv. vbi requirebatur bona fides: ſufficiebat eam tātum ab inicio habuiſſe. vt i. d. §. pōt. ⁊ in. d. l. cū notiſſimi. que ꝓpter periculum animarū nō habet locum. Et ſi aliqui doc. videātur dicere ꝙ preſcribatur debitum ſpatio. xl. annorū: etiā ab eo qui ſciebat ſe debitorē: poteſt itelligi verū quādo ex hac ſciētia nō cōſtituitur male ſidei: puta q: ex ratōabili cauſa cogitabat creditorem ſibi remiſiſſe: nō petendo p iam longū tēpus: cum potuiſſʒ petere ſi voluiſſet. Sed in dubio remittere nō preſumitur: niſi ex amicitia vel parentela: vel alia cōiectura aliud oſtēdatur. ad hoc facit. l. cū quidā. §. diuus. ff. de vſuris. l. procula. ff. d ꝓba. l. ſi ſeruus. ff. de dona. iter virū ⁊ vx. in glo. cū nemo eſtimetur rem ſuā iactare. ff. de ꝓba. l. cū de indebito. Itē iuris ignorātia nō fac aliquē bone ſidei poſſeſſorē: vt ſiqs credat pupillū vel illū q curatorē hʒ poſſe rē ſuā alienare ſine tutoris vel curatoris auctoritate. ff. d vſuca. l. nūqʒ. ſm Rai. glo. ciꝰ ⁊ Aldri. 10

¶ An aūt mala fides tradētis noceat ipſi accipiēti: Dicit Dir. li. ij. ꝙ in preſcriptiōe. xxx. vel. xl. annorum nō nocet. d. §. poteſt. ⁊. d. l. ſiquis emptōis. Secus i preſcriptōe. x. vel. xx. 11

annoꝝ. nam tūc mala fides vēditoris ſeu pri/
cipalis auctoris nocet. vt in auc̄. male fidei. ſ.
alr̄. Itez qn̄ res fuit furto vel vi poſſeſſa: niſi
redierit poſtea in liberā ptātem dn̄i: al's autez
mala fides auctoris nō nocet pſcribēti. vt iſti.
de vſuca. §. furtiue. cū ſe. Itē ſiqs hēat ꝯſciaz
dubiā nō vr̄ bone fidei: q2 hec ē bona fides ꝙ
recipiēs credat tradētē eē dn̄m: vel hēre ꝓba
bil'r ius alienādi. ſ. ꝙ ſit ꝓcurator vel tutor:
vt dictū ē. ſ. niſi fuiſſ3 dubiū ſcrupuloſu3 τ n̄
rōabile: q2 ſi ei nō ꝯſentiaṫ: n̄ obſiſtit bone ſi/
dei. ut extra de ſen. ex. inquiſitōi.

12 ¶ Et Dir. ad pdicta querit. Pone. qs dubi
tat an res ſit ſua: τ h3 iuſtā cām dubitatiōis?
R. ꝙ adhuc dr̄ bone fidei: q2 hoc cāu pſcribit
l3 hēat ꝯſciētiā dubiam: q2 neſcit adhuc an ſit
aliena. Debet tn̄ ingrere ab alijs diligenter de
re illa: ut ſic ꝑueniat ad ueritatem. τ ſi iuene/
rit rem illā eē alienā: ſtati3 reſtituat. Idē glo.
in. c. ſi. extra eo. Idē tenet Bar. in. l. nāl'r. ff.
de uſuc. d. ꝙ talis a pricipio nō pſcriberet: q2
nō h3 bonā fidē: l3 nō hēat malā fidē: ſ3 talis
defect9 ſupueniēs nō extiguit vſucapionē: q2
regritur ꝙ firmiter credat ſe male fidei poſſeſ
ſorē. all'at Inn. in. d. c. ſi. ſ3 gl. i. c. qm̄ freque
ter. §. ꝙ ſi ſup. vt lite nō ꝯte. i ver. reſeruata:
ſentit ꝙ dubitās nō preſcribit. S3 Panor. i
d. c. ſi. ſaluādo opinionē gl. ibi qua3 dicit eſſe
cōem: adducit tex. optimū i. c. ſi virgo. xxxiiij.
q. ij. vbi dicitur ꝙ bone fidei poſſeſſor rectiſſi
me gſq3 dicitur q3diu ſe poſſidere ignorat alie
num. cū vero ſcierit nec ab aliena poſſeſſione
receſſerit: tūc male fidei phibetur.

13 ¶ Quid ſiquis tpe preſcriptiōis habuit cō/
ſciētia3 leſa3: poſtea icipiat hēre nō leſam: nū/
quid per hoc ē iterrupta preſcriptio? R. Dir.
ꝙ nō: q2 erronea fuit ꝯſciētia. vn̄ eā d3 depo/
nere. extra de ſy. ꝑ tuas. h nōt gl. i. d. c. ſi. Idē
Inn. Din. τ Phi. ſ3 Hoſt. t3 ꝯtrāū. ſ3 Bar.
in. d. l. nāl'r. ſgtur opinionē Inn. d. ꝙ ad hoc
vt ſupueniēs mala fides iterrūpat pſcriptio/
nē: o3 ꝙ ſupueniat irreuocabil'r. ſi eim in me
dio tēpore putaui rem aliena3: poſtea melius
informatus putaui eam mea3: illa mala fides
que fuit illo medio tēpore: vſucapionē nō ipe
dit ſm ꝙ etiā iura ciuilia volunt. S3 Panor.
in. d. c. ſi. tenet ꝙ per ſuperueniētiam male fi/
dei fuerit ꝯquaſſata preſcriptio. hoc probat ꝑ
d. c. ſi. qō dicit oportere vt preſcribēs in nulla
parte tēporis habuerit ꝯſcientiam rei aliene.

facit ad hoc. d. c. ſi uirgo. nec pōt dici ꝙ cō/
ſcientia fuerit erronea: imo iuſtiſſima cu3 ha/
buerit ꝯcurſu3 cū veritate. nā ſi fuiſſet ſua non
eēt opus pſcribere. τ poſſet attētari ꝙ ſm ca
nones iſte talis nūquā preſcribere poſſit. p. d.
c. ſi. uel ſaltē o3 dicere ꝙ icepit pſcribere a tpe
quo ꝑ legitia idicia ſupuenit bona fides.

¶ Vtrū ille qui ꝯpleta pſcriptiōe icipit hēre 14
malā fidē teneaṫ reſtituere? Theo. dicūt ꝙ ſic:
q2 ſcit ꝙ res ſua nō ē. τ nō dimittiṫ peccatum
τc̄. Et nullus numerus dēfendit annoꝝ. Ca/
noniſte uero tn̄t ꝯtrāū: qm̄ nō ē ia3 aliena: imo
ſua τ iuſte eā poſſidet: q2 iure. xiiij. q. iiij. quid
dicā. nā iura faciūt hoc meū: hoc tuū. viij. di.
quo iure. Itē ꝯditor canonis uel legis pōt mi
hi dare rem alienā τ tutus ero. ff. de euic. lu/
cius. C. de quadrien. preſcrip. bene a zenone.
Multo fortius potuit iducere hāc pſcriptōe3
in odiū negligētiū. Et hec opinio ē tenenda:
cū ex legitia cā hoc ſit iſtitutū. Siqs tn̄ hēret
ꝯſciētiā in ꝯtrāū: τ nō poſſet eā dponere: teneṫ
ad reſtōem. Et ꝑ pdicta ſoluiṫ qō quotidiana
quā ponit Monal. i titulo reſtōu3. Quid aūt
d filijs illi9 q uiuēte uxore ſua duxit aliā: tā ipo
q3 ſupducta ſciēte ipedimētū d filijs ſuſceptis
de ſecūdo matrimonio. Nūquid pn̄t ſuccedē
i hereditatē pr̄is. An teneātur totū reſtituē fi
lijs primi mr̄imonij: aut alijs ueris heredib9.
An ſufficiat ꝙ tm̄ reddāt eis ꝙ teneāt ſe pro
pacatis: cū pax ſufficiet eis: cū iam pauperes
ſint. τ credūt iā totū amiſiſſe? Et reſpondet ſi
preſcripſerūt cū bona fide: nō tn̄r aliqd reſti/
tuere: maxime ſi adhuc poſt ꝯpleta3 pſcriptio
nem retinēt bonam fidē. Si autē non ē ꝯple
ta legitima pſcriptio: tenētur totā hereditatē
cū fructibus mala fide conſumptis reſtituere
quātūcūq3 oporteat eos mēdicare: niſi i quātū
fuerit eis datū uel remiſſum a ueris heredib9.
Et hoc qn̄ pati ſūt huiuſmōi poſſeſſores ſine
dolo τ fraude totū eis reſtituere: ſi vellēt reci
pere: τ idē dic i ſil'ibus. Predicta tn̄ itelligas
iuxta nōta. j. Reſtitutio. j. §. j. niſi debitor ſit i
tāta neceſſitate: τ creditori tāta facultate ꝙ te
nereṫ dbitori ꝑ elemoſinā ſubueīre. Secus ſi
creditor eēt i tāta vel maiori neceſſitate: tūc ei3
tenereṫ reſtituere ēt ſi deberet mēdicare. Et ſi
i aliquo tpe fuiſſet i extrema neceſſitate pro eo
tpe n̄ tenereṫ ad reſtōe3 ēt ſi poſtea veniret ad
pinguiorē fortunā. Al's ſecus. De hoc vide
ſ. Furtū. §. v.

15 ¶ Sʒ qs dr̄ poſſeſſoꝛ bone fidei? R. Bona fi
des itelligit̄ cū qs credit tradētē eē dñz: vl' ha
bere ius diſtrahēdi: lʒ erret i facto. ff. ď ꝟ. ſig.
bone fidei. Et hec bona fides ꝓſumit̄: niſi ꝓ-
betur ꝯ̄riū. Qñqʒ tñ ꝓſumitur ꝯ̄riū ꝑ denūcia
tōēz. C. ď rei vē. ſi fūdū. vl' q2 mercat̄ ꝯ̄ leges.
C. ď agri. ⁊ cē. l. quēadmodū. li. xj. vel ſi emit
a ꝓcuratoꝛe meo ꝑ colluſiōēz: vel q2 emit a ꝓ
digo vel luxurioſo: cui bonoꝝ adminiſtratio
iterdicta ē. ut. ff. ꝓ ēp. l. q fundūz. §. q ſciēs. ⁊
l. ſi qs. ⁊ ibi dicit̄ ꝙ emēs ab eo q ſtatim ꝯſū-
pturus ē ꝓſumitur male fidei: nec ibi diſtigui
tur vtrū interdicta ſit ei admiſtratio: vel non.

16 ¶ Vtrū aūt i ꝓſcriptōe requiratur iuſtus titu
lus? Et dr̄ iuſtus titulus ōis actus ꝑ quē ſolet
trāſferri dñiūz. R. ſi ius cōe vl' ꝓſcriptio ñ ē ꝯ̄
poſſeſſoꝛē: ſufficit bona fides. al's neceſſe ē al-
legare titulūz ⁊ ꝓbare: niſi allegaret̄ ꝓſcriptio
tāti tēpoꝛis: cuiꝰ inicij memoꝛia ñ exiſtit i ꝯtra
riū. extra eo. ēpʒ. li. vj. De hoc vide Ber. i. d'
c. ſi diligenti. ⁊ c. ſe.

17 ¶ Vtꝝ i ꝓſcriptōe reqratur poſſeſſio? R. ſm
Wir. ꝙ ſic. ⁊ dʒ eē ꝯtinua: q2 ſi iterrūpat̄ poſ-
ſeſſio: iterrupta eſt ꝓſcriptio. xvj. q. iij. §. pōt.
ex̄ eo. illud. Sʒ ⁊ ſi fiat iterruptio ciuil' ꝑ litis
ꝯteſtatōēz: ñ currit amodo ꝓſcriptio: q2 preſu
mitur titubare ⁊ malā fidē hr̄e. Idē Jo. an. ď
re. iur. c. fine poſſeſſiōe. li. vj. Et ꝑdcā ꝓbāt̄
i. d. §. pōt. Et uide gl. ſingularē quam appꝛo
bāt cōit̄ doc. i. c. volumus. xvj. q. iiij. vbi q̄rit
an ille q ꝓbat ꝓſcriptiōēz teneat̄ ꝓbare ſe ꝯti
nue poſſediſſe? Et dicit ꝙ hoc certe ipoſſibile
eſſet ꝓbare. Sʒ ſufficit ꝓbare ꝙ a pꝛincipio
poſſedit, ⁊ i fine: ⁊ qñqʒ i medio. Nā extrema
tēpoꝛa ſūt qñqʒ ꝯſiderāda i ꝓſcriptōne. Sed
Bar. i. l. celſus. ff. ď uſuca. dic̄ ſufficē ꝙ ꝓbe-
tur iniciū poſſeſſiōis: ⁊ allegēt nunc poſſeſſio
ď pñti. q2 q ſemel poſſidet ꝓſumit̄ poſſidē: ex-
quo allegat poſſeſſiōēz ad cōmodū ꝓpꝛium.
hec Panoꝛ. i. c. accedētibus. de priui.

18 ¶ Qual'r āt iterrūpitur poſſeſſio nālis? R. ſʒ
Ray. Pꝛio ꝑ inūdatōnēz maris uel fluminis
occupātis fūdū. Itē ꝑ violētāz deiectiōēz: vel
ēt ſi res ſit a poſſeſſoꝛe furto ſublata. ff. ď uſu-
ca. l. nāliter. Itē ſi quocūqʒ mō amiſit poſſeſ
ſionē ſeu animūz deſerēdi habuit. ff. de ſer. ur.
pꝛe. ſi edes. Concoꝛ. Inn. ⁊ Ol. ⁊ glo. Ray.
in ſū. ꝯfe. co. ti. q. cxxvij. que addit ꝙ ſolo aio
poteſt qs deſinere poſſidere: licet nō poſſit qs
ſolo aio acqrere poſſeſſiōēz.

¶ Quō aūt iterrūpatur ꝓſcriptio ciuiliter? R. 19
ſm Wir. pluribꝰ modis. Pꝛio ꝑ libellū pꝛin-
cipi oblatū. Et hoc valet i actōe annali tm̄: q2
poſt ānūz nō pñt moueri: ſicut ē actio iniuria
rūz ⁊ quedā alie. vt inſti. ď ꝑpe. ⁊ tē. ac. i pꝛin.
Secūdo: ꝑ litis ꝯteſtatōēz. Q ď hʒ locū i ꝑpe
tuis actōibus: ⁊ coꝛā ſuo iudice. C. ne de ſta.
deſūc. l. pe. Et hoc ꝓdeſt ei tm̄ qui cā fecit: ⁊
obeſt illi tm̄ ꝯtra quē ſit. ff. ď di. ⁊ tē. ꝓſcrip. l.
ij. ⁊ Ray. tñ dicit ꝙ valet in ōibus actiōibꝰ ꝑ
l. ſi. C. de ꝓſcrip. xxx. vel. xl. an. Tertio ſi ñ po
teſt litē ꝯteſtari: ſufficit iudicēz adire ⁊ libellūz
offerre ꝯ̄ abñtē: vel eū qui ꝯueniri nō pōt ali
qua de cā ⁊ i querimoniā deducere ius ſuum
vl' coꝛā iudice oꝛdinario: vel coꝛā publicis ꝑ-
ſonis. ex̄ ď offi. oꝛ. c. paſtoꝛalis. ⁊ extra ď ap. ſi
iuſtus. xvj. q. iij. §. pōt. In. d. tamen. c. ſi iu-
ſtus. dicit̄ ꝙ dicta ꝓteſtatio: qñ nō pōt habe
ri iudex: pōt fieri coꝛā bonis uiris: nec diſtin-
guit vtrū ſint ꝑſone publice: vel non. Et hoc
dr̄ equius: vl' ad domiciliū rei: cū iudex habe
ri nō pōt: ꝓponat: ⁊ ſic ē iterrupta ꝓſcriptio
d. §. pōt. Quarto ꝑ ſacrū oꝛaculū oblatū pꝛin
cipi: ⁊ ꝑ executoꝛē poſtea ſubſecuta fuerit con
uentio. C. ď ꝓſcrip. xxx. an. ſicut in rē. Quin-
to ꝑ ſolutōēz vſuraꝝ. C. ď pꝛeſ. xxx. an. ſi quis
emptōnis. per quaꝝ ſolutōnem interrūpitur
ꝓſcriptio: que currere videbatur ꝯtra credito
rem nō petentē debitū. C. de ꝓſcrip. xxx. an. l.
cū notiſſimi. Sexto: ꝑ ſecūdā cautōēz qñ de-
bitoꝛ facit nouā cautōēz. d. l. cū notiſſimi. Se
ptimo: ꝑ dñūciatōēz factā colono. extra vt lit.
nō ꝯte. c. qm̄. ⁊ ſm gl. Ray. Iſta denūciatio
ſit ꝑ citatōem factā de ꝑendo iuri coꝛā iudice
ſuꝑ re quā poſſidet noīe alieno. Octauo: ꝑ ſy
nodalē ꝓclamatōēz. puta aliqs ſacerdos ꝓ-
clamat i generali ſynodo vel ꝓuinciali ꝙ aliꝰ
ſacerdos tenet rem eccleſie ſue. extra eo. ſan-
ctoꝛum.

¶ Vtrum oēs poſſint ꝓſcribere? R. ſm Wir. 20
ōis qui noīe ſuo pōt poſſidere: pōt ꝓſcribere.
ſʒ qui noīe alieno poſſidet nō ꝓſcribit. ex̄ eo. ſi
diligenti. Ideo quedā ſūt que ꝓſcribi nō pñt:
vt ꝓcarie poſſidentes. x. q. iij. q2 cognouimꝰ.
Nā ꝑ qdcūqʒ tēpus poſſideāt ñ ꝓſcribēt xvj.
q. iij. clerici. Item coloni: vt in. d. c. clerici. ⁊
ſe. Idē vſufructuariꝰ. iſti. ꝑ quas ꝑ. no. acq.
§. fructuarius. Nec creditoꝛ ꝓſcribit pignus
C. de pig. actio. l. nec creditoꝛes. Et hoc ideo
eſt: quia iſti nomine alieno poſſident. vnde illi

tātuʒ dñr poſſidere: quoꝝ noīe poſſideť. ex͂ de reſti. ſpo. cū veniſſʒ. Si ergo vſqʒ ad. c. ānos poſſes ꝓbare iniciū poſſeſſiōis. i. ꝙ tuo noīe poſſeſſū ē: ñ obſtaret aliq̄ p̄ſcriptio. d. c. cl'ici. niſi ille q poſſidet alieno noīe: alij poſtea tra/ dat poſſeſſionē. ff. ď acq. poſ. l. poſſideri. §. ꝙ ſi ſeruꝰ. Jtē poſſent talia p̄ſcribi: nō ab ipſo q malā fidē habʒ: ſʒ ab illo cui tradidit. hec nōt Jo. d. c. cl'ici. ⁊ Ber. ex͂ eo. cū nō liceat.

12 ¶ Jn qbꝰ cāibꝰ ñ currit p̄ſcriptio: lʒ nō iter/ rūpať: R. ſm Rai. i ſeptē. Pmo tp̄e p̄lati qui male alienauit rē eccl'e. nā quādiu ip̄e viuit ⁊ tenet eccleſiā ñ currit p̄ſcriptio ꝯ eccl'am. xvj. q. iij. ſi ſacerdotes. Scd̄o tp̄e vacatiōis eccl'e que petere pōt. ex͂. eo. c. j. ⁊. c. de quarta. Ter tio ſi p̄latꝰ eiꝰ hereticus fuerit: qꝛ tūc quaſi va care itelligiť: nec iconomꝰ ſiue ꝓcuratoꝛ a pꝛe lato ꝯſtitutus ſede vacāte: agere pōt. vt i cle. ꝓcuratoꝛē. de ꝓcu. Quarto tp̄e ſciſmatis. ex tra eo. cū vobis. Dir. āt itelligit tp̄e ſciſmatici p̄lati. extra ď elec. qꝛ diligētia. Quinto tp̄e ex/ cōicatōis ipſiꝰ p̄lati: vel ſuſpēſiōis. ex͂ ď ꝯceſ. p̄bē. qꝛ diuerſitatē. Sʒ idē tp̄s i quo nō potu it agere ſubduciť: dūmō negligēs nō fuerit in petēda abſolutōe vel relaxatiōe vt ibi. Sexto ꝯ cūq ē i etate pupillari. vt. C. i qui. cau. reſti. in ite. nō ē ne. l. ſi. Jn. d. tñ. l. ſi. generaliter di citur de omnibꝰ minoꝛibꝰ: vt ꝯ eos nō currat p̄ſcriptio: niſi. xxx. vel. xl. annoꝝ: licet dicta. l. ſicut in rē. dicat ꝙ ꝯ pupillū nulla currat p̄ſcri ptio. Jteʒ nō currit q̄ʒdiu quis ē in ptāte pa/ tris. C. ď bo. que li. l. queciiqʒ. C. de bo. ma/ ter. l. j. cū auc. ibi poſita. Jtē nō currit tēpoꝛe matrimonij ꝯ vxoꝛē que agere non pōt quo ad dotem repetēdam: niſi ſoluto matrimonio vel marito vergēte ad inopiaʒ. C. de iure do. in rebus. Jtē quādo quis iuſta cā impeditus nō pōt agere. extra de ap. ex rōe. Et Dir. fa/ cit regulā generalē ꝙ ad hoc vt preſcriptio lo cum habeat neceſſe ē vt is cui cōpetit actio: mouere poſſit ipſaʒ ⁊ agere: al's nō currit pꝛe ſcriptio. Jdeo vacāte eccleſia nō currit p̄ſcri/ ptio. extra eo. c. j. qꝛ tūc eccl'a caret legitimo de fenſoꝛe. extra ne ſe. va. c. j. ⁊ ſi. qꝛ nō currit pꝛe ſcriptio: ſed bene cōtinuatur a prelato incepta i ifirmo: ⁊ illud tp̄s ſubducitur de p̄ſcriptōe. ex͂ eo. auditis. ⁊. c. cū vobis. Jtē ſʒ Dir. nō cur rit p̄ſcriptio: ſi ius nō redditur ꝓpter defectū iudicis rei. Sʒ neceſſariū ē ꝙ hoc ꝓbet. vñ ē vtile ꝙ hoc ꝓteſteť. ex͂ de oſ. oꝛ. paſtoꝛal'.

¶ Vtrū currat pꝛeſcriptio cōtra cū qui aliqd 11 ſoluit diu ſine cā: R. nō currit: ſed pōt retinere qď nō pꝛeſtitit de iur: ēt ſi diu ſoluerit illud. vt C. de agricolis ⁊ cen. l. litibꝰ. li. xj. ⁊ extra de cēſi. ꝑuenit. Jtē filioſa. nō currit pꝛeſcriptio i rebꝰ aductici js: niſi ex quo fuerit liberatꝰ a pa tria ptāte: nec creditoꝛi: niſi exītē debiti petēdi ꝯditione: vel adueniente die. Ex quo nō ꝙ ſi credidi tibi. c. vſqʒ ad. x. annos. nō icipit cur/ rere pꝛeſcriptio cōtra me: niſi poſt illos. x. an nos. d. l. cū notiſſimi. §. illud.

P Riuilegium

quid ſit: R. priuilegiū ē priuatū ius indultū ꝯtra ius cōe. nam niſi aliquid idulgeret: nō eēt pꝛiuilegiū. ď ver. ſig. abbate. ⁊ extra eo. in his.

¶ Vtrū pꝛiuilegiū aliquid ꝓſit qď ſolum cō 1 tinet ius cōe: R. pꝛiuilegiū tale quādoqʒ ꝯce/ ditur. vt extra de ꝓcu. qꝛ i cauſis: ⁊ nō ē fru/ ſtra: ſʒ potius datur multis ex cāis. Pmo qꝛ ſolet magis timeri qď ſp̄aliter ꝓhibeť: q̄ʒ qď general'r. xxiij. di. c. q̄ʒq̄ʒ. Jtē multi qñqʒ ſciūt pꝛiuilegia ⁊ ignoꝛāt iura. Jtē cū frequēter iu/ ra male obſeruētur: ipſa ꝑ pꝛiuilegia inouan/ tur. extra de treu. ⁊ pa. c. ij.

¶ Quis poſſit ꝯcedere pꝛiuilegiū: R. quicū/ 2 qꝫ pōt legē facere: ⁊ i quibus pōt: pōt pꝛiuile giū idulgere vt papa in ſpūalibus: ⁊ qñqʒ etiā in tp̄alibꝰ vt i terris ſue tp̄alis iuriſditōis: vel qñ iuriſditio ad euʒ deuolueret. De hoc vide ſ. Jllegitimꝰ. Et nō ſm Ber. ꝙ eccl'a roma na: ſiue papa nūq̄ʒ ꝯſueuit aliquē ꝯtra ſe pꝛiui legiare. ar. C. de ſac. ſan. ec. l. iubemus nullā. Nō ē contra eos qui dicūt: vel potius fingūt ſe habere pꝛiuilegia ꝙ poſſint iudicare de re/ ſcriptis pape: ⁊ ꝙ abſqʒ coꝝ appꝛobatiōe nō ſit pꝛocedēdum ſm reſcripta pape ⁊ huiuſmo di. Jtē pōt ꝯcedere pꝛiuilegiū iperatoꝛ in tē/ poꝛalibus: ſed nūquā in ſpūalibus. Jtem pōt ꝯcedere pꝛiuilegiū ep̄s. ex͂ de reli. do. ꝯſtituťꝰ. ex͂ de cēſi. cū venerabilis. dūtamē faciat de vo lūtate ſui capl'i. ex͂ de iurepatro. paſtoꝛalis. de exce. p̄. ſicut vnire. Multo foꝛtius p̄iarcha. extra de cle. nō reſi. cū ad hoc.

¶ Quis poſſit pꝛiuilegiū interpꝛetari: R. ſm 3 Hoſti. ſi verba ſūt obſcura: ſiue ambigua: tūc eius ē interpꝛetari cuius ē condere. Et iterim negocium ſuſpēdetur de ſen. exco. inter alia. ⁊ extra de iudi. cū veniſſent. Si vero nō ſunt verba obſcura vel ābigua: dʒ tunc diligenter

tenoꝛ ꝯſiderari. vt extra co. poꝛꝛo. ⁊. c. recepi/
mus. Et potius inſiſtēdum ē intentōi priuile
gij q̄ȝ verbis. extra de ver. ſig. itelligētia. ⁊. c.
i his. Et quātū fieri pōt latiſſime ē iterpꝛetā/
dū. vt extra de dona. cū dilectus. niſi pꝛeiudi/
cet iuri alieno: q꞉ tūc reducit̄ ad ius cōmune.
extra de ꝯſue. c. cū dilectus. dūtamē aliqd ope
retur. Et ob hoc Panoꝛ. ſup rubrica de regu
la. querit de nōbili. q. que i ſacto accidit. Sta
tuto ciuitatis ſenēſis cauet̄ ꝙ religioſi nō poſ
ſint aſſumi ad officiū cōitatis. Demū quidaȝ
qui erat rectoꝛ hoſpitalis de miſericoꝛdia: poꝛ
tans veſtē certi coloꝛis cuȝ cruce i pectoꝛe fuit
extractus de pꝛioꝛibus: qui pꝛius ante aſſum/
ptionē illius regimis fuit nomiatus ⁊ ibuſſu/
lat⁹. Dubitabat̄ nūquid ad id officiū potuiſſet
aſſumi: Et hec queſtio viſa fuit ſatis difficilis
dño Pe. d̓ pu. qui tūc legebat i dicta ciuitate.
Sed tn̄ viſus ē reſpōdiſſe ꝙ exiſtendo in illo
habitu nō poterat aſſumi ad illd̓ officiū: quia
verba ſtatuti debēt aliqd operari. vnde ſi itel
ligeretur ſtatutū de religioſis ſtricte ſumptis:
nihil operaretur: cū ſatis ſit iure cautuȝ ꝙ nec
religioſi nec clerici poſſunt habere officia ſecu
laria. extra ne cle. vel mo. quaſi p totū. Et ſic
ſtatutū d̓bebat itelligi de religioſis largo mo
do ſumptis. Panoꝛ. dubitat: an hec deciſio
ſit vera. Nā ſtatutū inhabilitās ad officia eſt
ſtricti iuris: ergo debet itelligi in ſtricta ſigni/
ficatōe. ar. i. d. c. cū dilectus. de ꝯſue. ⁊ in. c. in
noſtra. de iniurijs. Sed certū ē ꝙ in ſtricta ſi/
gnificatōe illi dicūtur religioſi qui pꝛomiſerūt
tria ſubſtātialia regule. vide glo. Jo. an. i cle.
j. de deci. vbi cōcludit ꝙ i materia odioſa hoc
verbū. religioſi. debet capi multuȝ ſtricte: niſi
addatur aliqd̓ verbū generale: vt quicūqȝ vel
huiuſmodi. Nā tunc compꝛehēderētur ho/
ſpitalarij ſm̄ glo. illā. Et intellige de hoſpita/
larijs hieroſolomitanis qui largo modo ſunt
religioſe perſone: cū nō poſſint cōtrahere ma
trimoniū ⁊ pꝛomittūt obediētiā ſuperioꝛi: nec
poſſūt retrocedere ab illo ſtatu. vnde iſtis vel
eoꝛum oꝛdini cōferuntur decime ⁊ eccleſie. vt
nō. in. c. quāuis. de deci. Sed iſti rectoꝛes ho
ſpitaliū vtentes matrimonio ⁊ deſerētes cer/
tuȝ habitū nō ſunt religioſi: nec large nec ſtri
cte. vnde tenēt Laud. ⁊ Jo. de lig. in cle. ij.
de pꝛeben. ꝙ iſti nō gaudēt pꝛiuilegio clerica
li: nec i rebus pr̄imonialibus: nec in perſona.
Et ſic non video ꝙ tales hoſpitalarij vel alij
religioſi ipꝛopꝛie dicti cōpꝛehēdātur i ſtatutis
odioſis. Nec ob. motiuū. d. Pe. ſ. ne ꝓuiſio
ſit iutilis: q꞉ dico ꝙ vbi ſtatutū loqt̄ i mā iur
cōis nō debēt verba āpliari: vt ſtatutuȝ aliqd
opet̄: ſȝ ſatis ē ꝙ iducat aliđ remediū p̄ter ius
cōe. vt nōbil'r ſentit Bar. i. l. j. ff. ad. l. fal. niſi
ius cōe loqueret̄ ipꝛopꝛie. nā ſi tūc ſtatutū lo/
quat̄ ipꝛopꝛie ſicut ius cōe: dȝ tūc ſtatutuȝ ꝓ/
pꝛie intelligi vt aliqd addat iuri cōi. vt nōbil'r
vr̄ elici ex dictis Bar. i. l. iiij. §. p̄toꝛ. ff. de dā.
iſec. Infert tn̄ Panoꝛ. ad. q. quotidianā. ꝙ di
ſpō odioſa ꝯcepta ꝯ̄ regulares: nō ꝯp̄hendit
illos q nō ꝓmiſerūt illa tria ſubſtantialia. Et
ſic iſti frēs. ſan. Fran. de tertio oꝛdine: vel iſti
ieſuati: vel iſte mulieres mātellate n̄ dn̄r ꝓpꝛie
regulares. id̓ non ꝯpꝛehēdūt̄ i diſpōne odio/
ſa. Sec⁹ vr̄ i diſpōne fauoꝛabili. q꞉ largo mō
dn̄r ſub regula rōe ꝓmiſſionis facte ſupioꝛi
eoꝝ. Et hec nōbis. hec Panoꝛ.
¶ Utꝝ re d̓ſtructa deſtruāt̄ pꝛiuilegia illi rei 4
ꝯceſſa: videt̄ ꝙ ſic. extra d̓ ver. ſi. abbate. xvj.
q. vij. ⁊ hec dixim⁹. Qđ verꝝ ē ſi eccl'a vel ci/
uitas: aut alia loca: ſiue ſacra: ſiue ꝓphana au
ctoꝛitate ſupioꝛis deſtruant̄ pp delictū ihabi/
tātiū. Et de cetero nullus dȝ vocari cl'icus illi⁹
eccl'e: vel municeps illi⁹ loci: ⁊ ille loc⁹ pꝛiuile
giū pdit. ex̄ d̓ no. op. nū. c. ij. de ꝯſe. di. j. pla/
cuit. ⁊. d. c. ⁊ hec dixim⁹. Si āt ab hoſtib⁹ de
ſtruat̄: tūc retinet oia pꝛiuilegia ſua: ⁊ antiq cle
rici remanent ibi cl'ici. vij. q. j. paſtoꝛal'. xix. q.
iij. que ſcl'. Et idē ē ſi auctoꝛitate ſupioꝛis trāſ
ferat̄ ad aliū locū: vel alij vniat̄. ex̄ ne ſe. va. c.
j. ⁊ de reli. do. q꞉ monaſterium. Et ſi expediat
eccl'e vel cl'icis illi⁹ eccl'e facere aliquē ꝯtuȝ:
vel p̄latū: vel qcqd aliđ: eēnt faciēda i eccl'ia.
ex̄ de elec. qđ ſicut. tn̄ ꝓpter neceſſitatē ſiēt ali
bi. hec notat Inno. ⁊ Hoſti. in. d. c. ij.
¶ Utrū pꝛiuilegiū amittat̄ p actū ꝯ̄riū: R. ſȝ 5
Panoꝛ. i. c. cū acceſſiſſent. de ꝯſti. ꝙ i hac mā
tot ſūt opiones quot ſūt capita. Sȝ ſibi plȝ di
ſtictio Jo. an. aliqbus additis. ꝙ aut pꝛiuile/
giū hȝ tēpus annexū. ⁊ ſtandū ē tēpoꝛi deter/
minato. vt. l. quotiēs. C. de pꝛeci. ipera. offe.
Qđ itelligo niſi ꝯtraueniatur an̄ tēpus. Quo
caſu dic vt. j. Qn̄qȝ pꝛiuilegiū hȝ in ſe cāȝ taci
tā vel' exp̄ſſā: vt ea ceſſāte: ceſſat pꝛiuilegiū. vt
i. c. ſuggeſtuȝ. de deci. vbi hētur ꝙ reuocatur
pꝛiuilegiū ſi ex poſtfacto incipit eē enoꝛmiter
nociuū: nec reducitur ad debitā moderationē
ſed reuocatur i totū. q꞉ non apparet rō quare

magis debeat conſiſtere in vna ꝑte q̄ȝ in alia.
Aut ſumus extra iſtos cāus: ⁊ tūc aut priuile
giuȝ ꝯceditur circa iudicia: aut circa negocia.
Prio caſu: aut ad agēdum: aut ad excipiēdū.
Primo cāu durat tāto tempore quāto durat
actio. vt i. l. ſi eum. ff. ſiquis cau. §. iniuriaruȝ.
Si vero datur ad excipiēdū tūc ē ꝑpetuū: niſi
deprehēdatur in dolo in nō excipiendo tēpore
quo agitur ꝯ eum. Secūdo caſu p̄cipali: aut
priuilegiū datur ad aliquid operādū: ⁊ perdi-
tur ſpatio. x. annoꝝ ſi priuilegiatus eo nō vti-
tur. vt in. l. j. ff. de nūdi. vbi dicitur ꝙ ſi prin-
ceps cōcedit priuilegiū ciuitati nūdinaꝝ: ⁊ ci-
uitas nō vtitur eo per decēnium: illud perdit.
Et per hoc dicit Bar. ibi ꝙ ſi p̄ceps det pri
uilegiū ſtudio generali doctorādi: quo ciuitas
nō vtitur per decēnium: illud perdit. Hoc ta
men nō procedit ſi cōfertur eccleſie. vt. j. dice
tur. Aut datur ad nō faciēduȝ. ⁊ ſi aliquid re-
ſeruauerit ſibi p̄ceps: nō poteſt priuilegiat⁹
illi renūciare: niſi quatenus ſingulariter eum
tangit. vt in. c. cū tēpore. d̄ arbi. Aut p̄ceps
nihil reſeruauit ſibi: tūc aut fuit cōceſſum pri-
uate perſone: ⁊ perdit̄ per vnicā ꝯtrauētionē.
Intellige ſi directe obuiat̄ illi. Et iſte eſt cāus
d̄. c. cū acceſſiſſent. Et pōdera qd̄ dixi ſi dire-
cte obuietur: q̄ȝ ſecus ſi n̄ directe. vn̄ ſiqs hēat
priuilegiū gnāle: ne ſubeat aliqua munera pu
blica: vel honores: ⁊ ſpōte acceptauit vnū: nō
p̄iudicat ſibi i alijs: nec etiā in illo ſi denuo eli-
gatur ad illud. vt in. l. voluntarie. C. de excu-
ſa. niſi acceptauerit decurionatuȝ: quia ex illo
officio aſſumitur ad alia officia. Ideo acceptā
do illud videtur ſibi p̄iudicare. Aut vero fu-
it ꝯceſſuȝ cōi vel eccleſie: ⁊ tunc nō perdit̄ niſi
legitimo t̄pe p̄ſcribatur. Et iſte ē caſus. c. ſi d̄
terra. ⁊. c. accedentibus. de priuil. Et ē rō: q̄ȝ
ſingulares ꝑſone nō pn̄t per ꝯtrauētionē eo-
rū renūciare priuilegio ꝯceſſo eccleſie: ideo ex
pectatur legitima p̄ſcriptio. Idē dic vbi da-
tur priuilegiū reſpectu pluriū ꝑſonaꝝ vel plu
riū reꝝ: q̄ȝ lȝ qs veniat ꝯ vnū: nō vr̄ renūcia-
re ꝯ reliquuȝ. Infert ēt Panor. aliud nōbile
ex illo tex. ꝙ ſi ſtatuentes vel eoꝝ ſucceſſores
veniūt ſciēter ꝯ ſtatutū: vīr tollere ſtatutum.
Ita ꝙ per vnicū actū ꝯ ſtatutū collegial'r fa-
ctū tollit̄ ip̄m ſtatutū. Qd̄ vīr velle Hoſti. ⁊
Jo. an. i. c. ad audiētiam. de cle. nō re. Facit
ad. q. Bar. in. l. oēs populi. ff. de iuſti. ⁊ iur.
vbi querit an ꝑ ſcd̄m ſtatutū tollatur primum
ſi i ſecūdo n̄ ſit mētio d̄ p̄io? Et ꝯcludit ꝙ ſic:
niſi primū hēret clauſulā d̄rogatoriā ad ſcd̄ȝ:
tūc. n. opus ē facere mētionē de primo.
Vtrꝝ ille qui ē factus ciuis alicuius ciuita- 6
tis eo pacto vt collectas ⁊ mūera n̄ ſubiret: ſit
i ſuo priuilegio manutenēdus? Jo. an. i. c. ꝑ-
uenit. d̄ imu. ec. cōcludit poſt Hoſ. ꝙ ſic. l. j.
C. d̄ his q ſpō. mu. ſuſce. li. x. Et dic̄ Panor.
ꝙ hoc priuilegiū ē irreuocabile: cū trāſierit in
ꝯctuȝ vel quaſi. de quo vide qd̄ nōt Bar. in
l. qd̄ ſemel. ff. de decre. ab or. fa.
An aūt dn̄i t̄pales poſſint ſuis ſubditis cō 7
cedere priuilegia imunitatis talcaꝝ ⁊ exactio
nū? Vł. Panor. in. d. c. ꝑuenit. ſingul'r tractat
iſtā mā̄ȝ: ponēdo q̄ſdā ꝯcluſiōes: q̄rū p̄ia ē.
Dn̄i t̄pales citra iperatorē pn̄t ab omibus 8
ſuis ſubditis talcas exigere i caſibus licitis de
iure vel ꝯſuetudine approbatis: de cuius ini-
cio nō ſit memoria in ꝯtrariū. pȝ hec ꝯcluſio
ꝑ dicta. ſ. l. c. Pedagiū. §. ij.
Secūda ꝯcluſio: nō ſolū iperator ſed etiaȝ 9
dn̄i iferiores pn̄t imunitatē talcaꝝ ⁊ exactionū
ꝯcedere ſubditis ſuis. Differunt tn̄ in hoc ſm̄
Jo. an. Nā ſi aliqs citra p̄cipē ꝯceſſerit hāc
imunitatē: n̄ ē occaſiōe hui⁹ priuilegij vniuer
ſitas grauanda. vn̄ ſm̄ cū ſi locus aliquis cō
ſueuit dn̄o dare. c. lib. annuatim: ⁊ dn̄s terre
quibuſdā habitātibus ibidē imunitatē preſti-
tit: dicēduȝ ꝙ ſibi preiudicare potuit: nō vni-
uerſitati. Debet ergo d̄trahi d̄ ſūma. c. libraꝝ
illa ꝑs que i hoc priuilegiatū ꝯtigebat ſi priui
legiū nō hēret. Qd̄ āt reſtat ꝓportōabil'r ſin
gulis alijs iponat̄: de quo remittit ſe ad nōta i
Spe. i ti. de cēſi. Nā ſi diceremꝰ ꝯtrariū ſequere
tur iniuſtū. q̄ȝ ſi ſinguli ſic priuilegiarent̄: pau
cis exceptis: ſequeretur ꝙ totū onus illis pau
cis remaneret: qd̄ ē iniuſtū: ⁊ qn̄qȝ foret eis i-
poſſibile. Si autē talia priuilegia ab iperato-
ribus ꝯcedant̄: ſūt oio ſeruāda ſicut ſonāt: dū
modo motu ꝓprio p̄cipis ſint ꝯceſſa. Sec⁹
ſi ambitōe vel iportunitate petētium ſint obtē
ta. Et hoc caſu ſȝ eū pn̄t iura itelligi: que vīr
huiuſmodi priuilegia ānullare. C. ſi ꝯ ius vł
vti. pu. l. ſi. ⁊. l. vacuatis. C. de d̄cu. li. x. cum
ſi. Si tn̄ ꝑ priuilegiū p̄cipis motu ꝓprio cō
ceſſuȝ vniuerſitatē aliquā ledi ꝯtingeret: ē ſuꝑ
hoc ipſius p̄cipis remediū implorāduȝ: per
nō. in. c. ſuggeſtum. de deci. vniuerſitas ta-
men equanimiter debet ferre modicam leſio-
nem: quia nec ꝓ modico ē reſtitutio faciēda.

vt i. c. pe. de re. ec. nō ali. per hoc tamē nō derogatur pricipi: ⁊ maxime ptāti pape: q̇ quāta ſit. vide. ſ. Papa. Et ex hac ꝯcluſiōe īferunt plura. Prīo ꝙ cōceſſio ſeu priuilegiū īferioris nō preiudicat vniuerſitati: ſʒ ꝯcedēti. Secus in priuilegio per principē cōceſſo. Secūdo infertur ꝙ priuilegiū concedēs imunitatē nō valet: niſi ſit motu ꝓprio conceſſum. Tu dic hoc verū: niſi ſit i reſcripto appoſita clauſula: tali lege nō obſtante: qꝛ cum ſit cōtra legem nō valet: niſi i eo de ea ſiat mētio. vt nōt Bar. i. d. l. vacuatis. ⁊ in. d. l. fi. Tertio iſertur ꝙ iſerior a pricipe poteſt in ſui preiudiciuʒ imunitatē a collectis ꝯcedere: ſʒ nō in vniuerſitatis preiudiciū. Idē ⁊ fortius dic quādo veniret priuilegiū in preiudiciū iperatoris. vt in d. l. vacuatis. ⁊ qđ ibi nōt glo. Ex his infero ad. q. An ciuitas poſſit hoc priuilegiū imunitatis alicui ꝯcedere. Et qd i decuriōibus ciuitatis? So. diſtigue poſt Bar. in. l. ij. ff. de iur̄ imu. ⁊. d. l. vacuatis. ꝙ aut querit đ ipſis đcuriōib⁹: ⁊ dicēdū vt hētur i. l. j. C. đ đcre. đcu. li. x. ꝙ doctorib⁹ ⁊ medicis pōt p eos ꝯcedi. Alijs vero nō. Et dic vt ibi. Reſpectu vero ciuitatis diſtigue. ꝙ aut vult ꝯcedere i p̄iudiciū dn̄i ſupioris: ⁊ n̄ p̄t. vt nōt gl. i. d. l. vacuatis. Aut vult ꝯcedē i ſui p̄iudiciū: ⁊ tūc ſi vl't ꝯcedere iā ſubditis n̄ pōt. vt i. d. l. ij. niſi fieret ꝯceſſio aliqb⁹ ex cā: puta doctorib⁹ vel medicis. vt i. d. l. j. Aut vult ꝯcedē nō ſubditis veniētib⁹ ad habitādū đ nouo in ciuitate ⁊ pōt. vt. d. l. ij. ⁊. l. pe. ff. de đcre. ab or. fa. hoc itelli ge i ciuitate n̄ hn̄te iura pricipꝫ. nā illa p̄t ſicut ipator. vt nō. i. c. ſup qbuſdā. de ver. ſig.

10 An āt poſſit ciuitas iponere collectā? Dic ꝙ n̄ ꝓ vtilitate publica. vt. l. vna. C. đ ſupindic. li. x. Sʒ ꝓ neceſſitate ipſi⁹ ciuitatis ſic. Et idē dic de ꝓuicia. vt nōt Bar. i. d. l. vna. Et vide gl. nōbilē i. l. j. ff. qđ cuiuſqʒ vni. Itē qđ dixi ꝙ nullus citra pricipē p̄t remittē collectaʒ i p̄iudiciū ipſi⁹ pricipis: dic hoc verū: niſi ob nimiā paup̄tatē. tūc eiʒ officiales ſup exactōe deputati pn̄t remiſſionē facē. Ita nōbil'r poſuit Bar. p⁹ gl. i. l. oēs. C. de ānonis. li. x. Vltio nō remediū ꝯtra priuilegiū pricipis: vt iploretur remediū ipſi⁹ pricipis. Et pōdera ꝙ Io. an. nō dicit ꝙ ſubditi poſſint reſiſtere: ſed pricipi ſupplicare.

11 Tertia concluſio ꝙ imunitas ſub gn̄alitate ꝯceſſa nulla ſpecificatōe facta: neminē excuſat ab onerib⁹ p̄rimonialib⁹ ſupportādis. Tu vero diſtigue: vt lati⁹ nōt Bar. i. d. l. ij. vbi dic̄ ꝙ vbi qs vult plenā imunitatē ꝯſeq dʒ eā hr̄e ſpāl'r ⁊ diſticte: vt fiat mētio đ oībus onerib⁹ realib⁹ ⁊ pſonalib⁹: ordinarijs ⁊ ex̄ordiarijs. Si eim alicui ꝯcederet imunitas a munerib⁹ ſimpl'r: nō hēret imunitatē a p̄rimonialibus. vt i. l. qui imunitateʒ. C. de mu. pat. li. x. ⁊ ibi bona gl. Nec itelligeret de munerib⁹ ordinarijs: ſʒ extraordiarijs. vt i. l. hi q. ⁊. l. ſūt munera. ff. đ va. ⁊ excu. mu. Itē n̄ porrigunt ad honores. vt. l. cui muneris. ff. đ mu. ⁊ ho. Ideo ſit cautus q hʒ priuilegiū ipetrare.

Quarta ꝯcluſio. Quicunqʒ dicit collectas ſeu exactōes licitas: hoc ꝓbare tenet: vel p legē: vel ſenatuſcōſultū: vel ꝯſtōeʒ pricipis. C. de va. mu. pu. l. vnica. li. x. vel p ꝯceſſionem a pricipe ex cā ⁊ ſpāl'r ipetratā. C. de ſupindic. l. vnica. li. x. vel p ꝯſuetudinē diuturnā nō p violētiā: ſʒ ſpōte cōit ab oīb⁹ approbatā. C. de cano. lar. ti. l. p̄cipit. li. x. Et itellige hoc vltimum qn̄ ꝯſuetudo tēdit in fauoreʒ pricipis: vt ſibi acqrat collecta: tūc eim valet ꝯſuetudo diuturna mō p̄dicto. vn̄ dicebatur i quadā. l. corradi. quā hodie nō hēmus. qđ nr̄i ān̄ceſſores hūerunt: hēre volumus. Illud vero qđ n̄ hūerūt: nullo mō exigemus. vn̄ aliđ puto: cū quis citra iperatorē velit ſibi vēdicare ius iponēdi taleas ⁊ collectas p ꝯſuetudinē. Nā tūc cū velit p̄ſcribere iura reſeruata principi requiritur tēpus: de cuius inicio nō ē memoria. vt in. d. c. ſuper quibuſdaʒ. Et hec faciūt ad nō. ſ. Pedagiū in prin. 12

Quita ꝯcluſio. Omēs talee ⁊ exactōes generaliter ſūt dānate per noua iura quo ad clericos. vt i. l. federici. hac edictali. §. illicitas. ⁊ ē iſta lex i libro feudoꝝ. De iſta materia cl'icoꝝ vide diffuſe. ſ. Excōicatione. ix. 13

An autē ad conſtruēdā ciuitatē reqrat priuilegiū pricipis? R. p nōta a doc. in. c. j. đ priuil. ⁊ Panor. ibi q dicit ſm Bar. i. l. fi. ff. de colle. illi. ⁊. l. ij. ff. đ ver. ſig. ꝙ n̄ reqrit priuilegiū pricipis: ſʒ populi đ ſe poſſunt ꝯſtruere ciuitatē: qꝛ hoc ſm eū ē de iur̄ gētiuʒ. Et hoc vr̄ veꝝ. Nā an̄ fundationē eccl'e vel creationem iperatorū erāt huiuſmodi ciuitates etiā apud iſideles. Et iō infert Panor. ex illo tex. ꝙ ad eē ciuitatis n̄ reqrit etiā ep̄s. Pōt eim eē ciuitas lʒ nō habeat ep̄ʒ. nā vt dictum ē anteq̄ʒ creata eēt hec dignitas epiſcopalis: ciuitates 14

iam ꝯſtructe erãt. Nã añ aduentũ xp̃i erãt ciuitates ⁊ ꝓuincie. xxj. di. cleros. Docet ẽt clare pʒ ex. d. c. j. vbi habeť ꝙ maiores ciuitates dũtaxat priuilegio ep̃at⁹ ſũt honorande: ergo ſeqtur ꝙ dignitas ep̃alis ñ dʒ ꝯcedi oĩbus ciuitatib⁹: ſʒ ſolũ maiorib⁹ ⁊ populoſis dũtaxat: ergo aliq̃ erũt ciuitates que ñ habebũt ep̃m. Et ex p̃dictis iſertur ad. q. que de facto accidit i ciuitate ſenaꝝ. vbi populus ſpõte ãpliauit ⁊ pluries ciuitatẽ. An illi q veniũt ad loca nouiter icluſa gaudeãt illo met priuilegio ſicut ãti qui: extẽdẽdo illã opi. Bar. ꝙ ñ reqritur ſpecialis licẽtia pricipis? Satis poteſt dici ꝙ ſic. Inn. tñ i. c. cũ ab eccleſiaꝝ. d offi. or. tʒ oppoſitũ. ſ. ꝙ ad eſſe ciuitatꝫ reqrať licẽtia pricipis. ſʒ primũ dictũ forte verius. hec panor. Poſſet itellige opi. Inn. vbi taľ ciuitas eẽt honorãda ep̃ali dignitate: vt cõit nunc obſeruať in italia. nõ. n. nũc conſtituitur ciuitas ſine noua creatiõe ep̃alis dignitatis. ad quã creãdã neceſſario reqritur auc̃tas pape. Sec⁹ tñ dicẽdũ ſi qs dñs vellet ꝯſtituere ciuitatẽ abſqʒ ep̃o: q2 credo ꝙ poſſʒ. Nã xp̃iani ñ debẽt eẽ minoris auc̃tis q̃ʒ ifideles. ar. c. cũ q. d p̃ben. li. vj.

15 ¶ An ãt cuilibʒ libeꝝ ſit renũciare priuilegio ſuo? R. ꝭʒ Panor. ex eo. ſi d terra. ꝙ liberũʒ ẽ cuiqʒ renũciare priuilegio ſuo: dũmõ ñ tangat ius ſupioris vel tertij. vñ priuilegio exẽptõis nõ põt priuilegiat⁹ renũciare ſine licẽtia pape. vt i. c. cũ tp̃e. de arbi. Itẽ priuilegiũʒ ꝑditur ꝑ ſniaʒ ꝯ̃riaʒ: ꝑ preſcriptõeʒ: ꝑ reuocatõeʒ ⁊ per abuſuʒ. xj. q. iij. priuilegiũ.

16 ¶ An aũt bullatio ſit d eſſentia priuilegij apoſtolici? R. ꝭʒ Inn. i. c. ꝯſtitut⁹. d reſcri. ⁊ arch. ⁊ Joã. an. in proemio. vj. ꝙ nec ſcriptura nec bullatio ẽ de eſſentia: tñ ſine bullis nõ põt ꝓbari ſepe apud ꝑitiſſimos. ⁊ ſubeſt rõ: ꝑꝑ mľta abſurda q̃ ſequerẽtur ꝑmittẽdo ꝓbationeʒ ꝑ teſtes: apud quos difficillimũ: imo quaſi impoſſibile eẽt ſcire oẽm ꝯtinẽtiaʒ gr̃e: ⁊ oẽʒ formalitatẽ. tñ ñ ẽ oĩo ipoſſibile: al's i nullo priuilegio ꝑmittereť ꝓbatio tenoris ꝑ teſtes: qđ tñ ꝑmittiť. ex eo. cũ oliʒ. el prio. vbi ex tex. illo hr̃ ꝙ ꝯtẽta in iſtrumẽto ꝑdito ꝓbari pñt per teſtes q illud ꝑlegerũt. ſi deponãt d tenore ⁊ ꝙ erat ſine vicio. nec ẽ neceſſe ꝓbare de veritate iſtrumẽti. Et diċ panor. ꝙ ñ ẽ alibi tex. ita clarus. vide ẽt eũdẽ panor. i. c. i nfa. d reſcri. vbi tʒ opi. dictoꝝ Jo. an. ⁊ Arch. ⁊c̃. d. ꝙ lʒ ſcriptura reqrať ad ꝓbatõeʒ gr̃e: ñ ẽ tñ de ſubſtãtia gratie. vñ mortuo papa qui fecit gr̃aʒ: lr̃is nõdũ extractis: non expirat gratia: ſʒ ſucceſſor dʒ dare lr̃as faciẽdo mentionẽ de p̃deceſſore. Et ex hoc dicit Bal. i. l. humanũ. C. d. ll. ꝙ ſi papa v̓bo ꝓnũciat aliquẽ ep̃m vel abbatẽ: ꝙ ſtatim fcã ꝓnũciatiõe: ille ſic ꝓnũciatus: ep̃s ẽ ſeu abbas. nõ tñ dbẽt iſti recipi ꝓ p̃latꝫ: niſi gr̃aʒ ꝓbẽt ꝑ lr̃as apľicas. al's tã gerẽs q̃ʒ canonici eũ recipiẽtes: icurrũt penas graues. vt habeť i extrauagãti Boniſa. q̃ icipit. Iniũcte. ⁊ i hoc multi errãt. Idẽ Bal. Inſert etiã Panor. in. d. c. cũ olim. ex illo tex. aliud valde ſingulare. ꝙ ꝯtra petentẽ inouatõem alicui⁹ priuilegij: ſeu iſtrumẽti: põt qs de cuius preiudicio agitur ſe opponere: ⁊ ipedire inouationeʒ ſi probet de iure ſuo. Et q2 hoc tendit in p̃iudiciuʒ alterius: nunq̃ʒ dʒ inouari priuilegiũ: ſiue inſtrumẽtuʒ: niſi citatis illis quoꝛuʒ itereſt. Et ſi nõ apparet de intereſſe alicuius: dʒ fieri edictum generale. vt quicũqʒ putauerit ſua intereſſe: ꝯpareat ad ꝯ̃dicẽdum. Dicit tamẽ Panor. in. c. ex ꝑte. extra c. ex illo tex. ꝙ qñ inouatio priuilegij ſit per euʒ qui põt de nouo illud ꝯcedere: nõ eſt neceſſe citare aliquẽ ad ꝯ̃dicẽduʒ ipſi inouationi. niſi hoc velit facere ad cautelaʒ: ſicut cõiter ſit incuria: nõ ſoluʒ in inouatione priuilegioꝝ: ſed etiã qñ ſit trãſũptio alicuius priuilegij. Secus ãt ſi inouatio ſit ꝑ inferiorẽ: q2 nõ valet tũc trãſumptio: ſeu inouatio niſi citata ꝑte: ſeu premiſſo edicto generali. de quo vide in. c. albricus. de teſti. Iſta tamẽ inouatio nullũ ius tribuit de nouo: etiam ſi ſiat ab hñte ꝑtãteʒ de nouo ꝯcedẽdi: q2 in dubio ñ videť de nouo velle ꝯcedere: ſʒ ius nouũ ſi qđ ꝯpetit ꝯfirmare. vt in. c. cũ dilecta. d ꝯfir. vti. Et ideo ſi originale erat ſublatuʒ: ita ⁊ inouatuʒ. Et p̃dicta nõ: q2 veniũt multotiẽs in practica. Nã multotiẽs ſiunt trãſumpta ex originalib⁹ bullis apľicis. ⁊ nullã fidẽ in iudicio faciũt: niſi fuerit citata ꝑs: vel niſi p̃miſſuʒ fuerit edictũ generale: ſaltẽ in valuis eccleſie. Et iõ neceſſe ẽ vt i huiuſmõi trãſũpto ſiat mẽtio de huiuſmõi citatione: vel edicto.

¶ Quare autẽ reqratur huiuſmõi citatio? R. Panor. i. d. c. albricus. ꝙ hoc ẽ: q2 i hac inouatõe ſubeſt magnũ ꝑiculũ: ⁊ ñ minus q̃ʒ qñ teſtes examinãtur. imo maius cum inſtr̃m vel priuilegiũ poſſʒ eẽ falſũ latẽter. ⁊ iudex ⁊ notarius d facili ñ ꝑpẽderẽt: cũ ñ ſint d mã iformati. Iõ dʒ vocari is cui⁹ itereſt: vt ſe opponat ſi 17

velit. al'ſ exemplū n̄ valebit. Hoc tenēt doc. cōiter in. d. c. albricus. Et legiſte marie Bar. in auc̄. ſiqs. C. de edēdo. ⁊ Spe. i ti. ð inſtru. edic. Et doc. de rota. Et i hoc multi errāt: faciētes ſolū exemplari ꝑ notariū auc̄te iudicis. Et plus dic̄ Inn. i. d. c. albric⁹. ꝙ ēt ſi ſit iſtr̄z qð aliū ſpāliter nō tāgat: vt priuilegiū vl' idulgētia. ⁊ ſic nō ē ſpālis aduerſarius. Debēt tñ ꝑ edictū ſolēniter citari: quoꝝ itereſſe poſſit. Alias nō valebit exēplatio: niſi fieret ꝑ illuz q ipſum ꝯceſſit.

18 ¶ Sz q̄ro: nūqd facta publicatiōe p̄ſumat̄ ꝙ ꝑs fuerit citata: vel ꝙ edictū emanauerit: cum tractu tēporis obijciatur ꝙ nō fuerunt vocati quoꝝ itererat? Quidā dicūt ꝙ debent p̄ſumi oia ſolēniter fcā. l. i. ⁊. l. optimā. C. de ꝯben. ſtip. Alij dicūt, ꝙ ſi i publicatōne ꝯtineat̄ eos vocatos p̄ſumit̄. al'ſ ſecus. Hoſ. ponit tertiā opiniōez diſtiguētē iter tpſ ⁊ tpa. Nam ſi publicatio fuit fcā ita ð recēti ꝙ vtēſ ea pñ ð facili ſolēnitatē ꝓbare: ſibi incūbit onus ꝓbādi: niſi exprimat̄ i publicatōe: ꝙ ſolēnitas fuit ſeruata. Si āt factū ē ita ātiquū vt ipoſſibil' reddat̄ ꝓbatio: tūc oia p̄ſumūt̄ ſolēnit acta. Sed panor. dic̄ ſe putare: ꝙ nullus horuz bñ dicat. Prio. n. dic̄. ꝙ q̄ztūcūqz i publicatōe dicat̄: ꝙ ꝑs fuit citata: n̄ ſtat̄ bis v̄bis enūciatiuis: quia qñ aliqd enūciat̄ i iſtr̄o: qð n̄ pt̄ iteruenire tpe ꝯfecti inſtr̄i: v̄ba enūciatiua n̄ faciūt fidē. vt in d. auc̄. ſiqs. Itē ſolēnitas extrinſeca n̄ p̄ſumit̄: ēt ſi lōgiſſimū tpſ ſit p̄teritū: niſi alia p̄ſūptio adſit. l. q̄cūqz. ff. ð publicia. Potuit. n. clā qs facē publicari inſtr̄z falſū: ⁊ ſemp illud tenuiſſe i archa. Nō ē. n. qd ꝑti iputetur ſi n̄ ꝯdixit. Nō ob. d. l. optimā. q2 loqt̄ qñ aliqd enūciat̄ iter ꝑtes. tūc. n. i p̄iudiciū ꝑtiū illud enūciatuz ꝓbat: ex quo ē ð ſubſtātia act⁹ q agit̄. Sz i caſu nr̄o alterā ꝑtē n̄ appꝫ fuiſſe pñtē. Sec⁹ ſi i publicatōe diceret̄ ꝙ ꝑs fuerit pñs: q2 tūc tractu tēporis p̄ſumēt̄ citatio: ex quo fuit pñs publicatōi ⁊ n̄ ꝯdixit. Nō ob. rō Hoſ. q2 ðbuit ð reqſitiōe facē ꝯfici inſtr̄z. vt i. c. ſignificauit. ð teſti. ⁊ tenē illud ſic exēplare. vidi tñ i huiuſmodi exēplatōe ſolū fieri mētiōez ð huiuſmōi citatōe: ſeu edicto. ⁊ h̄ vr̄ ſufficē: lz tuti⁹ eēt vltra h̄ ēt fieri ð huiuſmōi citatiōe publicū iſtr̄z.

19 ¶ Sz q̄rit̄ qs poſſit p̄ſtare, hāc auc̄tē ad exēplādū huiuſmōi priuilegia? Panor. i. c. ſi inſtrumēta. ð fide iſtru. ꝫ Io. an. dic̄ ꝙ vicari⁹ general' epī hoc poterit: ex quo hz ordinariam iuriſditōez. vt in. c. tua. de oſ. vica. Multo ergo fortius epſ.

¶ An āt officiaſ' forane⁹: q hz ðlegatā: vt nō. i cle. ij. ð reſcrip. tñ hz eā ad vniuerſitatē cāꝝ: h̄ poſſit? Dic̄ panor. quo ad hūc caſū h̄ n̄ pōt. 20

¶ An aūt oporteat ordinariū hr̄e adminiſtratōez? Hoſt. dic̄ ꝙ ſic. Sz ipe hoſt. al'r ſentit i ſūma ⁊ refert Spe. dicē publicatōez inſtrumēti poſſe fieri corā defenſore ciuitatis. vt i auc̄. ð defen. ci. §. ſz neqz. coll'. iij. ⁊ corā ordinario ēt adminiſtratiōz n̄ hñte: ⁊ corā ðlegato ab ordinario adminiſtratōez hñte. Sz Io. an. in addi. ſpe. dic̄ ꝙ, vbi h̄ fieret ð ꝯcordia ꝑtiuz ꝓcederet illud dictū Hoſ. vt ſufficiat auc̄tas ordinarij adminiſtratōez n̄ hñtis. al'ſ ſecus. Cū ſit neceſſaria citatio. d. c. ſignificauit. que fieri non pōt ꝑ ordinariū adminiſtratōem nō habentez. 21

¶ Quis aūt ðbeat huiuſmōi priuilegia iſpicē ⁊ teſtificari ꝙ dc̄z priuilegium oi vicio careat? R. ſm panor. ꝙ iudex dz diligēter inſpicē dc̄a priuilegia. ⁊ ſi i nulla ꝑte vicioſa reperit: debz mādare ꝑ ꝑſonā publicā exēplari. Et ex h̄ infert ꝯ practicā hodiernā. Nā tabellio q trāſcribit atteſtat̄ ꝙ ipe diligēter iſpexit: ⁊ nulluz viciū reꝑit: qð ē officiū iudicis ⁊ n̄ tabelliōis. vt colligit̄ i. d. c. ſi inſtr̄a. Et iō ðberet dicē ꝙ iudex diligēter iſpexit: ⁊ nullo vicio reꝑto mādauit ſibi vt exēplet. ⁊ ē vtile ſi notarius vult ēt atteſtari ð ſuo ſenſu: ꝙ ēt ſibi videbat̄ oi vicio carere. Et ita ſeruatur de ꝯſuetudine. 22

¶ An aūt ad huiuſmōi exēplationez reqrant̄ plures notarij? R. ſm panor. i. d. c. ſi inſtr̄a. ꝙ vnus ſolus ſufficit cū auc̄te iudicis vt dictū ē. Et h̄ ꝓbat̄ ꝑ tex. i. d. c. ſi inſtr̄a. ibi ꝑ publicaz ꝑſonā i ſingulari. ⁊ ꝑ illū tex. Io. an. ⁊ Spe. reprobāt opiniōez quorūdā q tenuerunt reqri q̄tuor ſeu tres tabelliones. qð ē falſū. vt ibi vides. lz h̄ ſit cōmēdādū ad maiorē cautelā. maxie qñ ſit i abñtia ꝑtis. Et p̄dcā nō: q2 pulcra. Dic̄ tñ panor. i. d. c. albricus. ꝙ p̄dcā itelligūt qñ ali⁹ notarius. ſ. q nō ſcripſit priuilegiū vel inſtr̄m vult exēplare. nā tūc reqrit̄ p̄dicta ſolēnitas. Secus ſi ille notarius q fuit rogatus ð iſtr̄o vult exēplare. nā tūc n̄ reqrit̄ alia ſolēnitas: q2 vnū vr̄ inſtr̄m: lz multa ſint exēpla. vt notāt doc. in. d. c. ſi inſtr̄a. 23

¶ Qual'r aūt ꝯprehēdatur falſitas ipſius priuilegij: ſeu bulle apl'ice? Dic multis modis. Prio ſi bulla tal' lr̄is apponat̄. Scd̄o ſi filuz ex v̄a bulla ex̄hat̄ ex toto: ⁊ ꝑ aliud filū imiſſū 24

ſalſis lr̄is iſeratur. Nā foramē vere bulle ſub
leuat̄ ſupius ⁊ iſeriꝰ cū ſubtili inſtr̄o: ⁊ ſic ex̄/
bitur ſilū ꝺ vera bulla ⁊ imittit̄ ſilū ſalſis lr̄is.
⁊ vt nihil appareat ſalſitatis: foramina ſuble/
uata cū puo malleo leuit̄ ꝑtūdunt̄. Tertio ſcin
dit̄ ſilū ſub plicatura vere bulle. ⁊ ſic ex̄hit̄ ſilū
ꝺ vera lr̄a: quo facto ip̄ꝫ filuꝫ ſcarpitur ⁊ po/
ſtea imittit̄ ſilū ſalſis lr̄is ad modū primaꝝ re
plicatꝫ. ⁊ ſilo ſil̓is canapis reſtaurat̄ ſciſſura.
Quarto: q̄ſi ſil̓e ſcd̄o ſubleuatur foramē vere
bulle ex ſupiori pte tm̄: ſꝫ i iſeriori ñ tāgit̄. ſub/
leuato v̄o foramine ſupiori bulle: ſcindit̄ alte/
ra ps ſili pēdēs q̄ſi i medio bulle. quo ſcō ps
ſciſſa ꝺ bulla ex̄hit̄: ip̄a bulla ſuſtentata cū alt̄a
pte ſili q̄ remanet itegra. ⁊ imiſſo ſūmo ptis
iciſe p foramina plicature falſe lr̄e reuertit̄ ad
locū vñ exiuit: ⁊ poſtea foram̄ bulle cū malleo
ꝯtūdit̄. Quīto cū lr̄is bullatis ⁊ redditꝫ in eis
aliqd p raſurā tenuē imutat̄. Sexto cū v̄a car
ta vl̓r abolita cū vino ⁊ aq̄ ⁊ huiuſmōi. ⁊ ea
dē carta cū calce: furfure: ⁊ alijs ſil̓ibꝰ dealba
ta: ꝺ nouo reſcribit̄ ſm artiſiciū ꝯſuetū. Septi
mo: cum carte: cui fuerat apposita vera bulla:
totalit̄ abolite ⁊ abraſe: alia ſubtiliſſima carta
eiuſdē q̄ꝫtitatꝫ: ꝯſcripta cū tenaciſſimo gluti/
no ꝯiūgit̄. Octauo qñ qs apud ſedē apl̓icam
ꝯſtituꝰ ñ ꝺ manibꝰ. d. pape vl̓ bullatoris ſui:
vl̓ alteriꝰ ad h̓ officiū ꝺputati lr̄as recipit. No
no: cū qs accedit ad bullatorē ⁊ falſas lr̄as cau
te ꝓijcit: vt dicte falſe lr̄e cuꝫ alijs ſigillentur.

¶ An āt priuilegiū ꝯceſſū pr̄i trāſeat i filios?
25 R̄. ſꝫ panor. i. c. lꝫ. ꝺ cēſi. poſt Cy. i. l. ij. C. de
epi. ⁊ cle. ꝙ qñqꝫ priuilegiū ꝯcedit̄ rōe digni/
tatis inate: qñqꝫ reſpc̄u officij ſeu ꝓfeſſionis:
qñqꝫ reſpc̄u neceſſitatis. Prīo cāu trāſit i fi/
lios. vt i. l. femine. ff. ꝺ ſena. Nā ſi pr̄ nobilitat̄
rōe dignitatꝫ: h̓ priuilegiū trāſit i filios. ꝺ quo
dicēdū vt nō. i. l. i. C. ꝺ dignita. li. xij. ⁊ i. d. l.
femine. ⁊ ibi gl. dat exēplū ꝺ vxore q̄ coruſcat
radijs mariti q̄ꝫdiu maritꝰ viuit: vl̓ donec trā
ſeat ad ſcd̄as nuptias: vt ſi efficiat̄ vxor ſenato
ris efficit̄ nobil̓: lꝫ prius fuerit ignobil̓. Mul/
to fortiꝰ ſilij nobilitāt̄ ex nobilitate pr̄is. Scd̄o
cāu trāſit i filios legitimos pr̄e viuēte. Tertio
cāu ñ trāſit i filios ēt patre viuēte. vt dic̄ gl. in
d. c. lꝫ. Exēplū ē i tex. ꝺ ceco q ñ tenet̄ ad col/
lectas: ſeu munera pſonalia: nec ex̄ordiaria. ſe
cus ordinaria. ꝺ quo vide i. d. c. lꝫ. Ludo. aūt
ro. i ſuis ſingularibꝰ q̄rit an ciuilitas vni ꝯceſ
ſa p priuilegiū trāſeat ad heredes? Et dicit ꝙ
aut ciuilitas ē variabilis: ⁊ nō trāſit. aut iua/
riabil̓: ⁊ trāſit. vt. l. libertus. §. pr̄is. ad muni
ci. Itē imunitas ꝯceſſa tibi ⁊ filijs tuis itelligi
tur vt ēt filij illā habeant viuēte patre. vt nōt
Bar. i. l. gallus. §. quidā recte. de li. ⁊ po.

¶ Cōcedo tibi ius hauriēdi aquā vel portādi 26
ad fundū tuū: vel vbi uis. An hec q̄ſtio ſui/
tutis trāſeat ad heredes? Ludo. ro. dic̄ ꝙ nō:
qꝛ ē pſonale ⁊ nō reale. vide tex. vnicū in iure
in. l. pe. ff. de ſer. ru. pre. Cuius ꝯ̄riuꝫ dicit ibi
Bal. ſe reſpondiſſe anteq̄ꝫ vidiſſet tex. illum.

¶ Pone puteus fuit toti vicinie: idiget repa 27
tione: vnus ñ vult ꝯtribuere: renūciās cōmo
ditati dicti putei vt euitet ꝯtributionem: an h̓
nō obſtāte ꝯpellatur ꝯtribuere? Ludo. dic̄ ꝙ
ſic. Ita mirabiliter determinat ſpe. i ti. de cēſi.
Idē Bal. in. l. cum fructuarius. ff. de vſufru.

¶ Sꝫ qd cū aliqs allegat ⁊ oñdit priuilegiū: 28
ſꝫ nō ſuatur ei? R̄. ſꝫ Hoſ. ñ dꝫ iſti iputari. vt
ff. cōmo. l. ad eos. Nō ob. ſi obijciatur ꝙ nō
fuit vſus: vel ꝙ ꝯ̄riū factū ē. Quō enim vte/
tur qs priuilegio: ſi eo vti ñ pmittitur: niſi for
te ſn̄ia ferretur ꝯ̄ eum: ⁊ nō appellaret. vt ex̄ ꝺ
re iudi. ſuborta.

¶ Qñ priuilegiū ꝺbeat reuocari? R̄. ſꝫ Hoſ. 29
Nō decet ꝙ reuocet̄ ſine cā. Sꝫ cuꝫ cā ⁊ pi ⁊
dꝫ reuocari. vtputa ſi aliqbꝰ religioſis ꝯceſſuꝫ
ſit priuilegiū ꝺ ñ dādis ꝺcimis pp eoꝝ paup/
tatē. deinde ditati ſūt: ita ꝙ ēt dando decimas
pn̄t cōmode ſuſtētari. ⁊ nō dādo enormiter le
dūtur pochiales eccl̓e: dꝫ ceſſare priuilegiū. ex̄
de deci. c. ſuggeſtū. ⁊. c. nup. Itē ſi qs ñ ſuat
priuilegia ſupioris ꝯceſſa ſubditis: ēt ipſiꝰ pri
uilegiū merito reuocat̄. ex̄ de priui. dilecti. Sꝫ
nō hic: ꝙ ſi ſupior ex certa ſcia ꝯfirmauit priui
legiū ꝯceſſū ab iferiori: ñ poterit reuocari p iſe
riorē. xxv. q. ij. priuilegia. el. j. ⁊. ij. ⁊. c. ſe. Itē
ſm Hoſt. impator vel rex: priuilegiū ꝯceſſuꝫ
eccl̓e. ⁊ p. d. papā: quē ꝯſtat ſupiorē eē oibꝰ
ex certa ſcia ꝯfirmatum: nō poterit reuocare.
De hoc vide. s̄. Iuramētū ſcd̄o. §. iiij.

¶ Qñ āt priuilegia habeant effectū ſuum: vel 30
ſtatim cū bullata ſunt: vel cū ad noticiā priuile
giati pueuerit. vide. s̄. Indulgētia. §. viij.

Probatio.

¶ Utrum ſcriptu
ra antiquoꝝ li/
broꝝ faciat ſidē? R̄. Panor. in. c. cuꝫ
cām. ꝺ ꝓba. ꝺ mēte Io. an. ⁊ Hoſ. ꝙ ſic. Et
h̓ i libris reſuatꝫ i cuſtodia publica ⁊ fideli. ꝓ
h̓ optie fac. c. ad audiētiā. ꝺ pſcri. ⁊ ibi doc. ꝙ

ſatis tales ſcripture faciũt fidẽ ſi repiũtur i ca mera cardinal': vel epi. Sʒ panor. hec dcã nõ admittit idiſticte. Quid. n. ſi eps pt̃edẽs ali/ quod caſtrũ p aliũ detẽtũ ptinẽ ad eccl'aʒ ſuã: ſcripſit i aliquo libro eccl'ie illud caſtrũ ptinere ad eccl'aʒ. ⁊ ſucceſſiue: multis tẽporib⁹ ille li/ bere fuit detẽtus i camera epi. dicemus ne q̃ ꝓbabit dñium caſtri cuʒ grauiſſimo p̃iudicio poſſeſſoris. ꝫ. c. inter dilectos. de fi. iſtru. vbi nõ credit antiqſſimis priuilegijs eccl'e ſi ſigil la ꝯſũpta ſũt: aut al's enormẽ fracturã patiũt: Dico ergo q̃ aut agit de nullius preiudicio: ⁊ tũc ſcripture librorũ antiquorũ: vel ſcripture la pidũ faciũt fidẽ: q: tũc ſufficiũt ꝓbatões non plene. Pone exẽplũ ſi dubitat an eccl'ia ſit cõ ſecrata: vl' ifans baptizat⁹: vl' ſil'e. Idẽ puto vbi factũ ẽ antiqſſimũ: ⁊ agit d̃ modico p̃iudi cio. ar. optimũ ex dcõ tex. ad audiam. Et pt̃ di ci exp̃ſſuʒ. Nõ. n. tñ dr̃ ibi d̃ libris reptis ſub cuſtodia publica ⁊ fideli: ſʒ idiſtĩcte p libroſ ãti quos. q: cũ agat d̃ modico p̃iudicio: nec ver/ ſet itereſſe burſale: nõ ẽ veriſil'e q̃ qs ſcripſiſ/ ſet falſum: vl' q̃ iſta ſcriptura tanto tpe fuiſſet tollerata ſi ñ ꝯtinuiſſet veritatẽ. Modicũ ãt ẽ p̃iudiciũ q̃ iſte cpat⁹ h̃eat: vel ille. Qñqʒ agit d̃ magno p̃iudicio: ⁊ tũc aut ẽ tal' liber vl' ſcri ptura: cui ab antiqs nr̃is cõit creditũ ẽ: vl' re perit i loco vbi ſolũ ſuãtur ſcripture auctẽtice ⁊ fac̃ plenã fidẽ. Et ẽ tex. nõbil' i. d. c. ad au/ diẽtiã. Ex hiſ iſero: q̃ iſtis libris hyſtorialib⁹: ſeu cronicis qb⁹ a maiorib⁹ noſtris fides cõit adhibita ẽ credẽ debem⁹: vt nõt Bar. i. l. i. ff. ſi cer. pe. Hinc ẽt ẽ q̃ dicta Ariſtotel' Hipo cratis ⁊ ſil'iũ: fidẽ faciũt: q: cõit i oib⁹ ſtudijs recepta ſũt. Idẽ d̃ libro feudorũ ꝓut nõt Pa nor. i. c. ſi. d̃ feu. Aut ẽ tal' liber ſeu ſcriptura: cui cõit a maiorib⁹ nr̃is creditũ ñ ẽ: nec repit i loco vbi ſuãtur ſcripture auctẽtice: ⁊ tal' ſcri/ ptura: ſeu liber fac̃ adminiculũ: ſeu p̃ſũptiõeʒ. nõ aũt plenã ꝓbatõneʒ. Hoc ꝓbat a ꝯ̃rio in d. c. ad audiẽtiã. ⁊ fuit d̃ mẽte Inn. ſup rubri ca. d̃ ꝯſe. ec. Itẽ dic̃ glo. i. d. c. cũ cãʒ. q̃ credit iſtrumẽto ꝓducto ex archiuo publico ⁊ ẽ ar/ chiu⁹ loc⁹ i quo reponũt ſcripture publice. Et ſm panor. ꝓ h̃ dcõ fac̃. d. c. ad audiẽtiã. Iteʒ dic̃ gl. q̃ credit ſcripture ſculptei aliq̃ colũna vl' lapide. Panor. h̃ itelligit i ñ tẽdẽtib⁹ i ali/ cuius p̃iudiciũ. Nã aliqñ faciũt plenã fidẽ: ali qñ adminiculãtur ſʒ q̃litatẽ loci vbi repiunt: ⁊ ſʒ quãtitatẽ p̃iudicij vide i. l. monumẽtorũ. C. d̃ reli. ⁊ ſũp. fu. vbi dicit q̃ ſcripture monu mẽtorũ ſeu ſepulchri minime ꝓbãt ꝓprietateʒ ipſius. Gl. ẽt ibi colligit q̃ adminicula ⁊ ſi ñ plene ꝓbẽt: coadunata tñ faciũt plenas ꝓba/ tões: p illud q̃ ſi ñ ꝓſũt ſingula: ml'ta iuuãt. Hec Panor.

An ãt h̃ ſit verũ idiſticte: vt ꝓbatões iper/ 1
fecte ꝯiũgant ad faciẽdã plenã ꝓbatõeʒ: Vi/ det. n. q̃ nõ. Nã ſingulares teſtes nihil ꝓbãt vt in. c. lʒ. ex̃ de ꝓba. ⁊ multa iperfecta nõ fa/ ciũt vnũ pfectũ. vt i. c. quorũdã. cũ glo. xiiij. di. So. aut ꝓbatões diuerſe tẽdunt ad vnuʒ: aut ad diuerſa. Primo cãu ſũt cõmiſcibiles: ⁊ ſi ſũt ſufficiẽtes ad iudicis aiũ inducẽdũ ad plenã credulitatẽ: iducũt ẽt plenã ꝓbatiõem. Et h̃ procedit ſiue ſint eiuſdẽ generis ſiue di/ uerſi: vt vnus teſtis cũ fama: iuxta nõ. i. c. j. d̃ appel. Idẽ dic i alijs p̃ſũptõibus ⁊ adminicu lis: cũ vno teſte de viſu vel plurib⁹ d̃ credulita te ꝓbãt. Scđo cãu cũ tẽdũt ad diuerſa: tũc ñ ſũt cõmiſcibileſ. Exẽplũ i plurib⁹ teſtib⁹ ſingu laribus. Idẽ vr̃ ſi aliq teſtes deponãt d̃ mu/ tuo: ſʒ nõ pfecte. ⁊ aliq d̃ ꝯfeſſiõe mutui ⁊ nõ pfecte vt nõ ꝯiungãtur ad faciẽdã plenã ꝓba tõem: q: mutuũ ⁊ ꝯfeſſio ſũt diuerſa. nec ten/ dũt ad vnũ totũ faciẽdũ: cũ ſepe ſit vnũ ſine re liquo. De hoc vide. ſ. Inqſitio. §. ſi.

An aũt priuata ſcriptura q̃ ſcribit inter pre 2
ſentes: que vocat apoca: vel apodiſia faciat ſi deʒ: Panor. i. c. ij. de ſide inſtru. ꝯcludit. q̃ ſi talis apodiſia hʒ ſubſcriptionem ptium ⁊ te/ ſtium: tũc facit fideʒ. Sec⁹ ergo ſi tantuʒ h̃eat ſubſcriptõʒ ptiũ: aut teſtiũ: aut nulluʒ iſtoruʒ.

An auteʒ dicta ſcriptura debeat continere 3
diem: locuʒ: ãnos dñi: ⁊ huiuſmodi: Bar. in l. cũ tabernã. §. idẽ queſijt. ff. de pig. ⁊ q̃ nõ. Et hoc limitat Panor. qñ agitur de ſolo p̃iu dicio ſcribentis.

An autẽ lr̃a miſſiua: aut libri rationũ mer/ 4
catoris faciant fidẽ: vide in. d. c. ij. per panor. ⁊ multa ſimilia.

Promiſſio.

Quid d̃ illo 1
q aliquid ꝓmi ſit ⁊ poſtea nõ facit: R. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. cx. Si ille q ꝓmittit aliqd: hʒ aium fa/ ciẽdi qđ ꝓmittit: nõ mẽtit: q: ñ loqtur ꝯ̃ illud qđ gerit i mẽte. Si ṽo ñ fac̃ qđ ꝓmiſit: tũc vr̃ ifidelit agẽ: p h̃ q̃ aiuʒ mutat. Põt tñ excuſa ri ex duob⁹. Vno mõ ſi ꝓmiſit illud qđ ẽ ma niſeſte illicitũ: q: ꝓmittẽdo peccauit. Mutã/

do aũt ꝓpoſitũ hñ fac. Alio mõ ſi ſũt mutate ↄditões pſonaꝝ ⁊ negocioꝝ. vt.n. dic Seneca in libro ð bñficijs. Ad h ꝙ homo teneat facẽ qð ꝓmiſit: reqrit ꝙ oia imutata pmaneãt. Vnde ⁊ apl'us ñ ẽ mẽtit⁹: nõ iplẽs qð ꝓmiſit: cũ nõ iuit corinthũ. ſcðe Cor. p̃io. ⁊ h pp ipedimẽta q̃ ſupuenerũt.

2 In alternatiuis ꝓmiſſiõib⁹ ⁊ ðbitꝫ: electio ẽ ðbitoris: ⁊ ſufficit alterũ adipleri. ð re. iur. in alternatiuis li. vj. De h vide. ſ. Pena. §. ſi.

3 Que ãt ſit dr̃ia iter pactũ: pollicitatiõeꝫ: cõuentiõeꝫ: ſtipulatiõeꝫ: ⁊ ꝓmiſſiõeꝫ: R. ꝙ pactũ ẽ ↄſenſus duoꝝ vel pluriũ ad aliqd faciẽdum vel dãdũ v̾bis exp̃ſſũ: ita ꝙ v̾ba p̃mittãt a ꝓmittẽte ⁊ ↄſequẽter a recipiẽte. Si v̾o v̾ba p̃mittãt a recipiẽte ſic erit ſtipulatio. exẽplũ. dabis mihi .x. R. dabo. ꝓmitis facẽ ſic: ⁊ tu rñdes ꝓmitto. inſti. ð v̾. obli. i pri. Pollicitatio v̾o ẽ ſolius offerẽtis ꝓmiſſio. Nec reqritur p̃ñtia pſone cui ſit pollicitatio. l. i. ⁊. l. pactuꝫ. ff. ð polli. Et ſic pollicitatio ſit ſine interrogatõe p̃cedẽte. ff. ð polli. l. iij. Promiſſio v̾o ſit rogatõe. Nõ tñ ꝙ pollicitatio tũc trãſit i pactũ qñ p nũciuꝫ vel lr̃as mittit ⁊ acceptatur: qꝛ ibi ẽ duoꝝ ↄſenſus. ð. l. pactũ. Vnde pollicer dicimur: qñ nullo p̃cedente rogamine aliq̃ ꝓmittimus. Ita ꝙ cui ſit ꝓmiſſio nõ extabat vl' qꝛ erat abſẽs. Et nõ ſꝫ gl. i cle. romani ð iureiu. ꝙ pollicitatõ differt a nudo pctõ. Couẽtio v̾o ẽ nomẽ magis gnãle q̃ꝫ pactũ: qꝛ ſcholares in ſchol' ⁊ fratres i capl'o ↄuenire dicũt. ff. ð pac. l. i. §. couentõis v̾bum.

4 Vtꝝ ex pollicitatiõe qs obligeꝛ: R. ꝙ nõ: niſi qñ polliceꝛ ciuitati: vniuerſitati: clero: eccleſie: vel pauperibus alicu⁹ loci ⁊ cũ cã. puta ad honorẽ dei: vl' ſil'e. Si v̾o ſit alijs a p̃dictꝫ ſiue cũ cã ſiue ñ: vl' p̃dictꝫ ſine cã ñ obligatur: niſi ceperit aliqd p̃tertu ꝓmiſſiõis. ff. ð polli. l. i. §. i. Fac glo. i. c. ſcim⁹. xij. q. i. que dic ꝙ ex pollicitatiõe ſcã deo põt qs ↄueniri. facit. c. ex parte de cenſi.

5 Vtꝝ ex ſola ꝓmiſſiõe: ſiue ex nudo pacto oriaꝛ obligatio: R. ꝙ ð iure canõico: ⁊ i ↄſcia ſic: ſub pena peccati mortal'. vt nõt gl. i. c. i. ð pac. ⁊ i. c. iurãnti. xxij. q. v. qð dic veꝝ ſꝫ collec. ⁊ ſeqꝛ panor. i. c. prudẽtes. ð dona. ⁊ i. c. ſi cautio de fide iſtru. qñ exprimiꝛ cã: vt ꝓmitto tibi. x. qꝛ vẽdidiſti mihi talẽ rẽ: vl' mutuo ↄceſſiſti ⁊ huiuſmõi. qꝛ ſi ſit nudũ ſic ꝙ nulla cã ẽ adiecta ñ obligat ẽt i ↄſcia. Rõ qꝛ p̃ſumitur p errorẽ ꝓmiſiſſe. Et ſic ñ põt allegari obligatio nãlis: cum nihil ſit tã ↄ̃rũ ↄſenſui q̃ꝫ error xxix. q. i. §. i. Nõ tñ ꝙ ſiqs dic ꝓmitto tibi. c. donare: ꝙ tũc liberalitas ꝓmiſſionis p̃ſumiꝛ cã donãdi: ⁊ ſic ñ ẽ ſine cã. Sil'r ſi ꝓmittitur aliqd loco pio: qꝛ p̃ſumitur ſe obligaſſe fauore pie cãe: nec p̃ſumitur ibi error. c. ſi. ð ſucce. ab ite. Dic ẽt veꝝ ꝙ ex nudo pacto obligaꝛ. l. qñ nude paciſcẽs habuit aiuꝫ obligandi ſe: qꝛ ſm cõiꝛ theo. i. iiij. di. xxviij. nemo ex q̃cũqꝫ promiſſiõe obligaꝛ: niſi hẽat aiuꝫ ſe obligandi. vt ẽt dic gl. i. c. lr̃aturã. ð voto. Al's ſi ñ habuit aiuꝫ obligãdi nõ tenetur ſub pena peccati mortalis ad pactũ nudũ ſuãdũ niſi ſubeſſet cã que ad h obligaret ð neceſſitate p̃cepti. puta. promiſi p̃ri meo veſteꝫ q moriꝛ frigore: qꝛ tenetur q̃zuis ñ habuerit aiuꝫ obligãdi ſe. Daꝛ ẽt tertia limitatio. ſ. ſi ↄditio vel rõnabil' cã aduenit poſtea: q̃ ſi a p̃ricipio affuiſſet ñ ꝓmiſiſſet. qꝛ ſi tal' cã adueniret ⁊ ꝑpterea ñ iplcat nudũ pactũ ñ peccaret mortal'r ſm Jo. de nothe. in iiij. diſt. xxviij. Et tho. ſcða ſcðe. q. xi. Adde ⁊ q̃rtuꝫ. ſ. ꝙ ſit honeſtuꝫ: licitũ: ⁊ poſſibile. Et nõ ꝙ ẽ aliud pactũ qð dr̃ veſtitũ: qð ſit ſex modis. Prio re: vt i mutuo: cõmodato: depoſito: ⁊ huiuſmõi. Scðo v̾bis: i ſtipulãdo. Tertio lr̃is: vt qñ in lr̃is ↄſitetur ſe recepiſſe aliqd qð tñ ñ recepit. Quarto ↄſenſu: vt i ſocietate: mãdato: emptõe: vẽditõe: vl' locatõe. In his ñ reqritur ſcriptura nec p̃ñtia: ſꝫ ſufficit eos q ↄ̃hũt ↄſentire p ſe vl' p nũciũ vel p epl'aꝫ. Secus i alijs. qꝛ vltra ↄſẽſũ reqriꝛ vl' lr̃a: res: vl' v̾ba. hec hñtur inſti. qui. mo. re ↄ̃. ob. ⁊ ſub alijs rubricis. Quito coherẽtia ↄ̃ct⁹. puta vẽdidi tibi domũ cũ tali pacto ꝙ ego ð̾hcã morari i ipa domo p ãnuꝫ: qð pactũ valet: qꝛ veſtiꝛ coherẽtia ↄ̃ctus. ſ. vẽditiõis: al's eẽt nudum. Sexto interuẽtu rei: puta ꝓmiſi tibi aliqd dare vt facẽs mihi vel dares aliud. vñ ſtatim cũ dedero tibi qð ꝓmiſi veſtiꝛ pactũ ex p̃te mea. Et iõ itcruẽtu ei⁹ es mihi obligat⁹ ad faciendũ qð ꝓmiſiſti. ꝓbãtur iſta inſti. de v̾bo. ob. Nudũ v̾o dr̃: qñ ñ ẽ veſtitũ aliquo p̃dictoꝝ: vel nõ ↄtinet cãm: qꝛ traditio rei ſine cã nullius eſt efficacie. l. nunq̃ꝫ. ff. de acq. re. do.

Prudẽtia

Prudẽtia carnis vtrum ſit peccatum: R. ſm tho. ſcða ſcðe. q. lv. Prudẽtia carnꝫ ꝓprie dr̃ qñ aliq bona carnis hꝫ: vt vltimuꝫ finẽꝫ vite ſue. Hoc ãt manifeſtũ ẽ: ꝙ ẽ pcc̃: qꝛ

p h deordinat circa finē vltimū: q̄ n̄ ꝯſiſtit i bonis corpis ſȝ aie. Vn̄ ad Ro. viij. Prudentia inimica ē deo. Et ſi qd̄e prudētia carnis accipiatur ſ̄m abſolutam prudentie rōnem: ita .ſ. q̄ i cura carnis ꝯſtituat vltim⁹ finis totius vite: ſic ē peccatū mortale. Si vō accipiatur ſ̄m rōnē pticularis prudētie: ſic ē peccatū veniale. Cōtingit .n. qn̄qȝ q̄ aliqs inordinate afficit ad aliqd̄ delectabile carnis abſqȝ h q̄ auertat a deo p peccatū mortale. Vn̄ n̄ ꝯſtituit finē totius vite i delectatiōe carnis. Et ſic hr̄e ſtudiū ad hanc delectatōem aſſequēdā: eſt peccatum veniale. Si vō aliqs curā carnis referat in finē honeſtū: puta cum aliqs ſtudet comeſtioni pp corpis ſuſtētatōez: n̄ vocatur prudētia carnis: q2 ſic vtitur homo cura carnis vt ad finē pducatur. Notādū et q̄ ſub prudētia carnis ꝯphēditur et prudētia hui⁹ ſeculi: q2 et exteriores res mūdi appetimus ppter carnem.

p **Udicitia** eſt ai virtus: qua qs verecūdat de actib⁹ ď qb⁹ hoies magis verecūdāt: vt ſūt act⁹ venerei ſ̄m Augu. xiiij. de ciui. dei. Comitēqȝ hȝ fortitudinē: vt poti⁹ quelȝ mala toleret: q̄ȝ malo cōſentire decernat. xxxij. q. v. ita ne. Et ſacerdos dȝ eē pudicus vt verbis ⁊ morib⁹ pudorē ideſinent exhibeat. xliij. di. §. i.

p **Unitio** nō dȝ eſſe ſine cauſa: licet aliquādo fiat ſine culpa de reg. iur. ſine culpa. li. vj.

p **Urgatio** q̄druplex ē. Alia ſpūalis .ſ. a peccatis: ⁊ hec fit p baptiſmū ⁊ pniaȝ ď ꝯſe. di. iiij. nō pōt. Et p ſacramēto2 receptiōȝ. de ꝯſe. di. ij. cū oē. Et p fidei feruorē. xv. q. vi. c. fi. Et p quelȝ opa pietatis. xxij. q. ij. ſi quelibȝ. Alia dr̄ ignis purgatorij: de q̄. j. Purgatoriū. Alia dr̄ vulgaris: q̄ a vulgo ē iuēta. ⁊ h fit cum ferro cādēte: aqua feruēti: aut cū duello. Et ſi euaſerit illeſus: ſit imunis. Et h phibetur ſub pena peccati mortalis. ij. q. v. mēnā. ⁊ c. ꝯſuluiſti. ⁊ de pur. vul. p totū. q2 ē ꝯ id deutero. vj. Nō tētabis dn̄m. Alia dr̄ canonica a iure canonico inuenta. ⁊ h fit per iuramēti pſtatōez corā ſuo iudice ⁊ illis apud quos ē iſamatus: ſic iurando ſup euāgelia q̄ tale crimē n̄ cōmiſit ſuper quo ē iſamat⁹: nec ad id opaȝ dedit ⁊ huiuſmōi. Et dȝ hr̄e tot ꝯpurgatores quot idicēti purgatōez canonicā videbit: attēta enormitate cri̅s: q ſint bone opiniōis. Et n̄ ſit veriſil'e eos piurare. Et q ei⁹ ꝯuerſatōnem ſciāt. Et ſint eiuſdē ordinis ſi ē poſſibile: q ſimul iurēt q̄ credūt eū vex iuraſſe: vel q̄ bonū exhibuit iuramentū. Hec pbantur ď purga. ca. per totum.

¶ An̄ dȝ indici canonica purgatio? R. q̄ qn̄ apud iudicē ſuū qs ē iſamat⁹: ⁊ iſamia publica laborat: ⁊ apud graues ⁊ bonos viros: ⁊ n̄ ſit orta ab inimicis: tunc iudex dȝ p̄figere terminū: vt ſiqs vult accuſare ꝯpareat. Et ſi accuſator apparet audiat canonice. Si vō n̄ apparet ⁊ infamia mala crebreſcit: tunc pcedat iudex ad inq̄ſitōez: ⁊ ſi nullus apparet et denūciator: nec ꝯuincitur: tūc ꝯpellat eū ad purgatōez canonicā. Hec nōt Jo. ij. q. v. p̄ſbyter. ⁊ de purga. ca. per totum. ⁊ ibi doc.

¶ Sȝ nūqd iudex ex ſola ſuſpitōe poterit purgatōem canonicā idicē? R. q̄ ſi infamia nō laborat nō poterit niſi forte fuerit accuſat⁹. Vn̄ nō q̄ veriſil'is ſuſpitio ſufficit ad indicendam purgatiōȝ: lȝ nō ſit iſamat⁹: ſed temeraria ſuſpitio repellitur. ex̄ eo. ſiqs de gradu. ij. q. i. c. j. Violēta aūt ſufficit ad ſniam. xxxij. q. i. dixit.

¶ Vtrū ad dictum vnius mulieris ſit idicēda purgatio? R. q̄ ſic: ſi infamia ex hoc apud graues reſultat. ex̄. de adul. ſignificaſti.

¶ Que pena deficiētis i purgatōe? R. q̄ ſi accuſet ⁊ idicatur ſibi purgatio: ſi deficit: punit ac ſi fuiſſet ꝯuictus. de ſimo. c. de hoc. Si vō p modū inq̄ſitōis agatur: aut denūciatōis pena erit arbitraria ſ̄m Hoſ. Hoſt. ⁊ pano. i c. accedēs ď accu. Sil'r dic q̄ ſi n̄ pceſſit aliqs modus agēdi: neqȝ p accuſatōneȝ inq̄ſitiōem aut denūciatōnem: ſȝ ſolum pp infamiā iudex indicit purgatōem: tūc ſil'r ſi deficit punit exordinarie. Et ē caſus i. d. c. ſignificaſti. Et nō ſ̄m Inn. q̄ cū iudex hoc caſu pcedit ex p̄ſumptione: dȝ multū tēpare ſniam: vt nō. i. c. afferte de p̄ſump. ď hoc vide. ſ̄. Accuſare. §. ſi. ⁊ Cōfeſſio iudicialis. §. pe.

p **Urgatoriū** eſt pena grauiſſima mior tn̄ q̄ȝ infernalis. xxv. di. c. qualis. ď penitē. di. vij. c. fi.

¶ Qui ſūt q purgātur? R. q̄ illi qui moriūtur in caritate: qui tamen nō ſatiſfacerent pro corum peccatis in hac vita. xxv. di. c. qualis. ⁊ c. ſeque.

¶ Quo iuuātur aie dfunctoꝝ? Vide. j. Suffragia per totum.

p [P]Urificatio post partum! Vtrū pp ptum debeāt mulieres abstinere ab ingressu eccl'e: R. Si itrare volūt eccl'az ad agēdū gratias: n̄ peccāt: nec sūt ꝓhibēde. Si tñ et veneratōe volūt aliquātulū abstinere: deuotio earū nō est improbāda. ex̄ eo. c. vno.

1 ¶ Vtrū vir cognoscēs vxorē an̄ purificatōez p⁹ ptū peccet mortal'r: vide. s. Debitū. §. ix.

p [P]Usillanimitas vtrum sit peccatum: R. ſz Tho. ſcḋa ſcḋe. q. cxxxiij. Sicꝫ p p̄ſūptōez aliqs excedit ꝓportōnez ſue potētie dū recuſat illud tēdere qḋ ē ſue potētie cōmēſuratū. Et iō ſicꝫ p̄ſūptio ē peccatū: ita ꝛ puſillanimitas: q2 eſt ꝯ nālez ordinē quo vnaqueqꝫ res nālit' iclinat' ad exequēdā actiōz ꝯmēſuratā ſue potētie. Inde ē ꝙ ſuus: q ac/cepta pecunia dñi ſui fodit i terrā: neqꝫ opat⁹ ē ex ea pp quēdā puſillanimitat̄ timorē: punit' a dño: vt habet' Math. xxv. ꝛ Luc. xix.

q [Q]Ueſtuarij. ¶ Vtrū ſacerdos teneat' admittē iſtos q̄ſtores elemoſinar̄: vt ſci Antonij: vl'. S. Ber. ꝛ huiuſmōi: R. ſm panor. in. c. cū ex eo. ḋ pe. ꝛ re. vbi ꝯcludit p⁹ doc. ꝙ aut n̄ h̄nt l'ras apl'icas: vel dioceſani: ꝛ tūc nō tenet': nec dꝫ eos recipe per ter. ibi admitti ꝓhibemus. Aut h̄nt l'ras: ꝛ tūc ſi ſūt vere ꝛ nō ſuſpecte: tenet' eos admittē. Sec⁹ ſi ſūt falſe vl' ſuſpecte: q2 tūc pōt ꝯſulere epm. Et idē dic de epo qñ iſti deferūt l'ras apl'icas. vñ epi poſſūt illas examinare: an ſint falſe. Et iō ſolēt epi facere ſtatuta: vt nulla l'ra apl'ica admittat' ſine ipor̄ ꝯſcia ꝛ examinatōe. Caueat tñ epus ne h faciat i fraudē. al's puniretur. vt i. c. dilecti. ꝛ i. c. q̄zto. ḋ priui. Et p̄dicta ꝓcedūt i iſtis q̄ſtorib⁹ q̄ztūcūqꝫ ſint ēt exempti. Et h intellige qñ volūt petē noīe hoſpitaliū: aut mōaſteriorū. ſec⁹ ſi ꝓ ſeipis. Nā tūc p̄nt admitti ſine litteris. Itē iſti q̄ſtores n̄ p̄nt p̄dicare: nec aliqd ꝓponere: petēdo elemoſinas: niſi qḋ i litteris ꝯtinet'. Et h fuit ſtatutū: q2 ipi ſolebāt ꝓponere multas abuſiōes ꝛ dicē m'ta mēdacia. Et maxie cōmutādo vota ꝛ abſoluēdo a pena ꝛ a culpa. Et hodie ꝓuiſū ē ꝙ excedētes i talib⁹ p epꝫ loci puniri p̄nt. vt i cle. ij. ḋ pe. ꝛ re. Itez iſti q̄ſtores elemoſinar̄ debēt eē modeſti ꝛ diſcreti: nec dēbēt hoſpitari i locis icōgruis: nec portare falſe religiōis hitū. Et ſi tales ſūt: eps pōt eos punire tāq̄z excedētes i ei⁹ territorio. vt i. d. cle. ij. Et ſi pp eos ipediretur inq̄ſitōis officiū: p̄nt p inq̄ſitores ꝯpeſci a p̄dicatiōe. vt in. c. vt officium. de hereti. li. vj.

r [R]Eligio. j. coīter. Vtrū religioſus peccet trāſgrediēdo ea q̄ ſūt i regula: R. ſz tho. ſcḋa ſcḋe. q. lxxxvj. votū ꝓfeſſiōis reſpicꝫ p̄ricipal'r tria. ſ. obiaz: paupt'atē: ꝛ caſtitatē. Et horū trāſgreſſio obligat ad mortale. Alior̄ aūt trāſgreſſio n̄: niſi pp ꝯtēptū regl'e: vl' pp p̄ceptū a p̄lato oretenus factū: ſiue i regula exp̄ſſū: q2 h eēt facē ꝯ votū obie: ſicꝫ repit' i regula fratrū minor̄. vbi p̄ter illa tria ſubſtātialia ſūt m'ta alia p̄cepta: ꝛ q̄dā alia eqpollētia p̄ceptis q̄ oia obligāt ad mortale. vt pꝫ i cle. exiui. ḋ v̄. ſig. Nō ſic i alijs regul'. Ille aūt q ꝓfitetur n̄ vouet ſuare oia q̄ ſūt i regula tāq̄z obligatoria: q2 q̄ſi obligaret' ad ipoſſibile: ſed vouet regularē vitā: q̄ eſſentialit' ꝯſiſtit in p̄dictis trib⁹ vel ſꝫ ꝙ in regula ponūtur: ꝓut dicit clemēs in. d. cle. ꝙ ad ꝯſilia euangelica fratres minores tenētur vt ad p̄cepta: vel vt ad ꝯſilia ꝓut ponūtur in dicta regula.

¶ Quid ḋ his q̄ lucrat' mōachus fugitiu⁹ ſeu apoſtata: R. totū monaſterio ſuo lucrat'. xviij. q. ij. abbates. ēt ſm Inn. ſi vetāte mōaſterio acqrit. vt. ff. de acq. re. do. l. etiā. Sꝫ ſm eūdē ſi mōachus ſit eiectus: ea q̄ lucratur: nulli acquirit: nec valet ꝯtractus eius. Et addit. poſſet tñ dici ꝙ acqrit epo: a cuius iuriſditiōe nō eſt abſolutus. 1

2 ¶ Vtrū religioſi ſuccedāt i bonis pentū: R. quo ad fratres minores nō. p cle. exiui. de v̄. ſig. Alij v̄o ſic: aut ex regl'a: aut ex priuilegio. nec pentes p̄nt eos exheredare: q̄zuis dū laici fuerint: in cām igratitudinis icidiſſent. vt. C. de epi. ꝛ cle. l. deo nobis. xix. q. iij. c. ſi. Religioſis p̄cipit' i virtute obie: vt ſub intermināatōe maledictiōis eterne ne in ſermonib⁹ detrahāt p̄lat̄: vl' retrahāt aliquos ab eccl'ar̄ ſuarū frequētia: vl' idulgētias idiſcretas ꝓnūciēt ꝛ ne retrahāt teſtatores a reſtitutōib⁹ vl' legatis matricib⁹ eccl'ijs ſiēdis: nec legata vl' ōbita: aut male ablata incerta: ſibi vl' ſui ordinis fratrib⁹ vl' ꝯuētibus i p̄iudiciū alior̄ fieri vl' erogari ꝓcurēt. Nec abſoluāt queq̄z in caſibus reſuatis pape vl' epo. hec i cle. religioſi. ḋ priui. ꝛ ibi dicꝫ gl. ſup v̄. alior̄ p̄iudiciū. i. q bus dare ōbebāt vel dare volebāt. Arch. aūt

flo. in ſum. hoc limitat quādo religioſus hoc
facit ex odio vel maliuolētia. Sec⁹ ſi facit vt
ſibi: vel amico ſuo magis ꝓuideaẜ q̄ȝ illi. pu/
ta teſtatoꝛ voluit legare tibi. c. ⁊ ego rogo vt
leget magis mihi uel alteri pſone mihi dilecte
⁊ ille ſic facit: talis ẜm Pe. de pal'. i quarto.
nulli tenetur: q꜡ nulli auffertur ſuū. Nā illi nul
lum ius erat acquiſitū: q꜡ nemini facit iniuriaȝ
qui vtiẜ iure ſuo. hec ille: lȝ fr̄ aluar⁹ teneat ꝙ
peccet mortal'r: ⁊ ꝙ teneatur ad reſtōnē.

3 ¶ An aūt papa poſſit diſpēſare i voto ꝯtinē
tie vel religiōis: vide. s̄. Papa. §. iiij.

4 ¶ Vtrū religioſus factus ep̄us abſoluatur a
voto paupꝫtatis ⁊ obediētie: R. ẜȝ Tho. ſicut
n̄ abſoluiẜ a voto ꝯtinētie: ita nec a uoto pau/
pꝫtatis: q꜡ nihil dȝ hr̄e tāq̄ȝ ꝓpꝛiuȝ: ſȝ ſicut di/
ſpēſatoꝛ bonoꝝ eccl'e. Sil'r n̄ abſoluiẜ a voto
obediētie: ſȝ p acc̄ns obedire n̄ tenetur: ſi ſupe
rioꝛē nō hēat. ſicut ⁊ abbas mōaſterij: qui tn̄
nō ē a voto obediētie abſolutus.

5 ¶ Vtꝝ religioſus poſſit eē iudex: R. ſimplex
religioſus iudex eē nō pōt. vt. ff. ď iudi. l. cuȝ
p̄toꝛ. i gl. Guardiani āt mioꝝ vel prioꝛes p̄/
dicatoꝝ bn̄ pn̄t eē iudices ďlegati. iuxta nō. p
doc. in. c. ſtatutū. de reſcriptis. li. vj.

6 ¶ An āt religioſi poſſint eē arbitri vel arbi/
tratoꝛes: vide. s̄. Arbiter. §. ij.

7 ¶ Vtꝝ religioſus poſſit eē executoꝛ teſtamē
toꝝ: R. ſi ē oꝛdinis minoꝝ n̄ pōt eē executoꝛ
teſtamētoꝝ ſȝ bn̄ pōt ꝯſulere. vt i cle. exiui. de
ver. ſig. Si āt ē alteri⁹ oꝛdis nō pōt: niſi ſup
hoc petita lnia ⁊ obtēta a ſupioꝛe ſuo. vt extra
de teſta. religioſus. li. vj. talis quoqȝ etiā ſi ſit
exēptus vel p̄latus tenetur reddere rōem oꝛdi
nario: ⁊ oꝛdinari⁹ teneẜ exigē. vt i cle. religio/
ſis. de teſta. Adde tn̄ p̄dictis quo ad frēs mi
noꝛes qđ nōt Bar. i tractatu mioꝛichaꝝ. vbi
dicit ꝙ frēs mioꝛes non pn̄t eē executoꝛes qn̄
vicē heredū ſuſtinēt. Idē qn̄ diſtributio pecu
nie ē fiēda in alios a ſuis oꝛdinib⁹. Secus er
go ſi reliqueretur pecunia diſtribuēda in neceſ
ſitates fratꝝ arbitrio talis fratris: q꜡ tale exe/
cutōis officiū iplere pōt herede ſpōte ſoluēte.
Fiet. n. adminiſtratio pecunie p executoꝛes ali/
os vel hr̄des: ⁊ ipſe frater arbitrabitur. Hoc
eim ſtatui eoꝝ n̄ repugnat. Et rōes cle. exiui.
ceſſant. Idē dic ſi pecunia ſit diſtribuēda i ſo
roꝛes ⁊ moniales monaſterioꝝ q̄ regūtur per
ipos frēs. Et Bn̄dictus. xij. in ꝯſtitutōibus
oꝛdis hoc vr̄ exprimere. Idē dicēdū ē qn̄ ſola
pſonaꝝ electio ē fiēda. Nā qn̄ȝ ꝯmittitur eis
aliqđ executōis offm̄: i quo nullū litigiū ⁊ nul
la pecūie diſpēſatio ſeu adminiſtratio vertitur.
Verbi grā ꝙ. x. flo. expēdātur i. x. paupib⁹:
vȝ vn⁹ floren⁹ ꝓ quolȝ: ⁊ ꝙ tales paupes di
gātur p frēs mioꝛeſ. Hic. n. nullū fiet litigiū.
Itē nulla diſtributio pecūie. Nā teſtōꝛ ipe di
ſtribuit: ſȝ p frēm fiet ſola electio pſonaꝝ. Et i
hoc cāu ēt ceſſant rōes cle. Itē ex h̄ nullū ius
frib⁹ ipis acqritur. Iſta. n. noiatio ē meri fa/
cti. Q̄ď pȝ q꜡ cadit i ďpoꝛtatū: q n̄ ē capax eoꝝ
q̄ ſūt iuris ciuilis. vt i. l. cū pr̄. §. pr̄. ff. de le. ij.
Hoc. n. ſi fidel'r ſit tuti⁹ ē. Ipi. n. pp ſecreta
q̄ audiūt i ꝯfeſſiōib⁹ meli⁹ cognoſcūt paupes
verecūdos q̄ȝ alij: nec hoc ē malū: nec hȝ ſpēȝ
mali. In alijs āt executōib⁹ pn̄t frēs dare ꝯſi
liū: ſiue ďteriate: ſiue indeteriate petaẜ: ſiue ď
pſonis: ſiue ď q̄ȝtitate: niſi talis eēt igreſſurus
religione eoꝝ: q꜡ p regulā eoꝝ n̄ pn̄t eis dare
ꝯſiliū: ſed ad deū timētes eum mittāt.

¶ An āt cui executio ⁊ diſtributōis offm̄ ē in 8
iunctū in teſtō cū ꝯſilio frūȝ mioꝝ ďbeat eoꝝ
ꝯſiliū igrere: R. ꝙ aut teſtatoꝛ intūxit ꝙ fiat cū
ꝯſilio frūȝ: eo cāu quo ipi frēs n̄ pn̄t eē execu/
toꝛes: ⁊ ď vꝛbanitate dȝ eoꝝ ꝯſiliū reqri: nō ď
neceſſitate. Aut eo cāu quo ipi' frēs pn̄t eē exe
cutoꝛes: tc̄ dȝ eoꝝ ꝯſiliū reqri. Nō ob. l. titiū
⁊ meuiū. ff. de admi. tu. q꜡ ibi loqtur i tutoꝛe:
cui⁹ ptās ē a lege: lȝ a teſtatoꝛe detur. hic loq/
mur i executoꝛe cui⁹ ptās ē ab hoie ſicut ptās
procuratoꝛis. hec Bar. vbi. s̄. Vide. s̄. in. c.
Cōſiliū. de hac materia. §. iij.

¶ Quid āt ſi religioſus fuit creat⁹ executoꝛ: 9
⁊ execut⁹ ē abſqȝ ꝯſenſu ſupioꝛis: an geſta per
eū valeāt: Dic ẜm Fedē. de ſe. ꝙ valēt: lȝ non
ꝯſentiat ſupioꝛ: dūmō n̄ ꝯdicat. Mirabile di
ctū. Et do. An. de h̄ facit maximū feſtū. Idē
Ludo. ro. i ſuis ſingularib⁹. Sȝ hoc vr̄ ꝯ de
terminata per doc. i. c. ij. de teſta. li. vj. vbi ha
betur ꝙ acceptatio officij executōis: vel execu
tio fcā per religioſuȝ nō petita ⁊ obtēta lnia ſu
perioꝛis ē ipo iure nulla. Nā negatiua prece/
dens verbū. pōt. ꝑut ē ibi: reddit actū ď iure
impoſſibilē: ⁊ neceſſitatē iportat. vt vult glo. in
regula. nemo pōt. in. vj. Nec ẜȝ gl. i cle. j. de
teſta. ſufficit licētia tacita. Bar. tn̄ in. l. vniuer
ſos. C. de decu. li. x. vr̄ tenere dictā opinionē:
vȝ ꝙ facta executio teneat.

¶ An āt guardian⁹ vel prioꝛ q ſuis ſubditis 10
pn̄t dare hāc lniam: teneātur ipſi ſi deputētur

executores petẽ lніam a ſuis ſupioꝛib⁹? Vide ſ. in ſi'i. Excõicatõe.xvj. Et eadẽ qõ formari põt qñ p̃dicti guardiani minoꝝ ↄſtruũtur arbitratores ſine licẽtia ſuoꝝ ſupioꝝ: an geſta p eos teneãt? Et per p̃dcã pt dici ꝙ ſic: exquo ſubditis ſuis p̃dicti guardiani pñt dare lніaз. Nã ſi alijs tribuũt velle: ẽt ipſi hẽbunt velle. Jõ. n. religioſus ſubdit⁹ p̃dcã nõ põt ẜ doc. p̃cipue ẜm dcm̃ Ludo. q2 nõ hз velle: ſз velle ſuũ depẽdet a volũtate p2elati ſui. xij. q. j. c. nõ dicatis. ⁊ ẜm zab. in cle. j. de teſta. ſuperioꝛ ibi accipitur ꝓ ſuperiore imediato.

r **Eligio. ij.** quo ad igreſſũ. Vtrꝫ adultus ingreſſus religionẽ poſſit ad ſeculũ redire? vide. ſ. Nouicius. ⁊ multa alia que pertinent ad hanc mãm.

1 ❡ Vtrꝫ ſeru⁹ poſſit igredi vel recipi i religionẽ? R. nõ põt igredi: nec dз recipi: ſiue ſciat ꝙ ſit ſeru⁹: ſiue ſit pſona icognita: ⁊ neſciat vtrꝫ ſit ſeru⁹ vel liber. Et ſi igreſſus fuerit. ⁊. j. triẽniũ petit a dño ſuo: dз reddi cũ oib⁹ q̃ attulit. ff ide tñ accepta ð ipũitate ipſi⁹. Poſt ṽo triẽniũ repeti ñ põt: niſi eẽt tã lõge ꝙ iueniri ñ poſſet. xvij. q. ij. ſiqs icognit⁹. Et currit dẽз tps a tpe ſciẽtie dñi. Et hec itellige vera in oi gnẽ ẜuoꝝ ẽt ſi ſint coloni: oꝛigiarij ſiue aſcripticij. de qb⁹. j. dicetur. Seru⁹. j. in pꝛin.

2 ❡ Quid ſi ẜu⁹ igreſſus mõaſteriũ recipit ad pfeſſionẽ añ dcm̃ ẗminũ? R. ẜз Rai. credo ꝙ dз remanẽ in oꝛdine: ⁊ mõaſteriũ dз ſatiſfacẽ dño: q2 fuit in cl'pa in recipiẽdo. vel dic ꝙ ſi ñ erat incognit⁹ ⁊ ꝓbabat foꝛte p falſos teſtes ꝙ eẽt liber: dз reſtitui dño ſi petat. vt ex̃ ð ſer. nõ oꝛ. c. de ſeruoꝝ. ↄcoꝛ. Ho. ⁊ idẽ ẜm eoſdẽ ſi al's doloſe intrauit religionẽ: ſciẽs ſe ſeruũ. Sec⁹ ſi bona fide putabat ſe liberꝝ.

3 ❡ Quid ſi tal' poſt factã ꝓfeſſionẽ fuerit dño reſtitut⁹ ⁊ poſtea manumiſſus ſit: nunquid teneatur redire ad monaſterium? R. ẜm. ṽṽ. ꝙ ſic: q2 q̃ tũ in eo ẽ monachus fuit.

4 ❡ Vtrũ obligati ad rõcinia poſſint recipi ad religionẽ? R. ſi ſũt obligati ad rõcinia reipublice: nõ ſunt recipiẽdi. di. liiij. legẽ. Sed ſi obligati ſunt ad rõcinia priuatoꝝ: honeſtuз ẽ ꝙ prius de rõcinijs ſe expediãt: nõ autẽ ẽ neceſſarium ẜm glo. Rai.

5 ❡ Vtrꝫ ille q ẽ obligat⁹ ad aliqd ſoluẽdũ poſſit ingredi religionẽ? R. ẜm Rai. põt: nõ obſtãte obligatõe vel iuramẽto: dũmodo nõ ex leuitate vel intẽtõe ſubtrahẽdi debitũ hoc faciat: ſз ex caritatis feruoꝛe. Nec facit iniuriam creditoꝛi: q2 excuſatur auctoꝛitate ſpũs ſancti: cui nemo reſiſtẽ põt. ex̃ de regula. c. lз. ſз monaſteriũ tenetur ſatiſfacẽ de his que ↄtulit monaſterio. xix. q. iij. ſiqua mulier. Si tñ poſt ingreſſuз religiõis: monaſteriũ occaſiõe ei⁹ aliqd acqreret: puta per ſucceſſionẽ hereditariã vel dõationẽ: ſiue ex teſtamẽto: teneretur monaſteriũ q̃ztũ illud eẽt: ⁊ nõ plus. ar. d. c. ſiq. ↄcoꝛ. Inno. ⁊ Hoſt. Poterit ẽt vt ait Rai. in monaſterio extñs ſcribẽ: vel aliud honeſtuз opus facẽ ad liberandũ ſe: dũmõ nõ negligat ꝓpter hoc diuinũ officiuз. xij. q. j. cl'icus. nec ĩpediatur i aliquo ab obſeruantia regulari. i. ab obſeqis regule: cui ſemp ẽ aſtrictus: iõ ad p̃dictam ſolutionẽ ñ tenetur ẜm Vl. Et hoc vltimũ vr̃ veri⁹: vt ad aliquã opationẽ ñ teneatur: niſi foꝛte ꝓpter vitandũ ſcãdalũ. Idẽ dic ð eo q ẽ obligat⁹ ad aliqd faciẽdũ: ſi aliqd ðtulit mõaſterio ſatiſfaciat. Al'r nõ vr̃ obligari ad laboꝛandũ. vt dictũ eſt. Idẽ tз Archi. ſ. De hoc. j. Reſtitutio vlti. §. j.

❡ Vtrꝫ rectoꝛ q iurauit regere ciuitatẽ p ãnũ ſiue magr̃ q iurauit legẽ: vel capellanus q iurauit ſeruire in capellania: poſſint igredi religionẽ? R. ẜm Rai. ſic. Nõ. n. iuramẽtũ violat: q illõ in meli⁹ ↄmutat. ex̃ ð iureiur. ꝑuenit. el. ij. Idẽ Inn. ⁊ Goſ. ⁊ Ho. quoqз addit. ↄſulo ꝙ pri⁹ ipleat qõ ꝓmiſit. ex̃ ð iureiur. c. ðbitores. hoc. n. tutius eẽt: niſi ab illo vel illis qbus iurauit poſſit lніam obtinere: tñ hoc vr̃ ↄſiliũ. Nam ſtatiз põt intrare religionẽ ñ obſtante iuramẽto. vt nõt Panoꝛ. i. c. ↄmiſſũ. de ſpõ. vbi dicit ð illo q iurauit ↄ̃here p verba de pñti: ꝙ ſine peccato põt ñ ↄ̃here ⁊ intrare religionẽ. ſз ↄtrahere ẽ ð ↄſilio ne notetur piurio quo ad vulgi opinionẽ. 6

❡ Vtrꝫ pp obſeqa pẽtũ ðbeat qs retrahi ab igreſſu religiõis? R. ẜз Tho. in quolз. Al'r dicẽdũ ẽ ð illo q nõdũ religiõeз itrauit ⁊ al'r ð illo q iã i religiõe ꝓfeſſus ẽ. q. n. nõdũ itrauit ſi videt prẽз ſuũ i magna neceſſitate ⁊ cui p aliũ ſubueniri ñ poſſit: ñ dз religionẽ itrare: ſed dз miſtrare parẽtib⁹: maxīe ſi abſqз piculo peccati poſſit in ſeculo remanẽ. Si vero p aliũ poſſit parẽtib⁹ ſuis miſtrare: põt ſi vult religionẽ itrare. Poſtq̃з ṽo aliqs ẽ in religiõe ꝓfeſſus moꝛtu⁹ ẽ mũdo. vñ p ſpũalẽ moꝛtẽ ðobligat a cura ipẽdẽda parẽtib⁹. ſicut ẽt ðobligaretur 7

per mortē corporalē. Et iō n̄ peccat: nec ꝯ̄ p̄/
ceptū aliqd agit ſi in clauſtro maneat ſub p̄ce
pto p̄lati: parentū admiſtratōe p̄termiſſa. Et
eiʒ factꝰ ē ipotēs ad reddēdū ꝺbitū miniſteriū
abſqʒ ꝓpria culpa: dʒ tn̄ q̄ʒtū pōt ſalua ordis
obediētia ſatagere: vt ꝑ ſe vel ꝑ aliū ſuis parē
tibꝰ ſubueniatur ſi in neceſſitate fuerint.

8 ¶ Vtꝝ epī: archidiaconi: vel p̄ſbyteri curati
poſſint igredi religionē: ℞. ſm Panor. in. c.
qꝺ dei timorē. ꝺ ſta. mo. ꝙ cuilibʒ p̄lato citra
epm ꝑmittitur itrare religionē ⁊ dimittē p̄la/
turā. Et ſm Tho. archidiaconi ⁊ p̄ſbyteri cu
rati hoc pn̄t ēt ꝯ̄dicēte epo. xix. q. ij. due ſunt.
Ep̄s aūt n̄ pōt tranſire niſi de lnia pape. vt in
c. licet. de regula. ſm doc.

9 ¶ Vtꝝ ꝑ ingreſſum religiōis ꝯſeq̄tur gs re
miſſionē oiuʒ peccatoꝝ: ℞. ſm Tho. rōabil'r
dici pōt ꝙ ſic: ſicut ꝑ aſſumptionē crucis. Si
eiʒ aliqbꝰ elemoſinis factis hō pōt ſtatiʒ ſatiſ/
facē ꝺ peccatiʒ ſuis iuꝝ illꝺ Daniel. iiij. Pc̄ca
tua elemoſinis redime. multo fortiꝰ in ſatiſfa/
ctōe ꝓ oibꝰ peccatis ſufficit ꝙ aliqs diuinis
officijs ſe mācipet ꝑ religiōis igreſſuʒ. q̄ exce
dit oē genus ſatiſfactōis ⁊ pn̄ie publice. vt ha
betur. xxxiij. q. ij. admonere. vn̄ in vita patꝝ le
gitur ꝙ eādē grāʒ ꝯſequūtur ingrediētes reli
gionē: quā ꝯſequūtur baptizati. Si tn̄ ꝑ igreſ
ſum n̄ abſolueretur ab oi reatu pene: nihilomi
nus ingreſſus religiōis vtilior eēt q̄ʒ peregri
natio terre ſancte ad promouēdū in bonū qꝺ
prepōderat abſolutōi a pena.

10 ¶ Quid ꝺ illo q dolo iductꝰ intrauit religio/
nē: ℞. ſm Rai. n̄ pōt allegare ꝺceptōnē: cuiꝰ
ꝯditio melior facta ē. vt ex̄ ꝺ ꝯuer. ꝯiu. ex pte.
el. ij. ꝯcor. Hoſt. ⁊ addit ꝙ idē ē ēt ſi qs ex fal
ſa cā itrauit: vt ſi putauit ſpōſaʒ ſuā leproſā: ⁊
n̄ erat. d. c. ex pte. Vide ꝺ hoc. s. Diuortiū. §.
vij. Vide tn̄ Inn. in. c. cuʒ dilectꝰ. qꝺ me. cā.
vbi dicit ꝙ dolus q cadit in ꝯſtantē viꝝ n̄ hʒ
viciare religiōis igreſſum. Secꝰ vbi iterueni
ret dolus q peritiſſimos hēret fallere.

11 ¶ Quid ſi qs igrediatur religionē ſub cōdi/
tōe aliqua: ℞. Panor. i. c. fi. de ꝯdi. ap. ponit
duas opiniōes principales. Vna fuit Inno.
Ho. ⁊ Jo. an. ꝙ ſi fuit appoſita aliqua ꝯdi/
tio ꝯ̄ ſubſtantiā religiōis: puta ꝙ ei liceat hr̄e
ꝓpriū: ꝙ hac ꝯditōe nō obſtante tʒ ꝓfeſſio.
Idē tʒ gl. in. c. ſolet. xxxij. q. ij. lʒ ſecus ſit i ma
trimonio ſm Jo. an. qꝛ in mr̄imonio tractat̄
ꝺ fauore ipſorum ꝯtrahentiū. Vn̄ exquo alter
acceptauit ꝯditionē potuit ſibi p̄iudicare: ſʒ in
ꝓfeſſiōe obligatio acqritur deo ꝑ miſteriū ab
batis vel alteriꝰ p̄lati. Factū ergo miſtri acce
ptātis illam ꝯditionē non dʒ obeſſe deo: q vr̄
velle ꝓfeſſionē recipe. Cōtrariā opi. tʒ gl. in
d. c. fi. Baſ. āt de cal. dicit ꝙ in foro iudiciali
ꝓcederet prima opio: ſʒ in foro aie opinio gl.
Sʒ. d. Car. tʒ ꝙ ꝓfeſſio ſit nulla: exquo p̄ciſe
ille ſtetit i ſua volūtate. Al'r noluit ſe obligar̄.
Et hec opio plus plʒ Panor. qꝛ remota pte
ſubſtātiali actꝰ: remouet̄ ipſe actꝰ. vt i. c. tua.
ꝺ ſpō. Sʒ itētio ꝓprij ē ꝯ̄ ſubſtātiā religiōis.
vt i. c. cū ad mōaſteriū. ꝺ ſta. mo. ergo tal' cō
ditio ſiue modus hʒ viciare actuʒ. Nec ob. ſi
dicat̄ ꝙ p̄latꝰ ad ꝓfeſſionē recipiēs n̄ potuit
p̄iudicare deo: qꝛ dico illꝺ ꝓcedere i obliga/
tōe q̄ſita: ſʒ nos ſumꝰ i querēda. Naʒ ⁊ ſeruꝰ
nocet dn̄o i querēdis: lʒ n̄ i acqſitis. Sic ⁊ p̄la
tus n̄ pōt p̄iudicare eccl'e i acqſitio: ſʒ bn̄ i acq
rēdis. Itē deꝰ n̄ recipit obligatōʒ niſi a volū
tario. xv. q. j. n̄ ē. hic ē ꝙ votū emiſſū ꝑ metū
n̄ obligat. vt i. c. j. ꝙ me. cā. Sʒ iſte noluit al'r
obligari: niſi poſſʒ tenē ꝓpriū: ergo ⁊c̄. Inn.
tn̄ dicit ꝙ ſi igrediēti diceret̄: tu debes ꝓfiteri
regulaʒ beati Auguſtini: ⁊ bn̄ potes comedē
carnes: ⁊ i illo mōaſterio eēnt ꝯſtōes ꝙ n̄ co
mederēt carnes: bn̄ poſſet comedē carnes. cū
nec regula hoc hēat: nec vl'is ꝯſtō. nec ei poſ
ſet aliqd iputari: niſi eēt ſcandalū: ⁊ tūc poſſet
ad aliū locū mutari. Sʒ secꝰ ſi dicētur ſibi vo
lēti ꝓfiteri regulā beati Bn̄dicti. Nā ſm cū
oēs gnāl'r abſtinē ꝺbēt a carnibꝰ: ⁊ tūc fatui/
tati eiꝰ iputādū ē: ſi credit ei q ꝓmittebat ſibi
ꝙ liceret comedē carnes. Idē Dir. Addit tn̄
idē Inn. ſʒ aliquos: ꝙ exquo ſubmittit ſe obe
diētie alicuiꝰ: n̄ obſtātibꝰ talibus ꝓmiſſioni/
bus: tenetur ſeruare regulā ⁊ ꝯſtitutōes eius
xij. q. j. nō dicatis.

¶ Quid ſi aliqs vidēs aliqꝺ monaſteriū vbi 12
mōachi ſplēdide viuūt: cogitat hūc ordieʒ: bn̄
poſſū ſuſtinē: ⁊ ſic igredit̄. Vel pone ꝙ aliqs
itrauit religionē vbi n̄ ſuat̄ regula ātiqꝰ iſti/
tuta. Deīn reformat̄ mōaſteriū. nūqd is q fuit
igreſſus tpe diſſolutōis poſſit ꝯpelli ad obſer
uātiā regule r̄formate: ℞. Panor. i. c. ſup eo.
ꝺ regula. dic̄ quoſdā diſtiguē int̄ diſcretū ⁊ idi
ſcretū. Alia opio quā vr̄ ſeq Inn. ē vt idiſtin
cte ꝯpellat̄ eē i illo mōaſterio: qꝛ aut itrauit i/
tuitu dei: ⁊ n̄ dʒ poſſe all'are ꝙ n̄ vult obſuare
regulā reformatā. Si āt dic̄ ſe intraſſe n̄ bono

sio: ſʒ vt viuēt ƀʒ regulā ibi vigētē: ⁊ n̄ dʒ au dire tāqʒ all'ans turpitudīeʒ ſuā. Sʒ Panor. dic̄ pdcā ꝓcedē quo ad eccl'aʒ militātē: q̄ n̄ iu dicat d̄ occultꝭ. Sʒ in foro aīe putat aīaduertē dā intētōeʒ iſti⁹ igreſſi. Nā votū oīo dʒ eē uo litariū. vt i. c. lʒ. d̄ regula. Jō ſigs n̄ hūit aīuʒ ſe obligādi niſi reſpcū regule q̄ ibi obſ'uabaſ: n̄ putat ꝙ iſte apd̄ deū ſit obligat⁹: maxime qꝛ tria ſūt ſubſtātialia religiōis. Alia accidētalia ⁊ ordinata ad finē illoꝝ triū. vn̄ ſi p tm̄ tps: d̄ cui⁹ inicio n̄ ē memoria aliq̄ accidētalia regl'e n̄ fuerūt i illo mōaſterio obſ'uata: ſatis potuit ingrediēs cogitare ꝙ ex aliq̄ cā illō ꝓuenerit: cū iſta accidētalia poſſint eē ⁊ abeſſe: ſtāte reli giōe i ill' trib⁹ ſubſtātialib⁹. vn̄ ſaltē anq̄ʒ re gula reformeſ p ſupiorē: illi q fuerīt igreſſi tpe quo remiſſi⁹ ibi viuebaſ: n̄ vnr peccare. Et ita ꝯſuluit. d. ſu⁹ Car. vt refert Panor. Dix. āt li. ij. plus dic̄. ꝙ ſigs intrat mōaſteriū i quo ē certa regula ab ātiquo iſtituta: ſʒ n̄ ſeruatur ēt q̄ʒtū ad ditū. Nec ēt itrās obligat ſe ad ipſam ātiquā ſeruādā: ſʒ ad illā q̄ ibi de ſcō ſ'uatur: ⁊ ſic i hoc cāu ille q igreditur: ēt ſi per pl'es an nos ibi remāſerit: n̄ cēſeſ religioſus. ſʒ tm̄ mo naſterio reformato: neceſſe hʒ exire: aut regu lā ꝓfiteri ⁊ ſ'uare. d. c. ſuper eo. Et h̄ facit ꝓ iſtis ꝯuētualib⁹ ⁊ monialib⁹ large vite.

b ¶ An aūt maior pars ꝯuent⁹ poſſit reforma re regulā antiquitus inſtitutam inuita minori parte: vide. ſ. Lex. §. v.

r Eligio. iij. quo ad votuʒ ingrediēdi.

1 ¶ Vtꝝ pueri poſſint ſe obligare vo to religiōis: vide. ſ. Nouici⁹. Et an tale vo tū factū ab ipubere an̄ ānos pubertatꝭ teneat: ibi vide ⁊ alia ſingularia circa hoc.

2 ¶ Quid ſigs vouit itrare certā rl'ionē ⁊ ipſi nolūt eū recipē: R. ƀʒ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxx viij. Si gdē itētio ſua fuit ſe obligare ad reli giōis ingreſſū principal'r: ⁊ ex ꝯñti elegit hāc rl'ionē: vel hūc locū q̄ſi ſibi magis ꝯgruētē: teneſ ſi ibi recipi n̄ pōt: aliā rl'ionē itrare. Si āt pricipal'r intēdit ſe obligare ad hāc rl'ionē vel ad hūc locū q̄ſi ſibi magis ꝯgruētē ꝓpter ſpālē ꝯplacētiā hui⁹ rl'ionis vel illi⁹ loci: n̄ te netur aliā rl'ionē intrare ſi illi nolūt eū recipē. Jdē Ri. in. iiij. Si āt incidit in ipoſſibilitatē iplēdi uotū ex ꝓpria culpa: teneſ facē qd̄ pōt: ⁊ iſuper agē pn̄iaʒ d̄ culpa. Si āt dubitat quā intētōem hūerit: dƀet tutiorē viā eligere:

¶ Vtꝝ ille q vouit vnā determiatā religionē in trare: licite poſſit iduci ad aliā: R. ƀm Tho. qꝛ in maiori intelligiſ min⁹. Jō ille q ē obligat⁹ voto vel iuramento ad ingreſſū rl'ionis mi noris: pōt licite induci ad h ꝙ ad maiorē reli gionē trāſeat: niſi ſit aligd ſpāle qd̄ ipediat: pu ta iſirmitas vel ēt ſpes maioris ꝓfect⁹ i miori rl'ione. Jlle v̄o q obligaſ voto vel iuramēto ad ingreſſū maioris rl'ionis n̄ pōt licite iduci ad minorē rl'ionē: niſi ex aliq̄ euidēti cā ⁊ di ſpēſatōe ſuperioris. Si tn̄ igreditur ⁊ ꝓfiteaſ tʒ ꝓfeſſio. ex d̄ regula. q poſt votū. li. vj. 3

Additio. 4

¶ Sʒ gd d̄ illo q indeteriate vouit rl'ionē: cū tn̄ nullā i ueniat q̄ eū velit recipē: Jnn. voluit ꝙ pma neat ſub obediētia epi ⁊ ſit ei⁹ mōach⁹. Sed dem̄ Jnn. pt itelligi n̄ d̄ neceſſitate: ſʒ d̄ ꝯgrui tate. Si. n. nullā rl'ionē iuēit q̄ eū velit recipe: vr̄ ꝙ poſſit ſtare i ſcl'o ⁊ ēt nubē. vt ſic i priori §. argutū ē d̄ pte ad ptē: ſic nūc arguamus de tota ad totā. Nā ſic ille q vouit determiatā reli gionē: ſi illi nolūt eū recipe pōt ſtare i ſeculo ⁊ nubē: ſic in cāu nr̄o ſi nulla rl'io vl't eū recipe n̄ ē obligat⁹ āpli⁹ voto. Nā vt dic̄ Arc. in. c. ſcim⁹. xij. q. j. in voto rl'ionis intelligūtur iſte ꝯditōes. ſi poſſū. vel ſi volūt me recipe. qb⁹ ꝯditōib⁹ n̄ extātib⁹ n̄ erit votū ƀm Hug. car. Marie iſta v̄a ſūt ſi iſte vouēs al'r n̄ intēde bat ſe obligare voto: qꝛ ƀm Arc. ibi intm̄ ſer tur obligatio voti inquātū ſe extēdit volūtas ⁊ intētio vouētis. Si āt qn̄ vouit d̄ hoc n̄ co gitabat: tūc aut excepiſſet ſi cogitaſſet: ⁊ tūc n̄ tenetur. Si āt n̄ excepiſſet: tūc tenetur ƀm illū modū quo fuiſſet ei⁹ intētio. ¶ Finis.

¶ Vtꝝ ille q vouit igredi rl'ionē teneatur ibi ppetuo remanē: R. ƀm Tho. Si vouēs intē dit ſe obligare n̄ ſolū ad igreſſū rl'ionis: ſed ad ppetuo ibi manēdū: teneſ ppetuo ibi remane re. Si āt itēdit ſe obligare ſolū quo ad igreſſū cā experiēdi cū libertate remanēdi vel n̄: maniſe ſtū ē ꝙ remanē n̄ teneſ. Si āt i vouēdo d̄ hoc nihil cogitauit: vr̄ obligari ad igreſſū ƀm for mā iur. q̄ ē vt ingrediēti deſ ānus ꝓbatōis. vn̄ n̄ teneſ ibi pmanē. Si tn̄ tali intētōe intra ret: vt ſtatim exiret: n̄ vr̄ ſatiſfactū voto: qꝛ in vouēdo hoc n̄ intēdebat. Et iō tenetur vt ſal tē velit experiri: an ei expediat manere. 5

r Eligio. iiij. quo ad trāſitū ad aliā.

¶ Vtꝝ liceat tranſire d̄ vna religiōe 1

ad aliā:℞. ſ3 Tho. ſcd'a ſcd'e. q. vltia. trāſire d'
vna religiōe ad aliā: niſi ꝓpter magnā vtilita
tē vel neceſſitatē: n̄ ē laudabile: tū q2 ex h ple/
rūq3 ſcādalizāẗ illi q relinquūẗ: tū ēt q2 facili9
aliqs ꝓfic̄ i religiōe quā ↄſueuit: q̄3 i illa quā
n̄ ↄſueuit: ceteris parib9. Pōt tn̄ aliqs lauda
bil'r trāſire d' vna r̄ligiōe ad aliā triplici ex cā.
Pria: ex zelo pſectioris religiōis i q̄ n̄ attēdiẗ
excellētia ſ3 ſolā artitudinē vite: ſ3 principaliẗ
ſ3 illud ad qd' religio ordinatur. ꝛ ↄſiter ſ3 di
ſcretōe3 obſeruātiaꝝ fini ꝓportionataꝝ. Se
cūda cā: ꝓpter d'clinatōe3 religionis a debita
ſua ꝓfeſſiōe ſ3 quā fuerat iſtituta. Tertia cā:
ꝓpter infirmitatē vl' d'bilitatē: ex q̄ interdū ꝓ
uenit q' n̄ pt aliqs artioris religiōis ſtatuta ſer
uare: q poſſet ſtatuta latioris ſuare. Et in hoc
cāu neceſſaria ē diſpēſatio. In ſcd'a ēt ē neceſ/
ſariū ſuperioris iudiciū. In prima aūt: an req
ratur licētia ſuperioris:? Panor. i. c. l3 d' regu.
dic̄. q' ad h vt religioſus licite poſſit trāſire ad
aliā religiōe3 duo requiruntur. Primo q' reli/
gio ſit ſtrictior. Scd'o q' n̄ trāſeat ex temerita
te vel leuitate: ſ3 zelo ſtrictioris vite. Nō ergo
licet trāſire in odiū primi p̄lati ad religionem
ſtrictiorē. Tertio: extrinſecus requiritur vt pe
tat licentiā trāſeūdi a prelato ſuo.

2 ¶ S3 q̄riẗ. Pone. dubitaẗ an religio ad quā
trāſit9 ſit ſit ſtrictior: qs hēbit iudicare:? ℞. pa
nor. q' n̄ ſtatur v̄bo volētis tranſire: nec p̄lati
denegātis: ſ3 ſuperioris iudiciū ē regrēdū. Et
dicit Inn. illo cāu dici ſuperiorē: illū ad quem
appellareẗ ſi iſte religioſus grauaretur. Non
eni3 ſm cū d3 ꝓprius p̄lat9 eē iudex in cā ſua.
Et nō bn̄ ex iſto dicto: q' vbi oritur ↄtētio in
ter religioſū ꝛ ſuperiorē ſuu3: n̄ d3 ſuperior eē
iudex in cā ſua: ſ3 d3 adiri ſuperior imediat9.

3 ¶ Quid ſi p̄lat9 denegēt: vel n̄ r̄ndeat: ſeu alle
gat cā3 denegatōis iniuſtā:? ℞. panor. ſ3 Inn.
q' i his caſib9 ꝛ ſil'ib9 pōt ſubdit9 incōtinenti
trāſire n̄ expectato alio tp̄e: ex quo ↄſtat d' ppe
tua denegatōe p̄lati. S3 ſi p̄lat9 all'aret aliquā
iuſtā cā3: vel veriſil'e3 denegādi lniā3: n̄ d3 ſub
dit9 trāſire: ſ3 iſtare apud ſupiore3 vt decernat
an p̄latus hēat iuſta3 cām denegandi.

4 ¶ Quid aūt ſi trāſiuit ad aliā n̄ petita licētia:
an ſit reuocandus:? Glo. in. d. c. l3. dicit. q' l3
repeti poſſit: tn̄ ſi n̄ repetiẗ reuocandus n̄ ē: ex
quo iuſta cā mot9 tranſiuit. Idē Goſ. Pe.
ꝛ Ab. ſ3 ↄtrariū t3 gl. in. c. intellerimus. d' eta. ꝛ
quali. Idē Hoſ. ꝛ Jo. an. ꝛ cōiẗ modernio/
res p̄ter Cal. Et panor. t3 hāc vltima3 opi. ſ.
q' ſit reuocādus: hac rōe ſūdata ex tex. Nam
tex. dic̄ petēdā eē lniā3: ne bonū obediētie ↄtē
nere videaẗ. Si ergo ex n̄ poſtulata lnia p̄ſu/
mitur ↄtēnere bonū obediētie. ergo n̄ pt dici
q' iſtinctu. ſ. ſ. trāſierit: ſ3 poti9 p̄ſumiẗ q' cā le
uitat3. Cōclude ergo iſtū reuocandum ad pri
mū mōaſteriū. Et ex p̄dict3 ꝛ ex tex. nō q' vbi
i aliquo actu requiriẗ lnia: n̄ ſufficit petē ex poſt/
facto: ſ3 d3 peti a pricipio. qd' nō: q2 fac̄ ad mul
ta. bn̄s tn̄ petere ↄſiliū: d3 debito tpe expecta/
re r̄nſum. de quo vide. ſ. Conſilium. §. v.

¶ Quid aūt ſi ex illo tranſitu iſamaẗ primu3 5
monaſteriū:? ℞. panor. ſ3 doc. q' ſi ex tranſitu
iſtius grauiter lederetur vl' iſamareẗ primu3
monaſteriū: d3 reſtitui prio mōaſterio. ꝓ hoc
tex. in. d. c. l3. in v̄. i iacturā ꝛc̄. Nā ſi eccl'a pe
tit reſtōnē cū grauiter lediẗ i tēporalib9. vt in
c. i. d' in inte. reſti. Forti9 d3 reſtitui dū leditur
in ſpūalibus. i. in alienatiōe pſone. S3 panor.
dubitat an hoc dictu3 ſit veꝝ p rōnē lr̄e in ſi.
ibi q2 caritas ē fons ꝛc̄. Nō. n. pp leſionē mo
naſterij d3 impediri ꝓpoſitū diuinit9 inſpira/
tū: nec multū tenetur in practica dictu3 h doc.
q2 multum reſtringit hanc litteram.

Additio.

¶ Adde tn̄ qd' nōt idem pa 6
nor. i quodā ↄſi. icipiēte.
In dei noie. De quodā canōico regulari: or.
ſancti auguſtini ꝓfeſſo q trāſiuit ad ordinē ſci
dn̄ici n̄ petita lnia ex q̄dā animi leuitate. Et ibi
ēt ꝓfeſſiōe3 iterato fecit. Et ↄcludit idubie q'
nō valeat aliquo mō trāſit9 ad dictū mōaſte
riū ſci dn̄ici: ēt p̄ſuppoſito q' fuerit artioris re
ligionis. cū requiraẗ d' neceſſitate ad h vt poſſit
trāſire q' lnia3 petat a ſuo ſupiore. Et ſic iſiciẗ
ſecūdus trāſit9 ex n̄ petitōe lnie: ne bonū obe/
diētie ↄtēnatur p tex. ꝛ gl. ꝛ doc. i. c. l3. d' reg.
Et l3 gl. ibi diſputet an ſi aliqs tranſit ad ſtri/
ctiorē religiōem nō petita lnia: teneatur redi
re ad primam religionē. Tn̄ ↄcludit q' ſi leui
tatis cā tranſiuit: tenetur oio redire ſm oēs
doc. Idē glo. ꝛ ibi tex. i. c. mādam9. xix q. iij.
Idē Jo. an. poſt hoſtien. i. c. itellexim9 de eta.
ꝛ qua. ꝛ hoc idubitatū ē per doc. ꝛ l3 glo. i. d.
c. l3. videaẗ tenē q' ſi n̄ leuitatis cā tranſiuit ad
ſtrictiorē rōnē nō petita lnia: non teneaẗ redi
re ad primā religionem. Et ibi idē Goſ. Tn̄
Jo. an. ꝛ cōiẗ oēs doc. ꝛ late Butri. tenēt q'
idiſtincte quocūq3 trāſeat ad ſtrictiorē religiō3
n̄ petita lnia ēt nō ex ai leuitate teneatur redire

ad primã cũ n̄ valuerit aliquo mõ trãſit⁹. Et dicit Jo. an. ſe vidiſſe ſic ꝓnũciari. Idẽ tʒ gl. i. d. c. itellexim⁹. Et ibi Inn. Et idẽ gl. Et ibi Archi. i. d. c. mãdam⁹. Et ſi dicat̃ qd opat̃ ꝙ redeat ad primã: qꝛ ſtatiʒ poterit petẽ lniaʒ ⁊ redire ad ſecũdã: qꝛ rñdet Jo. an. in. d. c. lʒ. ꝙ ſatis ẽ: qꝛ ſatiſfacit iuri regrẽti ꝙ petat lniam. Itẽ poſſet reuerſus ad primã remanẽ ibi mutato ꝓpoſito. Idẽ tʒ Pau. i cle. j. d reg. Ex qb⁹ oĩbus clare ↄcluditur. ꝙ cũ p̃dict⁹ canonic⁹ regularis ex quadã ai leuitate trãſierit ad mõaſteriũ ſancti Dñici nõ petita ſui ſupioris lnia ꝙ n̄ valuerit trãſit⁹. qd ẽt vẽdicat ſibi locũ ſi n̄ ex animi leuitate tranſiſſet. Et ex hoc iſeri ꝙ cũ n̄ valuerit trãſit⁹: licite poterit ꝓpria auctoritate redire ad ſuũ ꝓpriũ monaſteriuʒ. Et hoc voluit Jo. an. ⁊ Butri. in. d. c. licet. ibiqʒ deniqʒ in ſuo priori habitu ⁊ ordine permanere. hec Panoꝛ. ¶ Finis.

7 ¶ Sʒ qd de abbate ⁊ alijs p̃latis exẽptꝛ: nũqd poſſint tranſire ad aliã religionẽ p̃laturis dimiſſis petita lnia ⁊ n̄ obtẽta: Hoſti. dicit ꝙ neceſſe ẽ petẽ lniaʒ. Sʒ Jo. an. i mer. i regula cũ nõ ſtat. d re. iur. li. vj. ↄcludit ꝙ ſi iſti p̃lati hñt ſuperiorẽ citra papã ſufficit petere lniaʒ: lʒ nõ obtineat̃. Nã hec littera ponit ſpãle i epõ: ergo ſecus i p̃latis iſerioꝛibus. ar. c. nõne. de p̃ſump. Sed ſi ſũt imediate ſubiecti pape: nõ poteſt eos reuocare.

8 ¶ Sʒ qro ꝓ declaratiõe p̃dictoꝝ. pone ꝙ religioſus exñs i mõaſterio vbi n̄ ſuat̃ regula vult itrare aliã religionẽ latioꝛeʒ: vbi tñ ſuat̃ regl'a: ita ꝙ hito reſpectu ad pñtẽ viuẽdi modũ: ſcdʒ mõaſteriũ qd ẽ religiõis latioꝛ ducit vitã ſtrictiorẽ: nũqd hoc ſit licitũ: Panoꝛ. in c. ſanc. d regu. ex dictis Inn. ibi dicit ꝙ ad validitatẽ igreſſus nõ debem⁹ ↄſiderare regulã antiqtus iſtitutã: ſʒ modũ viuẽdi de pñti. vnde ſi ſcdʒ mõaſteriũ hʒ regulã ſtrictiorẽ ab antiquo: que tñ de pñti i multis locis n̄ ſuat̃: nõ ẽ licitũ trãſire d vno mõaſterio qd hʒ regulaʒ latiorẽ bñ ibi ſeruatã ad ſcdʒ mõaſteriũ vbi regula n̄ ſeruat̃. O pʒ. n. ꝙ ſcdʒ monaſteriũ exiſtat d pñti i maiori obſuãtia. ⁊ ẽ verbũ valde nõbile. ⁊ multi i hoc dcipiunt̃: aduertẽtes ſolũ regulã vtriuſqʒ mõaſterij ãtiqtus iſtitutã ⁊ n̄ ad modũ viuẽdi de pñti coexñtẽ. Et ꝓ hoc facit rõ nal'. nã trãſit⁹ ẽ pmiſſus vt qs ducat vitã ſtrictiorẽ. Si ergo in ſecũdo monaſterio nõ ducitur vita ſtrictioꝛ: q̃ʒ in primo: lʒ regula ſit ſtrictioꝛ nõ vr̃ trãſit⁹ licitus: qꝛ vr̃ iſte moueri cã diſſolutiõis: ⁊ nõ maioris religionis. Et ꝑ hoc hẽs ꝙ lʒ regula canonicoꝝ regulariũ ſit regula mõachoꝝ latioꝛ: tñ poſſibile ẽ ꝙ ꝑ ↄſtões ipſoꝝ: eoꝝ regula ſit ſtrictioꝛ: ſicẽ videre i fratrib⁹ p̃dicatoꝛib⁹: q lʒ hẽant regulã Auguſtini latiorẽ regula Bñdicti: tñ ꝑ ↄſtõnes ſuas in tãtũ ſe artauerũt vt eoꝝ vita ſit ſtrictioꝛ vita monachoꝝ. vñ putat Guilnaſo ꝙ p̃dicatores trãſeuntes ad monaſteria mõachoꝝ apoſtaſiaʒ incurrũt. Nõ ob. ſi dicatur ꝙ ↄſtõnes pñt tolli ꝑ aliã ↄ̃riaʒ ↄſtõnẽ: ſʒ regl'a tolli n̄ põt ꝑ ↄſtõeʒ. Dic ꝙ lʒ poſſint tolli: tñ ſatis ẽ ꝙ de pñti in prio monaſterio viuunt ſtricti⁹. Nam ꝑꝑ ſtrictiorẽ vitã dũtaxat iura pmittũt tranſitũ. Et iõ bñ dicit Panoꝛ. ꝙ i hoc nõ ↄſideratur que religio ſit pfectioꝛ vel melioꝛ: ſʒ ſolũ que artioꝛ.

9 ¶ Pone ꝙ aliquis regularis ipetrauit lniaʒ trãſeũdi ad artioreʒ religionẽ: poſtea penitet: nũqd primi tñr eũ recipe: R. ſm. ꝯꝯ. ſi n̄ inuenit artiorẽ religionẽ vbi recipiat̃: vel ſi nõ poterat ſuſtinẽ auſteritatẽ illi⁹ ⁊ reuerti vult añ factã ꝓfeſſionẽ: n̄ põt repelli pretextu prioris lnie vel renũciatiõis: cũ facta fuerit ex cã. ſ. vt trãſiret ad ſecũdã religionẽ: ⁊ cã ſecuta n̄ ſit. Secus ſi ꝓfeſſionẽ fecit in ſcda.

10 ¶ Quid ſi abbas vel ↄuẽtus licẽtiauerũt aliquẽ ſimpl'r: ⁊ ipſe renũciat ſimpl'r: nõ ex aliq̃ cã: niſi forte ex odio: R. ſm. ꝯꝯ. nõ valet lnia: qꝛ hoc ẽ dare lniam vagãdi.

11 ¶ Vtꝝ bona que mõachus ↄtulit ſuo monaſterio ſequant̃ eũ ſi trãſeat ad ſcdʒ mõaſteriũ: R. ſʒ Panoꝛ. i. c. qd a te. d cle. ↄiu. ꝙ aut talis ꝓfeſſionẽ n̄ fecit: qꝛ inde receſſit: ⁊ tũc aut donauit bona expſſe: ⁊ idubie vr̃ donaſſe rõe pſone: qꝛ nõ ẽ veriſil'e ꝙ ſpoliaſſet ſe omibus bonis inde trãſeũdo. Iõ reuocat inde recedẽdo: ⁊ vr̃ donaſſe cã mortis mundane. vñ tali morte nõ ſecuta ꝑ ꝓfeſſionẽ põt reuocari: ſicut reuocat̃ in donatiõe cã mortis. Si ãt donauit aliqua: tũc vr̃ donaſſe cã ingreſſus. Et ſic bona n̄ trãſeũt in monaſteriũ: ſʒ remanent penes eũ ex quo non ẽ ꝓfeſſus. ar. in. c. bñſiciũ. de regula. in. vj. Sʒ Panoꝛ. i. c. cãm. de ꝓba. dicit ꝙ aut dedit in pũcto igreſſus: ⁊ tũc vr̃ donaſſe ratõe igreſſus. Secus ſi ex interuallo: vel ſi ex alijs cõiecturis preſumi põt ꝙ nõ cã ingreſſus donauerit: qꝛ tũc perfecta donatio nõ reuocatur. Aut itrat monaſteriũ

faciēdo ꝓfeſſionē. ⁊ tūc aut ꝓfeſſio ñ tenuit: aut ſic. Primo caſu bōa q̄ tacite trāſierāt r̄deūt ad ꝑſonā ſuā: q2 acceſſoriū ſeq̄r p2icipale. Aut expſſe ꝯtulit: q2 credebat ꝓfeſſionē tenē ⁊ re-
uocat iſta bona: q2 vr̄ donaſſe cā mortis mū-
dane: vt dictū ē. Facit. l. ſi pr̄. C. de hr̄. inſti.
vbi p3 ꝙ ſi iſtitui aliquē: credēdo illū filiū me-
u3: auferent demū illi bona: ſi ꝯſtat cū nō eē fi-
liū. Si vero ſciebat ꝓfeſſionē nō tenere: non
reuocat: q2 vr̄ in oēm caſu3 donaſſe. Si vero
ꝓfeſſio tenuit: aut tūc egredir̄ ꝑꝑ peccatū ſu-
u3: vt q2 collocar̄ i alio mōaſterio ad agēdum
pniam. ⁊ danr̄ bona ſcđo monaſterio quo ad
vſu3. vide tex. cū gl. nōbili i. c. đ lapſis. xvj. q.
vj. S3 poſt mortē nālem vſufruct9 redibit ad
p2imū monaſteriū: ⁊ ꝯſolidabir̄ cū ꝓprietate
bonoꝝ vt ibi. Aut inde egreditur capiēdo fu-
gam: ⁊ bona nō recupat: imo quocūq3 acceſ-
ſerit pōt cū abbas vēdicare cū oibus bonis ꝑ
cū acquiſitis. xviij. q. ij. abbates.
12 ¶ Ex quo nō ꝙ quicq̄d acq̄rit monachus ēt
fugitiu9: acq̄rit monaſterio: quātūcunq3 ſit in
ꝑtibus remotis. vt in. d. c. abbates. Aut inde
egredir̄ licite: puta trāſeūdo ad mōaſteriū ſtri-
ctius: vel ꝓmouetur i p2elatū alterius eccl'ie.
Nā tūc dubiū ē pulchꝝ: q̄d de bonis que trā-
ſierāt in p2imū mōaſteriū ſeu dignitatē. Na3
aliq̄ moderni voluerūt ꝙ debēt remanere pe-
nes p2imū: ⁊ quicq̄d acq̄rit cedit ſecūdo mo-
naſterio ſeu dignitati. ⁊ ꝓ hoc videtur tex. in
c. vno. xviij. q. j. Alij dicūt ꝙ indiſticte debēt
bona cū ꝑſona tranſire: ⁊ ꝙ illud. c. vnicū. vr̄
ꝓcedere i bonis acq̄ſitis induſtria monachi:
q2 illa remanēt penes ſcđm monaſteriū. Se-
cus i bonis p̄rimonialib9: q2 illa vñr ſemꝑ ac-
cedere ad ꝑſonā monachi: l3 expſſe fuerit col-
lata tꝑe igreſſus rōne ꝑdicta. Et hāc vltimā
opi. tenuit. d. Car. Do. āt pe. de ꝑu. tēuit p2i-
mū: ⁊ qō al's fuit ardua i ſcō. Panoꝛ. pl3 ſe-
cūda opio vt bona p̄rimonialia ſequātur ꝑſo-
nā. Et ꝓ hoc adducit ſubtil'r in ar. tex. illi9. c.
vnici. vbi dr̄ ꝙ monach9 fact9 eps pōt adire
hereditatē p̄rnā ſibi delatā: quā acq̄ret epatui
⁊ ñ p2io mōaſterio. Ecce ergo ꝙ illa ſpes ſuc-
cedēdi p̄ri que trāſierat i p2imu3 monaſteriū:
iuxta nō. ꝑ Inn. in. c. i p̄ntia. de ꝓba. ſeq̄r ꝑ-
ſonā mōachi. Hoc āt itelligo qñ dōatio fuit
ſcā tacite vel expſſe: ita vt ex ꝯiecturis appꝑeat
ꝙ ex rōne igreſſus fuerit ſcā. S3 vbi ñ habita
rōe ad igreſſu3: puta q2 añ igreſſu3: vel ſit alia
ꝯiectura: nō fiet reuocatio: l3 trāſſeratur inde
ꝑſona niſi de miſericordia. Idē dic in laico i-
trante eccleſiā ſeculare3. Si eīm ſūt acceſſoria
ad ꝑſonā tacite vel expreſſe: pñt reuocari inde
recedēte ꝑſona. Sec9 vbi nō eēnt acceſſoria:
niſi de miſericordia fiat reſtitutio.
¶ Querir̄ đ nōbili. q. An ꝑdicta ēt hēant lo- 13
cū i fratrib9 mioꝛib9: vt fact9 eps poſſit recu-
perare bona ſua iā alteri acq̄ſita ſicut ⁊ alij re-
ligioſi: Bar. i tractatu minoꝛichaꝝ. li. iiij. di-
cit ꝙ ſiue frater mioꝛ fiat eps: ſiue tranſeat ad
aliā religionē q̄ pōt i cōi hr̄e: nō recupat bōa
ſua iā alteri acq̄ſita: ſiue dicas ꝙ hec ſit reſtitu-
tio in p2iſtinū ſtatū: ſiue ꝙ ſit indulgētia: ſiue
ꝑmiſſio trāſeundi ad aliū ſtatū ſeꝑatū. vt. C.
de ſen. paſ. l. ij. ⁊. l. tutoꝛ.
¶ Quid āt ſi talis fr̄ minoꝛ factus eps vel ad 14
aliā religionē ſit lr̄e trāſlatus: an ſuccedat ab
iteſtato ꝑentibus ⁊ alijs agnatis ⁊ cognatis:
R. Bar. ꝙ aut iſte liberar̄ ab oꝛdie auctorita-
te ſūmi pōtificis. ⁊ putat ꝙ iura ſuccedēdi re-
cuꝑet. vt in. l. j. C. đ ſen. paſ. Idē putat ſi al's
lr̄e ab aliquo archiepo vl' alio ꝑlato ꝓmoue-
rer̄ ad aliquā dignitatē. Per hāc ei3 ꝯceſſiō3
bñficij itll'igo eū ad oia reſtitutū. v. d. l. j. ⁊. ff.
ad tertul. l. j. §. q mortis. Cū ius ſuccedēdi re-
periat eū nūc i eo ſtatu i quo erat añ igreſſu3:
Et hūc articulū. d. Fran. đ aſſiſio diſputauit:
⁊ ita determiauit. Si vero repirer̄ ali9 modus li-
cit9 q̄3 ex dcā ꝯceſſiōe bñficij vel dignitatis: ꝑ
quē a dcō oꝛdine abſolueret̄: tūc ius ſuccedē-
di ñ recupat. vt. d. l. j. ⁊. d. §. q moꝛt. vbi tex.
facit hāc diſtictōe3. Hoc āt pōt ꝯtigē ſi aliq̄s
frater ꝑꝑ ei9 dmerita ab oꝛdie licētiet: ⁊ ei per-
mittatur vt trāſeat ad aliā religiōe3: ꝙ eo cāu
ei l3: nō al's. vt p3 ꝑ multa p2iuilegia eo. pon.
Et hoc cāu ñ puto eos recuperare ius ſucce-
dēdi ꝑ iura ꝑdicta. Illa. n. abſolutio magis ē
ad penā q̄3 ad p2emiū. De hac mā vide diffu-
ſe per Panoꝛ. i. c. in p̄ntia. de ꝓba.

Additio.

¶ Ex iſta faciūt ꝙ ille q̄ h3 ti- 15
tulo oneroſo vl' lucratiuo
de bōis alicui9 dānati ꝑꝑ crimē ⁊ poſtea reſti-
tuti ꝑ p2icipē ad bōa ſua ñ teneat̄ reſtituē: ex
quo ius iā ē ſibi acq̄ſitū. Si āt ꝑ reſtōnē p2ici-
pis tali ſcā3 nulli ꝑiudicat: tūc reitegratur quo
ad oia q̄ amiſſerat: ⁊ ei oia ſūt reſtituēda. S3
an eo ipo ꝙ recipit̄ i grā3 ſit ipo ſcō reſtitut9
ad bōa ⁊ remiſſa culpa: Sali. in. l. fi. ff. đ ſen.
paſ. t3 ꝙ ñ ꝑ tex. i ti. đ pace con. i p2in. in ver.

plenitudinē grē nr̄e recept⁹. Et ibi dic̄ Bal.
q̄ qn̄ qs recipit̄ ad plenitudinē grē q̄ remittū
tur cl'pe ⁊ reſtituit̄ ad fauores. Sec⁹ ergo qn̄
ſolū ſimpl'r ad gr̄az recipit̄: niſi pn̄ceps vl' ci/
uitas faciēs gr̄az mādaret ſniaz vel bānū cā/
cellari. Vide ēt ad p̄dcū. q. quā fac̄ Bar. i. l.
q̄cūqz. C. ꝺ fide inſtru. li. x. vbi q̄rit. An illi q
emerūt a cōi ꝑuſij ſolēnit vēdēte res exbāni/
toꝝ cogātur res ēptas reddē exbānitis ex for
ma capl'oꝝ pacis hoc dicētiū. Et vr̄ q̄ n̄: q̄ ſi
n̄ valet reſcriptū pn̄cipis. vt i. d. l. q̄cūqz. mul
tomin⁹ ſtatutū uel pactū ciuitatꝫ. Cōtrariū ē
ꝟitas. Nā. d. l. q̄cūqz. loq̄t qn̄ iꝑator reſcribit
ꝑꝑ vtilitatē priuati tm̄. Sec⁹ ſi ꝑꝑ publicā vti
litatē: q̄ tūc p̄t res priuatoꝝ auferre: ⁊ eodem
mō ciuitas. vt. l. certa forma. C. ꝺ iur. fiſ. ⁊. l.
itē ſi ꝟberatū. §. j. ff. ꝺ rei vē. ⁊. l. vēditor. §. ſi
ꝯſtat. ff. ꝯmu. p̄di. Et nō ēt. d. Alex. ꝺ imol. i
l. ne qs officialiū. C. de decu. ⁊ fil. coꝝ. li. xij.
vbi ꝑ illū tex. limitat gl. i auc̄. ꝯſtitutio q̄ ꝺ di/
gni. coll'. vj. q̄ voluit q̄ lꝫ qs liberetur a p̄ria
ptāte ꝑ dignitatē: puta q̄ ep̄s: ⁊ ſi ꝑdat digni
tatē remanet nihilomin⁹ liberat⁹ a ptāte p̄ris.
Nā illꝺ ē uez niſi ſit ꝺpoſit⁹ a dignitate ſui cul
pa uel ꝑ ꝺlictū: q̄ tūc n̄ dꝫ gaudē priuilegio di
gnitatꝫ. Pro h fac̄: q̄ reat⁹ oēz dignitatē ex/
cludit. De h vide. s. Dānificat⁹. §. j. Finis.
16 ❡ Religioſi mēdicātes ſi trāſcāt ad ordinē n̄
mēdicātiū ēt ꝺ lnia pape: n̄ hn̄t vocē vel locū
in capl'o: ēt ſi ab alijs eis ꝯcedatur. Nec pn̄t
hr̄e prioratū nec aliquā admiſtratōez: vel q̄cū
qꝫ officia ēt ānua: nec tāq̄z vicarij vel miniſtri
vel loca eoꝝ tenētes: nec pn̄t q̄ꝺcūqz aiaꝝ re
gimē exercē. vt i cle. vt profeſſores. ꝺ regula.

r **Eliquie** ⁊ corpora ſanctoꝝ. Antique relige nō
ꝺbēt ex̄ capſaz oñdi: nec exponi vena
les. Rō ꝓhibitōis ē ſꝫ Panor. ex̄ eo. c. j. q̄
cū oñdūtur oſſa nuda multoꝝ deuotio tepe/
ſcit: ⁊ detractorib⁹ cā obloquēdi datur. Dicūt
eīz q̄ ſi fuiſſet ſcūs: oſſa n̄ fuiſſent ſic diſpſa: n̄
aduertētes q̄ oib⁹ gnāl'r dictū ē. Cinis es ⁊ i
ci. rc. his exceptis qb⁹ deus gr̄az ſingularē fa
cere uoluit. vt i corpe beate vir. ⁊ Jo. euāgeli
ſte ⁊ ſil'ꝫ. Relige ēt ſanctoꝝ n̄ debēt exponi
venales qꝺ fieri pōt duob⁹ modis. Pn̄o cū
vere vendūtur inde accepto precio. Nā ſacra
⁊ religioſa nō ſūt in dominio alicuius: nec ca
piūt eſtimationē. vt inſti. de re. di. §. nullius.
Scāꝺo quādo exponūtur paſſiꝫ cā queſtus.
vt hēantur large oblatōes. Eſt eīm hec que/
dam larga vēditio. hec Panor.
❡ Nō lꝫ aliquē venerari ꝓ ſancto ēt ſi i vita 1
feciſſet miracula ſine auctoritate romani pon.
Intellige hoc qn̄ qs vult publice aliquē vene
rari ꝓ ſancto. Sec⁹ āt ſi i occulto qs emittit
p̄ces apud eū quē fore credit ſanctū.
❡ Vtꝝ ſanctoꝝ relige poſſint furtiue ſubtra 2
hi: vt honorabili⁹ reponātur? R. ſm. ꝟꝟ. nō.
Nā ſacrilegiū ē quotiēs aufertur ſacrū de ſa/
cro. xvij. q. iiij. q̄ſqs. Cōcordat Vl.
❡ Cui⁹ auctoritate relige ſeu corpa ſanctorū 3
ſūt trāſferēda? R. n̄ ſūt trāſferēda ſine auctori/
tate pn̄cipis. ſ. pape: vel ſine ep̄oꝝ lnia ⁊ ſino
di. de. ꝯſc. di. j. corpora. al's icipit de loco. Et
hoc ſicut ibi nō. veꝝ ē: cū corpus traditū ē ſe
pulture ꝑpetue. vt. C. ꝺ reli. ⁊ ſūp. fu. l. ſi. niſi
neceſſitas occurrat. Et tūc ſufficit auctoritas
p̄ſidis ꝓuicie. vt. C. e. ti. l. j. Si āt nō ē tradi
tū ꝑpetue ſepulture: pōt trāſferri ſine auctori
tate alicui⁹. vt. C. ꝺ reli. l. ſꝫ nec dū. Et p̄alle/
gate. ll. vn̄r loq̄ de oibus corporib⁹.
❡ Vtꝝ liceat portare reliqas ad collū? R. ſm 4
Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. xcvj. eadē rō ē ſicut de ver/
bis ſcriptis: q̄ ſi portētur ex fiducia dei ⁊ ſan/
ctoꝝ: quoꝝ ſūt relige: nō erit illicitū. Si autē
circa hoc attēderetur ad aliquod vanuꝫ: puta
q̄ vas eēt triangulare ⁊ huiuſmodi qꝺ nō ꝑti
net ad reuerētiā dei ⁊ ſanctoꝝ: eēt ſupſticioſū
⁊ vanum ⁊ illicitū.

r **Enunciatio** quid ſit? R. eſt iuris pro
prij ſpōtanea reſutatio. Nā iuri alie/
no renūciari non poteſt.
❡ Ex qbus cāis petēda ē renūciatio ep̄atus? 1
R. due ſūt ꝓbabiles: ſiue appentes: ſꝫ nō ſuffi
ciētes. Pr̄ia ꝑꝑ frugē melioꝝ vite. Scꝺa cā
ꝓprie humilitatis. hee aūt cāe nō fuerūt acce
ptate. vt in. c. niſi cū pridē. ꝺ renūcia. Sūt alie
cāe ſufficiētes ſcr. vt in p̄al. c. Prima ꝯſciētia
criminis talis ꝑ qꝺ ipſi⁹ officij executio: ēt poſt
peractā pniam ipeditur. Scꝺa ē ꝺbilitas cor/
poris ex ifirmitate vel ſenectute: per quā ipo/
tēs redderetur ad exequēdū officiū paſtorale.
Tertia ex defectu ſciētie: q̄ꝫq̄ꝫ aūt deſiderāda
ſit eminēs ſciētia in paſtore: ē tn̄ ꝯpetēs tolle/
randa. Quarta ē malitia plebis: nō q̄ ꝓ qua
libet culpa debeat gregez deſerere: ne merce/
nario comparetur: ſed de ſuperioris licentia:
tunc demum poteſt non tam timide fugere q̄ꝫ

ꝓuide ↄ̄ciliare: cū oues ↄuertūt͛ i lupos. Et q ↄ̄bueꝛūt humil'r obedire: iā irreuocabil'r ↄ̄dicūt. Quita graue scādalum: cum aliter sedare non pōt. Serta ē persone irregularitas: vt puta si sit bigamus. Non tamē ꝓpter quālibet irregularitatē debet ei dari licētia: vt si non sit natus de legitimo matrimonio: si sit occultū: ⁊ ille laudabiliter ipleat officiū suuꝫ: dūmodo non sit de adulterio: vl' de scorto. nā tales oio repellūtur. vt ꝑ glo. in. d. c. nisi.

2 ¶ Nota ꝙ renūciatio fieri debet in manibus eius a quo habetur istitutio vel cōfirmatio. extra eo. admonet. Fallit in ep̄o qui nō potest renūciare episcopatui: nisi in manibus pape. vt in. d. c. nisi. etiā non consecratus dūmodo electus ⁊ cōfirmatus. extra de trāsla. inter corporalia. Fieri aūt ↄ̄bet renūciatio cōmuniter in scriptis. forte i alijs ab ep̄atu: scriptura non ē necessaria. Secūdo nota ꝙ renūciatio officij aut beneficij ecclesiastici ↄ̄bet eē volūtaria: nam iuitus nō cogitur renūciare. Item debet fieri pure ⁊ absolute. extra de offi. dele. ex parte. Naꝫ siquis renūciat alicui beneficio vel rei spirituali: vel resignat aliqd̓ spirituale: aliquo dato vel ꝓmisso: symonia ē. ꝭm Hos. ⁊ Hosti. ꝙ si nō precedat datio vel promissio: ſꝫ sola intētio. vt. s. renūciet beneficio: hac intentione: vt detur sibi aliqd̓ tēporale: aliter nō renunciaturus: symonia mētalis ē: que per solam penitētiā aboletur. extra de sy. c. fi. Sed ex quo nulla pactio iteruenit ab ecclesia nō punitur. Sed siquis renūciat beneficio ea intētione: vt detur nepoti vel alteri: nulla tamē de hoc facta pactōe vel conuentōe: nullam icurrit symoniā. Renūciare eim beneficio: vt detur alteri: ē symoniacū: qꝛ prohibitū ē iure positiuo: sed nō ē hoc prohibitū simpliciter. sed ꝭꝫ istū modū: cū vꝫ hoc ducitur in pactū. j. q. ij. q̄ꝫ pio. ꝭm. vᷓ vᷓ. Inn. ⁊ Hos. Sil'r siquis habet volūtatem deliberatā renūciandi beneficio cū intentōe ⁊ animo paciscendi: vt alteri detur: i hoc ē symonia mētalis. Effectual' autem ⁊ ab ecclesia puniēda ē: cum ꝓceditur ad actum ipsuꝫ paciscēdi in renūciatione. Tertio nota ꝭm. d. An. in. c. nō sine. de arbi. ꝙ lꝫ valeat ↄpositio auctoritate supioris: vt pro beneficio qd̓ dimittitur: det͛ aliquid tp̄ale. extra de prebē. nisi. nō tn̄ valet vt detur aliqd auctoritate inferioris vel ꝑtis. Et sicut cōmittitur symonia per dationē pecunie pro beneficio ↄ̄se quēdo: ita ⁊ pro eo cedēdo. Et qꝛ n̄ valet renūciatio litis sup bn̄ficiali: pecūia suscepta: ꝓ renūciatōe. Dicit tn̄ idē. d. An. ꝭm Inno. ꝙ si detur pecunia ꝓ renūciatōe litis nō semp ē symonia: ſꝫ aliquādo. Sꝫ qꝛ hoc tꝫ spēꝫ symonie: iō̄ reprobat͛. Naꝫ si daretur pecunia non hn̄ti ius: vt cederet liti: hoc nō eē symoniacū: nec iniquū. Idē si daretur ꝓ bono pacis: nō ex pacto partiū ſꝫ ꝓmissiōe arbitroꝝ: nō i respectu ad bn̄ficiū. ex̄ de trāsac. sup eo. Sed si dare͛t ius hn̄ti ꝓ redimēda iusta lite a nō hn̄te ius: ⁊ respectu ad spūale: eēt symonia.

¶ Vide ēt ad p̄dicta q̄ nōt Panor. i. c. cū pridē. ↄ̄ pac. ꝙ renūciās liti sup bn̄ficio eccl'astico n̄ pōt aliqd recipe tp̄ale ēt noie expensaꝝ: qꝛ si renūciās hꝫ ius: renūciat spūali tp̄ali dato. ꝙ ē symonia. qꝛ h̓ possꝫ fingi i fraudē. Itē qꝛ iuri spūali dꝫ qs libere renūciare. vt in. c. ex parte. de of. dele. el. j. Adde ēt qd̓ nōt Panor. vbi. s. ꝙ siqs ē certꝰ hr̄e ius i bn̄ficio: tūc hn̄ pōt dare aduersario sine symonia: vt desistat vel ne litē moueat. Si vero n̄ sit certꝰ: sed dubitat: tūc n̄ pōt. nec excusat auctoritas pape in bn̄ficio qd̓ ānexā hꝫ ptātē clauium: qꝛ vl' data pecunia ꝓ illa ptāte spūali. facit. d. c. ex parte. in fi. Inalijs aūt bn̄ficijs bn̄ excusaret auctoritas pape. cū tal' symonia sit ↄ̄ iure positiuo ꝭꝫ gl. i. d. c. cū pridē. Posset tn̄ iudex pro bono pacis ex offō suo ↄponere ꝑtes: vt hn̄s ius in bn̄ficio det aliqd n̄ hn̄ti ius ꝭm formaꝫ. c. nisi. de preben. ꝭm Panor. in. c. sup eo. de trāsac. Nō ēt singulare dictū Inn. i. c. cū iter. ↄ̄ elec. qd̓ approbat Panor. i. d. c. cū pridē. ꝙ aliꝰ cītra papā n̄ pōt ↄpellere ad cōpositionē ꝑtes. nōbileꝫ i. c. placuit. xc. di. nisi fuisset lis diuturna adeo itricata ꝙ ↄ̄ facili explicari nō posset.

¶ Vtrū renunciatio iuris futuri valeat: ℞. ꝙ si ius futuꝝ appet: sic valꝫ. Si āt n̄ appet adhuc n̄ valet: qꝛ pacta n̄ referūt͛ ad ea q̄ appere n̄ pn̄t. vt i. l. i lege ⁊ alijs ↄcor. ibi positis i gl. ff. de ↄ̄hen. emp. Et qd̓ non ē: renūciari non pōt. l. tres fratres. ff. de pac. 4

¶ Pone ꝙ ep̄s nō bn̄ itrauit: sed ꝑ symoniā ⁊ huiusmodi: qūo renunciabit instāte morte? ℞. ꝭm Hosti. renūciabit mēte: ⁊ in manu archiep̄i si pōt. al's in manu simplicis sacerdotis sub hac conditōe: si pape placuerit: vel alteri ad quem spectat collatio. Et si ↄualuerit vadat q̄ꝫcitius pōt ad eū ⁊ parcat ei: ⁊ caueat ne morā faciat: nec fructus sibi appropriet. 5

imo fideliter cuſtodiat: vel in vtilitatez eccle/
ſie expēdat. Poteſt tamē vite neceſſaria ſtri/
cte recipe. lxxxvj. di. paſce.
6 ¶ Quō renūciat̃ iuri ſcripto? R. ſz hoſt. Tal̃
renūciatio ex certa ſcia faciēda ē. Ideoqz: ſi tal̃
renūciās ius ignorat ē ei notificādū. ar. i auc.
quō oz epos. §. igit̃ ordinandus. coll̃. j. Nec
enī pōt qs renūciare ei qđ ignorat. ff. đ ioffi.
teſta. l. ſi mater.
7 ¶ Quō qs renūciat iuri expſſe: ⁊ quō tacite?
R. expſſe cum dic̃. Quictū clamo ius tale vel
ſil̃ia. ex̃ de deci. ex multiplici. Tacite vō cū fac̃
ꝯpoſitōez. ex̃ đ elec. cū iter. ij. Itē tacite renun
ciat: faciēdo ꝯ̄: vt exhibēdo honorē illi cuius
electōni ꝯ̄dixerat. ex̃ đ his q̄ fi. a ma. par. ca. ex
ore. Sil̃r recipiēdo aliqd ex teſtamēto qđ i/
pugnabat. ff. de inoffi. teſta. ſi ꝑponas.
8 ¶ Vtꝝ cl̃ic⁹ q ipetrauit bñficium: ſi ſubijciat
ſe miſericordie canōicoꝝ itelligat̃ renūciaſſe?
R. Nō. ex̃ eo. veniēs. Quinimo ſi reddat eis
lr̃as ſuas ⁊ ipi ſint imiſericordes dz tal̃ officio
iudicis reſtitui. ex̃ eo. ſane. Nā deceptis ⁊ nō
đcipiētib⁹ iura ſubueniūt. ex̃ đ re. ꝑmu. cū vni
uerſoꝝ. Sz ſi renūciat lr̃is ꝓ certa pēſiōe pri
uat̃ pēſiōe ⁊ lr̃is. ex̃ đ reſcrip. ad audiētiaz.
9 ¶ Vtꝝ qs poſſit renūciare ꝑ aliū? R. ſz hoſt.
Pōt ꝑ aliū hñtē ſpāle mādatuz. ex̃ đ offi. đle.
cū olim. §. quia vō. Idē vr̃ ſi hz gnālē admi
niſtratōez. ff. đ ꝓcu. l. ꝓcurator. Secus ſi tm̃
gnālis ꝓcurator eſſet. l. mādato. ff. đ procu.
10 ¶ Quis āt poſſit renūciare? R. ſm hoſt. Re/
nūciare pōt is ad quē illud qđ renūciatur ꝑti/
net. ex̃ de reg. ad apoſtolicā.
11 ¶ Vtꝝ papa poſſit renūciare? R. Pōt libe/
re reſignare: ⁊ marie cū ſe iſufficiētez agnoſcit
ad regēdū vniuerſalē eccl̃am. ex̃ eo. qm̄ li. vj.
12 ¶ Vtꝝ renūciās poſſit penitere? R. ſm hoſt.
Si qs mittat nūciuz ad ſuꝑiorē: vt cedat: peni
tere pt̃ q̄zdiu res ē itegra. ex̃ eo. lecte. Sec⁹ ſi
nō ē itegra. ex̃ đ elec. i cauſis. Sz ⁊ ſi talē ꝓcu
ratorē ignorātē. ſ. ꝯſtitutū ad renūciādū reuo
cauerit: tenebit nihilominus ceſſio facta: an̄q̄z
reuocatio ꝑueniat ad eum: niſi malicioſe fuerit
factū: q̄n ꝑuenerit ad eū. vt i cle. cum illuſio ex̃
eo. Qui vō ipetrauerit licētiaz cedēdi cogen
dus eſt cedere. extra eo. quidam.
13 ¶ Qn̄ aliqs expectat primam p̄bēdā ꝓxime
vacaturā i aliq̄ eccl̃a. Si alius obtinēs p̄ben
dā tenuē frauduleter renūciet vt expectāti p̄/
cludat̃ via ad pinguiorē q̄ ſperat̃ vacare ñ ipe
dit primū expectātē. Et ſi p̄bēda pinguis po
ſtea vacās ꝯferat̃ iſti q renūciauit priuat̃ ipſe
vtraqz. ſ. habita ⁊ ambita. ex̃ eo. ſi te. li. vj. Et
ibi dr̃ ꝙ de dicta fraude dz ſaltē ꝑ aliquas ꝓ/
babiles cōiecturas apparere: vt qꝛ dicte renū
ciatōis tꝑe is q p̄bēdā: vel dignitatē pinguio
rē hēbat iſirmitate graui detinebat̃: vel aliqd
aliud iminebat ꝓpter qđ illius p̄bēda: vel di
gnitas vacare in ꝓximo ꝓbabiliter credebat̃
⁊c̃. Et qꝛ hic ſit mētio de p̄benda ⁊ dignitate.
Ideo ſciendū ſm Hoſti. ꝙ p̄benda ē ius ꝑci
piendi ꝓuētus i eccl̃a ꝯpetens tāq̄z vni đ col
legio: ⁊ naſcit̃ ex canonia ſicut filia: qꝛ ex quo
aliquis hz canoniaz dz hr̃e ⁊ p̄bendā. ex̃ đ pre
ben. relatū. Prebēda igitur ꝓprie cōſiſtit in
fructuū ꝑceptione. Canonia aūt i iure alicui⁹
qui i canonicū receptus eſt. Ad qđ ius poſtea
ꝑtinet p̄benda: ſtallus in choro: vox in capl̃o
vt. d. c. relatum.
¶ Dignitas vero ſm Arch. i. d. c. i. de ꝯſue. 14
li. vj. eſt adminiſtratio reꝝ eccl̃aſticaꝝ cū iuriſ/
ditōe. Propterea hr̃e dignitatē ſm Panor.
i. c. de multa. de p̄ben. eſt hr̃e iuriſditōnem. ſ.
quo ad forū ꝯtētioſū: etiam i modicis cauſis.
Sicut archip̄ſbyteri in eccl̃ia pictauienſi: q ex
cōicant ſuſpēdūt ⁊ abſoluūt. Vn̄ qlibz rector
ſeu prior eccl̃e collegiate dr̃ hr̃e dignitatez vt
nōt Pau. i cle. j. de elec. ⁊ i cle. ne in agro. de
ſta. mo. Pro h facit tex. i. c. idēnitatib⁹ đ ele.
li. vj. vbi abbatiſſa dr̃ hr̃e dignitatē. Limitat
tū h Inno. i. d. c. de multa. ſi ē ꝑpetua allegat
c. ij. de ſta. mo. Tn̄ lz nō ſit ꝑpetua dūmō poſ
ſit eſſe ꝑpetua: ſicut ē in miniſtris ordinis mi/
noꝝ: ſufficit. Nā dr̃ eē ꝑpetuū qđ ē in poten/
tia ꝑpetua: vt nōt Cardi. in. cle. ij. de reſcrip.
Itē dr̃ dignitas: ſi in eccl̃ia vbi ē: reputet̃ pro
dignitate: ⁊ hēat admiſtratōez ꝑpetuā reꝝ tē
poraliū: lz nō ſit numerata iter dignitates ec/
cleſiaſticas ſm Inno. ibi. Miniſtri aūt q ſine
penitus iuriſditōne exercēt officiū aliqđ: ſicut
ꝓcuratores: ſindici: ⁊ ſacriſte: q pulſant cāpa
nas nō hñt dignitatē: etiā ſi eſſent ꝑpetui. Se
cus ſi haberēt iuriſditiōez. ff. de offi. pro. ceſa.
l. ſi. ſm eūdez Inn. Sil̃r dicit̃ dignitas q̄ ap/
pellatur aliquo noīe de dignitatib⁹ iuris: vt ar
chidiaconatus ⁊ huiuſmodi: etiā ſi nō exerce
ret officiū ſm Inn. ibidez. Ex qbus p̄z ꝙ vi/
carius epi nō habet aliquā dignitatē ſm Pa
nor. vbi. ſ. Et dignitas differt a perſonatu: qꝛ
ꝑſonatus ſm Arch. vbi. ſ. eſt quedā ꝓroga/

[BIBL]IOTECA UNIVERSITAT

tiua in eccleſia ſine iuriſditōe: vt hr̄e ſtallū ho
norificū i choro in. c. in ꝓceſſiōibus. Jn vo/
cibus dandis ⁊ ſil'ibus pluſq̄ʒ alij ſui ordinis
canonici: ⁊ nō tanq̄ʒ alij in dignitate ꝯſtituti:
q̄ʒuis ſʒ Jnn. aliquādo accipiaꝛ ꝓ dignitate.
Officium v̄o ſm̄ Arch. vbi. s̄. ē̄ adminiſtra/
tio reꝝ eccl'aſticaꝝ ſine iuriſditōe: ſicut ſindi/
ci: ꝓcuratores: caſtaldi. ꝺ qbus. i. q. iij. ſalua/
tor. Jtē̄ vicedn̄s ⁊ ſil'es q ſicut pice hn̄t refer
re. Jſti hn̄t officiū nō dignitatē̄.

r **Epreſalie** dicunꝛ: qn̄ vnus oriundus de vna
terra: ſpoliaꝛ vel dānificatur ab oriū/
do de alia terra: vel ēt ſi debitū nō ſoluitur ei:
tūc datur ptās iſti ſpoliato ꝙ ſatiſfaciat ſibi: ꝯ̄
quēlʒ de terra illa vnde ē̄ ſpoliator vl' debitor.

1 ¶ Vtꝝ ſint licite: R. ſm̄ Bar. i tractatu rep̄/
ſaliaꝝ: ꝙ ad hoc ꝙ ſint licite i foro ꝯſcie reqrū
tur tria. Primo auc̄tas ſupioris. Scd̄o cā iu
ſta ꝯcedēdi: q2 denegaꝛ iuſticia. Tertio: ꝙ itē̄
tio eius q hʒ rep̄ſalias ſit iuſta ⁊ recta. his cō
currē̄tibus licite ſūt. vt i. c. dn̄s. xxiij. q. ij vbi
Aug. dicit. iuſta bella ſolēt diffiniri q̄ vlciſcū
tur iniurias ſi gēs vel ciuitas plectenda eſt q̄
vindicare neglerit: qd̄ a ſuis improbe factum
eſt. Et dicit Bar. ꝙ ſibi vꝛ ꝙ ius cōcedendi
rep̄ſalias nō videꝛ iuꝛ ciuili vel canonico idu
ctū: ſʒ magis iuꝛ diuino: vt i. d. c. dn̄s. ⁊ ꝺ iuꝛ
gentiū qd̄ ꝑmittit bella iuſta: ⁊ bellū licitū eſt
ex cauſis predictis.

¶ Que aūt ſit cā ſufficiēs ꝯcedēdi rep̄ſalias?
R. quꝛ. s̄. ꝙ n̄ dʒ eſſe circa modicū. Jſtud. n.
remediū rep̄ſaliaꝝ: cū ſit odioſuʒ. vt in. c. ⁊ ſi
pignoratōes. de iniur. li. vj. ⁊ cū ſit ſubſidia/
riū ꝯtra ius cōe: nō dʒ dari ꝓ modico. Jtem
ꝙ per dictaʒ iniuſticiā ꝑeat ius ꝑtis totaliter:
ſecus ſi aliqualiter ledatur. Et ꝓ declaratōne
huius materie ſciēduʒ ſm̄ cōiter doc. ⁊ Bar.
vbi. s̄. ꝙ ſi quidē̄ ꝯtra illum hominē̄ gentem
vel populū qui iuſticiam facere ⁊ debitū red/
dere negligit: poteſt haberi recurſus: tunc re/
preſalie: ita in foro ciuili: ſicut in foro ꝯſcientie
nō ſunt licite. Si vero nō poteſt haberi recur
ſus ad ſuperioreʒ: tunc ſunt licite: duobus in/
teruenientibus. Primo reqriꝛ auc̄tas ſuperio
ris. nō. n. liceʒ alicui ſibi iuſdicere: vt dicūt iura
vulgaria. Scd̄o: ꝙ auc̄tas ſuperioris inter/
ponatur ſibi ex cā iuſta. nam niſi ex cā iuſta i/
terponaꝛ: ſūt ipſo iure nulle. vt. l. cuʒ vero. §.
ſubuentū. ff. ꝺ fideicō. li. Cauſa āt iuſta: dicta

eſt in. ꝺ. c. dn̄s. ⁊ ita tʒ Jnn. extra de reſti. ſpo.
c. olim.

¶ Quis aūt habeat reqrere dn̄m vel populū 3
vel gentē̄? R. ptās ei⁹ qui ꝯcedit repreſalias:
ſuccedit in locū ſupioris deficiētis. ſed ſupio/
rem: ſi eſſet: ꝗs nō poſſʒ adire ⁊ ꝯqueri ꝺ in/
iuſticia iudicis: niſi prio ip̄m iudiceʒ reqſiſſet:
ergo ⁊ mō ipſa ꝑs ad hoc vt poſſit petere re/
p̄ſalias: dʒ prius adire iudicē̄ primum ⁊ ab eo
petere iuſticiā. Jmmo dico ꝙ ſi ꝑs iret ad iu/
dicē̄ ſuuʒ ēt diceret: dn̄e ſcribatis tali iudici ꝙ
faciat mihi iuſticiā: al's ꝯcedatis mihi rep̄ſa/
lias: ꝙ iudex eū audire nō dʒ. Dico etiā ꝙ ci/
uitas nō pōt facere de hoc ſtatutū. vʒ ꝙ ſuffi
ciat reqſitio ꝑ lr̄as ⁊ ſil'ia: vt faciat iuſticiam:
Nā anteq̄ʒ iuſticia ſit denegata: nō ꝑtinet ad
cognitōem ſupioris: ⁊ ꝑ ꝯn̄s nec alteri⁹ ciui/
tatis vbi deficit ſupior. Et ex p̄dictis apparet
q̄liter fieri dʒ dcā reqſitio. Debet. n. actor of/
ferre libellū: cū oibus ſolēnitatibus debitis qn̄
cā reqrit libellū: vel iplorare officiuʒ iudicis ꝓ
executōe: qn̄ cā hʒ parataʒ executōeʒ: vel reus
dʒ mō debito exceptōem opponere i cā. Qn̄/
qʒ reqriꝛ ꝙ vnus iudex ſcribat alteri iudici ꝓ
exequēda ſn̄ia ab eo lata.

¶ Qual'r āt itelligaꝛ n̄ poſſe haberi ſupioris 4
copia? R. qn̄qʒ nō habeꝛ ſupioris copia ꝺ iuꝛ:
nec de facto q2 n̄ ē: ⁊ tūc eſt claꝝ. vt. d. c. dn̄s.
Qn̄qʒ pōt haberi copia ꝺ iure ſʒ nō de facto.
Exēplū. Jmpator ē̄ mō i alamania: eſt de iuꝛ
ſupior: tn̄ de facto in ꝑtibus iſtis ei nō pareꝛ.
vel pone in marchia eſt rector ꝓ eccl'a: tn̄ ni/
hil pōt ꝺ facto ꝑꝑ occupatōeʒ tyrānoꝝ: ⁊ tūc
vꝛ ſupioris copia n̄ hr̄i. Qn̄qʒ pōt hr̄i copia
de facto n̄ tn̄ ꝺ iure. Exempluʒ. aliqs tyrānus
occupauit multas terras de fcō: q de iure n̄ ē̄
dn̄s: tūc puto recurrēdū ad ea que nōt Jnno.
i. c. nihil. de elec. vʒ ꝙ aut tyrānus ille ſua au/
ctoritate occupauit: ⁊ tūc nō habeꝛ ꝓ ſupio/
re: ⁊ non valeret qd̄ ab eo fieret. vt. C. ꝺ ſac.
ſanc. ec. l. decernimus. Aut fuit electus ab ha
bē̄tibus ptāteʒ ꝑ vim vel metū: ⁊ tūc aut hoc
nō ē̄ notoriū: ſʒ ꝓ vero dn̄o ſe gerit ⁊ ſic repu
taꝛ cōiter: ⁊ tūc habeꝛ ꝓ ſupiore. vt. l. barba/
rius. ff. ꝺ of. p̄to. Aut ē̄ publice notū ꝙ ē̄ tyrā
nus nō dn̄s: ⁊ tūc n̄ habeꝛ ꝓ ſupiore nec dʒ re
qri tūc. Qn̄qʒ copia ſupioris pōt hr̄i ꝺ iure ⁊
ꝺ fcō ſʒ hr̄i nō expedit: q2 forte expēdereꝛ plus
q̄ʒ ſit id de quo ꝯtēderetur: vel forte paſſus i/
iuriā ē̄ pauper: ⁊ tūc ēt puto ꝙ non ſit neceſſe

(· rescriptu

q adeat ſupior: imo ſit ꝓcedendū tanq̄ ſi ſu- perioris copia nō haberet.

5 ¶ Quis ē aūt ille iudex cui⁹ officiū iplorat vt det huiuſmōi lniaꝝ: R. ſiqdē ꝑ ſtatuta edita ab his q h̄nt auctez: hoc aliqbus ē conceſſuz: illi adeūdi ſūt. Sꝫ ſi de iure cōi loq̄mur: tūc ſic ex pte eius ꝯ quē repſalie ꝯcedūtur reqrit q ſu- perioris copia h̄ri ñ poſſit vt dictum ē. Sic ex pte ꝯcedētis repſalias reqrit q ſit tal' q ſupe riorē nō hēat. qḋ ꝓbat. Naꝫ ꝯcedere repſa- lias ē idicere bellū: lꝫ qñq̄ iſtud bellū ñ idicat vniuerſalit ex pte idicētis: vel ei⁹ ꝯ quē idicit: q vni ꝑmittit alios cape. ſ. pticulares hoies: ⁊ ſic idubie ē pticulare ex vtraq̄ pte: poſſet ēt ēē vniuerſale ex vtraq̄ pte. Sꝫ bellū iuſtū nō pōt idicere niſi ille q ſupiorē nō hꝫ. vt. ff. ḋ ca- pti. l. hoſtes. ergo nec ꝯcedere repſalias. ⁊ ita tꝫ Inn. ex ḋ reſti. ſpo. c. oliꝫ. Ex h̄ ſeqtur: q ſi ē aliqua ciuitas ſaltē ḋ facto que nō recogno- ſcat ſupiorē: ⁊ regat ꝑ populū ſm ſuos ordi- nes: q ptās vl' rector ñ pōt ꝯcedere repſalias niſi aliquo ſtatuto eēt ei ꝑmiſſuꝫ ſpāliter. de- beret igit adiri ꝓ repſalijs ꝯcedēdis: ipſe po- pulus ſiue ordo vel ꝯſiliū apud quē ē omnis ptās. Itē ex p̄dictis ſeqt: q ſi ē aliq̄ ciuitas q̄ ſubeſt alicui p̄cipi: ſeu regi: q nec ipa ciuitas nec aliqs officiat' regis pt cōcedere repſalias: ſed ipe ſolus princeps: rex vl' dñs. Dico tñ q in oibus caſibus ḋ qbus dictū ē. ſ. q ſupioris copia ñ itelligit h̄ri ex pte eius ꝯ quē ꝯcedūt: in illis itelligēdū ē ſupioris copia non haberi ex pte ꝯcedētis. ⁊ in illis caſibus ciuitas ſub- dita regi vel comes regi ſubditus poſſet ꝯce- dere repreſalias. Sicut enim in qbuſdā caſib⁹ ꝓpter vrgētē neceſſitatē: ꝑmittitur aliquib⁹ q ius ſibi vendicēt. vt. l. ait ptor. §. ſi debito- rē. ff. de his que in frau. cre. Ita i ꝓpoſito ex dictis cauſis pōt ciuitas vel dñs ſubditis re- p̄ſalias ꝯcedere: qñ ſupioris copia nō pōt ha beri. hec Bar.

6 ¶ Quero ḋ. q. quotidiana. Cōceſſe fuerūt re p̄ſalie i ciuitate lucana ꝯ florētinos. Mōdo qdā origine florentin⁹ habitabat luce: an poſſit ibi capi: R. Bar. i. l. ꝓuinciales. ḋ v̄bo. ſi. refert ḋ. Lamb. ḋ rāpo. diſputaſſe hāc. q. ⁊ tenuiſſe q nō: q: florētin⁹ ſiue ḋ florētia dr q ibi ꝯuer- ſat ⁊ morat. vt. l. i. §. beſtias. ff. ḋ poſtulando. q: magis iſpicim⁹ accidens q̄ꝫ originē. Bar. tñ ibi relinqt h̄ ſub dubio: ⁊ refert ſe ad nōta ꝑ eū in tractatu repſaliaꝝ. ⁊ ibi tꝫ opinionē p̄di ctā. dicēs q florētinus ſiue ḋ florētia dr q ide ē municeps. Et itellige ḋ municipe ꝓprie qui munera ſubit. Aut ergo habitat alibi: ⁊ florē tie ñ ſubit ꝑ ſe vl' p̄rē aut fr̄es munera: ⁊ tunc ſi alibi morat: tūc ñ dr florētinus. ⁊ ſic nō po- terit capi: nec moleſtari. Secus aūt ſi florētie ſubiret onera. Et aliā rōnē aſſignat Bar. ad hoc i. ḋ. l. ꝓuinciales. q: repſalie ꝯcedūtur ꝑꝑ delictū populi: ⁊ iō nō pñt ꝯcedi niſi ꝯ illos ḋ populo q deliquerūt. Idē tꝫ Jac. ḋ bel. in au- ctētico vt nō ſi. pig. Ad p̄dicta fac. q: q ñ ſen tit cōmodū patrie: nō dꝫ ſentire icōmodū.

r Eſcriptū

quid ſit: R. ſm pa nor. in R̄ica. ex eo: q reſcriptū ſm q capit in illo titulo: ꝯp̄hendit priuilegiū ⁊ b̄nficiū p̄cipue p̄cipis ⁊ alia reſcripta q̄ emanāt ad iuris obſeruātiā. Qñq̄ tñ ſumit ꝓprie: ⁊ tūc reſcriptum ē illud qḋ p̄ceps ſcribit ad iuris obſeruātiam: vt qñ cōmittit cāꝫ decidēdā iter aliquos. Priuile- giū vero cū princeps aliqd reſcribit ꝯtra ius.

¶ Qualiter aūt cognoſcat reſcriptū a priuile 1 gio: Dic q ex forma vtriuſq̄: ⁊ ex forma di- ctaminis.

¶ Quis pt ipetrare reſcriptū: R. ſꝫ Directo 2 riū li. iiij. xi. q. tā actor q̄ꝫ reus ⁊ gcūq̄ ñ ꝓhi bet: ipetrare pōt. Immo ⁊ ſuus ipetrat. C. ḋ p̄ci. impa. off. l. vniuerſis. ēt ꝯ dñm in cāu. ff. ḋ his q ſūt ſui vl' ali. iuris. li. vj. Prohibet āt heretic⁹ ipetrare. C. ḋ ſū. tri. l. ij. Itē excōica tus. ex eo. dilect⁹. ⁊ ḋ ꝓcu. c. ſi. niſi ḋ excōica- tōe ſua ⁊ cā eiuſdē mētōeꝫ faciat i reſcripto. ex eo. ab excōicato. Nec valet ipo iure reſcriptū vel ꝓceſſus ꝑ eū habit⁹: ſi ab excōicato ſuper alio q̄ꝫ excōicatiōis vel appellationis articulo fuerit impetratū. ex eo. ipſo iure. li. vj.

¶ Quid ſi ꝓcurator excōicatus ipetrauit lit- 3 teras ꝓ aliquo: nūqd valeat reſcriptuꝫ: R. ſm Jo. mo. ⁊ Jo. an. q nō. ex ḋ ꝓba. poſt ceſſio nē. q: ſi nō lꝫ principali excōicato ꝓ ſe ipetra- re: nec ꝓ alio. Sꝫ arch. intelligit de excōicato publice ipetrāte reſcriptū. ar. ḋ re iudi. ad ꝓ- bādū. q ſi erat occult⁹ valet ⁊ tꝫ ipetratio. ff. ḋ offi. p̄to. l. barbarius. ⁊ ex de ꝓcu. ꝯſulti. vbi h̄ tꝫ Hoſ. Idē Inn. i. c. ſi vere. ḋ ſen. ex. Dic ſm Jo. mo. q excōicat⁹ excludit ab omni pti cipatōe cōionis ñc oportat⁹. ff. ḋ pe. qdā. Jō ſatis ē q detegi poſſit pſona iſecta excōitatiōe q: ḋ. c. ipo iure. loqt idiſtīcte. Et iō gnālit itel ligi dꝫ. Et alij loquūt ſꝫ ātiq̄ iura qñ reſcriptū

nõ erat nullũ ſȝ anullãduȝ ꝑ exceptõeȝ. Et ſic
intellexerunt. c. pia. de excep. li. vj. vel qñ erat
ita ſecretum ꝙ nullo mõ poterat ꝓbari. Q̄ð
verꝫ cẽt i iudicio ꝯtentioſo: ⁊ nõ in foro pnie:
qꝛ tale reſcriptũ in veritate nõ valet. hec Dir.

4 ¶ An aũt reſcriptũ emanãs ꝯ̄ ius debeat fa-
cere mẽtiõem de illo iur̃ ꝯ̄rio: Panor. i. c. nõ
nulli. de reſcrip. ponit opi. Jo. an. que tal' ẽ.
Aut reſcriptũ hȝ clauſulã ꝺ̄rogatoriã ad ius:
vt qꝛ facit mẽtõem de iure illo: ⁊ valet ſm eũ:
etiã ſi faciat mẽtionẽ ꝑ verba generalia. Aut
reſcriptuȝ nõ facit mentionem de iure. Et ſic:
aut illud ius habȝ clauſulã ꝺ̄rogatoriã. Exẽ-
plum ibi. Et tenet nõ valere reſcriptum. Aut
ius nõ habȝ clauſulaȝ derogatoriã. Et tunc ſi
emanet reſcriptũ in forma priuilegij valet: licȝ
nõ faciat mentõem de iure. Aut emanat per
formã reſcripti. Et tũc: aut motu ꝓprio prin-
cipis: ⁊ valet ſm euȝ per. c. ſi motu proprio.
de ꝓben. li. vj. Aut ad inſtãtiaȝ ꝑtis. Et tũc ſi
ex certa ſcia pˀcipis valet. Al's ſecꝰ. Sȝ hec
diſtinctio nõ placet Panor. Nã quo ad pri-
mũ dũ dicit ꝙ valet reſcriptum ꝯtra ius etiaȝ
ſi faciat generalẽ mentionẽ. Nã hoc videt̃ ꝯ̄
illum tex. vbi reqrit expreſſaȝ mentionem. Et
iõ dicerẽ ſic. ꝙ aut ius hȝ clauſulã derogato-
riã: ⁊ tunc ſerua formã datã i illo iur̃. Nã ſi re
quirit ſpecialẽ mẽtionẽ: ñ ſufficit generał: ſed
dȝ eẽ ſpecialis: ſaltẽ ꝑ verba eqpollẽtia. Etiaȝ
limitat Panor. vt notabilit̃ voluit Bal. pꝰ
Ei. i. l. humanũ. C. de legibꝰ. vt ꝓcedat i re-
ſcripto. Secus i ꝯſtitutõe. Nã ꝯſtitutio ꝯtra
ꝯſtitutõeȝ valet: facta mẽtõe generali ꝺ̄ ꝯſti-
tutõe ꝯ̄ria. vt ſi dicat̃: nõ obſtãte quacũqȝ cõ-
ſtitutõe i ꝯ̄riũ. ad hoc cle. dudũ. ꝺ̄ ſepul. qꝛ cõ
ſtitutio emanat cũ maiori maturitate q̄ȝ reſcri
ptũ. Aut ius ſi hȝ cl'aȝ derogatoriaȝ. Et tunc
eo cãu quo ẽ ſiẽda mẽtio. Q̄ð qñ ſit: ſtatiȝ di
cet̃. Et tũc ñ ſufficit mẽtio multum gnãlis: vt
puta ñ obſtãte quacũqȝ lege. nec reqrit̃ men-
tio oio ſpãlis: ſȝ ſatis ẽ ꝙ dicat̃. Nõ obſtante
q̄cũqȝ lege q̄ in ꝯ̄riũ loquit̃. Ita voluit Bar.
ꝯcordãdo multas gl. iuris ciuilis i. l. ſi. C. ſi ꝯ̄
ius. Et h̄ quo ad primũ. In ſcdo mẽbro vo-
luit Jo. an. ꝙ ſi ius hȝ cl'aȝ derogatoriã: ñ va
let reſcriptũ ſub q̄cũqȝ forma ꝯceſſũ: niſi faciat
ꝺ̄ illo iure mẽtiõȝ qꝺ̄ ẽ notãdũ. Tertiũ mẽbruȝ
eſt: ꝙ priuilegiũ ꝯ̄ ius ñ hñs cl'aȝ derogatoriã
valet. Dubitat panor. an hoc ſit verꝫ. Et po-
tius credit oppoſituȝ. ꝑ. c. ex ꝑte. ꝺ̄ capel. mo.
vbi dicit̃ ꝙ ſi papa ꝯfirmat prioratũ religioſo
clauſtrali nõ valet: nõ facta mẽtõe ꝺ̄ iure cõ-
trario. Naȝ ſepe priuilegia emanãt ꝯ̄ ius ex ni
mia occupatõe pˀcipis: vł ꝓpter nimiã ipor
tunitatẽ petẽtiuȝ. Et iõ niſi fiat mẽtio ꝺ̄ iur̃ ſal
tẽ i genere: nõ ꝓſumit̃ princeps velle ꝯcedere
ꝯ̄ ius. Et hoc ſentit Bar. i extrauagãti. ad re
primẽda. Et iõ alibi dicit gl. ꝙ ñ valet legiti-
matio ſpurij fcã ꝑ principẽ: nõ fcã mẽtõne de
iur̃. Quartũ mẽbrum: ꝙ reſcriptũ emanãs ꝯ̄
ius: motu ꝓprio valet: lȝ nõ faciat mẽtionẽ ꝺ̄
iure. Dubitat panor. an hoc ſit verꝫ: qꝛ motꝰ
proprius ſolũ excludit ſurreptõeȝ: nõ aũt am-
pliat grãm ꝯtra intentõem ꝯcedentis: vt nõ.
in. d. c. ſi motu ꝓprio. Sȝ de mẽte pˀcipis nõ
ẽ ꝯcedere aliqd ꝯ̄ ius: nõ facta mẽtiõe ꝺ̄ iure:
vt in. d. c. ex ꝑte. Dictuȝ tñ Jo. an. forte ſerua
retur i practica. Predictis obſtare videt̃. ff. ꝺ̄
excu. tu. l. ideȝ vulpianus. vbi dicit tex. ꝙ ſi pri
ceps ſciens aliquẽ eſſe tutoreȝ dedit ſibi liniam
mutãdi domiciliũ: videt̃ eũ abſoluere a tutela:
lȝ de ea nõ fecerit mentionẽ. Et ex iſta. l. colli-
git notabił'r ibi Bar. ꝙ tãtũ valet certa ſcia:
q̄ȝtũ diſpẽſatio. Et põdera ꝙ nõ loqtur: qñ i
reſcripto fiebat mentio ꝺ̄ certa ſcia ſed ſatis eſt
ꝙ princeps ſciebat illuȝ eſſe tutoreȝ. Et multi
legiſte ꝑ illã tex. ſolent dicere ꝙ ſi pˀceps ſciẽ-
ter ꝓmouet indignũ: vel aliqd facit ꝯ̄ ius: vi
det̃ diſpenſare. Et ꝓfecto illa lex non facit ad
qꝺ̄ allegat̃. Non. n. loqtur in priuilegio cõtra
ius: ſed qñ abſoluit aliquem ab onere tutele: ⁊
i facto ꝑticulari. Et ſic eſt illud potiꝰ quoddã
beneficiũ abſolutõis ab onere q̄ȝ priuilegiũ ꝯ̄
ius. Et hũc intellectũ ſentit Bar. i dicta extra
gãti. Aliud membrũ ẽ qñ reſcriptuȝ emanat
ex certa ſcia: ⁊ tunc valet ꝯ̄ ius ſm Jo. an. Sȝ
panor. multipliciter limitat: vt apparet ex ſu-
pradictis. Et addit notabile dictuȝ Bar. i di-
cta extrauagãti. ꝙ vbi reſcriptuȝ emanat ꝯtra
ius ⁊ in fauorẽ reipublice: valet: lȝ non faciat
mentõem de iure. Et tũc videt̃ diſpenſatũ ꝯ̄
ius. Secus ſi emanat i fauoreȝ priuate ꝑſone.
Ratio diuerſitatis ẽ: qꝛ iura hñt clauſulã de-
rogatoriã in reſcriptis qñ emanãt i fauorẽ pri
uati: vt i. l. reſcripta. C. ꝺ̄ pcī. ipe. of. Itẽ ꝓſu
mit̃ tũc reſcriptuȝ ſurrepticiũ: vel emanaſſe ex
nimia occupatione principis. Secus ſi in fa-
uorem publicuȝ. Et predicta bene notabis: qꝛ
non habes in aliquo loco ita bñ diſcuſſa. hec
Panor.

5 **Additio.** ¶ Vide q̃ nõt Lud. bolo. i addi. Jo. ꝺ anania. i cõſilio icipiẽte iuocato diuino ſuffragio. vbi ꝺiᴄ ꝙ cl'a nõ obſtãte validat reſcriptũ ſeu reſtitutõꝫ ex plenitudine ptãtis: ſi ꝺicaꝛ nõ obſtante aliquo in ꝯriũ faciẽte. Jta Bar. firmat i. l. ſi. C. ſi ꝯ ius vel vti. pu. Et Bal. exp̃ſſe ꝺ pace cõſtan. i ꝟ. liuellariũ. ⁊ i. l. eos. C. ꝺ appe. Addit ẽt ꝙ ⁊ ſi p ſupiorẽ nõ poſſit tolli ꝺñiuꝫ alteri q̃ſitũ: qꝺ ñ ẽ vex ſemp. Cũ tolli põt ꝺñiuꝫ q̃ſitũ p ſniam: vt elegãter firmat Bal. in. l. fi. C. ſen. reſcin. nõ poſ. Cũ in oi ſnia itelligatur cl'a: ſalua ſũma ptãte pricipis. l. fi. C. ꝺe legib⁹. vel eius itellige q loco principis habeꝛ. qꝺ dictũ pondera ꝑut ius acq̃ſitũ p ſniam: ſit acq̃ſitũ p mediũ iuris ciuilis. Et ſic ꝺ iure ciuili: ideo facilius tolli põt q̃ꝫ ius gẽtiuꝫ. Et idubitãter ẽ vex ſi ẽ in ca cl'a ꝺerogatoria. Finis.

6 ¶ Quid ſi princeps mãdat reuocari qcqd factũ ẽ vel imutatũ i tali cã: an legitime factum reuocari ꝺꝫ: Rñdeꝛ ꝙ tale reſcriptũ ꝺꝫ itelligi in facto minus legitime: ñ ꝺ eo qꝺ erat factuꝫ legitie. ꝓ h tex. nõbil' i. c. audita. ꝺ reſti. ſpo. Nã ⁊ ſi nõ liceat ꝺe ptãte ꝯcedẽtis reſcriptuꝫ ꝺiſputare: q2 eẽt crimẽ ſacrilegij. §. q aũt. xvij. q. iiij. tñ ꝺ ſcia ⁊ volũtate ipſius ſcribẽtis licitũ ẽ ꝺiſputare: ⁊ i hoc põt haberi iterp̃atio. vide ad hoc gloſã ſingularẽ i. c. p̃terea. xxiij. ꝺi. Et ad. c. i. ꝺe ꝯſti. li. vj. rñdeꝛ ꝙ illud ẽ vex p interp̃tatiõeꝫ: q2 oia iura princeps põt iterp̃tari. Et ſic reſcripta recipiũt aliqñ iterpretatiõeꝫ iuſtificatiuã: vt in cãu p̃dicto: aliter videreꝛ ip̃m ſenſiſſe iniquũ.

7 ¶ Quãdo autẽ reſcriptũ valeat: ⁊ q̃ opponi poſſint ꝯ illud: Dix. ꝺiᴄ ꝙ ad h ꝙ reſcriptũ teneat nihil ꝺꝫ ſupprimi ex his q̃ mouere poſſũt aiuꝫ pricipis ad ꝺãdũ reſcriptũ: vl' ꝺenegãdũ. Et p̃io qdẽ ſeries facti ẽ exprimẽda. ex̃ ꝺe coha. cle. ſup eo. Jtem ꝑceſſus cãe. ex̃ ꝺ re iudi. inter monaſteriũ. Et ſi p ſuggeſtionẽ falſi vel ſuppreſſionẽ veri reſcriptũ fuit ip̃etratũ: tolliꝛ ex̃ eo. ſup l̃ris. vbi Pe. ꝺe ſap. nõt ſex regulas. P̃ria ẽ: ꝙ ille q p fraudẽ ⁊ maliciaꝫ l̃ras ip̃etrauit: ⁊ exp̃ſſit falſitatẽ: nullũ cõmoduꝫ ex ipſis l̃ris ꝯſequiꝛ: vt i. ꝺ. c. ſup l̃ris. Scꝺa ẽ: ꝙ q p fraudẽ ⁊ maliciam ſupprimit veritatẽ: careat penitus ip̃etratis. ex̃ eo. ad aures. ⁊ ꝺ p̃ben. nõ põt. li. vj. Tertia ẽ: ꝙ ille q p ſimplicitatẽ ⁊ ignorãtiã ip̃etrat ⁊ exprimit talẽ falſitatẽ: q̃ ſi eẽt ſuppreſſa: papa in forma cõi nihilominus l̃ras ꝯceſſiſſet: põt petere: vt iudex ꝺelegatus ſꝫm orꝺinẽ iuꝛ i cã ꝑcedat: lꝫ nõ ſꝫ ſormã in l̃ris ꝯceſſaꝫ. ex̃ eo. ex inſinuatiõe. Quarta: ꝙ q ſupprimit veritateꝫ vel occultat: iudex põt ꝑcedere ſꝫm formam iuris: non ſꝫm formam litterarum. liiij. ꝺi. ex antiquis. quia ſi exp̃ſiſſet: papa nihilominus litteras conceſſiſſet. Quinta: ꝙ ſi aliq̃s l̃ras ip̃etrauit p exp̃ſſionẽ falſitatis: q̃ tacita: papa nũq̃ꝫ l̃ras ꝯceſſiſſet: p eas iudex nullatenus ꝑcedat. ex̃ eo. ſi ꝓponẽte. Sexta ẽ: ꝙ q ip̃etrat l̃ras ⁊ ſupprimit veritatẽ: q̃ exp̃ſſa nõ ꝺediſſet l̃ras: ꝺelegat⁹ nõ ꝑcedat p eaſdẽ. q2 eadẽ rõ que mouet ꝺelegãtẽ: ꝺꝫ mouere ⁊ ꝺelegatum. Et ſicut ꝺelegans ſuas l̃ras ꝺnegaret: ita ꝺlegat⁹ ſue cognitõis effectũ ñ iportat. ex̃ eo. ſup l̃ris. ⁊. c. ſciſcitat⁹.

¶ Sed quõ poteris ſcire qñ tacita veritate: q̃ ſuppreſſa l̃re nullaten⁹ haberẽtur: R. ſꝫ Hoſ. xxviij. caſus ex his ꝟſi. ꝯprehẽde. Si lex priuata: ſi ꝺiſpẽſatio pactum. Vel ſi reſcriptũ: ſnia: ſiue ſtatutũ. Saꝫe nobilitas: ac appellatõ cã. At hominis meta: vel ꝯfirmatio pape. Proceſſus: titulus: ſeries: ꝓfeſſio certa. Paupertas: facti poſſeſſio: liſq̃ꝫ pendens: grauamen. Gratia: venditio: pꝛ: ac exceptio: ciuis. Cl'a: firma fides: ſed his iunges anathema. Finis tolleꝛ: niſi mẽtio ſcã ꝓbeꝛ. Si lex priuata. i. priuilegiũ qꝺ hꝫ ille ꝯ quẽ ip̃etraꝛ reſcriptuꝫ tollit reſcriptũ niſi faciat mẽtõnem ꝺe priuilegio p̃io. ex̃ ꝺ p̃ſcrip. veniẽs. Si ꝺiſpẽſatio: ſit ſcã ſup hoc. extra ꝺ fi. p̃ſby. ex tua. Pactũ: ſi preceſſit reſcriptũ vel priuilegiũ. extra ꝺe ꝺeci. ex multiplici. vel pactũ ſit ſecutũ. ꝺe pac. q2 ex eo li. vj. Vel ſi reſcriptũ: aliud fuit p̃io ip̃etratuꝫ ⁊ oſtenſũ. extra eo. c. ij. ⁊. iij. Snia: fuit lata ſuper hoc: ſup quo ip̃etrauit reſcriptuꝫ. ar. extra ꝺ fide iſtru. iter ꝺilectos. Siue ſtatutũ: ſit ſup hoc factũ. extra ꝺ ꝯſti. cũ acceſſiſſet. Saꝫe nobilitas. extra eo. ſedes. Ac appellatio: ſit ſup hoc facta ex p̃te ſua. extra eo. ex p̃te: vel ex p̃te aꝺuerſarij. extra ꝺe ꝯfir. vti. c. bone. Cauſa. ſ. excõicatõis. Et ſi plures ſũt: oẽs ꝺebẽt exprimi. extra ꝺ offi. or. ex p̃te. Aut hominis meta: ideſt terminus appellatõis ꝓſequẽde appoſit⁹ a p̃te: q ꝑueniri ñ põt. extra ꝺ appel. ſepe. Vel ꝯfirmatio pape. extra ꝺ ꝯſti. ex p̃te. Proceſſus cãe: q exprimi ꝺebet. extra ꝺ re iudi. iter mõaſteriũ. Titulus. ſ. bñficij quẽ tacuit: quãtũcũq̃ꝫ minimũ eſſet. extra eo. poſtulaſti. Series. ſ. ſeriem facti ⁊ totum ꝑceſſum ꝺebet re

ſcriptũ ꝯtinere. ex̃ eo. dilectus filius. Profeſſio certa. i. vtrum ſit clericus vel laicus. ex̃ eo. cũ ordinẽ. Pauꝑtas. ſ. an ſit diues vel i digni tate poſit⁹. ex̃ eo. ad aures. Facti poſſeſſio. i. cũ alius de facto: nõ d̾ iure poſſidet. extra d̾ cõ ceſ. ꝑben. lr̃as. Liſqꝫ pendẽs. extra ne lit. pen. dilectus. Grauamen: q꞉ exquo aucte. d. pape aliquis receptus ẽ in aliqua eccleſia: obſtat exceptio ſcḋo impetranti: niſi de receptiõe primi fecerit mentõem ſm Ber. ⁊ Hoſti. extra eo. mãdatũ. Gratia. i. ſi iã receptus eſt in aliqua eccl'a. d. c. mandatũ. Venditio. ſ. reſcripti ſibi ꝯceſſi a ſede apl'ica: pro penſione quã rexit. ex̃ eo. ad audiẽtiam. Pater. i. qui miniſtrauit in eccleſia quã filius ipetrauit. ex̃ de fi. pͤſby. c. ij. Ac exceptio. ſ. ꝓpoſita i iudicio. ex̃ d̾ ꝓcu. in noſtra. Ciuis: q꞉ d̾ ciuitate ⁊ dioceſi fienda eſt mẽtio. ex̃ eo. ſignificante. ⁊. c. rodulfus. Cl'a. extra eo. cũ dilecta. vbi nõ valet reſcriptũ. ij. q꞉ nõ facit mentõem ꝙ articulus fuiſſet i prio reſcripto inſertus. Firma fides. ſ. ſacramẽtuꝫ d̾ quo ñ facit mentiõꝫ. extra eo. ꝯſtitutus. Itẽ fides iterpoſita. ar. extra d̾ ꝯſti. ex lr̃is. Sꝫ bis iunges anatha: q꞉ ſi tacet excõicatõeꝫ ſuaꝫ nõ valet. extra d̾ ꝓcura. c. ſi. niſi ſuper defenſione vel appellatiõe ꝓ excõicatione ipetret̃. ex̃ eo. ipſo iure. li. vj. Finis tolletur: niſi mẽtio facta probet̃. ideſt reſcriptũ poſt p̃dicta ipetratũ nõ valebit: niſi de p̃dictis faciat mẽtioneꝫ. Adde predictis vnũ ſemper mẽti tenẽdũ: ⁊ ñ ẽ alibi ita exp̃ſſum qḋ nõt Panor. in. c. ꝯſtitutus. ex̃ eo. vbi ꝑ tex. illum ꝯcludit ꝙ ſurreptio viciat gratiã ipſo facto etiã ſi ꝯſiſtat i tacẽdo factum alienũ: qḋ ipetrãs ꝓbabiliter ignorat. Nã ipetrãs de quo ibi poterat probabiliter ignorare ſtatutum numerum eccleſie: maxime ſi ſtatutum emanauit: duꝫ ipſe fuiſſet abñs. Et ratio hui⁹ dicti põt eẽ: q꞉ i ꝯſiderãda validitate gratie: ñ aduertim⁹ ad culpã ipetrãtis: ſꝫ poti⁹ ad itentiõeꝫ ꝯcedẽtis: vt i. c. poſtulaſti. ex̃ eo. Si aũt papa ſciuiſſꝫ ſtatutũ p̃ceſſiſſe ẽt ꝑ momẽtuꝫ: non dediſſet ſaltẽ ita de facili lr̃as ꝑ quas ifringeret̃ ſtatutũ eccl'ie. hec Panor. ibi. Poteſt ergo fieri ꝯcluſio: ꝙ oẽ tacitũ: quo exp̃ſſo papa ñ ꝯceſiſſet vl' ñ ita d̾ facili: viciat gr̃aꝫ vl' priuilegiũ: lꝫ ſecus ſit i lr̃is ad lites ſm eundeꝫ Panor. i. c. q꞉ circa. d̾ ꝯſan. q꞉ ex ſurreptõe ñ ſũt ipo iure nulle: ſꝫ ꝑ exceptiõeꝫ anullande: vt i. c. ceteꝝ. ⁊ i. c. plerũqꝫ. ⁊ in. c. ſi aũt. extra eo. Adde p̃dictis qḋ nõt Ge. in. c. ſi motu pro

prio. de preben. li. vj. ꝙ licꝫ motus ꝓprius excludat oẽm ſurreptõneꝫ: nõ tñ tollit vicia: nec ad bñficia ꝑſonam illegitimã habilitat: vñ nõ tollit defectũ nataliũ: vel etatis viciũ ⁊ ſi'ia: q̇ licet ꝑ viam ſurreptõis nõ poſſint opponi tñ per viam iuris cõis bene poſſunt: cũ ꝓprius motus nõ faciat diſpenſatõeꝫ talium. Et dicit aliud notabile ꝙ certa ſciẽtia principis per teſtes ꝓbari poteſt etiam ſi nõ exprimat̃ in lr̃is. Secus dicit de motu ꝓprio: vt ꝓbari ñ poſſit ꝑ teſtes: lꝫ aduerſarius velit probare ꝙ ad inſtantiam alterius hoc fecerit papa: non audictur. q꞉ illud eſſꝫ arguere papaꝫ d̾ mẽdacio.

¶ Quid ãt ſi papa motu ꝓprio diſpenſat: vel aliã gratiã ꝯcedit: nũq̇d falſitas ꝑ ipetrantem exp̃ſſa hẽat viciare gratiã: R. Panor. i. d. c. q꞉ circa. refert aliquos dubitaſſe. Sꝫ ipſe ſimpliciter tꝫ ꝙ ſi ẽ tale q̇d: quo tacito vl' ñ exñte: papa gratiã ñ ꝯceſſiſſet: tũc viciat̃: q꞉ lꝫ mot⁹ ꝓprius excludat ſurreptõem vt dictũ ẽ: nõ tñ ꝯfirmat gratiã ꝯ̃ intẽtiõeꝫ ꝯcedẽtis: vt nõbiliter ſentit Jo. an. in. d. c. ſi motu ꝓprio. ⁊ vide glo. notabilẽ ad hoc. in cle. ſi romanus. de p̃ben. que dicit ꝙ motus ꝓprius nihil oꝑatur vltra caſus in iure exp̃ſſos. 9

r Eſidentia ſcilꝫ clericorum in ſuis eccleſijs.

Vbi nõ ꝙ q̇ hꝫ bñficiũ cuꝫ cura tenet̃ ad reſidẽtiã. ex̃ de clec. lꝫ canon. li. vj. Similit̃ ⁊ q̇ hꝫ quecũqꝫ alia bñficia: q̇bus hoc ꝯpetat ex ſtatuto vel priuilegio: aut ꝯſuetudine approbata: vt vult Jnn. in. c. clericos. ex̃ de cle. non reſi. Et addit: intellige omne bñficiũ reſidẽtiã requirere niſi ꝯ̃rium ꝯſtet. Et plus dicit Hoſt. ꝙ q̇libet cl'icus tenet̃ reſidẽ. d. c. clericos. Siue magnũ ſit bñficiũ: vt ep̃atus. vij. q. i. peruenit. Et dꝫ criſma cõficere: ordines celebrare: ⁊ quolibꝫ die dñico diuinis officijs itereſſe d̾ cõſe. di. iij. ep̃us. Niſi iuſta cã ipediat: vt ibi dicit̃. Sil'r ẽt ſi modicũ ſit bñficiũ. ex̃ eo. cõquerente. Et dꝫ bñficiat⁹ itereſſe matutinis ⁊ veſperis. Alias ſi icorrigibilis ſit: deponit̃. lxiij. di. c. ſi.

¶ Vtrũ q̇s ex ꝯſuetudine poſſit recipe fruct⁹ bñficij i abñtia: R. hꝫ Ho. põt vt ex̃ d̾ ꝯſti. cũ oẽs. Hoc tñ intellige inq̃ztũ ꝑ hãc ꝯſuetudineꝫ ñ deroget̃ diuino cultui: vel al's ñ ſit irrationabil'. al's ſecus. ex̃ d̾ ꝯſue. c. ſi. Sꝫ tal' cõſuetudo ꝯ̃ria ſtatuto tolli põt: vt ſi eccl'a ſit miniſtris deſtituta: ita tñ ꝙ p̃benda abſentis a

ſignetur ſubrogato. extra eo. cū dilect⁹. Sʒ ſi ta le ſtatutū facerēt canōici pp̱ ꝓpria cōmoda: puta vt iter ſe diuidāt illud qđ abſens ꝯſueuit accipere: nō valet. ð. c. cum omnes.

2 ¶ Quō clericus i bn̄ficio debeat reſidere? R. ꝭ Hoſt. dʒ reſidē i ꝓpria pſona buiēdo ecclie. extra eo. q2 nōnulli. ⁊. c. ſe. Et dʒ buire i ſuo ordine. ex ð ſi. pſby. ꝓpoſuit. Parū. n. eſſet ſui pn̄tiā exhibere ⁊ curaʒ ꝓprie eccle negligere.

3 ¶ Utrū n̄ reſidēs poſſit excuſari ex aliquibus cauſis? R. Excuſat pmo ſi iuſta ſit cā ſue abſentie: vt pp inimicitias vl' aliqđ huiuſmōi. extra eo. iter quatuor. Et tūc tenet p vicariū deſeruire. Et ſm Ul. illi q ſine iuſta cā non reſident: ⁊ ſua officia n̄ implēt: ſʒ poti⁹ voluptatib⁹ uacant nihil hn̄t iuris i reb⁹ eccl'aſticis. ⁊ ſi receptiūt tenētur reſtituere. Reddit⁹. n. eccl'aꝝ ſūt ſtipēdia buientiū. Unde ⁊ iura idixerūt clicis pſonalē reſidentiā. Tamē qcqđ ſit ð foro ꝯtētioſo vr̄ ſufficē ad ſalutē: ſi ipe ſua cura ⁊ ipenſis ꝓuidet q eccl'a decēter officiet ⁊ populus ſufficiēter regatur. Et ipſe honeſte vite ⁊ moruʒ bonū exēplū ſubditis oñdat: ⁊ interdum p ſe ad locū accedat ⁊ ð pdictis certificetur. Itē excuſatur: lʒ ſit pſens: tamē ſine ſua culpa ipotens ē factus aut ifirmus. extra eo. cū dilectus vij. q. i. pn̄tiuʒ. Scđo: ſi ð licētia plati ex cauſa rōnabili ſit abn̄s. extra eo. relatū. ⁊. ð. c. licet. Alias ēt ſine lnia plati pegrinari n̄ pōt. extra de voto. magne. §. veꝝ. Tertio: ſi hʒ eccl'iam pochialē pōt ex diſpēſatione epi eſſe in ſtudio p. vij. ānos. vt ex ð elec. cū ex eo. li. vj. Quarto: ſi haberet ſup h ſpāle puilegium. habet ēt abſens ꝓ reſidente vt dicetur in. §. ſe.

4 ¶ Sūt ⁊ alie cāe i qbus nō reſidēs habet pro reſidēte. Pria: ſi ſit i buitio pape. ð. c. cū dilect⁹. Scđa: ſi vnus vel duo ex canōicis ſint in buitio ꝓprij epi. ex eo. decetero. ⁊ ad audientiā. Sʒ eps ſuffragane⁹: ſi moret cū archiepo n̄ vr̄ reſidē. ar. extra ð of. oꝛ. paſtoralis. Et nō q q ē i buitio pape: vel epi ſui recipit qdcʒ fructus bn̄ficij pter victualia: ſiue quotidianas diſtributōes: que n̄ ſolēt abn̄tibus dari: vt in. ð. c. decetero. ⁊ extra de pben. licet. ⁊ extra eo. c. j. li. vj. Tertia: ſi ſe nō abſentat i fraudē: ſʒ eccleſie ſue iura fideliter ꝓſeqt. extra eo. ex pte.

5 ¶ Et ex pdictis pʒ qđ dicēdum de illis q data opa ⁊ affectate ēt cā reipublice ſūt abn̄tes: an gaudeant priuilegijs ſolitis? R. q non: vt. l. ⁊ q data. ff. ex q. ca. ma. ⁊. l. pe. C. quo ⁊ qn̄ iuder ⁊. l. vniuerſi. C. ð lega. Et aduerte q ille qui i officio modici valoris abſens ē cā reipublice pſumit affectate ⁊ data opa abeſſe: vt. l. ſpadonē. §. ſi. ff. de excu. tu. Idē tʒ Lu. de ro. i ſuis ſingularib⁹. Et facit ꝯ clericos abn̄tes q vt āpliores obtineāt dignitates ſtāt cū cardinalib⁹. Et ambaſiatores tenētur reſtituere expenſas cōitati qn̄ ſtant pluſqʒ expediat doloſe vel volūtate ſua: vt i. ð. l. ⁊ qui data.

¶ Adde ēt vnū ſingulare qđ nōt Panoꝛ. in c. cū pcuſſio. de cle. egro. q clico egrotāti nihil ē ſubtrahēdū de his que ꝯſueuit pcipere i ſanitate. Infirmitas ergo fingit euʒ reſidere ⁊ itereſſe diuinis. Et itellige hoc qn̄ ifirmitas ē cā imediata n̄ deſeruiēdi. Nā ſi prius n̄ reſidebat: infirmitas ſupueniēs nō eū excuſat: vt dicunt doc. ibi ⁊ hn̄. Nam caſus ſupueniēs recipit declaratiōeʒ ſm ſtatutū pcedentē: vt i. c. maiores. de bap. 6

Reſtitutio. j.

r Eſtitutio. j. cōiter. Utrū ſit ð neceſſitate ſalutis? R. ſm Sco. i qrto di. xv. q ſic: q2 ſicut auferre alienū ē peccatum moꝛtale: q2 ꝯ pceptū diuinū negatiuū. ſ. Nō furtuʒ facias. Ita ⁊ tenere alienū. Et ita ſicut ē neceſſariū ſeruare pcepta negatiua: ita neceſſariū eſt nō tenere alienū dño inuito. Et p ꝯn̄s vl' actu ſtatim reſtituere: vel ſaltē velle reddere: cū ſuerit oppoꝛtunitas: ſic tamen q dilationem petat ab eo qui pōt vſuʒ rei ꝯcedere ſm Tho.

¶ Et ꝓ pdictoꝝ declaratōe diſtinguendū ē: q aut debitoꝛ ē in articulo extreme neceſſitatis: aut nō. Primo cāu: nō tenetur ad reſtitutionē: q2 in extrema neceſſitate oia ſunt cōia. l. j. §. cū in eadē. ff. ad legē ro. de iac. Ideo dicit Sco. vbi. ſ. q ſi detinēs rē alienā ē in extrema neceſſitate: ⁊ ille cuius res ē n̄: ſʒ hʒ aliqua citra extremā neceſſitatē: q iſta res eſt detinētis iure poli: quo in extreme neceſſitatis articulo: ad ꝓuidenduʒ neceſſitati nature via oibus extrema neceſſitate detētis ē ꝯceſſa: vt in c. exijt. ð vbo. ſig. li. vj. Si āt ābo ſūt i extrema neceſſitate: ſi prius deuenit dñus ad eam: dʒ reddi dño duplici iure: tū q2 prius ſuum: tuʒ q2 ex iſta neceſſitate factū ē ſuū. Si vero prius deuenit detinēs: factū ē ſuū. Et tunc dño poſt deuenieti ad iſtā neceſſitatē n̄ dʒ reddi: q2 ceſſauit dñiuʒ ei⁹ i re iſta. ⁊ factū ē alteri⁹ iure poli. Si aūt ambo ſimul deueniant: dicimus q dʒ reddi dño: q2 nūqʒ excidit a dominio. ꝓ hoc 1

facit: q2 duobus ꝯcurrētibus: ꝑualet qđ potius ē. vt. ff. de ſta. ho. l. q̄rit. Subiūgit Sco. ꝙ ſi detētor deueniat ad piguiorē fortunā tenetur reſtituere: qn̄ occupauit ceſſāte extrema neceſſitate. Sʒ ſi nūquā āte extremā neceſſitatē occupaſſet: tūc iuſte ſimpl'r occupauit. ſ. rē ſuā: nec ad aliquā tenetur reſtitutōēʒ. hec ille. Idē hēs. ſ. Furtū. §. v. lʒ quidā dicāt ꝯtra. Sʒ dictū Sco. vr̄ equi⁹: ꝑſertiʒ qn̄ talis res ē ꝯſumpta. Scđo cāu qn̄ debitor nō ē in articulo extreme neceſſitatis: ⁊ tunc aut reſtitutio ē certa: aut icerta: Si icerta: vt q2 nō iuenitur creditor vel ei⁹ heres: reſtitutio ē fiēda pauperib⁹. vt i. c. cū tu. de vſuris. Et tūc đbitor ipotēs poterit libere ſe ponere i manu epi vel penitētiarij ſm multos q poterūt: ſi eis ſm deuʒ videbit̄ expedire: relaxare debitū in totū vel in ꝑtem: vel ꝑbere dilationē vt paulatiʒ eroget paupibus. Si āt reſtitutio ē certa: vt q2 ſcitur vel ſciri pōt ꝑſona cui dʒ fieri: tūc ſi debitor ē i tāta neceſſitate ⁊ creditor i tāta facultate ꝙ teneretur debitori per elemoſinā ſubuenire: đbitor nō tenetur ad reſtitutionē. Nā hoc cāu ipſe creditor teneretur retroreddere. Itē generaliter debitor nō tenetur ad reſtitutionē: eo caſu quo creditor deberet ſibi nolle fieri reſtitutionē. vt dicit Sco. vbi. ſ. vbi ſubiungēs exēpla dicit: debet eim velle quilibet ſibi reſtitutionē nō fieri qn̄ eēt in ꝑiudiciū cōitatis vel recipiētis reſtitutionē: q2 debet velle bonū ſuuʒ ⁊ bonum cōmune. Debet eim velle nō fieri reſtitutionē quādo eēt i diffamationē reſtituentis: q2 debet velle magis famā ꝓximi: q̄ʒ illō modicū ſuū ſtatim. Cōſimiliter debet magis velle ꝙ vitetur magnū incōmodum ꝓximi reſtituētis: q̄ʒ modicū incōmodū ſuū vel nullum in illa modica dilatiōe reſtituētis. Ex his ſequitur ꝙ quādo eēt reſtitutio dānoſa reipublice vel ei cui ſit: vel diffamatiua reſtituētis: vel nimis notabil'r dānoſa: nō tenet̄ ad ſtatim reſtituen̄. ſʒ ſufficit ꝙ ſtatiʒ ex affectu reſtituat: ⁊ ꝙ actu reſtituat ceſſātib⁹ icōueniētijs hinc inde. Et ex ꝑdictis ēt ſubiſert ꝙ qn̄ ablatio fuit occulta: tūc nō tenet̄ ablator ſe ꝓdere: nec ꝑ ꝯſe ſeipm reſtituere: ſʒ ꝑ aliā ꝑſonā ſecretā ⁊ fidelē. Et expedit ꝙ per ꝯfeſſorē: q2 ſibi eſt crimen detectum per ꝯfeſſionē. vide diffuſe de iſta materia. ij. Reſtitutio vltio.

2. ¶ Quid ſi ꝑcipit̄ a ꝯfeſſore ꝙ ſtatiʒ reſtituat: an ſi ꝑgens peccet mortal'r? Fran. đ may. i. iiij. dicit ꝙ ſic: q2 ꝑceptū đ nō retinēdo alienum obligat ſemꝑ ⁊ ad ſemꝑ: q2 ē ꝑceptū negatiuū. Hoc dictū pōt intelligi ꝙ peccet mortal'r ſi rōe iniūctōis facte a ꝯfeſſore: ſʒ reſpcū ꝑcepti diuini rōne cui⁹ tenet̄ reſtituere: ēt ceſſante mādato ꝯfeſſoris. Nō āt ē itelligēdū ꝙ rōne iniūctōis a ꝯfeſſore facte ille icurrat nouū peccatū mortale. vt dicit Pe. đ pal. i. iiij. ⁊ Archi. ſ. Nā ſm eos tripl'r pōt ꝯfeſſor aliqd iniūgere peniteti. vno mō ꝑ modū ꝯſilij ⁊ exortatōis: vt ꝙ quotidie oret ⁊ elemoſinas faciat: ⁊ ad hoc ñ tenet̄. Scđo mō ꝑ modū declaratōis cōis obligatōis: vt ꝙ oi āno ꝯfiteatur: cōicet i paſchate: reſtituat alienū. Et ſic ñ icurrit nouū peccatū iobediētie. Tertio ꝑ modū ſatiſfactōis ſpāl' ꝓ cōmiſſis. Et ad iſtā tenet̄ ex ꝑcepto. Et hoc verū ꝓ peccatis mortalib⁹: ñ aūt venialib⁹: niſi forte ex ꝯceptu.

¶ Quis āt teneat̄ ad reſtōnem: R. ſm Sco. 3
vbi. ſ. ꝙ dānificās tā ꝑncipalis q̄ʒ fautor: taʒ bonorū aie q̄ʒ corpis: q̄ʒ fortune ⁊ ifamie. Vn̄ ꝑrio dicet̄ đ dānificātib⁹ i bōis aie. Scđo i bonis corpis. Tertio i bōis fortūe. De dānificātib⁹ āt i bōis fame: vide. ſ. Detractio ꝑ totū.

Reſtitutio. ij. de damnificantibus in bonis anime.

¶ Quid ſi qs retrarit aliquē a religiōis igreſ 1
ſu? R. ſʒ Sco. i. iiij. di. xv. ꝙ ſi qs retraxerit aliquē iaʒ obligatū ad religionē ex ꝓfeſſiōe: tenet̄ ad reſtōnē. ſ. agere dʒ ꝙ ille redeat. Si nō ꝑt tenet̄ ipſe itrare: ſi ē ꝑſona idonea religiōi: vt ſic ſatiſfaciat bn̄ viuēdo religiōi: ⁊ orare ꝓ ꝯuerſiōe auerſi: vt Rai. fecit. Si vero aliquē diſpoſitū ad intrādū retrarit ne intraret: ſi hoc fecit aīo ꝯſulēdi ꝓpꝛie vtilitati: puta q2 fili⁹ ⁊ ſuſtētabat eū: vel q2 intrās dabat oīa ſua religiōi: que al's ſꝑabat ipſe hēre vl' huiuſmōi. ⁊ tūc nō tenet̄ religiōi: ſi hoc fecit ſine fraude vel ſuggeſtiōe alicui⁹ falſitatis. Si vero hoc facit aio nocēdi religiōi: tūc tenet̄ ēt religioni nō ad equalēs: ſʒ ad aliqualē iductōēʒ alterius equalētis. ſ. ad igreſſuʒ religiōis alteri⁹: q2 itereſt inter hēre ⁊ ꝓpe eē. Cōcor. Ri. in. iiij. di. xv. dicēs ꝙ retrahēs ꝑſonā vtilē religioni ab ingreſſu religiōis intētione dānificandi religionē tenetur illi religiōi ad itereſſe ad arbitriū bonorū virorū. Si aūt hoc faciat non ꝑp hoc ſed vt cōſulat ꝓpꝛie vtilitati non tenetur religioni ad aliquam reſtitutionē: ſed perſone

cuius profectū ſpiritualiter īpediuit tenetur in ſpūalibus facere reſtitutionē quā pōt.

1 ¶ Utrū inducēs aliquē ad peccādum conſulendo: ſuadēdo ⁊c̄. teneatur reſtitutōi: R. ſm Sco. vbi. ſ. ꝙ ſic: modo ſibi poſſibili. ſ. inducēdo eum ad penitētiaꝫ efficaciter ⁊ actus virtuoſos. Et ſi ſola iductio nō ſufficit qꝛ facilius ē peruertere q̄ꝫ cōuertere: tenetur ⁊ pro ſe orando: ⁊ per oratiōes alioꝝ īpetrare ſibi cōuerſionē: dūmodo illis peccatum nō pandat. Et licet talis nō poſſit digne ſatiſfacere: tamē iuxta iudicium cōfeſſoris ei eſt aliqua ſatiſfactio iniungenda.

3 ¶ Utrū ſeducēs vl' deflorās virginē: teneaꝛ ad reſtōneꝫ eā ducēdo. vide. ſ. Adulteriū. §. ix.

4 ¶ Utrū dānificans alium in bonis anime vel corporis ex fraudulēto cōſilio: teneatur ad reſtitutionē: R. ſm Ri. vbi. ſ. ꝙ ſic. Et dicit ꝙ appellatōe fraudulēti ꝯſilij ꝯtinetur malū ꝯſiliū datū ex ignorantia: q̄ꝫuis bonū ꝯſiliū dare crederet: ſi debitā diligētiā nō adhibuit ad ſciendū: qꝛ negligētia craſſa ꝓpe dolū ē.

5 ¶ An āt ſacerdos abſoluēs aliquē a peccato a quo nō pōt abſolui: teneaꝛ ad reſtōeꝫ: R. ꝟꝟ. dicit ꝙ nō tenetur tūꝫ ei notificare ꝙ nō potuit euꝫ abſoluere. Peccat tñ mortal'r ſm Ri. de quo vide. ſ. Cōfeſſor. j. Intellige tñ p̄dicta ſi talis ꝯfeſſor ex ignorātia abſolueret. Secus ſi ſciēter ⁊ penitēs patꝰ fuiſſet reſtituere: ſiquid reſtituēdū erat. Nā ex quo dat cāꝫ efficacē ad nō reſtituen. vꝫ teneri. Idem ſi abſoluiſſet ex ignorātia craſſa vel ſuppina vel affectata.

R Eſtitutio. iij. de dānificātibus in bonis corpis: ⁊ ad qd teneaꝛ: Dic ꝫ Sco. i. iiij. di. xv. ꝙ aut itulit vltimū dānū. ſ. mortē aut citra mortē. Et iſtud ē duplex. ſ. remediabile ⁊ irremediabile. Exēplū mutilatio ē irremediabile: qꝛ ipedit ex toto actuꝫ humanū: q ꝯpetit hōi ſm illō mēbrū: puta abſcidit manū dexterā. Remediabile vero ſiue curabile ē: vt vulneratio vel alia leſio curabil'. Si in mutilatōe: hoc dupl'r. vel qꝛ enormis: qꝛ ex toto īpedit aliquē actū hūanū: q ꝯpeteret hōi ꝫ iſtā ptē āputatā: vt ī āputatōe manꝰ dextere: vt dictū ē: vel nō enormis. i. nō ipediēs actū humanū: vt ē āputatio digiti vel ptis eiꝰ. Pro pprio dāno. ſ. vite ablatōe regul'r ī multꝫ cōitatibꝰ ſecuta ē lex taliōis: vt hōicida moriaꝛ. Et rōabil'r: qꝛ hoc nō ſolū ꝯpetit ſm legē moyſi ſꝫ et rōe nāli approbatū ī. l. euāgelica. Mat. xxvj. O is q gladio pit ⁊c̄. Si āt hec pena nō ſit ſibi ſtatuta vel forte aufugit: vel ē occultū: vel hūit gratiā a pricipe: teneꝛ ad reſtōneꝫ faciēdā ſpālē equalētē vite quā abſtulit. Sicut pōt eē equiualētia ī talibꝰ. Nec hoc ſolū ſufficit ſꝫ ſi iterfectꝰ ſuſtētabat aliquē. ſ. patrē ⁊ mrēꝫ vel ꝓpīquos: teneꝛ iterfector oibus illis ad tātā reſtitutionē quātū illis abſtulit ꝑ iterfectōe illius pſone. Et qꝛ vix poſſet aliqs ꝯpēſare digne ꝑ actōes id qd abſtulit homicida: expediret ſil'r anime talis ꝙ ſolueret ꝑ paſſiōes volūtarias ⁊ huiuſmodi. In alia vero dānificatōe. ſ. ꝓ mutilatōe enormi vel nō enormi: cōiter nō ē inſtituta ī eccl'a reſtitutio niſi pecuniaria. Et illa dꝫ correſpōdere nō ſolum dāno qd incurrit quis ꝑ mutilationē ꝓ toto tēpore futuro quo vſurus eēt qs mēbro iſto abſciſo: ſꝫ ēt expēſas expoſitas in curatōe. extra d iniur. c. j. ⁊ ſumiꝛ exo. xxj. Itē dꝫ correſpōdere reſtō ꝯſolatōi ipſiꝰ afflicti qꝛ ꝑpetua ē ſibi deſolatio de tali mutilatōe. Plus āt ē pōderāda mutilatio paupis q̄ꝫ diuitis: qꝛ magis idigebat pte abſciſſa ad victū neceſſariū acquirendū. Et idō plus fuiſſet vſus pte illa ad neceſſaria procuranda: licet ex alia pte ſit aliqua cōditio prepōderans. ſ. dignitas pſone. Sed hoc parum ē reſpectu prime cōditionis.

1 ¶ Quid aūt ſi ſtatiꝫ obijt ⁊ nulle facte ſūt expenſe: R. Spe. ī ti. de iniur. dicit ꝙ tūc eſtimabūtur opere: quibus cariturus ē. Nā forte erat pelliparius vl' mercator: ſꝫ ſi percuſſus mortuꝰ vel mutilatus nō fuerit ī lecto tñ iacuerit: operas eius amiſſas ⁊ expēſas in medicos factas ⁊ medicias reſtituet q pcuſſit. d. c. j.

2 ¶ Sed vſqꝫ ad qd tēpus eſtimabūtur opere quibus cariturus ē: R. idē ꝙ vſqꝫ ad tempus quo veriſimile ē illuꝫ occiſum viuere potuiſſe iuxta eſtimationē legis. ff. ad. l. fal. l. hereditatum cōputationi.

3 ¶ Quid autē ſi nullā habebat artē: R. Spe. vbi. ſ. ꝙ eſtimabitur itereſſe. Idē dic de eo q aliū leſit in bonis naturalibus: vt qꝛ cuꝫ deduxit ad amētiam vel infatuationē vl' huiuſmodi. Nā tenetur primo veniā petere: per ſe vel per aliū: ſi ē occultum. Poſtea tenetur ſatiſfacere plus vel minus ſm culpā offendētis ⁊ dāna que leſo vel alijs prouenīūt ad arbitriuꝫ boni viri. iuxta nōta in. c. de cauſis. de offi. de. vbi hētur ꝙ vbi pena non ē taxata a iure ꝑ

aliquo crimie: ſtādum ē arbitrio boni viri: qȯ
facit ad multa.

4 ¶ Sed quid ſi aliqs occidit aliquē neceſſitate
ieuitabili: R. ſm doc. i cle. ſi furioſus. de hōi.
ꝙ ſi neceſſitate ieuitabili qs mutilat vel occi-
dit: nullā penā meretur: nec irregularitatē in-
currit. de hoc vide. s. Homicidiū per totuȝ:
vbi multa que faciūt ad hoc. Si āt nō fuit ne
ceſſitas ieuitabilis: qꝛ al's fugere poterat ſine
periculo vite ſue: ⁊ tñ occidit illū q aggreſſus
ē eū: tūc ñ teneť ad tantū ſicut dictū ē prius de
malicioſe occidēte vel mutilāte: ſȝ ad arbitriū
boni viri ſm quātitatē culpe ⁊ modū. ⁊ an ip
ſe dederit cām iſti iſultui: puta qꝛ iuerat de no-
cte ad quereñ. quādā iuuenē: ⁊ inuētus a pa-
rētib⁹ puelle aggreſſus ē. Nā hoc cāu ad pl⁹
teneť ad arbitriū boni viri: q̄ȝ ſi nō fuiſſet i cul
pa. Idē dici i prio mēbro hui⁹. q. Nā licet coā
guſtatus ⁊ aggreſſus neceſſitate ieuitabili: ag
greſſorē ſuū occidat: tñ ſi ob culpā ſuam venit
ad hoc: vt qꝛ ibat de nocte tenetur ad reſarciē
dum dānum datū heredibus ꝓpter mortē oc
ciſi ad arbitriū boni viri.

5 ¶ Quid cum in crimie leſe maieſtatis ex ſola
ſcia quis teneať niſi reuelauerit. vt i. l. quiſqs.
C. ad. l. iul'. maie. Pone ꝙ qs ſciat tñ ñ pōt
ꝓbare: an eū puniēs ſit hōicida? Hec qȯ his
dieb⁹ accidit i fcō: R. ſm Jo. de pla. i inſti. de
pu. iudi. ꝙ ſic: Nā illȯ qȯ dr ꝙ ex ſola ſcia qs
teneať: itelligiť qñ ſcia ē ꝓbabilis. p. l. q accu-
ſare. C. de edēdo. Ad qd eiȝ teneť qs reuelare
qȯ ñ pōt ꝓbare? Certe nemo teneť ſubijcere
ſe tormētis que hoc cāu delatori iſligūtur. l. iij.
C. ad. l. iul'. ma. nec ſubijcere ſe ſqualori carce
ris. C. de accu. l. fi. Nulla ē eiȝ cl'pa i diſcrie vi
te ſe ñ ponere. Qui ergo ſolū audiuit ⁊ nō re
uelauit: qꝛ ꝓbare nō poterat imunis ē a deli-
cto p tex. in. l. noſtris. C. de calū. Et idem di-
cit cōſuluiſſe Bal. in quodā ſuo cōſilio qȯ in
cipit. Quāq̄ȝ allegata ſint multa ⁊c̄. Qui ēt
dicit ꝙ officiales cūtes per officia ⁊ occidētes
homies ꝓpter ſolū nō reuelare ſecretuȝ non
probabile: omēs ſūt homicide. Et per conſe-
quens tenētur ad reſtitutionē. de qua. s. i ꝓ-
ximo cāu. Itē homicide ſūt officiales ⁊ tenē-
tur ad reſtitutionē omniū dānoꝝ qui ſine idi
cijs ponūt ad torturā homines qui metu tor-
mētorum cōfitentur delicta per eos ppetrata
ex qua ꝯfeſſione poſtmodū ſuſpēdūť. De hoc
vide. s. diffuſe. Cōfeſſio iudicialis. §. ij.

¶ Quid āt de ꝯfiſcatōe bonoꝝ ꝯmittētiū cri 6
men leſe maieſtatis diuine. ſ. hereſis: qꝛ ipo fa
cto bona eoꝝ ſūt ꝯfiſcata: an talia cōmittētes
poſſint bona ſua retinere: p̄ſertiȝ ſi talia dlicta
ſūt occulta? Dic ꝙ cū bona ꝯſciētia pñt illa re
tinē donec ſnia ſecuta fuerit ſup fcō p iudices
ꝯpetētes: vel donec fuerit ſecuta ſnia ſaltē dcla
ratiua. De h vid diffuſe. s. Abſolutio. j. §. xt.

¶ Quid de ſeditōibus ⁊ ꝯſpiratōib⁹ que fiūt 7
quotidie i ciuitatib⁹ vbi ſūt ptialitates p quas
vna ps ꝯſpirat aduerſus aliā deponēdā: ⁊ ſta
tum aſſumēdū: an cadat in crimē leſe maieſta
tis vt ſic bona publiceť: ⁊ alie pene. d. l. qſqs.
vēdicēt ſibi locū? Sali. i. l. fallaciū. C. d aboli.
dicit ꝙ ſi hoc fit vt eruať ciuitas de ſubiectiōe
iperij aut pape: tūc ē crimē leſe maieſtatis. Si
aūt fiat ꝓpter deponēdū regētes: tūc ē crimē
ſeditōis. Et lȝ ſit capitale natural'r vl' ciuiliter
ſm conditionē perſonaꝝ. vt nō. in. l. j. C. de
ſedi. tñ nō infligit oēs penas pro crimine leſe
maieſtatis ipoſitas niſi fieret in vrbe romana.
vt voluit gl. i. l. j. ff. ad. l. iuli. maie. i ver. i vr-
be. Et p hāc diſtictōeȝ ꝯcorda gl. q̄ vñr ꝯrie.
Qñ āt ciuitas dicať deliquē vel hoies ciuita-
tis. vide notabil'r. s. Abſolutio. j. §. lix. 8

¶ Quid āt ſi qs ꝯmittit ꝓditionem ꝯ vnū ex
iſtis tyrānis italie: q hodie regnāt: nunqd hȝ
locū pena leſe maieſtatis? Rndetur ꝙ aut non
recognoſcit ſupiorē. ⁊ tūc hȝ locum: ⁊ de eo
vt de pricipe ē iudicādū. Aut recognoſcit: vt
qꝛ ē vicari⁹ iperij: ⁊ tūc lȝ crimē leſe maieſtatꝫ
hēat locū. vt. d. l. j. i ver. cuiuſue opa. ñ tñ pe-
na icapacitatis extēditur ad filios ſm Sali. in
d. l. quiſquis. Nota tamē ꝙ crimen leſe maie
ſtatis cōmittitur a ſubdito tātum. iuxta nō. in
cle. paſtoralis de re iudi.

Additio. ¶ Et nō ꝙ i. d. l. qſqs. hr ꝙ 9
tractās vel faciēs ꝓditōȝ
aut tractatū ꝯtra pricipē penā mortis patitur
⁊ publicatōis bonoꝝ. Eoꝝ filij ēt neoꝝ ⁊ ſue
hereditatis icapaces reddūť ⁊ ihabiles ad ho
nores. Filie vō nihil pñt hēre d bōis prnis.
de mrnis ſolā legitimā de hereditate capiunt.
vxores dotes recupant: ⁊ nuptialia lucra ad fi
ſcū veniūt. Reuelator ꝓditōis a pena eximi-
tur ac premiať. Itē nō ſolū tractās de nece pri
cipis icurrit crimē leſe maieſtatis: ſed ēt viro-
rū illuſtriū qui ꝯcilijs ⁊ ꝯſiſtorio pricipis iter-
ſunt: vel ēt ſenatoꝝ. Nā ⁊ ipſi pars corporis
pricipȝ ſūt vel cuiuſlibet. Poſtremo q pricipi

militat cogitauerit ⁊c. Eadē ēt ſeueritate vo/
lūtatē ſceleris qua effectū pūiri iura voluerūt.
Adde ēt qđ notat Bar. i extrauagāti ad re/
primēdā. vbi dicit ꝙ ſi aliqs ꝯmittit crimen ꝯ
officialē pricipalr exercētē iuriſditōez nomie
pricipis ꝙ tal' icurrit crimē le. ma. p. d. ꝯſtōez
que loqr ď rebellātib⁹ ꝯ officiales principis.
Et nō gl. i. l. pñti. C. ď his q ad ec. cōfu. ꝙ ſi
cogitatio ē adeo nuda vt nō tranſierit in ali/
qđ conamen: ⁊ tūc nō punitur. vt. ff. ď penis.
l. cogitatōis. Aut trāſiuit in conamē: licet nō
venerit ad effectū: ⁊ tūc in grauioribus puni/
tur. vt ibi. ⁊. l. quiſqs. C. ad. l. iul. ma. Jn mi
norib⁹ aūt oz ſequi effectū. vt. ff. ꝙ quiſqz iur.
l. j. Jdē Bar. ibi. Et ſic itellige. c. cogitatio.
de pe. di. j. Sec⁹ quo ad eccleſiā que ligat cri/
men oio occultū. vt i cle. j. iūcta glo. de hereti
cis. Adde ēt qđ nōt Ci. in. l. fi. C. ad. l. iul.
ma. ꝙ ꝯmittēs crimē le. ma. remanet dñs bo
norū: donec p ſētētiaz ei auferant. vt. ff. qui ⁊
a qbus. l. queſitū. Jdē Ja. de arc. Jdē Bar.
in. l. iperatores. ff. de iur. fi. vbi dicit ꝙ tam in
crimie hereſis q̄z criminis le. ma. ꝯmittēs per
dit ius admiſtrādi. vt. d. l. queſitū. Jn crimie
aūt le. ma. ⁊ hereſis non publicant bona ipſo
iure: qꝛ nō perdūt dñium ſm iura ciuilia: tñ ď
iure canonū ē hodie expeditū i crimie hereſis
vt ipſo iure pditur dñium. vt i. c. cū ſm leges
de here. li. vj. Jdē Bar. i. l. ſi debitor. ff. ď his
que i fraudē credi. Et vid Ang. are. i li. male
ficiorū. vbi dicit. Et bene ſcias ꝙ q̄z primū qs
incipit tractare crimē le. ma. ſtatim perdit ſua
rum rerū admiſtrationē: ⁊ omnis alienatio in
ſine facta in bonis ſuis ipſo iure nō valet. vt ē
tet. in. l. fi. ⁊ ibi Ci. C. ad. l. iul. ma. Et notat
Bar. plene in. l. poſt ꝯtractū. ff. ď dona. Nō
tñ ipſo iure bona ſūt confiſcata. vt. l. pe. ad fi.
C. ad. l. iul. ma. licet glo. in. c. cū ſm. de here.
in. vj. dicat cōtra. ſ. ꝙ itelligūtur cōfiſcata ipō
iure a die cōmiſſi criminis hereſis. Jta dicit
Bar. in. l. ſi debitor. ff. que in frau. cre. qđ be/
ne nota. ¶ Finis.

10 ¶ Sed querit cum quis poſſidet iniuſte ali/
quam ciuitatē vel caſtrū: qꝛ vſurpauit a vero
⁊ legitimo domino: ſi ſubdit⁹ talis iniuſte poſ
ſeſſoris: vel alius occulte operetur: vt amittat
talem ciuitatē vel caſtrū: vt verus dominus
illam vel illud habeat: an peccet vel incurrat
crimen leſe maieſtatis: Rndet Archi. ſ. i ſum.
ꝙ aut hoc facit ex cupiditate vel odio: aut ze/
lo iuſticie. Si primo cāu: qꝛ inde cōſequit pre
mium temporale vt fieri conſueuit in huiuſ/
modi: nulli dubium quin peccet mortaliter: qꝛ
procedit ex radice infecta: ⁊ ideo nō poteſt ſe/
qui niſi fructus mortiferus dānationis. Non
tamen tenebitur ei qui iniuſte poſſidebat. Si
autem ex zelo iuſto mouetur totaliter: vel etiā
principaliter. Secūdario tamē ſperat inde cō
ſequi aliquam remunerationē tēporalem non
videt peccare: qꝛ quilibet debet proximū iuua
re ex caritate ſicut in pſona ita ⁊ in rebus. Et
hoc quādo verus ⁊ legitim⁹ dñs nō pōt alio
mō recuperare ciuitatē ſuam vel caſtrum per
aliū ſuperiorē: ⁊ ex tali proditōe veriſilr credi
tur nō ſequi ſcādalū vel mortē alicuius. Sz ſi
hoc fieri nō pōt ſine mortibus hominū ⁊ per
turbatōibus ⁊ ſcandalis aliorū: nullo modo
hoc attētandum ē. Vnde Ambro. ſi nō pōt
alteri ſubueniri: niſi alter ledatur: meli⁹ ē neu/
trū iuuare q̄z grauare alterꝝ. xiiij. q. v. dñiqz.
Sed qꝛ quaſi raro vel nūquā iſta fieri pñt ſi/
ne morte hominū ⁊ huiuſmodi: iō nemini cō
ſulen. nec predican.

¶ Quid de dñis terrarꝝ qui excecāt vel muti 11
lant homines pp lepores: ceruos ⁊ huiuſmo
di: que capiūt ꝯ eorum volūtatem: R. Aſten.
li. v. ti. xxix. ꝙ mortaliter peccāt ſi faciunt libi
dine vindicte: aut amore huiuſmodi anima/
liū: aut libidine venādi huiuſmōi aialia que
nullius hominis ſūt: aut ſi ꝓpter vnicū actuz
hoc faciūt: cū nō debeāt ita ſeuere procedere:
niſi ꝯtra ꝯſuetos ad talia. Credo ēt ꝙ ſi ſit cō
ſuetudo loci illius ꝙ ꝓ vno actu tāta pena in
fligat: ꝯſuetudo ē iniq: nec obſeruāda: ⁊ ob/
ſeruātes eam: mortaliter peccant.

r Eſtitutio. iiij. de reſtitutōe dominorū ⁊ officialium.

¶ Vtrū is qui ex aſſumpto officio tenet ali/ i
os defēdere: teneatur ad ſatiſfaciēdū damna
eueniētia: eo ꝙ notabili incuria vel negligen/
tia eos nō defēdat: Rndet ꝙ ſic: vt ſūt dñi ter
rarꝝ: qbus diſtribuūtur reddit⁹ ſui dñij vt ſub
ditos ſuos defendāt. Silr capitanei ⁊ ſtipē/
diarij ſalariati q i iuſto bello ſuos nō dfendūt:
⁊ q ēt ex officio ſuo tñr pupillos ⁊ viduas tue
ri. Medici ēt nō ſolū corporū ſed animarꝝ: vt
cōfeſſores ignari: ⁊ vltro ſe offerentes ad tale
officiū. Notarij ēt ob quorꝝ negligētiā cauſe
multotiēs amittūtur ⁊ iura. Judices quoqz ⁊

aſſeſſores ꝓferẽtes iniuſtas ſñias ex ignorantia: vel incuria ſtudẽdi. Aduocati ẽt ꝓcuratores qui ex defectu ſuo cãs amittunt. Nautę quoq3: architectores ⁊ oẽs his ſimiles quos nõbilis ignorãtia ſiue ſciẽtie: ſiue artis ſue nõ excuſat. ar. ad hoc ex̄ ꝺ iniurijs. c. ſi culpa. Intellige pꝺicta ꝺ medicis: iudicib⁹: aſſeſſorib⁹: ꝓcuratorib⁹ ⁊ alijs q locãt ſe ꝓ medico: iudice: aduocato ⁊ huiuſmõi. Sec⁹ ſi ſe ad huiuſmodi ñ locãt. Et q eos vocaret ad pꝺicta officia: lȝ ꝯſtaret ei ꝺ eoꝝ impitia: ⁊ ipſi ꝓmitterent ſe facturos qꝺ poſſent vl' ex q̃daȝ pietate ꝯſulũt reqſiti iuxta qꝺ melius ſciũt: tũc nõ tenenf niſi ꝺ dolo ⁊ lata culpa: ⁊ ei q tales elegit iputef. Ad pꝺicta facit tex. ſingularis cuȝ glo. i. c. adminiſtratores. xxiij. q. v. vbi habef ꝙ officiales ⁊ alij adminiſtratores q negligunt facere iuſticiã ⁊ ꝺfendẽ oppſſos: eccl'aſticos: viduas ⁊ pupillos ſũt ipo iur excõicati: poſt trinaȝ monitõneȝ: nec pñt abſolui: niſi prius de dãno ſatiſfaciãt. Predictis ꝯcordãt. S. Bernardinus.

2 Utꝝ ille cui pꝛíceps ciuitatꝫ vl' cõe cõmiſit vt iponat collectã ciuibus. tñ q: quoſdã ibi hȝ amicos eos gnãlif ñ grauat. vñ ⁊ oȝ alios plus grauare. An teneaf ſatiſfacẽ: Rñdef ꝙ ſic. nã tenef ad omne dãnũ ex hoc eis illatum quos ſi inuenire ñ poterit tãtũdẽ pauperibus erogabit' qbus ẽt tenef erogare munera ſi q̃ a dictis amicis ſuis accepit. Idẽ Monal. i tractatu reſtõnuȝ. Addẽs ꝙ ſi collecta ẽ antiqua ⁊ debita: ⁊ cã iponens ſe alleuiat: intãtũ tenef dño vel cõitati. Si ꝟo amicum alleuiauit: tũc tenef ẽt dño vl' cõi: niſi prius amicus reſtituerit. Si aũt eſt collecta ꝺ nouo iniuſte ipoſita a dño: puta ad ꝓpriã vtilitatẽ. tũc dño obedire ñ ꝺȝ ꝯ ꝓpriã ꝯſciaȝ i collecta iniuſta. ⁊ ſi aliquẽ grauat: illi ꝺȝ reſtituere. Et ſm iura exactores tributoꝝ ⁊ collectaꝝ q aliqꝺ ẽt tenẽt ꝺ eo qꝺ exigunt tenenf ad duplũ: vt eſt tex. in. l. miſſi oppinãtores. C. ꝺ exac. tri. li. x. Et tenef furti ſi plus ꝺbito exigũt ſub terrore ⁊ ꝑminẽtia dignitatis: ẽt ꝓ alimentis ſuis ⁊ familie vel equorum. l. ij. C. ꝺ lucris aduo. Et ſm. ꝺ. An. ꝺ hu. i. c. ij. ꝺ imu. ec. collecta regul'r illicita eſt. vt. l. hac edictali. §. illicitas. de pa. iura. ſir. vide. s. Priuilegiũ. §. xiij.

3 Quid ꝺ his q ſine vite ſue periculo vel ſui ſtat⁹: vel aliquo alio diſcrimine pñt ꝯdicendo ꝓhibere iniuriã a ꝓximo ſuo: ⁊ ñ ꝓhibẽt: ſȝ tacẽdo ꝑmittũt: Rñdet. S. Bernardin⁹ ꝙ ſi tales ex officio ſuo ꝯdicẽ ⁊ ꝓhibẽ tenenf: ⁊ ex aliquo timore ñ excuſabili vl' puſillanimitate tacẽt: tenenf ꝺ toto dãno: qꝺ ab alijs illatũ ẽ. Exẽpli grã: ſi i ꝯſilio cõitatis vbi ꝺ iponẽdis collectis clericis tractaf: cõſiliarius ibi exiſtẽs ex officio tenef ꝯdicẽ: ⁊ ñ ꝯdicit. Multo magis ſi ꝑ aliquod lucrũ burſale i talib⁹ taceret: in totũ ſatiſfacẽ obligaf. Hoc itellige ſi ñ fuiſſet tale dãnũ: ſi ꝯdixiſſet: ſecus ſi oio ſecutum fuiſſet. nã tũc i nullo tenef. Qui vero ex officio nõ tenef ⁊ talia videt: ſi nõ ꝯtradicit cum ſine ſuo periculo poſſit: peccat mortalit: tñ reſtituere nõ tenetur. Et facit regulã generalẽ: que facit ad multa iſra dicẽda i furtis vel rapinis vel ad quecũq3 alia: ꝙ qui ex officio nõ tenetur obuiare dãno iſerendo ꝓximo: cũ tamẽ poſſit obuiare etiaȝ ſine periculo vite ſue: ⁊ tñ malicioſe nõ obuiat: lȝ peccet mortaliter: non tñ tenef ad reſtitutioneȝ ſm doc. Secũdo obligãtur ſimiliter qui ꝯſentiũt. vȝ qñ ſine tali cõſenſu: talis dãnificatio ſecuta non eſſȝ ſȝ Inn. ⁊ Hoſt. Intellige vbi cooperatõis effectus in opere demõſtratur. Idem dicendum ſm Ray. qñ dãnũ tuo nomine illatũ: ratũ habes. ij. q. iij. qui ꝯſentit. Et ſm Sco. talis cõſenſus: iterpꝛetatiuus dicif. Addit tñ Sco. ꝙ habens ex officio obuiare dãno ꝓximi: ⁊ ñ obuiat ex aliqua cã rõnabili: puta q: vergit i dãnũ reipublice: vel in periculum pꝛopꝛie pſone vel huiuſmodi: non peccat mortaliter: nec tenetur ſatiſfacere in aliquo. 4

Quid ꝺ officijs vl' dignitatib⁹ ſecularib⁹: ſi appetãtur ⁊ petãtur ⁊ ꝓcurẽtur per preces ⁊ obſequia vt officia ptãtꝫ: ſenatoris: capitanei: vexilliferi: ⁊ huiuſmodi: nũquid eſt peccatuȝ: Rñdeo ſm Arch. ſ. ſiquis huiuſmodi querat vel petat: magis ſollicitus de honore ⁊ lucro: q̃ȝ de iuſticia ꝯſeruanda. vnde ⁊ paratus ſeruire amicis i licitis ⁊ illicitis ⁊ lucrari ꝑ phas ⁊ nephas ⁊ deuiare a iur: ne diſpliceat illis: nec punire crimina vt ꝺȝ: peccat mortaliter. Similiter ſi ignorat ea que ſpectãt ad executiõeȝ debitã ſui officij: nec curet iuuari ꝑ aliuȝ: vt ꝑ aſſeſſorẽ: vel ſi ẽ paratus ſe intromittere ꝺ his ad q̃ ſua ptãs nõ ſe extẽdit q̃ȝuis ibi ꝯſueuerit fieri: puta ſi laicus velit ꝺ cl'icis iudicare vl' de eccl'aſticis diſponere qꝺ ei ꝓhibef. Si autem itẽdit i oibus ſeruare ⁊ adminiſtrare iuſticiaȝ in agendis ſalteȝ per pꝛacticam: competenter

edoctus ⁊ in dubijs intẽdit ꝯſilia querere. Illa tamẽ querit ꝓpter honorẽ mũdi ne deſpicabilis hẽatur: nõ ꝑticipãdo officia ciuitatis vt ceteri: vel vt inde lucꝝ ꝯſequat̃: quo ſe ⁊ ſuam familiã valeat ſuſtẽtare: ⁊ hoc ꝑ ſalariũ ꝺputatũ ⁊ alia ꝯſueta: vt ꝺ penis pecuniarijs. ſꝫ de litigijs nihil extorquẽdo a ſubditis vltra ꝯſtitutũ. ſ. apportatõe lignorũ ⁊ victualiuꝫ ⁊ huiuſmodi humana tẽtatio ẽ: nõ ẽ cõdẽnandus. Et multo minus cũ iſta querit: ne priuatus his cõculcetur a ceteris ⁊ imponantur ei onera grauia. Siquis autem hoc faceret ad obuiandũ malis zelo iuſticie deum nõ homines timens: quis eſt hic ⁊ laudabimus eum? Cõmendandus eẽt.

5 ¶ Quid de vẽdentib⁹ officia publica ⁊ dignitates? R. ꝙ tenẽtur ad reſtitutõnẽ pecunie: nõ illis qui dederũt ſed pauperibus: cũ gratis ea cõmittere ꝺberẽt. Et ſm Monal. tenẽtur domini qui dicta officia vendiderũt ad intereſſe illis qui per huiuſmodi prepoſituros tal'r ſũt expoliati. Et taliter emẽtes debẽt grauiter puniri edicto legis iulie. de ambitu. vel. l. vnice. ff. ad. l. iuliã ãbitus. ⁊ inſti. de pub. iudi. §. ſũt preterea. ſ. in. c. aureis. ⁊ ſũt infames. Sãct⁹ ãt Tho. i quadã epiſtola ad duciſſaꝫ barbãcie querẽtẽ ab eo: vtꝝ liceret ei vẽdere officia tẽporalia? R̃ndet ꝙ ſic. di. cũ aũt baluinis ⁊ officialibus veſtris nihil ꝯmittatis niſi tẽporalis officij ꝑtãtem: nõ video quare ñ liceat vobis vẽdere officia: dũtñ talibus vẽdatis de qbus poſſit p̃ſumi: ꝙ ſint vtiles ad huiuſmodi officia exercẽda: ⁊ nõ tãto precio vẽdatur officiũ vt recuꝑare nõ poſſint ſine grauamie ſubditorũ. Sed tñ talis vẽditio oĩno expediẽs nõ videtur: qꝛ frequẽter cõtingit ꝙ illi qui eẽnt magis idonei ad huiuſmodi officia ſũt pauperes vt officiũ emere nõ poſſint: quin ẽt ſi tales diuites ſint: tamẽ qꝛ boni ſũt non ambiunt officia: nec inhiãt ad lucra. Et ſic qꝛ vt plurimũ illi officia emũt qui ſũt peiores ⁊ ſubditos opprimẽtes magis expediẽs videtur: vt bonos ⁊ idoneos ad officia vr̃a eligatis ⁊c̃. h̃ Tho. Clarũ tamen ẽ ꝙ dicta officia regiminis vẽdi ſtrictiſſime ꝓhibẽtur ⁊ taliter aſſumpti nihil debẽt ꝓ huiuſmodi officijs dare: maxime hodiernis tẽporibus: ⁊ experiẽtia teſte quaſi iſinita mala ⁊ extorſiões a ſubditis ꝓueniant ex huiuſmodi vẽditõibus officioꝝ.

6 ¶ An aũt liceat dominis recipere mutuum a talibus officialib⁹: ita ꝙ ſatiſfaciãt ſibi de officio? R. ſm Tho. vbi ſupra ꝙ ſi pacto mutuũ detur: vt officiũ recipiãt: abſqꝫ dubio pactũ ẽ vſurariũ: qꝛ pro mutuo accipiũt officij poteſtateꝫ. vñ in hoc datur eis occaſio peccãdi. Et ipſi ẽt tenẽtur reſignare officio taliter acquiſito. Si tamẽ officiũ gratis datur: ⁊ poſtmodum mutuũ accipitur ab eis qꝺ de officio recipere poſſent: hoc abſqꝫ omni peccato poſſet fieri. Alijs tñ videtur ꝙ liceat mutuare ꝯmuni vel alicui domino ꝓ aliquo officio habẽdo: licet ꝯſequatur magnũ honorẽ vel lucruꝫ. Et hoc quãdo ex tali officio talis nõ habet cõſeq niſi lucrum: qꝺ debito modo debetur tali exercitio. Et hoc quãdo nõ poſſet hẽre illꝺ niſi mediãte mutuo. ſi tamẽ ille ſit aptus ad tale officiũ exercẽdũ. Et hoc ſine vicio vſure. Rõ ẽ: qꝛ qꝺ accipio lucri nõ reſpicit mutuũ: ſed exercitium principaliter: lꝫ ſecũdario ſpereꝫ ex mutuo illo aliquod lucrũ conſequi ſine periculo vſure. Si tamẽ ex ſtatuto vel antiqua cõſuetudine volẽs habere tale officiũ teneretur aliquid ſoluere: ⁊ vt talẽ ſolutionẽ euitaret: mutuum daret: vſurarius eẽt.

¶ Quid de dominis tẽporalibus qui vtũtur male ſuis officialibus: ⁊ negligũt eos corrigere: vel officio priuare cũ male agãt i talib⁹ officijs? Dic ꝙ tenent̃ de omni dãno inde ſecuto ꝑtextu talis officij: vel qñ ẽ negligẽs i certiorando: an ſui officiales bñ vel male ſe gerãt? De hoc vide. s̃. Dñs. §. ij. 7

¶ Quid de officiali q negligit punire crimioſos? R. Io. ꝺ pla. in. l. p̃cipit. C. de cano. largi. li. x. ꝙ dꝫ puniri eadeꝫ pena q̃ crioſus. Naꝫ iudex q repertũ facin⁹ ñ iudicat: tegere vt cõſcius crimioſa feſtinat. Nã ẽ qdam tacitus cõſenſus. l. placet. C. de excu. mu. li. x. 8

¶ An aũt iudex q iniuſte ſñiam tulit: teneatur iſolidũ? Vide. s̃. Aduocat⁹. §. ij. ⁊. Iudex. j. §. ix. Adde tñ ſingulare dictũ Io. an. i. c. cum eſſẽt. ꝺ re iu. li. vj. i gl. i ver. ꝯdẽnãdus. ꝙ ſi iudex per cupiditatẽ: odiũ vel amorẽ iniuſte iudicauit: ⁊ cauſa ẽ ciuilis: tenetur ad reſtõnem dãni: qꝺ ex hoc euenit illi: ⁊ vltra hoc punitur in triplo. Si aũt cã ẽ criminalis: nõ tãtum tenetur ad ſatiſfaciẽdum dãnum a ſe illatum: ſꝫ etiã eius bona cõfiſcanda ſũt. vt in auc̃. vt litigãtes iurẽt. §. ſiquis aũt. Si vero iudex per ignorãtiam ſeu iprudẽtiã iniuſte iudicauit: nõ tenetur inſolidum: ſed tãtum arbitrio iudicis 9

punitur ex quaſi delicto. vt. l. fi. ff. de va. ⁊ ex⸗
traor. co. hec glo. Sed ſi per metū cadentē in
conſtātem virū iudicauit: iniuſte tamē: morta
liter peccauit: ⁊ nō tenetur ad reſtitutionē: niſi
a tēpore accepti officij dubitaſſet de hoc metu:
tunc enim ſm Bal. in. l. ſi. C. de pe. iudi. qui
ma. iu. ſatiſfacere tenetur parti leſe. Idē ſan⸗
ctus Bernardinus qui ēt dicte glo. inherere
videtur: que ē valde notāda: q: facit ꝓ theori
ca Inno. poſita ſupra. Aduocatus. §. xj. ꝙ in
foro cōſciētie nō teneatur quis: niſi de dolo ⁊
lata culpa. Et hoc facit ad nōta ſupra i hoc. c.
⁊ in toto iſto ope. Aliud ſingulare notat idē
ſanctus Bernardin⁹ de eo ꝓ quo iniuſte ſen
tētia lata ē: ꝙ ſi ante ſentētiā nō hūit ꝯſciētiā
malā: ſed poſt icepit habere malā: a qua ſen⸗
tētia aduerſarius nō appellauit: ⁊ cognoſcēs
rem eē alienā ſm Hoſti. ſentētia cū defendit:
niſi haberet conſciētiam remordentē quā re⸗
mouere nō poſſet: quia tūc reſtituere obliga⸗
tur. Et h nota.

10 Quid de iudice qui omittit cōdēnationem
expēſarum: R. Io. de pla. i. l. obſeruare. C. de
decu. li. x. ꝙ tenetur de ſuo refundere eas pti.
l. properādum. §. finautē. C. de iudicijs. ⁊ ibi
gl. ⁊ i. d. l. obſeruare. Quod intellige ſi fuerit
petite. Al's in pari cā negligētie: ſcilicet ptis
nō petētis ⁊ iudicis nō condēnantis: melior
ē cauſa cōuenti. l. ſi ſeruū. §. ſeqtur. ff. de ver.
obli. poteſt tamē condēnare ſi vult: licet nō ſit
petitū. Cum hoc emergit poſt litem cōteſta⸗
tam: ⁊ ſic ad eius officiū ſpectet. l. ediles. §. itē
ſciēdum. de edi. edicto.

11 Utrum cuſtodes ⁊ vigiles qui nō accuſāt
quos in ciuitate reperiūt eūtes poſt ſtatutum
cāpane ſonū ſoluere teneātur illam penā: quā
predicti trāſgreſſores ſoluiſſent: ſi eos accuſaſ
ſent: R. ſan. Bernardinus. ꝙ quāuis morta⸗
liter peccēt ⁊ periuri ſint: ſi tales accuſare iura
uerint: nō tamē tenētur penā ſtatuti ſoluere:
q: illi nōdum condēnati fuerūt: a quibus ta⸗
men ſi aliqd munus acceperūt: tenētur paupe
ribus erogare. Ceterū ſi predicti cuſtodes vi
diſſent tales aliquē dānificare: ⁊ nō reuelant:
tūr huiuſmōi dānificato reſarcir. Si iō a cōi⸗
tate ſalariati ſūt: ſicut qñ cuſtodes vinearū ⁊
poſſeſſionē: q ſil'r p hāc eoꝝ cuſtodiā merce
dē aliquā recipiūt: tūr dānificatis de dāno da
to. De iſtis cāparijs vide. s. Familia. §. viij.

12 Quid de officialib⁹ ⁊ aduocatis q ſequunt
doctrinā Spe. i ti. de aduo. §. nūr. ⁊ §. ſeqſ.
⁊ §. vtriuſqꝫ. vbi deſcribit cautelas quas de⸗
bēt hēre aduocati: tā actoris qꝫ rei: Rndet ꝙ
tūr pti de oi dāno ⁊ itereſſe: qd cōſecuta ē di⸗
cta pars ꝓpter eius verſutias ⁊ cauillatiōes.
Hoc verū ſi cā ē iniuſta. Si aūt ē iuſta. vide
s. Aduocatus. §. x.

Quid ſi officialis ciuitatis vel dñi q ſolet di 13
ci camerari⁹ vel theſaurari⁹ recipiēs pecunias
in itroitu ipſi⁹ ciuitatis d gabell' ⁊ collectis: ⁊
pdictas pecunias aſſignās tēpore dbito alijs
officialib⁹ vel pſonis deteriatis a dño vl' cōi⸗
tate: puta ſtipēdiarijs ⁊ alijs ſeruiētibus eis.
Utrꝫ pecunia ſibi tradita p modū depoſiti ſi
ea negociet: vel eā ꝯmutet: cābiādo florenos
ad monetam uel ecōuerſo: vel mutuo tradēs
vſurā ꝯmittat. Et vtrꝫ lucꝝ inde ſuſceptū faci
at ſuū: R. Archi. f. ꝙ ſi dñs vl' cōitas inde nil
ledat: nec ēt pſone q recipe debent ſalaria ſua:
q: ſtatuto tpe eis ſoluit ⁊ itegre: illd lucrū ſuū
fac rōe ſue iduſtrie. Et pcipue cū ſubſtet amiſ
ſio ei⁹ piculo ſui. vñ ⁊ fideiuſſores tales ſolēt
dare: ⁊ cōitates hoc ſciūt: ac ēt dñi tolerāt. Et
q: res ē ꝯſiſtēs i numero ⁊ pōdere: ñ obſigna
ta. Et ſic ñ ē ꝓprie depoſitū. Sec⁹ āt eēt ſi pe
cunie amiſſio ſubſtaret piculo cōitatꝫ ſeu dñi:
q: tūc lucꝝ eēt cōitatis: ſeu dñi dducta tñ mer
cede laboris illius cā exercētis. Item ſi ex hoc
exercitio ſeqtur dānū creditorib⁹ dñi vel cōita
tis: q: eis ñ ſoluit ſtatuto tpe: ex eo ꝙ camera
ri⁹ pecuniā cōitatis i alijs rꝫ occupatā: tūc te⸗
netur illis de dāno ⁊ peccat grauiter. Si āt in
vſuris exercet talē pecuniā peccāt grauiter ta
lia pmittētes ad quos ſpectat: cū pticipes ſint
peccati: ⁊ tūr ad reſtōnē. Et cōitas ſeu dñs ſi
inde aliqd lucri hēret: quo ad illā partē tene⸗
tur etiā ad reſtitutionē.

Sed qd de camerarijs vel dpoſitarijs cōi⸗ 14
tatis i diuerſis officijs: vt mōtis vl' gabellaꝝ
⁊ huiuſmodi hñtibus recipe pecunias a pſo⸗
nis: vel tradere varijs hōibus pro cōitate: a
quolibet dāte vel recipiēte pecuniā ab eis exi⸗
gūt aliqd: puta vnū denarū ꝓ flor. nūqd ē li
citū: ſi hoc hꝫ ꝯſuetudo loci ⁊ diu ſeruata: Ar
chi. f. diſtiguit: q: aut tales ſūt ſalariati a cōita
te ⁊ ſufficiēter: aut diminute. In prīo cāu ñ pu⸗
tat poſſe eos exigere aliqd vel recipe: q: ibi nō
vr hēre locū ꝯſuetudo: cū videatur itroducta
ex imēſa cupiditate: ⁊ ſic poti⁹ dicēda ē corru⸗
ptela. Et ſic credit talia ſic extorta ex debito

paupibus erogāda. xiiij. q. v. ſi ſane. In ſcdo cāu vr̄ eas poſſe exigere ⁊ ꝯſuetudinē eos excuſare que rōabilis ē: cū ſeruiat illis pſonis: ⁊ nemo cogitur d̄ ſuo bñficiū facere.

15 ¶ Queritur vltimo: vtrū interceſſores apud poteſtatē ciuitatis: ꝓ accuſatis vel incarceratis: reſtituere teneātur ꝙ ſua interceſſiōe adepti ſunt cū p̄dictis? R. ſan. Ber. ꝙ ſi p̄dicti incarcerati vel accuſati erāt innocētes: ⁊ ipſi interceſſores erāt officiales ſalariati a domino ciuitatis vel cōmunitate: tenētur reſtituere eiſdem. Sed ſi nō erāt officiales ſalariati: ſatiſfacere nō tenētur: imo etiam apud deū merent̄. Si vero p̄dicti accuſati vel icarcerati erāt culpabiles ⁊ merito cōdēnandi: tunc huiuſmodi itercessores pecuniā ab eis receptā pauperib⁹ erogare tenētur. Et eiꝫ ipſi iniuſte accuſati dederūt: ⁊ itercessores turpiter acceperūt. vñ regulare ē quando ex parte vtriuſqꝫ: ſcilicet dātis ⁊ recipiētis turpitudo: ⁊ culpa verſatur: illud ē pauperibus erogādum.

r Reſtitutō. v. de falſificātibus monetam.

1 Pro huius materie declaratione queritur qs poſſit facere vel cudere monetā? R. Panor. in. c. quāto. de iureiur. ſm glo. in l. iij. C. de fal. mo. ꝙ nulli licet cudere monetā niſi principi. Inferiori aūt a p̄cipe nō licꝫ: ſine eius cōceſſione. Et hoc ſequitur ibi Bar. P. ⁊ Ci. Intellige niſi ciuitas vel p̄ceps inferior hoc p̄ſcripſiſſet per tantū tēpus de cuius inicio nō extat memoria. vt in. c. ſup quibuſdam. de ver. ſig.

2 ¶ Secūdo quero qua pena punit̄ falſari⁹ monete? R. Panor. ſm glo. in. d. c. quāto. ꝙ aut falſat qs monetā p̄cipꝭ: itellige d̄ nouo adulterādo. ſ. fūdēdo: ⁊ ꝯburi dꝫ. l. ij. ṡ. allegata. Aut falſat monetā ciuitatis ſeu alteri⁹ iferioris ab iperatore: ⁊ capite punit̄. Sic intellige gl. i. l. j. C. eo. Aut nō fabricat monetā de nouo: ſꝫ fabricatā radit. ſ. minuēdo: vel tīgit: puta monetā ereā: vt appeat aurea. Et punit̄ vltio ſupplicio: vel dat̄ ad beſtias ſm ꝯditionē pſone. vt i. l. qcūqꝫ. ff. de fal. Et hūc itellectuꝫ ſeqtur Bar. i. d. l. qcūqꝫ. Et gl. i. l. ij. p̄all'.

3 ¶ Tertio quero qua pena punitur qui ſciēter expendit falſaꝫ monetā? R. Panor. ꝙ liber videtur teneri pena legis cornelie de fal. que regulariter ē deportatio: ⁊ omnium bonorū publicatio. Seruus vero vltio ſupplicio afficit̄: de quo dicēdum. vt in. l. j. in fi. de fal. Et ꝙ talis expēditor teneatur hac pena. vr̄ tex. in. l. lege cornelia. ff. ad. l. cor. de falſa. Sed Bar. dicit hoc ꝓcedere qñ expēdit nūmos plūbeos vel ſtagneos: qꝛ de eis tātum facit mentionē illa lex. Al's dꝫ puniri pena extraordiaria. Et ſic dicit ſe multos defendiſſe a pena legis cor. de fal. Qd̄ ē notādum.

¶ Quarto quero: qꝛ dictum ē falſariū mone 4
te inferioris a p̄ncipe vel monete exce ipſius p̄cipis ſm aliū intellectū debere capite puniri: nūquid d̄beat itelligi de pena mortis? So. Goſ. ⁊ Hoſt. referūt Jo. ere. defendiſſe quēdaꝫ qui falſauerat monetā ciuitatis bononieꝛ vt nō puniret̄ pena mortis nālis ſꝫ ciuilis: qꝛ pēa capitalis ē tripler. vt i. l. ij. ff. d̄ pub. iudi. Dꝫ ergo itelligi de mitiori. Hodie tñ ſtatuta terraꝝ cōiter ꝓuidēt. Et cū illa opi. trāſeunt cōiter doc. Et de illa pena triplici capitali. vide. ṡ. Degradatio. p̄io Rnſo.

¶ Quito quero de. q. quotidiana tp̄e alicu- 5
ius ꝯctus certi debiti: currebat certa moneta que curſu tēporis ē minorata ſeu deteriorata: nūquid ſolutio debeat fieri ſm eſtimationē antiquā vel vt currit? Panor. vbi. ṡ. concludēdo dicta doc. dicit ꝙ duobus modis p̄cipaliter moneta deterioraf vel minuitur. Prio reſpectu curſus: qꝛ ſtante eadē bonitate intrinſeca nō valet tātū ſicut valere ſolebat. Secūdo reſpectu pecunie qꝛ ē diminuta in pondere: vt qꝛ fuit tōſa circūcirca: ⁊ p longū vſuꝫ ē effecta groſſa: vtputa qꝛ erat de ere: ſꝫ in ſupficie erat argētea: qd̄ ex longo vſu corruit. Primo cāu diſtigue: qꝛ aut moneta ē reſpectu curſus i totū reprobata: vtputa qꝛ p̄ceps iterdixit i totū illius curſuꝫ: ⁊ tūc ſm Ja. ⁊ O do. ⁊ Bar. in. l. paulus. ff. d̄ ſolu. ⁊ do. An. i. d. c. quāto. ⁊ cōiter doc. hoc tenēt. ſ. ꝙ dꝫ ſolui ſm eſtimationē antiquā. Et de hoc vr̄ tex. in. c. olim. de cenſi. Nec ob. motiuū tenētiū ꝯriū. ſ. Hoſt. ⁊ aliquoꝝ alioꝝ di. ꝙ pōt ſolui de ātiqua moneta: qꝛ ſatis ē mutuū reſtitui i eadē ſpecie ⁊ bonitate intrīſeca. Et hoc ſi debitor nō fuit i mora. Sꝫ Panor. dicit ꝙ nō ē veruꝫ ꝙ moneta iſta reprobata hēat eādeꝫ bonitatē intrinſecā: cū moneta magis cōſideraf reſpectu curſus ⁊ vſus: qꝫ reſpcū me. Aut ñ ē i totū reprobata: ſꝫ tātū alterata i valore: qꝛ ñ valet tm̄ ſicut valere ſolebat. Subdiſtigue: aut hec alteratio ꝯtigit in ꝑpetuū: vt qꝛ p̄iceps iterdixit ne tātum

valeret: forte ꝓpter lucrū: vt poſſit recollige/
re pecuniā: ⁊ faciat cōflari ⁊ d̄ nouo cudi. Et
tūc ſm do. An. ⁊ O do. d̄bet ſolui ad eſtima
tionē antique monete rōne p̄dicta. ſed Hoſt.
Ja. de are. ⁊ Bar. in. d. l. paulus. tenēt ꝯtrariū.
dicūt. n. ꝙ dānum pertinet ad creditorē ex quo
debitor nō fuit i mora: ⁊ pecunia iſta hꝫ ſuam
bonitatē intrinſecā. Sꝫ Panor. primā tꝫ: q̄r
bonitas pecūie ē reſpectu vſus pricipal'r. Jō
dꝫ i illa bonitate fieri reſtitutio. l. cum qd. ff. ſi
cer. pe. Jtē ſi in totū vſus pecunie eēt repro/
batus: deberet̄ eſtimatio: vt in p̄cedēti mēbro
dictū ē: ergo idē ſi in pte diminuta ē. ar. l. que
de tota. ff. de rei ven. Hoc ꝓbari vr̄ in. d. c.
olim. Et hoc placꝫ Panor. ne iſte creditor ex
ſuo bñficio dānum ſentiat. Secundo caſu qñ
alteratio non ē in perpetuū: ſꝫ ad tēpus: ſicut
ꝯtingit quotidie vnuꝫ flor. magis valere vno
die q̄ꝫ alio: q̄r creſcit ⁊ decreſcit valor ſm tpa.
Et cōiter tenetur hāc variationē ñ debere at/
tendi. ar. optimū in. l. p̄cia rex. ff. ad. l. fal. Si
cut eīm creditor vellet vt ſibi ſolueret̄ plus: ſi
nūc plus valerꝫ: ita dꝫ recipere eandē monetā
ſi minus valeat: ſicut voluit Bar. i. d. l. pau/
lus. ⁊ alij. Q̄d̄ ſatis ē equuꝫ. Putat tñ Pa/
nor. ꝙ ſi nō eēt ſpes ꝙ de ꝓximo hēret augu
mētum: ꝙ deberet hēri reſpect⁹ ad eſtimatio/
nē que erat tpe mutui: q̄r verū ē dicere ꝙ ho/
die nō hꝫ illam bonitatē reſpectu curſus quaꝫ
tunc hēbat. Et ſic militat rō precedēs: maxie
q̄r pōt eē ꝙ nūquā creſcet. Quo vero ad ſecū
dum caſuꝫ principalē. ſ. qñ reſpectu ipſi⁹ mo/
nete cōtingit deterioratio: ⁊ cōmuniter tene/
tur per canoniſtas ⁊ legiſtas ꝙ dānuꝫ ptinet
ad debitorē: q̄r moneta non hꝫ ſuam bonitatē
intrinſecā: quā hēbat ipſe ꝯtractus mutui. Et
predicta ꝓcedūt ēt ſi debitor nō fuit in mora.
Nā ſi fuiſſet in mora: dubiū non ē cōmuniter
ſm doc. quin omne periculū ſpectet ad ipſum
debitorē. Debet enim reddere ſm eſtimatio/
nem que erat tēpore quo debebat ſoluere: niſi
fuiſſet tēporalis ⁊ momētanea.

6 ¶ Sexto quero quid ſigs ex teſtamento reliqt
centū ⁊ tēpore teſtamēti plus vel minus vale
bant: q̄ꝫ hodie valeāt: ⁊ intellige de perpetua
alteratōe. Dic ꝙ dꝫ attendi valor extñs tpe te/
ſtamēti: q̄r de eo vr̄ teſtator ſenſiſſe. vt i. l. vxo
rem. §. teſtamento. ff. de le. iij. Jdē Jo. an. in
Spe. ⁊ O l. in p̄cepto arbitroꝝ eadē ratiōe.
Jdē dic in iudice ꝯdēnante ad certā quātita/
tem. Et per illā. l. vxorem. Jdē O l. cōſuluit
ꝙ ſi teſtator legauit cētū flor. demū ſuperuixit
⁊ mutata ē iterꝝ moneta: ꝙ ſoluendū ē legatuꝫ
ad eſtimatōem monete que erat tēpore teſta/
menti: q̄r de illa teſtator ſenſit. hec Panor. in
d. c. olim. Lu. tñ ro. dicit ꝙ ſi legātur. x. flor:
qui tpe teſtamenti valent minus q̄ꝫ tpe ſolu/
tōis: ꝙ tps ſolutōnis attendatur: ⁊ dicit ꝙ de
hoc ē caſus ſingularis in. l. cū certū. ff. de au.
⁊ ar. le. niſi heres fuerit i mora. vide ēt Bar.
in. d. l. cū certuꝫ. vbi dicit ꝙ ſi ego ꝓmiſi tibi
dare. c. flor. iam ſūt duo āni. Et mō volo da/
re eſtimatōeꝫ ſꝫ preciū quo nūc valꝫ floren⁹.
Creditor vult ſm eſtimationē qua valebat tē
pore ꝓmiſſionis. Certe dꝫ d̄bitor ſoluere ſm
eſtimatōem qua valet nūc: niſi eſſet i mora.

Additio. ¶ Bar. tñ refert ſe ad nōta 7
per eū in. l. j. ff. de au. ⁊ ar.
le. vbi dicit p̄dcā eſſe vera ſi ſoluit̄ pecunia ere
nō ꝯtaminata. q̄r ſi debes mihi certū pondus
argenti ad ligā peruſinā. ſi vis ſoluere pecu/
niam argenteā eiuſdem lige: certe admitteris.
Sed ſi vis ſoluē pecuniā ere ꝯtaminatā vt ſex
tinos: tūc nō admitteris. Ad hoc ē tex. in. l. j.
C. de fabric. li. xj. ⁊ de cano. fru. vr. ro. l. nemi
nem. co. li. Ad hoc ēt facit q̄r qñ ſit pecunia d̄
argēto dꝫ fieri eiuſdē eſtimatōis in forma cu/
ius eſt in mā. vnde expenſa cudendi dꝫ fieri de
publico: vt vr̄ in. l. j. ff. de ꝯtrahenda emp. Cum
ergo ſit eiuſdē eſtimatōis in forma: cuius ē in
mā: nihil tibi nocet: ergo admittit̄ ſolutio. vt i
d. l. j. Jdem tꝫ glo. ibi. Et ex dictis Bar. iſta
nō ꝯtrariantur dictis. ſ. Nec. d. l. cū certū. ꝯtra
riatur. d. l. paulus. ¶ Finis.

¶ Septimo quid i ſtatuto. Pone ꝙ pro tali 8
delicto ſoluātur. x. libre. vel ꝙ tot libre dentur
officiali: demū alteratur moneta ꝑpetuo. Di/
cit notabiliter Spe. i ti. de ſo. §. nūc. ꝙ dꝫ ſol/
ui de pecunia currenti: q̄r de tali vr̄ ſtatutū ſen
ſiſſe. vñ mutata pecunia vr̄ mutatum ſtatutū.
De quo Panor. multū dubitat. Quid enim
ſi tēpore ſtatuti florenus valebat longe plus
q̄ꝫ hodie: dicemus ne ꝙ debeat ſolui ita mo/
dicum: cū ſtatutū voluerit mēſurare penā deli
cto: qd̄ fieri dꝫ. Et idem dico i ſalario ꝯſtituto
officiali. Et cāus vr̄ i ꝯtrariū i. d. c. oliꝫ. Nec ob/
ele. ij. d̄ d̄ci. vbi ſolutio ſit de pecūia currēti: q̄r
ibi ñ alterat̄ diſpō. De hoc dic vt i ſe. §.

¶ Octauo: quid in gratia conceſſa per ali/ 9
quem dominū: vt q̄r conceſſit princeps alicui

c.flor. annuatim sup certis redditibus. De/ mū alterat ppetuo valor floreni: Dic. d. An: q̄ si ignorabat princeps valorē monete dz in/ telligi: q̄ fiat solutio de moneta currēti. Sa tis plz Panor. dū ponderat ignorātiā princi pis. Al's putat secus. ar. d. c. olim.

10 **Additio.** Spe. tñ in. d. §. nūc. tz idi stincte q̄ salaria ⁊ pēsio/ nes debent solui d moneta mutata: ad cuius mutatōem dz intelligi mutatū eē statutū. Idē tz Ioan. in cle. ij. d decimis. d. q̄ si debituz est ex delicto vel statuto: tūc soluet d noua moneta. Idē Imol. ibi ⁊ hoc teneas. Finis.

11 Nono q̄ro de. q. quotidiana. Mutuaui ti bi. x. in auro: nūqd teneor recipe i argēto vel i pecunia minuta. vl' ecōuerso. mutuaui tibi in argēto ⁊ i minuto: an possis soluē in auro me inuito: vel ēt i eadē mā: sz alterius forme: puta mutuaui tibi flor. renenses: vis restituere flor. florētinos i eodē valore: Dic pcludēdo mētē Bar. i. d. l. paulus. q̄ aut mutuaui. c. lib. i flo renis. ⁊ tunc satis ē restitui. c. lib. ēt i alia mo/ neta: q: videor i estimādo illos flor. p. c. lib. illos sic vēdidisse. Sicut dicim⁹ i dote: cū tra dita ē estimata. l. cū dotē. C. d iu. do. Et idem dico i deposito. Aut fuit dictū mutuo vl' dpo no. c. lib. in florenis. ⁊ volo mihi restōnē fie/ ri i florenis: ⁊ tunc pıculuz ⁊ cōmodū diminu tōis vel augumēti ptinet ad debitorē seu dpo sitariū. vñ tenet restituere in florenis fm esti/ matōez existētē tpe solutōnis fiende. Aut fuit simpl'r factum mutuū: vtputa. mutuo tibi. c. florenos. Et tūc: aut sum passurus aliqd dā/ nū recipiēdo i alia forma. ⁊ tunc nō teneor re/ cipere: vt. d. l. paulus. Aut nullū dānum pa/ tior. ⁊ tunc i alia mā non teneor recipere: puta argentum pro auro: q: mutuū dz restitui i eo/ dē genere ⁊ eadē bonitate. d. l. cum quid. Et aliud p alio: inuito creditore solui nō pōt: vt l. ij. ff. si cer. pe. Aut vult restituere i eadez mā sz i alia forma: puta florētinos pro senēsibus. Et cōiter tenet: q̄ teneor recipe. d. l. paulus. Cōsuetudo tñ est in aliqbus ptibus: vt in alia mā possit restitui: que seruāda ē: q: tacite vide tur ptrahi fm loci psuetudinē: vt. l. q̄ si nolit. §. q: assidua. ff. de edili. edi. fm Bar. vbi. s. Et sic psuluit Oldra. In deposito autez vide ter. nōbilē i. l. in naue saufeli. ff. locati. Et satz vr' psiderādū qd fuit tacite actū. s. an pecuniā depositā pfunderet cū sua: vel teneret separa/ tam. hec Panor. in. d. c. quanto.

12 Decimo q̄ro qd d electoribus vel diminu toribus monete. Sūt nāqz pleriqz q grossos argēteos vltra debitum grauiores diminuūt vsqz ad iusti pōderis q̄ztitatē: aut maiori pre/ cio alienant: Vnde fz Tho. q̄ si tal' sūmatim emisset grossos ⁊ aliq dficerēt a debito pon/ dere ⁊ mēsura: tūc quidem illicitū eēt peiores cōi pcio alienare. Nā qd deficit i peiorib⁹: in meliorib⁹ supabundat: ppterea emētes peio res iniuste dānificāt. Si tñ dteriores grossi in sti pōderis sūt: periculū ñ vr: si emptor d gra/ uiorib⁹ ⁊ melioribus lucraret. Quod tñ raro ptingit. Nō tñ fm Arch. s. q̄ vbi qs i aliquo loco: vbi monete diminuti pōderis minus va lent fm illam diminutiōez emit debito precio: ⁊ postea portat ad aliū locuz vbi tantum va/ lent q̄ztū integre monete. Et ita idifferēter ex/ pendūtur. Et tantū eas pputant: q̄ztum inte/ gras: vt i qbusdā ciuitatibus. Sicut ē d flor. renēsibus q in alamania expendūtur sine aliq̄ pōderatiōe: ⁊ ibi mercator pluri eos vēdit q̄z emerit. Nō videt in hoc peccare: cū nulli dā/ nū inferat: ⁊ sibi ex sua idustria ⁊ labore lucrū querat. Sed qui bonas ⁊ integras monetas diminueret: ⁊ sic diminutas portaret ad talem locū: faceret fraudē. ⁊ ptra legē. Et tenet tale lucrū pauperib⁹ erogare: xiiij. q. v. non sane. Sicut etiā nō excusat a peccato: qui monetas malas ⁊ diminutas sciēter daret pro bonis: ⁊ postea ppendit d diminutōe valoris. nō. n. pt absqz peccato fraudis alteri dare pro bonis ⁊ integris.

13 Vndecimo q̄ro. Vtrū ille q singulos dena rios pōderat ⁊ grauiores retinet ⁊ pflari fac. peccet: Vndeo. put colligit ex dictz Io. Io. an. ⁊ Io. d imo. si illi q cudūt pecuniā: q: aliq denarij sūt qnqz maioris pōderis ppterea di minuūt alios i pōdere: q: ñ psit eqlit oēs scul/ pere: tūc tales dicūtur falsarij: ⁊ tenētur ad re stitutōez cōitati: q: corpus pecunie dānifica/ rūt. Si aūt oēs denarij sūt iusti pōderis: sz ali qui sut grauiores: ⁊ illos pflant: ñ credo con/ dēnandos. Secus si raderēt eos etiā vsqz ad debitā sūmā: q: puniri debēt vt dictū ē. s. Sz Bar. i. l. lege cornelia. ff. d fal. dic q̄ q pflat. i. factos ⁊ bonos destruit: dz puniri d falso. ⁊ h si fecit dolose: vt illos numos occultaret. Et hoc videtur verius.

Duodecimo: an falsificātes monetā sint ex/ 14

cōmunicati ipſo iure. Dic ꝙ nō de iure cōi: ꝫ in qbuſdaꝫ locis forte aliud reperiat ꝑ aliquas ꝯſtitutiones ſinodales.

15 ¶ Tertiodecimo. Utrū recipiens falſaꝫ monetaꝫ ignorāter a ſuo debitore poſſit illā expēdere: R. ſm Birar. oldo. ꝙ nō. qꝛ talis nō dꝫ locupletari cū aliena iactura. nec etiā dꝫ miſcere illā malā monetā cum bona.

16 ¶ Quartodecimo. An princeps ſine ꝯſenſu populi poſſit diminuere: vel diminutā iubere expendi ꝓ legitima: R. dꝫ Jnn. i. d. c. q̄zto. ꝙ aut rex vult ex hoc modicum lucrari. ꝛ tūc pōt cum bona ꝯſcientia ꝛ ſine ꝯſenſu populi: ex eo ꝙ ipſe rex ꝑhet auctoritatē monete. Aut vult multuꝫ lucrari: ꝛ tunc nō poteſt hoc facere ſine ꝯſenſu populi. Sꝫ hoc caſu requirit cōſenſus: ſaltem maioris ptis illoruꝫ qui regnuꝫ repſentant: vt in. d. c. q̄zto. ꝛ. l. qđ maior. ff. ad munici. Talis tñ ꝯſenſus nō operat. vt ex territoriū poſſit eodē valore expendi: vt. l. ſi. ff. de iuriſdi. om. iu. Bar. tamē in. l. i. ff. de auro ꝛ ar. le. dicit ꝙ princeps in ꝑdictis nihil dꝫ lucrari. Et expenſa cecche dꝫ fieri ď publico ſm cū. Allegat ad hoc tex. cū glo. in. l. j. de cōtrahē. emptio. Et ſic vult ꝙ moneta dꝫ eē eiuſdē eſtimationis in mā prout ꝛ in forma. Et dicit ꝙ Jnn. in hoc male dixit.

r Eſtitutio. vj.

¶ Quo ad falſificantes iſtrumēta vt ſunt notarij ꝛ huiuſmodi. Et ſciēduꝫ primo: ꝙ tabelliones i principio ſui officij ſex iurant de conſuetudine ſm Hoſt. ꝓut recitat Panor. in. c. ſicut. ne cle. vel mo. Prio: ꝙ de his q̄ videbit ꝛ audiet ꝛ rogat⁹ fuerit: ſine diminutōne veritatis ꝛ cōmixtōe falſitatis ꝯficiet iſtrumētū. Jō ſi rogat⁹ nō ꝯficit inſtrumētū ē periurus. Et ſic ſm eū ſuo iſtrumēto nō poſtea credit. ar. de teſti. teſtimoniū. nō hoc dictū. Sentit eniꝫ per hoc: ꝙ notarius periurus nō poteſt ꝯficere inſtrumētum etiā ſi rogat a partibus. Similiter ex hoc ſunt iſames qbus oēs actus legitimi ſunt iterdicti. ex de teſti. licet ex quadā. Nec tñ dic vera qñ eſt ſecuta ſaltem ſnia declaratoria ď tali periurio. Ante vero talē declaratiōeꝫ inſtrumēta ꝑ eū ꝯfecta tenēt. vide de hoc ſingulariter. ſ. Abſolutio prio. ꝛ. c. falſitas. ꝛ. c. periuriū. Scđo iurat ꝙ ſecreta ſibi iniūcta tenebit. Jntellige qñ ex iuſta cā iniūgit ſilētiuꝫ. Alias aūt cū ſit pſona publica. debꝫ palam ꝛ ſi latēter ꝯficere inſtrumēta. Tertio: ꝙ ſemꝑ vſurario ꝯctu vel in fraudē vſurarū nullū ſciēter cōficiet inſtrumētū. Dic tu ꝙ ſuper nullo illicito ꝯtractu dꝫ ꝯficere inſtrumētū. alˀs dꝫ puniri ꝛ ab officio remoueri: vt notat Bar. in. l. iubemus. C. de ſa. ſan. ec. Quarto: ꝙ ď omnibus inſtrumētis que tradit: tenebit penes ſe ꝓthocolluꝫ. Quinto: ꝙ fidelis erit illi a quo fuit cōſtitut⁹. ſ. ꝙ ſi ſciret dānū ſuū tractari: illi reuelabit ꝑ ſe vel ꝑ aliū. Sexto: ꝙ officiū ſibi iniūctuꝫ exercebit: cupiditate: amore: odio: timore remotis ſm bonam ꝯſcientiaꝫ.

¶ Prio quero. Quid ſi is q exercebat publice officiū tabellionatus nō erat i veritate tabellio: nunqd valebūt inſtrā: Spe. in ti. ď inſtru. edic. ꝯcludit ꝙ nō: ſi a nemine habuit ptāteꝫ. Secus ſi habuit ptātē a ſupiore: ſꝫ ꝑꝑ aliqueꝫ defectū nō poterat hře vel exercere illud officiū. Et hoc cāu loquit. l. barbarius. ff. de offi. ꝑ. De hoc vide. ſ. Cōfeſſio. iij. §. ſi. 1

¶ Scđo quero: an notarius debeat ſcire iura: Spe. vbi. ſ. dicit ꝙ ſic: ne cōmittat aliqueꝫ erroreꝫ. Bar. tñ in. l. generali. C. de tab. li. x. dicit ꝙ nō tenet eſſe doctor vel legiſta: ſꝫ ſatis eſt ꝙ ſciat ſciam notarie: ꝛ alia que regrūt ad pitiaꝫ illius artis. Et vide Jnn. in. c. cū in cūctis. de elec. vbi dicit ꝛ bene: ꝙ quilibet tenet ſcire ea que requirūtur ad officiū ſuum exercēdum. Alias aūt tenet ſi cōmittit per ignorantiam aliquē erroreꝫ: vt in. l. illicitas. ff. de offi. preſi. ꝛ in regula. non eſt ſine culpa. de regu. iur. li. vj. 2

¶ Tertio quero. An notarij falſificātes iſtrumēta: vel alias ſcripturas teneātur iſolidum: R. gnāliter: ꝙ tā notarij q̄ꝫ alij quicūqꝫ falſificantes inſtrā: teſtamēta: libros mercātiarū: ꝛ quaſcūqꝫ alias ſcripturas: tenētur ad omne intereſſe ptis de omni dāno inde ſecuto: ꝑ regulā prius datā: ſumptā ex ď iniurijs. c. ſi culpa. qꝛ oēs tales dāt cām efficacē ad tale dānum. Jdē dic de ſcienter vtētibus talib⁹ ſcripturis. Eodē mō tenētur vtētes falſis mēſuris: pōderibus: ꝛ ſimilibus eadem ratione. 3

¶ Quarto quero: de notarijs ꝛ alijs ſcribis qui cōficiunt cartas de debito vſurarū vel in fraudeꝫ earum: an teneātur inſolidum: R. ſm Birar. oldo. ꝙ ſi ſciēter faciunt cartas vl iſtrumēta de debito vſuraꝝ: ac ſi ſit debituꝫ legitimum ꝛ abſqꝫ vſura: ſicut cartas de duplo vel triplo ꝛc. tūc qdē tenētur reddere vſuraꝫ 4

acceptã: ſi ipſi vſurarij non reſtituãt. Nã ſi h
facerẽt in fraudez receptoris mutui ſm quoſ/
dã: iter quos ē Alex. ð alex. qui dic ꝙ notarij
q̄ ſolũ ſtãt ꝓ illis q volũt recipe mutuũ ab vſu
rario ñ tenẽtur. Qui vero ſtãt ꝓ pte ꝛ lucro
vſurarij tenẽtur: ſi tñ ſic coopati ſũt ad hoc ꝙ
abſq; coꝝ coopatione illa vſuraria pſtatio ñ
eſſet facta. Et plꝫ. S. Ber. Ratio ē: q2 coꝛuz
inſtrm eſt efficaciter coopatiuũ ad hoc: vt vſu
rario talis ſoluat vſura. Si vo in inſtro facta
ē expſſa mẽtio de uſura: tũc ſiqdē nõ tenẽtur:
q2 tũc non efficaciter opantur. Qð tñ intellige
niſi vbi eſſet ꝯſuetudo: p talia inſtra cogere in
iudicio debitores ad ſoluẽdas uſuras. q2 tunc
etiam obligarẽtur.

5 ¶ Quinto q̄ro: qd ð falſe accuſantib⁹? R. S.
Ber. ꝙ ſi falſe accuſauerũt: uel calũnioſe ali/
quẽ denũciauerũt: tenẽ ad dãni dati reſtõnẽ:
ꝛ ſũt grauiter puniendi. ut extra de calũ. c. ſi.

6 ¶ Sexto q̄ro: qd ð falſe teſtificãtibus? R. idẽ
ꝙ ſi p dictuz falſoꝝ teſtiũ aliqua ptium amiſit
cãm ſuã: tenẽtur reſtituere totũ dãnum ei qui
dãnificat⁹ eſt. ar. xvij. q. iiij. ſiquis i atrio. xiiij.
q. v. nõ ſane. Quidaz tñ circa hoc diſtinguũt
dicentes: ꝙ ſi teſtes fuerint diligẽter examina
ti: ꝛ falſuz teſtimoniũ ſciẽter ꝛ uolũtarie tule/
runt: tenẽtur ſicut dictũ eſt. Si aũt nõ fuerunt
diligenter exaĩati: lꝫ mortalr peccauerit: tñ ad
reſtõnẽ nõ obligãtur: q2 ſi diligẽter examina/
ti fuiſſent: forte dixiſſent ueritatẽ: uel eoꝝ fal/
ſitas patuiſſꝫ. Ratio autẽ iſtoꝝ eſt: q2 iſte nõ
eſt principalis in dãnificãdo: ſicut iudex ꝛ ad/
uocatus: ſed magis ſecũdario ꝛ occaſionali/
ter: ſicut de illo qui dat ignez uolenti alienam
domũ cõburere. Et ſic hec nõ eſt cauſa: ſꝫ ma
gis occaſio: q2 nõ ꝓpterea ipſe domũ cõbu/
rit: ſed magis in ptãte eſt iſtius uelle uł nolle
comburere. Sicut de illo qui docet furari: uel
monetaz falſari: q2 hec nõ eſt cauſa: nec uolun
tas faciendi: ſed potius occaſio: ꝛ inclinatiuũ
inducens. Nota tñ ꝙ ſi teſtis ꝓpter teſtimo/
niũ uerũ ferendum aliquid accepit: tenet dare
pauperibus. Quod intelligit Monal. ſi illud
datum fuit a uolẽte corrumpere teſtez. Secus
ſi dans volebat per hoc ſibi iuſticiaz miniſtra
ri: q2 tunc ei reddẽdum eſt. d. c. nõ ſane. Po
teſt tamẽ teſtis percipere moderatas expẽſas
pro ſumptibus quos fecit in eundo: ſtando: ꝛ
redeũdo: vt nõt glo. in. c. ſtatutum. ð reſcrip.
li. vj. Immo etiaz mercedẽ dieruz quibus ſte
tit occupatus pro teſtimonio reddendo: ꝛ q̄/
bus amiſit operas ſuas. Et ſm Bar. in. l. p̄/
ſbyteri. de epi. ꝛ cle. nõ ſolum falſus teſtis ille
eſt qui loqtur falſum: ſed etiam qui ueritatem
nouit ꝛ tacet.

¶ Septimo: quid ð his qui ſunt teſtes ſcien/ 7
ter in inſtrumentis vſurarijs: uel in fraudem?
Dic ꝙ idẽ dicenduz eſt de eis qð de notarijs
dictum eſt. Dant eniz cauſaz efficacem impio
lucro: cum certũ ſit inſtrumẽta ſine teſtib⁹ nõ
ualere.

¶ Octauo: qd de notarijs q prece uel p̄cio te 8
ſtamẽta deſtruxerũt uł occultãt. vñ ñ ſoluũtur
legata ad pias cauſas: nec alia debita? R. S.
Ber. ꝙ qñ a notarijs ſeu a qbuſcũq; alijs te/
ſtamẽta taliter deſtruũt: ꝙ nũq; reperiri pñt:
tenẽtur ad reſtõnẽ omniũ pditoꝝ. Si autẽ ſo
lũ occultãt illa: ſeu occulte cõſuãt: grauiſſime
peccant: nec abſolui poſſũt: niſi illa publice uł
priuate reuelẽt. Tamẽ nõ credo eos ad reſti/
tutõez teneri: cũ heredes creditorib⁹ ꝛ legata
rijs ſemp remaneãt obligati. Idẽ itelligas de
qbuſcunq; alijs ſcripturis: ſiue mercatorum:
ſiue vſurarioꝝ libris ꝛ ꝯſimilibus. Hec. S.
Ber. Quod videt intelligẽdũ i his q ſolũ oc
cultant: nõ requiſiti manifeſtare. Secus autẽ
dicendũ videt i illis q reqſiti an talia habeãt i/
ſtrumẽta: manifeſtare nolũt: ſꝫ potius mẽtiũ/
tur ſe illa nõ hre: q2 tales tenẽtur ad omne dã
nũ qð dicti legatarij: vel alij ex defectu huiuſ/
modi ſcripturaꝝ icurrũt: ſi ex huiuſmodi oc/
cultatiõe creditores in futurũ ſua hre ñ pñt: q2
dant cãz efficacez ad tale dãnũ. Et nõ ꝙ nota
rij etiã tenẽtur ad reſtõnẽ qñ ꝯficiũt iſtrumẽ/
ta renũcitõis ꝛ apponũt ibi clauſulas: quaruz
vim ignorãt ꝯhentes: marie ſi ſunt mulieres:
ꝛ propterea tenent eis de dãno qð aliter non
incurriſſent. puta q2 renũciaſſent ſi ſciuiſſent.
Et hoc nõ q2 ſepe accidit in facto.

¶ Nono: quid de p̄latis q ſubſcribunt ꝛ ſi/ 9
gillant cedulas vſurarioꝝ? R. ſm Hoſt. ꝙ ſi
p̄latus nõ legit tenores: vel etiã ſi legit ꝛ vſu
ra non appareat ibi: q2 forte maior q̄ꝫtitas ibi
poſita ē q̄ꝫ fuerit mutuata: atq; ipſe p̄lat⁹ non
diligẽter ꝯſiderat: fatue facit. ſed tñ in veritate
nõ conſentit. Si vero legit ꝛ percipit verita/
tem: particeps eſt peccati: ꝛ ſi nõ cõmodi vſu
rarum. Nã ſubſcriptio in multis probationẽ
facit ꝛ inducit. extra ð re iudi. cum inter nos.
Idem Goffre.

R Eſtitutio. vij. quo ad rapto/
res. Sciendū ſm Ray. in. iiij. di. xv.
ꝙ ſi tñ ille q ē executoꝛ dāni teneṫ ad reſtōnē:
ſ3 etiā ꝑticipantes in illo crimine tenētur ad re
ſtitutōe3. Participare aūt ꝯtingit nouē mo/
dis: vt infraſcriptis verſibus ꝯtineṫ. Juſſio:
ꝯſiliū: ꝯſēſus: palpo: recurſus. Participās:
mutus: nō obſtās: nō manifeſtans.
1 ¶ Primus dṙ iuſſio. Ille. n. q iubet fieri: pri
cipalioꝛ cā vṙ q̄3 exequēs. vñ princeps q p̄ci/
pit ſubditis: vt faciāt furtū vel rapinā: tenetur
ad reſtōnē: niſi ille q rapuit reſtituat. q2 ille fa
cit cui⁹ auc͂te ſit. Nec valet argumentu3. nihil
h3 de furto vel rapina: ergo non teneṫ. q2 licet
nihil habeat: tñ tenetur: quia fuit in cā furti vľ
rapine.
2 ¶ Quid ſi pater p̄cipiat filio: ⁊ magiſter diſci
pulo: ꝙ rapiat vel fureṫ: R. ꝙ tenetur reſtitue
re: nec filius vel diſcipulus tenentur obedire.
3 ¶ Quid ſi amicus precipit amico pauperi ꝙ
fureṫ: an teneaṫ ad reſtōne3: R. ꝙ nō rōne pre
cepti: q2 nō h3 auc͂tem p̄cipiendi. vñ p̄ceptu3
ſuū nō h3 vim p̄cepti: ſ3 potius iterp̄tandū eſt
ꝯſiliū: vbi abſq3 ꝯſilio alꝰs nō feciſſet. Hij ēt
qui nō iuſſione: ſ3 cōminatōe aliquē inducunt
ad rapinā: tenētur inſolidū. puta cū quis ver/
bis ⁊ modis cōminatorijs īducit aliquē ad i/
ferendū dānū: qđ alꝰs non dediſſet: tenetur q2
p̄ſtat cauſam efficacem ad hoc.
4 ¶ Conſiliū. i. qñ qs alicui ꝯſuluit: vt fureṫ vľ
rapiat teneṫ ad reſtōnē: vt inſti. de ob. que ex
delic. na. §. iterdū. ſi ille alꝰs ſine ſuo ꝯſilio non
fuiſſet facturus ſm Ri. ⁊ Sco. Secus ſi fuiſ
ſet alꝰs facturus. i. fuiſſet ī firmo ꝓpoſito furā
di illud: nec plus: nec minus fecit ꝑꝑ ꝯſilium
ſibi datū. Et hec hn̄t locu3 tā in ꝯ̄ctibus q̄3 in
delictis qñ ꝯſiliū ē fraudulētū: vt quo ad reſti
tutōe3 fiendā ſemꝑ fiat diſtinctio. An alꝰs eēt
facturus: vel ne. vt primo caſu non teneaṫ ad
reſtōnē: l3 alꝰs teneaṫ de crimine. Scđo vero
cāu teneatur ad reſtōnē. In alijs vero a deli/
ctis: ſi conſilium nō ē fraudulētū: nunq̄3 tene
tur ad reſtōnē: nec fienda ē p̄dicta diſtinctio i
hoc cāu. ſ. an ille alꝰs eſſet facturus: vel ne: ꝓ/
ut voluit Panoꝛ. i. c. nuꝑ. de ſen. ex. lic3 Jo.
an. tenuerit oppoſitu3. voluit. n. ꝙ etiā in hoc
caſu fienda foret p̄dicta diſtinctio. ſ. an ille alꝰs
eſſet facturus: vel ne. Sed p̄mū tene. Con/
ſilium. n. ñ obligat: nec neceſſitat. Et iđ apud
ſemetip̄3 debebat expiri: vtꝝ ꝯſilium eſſet ſibi
vtile. Hoc ēt p3 ꝑ regulā nullus. de re. iur. li/
vj. vbi regula poniṫ negatiue. ⁊ excipiṫ tñ: qñ
ꝯſiliū fuit fraudulētū. Rō p̄dictoꝝ colligiṫ ex
tex. xiiij. q. i. qđ precipitur. ⁊ inſti. man. §. tua
gratia. vñ pn̄t poni plura exēpla. qñ quis ob/
ligaṫ ex ꝯſilio fraudulēto: vt p3 ꝑ glo. i. d. re/
gula nullus. Pone exēplū i ꝯ̄ctibus. puta cū
ſcires eū cui mutuabā facultatibus labi: tu cā
tui lucri: idoneu3 foꝛe affirmaſti: conſulēdo vt
mutuarē. qđ eſt notādu3 ꝯ̄ ꝑſonas q̄ ſepe frau
dulēter inducūt ad emēdū ⁊ vēdendū: ſui lu/
cri cā. Na3 tenētur de ſuo ꝯſilio fraudulento.
Itē in eo q cōmodauit vaſa vicioſa: ⁊ fraudu
lenter ꝯſuluit: vt ponerē vinū in eis. Et hoc
fecit aīo vt deſtrueret vel effunderet: vt. ff. cō
mo. l. in cōmodato. In maleficijs autē ſemꝑ
eſt fraudulētū. Et iđ tenetur ꝯſulens nō tātū
illi cui ꝯſuluit: ſed etiā illi ꝯ̄ quē ꝯſiliu3 dedit.
Nā ſi ꝯſuluit occidi: homicida ē. Ite3 ſi ꝯſu/
luit ſeruo vt fugeret vel furtu3 faceret: tenetur
furti vel ſerui coꝛrupti. ff. de ſer. coꝛ. l. i. Ite3 ſi
ꝯſuluit vt mihi fieret iniuria: teneṫ mihi actōe
iniuriaꝝ. Idē vbicūq3 cadit nomē maleficij.
hec notātur ꝑ glo. in. d. regula nullus. Itē cō
ſiliarij ciuitatū: quoꝛu3 ꝯſilio ep̄s bānitur: vel
percutitur: vel ꝑſecutōem patitur: tenētur ad
reſtitutionē totius dāni: vt in. cle. ſiqs. de pe.
Item ꝯſiliarij ciuitatū in quibus fiunt ſtatuta
ꝙ vſure ſoluātur: vel ſolute nō repetātur: vt i
cle. ex graui. de vſuris. De hoc tñ uide. j. Re
ſtitutio. ix. Item ꝯſiliarij ciuitatum: in quibus
fiunt ſtatuta ꝯtra libertatē eccleſie: vltra excōi
catōem: tenentur ad dānu3 qđ alij incurrunt.
Ide3 dic de iniquis ſtatutis ibi factis: ꝑꝑ que
iuſticia impediṫ: ⁊ pauperes opprimūtur: te/
nētur ad omne dānum: qđ ꝯtingit ꝓpter illa
ſtatuta: eodē modo ꝓponētes in ꝯſilio. In/
ducentes: obſeruantes: ⁊ ſm ea iudicantes: ⁊
ſcribentes: dictantes: ⁊ illa exequētes. Et etiā
officiales valētes illis obuiare: ⁊ nō obuiant.
¶ Conſenſus. i. qñ quis cōſentit furi in furto 5
alias ñ furaturo: expreſſo ꝯſenſu: ſine quo dā/
nificatio nō fuiſſet ſecuta.
¶ Quid ergo dicendu3 eſt de iudicātibus: pu 6
ta de illis qui i guerris iniuſtis ⁊ ꝓditionib⁹:
ſeu rapinis ſtatuuntur in aliquo loco: vt dato
ſigno fumi: vel campane: aut alterius rei: gē/
tes ad predam parate currant: ingrediātur ⁊
depredētur ciuitates ⁊ caſtra. An tenēatur ad

reſtitutionē?R̸. ſm. S. Ber. ꝙ predicti tenē tur inſolidū: q꞉ ꝓſtant cāꝫ efficacem ad tale dā nū. Scđo ad reſtitutionē tenetur ille qui ali/ quid opatur: vt proditio vel aliqđ maluꝫ per/ petreť in ciuitate: vtputa cum igneꝫ in aliqua domo accendit: vt cū gentes ad ignem extin/ guenduꝫ currūt: ꝓditio ꝯſequať effectū. Aut cum vnus in capta ciuitate vel terra: ad ſacho manū icipit ponere vnā domū: vľ eā incēdit: vt ad idē opari alij iducātur. Et ſic de ſiľib⁹: Tertio: idē đ incitātib⁹: ſicut ſepe ꝯtingit: qñ gētes deficiētes aīo: nō audēt impia ꝑpetra/ re ⁊ dāna dare: niſi ab aliquo verbis icitatiuis inducanť. In talib⁹ aūt ſm Inn. ⁊ Hoſti. ici tatōis efficacia ꝯſiderāda ē. Nā q̃ꝫto i aliquo fuerit efficacior iductiua ad malū: tāto ampli⁹ ſatiſfacere obligať. Quarto: idē dicēdū de ani mātibus ad rapinā facto: ſicut euenit his qui i guerris iniuſtis iſtrumētis bellicis ſolent vti. Nā ſi tube ⁊ alia iſtrumēta i talibus nil vale/ rēt: ad qđ portarētur ad illas? Sꝫ q꞉ plurimū valēt ad aiandū ⁊ dirigendū equos ⁊ genteꝫ: ꝓpterea nō imerito vtēs in iniuſto bello tali bus iſtrumētis: tm̄ reſtituere obligať: q̃ꝫtū ad maluꝫ efficaceꝫ dedit occaſionem. hec ſanctus Ber. Quinto: idē dicēdū eſt de illis q faciunt foueas ſubter terrā ad intrandū ciuitatē: vľ ca ſtrū: vľ faciūt ſcalas ⁊ funes ad ſupragradien dū muruꝫ: vt ſic poſſint intrare caſtrū: vel fa/ ciunt ſcortaꝫ alijs đ nocte ⁊ huiuſmōi. oēs. n. ꝑdicti ⁊ ſimiles teneť ad tm̄ q̃ꝫtū eorꝫ maľijs ⁊ artificijs dānū datum fuit: etiaꝫ ſi nil habuiſ ſent de rapina vel ſachomano.

7 ¶ Quid autē de his qui aut verbo: aut facto ad rapinā ꝯſenſerunt? Pone exemplū. Quis rapinā diſſuaſit: nec aliqđ rapuit: ſꝫ tm̄ cū ra/ ptorib⁹ iuit vt pſonas rapiētiū liberaret. vtrū ad reſtōnē teneať? R̸. ſm Inn. ⁊ Hoſti. ñ te/ netur: niſi forte raptor nullatenus iuiſſet: ſi co mitatū illius nō habuiſſet. Nam in caſu iſto ſemp tenetur: q꞉ ⁊ ſi verbo diſſuaſerit: tm̄ facto ⁊ auxilio opem ꝑſtat.

8 ¶ Quid autē ſi multi comitati ſunt aliquos ad rapinam: ſeu deuaſtatōneꝫ bonoꝝ: ſiue ad defendēdum eos: ne ledi poſſent vel ibant vt aduerſarios ꝯpeſcerent: ſi vellent ꝓhibere ra pinā: ſeu deuaſtatōeꝫ? R̸. ſm Inn. ⁊ Hoſt: ꝙ tales in foro pnie nō tenētur niſi đ ea rapina: quā quilꝫ fecit: vel que auxilio eoꝝ facta ē. vñ ſi multi alij principales raptores rapuerunt ⁊ deſtruxerūt ſine iſtoꝝ auxilio: lꝫ hij cuꝫ illis co mitati ſūt: i nullo tñ iſti teneť: q꞉ nec ipoꝝ ſcđo: nec ꝯſilio rapinā vel vaſtū pricipales fecerūt: nec tenētur niſi đ illis dānis q̄ facta nō eſſent: ſi tales nō iuiſſent cū eis. Nā tūc tenētur i vi rilē portōeꝫ: ſi eoꝝ fauore alij rapuerūt. Et in hoc apparet rō diuerſitatis iter auxiliū ⁊ cō/ ſiliū: q꞉ auxiliū reſtringiť ſoluꝫ ad illa i qb⁹ dať auxiliuꝫ. Cōſiliū vero extēditur ad oia dāna: que vigore talis ꝯſilij data ſunt. Tenētur etiā ſi aduerſarij crederent ꝙ illi in auxiliū raptorū veniſſent. Et ꝓpter hoc rapinā nō auderent defendere. Idē quoqꝫ de illis qui pacificandi cā vadūt: niſi hoc ſignificēt aduerſarijs. Aľs rapine videtur ꝑſtare cāꝫ efficacē: cū illi timo re eoꝝ res ſuas đfendē nullatenus auſi eſſēt. Et dicit Monal. illū teneri inſolidū qñ alij ſi/ ne ipſo nō auderēt: vel nō poſſent dānū iſer/ re: q꞉ tūc oēs dicūtur quaſi vnus. Alias autē quilꝫ teneť pro pte dāni qđ intulit.

¶ Quid autē de eo: cuius noie facta eſt rapi/ 9
na: ⁊ dū ſciuit ratū habuit: an teneať reſtitue/ re? R̸. Monal. ꝙ ſi talis ratū habuit rapinam vel furtum: qđ eius nomine geſtū ē: teneť re/ ſtituere inſoliduꝫ: qñ ꝓpter huiuſmodi ratiha bitionē impediūť dānificati recuperare dāna.

¶ Palpo. i. adulator: qñ in tantum laudat ⁊ 10
ſtrenuū reputat rapientē: vel iniuſte dānificā/ tem. ⁊ ſibi ſe familiareꝫ exhibet ꝙ multuꝫ ꝓ/ babiliter ꝑſumiť ꝙ ex hoc motus fuerit ad dā nificandū: vel ad nō reſtituendū dānū: qđ intē debat reſtituere: q꞉ talis adulatio eſt qdaꝫ con ſenſus. xciij. di. ſi inimicus.

¶ An autē generaliter adulator teneatur re/ 11
ſtituere? Dici poteſt per regulā generalem: q꞉ ſi per huiuſmodi adulationē ille dānum intu/ lit: alias non facturus: tunc adulator tenetur. Alias ſecus. Idē itelligas de detractore ⁊ vi tuperatore. Nā ſi ꝑ huiuſmodi vituperatōeꝫ: puta dicēdo alicui ꝙ eſt homo đ nihilo: vľ ꝙ eſt homo puſillanimis: ⁊ ꝓpter hoc ille mo/ uetur ad malū ꝑpetrādū: aľs nō facturus: taľ vitupator tenetur ad dānū datum.

¶ Recurſus. i. receptator. ſ. ille apud quē la/ 12
tet latro cuꝫ ſpolijs: ⁊ dūmodo habeat ſpolia in ptāte ſua: teneť illa reſtituere vero dño. nec ē crimine ꝓditionis redarguendus ſi ſpolia furto habita reſtituat. Immo potius exequiť quod iuſticia requirit. Nec ex hoc fidem vio lat: quia i turpi cā debꝫ fides reſcindi. Immo

ſi illa recipet aio ꝯſeruādi furi: vel ſibiipſi: eēt
furti ꝑticeps: ⁊ reus mortis ſm̄ legē huma/
nā: ꝑꝑ qđ neceſſe hʒ illa reſtituere. Qđ itelli/
ge vez ſine ꝓditōe pſone. Et ſi imineret ali/
quod piculuʒ ſibi: vt ſi timeret ne crimē furti
ſibi iponeret: poſſet illa cōmittere alicui pſo/
ne eccl'iaſtice ſub ſigillo ꝯfeſſiōis vt illa reſti/
tuat. Cōcor. Ri. q dicit ꝙ ille apud quē ē dā/
nificantiū recurſus: ſicut ad p̄ꝛocīniū p̄ſtantē:
tenet inſoliduʒ: vl' q recipit latrones ⁊ tuetur
eos: vel rē raptā doloſe celat: ita ꝙ ipedit reſti
tutio: oēs iſti in cāu nr̄o dicūt receptatores ⁊
tenent iſolidū. Idē dicit Monal. đ his q de/
fendūt raptores: ⁊ recipiūt eos in caſtris ſuis
qn̄ p huiuſmōi defenſiōem: vl' receptōeʒ im/
pediunt dānificati recupare dāna: tenēt ad re
ſtitutiōeʒ. Idē dicit. S. Ber. đ eo q receptat
res p rapinā habitas. ⁊ ꝯſeruat taliter ꝙ ex ta
li ꝯſeruatiōe res ille a dn̄o haberi nō pn̄t: ſatiſ
facere obligat: q2 talis tūc ꝯſeruās dat cauſaʒ
efficacē. al's ſecus. Et ſic i p̄dictis ⁊ alijs iſra
dicēdis in mā reſtitutionuʒ recurras ad dictaʒ
regulā generalē. ſ. an dederint cām efficacem
ad tale dānū: vel fuerint cā ſine qua nō fuiſſet
illatū dānum: vel impedita reſtitutio.

13 ¶ Participās. i. qui i inferendo dānū aſſiſtit
coadiuuans dānificanteʒ: ⁊ ꝑticipat in pꝛeda.
talis enim maximuʒ p̄ſtat fauorē. Ideo tenet
ſm̄ Ri. Idem de eo qui p̄ſtat ſcalas vel ferra
menta ad furtū faciendum tenetur ad reſtitu/
tionem.

14 ¶ Quid ſi plures raptores ſunt quaſi pares:
q2 nullus inducit aliū ad eūdū: nec ē dn̄s aliqs
alterus: ſed qlibet p ſe vadit: Rn̄det Monal.
ꝙ ſi vadūt inſimul quaſi vnus exercitus: qli/
bet tenet iſolidum: qn̄ vnus ſine alio nō aude
ret ire: vel nō poſſet dānum inferre: q2 in tali
caſu quilibet iuuat alios ⁊ facit eos fortiores:
⁊ ſunt quaſi ſquame ſeſe p̄mentes: ⁊ oēs ſunt
coopatores. Si vero nō iuerūt ſimul: ſʒ quili
bet p ſe faciebat dānū: nō ꝓuocās alios ad dā
nuʒ dādum: tunc tenet quilibet ꝓ eo qđ fecit:
vel etiam dato ꝙ iuiſſent ſimul: recurrendum
eſt ad regulaʒ generalē nūc dictā. Et ſi vnus
nō intuliſſet dānum ſine alio vel p̄ſentia alio/
ruʒ: tunc quilibet tenet inſoliduʒ. alias ꝓ ra/
ta dāni dati. Et p pꝛedicta pʒ ſo. ad. q. quoti/
dianaʒ. Plures furati ſunt vnum lignum qđ
ſinguli tollere nō potuerunt: an teneant inſo/
lidum: Rn̄det Io. đ ſan. ꝙ ſic: quādo illud cō
tractare vel tollere vnus ſolus n̄ poſſet. ff. de
fur. l. vulgaris. §. ſi duo. Sed ſi vnus potuiſ/
ſet furtū facē ⁊ feciſſet ſine alio: tūc tenet ꝓ pte
ipſum ꝯtingente.

¶ Mutus. i. ille q vidēs aliū dānificari iniu/ 15
ſte: ⁊ ſcit ꝙ v̄bo ſuo ſine piculo ſuo: auxiliū p̄/
ſtare poſſet iniuriā patienti: ⁊ tacet: talis qdeʒ
hoc dānū ſatiſfacē obligat: ſi tali malo obuia/
re ex officio tenebat. Si aūt talis ex officio nō
tenet obuiare: lʒ mortaliter peccet nō obuian
do: n̄ tn̄ reſtituere obligat. Ideʒ tʒ Tho. ſcđa
ſcđe. q. lxij. ar. vij. i ſolutōe vltimi argumēti:
vbi dicit ꝙ nō ſemp ille q nō manifeſtat latro
nē tenet ad reſtōnē: aut q nō obſtat: aut q nō
rep̄hēdit: ſed ſolū, qn̄ alicui ex officio incūbit:
ſicut ſūt pꝛincipes ⁊c̄. Idē tenēt oēs ſūmiſte.
Et iō tenēda ē iſta opinio lʒ Ri. i. iiij. di. xv.
fuerit i ſingulari opiniōe. ſ. dato ꝙ nō teneret
ex officio: tn̄ ſi clamādo pn̄t obuiare ſine picu
lo vite ſue ⁊ nō obuiāt doloſe: tenent ad reſti/
tutionē. tn̄ hoc cōiter nō tenet. Nec ob. c. q̄ʒ/
to. de ſen. ex. quia hoc eſt ſpāle ibi. Et hoc in
fauorē ordinis clericalis: lʒ glo. ibi. teneat ꝙ ſi
ex officio nō tenet defendē clericū: ⁊ nō defen
dat ēt malicioſe nō ē excōicatus. de hoc vide
s̄. Excōicatio. ij. §. x. Et i iſtis tribꝰ caſibꝰ vl/
timis iſti nō dicunt dare cām efficacē ad rapi/
nā q2 nihil coopantur ad illaʒ: ſicut p̄dicti. Et
ſic dicit potius peccatum omiſſiōis q̄ʒ cōmiſ/
ſionis niſi habeant ex officio. Sicut dicimꝰ đ
eo q nō liberat hominē ab iniuſta morte vel n̄
paſcit fame moriētē cū pōt ſi hoc hʒ ex officio
vt q2 p̄latus. Nā tūc eſſet irregularis: ſecus ſi
pꝛiuatus.

¶ Nō obſtās. i. q n̄ obſtat dānificātibꝰ iniu/ 16
ſte cuʒ poſſit: ⁊ ſibi ex officio incūbat: ⁊ ſit ſibi
manifeſta iniuria: ad reſtōneʒ tenet: ſicut ſunt
pꝛ̄cipes ⁊ rectores q ex officio tenent iuſticiaʒ
ꝯſeruare: q2 redditꝰ quos hn̄t ſūt ſtipendia ad
h̄ iſtituta vt iuſticiā ꝯſeruēt. vn̄ tenēt reſtituē.

¶ Nō manifeſtans. i. q ſcit vbi res rapta vel 17
furtiua eſt: ⁊ nō indicat. hic ſil'r nō tenet reſti
tuere: niſi ex officio ad hoc teneat. Poſſet tn̄
pſona pꝛiuata in hoc cāu teneri ad reſtōnē qn̄
legitime ꝓducta in teſtē occultaret veritateʒ:
q2 tunc ex officio tenet. Et hoc voluit Sco. in
iiij. di. xv. ꝙ requiſitus i iudicio: vbi poſſet ſē
tentialiter reſtitui res dn̄o ſuo: ⁊ tamen dicen/
do veritatem nō iminet ſibi piculuʒ ſui ſtatus
vel pſone: q2 tunc tenetur inſoliduʒ ad reſtitu

tionē. Alias ſecus vbi tali teſti imineret ꝑicu/
lum ꝛc.
18 ❡ Drꝛ aūt emētes ď rebus ex rapina teneanf ad reſtōnē? Rñdet. S. Ber. ꝙ aut talia quis emit mala fide aut bona. Si pͥo mō: tūc aut ſciebat: aut credebat eſſe rapinā: aut nō ꝓbabiliter credebat eſſe rē iuſtā: aut nihil ď hoc cogitabat. Pͥo caſu: ſi ſciebat: vel ꝓbabiliter credebat illā eſſe rapinā: tūc ſex modis grauat emptor. Pͥo: qꝛ ſemꝑ rē reſtituere obligat nec liberat vendēdo: vel qlitercūqꝫ alienando nec amiſſiōe vel morte rei: nec ſi auferat violēter: aut inſciēter ď vſu cadat: ſeu quocūqꝫ alio īteruenīēte cāu: quin reſtituere teneat preciū. vñ emēs furtū: ſemꝑ tenet ď caſu fortuito: niſi in vno cāu: puta ſi rē dño tpe ꝛ loco cōgruo obtulerit: ꝛ ille recipe noluiſſet: tunc qdē emptor purgaſſet morā. ff. de ꝯdi. fur. l. in re furtiua. Secūdo: tenet reſtituere oēs fruct⁹ ꝑceptos: ꝛ q itermedio tpe ꝑcipi potuerūt. ex͂ de reſti. ſpo. grauis. Et ſm Ray. intellige fruct⁹ qui ſupſunt deductis expenſis q̄ fiunt grā fructuū querendoꝝ: ꝯgregādoꝝ: ꝛ ꝯſeruādoꝝ: que deducunt tam a male q̄ʒ a bone fidei poſſeſſore. ff. de peti. here. l. ſi a dño. Tertio: qꝛ reſtituēda eſt res ſm optimū eius ſtatū: puta ſi tēpore emptōis vel venditionis vel itermedio tēpore plus valuit: iuxta illud preciū debʒ reſtitui. d. c. grauis. Hoc tñ ſm quoſdaʒ intelligendū eſt qñ res nō habetur: ſed dicunt ſufficere: ſi res habetur ꝙ reſtituat eque bonaʒ ſicut erat qñ fuit ablata. Quod itelligūt qdam verꝫ: niſi medio tempore res plus valuerit: ꝛ illo tempore interfuerit dño rem ſibi traditam fuiſſe: qꝛ forte vendidiſſet vel vſus fuiſſet. Ex cuius carentia oportuit eum aliaʒ emere. nam tunc tenet ad omne intereſſe domino. Et iō non liberat dando rem huiuſmodi bonitatis: qualis erat tēpore quo abſtulit. Qď eſt rōnabile ꝛ notandū. Itē ſm Ray. ſi res melior facta eſt poſtq̄ʒ illam alteri vēdidit: tenet etiā ad reſtitutioneʒ pluris. d. l. in re furtiua. Et hoc etiaʒ intelligi dʒ de ſcdo ꝛ tertio: ꝛ vltra emptore malefidei. Quarto: qꝛ ñ pōt a domino rei recipere ꝑciū: quod etiā de re dedit: poſtq̄ʒ deprehendit rem eſſe ipſius. C. de fur. inciuileʒ. Nec ſe pōt defendere ratiōe ſtatuti ſuper hoc editi. Cuʒ tale ſtatutū ſit cōtra deum viij. di. que ꝯtra. Quinto: qꝛ nō poteſt agere ꝯtra vēditorē de precio ſibi dato. Obſtat. n. ſibi turpitudo ſua. Et hoc niſi expreſſe cauerit x. q. ij. hoc ius. Tamē ſm Alex. de alexan. talis pōt rem emptā reſtituere vēdenti: vt recipiat preciū qď de illa dedit. Sexto: qꝛ ꝑdit expenſas factas volūtarias. nam talis ꝯtractando rem alienā: furtū cōmittit. Et fur ſemꝑ ē i mora. ff. de condi. fur. ſi pro fure. Et ſm hoc: equus furto ſublatus: q̄ʒtūcunqꝫ ꝛ quātiſcūqꝫ expenſis a fure melioratus: reſtituendus ē. Quibuſdā tñ ꝛ ſatis diſcrete apparet ꝙ licet i forinſeco foro ꝛ ciuili equus talis ſit taliter reſtituendus: tamē de equitate naturalis iuris ꝛ ꝯſcientie bone videtur dicendum ꝙ iſte reſtituere debeat furi intereſſe rationabiliū expenſarum: per quas equus melioratus eſt: niſi ꝓ quāto per ciuile iudiciuʒ eſſet inflictuʒ furi illi in penam. Idem quoqꝫ de ꝯſimilibus dicendum eſt. Concor. Ray. Secūdo autem: ſi rapine emptor nō ꝓbabiliter credebat eſſe rem iuſtaʒ cum ꝑcedentibus: in predictis ſex ſociādus eſt. verbi gratia. fuit ductus ignorantia iuris. ſ. qꝛ licet crederet rem eſſe raptaʒ: nō tñ credebat ꝙ illā emere eſſet peccatū: ꝛ tal' ignorantia nō excuſat nec etiā excuſat ignorātia facti craſſa ꝛ ſuppina: vtputa cum quis tēpore belli emit a quodā ſtipēdiario calicē: miſſale: paramēta: ꝛ huiuſmodi. Ideo omnes tales i ꝯſcientia reſtituere obligātur. Tertio caſu: ſi ď hoc nihil cogitabat: ꝛ hoc ꝓpter fatuā ſimplicitatē: in foro ꝯſcientie ēt ſatiſfacere obligatur ſm Hoſt. ꝛ Ray. Idē quoqꝫ dicēdum ſi de hoc dubitabat: qꝛ ſecurior pars eligēda ē. Secūdo aūt caſu principali. ſ. qñ emptor emit bona fide. Et tunc eſt diſtinguendū: ꝙ aut ꝑdaʒ emit: vt eaʒ dño redderet: aut. ſ. vt pro cōmodo ſuo haberet. Si primo. ſ. vt eā dño redderet. ſ. recepto precio: ꝛ itereſſe ſuo: cū al's dñs rei eā nullo mō recupare poſſet: vel ñ tā facilit rehēre: tūc cuʒ vtiliter geſſerit negociū dñi rei: totū poterit recupare ꝑciuʒ ꝛ intereſſe ſuum. Hoc qdā dicunt verꝫ: ꝛ bene: qñ res redempta fuit ꝑuo ꝑcio. Al's ceſſat rō hui⁹ redemptōis: ꝛ ꝯñter effect⁹. Et vbi quis illā rē emit ꝑuo precio: ꝛ expoliat⁹ verīſilr illā rē nō erat rehabiturus: tūc pōt ꝯſequi ꝑcium rei ꝛ cetera. vt dictū ē. In foro tñ ꝯtentioſo non credit tali emptori ꝙ illaʒ rem emerit illa intentione: niſi publice hoc proteſtetur: ꝛ tunc ſi res ſine culpa ſua amittatur: vel ꝑire ꝯtingat: non tenetur. Et breuiter quicquid ſibi adeſt ex illa

rex vt penſio: merces: fructus vel ſil'e: reſtituē
obligaꝛ. Et quicqd ſibi abeſt: vt pciū: mode/
rate expēſe: repetere pōt. vl' cū eo qđ ex ipa re
ſibi aduenit vſqꝫ ad ꝯcurrētē quātitatē pote/
rit ꝯpēſare. Si āt talis ēptoꝛ poſtq̄ꝫ fecit dili/
gēter queri: nō potuit repire cui⁹ res erat: tūc
qcqd res ipſa valꝫ vltra id qđ ēptori ipſi đbeꝛ
ꝓ aia illi⁹ cui⁹ extiterat: paupib⁹ erogādū ē.
Cōſulēdū tñ ē ei ſm Rai. ꝙ hoc publice fiat
vt oīs ſuſpitio euiteꝛ: ⁊ ſic liberatus erit: qꝛ in
hoc vtil'r illi⁹ negociū geſſit. Con. Poſt.
19 ¶ Quid autē dicendū ſi poſt denunciationē
publice factā de huiuſmodi re empta: aut inuē
ta: ⁊ non inuēto dño data ē pauperib⁹: ⁊ poſt
modū repitur dñs illius rei q petit reꝫ ſuā: an
ille qui dedit huiuſmodi reꝫ paupibus teneaꝛ
refundere đ ſuo? Dici pōt ꝙ ſi fecit publice đ
nūciari bis ⁊ ter: ⁊ fecit diligētiā ſuā ad inqui
rēdum vex dñm: ⁊ nō iuenit: ⁊ illā rem cū cō
ſilio alicui⁹ boni viri paupibus dedit: in nul/
lo tenetur eidē. Et hoc quaſi in ꝓprijs termi
nis videtur ſentire Feđ. ꝓut allegat Lau. đ
ridol. i tractatu vſurax. vbi querit quid iuris.
Premiſſo gnāli edicto: ꝙ quicūqꝫ đderit vſu
rarū nomie aliqd: veniat. j. tot dies. ⁊ ſi nemo
venit: nec ēt vſurarius aliquas certas pſonas
aſſignauit. j. terminū ſibi ad id ſtatutū facien/
dū. Statiqꝫ lata ē ſnia p epm: elapſo termino
declarās illas foꝛe icertas: vtruꝫ vſurarius ſit
tutus. ſi poſtea appent certe pſone: qbus eſt
reſtō faciēda? Et ſentit ꝙ ſic: ēt quo ad illos q
tūc erāt extra dioceſiꝫ. Fateꝛ tñ ꝙ talib⁹ ꝯpe
tit remediū ꝯ epm vel paupes. Et plus dicit
ꝙ ſi vſurari⁹ cautōꝫ faciēs: fuit ꝯfeſſus ſe hr̄e
mille i vſuris reſtituēda pſonis đſcriptꝭ i quo
dā libro quē epo aſſignauit. Tractu tpis vult
cogere vſurariū ad dādū ſibi illā pecuniā: tā/
q̄ꝫ icertā. vſurari⁹ dicit. O ñdatis librū: qꝛ vo
lo ſoluere illis: quox ſū debitoꝛ: ⁊ qui in libro
deſcripti ſūt: ne bis ſoluā: ſi deinde veniant ⁊
petāt vt certas: vl' dicit. Ego iā reſtitui pſo/
nis đſcriptis i illo libro: ⁊ ecce plura inſtrumē
ta remiſſionū. Dic' eps. Librx pdidi: ⁊ ſic pa
ratus ſū iurare. Quid iuris. Soluet ne illa vt
incerta? Feđ. finaliter inclinat ad partē ꝙ ſol
uat illa vt icerta. Secundo autē caſu. ſ. quā/
do rapinā emit: vt pro cōmodo ſuo haberet:
tunc ſi probabiliter nō credebat illaꝫ rem fu/
iſſe raptam: puta quia omnes vicini vel ma/
ioꝛ pars ita credebant: nec aliud veriſimiliter
eſtimari debebat: tūc hec bona fides quatuoꝛ
ſibi cōfert. Primo quia durāte bona fide: reꝫ
illam reſtituere nō tenetur. Sed ſi poſtea no/
uerit rem illā fuiſſe raptaꝫ: quia bellū credeba
tur iuſtū. ⁊ reperitur iniuſtū: tūc reſtituere ob/
ligatur. C. de fur. l. alienū. nec pōt petere a do
mino pꝛeciū ipſius rei. C. đ fur. l. incinilē. Te
netur etiā extātes reſtituere fruct⁹. De cōſum
ptis autē nō tenetur ꝓpter bonā fidem. vt. l.
fructus. ⁊. l. ⁊ ex diuerſo. ff. de rei ven. Secū/
do pōt rem vēdere ⁊ alienare: bona fide du/
rante. Sꝫ ſi aliqđ lucrū ex rei venditiōe ꝯſecu
tus ē: dꝫ illud reſtituere domino veniēti. ff. de
cōdi. inde. l. nā hoc natura. Quid autē ſi iſte
qñ emit erat i bona fide: nec hēbat cām dubi/
tandi: tñ poſt emptionē illius rei icipit dubi/
tare: qꝛ dicit' i ciuitate ꝙ talis res fuit furto ſub
tracta an ſi vēdat talem reꝫ tali dubitatōe du/
rāte: teneaꝛ poſtea dño veniēti reſtituere pꝛe/
ciū? qđ ē quotidiana. Et dici pōt ꝙ ſi illā rem
vēdidit durāte illa dubitatiōe: ⁊ nō hēbat cer
titudinē vel pꝛobabilitatē ꝙ eēt furto ſubtra/
cta nō tenetur ad reſtitutionē pꝛecij: qꝛ adhuc
nō erat in mala fide. De hoc ē tex. optimus i
c. ſi virgo. xxxiiij. q. ij. vbi dꝛ ꝙ bone fidei poſ
ſeſſoꝛ rectiſſime qſqꝫ dicitur q̄ꝫdiu ſe poſſidere
ignoꝛat alienū. Cum vero ſciuerit nec ab ali/
ena poſſeſſiōe receſſerit: tūc male fidei pbibe/
tur. Tertio qꝛ nō tenetur reſtituere i caſu foꝛ/
tuito: durāte bona fide. Si eīm res interiꝫ pe
reat ſine culpa ſua: nullo mō tenebitur domi/
no reſtituere. Quarto qꝛ poſt reſtitutionē rei:
ſi eā fecit iudice ſentētiante de precio qđ dedit
cōtra venditoꝛē agere pōt: vt ipm ſeruet indē
neꝫ. xij. q. ij. vulterane. Alr aūt minime pōt:
vnde dicat emptoꝛ dño rei ꝙ illū ad iudicium
trahat: ⁊ poſtq̄ꝫ citatus fuerit denūciet vēdi/
toꝛi ꝙ compeat atqꝫ defendat rem ipaꝫ. Et ſi
res tūc ab eo deuicitur: vēditoꝛ tenetur đ eui/
ctōe: niſi tpe date ſentētie ēptoꝛ per cōtuma/
ciā fuiſſet abſens: vl' niſi per iniuriā iudicis fu
iſſet ſentētia lata. extra de emp. ⁊ ven. c. ſi. Si
aūt ad ſacerdotis pꝛeceptū hoc fecerit in foꝛo
cōſcientie: vēditoꝛ inducēdus ē vt ipm ꝯſer/
uet indēnē. ar. d. c. ſi. Et qđ dictū ē đ euictōe:
idē dicendū ē ſi per plures emptoꝛes ſucceſſi/
ue res trāſierit: qꝛ vnus pōt agere ꝯtra alium
ff. de mino. l. ſed vbi. Quo tamen ad fructus
perceptos an poſſit bone fidei poſſeſſoꝛ illos
retinere? Clarius dicēduꝫ ē ſꝫ Jo. de pla. iſti

de re. di. §. ſiquis a non domino. vbi dicit ꝙ nullus poſſeſſoꝛ. ſ. nec bone fidei: nec male: facit fructus ſuos naturales ex re aliena. l. fructus. ff. de vſur. Jdeo eos extātes dn̄s vēdicat a quocūq̧ʒ: ſed de cōſūptis nō tenetur poſſeſſoꝛ bone fidei: niſi iq̄uātuʒ factus ē locupletioꝛ: qꝛ tūc tenetur ex equitate. l. ſi ⁊ me ⁊ titiū. ff. ſi cer. pe. Sʒ fructus iduſtriales qui exigūt induſtriā ⁊ miniſteriū hominis: vt ſegetes: lac: lana ⁊ ſimilia: bone fidei poſſeſſoꝛ cuʒ titulo ⁊ ſine titulo facit ſuos. Et eos lucraꝛ ꝓpter iduſtriā ⁊ culturā: vt nō poſſint ab eo aduocari. ſ. poſtq̄ʒ ſūt cōſumpti: nec ad eoꝝ̄ preciū tenetur. d. §. ſiquis a nō dn̄o. ⁊. l. bone fidei. ff. de acqui. re. do. Sed ſi nō ſunt cōſumpti: ſed extāt: tenetur reſtituere. vt inſti. de offi. iudi. §. illoꝝ̄. Sʒ male fidei poſſeſſoꝛ: ſi nō habet titulum tenetur de cōſumptis ⁊ de extātibus. l. pe. C. de cōdi. ex. l. Et de percipiēdis d. §. illoꝝ̄. Sed ſi habet titulū: puta per vēditionē: donationē ⁊ huiuſmodi: tūc tenetur de cōſumptis ⁊ extātibus: ſʒ excuſatur a ꝑcipiēdis propter titulū: niſi i quatuoꝛ caſibus notatis i glo. in. d. §. ſiquis. in quibus tenetur de percipiēdis etiā ſi habʒ titulū. Primo ſiquis cōpulit aliquē per metum ſibi vēdere. Jtem ſiquis emit in fraudē creditoꝝ̄. Jtē in eo qui ſciēter emit cōtra pꝛohibitionē legis vel ſtatuti. Jtē ⁊ quarto i eo qui emit ſciēter a fiſco: nō ſolēniter. l. j. C. de fi. iſtru. li. x. Concoꝛ. Monal. in ſū. i ver. fructuū. dicēs. Fructuum alij induſtriales: vt frumentū: vinum: oleuʒ ⁊ ſimilia. Alij naturales: vt poma: ficus: ⁊ ſimilia. Fruct⁹ naturales nō facit ſuos poſſeſſoꝛ etiā bone fidei. vn̄ tenetur reddere vniuerſos poſtq̄ʒ icipit hr̄e ꝯſciētiā rei aliene. d. l. fruct⁹. Quo tamē ad bone fidei poſſeſſorē fac regulam generalē: ꝙ nūquā tenetur vltra q̄ʒ ſit factus locupletioꝛ. l. vtrū. ff. de peti. here. Et nō ꝙ illi dicūtur fructus naturales i quib⁹ natura plus operaꝛ q̄ʒ iduſtria perſone. Et fructus iduſtriales dicunꝛ i quib⁹ plus operaꝛ induſtria: vt in oliua: vinea ⁊ huiuſmodi. De fructib⁹: dāno ⁊ itereſſe reſtituēdis. vide. j. Reſtitutio vltio. §. ij.

20 ¶ Sed quid ſi vnus dictoꝝ̄ raptoꝝ̄ ſatiſfecerit: nūqd alij liberabunꝛ: R. ſm Rai. ſi vn⁹ ſatiſfecerit itegraliter de omni dāno ⁊ expēſis ⁊ incōmodo ſiue itereſſe: oēs alij liberātur: qꝛ n̄ tenenꝛ dānificato. Nā bona fides nō patitur: vt idē debitū bis exigaꝛ. Jdeʒ Hoſti. Addit ēt Rai. ꝙ ille cui ſic ſatiſſit: debet quātū ad iudiciū anime cedere actionē illi qui totū ſoluit: nō quidē vt ab vno totū exigat: niſi forte a pꝛicipali: ſʒ ꝓ ꝑtibus petat a ſingulis: ſed quātū ad foꝝ cōtētioſuʒ nō teneꝛ cedere. Nam qua fronte pōt petere ceſſionē: qui ex culpa ſua dānatur. ff. de admi. tu. ſi plures. la. ij. tn̄ vt ſicut dicit Hoſt. ſiue ſit facta ceſſio: ſiue nō: alij qui nihil ſoluerūt tn̄r in cōſciētia ad releuādū illū qui inſolidū ſatiſfecit quilibet ꝓ ſuis partib⁹. Nam ſoluēs vtiliter geſſit eoꝝ̄ negociū. vnde tenētur hēre ratū ⁊ ei ſatiſfacere. ar. ff. d̄ neg. geſt. l. cū pecuniā. ⁊. l. pōponius. Tho. quoq̧ʒ ſcd̄a ſcd̄e. q. lxij. quaſi declarās dicit: ꝙ ſi ille qui fuit pꝛicipalis: vtputa pꝛecipiēs ſoluit: omēs alij liberati ſūt qui fuerūt ab eo ad dānū faciēdū iducti. Si vero alius reſtituit: tūc illi qui ſūt pꝛicipales: ⁊ illi ad quos res deuenitꝛ tn̄r reſtituere illi qui reſtituit.

¶ Quid ſi ſpoliatus liberaliter remittat reſtitutionē: R. ſm Jnn. Si dimittit pꝛincipali vt raptoꝛi vl̄ pꝛecipiēti liberatus ē ꝯſiliatoꝛ ⁊ huiuſmodi: qꝛ liberatus ē is qui pꝛicipaliter tenebatur: ⁊ qui res hūerat. Sʒ ſi dimittat ꝯſiliatoꝛi: n̄ credo liberatos alios eē ad quos res ꝑuenerūt: niſi expꝛeſſe itellexerit eos liberare. Neq̧ʒ etiā illum qui rapinā fecit: etiā ſi de rapina nihil hūerit: qꝛ de iure naturali ⁊ diuino conueniēs ē ꝙ ſublato pꝛicipali tollaꝛ acceſſoriū: ⁊ nō ecōtrario. Jmmo plus ꝙ ſi liberaliꝛ abſolueretꝛ pꝛicipalis: nō ꝑꝑ hoc abſolut⁹ eēt ꝯſiliarius ſi aliqd ad eū ꝑuenit de rapina: niſi ali⁹ ꝓ eo ſatiſfeciſſʒ. Et tūc iſte ꝯſiliari⁹ i caſu aie teneꝛ ei qui ſatiſfecit ꝓ eo. 21

¶ Nūquid aūt i reſtōe pōt a ṗdictis oib⁹ exigi pena: vt de rapina ⁊ de oi furto manifeſto pena quadrupli: ⁊ d̄ alio furto pena dupli: R. huiuſmōi pene n̄ debēꝛ niſi poſtq̄ʒ adiudicate fuerit: quo caſu pena vnius nō liberat alium. De hoc vide. s. Pena. §. viij. 22

¶ An aūt quis teneaꝛ indicare furē: R. Panoꝛ. i. c. q cū fure. extra de fur. de mēte Bar. i l. ciuile. C. de fur. ꝯcludit ꝙ furtū qs indicare dʒ. Et ſic ꝓpꝛie loquitur. d. tex. qui cū fure. ſi bene pōderetur. Nihil eim dicit de fure: ſed d̄ furto. Sed iudex: vel ex officio imploꝛatoꝛ vel dum ꝓcedit per inquiſitionē generalē poteſt cōpellere ad indicandū furē. Recte ergo pn̄t epiſcopi admonē ⁊ excōmunicare nō idicātes 23

ſures vel furtū: quia ſuperiores tenētur om/
nibus modis purgare ꝓuinciā malis homi/
nibus. vnde ex hac cā poſſūt cōpellere ad ma
nifeſtandū. Nō obſtat predictis ſi dicat ꝙ ad
iſtantiā ꝑtis quis tenetur ꝑhibere teſtimoniū
cōtra furē. ar. l. nullū. C. de teſti. ergo tenetur
idicare. dico ꝙ aliud ē ꝑhibere teſtimoniū: ⁊
aliud idicare ſine teſtimonio. Nā qn̄ quis te/
ſtificat: iā fur fuerat detect⁹ ꝑ accuſationē. Se
cus qn̄ oio ē occultus: q: tūc ad inſtātiaʒ ꝑtis
nō tenetur idicare fureʒ.

14 ¶ Et hec faciūt ad. q. Quidā ꝑdidit libꝝ vel
aliā reʒ. Suſpicat ꝙ ſit i domo titij. Petit ꝑ
iudicē vt querat domus illius: ⁊ vt aperiātur
ſcrinia ⁊ loca ſecreta titij: nūquid iudex debeat
hoc facē: Videt ꝙ ſic ꝑ. l. requirēdi. C. de ſer/
ſu. Cōiter tn̄ ꝯcludit ꝑ doc. ꝙ ſpāle ſit i ſeruo
⁊ i alia re ſeu ꝑſona que pōt ꝯmittere dolū in
ſe occultādo: vt tunc poſſit iſpici domus alte/
rius. vnde ſiquis ſuſpicat ne vxor ſua ſit i do/
mo alterius: tūc pōt petere a iudice vt querat
i domo illius. Secus i alijs rebus que nō poſ
ſunt cōmittere fraudē: tūc nō debet iudex fa/
cere queri domū alterius: q: ꝑiculoſum ē: vt
paterfa. habeat pādere alijs ſuū patrimoniū:
niſi cēt vehemēs ſuſpitio ꝙ eēt in domo illi⁹.
ar. i. l. j. ff. de queſtio.

r **Eſtitutio. viij.** quo ad edētes
⁊ recipiētes de rapina.

1 ¶ Vtrū edētes de rapina: furto: vſura ⁊ hu/
iuſmodi teneant ad reſtōeʒ: R. ſm Alc. de ales
ꝙ q comedūt vel i alios vſus ꝯuertūt aliqd de
vſura: furto vl' rapina ſcient: ſiue ſint religioſi
ſiue alij. Et ſil'r ſi dubitāt an ſit huiuſmōi: tn̄r
ad reſtōem: ne ꝯmittāt ſe diſcrimini. habet eīʒ
ꝓ regula ꝙ quicūqʒ hʒ ꝯſciaʒ de re ꝙ ſit alie/
na: tenet eā reſtituē. In hoc tn̄ vr̄ diſtiguēduʒ
an talis raptor ſit ſoluēdo vel ne: vt i prio cāu
nō teneat comedēs. Hoc tn̄ limita: an ſit res
in qua dn̄ium tranſferat vel ne: vt i rapia ⁊ fur
to i quib⁹ non transfert dn̄ium. Et de talibus
edere nō licet. Si aūt non ē ſoluēdo: tunc aut
ſciēter comedit: ⁊ tūc niſi i caſu extreme neceſ
ſitatis tenet ad reſtitutionē. Si aūt ignorāter
⁊ bona fide: tūc nō tenet de ꝯſūptis ꝑ regulā
poſitā in precedēti. c. §. xix.

2 ¶ Quid aūt de vxore ⁊ familia que ſciēter co
medit ⁊ bibit ⁊ iduit de talib⁹: R. ſan. Ber. ſʒ
Alc. lom. ꝙ aut marit⁹ ē ſoluēdo aut nō. Si
ē ſoluēdo: tūc ſi ſūt ibi aliqua bona de iuſto acq
ſita ⁊ ſeꝑata: de illis viuē pōt. Sʒ ſi ibi ſūt ali/
qua bona de iuſto: ſed itermixta cū impie acqſi
tis ita ꝙ non pōt diſcernere: adhuc de illis vi
uere pōt: dūmodo in mēte habeat viuere de iu
ſto. Con. Rod. Idem etiā addit ꝙ licet talis
vxor de oue vel de boue: ſiue de quacūqʒ re ha
bita de vſuris vel rapina comedere nō poſſit
vltra caſuʒ neceſſitatis extreme: ſi tamē res ſit
empta de vſura: pōt inde comedere ſine caſu
extreme neceſſitatis. Cuius rō ē ſm quoſdā:
q: cuʒ in vſura dn̄ium trāſferat: non ē neceſſe
reſtituē rem habitā ꝓ vſura: ſed ſolū vſurariū
ad ſatiſfaciēdū nō facere ipotētē. Secūdo ca/
ſu qn̄ raptor vel vſurari⁹ nō ē ſoluendo: puta
q: nihil hʒ niſi de vſura: vel q: omia bona ſua
pro vſuris reſtituēdis obligata ſūt: licet de be
ne acquiſitis hēat quedā: tunc ſm Guilr. ol.
etiā ē diſtinguēdū ꝙ ſi talis vſurari⁹ hēat ali/
qua que nō ſūt empta vel habita de vſuris: ⁊
dos vxoris fuit ibi prius qʒ predicte vſure: po
teſt ⁊ debet ide ſolui: etiā dato ꝙ vir eius non
hēat ſufficiētia ad ſoluēdas vſuras. Si vero
nō ſūt ibi niſi empta vel habita de vſura: atqʒ
predicte vſure ibi prio fuerūt qʒ ipſius vxoris
dotes: tūc ipſa reſtituē obligatur quicqd ꝓ vi
ctu ſuo ſeu quocūqʒ alio modo accepit ide: q:
ei ad non reſtituēdū preſtat cām efficacē. Sed
oia predicta itellige niſi in cāu: dū cām expolia
torū agit. ſ. monēdo: ⁊ inducēdo virū ꝓ poſ/
ſe ad reſtituēdū: q: tunc nō tenetur de his que
expēdit: ſeu ꝯſumpſit eo tēpore quo circa eius
emēdatōnē fideliter laborauit: etiā ſi reſtitutio
nō ſequatur. nā qui gerit alterius negociū vti
liter etiā abſentis ⁊ ignorātis: licite recipit ex/
pēſas: nō tamē ſm Rod. de talibus pōt vi/
uere per annū ꝑ vnam admonitionē vel du/
as: ſʒ quādiu ꝯtinue inſtat opportunis horis.
Con. his ēt Hoſti. ⁊ Rai. Vl. ⁊ Guil. Si
autē de correctiōe vſurarij nō remaneat ſpes:
⁊ in vxorē ſuā crudelis ē: ⁊ de ipie acquiſitis
eā viuere cogit: qd habʒ agere talis vxor: Di
cēdū ꝙ triplex habet remediū ſm Rai. Pri/
mū ꝙ ſibi victū aliūde querat: vel ab amicis:
vel a ꝯſanguineis ſuis: aut ꝓprijs manib⁹ la
borando: ſiue alio mō honeſto victū querat.
Secūdū vt denūciet his qui ꝓdeſſe pn̄t: vel ēt
ſi ꝓbare pōt denūciet epiſcopo: vt ꝯpellat eū
paſcere ſuā vxorē de iuſto. Sʒ ſm Hoſt. hoc
remediū inane ē: ſi vxor habet ſuum maritum

crudelē. Tertiū remediū vbi aliud nō poſſit agere: nec per elemoſinā honeſte querere: nec alio modo licito inuenire. ex quo ita artata ē: poterit inde comedē: q̄r tēpore tāte neceſſitatis etiā a furto excuſaret̄ i totū. Neceſſitas eiꝫ non habet legē. Si autē periculū mortis non imineat: manifeſte aliquod peccatū cōmittere videt̄: ꝓpterea aliqua penitentia ei ad cautelam iniungēda ē. ar. extra de fur. ſiquis. Quicunqꝫ tamē talia ſumit: cū magna ꝑcitate ſumere obligat̄. Et interim dolē debet atqꝫ ꝓponē ꝙ ſi poterit in futuꝝ reſtituet quicquid inde expēdit. Et hoc ſatis ſecuꝝ ē. Quartum remediū poteſt addi: ꝙ talis vxor res domus modo licito augumētet atqꝫ ꝯſeruet: q̄r hoc ēt cedit in creditorū vtilitatē: maxime in cōſeruādo res habitas ex uſura ⁊ huiuſmodi: vt ſūt veſtes: ſuppellectilia ⁊ iocalia: ne corrodātur a vermibus ⁊ huiuſmodi. Quītum quoqꝫ ſupaddat̄ ꝙ ſi vir eius habeat plura icerta: vbi ſufficiat ad ſatiſfaciēdū certis: pōt tali vxori p epiſcopū ꝓuideri. Omnibus autē ſupradictis remedijs poteſt vti vxor vſurarij ſi de vſuris habeat dotē: ⁊ vir nihil habet niſi reſtitutioni obligatū. Et vbi vxor poſſet rehabere dotē ſuam: vl' parafrenalia a viro: ⁊ illa tradere pōt alicui honeſte ꝑſone: que de honeſto lucro pecunie: de qua negociabit̄ illa perſona cui cōmittetur: viuē poterit. extra de dona. inter vi. ⁊ vxo. c. p veſtras. Tamē int̄ iſta quinqꝫ remedia valde precipuū ē quod dictū ē. ſ. ſcilꝫ ꝙ iſtet circa eius correctionē tēporib⁹ opportunis. Et licet aliquādo videat̄ deſpatus: nihilominus nūquā ē deſpandū de homine in hac vita: q̄r accidit in pūcto: qđ non ꝓuenit in anno. In omibus tamē caſibus ꝓdictis tenet̄ vxor reddere debitū viro ſuo: ⁊ ecōuerſo: niſi ſubſiſtat aliud ipedimētum.

3 Quid autē de filijs ⁊ familia vſurarij: R̸. ſm Girar. oldo. ꝙ aut vſurarius ē ſoluēdo aut non. Primo cāu ſi ē ſoluendo: ⁊ habeat alia vltra ea que ſatiſfacē ⁊ ſoluere obligatur: de illis viuere poſſūt. Secūdo autē cāu quādo nō ē ſoluēdo: quicūqꝫ đ familia eius: quicquid pro ſuo victu: vel quocunqꝫ aliter acceperint: ſatiſfacere obligātur: q̄r illum ad ſatiſfaciēduꝫ faciūt impotētē: ⁊ ad hoc preſtāt cāꝫ efficacē. Excuſari autē tales ⁊ ꝯſimiles poſſūt ꝓpter. v. Prio ꝓpter ꝓcuratiōnē. ſ. ſi cauſaꝫ expoliatorū agūt. vt. ſ. dictum ē de vxore. Secūdo ꝓpter recōpenſationē: q̄r ſi tātuꝫ ei reſtituūt quantū de ſuo receperūt: ſicut cōtingit in emptōibus: i operis: mercātijs: ꝯmutatōibus ⁊ cōſimilib⁹. nā ſi huiuſmodi ſeruirent vſurarijs in rebus licitis ad augumētum ſubſtātie vſurarij: merito talis merces cū expenſis per eos factis cōpenſat̄. Tertio ꝓpter reſtaurationē. i. ſi ſe reſtauratuꝝ proponat: ⁊ ad hoc facultatē ſe habituꝝ probabilit̄ credit. Quarto ꝓpter ignorātiā: q̄r ſi neſcit rem eſſe vſurariā: nec cām habeat hoc ſciēdi illū vꝫ eē talem. Quito ꝓpter neceſſitatē: puta quātuꝫ ad hoc: q̄r filij ⁊ filie i tali etate ſūt ꝙ alit̄ cōmode viuere nō poſſunt.

Poteſt ēt queri: ſi dū viueret pater titij ex 4
pendit. ccc. libr. i ſtudio ꝓ filio ſuo vt doctor efficeret̄: cū nihil niſi de vſuris hēret. Cūqꝫ de vſuris habuiſſet. M. poſt mortē nō dimiſit filio ſuo niſi. ccccccc. libr. Querit̄ vtꝝ đ ill'. ccc. titius ad reſtitutionē ſit obligat⁹. Ad qđ. R̸. ſan. Ber. Si pat̄ titij nō erat ſoluēdo quādo filiū in ſtudio nutriebat: tūc diſtinguēdum ē. Nā ſi titius credebat ꝙ pater ſuus ſibi de licitis bonis ꝓuideret: ratiōe bone fidei: de bonis iam cōſūptis ſatiſfacē nō tenetur: ſed ſolū de extātibus. Si autē nouiſſet patrē ſuum de vſuris omia poſſidere: ꝓpter conſciētiā leſaꝫ quā habebat in vtēdo alienis reb⁹: debꝫ illas ccc. libr. reſtituere ſm diuinū ius. Et idē iudiciū de ꝯſil'ibus fieri pōt.

Quid aūt de filia que habuit dotē de vſu/ 5
ra: R̸. ſan. Ber. ꝙ ſiquis accepit filiā vſurarij in vxorē: qui nihil tūc tēporis hēbat niſi reddēdum: tunc ſm quoſdā: dotē quā inde accepit cū filia: reddere nō tenet̄. ſi nō craſſa: ſꝫ ꝓbabili ignorātia duct⁹ fuit: q̄r ſeꝫ ꝓbabil'r credebat ſoceꝝ non eē vſurariū. Aut preter illā dotē hēre ſufficiētia ad ſoluēdū. Veru⁹ tamē cū diſtinctōe dicēduꝫ ē. ꝙ quādo pat̄ dotauit filiā: aut nō erat ſoluēdo aut ſic. Prio caſu ſi pat̄ nō erat ſoluēdo: tūc ſꝫ Girar. ol. alioſqꝫ ſolēnes doc. talis gener ex quo ſcit ꝙ dos accepta qñ eam accepit erat neceſſaria ad ſoluēda debita: nō poteſt talem dotē cum bona conſcientia retinere: ſi certi ſūt hi quibus primo talia debebāt̄. Cui⁹ rō ē: q̄r de alioꝝ reb⁹: nullaten⁹ ſꝫ deū illa potuit dotari. Si tñ vſurarij filia talē dotē vult reſtitui: ⁊ ei⁹ marit⁹ obſtat: cl'pa erit mariti ⁊ ñ vxoris. Et hoc ſi illa ꝓponat dotē illā reſtituē ſi vir eius añ ipſam obi/

ret. Si aũt ecõuerſo vir ei⁹ vult illã reſtitui: ſ3
vxor eius obſiſtit: nec patit̃ illã reddi: tũc for/
te illi ſufficit: ꝙ ipe nõ ꝑcipiat de bonis illis ⁊
ꝓponat qñ poſſet reſtituere illã. Si vͦo vtri/
q3 in nõ ſatiſfaciẽdo ex mala volũtate cõcor/
dant: tũc in ſtatu dãnationis ambo viuũt. In
remedium tñ ꝑiculi dici poſſet ꝙ ſi pater talis
vxoris ſeu ei⁹ heredes haberẽt ſufficiẽtia ad ſa
tiſfaciẽdũ certa: tũc ſi talis dos ſit ꝑua i totũ.
Si aũt magna: in ꝑtem. De certis dioceſan⁹
poſſet cũ tali muliere ſm diſcretũ iudiciu3 di/
ſpẽſare. Cõſulẽdũ eſt autẽ tali mulieri d̃ bo/
nis certis vſure habẽti dotem: cũ ſibi nõ põt
aliter ꝓuidere: ꝙ ſi ꝯtingeret eam premori vi
ro: d3 in finẽ vocare viru3 ⁊ filios ſi illos h3:
ac eis ꝓteſtari dotẽ ſuam fuiſſe d̃ vſuris: ob/
ſecrans ⁊ obteſtãs quatenus reſtituãt: q2 illã
nullo mõ poſſunt licite retinere: qđ ſi nõ fece/
rint: nõ ei: ſed imputabit̃ illis. Secũdo aute3
ſi pater vſurarius dotauit filiã ſuã eo tp̃e quo
etia3 remanebat ſoluẽdo: ⁊ per cõſequẽs non
ꝓpter dotes illas factus ẽ impotẽs ad ſoluen
dũ: non tenet̃ recipiens ſatiſfacere qđ recepit
q2 qñ vſurarius verus dñs dedit: ⁊ ſine ipſa
erat potẽs ſatiſfacere: ꝓpterea nõ dedit ei re/
cipiẽs ad nõ reſtituẽdũ cãm efficacẽ. Si autẽ
impotẽs poſtea factus eſt: nõ ẽ culpa recipiẽ
tis. vide tñ Panor. i. c. cu3 tu. de vſuris. vbi
format. q. de vſurario nõ habẽte pecuniã niſi
vſurariã: qui ſine fraude maritauit filiam: ⁊
dedit dotem genero reſtituẽdã filie in caũ ſo/
luti matrimonij. Querit̃ nũquid poſt ſolutu3
matrimoniũ ⁊ dotẽ ſibi traditã teneatur ſatiſ/
facere creditoribus: ex quo non adſunt alie fa/
cultates. Fede. ꝯſilio. lxiij. ꝯſuluit: ꝙ ſi nõ in
fraude3 ꝯſtituta fuit dos: nõ tenetur filia reſti
tuere: l3 habeat ex cauſa lucratiua: q2 illa nõ eſt
pecunia vſuraria. Nã pecunia vſuraria tran
ſiuit in dominiũ mariti: ⁊ illa eſt alia pecunia q̃
ꝓficiſcitur ex bonis mariti. Sed. d. An. du/
bitat de hac deciſione: cum dos ſit qđ vniuer
ſale: vt notat Bar. in. l. j. ff. ſo. ma. Et in vl̃i
vna res ſuccedit loco alterius: vt. l. imꝑator.
ff. de le. ij. Itẽ ſi filia i ꝑtãte erat: ergo heres: ⁊
prius reſtitui debẽt oĩa d̃bita. Sed aduerte ꝙ
Fede. loquit̃ qñ filia nõ erat heres. S3 poſſ3
dici ꝙ licet nõ ſit heres: nõ d3 habere quarta3
ſua3: niſi prius deductis oneribus ⁊ debitis.
hec deciſio videt̃ ſatis dubia. Forte de rigore
iur̃ ꝓcedit opinio Fede. Sed de equitate ꝓ/
cederet alia opinio.

Additio. S3 ſiquis vellet ſuſtinere
opi. Fed. q̃ vr̃ rõabil̃: ſa 6
ciat tria ꝑſuppoſita q̃ ẽt ꝑſupponit ipe Fed.
Primo: ꝙ iſta filia ñ erat heres. Scđo: ꝙ pr̃
ei⁹ dedit dotẽ genero nõ i fraudẽ creditorum.
Tertio: ꝙ h̃ filia ñ recepit pecuniã vſurariã ab
heredib⁹ mariti: ſ3 marit⁹ eã accepit. Et iõ ſi/
bi iputet marit⁹ ſi pecuniã alijs d̃bitã accepit.
⁊ d̃ ſua propria fuit dos mulieri reſtituta: ma/
xime cũ pecunie vſurarie dñiu3 trãſeat in acci
piẽtẽ: l3 ꝯpetat repetitio. Et maxie poſtq̃3 ma
rit⁹ nũmos a ſocero receptos cu3 nũmis ſuis
imiſcuit: q2 ꝑ imixtione3 tales nũmi dicunt̃ cõ
ſũpti: ⁊ trãſit dñiu3 i maritũ ẽt ſi illi nũmi fuiſ/
ſent totaliter alieni: vtputa furto ſubtracti: vt
ff. de ſolu. l. ſi alieni. Cum ergo illius pecunie
dñiu3 trãſierit i ſoceru3: ⁊ iterim i dñium ge/
neri: p3 filiã ñ teneri d̃ ſuis dotib⁹ ad ſatiſfactõ
nẽ ꝑdictã. Non ob. de vſuris. c. tua. ⁊ de ſe/
pul. c. ſi. q2 ibi d3 intelligi d̃ filijs ⁊ extraneis q
ſũt heredes. Nec ob. ſi diceret̃ ꝙ mulier rece
pit pecuniã cum onere ſuo: q2 dico ꝙ pecunia
quã recepit ab heredib⁹ mariti: nõ erat one/
rata: nec debita his qui ſoluerũt vſuras patri
iſtius filie: lic3 ꝑſona patris eſſet obligata. Et
poſito ꝙ bona vſurarij ſint tacite obligata ſol
uẽtibus vſuras: ñ tñ bona iſtius q recepit pe/
cuniã ab vſurario: maxie poſtq̃3 iſte maritus
iſtã pecuniã quã recepit a ſocero cu3 ſuis nũ/
mis imiſcuit. q2 ꝑ imixtiõnem ⁊ ꝯſumptione3
facta ẽ pecunia mariti: poſito ꝙ maritus eſſet
ꝑſonaliter obligatus creditoribus ſoceri. Nec
ob. c. cũ tu de vſuris. Nam iſta nõ recepit pe
cuniã vſurariã: nec rem emptã ex pecunia uſu
raria. Preterea illa decre. ñ dicit ꝙ bona uſu
raria ſint tacite obligata: ſed dicit ꝙ vſurarij
ſi de pecunia uſuraria emerũt poſſeſſioes ſi ñ
hñt vñ ſatiſfaciãt: illas vẽdãt vt d̃ ꝑcio eaꝝ ſa
tiſfaciãt. S3 certe hoc idẽ eſſ3 ſi ille poſſeſſio/
nes fuiſſent al̃s de pecunia licite acqſita. Nõ
ob. ff. q̃ i frau. cre. l. ſi. §. i. q2 ibi ꝑſupponit̃ ꝙ
ſocer i fraudẽ creditoꝝ dotẽ ꝯſtituit qđ ñ pre/
ſupponit̃ i caũ nr̃o. h̃ Fed. qui ẽt videt̃ tenere
ꝙ l3 gener fuerit i fraude: tñ ſecus ẽ in eo qui
ab ipſo bona fide accepit. Finis.

Vtrũ famuli uſurariorũ teneant̃ ad reſtitu/ 7
tionẽ ſalariorum ꝑceptorũ ⁊ expenſaꝝ. R. ſm
S. Ber. ꝙ aut iſti ſunt famuli: q i domo eius
morant̃: nõ ad exercendu3 fenus: ſ3 ei ſeruiũt:

puta ad mēſam vel eum aſſociant hincinde ⁊
huiuſmodi: ⁊ de talibus dicendum ē ſicut de
vxoribus: quia ſi vſurarius nō ē ſoluēdo: nul
lo modo de bonis vſurarij viuere poſſūt: nec
īſuper ſalariū ſuū ab eis ſuſcipere: niſi duo ibi
concurrant. Primo ꝙ ſit ibi aliquid de licite
acquiſitis: non autē empta vel habita de vſu/
ris. Secūdo ꝙ tale ſalariū prius fuerit ibi q̄ꝫ
vſure: his autē duobus cōcurrētibus: predi/
cti ſalariū ſuum ſm aliquos ſuſcipere poſſūt:
etiā dato ꝙ vſurarius non hēret ſufficiētia ad
ſoluēdas vſuras: hoc tamē ñ ē vſqꝫquaqꝫ tu
tum: de bonis aūt illiꝰ viuere eis nequaq̄ꝫ lꝫ.
Aliter darēt ei ad nō ſoluēdū cām efficacem:
vbi vſurarius nō ē ſoluēdo. Si autē dicti fa/
muli ſūt ꝓprie ſeruiētes ⁊ mercenarij: tūc di/
cēdum ꝙ ſi vſurarius non ē ſoluēdo: aut iſti
ſeruiūt i rebꝰ licitis ⁊ honeſtis: ⁊ tūc ſi ꝓpter
diminutionē ſubſtātie vſurariꝰ nō fiat magis
ipotēs ad ſoluēdū: licite poſſūt ꝯdignā ſuſci/
pere mercedē. Et hoc q2 vtilitas quā ꝯſequit
inde vſurariꝰ talis ex illo ope cū mercede me/
rito ꝯpēſatur: ⁊ ꝑꝑ mercedē mercenarijs da/
tā paupior minime dici pōt: cū loco mercedis
hēat cōmodū operaꝝ: vt ſūt q agros eius co
lunt ⁊ uineas ⁊ huiuſmōi. Et forte dicēdū idē
d illis ſuitoribꝰ q hērent curā veſtiū ⁊ aliarū
reꝝ ipſiꝰ vſurarij: vt recipe valeāt expēſas ⁊
ſalariū vſqꝫ ad tātā ſūmaꝫ ad quātam aſcēdit
iſta vtilitas: ſꝫ plus recipe nequeūt. Idē dic d
vxore vt. ſ. dictū ē: qñ hēret curā pdictaꝝ re/
rū: ꝙ pōt recipe expēſas vſqꝫ ad dictā quāti/
tatē ad quā ſe ꝯfert dicta ſua vtilitas. Si autē
ſūt alij ſeruitores ſeruiētes vſurario i illis i q/
bus eū ad ſatiſfaciēdū: dū recipiūt ſalariū: faci
unt ipotētē: ⁊ tūc lꝫ ſeruiāt ei i rebꝰ licitꝭ ⁊ ho
neſtis nō peccēt: imo apud deū qñqꝫ merent:
tñ ſalariū ſm quoſdā minime ſuſcipe pñt: cuꝫ
ex hoc ad ſatiſfaciēdum eū faciūt ipotētē: ſicut
medici: barbitōſores: baile. Et lꝫ tales ab vſu
rarijs ſalariū acceptare nō poſſint: tñ illis i ex
trema neceſſitate ſubuenire tenētur. Et ob p/
dicta inferūt quidā. ꝙ cū iudei, cōmuniter vi/
uant ex vſuris: nec ſint potētes reſtituere: acci
pientes p donationē: vel alio titulo lucratiuo
aliqd ab eis: tñr ad reſtitutionē accepti: faciē/
dā illis a qbus iudeꝰ accepit vſuras: ēt ſi aliqd
ab eis acceptū ſit ꝓ pēa. vt. ſ. Iudeus. j. Si
āt quis aliqd ab eo hūerit q nō ē ſoluendo ti/
tulo oneroſo: puta q2 emit vel habuit propter
operas ſuas vel permutationē: vel aliā one/
roſam cām: nō tenetur ad reſtitutionē: niſi il/
lud ſciuerit fieri i fraudē creditorū. Et dicitur
ſcire: ſi creditores ſūt ſibi proteſtati ꝙ ſit i eoꝝ
preiudiciū. vt i. l. ait pretor. §. ſiqs ꝑnceps. ff.
de his que i frau. cre. Itē quādo ſcit eū habe/
re creditores ⁊ alienauit omia bona ſimul. Ex
illa eīm vł i alienatōe preſumit fraus. vt. ff. e.
l. omēs. §. lucius. Iteꝫ tertio quādo hoc eui/
dēter appet: vt q2 ſcit aliquē ipotētē reſtituē
⁊ aliquid vēdere: vel emere ad ludū: luxuriā:
guloſitatē: vel aliter inutiliter conſumēdū. Et
ſic i fraudē creditoꝝ. Et ex pdictis colligitur
ꝙ cū iudei ⁊ alij vſurarij cōiter ꝓpter vſuras
nō ſint ſoluēdo: accipiēs aliqd ab eis etiā titu
lo oneroſo: puta locatōe: venditōe vel ſil'i: ex
quo manifeſte fiūt impotētiores ad ſatiſfaciē/
dum: tenet reſtituere illis a qbus accepte ſunt
vſure: ſicut ꝯtingit in vēdente eis gallinas vł
alia ad guloſitatē ꝑtinentia: vel pulchra veſti/
menta ⁊ alia ſil'ia ad pōpoſitatē: vel qui ad ta
lia locāt ſibi operas: vel ad radēdū: vel ad po
liēdū ⁊ huiuſmōi.
¶ Quid aūt de ꝯſanguineis ſeu amicis: do/ 8
meſticis: ſocijs: ⁊ quibuſcūqꝫ alijs q d bonis
ipſiꝰ vſurarij comedūt: bibunt: ſiue dono: ſiue
quocūqꝫ alio mō recipiunt? ℞. ſan. Ber. ꝙ ſi
vſurarius nō ē ſoluēdo. i. ꝙ oia bona que hꝫ
vix ſatiſfactōi ſufficiūt: licꝫ hēat aliqua de licite
acqſitis: tales inq̄ꝫ quicqd predictis modis ſu
ſcipiūt ſatiſfacere obligātur: q2 ēt ad nō ſatiſ/
faciēdū preſtāt cām efficacē. Si āt ē ſoluēdo:
tūc nō tñr. Si āt de hoc dubitāt: ⁊ adhuc ex/
tat res: ſatiſfacere obligātur ne ꝓ re tꝑali i di/
ſcrimine aiam ſuā ponāt ſm regulā. ſ. poſi/
tam. Si tñ hūiſſent bona fide tales ab vſura/
rio: credentes illas res eē ſuas: durāte tali bo
na fide: de conſumptis nō tenētur. Caueāt tñ
vt dictum ē. ſ. ne ducātur bona fide lupi que
ſcꝫ ſit ignorātia craſſa ⁊ ſuppina: que etiā eos
de ꝯſumptis nō excuſaret.
¶ Vtrū debentes aliquid recipe ab vſurario 9
ex ꝯtractu vel quaſi: aut ex maleficio vel quaſi
poſſint accipe ab eo qd debetur? ℞. Alex. lom.
ꝙ ſic: dūtamen rem vſurariā: furtiuam vł ꝛa
ptam non recipiāt i ſpecie ſua. Qd quidem in
vſura ē verum ſm eos qui tenēt ꝙ in vſura
nō trāſfertur dominiū. Scdm autē alios pñt
recipere etiā ipſam rem in ſpecie habitā ex vſu
ra. hunc tamē caſum quidaꝫ limitant ſicut. ſ.

dictnm ē: dūmō nō ſit in fraudē creditorum/ De hoc vide. ſ. Iudeus. j. §. x.

10 ¶ Vtrū autem mutuātes denarios vſurarijs poſſint repetere: R. ſan. Ber. ꝙ ſi bona fide creditor vſurario pecuniā mutuauit: vt ex illa ꝯmodum ſuū licite faceret: ⁊ lucrādo ſorte ex ea ſe liberaret: ⁊ tunc recipe pōt qđ liberaliter mutuauit ēt ſi alr ille nō ſufficeret ad vſuras ſoluēdas: aut alia ⁊ nō iuſta cā illaꝫ mutuo ei dedit: puta ad ludendū: aut ad meretrices vel hyſtriones: ⁊ tūc nō pōt debitū ab illo recipe q alr ñ ē ſoluēdo. Con. Buil.

11 ¶ Vtruꝫ locātes domos vſurarijs ad ſenus exercēdū teneātur reſtituere pēſioneꝫ: R. ſan. Ber. ꝙ lꝫ ſint ꝑticipes oium peccatoꝝ que in eis ex ſenore ꝑpetrātur: nihilominus ratione ꝯtractus locatōis: in quo lucrū trāſfertur i locātem: poſſūt tale lucꝝ nō illicite retinere: niſi vſurarius tūc ipotēs eēt reſtituere acquiſitas vſuras: q: tūc nō pñt recipere pēſionē niſi prius debuiſſent habere.

12 ¶ Vtrꝫ pdicatores qui vadūt ad raptores vt eos idu cāt ad penitētiā ⁊ ad reſtōeꝫ poſſint comedere ď rapina: R. ſm Rai. ſiue iducāt eos i pdicatōe gnāli: ſiue in pſuaſione ſpāli creu ſant: maxie ſi apud alios nō pñt cōmode iuenire. extra ď ſen. ex. cū volūtate. Et hoc itelli ge cū moderamie: ⁊ ſi ſit ſpes ꝓbabil ď illoꝝ correctōe. Itē ſi pp eoꝝ expēſas ñ ſubtrahat facultas reſtituēdi i toto vl i pte. Sꝫ ſā. Ber. dicit vel in magna pte: ⁊ hoc rōabilius.

R Eſtitutio. ix. ¶ Quo ad coopatores vſurarū. Et hi quidē multiplices ſūt. Ex qb⁹ primi ſūt ad vſurā mutuū accipiētes. Circa qđ aduertēdū ſm ſan. Ber. ꝙ duo neceſſaria ſūt ad hoc ꝙ ſine mortali culpa homo tale mutuū ſuſcipe poſſit. Prio ꝙ q mutuū pſtat nō ſit iductus ab alio: ſꝫ a ſcipo ad tale mutuū dādū patus ſit. Scđo ꝙ q mutuū ſuſcipit ad hoc ob ltiaꝫ cāꝫ ex neceſſitate cogat. vno iſtoꝝ ďficiēte ſemp accipiens mutuū ſub vſura: mortalr peccat. Et ꝯcludit ꝙ ēt i neceſſitate extrema ñ lꝫ aliquē renitentē iducere dare mutuū ad vſurā: imo potius liceret ſm eū: neceſſaria ꝓ ꝯſeruanda vita rapere violēter: qꝫ illū iducere ad tale mutuū: ⁊ ſi facit mortaliter peccat. Forti⁹ ergo peccant ſm eū q tale mutuū ſuſcipiūt ad voluptates explēdas i vanitatib⁹: laſciuijs atqꝫ ludis: vel vt homo luxuretur āplius: vel ditetur q: ſemp mortale peccatū ē. Sed hec opi. nimis dura vř. Iō Dir li. iij. alr dicit ponēs tres opi. circa hoc. Quidam eim dicūt ꝙ cuilibet licet accipere ꝓ quolibet opere virtutis: vt ſi velit inde facere elemoſinā vel edificare eccleſiā. Sꝫ nō licet accipere ſub vſuris: vt luxurioſe viuat. Alij dicūt ꝙ diſtinguēdū ē de opere virtutis: vtrū ſit neceſſariū vel nō. Tu vero dicas ꝙ ſi accipiēs ſub vſura pecuniā ſi dās erat pat⁹ dare alteri ⁊ accipiēs indigeat nō peccat. ar. xxij. q. j. mouet. licet nō accipiat ꝓ opere virtutis: ſed ꝓ opere idifferēti. Sꝫ ſi cāꝫ dedit: q: alias nō diſpoſuerat tradere ſub vſura: quādo accipiens ad hoc eum idurit: tūc peccat accipiēs. Poſſet tamen eē caſus in quo nō peccaret inducens: vt ſi iminerct neceſſitas famis: ⁊ aliquis haberet pecuniā vel granū vel ſpeciem aliaꝫ: ⁊ tunc non vult vēdere vel mutuare gratis: tūc ſuaderi poteſt ei vt illaꝫ ſpeciē mutuet ſub vſuris: q: minus peccat ſi ſub vſuris mutuet qꝫ ſi teneat eam abſcōſam in tāta neceſſitate: quia iter duo peccata: ſuadendum ē ꝙ maius vitet. xiij. di. nerui. hoc idē tenēt Inno. ⁊ Hoſti. extra de vſur. c. ſuper eo. ⁊ Archi. xiiij. q. iiij. ſiquis uſurā. Ri. etiā in. iiij. di. xv. dicit ꝙ nō ſolū i neceſſitate extrema: ſꝫ etiā quādo homo notabiliter dānificaretur: vel notabilē penuriaꝫ pateretur licet recipere ad uſuraꝫ. Vel etiam latius intelligit nō ſolum de neceſſitate abſoluta: ſed etiam de neceſſitate utili quam aliquis cōſequitur agēdo negocia ſua. Sꝫ accipere propter alee ludū ⁊ huiuſmodi eſt peccatum mortale.

¶ Quid autē de inducētibus aliquem ad fenerādum: uel de mutuātibus alicui pecunias ad exercēdum uſuras: an teneātur ad reſtitutionē. Reſpōdet ſcūs Ber. ꝙ de hoc ſūt opiniones. Quidā enim dicūt ꝙ qui alios ad fenerandū inducūt qui feneraturi alias nō fuiſſent: inſolidū reſtituere obligātur. Si autē alias feneraturi erāt: tūc non obligātur: niſi inquātum peruenit ad eos. Alij autē ⁊ ratioabiliter moti dicūt ꝙ in cāu mutui nō obligātur niſi inquātū peruenit ad eos: nec iſuper in duobus alijs caſibus. Primo cū quis ſocietatē cōtrahit cū aliquo ad exercēdum fenus. Secūdo cū quis uſurario pecuniā dat pro lucro participādo. Mouētur propter differentiā que ē inter rapinā ⁊ furtū ex vna parte ⁊ 1

uſurã ex alia parte: ⁊ penes uolũtarium ⁊ nõ uolũtarium. Ex qua quidē differētia ortũ habet: ꝙ i his caſibus potior ē cõditio uſurarij qꝫ raptoris uel furis. Nã in rapina ⁊ furto reſtituere obligatur qui preſtat ad hoc cãm efficacē: etiã ſi nihil perueniat ad eum. Et hoc ē: qꝛ rapina ⁊ furtũ cõtra uolũtatē domini perpetrãtur: nõ ſic aũt in uſura: ubi iteruenit uoluntariũ mixtũ. Preterea i rapina ⁊ furto: iura ſpoliatis tribuũt actionē ↄtra eos qui rapine ⁊ furto dederũt cãm efficacē: lꝫ ad eos non ꝑuenerit quicqꝫ. Nõ ſic aũt i uſura: qꝛ nõ datur actio ↄtra tales taliter iducētes: cũ ad eos nõ ꝑuenerit quicqꝫ de tali lucro.

2 ¶ Queritur an is qui extorſit vſuras nomie alterius: ſicut ſũt ꝓſonete: ꝓcuratores: tutores: curatores ⁊ huiuſmodi: teneãtur ad reſtitutionē: R. gl. i. l. ſi ſciēte. ff. ad. l. põ. de ꝑici. tenet indiſtincte ꝙ ꝓſonete uel huiuſmodi: quibus mediãtibꝰ celebrant ↄtractus uſurarij: tenētur ad reſtitutionē uſurarũ. Hanc gl. ibidē ſequitur Bar. ⁊ i. l. j. §. icidit. ff. ad turpil. Sed gl. i. c. michael. de uſur. tꝫ totaliter oppoſitũ. Dicit enim ꝙ is qui extorſit uſuras nomine alterius: nõ tenetur ad reſtitutionē: nec poteſt ↄtra eũ excipi. Hoſt. autē ⁊ Goſ. in eorum ſũmis: quos ſequit Io. an. i. d. c. michael. ut refert Panor. ibi cõcludũt ꝙ aut pricipalis ē ſoluēdo: ⁊ tũc talis nõ tenetur ad reſtitutionē. Alˀs ſecus. Et hec opi. plꝫ Panor: ex quo dedit cãm delicto teneatur alio nõ ualēte ſatiſfacere. Quidã tñ ſũmiſte dicũt ꝙ ꝓſonete ⁊ huiuſmodi tenētur in ſubſidiũ: puta qñ uſurarius uel pricipalis nõ ē ſoluēdo: uel nõ vlt ſoluere. Secũdũ autē opinionē imediate precedētē: qꝫdiu uſurarius ē ſoluēdo: ꝓſonete ⁊ huiuſmodi ñ tenētur ad reſtitutionē. Ultima tñ opinio uidet practicãda i foro aic: que cedit in fauorē creditoꝝ: ⁊ ad deonerationem ↄfeſſoꝝ: lꝫ alia opinio ſit ꝓbabilis: fulta auctoritate famoſoꝝ doctoꝝ.

3 ¶ An ãt huiuſmõi ꝓſonete exercētes ſe i huiuſmõi ↄctibꝰ uſurarijs poſſint excuſari a peccato: R. ſan. Ber. ꝙ ꝺ pdictꝭ põt hēri duplex ↄſideratio. Pria ꝑ reſpectũ ad mutuo idigētes. Scda ꝑ reſpectũ ad mutuũ dãtes. Reſpectu prime duplˀr peccare pñt. Primo ſi mutuũ querũt ꝓ his qui nõ indigēt: ſicut quotidie in depoſitis ⁊ ↄctibus fieri ſolet. Nam qꝛ mutuũ recipiēs peccat: ideo neceſſe ē ut qui ci in hoc coopat ſiat ēt ꝑticeps eius culpe: ãbo vtētes malo vſurarij male. Secũdo etiã peccant: ſi neceſſitate cogēte vel nõ cogēte: ꝓrimũ ad vſurã mutuũ tribuere renitētē iducũt. De hoc dic vt dictũ ē. ſ. Scda ↄſideratio fieri põt ꝑ reſpectũ ad mutuũ dãtes ſꝫ Sirar. ol. Et duplˀr mediatores in hoc eē pñt. Prio eīꝫ cũ ſtãt ꝓ illis q mutuo idigēt ⁊ ꝓcurãt ab illis q ꝑati ſũt dare. Tales inqꝫ nec peccant ⁊ minꝰ ſatiſfacere obligãt: cũ malo vſurarij vtãtur bñ. Scdo vero cũ ſtãt ꝓ ꝑte ⁊ lucro vſurarij. Tales inqꝫ nõ tãtũ peccãt: ſed ēt inſolidũ ſatiſfacere obligãtur. Si tamē ſũt ad hoc ſic cooperati ꝙ abſqꝫ coopatõe eoꝝ illa vſuraria ꝑ ſtatio minime fcã eēt. Addit tñ Arc. ſ. vnũ notabile de iſtis mediatoribus ꝙ ſi ſũt mediatores i cãbijs illicitis ⁊ vſurarijs: exercere nõ valēt illã artē: niſi cũ dãnatõe: niſi forte cũ facerēt: intēdēdo vt ꝓuideat neceſſitatibus accipiētis ſub cãbio. Secꝰ ſi i ſui ipſiꝰ vtilitatē vt inde lucrētur: vt cõiter fit.

¶ Utrum aũt ſocij ad vſurã: vel factores ſtãtes ad mutuandũ in perſonã vſurarioꝝ: ita ꝙ apud eos reſidet quaſi principalis auctoritas dñoꝝ ſuoꝝ: reſtituere teneãtur: R. de huiuſmodi factoribꝰ ⁊ pncipalibꝰ dicēdũ ē vt. ſ. ꝺ ꝓſonetis. Et hoc ſi coopati ſunt ad exactõeꝫ vſurarũ. Secus autē ſi ſolũ cooperati ſunt vt mutuũ detur: qꝛ in mutuo dãnum nõ datur ꝓximo: ſed i exactiõe vſurarũ. Et ideo ſeruitores qui ad ſolã actualē ⁊ manualē traditioneꝫ mãcipati ſunt: ita ꝙ ipſi nõ taxant preciũ vſurarũ: aut ↄctuum ipioꝝ: nec cũ eis ↄbitur pactuꝫ vel vſura: qꝫuis ipſis pñtibus ⁊ pecuniã tradētibꝰ fiat: mortalˀr peccant: ⁊ tñ ad id qꝺ ꝺ vſuris hũert. Adde tñ qꝺ ſinglˀr nõt Monal. in ſũ. ꝙ dãtes pecuniã. d. ſui ad vſuraꝫ de eius gnãli mãdato: vꝫ ꝙ mutuēt pecuniã ad vſurã ſub eius noie: tales quidē miſtri tanqꝫ pricipales i hoc reſtituere tenent dño nõ reſtituēte: eo ꝙ in eoꝝ optiõe erat mutuare ⁊ non mutuare. Sꝫ ſi tales de ſpãli mãdato dñi dicētis. Mutuate Petro ad vſurã. x. libr. nomine meo: lꝫ peccēt: nõ tñ tenētur ad reſtõem. Et hãc opi. ſeqt Io. de li. ⁊ Lap. Io. tñ an. dicit ꝙ iſti puri miſtri vſurariorũ ſalariũ qꝺ hñt ex tali exercitio pauꝑibus debēt erogare: cum ſit turpe lucruꝫ: niſi vſurarius non eēt ſoluēdo: quia tũc debet dari creditoribꝰ. Et dicti miniſtri ſilˀr incurrũt penas. c. qꝛ in oibus. extra de

vſure. Nihil eiz refert: ſiue ꝓprio nomie ſiue alieno qs exerceat vſuram. Hoc idem voluit Lap. Pene tñ que iponũtur pp negligẽtias reſtituẽdi vſuras: puta ꝙ coꝝ ꝯfeſſiões ñ audiant: ⁊ ꝙ nõ ſepeliant ⁊ ꝙ ñ valeat teſtamẽtum eoꝝ: nõ ligant. Idẽ Se.

5 Utrũ aũt aduocati ⁊ ꝓcuratores fauẽtes vſurarijs in iudicio: vel extra reſtituere teneãtur? R. Inn. ⁊ Hoſt. in. c. michael. de vſur. ⁊ Archi. i. c. ſiquis oblitus. xiiij. q. iiij. ꝙ ſic. qñ ſciẽtes eẽ ꝯct⁹ vſurarios fauẽt eis cuz effectu. Debẽt eiz eẽ experti i talibus: cũ multotiẽs eis porrigant carte appentes iuſte ⁊ nõ de ꝯctib⁹ vſurarijs: cũ tñ ſint. Idẽ Sco. in. iiij. q addit ꝙ defendẽtes ſciẽter cãm iniuſtã: nõ ſolũ tenẽtur pti leſe: ſ; ẽt tenent pti quã defendũt ſalariũ reſtituere. Qd̃ veꝝ ẽ ẽt qñ p ignorãtiã vł negligẽtiã ps dãnificat. Et idẽ d̃ iudice.

6 Utrũ inducẽs volentẽ gratis mutuare vel iuſte ꝯhere: vt mutuet ſub vſuris: ⁊ illicite cõtrahat reſtituere teneat? R. ẜm Rod̃. ꝙ ſic: cũ idebite ipediat vtilitatẽ ꝓximi.

7 Utꝝ ſocij vſurarioꝝ: famuli: ſeruitores: filij qui ꝓ prĩbus: dñis aut ſocijs exercuerũt ſenus: poſſint illis iuitꝭ ad quãtitatẽ acqſite vſure: pecuniaz ſurripe ⁊ reſtituere? R. ſan. Ber. ꝙ ſic ẜ; quoſdã: q: iuſtũ eẽ vr̃: vt que illoꝝ cã iniuſte ablata ſũt p ſenus: de lege nẽ lniam habeãt illa ſatiſfacẽ: ne ipſi de ꝓprio ſatiſfacere teneãtur. Et itelligit ſan. Ber. hoc verũ in foro ꝯſciẽtie: dũmodo nullũ de illis ſeptẽ incõueniẽtib⁹ ſequat q̃ poſita ſũt. s. Familia. §. vj. Ad hoc facit qd̃ nõt Ale. lom. ꝙ vxor viuẽte viro põt ipo ignorãte reſtituere qd̃ ille tenet: q: lz nõ ſit dña reꝝ mariti: tñ ẽ data i adiutoriũ viro: cui⁹ ſalutẽ ꝓcurare tenet. Et iõ ſicut de bonis proprijs viri tanquã de bonis proprijs poteſt facere elemoſinam ignorante viro ⁊ nõ ꝓhibente: q: ſic agit cãm viri. ita eodẽ mõ facere põt reſtõnẽ. Et ſi reſtituat viro ſciẽte ⁊ ñ ꝯdicẽte: tuti⁹ facit. Si aũt vir ſciat ⁊ ꝯdicat vxor tenet ñ reſtituere: q: ẽt al's nõ tenet ad illud bonũ ex neceſſitate. Pro furto ãt viri an teneat? vide. s. Furtũ. §. xx. Pro p̃dictis optie fac qd̃ nõt Bal. i. l. ẽt. C. d̃ fideicõ. vbi tz ꝙ tutor ⁊ executor teſtamẽti pñt reſtituẽ vſuram vel alia mala ablata ſine ſpẽli mãdato: q: dñr facere ex neceſſitate. allegat gl. quaz dicit ſingularẽ i. l. preſes. C. de trãſac. q: intereſt pupilli talẽ pecuniam nõ hẽre.

Quid ãt de mercatorib⁹ vni⁹ ciuitatis qui frequẽter ſolẽt eẽ mediatores mercatoꝝ aliaꝝ ciuitatũ ad ꝓcurãdum vẽditionez ſuarũ mercium: quas ad eos trãſmittunt. Et cõiter tales mediatores ſibi retinẽt vnum florenũ pro cẽtenario quaſi ꝓ ſuo labore ſine alia ꝯuẽtõe facta iter eos. Et ſic verſa vice. An liceat? R. Archi. s. ꝙ cuz hoc ſit de cõi more mercatorũ in ratõe fundatũ nõ appet illicitũ: veꝝ ſi oſtendunt tales mediatores p lr̃as: vel verba velle gratis ⁊ rõne amicitie i huiuſmodi ſeruire mercatorib⁹ alioꝝ locoꝝ: cũ ⁊ ipſi eis ſeruiant verſa vice gratis i ſil'ibus: tũc nõ liceret occulte aliqd vel preciuz laboris accipere: puta dicẽdo coꝝ mercimonia vẽdidiſſe cẽtum ⁊ vno flor. ⁊ illum vnũ ſibi retinẽdo pro ſuo labore. Fraus ẽ eim ⁊ dolus ex amicitia oſtendere velle gratis ſeruire: ⁊ occulte exinde precium laboris extorquere. 8

Utrũ lucrũ factũ ex pecunia: quã quis mutuo accepit nomie dñi ſui ſit ipſi⁹ dñi: aut famuli accipiẽtis? R. ſan. Ber. ẜm Sco. ꝙ eſt domini ⁊ nõ famuli: cui tamẽ dñs tenetur ꝓuidere de ꝯpetẽti ſalario ꝓ induſtria ſua. Et hoc verũ qñ ille famulus ita paup ẽ ꝙ nõ poſſet reſtituere creditorib⁹ ſi pecuniã acceptã nomine. d. ſui amiſiſſet. Secus ſi diues eẽt: ⁊ nõ itendiſſet dñm ſuuz dãnificari debere ex amiſſione dicte pecunie ſeu piculo ſibi proueniẽte qñocũq;: quã pecuniã ſub noie. d. ſui iõ accepit mutuo: q: ſub noie ſuo ñ repiſſet. Hoc ãt cãu dictũ lucꝝ ſuũ ẽ: q: pecunia nõ ſic ſtat ſui dñi piculo ſicut in primo caſu. 9

Quid ãt de cõitatib⁹ vel collegijs dantib⁹ pecuniã ad vſurã: nunquid omnes ⁊ ſinguli ſũt vſurarij ⁊ teneãtur ad reſtõnẽ? R. ẜ; Rai. ꝙ ſic. s. oẽs illi quoꝝ auctoritate vel ꝯſenſu ſit ar. ex̃ de vſur. cõqueſtus. ⁊. vij. q. j. ſicut vir. Et ẜ; Ho. oẽs illi qbus hec i mẽte ſua placẽt ⁊ ratũ hñt ⁊ ꝯſentiũt ⁊ ꝓhibere pñt ⁊ nõ faciũt: tenẽtur. extra de ſen. ex. quãte. 10

Nũquid aũt ſinguli de collegio vel ciuitate reſtituere teneãtur inſolidũ qd̃ hũit collegiũ ex vſuris? R. Rod̃. ꝙ lz illi quoꝝ auctoritate ⁊ cõſenſu talia ſiũt ſint vſurarij ⁊ mortaliter peccent: nõ tamẽ tenẽtur ad reſtitutionẽ niſi quãtum ad eos puenit de vſura vel quãtũ releuati ſũt ab expẽſis quas feciſſent de ſuo in ſuſtinendis oneribus cõitatis: niſi forte prebuerit auctoritatẽ ꝯpellẽdo: aut precipiendo cõitati 11

taliter ſenerari: q̄ al's nō eſſet hoc factura. In
quo cāu inſolidū tenētur. Et Monal. itelligit
p̄dicta vera d̄ regētibus ⁊ ꝓhibere valētibꝰ:
vel p̄cipiētibꝰ taliter ſenerari. Secus de alijs:
niſi pticipauerint de cōmodo burſali: vl' rele/
uati ſunt ab oneribus vt dictū ē: q2 tunc de tā
to reſtituere oligantur.

12 ¶ Quid aūt d̄ regibꝰ ⁊ alijs dn̄is: q cogūt d̄/
bitores dare vſuras? R. Rod. ꝙ tenētur ad re
ſtitutōēz: ēt ſi nihil ad eos puenerit. Secūduz
ꝟo. Alex. lom. dn̄i: q vſurarijs fauēt: vel eos i
terris ſuis retinēt: nihil reſtituē tenenť: ſi nihil
ad eos d̄ bonis eoꝝ puenit: lꝫ al's peccēt. Et
huic opinioni vr̄ adherere Aſten. li. iij. ti. xi.
Hanc ēt opi. tꝫ. S. Ber. dicēs d̄ mente dicti
Alex. lom. ꝙ nō ē ſil'e de auctoribꝰ mali q ſūt
cā per ſe eiuſdē mali: ⁊ de iſtis q ſūt magis cā
per accidēs mali: puta ꝙ tale malū ꝯſeruet in
patria vel libere fiat.

13 ¶ Quid d̄ illis dn̄is q multa recipiūt a iudeis
cum ſciāt eos nihil hr̄e niſi vſuras. ⁊ ꝙ bona
eoꝝ q̄ poſſidēt ad reſtōnē n̄ ſufficerēt? R. ſm
Rod. ꝙ tenentur ad reſtōnē taliū pceptoꝝ: ſi
ex cā lucratiua pceperūt. Pn̄t tn̄ ab eis acci/
pere qd̄ ſibi debēt ſicut ⁊ alij creditores.

14 ¶ Vtꝝ recipiētes elemoſinas ab vſurarijs re
ſtituere teneātur? Rndet. S. Ber. ꝙ n̄: ſi vſu
rarij poſſūt de certis ſatiſfacē: lꝫ nō valeāt de
incertis. Et hoc facit ad. q. quotidianā. An li
ceat recipere elemoſinas ab iſtis dn̄is tēpora/
libus q multa debēt reſtituere lꝫ quaſi icerta.
Et pꝫ rn̄ſio. Nā ſi p̄dicti dn̄i ſaltē hēant tm̄ d̄
bonis ꝙ valeāt ſatiſfacē pro certis: licite pote
runt ab eis elemoſine recipi. Ab vſurarijs tn̄
manifeſtis nō licꝫ recipe oblatōes que fiūt pu
blice: nec recipi debēt ad cōionē altaris. Qd̄
intelligit Panor. in. c. q2 in oibus. ex̄ d̄ vſur.
vt nō admittātur ad eccl'iam qn̄ celebrātur di
uina: vt vſurarius rubore ꝯfuſus facilius reſi
piſcat: nec dꝫ admitti ad eccl'aſticā ſepulturā.
Et clerici recipientes oblationes ab vſurarijs
manifeſtis reddere tenētur. Et donec ad arbi
triū dioceſani ſatiſfecerit: ſui officij executione
ſuſpenſi pmaneant. Et dicit Panor. ꝙ eſt la
te ſnie. Et ideo ſm Hoſt. ſi interim celebrent
ſunt irregulares. Secus tn̄ dicēdum d̄ vſura
rijs nō manifeſtis: q2 tūc ſacerdos recipiendo
oblationes a talibus vſurarijs non icurrit ſu
ſpēſionēꝫ: nec ipſi vſurarij non manifeſti icur
runt dictas penas poſitas in. d. c. q2 in omni/
bus. nec etiam penas. c. q̄ꝫq̄ꝫ. d̄ vſur. li. vj. ſꝫ
doc. Qui aūt dicātur vſurarij manifeſti. vide
ſ. Excōicatōe. xxviij. ſ. v. Itē gl. i. c. ij. d̄ vſu.
li. vj. addit aliū caſū ꝓbādi publicitatē qn̄ co/
rā ſacerdote ⁊ teſtibus ꝯfeſſus ē ſe vſurariū:
⁊ mādauit reſtitui vſuras ⁊ reſignauit libros.
Sed F cde. d̄ ſe. dicit ꝙ ſola ꝯfeſſio extraiudicia
lis nō facit quem vſurariū manifeſtū. Immo
plus dicit: ꝙ ſi vſurarius mandauit in genere
vſuras reſtitui: vl' illis pſonis que ꝓbauerint
vſuras dediſſe: per hoc nō videť vſurariꝰ ma
nifeſtus: q2 ſimpliciter non ꝯfitetur ſe vſura/
riū. ſꝫ mādat reſtitui ſi apparuerint ⁊c̄. Fateť
tn̄ illam glo. procedē ſi omnia ibi poſita ꝯcur
rerent. vꝫ: ꝙ vltra ꝯfeſſionē reſtitueret libros
in qbus apparet qualiter vſuras extorſit. Idē
tenet Ang. d̄ puſio in ꝯſilio qd̄ icipit. A ſten.
miles. Immo plus dicit. ꝙ ſiquis ꝯfeſſus fue
rit publice ſe eſſe vſurariū manifeſtuꝫ in teſta
mento: tamē illa ꝯfeſſio non inducit notoriuꝫ
iuris nec facti: nec pōt dici ꝙ illo tūc cuꝫ teſta
tur aut ſepeliť fuerit vſurarius manifeſtus ex
illa confeſſione.

¶ Quero: quid ſi aliqs in pn̄ia cōfeſſus ē ſa/ 15
cerdoti ſe vſuras extorſiſſe: ſed eſt occultū: nū
quid ſacerdos illi debeat denegare ſepulturā:
heredibus ad dictuꝫ eius nolētibus ſatiſface/
re? R. He. ſm Guil. ꝙ nō: q2 nō debet illuꝫ
publicare. Item illo hoc dicente: ſibi nō cre/
deretur: ergo taceat. debuit autē ſacerdos illū
inducere: vt coram teſtibus ꝯfiteretur ⁊ caue/
ret: ita ꝙ ab heredibus exactio fieri poſſet. Et
hec eſt cōmunis opinio ꝙ nō debet denega/
re ſepulturam: nec publicare: cuꝫ manifeſtus
non eſt.

¶ Quero: qd̄ ſi aliqs mutuauit ad vſuras: ñ 16
tn̄ recepit vſuras. An habeat locū pena. d. c.
q̄ꝫq̄ꝫ. ꝙ niſi cauerit ante mortē iuxta formaꝫ d̄
qua. j. ⁊c̄. R. He. in. d. c. q̄ꝫq̄ꝫ. ꝙ nō per tex.
ibi qui dicit. d̄ vſuris quas receperant. Et iō dꝫ
eſſe cautus aduocatus q vult vti iſta cōſtōne
ad viciandū teſtamētū vl' ſepulturaꝫ impediē
dam: vt nō ſimpliciter formet articuluꝫ ꝙ mu
tuauerit ad vſuram ⁊c̄.

¶ Que autē ſit forma dicte cautionis? Dic ꝙ 17
vſurarius dꝫ ſatiſfacere de vſuris perceptis:
ꝓut patiūtur facultates eius: ſi pōt: illis a q/
bus extorſit. Si autē non poteſt: debet cauere
idonee eis: ſi pn̄tes ſūt: d̄ ſatiſfaciēdo integre.
Si ñ pn̄tes: dꝫ cauere pſonis: p quas ipis cre

ditorib⁹ actio aegratur. vł ſi tales ñ repiantur dꝫ cauere ordinario: vel ei⁹ vicario: vel rectori pochie i qua habitat: pñtibus aliqb⁹ pochianis fidedignis: vel dꝫ cauere notario de mãdato ordinarij. Et ñ dꝫ credere vſurario dicẽti ꝺ q̃ꝫtitate certa. ſꝫ diligenter dꝫ indagare: vt i. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. Nõ ẽt ſm Car. in cle. eos. ꝺ ſepul. ꝙ ſi vſurarius cauit de vſuris reſtituẽdis: põt ſepeliri ſine pena dicte cle. qꝛ ꝑ penitẽtiam deſinit eſſe vſurarius.

18 ¶ Quero: ſi vſurarius iuſſit ſatiſfieri: non tñ cauit: ſꝫ poſt mortẽ caueꝭ? Bl. i. d. cle. eos. dicit ſufficẽ quo ad ſepulturã: nõ quo ad validãdũ teſtamentũ: qꝛ fuit nullũ ab inicio ex pſona teſtãtis. Sicut ñ ꝯualeſcit teſtamẽtũ ipuberis adueniẽte pubertate: vł ſi erat ſuus ⁊ efficiꝭ liber: vel ſi erat captus ab hoſtib⁹ ⁊ reuertitur. ff. de teſta. ſi filius. De hoc dic vt in ſe. §.

19 ¶ Quid ſi dedit ꝓcuratorẽ ſpãlẽ ad cauẽdũ duraturũ p⁹ mortẽ: q mortuo vſurario cauit? Diſputando determinatũ fuit ꝙ ex hoc teſtamẽtũ valeat ꝑ gl. i. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. q̃ tꝫ ꝙ validatur teſtamẽtũ ex cautõe poſtea p̃ſtita ꝑ vſurariũ. ꝓ hoc qꝛ i. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. dꝭ ꝙ teſtamẽta vſurariorũ aliter ſcã. i. cautõe nõ p̃ſtita ñ valeat. Idem Ang. de pu. ꝺ pponiꝭ tñ de dicta glo. qꝛ vꝭ ꝙ oporteat cautõem p̃ſtari ante ꝯditũ teſtamentũ. Sꝫ põt dici ꝙ hoc ꝓcedit in alio qui nõ ita ſpecifice caueri mãdauit. Quãdo enim ſpãliter mandauit: tunc qñ cauebitur retro fingitur vſurariũ cauiſſe tpe quo mãdauit: ⁊ mãdatũ durat poſt mortẽ: qꝛ ꝯferꝭ poſt mortẽ. ff. man. l. ſi vero. ꝺ pponiꝭ adhuc qꝛ videꝭ teſtamẽtũ eſſe irritũ: cautõe ñ p̃ſtita. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. vbi diciꝭ ꝙ teſtamẽta ſũt irrita ipſo iure. vnde cuꝫ tpe obitus fuerit teſtamẽtũ inualidũ: nõ cõualeſcit. al's poſſet diu pendere. an teſtamẽtũ valeat ſi diu ſtareꝭ ad cauẽdũ. Queſtio ẽ dubia: tñ tenendo glo. in. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. dicenduꝫ eſt teſtamentuꝫ valere: vt ſit equitas. Nam ꝯtingere poſſet ꝙ vſurarius volẽs cauere in forma. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. nõ potuit: qꝛ nõ habuit cui. Et abſonũ eſſet nulluꝫ eſſe remediuꝫ. Et hoc videtur verũ: qꝛ ſatiſfit menti illius capituli que eſt vt reddanꝭ vſure. Sed pro declaratione p̃dictorũ. vide Bar. in. l. filio p̃terito. ff. ꝺ iniu. rup. ⁊ ir. te. vbi dicit ꝙ Io. an. cũ gloſaret ſextum librum: dixit. ꝙ ꝑ cautõem poſtea preſtitaꝫ teſtamentũ recõualeſcit: poſtea videns ꝙ multi reprobabãt opinionẽ ſuam ꝑ. l. i. §. ſi filius. de le. iij. ⁊ ꝑ. d. l. ſi filius. qñ gloſauit clemẽtinas in cle. j. de ſepul. dixit ꝙ teſtamẽtum recõualeſcit quo ad ſepulturã: ⁊ ita intellexit dictũ ſuuꝫ in. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. Do. Ni. de mata. anteq̃ꝫ ſierent iſte glo. diſputauit hãc q̃õnẽ: ⁊ determinauit ꝙ teſtamẽtum recõualeſcit. Et vt tollanꝭ oia ꝯria dixit ſic. qñqꝫ teſtamẽtuꝫ ab inicio nõ valet: qꝛ ille qui facit eſt inteſtabilis: ⁊ ex poſtfacto nõ recõualeſcit: vt. d. §. ſi filius. qñqꝫ teſtamẽtũ nõ valet ab inicio ꝓpter defectuꝫ heredis: ⁊ tunc idẽ. qñqꝫ deficit ab inicio rõe ſolẽnitatis: ⁊ tunc idem. vno. n. cõtextu debent adhiberi ſolẽnitates: vt. C. de teſta. l. cũ antiquitas. Eſt quartus caſus in quo teſtamentũ nõ deficit ꝓpter defectũ pſone teſtantis heredis inſtituti: vel ſolẽnitatis: ſed deficit pp creditores qui fraudanꝭ ⁊c̃. Nunc ad ꝓpoſitum c. q̃ꝫq̃ꝫ. nõ facit vſurarium inteſtabilẽ: ſed ꝓhibet pſonas intereſſe tali teſtamẽto. dum dicit. nullus teſtamẽtis vſurarioꝝ interſit. Itẽ p̃ſtatio cautionis nõ eſt ꝺ ſolẽnitate teſtamenti. qꝺ patet: qꝛ poteſt preſtari cautio ante teſtamentuꝫ per plures dies: vt. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. ſi. n. eẽt de ſolẽnitate: deberet fieri vno cõtextu vt dictum eſt. determinat ergo ꝙ dictuꝫ teſtamentum cõfirmetur cautiõe poſtea preſtita: ⁊ hoc repitur: ꝙ hoc poſtea Io. an. poſuerit in nouella in. d. c. q̃ꝫq̃ꝫ. hec Bar. Et ſic limita precedẽtia: ⁊ dcã. s. Excõicatõe. xxxviij. §. xviij. Et ſic habes ñ eſſe opus ꝙ vſurarius caueat ꝑ ſeipm: ſꝫ ſufficit ꝙ ꝑ aliũ habentẽ ſpãle mãdatum ad cauendum.

¶ Quero: ſi prio fecit teſtamẽtum: poſtea fit 20 vſurarius manifeſtus? Dicit pau. ꝙ infirmaꝭ teſtamentuꝫ ex ſequẽti delicto.

¶ Quid ſi vſurarius manifeſtus p̃ſtita ſolẽ 21 niter cautõe ꝯdidit teſtamẽtũ. Deinde ꝯtinuauit viciũ vſurarũ: ſꝫ ñ manifeſte. Deinde decedit nulla alia cautõe ſcã: valebit ne ei⁹ teſtamẽtũ? Fede. de ſe. determinauit ꝙ nõ. Paulus aũt formauit. q. i eo q ꝯdito teſtamẽto cũ nõ mutuauerit ad vſuras. deinde manifeſte mutuauit. Et ponit i cle. j. ꝺ ſepul. Et ibidẽ determinauit pp ſupueniẽs delictũ ꝙ ifirmaꝭ. allegat iſti. q. mo. te. ifir. i pricipio. ⁊. §. hoc ãt. ⁊ l. furioſũ. C. q te. fa. nõ poſ. ⁊ iſti. eo. ti. §. itẽ furioſi. q loquiꝭ i furioſo q fingiꝭ mortuus ⁊ i eadẽ volũtate manere. ad h de bap. maiores. Do. Io. ꝺ ſan. al's diſputauit ⁊ determinauit ꝯriũ. Lau. de ridol. dic̃ ſe vidiſſe ꝯſilia pluri

ma ꝯcludentia cū pau. Et hoc credit verius.
22 ¶ Quid aūt d̄ eo q caucre voluit: ſꝫ morte ꝑ/
uentus añ horā ſepatā ñ potuit: nec tñ ꝑ cum
ſtetit: Cōſultus Bal. rñdit. ꝙ de eqtate cano
nica putat teſtamñtū valere. Idē Ang. d̄ pu.
23 ¶ Quero an. d. c. q̄ꝫq̄ꝫ. ꝓcedat etiā ſi nō ē ci
uis vel incola vſurarius loci vbi moꝛitur: R.
Be. ꝙ ſic: vt vult ibi tex. qui dic̄ habitat. Et
ſic ponderat ſolā habitatōem.
24 ¶ Quero ꝓpone ſeneratoꝛ occultus non fuit
ꝯfeſſus: nec cauit ꝛ moꝛtuus ſepultus ē in ci/
miterio. An ſi poſtea cū pꝫ vſurarius ſit exhu
mandus: R. Be. in. d. c. q̄ꝫq̄ꝫ. ꝙ aut vſurariꝰ
moꝛtuus ē ſine ꝯfeſſiōe ꝛ nō apparētibꝰ alijs
ſignis ꝯtritionis: ꝛ tūc ſi pñt diſcerni oſſa ſua
ab alijs: dꝫ exhumari. Aut fuit cōfeſſus ꝛ ſi/
gna ꝯtritiōis ī eo apparuerūt: ꝛ tūc nō exhu/
mabit̄ per. c. a nobis. el. ij. de ſen. ex. Et here
des ꝯpellentur ſatiſfacere.
25 ¶ Sꝫ quid ſi ī terminis p̄dicte. q. veniāt cre/
ditoꝛes ante ſepulturā debētes recipere: ſꝫ he/
redes vſurarij negant: an impedief ſepultu/
ra: R. Be. ſm Guil. ꝙ niſi ꝓbatio ſit ꝓm/
pta: ſepelief: ꝛ poſtea lis poſt ſepulturā pꝛoce
det. Al's cuiqꝫ facile eſſet ſepulturaꝫ alicuius
impedire: ꝛ illum vitupare.
26 ¶ Quero: pone ꝙ pꝰ terminū edicti ꝯpuit ille
cui debent reſtitui uſure: an debeat audiri: R.
Be. ſm Lap. abb. ꝙ aut ſciuit ꝛ ñ ꝯparuit ī
termino: ꝛ imputabif ei. Secus ſi ignoꝛauit.
Vide tamē glo. ſingularem in. d. c. q̄ꝫq̄ꝫ. ꝙ ſi
aliqui ueniunt quibus fides ſit adhibenda: po
tius reſtituatur illis q̄ꝫ pauperibus erogetur.
27 ¶ Quero: quid de ſacerdotibus uel alijs qui
multotiens tp̄e īfirmitatis recipiūt cautōes ab
uſurarijs: ꝛ poſtea p̄ce uel p̄cio amicoꝛuꝫ re/
laxāt huiuſmodi cautōes: an teneanf ad ſatiſ/
faciendū: Dicēdum ꝙ aut recipiens taleꝫ cau
tionē ē eius ſuperioꝛ: ita ꝙ ſuper talem uſura
riuꝫ vel heredem habeat ptātem coactionis.
ꝛ tunc relaxando tenetur ad reſtitutionē: qꝛ ꝑ
regulam ſupꝛa poſitam pꝛeſtat cauſam effica
cem ad nō reſtituenduꝫ ex quo ex officio etiam
tenetur. Secus ſi nō habꝫ ptātem ſuper eum
uel eos: qꝛ par in parē nō hꝫ imperium: vt in
c. inotuit. de elec.
28 ¶ Quero: vtrū ꝯfeſſoꝛ qui recipit ad ꝯfeſſio
nē manifeſtuꝫ uſurariū: ꝛ eum abſoluit ꝯ̄ foꝛ/
mā dicti. c. q̄ꝫq̄ꝫ. teneatur ad reſtōneꝫ: R̄ndef
ꝙ ſi ille vſurarius al's cautōem feciſſet vel ſa
tiſfeciſſet niſi iſte ſacerdos eum abſoluiſſꝫ: ſal/
tē ad euitādū ꝯfuſiōeꝫ. tūc tenef: qꝛ p̄ſtat cām
efficacē ad ñ reſtituēdū. Secus āt, ſi ille nullo
mō cautōeꝫ feciſſet. Et ſm aliquos ille q cau/
tōem ſciēter recepit ꝓ minoꝛi q̄ꝫtitate q̄ꝫ de/
bebat vſurariꝰ: tenef de reſiduo: d̄ quo ñ fecit
cautōeꝫ. Sigs tñ in articulo extreme neceſſi/
tatis poſitus nō poſſet cautōneꝫ facere: vel in
mari eſſet: tunc licite poſſet abſolui. de pe. di.
vij. c. ſigs. Sic tñ vt dictū ē ꝙ ex cōfeſſionem
inducat eū: vt coꝛā teſtibus ꝯfiteatur debitū:
vt ſic heredes cogi poſſint. Itē idē dicendum
eſſet qñ vſurarius manifeſtus effectꝰ eēt pau/
per: ꝛ nō haberet vñ reſtituere: nec cautioneꝫ
per ꝯñs idoneā facē poſſet: tunc abſolui poſ/
ſet: nō fuata foꝛma p̄dicta. tñ ad euitādū ſcan
dalū: bonū eſſet vt hoc fieret de licētia ep̄i: vt
dicit Arch. ſ. in ſum.
¶ Quid ſi vſurarius manifeſtus impetret a 29
papa ꝙ poſſit libere teſtari: facta mētōe ꝙ ſit
vſurarius manifeſtus. vtrū ꝑ hoc poſſit libe/
re teſtari: nō fuata foꝛma dicti. c. q̄ꝫq̄ꝫ. Bal. i
l. ſi qñ. C. de inoffi. teſta. dicit ꝙ non. per illuꝫ
tex. qꝛ non ē veriſimile ꝙ papa voluerit tolle
re totaleꝫ diſpoſitionē iuris cōis. Ideꝫ Lau.
¶ Quero: nūquid manifeſtos ſepeliētes vſu 30
rarios qui non caucrunt: vt. ſ̄. teneātur ad re
ſtitutionē: Dic ꝙ ſi heredes ſatiſfeciſſent: aut
ſaltem cauiſſet: aut ꝓmiſiſſent ſaltem ad cōfu
ſioneꝫ euitandaꝫ: vt dictum ē: niſi ſacerdotes
illum vel illos ſepeliſſent: tunc qꝛ dant cāꝫ effi
cacem ad nō reſtituendū: tenētur. Secus ecō
tra. Et dicit Be. ꝙ etiā ſi nō ſepeliūt: ſed fin/
gunt ꝙ tales icurrūt penas dicti. c. qꝛ h̄ ſimu
latio ē in deluſum ꝯſtōnis.
¶ Quid aūt de notarijs qui ꝯficiūt teſtamen 31
ta vſurarioꝝ manifeſtoꝛuꝫ ꝯ̄ foꝛmā p̄dictam:
an teneātur ad reſtōnē: Et idem queri poteſt
de teſtibus. Et dic ꝙ licet peccent moꝛtaliter:
ñ tñ tenenf ad reſtōneꝫ: qꝛ vt dictum ē: talia te
ſtamēta ſūt ipſo iure irrita. Et ideo non p̄ſtant
cām efficacē ad nō reſtituendū: ita determinat
Lau. Tales tñ notarij ſunt periuri.
¶ An aūt vſurarius manifeſtus poſſit eē te/ 32
ſtis in teſtamēto: Bal. in. l. i. C. de teſta. dic̄
ꝙ nō. Secus ſi ē occultus: qꝛ vicium teſtis
occultū nō viciat teſtamētū.
¶ Quero: qꝛ dictū ē ꝙ nō valet teſtamētum 33
vſurarij manifeſti niſi ſeruata foꝛma pꝛedicta:
nunquid valeat codicillus aut donatio cauſa

mortis. An ſaltē valeat teſtamētū quo ad legata τ pias cās: Sl. i. d. c. q̄ʒq̄ʒ. dicit. ꝙ lʒ teſtamētū τ codicillus videātur diuerſa τ cōſtitutio ſit penalis: tñ ſm Buil. τ Bar. etiā codicillus forma p̄dicta nō ſuata: nō tʒ ꝑ tex. in pricipio q dicit in vltima volūtate. Et q₂ large codicillus ē teſtamētū: q₂ mētis teſtatio. Al's facile eſſet illā ꝯſtōnē in hoc eludere. Et idem dicit glo. in qualibʒ vltia volūtate. Quo autē ad legata ad pias cās dicit Be. vbi. ſ. ſm. d. An. τ Pe. d an. ꝙ in terminis. d. c. q̄ʒq̄ʒ. valet teſtamētū: dūtamē apparuerint ſigna ꝯtritōis i dicto vſurario manifeſto. Idē tʒ Lap. de caſti. Et quo iſerṫ ꝙ in cāu. d. c. q̄ʒq̄ʒ. vbi vſurarius manifeſtus feciſſet legata ad pias cās τ deceſſiſſet penitēs: q₂ ſi in eo apparuiſſent ſigna ꝯtritōis: licʒ nō cauiſſet: valēt tñ relicta tūc ad pias cās: lʒ teſtamētū ſit nullū: q₂ ñ erat p̄ſtita cautio. Aduerte tñ ꝙ ſi donatio cā mortis fuerit i actu ſeparato ab ipſo teſtamēto: ita ꝙ trāſiſſet in ſpeciē ꝯctus: tūc forſan dicenduʒ eſſet ꝙ bñ valeret nō ſeruata forma. d. c. qd loquiṫ de vltia volūtate. Naʒ τ donatio cā mortis in multis accedit cōtractui: vt. l. ij. de le. j. In quo tñ eſſʒ aduertendū: an hec donatio cā mortis eſſet fcā d oibus bonis vel maiori pte: q₂ tūc p̄ſumereṫ fcā i fraudē dicte ꝯſtōnis.

Additio.

¶ An aūt teſtamētū factū a iudeo vſurario manifeſto ſit nullum ipo iure ex diſpōne. d. c. q̄ʒq̄ʒ. Do. fran. de arc. i ꝯſi. clviij. dicͭ ꝙ ñ. hac rōe: q₂ l ca non gnālit loquēs ñ vr̄ ꝯp̄hēdere iudeos: tū q₂ cōiṫ videmꝰ obſeruari ꝙ teſtamēta ipoꝝ iudeoꝝ ſūt valida: lʒ publice ſenereṫ. Papa tñ ſi vult pōt ꝑ ceñe eccl'aſtico vel mitto penā ſpūalē vl' tpalē iponē iſideli vl' iudeo. In dubio tñ faciēdo ꝯſtōnē gnālē: penā tpalem iudeo nec iſideli ñ vr̄ iponere. ñ q₂ ñ poſſit: ſed q₂ cū ipſi ſit cōmiſſa cura populi xp̄iani: vt in cle. paſtoral. τ ibi gl. d re iudi. De his qui ſūt foris nihil ad nos. i. eccl'a non hʒ curā de eis: niſi ſpāliter i qbuſdaʒ caſibꝰ de qbꝰ habeṫ i. c. poſt miſerabilē de vſuris. Et addit idem. d. fran. ꝙ ēt ex mēte τ v̄bis. d. c. q̄ʒq̄ʒ. pōt oñdi ꝙ iudei nō ꝯp̄rehēdūtur ſub diſpoſitiōe illius c. q₂ ibi aliq ſūt pene q iſideli nō pñt ꝯueniē: vt de ꝯfeſſione τ de ſepultura xp̄iana. De teſtamēto autem inducit tex. in v̄. teſtā quoqʒ manifeſtoꝝ vſurarioꝝ aliter facta non valeant τc. vbi ponderat dictōnem. quoqʒ. q̄ dictio ē iplicatiua ſicut dictio. etiaʒ. Et tñ eſt dicere. teſtamēta quoqʒ τc. q̄ʒtū ſi diceret. teſtamēta etiā. Dictio āt. etiā. hoc ſignificat vt reſoluatur hoc mō. Nō ſolū p̄dicte pene in v̄. nullus. habēt locuʒ in vſurario manifeſto: ſed etiā pena nullatōis teſtamēti. Ita exponit gl. iſtā dictōem. etiā. i. l. imperiuʒ. ff. d iuriſ. om. iudi. Et hoc ē dicē ꝙ iſta ē dictio iplicatiua q₂ vnuʒ ꝯtinet expreſſe τ aliud tacite repetit. hec Fran.

¶ Finis.

r Eſtitutio. x.

quo ad impedientes aliquē a ꝯſecutōe alicuiꝰ bñficij. Et p̄rio q̄riṫ. vtrū ipediēs aliquēs a ꝯſecutōe alicuius bñficij teneaṫ ad reſtōnē? R. ſm Sco. τ Ri. i iiij. di. xv. ꝙ aut hoc fecit itētione dānificandi aliū: aut ꝯſulēdi vtilitati ꝑp̄rie. Prio cāu q̄ʒuis ñ teneaṫ ad reſtituēduʒ valorē bñficij in totū: q₂ multū itereſt inter hr̄e τ ꝓpe eſſe: maxīe qñ poterat ipediri: teneṫ tñ dānificato ad itereſſe ad arbitriū boni viri. Secūdo aūt cāu nō tenetur ad aliquā reſtōnē ſi illud bñficiū ꝓcurauit pro ſe ꝑ viam licitā τ honeſtā. Exēplū. ſi p̄cido venas in fundo meo ꝑ quas deriuabatur aqua ad puteū alterius itentōe nocendi ſibi: teneor ad reſtōnem dāni. Si aūt hoc facio ſine fraude itendens ꝯſulere vtilitati mee: vtputa q₂ mihi ē multū vtile facē murū. τ nō pōt ꝯueniēter fundamētū fieri ſine p̄dictaruʒ venaꝝ p̄ciſione: nō teneor ad aliquā reſtōnē. q₂ tūc nō dānifico aliū iniuſte: q₂ ius habeo faciēdi vtilitatē meam in fūdo meo. Et ſicut dr̄ ff. de re. iur. l. nemo. Nemo dānū facit: niſi q id facit qd facē ius nō hʒ. Iſte aūt hʒ ius ꝓcurādi ſibi bñficiū: ſuatis circūſtātijs iuſtis atqʒ honeſtis. Tho. aūt ꝑ alia v̄ba dicit. ꝙ aut ipediuit eū iuſte: vt intendēs honorē dei vel vtilitatē eccleſie procurat ꝙ detur alteri digniori: τ tunc in nullo teneṫ. Aut impediuit iniuſte ex odio vel ꝓpter vindictaʒ τ huiuſmodi. Et tunc ſi ipediuit ne detur digno añq̄ʒ firmatuʒ ſit ꝙ detur ei: tenetur ad aliquā ꝯpenſationeʒ iuxta arbitriū boni viri: nō tñ ad equalem: q₂ illud nōdū fuerat adeptus: τ poterat multipliciter ipediri. Si vero ipedit ne deṫ poſtq̄ʒ iam determinatū ē ꝙ deṫ: ꝓcurās indebite reuocari: teneṫ ad reſtōnē equalis. Et idē dicēduʒ eſt d eo q ipedit aliquē a ꝯſecutōe cuiuſcunqʒ muneris: qd honeſte habuiſſet.

¶ Quid autē ſi quis impediat aliū a ꝯſecutōe

alicuius bñficij: nõ vt cõſulat ꝓpriẽ vtilitati: ſ3 vtilitati amici ſui: R̷ndet Archi. ſ. de mente Pe. da pal'. in. iiij. ꝙ ſi hoc nõ ex odio facit: ſed vt ꝯſulat vtilitati amici: i nullo tenet̃. Idẽ dicit de eo q volebat legare vni eccl'e: ⁊ aliqs nõ ex odio: ſed vt ꝯſuleret ꝓpriẽ vtilitati vel amici prohibuit: in nullo tenet̃: q2 nulli aufert ius ſuũ. Nã illi adhuc nullu3 ius erat acqſitu3 ⁊ iniuriã nulli facit: qui vtitur iure ſuo. l3 frater Aluarus quo ad religioſos talia faciẽtes: teneat ꝙ peccãt mortaliter: ⁊ ꝙ tenecãtur ad reſtõnẽ p cle. religioſi. de priui. que vult ꝙ ñ retrahãt teſtatores a legatis q̃ facere volebãt matricibus eccleſijs. nec legata: vel male ablata ꝓcurẽt fieri illis vel eoꝝ eccl'ijs ⁊c̃. Vide. ſ. Religio prio. §. ij. Dico eni3 p p̃dicta: ꝙ quo ad reſtõnẽ hoc nõ ẽ veꝝ: ſi hoc fecerũt nõ ex odio: ſ3 cã ꝯſulendi proprie vtilitati: vel monaſteriorũ ſuoꝝ. Si autẽ hoc facerent vt melius ꝯſulerẽt ſaluti teſtatoris vel huiuſmodi: puta q2 forte volebat legare vni eccl'e q̃ nõ idigebat: ⁊ in illa eccleſia erãt clerici diſſoluti: ⁊ parũ vel nil boni fiebat in illa eccleſia: conſuluerunt vt legaret alicui ex ſuis eccl'ijs: p quod ſperabãt multũ ꝓdeſſe anime ſue: tũc hoc cãu nõ eſt iudicãdu3 de mortali: l3 tutius ſit a predictis abſtinere.

3 ¶ Quid aũt ſi qs nõ ſolũ ex odio aliquẽ ipediuit ⁊c̃. ſ3 vt etia3 ꝯſuleret ꝓpriẽ vtilitati vel amici: an hoc caſu teneat̃ ad reſtõnem? Dici põt ꝙ attendẽda ẽ intentio iſtius. Nã ſi principaliter fecit vt conſuleret ꝓpriẽ vtilitati vel amici: tñ ſecũdario ex odio illi⁹: al's tñ oio q̃ſiturus dictũ bñficiũ ꝓ ſe vel amico: ẽt ſi ñ fuiſſet odiu3 illius: ⁊ tunc dicẽdũ ꝙ l3 peccet mortaliter: nõ tñ tenet̃ ad reſtõnẽ: q2 odium illius nõ fuit cã ſine qua nõ. Si autẽ principalis cã ad ipediẽdũ illũ fuit odiũ illius: al's nõ facturus: tũc vr̃ teneri ad reſtõnẽ eo mõ quo dictũ ẽ. ſ. Sir. tñ ol. circa p̃dicta facit regulã generalẽ q̃ faceret ad multa ſi vera eẽt. v3: ꝙ dãnificato i eo qđ nõdũ erat ſuũ: aut ſui iur̃. nõ ẽ id ſibi neceſſario reſtituẽdũ. Cui⁹ rõ ẽ: q2 p h̃ ñ abſtuli ſibi aliqd ſuũ: nec feci auferri. Non eni3 teneor ei quẽ ipediui ne ſibi p̃bẽda eccleſiaſtica traderet̃: aut cui eã abſq3 falſi cri̅s ipoſitõe feci iã datã auferri p eũ p quẽ ſ̃m iura canonica ⁊ diuina: iure ſibi potuit auferri: ſic per papã: vel alios q ſup h̃ hñt ptãtẽ. Nã ꝓ futuro tpe ꝓ quo ſibi aufert̃ nõdũ ſic erat ſua vel ẽt ſui iuris: qn ſaltẽ diuino iur̃ poſſet ſibi auferri. Preterea illud ius potius ẽ ſpũale atq3 cõe ⁊ a ſupioris ptãte depẽdẽs q̃3 ſit corpale: ⁊ reſtituibile atq3 ꝓpriũ poſſidẽtis. Si vero inſtet̃ ꝙ ruſticũ d̃tinẽs violẽter ne ſuas opas exequat̃ tenet̃ ad ſalariũ qđ amittit. Et ſil'r ipedies piſcatorẽ: ſeu aucupẽ a captõe piſcium ⁊ auiũ q̃ ſũt cõis iuris: niſi rõe ripe vl' terre que ſũt ſpãliũ dñoꝝ: ſeu cõitatũ: tenet̃ eis ad dãnũ datũ. Dicẽdũ ꝙ hec nõ ſũt ſil'ia caſib⁹ antedictis. q2 hic aufertur ruſtico: aucupi: ⁊ piſcatori ſuus ꝓprius vſus q erat vtriq3 ſui iur̃. Auffertur ẽt fruct⁹ i eoꝝ vſu cãliter ⁊ q̃ſi ſeminal'r ꝯtẽtus. Impediũtur ẽt ab his q̃ eis ꝯpetũt d̃ iure cõi. hec Sirar. oldo. Huic ẽt ſnĩe cõcordare vr̃. S. Ber. Opinio tñ Sco. ⁊ Ri. ſ. poſita vr̃ tutior: l3 iſta videatur probabilis.

¶ Pone: qs volebat legare vel donare pupillo: tutor ipediuit dicẽs. lega vl' dona mihi. 4
Vl. i. l. pupilloꝝ. C. de admi. tu. ⁊ i. l. qcqd. C. arbi. tu. ponit hanc. q. ſed ñ ſoluit: ⁊ etiam Bar. ibi ſub ſilẽtio pertrãſit. S3 dici põt ſ̃m quoſdã ꝙ aut tutor ꝓhibuit ne relinqret̃ pupillo: ⁊ tũc tenetur. Si ãt ſuadẽdo teſtatori ⁊ blãdis v̓bis h̃ fecit: ⁊ vt ꝯſuleret ꝓpriẽ vtilitati: ⁊ ñ ex odio: non vr̃ teneri. Ide3 Ci. i. d. l. quicquid.

¶ Quid de illo q ſemina alicui⁹ agri effodit: vl' q dãnificauit aliũ: eo ꝙ tpe ſuo non ſoluit? 5
R̷ndeo ſ3 Vl. p̃dicti ñ tenent̃ ad reſtõnẽ totalis dãni: q2 dubiũ ẽ qualit̃ fruct⁹ agri ꝓfeciſſẽt vel an mercator dãnũ vel lucru3 i mercatione habuiſſet. S3 reſtituẽt tñ q̃3tũ agri fructus i illo dubio vẽdi potuiſſent: vel q̃3tũ mercator i illo dubio lucrũ ſuũ vẽdidiſſet. Con. Tho. d̃ hoc. j. Reſtitutio. xiij. Idẽ. S. Ber. de eo q rapuit pecuniã vel equũ: nõ tenet̃ reſtituere qcqd dñs p illa poſſet eẽ lucrat⁹: ſed ſolũ tenetur ad id qđ ꝓbabilit̃ p hoc lucratus eſſet: ex eo qđ iã erat actual'r ad lucra huiuſmõi ordiat⁹. Sic dc eo q trũcauit manus alteri⁹ ñ tenet̃ reſtituere id qđ potuiſſet eſſe lucratus: ſ3 ſolũ tenetur ad id qđ ꝓbabiliter oibus pẽſatis potuiſſet lucrari.

¶ Quid aũt d̃ illo q eximit: vl' corpalit̃ ſubtrahit: vel arripit: vel aufugere facit debitorem 6
detẽtũ ꝓ debito fiſci: vel priuati: R̷ndet Io. d̃ pla. in. l. quotiẽs. d̃ exac. tri. li. x. ꝙ tenet̃ ſoluere illud totũ: qđ ille debebat fiſco vel priuato: vt in. d. l. quotiens.

7 ¶ Quid ꝺ occultāte officialē tpe ſindicatus: vel huiuſmoi: R̄ndet idē vbi. ſ. ꝙ teneť ad reſtitutōnez dāni ſm Bar. C. de aſſe. l. ſi poſt.

r Eſtitutio. xj. quo ad negociorum geſtores.

1 ¶ Utrum negociorum geſtor teneatur reſtituere omne dānuz illius cuius negocia geſſit: R. tenetur reſtituere omne dānuz qꝺ proceſſit dolo ſuo: vel lata culpa: vel leui: vel etiā leuiſſima q̄ aliꝰ diligētior erat geſturus: vt i. ſti. de ob. q̄ ex quaſi ꝯtu naſ. in principio.

2 ¶ Nō. Ang. de arc. inſti. ꝺ obli. ex q̄ſi ꝯtu in pricipio ꝙ regularit geſtor nō teneť ꝺ leuiſſima culpa: niſi qn̄ aliꝰ diligētior eēt geſturus. Et ē rō: vt faciliꝰ hoies accedāt ad gerēdum negocia aliena abſentiū: q̄ alr̓s perirēt. cū alr̓s nō hēat pcuū: ⁊ ſe igerat factis alienis nō reqſitis: videbať ꝙ deberet teneri regul'r etiaz de leuiſſima. Ita diť Bar. i. l. qꝺ nerua. ff. depo.

3 ¶ An aūt teneať ꝺ cāu fortuito: Glo. ibi i ꝟ. obligatū. enumerat ſex caſus i qbus teneť. Et ecōtra teneť ad expēſas quas fecit negociorū geſtor ille cuiꝰ negocia geſta ſūt. Falliť i pluribus caſibꝰ. Prio: qn̄ pceſſit ꝓteſtatio: ꝙ n̄ gerat: vt i. l. nēſenius. ff. ꝺ neg. ge. Scꝺo: qn̄ geſſit paterna affectōne: vt ſi vitricus preſtitit alimēta priuigno: vel i eū erudiēdū expendit. l. ſi pr̄no. C. de ne. ge. Secus ſi alimēta pſtitit vt repeteret. Qꝺ ꝓbare dꝫ ſm quoſdaz ex ꝓteſtatōe: vl' ſm Bar. i. d. l. ſi pr̄no. qn̄ ꝺ eo qꝺ expēdebat faciebat librū rationū i quo ꝯtinebať: talis dꝫ mihi in tātū qꝺ pro eo expendi. Tertio: qn̄ maritus geſſit erga vxorē: maritali affectōe: puta fecit expenſas i curādo vxorem egraz. Nā ſocer n̄ teneť eas ſatiſfacere: nec cōputāť i reſtōne dotis. nā maritꝰ teneť facē curari vxorē ſuis expēſis: niſi qn̄ nō haberet dotē: vel eſſet expenſa magna, vltra dotē ⁊ vxor haberet patrez: q teneť ad hoc. vel ipſa haberet aliūde alia bona: ex qbus poſſet curari. nō teneť tn̄ maritꝰ qn̄ ex culpa vxoris n̄ hꝫ eam in ſuo obſego ſm Iac. ꝺ are. Et Bal. i. l. ſi donaturus. ff. ꝺ ꝯdi. ob cāz. diť ꝙ ſi pr̄ nō ſoluit dotē ꝓmiſſā: ꝙ maritꝰ pōt eā expellē remittēdo eā ad domū prīs: q2 maritꝰ n̄ dꝫ hr̄e vxorez ſine dote. Sꝫ ad expenſas vxoris teneť ille cui remanet dos ꝓ ea pte ꝓ q̄ venit dos adꝰ euz: vt. l. qꝺ i vxorē. C. ꝺ ne. ge. Et ꝓ declaratiōe huiꝰ paſſus vide Alex. de imo. i. d. l. ꝙ i vxorē. vbi dicit. ꝙ ſi mulier ꝓmiſit dotē ⁊ eſſꝫ in mora pr̄andi dotez: ⁊ lterea maritꝰ eā aleret: cū nō teneret: poſſet dicta alimēta repetere ēt nulla pcedēte ꝓteſtatōe. Scꝺo dicit ꝙ muliere exn̄te ſana ⁊ i obſego viri n̄ pōt dici ꝙ maritus poſſit alimēta repetere: q2 maritꝰ tūc eam alere teneť: q̄zuis idotataz: vt nōt Inn. i. c. p veſtras. ꝺ dona. iter vi. ⁊ vxo. q2 pſonā ſuam dotis loco dediſſe vr̄ ſm Inn. Nec tūc refert an mulier hēat alia bona vel patrē: vn̄ alimēta ꝯſeq poſſit. q2 illa diſtictio an hēat patrē vl' alia bona ſit qn̄ mulier eēt iſirma adeo ꝙ non poſſet eē in obſego viri: ⁊ nulla ſubeſſet dos: vel iſufficiēs vt colligiť ex doctrina Ci. Ray. Ful. Bar. Sali. Pau. ꝺ ca. i. d. l. ꝙ in vxorē. Et tūc maritꝰ nō teneť i eā expēdere: ⁊ tūc hꝫ locū. d. l. qꝺ in vxorē. ꝙ expēſa ſimpl'r fcā videť facta affectōe maritali. Sꝫ ſi eēt ꝓteſtatus poſſet repetere. Ar. l. nēſenius. ff. de ne. ge. Si ꝟo nullus alius erat ad quē ſpectaret: nec aliūde habebat: tūc maritꝰ ipſe neceſſe hꝫ facere. l. qꝺ ſi nulla. ff. ꝺ relig. Quarto: qn̄ pp domeſticā affectiōez ⁊ pietatē vt ſi mr̄ expendat i faciendo dari tutorē pupillo: vt. l. i. C. de ne. ge. ⁊. l. is q. ff. e. Gl. tn̄ i. d. l. i. diť ꝙ n̄ gerit qd mr̄ ipēdit p̄ſumiť donare. Sꝫ hoc iudicabiť ex qualitate ⁊ q̄ztitate impēſaꝝ ⁊ facultate mr̄is ⁊ filij. Vide tn̄ ad p̄dicta qꝺ nōt Bar. i l. alimēta. C. de ne. ge. ꝙ qn̄qꝫ mr̄ expēdit circa pſonā filij ꝺ neceſſitate pciſa: vt q2 filiꝰ eſt intra cunā: vel q2 filius alr̓s non hꝫ vn̄ viueret: vel q2 mr̄imoniū eſt ſolutum diuortio: ⁊ onus filioꝝ ſpectat ad matrem: vt. l. nec filiū. C. de pa. pote. Et hoc cāu mr̄ nō hꝫ repetitionē: ēt ſi fuerit ꝓteſtata ꝙ faceret aio repetendi: vt ēt dicit glo. in. d. l. alimenta. Qn̄qꝫ expendit i neceſſitate cātiua: vt i ipetrando tutores: ⁊ in h ſiūt expēſe triplicꝫ generis: vt nōt, idē Bar. i d. l. nēſenius. Qn̄qꝫ. n. fiunt circa pſonam pupilli: vt ducēdo eū romā vel ad aliā ciuitatem cā petendi tutorē: ⁊ tunc iſte repetunť. Quedam fiunt expenſe i pſonā ipſius matris euntis ad petendā tutorē: ⁊ iſte nō poſſunt repeti. Cum eniz matri hoc iniūgitur: intelligitur ſuo victu: vt. l. ſuo victu. ff. de op. li. Quedaz expenſe fiunt in ꝓcuratoribus: aduocatis: ſcripturis: ⁊ ſimilibus. ⁊ iſto caſu dico ꝙ expenſe repetūtur a filio quicquid dicatur per alios. hec Bar. in. d. l. nēſenius. Qn̄qꝫ mater expēdit ex volūtate. Et tunc dicit Bar. in. d. l. ali-

mēta. ꝙ aut onus alimētandi ſpectat ad aliū:
puta ad patrē: ꝛ tunc poterit mater repetere
ab illo patre: vt. d. l. nēſenius. Finge. n. prēz
pegre iuiſſe. Ab ipo ꝟo filio ſi poterit repete
re: etiā ſi fuerit ꝓteſtata: qꝛ aliꝰ erat facturus.
Et iſtud ēt tꝫ gl. i. d. l. nēſenius. Ex quo nō ꝙ
iſta ꝓteſtatio declaratoꝛia volūtatis nullum
hꝫ effectū i his q̄ ex volūtate nr̄a nō dependēt
ſꝫ ſūt deciſa ꝛ dterminata ꝑ legē. Qñqꝫ onus
alimentādi ſpectat ad ipm filiū: tūc ſi qdē ma/
ter gerebat alia negocia filij: in dubio vr̄ expē
diſſe d bonis filij: vt. d. l. nēſenius. Si nego/
cia filij non gerebat: in dubio videtur facē ani
mo non repetendi: vt. d. l. alimenta. in pꝛinci/
pio. niſi fuiſſet ꝓteſtata. d. l. nēſeniꝰ. h Bar.
4 Quid aūt de tutoꝛe: an teneaṫ de dāno da/
to pupillo? Dic ꝙ reſtituere teneṫ tutoꝛ vl̄ cu
ratoꝛ oē dānū: qd pupillo vel adulto ꝓceſſit
coꝝ dolo: lata culpa: vel leui: vel negligētia. ñ
aūt leuiſſima: vt. l. qcqd. C. ar. tu. vbi dr̄ qc/
qd tutoꝛis dolo ul̄ lata culpa: vel leui: ſiue cu/
ratoꝛis minoꝛes amiſſerunt: uel cū poſſent nō
acqſierunt: in hoc iudicio venit.
5 Quid ſi ſine mādato meo ſoluiſti creditoꝛi
meo: ꝛ me liberaſti ſoluēdo noīe meo? R. Jo.
de pla. inſti. de ac. §. actionū. ꝙ cogoꝛ hr̄e ra/
tū: ꝛ obligoꝛ tibi actiōe negocioꝝ geſtoꝝ ad
reſtōnē pecunie: quā pꝛo me ſoluiſti. Secꝰ ſi
nō vtiliter ſoluiſti: vt qꝛ mea intererat: vt ñ ſol
ueres. l. cum pecunia. ff. de neg. ge.
6 Quid ſi tutoꝛ moꝛe ciuitatis mittit encenia
noīe pupilli magr̄o ꝛ ſuis ꝯiunctis? R. qui. ſ.
ꝙ pupillꝰ teneṫ tutoꝛi rōe negocioꝝ geſtoꝝ. l.
cū plures. ff. d ad. tu. Naꝫ talia encenia ex quo
ſunt ꝯſueta: dicunṫ quaſi debita: vt dicit glo. i
l. i. §. ſꝫ nō nullos. ff. de tu. ꝛ ra. diſ.
7 Quid ſi tui ꝯtemplatiōe ſine mandato tuo
redimo ab hoſtibus vel latronibus filiū tuū:
vel aliā rem tuā neceſſariā: quā redimere tene
baris? R. qui. ſ. ꝙ mihi teneris actiōe nego/
cioꝝ geſtoꝝ. Immo hoc cāu pōt vir expēde
re dotem pꝛo redimēdis ꝓpꝛijs filijs vxoꝛis
l. ſed ꝛ ſi ideo. ff. ſo. ma. Nam ſi pater filiū ca
ptiuū: vel ecōtrario vl̄ alius ſucceſſurus redi
mere negligat pꝛiuatur ſucceſſione: vt in auc.
ſi captiui. C. de epi. ꝛ cle.
8 Quid ſi fiat alienatio in fraudem credito/
ruꝫ: puta debitoꝛ donat vt creditoꝛes ſibi debi
to pꝛiuentur? Rndet Jo. de pla. inſti. de ac. §.
rurſus. ꝙ talis donatio reuocatur: ꝛ per ꝯñs
accipiens teneṫ ad reſtōnē. l. q aūt. §. ſi ſi mō.
ꝛ. l. ait ꝑtoꝛ. ſcdo rñſo. ff. que in frau. cre. Et h
facit ad. q. quotidianā que accidit nūc d facto.
Quidā mercatoꝛ nō hñs vñ ſoluere creditoꝛi
bus ꝛ volēs arripere fugaꝫ dat uxoꝛi ſue. M.
ducatos dicēs. tene eos: ꝛ ſi fulmiareṫ ſnīa ex
cōicationis ꝯ occultātes vel nō reuelātes bo
na mea: exnūc ego dono tibi. nunquid ſecuta
hac cōminatoꝛia teneaṫ illa vxoꝛ: vel ſoroꝛ: uel
amicus reuelare tale creditū ñ obſtāte illa do/
natōne ſub illa conditione facta? Per ꝑdicta
pꝫ rñſio ꝙ oīo teneṫ reuelare: qꝛ illa donatio
nō ē vera donatio: ſed ficta ꝛ facta in fraudeꝫ
creditoꝝ.

Reſtitutio. xij. ſcilꝫ ꝯhentiuꝫ.

Pꝛio q̄ro: ad qd teneanṫ ꝯhētes? 1
Dic ſm doc. ꝙ ſi ꝯtractus celebꝛatur gr̄a dan
tis tātum: vt in depoſito: tunc recipiens teneṫ
de dolo ꝛ lata culpa. Si gratia recipientis tā
tuꝫ: vt in cōmodato: tenetur de dolo ꝛ omni
culpa. Si gratia vtriuſqꝫ vt in locatione: tūc
teneṫ d dolo ꝛ lata culpa ꝛ leui: vt. l. ſi vt cer/
to. §. ij. ꝛ. ff. cōmo. In mutuo aūt, qꝛ trāſfer/
tur dominiū: ideo recipiēs mutuū tenetur de
dolo ꝛ omni culpa ꝛ de caſu foꝛtuito: vt inſti.
qui. mo. re ꝯtra. ob. §. i. De cōmodato: ꝛ ꝺ/
poſito ꝛ locato vide. ſ. i locis ſuis. Nō tñ ꝙ
in rebus cōmodatis dꝫ adhiberi exactiſſima
diligētia. Et ideo ſi in rebus ſuis erat diligen
tiſſimus: pꝛiter dꝫ eē i cōmodatis. Sꝫ ſi i ſuis
erat diligētioꝛ: certe in cōmodatis dꝫ eē diligē
tiſſimus. Et ideo tūc dꝫ adhibere maioꝛē cu/
ſtodiā rebꝰ cōmodatis q̄ꝫ ſuis. Nā tūc i ſuis
culpa culpanda eſt: ſed in alienis ē punienda.
d. l. ſi vt certo.
Sꝫ qd qñ ꝛ i ſuis erat diligētiſſimus: ꝛ nō 2
pōt niſi vnam rē ſaluare? Rndet Jo. de pla. ꝙ
tūc locus ē gratificatōni: qꝛ pōt ſaluare quam
vult. de quo ꝑ gl. i. d. l. ſi vt certo. Qd facat ad
multa. Pone. n. ꝙ nauta vel caupo timoꝛe
naufragij vl̄ incēdij nō poteſt ſaluare res de/
poſitas: aut cōmodatas ꝛ ſuas: tunc hoc cāu
in ſuo arbitrio ē ſaluare res ſuas ſi vult: etiam
ſi eſſent viliores.
Quero: ad qd teneaṫ ſocius? Dic ꝙ teneṫ 3
ad reſtōnē dāni emergētis dolo ſuo: lata cul/
pa: ꝛ leui: q̄ leuis culpa eſtimaṫ ſi ñ adhibꝫ tā
taꝫ diligētiā i cōibus rebꝰ: q̄ꝫtā adhibere ſole
bat i ꝓpꝛijs tpe ſocietatis: vt inſti. d ſocie. §. ſi.

4 ¶ Quid de eo qui accepit aliq̄d ob cāz ⁊ cauſa non ē ſecuta: vtputa. ſi dedi vt pro me ires ad ſan. Jac. ⁊ nō iuiſti. ℞. ꝙ reſtituere teneť: ſi per eū ſtetit. Secus ſi per eū non ſtetit. vt in l. ſi pecuniā. ff. de cōdi. cā da. ī pricipio. Vbi dicitur ſi pecuniā ideo accepis: vt capuā eas. deinde ꝑato tibi ad proficiſcendū ꝯditio tēporis vel valitudinis ipedimēto fuerit quominus ꝓficiſceris: an ꝯdici poſſit? Vidēdū ē ꝙ cū per te nō ſteterit: poteſt dici repetitionē ceſſare. Sed cū liceat penitere ei qui dedit: ꝓcul dubio repetere poteſt id qđ datū eſt: niſi forte tua interſit nō accepiſſe te ob hāc cām pecuniā. Nam ſi ita res ſe habet: vt licet nōdum profectus ſis: ita tamē rem cōpoſueris: vt neceſſe habeas ꝓficiſci: vel ſumptus qui neceſſarij ſunt ad profectionē iam feciſti: vt manifeſtuz ſit te plus forte q̄z accepiſti erogaſſe: cōditio ceſſabit. Sed ſi minus erogatū ſit: ꝯditio locū habebit. Jta tamē vt idēnitas tibi preſtetur eius qđ expendiſti.

5 ¶ Quid ſi ꝺdi pecuniā viro: cui nuptura erat mulier: deinde nō ſūt ſecute nuptie? Dic ꝙ ad reſtōem teneť. l. ſi mulier. ff. de ꝯdi. cā da.

6 Quid ſi tibi dedi vt ſeruuz manumittas ⁊ nō manumiſiſti: vľ me penitet anteq̄z manumitteres? Dic ꝙ mihi teneris ad reſtōnem. l. iij. §. j. ff. de ꝯdi. ob cām.

7 ¶ Quid ſi duo ſūt ſocij habētes rem cōmunem: ⁊ alter in ea fecit expēſas? ℞ndet Jo. de pla. inſti. de ob. que ex quaſi cōtrac. §. itē ſi inter aliquos. ꝙ alter teneť cōtribuere partē ſuam reſtituēdo ei qui fecit expēſas deſuper. vt l. ſi iter fratres. ff. ꝓ ſocio. Jtē dicit idē ꝙ vbi vnus ex ſocijs ē rixoſus ⁊ deuius: ⁊ nō curat laborare terrā cōmunē ⁊ locare domū cōem: pōt ſocius accipe ſibi partē ſuā quo ad vſuz: ⁊ laborare: ⁊ locare: ⁊ ſibi fruct⁹ recipe. vt dicit gl[...] iubem⁹. i ver. diuidere. C. ꝺ ſa. ſanc. ec. ⁊ alia gl. i. l. lucius. ff. famil'. her.

8 ¶ Quid ꝺ ſoluēte idebitū ignorāter? ℞. ꝙ accipiēs tenetur ei ad reſtitutōem: perinde ac ſi mutuo accepiſſet ex quaſi cōtractu. vt inſti. de ob. que ex quaſi cōtrac. naſ. §. ſi. Jdē ſi ꝑ errorez. Sec⁹ ſi ſoluat ſciēter: q2 tūc donare vř. vt in. l. cāpanus. ff. de oper. li.

9 ¶ Vtrum pater teneatur ex cōtractu filij facto cum extraneo ſi ē verſum in vtilitatez patris? Reſpōdet Jo. de pla. in inſti. qđ cuz eo. ꝙ ſic: quātum ē verſum in vtilitatem patris. vnde ſi totum ē verſum in vtilitatē patris: in totū tenetur pater. Si pro parte: pro parte tenetur. Et ideo quādo cōuertit in rem neceſſariam patri: pater tenetur: puta ſi recepit pecuniā mutuo pro ſoluēdo creditori paterno vero vel putatiuo. vt. l. iij. §. in rez autē. ff. de in rem verſo. vel vt rez patris vel domū ruētem reparet. Secus ſi domū exornauit expēſis voluntarijs: q2 nō dicitur verſum. niſi ex mādato domini fecerit: ſed pater teneť dimittere auferri ſi ſine leſiōe domus poſſūt. vt. ꝺ. l. iij. §. ſed ſi mutua. Jtē tenetur pater ſi recepit frumētū ad alimoniā familie vel veſtimēta cōpauit pro familia patris: vel pro ſe ſm cōſuetudinē patris: ſm ꝙ pater cōſueuit eū inducere. vt. ꝺ. §. in rem. etiā ſi illud frumentū emptū: repoſitū in horreo patris corruptū ſit: q2 ſufficit ꝙ vtiliter emit. vt. ꝺ. l. iij. §. idē labeo. vel ſi fili⁹ mutuam pecuniā accepit pro dotāda filia ſua vel ſorore: quaten⁹ auus ꝓ filia vel nepte daturus ſit ⁊ creditor hoc aīmo mutuauit: vt patris negociū gereret. vt. ff. de in rem verſo. l. vij. Vide de hoc doc. ⁊ Panor. i. c. q2 plerīq3 de imu. ec. vbi diciť. ꝙ vbi creditor nō fuit in culpa ī mutuādo: tūc exceptio macedoniani nō cōpetit in foro iudiciali. Et ꝑ ꝯſequēs fortius nō cōpetit in iudicio aīe. Si aūt creditor fuit i culpa: tūc exceptio cōpetit ⁊ operabitur effectū ſuum in vtroq3 foro. Dicit tamē Panor. ꝙ cū hodie ſaltē iter chriſtianos non ſoleat ſequi parētū mors ex mutuo facto filio fa. ꝓpter quā cauſaz illa lex ꝓhibuit oīno mutuū fieri filiofa. videtur ꝙ debeat ceſſare ſenatuſcōſul. ⁊ ceſſante cā debet ceſſare effectus. Et ſic i vtroq3 foro filiusfa. ex mutuo ſibi facto debebit obligari ad reſtōez. qđ ſatis videť de mēte Jnno. in. ꝺ. c. q2 pleriq3. vltra tamē hoc ſi tale mutuū verſuz ē in vtilitatē patris: pater tenetur ſm qđ dictum ē.

¶ Quid ſi filius vel ſeruus decepit creditorē 10
aſſerēdo ſe velle vertere in vtilitatē patris vel domini: nō tamē conuertit? ℞. Jo. de pla. ꝙ pater uel dominus non tenetur: etiam ſi ſeruus vel filius ſic accipiēs fuerit cōſuctus cōuertere. vt. ff. de in rem ver. l. ꝙ ſi ſeru⁹. §. ſed ſi accepit. ne calliditas vľ malicia filij vľ ſerui noceat patri vel domino.

¶ Quid ſi mutuaui frumētū patri uľ marito 11
ex quo nutriuit filios uel uxorez: an uxor ⁊ filij in ſubſidiū teneātur: quaſi in eoruz vtilitatem

verſum ſit: R̄ndet qui. ſ. ꝙ nõ. Sed Bar. tenet ꝯtrariũ in. l. bis ſolis. ff. de cõdi. inde. vbi format. q. de patre paupe accipiẽte mutuo pecuniã ⁊ illã cõuertit i alimẽtis filioꝝ: qui poſtea effecti ſũt diuites ex aduẽticijs. Et cõcludit ꝙ filij teneãtur ad illõ debitũ patris. Idez Lu. ro. i ſuis ſingularibus.

12 ¶ Quid ſi mutuaui. x. filioſa. in rez patris cõuertẽda ⁊ ipſe luſit: deide reuicit ⁊ i rez patris cõuertit: an mihi teneaṫ pater de in rẽ verſo? R̄. qui. ſ. ꝙ nõ: per gl. i. l. ſi mioꝛ. xxv. ãnis. ff. ð mino. quaſi ex noua acquiſitõe: nõ ex mutuo dicaṫ facta verſio. Hoc veꝝ d. ꝫ Bar. i d. l. ſi mioꝛ. ſi i alio ludo ex iteruallo vicit. Secus ſi incõtinẽti in eodẽ ludit.

13 ¶ Quero an pater teneatur ꝓ filio condẽnato in iudicio ex delicto ſoluere cõdẽnationẽ ð ſua legitima? R̄. Jo. de pla. inſti. de ob. que ex quaſi delic. naſ. §. ſi fili⁹. ꝙ nõ: vt ẽ caſus i. l. ⁊ ſi ꝯdẽnatus. ff. de noxa. ac.

14 ¶ Quid autẽ ſi pater obligauit ſe pro delicto filij: an totũ debeat ſolui de parte filij: an uero de tota hereditate poſt mortẽ patris? R̄. ẜꝫ Bal. ꝙ ſi pater ſuſcepit obligationẽ pro delicto filij ductus paterna pietate: ⁊ tunc omẽs fratres debẽt ꝓ parte ſua ſuſtinere. Sed ſi neceſſitate: puta dictãte hoc ſtatuto: tũc naſcitur naturalis obligatio iter patrẽ ⁊ filiũ ex tali geſtione negocioꝝ eius que nõ tranſit ad heredes: ⁊ ideo ſoluet de ſua parte.

15 ¶ Quid autẽ ſi filius ſit captus a latrũculis uel ab hoſtibus ⁊ pater redemit euꝫ: an filius ſoluet de parte ſua? R̄. Bart. in. l. ſticus. ff. de pec. le. ꝙ cũ pater uideaṫ feciſſe officio pietatis: nõ imputabitur ipſi filio. ut. l. liber capt⁹. C. de capti. quidquid dicat Guil'. i. l. frater a fratre. ff. de cõdi. inde.

16 ¶ Quid ſi pater cõſentit in decurionatũ filij? Dic ꝙ tenetur pro eo inſolidũ de idẽnitate rei publice: ⁊ etiã ipſi⁹ patris heredis. Facta tamẽ prius excuſſiõe de ipſo filio pricipali debitore. l. j. C. de decu. li. x. Et dicũtur decuriões ꝯſiliarij: qui habẽt deliberare cũ prioribus cuiuſcũqꝫ ciuitatis.

17 ¶ Quid autẽ de eo qð donatur filio i uita patris: an teneatur cõmunicare fratribus poſt mortẽ patris? R̄. Jo. de pla. inſti. ꝑ quas per. no. acqui. ꝙ ſi donatur filio occaſiõe uel cõtemplatõe patris: tanqꝫ ex cã patris ꝓpria ⁊ imediata: tũc cẽſetur peculium ꝓfectitium: ⁊ tenetur cõicare frib⁹ poſt mortez patris. Secus ſi pater ſit cã remota ⁊ mediata. Hãc diſtinctõez facit tex. in. l. ſociũ. ff. ꝓ ſocio. Vide ſ. de hoc Peculiũ. §. ix.

¶ Quid de ãbaſiatoribus: an ſibi donata teneãtur reſtituere? R̄. Bar. i. d. l. ſociũ. ꝙ nõ. 18
Panoꝛ. uero i. c. poſtulaſtis. ð ꝯceſ. pre. dicit ꝙ attẽdẽda ẽ qualitas donoꝝ. Nã quedã cõueniunt magis mittẽti: qꝫ ipſis ambaſiatoribus: utputa ſi dareṫ leo. Quedã conueniunt potius ipſis ãbaſiatoribus: puta ſi dareñt eis ueſtes ꝯgruẽtes. Et ſic dicit ꝙ i cãu dubij aduertẽda ẽ qualitas donorũ. Secus ergo ubi ꝯſtaret ð uolũtate donãtis. Et dicit Panoꝛ. ꝙ illa. l. ſociũ. loquitur de ſocietate: uidelicꝫ ꝙ ſi aliquid donatur ſocio occaſiõe ſocietatis: ex quo tamẽ donatur perſone ⁊ nõ ſocietati: cedit ipſi ſoli donatario ⁊ nõ ſocietati. Et non mirũ: quia idem ẽ in dãno. Nam ſi ſocius extra ſocietatẽ: occaſione tamẽ ſocietatis dãnuꝫ paſſus eſt: ſibi imputatur ⁊ nõ ſocietati. ut eſt tex. in. d. l. ſociũ.

¶ Quid de dote quã lucratur filius ex forma 19
ſtatutorũ. an dicatur de peculio aduẽticio: ut ſic nõ ueniat fratribus cõferẽda? R̄. ideꝫ Jo. ꝙ ſic. Bar. uero i tractatu de duobus fratribus. dicit ꝙ aut pater ſuſtinet onera matrimonij: ⁊ tunc erit profectitiũ: ⁊ cõmunicabit. Si autẽ filius ſuſtinet onera ð lucro ſue perſone: tunc erit aduẽtitiũ: ⁊ nõ cõmunicabit. Si autem partiꝫ pater: ⁊ partim filius ſuſtinẽt: tũc partim erit profectitiũ ⁊ partim aduentitium pro rata oneris.

Additio. ¶ Pro clara dciſiõe huius 20
dubij ſciẽdũ ꝙ excellẽtiſſimi iuṙ iterptes uarias hũerũt opi. Quinimo Bar. i hoc articulo uari⁹ repiṫ. Nã i. l. ſi cuꝫ dotẽ. §. trãſgrediamur. ff. ſo. ma. dicit ꝙ tale lucrũ ẽ filio aduentitiũ. Et firmat ſe ſup ter. i l. cũ oꝫ. C. de bo. que li. ubi tex. dicit ꝙ ea que ex maritali lucro ad filiũ obueniũt nõ acgruñt patri. Sꝫ iſtõ ẽ huiuſmõi: ergo nullaten⁹ ẽ patri acgrẽdũ: ⁊ ꝑ ꝯñs nec cũ fratre cõicãdum. Sꝫ poſtea Bar. i ſuo tractatu ð duob⁹ fratrib⁹ i quo fuit maturi⁹: ⁊ cũ maiori eqtate locutus dicit ꝙ ſi pr̃ ſuſtinuit onera mr̃ionij: hoc lucꝝ dotale effectuaľr querit ipſi pr̃i: ⁊ iõ uenit iter fr̃es ꝯſerẽdũ. Si uero fili⁹ ipſe ſuſtinuit vt q: ſepatus a pr̃e ſuſtinuit onera mr̃imonij: tũc ipſi filio acgritur ⁊ nõ ipſi patri. Et iſtam

opi. veriſſimā ſeqꝛ Bal. i. l. ij. C. famil. her.
Idez tz gl. in. l. dotē. ff. de ca. pec. Idē tz Di.
i. d. §. tranſgrediamur. Idē Ci. Et iō ab hac
opi. nō ē recedēdum. Pro qua adduco tex. a
ꝯrio ſenſu i. l. ꝓfecticia. §. j. i ver. nihil eroga
uit. Dicit eiz ibi iuriſcō. ꝙ ſi pr̄ repudiat lega
tū ſibi factū ad hoc: vt filio vel genero acqrat
ꝙ illud nō cēſeatꝛ ꝓfecticiū. Et aſſignat rōem:
qꝛ pp illud pr̄ nihil ď ſuo erogauit. Sequitꝛ er
go ꝙ vbi erogatio ſiue ipenſa pr̄is ē cā acqſi
tōis: ꝙ illud acquiſitū dicitꝛ reſpectu filij profe
ctitiū. Sed cōſtat ꝙ iſtud lucrū dotale datur
ꝓpter onera mr̄imonij. vt. l. actōe. §. ſi. ff. ꝓ
ſo. ⁊. l. dotis. ff. de iur̄ do. Et pater fuit ille qui
ſuſtinuit onera mr̄imonij: ⁊ ipſe pater fuit qui
fecit ſumptus nuptiales ad filiū ſpectātes: er
go ſequitꝛ ꝙ iſtud lucꝝ ē profectitiū: ⁊ ideo ve
nit iter fratres ꝯferēdum. Nec ē curādum ꝙ
ſtatutū dicat ꝙ maritus lucretꝛ: qꝛ verum ē ꝙ
marit⁹ lucratꝛ pria acqſitōe: ſꝫ ñ remanet p mo
mētuz penes eū. vt i ſil'i dic̄ tex. i. l. ſi. C. ď bo.
q li. Nec ob. d. l. cū oꝫ. qꝛ dꝫ itelligi qñ pr̄ one
ra mr̄onij ñ ſupportat. Finis.

21 Quid autem de lucro quod acquirit filius
mercādo cuz pecunia patris: an pars que at
tribuitur perſone dicetur aduentitiū: R̄. idem
Io. ꝙ dicetur aduētitiū. Et ideo medietas lu
cri: cū vnus ponit rē: alter induſtriā: ei cedet:
quia lucrū debet eē cōmune. l. j. C. pro ſocio.
Ideo ſi filius ex. c. habitis a patre lucratus fu
it alia. c. debet primo de. c. lucratis habere. l.
⁊ de alijs. l. ⁊ de. c. ꝓ ſorte ďbet diuidere equa
liter cum fratre: quādo equaliter ſunt heredes
patris. Et ſic illa. l. que lucratus ē pro indu
ſtria ꝓprie perſone: ſūt ſua ꝓpria: nec tenetur
diuidere cū fratre. Idē Bar. vbi. ſ. De hoc
dic vt. ſ. Peculiū. §. viij.

22 An autē acquiſitū per filium ſit preſumen
duz ex bonis patris: ⁊ ſic cōmunicādum: R̄.
Bar. vbi. ſ. ꝙ aut reſultat ſuſpitio delicti niſi
preſumatꝛ ex bonis patris: puta qꝛ filia pſume
retꝛ turpiter acqſiſſe. ⁊ tunc creditꝛ ex bonis pa
tris acquiſitū. Aut preſūptio delicti euitatꝛ: ⁊
tūc pſumetꝛ ex bonis filij. Aut nec euitatꝛ: nec
oritur ſuſpitio: ⁊ tūc recurrēdum ē ad pdictu
ras. Et p omia idē dicēdum ē in plato: tuto
re: vxore ⁊ huiuſmodi.

23 An aūt donatū filio ab extraneo ſub tali cō
ditione: vt hēat illud in caſtrēſe vel quaſi: ſit
cōmunicādū: R̄. qui. ſ. ꝙ aut fili⁹ ē miles: vl
aduocatus: vel hꝫ aliquas dignitates de illis
que ponūtur i. l. ſi. C. de ioffi. te. Et certū ē ꝙ
nō dediſſet niſi rōe milicie. Et ſic erit caſtrēſe
vel quaſi: ⁊ nō cōicabit. Si āt nō erat miles
nec aduocat⁹ ⁊ huiuſmōi: tūc erit aduētitiū: ⁊
nō cōicabit. De hoc dic vt. ſ. Peculiū. §. j.

Quid autē ſi pater miſit pecuniā filio exi 24
ſtēti i ſtudio vt ide libros emeret. Deinde ca
uit in ſuo libro rationū: ꝙ ipſe filius debeat cō
ferre eos: ⁊ poſtea valor eoꝝ decreuit. Cuius
erit dānum: Reſpōdetꝛ ꝙ nō dꝫ cōferri niſi tā
tum quātuz valent: nō illud qď cōſtiterūt. Et
hoc per glo. i. l. illud. C. de colla. i ver. pote
rat. Si āt ſupercreuit valor bn̄ficio fortune: tūc
dicit Raph. i. d. l. illď. ꝙ iſtud icremētū tanꝗ
aduētitiū: dꝫ eē pcipuū filij. vt. l. ſi. C. ď colla.
Dato ꝙ Ludo. i. d. l. illud. dixerit ꝯrū p tex. i
l. ſm naturā. ff. de reg. iur.

Quero: quid ſi duo fratres vel alij habent 25
bona cōia ex aliqua hereditate. Manēte autē
cōione ꝯtractū ē es alienū: poſtmodū venūt
ad diuiſionē: nūquid es alienū per alterū eo
ruz cōtractū ſoluetur de cōibus bonis: Spe.
ti. de iudicijs dicit. ꝙ es alienū: aut fuit ab oi
bus ꝯtractū: ⁊ tunc ab oibus ſolui dꝫ idubitā
ter. Aut ab vno tātuz: ⁊ tūc aut ē ꝯtractū oc
caſione cōiuz bonoꝝ: ⁊ in cōem vtilitatē pro
fectū: qď ꝓbari dꝫ a cōtrahēte debitū. ⁊ tunc
ēt de bonis cōibus ē ſoluēdum. ar. ff. pro ſo
cio. l. omne es. Aut nō ꝓbat hoc: ⁊ tūc p euz
tm̄ ſolui dꝫ abſqꝫ grauamine alterius. ar. ff. de
re. iur. nō dꝫ. Nō eim ſufficit ꝯtcū eē manēte
cōione. Immo ē neceſſe probare ꝙ occaſiōe
cōis vtilitatis. ff. ꝓ ſocio. iur̄ ſocietatis.

Quid ſi alter ex coheredib⁹ ꝯdēnatus ē ob 26
maleficiū a ſe ꝯmiſſuz: R̄. q. ſ. ꝙ lꝫ ipe al's bn̄
tractauerit hereditatē: tn̄ de pte ſua tm̄ ſoluē
da erit ꝯdēnatio: nec fiet ꝯpēſatio ei⁹ qď bene
egit. vt. ff. ꝓ ſocio. cū duobus.

Quid ſi vnus ex coheredib⁹ fecit ſumptus 27
ob honorē ſuū: puta in militia ſua vel nuptijs
ſuis vel dignitate aliqua: R̄. qui. ſ. ſi cōis pa
ter id fecit: hꝫ ipſe hoc pcipuū. ff. de colla. l. j.
§. nec caſtrēſe. Si vero ipe poſt mortē patris
ſui hoc fecit: de ſorte ſua tm̄ hoc erit: nō de bo
nis cōib⁹. ff. famil. her. l. ſi filia. §. idē ſcribit.
niſi ſpāliter iter coheredes pactū fuerit: vt hu
iuſmodi ſūptus cōmunes eēnt. Idē tz Bar.
in. d. §. nec caſtrēſe. vbi querit de alia. q. Pa
ter incepit expēdere pro filio in ſtudio. Vtruz

patre mortuo debeat ſtudiū perfici de cōmuni
iuitis fratrib⁹? Videt̄ ꝙ ſic: q̄ munera cepta
debēt pſici de cōmuni: lȝ nō poſſint noua ico
hari. vt. d. §. ideȝ ſcribit. Et hoc vr̄ tenē Di.
Cōtrariū tamē credit Bar. ſalua reuerentia
Di. Nā factū patris iniciatū erga filiū: cate-
nus obligat heredē: quaten⁹ ipe pater erat ob
ligatus de neceſſitate. vt. ff. de mu. ⁊ ho. l. ⁊ ſi
filiū. Sȝ pater nō tenebat̄ d̾ neceſſitate icoha-
re: nec ꝓſequi: ergo nec heredes.

28 ¶ Quid ſi vn⁹ ex fratrib⁹ coheredib⁹ hȝ filiā:
nūquid dotāda ē de cōibus bonis? R. Spe.
ſi auus puelle pater coheredū viueret: ipſe hȝ
neptē dotare. vt. ff. de iure do. l. profectitia. §.
ſi filius. Si autē nō viuit auus: tūc de bonis
patris ſui tātum dotāda ē: niſi coheredes iter
ſe ſpāliter aliter pacti fuiſſent. Pro declara-
tōe huius nō. ꝙ cū defuncto patre plures fi-
lij remanēt i domo paterna: quorū alij ſūt mi-
nores: alij maiores: alij lucrātur: alij non. Et
eis ad diuiſionē venire volētibus: miores pe
tunt cōmunicari lucra maiorum. Dic an inter
iſtos fratres ſūt bona diuiſa: aut idiuiſa? Pri
mo quilibet ſibi acquirit qđ lucratur: nec peti
poteſt ꝯmunicatio ab alijs fratribus: niſi hoc
fuerit in diuiſiōe ſpecialiter actū. Si autē in-
diuiſa. ⁊ aliqui fratres lucrātur: ⁊ tūc aut cer-
tum ē vnde acquirūt: aut nō: aut ē dubium.
Si certū ē: tunc ſtatuēduȝ ē ſm qđ acquiſiuit.
Si autē non ē certum: nec eē poteſt: vel dubi
tatur: aut in facto. puta acquirit ex operis ſu-
is: q̄ forte ē ſcriptor vel artifex: tūc ſibi acqui-
rit: ne qđ ei ſuis laboribus ⁊ proſpera fortuna
acceſſit: hoc ad fratres proueniēs luctuoſum
ei accedat. vt iſti. ꝑ quas per. no. acq. §. igitur
liberi. lȝ ſi ſit male ꝯuerſatōis homo nulli⁹ ar
tificij: preſumit̄ omia hēre de cōmuni: aut de
patrimonio patris: ſicut al's vxor preſumitur
hēre de bonis mariti. Sed ⁊ ſiquis fratrū pa
tre viuēte aliquid lucratus ē: licet acquiſierit
patri. vt. l. cū oȝ. C. de bo. que li. Si tamē pa
ter nō apprehēderit: videt̄ ꝙ filius tūc poſſit
ſibi illđ retinere: nec hȝ neceſſe fratribus cōi-
care. Si aūt poſt mortē patris acquiſierit: pre
ſumit̄ de cōi hēre: ⁊ ideo cōicandū. Indubio
eīm preſumit̄ de cōi habere: niſi ꝯtrariū ꝓbe
tur. Si aūt ſit bone ꝯuerſatiōis: q̄ artifex eſt:
⁊ bene lucrat̄: nō ē preſumēdū habuiſſe de cō
muni: niſi expreſſe probet̄: imo p̄ſumitur ex ſu
is oꝑis hūiſſe. C. arbi. tu. ſi defunctus. Adde
tū p̄dictis qđ nōt Bal. in. l. finali. C. đ colla.
vbi ex. l. ſi. c. ti. dicit. ꝙ ſi duo frēs remanſerūt
in cōione poſt morteȝ patris: ⁊ vnus plures
fructus poſuit tanq̄ȝ ditior: ꝙ in diuiſiōe non
pōt petere ab alio fratre illā pluralitatē fructu
um: quia dato ꝙ nō dicatur cōtracta ſocietas
bonorum: dicitur tamē cōtracta ſocietas fru-
ctuū perceptoꝝ ⁊ ꝯſumptoꝝ. ⁊ allegat caſuȝ
optimū in. c. ſi duo fratres. de fra. de no. feu.
inue. Et nimiꝝ ſm gl. ibi. q̄ fundus ſeu feu-
dū de quo i. d. c. ſi duo. fuit acquiſitū đ cōi pe
cunia: lȝ noie vnius fratris qui poſt mortē pa
tris remāſerat in cōica cū altero fratre. Et iō
fructus talis fundi erūt cōes donec habitaue
rint ſimul vt ibi. Secus tamē dicēdum ſȝ eū-
dem Bal. in tractatu de duo. fratribus in cāu
quo eēnt duo fratres quoꝝ vnus hȝ duos fi-
lios laboratores: qui laborāt poſſeſſionē cōeȝ
cū alio fratre ſuo q̄ nullum filiuȝ habet. Non
eīm diuidētur fructus equal'r: q̄ hec ſocietas
reſpicit capita coꝝ q̄ oꝑas ponūt. Nā ex ſuis
laborib⁹ ſibi acqrere poſſūt. d. l. cū oȝ. Et ideȝ
dixit Pau. de caſtro i. l. illđ. C. de colla. i duo
b⁹ fratrib⁹ quoꝝ vn⁹ hēbat ml'tos filios: alī
vero ſolus erat. ꝙ ſi ille q̄ hēbat mltos filios
gubernabat bona: ille v̾o ſolus nihil faciebat:
niſi ꝙ lotis manib⁹ ibat ad mēſaȝ. ꝙ n̄ pōt po
ſtea i diuiſiōe petē ꝙ ſibi aſſignēt̄ fruct⁹ quos
ꝯſumpſerūt filij fratris. qđ nō.

¶ An aūt frater q̄ gubernat bona cōia cū fra 29
tribus ꝓuis poſſit i diuiſiōe petere ſalariū ſue
adminiſtratōis: ſicut tutor pōt petē ſȝ Bar.
in. l. in eos. ff. de tutel'? Dic ꝙ non pōt petere
ſalariū: ſed certa portio fructuū aſſignatur ei⁹
iduſtrie. Ita dicit Ludo. qui hūc caſum dicit
nunq̄ȝ vidiſſe deciſum.

¶ Quid de mercatoribus ⁊ alijs artificibus 30
qui preponūt iſtitores ſuis apothecis: an ex eo
rum ꝯctibus teneant̄? R. Io. de pla. inſti. qđ
cū eo. §. iſtitoria. ꝙ ſic: ſi ꝯctus nomine dn̄i fa
cti ſūt: ⁊ maxie qn̄ i ei⁹ vtilitatē ē verſuȝ. vt. l.
quicūqȝ. §. j. ⁊. ij. ff. de inſtito. ⁊. l. iij. c. ti. vn̄ ſi
ſcribat i libro ꝙ apud mēſam dn̄i ſui titius hȝ
c. i depoſito: tenetur dn̄s.

¶ Quero: an dn̄s ⁊ pater teneātur ex ꝯtractu 31
geſto ꝑ ſeruū ⁊ filiū eoꝝ iuſſu? R. idem q. s. ꝙ
ſic. vt. l. j. ff. qđ iuſſu. Nam pater ⁊ dn̄s vidē
tur ꝯhere cū ꝑ alios ꝯhūt. vt i regl'a q ꝑ aliū.
Et ꝯhētes ſil'r vn̄r cōtrahere cū ꝑponete: qn̄
ꝯtrahūt cuȝ prepoſito. vt. l. ſi iſtitorē. ff. ſi cer.

pe. Idē i exercitore nauis. l. i. in pricipio. ff. d exerci. Idē qñ verſū ē i vtilitatē aliquoꝝ iſto rū dñoꝝ. l. i. in principio. ff. de in rē verſo.

32 ¶ Quid d fideiuſſore. An principalis teneat ad reſtōnē ei⁹ qd ille ſoluit: R. Io. de pla. ꝙ ſic. inſti. de fideiuſ. §. ſiquid autē.

33 ¶ Sꝫ nūquid fideiuſſor pōt ſpōte ſoluere: ꝛ ñ expectare ꝙ ſibi fiat mādatū: R. qui. s. ꝙ ſic: vt dicit gl. in. d. §. ſiquid autē. Nam tenetur agnoſcere bonam fidem. l. idemqꝫ. §. fideiuſſores. ff. man.

34 ¶ Sꝫ qd ſi iudex cū ꝯdēnauit p iniuriam: an poſſit agere mādati: R. idem ꝙ nō: ſi nō appellauit. l. ſi pro ea. C. mandati.

r Eſtitutio. xiij. quo ad dāna data ab animalibus.

1 ¶ Quid ſi quadrupes tuus: puta equus vel aſinus nāli ſeritate mihi dānū intulit: puta fregit vaſa mea: vl' uegetē: ꝛ vinū effuſum ē: R. Spe. in ti. d iniurijs. ꝙ mihi teneris vel reſi cere dānum: uel dare animal ꝓ noxa: vt inſti. ſi quadru. pau. fe. di. in principio.

2 ¶ Quid ſi equus tu⁹ calce me pcuſſit ꝛ crus fregit: vel oculū effodit: vel aurē dētibus ſcidit: ul' me vulnerauit: pp quā plagā oportuit me dare. x. medico. ꝛ alia. x. expendi pro cura tōe. An petere poſſuꝫ. xx. ꝛ opas qbus carui ꝛ caritur⁹ ſū: R. Spe. ubi. s. ꝙ ſic: vl' ꝙ des animal pro noxa: ut. ff. ſi q. pau. fe. di. l. ex hac lege.

3 ¶ Quid ſi tuum animal icitauit meum: ita ꝙ meuꝫ animal dedit alteri dānum: an tenearis: R. q. s. ꝙ ſic. Idē dicit glo. in ꝑall'. inſti. i pricipio. Siue animal tuū moueat ad dandū dānꝫ ſui laſciuia ꝛ facilitate: ſiue icētiuo amore: uel pſecutōe alteri⁹ aialis: ut ſi equus tuus pſequendo equā meā fregit hoſtiū domus mee: uel mea blada imatura ꝯtriuit: ul' aliud dānū mihi dat: ſiue ſuo corpe: ſiue alio inſtro: ut ſi bos uel equus ſine culpa ꝯducētis plauſtrꝫ obtriuit animal meū: uel aliud dānꝫ dedit: ut ff. co. l. i. §. ſiue autem.

4 ¶ Quid ſi bos tu⁹ comedit herbā meā: ul' canis tuus carnes meas: uel muricus lardū: uel muſtela corodit pannos: an mihi tenearis ad emēdā dāni: uel ad dāduꝫ animal ꝓ noxa: R. Spec. ubi. s. ꝙ ſic: ut. l. qntus. ff. ad. l. aq.

5 ¶ Quid ſi oues uel aialia qs mittit i predium meū ꝛ frumētū: ordeū: uel glādes depaſcunt: R. Spe. ubi. s. ꝙ mihi tenetur.

¶ Quid ſi p ſe pecora itrauerūt cāpū ꝛ depaſta ſūt frumentū: R. ideꝫ ꝙ mihi teneris. Sed quō eſtimabit dānū datū i frumēto dū ē i herba: Rndet. ꝙ uel expectabit tpus meſſium: ut ſciatur q̄ztū ex tāto uel ſimili frumēto habebit uel ꝯſiderabit q̄ztus fructus i āno ꝑterito ex tāto ꝛ ſimili habitus ē. ar. ff. ad. l. aqui. l. in lege aquilia. Et hec opinio uidet ualde equa. Vide tñ de hoc. s. Reſtitutio. x. §. v. 6

¶ Sꝫ nūquid dñs ſe liberat dādo animal pro noxa: R. ideꝫ ꝙ ñ: ſi ipſe illud imiſit: ut. d. inſti. Secus ſi caſualiter itrauit. 7

¶ Quid ſi leo: urſus: uel aper quē tenens ligatū iuxta viaꝫ publicā dānū dedit: R. Spe. i ti. de emp. ꝛ ven. ꝙ teneberis p. d. inſti. Caueant ergo ſibi q tenēt canes mordaces: vrſos: ꝛ ſymias: ꝛ huiuſmodi in locis publicis: qꝛ ſi ledūt hominē liberū: ꝯdēnatur tenens in expenſis curatōis ꝛ operarū amiſſarū ꝛ amittendarū: inq̄ztū iudici equū videbit: facta eſtimatione q̄ztū leſus viuere poterat ſm diſtinctōeꝫ etatū: vt. l. hereditatū. ff. ad. l. fal. vt dicit gl. i. d. l. ex hac lege. Et iō ñ liberat dñs dādo feram beſtiam dānum dantē pro noxa. 8

¶ Sed pone. Inuenio pecudē tuaꝫ in ſegete mea dānū dantē: nūqd ꝓpria auctē illā capere poſſū ꝛ tenere donec ꝓ dāno mihi ſatiſfeceris: Rndet Spe. i ti. de actore. ꝙ nō poſſū capere vt teneam quaſi loco pignoris donec mihi ſatiſfactū ſit: poſſū tñ capere ꝛ tenere donec ſciatur dñs ꝯtra quē agere poſſum. 9

¶ Quid de his q cum iumento: vel igne maliciose appoſito: vel alias ledunt agrum: ſiue domum alterius: Rndet Monal. in ti. reſtitutionum ꝙ tales tenētur ad reſtitutōneꝫ totius dāni. 10

¶ Quid ſi bos alicuius cornupeta erat: ꝛ dominus cū nō cuſtodiuit: nec diligētiam adhibuit: ꝛ egreſſus bouem vicini occidit: Rndet Monal. ꝙ dñs bouis cornupete tenetur dare alium bouē viuū equiualentē: ꝛ mortuuꝫ accipere: vt dicit tex. in. c. ſi bos. extra d iniurijs. ꝛ exo. xxj. hoc tamē verū qñ dñs ſciuit cuꝫ cornupetam: qd preſumitur. j. tres dies ſcire. Et ꝓpterea dicit tex. ꝙ ſi cornupeta erat ab heri ꝛ nudius tertius. Quando vero ignorauit: puta quia contra naturaꝫ ſui generis inſurrexit: ꝛ contra naturam ſuam: puta quia conſueuit eſſe domeſticus: tunc nō tenetur ex edicto 11

legis aquilie: ſed ex edicto legis: ſi qua. pau. ſc. di. ſm Hoſt. ⁊ Goſ. Idē itellige ſm glo. in. d. c. ſi bos. cū iſte qui dānuz dedit aggreſſus ē aliū ⁊ occidit. Sed ecōtra nō tenetur. i. quādo bos mortuus icitauerat aggrediendo bouē cornupetā. ff. ſi qua. pau. ſc. di. l. j. Seu cū dubium ē quis bos primo aggreſſus ē. ff. ad. l. aqui. l. ſciam. §. cū ſtramēta. Et ad itelligentiā predictorū ſciēduz: vt ex dictis Hoſti. colligi pōt: ꝙ duplex ē actio: qua tenet dominus aialis dānum dantis. ſ. legis aquilie: ⁊ hac tenetur domin⁹ animalis dānū dātis quādo culpa ſua: aut negligētia animal dānū dedit: puta ſi te inſtigāte equū: ipſe dolore cōcitatus recalcitrauit vel dānū dedit: aut ſi quadrupes plus iuſto onerata dānuz dedit: vel ſi animal tuū in ſegetē meam miſiſti: teneris ad totius dāni eſtimationē. Alia ē actio que vocatur de pauperie: qua mihi teneris quādo nō culpa tua quadrupes dānum dedit: puta quādo damnū dedit cōtra naturā aut cōſuetudineꝫ ſui generis: licet ſua ꝯſuetudo talis ſit: puta ſi ſit equus recalcitrās. Nā maior ps ñ recalcitrat: vl' bos cornupeta. Nā maior ps nō cornupetat. Et tūc liberaris dādo animal dānificās pro noxa: licet dānuz excedat quadrupedis eſtimationē. Si autē ſit fera beſtia: tūc dādo illud animal pro noxa nō liberaris: ſꝫ teneris ad toti⁹ dāni eſtimationē: q2 huiuſmodi animalia non debēt teneri in publico: ſiue ſoluta: ſiue ligata vbi publicū iter ē. Alias dominus tenetur in duplū. Et nihilomin⁹ actio de pauperie. i. ꝓ dāno dato locū habet: ⁊ etiā tenet ad impēſas in curatiōe factas: ⁊ ad operas amiſſas: vel quas amiſſurus ē ꝓpter debilitatē. Nā ꝓhibetur quis verreꝫ: apruꝫ: canem: vrſuꝫ: leonē: ⁊ general'r omne aimal qd̄ nocere poſſit: tenere ſm Hoſti.

12 ¶ Quid ſi equus tuus inſidiādo mulā meaꝫ olphaciat: ⁊ mula mea calcitrās crus meū frāgat? R. ſm Hoſt. ꝙ cōtra te agere poſſuz de paupie. vt. ff. ſi quadru. l. agaſo.

13 ¶ Quid de tenētibus colūbaria? R. Aſteñ. i ſū. ſm aliquos ꝙ ſi nō poſſūt teneri ſine preiudicio ⁊ dāno alterius: mortaliter peccāt qui tenēt. Quidā tamen credūt ꝙ colūbe plus ꝓficiūt terris quas ſtercorizāt: ⁊ mala ſemia comedēdo q̄ꝫ noceāt. Hoc vr̄ poſſe tolerari: ſi tenētes colūbaria tēporibus debitis dant eis ad comedēdū. Al's ſecus.

¶ Quid de venatoribus qui cōculcant vineas ⁊ agros aliorū: quorū canes occidūt anſeres ⁊ oues ⁊ agnos pauperū? R. Undet idē: credo ꝙ tenētur reſtituere eſtimationē damni: ⁊ peccāt mortaliter ſi nō reſtituāt: niſi ita modicum dānū eēt ꝙ ꝓbabiliter nō curarēt illi q̄bus dānum datur. 14

¶ Quero an qs poſſit ꝓhibere piſcari i fluminib⁹ publicis ⁊ ꝑpetuis ſicut ē padus ⁊ renus? R. Io. de pla. inſti. de re. di. §. flumina. ꝙ non. Similiter non poteſt prohiberi quis applicare naues ad portum ⁊ ligare naues ad ripas: ſiue ad arbores exiſtentes ſuper ripas: licet tamen ripe ⁊ arbores ſint publice quo ad vſuꝫ: ſiue ſint i cōmuni vſu: tamē ꝓprietas riparū: ⁊ arbores nate in eis ſūt eoꝝ quoꝝ ſunt predia q̄bus adherēt. Et iō ſi cōcurrāt dominus agri volēs icidere arborē exiſtētē in ripa fluminis: ⁊ extrane⁹ piſcator vel nauta volēs ligare nauē ad illam arborē: vel appēdere retia ſiccāda prefertur dñs: q2 nemini debet ius ſuū detrahi. Sed vbi concurrūt extranei: tunc ſi vnus pretēdit publicā vtilitatē ⁊ alius priuatam: prefertur pretēdēs publicā. Sed ſi vterqꝫ pretēdit publicā: vel vterqꝫ priuatā: prefertur qui prio occupauit ſm Iac. bu. Sꝫ ſi vterqꝫ pariter occupauit: locus ē gratificatiōi vel ſorti: ſicut dicit glo. de plauſtris inuicē obuiātibus i arta via: dū querit qd̄ plauſtrū retrocedere debeat i. l. j. §. hoc iterdictū. ff. ne qd i lo. pu. Nota tñ ꝙ oīa ſupradicta i hoc. c. obtinēt locū in foro iudiciali: vt dānificans aliū etiam teneatur de leuiſſima culpa actiōe legis aquilie. l. j. ff. ad. l. aqui. vel actiōe de pauperie. vt inſti. ſi quadru. vel huiuſmōi. Secus in foro ꝯſcie ſm Inno. Hir. d. An. de bu. ſan. Ber. Nico. de auſ. Nā in foro anime ſolū quis tenetur de dolo ⁊ lata culpa. De hac materia vide. ſ. Aduocatus. §. xj. 15

r Eſtitutio. xiiij. cui facienda ē.

Prio quero cui dꝫ fieri reſtitutio rei rapte ſeu al's male accepte? R. ſm Rai. ꝙ ei cui res ſubtracta fuit: ēt ſi ñ ſit dñs rei: ſꝫ ſua iterſit ex cā honeſta rem eē ſurreptā: vt q2 habebat i ea ius pignoris vel vſuꝫ: aut aliqd huiuſmodi. ff. d̄ fur. l. is cui. Si vero ipe cui nūc res ablata ſit: furatus fuerit eā: nō ſibi: ſꝫ dño erit reſtituenda: vel illi cui prior fur vel raptor ſurripuerat: ſi ſua vt dictū ē intererat ex cauſa 1

honeſta ⁊ fiat caute quātū pōt p̄ religioſuꝫ ⁊
huiuſmōi: ita ꝙ nullo mō pſona furis ꝓdat.
Itaqꝫ regul'r reſtitutio ſpoliatis faciēda ē. ex
tra de reſti. ſpo. p totū. Fallit tñ qñ nō tm̄ iſte
male accepit: ſꝫ alius ēt turpiter dedit. de quo
j. Monal. āt i ſū. dicit ꝙ reſtitutio regul'r eſt
ſemp̄ faciēda ſpoliatis vel eoꝝ hr̄dib⁹: ſi iue-
niri pñt. Et hoc qñ fecit teſtamētū. Si āt mā
dauit i teſtamēto diſtribui p executores qcqd
ad ipꝫ ſpectabat d̄ mobilib⁹ ⁊ d̄bitis: tūc faciē
da ē executorib⁹ reſtitutio ei⁹ ꝓ rata ⁊ vxori ꝓ
rata: ſi ipa ⁊ liberi d̄beāt hēre aliquā ptē i re-
bus teſtatoris: aut d̄ iure aut ex diſpōe teſtato
ris. Si āt ɔtēpſit facē teſtamētū: tūc dꝫ fieri re
ſtitutio hēdi ab iteſtato. Idē Dir. li. j.

2 Scdo quero. Pone ꝙ illi cui reſtitutio fiē
da ē agat i remotis: cui⁹ expēſis mitteť pecu-
nia d̄bita vel huiuſmōi? R. Panor. i. c. cū tu.
de vſur. poſt doc. ꝙ aut vſurari⁹ receſſit d̄ lo
co vbi extorſit vſuras: ⁊ tunc cū ipſe ſit i mala
fide: teneť ipe expēſis ſuis ad locū mittē ubi ex
torſit vſuras. Aut hi a qbus vſure fuerūt ex-
torte receſſerūt: ⁊ tūc ꝓcedit dictū gl. i. d. c. cū
tu. vt expēſis creditoꝝ mittātur. Sil'is diſti-
ctio ſit i re legata. vt in. l. cū res. d̄ le. j. Et hoc
veꝝ niſi repiatur aliqs fidelis qui vellet gra-
tis ferre creditorib⁹. ar. i. c. ſignificāte. d̄ pig.
Doc. tamē excipiūt vnū caſum in quo debi-
tor nō tenetur mittere debitū creditoribus: pu
ta quādo maiores ſūptus fierēt in mittēdo: q̄ꝫ
valeat res reſtituēda: vel etiam vbi quātitas
que d̄betur eēt modica reſpectu debētis habe
re: q2 forte ē potēs ⁊ facultatibus abundans:
quibus cāibus pauperib⁹ erogāda ē pro ani-
ma creditoris: vt ſic reſtituať illi ſpūaliter quā
do nō pōt reddi tēporal'r. Q d̄ dictū ē de vſu
rario: idē itelligas d̄ bonis raptis vel furatꝫ:
legatis vel al's d̄bitis. Si aūt neſciť vbi hitet
creditor: tūc ñ teneť euagari eū querēdo: ſꝫ da
biť paupib⁹: niſi veriſil'r expecteť vt redeat: q2
tūc expectabiť: vel reponetur i ede ſacra.

3 Tertio qd de illo qui plurib⁹ tenetur ⁊ vl't
partē ſoluere: cū totū nō poſſit: nūquid poſſit
gratiſicare vni: ſoluēdo ei inſolidū: an tenea-
tur ſingulis ſoluē ꝓ rata. Et ſi teneatur ex cō
tractu vel maleficio: nūquid plus ſoluēdū ſit
in hāc cām q̄ꝫ in illā? R. Monal. ꝙ ſi creditor
vigilauit exigēdo debitū i iudicio vel extra: pt
ei debitor ſoluē debitū anteq̄ꝫ bona debitoris
auctoritate iudicis icipiāt poſſideri: q2 poſtea
iura p̄ia facta ſunt oium creditoꝝ qui non hn̄t
pignora vel hypotecas: ul' nō ſūt priuilegiate
pſone. Itē ſi debitor vult vni creditori gratiſi
care: dꝫ illō oibus cōicare: ⁊ ab eis licētiā ob-
tinē. Simil'r ſi vnus creditor denūciauerit al
teri ne recipiat a debitore: in fraudē vr̄ ille ver
ſari ſi accipiat. vbi autē nō vigilauit creditor
exigēdo debitum: nō videtur ꝙ debitor tenea
tur ei gratiſicare. Iure tñ poli ⁊ ſi nō iure ſori
excuſaretur (vt dicūt quidā) debitor: ſi pietate
motus gratiſicaret plurimū idigēti creditori.
Et non ē dicēdū ꝙ aliud priuilegiū plus ɔue
niat illis quib⁹ teneť ex maleficio vel q̄ſi: q̄ꝫ il-
lis quib⁹ tenetur ex ɔ̄ctu vel quaſi.

Quarto quero an p̄do ſit reſtituēdus? R. 4
Monal. ꝙ d̄ rigore iuris p̄do ē reſtituēdus:
niſi ſit talis p̄do: cui nullus pcere debeat. De
hoc vide Panor. i. c. i lr̄is. d̄ reſti. ſpo. vbi di
cit ꝙ quidā ſūt latrones famoſi q morātur in
ſtratis publicis ad deprędādū: ⁊ iſti debēt ſu-
ſpēdi: ⁊ iſte p̄do ñ ē reſtituēdus. Alio modo
accipitur de eo predone qui alium eadē re ſpo
liauit: ⁊ iſte predo ē reſtituēdus: q̄ꝫ tūcūqꝫ cō-
ſtet illū eē predonē: ex quo dñs ñ ɔcurrit ſecuꝫ
ad petendū. vt pꝫ i. l. j. §. ſi p̄do. ff. d̄poſiti. vbi
tex. dicit ꝙ ſi p̄do depoſuit pōt agere depoſiti
reddēs rationē: q2 eius itereſt cū alteri teneať
⁊ hēat depoſitarios obligatos ex ɔ̄ctu. Que
ratio habet locū quātūcunqꝫ cōſtet eū eē pre-
donē. In bñficialibus tamē nō dꝫ fieri reſtitu
tio: ex quo cōſtat eum eē predonē: ne detur vi
cioſus igreſſus. Nō enim dꝫ ſe itrudere i be-
neficio: vt alij reſtituat. Excipiunť tñ aliqui ca
ſus in quib⁹ predo nō ē reſtituēdus. Primo
ſi dñs eodē tēpore repetat cū predone. Scdo
niſi predo depoſuerit reꝫ ablatā apud illuꝫ cui
abſtulit. ff. depo. bona fides. Tertio niſi ſit ta-
lis predo: cui⁹ vite nullus pcere dꝫ: vt dictū ē.
Quarto niſi ſit iuaſor reꝝ ſpūaliuꝫ qui nō dꝫ
reſtitui: niſi ꝓbet poſſeſſionē illaꝝ reꝝ legiti
me adeptā eē. Fur āt ſm Panor. vbi. ſ. nō
ē reſtituēdus regul'r. Idē Jo. de ſan. Unde
ſi aliqs furtū faciat: ⁊ illō qd̄ ſurripuit alter fu
ratur: dñs pōt agē ɔ̄ furē poſteriorē: nō fur.
ff. de fur. l. qui vas. §. ſi ego. Fallit qñ qs ha-
buit iuſtū iniciū: ⁊ poſtea furtuꝫ cōmittit aliis
cōmodando uel cōcedēdo: puta rem ſibi cō-
modatā alteri concedit: talis pōt agē furti: q2
ei⁹ itereſt ex cā honeſta. Et addit Jo. d̄ ſan. ꝙ
maritus ɔ̄ vxorē nō hꝫ actionē furti: q2 lex ita

atrocē actionē darei ꝑsona cōiuncta erubuit.
C. de fur. l. manifestissimi. Itē nec dn̄s cōra
seruū: nisi post manumissionē: nec pater ꝯtra
filiū. ff. de fur. l. serui. Ille autē qui his perso/
nis opem ul' auxiliū prestat: tenetur furti. ff. de
fur. l. si quis vxori.

5 Quito: qd de p̄latis ꝛ alijs cl'icis hn̄tibus
admistrationē eccl'asticā ꝛ male admistrantu/
b⁹: nūquid teneātur ad restōnē ꝛ cui: R. ꝭm
Hos. ꝙ tenētur talē eccl'am seruare indēnē.
Et hoc siue p̄latus expēdat i melioratōē pa/
trimonij: vel si pp nimiā diligētiā ꝓprioꝝ ne
gocioꝝ neglexit negocia eccl'ie ꝓcurare: sꝫ ēt
de culpa seu negligētia ꝓcuratoris: seu sui vi
carij vr̄ teneri. de offi. ar. c. ca que. Sꝫ si d̄ suo
aliqua expēdit in negocijs eccl'ie: illa pōt recu
perare: vel ēt heres su⁹: vt sic fiat quedā recō
pēsatio hincide. Hoc āt itelligas qn̄ grauis ē
lesio: vel ēt quo ad alienatōem reꝝ imobiliū:
uel mācipioꝝ eccl'e: ul' ēt reddituū suoꝝ. Nō
ēiꝫ ꝓhibet̄ p̄latis quomin⁹ possint d̄ fructib⁹
ꝛ pceptis redditib⁹ aliqua erogare.

6 Sexto: qd de his q donāt ihonestis mulie
rib⁹: uel mimis ꝛ ioculatorib⁹ pp peccata que
ꝯmittūt: uel pp fauorē seculi: R. ꝭm Hosti. ꝙ
peccāt mortal'r. lxxxvj. di. donare. ꝛ tn̄r resti/
tuere eccl'e si ꝓpriū hn̄t. De his āt q talia ac/
ceperūt n̄ ē dubiū ꝙ tn̄r ad restōē. xiiij. q. vj.
si res. Sec⁹ si cā elemosine ꝛ sustētatōis.

7 Septimo cui fiet restitutio de p̄dictis: R.
ꝭm Hos. ꝙ nō illi dāti: sed successori suo qui
hoc in utilitatē ecclesie expēdat. Et si forte nō
curaret dare successori: uel tantum expectare:
pauperibus loci illius erogabit. Et ꝭm glo.
Rai. hoc melius: cū paupes indigēt uel eccle
sia satis abūdat. Itē ꝭm Monal. restituere te
nētur prelati dātes de bonis eccl'e cōsangui/
neis potētibus: nō pp naturā sustētandā: uel
aliā cām honestā: sed ut faciāt eos diuites no
tabiliter ultra statū conditiōis generis eoꝝ:
uel parētele: ut cū epi uel clerici de uili genere
nati cōsanguineas suas maritāt baronibus ꝛ
similia. Et ideo tenētur: qꝛ contractāt reꝫ alie
nam iuito domino. Bona eīm ecclesiaꝝ: pau
perū sunt ꝭm Augu. ꝛ Hiero. Vide āt ter/
ribile dictū Archi. post Vg. in. c. nō licet. xij.
q. ij. papā peccare mortal'r si bona eccl'e alie/
nat sine cā rōabili ꝛ honesta: ut qꝛ cōsumit in
turpes usus: ꝛ dat ꝯsanguineis ut eos diuites
faciat pre alijs: uel cōstruāt sibi palatia. Et si
papa i hoc excedēt notorie: ꝛ eēt incorrigibi/
lis: cum nō posset ex hoc ecclesia nō scādali/
zari: poterit de hoc accusari in cōcilio ꝑ gl. sin
gularē in. c. si papa. xl. di. In dubio tn̄ presu/
mēdum ē ꝙ faciat ex cā rōabili. Idē Panor.
in. c. ꝯstitutus. de reli. do.

Octauo quero: an p̄dicti teneant̄ hāc resti 8
tutōē facē d̄ bonis p̄rimonialib⁹: an vero suf
ficiat ꝙ satisfaciāt de fructib⁹ ꝑcipiēdis: R. ꝙ
cū quicqd supest eoꝝ vsib⁹ de ꝓuētib⁹ d̄beat̄
paupib⁹: nō sufficit facere restōem de talibus
fructibus: si hn̄t p̄rimonialia vel aliūde q̄ꝫ de
eccl'a q̄sita: nisi quatenus subtraherēt sibi de
necessarijs: vel qn̄ expēdissent circa vtilitatem
eccl'e de bonis p̄rimonialibus: aut aliunde q̄ꝫ
ꝑ eccl'am quesitis. Itē diuites ꝛ potentes sil'r
tn̄r qn̄ ꝑ fraudes vel minas vel iportunitateꝫ
nimiā: vel al's recipiūt sine iusta cā. Sec⁹ tn̄ si
pp necessitatē vel hospitalitatē recipiūt. Sil'r
si sūt bn̄meriti ul' hōesti ꝛ spūales viri: p̄sertiꝫ
qꝛ iaꝫ ipēderūt eccl'ie suū seruitiū vel defende/
rūt eā ꝯ p̄dones: vel p̄stiterunt p̄rociniū in cā
vel huiusmōi. Talib⁹ eīꝫ tenet̄ eccl'a repēdere
vices. xij. q. ij. qcūqꝫ. De mā cl'icoꝝ: vide sin
gularia. s. Cl'icus. iiij. quasi ꝑ totū.

Nono: quid de prelatis ecclesiaꝝ qui ꝓcu 9
rationē vel seruitiū aliqd̄ impēdūt legato vel
alij: ꝛ plus a subditis extorquēt q̄ꝫ soluant: R.
Monal. ꝙ sic extorta restituere debēt: ꝛ tan/
tūdem paupibus erogare.

Decimo: vtrū qui sil'atione religionis ali/ 10
quid acquirit: sicut facit hypocrita: teneat̄ ad
restitutionē: R. Ale. d̄ alexan. ꝙ sic: qꝛ ille qui
dat aliquid hypocrite: quē estimat bonū ꝛ re/
ligiosuꝫ nō dat per se loquēdo: sed iterpreta/
tiue viro religioso. vnde nō trāsfertur domi/
niū rei date hypocrite: ꝓpter qd̄ tenet̄ ad re/
stitutionē: Nō ob. ꝙ ille cui cōfertur prebēda
ab ep̄o: qui creditur eē bonus: licet nō sit: nō
tenetur ad restitutionē. qꝛ respōdet ꝙ nō ē si
mile: qꝛ licet ille qui cōfert illi prebēdaꝫ credat
illum eē castuꝫ. tn̄ ille cui cōfertur: fraudē nul
lum cōmittit: ꝓpter quā illi cōfertur: qꝛ non
sil'at se castuꝫ tali intētione. vnde lꝫ ingrediēs
sit malus: vtputa fornicator: licitus tn̄ ē igres
sus in prebēdā. vnde nō tenet̄ restituere. Sꝫ
acquirēs aliquid ꝑ hypocrisiꝫ tenet̄: qꝛ ingre/
diēs ē viciosus ꝛ viciosus igressus: qꝛ fraude
ꝛ dolo igredit̄. Sꝫ si igrederet̄ ꝑ fornicatōē:
sicut si ep̄s matrē ul' sororē cl'ici cognoscēt: ꝛ

ob hoc ei daret: tenetur clericus reſignare cognita veritate.

11 ¶ Cui āt d̄beāt reſtitui habita ab hypocrita: R. Inn. i. c. q2 pleriq3. de imu. ec. q̄ forte n̄ tenet reſtituere illi q dedit: q2 ꝯſecutus ē mercedē ſuā. Et dicit ibi Panoꝛ. q̄ hoc ē notabile dictū. Debet ergo dari paupibus: niſi eēt datū aliqua ſpāli cā expreſſa: puta in calicē: vel altare vel huiuſmōi. Caueāt ergo ſibi omēs clerici: ꝛ laici religioſi ꝛ heremite qui oñdūt bonam vitā vt recipiāt elemoſinas.

12 ¶ Vndecimo: quid ſi diues mētiendo ſe pauperē acquirat aliquid: an teneat ad reſtitutionē: R. idē Alc. q̄ tenetur ad reſtitutionē eius qd̄ per ſimulationē acquiſiuit: ſ3 nō tenetur reſtituere ei a quo accepit: q2 ille meritū ꝛc̄. S3 tenet dare paupib9: qbus ille d̄diſſet: ſi nō erraſſet: ſi ꝯſtet illi qui ſūt.

13 ¶ Duodecio quid de mēdicātib9 validis qui fingūt ſe iſirmos: ꝛ nō ſūt. Et ſicut dicit gl. in l. vnica. de mēdi. vali. li. xj. pn̄t fingere cū herbis ꝛ alijs medicamētis d̄formitates mēbroꝝ ꝛ egritudines corpoꝝ: R. Io. de pla. q̄ inſpiciēda ē ꝯditio eoꝝ: vt ſi i eis fuerit corpoꝝ integritas: ꝛ ānoꝝ robuſtitas: coꝝ inertia ſine miſeratōe puniat. hoc modo. vt ſi fuerit ſerui ſubdant dñio accuſatoris. Si vero liberi efficiūtur coloni aſcripticij. Et hoc qn̄ fingūt iſirmitatē. Qn̄ vero fingūt d̄bilitatē: tūc ſi ē forēſis expellit: ꝛ ad ſuas remittitur ptes. Si āt d̄ vrbe d3 ꝯpelli ad opera: ꝛ artes ꝛ exercitia publica opanda. vt. d. l. vnica.

14 ¶ Tertiodecio: qd ſi meretrix dolo: fraude vl' pſuaſionibus iducit aliquē vt ei donet: an teneat reſtituere i foro ꝯſciētie. Et cui: R. Panoꝛ. i. d. c. q2 pleriq3. ſm Inno. q̄ n̄ ꝯpetit repetitio: q2 hinide verſat turpitudo. vn̄ potioꝛ ē ꝯditio poſſidentis. ff. de ꝯdi. ob tur. cām. l. vbi āt. In foro āt pniali ē vtriq3 pnia iniūgēda ſm eū: qd̄ ē nōbile. q2 apte ſentit q̄ talis n̄ tenetur ad reſtōem in foro aic. Idē t3 Io. an. vt iſta nō teneatur erogare paupibus. Pꝛio q2 ius poſitiuū ē pro ea. Dicit eim q̄ meretrix turpiter facit: ſ3 nō turpiter accipit: cū ſit meretrix. vt. l. iiij. ff. de ꝯdi. ob tur. cām. videt eim ꝯcurrere eqtas nālis. Si eim nō turpiter accipit: exquo ē meretrix: ergo n̄ tenetur reſtituē. Preterea fauet ſibi ius nāle i retentiōe pp voluntatē dñi tradētis. Nā nil tā nāle q3 vt acqſitio fiat ſm volūtatē dñi tradētis. vt dictu3 ē

ſ. Idem tenet Ci. ꝛ dicit ſe reſpōdiſſe cuida3 epō q̄ meretrix d̄ eo qd̄ lucratur in meretricio pōt facere teſtamētum: ꝛ diſponere ꝓut vult. nec epiſcopus pōt illis tal'r acquiſitis apponere manū: ēt poſt mortē meretricis. Sec9 dicit Ci. i ea que nō ē meretrix. Dicit enim q̄ l3 dñium rex donataꝝ trāſeat in illā mulierē: tamen fiſcus tāq3 ablatoꝛ iniuſte queſiti: illud aufert per. l. j. ff. de iure fiſci. Et dicit q̄ tales mulieres tenētur in foro aie: hec turpiter acquiſita reſtituere. Q d̄ pl3 Panoꝛ. q2 iſte turpiter acceperūt: exquo nō erāt meretrices: in pala3 queſtū faciētes. Ceſſat eim diſpoſitio. d. l. iiij. ꝛ ēt equitas nālis. Et iō Ci. etiā dicit q̄ peccat ille qui meretricib9 nō ſeruat fidē promiſſa3 p rationē allegatā: q2 ſicut nō turpiter recipit: ita nec turpit' ſtipulatur ſeu recipit ꝓmiſſionē. Et hāc opionē videt approbare Bar. i. d. l. iiij. Cōcludit ergo Panoꝛ. q̄ meretrix turpiter nō recipit bona: vel ꝓmiſſionē: ꝛ q̄ de illis pōt ad libitū diſponere: licet cōſultius agat dādo paupibus: maxime de his que per imoderatam iprobitatē lucrata ē. Secus i alijs mulieribus nō meretricib9: q2 iſte turpiter recipiūt dona vel promiſſionē. vn̄ pro promiſſione nō pn̄t agere: ꝛ recepta tenētur reſtituere: ꝛ fiſcus pōt illa bona occupare. Adde tamē predictis q̄ nōt Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxij. q̄ ſi meretrix aliquid ſupflue: vel fraude: vel dolo extorſiſſet: tenetur eidē reſtituē. Et hoc videt equū: q2 quo ad hoc iniuſte recipit: ꝛ ſic retinē non pōt. Q d̄ nō.

¶ Quid autē de alijs mulierib9 que nō cauſa queſtus: ſed libidis male operātur: ꝛ multa munera ob hoc recipiūt ꝛ dāt. An huiuſmōi male ablata hicinde debeāt dari paupibus: an poſſint reſtitui turpiter dāti: Quidā dicunt q̄ vbi huiuſmōi turpit' data ipo iure nō applicātur fiſco nec priuato: l3 turpit' accipiēs n̄ cogat reſtituere turpiter danti: tamē ſi vellet: poſſet reſtituere eidē danti. Nā nullo iure hoc prohibetur: ꝛ pene ſūt reſtrigēde. Alijs videtur q̄ nō turpiter danti: ſed pauperib9 talia erogāda ſint: niſi ille turpiter dans eēt pauper: ꝛ illi per confeſſorē darētur tanq3 pauperi. Tn̄ tenēdo opi. v̄v̄. q̄ vbi reſtitutio non ē fienda certe pſone: ſ3 paupibus erogāda iſta reſtitutio ē de ꝯſilio: nō d̄ neceſſitate: preterq3 i furto: rapina: vſura: ſimonia ꝛ huiuſmōi: tūc prima opi. tolerari poſſ3. Et hoc facit ad multa 15

b ¶ Quid aūt ſi ſit idebitū iur̄ ciuili tantū: vt ſi legatū ō quo potui ꝺtrahere falcidiā ſm legea: illud itegre ſolui: credēs ſufficere hereditatē ad oīa: an teneat̄ legatarius mihi reſtituere? Inn. in. c. qꝛ pleriqꝫ. ꝺe imu. ec. tꝫ ꝙ n̄: qꝛ lꝫ ius poſitiuū ꝺiſponat ſup huiuſmōi falcidia: equitas tñ nālis que oritur ex ꝺiſpoſitōe teſtatoris ē ꝓ legatario. Hoſt. ꝺicit h̄ ꝺictuꝫ Inn. ꝓcedere i herede q ſoluit p iuris ignorātiā. Si. n. errauit i facto: cōpetit repetitio p. l. error. C. ad. l. fal. idē tꝫ Bar. i. ꝺ. l. error. ⁊ in auc. ſꝫ cū teſtator. co. ti. vbi ꝺic̄ ꝙ ſi heres ſoluit ignorāter ignorātia facti: in nullo ſibi p̄iudicat: qꝛ ēt ſolutū repetit. ꝺ. l. error. Si v̄o ſoluit idebitū ignorātia iuris: nocet in eo qȯ ſoluit. Do. An. ꝺicit illā. l. ꝓcedē i foro ꝯtētioſo: ſꝫ i foro anime loqtur Inn. Ipſe tñ ſic ꝺiſtiguit: ꝙ aut teſtator vetat ī teſtamēto falcidiaꝫ ꝺetrahi: ⁊ tūc legatari⁹ tꝫ cū bona ꝯſcia illa bona: ēt ſi teſtator fuiſſꝫ ignarus ſui patrimonij: lꝫ aliud ꝺicat lex fori ꝯtētioſi: vt i. ꝺ. auc̄. ſꝫ cuꝫ teſtator. Mouet̄: qꝛ habem⁹ certū fūdamtū. ſ. volūtatē ꝺefūcti: nec aliqs error cadere poteſt volūtate ꝺefuncti ipleta. Si aūt teſtator n̄ vetuit: tūc ſi pſona ē ignara ⁊ groſſa veriſimilit̄ ignorās ꝺetractōeꝫ falcidie: idē ꝺicēdū. ſ. legatariū iuſte tenē i foro aie: q̄ſi tūc ꝯſenſus teſtatoris ꝯcurrat i ſolutiōe toti⁹ legati. Si aūt teſtator erat pſona iſtructa ī iur̄: ſeu certificata ꝺe lege falcidia: tūc ꝺicit ſe credere ꝙ legatarius teneat̄ reſtituere qȯ habuit ꝯ legē falcidiā: ſiue errore facti: ſiue iuris heres ſoluerit legatū integrū. qꝛ cū poſſibile ſit teſtatorē voluiſſe vt falcidia ꝺetrahat̄: ex quo erat ſciēs ⁊ nō ꝓhibuit: ꝯſultius ē vt legatari⁹ reſtituat: vt ſic ſatiſfaciat volūtati ꝺefūcti. Nam i ꝺubijs tutior via ē eligēda. Et panor. i. ꝺ. c. qꝛ pleriqꝫ. ꝺic̄ ꝺ. Ant. hanc qōnē ꝺecidiſſe ſm tacitā volūtatē ꝺefuncti: ex qua iſurgit obligatio nālis: licꝫ lex poſitiua al'r ꝺiſponat i foro ꝯtentioſo. Et ſic vult idiſtincte: vt illa eqtas nālis p̄ferat̄ in foro aie ꝺiſpōni iuris poſitiui. qȯ eſt notādū. Blo. tñ i. c. ſi. ō ſolu. vr̄ ꝺiſtiguere: ꝙ aut fuit ꝺebitū nāle tm̄: ſꝫ ciuiliter idebitū. Et tunc: aut errore iuris fuit facta ſolutio: ⁊ non ꝯpetit repetitio. Aut errore facti: ⁊ pōt repeti. Exemplum. heres volens retinere falcidiā ſoluit legata integra: credēs ſe teneri. certe nō poteſt repetē: qꝛ errauit in iure. Si aūt credebat hereditatē eſſe ſufficientē: tūc repetit: qꝛ errauit i facto. vñ error iur̄ n̄ excuſat: vbi ꝺebitum nāle p̄ceſſit. Sec⁹ i errore facti ꝓbabilis. Aliud ē idebitū tm̄ iur̄ nāli: vt eſt illud quo p cirographū qs obligat̄ ſpe future numeratōis: q tale idebitū ſoluit: repetit. Aliud ē idebituꝫ nālit̄ ⁊ ciuiliter: ⁊ taliter ſolutū quacūqꝫ ignorātia: repetit̄: vt. C. ō ꝯdi. inde. l. i. Si ſciēs ſe nō ꝺebere: ſoluit: non repetit: qꝛ ꝺonare vr̄. ff. ꝺe ꝯdi. inde. l. i. Quo tñ ad. q. noſtrā principalē: opinio. ꝺ. Antonij videt̄ tenenda: qꝛ fundata ſup rōne naturali.

r Eſtitutio. xv. ſcilicet in certoruꝫ.

Prio q̄rit̄. Pone. expoliati ignorant̄ ac heredes coꝝ: talia ſūt icerta ⁊ ꝺebēt ꝺiſtribui i pias cāſ. An ꝺebeāt ꝺiſtribui ī loco: vbi rapina vel vſura ſcā ē? Hoſt. ꝺic̄ reſtōnē ſiēdā pauperib⁹ illi⁹ loci: vbi pecunia fuit extorta: qꝛ inter illos facili⁹ poterunt repiri heredes illoꝝ: vel is cui ꝺānū ꝺatū ē. Fede. aūt ꝺic̄ ꝙ lꝫ hoc ſit ꝯſiliū: n̄ tñ ō neceſſitate ē. vñ ſatis ē ꝙ reſtituat̄ pauperibus. qȯ plꝫ panor. in. c. cū tu. ꝺe vſur. Idē. v̇ v̇. 1

¶ Scōo q̄ro. nūqd iſta reſtō icertoꝝ ptineat ad ep̄ꝫ: an ad alios ꝯfeſſores? R. Bc. i. c. religioſus. ō teſta. li. vj. q̄rit: an executores ꝺeputati p teſtatorē poſſint ꝺiſpēſare male ablata icerta? R. ſm Arch. ꝙ ſic: p tex. illum. Immo plus ꝙ teſtator hoc idē potuiſſet. ꝓ h̄ allegat c. cū tu. ꝺe vſu. Et Gg. ꝺicit ſe non ꝺubitare ꝙ ep̄i n̄ hn̄t ſe ō his itromittere: niſi in ꝺefectū: vꝫ qn̄ nō ē a teſtatore aliqs ꝺeputatus ad h̄. Idē Lap. abb. q ꝺicit ep̄m ſibi poſſe reſeruare abſolutōeꝫ peccati: nō aūt ꝺiſpenſatōeꝫ incertorū. Idē Jo. cal. ⁊ Dn̄icus ō ſancto miniate. Jo. ꝺe lig. ꝺicit ꝙ opi. Arch. ꝺe iuris rigore eſt vera. ſꝫ alia opinio Hoſt. q voluit ꝙ tal' ꝺiſtributio ptineret ad ep̄ꝫ: ſuanda ē ō eqtate. Lap. ab. ꝺucit p̄dictas opi. ad ꝯcor. per hāc viā: ꝙ q̄dā ſūt. male ablata icerta: in qb⁹ trāſfert̄ ꝺn̄iuꝫ i poſſeſſorē: nec ꝯpetit repetitio vt. iiij. q. v. n̄ ſane. ⁊ tunc ꝓcedit opi. Archi. Quedā ſūt in qbus ꝺn̄iuꝫ n̄ trāſfert̄: ⁊ cōpetit repetitio: vt ex̄ ō ꝺeci. ex tranſmiſſa. ⁊ tunc hꝫ locū opi. Hoſt. Rō ꝺiuerſitatis ē: qꝛ i primo cāu: ille q hꝫ male ablata poteſt facere elemoſinā: ⁊ hꝫ ius ꝺom inij: licet illicite. Et iꝺeo ꝺe ſuo pōt elemoſinā p ſe vel p aliuꝫ facē: ꝺiſtribuēdo p̄ſertim pauperib⁹: vt in. ꝺ. c. nō ſane. In ſecūdo vero cāu: n̄ pōt inde elemoſinā fa- 2

cere: nec hꝫ ius dominij: vel ſi hꝫ ñ hꝫ ꝑfecte:
qꝛ ↄpetit eis repetitō: vl' eoꝝ heredib⁹: quoꝝ
fuerūt mala ablata. Sꝫ Be. diċ ꝙ iſtaꝫ diſtin
ctōem Rapi deſtruit tex. i. c. ſicut dignū. ď ho
mi. §. eos. q loqtur i rapina: ⁊ ſic i cāu quo cō
petit repetitio. Et tñ tex. dicit ꝙ diſtributio ibi
ſcā pauperib⁹ ꝑ eos q extorſerūt: eis ñ ꝓdeſt:
cū extarēt illi qbus debebat fieri reſtitutio: er-
go ſi illi ñ extarēt vr̃ velle tex. ꝙ ꝓfuiſſet illis
tal' diſtributio. Vnde credit Be. ꝙ ſi i verita
te appareret illū diſpēſaſſe ſine fraude: ꝙ vale
ret tal' diſtributio. Sco. ēt i. iiij. di. xv. loquēs
de icertis diċ: nō inueni qs neceſſario ſit deter
minat⁹ mediatori iſtis icertis diſpēſādis pau
perib⁹. Sibi tñ vr̃ ꝙ qs talia ꝑ ſcipm: cōſilio
nihilomin⁹ boni viri pōt pauperib⁹ erogare.
Idē tꝫ Tho. Quidā tñ excipiūt aliū caſuꝫ vl-
tra p̄dictū. vꝫ in icertis publicoꝝ vſurarioꝝ.
Idē ⁊ tertio pōt excipi terti⁹ caſus: qñ executo
res: vl' ſacerdotes ꝑochiales: aut religioſi ma
le diſpēſarēt talia icerta. qꝛ vt dictū ē. ś. Reli-
gio ꝑrio. eṗus hꝫ iuriſditōneꝫ ēt i exēptos: vt
diċ zab. in cle. j. ď teſta. Et ꝭꝫ pau. eṗs pōt exe
cutorē ab officio remouere ꝑꝑ ſuſpitiōeꝫ: ēt ꝭꝫ
zen. ⁊ Lauď. ſi exēpti eſſent rōe delicti: etiaꝫ ſi
teſtm̃ cēt factuꝫ i loco exēpto: qꝛ ordinari⁹ hoc
cāu ꝓcedit vice pape. Et diċ zab. ꝙ illa cle. lo
qtur ď quacūqꝫ vltia volūtate: ēt ſi cēt dona-
tio cā mortis. Quo tñ ad icerta manifeſtoꝝ
vſurarioꝝ: an ↄpetat eṗis illoꝝ diſtributio:
Panor. i. cū ſit. ď iudeis. diċ nō modicū ani-
maduertere ꝙ nullus tex. faċ mētōeꝫ ď eṗo: ni
ſi. d. c. cū ſit. Sꝫ ille tex. ſi bñ pōderet ñ diċ ꝙ
eṗs debeat diſtribuere: ſꝫ ꝭꝫ ꝓuidētiā ſuā. Et
iō dicit ꝙ diſpēſatio male ablatoꝝ pōt fieri ꝑ
eū q tenet reſtituere: vl' ꝑ eū ď quo ſibi ꝓuidit
ſꝫ ꝭꝫ ↄſiliū ⁊ ꝓuidētiā eṗi. Et ſic ſaluātur oēs
opi. hec Panor. Nō ergo panor. i eo qď diċ
ꝙ nullus tex. facit mētōeꝫ ď eṗo: niſi. d. c. cum
ſit. ergo ſeqtur ꝙ ꝑ. c. q̄ꝫq̄ꝫ. ď vſur. li. vj. non
pōt ↄcludi ꝙ diſtributio icertoꝝ manifeſtoꝝ
vſurarioꝝ ꝑtineat ad eṗꝫ. Sup quo. c. qdam
ſe fūdare nitūtur. Ad dictū tñ. c. cum ſit. aliter
rñdet panor. ꝙ loquit ď iudeo q erat ſuſpect⁹
ď reſtōne: maxie q̄ erat ſiēda iter paupes xp̄ia
nos. Et Jo. cal. i quodā cōſilio. diċ exp̄ſſe ꝙ
eṗus nō pōt ꝑ ſtatuta ſynodalia: ſibi reſerua-
re diſpēſatōem incertoꝝ. Idem Vg. ⁊ frater
Clarus: dicētes ꝙ nō pōt eṗs excōicare ď iu
re ſacerdotes: qui ſe itromittūt de diſpēſatiōe
icertoꝝ. Idē Archi. ſ. q addit ꝙ caueat dili-
gēter q ꝑ aliū reſtituit: ⁊ ita caute faciat: vt re-
cipiat q dꝫ: ⁊ ñ ille retineat ſibi: qꝛ ꝑ hoc ñ eēt
liberat⁹. Hoc itellige: dū ſciuerit. Al's igno-
rantia ꝓbabilis bene illū excuſaret.

Tertio quero: nūquid eṗs poſſit talia male 3
ablata diſpenſare in reꝑatione eccl'e ꝑochial':
Be. vbi. ś. dicit ꝭꝫ ꝙ refert Jo. an. ꝙ iſta q̄-
ſtio fuit diſputata bononie ꝑ frēꝫ Bētiuꝫ. S.
martini ď ſenis. q allegabat ad negatiuā: ꝙ cū
iſta ſint diſpēſanda i paupes: vt ď vſur. cū tu.
ſi alteri ſoluat: debitū nō remittitur. de iurciu-
ca te. ⁊ q tꝫ erogāda pauperib⁹: retinet aliena
xlvij. di. ſicut. Itē qꝛ nemini ē ↄſulendū cū al-
terius iactura: per regulam iuris locupletari.
Nec p̄textu pietatis: ē impietas facienda. xii.
q. i. noſce. vñ lꝫ eccl'ias reparē ſit opus pieta-
tis: nō tñ eſt cū iactura pauperū hoc exercen-
dū. Itē ſoli principi licꝫ cū alterius iactura al
teri ↄferre. de reli. do. ↄſtitutus. Itē qꝛ reqrit
ↄſenſus oiuꝫ illoꝝ: quoꝝ iuri detrahitur. de
re. iur. qď omnes. In ↄ̄riū: qꝛ eṗo equalis cu-
ra iminet ď trib⁹. ſ. pauperib⁹: eccleſijs edificā
dis ⁊ reꝑandis: ⁊ de alendis miniſtris eccle-
ſiaꝝ. lxxxij. di. c. i. xij. q. ij. aurū. Itē qꝛ expedit
pauperib⁹: eccleſias reꝑari in qbus oblatōes
recipiūtur ad pauperū alimoniā. xij. q. j. habe
bat. Itē qꝛ in eis ↄueniūt fideles: ⁊ inuitātur
ad pauperū ſubuētiōes: ⁊ alia pia opera: ⁊ ſic
reparari illas pauperib⁹ expedit. Et maxie: qꝛ
ſi eccl'e pauperes ſint i pauperū numero: cum
ipſius miniſtris cōputabunt: maxime ne deſit
populo ſpirituale alimētū. ſ. verbū dei. viij. q.
j. audacter. Et ſoluēdo. q. tenuit ꝙ ſi eccleſia
reꝑatōe vl' augumēto indiget: vt qꝛ ad eā nō
pōt cōuenire populus ad diuina: nec faculta-
tes ipſius eccl'ie ad reꝑationē ſufficiūt: eṗs ſi-
ne pauperū graui dāno: ad talē vſuꝫ illa licite
poterit deputare: ⁊ al's nō poterit ꝭm eū. vꝫ:
qñ facultates eccl'e ſufficiūt: vel reꝑatio nō eſt
neceſſaria: ſed volūtaria: vel nimia fames que
tūc iminet pauperib⁹. lxxxvj. di. paſce. Et ideꝫ
diċ Jo. an. ſe vidiſſe diſputare ꝑ. d. Recupuꝫ
de ſancto miniate.

Quarto q̄ro: an iſti executores deputati ꝑ 4
teſtatorē ad diſtribuēdū iſta icerta: poſſint exe
qui ꝑ aliū: R. Be. ꝙ nō: ſꝫ iplere debent ꝑ ſe.
ad hoc. c. tua. ex ď teſta. Ibi ꝑ manus coꝝ.
Idē O l. Et itelligit hoc veꝝ niſi certa eroga
tio certe rei: ⁊ certo loco fienda cōmiſſa eſſet:

q꞉ tunc forte poſſet alij cōmitti. ad hoc ꝺ offi.
dele. is cui. li. vj. Idem Jo. an.
5 Quīto q̄ro. Ponc. teſtator dedit quatuor
executores: vt oēs vel maior ps ipſoꝝ vna cū
Jo. an. q erat ꝺ numero q̄tuor diſtribuerent:
poſtea mortui ſūt duo ſupſtite Jo. ⁊ alio. An
poſſint exeq̄? Jo. cal. tꝫ ꝙ ſic. per. ꝺ. c. religio/
ſus. qꝺ lꝫ ad l̄raꝫ loquat̄ i duob⁹: altero mor/
tuo: vel abſēte. tn̄ ideꝫ videt̄ ſi eſſent plures: ⁊
maior ps deſecerit: q꞉ tunc ad minoreꝫ ſpectat
diſpenſatio per rōnē dicti tex.
6 Sexto q̄ro: an mortuo executore ſuccedat
ſucceſſor: vt q꞉ forte executor erat ꝑlatus? R̄n/
det zab. i cle. j. ꝺ teſta. ꝙ mortuo executore da
to ſub noie dignitatꝫ: ſuccedit ſucceſſor. Quō
aūt cognoſcet̄ hoc? dicit Math. ꝙ ſi fuit depu
tatus executor anteq̄ꝫ eſſet i dignitate: dicetur
datus rōne ꝑſone: ⁊ nō trāſibit in ſucceſſoreꝫ.
Si aūt poſt: aut adiecit nomen apppellatiuū
tātū: aut ꝓpriū: ⁊ appellatiuū. Primo cāu: ꝓ
ſumit̄ rōne officij: ⁊ ſuccedit ſucceſſor. Scꝺo
cāu: ſecus. Glo. tn̄ Jo. an. in. c. ij. de teſta. in
vj. dicit: ꝙ ꝑdicta diſtictio ꝓcedit i extraneo:
ſed in ꝓpinquo vr̄ ꝙ lꝫ nomen nō fuerit ex/
ꝑſſuꝫ: cuꝫ affectōe hoc factū fuerit: nō tranſi/
bit ad ſucceſſorem. vide de mā panor. i. c. qm̄
de offi. dele. Dicta tn̄ diſtinctio Math. fac̄ ad
multa. Nā ſi dicit̄ in bulla apoſtolica. ꝑpoſi/
to. S. martini: abſq꞉ exꝑſſione nominis pro/
prij: tunc tranſit in ſucceſſorē. Si autē dicere/
tur. Pe. ꝑpoſito. S. Mar. tunc non trāſit in
ſucceſſorem.
7 Septimo q̄ro: an executor poſſit aliq̄d ero
gorare in ſpuriū defuncti? R̄. zab. ſm Math.
ꝙ nō: q꞉ nec ꝑ ſe: nec alio mediāte capere pōt
ff. de vul. ⁊ pu. ſi pater. Et h̄ dicit Math. ve
rū: etiā ſi datū ſit executori arbitriū diſponen
di: q꞉ dꝫ intelligi ſibi datū ꝓut a iure: ⁊ nō ꝯ
ius. hec zab. Hoc pōt intelligi ꝺ rigore iuris
ciuilis. Secus tn̄ de iure canonico: vt in. c. cū
haberet. de eo qui du. in ma.
8 Octauo q̄ro: an executor religioſus poſſit
erogare aliquid ſuo proprio monaſterio: vel
ſibi: vel ꝯſanguineo? Et videt̄ ꝙ ſic. Naꝫ ſm
regulā caritatis: primo nobis ⁊ noſtris debe
mus ſubuenire. In ꝯ̄riū videt̄: q꞉ talis eroga
tio videt̄ ſuſpecta. Pau. diſtiguit: aut ē ſolus
⁊ nō pōt: vt ſit differētia iter dantē ⁊ recipien
tē. de iurepatro. ꝑ noſtras. niſi ꝯiūctio eēt eui
dens ratio pietatis. Aut eſt cū alijs: ⁊ pōt. tn̄
dicit Pau. ꝙ monaſterio etiā dare pōt ꝺ his
que pōt ſuo arbitrio diſtribuere: etiā ſi ſit ſo/
lus: q꞉ ibi ē euidēs diſtinctio ꝑſonarū. ꝺ teſti.
inſuꝑ. Idē dic ꝺ ꝯſanguineo: ceſſante fraude.
Sibi aūt nō pōt: niſi eſſꝫ in ſūma neceſſitate:
q꞉ tunc etiam ei liceret capere aliena.
Quid autem ſi teſtator voluit oia diſtribui 9
de volūtate: vel ꝯſilio religioſi? R̄ndet zab. ſꝫ
Pau. ꝙ primo cāu ē quaſi executor. Et hoc
idē dicēdū qꝺ de executore. Scꝺo cāu: dic ſe/
cus: niſi heres vel cōmiſſarius ꝯſiliū eius ſeq
tencat̄ ex mādato teſtatoris. h̄ zab. Et ſic prio
mō frater minor nō pōt ſe ipedire: cū n̄ poſſit
eē executor. De iſta mā vide. s̄. Religio prio
§. vij.
Queꝛo: an qꝺ dictū ē ꝺ reddēda rōe ꝑ exe 10
cutorē: locū hēat ſi teſtator h̄ vetuit? R̄. Pau.
vt refert zab. i. ꝺ. cle. j. dicit ꝙ ſi executor ex i/
debita adminiſtratōe delinq̄t: nō valet remiſ
ſio: q꞉ n̄ ē veriſil'e teſtatorē poſuiſſe illā clauſu
lā i eluſionē ſue volūtatis: ⁊ pōtificalis officij:
nec ēt poſſet teſtator officiuꝫ ordinarij ipedire
hoc cāu: vt. ꝺ. cle. i. ⁊. c. nos gdeꝫ. eo. ti. Al's
ſi ex diſtributōe: vel retētōe n̄ cōmittit ꝺlictū:
nec offendit̄ teſtatoris volūtas: q vtrūq꞉ po/
ſuit i volūtate executorꝫ: valet remiſſio. h̄ zab.

r Eſtitutio. xvj. ꝺ mō reſtituēdi.

Sciēdū primo ſm Arch. ſ. i tractatu
reſtōnū ꝺ mō reſtituēdi tal' ſit diſtictio: colli/
gēdo mētē doc. ⁊ aliqualit̄ colligendo totam
iſtā māꝫ: ꝙ aut is q hꝫ reſtituere: vel pauperi
b⁹ erogare: aut eſt manifeſtus vſurarius: aut
nō. Si manifeſtus: tūc ꝯfeſſor nō pōt: nec dꝫ
eū audire ad ꝯfeſſionē: nec alia ſacramēta tra
dere: niſi ſuet̄ forma: q̄ habet̄. ex̄ ꝺ uſu. c. q̄ꝫq̄ꝫ
li. vj. quā hēs. s̄. Reſtitutio. ix. §. xvij. Credo
tn̄ ꝙ i cāu extreme neceſſitatis vbi. ſ. talia non
poſſent ſuari: q꞉ nec ordinarius: nec vicarius
ei⁹: nec cura t⁹ poſſent hr̄i vel alij: ⁊ vſurarius
manifeſtus eēt i morꝫ articulo petēs ꝯfeſſiōꝫ
pat⁹ facē oia ad q̄ tenet̄: cautōꝫ facē ⁊ reſtōnē:
ſiue i mari ſit tal': pōt audiri ⁊ abſolui a quo/
cūq꞉ ſacerdote: ex quo vere penitet. ⁊ ſacerdoſ
qui talē audit: ſnīa habita ab eo exponet po/
ſtea promiſſionē epo: ⁊ eps cogere poteſt euꝫ
ſi ſupuixerit: vel heredes eius: mortuo eo: ad
reſtitutionem. In ſcꝺo caſu. ſ. qn̄ is qui hꝫ re/
ſtituere nō eſt manifeſtus vſurarius: ſubdiſti
gue tripliciter: q꞉ aut reſtō eſt fienda ꝑciſe ſuꝑ

certis: aut ſup incertis: aut ſuper vtriſq3. Si
ſup certis vt cū ſciunt pſone: ꝛ reperiunt qb⁹
ſiēda eſt reſtō: regulare eſt vt fiat dānificatis:
vel eoꝝ heredibus: vel alijs ad quos deueni/
re dēbet bona reſtituēda: ꝙ ſi nō repirent: ſcā
diligēti inqſitōe ipſoꝝ: dȝ iſta res vel pciū ei⁹
deponi apud aliquē locū religioſuȝ: vt illis re
ſtituatur: ſi i futurū repirerētur. vel ſi creditur
ꝙ ſi repirent dȝ pauperib⁹ errogari, ꝓ aiab⁹
ipſoꝝ. Nec ſufficit talia ablata certa: dari pau
perib⁹ pro animab⁹ illoꝝ: qꝛ nemo d̄ ſuo co/
gitur facere donū. r. q. ij. pcaric. vn̄ talis qui
aliena pauperib⁹ dediſſet: adhuc teneret ad re
ſtitutionē ꝓprijs pſonis. ar. eī de homi. ſicut
dignum. Si tn̄ illi ratificauerint poſt factum:
quoꝝ res eſt ſufficeret p regulā. rati. li. vj. Si
iteꝝ circa talē qui hȝ reſtituere certa: fienda eſt
trimēbris diſtinctio. qꝛ aut pōt reſtituere cer/
ta integraliter: ſine ſui nōbili icōmoditate: ꝛ ſi/
ne ſue ꝯditōis deſtructiōe: ꝛ familie ſue. Aut
nihil poteſt reſtituē. Aut tertio: non poteſt re
ſtituere ſine notabili incōmoditate: ꝛ deſtru/
ctione ſue ſubſtantie. Primo caſu: debet to/
tuȝ reſtituere: ex quo pōt: ſtatiȝ ſm Tho. Ve
rū qꝛ modicū pro nihilo reputatur: ſi tal' diſ/
ferret p ebdomodam: vel qndenā vel huiuſ/
modi reſtituere: nō intētōe detinēdi alienum:
ȝ vt aptius, negociuȝ illud pficeret: nō videt
in hoc ꝯ iuſticiā agere ſeu peccare: niſi ille cui
tenebat in illo iteruallo in aliqua magna neceſ
ſitate repireretur. Et ſi dicit ſe velle hoc facē:
ꝛ in foro ꝯſcie credatur cuilibet nō ſolū ꝓ ſe:
ȝ etiā ꝯ ſe ꝯſeſſor abſoluere pōt abſq3 exactōe
iuramēti: vel alterius cautōis: ꝛ eum admitte
re ad cōionē: niſi ſit vehemēs pſumptio in cō
trariū. ſ. ꝙ nō reſtituet: puta pluries ꝯfeſſus ē
ſibi: vel alij ꝓponens celerem reſtitutioneȝ: ꝛ
nihil fecit. tūc. n. nō videt abſoluendus: ȝ ſibi
dicat vt reſtituat prius: ꝛ poſtea abſoluat ꝛ
cōicet verū: qꝛ pſumptio preſumptione elidi/
tur. Poſſet ita efficaciter p ſigna etiam exte/
riora apparere qȯ dicit ſe facturum: ꝙ merito
poſſet ſibi credi. nec eſt admittēda ratio hec: ſi
allegaret: qꝛ recipit inde icōmoditateȝ aliquā:
dūmodo nō nimis notabileȝ: ꝛ quaſi anihila/
tionem ſue ſubſtantie. In ſecūdo caſu: quādo
nihil poteſt reſtituere: qꝛ nihil hȝ: tunc non dȝ
denegari abſolutio: nec cōio: ſi ꝓponat reſti
tuere cū poterit: nec dȝ ꝓpter debitū vrgens
ex ꝯtractu incarcerari: ſed ſufficit ꝙ cedat bo/
nis: cū intentōe ſatiſfaciendi: cum venerit ad
pinguioreȝ fortunā: vt i. c. odoardus. de ſolu/
niſi eſtimarēt ipi creditores veriſil'r illū poſſe
reſtituere p ſe: vl' p amicos: tūc: vel certo tpe.
Sȝ pp debitū ꝯctū ex maleficio: puta cōmiſit
crimē: pp qȯ icurrit penā cētum flo. pōt vti/
q3 incarcerari: ſi n̄ e ſoluēdo: ꝛ pena pecunia/
ria pōt in corporaleȝ cōmutari. Iſta tn̄ ceſſio
ſm doc. nō dȝ fieri cuȝ aliquo cruciatu: nec pe
na aliqua: nec vituperio: vt. C. q bo. ce. poſ. l.
ſi. i principio. Et iō valde rephēdēde ſūt cō/
ſuetudines aliquaꝝ ciuitatū: ꝛ terraꝝ: qb⁹ pau
peres bonis cedētes aliquē cruciatū: ſeu vitu
periū: patiūtur. nā iſta ē quedā fruſtratoria: ꝛ
irratōnabil' ꝛ inhumana ſeuitia: vt dic̄ Aug.
xiiij. q. vj. ſi res. Et ideo nulla ꝯſuetudine vel
lege poteſt firmari. Nā lex dȝ eſſe iuſta ꝛ ſan/
cta. iiij. di. erit autem lex.

¶ Sȝ qrit. nūqd cedēti tollētur oīa bona: R.
nec p ceſſionē: nec p quācūq3 aliaȝ exactiōem
debitori auferēda ſūt veſtimēta a dorſo: ſeu a
lecto: ꝛ qb⁹ neceſſario vtit ipe ꝛ familia ſua:
vt dr̄ ex. o. xxij. Et ſi officiales ꝯriū fecerint gra
uiter peccāt: ꝛ tenētur ꝓprimo ſatiſfacere. Et
iſtud ceſſiōis remediū vr̄ d̄ meliorib⁹: qȯ da/
ri poſſit his q. ſ. modū ſūt obligati: ſicut ſunt
tyrāni: capitanei: ſtipēdiarij: quia licite poſtea
pñt retinere ſufficiētia ſibi ꝛ familie ſue: lȝ eſſēt
i imenſuȝ obligati: ȝ exinde. ſ. tenētur ad reſti
tutōeȝ ſm cōmodā facultatē. Et ſiqdem ſunt
creditores certi: ceſſio dȝ fieri i manib⁹ eoꝝ.
Al's cū reſtō ſit fiēda pauperibus: ceſſio pōt
fieri i manib⁹ epi. Et nō ſm Ang. ꝛ Imol. i
l. miles. ff. d̄ re iud. ꝙ cl'icis: ꝛ aduocatis nō ē
neceſſariū bñficiū ceſſiōis bonoꝝ: cū habeant
bñficiū. d. l. miles. qȯ bñficiū ceſſiōis ē: vt nō
poſſit poſt ceſſionem incarcerari. tamen non
liberat a debito: qꝛ cū puenerit ad pinguiorem
fortunā: tenet ſatiſfacē. l. i. ꝛ p totū ti. C. q bo.
ce. poſ. Qȯ itellige: niſi inqʒtū facere poſſit. l.
is qui bonis prio rnſo. ff. de ceſ. bo. Qȯ itelli
git: deducto ne egeat. l. i ꝯdēnatōne. ff. d̄ reg.
iur. Sȝ vide gl. ſingularē i. c. cū tu. de vſur. q
dicit. ꝙ etiaȝ ſi vſurarius ceſſit bonis: tenet ad
reſtōnē in integrū: nec hēbit rōne egeat. Qȯ
itelligit panor. i foro pniali: qȯ ē valde notādū
ſm Panor. licȝ in foro ꝯtentioſo debeat ha/
beri ratio ne egeat poſt ceſſionē bonoꝝ. Et
ſm glo. ibi vſurarius tenet reſtituere vſuras:
etiaȝ ſi poſt reſtitutionē in integruȝ remaneat

pauper qꝛ nõ dꝫ viuere de alieno. Idem tenet Alanus. ꝛ Hoſt. dic. ꝙ i ſolidũ ꝯueniũt detẽtores vſurarꝫ: ꝛ ñ ſoluꝫ q̃ʒtum facẽ pñt. Et ſic ſm eos vr̃ ſpãle in vſurario. Multi tñ tenent ꝙ tales tenẽtur ſoluere q̃ʒtũ poſſent: retẽta ſibi vita ꝯmoda. Et hoc vr̃ equius: lʒ d̃ rigore iuꝛ poſſet ꝑcedere alia opinio. In nullo tñ caſu tenet̃ debitoꝛ tal' habitare i loco vbi capiat̃. Itẽ ſi talis debitoꝛ qui nõ ẽ ſoluẽdo hẽat exercitiũ aliqḋ: vel artẽ: dꝫ fideliter laboꝛare ut de eo qḋ ſuplucrat̃ vltra victũ ꝛ veſtitũ ſuũ ꝯpetẽtẽ ꝛ familie ſue: ſatiſfaciat creditoꝛib⁹ ſuis: vl' menſatĩ: vel ãnuatim: ſm ꝙ melius poterit. Nõ tamẽ tenetur laboꝛare vltra poſſe ꝑpter hoc: nec ſibi ſubtrahere ſuã neceſſitatẽ vel familie ſue. Itẽ ſi talis ſpiritu ductus ꝛ non aio uitandi laboꝛes ſeculi: ꝛ onera creditoꝛꝫ vellet religionẽʒ igredi: libere poſſet ſm Ray. Nec ad reqſitõem creditoꝛꝫ tenẽtur religioſi illum eijcere: ſi debita declarauit monaſterio añ ei⁹ ingreſſuꝫ: nec tenet̃ monaſteriũ illis ſatiſfacere: niſi de his que ꝑuenerũt ad ipm monaſteriũ: nec tenet̃ facere artẽ in monaſterio: nec dꝫ dimittere operas cõmunes religionis: vt per aliquod tp̃s ſatiſfaciat illis. In tertio cãu. ſ. cũ nõ põt reſtituere ſine notabili icõmoditate: ꝛ deſtructõne ſue conditõnis: ita ꝙ quaſi reducer etur ad nihilum: ꝛ multa pericula ꝛ diſturbia ei ſequerẽtur. Hic eſt tota difficultas mãe. vñ ſciẽdũ ꝙ tal' põt triplici mõ ſibi ꝓuidere. Primus ẽ petẽdo remiſſionẽ tal' debiti ab eo: cui dꝫ ꝑ ſe vel ꝑ iterpoſitã ꝑſonaꝫ: ꝛ ꝓcipue qñ nec tũc: nec i futurũ ſpat poſſe reſtituere: ſine huiuſmõi notabili icõmoditate. Qui caſus nõ videt̃ hr̃e locũ vbi is cui dꝫ eẽ eque egẽs vt ipſe vel magis. Sꝫ vbi creditoꝛ ſit abũdãs: vel ꝯpetenter tranſeat: nec multuꝫ idigeat eo qḋ ſibi dbet̃: ſi dbitoꝛ petẽdo huiuſmodi remiſſionẽʒ ſine metu: ſine fraude: ſine coactione: ſʒ libere: ꝛ ſponte a creditoꝛe faciendo ſe ſuũ debitoꝛẽ: ꝛ velle ſibi ad plenum reſtituere: qḋ dꝫ in caſu quo velit: nihilominus rogat ꝙ attẽta icõmoditate ſua remittat ſibi totũ vel ꝑtem: tũc dico ſm doc. ꝙ ſi remittat in totũ vel in ꝑtẽ: valebit. Signãter aũt dico ſine metu: qꝛ ſi peteret debitoꝛ remiſſionẽ ꝑ talẽ modũ locutõis: vel ꝑ talẽ ꝑſonã mediã: ꝙ timeret creditoꝛ aliquod ꝑiculũ vel dãnum ſibi ꝓuẽturũ ſi nõ faciat talẽ remiſſionẽ: ꝛ poſtea faciat ad id euitãdũ: ñ valet remiſſio. Similit̃ ſi faciat cũ fraude: puta qꝛ dicit nil poſſe: cum tñ poſſit ſaltẽ ꝑtẽ: ꝛ ſi nõ i pecunia: vel dando ad intelligẽdũ ꝙ nõ ſit multum qḋ dꝫ: cum tñ ſit: ꝛ huiuſmõi: nõ valet remiſſio. Debet eniꝫ clare exprimere totã q̃ʒtitateʒ debitã: ꝛ totum poſſe ſuum ſine diminutione. Iteʒ ſi fiat cum coactione: nõ ſolũ abſoluta: ſed etiaꝫ ꝯditionata: puta dicit ꝑ ſe vel per mediatoꝛem ꝙ de. c. que debꝫ: dabit. l. vel. lx. ſi vult remittere reſiduũ: ꝛ nõ al's. Creditoꝛ qꝛ pꝛobare nõ poteſt debitũ: vel non poteſt obtinere iuſticiã ꝑpter potentiam illius: ideo remittit: qꝛ quaſi cogit̃. Iudicat. n. meli⁹ ſibi foꝛe habere. l. q̃ʒ nihil: vnde nõ valet talis remiſſio. Sed ſi ceſſantibus his: pure ꝛ ſimpliciter petitur remiſſio: ꝛ libere ꝛ ſpõte ꝛ gratuita voluntate fiat: valet etiã ſi nõ hẽat pecuniã patã reſtõni i actu: vt qdam dicũt eſſe neceſſarium. Tamẽ Archi. ſ. Tho. ꝛ fere oẽs doc. dicunt ꝙ hoc nõ eſt neceſſariũ: nec tenet̃ id qḋ ſponte ẽ ſibi remiſſuꝫ in elemoſinas erogare. verũtñ ſi ille qui petit remiſſionẽ: q̃ʒuis locutus fuerit libere. ſ. ꝙ paratus erat ad reſtõnẽ: ſi id nõ gerebat in aio: ſed itendebat nil dare ſi repetiſſet: remiſſio facta i tali cãu libero animo a creditoꝛe valet ad hoc debitoꝛi: qꝛ illi nõ tenetur amplius ad ſatiſfaciẽdum: ex quo i omni cãu creditoꝛ itẽdit remittere: ſiue poſſit: ſiue nõ. Et quacũqꝫ intẽtõe petat faciẽdi: vl' nõ faciẽdi. Nõ aũt deobligat̃ debitoꝛ talis ſi creditoꝛ remiſit: qꝛ nil credebat illũ poſſe dare: cuꝫ tñ poſſet: vel alio mõ deceptus. vñ nõ valet ſibi quo ad deũ tal' remiſſio: qꝛ ꝑmanet in peccato. vnde penitere dꝫ: ꝛ ꝯfiteri de tali ſua fictione: ꝛ diſponere ꝙ ſi deberet iterꝫ facere: pura intẽtione faceret: ꝛ reſtitueret ſi teneret̃: ꝛ remiſſionẽ hr̃e ñ poſſet. Si aũt dubitat̃ vtrũ ille intẽderit libere dimittẽ: ex quo ceſſauit ois fraus: ꝛ dolus: vis: ꝛ metus ex ꝑte petẽtis remiſſionẽ: ꝛ nõ apparẽt circũſtantie in ꝯtriũ: dꝫ ꝑſumi ꝙ libere remiſerit. ar. ad hoc. xiij. q. v. humane. Si aũt remiſſionẽ obtinere nõ põt libere ꝛ ſimplicit̃: tũc recurrat tal' ad ſcdaꝫ viã. ſ. petẽdo dilatõnẽ. Et hoc niſi. ꝑ. tp̃s illius dilatõis is cui ſatiſfacere dꝫ icurreret nõbile dãnum vel icõmoditatẽ. Sicut nõ dꝫ qs cũ alterius iactura locupletari: ita nec dãnum euitare differendo reſtituere: qḋ alterius eſt. Et ſicut dictum eſt de petendo remiſſionẽ: ita intelligitur de mõ petendi dilatõem. ſ. ꝙ fiat libere: ſine fraude: ſine

[...]ERSITAT

coactõe: vel metu: al'ſ nõ valeret. Sʒ his ceſ
ſantib⁹: ſi petitã dilatõeʒ obtineat libere: licite
põt ea vti. Si vero ñ libere obtineat dilatõeʒ:
ſed cũ quadam modificatõe ⁊ cautõe: puta ꝙ
det ſibi tñ i mẽſe vel ãno: tũc tenet̃ facẽ qḋ ꝓ/
miſit: etiã ſi cũ aliq̃ icõmoditate. Et ſi dãnum
illatũ ꝑ furtũ: vel fraudẽ: vel aliũ modũ ẽ oc/
cultũ ei cui eſt factũ: ñ tenet̃ ꝓdere crimẽ ſuũ
nec in petẽdo dilatõem: ſicut nec in petẽdo re
miſſionẽ: imo nec dʒ vbi timetur ſcãdalũ. Te/
netur tñ ita agere ꝙ ille creditor ñ amittat qḋ
ſuũ eſt: ꝑ caſũ mortis inopinatũ: vel al'ſ. vñ fa
ciat aliquã ſcripturã auctẽticã ꝑ talẽ moduʒ:
vt tp̄e ſuo reſtituatur qḋ debitũ eſt: ⁊ deponat
ſcripturã penes talẽ ꝙ nõ fruſtretur eius iten
tio. Petat ergo dilatõem ꝑ ſe vel ꝑ aliũ taci/
to noĩe ꝑſone debitricis: ⁊ cum talibus circũ/
ſtantijs ꝙ nõ habeat illũ ſuſpectũ. Et ſi aliam
ꝑſonã mediatricẽ ponit: ponat talem q̇ fideli/
ter agat negociũ nõ vtendo fraude: nec metu:
vel coactõe: ſed libere vt dictũ eſt. al'ſ nõ ſibi
valeret remiſſio vel dilatio data: nec excuſaret̃
debitor ab obligatõe ꝯcta q̃ʒtũcũqʒ ſibi impo
ſuiſſet ꝙ libere ⁊ ſimpliciter ⁊c̃. taleʒ remiſſio/
nẽ vel dilatõem peteret: ⁊ ille nõ ſeruaſſet ſibi
iniũcta. Et ideo certificetur ḋ facto: ſi vacillat
in aliquo. Poſſet tamẽ eſſe talis: ⁊ ita fidedi
gnus mediator ꝙ debitor audiẽs ab eo totuʒ
remiſiſſe: vel dilatiõem obtinuiſſe excuſaretur
ignorantia facti ſ̓m regulaʒ iuris. ignorantia.
⁊ interim obligaret̃ mediator. Sed poſtea no
tificata ſibi rei veritate: extunc tenebitur pri/
mus. Si vero ẽ abſñs is cui tenet̃: ſi credatur
in breui reuerſurus: põt expectari reuerſio ei⁹
vt reſtituatur ſibi qḋ ſuũ eſt: vl' petat̃ remiſſio
vel dilatio: ſi reſtitui ñ poteſt ſine magno in/
cõmodo. Et ſi ꝑatus eſt facere totũ qḋ dʒ: po
teſt ⁊ abſolui ⁊ cõicari: niſi al'ſ illuſerit ꝯfeſſo
rẽ. Si vero nõ expectat̃ cito reuerſurus: mit/
tat is q dʒ: ſi modũ hʒ. ſ. ꝑ fidũ nũciũ. al'ſ etiã
teneret̃ illi reſtituere ſi illi creditori nõ aſſigna
ret̃. vel ſcribat qd velit fieri ḋ illa pecunia: vl'
de re ſua agi: ⁊ ſic faciat vt ille diſponit. Cau
to tñ mõ agendũ eſt ſi pecunia debetur ex pec
cato: puta furti vel fraudis: vt. ſ. nõ manifeſte
tur peccatũ vel ꝑſona: ſed ſibi ſolũ aliqueʒ eſſe
obligatum: ⁊ huiuſmõi: ⁊ interiʒ pecunia po
natur i ede ſacra ſ̓m Jo. an. vel alio ſecuro lo
co. Sʒ ſi pecunia debetur ex ꝯtractu licito: pu
ta mutuo: vẽditõe: ⁊ huiuſmodi: vel ex ꝯtra/
etu illicito: ſed quaſi licito reputato ꝑ erroreʒ:
ſicut ſepiſſime fit in dãtibus mercatorib⁹ pecu
niam vel artificibus ad diſcretiõem: tũc poteſt
⁊ dʒ aperte dici obligatio debiti ꝯtracti: ⁊ per
quam viam. Sed ſi nõ poteſt ille trãſmittere
ꝓpter notabilẽ incõmoditatẽ: tũc ſcribat pe/
tendo dilatiõem: ſeu remiſſionẽ: ⁊ potius gs
eligat primũ: q̃ʒ ſecundũ niſi neceſſitas cogat:
q: qḋ differt̃ non auferẗ: vt ſic fiat reſtitutio: ⁊
ſic expectãdo reſponſionẽ ꝑatus facere qḋ dʒ
poterit abſolui ⁊ cõicari. Si autem nec dila/
tionẽ: nec remiſſioneʒ poteſt inuenire vllam:
tunc faciat reſtitutionẽ vel cedat bonis credi/
toribus ſuis: etiã ſi deberet mẽdicare ſʒ Ray.
Nec enim habendus eſt reſpectus ſʒ cum ne
egeat. Ul. dic̃ ꝙ poteſt tenere extreme vite ne
ceſſitatẽ. Durus eſt. n. hic ſermo. Et iõ Jo. ḋ
nea. in quolʒ diſtinguit: ꝙ aut creditor ẽ egẽs
eo qḋ iſte detinet: aut eſt abũdans: ſeu ꝯpeten
ter tranſire poteſt cũ carentia illius qḋ ſibi de/
betur. In primo cãu: hʒ locum dictum Ray:
vt ſtatim reſtitutio fiat: vel cedat bonis: etiam
ſi incurrat maximã incõmoditatẽ. Non enim
licet de alieno vitare incõmodum ſuũ: cuʒ in/
cõmodo illius cuius res eſt. In ſcḋo non te/
netur ad ſtatim: cũ ipſe debitor incurrat nota/
bile detrimẽtuʒ: ⁊ quaſi ſui ſtatus ⁊ cõditiõis
deſtructiõem: ⁊ ex ꝯſequenti deueniat vſqʒ ad
quaſi extremam neceſſitateʒ: ⁊ multa pericula
anime ⁊ corporis poſſint ſibi ꝯtigere. ſʒ ãnua
tim: vel menſatiʒ reſtituere poteſt ꝓut melius
poterit: cauendo ſibi a ſuꝑfluis expenſis ꝓ ſe
⁊ familia ⁊ victu ⁊ veſtitu ⁊ alijs: vt poſſit ci
tius reſtituere. Nam nõ licet tenere alienũ cõ
tra volũtatem domini: vt quis viuat cum ho
nore ⁊ cõdecentia ſui ſtatus: ⁊ dimittẽdo per
teſtamẽtuʒ ꝙ plene ſatiſfiat creditoribus. Si
autẽ vt dictum eſt debitũ reſtituendo incurre
ret tot dãna ⁊ pericula: ⁊ creditor non vult fa
cere remiſſionẽ nec dilatõnem: nec eſt creditor
indigẽs vt dictũ eſt: tũc debitor nõ tenetur re/
ſtituere totũ ſimul: ſed eo mõ vt dictũ eſt. Ra
tio ẽ ſ̓m. d. Jo. q: voluntas creditoris in hoc
irrõnabilis ẽ: cum ſine ſua multa icõmoditate
nolit ꝓprimũ ſuũ expectare ad ſatiſfaciẽdũ: cũ
ſ̓m deũ ipſi idigẽti ḋberet ſubuenire: ꝓut etiã
dictũ ẽ ſ̓m Sco. ſ. Reſtitutio prio. Et ſʒ eũ/
dẽ Sco. in. iiij. ſũt tres caſus: in qbus ñ tenet̃
qs ſtatim reſtituere qḋ dʒ. Primus eſt ex ꝑte
recipientis: puta ſi qs in furiã cõuerſus petat

gladiū queꝫ apud alium depoſuerat. Secundus: qn̄ ſtatim reſtituere alienū reſultat in cuius dēs ⁊ notabile dānuꝫ populi: vtpote ſi debitoꝛ eſt nōbilis ꝑſona: ⁊ reipublice multuꝫ neceſſaria: creditoꝛ aūt ſine re illa pōt trāſire: q̄ res oīo illi neceſſaria ē ad talē reipublice ſtatū ꝯſeruandū. Tertius: qn̄ reſtituēti vel alicui ex ſuis ſtatim reſtituēdo iminet grauis infamia: aut ſcādaluꝫ plurimoꝝ vel paucoꝝ: vt ꝑiculū moꝛtis. In q̄bus caſib⁹ ⁊ ſi͛ibus dꝫ creditoꝛ magis velle ꝓximū differendo aliq̄ꝫtuꝫ reſtitutionē aliquod p̄dictoꝝ incōmodoꝝ euitare q̄ꝫ incōmodū ſuū modicuꝫ vel nullū ſtatim reſtituendo ſibi ſatiſfieri. Et Sco. addit ꝙ hoc cāu debitoꝛ detinēs alienū inuito dn̄o non eſt detētoꝛ iniuſtus: q2 ille volēdo ſtatim ſibi reſtitui: dum vꝫ aliquod p̄dictoꝛum iminet vult ſuū rehabere: ꝯtra rectā intētōem facit: qđ nequaq̄ꝫ licitum eſt. Concoꝛ. Arch. ſ. qui dicit. ꝙ ſiquis hꝫ aliquā artem: ⁊ cū inſtrumētis artis illius lucratur vñ ſuſtētat ſe ⁊ familiā ſuā: que inſtrumēta ſi vellet uēdere: ut ſatiſfaceret creditoꝛibus ſuis: nō poſſet exercere illam arteꝫ vñ viuit. vñ ſi aliqn̄ ex reſiduo expēſaꝝ uite ſue poterit foꝛte ſatiſfacere nō tenet uēdere ut ſatiſfaciat uel reſtituat: niſi poſſet ⁊ ſine illis lucrari cū alijs: puta opando ⁊ huiuſmōi. vñ ſiquis doctoꝛ iuris: q cōiter indiget libꝛis: hꝫ tātū libꝛos ⁊ ueſtes cōpetentes ſtatui ſuo: ſine q̄bus ꝯparere nō poſſet in ſtatu ꝯdecenti: nec ꝯſulere: nō credo ꝙ teneatur uēdere ut ſatiſfaciat: ſꝫ de lucro artis ſue inde ꝑcepto: paulatim reſtituere dꝫ. Hec equitas ⁊ hec humanitas nō cū oībus indifferenter exercenda eſt: ne paretur uia furtis: ⁊ detētiōib⁹ iniuſtis: ⁊ uſuris. Sed cū timoꝛatis qui multum laboꝛant ⁊ ſolliciti ſunt pro ſalute aīe ſue foꝛte nō eſſet iniuſtū: cū melius ſit deo reddere rōneꝫ de nimia miſericoꝛdia q̄ꝫ d̄ nimia ſeueritate. xxvj. q. vij. alligāt. Nec iſtud ē p̄dicādū: ne paret uia rapinis: ⁊ detētōe rei aliene. Idē quoq̄ꝫ dicēdū ē de artifice q haberet iſtrumēta artis ſue q̄b⁹ ſe ſuſtentat ⁊ familiā ſuam: ⁊ laboꝛando ultra ſuſtentatōem ſuaꝫ poterit paulatim ſatiſfacere creditoꝛibus: vt dictum eſt. Quo vero ad reſtitutionē incertoꝛum fienda eſt triplex diſtinctio: q2 aut habens incerta pōt reſtituere: aut nullo mō poteſt. Aut poteſt: ſed nō ſine notabili incōmoditate ſui ⁊ familie. Pꝛio cāu: tenetur oīa reſtituere q̄ꝫ citius: ſicut ⁊ certa. Et dicunt incerta ea que nō pōt q̄s retinere ſibi: ſiue q2 vel rapinā vel vſurā vel fraudē vel dānum: vl' rem alienā inuētā nō habitaꝫ ꝓ derelicto accepit: ⁊ ꝑſona cuius eſt res ignoꝛatur: vel ſi ſcitur: nō inuenitur: nec ipſe: nec eius heres. Similiter dici poſſūt incerta: que quis recipit per viciuꝫ ſymonie in ſacramētis: ⁊ alijs ſpiritualibus. Nō dico de fructibus beneficij ꝑceptis ſymoniace accepti: q2 illa ſūt certa. debent eniꝫ eccleſie illius beneficij reſtitui: vel camere apoſtolice. Etiā dicūt incerta vbicunq̄ꝫ eſt turpitudo ex ꝑte dantis ⁊ accipientis: ꝙ ſi dioceſanus vel quis alius ei qui hꝫ reſtituere certa ⁊ incerta: ⁊ bene pōt reſtituere dimittit ſimpliciter abſq̄ꝫ cā rationabili. vel componit cuꝫ eo: vt fieri ſolet cum vſurarijs ſuper incertis: puta ꝙ det ſibi cētū: cuꝫ tñ poſſit ⁊ alia reſtituere. vel tunc: vel in futuruꝫ ſine hoc ꝙ vadat mēdicando: ⁊ ſi cuꝫ icōmoditate ſui nō nimia: puto talē remiſſionē in foꝛo dei nō valere: nec ꝯpoſitōeꝫ: ⁊ ſi valeat i foꝛo eccl'e. vt. ſ. nō verer. Nā epi ſūt poſiti diſpenſatoꝛes bonoꝝ pauperū: nō diſſipatoꝛes. Secus autē ſi fiat hoc ex cā rōnabili: puta q2 ille nō poſſet ēt ꝑtē pauperib⁹ erogare ei⁹ qđ dꝫ ſine nōbili d̄trimēto ſui ⁊ familie: tūc poſſet tanq̄ꝫ pauperi totū: vel ꝑtē ſibi remittere: ita tñ ꝙ ille ſit paratus totū qđ dꝫ erogare: ad qđ tenet. In ſecūdo cāu. ſ. cū nō ſtatim pōt reſtituere icerta ſine magno detrimēto ſui: faciat ꝑtē: ⁊ de tp̄e i tp̄s reſiduū. Et bonū ē ꝙ ep̄s vl' ꝯfeſſoꝛ aſſignet ſibi tp̄s. j. qđ reſtituat: ⁊ ſi reperit pluries p̄teriſſe tp̄s ſtatutū ſuꝑ hoc: cū tñ potuiſſet facē diſtributiōeꝫ: nō d̄ facili ē abſoluēdus niſi vel faciat pꝛius diſtributōnem quā dꝫ: vel credatur oīo facturus i bꝛeui. In dādo autem huiuſmōi dilatiōem: dꝫ attēdi modus ⁊ cauſa illicite acceptōis rei aliene: vt quāto fuerit turpioꝛ ⁊ obnoxioꝛ: reſtōni tanto tp̄s breuietur. Maioꝛ. n. violētia ē i furto ⁊ rapina: ⁊ fraude: ⁊ dāno illato: q̄ꝫ i vſura. Et maioꝛ obligatio i vſura reſtituēda: q̄ꝫ in pecunia ſymoniace accepta: vel ꝑ coꝛruptōeꝫ iudicis. Et magis i p̄dictis caſib⁹: q̄ꝫ acq̄ſitis ꝑ ludū. Debet ēt attēdi familie ei⁹ ꝯditio. Caueat tñ ſūmopē cōfeſſoꝛ: ſi ip̄e ſe ipedit d̄ huiuſmōi diſtributōib⁹ icertoꝝ: vt tal'r ſe hēat ꝙ euitet oēꝫ notā cupiditatꝭ. Itē ꝙ q̄ paupib⁹ dbēt dari: n̄ faciat ex eis paramēta fieri: calices: vl' edificia: niſi i magna neceſſitate: ⁊ moderatōe: ad q̄ auidi ſunt reli

gioſi: ⁊ fame ſue ꝓuidebit: ſi aliqui ſciant: vt
teſtes huiuſmōi erogationē. In tertio caſu: ſi
nihil pōt: ſufficit ꝙ ꝓponat, cū poterit eroga
re. Et ſi credit nō poſſe etiā in futurū: pōt ſi/
bi remitti tanq̄ȝ pauperi. Quo vero ad tertiū
pͥcipale. ſ. reſtitutionē certoꝝ: ⁊ incertoꝝ di
ſtinguēdū ē: qꝛ aut vtraq̄ȝ pōt reſtituere: aut
neutra pt. Aut vnū pōt reſtituere: ⁊ nō alteꝝ.
Primo cāu. totū dȝ reſtituere. Secūdo cāu:
excuſatur ab vtraq̄ȝ reſtitutiōe. Tertio cāu. ſ.
cū non pōt vtrūq̄ȝ reſtituere: ſed alteꝝ eoꝝ:
tūc reſtituat potius certa q̄ȝ icerta. Nā retinē
do certa: iniuriā facit illis pſonis quaꝝ ſūt illa
bona: detinēdo vero icerta: nō facit iniuriā ali
cui. Et i hoc frequēter delinquūt vſurarij: q cū
hēant reſtituere certa ⁊ icerta: prius ſe cōpo/
nūt cū ep̄is de icertis: ⁊ poſtmodū certa reſti/
tuūt de tēpore in tp̄s: ⁊ diminute: nō queren/
tes diligēter libros ꝯputatoꝝ: nec querentes
eos quibꝰ ſūt obligati: vt tenētur. In quolibȝ
aūt cāu reſtōis ſiēde: queri pōt. vtrū ſufficiat
reſtituere illud tātum qḋ iniuſte accepit: aut ēt
teneatur ad amplius. Ad qḋ reſpōdet ꝙ aut
res iniuſte accepta: puta per rapinā: vſuraȝ ⁊
huiuſmodi: ē res ex ſe fructificās: ſiue imobi/
lis: vt ager ⁊ huiuſmōi. Aut mobilis: vt bos
equus: veſtis ⁊ huiuſmodi. Aut ē res ex ſe ñ
fructificās: vt pecunia: frumētū: vinū ⁊ huiuſ
modi. In p̄io cāu tenet de rebus ⁊ fructibus
pceptis: ⁊ que potuiſſent pcipi a dño: deductꝭ
expenſis debite factis ſcḋm Rai. Nec ſufficit ꝙ
reſtituat reȝ ipſaȝ iniuſte acceptā: ſi ē deteriora
ta: tenetur ēt ſi piit.

2 ¶ An aūt moroſus teneatur de re pdita: ſi eo
dē modo fuiſſet pitura apud eū cui debebant:
Poteſt dici ꝙ lȝ in foro ꝯtentioſo iſte teneat:
tñ i foro aie debemꝰ iſpicere itereſſe ipſius cre
ditoris. Et ideo ſi apud eū eodē mō fuiſſȝ pi/
tura: debitor i ꝯſcia nō teneretur. Et hec theo
rica facit ad totā materiā reſtōnꝫ. In ſecundo
vero caſu pͥcipali. ſ. qñ res nō ē fructificās ē
triplex opinio. Alij dicūt ꝙ tenet reſtituē pe/
cuniā: ⁊ oia iniuſta acq̄ſita. Rō: qꝛ ex radice i
fecta ꝓuenerūt. Alij dicūt ꝙ dȝ ptē retinē: ptē
dare illi cuiꝰ ē pecunia: partē paupibus. Ter/
tij dicūt. vt Tho. ⁊ Ri. i. iiij. ꝙ tenet tantū re/
ſtituere ipſam pecuniā: ſeu frumentū ⁊ huiuſ/
modi: niſi creditor icurriſſet dānuȝ. Et tūc ad
arbitriū boni viri ſatiſfaciat. Ale. tñ lom. cla/
rius ḋclarat hoc itereſſe dicēs ꝙ dānū qḋ ac/
cidit iniuriā paſſo dupl'r euenire pōt p ſe ⁊ di
recte. Secūdo p accidēs ⁊ idirecte. Primo cuȝ
p ſe ⁊ directe dat ab vſurario iniuriā paſſo: tē
vſurariꝰ ſatiſfacere obligat. verbi grā. paſſus
ē aliqs dānū pp pecuniā ſibi p vſurā ablatā:
qꝛ ex ea volebat emere ſibi neceſſaria ꝓ ſuſtē
tatōe nature: ⁊ ſoluere dēbita. ⁊ i expoliatōe ta
lis pecunie icurrit dānū: qꝛ neceſſe fuit ſibi vē
dere poſſeſſionē: vel accipe ab alio pecuniam
ſub vſuris: vel qꝛ domū ſuā pp hoc minꝰ vē
didit: aut aliā ꝯduxit ⁊ ſil'ia: tūc in tali cāu hoc
dānū vſurariꝰ reſtituē obligat: qꝛ dat cām effi
cacē. Scḋo mō dat vſurariꝰ dānū iniuriā paſ
ſo p accidēs ⁊ idirecte. ſ. qꝛ ñ ē ꝯſecutꝰ hō lu/
crū: qḋ ex pecunia itēdebat: vel ꝯſeq potuiſſȝ/
⁊ tale dānuȝ reſtituē ñ tenet. Et hec diſtinctio
fieri pōt i oibꝰ hītis p vſurā: ſiue ſint res ex ſe
fructificātes ſiue ñ: ⁊ maxie apd illos q tñt ꝙ i
vſura trāſſerat dñiū. Adde tñ pdictis qḋ nōt
ſā. Ber. ſȝ quoſdā d fructibꝰ reſtituēdꝭ ⁊ inī/
eē. vȝ ꝙ talia reſpcū vſuraꝝ ñ hñt locū. Prīo
rōe volūtarij: qꝛ ⁊ ſi ñ ſit volūtariū ſimpl'r: ē
ſaltē voluntariū mixtū ⁊ ꝯditionatū ex parte
mutuū accipiētis. Propterea ad nullū dānū
inde ſibi ꝓueniēs pterq̄ȝ ad ſolā vſurā red/
dēdā ſcḋm eos tenet. Scḋo rōe dñij. Nā vt di
cūt dñiū vſurariaꝝ reꝝ vere vſurarij ē. vñ ñ
tenet ad idē numero ſatiſfaciēduȝ: ſȝ ad equa/
lens ſolū. Fur vero uel raptor: aut mutui retē
tor: ex quo trāſit tp̄s ſibi ꝯceſſuȝ: ñ hȝ dñiū in
re quā dȝ ⁊ tenet iuito dño. Et iō tenet ad in/
tereſſe: qꝛ dñm vere dānificat i re ſua: ⁊ in cō/
moditatibꝰ quas ex re ſua traxiſſȝ. Tertio rōe
ꝯſueti modi. ſ. q cōiter obſeruat i vſuraꝝ ſa/
tiſfactōe: qꝛ nūq̄ȝ vidimꝰ vſurarios cōpulſos
ad reſtituēdū: niſi ſolū certum vſure. hec ſan.
Ber. Qḋ videt valde nōbile: q̄ȝq̄ȝ diſtictio
Ale. lō. ſit valde rōabil'r: ⁊ vſurarios ad illam
ſuadā iducēdos. Si āt iduci ñ poſſent: ſeruet
iſta vltia. Nō ēt ſingularē theoricā Guil. q̄
facit ad totū iſtū titulū ⁊ ad alia ꝙ i foro pniali
qñ reſtitutio ñ ē faciēda certe pſone: de ꝯſilio
ē ꝙ oia illicite acq̄ſita erogentur i pios vſus.
De neceſſitate āt ñ ē: niſi iudicialis ꝯdēnatio
fcā fuerit: vel niſi iquātū ꝯfeſſori videbit. Nā
i foro pniali qs reſtituere ꝓprimo ñ tenet: niſi
iquātū ipm dānificauerit: ſeu ꝯdēnatus fuerit
xij. q. ij. fraternitas. Deo āt ſatiſfacere dȝ pro
turpi cā ſcḋm arbitriū ꝯfeſſoris. Quidā tñ hoc
dictū limitāt: ⁊ bene ꝙ i foro pniali qs ñ tenet

reſtituē niſi qñ ius ſpāl'r hoc exprimēt: vt ē i
furto: rapina: vſura: ⁊ ſymonia ⁊ huiuſmodi.
3 ¶ Quo autē ordine ſoluēdū ſit creditorib⁹ ex
cōtractibus vel quaſi: R. ſan. Ber. qui ponit
caſuȝ in terminis. Quidā mercator ex diuer/
ſis cāis pl'ibus obligatus erat: ſed cū talis fre
gerit ⁊ aufugerit veniūt deponētes qui apud
eum aliqua depoſuerāt: veniūt vendētes q ei
merces ſuas tradiderāt: ⁊ hypotecarij ⁊ vxo
res ⁊ nurus ꝓ ſuis dotib⁹: ⁊ ſimplices ciro/
graphari: ⁊ alij ſimplices priuilegiatarij qui
oēs volūt ſibi reſtitui. Querit ergo qb⁹ prio
ſatiſfaciēdū ſit: R. ſm Bal. ꝙ hoc ordie reſti/
tuēdū ē. Prio dñis rex. verbi grā. deponenti
ſi ſuū extat depoſitū. Secūdo reſtituētur mer
ces: ſi extāt: ei qui illas pro precio nōduȝ ha/
bito ſibi tradiderat. ꝙ ſi tamē nunc plus vale
rent: id plus reddatur ad cōmodū aliorū cre/
ditorum. ff. ð ac. emp. l. iulianus. §. offerri. ꝙ
ſi iaȝ merces vēdite eēnt: atqȝ ex precio illaruȝ
alie empte: iſte nō reſtituētur: qꝛ non ſunt ꝓ/
precio obligate. ff. de in rem verſo. l. quidam.
Et ratio ē: qꝛ preciū ex illis primis mercibus
redactū non erat obligatuȝ ei qui tradiderat:
ergo nec merces ex eo empte. Idem dici per
mutatione: quia vbi ſpecies eſt in obligatio/
ne: non ſuccedit alia loco alterius. ff. de verb.
ſigni. l. labeo. Tertio ceteris paribus prefer/
tur dos vxoris que cēſetur habere hypotecaȝ
in bonis mariti. Ideo prefertur nedū preten/
dentibus perſonalē obligationē: ſed etiā pre/
tendētibus tacitā hypotecā. vt. l. aſſiduis. C.
qui po. in pi. ha. Quarto poſt hypotecas ve
niunt deponētes: ſi nō extat eorū depoſitū. ff.
depo. l. ſi hominē. vbi pȝ ꝙ tali priuilegio nō
gaudēt qui ſub noie depoſiti mutuāt ad vſu/
raȝ. Hypoteca ideo potior ē qꝛ ptinet ad reȝ
ipſaȝ. ff. de pac. l. reſcriptuȝ. Quinto veniunt
ſimplices priuilegiatarij. i. habētes priuilegia
pſonalia: ñ realia. Sexto veniūt oēs cirogra
pharij ꝓ rata nō attēta prioritate ꝯtractuum: qꝛ
licitū ē ðbitori pp cumulū creditoꝝ facē cām
prioꝝ creditoꝝ deteriorē: nō tñ dñiuȝ nec hy
potecā nec priuilegiū hñtiū. vt. ff. de ſepa. l. j.
§. ex ꝯtrio. Sed nō ſm Rai. ꝙ heres añ omia
pōt deducere expēſas neceſſarias quas cā he
reditatis fecit: ſiue pro funere ſiue in teſtamē/
to vel huiuſmodi. Et breuiter ſi tota heredi/
tas exhauriatur debitis: dȝ eſſe imunis a gra/
uamine ſicut a lucro. C. ð iure deli. l. ſcimus.
§. ⁊ ſi prefatā. Predicta vera ſunt ð iure cōi.
Tamē ſecus ſm Archi. ſ. vbi lex municipal'
vel ſtatutū ciuitatis al'r diſponeret. Nā tunc
illis ē ſtandū ēt in foro ꝯſcie: ſi non ſit expreſſe
ꝯ ius diuinū: qð nō de facili iudicādum ē: niſi
euidēter appareret cōtrariū. vñ in aliquibus
ciuitatibus: vt Florētie: fallente aliquo merca
tore per ſindicos inſtitutos a cōitate ſup hu/
iuſmodi vbi nō ſufficiūt bona debitoris fallē/
tis ad plene reſtituēdū omibus ſatiſfit vnicui
qȝ pro rata ſm facultates bonoꝝ illius: ⁊ non
plus vni q̄ȝ alteri: niſi aliquibus priuilegiatis
vt mulieribus ꝓ dotibus ⁊ huiuſmodi: qui/
bus plene ſatiſfit añ queq̄ȝ illoꝝ. Nō ēt ꝓ de
claratione ti. reſtoūm. ꝙ quedā ſūt actōes p/
ſonales: quedā reales. pſonales dñr que per/
ſonaȝ tenēt obligatā ex cōtractu: vt i mutuo:
locatōe ⁊ huiuſmodi. vel quaſi contractu: vt
negocioꝝ geſtio: tutele ⁊ huiuſmōi. Aut ma
leficio: vt furti ⁊ huiuſmodi. vl' quaſi maleſi/
cio: vt i iudice male iudicāte ex iperitia ⁊ ꝓij/
ciente de cenaculo qð nocuit. vt iſti. de obli.
Reales vero dicūtur que ſequūtur rem ⁊ nō
perſonā: nec per eas dicitur perſona obligata
vt rei vēdicatio: pupliciana ⁊ ſil'es. Nō etiaȝ
ꝙ quis dicitur eē obligatus ex cōtractu q cō
ſurgit ex volūtate ⁊ cōſenſu partiū: vt ēptio:
cōductio: locatio ⁊ ſimilia. Ex quaſi cōtractu
qui ē obligatio qua quis alteri tenetur ex offi/
cio vel facto aliquo licito: licet nō interueniat
expreſſa volūtas amboruȝ: vt tutela: cura: ne/
gocioꝝ geſtio. Ex maleficio dicitur: vt rapi/
na: furtū ⁊ huiuſmodi. vel ex quaſi maleficio
qð dicitur quādo nocumētum daſ preter pro
poſitū: vt ð medico qui ex imperitia male cu/
rat vulnus. vel iudice qui ex iperitia ⁊c̄. vel cū
aliquis effundit ex feneſtra ⁊c̄. inſti. de oblig.
que ex quaſi delic. na.
¶ An autē prius ðbeāt reſtitui habita ex vſu 4
ra q̄ȝ alia debita licito mō cōtracta: puta ho/
neſti mutui vel ēptōis vel alicuius alteri⁹ lici
ti ꝯtractus: R. Arch. ſ. ꝙ nō. Sȝ prius ſatiſ/
faciēdū ē pro ꝯtractibus licite ⁊ volūtarie fa/
ctis. Et ratio ē qꝛ in reſtitutōe debitoꝝ nō ſo/
lum ſeruaſ iuſticia: ſȝ ēt iniuria deo facta ⁊ ꝓ
ximo āmouetur. Si ergo non pōt reſtituere
vſurā niſi ſubtrahatur ius alterius: ꝓ tūc ex/
cuſatur a reſtitutōe. Propterea hoc ē magis
violentū ſeu contra voluntatē eius cui debeſ
aliquid rōne liciti cōtractus. ſ. ſubtrahere ſuū

creditū q̄ȝ fuerit recipere vſurā ab alio: ꝓpter
hoc nō vr̄ rōabile: vt de iuſto obſequio qđ fa/
cit ꝓrimo i mutuādo ſeu expectādo preciū rei
vēdite reportet incōmodū ꝛ dānū qđ ꝯtinge
ret hoc ſeruādo. Itez q dedit vſurā iā recepit
ꝯmodū magnū ex mutuo ſibi fcō. Et iō debȝ
ſibi ſufficere: vt vſurarius reſtituat ſibi vſurā
cū poterit de ſuo: ꝛ ñ de alieno. Et hoc niſi iu
ra municipalia al'r diſponerēt: q2 i huiuſmodi
ſeruāda ſūt. Sāctus aūt Ber. tenet oppoſitū
di. ꝙ pri⁹ tenet reſtituere que hūit p vſurā: q̄ȝ
que hūit p alios ꝯctus volūtarie factos. Idē
Ale. lom. Et dicit ꝙ hec volūtas vocatur cō
formata: alia vero conditōata. Sȝ dici pōt ꝙ
lȝ i ꝯctibus ſit volūtas ꝯformata quo ad ꝯhē
dum: nō tñ quo ad retinendū id qđ debet. Et
pria opinio vr̄ equior. Sil'r ſi heres hñs lega
tarios ꝛ creditores: ꝛ ñ valēs oībus ſatiſfacē:
tūc ſi debita ſūt ꝯcta p eū qui fecit legata: dȝ ſa
tiſfacere prius creditorib⁹: ſiue ſint ex ꝯctu vel
q̄ſi: ſiue maleficio: vl' q̄ſi. Si vero dbita fuerīt
ꝯcta p heredē: tūc pri⁹ ſatiſfaciat legatis: q2 po
tiores hoc caſu ſūt legatarij q̄ȝ creditores. De
hoc ēt vide. ſ. Hereditas. §. xiiij.

5 ❡ Quid cū debitori petēti dilatōeȝ: alius cre
ditor vult dare: alius nō: ſȝ vult ꝙ cedat bo/
nis: Dic ſm Bar. i. l. cū ſolito. C. qui bo. ce.
poſ. p. l. illā. ꝙ an det dilatio: vel admittat ceſ
ſio: ſtat maiori pti creditorū: inſpecto cumulo
debiti vel numero pſonaꝝ. ꝙ ſi vtriuſqȝ ē pi/
tas: ſnia benignior ē ſequēda. ſ. ꝙ dilatio det.
Dir. tamē li. j. addit ꝙ reſpectu illoꝝ qui no/
lunt dare dilationē: tenet ſtatim ſatiſfacere vel
cedere bonis: maxime vbi leſi egent: ꝛ fame
pereunt. Secus ergo dicēdum ē vbi leſi ñ eēnt
in tanta neceſſitate.

6 ❡ Querit ēt Bar. in. d. l. cuȝ ſolito. vtꝝ debi
tor poſſit cedē bonis ſi vult: ñ obſtāte ꝙ credi
tores velit ꝯcedē dilationē qnquēnalē: Azo i
ſū. vt recitat idē Bar. vr̄ tenere ꝙ electio dat
ipſi dbitori ſi vult: aliter nō.

7 ❡ Sȝ an obligat⁹ ex maleficio: vt ex furto vel
rapina poſſit liberari ceſſiōe: R. vr̄ ꝙ nō d iu
re ciuili. Sȝ loco pecunie quā nō pōt ſoluere
ſuſtineat penam corporalē. vt. l. ſi. ff. de in ius
vo. Et hoc pōt itelligi qñ agit de ꝯmodo rei
publice. Secus aūt ſi ageret de ꝯmodo pſo/
ne priuate: quia nō dȝ homo fruſtra ſeuire in
hominē per penā corporalē: quando non pōt
ſoluere. Nā tunc ſufficit ꝙ liberetur ceſſione.

ꝓ quo videt tex. i. c. ſi res. xiiij. q. vj. ꝛ i. c. nō
ſatis. lxxxvj. di. ꝛ ibi gl. dicit. ꝙ hodie ſi aliqs
ꝯuenit ex maleficio: ꝛ ñ ē ſoluēdo: puniri pōt
ſ. pēa corpali. all'at. d. c. ſi res. ꝛ. ff. d pe. l. j. §.
j. Et hoc cāu ñ ē ſubueniēdū ei: nec redimēda ē
pēa ei⁹: q2 ei⁹ pēa pcio redimi ꝓhibet. j. q. j.
iubem⁹. Si āt ꝯueīt ex ꝯctu ñ ē cruciādus: ſȝ
ſufficit ꝙ cedat bonis. C. q bo. ce. poſ. l. j.

❡ Sȝ pone ꝙ creditores nō ſunt in arta ne/ 8
ceſſitate: ꝛ is qui tenetur reſtituere nō pōt in/
duci ad reſtitutionē ſtatim faciēdā: nec credi/
tores ad dilationē dandam: R. Dir. vbi. ſ. ꝙ
diſcretus ſacerdos pōt conſciētiā ſuā firma/
re ex eo ꝙ itēdat vtil'r gerere negociū credito
ris: eo q2 videt ꝙ aliter nō pōt recuparei ppe
tuū vel nō ita cito reȝ ſuam: pōt ſi ꝓmittat bo
na fide ſatiſfacere. j. certū diē ꝯcedere dilatio/
nē ꝛ peccatorē abſoluere: vel aliaȝ recipe pōt
cautionē. Nō tñ ꝯſulo vt accipiat iuramētū:
vt ſic creditor recupet qđ ei debet: ꝛ peccator
nō recedat a pſbytero deſpatus.

❡ Querit vltimo Dir. Vtrū in aliquo caſu 9
poſſit diſpēſare eccleſia cū aliquo: vtpote pro
ſuccurſu terre ſancte vel huiuſmodi ꝙ ñ reſti/
tuat qđ alteri reſtituere tenet: Hoſti. dicit ꝙ i
his in quibus ē peccatū mortale ſm pceptū di
uinū vt i furto vel rapina ꝛ huiuſmōi. vt. xiiij.
q. v. penale. non pōt diſpēſare epiſcopus nec
ēt papa. vt dicūt aliqui: quin pniam agat ꝛ re
ſtitutio fiat. extra d vſur. cū tu. xiiij. q. v. ſiqd.
ꝛ. c. multi. Et hoc dicūt theo. In his vero in
quibus ē peccatū mortale ſm poſitiuū ius: ꝛ
ē cōiter epiſcopis ꝛ iferioribus pape iterdicta
diſpēſatio. vt in excōicato vl' irregulari: q re/
cipit beneficiū. extra de cle. ex. mi. poſtulaſtis.
nullus diſpēſare pōt uel penitētiā pſtare: niſi
ſolus papa uel is cui ſpāliter ꝯmiſerit. Si ue/
ro nō ē iterdicta diſpēſatio: tūc pōt epīs diſpē
ſare. ut nōt Archi. xiiij. q. v. nō ſane. Qđ in/
telligas uerū de bonis eccleſiaſticis. hec Dir.
De hoc uide. ſ. Papa. §. viij.

ſ Acerdos.

❡ Qualiter ſacer/ 1
dotes dicātur li
gare ꝛ ſoluere: R. ſm Rai. trib⁹ mo
dis. Primo ligāt ꝛ ſoluūt. i. oñdūt aliquē li/
gatū vel ſolutū eē a deo. Nā ſiqs apud deū ſo
lutus ſit: tñ i facie eccl'e nō al's ſolutus habet:
niſi p iudiciū ſacerdotis. de pe. di. j. q̄ȝtūlibet.
Scđo ligāt cū ſatiſfactionē penitētibus ipo/
nūt uel ſoluūt cū d ea aliqd dimittūt: uel p eam

purgatos ad ſacramẽtorum cõionem admittunt. de pe. di. j. multiplex. Tertio per execu/tionem uel abſolutionẽ.

2 ¶ Vtrũ quecũqz ſacerdos ligat uel ſoluit: liget ꝛ ſoluat deus? R℣. ſm Rai. illa auctoritas. q̊cunqz ligaueris ꝛc̃. nõ ſimpl'r intelligenda ẽ: ſꝫ tũc δmũ cũ ſacerdos iuſte ligat uel ſoluit. Nam iudiciũ triplex ẽ. Primũ eſt dei quo. ſ. deus mũdat aiam i ꝯtritõe. Scõm ẽ ſacerdo/tis: qui auctoritate clauiũ ligat uel ſoluit. Tertium ẽ curie celeſtis. ſ. approbantis. Itaqꝫ ꝙ q̊cunqz ligaueris ꝛc̃. exponit̃. ſ. iuſte: uel cla/ue nõ errãte. erit ligatũ ꝛ in celis. ſ. ꝑ appro/bationẽ. xj. q. iij. tũc uera.

3 ¶ Vtꝝ ſit melior miſſa boni ſacerdotꝭ q̃ꝫ mali? R℣. loqui poſſumus duplicit̃ de miſſa. Aut quãtũ ad id q̊ ẽ eſſentiale in ea. ſ. corp⁹ xp̃i. Et ſic a quocũqz dicatur equal'r bona ẽ. Vel quãtũ ad id q̊ ẽ annexuꝫ ſacr̃o: ꝛ q̃ſi ſc̊dario. Et ſic miſſa boni ſacerdotis melior ẽ: q2 nõ ſo/lum hꝫ efficaciã ex opato: ſed ẽt ex deuotiõe ce/lebrãtis. Et ideo ceteris ꝑibus: melius ẽ au/dire miſſaꝫ boni ſacerdotis.

4 ¶ Quõ autẽ ſacerdos habeat duplicẽ actuꝫ. Vnũ ſuper corpus xp̃i verũ. Aliũ ſup corp⁹ xp̃i miſticũ. Et quõ dicti actus ſint diſtincti: ꝛ vterqꝫ requiratur ad cõfeſſiones audiendas. vide. s̄. Ordo. iij. §. iij.

ſ **Acrm̄.** quid ſit? R℣. ſm magi/ſtrũ ſniaꝝ. Sacr̃m ẽ ſacre rei ſignũ. vel ſm Aug. Sacr̃m ẽ iuiſibilis gr̃e viſibil' forma. Et δ ſubſtãtia cuiuſlibet ſacr̃i noue legis neceſſaria ſunt tria. ſ. mã: elemẽtũ: ꝛ forma. ſ. verbi ꝛ itentio miſtri copulãs formã materie. j. q. j. detrahe.

1 ¶ Quot ſũt ſacramẽta neceſſitatꝭ? R℣. ſꝫ doc. v. ſ. baptiſmus: cõfirmatio: eucariſtia: penitẽtia ꝛ extrema vnctio. Et dicũtur eẽ neceſſi/tatis: q2 ſunt in precepto. Et tenetur quilibet ad ea ſuſcipiẽda ꝓ loco ꝛ tp̃e. Reliqua duo ſacr̃a ſũt volũtatis. ſ. ordo ꝛ mr̃imoniũ.

2 ¶ Vtꝝ ſacramẽta poſſint iterari? R℣. tria ſunt ſacramẽta que nõ pñt iterari. ſ. baptiſmus: or/do ꝛ ꝯfirmatio. j. q. j. q̊ gdã. Nulli. n. ſacra/mẽto fiẽda ẽ iniuria que dicit̃ fieri qñ iteratuꝫ iterat̃: quaſi prima collatio nõ valuerit. j. q. j. ſacramẽta. In collatõe. n. cuiuſlibet predicto/rũ triuꝫ ip̃rimitur caracter aie: qui ẽt poſt mor/tem nõ põt ab eo ſepari. vnde ſiquis reſuſci/taretur non eſſet rebaptizãdus: aut reconfir/mandus: aut reordinãdus. Secus i alijs qua/tuor ſacramentis.

¶ An vero reſuſcitatus recuperet vxorẽ vel bona? vide. s̄. Eccl'a. j. §. vj. ꝛ Impedimẽtũ xiiij. §. j. Et adde ſm Ug. ꝙ reſuſcitatus cõ/trahẽs denuo cũ alia: nõ eẽt bigamus: q2 nõ diuideret carnẽ ſuam ꝓpter hoc in duas. De materia huiuſmodi ſacramẽtoꝝ. vide ſingu/laria. s̄. Cõfirmatio ſacramẽti. Q̊ autẽ iſto/rũ ſit maius: dicitur i his verſi. Maior i effe/ctu baptiſmus: corp⁹ ineſſe. Cõiugiũ ſigno: maiori criſma miniſtro. 5

ſ **Acrilegiuꝫ.** quid ſit? R℣. ẽ ſacre rei vio/latio vl' vſurpatio. Et dicitur quaſi ſacrum ledens.

1 ¶ Quib⁹ mõis ꝯmittit̃ ſacrilegiũ? R℣. ſꝫ Rai. Cõmittit̃ qñqꝫ rõe ꝑſone: vt cũ qs verberat cl'icũ vel rapit monialẽ. Qñqꝫ rõe loci: vt cũ qs violat imunitatẽ eccl'e vel cimiterij. Qñqꝫ rõe rei: vt cũ res ſacra vel ſacro vſui δputata vſurpatur. Et hoc diuidit̃. ſ. auferẽdo ſacruꝫ de ſacro: vel ſacrũ de non ſacro: vel nõ ſacruꝫ de ſacro. xvij. q. iiij. quiſquis.

ſ **Agittarius.** 1 ¶ Vtrũ liceat vti arte ſa/gittariorũ vel baliſtariorũ? R℣. xp̃iani poſſũt hoc exercere officiuꝫ cõtra paganos ꝛ fidei ꝑſecutores: ꝛ etiã cõtra xp̃ianos ex ꝑte iuſte bellãtium ꝛ in bello iuſto: q2 in tali bello vt dicit Aug. xxiij. q. ij. dñs. ꝛ. q. viij. vt pridẽ. vtrum ap̃te qs pugnat: aut ex iſidijs: nihil ad iuſticiam intereſt.

2 ¶ Que autẽ ſit pena exercẽtiũ arteꝫ modo ꝓhibito? R℣. pena eorum ẽ ꝙ ſub anathemate ꝓhibetur. extra eo. c. vnico.

ſ **Arracenus.** Sarraceni dicũt̃ q nec nouũ nec vet⁹ recipiũt teſtim̃. q nõ ab Agar ãcilla Habrae: δ qua orti ſũt noluerũt ſe noiari: ſꝫ poti⁹ a Sarra vxore libera ſarracenos ſe appellauerũt. Et int̃ eos ſũt qdã ſamaritani a ſamaria ciuitate ꝛ ꝓuincia q receperunt ſolũ. v. libros moyſi. alios reſpuer̃t ſm Rai.

1 ¶ Vtrũ ritus gẽtiliũ ſeu paganoꝝ ſint tole/rãdi? R℣. ſm Tho. ſc̊da ſc̊e. q. x. lꝫ eccl'a ritus ꝛ feſta iudeoꝝ agi toleret. Ritus tñ gẽtilium nõ tolerat: niſi forte ꝓpter ſcãdalũ vitãdum: vel ſciſma: aut huiuſmõi ſint aliqñ ad tp̃s to/lerãdi ritus paganoꝝ aut hereticoꝝ.

ſ **Atiſfactio** quid ſit: R. eſt
cāſ peccatoꝝ
excidere: ⁊ cap ſuggeſtionib⁹ aditū ñ
idulgere. d pe. di. iij. ſatiſfactio.

1 Utꝝ ſatiſfactiōez iniunctā: ſ3 i peccato moꝛ
tali expletaz: neceſſe ſit iterare: Dic ſm Ri. in
quolʒ ꝙ ſacerdos iniungēs penitēti pniaʒ: pe
nā ad quā obligaꝛ i purgatorio: mutat i illam
penā: quā penitēti iniungit ꝑ ſuis peccatis in
hac vita ſoluēdā: ſi penā ꝯdignaʒ ſm dei iudi
ciū iniūgit penitēti: ⁊ ita penitēs remanet liga
tus ad iſtā penā ſoluēdam: ꝙ ſi eā non ſoluit:
nouū peccatū cōmittit. Si aūt illā ſoluit in ca
ritate ex ñs quietaꝛ ab illa pena purgatoria q̄ ꝑ
ſacerdotē in iſtā fuerat cōmutata. q: hec pena
i caritate ſoluta: eſt ſatiſfactoria. Si autē ſoluit
eā i peccato mortali: tūc nō abſoluitur a pena
purgatoria: que i iſtā ꝑ ſacerdotē fuerat cōmu
tata. vñ quo ad h ſatiſfactoria ñ ē. A ligamie
tñ quo ligauerat eū ſacerdos: iſtā penam ſibi
iniūgendo abſoluiꝛ. vñ ſoluēdo illā in pecca/
to mortali: trāſgreſſoꝛ illius pcepti nō efficiꝛ:
nec illaʒ penam de neceſſitate ſalutis iteruʒ fa/
cē teneꝛ. De hac materia ſatiſfactōis vide mul
ta. s. Cōtritio.

ſ **Candalū** qd ſit: R. ſ3 Tho.
ſcda ſcdē. q. xliij.
qd greci ſcandalum dicūt: nos offen/
ſiōez: vel iniuriā vel impactiōez pedis poſſu/
mus dicē. Contingit. n. qñq3 ꝙ aliquis obes
poniꝛ alicui i via corporali: cui impingens di
ſponitur ad ruinā: ⁊ diciꝛ talis obes ſcādalū.
Et ſimiliter in ꝓceſſu uie ſpūalis ꝯtingit ali/
quē diſponi ad ruinā ſpūalem: vel per dictuʒ
uel factū alterius. Inq̄ztū. ſ. aliquis ſua admo
nitōe vel iductiōe: aut exemplo trahit alteruʒ
ad peccatū. Et hoc ꝓprie diciꝛ ſcādalū. Nihil
aūt ſm ꝓpriam rōnē diſponit ad ſpūalē rui/
naʒ: niſi qd habʒ aliquē defectuʒ rectitudinis:
q: id qd eſt ꝑfecte rectum: magis munit ho/
minē cōtra caſuʒ: q̄ʒ ad ruinaʒ inducat. Et iō
cōuenienter diciꝛ ꝙ ſcādalum eſt dictum vel
factum minus rectum: p̄bens alteri occaſionē
ruine.

1 Utrū ſcādalū ſit peccatuʒ: R. ſm Tho. vbi
s. ꝙ duplex ē ſcādaluʒ. ſ. paſſiuū: vʒ in eo qui
ſcādalizaꝛ: ⁊ illud ē ſemꝑ peccatuʒ. Nō. n. ſcā
dalizaꝛ niſi inq̄ztuʒ aliqualiꝛ ruit ſpūali ruina:
que peccatū ē. Aliud ē ſcādalū actiuū. ſ. qd ē
in eo qui ſcādalizat. Et hoc ſemꝑ eſt et pecca
tuʒ: q: vel opus quod facit eſt peccatuʒ: vel et
ſi nō eſt peccatū: ſaltem habʒ peccati: vel mali
ſpeciē. Ideo dimittendū eſt ꝓpter ꝓximi ca/
ritatē: et qua vnuſquiſq3 conaꝛ ſaluti proximi
ꝓuidere. Et ſic qui non dimittit: ꝯ caritatem
agit. facit de vi. ⁊ ho. cle. cum ab omni. Sed
tñ ſcādaluʒ patiētis pōt eſſe ſine peccato agē
tis: vtputa cū aliquis ſcādalizaꝛ de his q̄ aliqs
bñ facit: ⁊ que ſpēm mali nō hñt. Itē ſcādalū
agētis pōt eē ſine peccato patiētis: vt cuʒ qs
iducit aliū verbo vel facto ad peccandū. Iſte
quidē q̄ztū ē de ſe ſcādalizat. ſed ſi alius nō cō
ſentit immunis eſt a peccato.

Utꝝ ſcādalū ſit ſpāle peccatū: R. ſ3 Tho. 2
vbi. s. ſcādalū paſſiuū. ſ. in eo qui ſcādalizaꝛ:
nō pōt eſſe ſpāle peccatuʒ: q: ex dicto vel ſcō
alterius aliquē ruere ꝯtingit ſm qdcunq3 ge/
nus peccati: nec ip̄a ſūptio occaſiōis dat ſpe/
cialē rōnē peccati. Scādalū vero actiuū pōt
eē dupl'r. ſ. ꝑ ſe ⁊ ꝑ accñs. Per accñs quideʒ
qñ ē pter intētōnez agētis. Et ſic non ē ſpāle
peccatū: q: qd eſt ꝑ accñs nō ꝯſtituit ſpēm: ſ3
eſt circūſtantia aggrauāſ. ſ. qd in publico ſit.
Per ſe vero ē ſcādalū actiuū: qñ aliqs inoꝛ/
dinato ſuo dicto: vel facto intendit alium tra/
here ad peccatū. Et ſic ex intentōne ſpālis fi/
nis ſortiꝛ rōnē ſpālis peccati. Finis enim dat
ſpeciem in moralibus.

Utrū ſcādalū ſit peccatum mortale: R. ſm 3
Tho. vbi. s. Scādaluʒ paſſiuū pōt eſſe venia
le q̄ſi hñs ipactōem tm̄: puta cū qs ex inoꝛdi/
nato dicto vel ſcō alteri⁹ ꝯmoueꝛ motu pec/
cati venialis. Qñq3 v̄o ē peccatū mortale: q̄ſi
hñs cū ipactōe ruinā: puta cū aliqs ex inoꝛdi/
nato dicto vel ſcō alteri⁹ ꝓcedit vſq3 ad moꝛ
tale peccatū. Scādalū v̄o actiuū ſi ſit ꝑ accñs
pōt eē qñq3 ueniale: puta cū aliquis vel actuʒ
peccati venialis cōmittit: vel actū qui nō eſt i
ſe peccatuʒ: ſed hʒ aliquā ſpēm mali: cum aliq̄
leui idiſcretione. Qñq3 vero ē peccatū morta
le: ſiue q: cōmittit actuʒ peccati mortalis: ſiue
q: ꝯtēnit ſalutem ꝓximi: vt pro ea ꝯſeruanda
nō p̄termittat facere qd ſibi libuerit. Si vero
ſit ꝑ ſe: puta cū intēdit iducere aliū ad peccan/
dū: ſiqdem itendit iducē ad peccādū mortali/
ter: eſt mortale. Et ſil'r ſi intēdat inducere ad
peccandū venialiter ꝑ actuʒ peccati mortalis.
Si vero itendat iducē ad peccandū venialiter
ꝑ actum venialis: eſt veniale.

Utrū bona ſpūalia ſint ꝓpter ſcādalū di/ 4

mittenda? R. ſm Tho. vbi. s. Quedam ſunt bona ſpiritualia de neceſſitate ſalutis: que pretermitti nõ poſſũt ſine peccato mortali: et talia ꝓpter ſcandalũ pretermitti nõ debẽt. Quedã vero ſũt bona ſpiritualia que nõ ſunt de neceſſitate ſalutis. Et tũc diſtinguẽduꝫ: quia ſcãdalum qđ ex eis aliquãdo oritur: quãdoqꝫ ex malicia ꝓcedit. ſ. cum aliqui volũt impedire huiuſmodi bona ſpũalia: ſcãdalum cõcitãdo. Et hoc ẽ ſcãdalum phariſeoꝝ. Qñqꝫ vero ſcãdalũ ꝓcedit ex iſirmitate vel ignorãtia: et huiuſmõi ſcãdalũ ẽ puſilloꝝ: ꝓpter qđ ſpiritualia opera ſũt occultãda: vel etiã iterdũ differẽda vbi piculũ nõ iminet: quouſqꝫ reddita rõe huiuſmodi ſcãdalũ ceſſet. Si autẽ poſt reddi tam rõnem duret: iam vr̃ ꝙ qui inde ſcãdalũ ſumit non ex ignorãtia: ſed potius ex malicia procedat. Et ſic ꝓpter ipſuꝫ nõ ſunt ſpiritualia opera dimittẽda.

Vtrũ punitio peccatoꝝ ſit ꝓpter ſcãdaluꝫ dimittẽda? R. ſm Tho. vbi. s. penaꝝ inflictio in tãtũ habet rõnem iuſticie: iquãtũ p eas peccata cohibẽtur. Si autem per iflictionẽ penarũ manifeſtũ ſit plura et maiora peccata ſequi: tũc penaꝝ iflictio ñ ɔtinebiꝛ ſub iuſticia. Et in hoc cãu a peccatoꝝ punitõe ceſſandũ ẽ. vt ait Aug. l. di. vt ɔſtitueret.

6 Vtrꝫ ipletio ɔſilioꝝ: largitio elemoſinaꝝ: et huiuſmõi opa miſericordie ſint ptermittẽda pp ſcãdalũ? R. ꝫ Tho. vbi. s. Qñ talia ñ ſũt đ neceſſitate ſalutis: lꝫ pp ſcãdalũ nõ ſint ſimplr̃ dimittẽda: ſũt tñ iterdũ occultãda: vel differẽda pp ſcãdalũ puſilloꝝ: quouſqꝫ reddita rõe: ſcãdalũ ceſſet. Qñqꝫ tñ ɔſilioꝝ obſeruatio et ipletio opeꝝ miſericordie ſũt đ neceſſitate ſalutis: vt pꝫ i his q vouerũt ɔſil'ia: et in his qbus ex debito iminet defectib⁹ alioꝝ ſubuenire: vt i tpalibus: puta paſcẽdo eſuriẽtes. vl' i ſpũalib⁹: puta docẽdo ignorãtes. Et hoc ſiue huiuſmodi fiãt đbita pp iniũctũ officiũ: vt pꝫ i platis: ſiue pp neceſſitatẽ idigẽtis: tũc eadẽ ratio ẽ de huiuſmodi ſicut de alijs que ſũt de neceſſitate ſalutis.

7 Vtrꝫ correctio fraterna ſit pp ſcãdalũ dimittẽda? R. ꝫ Tho. vbi. s. correctio fraterna ordinaꝛ ad emẽdationẽ fratris. Et iđ intm̃ ɔputãda ẽ iter ſpũalia bona: iquantũ h ɔſeq põt. Qđ nõ ɔtigit ſi ex correctõe frater ſcãdalizeꝛ. Et ideo ſi pp ſcãdalum correctio dimittaꝛ: nõ dimittitur ſpũale bonũ.

Vtrꝫ peccatũ vẽiale ſit ɔmittẽdũ pp vitãdũ ſcãdalũ? R. ſm Tho. vbi. s. peccatũ vẽiale pp vitãdũ ſcãdalũ nũqꝫ ẽ facienđ. Si eiꝫ faciẽdũ cẽt: iã ñ eẽt peccatũ: ſꝫ bñ ɔtingit iterdũ ꝙ aliqd qđ eẽt đ ſe pccm̃: ſi ſiat pp vitãdũ ſcãdaluꝫ: nullũ eẽt pccm̃. Sic verbũ ocioſũ ẽ pccm̃ vẽiale qñ abſqꝫ vtilitate dr̃: ſi ãt ex cã rõnabili pferaꝛ ñ ẽ ocioſuꝫ: nec peccatũ ſimplr̃. 8

Vtrꝫ tpalia ſint pp ſcãdaluꝫ dimittẽda? R. ſm Tho. vbi. s. diſtiguendũ ẽ: q: ſi tpalia ſint nobis ad ɔſeruañ. ɔmiſſa: ſicut bõa eccl'e cõmittũꝛ platis: et bõa cõia reipublice cõmittũꝛ rectorib⁹: taliũ ɔſeruatõ: ſicut et đpoſitoꝝ iminet his qb⁹ ɔmiſſa ſũt ex neceſſitate: et iđ ñ ſũt pp ſcãdalũ dimittẽda: ſic nec alia q̃ ſũt đ neceſſitate ſalutis. vñ et his Tho. cãtu. repetijt res eccl'e cũ ſcãdalo regis. Si vero tpalia ſũt talia: quoꝝ nos ſum⁹ dñi: dimittẽ ea tribuẽdo ſi penes nos hẽam⁹: vel nõ repetẽdo ſi apđ alios ſint: pp ſcãdalũ qñqꝫ đbem⁹: qñqꝫ nõ. Si eiꝫ ex h ſcãdalũ oriaꝛ pp ignorãtiã vel pp infirmitatẽ alioꝝ: qđ dixim⁹ eẽ ſcandalũ puſilloꝝ: tũc vel totalr̃ dimittẽda ſũt tpalia: vl' alr̃ ſcãdalũ ſedañ. ſ. p aliquã admonitionẽ. Si vero ſcãdalũ oriaꝛ ex malicia: qđ ẽ ſcandalũ phyſeorũ: tũc pp eos qui ſcãdalũ ſic ɔcitant: nõ ſunt tpalia dimittẽda: q: hoc ẽt noceret bono cõi: eo ꝙ daretur occaſio malis delinquẽdi: et noceret ipſis rapiẽtibus: qui detinẽdo aliena: in peccato remanerẽt. 9

Electia. Pone duo ſunt electi ad cũdẽ epatũ: quorũ vnus eſt theologus: alter canoniſta. Quis eoꝝ ſit pferẽdus: i alijs data pitate? R. Panor. ꝫ No. i. c. j. de ɔſan. q ſi i loco verſaꝛ magis cãꝝ vẽtilatio: pferẽdus ẽ cãoniſta. Si ãt ibi pullulãt hr̃ſes vel loc⁹ ẽ vicin⁹ hr̃ticis: tũc pferendus ẽ theologus. Mirt⁹ tñ cẽt pferẽdus vtriqꝫ. Dicit ẽt ꝙ non ẽ neceſſariũ ꝙ eps ſit magr̃ canonũ. Satis ẽ eim ꝙ hẽat ſciẽtiã ɔpetentẽ: q: ɔpetẽs ſcia toleratur i prelato: lꝫ eminẽs deſideretur. vt in. c. pc. de preben. et in. c. cũ nobis. de elec.

Sententia. Qñqꝫ dicitꝛ ſententia lata a iure: qñqꝫ a iudice. A iure: qñ ẽ de hoc factũ ſtatutũ ab eo qui ɔdere põt. Snia vero a iudice ẽ: qñ aliquis iudex iudicat iter partes: vel qñ excõicat: vt ꝓpter ɔtumaciã et huiuſmodi. Silr̃ ẽt đf a iudice fieri: quãdo nõ per

modū ꝯſtōis: ſʒ in odiū alicui⁹ mali iā ꝯmiſſi ſerſ ercōicatio: ſiue gnālis ſiue ſpālis. Et ſic r dico ēt ſi fiat i odiū ꝯmittētium i futuro: dūm̄ nō intēdat facere ꝑpetuā ꝯſtōnem.

1 ¶ Que ē ſnīa iterlocutoria? R. ē illa que non ſup pricipali: ſʒ ſup alijs qōnibus ꝓferſ. ſ. int̄ principiū cāe ⁊ finē: vt ē de aliquo teſte repellendo vel recipiēdo: de dilatōe dāda: vel nō: vl' pōt dici iterlocutoria: q2 inter ptes loquēdo ꝓfertur ſine ſcripture ſolēnitate. extra eo. ⁊ ſi. li. vj. Bene tamē dʒ redigi i ſcriptis. ſʒ n̄ eſt ꝓpter hoc neceſſe ꝙ i ſcriptis ꝓferatur. vt extra de proba. c. qm̄.

2 ¶ Que ē ſnīa diffinitiua? R. diffinitiua ſentētia ē qn̄ pricipalis qō diffiniſ. ff. de re iudi. l. j. Et dʒ profiteri ab ipſo iudice: ⁊ n̄ ab alio. Aliter nō valet: niſi iuder ſit eps qui pōt per aliū recitare ad inſtar illuſtrium. C. de ſen. ex peri. re. l. ij. ⁊. d. c. ⁊ ſi.

3 ¶ Utrū ſnīa diffinitiua ſine ſcripto valeat in aliquo cāu? R. ſūt caſus i quibus valet ḃʒ Jo. an. Prio qn̄ breues ſūt cāe: ⁊ marime viliū perſonaꝝ. Et pōt dici breuis duoꝝ aureorū: tm̄ in his attēdaſ ꝯſuetudo: que ſi nō apparet reliquatur iudicis arbitrio. Idē valet cū eps in cā ciuili inter clericos iudicat. rj. q. j. ſiquis cū clerico. Itē cū preſes depoſito officio cōuenitur vt reddat adminiſtratiōnē. vt in auc. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. neceſſitatē. coll'. ij. Itē cū papa p ſe pronūciat: valet: lʒ nō tulerit eā in ſcriptis. Ipſe eim ſolutus ē legibus. C. de legi. l. digna vor. Itē ḃm quoſdā valʒ ſi ſit lata in cā matrimoniali. extra de teſti. albric⁹. Et idem in omibus cauſis i quibus ꝓceditur de plano ſine ſtrepitu ⁊ figura iudicij. vt i cle. ſepe. de verbo. ſig.

4 ¶ Snīa dʒ ferri ſedēdo. Itē i loco publico ⁊ honeſto. iij. q. iij. §. ſpatiū. Itē dʒ ferri ƀ die ⁊ nō i tenebris. Itē nec diebus feriatis: marime ſolēnibus ⁊ feſtiuis. Itē nō dʒ ferri ꝑ venalitatē. ij. q. vj. §. diffinitiua.

5 ¶ Utruʒ ſentētia lata a nō ſuo iudice teneat? R. nulla ē. extra de iudi. at ſi. vide de hoc. s. Ercōicatio. j. §. viij.

6 ¶ Quid ſi duo ſint iudices ⁊ proferāt diuerſas ſnīas? R. ſi ꝓceſſerūt er iuriſditōe ordinaria: tʒ ꝓ reo: ⁊ nō ꝓ actore: niſi in cā fauorabili: puta mrīonio: dote vl' libertate: ſiue teſtō ſi ꝓ his fuerit lata. Si vero ꝓceſſerīt er ptāte delegata: pendet er arbitrio delegātis. ꝙ ſi ex compromiſſo: neutra debet habere vigorē. extra de iudi. duobus.

7 ¶ Utrū ſnīa lata iter aliquos preiudicet alijs? R. regul'r: nec ſnīa: nec res iter alios acta vel iudicata ꝑiudicat alijs. extra de fide iſtru. inter dilectos. ⁊ extra eo. q̄zuis. Fallit tñ in multis caſibus. ſ. cū cauſe ſūt cōnere. rrrj. di. tantis. iij. q. vj. hoc gppe. extra de accu. ad petitōeʒ. extra de pur. ca. c. pe. Itē i cā libertatis. ff. de ſta. ho. l. ingenuū. Itē in cā filiatiōis. ff. de li. agno. l. j. i ſi. ij. ⁊. iij. Itē fallit ſi actio vel deſēſio primo loco ꝑtineat ad aliquē: ⁊ ipſe ſcienter patiatur ſequētē erperiri de re illa: q2 itelligitur iuri ſuo renūciare: vt ſi debitor paſſus ſit erpiri creditorē de ꝓprietate pignoris qui ſuccubuit: ſi debitor poſtea vellet agere: obſtabit ei res iudicata: vl' etiā ecōuerſo creditor paſſus ſit debitorē agere. ff. de re iudi. l. ſepe. ⁊ extra eo. c. pe.

8 ¶ Utrū ſnīa lata iter aliquos alteri ꝓſit? R. regul'r: nec ſnīa: nec alia res iter alios acta alteri ꝓdeſt. Fallit i certis cāib⁹. Prio qdē i querela i officioſi teſtamēti. vt. ff. de iof. te. l. papinian⁹. §. meminiſſe. Itē i re iduiſibili. vt. ff. ſi ſer. vē. l. loci. §. ſi fūdus. Iteʒ i re cōi cū pupillo. vt. ff. queād. ſer. amit. l. ſi cōeʒ. Itē ꝓdeſt vbi res ē cōis cū fiſco. ar. C. ƀ cō. re. ali. l. ij. Notātur hec extra eo. c. pe. in glo.

9 ¶ Quib⁹ aurilijs ſubleuaſ ſnīa? R. quatuor. ſ. per appellatiōnē que debet fieri. j. r. dies a tēpore late ſuie. ij. q. vj. c. j. ⁊. c. anrioꝝ. Secūdo p ſupplicatiōnē. vt cū lata ē a principe vel ab alio: a quo nō lʒ appellare. rrrv. q. ir. c. veniā. ⁊. c. ſnīam. Tertio p querelā falſi: vt ſi dicaſ lata p falſos teſtes vel alias falſas probatōes. vt extra de teſti. c. ſicut nobis. ⁊ extra de pēi. in noſtra. ⁊ de proba. c. lʒ. ⁊. C. de fal. l. querela. Quarto p reſtōeʒ in iteg℞. vt extra ƀ reſti. in inte. per totū.

Epultura. j.

Sepultura coiter. Sepultura ḃm Hoſ. qn̄qʒ accipitur ꝓ officio qō ipēditur corporib⁹ ſepeliēdis. Et hec vēdi nō pōt. extra de ſy. nō ſatis.

i ¶ An āt ꝓ ea poſſit aliqd erigi? Dic ḃʒ Panor. in. c. ad apl'icā. extra ƀ ſy. vbi format tres ꝯcluſiōes. Quaꝝ pria ē ꝙ nō valet cōſuetudo: vt tpe ſacri aliqd ꝯferatur ab inuito. Secūda ꝙ nō pōt cōſuetudo introduci: vt aliqd detur ꝓ ſacris: vbi ꝓceſſit exactio: q2 inicium

fuit ſymoniacum. Et in iſtis duobus caſibus annullatur ꝯſuetudo. Tertia ccluſio ꝙ valet cōſuetudoꝛ vt aliqd detur tēpoꝛe collatōis ſeu et poſtfacto vbi ex mera liberalitate populi fuit introducta: ita tamē vt ſacramēta pꝛius liberaliter cōferātur. Aut ergo voluit libere dare tēpoꝛe ſacramēti: ꝛ pōt recipere. Aut noluit: ꝛ tūc ne videātur ſacramēta vēdi: debēt libere ꝯferri: ſed poſtea fiat cōpulſio ad obſeruādam cōſuetudinē. Et de hoc videt̄ ſonare dictū. c. ad apl'icā. Nō tñ Panoꝛ. i. c. abolēde. extra eo. poſt gl. ꝙ ē faciēda vis i mō petēdi. Nā ſi cl'ici dicunt. petimus hoc ꝓ ſepultura. ſuccūbunt etiā ſi allegāt ꝯſuetudinē. d. c. non ſatis. Sed debēt dicere. Cōſuetudo ē: vt pꝛo moꝛtuis aliqd detur eccleſie ſeu clericis: quaſi velit dicere glo. ꝙ nō dꝫ clericus ſe fundare: vt aliquid detur ꝓ officio: ſed ꝙ teneatur ratione laudabilis ꝯſuetudinis. Et hoc mō nō dicitur dari imediate ꝓ officio. Et idē puto dicēdum qñ ē cōſuetudo: vt aliquid detur eccl'e pꝛo loco ſepulture. Debēt tamē pꝛius iſta officia ipendi: ꝛ poſtmoduꝫ dꝫ fieri cōpulſio ad obſeruādam ꝯſuetudinē. vt nō. i. d. c. ad apoſtolicā. qđ reputatur ſingulare i iſta mā: ꝛ eſt ēt bonus tex. de iure ciuili in. l. priuilegia. C. de ſa. ſan. eccle. vbi dicitur ꝙ ea que ab antiquo ſunt ſolita eccleſie: ꝛ miniſtris tribui: non debent aliquo modo impediri. vide de hoc ſupra. Oblatio. §. j.

2 ¶ An autē poſſit introduci cōſuetudo ex libera donatōe: vel ex his que ſūt mere facultatis. Pone exemplū. Ruſticus ſoluit omni anno vnū par caponū dño ſuo: an per hoc ſit inducta cōſuetudo. R. Bar. in. l. cū de in rem verſo. ff. de vſur. ꝙ ſiqđ ruſticus ſoluit ſimpliciter nō adiecta aliqua cā: tūc pꝛeſumit̄ titulus donatōis. ꝛ ſic nō inducitur cōſuetudo ꝓ futuro tēpoꝛe. Si aūt nō ſoluit ſimpl'r: ſꝫ reſpectu certe cāe. verbi grā ꝓ laboꝛerio qđ teneo a te domino: dono vnū par caponū: tūc pꝛeſumitur titulus ēt ꝓ futuro tēpoꝛe. ſ. quatenus tenebit laboꝛeriū. ꝛ ſic cogetur ad ſoluēdum. Idē dic in fil'ibus. Secūdo pꝛīcipaliter ſepultura dicitur ipa terra. Pꝛo quo ē notāduꝫ ſꝫ Panoꝛ. in. d. c. abolēde poſt glo. ꝙ quidā ē locus oino priuatus. ꝛ talis licite poteſt vēdi: ꝛ vt ibi fiat cimiteriū vel eccleſia. xij. q. ij. aurum. Secūdo ē dare locum religioſum: ſꝫ non ſacrū: vt ſi coꝛpus alicuius ſit ibi ſepultuꝫ de volūtate domini. l. ij. C. de reli. ꝛ ſumpti. fu. Et talis locus vendi nō poteſt: vt dicit ibi tex. Et hoc ē indubitatū de iure ciuili: qꝛ imediate quatenus coꝛpus tangit illū locum definit eē i dominio alicu⁹. l. ꝗꝫꝗꝫ. ff. đ aqua plu. ar. Sed Inno. in. d. c. abolēde. dicit hoc ꝓcedere de iure ciuili: nō autē de iure canonico. vnde putat ꝙ locus ñ efficitur religioſus niſi auctoꝛitate pōtificis deputetur ad talē vſum. ꝓ hoc. c. ad hec. de reli. do. Et hec opinio oꝛiginaliter fuit gloſatoꝛis decreti. vt hētur. xiij. q. ij. in eccleſiaſtico. Et nota illā glo. Nam ex hoc infertur ꝙ talis locus poteſt vēdi. Sed Panoꝛ. dicit ſaluādo dictā glo. in. d. c. abolēde. ꝛ diſpoſitionē iuris ciuilis: ꝙ licet ſtricto modo locus nō fiat religioſus quo ad hoc vt ille loc⁹ gaudeat pꝛiuilegio loci religioſi ꝛ publici: tamē largo mō efficitur religioſus. Nā deputatus ē ad vſum piuꝫ. Sicut dicimus ꝙ laici valde honeſti pñt appellari religioſi. Tertio ē dare locū religioſum ꝛ ſacrū: vt ē locus cimiteriatus. i. deputatus ꝓ cimiterio eccl'ie auctoꝛitate epi: ꝛ iſte indubie nō pōt vēdi: qꝛ nō ē i bonis alicuius. Et lꝫ doc. appellēt cimiteriū ſacrū. ſtricte tñ non pōt dici ſacrū: qꝛ eccleſia ꝯſecrat̄. cimiteriū autē ſolū bñdicitur. vt in. c. nemo. de cōſe. di. j.

¶ Secūdo queroꝛ qđ ē ius ſepulture. R. ſm 3
Rai. Jus ſepulture ē qđ ꝯpetit eccl'e ad ſepeliēdū aliquos i cimiterio ſuo. Et ꝓuenit ex pōtificis auctoꝛitate ꝛ aſſignatiōe. Cōpetit autē gnāl'r eccl'ijs pochialib⁹: vel ēt illis qbus a iure vel pꝛiuilegio ꝯceſſuꝫ ē nō āt alijs.

¶ Tertio quero: an laici poſſint hr̄e ſepulturā 4
ſeu ius ſepeliēdi. R. ſm Hoſti. ꝛ Goſ. ꝙ ñ reſpectu ꝓpꝛietatis: qꝛ vt dictū ē: loca ſacra ꝛ religioſa nō pñt eē in dñio alicuius: ſꝫ quo ad vſum poſſūt hēre: vt ipſi ꝛ ſui ibi ſepeliātur: nec eis inuitis pōt extraneus ibi ſepeliri. Ad hoc. l. iij. §. ſi vſufructū. ff. de reli. ꝛ ſump. fu. Dicit tamē Din. ꝙ ꝓpter neceſſitatē poterit ibi extraneus ſepeliri. Nā ob hāc cām pñt vēdi calices ꝛ alia ſacra dōata eccleſie a laicis. d. c. aurū. h nōt Panoꝛ. i. d. c. abolēde. Addit ēt Lu. ro. in ſuis ſingularib⁹. ꝙ pꝛelatus ex iuſta cauſa pōt i ſepulchꝝ vni⁹ aliqueꝫ imittē alio iuito ſm canones. Secus ſm leges. Et idē vr̄ dicēdū ſꝫ Panoꝛ. ꝛ Po. i ſedilib⁹ ſeu bāchis: qꝛ laici tale ius ſibi i eccleſia acquirere nō pñt: ſꝫ tolerant̄ ex grā ſolūmō i huiuſmodi

ſicut in iurepſonatus, vt i. c. iij. de iurepa.
5 ¶ Quarto quero: an vas lapideũ ſeu ligneũ
aptũ ad recipiẽdũ corp⁹ defuncti licite poſſit
vẽdi? R. Panor. poſt Inn. vbi. ſ. ꝙ ſi ẽ dpu
tatũ ad hũc vſuʒ auctoritate põtificis: ñ pt vẽ
di: q2 ẽ religioſuʒ. ar. d. c. ad h. Eccl'a tñ ex ne
ceſſitate pt alteri eccl'ie vẽdere ſicut vẽdit alia
vaſa. Si aũt ñ ẽ dputatũ auctoritate põtificꝫ: li
cite põt vẽdi: vt dictũ ẽ de loco priuato.
6 ¶ Quito q̃ro: vtꝝ alibi q̃ʒ apd eccl'am poſſit
eẽ ſepultura? R. ſm Inn. Cimiteriũ dʒ eẽ cir
ca eccl'aʒ. xvij. q. iiij. ſic. Sʒ tñ bñ põt eẽ cimi
teriũ aliquãtulũ remotũ ab eccl'a: nõ tñ credi
m⁹ ꝙ alicui loco ẽt religioſo: hoſpitali vl' hu
iuſmoi poſſet accedẽ ſepultura: niſi hẽat eccle
ſiã. Itẽ in vno cimiterio multe eccl'e pñt hẽre
ius ibi ſepeliẽdi pochianos ſuos.
7 ¶ Sexto quero: vtꝝ pactũ piudicet ſepultu
re: R. pactũ qd ſit cũ rectore pochialis eccleſie
d ñ recipiẽdo aliquos pochianos ei⁹ ad ſepul
turã: ſuari dʒ ẽt ab his qbus a ſede ap'lica ſe
pultura libera cõceſſa ẽ: lʒ illi apd eos elegerit
ſepeliri. vt extra de pac. c. pactũ. li. vj.
8 ¶ Septio quero: vbi dʒ ſepeliri q dcedit nul
la ſepultura electa? R. ſm Io. an. in. c. aiaꝝ. d
ſepul. li. vj. ꝙ dʒ ſepeliri i ſepulchro maioꝝ ſu
orũ: exẽplo p̃triarchaꝝ. xiij. q. ij. c. ebron. ⁊ ex
tra eo. nos iſtituta. ⁊. c. fraternitatẽ.
9 ¶ Octauo quero. Pone. pr̃ ⁊ auus alicuius
ſũt ſepulti apud fratres pdicatores. Maiores
vero: vt abauus ⁊ ſupiores ſunt ſepulti i eccle
ſia parochiali. Iſte nũc dceſſit nõ electa ſepul
tura. Queritur ubi debeat ſepeliri? Pro eccle
ſia pochiali facit. d. c. nos. dũ dicit ꝙ in ſepul
chro maioꝝ. Nã maioꝝ appellatio ꝓprie ⁊
ſtricte ſũpta: ꝯprehẽdit tm̃ ſupiores vltra trita
uũ. vt i. l. iur̃cõſult⁹. §. pentes. ff. d gradi. Itẽ
ꝓ eccl'a pochiali ſũt duo iura ſeu vicula. ſ. ius
pochiale ⁊ ſepultura maioꝝ. Cõtrariũ deter
minat O l. Ini cetera mouet his rõibus. Si
cut domiciliũ ẽ iter viuos: ita ius ſepulture eſt
iter mortuos. Sʒ quis ꝯſequit domiciliũ ſeu
originẽ p̃ris ⁊ aui: ⁊ ñ ſupiorũ. vt nõ. i. l. aſſũ
ptio. ff. ad municip. ⁊ i. c. ſi. extra de pochijs.
ergo idẽ dicẽdũ in iure ſepulture. Scdo vnio
ſepulture ꝓcedit ex quadã mutua dilectiõe q̃
fuit iter viuos. Sʒ maior ẽ caritas iter filiũ ⁊
patrẽ ⁊ auũ: q̃ʒ inter eũ ⁊ ſupiores: cũ illi ſint
remotiores i gradu: ergo potius dʒ ſepeliri in
ſepulchro p̃ris ⁊ aui: q̃ʒ alioꝝ maioꝝ. Sed ꝯ
hãc determinationẽ O l. dicit Panor. i. d. c.
nos. reperiſſe gl. quaſi expreſſã. i. c. is qui. eo.
ti. li. vj. que dicit ꝙ ſi in vna eccleſia ẽ ſepult⁹
pater: in alia reliqui maiores: ſepeliẽdus ẽ in
ſepulchro maiorũ. Et q̃ʒq̃ʒ rõnes O l. multuʒ
vrgeãt: tamẽ tex. i. c. ij. ⁊. iij. eo. ti. li. vj. multũ
facit pro opinione glo. dum ponderat ſepul
chrum maiorũ ab antiquo: ⁊ bis exprimit illd
verbũ. ab antiquo.
¶ Nono quero: vbi forẽſes ⁊ pegrini dbeãt 10
ſepeliri? Gl. i. c. i nr̃a. eo. ti. vt refert Panor.
in. d. c. nos. tʒ ꝙ debẽt ſepeliri apud eccleſiam
maiorẽ. Idẽ tʒ Inn. Pro quo facit. c. vbicũ
qʒ. xiij. q. ij. ⁊. c. offm̃. d of. archipſbyteri. Nã
eccleſia cathedralis admiſtrat talib⁹ ſacramẽ
ta. Archi. aũt i. c. j. e. ti. li. vj. ꝯcludit ꝙ debẽt
ſepeliri apud eccleſiã parochialẽ vbi decedũt.
p. c. j. xvj. q. j. Nec ob. ſm eũ. d. c. offm̃. q2 lo
quitur i admiſtratõe ſacr̃oꝝ: ⁊ nõ i ſepl'tura.
Do. car. tʒ primã opi. Mouet: q2 trãſeuntes
⁊ pegrini nõ pñt de pochia alicuius dici. vñ
eccleſia cathedralis que per totã dioceſiʒ habʒ
ptãtem: dʒ iſtos ad ſepulturã recipe. Do. an.
diſtinguit. ꝙ aut iſte q moritur ẽ religioſus: ⁊
tũc dʒ ſepeliri i monaſterio ſui ordinis. vt i. d.
c. j. xvj. q. j. In laicis aũt dicit ꝙ aut traxerunt
morã in parochia: vel venerũt ibi aimo trahẽ
di morã ad aliqd tps: vt ſunt ſcholares. ⁊ tũc
ſepeliẽdi ſũt i eccl'a parochiali in qua decedũt:
q2 illa dicitur eoꝝ eccleſia parochialis. Et hoc
placet Panor. p nõ. in. c. omis. de pe. ⁊ re. ⁊
p glo. i cle. j. d priuil. Aut nõ traxerũt ibi mo
rã. nec venerũt eo aio: vtputa q2 ſũt tranſeun
tes: ⁊ tũc tʒ ꝙ i eccleſia cathedrali ſunt ſepeliẽ
di. Dicit tamẽ ꝙ ſi receperũt ſacramẽta a pſ
bytero parochiali: videtur tacite ibi e egiſſe ſe
pulturã. Sed Panor. dicit ꝙ hoc dictũ cum
reuerẽtia non fuit bene põderatum. Nã ſi po
terant recipe ſacramẽta a preſbytero parochia
li: cẽſenda ẽ illa eccleſia pochialis tranſeũtiuʒ.
Et ſic idẽ erit dicẽdũ in iure funerãdi: cuʒ om
nia iſta ſint de iure pochiali. Et Panor. ſatis
dubitat de iſta. q. q2 iura vario modo loquũ
tur. Sʒ dicit ꝙ de hoc videt pulcherrim⁹ tex.
in. c. j. de cele. miſ. qui videt velle ꝙ ſacerdos
parochialis põt adminiſtrare ſacramẽta pere
grinis ⁊ tranſeũtibus per ſuã parochiã i caſu
neceſſitatꝫ. hec Panor. Et i hoc ꝯſiſtit: tñ vt
dicit Inno. in. c. j. extra eo. hec diſcreto iudici
cõmittãtur. Et vbi eẽt cõſuetudo in loco: niſi

illa obſeruanda eēt: cū ſit optīa legū īterpres.
Vbi āt ñ appareret d̄ ꝯſuetudie: opi. d. An/
vr̄ rōnabilis. Et optīe vr̄ ꝯcordare iura iuri/
bus. Et qꝛ regl'r opinioni diſtiguēti ſtādū ē.
Clerici v̄o q ñ eligūt ſepulturā: ſepeliri debēt
ī eccl'a vbi ſūt clerici: vt i ſū. ꝯſe. eo. ti. Itē qui
habꝫ domiciliū ī ciuitate vel caſtro: ſi qñqꝫ ad
villā ruralē ſe trāſfert recreatōis cā: vel vt ru
ralia exerceat: ꝛ ñ electa ſepultura d̄cedat: ñ dꝫ
ſepeliri ī eccl'a dicte ville: ſꝫ ī eccl'ia ſua ꝑochia
li: vel potius ī ea in qua maioꝝ ſuoꝝ ab anti/
quo extitit ſepultura: dūmō abſqꝫ ꝑiculo va/
leat deportari. ex̄ de ſepul. c. is q li. vj. De hoc
vide. s̄. Confeſſio. iij. §. l.
11 Decimo q̄ro. An pr̄ poſſit eligere ſepultu
rā filio? R. ſm Bē. ex̄ eo. c. lꝫ. li. vj. ꝙ vbi eſt
ꝯſuetudo ꝛ filius ē impubes: pater pōt dicto
impuberi eligere ſepulturā: ꝛ d̄ hoc ē ter. i. d.
c. lꝫ. Secus ſi ꝯſuetudo obſtaret: qꝛ tunc cum
ſuis maioribus vel ī eccl'a ꝑochiali tumulan/
dus eſt. Et Io. an. ibi ſup v̄. ꝑochiali. querit
nūquid detur electio: qꝛ ibi ē diſiūcta. Et con
cludit ꝙ ordo ſcripture ſeruādus ē. xliij. di. ſit
rector. Et hoc tutius. Cōſuetudo tñ hꝫ ꝙ pa
rentes vel amici tales ſepeliūt in alterutra. Et
graue videt̄ puerū. viij. ānnoꝝ ſemꝑ ī antiqs
tumulis ſepelire.
12 Vndecimo q̄ro. An mr̄ eodem mō poſſit
eligere ſepulturā filio? Zen. dicit ꝙ nō: qꝛ ter.
i. d. c. lꝫ. loquit̄ de pr̄e. Et rō ē: qꝛ iſtud cōcer/
nit p̄iudiciū alteri⁹. vñ tria ibi exigunt̄ ad hoc
vt ualcat electio. Prīo: ꝙ ſit pater. Scd̄o: ꝙ
filius ſit impubes. Nam adueniēte pubertate
ipe filius pōt ſibi eligere ſepulturā. d. c. licet.
Tertio: ꝙ ſit ꝯſuetudo. Bē. āt dicit hoc veꝝ
qñ ꝯſuetudo ſic diſponeret. Sed ſi cōſuetudo
ſimiliter de matre diſponeret: nō videt quare
ſimiliter in matre nō poſſit hoc operari.
13 Duodecimo: qd de vxore: vbi ſepeliet̄? R.
panor. i. c. de vxore. ex̄ eo. ꝑ ter. illū ꝙ ſi ē nu/
pta libere pōt ſibi eligere ſepulturā. Sꝫ diffi/
cultas ē ſi deceſſit ñ electa ſepultura. Glo. ibi
ſētit ꝙ dꝫ ſepeliri ī ſepulchro mariti. Et hodie
ē ter. clarus in. d. c. is q. vbi plus decidit ꝙ ſi
mulier habuit plures maritos ſucceſſiue ꝛ d̄/
ceſſit ñ electa ſepultura: dꝫ ſepeliri ī ſepulchro
vltimi mariti: cui⁹ retinet domiciliū ꝛ hono/
rē. Et dic̄ ibi Io. an. nōbile v̄bū. ꝙ hoc ꝓce
dit ēt ſi poſtqꝫ fuit vidua reuerſa ē ad domuꝫ
patris. Nō. n. hec priuilegia cōferunt̄ loco: ſꝫ
ꝑſone. Idē tꝫ Bē. i. d. c. is q. Addēs ꝙ ho/
nor acqſit⁹ vxori ex q̄litatib⁹ mariti non extin/
guit̄ morte mariti: ipſa tñ manēte ī viduitate.
Et ſic facit ꝙ vxor regis q̄ acqſiuit nomē regi
ne ꝑꝑ maritū: ñ ꝑdit h̄ nomē ꝑ mortē mariti.
Sꝫ qd ſi mulier trāſfert ſe ad aliū locū poſt 14
mortē viri: an retineat domicilium viri? Bē.
dicit ꝙ ſic. ꝑ. d. c. is q. qd̄ loqtur indiſtincte: lꝫ
mirū uideat̄. Et hoc apte vult. l. filij. §. i. ff. ad
municip.
Sed hic cadit difficilis qō. Pone ꝙ vxor 15
p̄deceſſit: an debeat ſepeliri ī ſepulchro maio/
rū ſuoꝝ: an ī ſepulcro maioꝝ mariti? Naꝫ ſi
diceremus ꝙ ī ſepulchro mariti: poſſꝫ ſeq abſur
dū: qꝛ cū marit⁹ poſſit alibi eligere ſepulturā
repiret̄ iſta ml'r ſepulta int̄ alienos cū qb⁹ for
te ñ uellet iacere. cū quiſqꝫ cupiat poſt mortē
iacere inter ſuos: ſicut fecerūt patriarche. Pa
nor. in. d. c. de vxore. dicit ꝙ deciſio ſibi uidet̄
dubia: ꝛ ꝙ egeret declaratōe. Sꝫ inquit poſſe
dici vt papa ibi dicit: ꝙ ſtetur ꝯſuetudini. qua
ceſſante: ſatis putat poſſe dici. ꝙ ſi marit⁹ pre
parauit ſibi ſepulchrū: ꝙ vxor ſit in eo ſepeliē
da. Ad hoc. §. ſoror. xiij. q. ij. Et qꝛ animi d̄/
ſtinatōe uidet̄ maritus ſepultus ibi: idem vbi
maritus nō hꝫ ꝓpriū ſepulchrū. Sed dic̄ ꝙ
intendit ſepeliri in ſepulchro maioꝝ ſuoꝝ. Et
ſi maritus eſſet abſ̄ns: ita ꝙ voluntas eius nō
poſſet declarari: videt̄ ſepelienda in ſepulchro
maioꝝ ipſius mulieris.
Circa hoc cadit alia qō. Quid ſi vxor p̄de 16
cedēs elegit ſibi ſepulturā: poſtea marit⁹ dece
dit nō electa ſibi ſepultura: an ſepeliet̄ cū uxo/
re: an cū ſuis maioribus? Nō dubij pōt elici
ex. d. c. is qui. §. mulier. Et rōnes ibi expreſſe
ceſſant ī marito. Sꝫ panor. ubi. s̄. putat ꝯ̄riū.
Nā ꝑꝑ vnionē q̄ fuit iter eos ī vita: ius diſpo
nit: vt vxor debeat ſepeliri cū marito ſuo: er/
go idē ecōtra. Sꝫ panor. dic̄ ꝙ eū multū facit
dubitare. d. §. mulier. vbi dr̄. ꝙ mulier dꝫ ſeq
maritū ſuū. Et nihil dic̄ ecōtra. Itē idecēs eſt
ut uir ſeq̄t̄ diſpoſitionē mulieris. Et forte hec
pars uerior.
Tertiodecimo: qd d̄ illis q recipiūt aliquē ī 17
cāu ñ ꝯceſſo ad ſepulturā? R. tenet̄ ad reſtōnē
corꝑis: ſi petat̄. Itē tenent̄ reſtituē qcqd occa
ſiōe illi⁹ ꝑceperūt. ſ. d̄ iure. Et h̄ rōe malefidei
ſm gl. i. c. cū liberū. ex̄ eo. ꝛ i. c. ex pte. ꝛ i. d. c.
cū liberū. dic̄ Panor. ꝙ ñ ſolū pōt peti corp⁹
d̄ recēti ſepultum: ſed ēt ꝑ tpa: ita ut ſola oſſa

ſupeſſe videant. Nō ēt ꝫ panoꝛ. i. d. c. ex pte
ꝙ ius funerādi ē ꝺ iure pochiali. Habꝫ ergo
eccl'a pochialis fundatā intētiōeꝫ ſuā ſup fu
nere ſui pochiani. aſſerenti ergo ꝙ alibi dꝫ ſe
peliri incūbit onus ꝓbandi.

18 ¶ Quartodecimo: quero de. q. quotidiana.
Pone ꝙ pochian⁹ alicui⁹ curati elegit ſepul
turaꝫ apud fratres minores: q volūt ire ꝓceſ
ſionalit cū crucib⁹ ꝛ ſil'ib⁹ ꝯſuetis ad deferen
dū funus ad coꝝ eccl'iaꝫ. O pponit ſe pochia
nus pſbyter dicēdo ꝙ ñ debēt ꝓceſſionalit i
trare pochiā ſuā. Querit qd iuris? O ldra. cō
cludit: ꝙ ñ obſtāte ꝓhibitōne curati: pñt fra
tres ꝓceſſionalit itrare pochiaꝫ ſuā. Mouet
q: cōceſſo fine cōceſſa videt oia pparatoria ꝛ
neceſſaria ad finē: vt in. c. prudētiaꝫ. ꝛ. c. prete
rea. de of. dele. Sꝫ iura ꝯcedūt fratrib⁹ liberā
ſepulturā: vt i cle. dudū. eo. ti. ergo vident cō
ceſſa oia p q̄ puenit ad ſepulturā. pro hoc ēt fa
cit. Nā i ꝯctibus vr tacite actū vt ſuetur cō
ſuetudo loci: vt i. l. ꝙ ſi nolit. §. q: aſſidua. ff. ꝺ
edi. edic. ergo idē dicēdū i priuilegio: vt ꝯceſ
ſa ſepultura videat tacite ꝯceſſuꝫ: vt ſuetur ſo
lēnitas ſolita in executōne ſepulture. Idem tꝫ
Pe. de an. in. d. cle. dudū. Et cū ſit libera ſe
pultura: niſi aliud habeat ꝯſuetudo: nō tenent
prio portare funus ad eccl'iam curatā: q: non
eſſet libera ſepultura: ſi ipediretur ēt ad tpus.
Nā de ſignificato huius vbi. libere. ē ꝙ ñ re
gratur ꝯſenſus alicui⁹: vt nō. in. c. de multa. ꝺ
pben. ꝛ in. c. lꝫ ep̄s. eo. ti. li. vj. Nō ēt ſingu
lare dictuꝫ panoꝛ. in. c. in nr̄a. ex eo. ꝙ priuile
giati pñt ſup ſepultura corpoꝝ ſepeliēdoꝝ de
pochia vbi iacēt capere. Et ſic nō tenētur reci
pere ꝺ manibus curati: vl' ad mandatū ipius.
Hodie etiā vltra iura cōia eſt mare magnuꝫ
Sixti. iiij. qd incipit. Regimini vl'is eccleſie.
vbi habet ꝙ fratres ipſi. ſ. mēdicātes: nullius
ſup hoc petita lnia pochias in qbus corpora
pdicta fuerint: cū cruce ꝓceſſionaliter ingre
di: ac corpa ipſa leuare ꝛ ad coꝝ eccleſias ſepe
lienda deferre poſſint. vbi hoc fieri ꝯſuetū ſo
ret: vel pſbyteri ꝺ leuatione reqſiti: id facē re
cuſarent: nec cogātur inuiti ēt pterꝫ cuiuſuis
ꝯſuetudinis: ipſi vel defunctoꝝ conſanguinei
vl' heredes illa ad pochiales eccleſias: aut alia
loca deferre ꝛ cuꝫ illis: vel ſine inibi celebrare
vel celebrari facere pro eiſdē defunctis aliqua
diuina officia: añ vel poſt ſepulturā eoꝝ dem.
h ibi.

¶ Quītodecimo q̄ro. Pone ꝙ fratres mēdi 19
cātes ꝛ alij exēpti ſepeliūt ꝺ ſcō vſurarios ma
niſeſtos: excōicatos: ꝛ iterdictos. nūqd ep̄us
loci poſſit facē de facto corpa iſtoꝝ exhumari
ꝛ ꝓcul proici? Panoꝛ. i. c. ſacris. ex eo. cre
dit ꝙ i pdictis caſibus ꝺ qbus i cle. eos. eo. ti.
puta in excōicatis publice: manifeſtis vſura
rijs ꝛc. ꝙ nō poſſit. q: pinde ē: ac ſi ñ eſſent i
dioceſi ſua. Poſſet tñ dari remediū: vt impe
diat ſepulturā anteq̄ꝫ corpus ducat ad locum
exēptū. Nā cū delinquat in territorio ſuo: pōt
obuiare: ꝛ illos i loco priuato facē ſepeliri. Et
h marie ꝓcedit i iſtis religioſis q hñt priuile
giū. vt ēt rōe delicti cōmiſſi ex locū exemptū ñ
poſſint puniri p ordinariū loci.

¶ Sextodecimo. nūquid leproſus debeat ſe 20
peliri cū alijs i cimiterio? A b. in. d. c. ſacris. tꝫ
ꝙ nō. Nā cui ñ cōicamus in vita: nec etiā in
morte. Pe. ꝺ an. tꝫ ꝯtrū. Motus: q: cā ꝓhi
bitōis q̄ fuit in vita: ceſſat i morte. Nā nō eſt
timendū ꝙ inficiat alioꝝ defunctoꝝ corpora.
Sꝫ panoꝛ. ibi tꝫ primū: q: ē timor i actu ſepul
ture. Item fetor iſicit aerē. Et ꝓ hoc adducit
bonū tex. in. ar. in. c. cū dicat. de ec. edi. vbi p
mittitur leproſis hr̄e eccleſias cuꝫ cimiterio: ꝛ
vt gaudeant proprio ſacerdote. Si. n. poſſent
ſepeliri cū alijs ñ pmitteretur eis cimiteriū cuꝫ
iniuria eccleſie pochialis.

¶ Decimoſeptimo: q̄ro quis teneat expenſas 21
ſepulture facē? R. heres tenetur ꝛ ab ipſo peti
pñt: q: vr quaſi ꝯctū cum defuncto. ff. de reli.
ſo. l. i. Itē ſi mulier hēat dotē: de ipa dote fie
ri debent expēſe funeris. Si nō hꝫ dotē: tunc
pater oēꝫ impēſaꝫ pſtare dꝫ: aut heredes dicte
mulieris ſi ē emācipata. ꝙ ſi neq; heredes ha
beat: neqꝫ pater ſoluēdo ſit: maritus ꝯuenitur
inq̄ꝫtū facere pōt: ne iniuria eius videatur cō
dā vxorē eius inſepultā relinq: vt. l. ꝙ ſi nulla
ff. de reli. ꝛ ſump. fu.

¶ Decimooctauo: qd ꝺ his q morietē mole 22
ſtāt: ſepulturā ipediūt: aut funeri iniuriāt? R.
Qui ad domū moribūdi accedit: vel ipm: vel
alios moleſtat: vel reb⁹ eius ſigna ponit: cadit
ab actōe: ꝛ i tātūdē ꝯdēnat heredib⁹ defuncti
ꝛ publicat tertia ps bonoꝝ ei⁹: ꝛ ē ifamis. Et
ideꝫ i eo q circa funus peccat. C. ꝺ ſepul. vio.
auc. item qui domū. Nec dꝫ ipediri ſepultura
pterꝫ debiti: vl' cuiuſcūqꝫ obligatōis. vt. C.
de ſepul. vio. l. cū ſit. Nec dꝫ iferri moleſtia. j.
ix. dies ab obitu. al's ꝓtunc ē inutile: vt ibi in

auc̄. ſed nec aſi. Bene tñ impedireť ſepultura
in multis caſibus aīe. de q̄bus. j. Sepultura
iiij. primo rñſo.

23 ¶ Decimonono. vtrum liceat ſpoliare mor-
tuos? R. nõ. Jmmo grauiſſime puniť. ff. ḋ ſe
pul. vio. l. iij.

1 **Epultura. ij.** quo ad ele
ctiões. Eli
gē põt q̄s ſepulturã nouã dimiſſa āti
q̄: ēt i loco mi9 religioſo: vt ex̄ c. cũ q̄s. li. vj.

1 ¶ Vtr̄ religioſi poſſint ſibi eligere ſepultu-
rã? R. nõ: ſʒ ſunt apud ſuũ monaſteriũ tumu-
lādi: pñt tñ eligere ſi q̄ñ moriũtur eſſent adeo
remoti ꝙ cõmode portari nõ poſſent ad mo
naſteriũ. ex̄ eo. religioſi. li. vj.

2 ¶ An aũt abbas vel p̄latus poſſit ſibi eligere
ſepulturã? Et vř ꝙ ſic ꝑ rõnez. ḋ. c. religioſi.
vbi dř: cũ velle vel nolle ñ hēant ꝛc̄. que ṽba
nõ adaptãtur ad pſonã p̄lati: cum ip̄e habeat
ſubditos in ptãte: ꝛ ipſe nõ ſit in ptãte alteri9
pro hoc facit. Nã ꝯſtõ capit intellectum ꝛ re
ſtrictõem ad limites cāe expreſſe. l. cum pater
§. dulciſſimis. ff. de le. ij.

3 ¶ Quid aũt in ẜuo? R. ẜm Hoſt. ꝙ põt ſibi
eligere ſepulturã. Nã in iſtis ſpũalibus dñica
ptãs ceſſat: vt in. c. i. de ꝯiu. ſer.

4 ¶ Quid ſi ꝓprius ſacerdos corp9 ei9 q̄ alibi
elegerat ſepeliri: violēter capit? R. ẜm Hoſt.
amittit ius q̄ḋ in ei9 mortuario hʒ: ꝛ oſſa reſti-
tuet: vt ex̄ eo. ti. cũ liberũ. Jdē ſi aliq̄s ꝯuētus
tot9: vel maior ps ei9 hoc fecerit. Secus cre-
derē ſi minor ps: vel ſolus p̄latus hoc feciſſʒ.

5 ¶ Quid ſi aliq̄s mãdat corp9 ſuũ nõ ſepeliri?
R. nõ ē adimplendũ. xxj. di. nunc aũt in glo.

1 **Epultura. iij.** quo ad ca
nonicam
portõem: q̄ñ q̄s eligit alibi ſepulturaʒ
ḋ oĩbus que illi loco obueniunt rõne funeris
eccleſia ſua pochialis dʒ habere canonicã por
tiõem que varia eſt ẜm ꝯſuetudines. Alicubi
enim ē medietas. Alicubi tertia. Alicubi q̄r-
ta. Et iõ ſtandũ eſt ꝯſuetudini. extra co. certi-
ficari. Et ſi cõſuetudo ibi non appareat: dicit
Hoſ. ſpectãdã eē ꝯſuetudinē metropolitane
eccl'e. Et ſi nec illa appareat: ſpectãdã eē ꝯſue
tudinē vicinar̄. Et ſi varia ſit ẜm Hoſ. q̄rta
debeť. Jn hac. n. iura magis ꝯcordare videť:
vt ex̄ co. i nr̄a. Fallit tñ i multꝫ caſib9 ẜʒ Pe.
ḋ an. Prĩo: q̄ñ ꝑ ꝯſuetudinē: vel p̄ſcriptiõez
nihil ſoluitur. Jdez Panor. i. ḋ. c. certificari.
vbi poſt multa ꝯcludit circa h̄: ꝙ portio ep̄o
ḋbita vł eccl'e pochiali: põt ꝓ pte ꝛ i totũ p̄-
ſcribi. Et ſufficit tp̄s ſine titulo: de cui9 inicio
nõ ē memoria: q2 illud hʒ vim tituli: vt i. c. i. ḋ
p̄ſcrip. li. vj. Et dic̄ ſei facto ſic ꝯſuluiſſe. Se
cũdo fallit q̄ñ ꝑ priuilegiũ pape q̄s eximiť a p̄-
ſtatõne q̄rte. Et ḋ hoc hēs plura priuilegia: q̄
eximũt fratres minores. Et credo alij mēdicã
tes habeãt idē priuilegiũ: puta ꝙ dicti fratres
ñ teneanť ad q̄rtã ḋ his q̄ relinquũť ad certos
determinatos vſus eiſdē fratrib9 i genere: aut
i ſpecie: ēt ḋ bonis eor̄ quor̄ cadauera apud
eos ꝯtigerit ſepeliri. hec habētur i priuilegio
pape Sixti q̄rti. q̄ḋ icipit. Regimini. Per p̄
uilegiũ Alex. iiij. q̄ḋ icipit. virtute cõſpicuos:
hř ꝙ de his q̄ fratrib9 minorib9 abſolute ꝯfe-
rũtur: vel i vltia volũtate legãtur: nulla por-
tio canõica debeť. Et ſic ex iſtis duob9 priuile
gijs hř ꝙ ḋ his q̄ abſolute: vel ad certos ḋter
minatos uſus reliquũtur dictis fratrib9 nulla
q̄rta debeť. Tertio fallit: q̄ñ legať ad vſus pri-
uilegiatos. ḋ q̄b9 hēs i. c. ḋ his. ex̄ ḋ teſta. vbi
dř ꝙ de his q̄ i ornamētis vel ꝓ eis: ſeu fabri
ca: luminaribus: anniuerſario. vij. xx. xxx. ſiue
alijs ad ꝑpetuũ cultũ diuinuʒ legãtur eccleſijs
uel pijs locis: nulla portio canonica debetur.
Quarto: q̄ñ eccl'e donať donatõe iter viuos.
ex̄ eo. c. ḋ his. §. ſi ṽo. Jdē dicēdũ q̄ñ a teſta-
tore ſit legatũ eccl'e vel huiuſmõi: q̄ḋ ip̄e teſta
tor i vita ſoluit. Nã eo cãu: nec falcidia debe
tur: nec q̄rta eccl'e pochiali. quia tale legatum
amittit nomē legati: ꝛ trãſit i donatiõez ſim-
plicē ꝛ i ſp̄ēʒ donatõis iter viuos. Et ḋ hoc ē
gl. ſingularis. de qua Dy. facit magnũ feſtuʒ
i. l. legatũ. de le. ij. Et de hoc vide. ſ. Dona-
tio ſc̄ḋo. ſ. cã mortis. Quinto: q̄ñ q̄s poſt ele
ctionē ſepulture i aliquo mõaſterio: illud itrat
ꝛ i eo ꝓfiteť. Et idē ſi itrauit cũ ꝓpoſito ab-
ſolute mutãdi vitã: q2 ḋſinit eē pochianus pri
me eccl'e. ar. c. beneficiũ. de regu. li. vj. q2 reli
gioſus cēſetur ꝯhere domiciliũ in monaſterio
facta ꝓfeſſiõe: tacite vel exp̄ſſe. Adde tñ p̄di
ctis q̄ḋ nõt Panor. in. c. relatum. ex̄ eo. poſt
gl. ibi que ẜm eũ cõiter approbať: ꝙ de bonis
ingrediētis religionē in ſanitate nihil debetur
eccleſie pochiali. Sed ſi intrauit in egritudi-
ne: de qua deceſſit debetur portio. Sec9 ergo
ſi in egritudine: ḋ qua nõ deceſſit: licʒ Jnno.
fuerit i ſingulari opinione. Dixit. n. ꝙ ſi ingre
ditur religionem vt ſit ibi profeſſus. ꝙ tunc

debeꝛ portio eccl'e ꝑochiali ꝺ bonis ſuis q̃ ac/
grunt monaſterio. Sꝫ panoꝛ. dic̃ ꝙ hoc ſibi ñ
plꝫ: qꝛ iura loquūt ꝺ relictis occaſiõe ſepultu/
re. Itẽ loquūtur ꝺ morte nāli: ſꝫ itrans mona
ſteriū: nālit nõ moꝛit: immo retinet cognatõ/
nẽ. Itẽ ſi iſte mutaret domiciliū ñ teneret da/
re aliqd eccl'e ꝑochiali: ergo nec ingrediendo
monaſteriū: cū tūc ſolū hẽat domiciliū i mona
ſterio: ut nõt idem Inn. i. c. ex oꝛe. de priui. Et
idẽ vr̃ dicẽdū ꝺ leproſo q itrauit domū lepro/
ſoꝝ: ꝙ nõ debeꝛ q̃rta ſm Guil. Et vide gl. i
d. c. ꝺ his. ex̃ co. q̃ dicit. ꝙ nõ lꝫ alicui i morte:
qꝺ i uita liceret. nec mirū: qꝛ põt q ſanus ẽ oia
bona ſua ꝯſumere. In morte tñ nõ põt filios
ſuos uel nepotes pterire. Et hoc itelligit pa/
noꝛ. veꝝ: niſi faceret i fraudẽ filioꝝ: quo caſu
reuocaretur uenditio: ⁊ donatio uſqꝫ ad por/
tiõem eis debitā. Sexto qñ qs ligat eccl'e in
qua non elegit ſepulturā: nec ſepeliꝛ ibidẽ ſm
gl. in. c. j. de ſepul. Idem tꝫ Inn. ⁊ Arc. Idẽ
Io. an. i. d. c. certificari. ⁊ i cle. dudū. §. ueruꝫ
co. ti. ubi reprobat opi. Hoſt. tenẽtis ꝯtrium.
Et hec opinio eſt tenẽda: reprobata opinione
Hoſt. Et ceſſante iure cõi habetur i dicto pri
uilegio Sixti. iiij. ꝓallegato. Septio fallit: qñ
ꝺ facto ſepelitur: utputa qꝛ erat ibi iterdicta ec
cleſia: uel ciuitas: tñ fuit de facto ⁊ ꝯ uolūtateꝫ
fratrū ſepultꝰ i eoꝝ eccl'a: ⁊ multa oblata. Nā
ſm Fede. queꝫ ſeqtur Ge. in. c. i. de ſepul. li.
vj. ñ debetur quarta. Rõ: qꝛ talis tpe iterdicti
ñ põt eligere ſepulturā apud mẽdicãtes: q̃ꝫ/
uis liceat ipſis recipe mortuaria: ut orent pro
defūctis: ſi cum pnia deceſſerūt. Et plus dicit
idẽ Fede. ꝙ ſi mẽdicãtes ſponte eū tali tpe ſe
peliūt: nõ debetur q̃rta. Sꝫ tenẽtur tãqꝫ vio/
latores iterdicti. cle. i. ꝺ ſepul. ⁊ c. ſi canõici. ꝺ
of. oꝛ. li. vj. tūc. n. ſolū debetur q̃rta: qñ ſepe/
liūt i cãu a iure ꝯceſſo. Secꝰ ſi ſepeliūt i caſu a
iure ꝓhibito: ut in. c. ex pte el prio. ⁊ i. c. cū li/
berū. ⁊ i. c. in nr̃a co. ti. Et ibi dic̃ Inn. ꝙ qñ
ꝺ facto: ñ iuꝛ ſepelitur: debẽtur corpus: ⁊ ob/
latões q̃ rõne ſepulture ſūt facte. ſꝫ nõ q̃rta de
legatis factis ñ rõne ſepulture: uel occaſione
ipius. Et ita pꝫ ꝙ ſi ꝺ fcõ ſepelitur ꝯ uolūtatẽ
illiꝰ cuiꝰ ẽ eccl'ia: ꝙ ñ tenetur ad aliquā q̃rtā: ſꝫ
tenetur: ⁊ corpꝰ: ⁊ oia q̃ rõe ſepulture habuit
reſtituere. ſꝫ nõ quartā de legatis factis ñ rõe
ſepulture: uel eiꝰ occaſiõe. Similiter nõ debe
tur ꝺ his que amici ꝺ bonis ipſoꝝ tūc offerūt.
Octauo fallit: qñ eccl'ia ꝑochialis ẽ iterdicta:
ſꝫ nõ ꝑochiani: ꝙ tūc ꝑochianꝰ alibi ſepultus
vl' ex electõe: uel i ſepulchro maioꝝ: dicto cãu
eccl'a ꝑochialis nõ habebit quartā: qꝺ ẽ notã
dū: vt ipſe Pe. nõt in. d. c. in nr̃a. in vltio q̃ſi
to. Sed ſi alibi eſſet ſepultus ꝺ fcõ: ⁊ nõ de iu
re: qꝛ nec in eccl'a electa: nec in eccl'a maiorum
ſuoꝝ. tunc ſi eccl'a ſua ꝑochialis dedit cãꝫ in/
terdicto: idẽ. ꝙ nihil recipiet. Secꝰ ſi nõ de/
dit cãm iterdicto: ſed ꝑꝑ delictū dñi: uel alia ꝺ
cã: qꝛ tunc exquo nõ fuit i culpa nõ ꝺbuit ſuo
iure priuari ſm Pe. de ancha. hec Ge. in. c.
j. de ſepul. li. vj. Nono: qñ reuocat electioneꝫ
ſepulture: quã fecit legando: ⁊ alibi elegit ſe/
pulturā: ⁊ ſepeliꝛ: qꝛ paria ſunt ñ eligere: ⁊ ele
ctã mutare. ff. ꝺ adi. le. l. i. ⁊. ij. Sꝫ prio cãu ñ
debetur: vt dictū ẽ. ergo nec i ſcꝺo. Et hoc tꝫ
Fede. ꝯſi. x. vbi format. q. de eo q elegit ſepul
turaꝫ apud fratres minores: ⁊ eis aliqd reliqt
ituitu ſepulture: ⁊ aliqd reliquit ſimpl'r ꝓ aia.
Accidit ꝙ ſine culpa fratrum minoꝝ iſte alibi
ſepultꝰ ẽ: puta cãu: qꝛ ñ potuit cõmode ad illã
ſepulturā fratrū deferri: vel alibi elegit: mutã
do primã. Querit nūqd ꝑochial' eccl'a ꝺbeat
hr̃e quartā de relicto ſimpl'r fratribus mino/
ribꝰ. qꝺ relictū fratres minores ꝯſecuti ſūt: ſi/
ue i vita teſtãtis: ſiue poſt mortẽ. Et rñdet ꝙ
fratres minores ñ ꝺbẽt ſoluere quartā exquo
ille nõ ẽ ſepultꝰ apud eos. Rõ ẽ: qꝛ ſi hoc te/
neremus ſequereꝛ ꝙ eccl'ia ꝺ relictis ⁊ fune/
ralibꝰ factis duabꝰ eccl'ijs peteret q̃rtā. Sꝫ tñ
veꝝ eſt ꝙ ſolū petet q̃rtā eiꝰ qꝺ habuit eccl'ia
apud quā ſepultus ẽ. nā nõ põt negari qn ec
cleſia ꝑochialis debeat hr̃e q̃rtā ꝺ mortuarijs
q̃ habuit eccl'a: vbi ille cãu vel certa ſcia ſepul
tus ẽ: ergo ñ a minoribꝰ: qꝛ hic minores nullã
iniuriā faciūt eccl'e ꝑochiali. Et poſito ꝓ cõ/
ſtãti ꝙ iſte nõ fuiſſet relicturus minoribꝰ: niſi
intuitu ſepulture: ñ tñ ſeqtur ꝙ ꝑochialis ec/
cleſia debeat hr̃e q̃rtā. Nõ ob. iura q̃ dicūt ꝙ
ꝑochialis eccleſia debeat hr̃e q̃rtā illius qꝺ re
liquit eccl'e: vbi elegit ſepulturā: qꝛ hoc dꝫ itel
ligi de electõe ſepulture cū effectu. Al's ſeque
reꝛ ꝙ ſi ſucceſſiue eligeret ſepulturā apud. xx.
eccleſias: ꝙ de oibus relictis illis factis pete/
ret quartā. Vltia igiꝛ electio: vel ſepultura ſi/
ne electõe iducit petitiõeꝫ quarte. xiij. q. ij. vlti
ma volūtas. h Fede. Sꝫ Ge. i. d. c. i. vr̃ te/
nere ꝙ reuocata electõne ſepulture: reuoceꝛ ⁊
legatū: ⁊ dabitur illi eccleſie: vbi elegit ſepeli/
ri: qꝛ ſubrogatū dꝫ intelligi cū oibꝰ qualitatibꝰ

onere: ⁊ honore. Et iõ onus ẽt emolumẽtum cõcomitaᷓ: vt nõ. in. l. alũne. §. ſeya. ff. ꝺ adi. le. vide ꝺ hoc ſingl'r. ſ̄. Abſolutio p̄io. §. lxx. Et ex p̄dictis põt induci ꝺcima fallẽtia qñ qs lꝫ elegerit ſepulturã: tñ nõ ſepeliᷓ ex facto heredũ: vel ex facto ꝯtingẽti circa pſonã ꝺefuncti: puta qꝛ moritur nimis longe: vel heredes nolũt ad eccleſiã ꝺeferri corpus: qꝛ verba ſunt itelligẽda cũ effectu. Tex. eſt i. c. relatũ. ꝺe cle. nõ re. ergo ceſſabit canonica portio: ex quo ibi ñ ſepeliᷓ. Ita tꝫ Fede. vbi. ſ̄. ⁊ ꝺ. Pe. Sꝫ c. tñ in. ꝺ. c. j. vr̃ ſentire ꝙ iſto cãu eccl'a nõ priuabiᷓ legatis factis grã ſepulture: vt nõ. in. c. infra. ꝺe ſepul. Et iõ forte nec ſua q̃rta. Iõ cogita. Vndecimo: cũ legaᷓ ꝓ icertis male ablatis. ſm. ꝺ. Pe. Sꝫ an ꝺe huiuſmõi incertis ꝺtrahaᷓ falcidia? Vide. ſ̄. Legitima. Duodecimo: qñ legatũ ẽ eccl'e pochiali tm̃ q̃ꝫtũ ẽ q̃rta ps legatoꝝ factoꝝ eccl'e electe ſꝫ Hoſti. ⁊ ꝺo. Pe. Idẽ tꝫ panor. i. ꝺ. c. ꝺe his. ex̃ eo. vbi ꝺic̃ ibi eẽ argumẽtuꝫ ſingulare a ꝯ̄rio ſenſu: ꝙ ſi pochian⁹ electa alibi ſepultura tacite vl' exp̄ſſe aliqd religt eccl'e pochiali tenetur tal' eccleſia illud relictũ ſibi ꝯputare i canonicã portionẽ. Sicut ꝺicimus i ſilio q ꝯputat ſibi i legitimã qcqd a patre ſibi relictũ eſt: vt. l. ſcimus. C. ꝺ inoſ. te. Al's fruſtra põderareᷓ ibi: ꝙ nihil fuerat relictũ eccl'e pochiali: licꝫ aliud ſit in ep̃o. vt ex̃ ꝺe teſta. c. officij. Et hoc vr̃ tenẽdũ niſi ꝯſuetudo obſtaret: lꝫ aliqui ꝯ̄. Tertiodecimo: qñ tp̃e teſtamẽti: ⁊ legati ñ elegit ſepeliri: ſed poſtea tp̃e mortis elegit ſepulturaꝫ. Facit c. relatũ. ꝺe ſepul. in glo. Et hoc vr̃ tenenduꝫ niſi fiat i fraudẽ. Quartodecimo: qñ pochianus nõ potuit audire ꝺiuina: nec pcipe eccleſiaſtica ſacr̃a i ſua pochiali eccleſia ꝓpter vacatõeꝫ longo tp̃e: ⁊ alibi elegit ſepulturam ſm Bal. in ſuo tractatu ꝺe hoc. Rõ. Nã p̄dicta legãtur ꝓ labore: ⁊ eo ceſſante: ꝺꝫ ceſſare ⁊ legatũ. l. ſeio. ff. ꝺe ãnu. le. Cũ ergo q̃rta ꝺetur ꝓ adminiſtratõe ſacroꝝ: ⁊ celebratõe: vt pꝫ i ꝺ. cle. ꝺudum. §. veꝝ. Ibi cũ mercedis exhibitio: ergo ⁊c̃. Hoſ. tñ ⁊ Inn. in. c. relatum. ꝺe ſepul. ⁊ Pe. ꝺe an. tenent ꝙ imo ꝺebeᷓ: qꝛ vicium p̄lati nõ ꝺꝫ nocere eccleſie. Sꝫ opinio Bal. põt ſuſtẽtari. Et poſſumus ꝺicere ꝙ vicium p̄lati nocet eccleſie: in acq̄rendis: p̄ſertiꝫ quo ad res mobiles: vel modici pcij: vt tenet Hoſt. ꝺ quo habes. ſ̄. Alienatio. §. x. Quintodecimo: fallit in cãdelis que ꝺantur ad manus. Et ceſſante iure cõi: hoc habeᷓ. in. ꝺ. priuilegio Sixti. iiij. Aliũ caſũ ponit Nico. ꝺ li. geñ. l. c. vꝫ qñ fit repoſitio funeris in aliquo loco vſqꝫ ad tẽpus: vt alibi transferaᷓ ad remanendũ: tũc nõ eſt portio canonica perſoluenda: qꝛ eo caſu nõ ꝺiciᷓ: nec ẽ ſepultura.

¶ Quero. nũquid hec portio ꝺebeatur eccl'e parochiali ꝺe relictis iure inſtitutionis? Quidaꝫ voluerũt ꝙ nõ: ſed ſolũ ꝺe legatis. p. c. requiſiſti. ꝺe teſta. Io. an. in. c. i. ex̃ eo. tꝫ ꝯ̄rium per tex. illum: qui generaliᷓ ꝺicit tertiaꝫ parteꝫ ſui iudicij. Idem tꝫ Panor. ibi. niſi ſit ꝺonatuꝫ inter viuos: qꝛ ꝺe huiuſmodi non ꝺebetur quarta. Et ꝺe hoc ꝺicit Panor. eſſe tex. rotũꝺũ. in. ꝺ. c. ꝺe his. ex̃ eo. ſ. ꝙ ꝺ oblatis ſeu relictis alicui eccl'ci vitañ ꝺebeᷓ canõica portio. 1

¶ Qñ aliqs cuius maiores ſolẽt ab antiquo i aliqua eccleſia ſepeliri: ea ꝺimiſſa elegit alibi ſepulturã. vtruꝫ canonica portio ꝺebeaᷓ eccleſie ꝺimiſſe? R. nõ: ſed potius illi eccl'e i qua ꝯſueuit audire ꝺiuina: ⁊ recipere ſacr̃a. extra eo. cuꝫ quis in. vj. 2

¶ Quid ſi i vna ſolet audire ꝺiuina: ⁊ i alia recipe ſacr̃a? vr̃ ꝙ canõica portio ꝺebebiᷓ ei: vbi ꝯſueuit recipe ſacr̃a. ex̃ eo. c. i. In ꝯ̄rium facit: qꝺ nõt Inn. i. c. ꝺe his. ex̃ eo. vbi querit: qꝺ ſi qs in capella audiuit ꝺiuina: ⁊ in plebe percepit eccl'aſtica ſacr̃a: Et cõcludit ꝙ fiet ꝺiuiſio inter plebẽ ⁊ capellã. Idẽ tꝫ panor. ibi p. c. ij. eo. ti. li. vj. vbi in pceptõe huius portõis ponderãtur ꝺuo. vꝫ ꝙ in illa eccleſia audierat ꝺiuina: ⁊ pceperat eccleſiaſtica ſacr̃a. 3

¶ Quis aũt poſſit ꝯcedere priuilegiuꝫ libere ſepulture? Et p̄io ſcias ꝙ ꝺe iure cõi ſolũ eccleſie hñtes populum hñt ius ſepeliẽdi. Et ad q. Io. an. in. c. certificari. ex̃ eo. ꝯcludit. vt ẽt ep̃s poſſit hoc priuilegiũ ꝯcedere. pro hoc. c. bone. xij. q. ij. ⁊. c. apl'icc. ꝺ ꝺona. Panor. ẽt ꝺicit ꝙ hec ſnia vr̃ ſibi certiſſima p tex. i. c. ſicut vnire. ꝺe ex. p̄la. Et ſic ꝯcluꝺe: ꝙ ep̃i ⁊ ſuperiores pñt tale priuilegiũ ꝯcedere. Ideꝫ ꝺic ꝺe inferioribus p̄latis habentibus in loco ius ep̃ale. ħ Panor. in. ꝺ. c. certificari. 4

¶ Sꝫ quero. qꝺ ſi in priuilegio libere ſepulture: nõ apponatur hec cl'a. Salua iuſticia ⁊c̃. Io. an. ꝯcludit: idem eſſe ac ſi fuiſſet appoſita: qꝛ nõ eſt veriſimile: ꝙ princeps voluerit cõcedere priuilegiũ cum graui preiudicio eccleſie pochialis. ar. in. l. ij. §. ſiquis a principe. ff. ne quid in loco pu. vnde priuilegiuꝫ ſolum vr̃ 5

ꝓcedere: vt habeāt iſti ſepulturā: ſicut illi qb⁹ ꝯpetit d iure cōi. Et ꝑ hoc pano. i. d. c. certificari. adducit tex. nobilē. ⁊ quaſi exp̄ſſū i ſīl'i i l. ſi qn̄. ℭ. de inoffi. te. vbi dr̄ ꝙ ſi alicui inbili princeps ꝯcedit liberā facultatē teſtādi: n̄ itelligitur ꝯcedere: vt ſine ſolēnitatibus al's debitis poſſit ꝯdere teſtamētū: ſed vr̄ cū reſtituiſſe ad ius cōe. Nā ſatis ē ꝙ priuilegiū aliquid ꝯcedat: ex quo tractat̄ de p̄iudicio tertij: vel de derogatōe iuris: ita in ꝓpoſito. Sꝫ ad maiorē cautelā: ⁊ ad tollēdam dubitatiōeꝫ ſolet apponi illa cl'a vel ſīl'is: puta. Saluo iure parochialis eccleſie. Et ſic ſi ob. ſi opponeret̄ d. c. ſi papa. de priui. li. vj. vbi dicitur ꝙ verba debent aliquid operari. Nā opant̄ i eo ꝙ tollūt dubitatōem.

6 ¶ Quid ſi moritur rex: dux vl' alia pſona: q̄ p āni circulū in diuerſis eccleſijs audiebat diuina ⁊ pcipiebat ſacra: quaſi hñs duo vel plura domicilia in qbus pit̄er ſe collocabat: ⁊ elegit ſepulturā in alio loco: cui eccleſie dabitur canonica portio: R. eccleſie domiciliorꝫ diuidēt eam inter ſe. ex̄ eo. cum quis. li. vj.

7 ¶ Quid de qbuſdā regionibus vbi d oībus mobilibus que defunctus pōt in teſtamēto relinquere: ſiue legare: eccl'a exigit tertiā pteꝫ: ⁊ morīēti iniūgit ſacerdos ꝙ reuelet oia mobilia ſua: ſicut dr̄ fieri in britānia minori: R. ſm ꝟꝟ. nō credo ꝙ hec ꝯſuetudo p̄iudicaret iuri cōi: niſi legitime fuerit pſcripta: ⁊ in ꝯdictorio iudicio obtēta: vel auc̄te ſedis ap̄lice ꝯfirmata: nec archiepoꝝ vel epoꝝ illius loci cōſtitutōeꝫ ad h ſufficē: niſi adſit volūtas: vel cōſenſus ſubditoꝝ quos tāgit. Et idē credo de p̄dicto p̄cepto. ſ. ꝙ ſi teneātur morīētes i hoc cāu obedire eis: niſi in dictis caſibus.

8 ¶ Quid ſiquis elegit ſepulturā in ꝓpria eccleſia: ⁊ ei nihil legauit: alijs vero eccl'ijs multa legauit. Nūquid poterit eccleſia p̄dicta petere aliquā portōem: R. ſm Ray. Si ꝯſuetudo eſt ꝙ eligentes ſepulturā in ꝓpria eccleſia ſemp aliquid relinquāt: pōt eccl'a illud petere ab heredibus: nō iure actiōis: nec differendo pp hoc ſepulturā: ſed iplorādo ſupioris officiū. ex̄ de ſy. ad ap̄licā. Si vero nō eſt cōſuetudo: nihil pōt petere: ſed ſolis funeralib⁹ dꝫ eſſe ꝯtenta. Poſſet tñ hoc cāu implorari officiū iudicis aduerſus heredes: ſi deprehēdatur dolus teſtatoris vl' heredum. ceſſante tñ dolo nihil habere poteſt.

¶ Quid ſi aliqs recipiat̄ i fratrē alicuius loci religioſi: nō tñ oblatis ſuis bonis: ſꝫ ſibi retentis: ⁊ ibi eligat ſepulturaꝫ: R̄ndeo ſm Hoſt. n̄ liberat̄ a canonica portōe: ſicut nec eximitur ab ep̄ali iuriſditōne: et ſi ipſi religioſi ſint exēpti. ex̄ de priui. cum ⁊ plātare. ⁊. c. vt priuilegia. Idem Hoſt. 9

¶ Quid ſi ifirm⁹ i vna pochia faciat ſe deferri ad aliā: ⁊ ibi moriat̄: R. ſm Ray. pria eccleſia n̄ pp h priuat̄ canonica portōe. Idē Hoſt. 10

ſEpultura. iiij.

ſcilꝫ qn̄ ꝓhibeatur. Prohibētur gnāliter i cimiterio ſepeliri oēs decedētes i peccato mortali ſꝫ gl. in. c. ex pte. ex̄ eo. Qui caſus generalis ꝯtinet multos caſus ſpāles: vt iudeū: paganū: hereticū. ex̄ de hereti. c. ſicut. etiam ſi poſt mortem appareat de hereſi. xxiiij. q. ij. ſane. Itē excōicati ꝓhibētur: iterdicti: ⁊ publici vſurarij. de qbus in cle. i. eo. ti. De hoc vide. ſ. Excōicatione. xxviij. Et ſm Guil. idem de excōicatis minori: ſi notorie excōicati ſunt. Idem de excōicatis: et iniuſte: vt nōt gl. ex̄ d reſti. ſpoliās. Itē ꝓhibētur q i torneamētis moriunt̄. Et exponit Hoſt. et ſiqs ibi letale vulnus acceperit: lꝫ poſtea ſupuixerit: q q̄zuis peniteat ⁊ ei eucariſtia n̄ negetur: carebit tñ eccleſiaſtica ſepultura. extra d tornea. c. i. Hoc intellige ſm Guil. tā de militibus qꝫ de armigeris eoꝝ q ibidē i armis ſe exercēt. Secus de illis q illuc vadūt cā curioſitatis: vel ad videnduꝫ: vel alia quacūqꝫ de cā. Adde etiā p̄dictis qd nōt Ri. in tertio di. xxvij. ꝙ illi qui, aſtiludia faciunt: peccant mortaliter: cū ſīl'i rōne videātur eſſe ꝓhibita: vt torneamēta. Et ex h inuit̄ ꝙ morīētes in illis: nō ſepeliētur i ſacrato. Et hoc vr̄ vex ꝑ rōnē. d. c. i. ibi: vn̄ mortes hominū ⁊ aiaꝝ picula ſepe ꝓueniunt. Nam i talibus aſtiludijs ſepe p̄dicta ꝓueniūt. Sec⁹ dicendū videt̄ in currētibus ad brauiū: vt florentie: ⁊ multis ciuitatibus. Naꝫ raro vel nunq̄ꝫ eueniūt i tali curſu mortes hoīuꝫ. Q d nō. Itē ꝓhibētur illi q ſe occidūt. xiij. q. ij. qb⁹. xxiij. q. v. placuit. Et hoc intelligenduꝫ ſm Guil. ſi ſe pimerūt ex deſpatōe: vel iracūdia. Secus ſi ex furore: vel a cāu. vn̄ ſiquis ꝓpter fugam p̄cipitaret ſe i aquā: qꝛ ſic credebat euadē poſſe: non iputatur ei: ſi ꝯtrium eueniat. ar. xiij. di. nerui. ⁊. d. c. ex pte in gl. Con. Hoſt i. Nota tñ ſm quoſdā ꝙ ſi ille q occidit ſe ex deſpatōe

aliq̄ʒdiu poſt vulnus viueret: ita ꝙ cū penite/ret ⁊ ꝯfiteref ⁊ oñderet ſigna ꝯtritiōis in morte: tali nō ē deneganda eccl'aſtica ſepultura: ex quo nō decedit in peccato mortali. Jtē ꝓhibetur blaſſemus dei. ex̄ de malc. c. ſtatuimꝰ. Jtē monachus ꝓpriuʒ hn̄s. extra de ſta. mo. ſuꝑ quodā. Et generaliter nullus notorius decedēs i ip̄o notorio mortali ꝑeccato ſepeliēdus eſt. d. c. q̄bus. ⁊. c. ſi̇ eſtimemus. ⁊. c. ꝓ obeūtibus. ca. cā. ⁊. q. Et ēt ſepultura ꝓhibetur ei de quo certū ē ⁊ manifeſtū nō fuiſſe ꝯfeſſum: vel nō cōicaſſe ſemel i āno. Et p̄dicta itelligenis ſe ſuꝑ hoc emendaſſet in articulo mortis: ꝯfitēdo: ⁊ cōicando. vel ſaltē ſigna ꝯtritōnis oſtēdiſſet i fine: q2 tūc nō negabit ſepultura ſʒ doc. Ad q̄d ꝓbādū ſufficit vnus teſtis. xxvj. q. vj. q recedunt. Sʒ heredes tenētur ſatiſfacē ꝓ eis. extra eo. ꝑochiano. Excepto tn̄ illo q morit i torneamētis: vt dictū ē. Adde tn̄ p̄dictis q̄d nōt Panor. in. c. ex ꝑte p̄all. ꝙ decedēs ſine ꝯfeſſiōe exteriori i extremo vite facta dʒ ſepeliri in cimiterio eccl'e: ex quo ꝯfeſſionē nō ꝯtēpſit: ſʒ morte p̄uētus ē. Nō ē. n. credēduʒ ꝙ deceſſerit in peccato mortali. De quolʒ enī p̄ſumēdū ē bonū: niſi ꝯtempſiſſet ꝑ ānuʒ ꝯfeſſionē ⁊c̄. vt dictuʒ ē: ēt ſi mors fuiſſet caſualis. De raptore aūt Arch. ſ. dic ꝙ ſi potuit reſtituere: ⁊ n̄ reſtituit: nec ſecuritatē dedit: d̄negabūtur ei ſacr̄a: ⁊ ſepultura. Si vero cum haberet vn̄ redderet: diſtulit vſq̄ʒ ad mortem penitere: ⁊ tūc ē impotēs ad reſtituēdum. Si al's ē ꝯtritus ⁊ diſpoſitus ad reſtituendum ſi poſſet: dabūtur ei ſacr̄a: ſʒ priuabitur eccl'iaſtica ſepultura ad terrorē alioruʒ: niſi parētes vel amici eius vellent reſtituere pro eo q2 tunc ſepelief i ſacrato. Et intelligit iſte rigor de raptoribus manifeſtis: n̄ occultis ſm Jnn. Jdē dicit de eo qui non eſt ꝯfeſſus. j. annuʒ: ſi eſt occultū nō negabitur ſepultura: q2 ex quo eſt occultū: nō dʒ publicari peccatum. Aut ſi dubitetur: q2 forte ꝯfeſſus eſt alicui mēdicātiuʒ ⁊ de eius ꝯſilio abſtinuit ab eucharíſtia. Jdeʒ dici poteſt d̄ quocūq̄ʒ alio peccatore occulto: eadē rōne: niſi forte eſſet aliquis hereticus vl' excōicatus: q2 cui n̄ cōicamus viuo: nec mortuo cōicare debemꝰ. Quo tn̄ ad raptores dic Panor. in. c. ſuꝑ eo. extra de rap. de mēte gl. que cōiter tenetur. ꝙ aut deceſſit quis in peccato rapine: nec penituit: ⁊ tūc ēt cimiterium ſibi denegatur: q2 deceſſit in mortali. Aut penituit in morte: ⁊ ſatiſfecit: ⁊ tunc ex toto ꝯcedit ſepultura: ⁊ cl'ici debēt itereſſe. Aut penituit i morte: ſʒ nō potuit ſatiſfacē. ⁊ tunc terra cimiterij nō denegat: ſʒ clerici n̄ debēt itereſſe ſepulture. Et ita proprie loq̄tur tertius caſus d. c. ſuꝑ eo. Et iſta iterpretatio tāq̄ʒ benignior tenenda eſt.

¶ Quid ſi tales q dicti ſūt fuerūt ſepulti? R. ſi corpa coꝝ diſcerni pn̄t: exhumādi ſunt. Al's ſecꝰ. ex̄ eo. ſacris. Et eccl'ia ſiue cimiteriū recōciliāda eſt. extra de ꝯſe. ec. ꝯſuluiſti. 1

¶ Quid fiet ſi dubitef d̄ cadauere. vtrū fuerit cuiuſdā xp̄iani: pagani: vel excōicati? R. vr̄ in meliorē ꝑtē iterp̄tandū. d. c. ſacris. 2

¶ Vtrꝝ ſuſpēſi ⁊ huiuſmōi ſint ſepeliendi? R. 3 ſm Panor. i. c. ex ꝑte. el. ij. extra eo. ꝙ ſic: q̄cūq̄ʒ pena moriātur: dūmō penituerit. Et pn̄t ſepeliri i cimiterio cū ſolēnitate miſſe: ⁊ alioꝝ officioꝝ. Nec ſacr̄a eccl'ie talibꝰ ſūt denegāda vt i. c. ſi. xiij. q. ij. Tales tn̄ nō ſūt deponēdi d̄ furcis ſine lr̄ia principis: qui tn̄ dʒ ſe i hoc facilē reddere: vt in. l. j. ⁊. ij. ff. de cada. pu.

¶ Vtrū mulier p̄gnās defuncta debeat ſepeliri? R. ſm Hoſ. Si certū ē ꝙ ꝑtus mortuus ſit: tūc mulier cū ꝑtu ſepelief. Si v̊o certuʒ eſt ꝙ viuit vel dubitaf d̄ hoc: tūc mulier dʒ prius ſcindi: ⁊ ſi ꝑtus viuus ſit dʒ baptizari. ſi vero mortuus: dʒ extra cimiteriū ſepeliri. 4

ſ **Eruus. j.** cōiter. Serui multis modis efficiūtur. Nā ſtatim q̄dā cuʒ naſcūtur ſunt ſui vt q d̄ matre ancilla naſcūtur. Quidā ſiūt iur̄ gētiū: vt q in bello iuſto capiūtur. Quidā ſiūt iure ciuili: vt q maior. xx. ānis paſſus ē ſe venūdari ad p̄ciū ꝑticipandū. De his tribus habef iſti. d̄ iur̄ ꝑſo. §. ſui aūt. Jtē ſunt aliqui ſerui: q2 ius ciuile eos in penā ſubijcit ſuituti: vt libertus ꝑꝑ igratitudinē. Jtē iur̄ canonico raptor mulieris: efficit ſeruus rapte. Jtē deſerētes auxiliū ſarracenis: efficiūtur ſerui capiētiū ꝑ ex̄ua. Bonifacij. viij. Sūt ⁊ alij ſui: magis largo mō dicti: vt aſcripticij ſiue originarij q̄d idē ē. ſ. quidā hoīes qui ita aſcripti ſunt terris colēdis ꝙ nō pn̄t a cultura recedere ſine dn̄oꝝ volūtate: nec pn̄t vendi ſine gleba: nec gleba ſine illis. Et dicūtur aſcripticij: quia aſcripti ſiue deputati ſunt ad culturā. ⁊ originarij: quia a ſua origine tales ſunt. Hi etiam ſerui q̄nq̄ʒ coloni dicūtur. Jſti tn̄ ꝓprie ſui n̄ ſunt: nec repelli d̄bēt a legitimis actibꝰ: niſi ꝙ

ad ordines non debet admitti. vt di. liiij. quis aut leges.

1 ¶ Cuius parentis conditionem filius debeat ſequi? R. ſm gl. i. c. j. de con. ſer. q̄ partus ſequitur ventrem. licet Guil. naſo teneat contrarium dicens q̄ ſi ſunt nati ex legitimo matrimonio ſequuntur patrem. vt in. l. cum legitime. ff. de ſta. ho. quaſi velit q̄ partus ſequatur conditionem ventris vbi nullum preceſſit matrimonium. Sed doc. i. d. c. j. coiter ſequuntur gl. hec Panor. ibi. Idem Tho. i. iiij. vbi dicit q̄ proles in libertate et ſeruitute ſequitur matrem: quia proles habet a patre complementum forme: ſed a matre ſubſtantiam corporis. Seruitus autem eſt conditio corporalis: cum ſeruus ſit quaſi inſtrumentum domini in operando. Sed in alijs que pertinent ad dignitatem que eſt forma rei ſequitur patrem. Sicut in honoribus: muneribus: municipijs: et nobilitate et huiuſmodi. In quibuſdam tamen terris que iure ciuili non reguntur: partus ſequitur deteriorem conditionem: vt ſi pater ſit ſeruus quamuis mater ſit libera: erunt filij ſerui. Non tamen ſi poſt pactum matrimonium pater ſe in ſeruum dedit: nolente vxore. et ſi l'r ſi ſit econtrario. Si autem vterque ſit ſeruilis conditionis: et pertineant ad diuerſos dominos: tunc diuidant filios: ſi plures ſunt. vel ſi vnus tantum: vnus alteri recompenſabit de precio: et accipiet natum in ſui ſeruicium. tamen non eſt credibile q̄ talis conſuetudo poſſit eſſe ita rationabilis ſicut illud quod multorum ſapientium diuturno ſtudio determinatum eſt. Et nota q̄ ſecundum leges: ſiue mater fuerit libera ſolum quando concepit: vel ſolum quando peperit: vel etiam medio tempore: ſufficit ad libertatem prolis. vt. ff. de ſta. ho. l. et ſeruorum.

2 ¶ Qualiter liber homo qui patitur ſe venundari ſit ſeruus? R. ſex requiruntur. Primum q̄ ſit maior xx. annis. vt. C. de li. cã. l. ſi miniſterium. Secundum q̄ intendat precium participare. vt. C. de li. cã. l. non ideo. Tertium q̄ in veritate participet. vt ff. qui. ad li. procla. non li. l. j. Quartum q̄ emptor credat ipſum ſeruum eſſe. vt. ff. de li. cã. l. liber is. Quintum vt ille qui venditur ſciat conditionem ſuam. Sextum q̄ venditor ſciat ipſum eſſe liberum. ff. qui. ad li. procla. non ſed. l. iiij. Si aliquid iſtorum deficiat: iure coi reuocatur in ingenuitatem. Sed ſi nihil deficiat etiam poſtea ſi manumittatur: non ſit ingenuus ſed libertus. vt. ff. de ſta. ho. l. homo liber. niſi reddat domino precium. ff. ſi inge. ma. l. ij. Ad quod tamen precium dominus inuitus non cogitur ſuſcipere ſm quoſdam.

3 ¶ Qualiter ſerui efficiantur liberi? R. ſm Hoſti. multis modis. vno modo per manumiſſionem. Item ſi ſeruum languidum dominus expoſuit: vel ei alimenta negauit. Item quando aliquis vendit ancillam: ne proſtituatur et emptor facit contra ſit libera. Item ſi ſeruus pilleatus incedit ante cadauer domini dum defertur ad ſepulturam. Item ſi poſtquam lata eſt ſententia contra illum qui dicebatur ſuus: dominus poſtea pro ipſo precium recipiat. Item ſi dominus ancillam in matrimonio collocauit: ſcribens pro ea dotem. Item ſi ſeruum appellauit filium actis interuenientibus quaſi in figura iudicij. Item ſi dedit ſeruo inſtrumentum per quod ſeruitus eius probabatur: et alijs caſibus qui habentur. C. et qui. cau. ſer. pro precio li. ac. per totum. Item ſi iudex xpianum mancipium emerit. extra de iudeis. c. j.

Seruus. ij.

quo ad ordinationes. Nullus ſeruus: ſiue priuati: ſiue eccleſie ordinari debet: niſi prius manumittatur: di. liiij. c. j. ij. et. iij. Et ratio eſt ſeruilis vilitas atque clericalis dignitas. di. liiij. admittuntur. Et hoc verum eſt in omni genere ſeruorum: etiam de quibus habes ſ. c. primo. prio nuſo.

¶ Infra quod tempus poſſit dominus ſeruum ordinatum reuocare? R. ſm Rai. reuocari poterit. j. annum a tempore ſcientie domini. Idem Hoſ. et Hoſt. 1

¶ Pone q̄ ſeruus qui ordinatus fuit: reſtitutus eſt domino ſuo: nunquid licebit domino iniicere manus in eum? R. ſm Inn. non. Aliter incideret in canonem. xvij. q. iiij. ſi quis. Sed nec tali ſuo licebit contrahere matrimonium: alijs autem priuilegijs clericalibus non gaudebit. extra de cle. coniu. c. ioannes. Idem in omni genere ſeruorum. liiij. di. frequens. 2

Seruus. iij.

quo ad matrimonium. Utrum ſeruus ſine conſenſu domini poſſit matrimonium contrahere? R. q̄ ſic. vt extra eo. c. j. vbi habetur q̄ ſeruus etiam contradicente domino contrahere pot matrimonium: ſed propter hoc non liberatur a ſeruicijs domino debitis.

¶ Pone q̄ dominus aliquid precipit ſeruo coniugato: et eo tempore vxor petit debitum vel econuerſo? Hoſti. dicit q̄ aut contraxit cum voluntate domini: et tenetur prius obedire vxori quo ad neceſſaria impedienda: quia ex quo dominus permiſit matrimonium contrahi: videtur aſſenſum prebuiſſe acceſſorijs ad ipſum matrimonium. vt i. c. preterea. de ſ. ole. Si vero dominus non conſenſit: debet prius obedire domino: niſi timeatur de incontinentia. 1

¶ Quid ſi coniuges. ſ. ſerui habeant diuerſos 1

dominos diuerſaꝝ regionū: ita q̄ nō poſſunt
cōuenire ad officiū cōiugale: R. ſm Hoſ. vt
euitetur fornicatiōis materia coget̄ per eccle-
ſiam alter dominorū vēdere alteri volēti eme-
re: vel ſi neuter vult emere: cogantur vendere
cuilibet extraneo in prouincia cōſerui: vel ve-
nalem exponere: ⁊ ſi nullus appareat emptor
emat eccleſia.

3 ¶ Quid ſi dn̄s ſeruū cōiugatū vult vendere
in remotā regionē: R. ſm. ṽṽ. prohibēda eſt
talis vēditio: ſed cogi dʒ dn̄s alij vēdere: ei bo
nas cōditiones aſſerēti. Intereſt eī reipubli
ce ne quis re ſua male vtatur. vt inſti. de his
qui ſūt ſui vel ali. iu. §. pe. Sʒ ⁊ Hoſti. addit
q̄ ſi m̄rimoniū fuit factū ſine lr̄ia dn̄i: ⁊ nō ha
beat i alio loco iuſtū ēptorē: poſſet eū vēdere i
remotis. Al'r nō dʒ hoc facere.

Simonia.

1 Simonia. i. cōiter. Simonia cōiter diffi-
nitur q̄ ē ſtudioſa volūtas emēdi vl'
vendēdi aliqd ſpūale vel ſpūali ānexū: opere
ſubſequuto. Ita diffinit Panor. i. c. nemo. ex
tra eo. Dicit̄ ſtudioſa. i. deliberata. Nam ſola
deliberatōe rōis ɔmittitur peccatū ſed nō pu
nitur in iudicio eccleſie: que nō iudicat de oc-
cultis: niſi ꝓcedāt ad extra. Iō bn̄ additū eſt
ope ſubſequuto. Noie āt venditōis ɔphēdit̄
ois ɔ̄ctus nō gratuit⁹: vt trāſactiōis: renūcia
tionis ⁊ huiuſmōi. Excepta ꝑmutatōe que ē
licita: ſuatis debitis circūſtātijs. vt dictū ē. ſ.
Permutatio. prio rn̄ſo. Spūale āt dr̄ ħʒ Ri.
i. iiii. tripl'r. ſ. eſſential'r: vt gr̄e ⁊ virtutes. Se
cūdo cauſal'r: vt ſacra que cauſāt grāʒ. Tertio
actual'r ſiue effectiue: ut ꝑdicare ſeu corrigere:
viſitare: orare ⁊ huiuſmodi. q ſūt actus ſpūa-
les. Spūali annexū dr̄ dupl'r ħʒ Tho. in. iiii.
Vno mō ſicut a ſpūalibus depēdēs. vt hēre
eccl'aſtica bn̄ficia. Q ō dr̄ ſpūali annexū: q2 nō
ɔpetit: niſi hn̄ti officiū clericale. Alio mō dr̄
ſpūali annexū: qḋ ad ſpūalia ordinat̄ ſicut iuſ-
pronatus: qḋ ordinat̄ ad pn̄tādū cl'icos ad bn̄
ficia. Sil'r vaſa ſacra que ordinant̄ ad ſacroꝝ
vſuʒ. Sub ꝑcio āt ɔprehēdit̄ oē tpale qḋ pe-
cunia eſtimari pt. Ponit eī Gre. triplex ge
n⁹ muneris: quo ɔmittit̄ ſimonia. ſ. a manu
i. pecunia: a ligua vt ꝑces: ⁊ ab obſeq. i. q. i.
ſunt nōnulli. Et ō ſingulis. ĩ. videbitur.

1 ¶ An ſimonia ſit peccatū mortale: Dicēduʒ
q̄ ſic: q2 ē ɔ̄ iuſticiā ⁊ ɔ̄ diuinā legē: ⁊ ɔ̄ legeʒ
nālem. Nec i hoc excuſat ignorantia: q2 iuris
diuini: que neminē excuſat: ⁊ q2 papa ē ſubdi-
tus ꝑdictis legib⁹: vt alij hoies. Nec in illis ſe
nec alium pōt diſpēſare. Iō Tho. dicit q̄ iſta
opio que dicit q̄ i papam nō cadit ſimonia ē
erronea. Nā ſi papa ꝓ aliquo ſpūali munus
acciperet: ſimoniā ɔmitteret ſicut ⁊ alius hō: q2
⁊ in ipō petro: cui papa ſuccedit ſimonie vi-
ciū dānationē icohauit i nouo teſtō. Quāuis
eiʒ res eccl'e ſint aliquo mō pape: n̄ tn̄ ſūt ei⁹
oib⁹modis hn̄di. vn̄ ſi recipet ꝓ aliqua re ſpi
rituali pecuniā de redditib⁹ alicuius eccl'e: nō
careret vicio ſimonie. Et idē ſi recipet pecu-
niā ab aliquo laico: nō de bonis eccl'e: pro re
ſpūali. Idē Tho. ſcḋa ſcḋe. q. c. q̄ āt dr̄ ſimo
moniā nō caderei papam. dicit do. An. poſt
Hoſti. i his que ſimoniacā ſūt: q2 ꝓhibita ex
iure poſitiuo hēre locū. Nā ɔſtitutio nō ligat
ꝓmulgātes: puta vēdēdo vicariā: caſteldio-
natū: aduocatiā: iconomatū ⁊ huiuſmodi. i.
q. iii. ſaluator. Et de hoc vr̄ itelligēdum qḋ di
cit Io. de lig. extra eo. c. i. q̄ nec papa nec alij
exñtes in curia cōmittūt ſimoniā: ſi papa ſcit
⁊ et certa ſcia tolerat. Nam certa ſcia princi-
pis purgat hoc viciū. Et Pe. de pal. i. iiii. di
cit q̄ ⁊ in quibuſcūqʒ ſimonijs ⁊ ſi peccatū n̄
euitet: penā tn̄ iuris poſitiui cui n̄ ſubeſt ſemꝑ
euadit. vn̄ nec ſuſpēſionē: nec huiuſmodi pe-
nas iuris poſitiui timet. Sicut nec ē ēt excōi-
catus ſi ꝑcutiat clericū. Dicit ēt Pe. q̄ ille q
emeret ſimoniace bn̄ficium vel ordinē a papa
penas iur̄ nō icurreret: q2 ſicut pōt diſpenſare
in penis iam icurſis: ita etiā q̄ nō incurratur:
ſicut poſſet alicui priuilegiū ɔcedere q̄ ꝑcutiē
do clericū non eēt excōicatus. Qn̄ aūt dat ali
qḋ beneficiū ꝓ pecunia videt̄ diſpēſare q̄ li-
ceat retinere ſicut qn̄ ſciēter dat irregulari: di-
ſpēſat cum eo. vn̄ qui habuit beneficiū per ſi-
moniā in curia: ſi hʒ ɔſciētiā q̄ emanauerit ō
ſciētia pape ɔferētis: penitēdo de peccato nō
tenetur reſignare: ſed pōt retinere. hec Pe.
Panor. vero in. d. c. i. diſtinguit. q̄ ſi bn̄ficiū
hʒ adminiſtratione ordinis: vl' executionē cla
uiū: ēt papa inoluitur vicio ⁊ peccato ſimo-
nie. Secus ſi nō hʒ adminiſtrationē ordinis:
nec executionē clauium: vt ſunt iſta hoſpitalia
vel alie admiſtratiōes tēporales. Primū pro
bat. Nā licet titulus bn̄ficij ſit ō iure poſitiuo:
tamē executio ordinis ſeu ptās clauiū ē de iu
re diuino. Nā ⁊ ordo erat in veteri teſtamen-
to: ⁊ vendēs executionē ordinis videt̄ vēdere

ordinē ipm̄ ⁊ gratiā dei. Et iſta ſūt ſimoniaca
i ſe. Et iō ꝓhibita. i. q. j. qui ſtudet. Et ideo i
collatōe ep̄atus nulli dubiū ē: ꝙ papa ꝯmitte
ret ſimoniā: qꝛ ep̄atus ē ordo. Et cū iſtā ſint
ꝯnexa: nō excuſaret dicēdo ſe recipe pecuniā
ꝓ tp̄alibus: qꝛ vēdito vno ex ꝯnexis vēdit ⁊
reliquū. vt. i. q. iij. ſiquis obiecerit. Sʒ i alijs
bn̄ficijs nō hn̄tibus executionē ordis: vel cla
uiū papa nō ꝯmitteret ſimoniā: qꝛ ꝓhibitio
ē tm̄ i illis iure poſitiuo: quo papa nō ligatur.
Et i oībus caſib⁹ p̄dictis puto ꝙ ille q dedit
ex pacto pecuniā: nō ſit tutus quo ad deū: nec
pōt ſine peccato admiſtrare i tali bn̄ficio: ēt in
cāu ubi papa nō ꝯmitteret ſimoniā: qꝛ extra
bat ꝯditio ꝓhibitiua. Jō ſubditus icidit i pe
nā: ſicut in ſil'i diſputat Jo. an. qōnē. Statu
to cauet ep̄i: ꝙ ludēs ad azarꝫ ſit excōicatus:
An ludēs cū ep̄o qui fecit excōicationē ſit ex
cōicatus: Et ꝯcludit ꝙ ſic: lʒ ip̄e ep̄s nō ſit ex
cōicatus: qꝛ nō potuit ipſe ligari ſua ꝯſtōne.
Jta ad ꝓpoſitū vbi papa nō ꝯmitteret ſimo
niā: ex quo recipiēdo pecuniā ex pacto nō ſu
ſpēdit ꝯſtōnem ꝓhibitiuā: dans pecuniā cō
mittit ſimoniā. Et ſic nō pōt agere pn̄iam re
tēto bn̄ficio. h̔ Panor. Tn̄ ꝓ ꝯcordātia poſ
ſet dici ꝙ i his que ſimoniaca ſūt: qꝛ ꝓhibita
ex iure poſitiuo: nec papa nec dans icurrit pe
nas iuris poſitiui. Nā ſm̄ Jnno. in. c. cū ad
monaſteriū. de ſta. re. lʒ cōditori canonū ꝯtra
ſuā diſpēſare ꝯſtitutōnē etiā ſine cā. Jdē Jo.
an. in regula generi. in mercu. ⁊ i regula cui li
cet. dicēs ep̄m poſſe tollere ⁊ diſpēſare ꝯ ſuā
ꝯſtōnem. Et hoc dicit ſeruare vniuerſū. Et
ſi hoc pōt epiſcopus: indubie poterit papa.
Jn his vero que ſūt prohibita qꝛ ſimoniaca:
⁊ de iure diuino: dic ꝙ tam papa eo caſu q̄ʒ
alij dātes vel participes incurrūt viciū ⁊ pec
catū ſimonie: tamē pēas iuris poſitiui adhuc
nō incurrūt. Et hec diſtictio videtur rōnabi
lis ⁊ cōſona iuribus.

2 ¶ Vtrū ſimonia ſit hereſis: R. ſm̄ Tho. in
iiij. ꝙ ſimoniaci nō ſunt ꝓprie heretici cū nō
habeāt aliquā falſā opinionē: ſʒ dicūtur here
tici ꝑꝑ ſil'itudinē actus: qꝛ ita opant̄ ac ſi eſti
marēt donum ſpūs ſancti: pecunia poſſideri:
que eſtimatio eēt heretica.

3 ¶ Quare ſimoniaci poti⁹ dicūtur a ſimone:
qui voluit emere donū dei: q̄ʒ giezite a giezi q
vēdidit donum dei: R. qꝛ magis fuit cōpleta
ratio huius peccati in ſimone: q̄ʒ in giezi: qui
ſolū vēdidit donū dei. At ſimon voluit emē
⁊ vēdere. j. q. iij. ſaluator.

¶ Vtꝝ āt ſit ſimonia ſi aliqd det̄ ꝓ ſpūalib⁹ 4
gratis vel recipiat̄: R. ſi ſponte offerat̄ non ē
ſimonia. i. q. i. quicqd. vbi ſcien̄. ꝙ ꝑpoſitio
ꝓ. cū dr̄ aliqd dari ꝓ ſpūali: ſi iportat ap̄ecia
tionē: vel ꝯmutatōēʒ: vel cām p̄ncipal'r mo
uētē: ita ꝙ illō tp̄ale ſit vt p̄ciū ſpūalis: vel ꝑꝑ
hoc p̄ciū dat ipm̄ ſpūale: tūc ē ſimonia. Sed
ſi. ꝓ. nō iportat cāʒ finalē: ſʒ admiculatiuā: vt
ſi detur i collatōe tp̄ale ꝓ collatōe ſpūaliū: ob
reuerētiā ſacrorꝫ: vl' ad ſuſtētationē miſtrorꝫ:
vel ad obſeruādū pias ꝯſuetudines ⁊ huiuſ
modi: nō vt p̄cium ipſorꝫ: nō ē ibi ſimonia.
Jta tn̄ ꝙ ceſſʒ oīs pactio ⁊ oīs ꝯuētio. i. q. ij.
q̄ʒpio. Sʒ ⁊ ſine pacto ēt cū ſubtrahunt̄ talia
ſcʒ ſpūalia: ⁊ marie a nō dātib⁹ pecuniā: vel n̄
valētibus: vel ēt a valētibus dare: ſʒ nō volē
tib⁹ extorquētur: p̄cipue an̄ collationē ſpūaliū
multū p̄ſumitur ō ſimonia. Sec⁹ ſi libere tra
derētur ſpūalia: ⁊ poſt collationē nolētes da
re: cogerent̄ ad dādū: nō qdē vt p̄ciū: ſʒ vt ſti
pēdiū ⁊ ſubſidiū rōe ꝯſuetudis ibi exn̄tis ſm̄
Tho. i quolʒ. Si āt dās ſacr̄m vel aliō ſpūale
intēdat recipe pecuniā ⁊ huiuſmōi: al's nō da
tur⁹: dās āt p̄dicto mō: dat aliqd tp̄ale vt pe
cuniā vel huiuſmōi: nō vt preciū ſʒ vt elemo
ſinā: nulla iteruenīēte pactōe vel exactiōe: erit
ſimonia: nō qdē in recipiēte ſacr̄m: ſʒ in dāte
que tn̄ ſimonia qꝛ mētalis ē: ſola pn̄ia purga
tur que nullā cēſurā eccl'aſticā iducit: nec irre
gularitatē. extra eo. c. ſi. Et ita econuerſo: qn̄
dans ſpūale itēderet libere dare: ⁊ recipiēs in
tēderet quaſi p̄cio emere ex eo ꝙ dat tp̄ale. vn̄
nō ꝙ ſimonia ꝯmittit̄ aliqn̄ ex ꝑte vtriuſqʒ:
ſi dans ordinē vel beneficiū vel aliud ſpiritua
le facit pactū cum recipiēte: vl' vterqʒ eorꝫ ha
bet intētionē ad tēporalia pro ſpūalibus ꝯmu
tāda. Aliqn̄ ex parte neutrius: vt cū ꝯſangui
neus dat aliquid nō ep̄o ſʒ conſiliario ep̄i: vt
cōferat beneficiū vel huiuſmodi: ignorante eo
qui recepit ⁊ ep̄o. Aliqn̄ ex ꝑte dātis ſpiritua
le tm̄: ea intētiōe vt hēat tp̄alia qō non intēdit
recipiēs. Aliqn̄ ex ꝑte recipiētis tm̄: vt cū ip
ſe dat aliqō tp̄ale p̄ncipal'r ꝓ aliquo ſpirituali
vel ordinatori vel alteri: ipſo tamē ordinatore
ignorāte: vel hoc nō intēdente. Adde p̄dictis
ſingulare dictū Archi. in ſū. i. q. i. ꝙ ꝓ ſpūa
libus aliquid dare vel accipe: nō tn̄ aīo vē
dendi vel emēdi: ſʒ aīo remunerādi nō ē in

ſe ſimoniacū. Et dicit Panor. i. c. ⁊ ſi rp̄s. d̄
iureiu. ꝙ h̄ ē nōbil' limitatō ad mā̄ʒ ſimonie.
5 ¶ Munus aūt a lingua: qn̄ ⁊ quō inducat ſi/
moniā: nō diſtictōēʒ que fit a doc. Aut. n. qs
porrigit p̄ces ꝑ ſe aut pro altero. ſ. vt obtineat
bn̄ficiū vel ſacr̄m vel aliud ſpūale. Et ſi porri
git p̄ces ꝓ ſe ꝓ obtinēdo bn̄ficio ſeu eccleſia
hn̄te curā aiaꝝ: tales p̄ces idućūt ſimoniā ſm
Pg. Ho. Rai. Tho. ⁊ Pir. li. iij. et q̄ʒtūcū/
qʒ al's eēt dignus: q2 eoipſo ꝙ ſe igerit ambi/
tioſus vr̄: ⁊ ꝑ ꝯn̄s idignus. Et rō ē ſʒ Tho. i
quolʒ: q2 nemo pōt exercere curā aiaꝝ digne
extra gr̄am ſeu cū peccato mortali: q2 faciendo
ea que ꝑtinēt ad curā: peccabit mortal'r. Item
nullus dʒ ſibi ſumere honorē: ſed q vocatur a
deo tanq̄ʒ Aaron ad hebr. v. Et ſic vr̄ facere
ꝯ ius diuinū. viij. q. i. i ſcripturis. Multoma
gis ē ſimonia: ſi al's ē idignus: puta q2 illit/
teratꝰ vel nōrius fornicator ⁊ huiuſmodi. Si
āt porrexit p̄ces ꝓ bn̄ficio ſimplici: ⁊ idigeat:
nec idignus ē eo: ꝑꝑ aliqđ ipedimētū nō ē ſi/
moniacus: nec peccat ſm Rai. Tamen Vl. ⁊
Guil. dn̄t ꝙ hec opinio ē dura. Et credūt ꝙ
exquo aliqs ē ꝓmotus ad ſacros ordies: cum
huiuſmodi ordiatus tituluʒ eccl'aſticū regrat:
pōt petere bn̄ficiuʒ eccl'aſticum: lʒ abundet in
tꝑalibus: ⁊ nō ſolū ſimplex: ſed ⁊ bn̄ficiū cum
cura: ſi ē dignus. Exēplo Iſaie qui dixit. Ec/
ce ego mitte me. Et ꝓ hac opiniōe facit to/
lerāua ⁊ ſciētia pape. Al's fere totus mūdus
eēt in ſtatu dānationis. Et ꝓ hac ꝑte videtur
Panor. i. c. tua nos. extra co. vbi dicit ꝙ hu/
miles p̄ces a digno facte ꝓ bn̄ficio ſpūali cō/
ſequēdo nō inducūt ſimoniā: nec aliqđ aliud
peccatū ēt ambitōis. Qđ procedit etiā ſi pre/
ceſſit donatio rei tēporalis: liberal'r tamē ſa/
cta. Et optie hoc colligitur ex tex. illo. Qđ te
ne ſemꝑ metī: ꝓ illis qui quotidie cardinali/
bus ⁊ alijs prelatis: aliqua munuſcula largiū
tur: rogātes ꝓ aliquo beneficio conſequēdo.
Si eīm nō ducūtur pricipali itentōe: vt ſpūa/
lia adipiſcant: q̄ʒq̄ʒ ſcđario hēant taleʒ ſpem:
extra oēʒ norā iudicātur. Nā vix iſta pn̄t fieri
ſine ſpe ſcđaria. hec Panor. Et nota ꝙ Pa
nor. nō diſtiguit an huiuſmodi p̄ces ſint ꝓ be
neficio ſimplici: an curato: ſed indiſtiete loqui
tur. Et nō ēt ibi Panor. aliđ ſingulare qđ fa
cit ad declarationē p̄dictoꝝ de mēte Inno. ꝙ
in ꝓhibitis: q2 ſimoniaca ſola intētio inducit
ſimoniā. Et dn̄r ꝓhibita illa: q2 ſimoniaca:
que ſūt ſpūalia d̄ iure diuio: vt vēdere ſacra ⁊
ſil'ia. Sʒ in ſimoniacis: q2 ꝓhibita ſola intē/
tio nō inducit ſimoniā: vt ſi qs renūciat bn̄fi/
cio ſuo cū intētōe hn̄di aliqđ tꝑale. de quo dic
vt nōt glo. in. c. ex ꝑte de of. dele. Io. tn̄ an. tʒ
ꝙ nūq̄ʒ ſola intētio iducit: niſi ſimoniā mēta/
lem. Qđ plʒ Panor. Et dr̄ia maria ē iter ſi/
moniā mētalē ⁊ ꝯuētionalē. Nā in cōuētio/
nali tenet qs reſtituere talia ſpūalia vel tꝑalia
illicite recepta: nec pōt al'r penitere. vt in. c. in
quiſitōis. in pricipio de accu. Sed in mentali
abolet peccatū ꝑ ſolā pniam. vt ꝓbatur in. c.
ſi. extra co. vbi tex. loqtur idiſtincte d̄ omibus
ſpūalibus. Procedat ergo ille tex. ſiue ſint ſpi
ritualia d̄ iure diuio: ſiue ex ꝯſtōne eccleſie ex/
quo al'r nō diſtiguit: ⁊ optime illud. c. ſic idu
ctū ꝓbat opi. Io. an. ſ Panor. Pro ſacris
vero ⁊ alijs ſpūalibus nō repit ꝓhibitū p̄ces
porrigere ꝓ ſe ſi ē dignus. Excepto tn̄ religio
ſo qui velle n̄ hʒ. xij. q. j. non dicatis. Si vero
p̄ces porrigūtur ꝓ alio aut ſunt p̄ces ſpūales
aut carnales. Si carnales: tūc aut pro digno
aut pro idigno. Si pro idigno ſimonia ꝯmit
titur ſm oēs doc. j. q. j. de ordinatiōibus. Si
vero preces ſūt pro digno: puta q2 illi qui pre
cātur: attēdunt ꝑentelā pricipal'r: ſi tn̄ ſupior
nō hʒ reſpectū ad p̄ces ſed ad meritū promo/
uēdi ad ordines vel bn̄ficiū: nō ꝯmittit ſimo
nia. extra d̄ eta. ⁊ qua. tuā. imo ſi ꝯſanguieus
ē dignus plus tenet p̄latꝰ ei q̄ʒ extraneis ꝓui
dere. ar. extra d̄ coha. cle. c. j. Tho. aūt i. iiij. di
cit ꝙ qn̄ qs dat aliqd ſpūale ꝓ laude acqren/
da: vel fauore quē expectat ab eo cuiꝰ p̄cibꝰ ſa
tiſfacit: ſimoniā ꝯmittit. Et ſil'r ſi hoc facit ad
euitādū aliqđ ꝑiculū: vel malū qđ pōt inferre
p̄ces porrigēs ſi n̄ exaudit: puta aliqs potēs.
Qn̄ ergo p̄ces ſiūt pro idigno: ſatis appꝫ ꝙ
nihil aliđ mouet q̄ʒ fauor aut ꝑiculū euitandū.
Et dr̄ fauor auxiliū: laus ⁊ aſſēſus: Et iō ma
niſeſte ꝯmittit ſimōia ſi ꝑꝑ hoc bn̄ficiū eccl'a
ſticū det. Si āt ꝓ digno ſiāt p̄ces q̄ʒtū ad iu/
diciū hoiuʒ ꝓbabile: vt ꝙ dās magꝭ moueat
ītuitu dignitatꝭ ꝑſone q̄ʒ fauore p̄cuʒ: nō repu
tatur ſimonia. Si tn̄ pricipal'r moueat fauore
p̄cuʒ vel timore rogātis: q̄ʒtū ad diuinū iudi/
ciū: ſimoniā ꝯmittit rogatꝰ ⁊ rogās: ſi hoc i/
tendat ſiue aliqs roget ꝓ ſe ſiue pro alio.
¶ Quid ſi qs dedit pecuniā alteri: vel ſi p̄ces 6
porrexit alij ex pacto ꝙ ꝓpter datā pecuniā ꝑ
preces porrectas: det operā ꝙ habeat benefi/

ciū? Dic ꝙ idē eſt ac ſi dediſſet collatori bñficij
j. q. v. pñtiū. Nec diſtinguiť ꝙ fiāt p̄ces ꝓ di
gno: aut carnal'r aut ſpūal'r: cuȝ ex hoc ipo ſit
idignus: ⁊ ſint p̄ces carnales: qꝛ ex hoc pacto
vult hr̄e bñficiū. Si vero adulatōeȝ fac̄: vt ha
beat bñficiū pōt dici munus ab obſequio: ⁊ re
putādus eſt ſimoniacus. i. q. i. ordinationes.
Nō tñ tenetur illud bñficiū reſignare. ar. d. c.
ſi. hec Ber. Inn. ⁊ Hoſt.

7 ¶ De munē āt ab obſeqo. Gl. i. c. ſūt nōnul
li. i. q. i. dicit: ꝙ ſi ſeruiēs ē dignus ⁊ ſuiciū di
gnū ē ⁊ honeſtū licite ſpat bñficium ēt ſpūale.
Sec⁹ ſi ñ eēt idoneus ad illud bñficiū: vl' ſer
uiciū ñ eſſȝ honeſtū. Glo. aūt i. c. cū eſſent. ex
eo. dic̄: ꝙ licite pōt qs ſuire alicui p̄lato: ⁊ ſpe
rare ab eo bñficiū ſpūale. Nec ex h̄ cōmittitur
ſimonia: lȝ ſeq̄tur collatio. Dicit tñ glo. ꝙ nō
dȝ principal'r ſuire hac itētōe: q̄ſi velit: vt re
fert panor. ibi ꝙ poſſit ab eo bonuȝ in genere
ſpare: ⁊ ſecūdario bñficiū ſpūale. Sȝ. d. an. ꝓ
ꝯcordātia dic̄. ꝙ aut ſeruiēs ⁊ recipiēs ſuiciū
hñt reſpectū ad certū bñficiū: ⁊ ꝓcedit gl. i. d.
c. cū eſſent. vt nō liceat hac intētōe principalit̄
duci. Aut tēdit ad bñficiū icertū: ⁊ ꝓcedit gl.
in. d. c. ſūt nōnulli. Sȝ panor. dic̄ñ videre bo
nā rōnē diuerſitatꝫ iter certū bñficiū ⁊ icertū:
nec putat ꝙ ſit licitū principal'r ſuire ꝓ ſpūali
bñficio ꝯſequēdo: nec p̄lat⁹ licite ꝯfert: ſi prīci
paliter duciť ad ꝯferēduȝ ꝓ ſuicio tpali rece
pto: qꝛ id qd̓ i ſe debitū ē ⁊ honeſtū: ñ dȝ exer
ceri fauore humane gr̄e: ſȝ recto iudicio: vt in
c. nemo. ex̄ eo. Sȝ ſecundario bñ pōt hr̄i talis
ſpes. Et ita vult gl. i. c. qd ꝓderit. lxi. di. Et
itellige gl. i. d. c. ſūt nōnulli. ſm dictā glo. i. c.
cuȝ eſſent. ⁊ illius. c. qd ꝓderit ſm panor. Et
p̄dicta faciūt ad. q. quā ponit Hoſt. i. d. c. cuȝ
eſſēt. Ep̄s recepit quēdā cl'icū ad ſuiciū tpa
le: ⁊ ſpūale p̄ſtādū: ꝓmittēs ſibi certū ſalariū
ānuatiȝ donec ſibi ꝓuiderit d̓ bñficio ꝯpetēti.
nunqd h̄ ſit licitū? Et ꝯcludit ꝙ ſic: dūmō nō
ſe obligauerit ad ſuiciū tpale p̄ſtāduȝ: nec cō
mittiť ſimonia: ſi remittiť prio ſalariū: cū ꝯfer
tur poſtea bñficiū: qꝛ ſalariū erat ſub ꝯditiōe:
⁊ facta collatōe expirat obligatio. Sec⁹ ſi ꝓ
miſſio fuiſſet pura ⁊ ꝑpetua. Sȝ panor. putat
primū dictū Hoſt. ꝓcedere qñ p̄latus nō du
citur ad ꝯferēduȝ bñficiū principaliter ꝑꝑ ſer
uiciū tpale: vel ſpūale ꝑcipiendū. Sȝ quia ille
meretur: ⁊ cā impulſiua: ⁊ nō finalis ſit p̄ſta
tio ſeruicij. hec Panor.

¶ Quid aūt ſi obſequiū ē pure ſpūale qd̓ eēt 8
ipoſitū bñficio: R. Vl. tūc idubitāter ēt ex pa
cto pōt ꝯferri bñficiuȝ: ita ꝙ ille ꝓmittat tale
obſequiū: vtputa celebrādo talē ⁊ talē miſſaȝ
ex̄ d̓ p̄bē. c. ſignificatū. Sil'r ſȝ Hoſt. ſi alicui
p̄bēde vel bñficio eſſet ipoſitū onus: qd̓ q hȝ
teneať docē pueros: pōt fieri pactio. Sȝ ⁊ ali
cui p̄bēde cui nō ē ānexuȝ hoc onus cum va
cat: pōt iponi hoc onus. Recipe aūt canoni
cū ex pacto ſimonia ē ſȝ Hoſt. Itē ſȝ Guil.
cum duo ſacerdotes debēt celebrare miſſam:
vnus maiorē: alius minorē. ſi ex cā ꝯdicūt ad
inuiceȝ ꝙ vnus dicat miſſaȝ que alteri tāgit ⁊
ecōtra: licitū ē: maxie ex cā: qñ nullū p̄ciū: ſiue
tēporalis merces iteruēnit. Itē ſȝ Ri. in. iiij.
nō ē licitū ꝙ duo adulti baptizādi hāc pactō
nē inter ſe faciāt. Ego baptizo te: eo pacto: ꝙ
tu baptizes me: qꝛ i talib⁹ oīs pactio ⁊ ꝯuētio
ceſſare dȝ. ex̄ eo. tua. Dare ēt ex pacto aliqd ꝓ
ſacr̄o: q̄zuis ſpūale: eſt illicitū. ⁊ ſi nō omni eo
mō quo ⁊ dare tpale. tñ qꝛ ex eo ꝙ res emitur
a nō dño: eſt ꝯtra rōnē gr̄e. Dicere aūt orabo
pro vobis: ⁊ rogo vos vt ēt oretis ꝓ me: in
nullo ē rep̄heſibile: qꝛ nō emiť vel vendiť ſpi
rituale: cum nulla ſit pactio.

¶ De munere āt a manu qd̓ ē pecunia: large 9
ſumēdo pecuniā ꝓ rebus mobilibus ⁊ imo
bilibus: q̇ tēporaliter poſſidētur. i. q. iij. totū.
Nō ſm Dur. in. iiij. Munus a manu: aut eſt
tale ⁊ tantū ꝙ p̄ſumiť inclinare affectuȝ ad col
latōneȝ rei ſpūalis ꝑꝑ ipm: ⁊ tūc p̄ſumitur ſi
monia. vl' hoc tā parū ē ꝙ nō p̄ſumitur icli
nare affectum ad collatōnem rei ſpūalis: ⁊ tūc
nō eſt ſimonia. Et hoc quidem veruȝ eſt quo
ad iudiciuȝ eccleſie: que de exterioribus iudi
cat: ſed quo ad deum ſemper eſt ſimonia: cuȝ
ꝑꝑ qd̓cūqȝ tpale q̄ztūcūqȝ etiaȝ paruū datur
ſpūale. Ad iudicādum autē de ſimonia: cū du
bitatur. vtruȝ cum quis corrupta mente dede
rit munera ſm Dur. attendenda ſunt p̄cipue
quatuor: que in iſtis verſibus ꝯtinētur. Mu
nerib⁹ dādis: attēdas q̄tuor iſta. Quis dans?
qs ve petēs: q̇ res: que cā petendi. Prouer
biū eſt: nec omnia: nec oēs: neqȝ ab oibus. qꝛ
valde inhumanū ē a nemine recipe velle. ſed
oia: ⁊ ab oibus viliſſimū. ſed eſculētuȝ ⁊ po
culētū qd̓. j. triduū cōſumi poteſt recipe licet.
ex̄ de reſcriptis. c. ſtatutum. li. vj. Conſidera
ri dȝ prio: qd offeratur? Item quale offeratur?
Iteȝ a quo detur. ſ. an paupe vel diuite? Item

ad qd offeraſ? Jtē qua intētōe? Jtē q̄ztū? Jtē
qñ. ſ. tp̄s donatōis: an. ſ. inſtāte neceſſitate: uł
al's ꝯferaſ? Et ſm hoc p̄ſumiſ ꝓ τ ꝯ. extra. e.
τ ſi qōnes. Et pp hoc hēs an encenia īducāt
ſymoniā? Nā attēta quātitate modica: τ deſ
ſine pacto: τ abſq3 corrupta intētiōe ñ ē ſymo
nia. Al's i modico ēt cōmittiſ ſymonia. j. q. j.
iudices. Tho. ēt i quol3 dicit in diſpēſatōe ſa/
cramētoꝝ vel alioꝝ ſpūaliū: cū aliqua recipiū
tur: vt ſymonia euitetur: tria ſunt neceſſaria.
Primū vt fiat ex ꝯceſſiōe iuꝛ diuini vel hu/
mani: vel ſaltē pie ꝯſuetudis. Scōm vt ſit in
tētio pia τ nō corrupta. Tertiū ut ſit forma ho
neſta. ſ. vt nō requiraſ an̄ pij officij executio/
nē nc pactū iteruenire videatur: ſ3 ipleto offi/
to officio exigi pñt. Sic igiſ ſi iſta tria ꝯueni/
ant: ſecure archidiaconus accipiat palafrenū
ꝓ iſtallatōe abbatis. Nō ēt ſm Jo. de lig. τ
Inno. i. c. ad apl'icā. extra eo. ꝙ ſi ē ꝯſuetudo
ꝙ ꝓ ordie vel alio ſacr̄o deſ tm̄ an̄ receptiōe3
ei⁹: ñ ual3. imo ē corruptella: ēt ſi lōgo tp̄e ſer
uata ē: ꝙ ꝓ tali ordine deſ tm̄: nec pōt ꝯpelli
ad ſoluēdū: q2 ſi gratis dedit nō p̄iudicat: nec
nata ē obligatio. Si āt ñ gratis dedit: ſ3 vigo
re ꝯſuetudis nō valet: q2 fuit corruptella. S3
ſi ex ſtatuto vel ꝯſuetudine debeſ aliqd ꝓ or/
dine: uel alijs ſpūalib⁹ poſt receptionē eorum
valet: vt i ꝯſuetudine venetoꝝ: ubi q̄rta oium
mobiliū morientis daſ epo. Jn britānia vero
daſ tertia ps. Et pñt ad hoc cogi. Jdeo āt ve
neti dāt hoc: q2 nihil ſoluūt ꝓ decima. De hu
iuſmodi ꝯſuetudibus uide. s̄. Sepultura. j. in
pricipio. Jtē nō ꝙ ille q dat p̄bēdā uel aliud
bñficiū pricipal'r rōne ꝯſanguinitatis: vel pp
affectionē alicui⁹ amicitie tp̄alis: ſiquidē attē
dit ſolū bonū tp̄ale illius cui daſ τ nō alteri⁹:
q̄3uis grauiter peccet: nō tñ ſymoniā ꝯmittit:
q2 nō vendit cū nil accipiatur. Et ſi intēdit in
hoc aliqd̄ bonū in ſeip̄m redūdās: ſicut ꝙ ma
gnificetur p hoc: τ nobilitetur domus ſua: vł
ꝙ ipſe i ꝯſanguineis ſit fortior: vel ſi hoc pa/
cto vel intētōe bñficiū ꝯcedit: vt bñficiatus fa
ciat aliquā recōpēſationē tp̄alem ſibi vel ſuis
ꝯſanguineis: ſymonia ē ſm Tho.

10 ¶ De pecunia ſymoniace recepta: ſiue ꝓ ordi
ne dato: ſiue bñficio: ſiue ſepultura: vel ꝓ in/
greſſu mōaſterij: vel ꝓ pñtatiōe: quo ad pro
nos eccl'aꝝ: vel ꝓ mediatōe: vel ad hoc: vt ꝓ
curet qs ſpūalia alteri τ huiuſmōi qd fieri de/
beat? Dic ſm doc. ꝙ talis pecunia retineri nō
pōt: nec ēt reddi d3 illi q dedit: q2 turpiter de/
dit: ſ3 d3 dari illi eccl'e in cuius ꝯtumeliā data
ē. extra eo. de hoc. vñ ſiquis ordinatus ē non
hñs bñficiū: pecunia ab eo recepta ſymonia/
ce: d3 dari eccl'e cathedrali. Si āt ordiatus eſt
ad titulū alicui⁹ eccl'e vel bñficij: illi eccl'ie vel
bñficio applicabiſ ſm Guil. τ Vl. Si acce/
pta ē pecunia vel alia res ꝓ eccl'a vel bñficio
illi eccl'e vel bñficio applicabiſ: niſi eccl'a eēt i
culpa: q2 illō tūc dabiſ pauperibus: ne eccleſia
de malo reportet lucrū. Et hoc ſi totū collegi
um ꝯſenſiſſet ſymonie. Et ſi talis tranſiret ad
religionē ex miſericordia poſſ3 ei reddi: vel ēt
ſi eēt talis paup: ut nō ſufficerēt ſua: uel etiā ſi
dediſſet ex ignorātia ſm Hoſt. Jdē uideſ dicē
du3 de pecunia ſymoniace recepta ꝓ alijs ſpi
ritualib⁹: vt. ſ. detur illi eccl'e in qua ꝯmiſſa ē:
ita tñ ꝙ nō reportet ꝯmodū qui dedit. Si ve
ro ꝓ igreſſu monaſterij pecūia ſit ſymoniace
recepta: τ capl'm fuit pticeps ſymonie: trāſi/
bit ſic igreſſus ad aliud monaſteriū ſimpl'r cū
illa pecunia ſibi reſtituta. Si ſolus p̄latus vł
aliqui τ nō capl'3: tūc tranſeūdo ad aliud mo
naſteriū: ſi ē ꝓfeſſus: illud ſcōm monaſteriu3
ad qd̄ tranſibit hēbit vſufructū illoꝝ bonorū
ipſo viuēte: mortuo aūt libere reuertentur ad
primū monaſteriū. qd̄ videſ hēre locu3 in his
que nō ꝯſumunſ vel diſtrahūtur vt ſūt poſ/
ſeſſiōes. Si vero diſpēſetur cū tali ꝙ remane
at in illo eodē mōaſterio: puto ēt ꝙ poſſit di/
ſpēſari ꝙ illa pecūia ſymoniaca remaneat mo
naſterio. Jta tñ ſi poſſibile ē ꝙ illi qui fuerunt
in vicio nō hēant vtilitatē: vel ēt qñ non pōt
pecunia ſymoniace recepta ꝯmode applicari
loco: vbi uel i cuius ꝯtumeliā data ē: puta q2 i
remotis ptibus: uel cū uideretur incōueniēs
illā ſibi dari: vel cū eccl'a hēretur quaſi ꝓ de
relicta paupibus pōt erogari.

¶ Vtrū eps cū ꝯſecrat uel uiſitat poſſit reci/ 11
pere ꝓcurationē? R. Dic. ꝙ moderatam pōt
recipe. extra eo. cū ſit. vbi dicūt Ber. Inn. τ
Ho. ꝙ eps hāc ꝓcurationē nō recipit ꝓ ali
quo ſacr̄o: q2 illō eēt ſymoniacū: nec rōne la/
boris: q2 eccl'a poſſ3 eē in ciuitate: τ tñ recipit
l3 nō laboret. extra de cēſi. uenerabili. Sed q2
iſta ꝓcuratio pmiſſa ē a iure ſicut τ alie ꝓcu
ratōes que ſiūt rōe viſitatōis. vñ nulla ſymo
nia ꝯmittiſ. Et ſi eccl'a pp paupertatē ꝓcura
re nō poſſet epm: ipſe ſuis ſumptib⁹ eccleſia3
ꝯſecrabit. x. q. iij. cauēdum.

12 ¶ Vtrū tp̄alia poſſint dari ꝓ vita eterna: vel ꝓ remiſſione peccatoꝝ: R. Dic. ꝙ ſic. Dan. iiij. Peccata tua elemoſinis redime.

13 ¶ Vtrū tp̄alia poſſint dari ꝓ redimēda vexatiōe in ſpūalib⁹: R. Panor. i. c. dilectus fili⁹. extra eo. ꝯprehēdēdo totā mām ꝙ aut querimus i tp̄alibus: aut i ſpūalibus. Pͦo cāu licite redimit̄ vexatio tā pro iure q̄ſito: q̄3 ꝓ iure querēdo: ſ3 recipiēs pecuniā ſic idebite tenet̄ ad reſtōnē. l. j. ⁊. l. ⁊ gnāl'r. ff. de calū. In ſpiritualib⁹ vero ꝓ iure querēdo: nō ē licitū aliquid dare: ēt vt ceſſet ipedimētum facti: q2 ille vel ambitioſus dādo pecuniā: vt facilius illud acqrat. Et ſic ꝓprie loqtur. c. mathe⁹. ex̄ eo. Nec tūc ꝓprie redimitur vexatio: ſ3 datur vt facilius acquiratur ius ſpūale. Pro iure autē queſito: aut ē i poſſeſſiōe illi⁹ iuris: ⁊ ſi moleſtet̄ de fcō: licitū ē aliqd dare. vt i. d. c. dilect⁹. licet recipiēs teneat̄ ad reſtōez. Si vero iuſte vexatur. vt q2 ep̄s vult cū iuſte deponere: uel alius iuſte accuſare: uel forte pretēdit ius in bñficio: ⁊ tūc vexato nō l3 aliqd dare: q2 nō redimit̄ tunc vexatio facti. vt extra eo. nemo. Aut nō ē in poſſeſſiōe illius iuris iā queſiti: ⁊ tunc vt hēat poſſeſſionē etiā illicite detētaz: non l3 aliquid dare. vt nōt Inno. i. c. ad aures. extra eo. ⁊ t3 gl. xvj. q. vij. decimas. Nā poſſeſſio ē quid ſpūale. Hinc ē ꝙ non cadit in laicū de preſcrip. cām. vel ſaltē ē ꝯnexa ſpūalibus propter admiſtrationē que inde ſeqtur. j. q. iij. ſiquis obiecerit. Puto tñ ꝙ ſi ꝓpter potētiaz aduerſarij: vel ipotentiā ſuā: nō poſſet illaz de facili ꝯſequi apud ſuperiorem: q2 tūc vt euitet magnū preiudiciū licite poſſet dare pecuniaz. Sicut in ſil'i de abſolutōe ab excōicatione obtinēda. de quo. j. §. xxij.

14 ¶ Que ſymonia ſit grauior: R. ſm Vl. ꝙ in munere a manu: q2 mun⁹ a manu magis proprie ē preciū: q̄3 ꝙ ab alijs duabus: l3 in omnibus cōmittatur ſymonia.

15 ¶ Vtrū liceat vēdere ſacra vaſa: veſtes: aquā bñdictā ⁊ huiuſmōi: R. ſm Vl. omia ſacr̄alia ordiata ad aliquē effectū ſpūalem vendi non pñt: vt aqua bñdicta ⁊ huiuſmodi: ꝑ quā venialia dimittūtur. Sicut nec ēt rōe materie p̄t vendi ſacramētum. j. q. j. placuit. S3 illa que ꝑticipatiue ſūt ſpūalia: vt calix ⁊ huiuſmōi: añ ꝯſecrationē ſimpl'r vendi pñt. Poſt vero cōſecrationē: alteri eccleſie ēt vendi pñt in eadez forma: dūmō intētio referatur ſolū ad tp̄ale ⁊ nō ad ſpūale. Al's ſymonia eēt ſm ipm Vl. S3 laico calix vēdi ñ pōt niſi ꝯflatus. Itē ſ3 Pe. d pal. nec ꝓ ſacr̄alib⁹ licitū ē aliqd recipere: vt ꝓ bñdictiōe abbatū vel abbatiſſarū: vel velatiōe virginū ⁊ huiuſmodi.

¶ Vtrū āt ſacerdos poſſit vēdere officiū portādi aquā bñdictā ꝑ ꝑochiaz: Dicit Guil. ꝙ ſi talis h3 ꝓ ꝯſuetudie: vt poſſit tale officiū retinere: ⁊ ꝑ ſe vel aliū exercē: ⁊ ꝓuētus recipe: nō ē ſymonia ſi illō qdem cōmittat ad firmā. Al's ſymonia ē uel ſaltē turpe lucrū. 16

¶ Vtrū ꝓ mr̄imonio liceat aliqd recipe: R. ſm Tho. ꝙ l3 matrimoniū ſit unū de ſacr̄is: licite tñ recipit̄ ⁊ datur pecunia abſq3 vicio ſymonie: nō ex eo ꝙ in tali ſacr̄o nō ꝯferat̄ gr̄a. vt nōt gl. j. q. j. qcqd. S3 ꝓpterea q2 matrimoniū ñ ē ſacramētū ſolū: ſ3 ē nature officiū: Et ſm hoc datur pecunia ꝓ mr̄ionio ad ſubleuādū onus eius: ⁊ nō iquātū ē eccl'e ſacr̄m. vñ ⁊ pro benedictōe nuptiaꝝ ꝓhibetur aliqd exigi: l3 ſponte oblatū recipi poſſit. extra eo. cū in eccleſie. Et Panor. in. c. ſuā. extra. e. reprehendit glo. ibi que dicit. ꝙ ſi illa bñdictio nō eēt ſacramētu3 ꝙ poſſet aliqd peti. S3 Panor. dicit ꝙ hoc ē falſu3: q2 nō ſolū pro ſacr̄is ſed ēt gnāliter pro officio eccleſiaſtico exercēdo: nō d3 aliqd peti. vt i. c. ad nr̄am. extra eo. Dicit tñ Guil. ꝙ ſi ſacerdos aliqs ad quem ſpectat bñdictio nuptiaꝝ nō vult dare lniaz alteri ſacerdoti ꝙ benedicat nuptias: niſi ꝓ pecunia. ſiquidē ñ itēdit vēdere lnia3 bñdictiōis ſed ꝓuidere ſibi de portiōe oblationū eū ꝯtingente nō ē ſymonia. Si tñ ex certa ſcia maiorē3 exigit ſūmaz: q̄3 preſumat̄ valere portio ei cōtingens: merito preſumi pōt ꝙ ipſam licētiam vēdere voluerit. 17

¶ An aūt ꝓ ſacr̄o baptiſmi poſſit dari pecunia: R. Panor. i. c. cū i eccl'e. extra eo. allegat glo. i. c. baptizādis. j. q. j. que cōcludit. ꝙ aut iſte baptizandus ē adultus: ⁊ nō d3 aliqd tribuere: ſ3 potius baptiſmū dimittere: q2 ex quo credit ⁊ nō deficit pro eo: quominus baptizetur. hētur ꝓ baptizato. ar. c. debitū. de bap. ⁊ i. c. ij. de preſ. nō bap. Vel baptizet ſeip̄m ſm gl. i. d. c. baptizādis. S3 Panor. dicit ꝙ hoc vltimū parū ꝓdeſſet: q2 dr̄ia d3 eē inter baptizātem ⁊ baptizatū. vt in. d. c. debitū. Ite3 dic ꝙ poterit ſe facere baptizari a laico: q2 a quocūq3 collatus ſit: t3. vt in. d. c. de ſū. tri. Si vero ē infans. tūc gl. ponit opiniones. Quida3 1 8

enim dicũt nihil eẽ tribuẽdum: ſed potius in/
fantẽ dimittẽdum ſine baptiſmate: q2 nõ dbet
quis peccare: vt infans acquirat vitã eternã⁊.
xiiij. di. qd ait loth. ⁊ ibi glo. ⁊. xlvj. di. ſicut.
Alij dicũt ꝙ licet nõ debeat dari: tamẽ poti⁹
q̃3 infantẽ dimittere ſine baptiſmate: pecunia
eẽt danda. Et hoc intellige quãdo non repe/
ritur aliqs qui ſciat baptizare. Et hoc cãu pu
tarem ꝙ licite poſſit dari pecunia: q̃3q̃3 illici/
te recipiatur: q2 iſte qui donat ductus neceſſi/
tate donat: nec vt emat ſpirituale: ſ3 potius vt
tollat impedimentũ illicite preſtitũ huic ſacra
mẽto. hec Panor. Secus tamen ſm Ri. de
alijs ſacramẽtis que ſine periculo dãnationis
ex cauſa poſſũt omitti.

19 ¶ Nũquid autẽ licite detur pecunia pagano
vt ſe baptizet? Quidã dicũt: vt dicit glo. in. c.
q̃3pio. j. q. ij. ꝙ licite põt dari. Exemplo beati
Silueſtri qui bona tẽporalia paganis pollice
batur: vt facerẽt ſe chriſtianos. Alij ꝯtra. S3
Panor. placet ꝙ aut ꝓpter paupertatẽ pa/
gani volũt venire ad fidẽ chriſtianã. ⁊ tũc li/
cite poſſ3 eis pecunia ꝓmitti. Nã multi iudei
diuitias maximas cõgregauerunt ex vſuraria
prauitate: ⁊ timẽt venire ad fidẽ: q2 o3 eos om
nia mala ablata reſtituere: hoc caſu licite puto
poſſe pecuniã promitti: vt veniãt ad fidẽ. S3
ſi non haberẽt propoſitũ veniẽdi ad fidẽ: niſi
ex cupiditate pecunie ꝓmiſſe: tũc puto opio/
nem contrariã ꝓcedere. Et ſm primũ mẽbꝝ
arbitror feciſſe Silueſtrũ. hec Panor. Sil'r
nec ꝓ confirmatõe: nec pro criſmate: nec pro
extrema vnctõe l3 aliquid exigere: ſ3 ſpõte ob
lata licite recipiũtur. Eius eim oblatio nullam
ingerit culpe maculã que nõ ex ãbientis pro/
ceſſit petitõe. j. q. ij. ſicut. Et ſi i his ⁊ in qui/
buſcũq3 alijs ſpũalibus aliqd ex cõſuetudie exi
gatur quaſi preciũ rei ſpũalis cũ intẽtiõe emẽ
di vel vẽdendi: ẽ ſymonia ꝑcipue ſi ab inicio
exigaẗ. Sed ſi accipiaẗ quaſi ſtipẽdium ꝓ cõ
ſuetudine approbata: nõ ẽ ſymonia. Si tñ nõ
ſit ei intẽtio emẽdi vel vendẽdi: ſed intẽtio re
feratur ad ſolam ꝯſuetudinis obſeruantiã. Et
ꝑcipue qñ qs volũtarie ſoluit. Jtẽ ꝓ euchari
ſtie collatõe nõ l3 aliquid exigere: vel ex pacto
ſeu quaſi preciũ dare. j. q. i. dictũ.

20 ¶ Pro celebratõe aũt miſſe tanq̃3 preciũ nũ/
q̃3 licitũ ẽ recipere vel dare. Sed ſ3 Rai. ſi ſa
cerdos teneatur celebrare: puta q2 hñs eccle/
ſiam vl' beneficiũ officiare tenetur: tũc exigere
eſt ſymonia. j. q. iij. vẽdẽtes. Si vero nõ tene
tur ⁊ deficit ei ſumpt⁹: põt accipe. j. q. j. iudi/
ces. Nã ⁊ opas ſuas locare põt: ſiue ad diẽ:
ſiue ad annũ ex̃ nc. p̃. vi. ſu. c. vltio. Sed ſi ſũ
ptus h3 ⁊ ad hoc nõ teneẗ: aut d3 facere gra/
tis: aut ceſſare. Al's facẽ vr̃ ex auaricia. Et l3
forte qñ nõ teneret ad iſta nõ eẽt ſymonia: eo
ꝙ nõ d3 ſuis ſtipẽdijs militare. tñ turpe lucrũ
ẽ qñ ſit ex auaricia: vel ſaltẽ h3 ſpẽm mali. Et
i quol3 predictoꝝ itelligas ꝙ ipe d3 gratis can
tare vel dicẽ miſſã: l3 aliqd recipiat ꝓ ſumpti
b⁹. Et idẽ itelligas d alijs officijs diuinis: vt
dictũ ẽ d miſſa. Con. Tho. Et Ri. i. iiij. dicit
ꝙ ꝓ ãniuerſario dicẽdo nõ l3 facere pactũ de
pecunia dãda. Si tñ ex deuotõne eccleſie daẗ
eccl'a tenetur ꝓ illis celebrare ꝓ qbus datur
ſm ꝙ ꝓ recepto bñficio magis ſe obligatam
videt. Et ſcl'ares q dãt vel dimittũt certã quã
titatẽ pecunie ꝓ miſſis ſeu ãniuerſarijs: initẽ
tes mori patrie: q̃3uis in huiuſmodi ex ſimpli
citate tal'r loquãtur ac ſi vellent emere: videẗ
ꝙ pic ſit iterpretãdũ pactũ eorum. ſ. ꝙ dent p
modũ elemoſyne: tñ ſũt admonẽdi de hoc: vt
nõ dent tanq̃3 preciũ miſſe.

¶ Vtrũ pro pnia ſeu cõfeſſiõe poſſit aliquid 21
exigi? Dic ꝙ nõ. j. q. j. quicqd. Et ſacerdotes
qui audiũt pꝛicipaliter intendẽtes lucrum pe/
cunie: ⁊ ſi nõ petãt ſymoniã cõmittunt mẽta
lem. Si ãt exigãt aliter nõ audituri ꝯmittunt
ſymoniã etiã ab eccleſia puniẽdã. d. c. q̃3pio.
Sacerdos etiã qui nõ vult dare lniam paro/
chiano alteri conſitẽdi niſi pro pecunia cõmit
tit ſymoniã ſm Rai.

¶ An ãt in abſolutõe ab excõicatõe vel ſuſpẽ 22
ſione vel iterdicto poſſit exigi pecunia ſine vi
cio ſymonie? Dic ꝙ ſi exigiẗ pecunia quaſi pe
na culpe ꝑcedẽtis ꝓ qua fuit excõicat⁹: ſuſpẽ/
ſus vel interdictus: factũ quidẽ non ẽ ſymo/
niacũ niſi intẽtio ſit corrupta. ſed ſi exigaẗ tãq̃3
ꝑciũ abſolutõis ſymoniacũ ẽ ſm Tho. Pe.
⁊ Poſt. Vide tñ gl. i. c. ad aures. extra co. q̃
dicit ꝙ excõicato l3 dare pecuniã ꝓ abſolu/
tõe: ſi iniuſte abſolutio ſibi denegaẗ: q2 tũc re/
dimit vexatõe3 ſuã. S3 Jnn. ibi t3 ꝯriũ. Non
eim ꝓ abſolutiõe d3 aliqd tpale ipendere: ſed
d3 hẽre recurſum ad ſuperiorẽ. Jo. an. dicit ꝙ
aut iſti iminet aliquod preiudiciũ ex dilata ab
ſolutione: vtputa q2 ſperatur eligi: vel debet
eligere: vel preſcriptio currit contra eum niſi
agat. Et tũc procedit opinio glo. vt dicaẗ po/

tius redimere vexationē. Aut non ē tale periculum: ⁊ tūc procedit opinio Inn. Et Pa nor. ibi dicit ꝙ hec opio ē ſatis equa. Et querit de alia. q. Statuto cauet ꝙ excōicatus ſoluat. x. libr. ꝓ quolibet mēſe quo ſteterit in excōmunicatione: nūquid ualeat tale ſtatutum? Hoſt. dicit ꝙ ſic: q2 nō exigitur hoc cāu pecunia pro abſolutōe ſ3 ꝓ ɔtumacia. Panor. tñ ɔſulit ut pri⁹ abſoluatur: ⁊ poſtea cogatur ſatiſfacere ſm formā ſtatuti.

23 An āt ꝓ ſacramēto ordinis poſſit exigi pecunia? Dic ꝙ ñ. extra eo. c. j. ubi dicit. d. An. Nota tres pſonas que requirūtur in ordinatione. ſ. epiſcopus: miniſter ⁊ notarius. Et ſicut pricipalis ordinatio deb3 eē gratuita: ita ⁊ omne accedēs debet eē gratuitum. Et de epiſcopo clarum ē ꝙ ſi recipiat aliqd ꝓ ordinatōe ꝑ pactionē: ɔuētionē uel exactionē. j. q. ij. q3pio. qnimo ſi deꝛ pecunia epo ne ordinet ꝑ ſymoniā: ſymonia ē ex pte ipſi⁹ epi: ſ3 ñ ex pte dātis ſm Can. Idē dicit panor. i. c. cū in eccleſie. extra eo. de eo q dat pecuniā epo: ut ſymoniaco nō ɔferat ſpūalia: ꝙ ſymonia ē ex parte recipiētis. Miniſter āt in ordinatōe uel ēt archidiaconus q h3 examinare ꝓmouēdos: uel ēt ille qui nōt ꝓmouendos: uel ille q rñdet in ſcrutinio ordinandi ſm formā. c. j. de ſcru. vel ille q legit euāgeliū. ſ. cū ſit ordiatio ſ3 Hoſt. qlibet hoꝝ ſi recipet pecuniā ꝓ illo miniſterio ſymoniā cōmitteret.

24 Quid autē de notario: an poſſit aliquid ꝓ ſuo labore recipe? R. Panor. in. c. j. extra eo. poſt gl. ⁊ doc. ꝙ aut notari⁹ h3 ſalariū de publico: puta ab epo: ⁊ nihil d3 exigere. Aut nō h3 ſalariū: ⁊ tūc aut ſuū officiū ē adeo neceſſariū in ordinatōe: ut niſi ipſe ſcriberet: ordo nō diceret rite collatus. ⁊ tunc cū officiū ſuum ſit de ɔferentibus ad ordines: nihil pōt exigere. S3 Panor. dicit ſe nō uidē ꝙ officiū ſcriptoris poſſit eē tale ꝙ neceſſario reqratur ad ordinē ɔferēdū legitie. Et iō ſimpl'r pōt dici ꝙ ex quo nō h3 ſalariū de publico: rite pōt pecuniā pro labore ſuo exigere. Et iſtud capl'm uoluit ſm Inno. tollere ɔſuetudinē quorūdā locorum in quibus omēs officiales ⁊ miniſtri petebant pecuniam.

25 Itē ſm Rai. q nō hñs titulū rogat pſbyterū ut pñtet eū ad titulu3 eccleſie ſue: promitt ēs ei ꝙ nūq3 aliquid i eccl'ia ſua petet: ſymoniā ɔmittit. extra eo. ꝑ tuas.

Itē ꝓ actu ꝓphetādi nō l3 accipe pecuniā quaſi pciū. vñ ⁊ ꝓphe ueteris teſtamēti rariſſime ēt ſpōte oblata recipiebāt ne vidē uiderētur ꝓphiaȝ. Et ſi recipiebāt aliqñ ad ſuſtētationē ipſoꝝ recipiebāt. j. q. j. iudices. 26

Itē paupib⁹ ñ ē dāda elemoſina ꝓ oratōe ab eis ſiēda: tanq3 ex hoc qs itēdat emere orationē eoꝝ: ſed ꝑ gratuitū bñficiu3 d3 intēdere ꝓcurare aias pauperu3: ad hoc ꝙ gratis ⁊ ex caritate ad orādum procedāt ſm Tho. Sed ſi detur ex pacto pecunia pro pſalterio dicēdo: ē expreſſe ſymonia ſm Pe. de pal. Non aūt ſi dareꝛ pro uigilādo ſupra defunctū. ſ. rōe laboris uigilie: eſto ꝙ ad vigilias ſequereꝛ dicere pſalteriū: aut alias oratōes ſm Hoſti. S3 cū ordinatio ē i eccl'a ꝙ qui vadit ad talē horam tñ hēat: ut ē in diſtributōibus quotidianis: ⁊ aliqs uadit ad illā pricipal'r cā lucrādi illō: ſymoniā ɔmittit mētalē: ſ3 ñ eā q̄ ab eccl'a puniꝛ: cū nulla pactio itercedat. ex eo. tua. ſ3 Archi. Nō tñ reſtituere teneꝛ pecuniā illā. 27

Itē ꝓ predicatōe nō l3 recipe pecuniā: ſed l3 predicāti uictum accipe ſm Tho. ⁊ Pe. de pal. vñ ille qui predicat pricipaliter hac intentione: vt hēat pecuniā vel laudē: vel fauorem popularē: ſymoniā mētalem cōmittit. j. q. iij. nō ſolū. S3 ſi ꝓ hoc paciſcitur: ſymonia ē q̄ ꝑ eccleſiā pōt puniri. Dicit ēt Tho. i quolibet ꝙ cū aliqui pretēdentes religionē: ſiue ſanctitatē petūt a ſacerdotib⁹ ꝙ ꝓcurent eis pecuniā in pochia ſua: ita ꝙ ſacerdos habeat inde certā partē. Si i hoc iteruenit pactū: ſymoniā ɔmittit ipe ſacerdos: q2 perſuaſio ſacerdotis ſpūal' ē. ⁊ crediꝛ ei eo ꝙ ē ſacerdos. Et ta3 ſacerdos q3 religioſi tñr de ſymonia. 28

Itē ꝓ vſu ſpūalis ptātis ſeu plature nō l3 aliqd accipe: cum eīm ille cui ɔmittitur ſpūalis ptās ex officio obligetur ad vſū ptātis ſibi cōmiſſe in ſpūalium diſpēſatōe: ⁊ etiā pro ſua ſuſtentatōe ſtatuta ſtipendia habeat ex redditibus eccl'aſticis. ſi aliqd accipet pro vſu huius ptātis nō itelligereꝛ locare opas ſuas quas ex officij ſuſcepti debito debet ipendere: ſed vendere itelligereꝛ ipm ſpūalē vſum gr̄e: ⁊ ſic eēt ſymonia ſm Tho. vñ nō l3 aliquid accipe ꝓ quacūq3 diſpēſatōne. Nec ēt per hoc ꝙ ɔmittit vices ſuas: nec pro correctōne facienda: nec pro ceſſando a correctione: nec pro minus puniendo peccatum: nec pro crimine celando iudici eccleſiaſtico: nec pro purgādo reo: nec ꝓ 29

viſitādo: q̄zuis ꝓcuratōēz liceat viſitāti reci/
pere: ⁊ dedicāti: nec vt minus digne reconci/
liet penitētē: vel vt digne penitētem repellat.
In oibus his cōmittit̄ ſimonia ex ꝑte dātis ⁊
recipientis: ſi fuit ex aliquo tpali. ſ. pecunia ꝑ
cibus vel obſequijs ſm Tho. ⁊ Pe. de pal.
⁊ ex̄ eo. nemo. Dare aūt aliqd ſupiori vt ſuet
iuſticiā i cā ſpūali ⁊ in iuriſditōne eccleſiaſtica
ſm Pe. de pal. ⁊ Ray. ſimonia ē. Et idem ē
dicēdū ſm Guil. ſi agat̄ ſup tpalib⁹: ⁊ pſona
iudicās ſit eccl'aſtica: que rōe eccl'aſtice iuriſ/
ditōis tenet̄ ad tale ius reddēdūz. Sz ſi iudex
ſit laicus ⁊ ſup re tpali iudicet: non ē ſimonia
lz al's grauiter peccet. Sil'r teſtificari i cā ſpi/
rituali: ſicut ē matrimonial'r: decimis ⁊ huiuſ/
modi ꝓ pecunia: ſimonia ē. In alijs aūt caſi/
bus ⁊ ſi nō ſimonia ſit: tñ iniuſtū ē. Et ex hoc
ſeqtur ꝙ cū ſigillū iudicis nō ſit niſi teſtimo/
niuz iudicij: nō apparet quō ꝓ ſigillo ſuo iu/
dex poſſit aliquid petere niſi forte expēſas exe
ſigillatoris ⁊ clericoꝝ ad hoc deputatorum.
Preſtare aūt ꝯſiliū vt iuriſpitus: vel pῑocīniū
vt ꝓcurator vel aduocat⁹: nō ſolū in cā tpali:
ſed ēt ſpūali ꝓ pecunia: nō ē ſimoniacuz: nec
peccatū ſm Pe. de pal. Doctor pro doctrina
pōt recipe pecuniā a ſcholarib⁹: nō quaſi ven
dēs veritatē ⁊ ſciāz: ſz q̄ſi locās operas ſuas:
qñ vz ad hoc nō tenetur ex officio. Nā ſi ad h̄
teneretur ex officio: itelligeretur ipſaz veritatē
vēdere. vñ grauiter peccaret: ſicut pz i illis q
iſtituūtur i aliqbus eccleſijs ad docēdū cl'icos
eccleſie ⁊ alios paupes: pro quo ab eccl'a bñ/
ficiū recipiūt: nō lz eis aliqd accipe ſm Tho.
Sz Hoſt. dicit ꝙ ſi ē magiſterio ānexū ſuffi/
ciens bñficiū vel ſalariū nō lz eis a ſcholarib⁹
aliqd exigere. Al'r talis ſimoniaz cōmittit. i.
q. iij. vendētes. Sponte tñ oblata recipe pōt.
Sz ſi nō ē ānexū tale bñficiū vel ſalariū ꝙ ſuf
ficiat ei: pōt accipe collectā ꝓ labore ſuo: non
ſolū ab extraneis: ſz etiā a clericis eccl'e: nō tñ
a paupere: cū ipe potius debeat pauperi ſub/
uenire. Et talis exactio nō dz eē coactoria: vt
ꝙ niſi ſoluāt expellet eos a ſchol': aut accipiet
res eoꝝ: ſed exponat inopiā ſuā.

30 ¶ Pro doctrina theologie aliquid accipere
dicit Pe. de pal. in q̄rto. ꝙ videt̄ ſimonia: ēt
ſi nō de alijs ſcientijs.

31 ¶ Magiſter ſi ñ vult ꝯcedē feſtū alicuius ſan
cti qō eſt colendū ad celebrādū niſi ꝓ pecu/
nia data: ē ſimonia: qꝛ vendit ſpūale ad qō te/
netur. d. c. vēdētes. Et ſi feſtū nō celebrandū
vult feriare: nec vult legere in eo niſi ꝓ pecu/
nia: ſimonia ē: ergo ꝯclude ſm Pe. d pal. ꝙ
pro lnia docēdi in quacūqz facultate: dare vel
accipe gratis oblatū: nec ꝓ labore: lz. Sz ſm
Ri. q̄zuis ꝓ dando talē lniaz exigere ſit illici/
tū: nō tñ ē ꝓpꝛie ſimoniacum. vñ gl. i. c. j. de
magi. dic̄ ꝙ ē quaſi ſimoniacū. Et hz Frā. de
zab. ſi eps ꝓ pecunia dat lniaz cūdi ad ſtudiū
mortal'r peccat qꝛ dat ꝓ ꝓcio: qō gratis dz. d.
c. vēdētes: ñ tñ ſimonia ē ibi: ſz turpe lucruz.

¶ Utrū cōmittat ſimoniā q debitori ſuo dat 32
aliqd ſpūale: vt recupet qō ſuū ē: R. hz Tho.
⁊ Al. ꝙ ſimoniā cōmittit.

¶ Utꝝ laicus: q recipit pecuniaz vt reſtituat 33
eccleſie decimā quā tenebat: ſimoniaz cōmit/
tat: R. ſm Hoſti. ſi laicus nō vult decimā di
mittere niſi ꝓ pecunia: ſimoniam cōmittit ex
ꝑte ſui: ſed eccl'a bene poteſt redimere.

¶ Utꝝ ſi aliqs ꝓ mea ordinatōe: vel promo 34
tōe pecuniā offerat: nūqd ego dicar ſimonia/
cus: R. hz Hoſt: ꝙ ſiqs offerat pecuniam vel
ꝓces ꝓ me: vel ꝓmittat pecuniā: ſi exp̄ſſe ꝯ/
dixi: ñ obſtat mihi. ex̄ eo. nobis. Secus ſi me
ſciēte ⁊ ꝯſentiēte: tūc dico iterponē volūtatez
meā. Et iō q̄ztūcūqz occultuz ſit: ſimonia ē: ⁊
renūciare debeo: ſi aiaz ſaluare volo. Si vero
ſit penitus me ignorante: ⁊ ab inimico vel ē e
ꝓmotōēz meā ipedire nō cōmittitur ſimonia
quo ad me ne ex dolo ſuo reportet qō intēdit
d. c. nobis. Si aūt amicus meus dedit pecu/
niā ꝓ ꝓmotōe mea ſimoniace ꝓmoueor. ſed
nō ſūc ſimoniacus ſū. ſ. cuz ſit me ignorāte: tñ
renunciare teneor. ex̄ eo. de regularibus. con.
Inn. Sz Al. dicit ꝙ ſi me ſciēte ꝓmiſſa ē pe
cunia ꝓ mea ꝓmotōne: quā poſtea ſolui: vel
ētiā ſolutā reſtitui: lz grauiter peccauerīz: ⁊ lz
i maleficijs ratihabitio retrotrahat̄ ⁊ mādato
ꝯpet̄: tñ pōt eps diſpēſare: qꝛ re vera non fui
ſimoniacus i receptiōe bñficij. ſicut nōt Tan.
Dicit etiā Inn. in. c. tanta. extra eo. ſiqs obti
nuit ordinē vel beneficiuz: alio dante pecuniā:
dūtamē nō ordinatori: nō eſt ſimonia etiam ſi
ſine pecunia nō erat obtēturus. Si aūt ordina
tus ipſe pecuniā ꝯdiſſet: ēt ſi ſine pecunia habi
turus erat ordinē ſimonia ē. Itē Guil. dic̄ q
dat pecuniam alicui ex familiaribus plati: vt
ſibi det ingreſſū ad ipſuz: cū intēdat qd ſpūale
vt ordinē vel beneficiuz obtineat: neuter ſimo
niā cōmittit. Sed ſi dat vt faciat verbū ꝓ eo

ad ꝑſuadēdū vl' ꝯſulēdū plato ꝺ̓ collatōe illi⁹
ſpūal': vterqꝫ ſimoniā cōmittit. i. q. v. ꝯcūqꝫ.
Pecuniā aūt: quā recipit mediator: ꝓ ſe reti/
nere nō pōt: ⁊ ſimoniacus eſt. i. q. i. ſiquis.
55 ¶ Vtꝝ ab ordinādo vel eligēdo aliqua cau/
tio vel ꝓmiſſio peti poſſit? ℞. ſcḋm Ray. Ante
ordinatōeꝫ ſeu etiā electōeꝫ ab eo q eligendus
eſt: nulla cautio vel ꝓmiſſio peti pōt. Et ſi p̄/
ſtat': ſimonia eſt: q̄ vr̄ ſacē ad h̄ vt eligat'. viij.
q. iij. talia. Sꝫ poſt electōeꝫ bn̄ pōt: q̄ tunc ni
hil ſperat ab eis: dūtamē nō fiat ex pactōe p̄/
cedenti. viij. q. iij. artaldus.

ſ Jmonia. ij.

q̄ꝫtū ad bn̄ficia: ſeu digni/
tates: ꝺ̓ quo plura habes in p̄cedēti
capitulo.

1 ¶ Quid ſi qs bn̄s a ſede apl'ica lr̄as ſup ꝓui
ſiōe alicui⁹ bn̄ficij recipiat aliquā pēſiōꝫ vl' ali
qꝺ bn̄ficiū vt renunciet lr̄is? ℞. ſcḋm Hoſt. Si
ex pactōne ꝑtiū ꝓ aliquo t̄pali fiat huiuſmodi
renūciatio: ſimoniacū ē. Si vero ex officio iu
dicis: vel bonis viris mediātib⁹ pure renūciet
⁊ ex altera ꝑte aliqd t̄pale det' ei: nō ē ſimonia
cū. ex̄ ꝺ̓ renū. ſanc. ⁊. c. veniēs. Sil'r ſi renun
ciet talib⁹ lr̄is ex eo ꝙ aſſignetur ſibi ſpūale. i.
bn̄ficiuꝫ: nō eſt ſimonia: etiam ſi ex hoc pacto
renunciet. Eſt. n. quaſi ꝑmutatio de ſpirituali
ad ſpirituale. Con. Inn.
2 ¶ Vtꝝ reſignare aliqd ſpūale ꝓ pecunia: vl'
ex pacto ſit ſimoniacū? ℞. ſcḋm Goſ. ſic. ex̄ co.
querelā. darc. n. itelligitur: qui qꝺ ſibi cōpetit
remittit. viij. q. iij. talia. Idem Hoſti.
3 ¶ Vtꝝ ab eo: q recipit' canōic⁹ vl' mōachus
vel ꝯſecrat' eps ⁊ huiuſmōi: poſſint exigi q̄dā
ex ꝯſuetudine? ℞. ſcḋm Vl. Si obtinet' aliqd tale
ꝑ extactōeꝫ iudicij: vel ꝑ violētiā: vel pactum:
ſiue an̄: ſiue p⁹: ſimonia ē etiā nulla ꝯſuetudīe
obſtāte. ex̄ eo. c. i. ⁊. c. ſic ꝓ certo. Si v̓o ſpō
te offerat' rōe ꝯſuetudinis: vl' caritat'. ēt ſi ſue
rint excitati ꝑ ſpūale bn̄ficiū: nō eſt ſimonia. i.
q. ij. q̄ꝫ pio. Et lꝫ illi: q ſolēt h̄ recipe: nō poſ/
ſint h̄ exigere ex ꝯſuetudine: tn̄ poſſūt monere
illos vt bonas ꝯſuetudines ſeruēt. n̄ tn̄ ꝺ̓bent
eos artare ꝑ ſubtractiōeꝫ ſacr̄oꝝ ⁊ huiuſmōi:
ſꝫ ſūt ꝑ ſupiorē cogēdi. ex̄ eo. ad apoſtolicaꝫ.
4 ¶ Vtꝝ poſſint recipi nūmi criſmales qui pro
criſmate dātur? ℞. nō excuſant' a crīe ſimonie
⁊ illi q rei nomē ⁊ t̄ps ſolutōis mutātes: nū/
mos quos p̄mo criſmales eo ꝙ ꝓ criſmate
ſeu criſmatōe darētur. ſcḋo paſcales. ⁊ tertio
ꝯſuetudinē medie q̄dragēſime nūcupant.
¶ Quid ſi aliqs dedit alicui laico aliquid vt 5
nō moleſtet: ſiue non impediat electiōem? ℞.
ſi nōdū erat ei ius queſitū: q̄. ſ. nō erat elect⁹:
credo ſimoniā cōmiſſaꝫ. Secus ſi poſtq̄ꝫ ele
ctus fuiſſet. ex̄ eo. dilectus. vide de hoc. ſ̄. c. p̄
cedenti. §. xiij.
¶ Quid ſi cl'icus q vult recipi in canonicum 6
alicui⁹ eccl'e det illi bona ſua? ℞. ſcḋm Inn. ſi lar
giat' cū ꝯditōe vel pacto vt recipiat' in canoni
cuꝫ: ⁊ illa retineat pro p̄benda: ſimonia ē. Si
vero pura intētōe deuotōis offerens rogat ꝙ
admittat': ⁊ ꝙ bona oblata liceat ſibi hr̄e ꝓ p̄
benda: ⁊ clerici pura intētione ꝯſentiūt: nō ē
ſimonia: ꝙ ſi dans tali intentiōe: ducatur prin
cipaliter vt ꝑ tēporalia hēat ſpūalia: ⁊ illi ali/
ter nō reciperēt eū: ex vtraqꝫ ꝑte ē ſimonia: ſꝫ
tn̄ mētalis. Con. Hoſ. De p̄bēdis āt quas ꝺ̓
nouo ꝯſtituit qs i eccleſijs pōt retinere iuſpro
natus i ꝑpetuū: vel ad t̄pus: vt ipſe vel here/
des ei⁹ p̄n̄tent quē volūt ad ipſas ſcḋm Guil.
Hoc tn̄ verꝝ ē ꝯſtōnis de ꝯſenſu epi ⁊ fra/
trū: ſi ibi ſūt aliq. Al's nō poſſet tale ius reti/
nere ſcḋm eundē Guil.
¶ Quid ſi in fundatiōe ipſius eccl'e fiat talis 7
ꝯſtō. Quicūqꝫ dederit tm̄ in redditib⁹ vl' tā/
taꝫ q̄ꝫtitatē ꝙ poſſint emi poſſeſſiones talium
redditūū recipiatur in canonicū: ⁊ qꝺ dederit
hēat ꝓ p̄benda. nūquid eſt ꝯſtō licita? ℞. ſcḋm
Guil. Si fiat ita ꝙ nō duret in ꝑpetuū: ſꝫ ad
tēpus: nec fiat in fraudē ſimonie: ⁊ ea ſit inten
tio ꝯſtituētis ꝙ nō pro rebus dandis: ſꝫ prin/
cipaliter ꝑꝑ cultum diuinū augumentandū: ⁊
ꝑꝑ deuotionē dantis recipiatur ad ſpiritua/
lia: poteſt tolerari: dūtamen ille qui recipitur
ſit dignus.
¶ Quid cū dicunt ſibi aliqui canonici maio/ 8
res. canonizemus nepotes noſtros. placeat ti
bi de meo ⁊ mihi placebit de tuo. vel de eo q
dicit. nūq̄ꝫ me viuente fiet aliquis canonicus i
iſta eccleſia: niſi fiat talis pro quo rogaui? ℞.
ſcḋm Ray. Simonia cōmittit' in vtroqꝫ cāu. i.
q. ij. q̄ꝫ pio.
¶ Quid ſi dicat vnus canonic⁹ alteri. Tu fui 9
ſti exauditus in vna petitōe: ⁊ ego debeo exau
diri in alia? ℞. ſcḋm Ray. ſi p̄ces ſunt ſpūales: n̄
eſt ſimonia. Si vero ſūt preces carnales: vel
ex pacto ꝯdam facto: vel nunc faciendo: ſimo
nia eſt. Idem Vl.
¶ Quid ſi pro pecunia recipiatur aliquis ad 10

ſeruiēdū hoſpitali ꝛ huiuſmōi: R. ſm Guil. Si i pdictis caſibꝰ cōſequat aliqđ ius ſpūale: ſimonia ē. Si autē ñ ꝯſequit: ſʒ recipitur ad h ſolū vt ſeruiat: non ē ſimonia. lʒ al's ſit turpe dare vel accipere pro talibus.

11 ¶ Quid đ illis q emūt victuʒ vnius mōachi ad totā vitā ſuā? R. ſm Guil. nō ē ſimonia, cū ex quo emptor nō cōſeqtur aliquod ſpūale.

12 ¶ Quid đ his q ꝯſāguineis ſuis ꝯferunt bñficia pricipaliter pp ꝯſāguinitatē? R. ſʒ Tho. Talis collatio illicita ē. ñ tñ ē ſimoniaca: qꝛ nihil recipit. Si tñ aliqs det bñficiū alicui h pacto vel itētōe: vt exinde ſuis ꝯſanguineis ꝓuideat: eſt manifeſta ſimonia. Et Guil. addit ꝙ ſi qs ꝯſanguineo ſuo bñficium ꝯfert: vt ipe ꝯferens magnificetur: vel fiat potētior: vel vt pentela eius exaltetur ꝛ huiuſmodi: ſimonia ē qꝛ reſpicit tēporalē vtilitatē.

13 ¶ Vtrū qui dat pecuniā vt eligatur i impatorem: vel rectorē alicuius ciuitatis ſit ſimoniacus? R. ſm Hoſt. ꝙ eſt ſimonia: qꝛ ptās ſpūalis eſt. Sed verius eſt ſm quoſdā ꝙ eſt turpe lucrū: nō ſimonia: qꝛ poteſtas terrena non eſt quid ſpirituale.

Simonia. iij.

quo ad fructus bñficiorū. Quid de epis q eccleſias ꝯferunt retētis ſibi fructibꝰ vel aliqua eoꝝ pte? R. ſm Ray. Diſtingue cū Inn. Nā ſi ille q dat bñficiū: anteq̄ʒ daret nō pcipiebat ꝓuētus: ſed ex datōe bñficij ꝯſeqtur eos: nō eſt dubiū interuenire ſimoniā. Si vero ante datōeʒ beneficij pcipiebat ꝓuētus: pōt qdem retinere ex iuſta cā ꝛ neceſſaria: ſʒ non poteſt tenere ſi ꝯueniat cū eo q recipit bñficiū: ſeu cum alio mediatore vt ꝯceſſo bñficio ipſe retineat ꝓuentus. extra vt ec. benefi. c. vt noſtrum.

1 ¶ Vtrꝫ clericus poſſit vēdere ad tps fructus bñficij ſui? R. licitū ē ad tpus modicū. ex̄ ne p. vi. ſu. c. ſi. Sʒ ad totuʒ tps quo vēditor tenet bñficiū nō ē ꝓhibitū. Nō tñ eſt honeſtū: itelligendo ſemp ita ꝙ nihil ſpūale iteruēniat. ex̄ de re. pmu. ad qōnes.

2 ¶ Vtrū epi vel prelati alij poſſint concedere vices ſuas ſub cenſu ānuo? Dic ꝙ non. extra ne p̄la. vi. ſu. c. i. ij. ꝛ. iij. Cū. n. tale ius ſit ſpirituale: nō ē dubiū ꝙ ꝓ eo aliqd dare vel accipere ſimonia eſt. Sʒ ꝙ epus cōmittat alicui pure ꝛ ſimpliciter vices ſuas ſub cenſu ānuo ꝛ tali vicario ꝯſtituat ſalariū: nō eſt peccatuʒ: ſed potius ad hoc tenet. xij. q. ij. caritatem. Et vt dicit Hoſt. ſic ꝓ cōmiſſiōe iuriſditōnis ñ lʒ recipe certā pecunie q̄ʒtitatē: ita minus licet recipe quotā. i. ptē ꝓuētus. Et nō ſm Hoſ. ꝙ p̄latus vł rector eccl'e pſbyteris illis quos ipe ꝯducit vel locat fructꝰ eccl'ie: pōt ēt ꝯmittere curā aiaꝝ: dūmō gratis ꝛ ſine pactōe aliqua: iteruenięte auctē epi. ex̄ de of. vi. ad hoc. Sine aūt auctē epi iminente ꝓfectōe neceſſaria poſſet cōmitti ad modicū tps p vnum vel paucos dies: ſed nō diu: qꝛ nec pegrinari poteſt ſine lnia epi. de ꝯſe. di. v. nō oꝫ. ꝙ ſi ꝓ pecunia cōmitteret vel locaret: ſimonia ē. Secūdo nō ꝙ cū p̄latꝰ vēdit oēs obuētōes eccl'ie: cōmodū iuriſditōnis trāſit cū alijs: niſi fuerit excepta iuriſditio per ſe: tñ iuriſditio vēdi nō pōt ſm Hoſt. Tertio nō ꝙ ſm glo. ſup. c. ij. ne p̄la. vi. ſu. p̄latus nō ſolū iuriſditōeʒ ſpūalē: imo ꝛ tpalē tñ vēdens: ſimoniā cōmittit. Qđ dictū ſm. d. An. itelligēdū eſt de iuriſditōe tpali quā qs hʒ ab eccleſia: q iudicatur qd ſpūale. vñ reſpectu eiꝰ a quo ipa iuriſditio depēdentiam hʒ: pōt iudicari ſpūalis: vel ānexa ſpūali. Qđ aūt dicit Inn. ꝙ vēdēs iuriſditōʒ tpalē ñ cōmittit ſimoniā: licꝫ al's grauiter peccet: itelligit đ iuriſditōe tpali: quā qs hʒ a ptāte tēporali. Quarto nō ꝙ cū loco tibi eccleſiam meā: ꝛ cū ſis pſbyter locas opas tuas vt ibi officies ñ habiturus ibi aliquā iuriſditōeʒ: ñ ē ſimonia. Et in hoc nō hʒ ꝓprie locuʒ locatio ꝛ ꝯductio. Sʒ pſbyter dꝫ gratis officiuʒ facere ꝛ ille gratis expenſas. Et ſm Hoſ. ſi locatio fiat vltra tpus vite locātis: nō valet vltra: qꝛ cl'icus i bñficio ꝯpat vſufructuario: q non eſt niſi ad vitā. xvi. q. vj. illud. Quinto nota ſm Inn. ꝙ cū locatio ſit vltra tpus vite locātis: ſi qdem ſit ſcā noie eccl'ie ꝛ vtil'r: ſucceſſor tenet ad illā. ex̄ đ ſol. c. i. Si āt locatio ſcā ē noie ipſius cuiꝰ ē eccl'a: ꝛ ñ itēdebat eccl'iam obligare: ñ tenet ſucceſſor. Sʒ ſi ꝯductor ſiue emptor iā aliqd ſoluit: tūc ſm Hoſt. tenet ſucceſſor hr̄e ratū inq̄ʒtū pecunia verſa ē in vtilitatē eccl'e. Sexto nō ꝙ lʒ rector eccleſie poſſit q̄nq̄ʒ eā locare vltra tps vite: nunq̄ʒ tñ canonicus pōt vltra vitā locare p̄bendā ſuā. Septimo nō ꝙ ſi cl'icus vel religioſus vēdat oblatū panē i altari a populo: vel cerā: vel alia ſibi data elemoſinal'r: vt fructꝰ decimarū: ñ eſt ſimonia: qꝛ ſpūalia nō ſūt: nec in aliquo peccat ſm Arch. Panē aūt benedictū vēdere eſſet

ſimonya

ſimoniacū: ⁊ multomagis ius pcipiendi deci mas: qꝛ ſpirituale eſt.

Simonia. iiij. circa funera.

1 ❡ An ꝓ exequijs defunctoꝝ aliquid recipi poſſit. vide. s. Sepultura ꝑ°. §. i.

2 ❡ Quid ſi apud eccl'az ſint diuerſa cimiteria: ⁊ taret ꝓ quāta pecunia qs ponat i tali cimiterio: R. ſm Hoſt. ſimonia eſt. ex͂ eo. audiuimus. Et eodēmodo ſi ꝓ pecunia crux ſpālis portet ad funus. d. c. audiuim⁹. Idem Dir.

3 ❡ Quid ſi clerici ꝯſueuerūt hr̄e lectū: vel pānos: equū vel huiuſmōi de moriente. ⁊ añ portōem faciūt pactū de redimēdo: R. ſm Hoſ. qꝛ h tpalia ſunt: licitū eſt. Sed ſi nollent ſepelire corpus niſi fieret eis cautio de redimēdo talia: ſimonia eſt. Sed i talibus prius ſepeliatur corpus: ⁊ poſtea agatur ꝯ heredes. extra eo. ad apoſtolicam.

4 ❡ Quid d̄ ꝓceſſiōibus quas faciunt aliq̄ eccleſie collegiate in exequijs mortuoꝝ data vel ꝓmiſſa aliqua pecunia: ſiue quacūq3 re tpali: al's non facturi: R. ſm Ray. Si tenentur ad huiuſmodi ex officio: ſic exigere aliquid ſimonia eſt. i. q. iij. vēdentes. Si vero nō tenētur ⁊ deficit ſumptus: tunc nō eſt ſimonia.

5 ❡ Utꝝ liceat ſtatuere vt ꝓceſſio fiat ꝓ pecunia: R. ſm Ray. Si ſtatutū fiat ꝑ verba affirmatiua: puta. Quicūq3 reliquerit collegio. x. hēat ꝓceſſiōe3. ⁊ al's ad eā nō teneātur: nō ē ſimonia. Si āt ſtatutū fiat ꝑ v͛ba negatiua: vt ꝙ nulli fiat ꝓceſſio niſi reliq̄rit tm̄: ſimonia ē: qꝛ tollit officiū pietatis. Con. Tho. ⁊ Ul.

Simonia. v. quo ad religionem.

1 ❡ Quid fiet qñ i aliqua religiōe aliq ingreſſi ſūt ꝑ ſimoniā: R. ſ3 Tho. ⁊ Ray. Si ſimonia fuit cōmiſſa ſciētib⁹ ipſis q recepti ſūt de ſuo mōaſterio d̄bēt expelli ſine ſpe reſtōnis ⁊ ad agēdū ꝑpetuā pniā3 ad locu3 artioris regule recludi. ex͂ eo. qm̄. Et ſi ñ iuenitur artior regula: debēt mutari i aliud mōaſteriū eiuſdē regule. Et ſi nō pōt cōmode fieri: fiat ad tps ⁊ poſtea recipiātur d̄ nouo. Si aute3 ſimonia fuit cōmiſſa ipſis ignorātib⁹: ſufficit ꝙ renunciēt loco: ⁊ poſtea poterūt d̄ nouo recipi: mutatis tm̄ prius priorib⁹ locis. ex͂ eo. ex iſinuatione. Et itelligūt Ray. ⁊ Guil. ꝙ p̄dict⁹ rigor ſeruādus ē ēt i occultis ſimonijs. ⁊ in foro penitētiali: l3 ñ ꝯſtet d̄ crie ꝑ inq̄ſitōe3: vl' in foro iudicij. ar. d. c. qm̄. qd̄ nihil loqt̄ de inq̄ſitōe vel accuſatōe. Intellige tm̄ occulta3 ſimoniā nec mētalē tm̄: q ꝓ ſolā pniā3 purgat̄: ſ3 ad ex͂ ꝓcedētē. ſ. ꝑ pactōe3: vl' ꝯuētōe3: vel aliud ſil'e. ⁊ ſi alijs ꝑſonis ſit occultū: cū talib⁹ etia3 ſm Ray. pōt dici ꝙ i fauorē religiōis ep̄s pt diſpēſare: ⁊ i ordine ⁊ i loco. Sil'r pōt diſpēſare capl'm: vel ꝑlatus eoꝝ: dūtn̄ ipi nō fuerint pticipes ſimonie: qꝛ cū ex hoc ſint puniēdi: nō debent ex eodē ſcō priuilegiū obtinere. Immo videt̄ amiſiſſe ptātē talē recipiēdi. Tales āt q ſic cōmiſerūt ſimoniā in huiuſmōi ⁊ pticipes ei⁹ ⁊ ꝯſanguinei q dāt dotes icurrūt excōicatōe3 ſ3 extra. Urbani. nec abſolui pñt niſi a papa. Dic̄ tm̄ Arc. ſ. ſe audiuiſſe: ꝙ martinus qntus habuit dicere ꝙ nō volebat has ꝑſonas icurrē has cenſuras pp dotes q̄ dātur monialib⁹ ꝓ igreſſu monaſterioꝝ. Et iō nō ꝙ ꝓ igreſſu religiōis monachoꝝ: ſeu monialiū ñ l3 aliqd exigere vl' accipe q̄ſi ꝑciū. Spōte tm̄ oblata q̄tacūq3 ſint: nō iteruenientc aliq̄ corrupta intētiōe: l3 accipe. Et in hoc omnes doc. ꝯcor. Licitū tñ eſt ſm Tho. pp deuotōnē: quā quis oſtēdit ad mōaſteriū: largas elemoſinas facere: vt facilius i monaſterio recipiatur. Sicut licitū ē ecōuerſo aliquē ꝓuocare ad deuotōe3 monaſterij ꝑ tēporalia beneficia: vt ex hoc iclinetur ad monaſterij igreſſu3: hec Tho. Qd̄ eſt itelligendū ita tamē ꝙ illud tēporale qd̄ datur: nō ſit principale motiuum ꝓpter qd̄ ꝯcedatur: vel q̄rat̄ religiōis ingreſſus: qꝛ tūc eſſet ſimonia. S3 ſi monaſteriu3 eſt tenue: ita ꝙ nō ſufficiat ſuis: an poſſit haberi intētio a religioſis illis recipiēdi temporalia? Quidā dicūt vt Ul. ꝙ i tali cāu: oblatis ſpūalibus gratis: pñt hr̄e intētōe3 recipiēdi tpalia ab ingrediēte ꝓ ſuſtētatiōe vite ipſius: ⁊ pñt etiā paciſci determinatā ſūmam tēporaliū. Et qd̄ videt̄ ꝯtrium ex dicto. c. qm̄. Ibi ſub ptextu paupertatis: intelligit̄ ſm Ray. cum hoc ſiebat in fraudē. Et pro declaratōe p̄dictoꝝ ponētur due ꝯcluſiōes: que cōiter eliciūt̄ a doc. Prima. ꝙ nulla pactio de tēporalibus debet iteruenire etiam ſi monaſteriū ſit tenue. Hoc etiam voluit Panor. in. c. nō ſatis. ex͂ eo. vbi dat theorica3 ꝯficiendi inſtrumentū qñ aliqua puella recipit̄ in monialē: vt nō detur aliquid ex pacto: ſed poſtea ex deuotione ſua ipa offerat aliquid monaſterio: vel pater. Secūda cōcluſio: ꝙ ſi mōaſteriū ē abundās: nullus eſſe

dz tractatus ꝺ̃ tẽporalib⁹ ĩ receptõe. Et hoc ẽ
ↄ̃ cõez abuſiõez: q2 q̃zto monaſteriũ ẽ abũdã
tius: tãto plus volũt maiores dotes. Sponte
tñ oblata pñt recipe. Et ſiqdẽ haberẽt itẽtõez
ad tẽporalia pꝛicipaliter: nulla tñ iteruenient
pactõe: vel ↄuẽtõe. ſeu exactiõe: ſm Ray. eſt
ſimonia mentalis: q̃ p ſolã pniam abolet: nec
icurrũt penas eccl'aſticas: ꝙ ſi puella gratis ẽ
recepta: ⁊ pentes poſt receptiõez nil volũt da
re monaſterio cum tñ ſit tenue: dicit Hoſt. ꝙ
moniales pñt agere ↄ̃ patrem ꝓ alimẽtis filie.
vel ſi pater ẽ mortuus: pñt ad ptem ſue here/
ditatis agere: vt in auc. ꝺ̃ ſan. epi. §. nullam.
coll'. ix. nec poteſt priuari legitima ꝓ ingreſſu
religionis: niſi ĩpa iuri ſuo renũciaſſet. Si ãt
nullũ fiat pactũ: ſed taxatũ ẽ q̃ztuz ingrediens
debeat dare ꝓ ingreſſu: ⁊ ſm hoc datur: ſimo
niacũ eſt: ⁊ reprobatur talis taxatio ſʒ Hoſt.
Idẽ ſi fiat pactũ ꝺ̃ ſeruãda ↄſuetudine. ex̃ co/
veniẽs. Idẽ ſi gratis recipiat: ⁊ poſtea ↄpel/
latur ad ſeruandã ↄſuetudinẽ. ex̃ eo. iacobus.
Hoc tamẽ ſm quoſdã intelligit qñ ↄpellitur
ab ipſis recipiẽtibus: qbus nihil dandũ eſt qñ
requirunt vt debitũ. Per ſupiorẽ tamẽ bene
poſſet ↄpelli ad obſeruãtiaz laudabilis ↄſue/
tudinis.

2 ¶ Siqs ſeruit religioſis pp ꝓmiſſionem ſibi
factã. ſ. ꝙ poſt certũ tpus recipiet ad religio/
nẽ: al's nõ recipiẽdus: ſimoniã vtraqz ps cõ
mittit. i. q. ij. q̃z pio.

3 ¶ Si recipiẽtes expꝛimũt ↄditõem de aliquo
dãdo: ⁊ recipiẽdus timens repelli ſi ↄ̃diceret
tacet: ꝓponẽs tñ i mẽte nihil dare: ſʒ Guil.
ingreſſus ſimoniacus reputat: q2 taciturnitas
habet pro ↄſenſu: exquo nõ ↄ̃dixit illicite pa/
ctioni. de re. iur. q tacet in. vj.

4 ¶ Itẽ cũ timẽs nõ recipi dicit abbati: ſi velle
tis me recipere darem vobis oĩa bona mea: ⁊
ſic habito ſup hoc ↄſilio: abbas cuz ↄuẽtu re
cipit eũ: ſm Guil. ſimonia eſt: ſaltẽ ex pte of/
ferẽtis: ẽt ſi nõ ĩtuitu ꝓmiſſiõis ẽ recept⁹ ſm
Tan. Con. Hoſti. ⁊ Ber. nec ibi põt rema/
nere niſi ſecũ diſpẽſet: tenet tñ ad aliud mona/
ſteriũ trãſire: ſi religioni ſe obligaſſet. Sed ſi
talis hoc ſimpliciter diceret: nõ ĩtẽdẽs p tẽpo
ralia accipe igreſſũ religiõis: ſʒ declarare intẽ
tõez ſuã. ſ. ꝙ ĩtẽdit trãſire cũ bonis ſuis: ⁊ re/
cipiẽtes ẽt ad bona tẽporalia pꝛicipaliter ñ re/
ſpiciunt: in foro pnie ñ video q̃re ſit ſimonia/
cus. Et ſi in foro cauſaꝝ. hec Arch. ſ.

¶ Itẽ ſiqs ꝓcurat ꝙ fili⁹ alicui⁹ recipiatur in 5
monaſteriũ ñ ſcã aliq̃ ↄuẽtõe: ⁊ poſt receptõz
tal' q ꝓcurat ſollicitat patrẽ illi⁹ vt ↄferat ali
qua monaſterio ſm Guil. ẽ qdẽ ſimonia. qñ
ille nõ ꝓcuraſſet aliter illũ recipi niſi q2 ſpera
bat illũ aliqd daturũ monaſterio: vel ſi tunc h
nõ ſpauit: tñ petit aliqd dari monaſterio ꝓ re
ceptõe ipſius. Sʒ ſi nõ ex hoc: ſed al's ſollici/
tat eũ ꝙ ſit deuotus mõaſterio: ſicut debʒ eſſe
ex deuotõe: ⁊ dilectõe orta ex receptõe filij cõ
ferat monaſterio: nõ eſt ſimonia.

¶ Itez monachi q dant aliqd abbati vel epõ 6
ꝓ pꝛioratib⁹ ſm Guil. ſi in illis pꝛioratib⁹ eſt
aliqd ſpũale: ⁊ li pꝛo: vel pp dicat apꝛetiatõnẽ
vel cãm principalẽ: ſimonia eſt. Itẽ ſi ꝓ rece/
ptõe alicui⁹ ponatur ↄditio ſeu pactio ex vtra
qz pte ingredientis ad religionẽ ⁊ recipientis
de aliquo dando: ſʒ anteq̃z recipiat vl' accepte
tur vtraqz ps reuocat ↄditõem ⁊ ſic gratis re
cipitur: ſm Guil. nõ eſt ſimonia. dũtamẽ ñ
ſit corrupta itẽtio: ꝙ nõ obſtante reuocatione
pꝛicipaliter det ingreſſus ĩtuitu temporaliũ: q2
tunc eẽt ſimonia: ſed mẽtalis tñ. Si aũt iã re
ceptus eſt ante reuocatõez: ĩpo fcõ eſt idign⁹
ĩpo monaſterio: q2 eſt ſimoniacus ingreſſus.
Itẽ ſiquis ꝓmittat alicui ꝙ poſt biẽniũ reci/
pietur: ſi tñ iterim didicerit talẽ artẽ: vel ſtete/
rit in ſcholis. Et ſic recipiatur tũc: ⁊ non ante
ſm. v̊ v̊. nõ eſt ſimonia: q2 pinde eſt ac ſi dice
ret/ Induem⁹ te ſi iteriʒ reddideris te idoneũ
ad adiſcendum tale quid. Puta ſi haberent
intentõem ad lucrũ tẽporale alicuius artis de
qua pactum fuit ꝙ diſcat: eſſet ſimonia. ſ. mu/
nus ab obſequio.

¶ Item ſiquis ſeruit in eccleſia vel hoſpitali: 7
puta ad pulſandũ cãpanã: faciendũ matriculã
⁊ huiuſmõi pro pecunia: ſiqdẽ tali officio ſit
ãnexũ ius ſpũale: eſt ſimonia ſm Ray. Sec⁹
ſi non eſt ãnexum ius ſpirituale. Sed ibi poſ/
ſet eſſe turpe lucrum qñ vʒ nõ eſt cõſuetuz ta
lia vendere vel emere. Sed ſi cõſuetudo ha/
beat talia locare ⁊ huiuſmõi: poteſt fieri. ix. q.
iij. ↄqueſtus.

¶ Quid de ↄfraternitatibus in qbus ſtatutũ 8
eſt: ꝙ nullus recipiatur niſi ꝓmittat vel iuret
ſe daturũ tñ ãnuatim: R. ꝙ cuz huiuſmõi cõ
fraternitates nõ poſſunt vere dici ꝙ ſint reli/
giones: ſʒ quedã ↄgregatões ad benefacien/
dum: nõ habʒ ibi locũ ſimonia. quin potius ſi
datio tẽporaliũ ab eis iponit ꝓ elemoſinis fa

cedis captiuis ⁊ huiuſmoi: laudabile ē: ⁊ tales ꝯfraternitates bone ſūt. xlij. di. ſiqs deſpicit. Et ſil'r ſi oẓ ꝙ ſemel i āno vel mēſe ꝯueniāt ad tractādū d̄ ſalute aie: ⁊ d̄ agēdis: ⁊ ꝑꝑ h ſiūt expēſe: iuſtū ē vt ponant iter ſe aliquam quātitatē. Jdeo tale ſtatutū vr̄ licitum. Tn̄ ad oēẓ ambiguitatē tollēdā ſm̄ Guil. tuti⁹ eſſet ꝙ huiuſmoi ſtatuta fierēt ſub forma affirmatiua: puta ſiqs dederit tātū recipiat i fratreẓ: ⁊ nō ꝑ verba negatiua. ſ. qui nō dederit tantuẓ ñ recipiat. Scd̄ʒ āt Ray. iuramētū i huiuſmoi nō apponatur ꝑpter periculū ꝑiurij.

ſ Jmonia. vj. de pena ⁊ diſpenſatōe.

1 Que ſit pena ei⁹ q ſimoniace ordinatus ē: R̄. ſm̄ Ray. nō recipit executionē: ⁊ ē ipo iur̄ ſuſpenſus quo ad ſe: ⁊ quo ad alios ēt ſi occultū ſit. ex̄ eo. tanta. Et nō ſolū eſt ſuſpenſus ab ordine: quē ſimoniace recepit: ſʒ ēt ab actibus oiuẓ alioꝝ ſm̄. ẏẏ. Jdeẓ Jnno. ⁊ addit ꝙ etiā in tēporalibus ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑdit adminiſtratōeẓ. lxxxi. di. eos. Jtē dẓ puniri depoſitōe ⁊ infamia: ſi de crimine ꝯſtiterit. ex̄ d̄ accuſa. inquiſitiōis. Jtē nō poteſt recipere pecuniā quam dedit: eo ꝙ turpiter dedit. xiiij. q. v. non ſane.

2 ¶ Que ſit pena eius q ordinē: vel bñficiū cōtulit ſimoniace: ⁊ eius qui fuit mediator: R̄. ſʒ Ray. ſi eſt manifeſtū: ipſo iur̄ ſuſpēſus ē etiaẓ quo ad alios. ex̄ eo. accuſatū. Si vero ē occultuẓ: ſuſpenſus eſt quo ad ſe tm̄: ſicut ⁊ quilibet criminoſus. ex̄ eo. ⁊ ſi qōnes.

3 ¶ Que ē pena ei⁹ q recipit ſimplex bñficium ſimoniace: R̄. ſm̄ Ray. Jn primis ē ſuſpēſus eo mō: vt dictū ē. ſ. proximo. §. Jteẓ tenetur renūciare bñficio ⁊ reſtituere oēs fruct⁹ ꝑceptos: ⁊ q ꝑcipi potuiſſent. xiiij. q. vj. ſi res. ⁊ d̄ reſti. ſpo. c. grauis. niſi illos quos expēdiſſet in vtilitatē eccl'ie. Nā ⁊ q deꝑdādi aio acceſſit ad negocia mea: hʒ actōeẓ ꝯ me. Et lʒ ñ habeat in id qd̄ ſibi abeſt: tm̄ hʒ i id in quo ego locupletior factus ſuẓ: vt. ff. d̄ ne. ge. l. ſi pupilli. §. ſed ⁊ ſiqs. Et eodē mō tenet ad reſtōneẓ ille qui nō cōmiſit ſimoniam: tm̄ alius pro eo ſciēter ꝯſentiente cōmiſit: vel ſi prius ignorauit: ⁊ poſtea quādo ſciuit non ſtatim renūciauit. talis tm̄ d̄ illis fructibus nō tenet quos ꝑcepit q̄ʒdiu fuit bonefidei poſſeſſor: qui ⁊ iaẓ cōſumpti ſunt: ſed de extantibus tenetur. C. de rei ven. l. certū. Cō. Goſ. Ho. ⁊ Tho. Jtē q̄ʒuis ſimoniacus i bñficio: ñ occultū ē: nō ſit ſuſpēſus ipo iure: ſʒ ſuſpēdēdus. i. q. iij. c. i. ij. ⁊. iij. Tamē rōe illius beneficij ſimoniace q̄ſiti: nō miniſtrabit ſine peccato: nec ſpūaliter: nec tēporal'r. Sʒ ſi notoriū eſt: ipo facto ē ſuſpenſus ab actib⁹ omniū ordinū: ⁊ ab adminiſtratōne tēporaliū: vt Jnn. dicit vt dictum eſt ſ. in primo. §.

¶ Que ſit pena ei⁹ q recipit bñficiū cum cura 4
vel dignitate ſimoniace: R̄. ſm̄ Goſ. ꝑter penas nūc dictas. Jdē iudiciū ē d̄ eo ſic d̄ illo q recipit ſimoniace ordinem. ſ. ꝙ ſuſpenſus ē: ⁊ quo ad ſe ⁊ quo ad alios. Cū ergo executiōeẓ ñ hēat: qcqd agit ſaltē d̄ illo officio: ſuſpenſus agit ⁊ aias decipit. ex̄ d̄ elec. dudū. el. ij.

¶ Quid ſi ipẓ mōaſteriū vel eccl'a fuit in cul/ 5
pa: vt ſi aliqs dedit pecuniā mōaſterio vt recipiat: R̄. ſm̄ Ber. ei dẓ reſtitui vt cuẓ ea aliqd̄ mōaſteriū itret: ne ſit oneroſus ſcd̄o mōaſterio: nec eccl'a vel monaſteriū cū tali fraude dẓ eē i lucro nec ⁊ eodē ſcd̄ dẓ ꝯſeq penaẓ ⁊ premiū. ff. de ne. ge. l. ſiue hereditaria.

¶ Quid ſiqs dedit pecuniaẓ ꝑ bñdo ordine: 6
R̄. ſm̄ Guil. ſi ipe ñ hēbat bñficiū eccleſiaſticū: dẓ illa pecunia cedere illi eccl'ie cathedrali in cui⁹ ignominiā data ē. Si vͦ hēbat titulū alicuius bñficij ad quē debebat gratis ordinari: illi beneficio reſtituenda eſt.

¶ Quis poſſit diſpenſare cū ordinatis ſimo/ 7
niace: R̄. ſʒ Ray. Si crimē ꝑpetratū ē neſciētibus ordinatis: tūc poſtq̄ʒ ſimpl'r renūciauerit i executōe ordinis pōt eps̄ diſpēſare. ex̄ eo. de ſimoniace: niſi pecunia fuiſſet ipi epo data: tūc ñ poſſet diſpēſare ꝑꝑ turpitudinē ſuaẓ: ſed papa. i. q. i. erga. Poſſet aūt ſucceſſor illi⁹ vl' alius ordinari⁹: vtpote ſi haberet domiciliuẓ vl' bñficiū i alio epatu: vel ēt archieps̄: q ēt in hoc cāu poſſʒ diſpēſare ſʒ Ray. Sil'r: cū illo q ſciēter ſuſcepit ordinē ſimoniace: ñ tm̄ miniſtrat: poſſet eps̄ diſpēſare i ordinib⁹ rite añ ſuſceptis: nō aūt i illo quem ſimoniace ſuſcepit: nec ēt ꝙ recipiat alios ordines añ diſpēſatōeẓ: q2 ꝑmotus eſſet ꝑ ſaltū. Con. Albri.

¶ Quis pōt diſpenſare cū illis qui recipiunt 8
ſimplex beneficiuẓ ꝑ ſimoniā: R̄. ſm̄ Ray. Si ignorātibus ipſis factuẓ ē: pōt eps̄ diſpēſare: vt ēt de nouo ꝯferat eis idē bñficiū: poſtq̄ʒ ei pure ac ſimpl'r renūciauerint. ex̄ eo. de ſimoniace. Hoc aūt intellige ſi etiā eps̄ ignorauerit. nā ſi ſciēter ꝯtuliſſet: non ipe: ſʒ ſuperior poſ

ſet diſpēſare. Si vero beneficiatis ſcientibus: ſolus papa pōt. ex͂ eo. de regularibus. Idem Tho. ⁊ Vl. Et ſm guil. itelligitur hoc: ꝙ cū talibus nō poſſit diſpēſari niſi ꝑ papā: nec in iſto bñficio: nec i alio ſi remanēt i ſeculo. Cō. Lan. ⁊ Hoſti.

9 ¶ In multis caſibꝰ ſimonie pōt ēps diſpēſare poſt legitimā pniaꝫ. Primo: cū illo ꝗ bñficiū vł ēt ordinē ꝯtulit ſimoniace: vł ꝗ fuit mediator ſimonie: dūm̄ ſit occultū. Itē cū eo ꝗ iterpoſuit p̄ces carnales: etiaꝫ ꝓ nō digno: nulla tñ interueniente ꝯditōne vel pacto. Et h̄ pōt ſi ipe ēps ab h̄ pacto ſit imunis. Alioqn metropolitanus. Intellige ſꝫ Guil. qñ talia ꝺ ꝯſuetudine ꝯperūt ei. Itē pōt ēps diſpēſare i ſimonia q̄ cōmittiꝛ circa exeqas defunctoꝝ. Iteꝫ i ꝯſecratiōe cimiterij ⁊ ſacroꝝ vaſoꝝ. In bñdictōe veſtiū. In bñdictōe criſmatis: aque bñdicte vel ſalis: aut panis bñdicti. In bñdictōnibus nubētiū. In oībus his ēps nō ē ꝓhibitus. Iō pōt. ar. ꝺ ſen. excō. nup. Et addit ſm Ray. ꝙ ēps pōt ēt cū illo diſpēſare: ꝗ ordinē ſimoniace recepit: ⁊ ñ miſtrauit in rite añ ſuſceptis. Itē cū eo ꝗ recepit ſimoniace bñficiuꝫ poſtq̄ꝫ reſignauit i executōe ordinū. Et ſꝫ gl. eius tā ſuſceptoꝝ añ bñficiū q̄ꝫ poſt: nō āt vt recipiat nouos ordines: niſi forte intraret religionē: ⁊ ſimonia eēt occulta. Secꝰ ſi manifeſta. Eſt āt occulta ſimonia: ꝺ q̄ ñ ꝯſtat ꝑ ſniaꝫ vel ꝯfeſſiōeꝫ i iudicio factā. Aut ꝑ rei euidentiā: q̄ nulla poſſit tergiuerſatōe celari ſꝫ. ꝺ. gl. Inn. ēt dic̄ ꝙ ſimoniaci i bñdictōibꝰ ⁊ huiuſmodi ſi occulti ſūt: lꝫ ſint ſuſpenſi quo ad ſe: ſic alij crioſi: tñ poſt pniaꝫ licite celebrāt. Sꝫ bñficiū qꝺ ſimoniace hitū ē: retineri nullo mō pt.

10 ¶ Quid ſi aliqs credit ꝓbabił̄r ſibi eē collatū bñficiū vel ordinem ꝑꝑ obſeqa: vł ꝑꝑ p̄ces carnales: a ſe: vel ab alio interpoſitas: R. ſm Ray. Si alꝰs erat idignꝰ dꝫ reſignare: qꝛ preces ſucceduͤt loco p̄cij. Si v̊o dignꝰ ē: nō tenet: ſꝫ ſufficit penitē ꝺ mala itētōne. ex͂ eo. c. ſi.

11 ¶ Vtrꝝ ēps poſſit diſpēſare cuꝫ eo ꝗ ē ſimoniacus i dignitate: R. ſm Inno. ex͂ eo. nobis. ꝙ ñ. Immo ēt cū nullo ſimoniaco ſciēter pt̄ ēps diſpēſare ꝙ ꝓmoueri poſſit ad dignitatē ēt ꝑ qua nō fecerat ſimoniā. i. q. i. erga.

12 ¶ Vtrꝝ ēpus poſſit diſpenſare cum electo ſimoniace ꝙ poſtea eligatur: R. ſi electio reprobata ē ꝑꝑ ſimoniā: ēt quaꝫ electus ignorauit: nec poſtea ratū habuit: nihilominus ñ poteſt ēps illa vice diſpenſare. Secus de ſimplici beneficio. ſ. quod nō ē dignitas: ſi ignorāter recipiaꝛ: qꝛ poſt reſignatōeꝫ ēpus diſpēſare pōt vt ei ꝯferaꝛ. ex͂ de elec. ſi alicuius. Circa tamē hāc māꝫ ſimonie multa inouata ſūt ꝑ multas extua. ſ. Martini. v. que incipit. Multe. Item in alia Eugenij. iiij. que incipit. Cum deteſtabile. Et i alia Pauli. ij. que icipit. Et ſi dñici gregis. que vltra cēſuras ibi poſitas ꝓhibet ne aliqs ꝯfeſſor ꝑ quaſcunqꝫ grās v̊bo vł ſcripto ꝯceſſas: vel ꝯcedendas audeat queq̄ꝫ abſoluere irretitū dicta ſimonia ſup ordinibꝰ vel beneficijs aſſignādis in curia vel extra cōtracta: vel etiā irretitū in aliqbus caſibus ꝯtētis in ꝓceſſu curie p̄terq̄ꝫ in mortis articulo. Et tunc iuxta modū qui ꝯtinetur in dicto ꝓceſſu.

¶ Et vt habeaꝛ clara notitia dictarū extrauagātiū ifra iſerētur. Et primo Martini qnti q̄ facta fuit i ꝯcilio cōſtātieñ vbi ſic dicit. Sacro approbante concilio declaramus ꝙ ordinati ſimoniace ab executiōe ſuoꝝ ordinū ſunt ipſo iure ſuſpēſi. Electōes aūt: poſtulatōes: ꝯfirmatōes: ⁊ quaſuis ꝓuiſiōes ſimoniace eccłarum: monaſterioꝝ: dignitatū: ꝑſonatuū: officioꝝ ⁊ beneficiorū: quorūcūqꝫ deinceps facte nulle ſint ipo iur. Nullūqꝫ ꝑ illas ius cuiq̄ꝫ acquiraꝛ. Nec ꝓmoti: ꝯfirmati: aut prouiſi faciāt fructus ſuos: ſꝫ ad illorū reſtōnē tanq̄ꝫ iniuſte ablatorū teneātur. Statuētes inſuper ꝙ dans ⁊ recipiens ipo facto ſententiā excōicatōis incurrāt: etiā ſi pōtificali: aut cardinalatus reſulgeat dignitate. Itē in alia extrauagāti facta āno ſcꝺo ſui pontificatus: facta Mātue que incipit. Dānabile. ꝯfirmat omnes excōicatōes: ſuſpēſiōes: priuatōes: ⁊ iterdcā: ⁊ alias cenſuras latas a ſūmis pontificibus cōtra ſimoniacos: quas vult icurrere ipo facto omneꝫ ſimoniacū occultū vel manifeſtū: vbicūqꝫ ſimoniam commiſerit cuiuſcūqꝫ ſtatus etiam ſi ēpatus aut cardinalatus vel quauis alia eccłaſtica vel tēporali ꝑfulgeat dignitate. Dictarū excōicationū ſuſpenſionum: ⁊ penarum abſolutioneꝫ ſibi reſeruans niſi in mortis articulo. Nec vult ꝙ virtute conceſſionis indulte aut cuiuſcunqꝫ facultatis abſoluendi conceſſe vel cōcedende a ſede apoſtolica poſſit abſolui niſi ſpāliter de peccato ſimonie auctoritateꝫ abſoluendi contineant. Hoc idem Eugenius in extrauaganti que incipit. Cum

deteſtabile data Rome apd̓ ſanctū Cryſogo
num ãno quarto ſui põtificatus. Et vltra pe
nas ab alijs põtificibus iflictas addit: ꝙ non
ſolū qui ſciunt aliquã ſimoniam cõmiſiſſe vel
procuraſſe: ſed etiã qui ſciũt qui fuerũt media
tores teneãtur reuelare pape uel eius camera/
rio vel cui ipſe duxerit cõmittẽdum per ſe vel
ꝑ alios q̃zcitius poterũt. Et ꝙ ñ poſſint abſol
ui donec reuelauerit. Idẽ papa Siſtus quar
tus in extrauagãti que icipit. Et ſi dñici gre/
gis. Vbi excõicat ſimoniacos in ordie vl̓ be
neficijs cõſequẽdis i curia romana vel extra.
Et ſic cõclude ꝙ omẽs ſimoniaci in ordie vl̓
beneficio ſolũ ſunt excõicati. Alij vero ſimo/
niaci nõ: ſed ipſo facto cadũt i penas ↄtra ip/
ſos latas a iure: d̓ quibus dictũ ẽ. s̃. in hoc. c.
quaſi ꝑ totũ. Nec ob. c. repiuntur. j. q. j. Nec
c. quicũqz ibi. ⁊. c. placuit. Ibidẽ ſimil̓r ⁊. c.
ex multis. j. q. iij. q: licet ſub anathemate pro/
hibeant: tamẽ loquũtur ſolũ de ordine ⁊ bene
ficio. Et ſic i nullo iure iuenitur excõicatio in
flicta ipſo iure ↄtra ſimoniacos: niſi vt dictũ ẽ
in ordine vel beneficio.
14 ¶ Sed queriẗ de qõe notabili. An nõ reuelã
tes pape ⁊c̃. iſtos ſimoniacos vl̓ mediatores
incurrãt penas inflictas per extrauagãtem cu
genij? Et dicẽdum ꝙ nõ: per notatas. s̃. Cõ
ſuetudo. §. xiiij. Vbi hẽtur ꝙ quãdo ſtatutuz
ſit a ſuperiore ⁊ non recipitur a ſubditis: imo
ſeruaẗ contrariũ. Et hoc ſit ſciẽte ⁊ patiẽte ſu
periore: qui fecit ſtatutũ. Ad tollẽdum tale ſta
tutũ ꝙ nõ liget nõ requiriẗ cõſuetudo preſcri
pta per. x. annos: ſed ſufficit ſimpl̓r vſus cõ/
trarius. Modo ad propoſitũ iſte extrauagã/
tes quo ad hũc caſum nũquã fuerunt ſuſcepte
ab iferioribus. Et iſte nõ vſus: fuit preſcript⁹
nõ ſolũ ſpatio. x. annoꝝ: ſed ẽt pluſq̃z. xl. ergo
⁊c̃. Unũ tñ nõ ſm Aſten. li. vj. ꝙ qñ ſimo/
nia ẽ ſolũ mẽtalis ſine omni pactõe ꝙ nõ li/
gatur talis aliqua predictaꝝ penaꝝ.
15 ¶ Sz quid d̓ taxis que ſoluũtur i curia: an cõ
mittaẗ ſimonia? R̷. ſm Archi. f. ꝙ in ſoluẽdo
ãnataz: ſeu primos fruct⁹ ꝓ bñficijs que ↄferũ/
tur i curia ꝓ faciẽdo alias expẽſas ꝓ bullis ex
pediẽdis vel diſpẽſationũ vel aliaꝝ grãꝝ: nõ
indicaẗ factũ i ſe ſimoniacũ: q: ñ ꝑ modũ apre
ciatõis ordinatũ ẽ dari: ſ; ꝑ modũ ſubuẽtiõis
curie. Iuſtũ ẽ eiz vt q ꝓ tota eccl̓a laborãt: ab
eccl̓ijs ſuſtẽteñ. Et ſil̓r papa ñ ↄmitteret ſi/
moniã ſi alicui cꝑatũ vel aliud bñficiũ cũ hoc
onere daret: vt annuatiz daret d̓ redditib⁹ ali/
cui pſone: vel loco certã ꝑtẽ ꝓ ſuis neceſſita/
tibus ſm Tho. Facit ad hoc ↄſuetudo anti/
qua romane curie: vbi fuerũt multi põtifices
⁊ cardiales laudabilis vite: ⁊ non mediocris
ſciẽtie. Itẽ dãdo pecuniã ꝓ bullis ↄficiendis
ꝓ bñficijs vel alijs gratijs obtẽtis ſm taxa/
tionẽ factã ab his ad quos ſpectat: nõ iudicaẗ
ſimonia: q: nõ datur ꝓ ſpiritualib⁹ cũ iam ob
tenta ſint: ſed pro labore ſcriptorũ: cũ non ſint
a curia al̓r ſalariati: nec ẽ ↄtra. c. ſicut epm. j.
q. ii. q: illud itelligiẗ qñ notarius vel ſcriptor ẽ
ſalariatus ſufficiẽter: vel etiã cũ ſcriptura ope
ratur ad ordinẽ vel beneficiũ recipieñ. Alias
ſine ea nõ hiturus: hoc autẽ nihil ad hoc ope
ratur: q: iaz obtẽtum ẽ.
¶ Sz qd de epis qi collatõibus bñficioꝝ ad 16
eos ſpectãtiũ petũt ẽt certam taxaz ↄſuetã vel
ſtatutã? R̷. ſi hñt ſufficiẽtes reddit⁹: vt decẽter
nõ ſm põpaz ſed ſm exigẽtiã ſui ſtat⁹ viuere
poſſint: nõ excuſanẗ a ſimonia. j. q. iij. ex mul/
tis. vbi ãt nõ ſufficiãt redditus vñr poſſe ex/
cuſari dictas taxas recipiẽdo. Ita tamẽ ꝙ ꝑꝑ
hoc nõ dent bñficia: nec aliquã pactõez faciãt
vel ↄuentionẽ. ar. j. q. ij. q̃z pio. Sz poſt colla
tionẽ factã idonee pſone pñt petere ad ſeruã/
dum ↄſuetudines laudabiles.

Societas.

¶ Pone qs ↄmit 1
tit pecuniã bona
fide alteri vt inde lucreẗ: ⁊ hẽat inde
partẽ de lucro: vtꝝ liceat? R̷. ſz Ale. de alexã.
ꝙ cõmiſſio pecunie fieri põt duobus modis.
vno mõ: q: ſit trãſlatio pecunie ſiue rei ↄmiſ/
ſe i toto vl̓ i ꝑte in dñium illius cui ↄmittitur:
⁊ ꝓ pecunia ſic ↄmiſſa nõ licet aliqd ſꝑare: ſi
cut nõ lz aliqd ſꝑare ꝓ re alterius. Scd̓o mõ
ſit ↄmiſſio pecunie vel alteri⁹ rei: ita ꝙ ñ trãſ/
fertur dñiuz: ſ; remanet tota res ↄmiſſa i dñio
ↄmittẽtis. Et hoc mõ ↄmittẽs põt ſꝑare lu/
crũ: ſicut de re ſua. Et ꝑ ↄñs qd̓ accreſcit ſorti
ſicut rei ꝓprie iuſto titulo poſſideẗ. Nec ẽ ſil̓e
de mutuo ⁊ cõmodato: q: in mutuo pecunia
ſtat i periculo illius q accepit: nõ ſic i pecunia
ↄmodata que ſtat in ꝑiculo ↄmodãtis. Et iõ
põt licite ſperare lucrũ ex pecunia. oportet aũt
ꝙ pecunia tota ſit ↄmodata: q: ſi partim eſſet
cõmodata ⁊ partiz mutuata: poſſet eẽ ibi vi/
cium vſure. Si eim aliqs cõmittit alicui. c. ita
ꝙ medietatẽ ei mutuet: ⁊ aliã medietatem ſuo
retineat dñio: ita ꝙ ille cui cõmittitur debeat

de illis negociari ad lucrū. Dico ꝙ huiuſmō lucrū hȝ viciū vſure: qꝛ ſpat ñ ſolū ex re ꝯmiſſa ſȝ ēt mutuata lucꝝ. Et iō ex mutui adiectōe generatur viciū in toto cōtractu.

2 Secūdo quero: quō in cōmiſſione talis pecunie ꝯmittat vſura. R. ſm Ri. in. iiij. di. xv. ar. v. q. v. ꝙ hoc ꝯtigit quadrupl'r. Pꝛio qñ capitale ⁊ lucꝝ ponūtur ſub certitudie. Scdo qñ capitale ponit ſub certitudie: ⁊ lucrum ſub fortuna. Tertio qñ lucrū ponit ſub certitudie: ⁊ capitale ſub fortuna. Quarto qñ vtrūqȝ ponitur ſub dubio. Pꝛimis trib⁹ modis accipiens vltra ſortē tenet ad reſtōem: qꝛ ꝯ̄ctus ſūt vſurarij ſiue directe ſiue indirecte: ſiue ipl'icite ſiue explicite. Et qꝛ de tertio mō non ē ita clarū ſicut de pꝛio ⁊ de ſcdo. ideo ꝓbo ꝙ dictū ē p. c. ſi. extra eo. vbi dr̄. Nauiganti vel eūti ad nūdinas: certā mutuās pecunie quātitatē pro eo ꝙ ſuſcipit in ſe periculū recepturꝰ aliqd vltra ſortē: vſurarius ē cenſendus: qꝛ niſi fuerit culpa vel neglig'ētia illius q accipit: raro accidit ꝙ pecunia quā mutuo accepit peat. vñ ille q in iſto cāu dat mutuo pecuniā: hȝ in fauorē ſuū illud qḋ accidit ſepe: nec habet ꝯtra ſe niſi illḋ qḋ accidit raro. Quarto mō accipiēs vltra ſortē aliqd reſtituē ñ tenet: qꝛ rōe veriſil'is dubij ꝯ̄ctus huiuſmōi excuſat. d. c. ſi.

3 Tertio quero quot modis variatur ꝯ̄ctus ſocietatis. R. ſm Alex. de alerā. ꝙ tripl'r. Aliqñ. n. vnus ponit tm̄ pecuniā: ⁊ alt operā coꝛporalē. Aliqñ vnus ponit pecuniā ⁊ opaꝫ: ⁊ aliꝰ pecuniā vel opaꝫ tm̄. Aliqñ ābo ponūt i ſocietate pecuniā ⁊ opaꝫ. Et i oibꝰ ſeruāda ē eqtas: ne aliqd fiat in fraudē vſurarū.

4 Et ex ꝑdictis pōt patere de. q. infraſcripta ⁊ erit. q. quarta in oꝛdine. Quid de his q tradunt mercatoꝛi. c. ducatos: eiſdē omnino reddēdos. Et ſi inde lucratus fuerit: tm̄ teneatur dare de lucro: vel det eis quātum eidē placuerit. Si vero nihil lucratus fuerit: nihil eis dare teneatur niſi tm̄modo capitale. R. ſȝ Bal. in. l. j. C. pro ſocio. ꝙ iſte cōtractus ſapit vſurariam pꝛauitatē. Et ideo quicqd capiunt de lucro minuit ſortē. Non enim ē iſta ſocietas: nec ex forma ꝯtractus: nec ex natura. Ex forma nō: qꝛ ē ꝯtractus mutui. Ex natura non: qꝛ ē ꝯtra naturā ſocietatis ꝙ vnus habeat caput ſaluū: ⁊ alius fructuꝫ. vt. ff. eo. l. mutuis. Et ideo illḋ qḋ legitur ⁊ notat i. c. p veſtras. de do. iter vi. ⁊ vxo. dȝ itelligi quādo pecunia datur ad ptē lucri ⁊ dānī: qꝛ ꝯ̄ctus tūc ē licitꝰ. Jo. tñ an. vt recitat Panoꝛ. i. d. c. p vr̄as. tȝ vt pecunia poſſit dponi apud mercatoꝛē cum hoc: vt capitale ſit ſaluū: ⁊ ꝙ d lucro ſoluatur certa ps. Et dicit Panoꝛ. hoc eē ſingulare dictū: ⁊ nō alibi poſitū. Et vide hanc. q. pleniꝰ tractatā p Hoſti. in ſū. vbi tȝ expreſſe valere pactū ꝙ ponēs pecuniā nō ſentiat dānū i capitali: qꝛ hoc pactū non ē ꝯtra ſȝ pꝛeter naturam ꝯ̄ctus. Pactū āt interpoſitū pꝛeter nāꝫ valȝ. vt. l. j. ff. depo. ⁊ in. c. vnico. d ꝯmo. Dicit tñ poſtea ꝙ ſi capitale eēt perdituꝫ cāu foꝛtuitoꝛ deberet deponēs in foro aīe remittere. Sed Panoꝛ. tȝ ꝙ talis nō ſit honeſta ⁊ licita ſocietas: qñ poſſet ꝯtigere ꝙ deponēs operā ſentiret dānū in opis amiſſis ⁊ i capitali pecunie qḋ ē ꝯ̄ naturā ſocietatis: cū ſocietas ſit quedā fraternitas. l. verū. ff. ꝓ ſocio. Et ꝓ hoc allegat bonā gl. in. c. pleriqȝ. xiiij. q. iij. que dicit. ad hoc vt ſocietas ſit honeſta ⁊ licita iter ponentē pecuniā ⁊ ponētē operā: oȝ ꝙ ponens pecuniā ſentiat de lucro ⁊ dāno. Idē videtur ſentire Jo. cal. i. d. c. ſi. Et ad. §. de illa. inſti. pro ſocio. qui multū obſtat. vbi dicitur valere pactū: vt alter nō ſentiat de dāno ſȝ lucro. R. Cal. ꝙ itelligitur: nō de capitali ſed de dānis ⁊ de lucris ꝯtingētibus: ſaluo capitali. vel dic ꝙ ille tex. procedit quo ad dantem operā. Eſt em licitū pactū ex pſona ipſius: vt ipſe nō ſentiat dānū. ſ. amiſſum in capitali. Ratio qꝛ ſentit dānum in opera. Nam tātum affert pecunia illius: quātū opera alterius. Quinimo vt dicit ibi tex. opera ⁊ induſtria poteſt eē tāta ꝙ valeret pactū ꝙ ipſe lucretur duas ptes: ⁊ tertiam habeat ponēs pecuniā. In dubio aūt cū duo contrahūt ſocietatē: ⁊ vnus ponit pecuniā: ⁊ alter operā: videt actū vt lucrū equaliter diuidat inter eos. De hoc ē glo. notabilis quā oēs tenēt i. d. l. j. Nec. d. c. p veſtras. ꝯ̄dicit predictis: cū non dicat ꝙ capitale debeat eē ſaluū: nec ē ſpeciale in pecunia dotali. vt quidā ſōniauerūt. Nec etiā credas ꝙ ſit licitū paciſci a pꝛincipio: vt deponēs hēat. x. pro. c. vel aliā quātitatē ſicut faciūt quedā vidue: credētes hoc eis licere a tex. in. d. c. p veſtras. cum opiniōe Jo. an. Nā nō licet ex pacto quātūcūqȝ minimū capere ex pecunia ſi ñ ſubijcit ſe periculo. xiiij. q. iij. per totū.

Et p predicta pȝ qd dicēdū de his qui mutuant pecuniā ad negociandum hoc pacto ꝙ 5

capitale ſit ſaluū. i. ſi ꝑit: ꝙ pereat mercatori: ⁊
ſi qͦd lucrū īteruenīat: illud diuidať? Et dic ꝙ
ꝯtus ē vſurarius. Et idē ē in effectu cū caſu
precedēti: ƺ ſub alijs verbis.

6 ¶ Quīto quero. Pone ꝙ aliqs ponit ī ſocie
tate opaƺ tm̄. Aliꝰ ponit libꝛ. xxx. ad tertiā ꝑtē
lucri ⁊ dāni: hoc ē ad lucrū ⁊ dānū. x. libꝛ. xx.
remanētibus ſemꝑ ſaluis. Hoc caſu poſito:
niſi ille q opaƺ ponit mercedē recipiat ꝓ labo
re quē ſuſtinet ꝓ ꝯmertio. x. libꝛ. quaꝝ lucꝝ ⁊
dānū ſpectat ad illū q pecuniā dedit: vſurariꝰ
ē q pecuniā dedit. Nā. xx. mutuauit mercanti
ꝓ ꝯmertio: x. ꝑtinētiū ad lucrū ⁊ dānū illiꝰ q
pecuniā dedit: cum ſit recepturus. xx. que non
ſtant ꝑiculo ſuo ſicut ⁊ illius qui operā gerit:
ergo eque bn̄ deberēt ſtare. xx. ad lucrū illius
q operā ponit: qꝛ qui hƺ onus: ꝯueniens ē vt
hēat emolumētū. Et ideo ſi iſte qui operā ge
rit nihil hēat pro mercede laboris exhibiti ī lu
cro: qͦd accidit illi qui pecuniā dedit: vſura cō
mittitur. qꝛ poſito hoc caſu: ille qui pecuniam
dedit nihil dƺ hēre ꝓ. xx. ad ſimilitudinē mu/
tuātis qui rōe mutui nihil pōt hēre vltra ſor
tem. Qn̄ eīm ꝯhiƀ ſocietas: ita ꝙ vnus ponit
pecuniā ⁊ alius operaƺ: licitū ē: dūtn̄ ſeruetur
eqtas ſocialis. Hoc āt n̄ ē ī ꝓpoſito: qꝛ ſi mer
cator recipiēs pecuniā ⁊ ponēs opaƺ: poſtq̄ƺ
emit merces ꝑderet eas: ꝑderet. xx. ⁊ operam
corporalē. Collator āt pecunie nō ꝑderet niſi
x. ⁊ nō opam corporalē. Caſus ergo nō ē lici
tus: ſed in fraudē vſuraꝝ factus.

7 ¶ Sexto quero. qd ſi vidua tradēs quātitatē
pecunie cū pacto ꝑ īſtrm̄ firmato: ꝙ merca/
tor eā accipiēs teneať ei reddē dimiduū vl' du
as ꝑtes lucri abſqƺ oī ꝑiculo capitalis: an re/
ſtituere obligeť huiuſmōi lucꝝ: ⁊ peccet mor
tal'r: cū tn̄ apd ſe intēdat firmit ꝙ qcqd de ca/
pitali dbite mercādo ſine illiꝰ culpa perdať: ſi
bi ꝑeat ⁊ n̄ mercatori: R. ſan. Ber. ꝙ iſta mu
lier reſtituere n̄ teneť ꝯpetēs lucꝝ exinde habi
tū. ƺ tn̄ peccat mortal'r: qꝛ ſe ipſaƺ diffamat ex
tali pacto vſurario: tam apd mercatorē: q̄ƺ ēt
apd ſciētes de hoc: cū det ipſis occaſionē ſcā/
dali. Et ēt ſi ipſa morte ꝑueniret dcō inſtrō n̄
dſtructo: hēdes ſui vellēt forſitā ꝙ ī ſuo robo
re manēt: cuiꝰ cā efficax ꝓculdubio ipa fuiſſƺ.
Et iō teneť intētionē ſuā auctētice notā facē:
ne forte morte ſubita ꝑoccuparetur.

8 ¶ Septīo quero. vtrū liceat tradere pecuniā
mercatori ꝑ mare nauigaturo cum pacto ꝙ ſi
nauis cū capitali ꝑiclitetur: mercator n̄ teneať
reddere tradēti capitale ſue pecunie. ꝙ ſi nō in
mari ƺ mercādo amiſſerit: ſibi ad totū capita
le reddēdū teneať. ⁊ ſi lucratus fuerit hēat ꝑtē
lucri: R. ꝙ ꝯtus iſte ē vſurarius. vt pƺ extra
eo. c. ſi. Et rō ē: qꝛ capitale pecunie ſoluƺ erat
ad periculū tradētis: dū mercator erat ī mari:
vel itinere. Et ſic ꝓ illo tꝑe tantū currebat ad
ſuū periculū. In actu tn̄ ⁊ vſu mercādi vel cō
mutandi ſolū currit ad ꝑiculū mercatoris cui
traditū ē. Et iō reſpectu illius actus ⁊ vſus ē
ipſiꝰ mercātis: ꝓpterea ꝑ talē actū ipſi lucratť
ſicut ⁊ ſibi ſoli ꝑdiť. Scdͦ ēt ī hoc cāu ē ine/
qualitas ⁊ iniuſticia: cū tradēs eligat ſibi me/
liorē ꝑtē: ⁊ mercatori velit deteriorē. Nā mul
to ſepiꝰ ī actu mercādi ⁊ ꝯmutādi amittūtur
merces ⁊ capitale: q̄ƺ amittāť ī mari vl' ī itinē:
ergo ꝯtus oīo illicitus ē. hec ſan. Ber.

¶ Octauo quero. Qn̄ vnꝰ pōit pecuniā tm̄: 9
⁊ aliꝰ opaƺ tm̄. Ex qbus ꝑtibꝰ iſti itelligant ſo
cij: tā ī lucro q̄ƺ ī dāno? R. Bal. in. l. j. C. pro
ſocio. ꝙ ex ꝑtibus equalibꝰ: niſi aliud actū ſit.
Et ē ratio: qꝛ ſocietas hƺ iſtar fraternitatꝭ. vn̄
ſicut iter fratres dƺ ſeruari equalitas: ſic iter ſo
cios. ff. pro ſo. l. ſi nō fuerint.

¶ Nono quero. Pone ꝙ in diuiſiōe ſocieta 10
tis poſt lōga tēpora: ⁊ multos ſudores prece
dētes nō inueniť niſi ſolū capitale ſaluū. An
totū illud capitale debeat hēre ille qui illud po
ſuit: an vero debeat equal'r diuidi? Glo. in. l.
j. C. ꝓ ſocio. dicit ꝙ dƺ equal'r diuidi: niſi ali
ud actū ſit. Et hoc de iure. De ꝯſuetudine āt
dicit ꝙ capitale dƺ eſſe ſaluū. Jac. de are. dicit
ꝙ nō ſolū de ꝯſuetudine: ſed ēt de iure ē ꝙ ca
pitale ſit ſaluū. Idem tƺ Bar. i. d. l. j. Quare
eīm ſocius meus dƺ hēre pecuniā? Et ſi dicis:
qꝛ ponit operā. Rn̄deo. ꝙ preciū oꝑe itelligiť
eē correſpōdens iteruſorio pecunie: nō āt ipſi
ſorti. Proinde ſi vnꝰ ponit cōmoditatē oꝑe:
equidē ⁊ alter ponit cōmoditatē pecunie: non
aūt ꝓprietatē. Finge eīm ꝙ vnus ponit ī ſo
cietate. x. milia: alius operā tantuƺ. Certe hic
nulla pōt eſſe ꝓportio: niſi de cōmodo opere
ad cōmodū pecunie: nō ad ipſam talē ſortem.
Propterea illud ē expreſſuƺ qn̄. ſ. in ſocietate
ponitur pecus ex vna parte ⁊ ex alia opera pa
ſtoralis. Ideo ſicut ibi ſola dāna vel cōmoda
in obuentōibus ſūt cōia: nō aūt ipm pecus:
vt. l. cū duobus. ff. pro ſocio. ſic hic vt dica/
mus ꝙ intelligať in dubio potius in ſocietate

poſit⁹ vſus rei q̃ʒ ipſa res? Et ad hoc facit ſo cidū ouiū: q2 fetus: lana ⁊ huiuſmodi diuidā tur: non oues ſocide date. Et licet capita ſint mortua: tñ̄ ſocietas in fetibus durat. ff. eo. l. ſi id qđ. Et hoc qđ dico ꝙ oues date in ſocidā nō ſūt cōes: itellige capitale ip̄m: ſi ieſtimatū datum ē. Et hec ē nā ſocietatis que ē quoddā intrinſecū oibus ꝯctibus: qđ nihil aliud ē q̃ʒ diſpoſitio quedā: quā lex vel cōſuetudo ſtatu it ſup ꝯtractū. vt. ff. đ pac. l. ſi vnus. Ang. tñ̄ de puſio in quodaʒ ſuo tractatu dicit ꝙ ſi aut ex pacto: aut ex ꝯſuetudine periculū capitalis erat cōe: tunc cōiter dʒ diuidi inter eos. Aut periculū nō erat cōe iter eos: q2 pactū de peri culo nō iteruenit: nec ex cōſuetudine etiā ē ꝙ periculū ſit cōe: ⁊ tunc totū capitale erit illius qui totum poſuit. Cōgruit hoc arbitrio boni viri: vt ille qui participaturus nō erat de peri culo: nō participet de ipſo capitali. Eſſet eim ꝯtra ius fraternitatis. l. verū. ff. ꝓ ſocio. Jteʒ cū ille qui pecuniā ponit: eius ꝯmoditatē cōi care dicat illi q opas tātū ponit. ⁊ ille q opas ponit cōicet fructū ſue pſone tm̄: ⁊ iđ capitale nō ē cōicādū. Et hec opio Ang. ſi bñ iſpicit nō vr̄ ꝯriari opinioi Jac. de are.

11 ¶ Decio quero. Pone ꝙ ip̄m capitale ē p/ ditū vel diminutū adverſa fortuna: nūquid il/ le qui ponit operā teneat aliqđ cōferre ei qui poſuit pecuniā? Exēplū in diminutōe. pona/ mus ꝙ ego poſui i ſocietate. xx. ⁊ ſint perdi/ ta. x. vtrū debeas mihi reficere. v. videtur ꝙ ſic: q2 dānum debet eē cōe. vt. l. ſi nō fuerint. ff. ꝓ ſocio. vñ ſi totū dānum eēt meū: eēt cō/ tra naturā ſocietatis. Contrariuʒ determinat glo. in. đ. l. ſi nō fuerit. dicēs ꝙ ille qui ponit operā ſuā nunq̃ʒ ſe obligaſſe videt ad dānuʒ ſortis. Sufficit eim dānū perditarū operaꝝ: Et hoc ꝓbat: q2 correlatiuorū ē eadem natu/ ra. vñ ſicut de capitali nihil lucrat operā po/ nēs: ita de capitali nihil dānificari dʒ. Si autē lucraret: ita ⁊ dānificari deberet. q2 de cōtra/ rijs eadē dātur regule. C. de fur. l. manifeſtiſ/ ſimi. Quidā aūt dicūt ꝙ aut pecunia ē ſtatim perdita: ⁊ tūc dānum dʒ eē cōe. Aut poſt ope ras preſtitas: ⁊ tūc ſufficit dānuʒ operaꝝ. Et hanc opi. dicit Ci. eē equiorē. Ja. aūt de are. dicit indiſtincte ꝙ dānum ē cōe. vt. ff. eo. l. cuʒ duobus. §. quidā ſagariaʒ. Bal. vero in. l. j. C. pro ſocio. dicit ꝙ quaten⁹ ē cōe lucrū: ca/ tenus ē cōe dānum ⁊ nō al'r. Et hoc videtur verius. Et hāc opi. tenet ſan. Ber. Nec pōt ꝯqueri ꝙ pdiderit operā manualē. Nā alius pdidit iteruſoriū pecunie ſue. Sed ſi nō appet qual'r ſit ꝯcta ſocietas: intelligit ꝯcta ſm cō/ ſuetudinē regiōis. Et inter mercatores ſʒ cō ſuetudinē iter mercatores. vt. ff. de edi. edic. l. ꝙ ſi nolit. §. q2 aſſidua.

¶ Undecio quero. Pone ꝙ i ſocietate vter 12 q3 ponit mittiʒ pecuniā ⁊ operā: ſʒ vnus ma iorem pecuniam q̃ʒ alter: nūquid partes lucri erunt equales equalitate ꝓportiōis? Verbi gratia. vnus ponit partes duas. alter tertiaʒ. Nam in lucro ⁊ dāno quilibet debet habere partē correſpōdentē ei qđ poſuit in ſocietate. Sed ſi de hoc nihil aliud expreſſuʒ ē: quaſi de hoc tacite iter eos actum eē itelligatur: vt qui plus oneris ⁊ piculi ſuſtinet: plus emolumē/ ti expectet. vt. ff. de reg. iur. l. ſm naturā. Et ita itelligitur. đ. l. ſi nō fuerit. in pricipio. qđ ē notabile ⁊ verū: niſi opera ⁊ iduſtria vni⁹ val de excederet operā ⁊ induſtriā alterius. puta ſi ſolus nauiget: ſi ſolus pegrinet: ſi per ſe pe ricula ſubeat: ſi ſolus ſtat ſitus ad apothecā ⁊ ſil'ia. vt. đ. l. ſi nō fuerit. vñ ad arbitriū iudicꝫ recurrēdū ē ac ſi hoc eēt expſſe actū. vt. ff. ꝓ ſocio. l. ſi ſocietatē.

¶ Duodecio quero. vtrū dānuʒ pſone illi⁹ q 13 ponit operas đbeat cōicari adiuicē? R. Bar. i. l. ſociū. in. §. ſocius. ff. c. ſūmādo illū. §. dicit ꝙ dāna ⁊ lucra ꝯtēplatiōe ſocietatis obueniē tia ſūt cōicāda. Sec⁹ ſi ꝯtēplatōe perſone ob ueniāt: lʒ ſocietas fuerit occaſio. Et dicit ꝙ il/ lud verbū. pp ſocietatē. pōt itelligi duob⁹ mo dis. Uno mō hoc ē ꝯtēplatiōe ſocietatis: tūc dāna ⁊ lucra veniūt cōicāda. vt. l. cū duob⁹. §. quidā. ff. eo. Alio mō pōt itelligi pp ſocie tatē. hoc ē ꝙ ſocietas fuit occaſio remota. ver bi grā. pp ſocietatē habui neceſſe accedere ad curiā pricipis. Et dū corā pricipe tractarē ne/ gocia placui principi: ex quo donauit mihi ca/ ſtrū: certe hoc nō fecit ꝯtēplatōe ſocietatis ſʒ pſone mee tm̄: lʒ nūq̃ʒ hūiſſeʒ nec acceſſiſſem niſi pp ſocietatē. certe iſtud nūq̃ʒ venit cōicā dū. vt i. đ. §. ſocius. in fi. Eodē mō in dāno: vtputa dū eſſeʒ abſēs ꝓpter ſocietatē: ꝯſangui neus meus fecit teſtamētū ⁊ iſtituit extraneū: qđ nō feciſſet ſi fuiſſem p̄ñs. vt. đ. l. ſociū. hec Bar. Et ſūt verba aurea que euacuāt totam mām circa hoc ⁊ ꝯcordāt. đ. §. ſocius. ⁊. đ. §. quidā ſagariā. qui videtur ꝯrij.

14 ¶ Tertiodecimo q̃ro. Quid ſi vterqꝫ ſocioꝝ
captus fuit: ⁊ vnus euaſit. ſ. ꝓpter ſuã indu/
ſtriã: nunquid illud qđ eſſet dandũ ꝓ ſua re/
demptõe imputabitur in ſocietate? Glo. i. d.
§. quidaꝫ. putat ꝙ teneatur ꝑtem dãni agno/
ſcere ille qui euaſit.
15 ¶ Quartodecimo. Quid ſi vnꝰ ab amicis re
demptus fuit? R̃ñdet gl. diſtinguẽdo: an aio
remunerãdi vt tũc agat: aut non: ſed donandi
aio: ⁊ tũc nõ agit. Sꝫ aliter in actiõe mãdati:
vt. §. nõ oia. i. l. inter cãs. ff. man. ⁊ ibi Bar.
Idẽ panoꝛ. in. c. cũ ꝓ cã. de ꝓcu. vbi querit.
Quid ſi ꝓcuratoꝛ icidit in latrones dũ iret ꝓ
facto dñi: ⁊ ab eis fuit ſpoliatus: vel i via fuit
ifirmitate oppꝛeſſus: nunqd poſſit huiuſmõi
dãna vel expẽſas factas iputare dño? Et ꝯclu
dit ſm doc. ꝙ nõ. d. §. nõ oia. Secũdo: quia
hec ſũt extrinſeca a mãdato ⁊ potius ſũt ipu/
tanda caſui foꝛtuito. Secus i duobꝰ ſocijs vt
dictũ eſt. Albꝛi. aũt dicit ꝙ mãdatoꝛ tenetur đ
his rebus quas nõ detuliſſet mãdatarius niſi
mandatũ ſuſcepiſſet. De alijs autẽ nõ agit ſi/
cut nec ſocius. Sed q̃ꝫtũ ad medicos bene eſt
ſecus. Et ratio eſt: qꝛ i ſocietate ius eſt frater/
nitatis. Secus in mandatoꝛe: vt ibi nõ. Et di
cit ibi Accur. ꝙ iterum ille. §. nõ omnia. đ cu
rialitate nõ dꝫ ſeruari. Et ſm aliquos: nec de
iuꝛ ſi in caſũ foꝛtuitũ incidat nõ incurſurus ni
ſi ꝓpter impletõnem mãdati pꝛincipaliter: vt
vult Inno. in. c. ſicut. el. iij. de iureiu. Et p. d.
§. nõ oia. videꝛ cõcludi ꝙ ſi legati amittunt in
legatiõe ſua equos vel vaſa argẽtea quocũqꝫ
caſu nõ reſtituũtur eis de publico. Et iõ cõſi
liũ ẽ ꝙ negẽt ſe hr̃e aialia ⁊ alia ⁊ oia neceſſa/
ria habeant a republica: ⁊ tũc nõ tenebũtur đ
cãu. Bar. tñ in. l. ſi ſeruus cõis. ff. de fur. cõ
cludit ꝙ aut illa ambaſiaria fuit ꝓcurata: ⁊ tũc
non dꝫ ſibi emendari: ſicut nec ꝓcuratoꝛi. d.
§. non omnia. Si vero nõ fuit ꝓcurata: tunc
aut poꝛtabant res nõ neceſſarias: vtputa ꝓ/
pter põpam duxerunt plures equos q̃ꝫ debe/
rent vel alias res: ⁊ tunc nõ debet ſibi emen/
dari: vt. d. l. ſi ſeruus. §. qđ vero. qꝛ eſt qđ eis
iputetur. Si vero poꝛtabant res neceſſarias:
tunc iſte res debent eis emẽdari. l. cum duo/
bus. §. dãna. ff. e. ⁊. d. §. quidã ſagariam. Et
Bar. dicit ita determinaſſe quẽdam ſolẽnem
doc. h̃ tamen dicit veruꝫ ſi dicte res ꝑierũt nõ
alias ꝑiture. Secus ſi alias fuiſſent ꝑiture na
turaliter.

¶ Quintodecimo quero. vtrũ vnus ſocioꝝ 16
poſſit paciſci vt duas ꝑtes lucri ⁊ vnã ꝑtẽ dã
ni ferat: ⁊ alius ecõtra. ſ. duas partes dãni ⁊
vnã ꝑtẽ lucri? R̃. ſm. d. Ang. ꝙ nõ: qꝛ vnus
ſocioꝝ nõ põt plus đ lucro ꝑticipare: q̃ꝫ đ dã
no: vt. l. mutius. ff. e. Siĺr nõ valet pactuꝫ ꝙ
deducto dãno vnus hẽat duas partes lucri:
alter vo vnã: niſi ille q plus hꝫ đ lucro: tñdeꝫ
plus pecunie: opis: aut iduſtrie i ſocietatẽ po
ſuerit: vt in. l. ſi nõ fuerint. ff. co. Nõ tñ ꝙ in
foꝛo ꝯſcie ſi p̃dicta pacta arbitrio boni viri ñ
faciũt deterioꝛẽ ꝑtẽ alterius: lꝫ ita vt qui plus
poſuerit pecunie: vel oꝑe plus hẽat. Et h̃ vꝛ
valde rõabile. Nõ tñ valeret pactũ: vt vnus
tm̃ lucrũ: alter tm̃ dãnum ſentiat. Eſſet. n. ne/
quiſſimũ genus ſocietatis: que leonina appel
latur: vt. d. l. ſi nõ fuerint. i ſi. Qđ verũ ẽ niſi
ille qui tm̃ oꝑas poſuit aliquid certum pꝛo ſua
opera vellet ſine dãno: qđ poſſet: nõ tanq̃ꝫ ſo
cius: ſed tanq̃ꝫ locatoꝛ.
¶ Ideo ſubinferꝛ alia queſtio. ⁊ ẽ. xvj. Ecce 17
negociatoꝛ q pecuniã recipit ad tractãdũ: dic
ei qui dat eã. ecce volo in fine pꝛo induſtria ⁊
laboꝛe meo. xx. firma hr̃e: ⁊ non in eis ſentire
aliqđ dãnũ. Nũquid licꝫ? R̃ndeꝛ lꝫ: ſꝫ iſte non
eſt ꝯ̃ctus ſocietatis ſꝫ locatõis: qꝛ ille negocia
toꝛ locat operas ſuas ꝓ illo p̃cio. Et iſto mõ
nõ ſentiet etiã đ lucro. Poſſet aũt ⁊ pactuꝫ fa
cere: ꝙ nõ ſolũ đberet hr̃e p̃dicta. xx. ſine vllo
dãno: ſed ẽt taleꝫ ꝑtem de lucro: ⁊ nullã de dã
no. Hoc itellige niſi dãnum contingat culpa
ipſius operaꝫ ponentis: vel eoꝝ quoꝝ opera
vtiꝛ: vt. l. itẽ queriꝛ. ⁊. l. ſi merces. §. qui colũ
nam. ff. loca.
¶ Decimoſeptimo q̃ro. Quid ſi do pecuniã 18
mercatoꝛi i ſocietatẽ ⁊ conuenio ſecũ ꝙ dabit
mihi certã ꝑtem đ lucro ⁊ nihil dico đ dãno?
R̃ndeꝛ. In hoc cãu diſtiguẽdũ ẽ: qꝛ ſi intendo
hr̃e lucrũ ⁊ nõ dãnũ: vſura ẽ. ex đ vſu. c. ꝯſu/
luit. Si aũt intẽdo ꝑticipare lucrũ ⁊ dãnuꝫ: lꝫ
de dãno nihil dicã: tñ ꝯ̃ctus licitus ẽ. Et lꝫ de
dãno non expꝛimaꝛ: intelligi tñ dꝫ de illo ſicut
de lucro: vt inſti. pꝛo ſocio. §. illud. Et ibi pꝫ
ꝙ idẽ ẽ ecõtra. vꝫ qñ tm̃ eſt expꝛeſſa pars dã/
ni: qꝛ idem itelligitur tacite etiam de lucro. Et
ſic intellige gl. ſingularem in. c. pleriqꝫ. xiiij.
q. iij. que diciꝛ ꝙ poteſt fieri pactum ꝙ peri/
culũ capitalis ſit cõe: vt itelligatur etiam đ lu/
cro: vt ſi in fine nihil inueniretur niſi capitale ſo
lum: tunc diuidatur ſm ꝙ pactum factum eſt

de periculo. Nã ſi tale pactũ faciẽs intẽderet
in fine ſi nihil aliud eẽt niſi capitale: ipſum to/
tum hẽre: illicitũ eſſet.
19 ¶ Deciooctauo quero: vtrũ ille qui tñ opas
ponit qñ ꝓficiſcit cã ſocietatis: vt nauigando
ꝛ circũcirca negociãdo: dbeat hẽre expẽſas d
corpore ſocietatis? R. ſm Bal. ꝛ Ja. d are. ꝙ
qñ ꝓficiſcitur cã ſocietatis dꝫ hẽre expẽſas de
corpe ſocietatis: exceptis his quas feciſſet do
mi. ar. ff. de peti. here. l. ſꝫ ꝛ ſi lege. §. qd aũt.
qꝛ nõ dr lucrũ niſi deductis expenſis. ff. ꝓ ſo
cio. l. mutius. Idẽ tꝫ Ci. Putarẽ tñ i huiuſ/
modi ſeruãdã ꝯſuetudinẽ ſiqua eẽt etiã in fo/
ro ꝯſciẽtie. Cũ ꝛ tacite videaẽ actũ qd fieri cõ
ſueuit. C. loca. l. licet.
20 ¶ Decionono quero ꝓ quibus ꝑtibus teneã
tur ad ſolutionẽ pẽſionis funditi vel apothe/
ce ꝯducte ſocij ex diſpibus partibus? R. ſꝫ. d.
Ang. ꝙ locãti tñr ꝓ equalibus ꝑtibus. Jn/
ter ſe tñr ꝓ rata ſocietatis. Et ita diuidere de
bent dictũ debitũ mercedis: ſicut diuidũt pri/
cipale ꝛ ſꝫ diſpes partes. ita determiat Bal.
in. l. j. C. pro ſocio. vbi etiã dicit ꝙ ſuppelle/
ctilia ꝛ maſſaritie dicte ſocietatis diuidi debẽt
ſm diſpes partes.
21 ¶ Vigeſimo qro. Pone ꝙ ego ꝛ tu ꝯtrim⁹
ſocietatẽ duraturã quinquẽnio: hoc pacto ꝙ
ego ponã. M. ꝛ tu operã: vel ꝙ ego ponam
merces valẽtes. M. ꝛ tu opaꝫ. Deide cãu for
tuito añ qnquẽniũ pierunt: nunqd ego cogar
iterato ponẽ? Bl. i. l. j. C. ꝓ ſocio. dicit ꝙ nõ
qꝛ finita ẽ ſocietas. Jtẽ qꝛ vr actũ ſolũ de po/
nẽdo ſemel ꝛ ñ plˀies. vt. ff. ꝓ ſocio. l. ſi ſoci⁹
ꝓ filia. §. nec ſi prior. Jdẽ tꝫ do. Ang.
22 ¶ Vigeſimoprio quero. Pone ꝙ pactum ẽ
int duos. ꝙ vnus ponat. M. ꝛ alter operas.
ꝛ de his. M. reſtat parũ caſu fortuito. vnde
operarius nõ vult ponere operã vel rem ſuã
que magna ẽ cum re ſocij que parua ẽ. Quid
iuris? R. Bal. i. l. j. C. ꝓ ſocio. ꝙ talis fouet
eqtatẽ. vt. ff. de admi. tu. l. ita aũt. in pricipio.
23 ¶ Vigeſimoſecũdo quero. Põe ꝙ duo ſũt
ſocij oium bonoꝝ: puta fili⁹ legitimus ꝛ ſpu
rius. Mõ pater iſtituit heredẽ filiũ legitimuꝫ.
Querit vtrũ aliqd acqratur ſpurio? R. Bal.
vbi. s. ꝙ ſic: nõ ratõe relicti ſꝫ ſocietatis. tex.
ẽ nõbilis. ff. de li. le. l. ſi is qui duos. Et iſta ẽ
cautela qñ pater vult aliquid de ſuis bonis ad
ſpuriũ trãſferre: ꝙ faciat eos inuicem ſociari.
Predicta putat ibi Bar. vera: niſi appareret
de fraude ex aliqb⁹ ꝯiecturis: tũc. n. oino filio
auferent. vt. l. j. C. d nã. li. ꝛ ibi dr i tex. Aliuꝫ
modũ reliquẽdi ſpurio vide. s. Fili⁹. §. v.
¶ Vigeſimotertio. Pone ꝙ plures ſũt ſocij 24
oiuꝫ bonoꝝ: vnus iſtoꝝ ex vſuraria prauita/
te acquiſiuit multa: ꝛ cõicauit ſocio ſeu fratri.
nũquid eps poterit cõpellere iſtum fratrẽ cũ/
dẽqꝫ ſociũ ad reſtitutionẽ vſuraꝝ? Dic ꝙ ſic.
vt. ff. eo. l. qd cim. hec Bal.
¶ Vigeſimoquarto: vtrũ liceat tradere pecu 25
niã: puta. c. ducatos hoc pacto ꝙ accipiẽs te
neatur tradẽti lucꝝ vel dãnum rñdere ſm ꝙ
ſiˀes. c. ducati apd Jo. lucrabũtur vel ꝑibũt:
cum tñ accipiens dictos. c. duca. eos accipiat
mox in ſuis neceſſitatibus expendẽdos? R. ſã.
Ber. ꝙ nõ. Cuius ſnie vr eẽ Jnn. ꝛ Jo. an.
in. c. ſi. de vſur. qꝛ talis pecunia oino vr hẽre
in ſe rõem mutui: nõ aũt capitalis ſeu ſortis:
qꝛ tunc i pacto eẽt ꝙ eam accipiẽs teneret ſo/
lis mercatõibus fidelˀr deputare qd minime ẽ
ſm caſuꝫ propoſitũ. Nam talis pecunia aut ẽ
tradita per modũ mutui: ꝛ ſic ẽ vſura. Aut ꝑ
modũ depoſiti: ꝛ tunc ipſa ſola dꝫ reddi abſqꝫ
lucro. Aut ꝑ modũ capitalis: vt. ſ. emptioni/
bus ꝛ mercatõibus dputetur: nec hoc poteſt
eẽ: qꝛ pactũ ſupra poſitũ repugnat. Multi ta/
men doc. tenẽt ꝙ ꝯctus ſit licitus. Et hoc ve
rum ſi illud petatur tanqꝫ itereſſe: puta qꝛ vo
lebat oino oẽs duc. i ſocietatẽ ponere: ꝛ ad in
ſtantiam amici ſibi oñdit: dũmodo ſm Po.
pericula ꝛ expẽſas in ſe recipiat. Scdo ꝙ pri/
cipalˀr non intẽdat lucrari per hãc viam ma/
gis qꝫ per viã mercãdi. Tertio ꝙ nõ ꝯtrahat
pactum ad ſemꝑ: ſꝫ ad aliqd tẽpus rõnabile.
Quarto ꝙ ille nõ ſit in tam arta neceſſitate ꝙ
merito ex pcepto teneretur illi gratꝭ mutuare.
qd qñ ſit vide. s. Elemoſina. j. Quito ꝙ hoc
qd accipit vltra ſortẽ: ſolum accipiat tanqꝫ in/
tereſſe. Alˀs ꝯctus non eẽt licitus. Et hoc fa/
cit ad limitationẽ aliquaꝝ qõnum poſitaꝝ. j.
Vſura. j. §. xv. ꝛ ſe.
¶ Vigeſimoquito. Pone. Mutuat quis in 26
venetijs. c. vt ex inde. cxx. recipiat i cipro hoc
pacto ꝙ ſi iſta. c. vel merces ex eis empte i ma
ri vel in terra periclitẽtur: non teneaẽ reddere
niſi. l. Si vero nõ piclitẽtur denarij vel mer/
cationes: teneatur ad pdicta. cxx. R. Poſt. ꝙ
ꝯctus ẽ vſurarius: qꝛ aut recipiẽs expẽdit pe
cuniam illã in mercibus: aut nõ. Si nõ ergo
mutuãs vult lucꝝ qd iſte nõ facit: qd omnino

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA

·Societas

iniuſtum ē. Si expēdit: tūc certū ē ꝙ merces
ex pecunia iſta ēpte ſūt ipſius mutuū accipiē/
tis: i cuius dn̄ium ⁊ pecunia ipa trāſierat. Et
ſic ſequeret̄ ꝙ mutuās vellet lucrū factū ex re
nō ſua: qd̄ oino illicitū ē. Con. Rai.

27 ¶ Vigeſimoſexto. Pone. Recipit quis pe/
cuniā vltra mare vehēdam ⁊ ibi reddendam
pro certo ſibi precio cōſtituto: nūquid cōmit/
tatur vſura? R. ſm Inno. extra de vſur. c. ſi.
ꝙ non ē vſura ſiue in ſe recipiat periculuꝫ qui
portat eā: ſiue nō: q2 operarū ſeu cuſtodie lo/
catio ē. Idē Hoſti. Nec ob. d. c. ſi. q2 non ē
idem caſus: q2 receptū vltra ſorteꝫ: de quo in
d. c. ſi. dicit̄: mutuū directe cōcernit: qd̄ prohi
betur luce. vj. Sꝫ hic nō ſic: q2 nō ꝓpter mu
tuū: qd̄ ibi non ē: ſed ꝓpter ſecuritatē factam
lucrū accipit. Dicit tn̄ Inn. ꝙ vbi nō accipe/
ret preciū tm̄ vt portet: ſed negociator mutuo
dat eā: vt cū illa negociet̄ tūc eēt vſura: q2 pe/
cunie nullus ē fructus ſi teneatur i archa: nec
deterioratur in vſu.

28 ¶ Vigeſimoſeptimo. Pone ꝙ quis tradat
c. mercatori: ſic ꝙ in mercādo: capitale currat
ad periculū ipſius tradētis: ita ꝙ quicqd mer
cādo vel alio iculpabili modo ꝑdatur: perdit̄
creditori ipſius capitalis: lucrū autē ē fixum.
Et in tali caſu certū ē ꝙ mercator cui capitale
traditū ē emit totū futurū lucrū capitalis pre/
dicti tāto precio quātū probabilitas futuri lu/
cri cū vtilitate ꝓpria pōt ratōabiliter eſtima/
ri. Talis quidē ꝯctus ſm quoſdā eſt illicitus:
Tamē ſꝫ Sir. ol. licite pōt fieri. Et hoc mul
tiplici ratōe. Prio ratōe ꝑiculi. Nam in tota
mercatione fienda ex hoc capitali: capitale ad
periculū tradētis currit. Secūdo ratōe lucri:
q2 totū lucrū qd̄ prouēturū eſtimatur ꝓbabi
liter aliquē valorē hꝫ: q pōt aliquo precio iu/
ſto eſtimari: ⁊ ꝑ ꝯn̄s ēt iuſte vendi. Tertio ra
tione dāni vitādi: q2 iſte qui dat ſuū proprium
capitale: iuſte pōt exinde exigere itereſſe. Idē
pꝫ a ſimili. Pone eim ꝙ aliquis tradat alicui
equum ſuū ad ſeptimanā ſub precio cōpetē/
ti: vt cōducat cuꝫ in prelijs ⁊ alijs neceſſarijs
ſuis. Tandē ille cui equus traditus ē emit to
tum futurū lucꝝ annue ꝯductōis equi. Sicut
eim hic licite emi pōt: ita ⁊ ibi. Credo igit̄ ꝙ
ratōe ꝯtractus hic nulla ꝯmittatur vſura: niſi
hoc fieret in fraudē vſurarū: ita ꝙ illud capita
le non eēt vere ſm rem traditā pro capitali: ſꝫ
potius ꝓ mutuo ⁊ ad vſurariū lucrū.

¶ Vigeſimooctauo. Pone mercator quidā 29
mittit ꝑ mare ſeu ꝑ terrā aliquas mercātias:
⁊ nolens total'r ꝑiculo ſe exponere querit ali/
quē q ď ꝑdictis mercibus faciat ei ſecuritatē:
vꝫ ꝙ ſi aliquo cāu perdātur de ꝑdictis oibus
ſatiſfaciat ei. huiuſmodi aūt ſuſcipiēs periculū
tale cū mercatore cōuenit manual'r recipe ali/
quas pecunias ꝓ quolꝫ. c. valoris ipſaꝝ mer
cantiarū. Queritur vtrū talis ſecurans poſſit
inde licite recipe tale lucrū? Breuiter dicēduꝫ
ē ꝙ ſic: ⁊ expientia teſte ex tali ſecuritate reſul/
tat cōe bonū: ⁊ vtilitas maria reipublice. Itē
iſte ꝯctus vr̄ eē ꝯtractus locatōis: q2 mittens
merces illas quaſi locat ipſaꝝ cōductionē illi
ſecurāti vltra mare cū ſuo ꝑiculo ⁊ equa mer/
cede. ſed certe qd̄ datur pro locato merces eſt:
non vſura.

¶ Vigeſimonono quero: an licitus ſit ꝯctus 30
P. tradit. I. cētum ad fidel'r operādū in ſua
arte vel mercātia cū pacto ꝙ in fine anni totā
recipiat ſortē cum tribus partib⁹ lucri: ſi qd̄ lu
crum fuerit factū: deductis tamē prius expen
ſis ⁊ eſtimatōibus laboris ipſius Io. Et ecō
uerſo ſi dānum euenerit in mercantia vel arte
vl't ſentire detrimētū triū partiū ⁊ Io. quarte
ꝑtis tātum ſentiat? R. ſan. Ber. ꝙ nō: q2 ſi cō
tingat talē pecuniā ſiue merces emptas ex il/
la diuino iudicio ꝑiclitari: ipſe Io. ſentiret dā
num quarte ꝑtis: q2 quicqd cōtingat: quarta
ꝑs ſortis ipſi petro reddēda ē. ꝓpterea qcqd
ipe Pe. ꝯſequit̄ lucri de illa quarta ꝑte que n̄
ſubiacet eius ꝑiculo: vſurariū ē. Qd̄ aūt rece
pit de tribus partib⁹ que pertinēt ad eius pe
riculū: licitū ē. Erit igit̄ talis ꝯtractus licitus:
ſi addatur in pacto ꝙ ſi aliqd̄ dānum ſine cul
pa ipſius Io. euenerit ꝙ ad ipm Pe. itegra
liter ꝑtinebit. nihilominus tale dānum Pe.
a dicto Io. nō tenebitur acceptare: niſi Io. iu
ridice ꝓbauerit. Et nota pro declaratōe pre/
dictoꝝ ꝙ ſan. Ber. in multis caſib⁹ ſupra po
ſitis ⁊ ſimilibus fuit in opiniōe ꝙ ponens ali
quā quātitatē pecunie i ſocietatē ad hoc vt ca
ſus ſit licitus oꝫ ꝙ retineat in ſe periculuꝫ to/
tius capitalis. Sed vt dictū eſt. ſ. glo. xiiij. q.
iij. in. c. pleriqꝫ. ē in ꝯtrariū que vult ꝙ poteſt
fieri pactū in ꝯtractu ſocietatis ꝙ periculū ca
pitalis ſit cōe. Et hoc ēt ſentit Panor. in. c. ꝑ
veſtras. de dona. iter vi. ⁊ vxorē. Et ideo di/
cēdum ꝙ ſi tale pactuꝫ fiat taliter ꝙ medietas
currat ad periculū recipiētis erit licitum: quia

ſi in fine ſocietatis nihil iueniretur niſi capita-
le ſolū: tūc diuideretur ſm ꝙ pactū factuȝ ē de
periculo. qꝛ idē pactū qđ factum ē de dāno in
telligitur ēt de lucro ⁊ ecōuerſo. vt inſti. ꝓ ſo
cio. §. illud. ⁊ dictū ē. ſ. q. xvij. ⁊ ſequūtur cō
muniter doc. Si autē tale pactū non ſit factū:
capitale totū in fine erit tradētis: vt dicit ſan-
Ber. qui itelligit talē eē vſurariū quātum ad
lucrū illius ptis que nō ſubiacet piculo: ſi tale
pactū faciēs intēdit i fine ſi nihil aliud eēt niſi
capitale: ipſuȝ totū hēre.

31 Trigeſimo quero. qualr diuidet ſocietas ſi
nihil iter ipſos ē cōuentū expreſſe: ℟. ſm do.
Ang. ſic ē diuidēda. Si totū ſocietatis ē. ccc.
ego qui poſui. c. pmo extrahā illa. c. ⁊ poſtea
reſidua. cc. diuidemus iter me ⁊ eū qui poſuit
opas. Ita tñ ꝙ qui plus ſocietati ꝯtulerit: vl
pecunie: vel opere: vel induſtrie: plus hēat. vt
l. ſi nō fuerint. ⁊. l. quid enim. ff. pro ſocio. Et
hoc arbitrio boni viri. Nec ē verū qđ dicunt
quidā: ꝙ ſi lr ille q ponit opaȝ dȝ pmo extrahē
tātum quātū eſtimādū ē ſua opa. Sicut ille q
poſiut. c. Nā hoc nullo iure cauet: qꝛ opa ho
minis nihil aliđ ē qȝ officiū diurnū. vt. l. j. ff.
đ op. li. Immo opa hois dr fructus hois eē.
vt. l. ij. ff. đ ope. pu. Ille ergo q in ſocietate tm
opaȝ ponit nō dr aliqd ꝯſiſtēs i ſorte vel capi
tali ponere: ſȝ ſolū fructū ſue pſone: qui fruct⁹
aut vſufructus pſone correſpōdet fructui aut
cōmoditati illoȝ. c. pro hoc facit qđ dicitur i
l. cū duobus. §. ſi in coeunda. ff. pro ſocio. Et
hanc opinionē ſecutus ē Bal. in. l. j. C. ꝓ ſo
cio. Et ſic itelligi dȝ ꝙ ſepe opera alicuius ꝓ
pecunia valet. vt inſti. ꝓ ſocio. i. ꝓ cōmodi-
tate ⁊ vſufructu dicte pecunie.

32 Trigeſimo pmo: vtrū locans rem quā eſti-
mat hac ꝯditōe ꝙ qualitercūqȝ pdat ſeu dete
rioret vult recupare eodē precio reȝ ſuā: an li-
ceat: ℟. ꝙ nō: ⁊ videtur fieri in fraudē vſura-
rū: qꝛ res eſtimata intercedit loco pecunie. l. ſi
vero. §. qđ ait. ff. ſo. ma. Nec ē vera locatio:
qꝛ locator reȝ ſuo periculo tradit: pro qua cō-
ſtituitur ſibi merces.

33 Trigeſimoſcđo quero: an res ēpta ex pecu
nia cōi vel redacta ex rebus cōibus ſit cōis:
℟. Bar. in. l. ſi patru⁹. C. cō. v. iudi. diſtin-
guit ꝙ aut emit quis nomie cōi aut noie pro
prio: aut dubitat. Pmo cāu res ē cōis altero
hñte ratuȝ: vt. l. ſi ego. ff. de ne. ge. Aut emit
noie ꝓprio: ⁊ tūc diſtingue: aut emit đ pecūia
ꝓpria aut de pecunia cōi: aut dubitatur. Pri
mo cāu non ē dubiū ꝙ res non ē cōis. Aut đ
pecunia cōi: ⁊ tūc aut ille qui in re cōi vēdicat
partē erat maior: aut erat minor. Pmo cāu ni
hil petere pōt i re: vt ibi. Secūdo cāu aut ille
qui emit nō erat tutor vel curator: ⁊ tūc idem
vt. l. filie. ff. đ ſolu. Aut erat tutor vl curator:
⁊ tūc res efficit cōis. vt. l. ij. ff. qñ ex facto tu.
Aut dubitat ex qua pecunia emerit: ⁊ pſumit
ꝙ ex ꝓpria. vt. l. ſi defunct⁹. C. arbi. tu. Nec
ē ibi recurrēdum ad ꝯiecturas: cuius ꝯditōis
fuerit artifex vel nō. Tertio cāu principali qñ
dubitat cuius noie emerit: ⁊ i dubio preſumit
emiſſe noie proprio. vt. l. ⁊ magis. ff. de ſolu.
Et ex pdictis appet ſoluta qđ que tota die oc no
currit de facto: ſi vnus ex fratrib⁹ cū pecunia
hereditaria mercatur: ⁊ ex illis mercātijs lu-
cretur: vtrum debeat alteri fratri cōmunicari.
Nam primo vidēdum ē ſm Bar. ibi. vtrum
hoc fecerit nomine cōmuni: an nomie ꝓprio:
Et ſi nomine cōi: tūc lucrum ē cōicandū. Si
hoc nō apparet: tūc ſi ille frater nō erat tutor
vel curator: lucrū dȝ eē ſuū propriū. vt. l. tituȝ
⁊ meuiū. §. altero. đ admi. tu. ⁊. d. l. ſi patru⁹.
Sed ſi erat tutor vel curator: tūc lucrū qđ fa-
cit ex prima mercantia empta debet eē cōe: qꝛ
mercātia illa fuit cōmunis tanqȝ empta de pe
cunia cōi. Secus in lucro qđ facit ex reitera-
tione ēptionū. nā pecunia redacta ex mercan-
tijs cōibus: nō ē cōis. vt dicit p gl. i. d. l. ſi pa
truus. Et predicta que dicta ſūt de tutore ſunt
vera quādo ꝯſtat ꝙ mercantiā facit noie pro
prio. Nā in eo ſorte i dubio pſumeret ꝙ noie
cōi. vt. l. poſt mortē. ff. qñ ex fac. tu.

Querit Bar. ēt đ alia. q. quotidiana. An 34
fratres ſimul ſtādo videant ꝯhere ſocietateȝ:
Et ꝯcludit ꝙ qñ plures fratres ſtāt ſimul: aut
nullus negociat: aut alter negociatur: alter ñ:
aut omēs negociātur. Si neuter: nō pōt itel-
ligi eſſe cōtracta ſocietas: lȝ hereditatem ſi-
mul teneant indiuiſaȝ. vt. l. ex parte. §. fili⁹. ff.
famil. herc. Si vero vnus negociatur: alter
non: tunc idē ꝙ nō poteſt intelligi ſocietas cō
tracta: qꝛ ex hoc ille qui negociaretur videre-
tur magis donare qȝ ſocietatē cōtrahere. Si
vero vterqȝ negociatur: ſiquidē alter eoruȝ ē
pupillus cū eo non eſt cōtracta ſocietas: quia
hoc non poſſet expreſſe. vt. l. vt in cōductōi-
bus. ff. ꝓ ſocio. Si vero vterqȝ ē maior: tūc
puto ꝙ ſiquidē lucrum poſuerūt in cōmuni:

et hoc iter eos pſumat̃ ƺcta ſocietas: nõ dico ſocietas oium bonoꝝ ſm q̃ quidã vñr velle: ƺ ſocietas queſtꝰ illiꝰ mercãtie tm̃. hec Bar. Nõ tñ ad pdicta q̃ cãu quo vnus fratꝝ õ pecunia cõi mercat̃ ⁊ noie cõi: q̃ qis lucꝝ ẽ cõe catenus ⁊ dãnũ ƺ Bal. Et hoc ſi aggreſſus ẽ ſolita negocia diſcrete opando. Secus ſi iſolita: qꝛ tũc ſibi iputet. l. ſi negocia. ff. de neg. Con. Bar. i. l. titiũ. ff. de admi. tu.

35 Quid de duobꝰ ſocijs altercãtibus ſup aliquo rei euẽtu pterito vel futuro: puta. P. aſſerit mortuũ talẽ dñm vel talẽ principẽ vẽtuꝝ ad talem ciuitatẽ. j. certũ tẽpus. q̃ ſi ſecus fuerit obligat ſe Martino daturũ. c. ita tamẽ q̃ ſi ita fuerit vt aſſeruit. ipſe. M. qui tenebat cõtrarium: vice verſa teneatur ipſi. P. dare. c. vtrũ tale lucrum ſit licitũ: R. Archi. ſ. q̃ nõ. Sed põt dici turpe lucrũ tanq̃ʒ procedens ex auaricia ⁊ nulli deſeruiẽs vtilitati: ƺ vanitati ⁊ pdigalitati: nõ tñ tenetur de neceſſitate reſtituere: ſed pauperibus ẽ erogãdum: vt aſſerit ſe audiuiſſe a peritis. Et hoc magis ex cõſilio q̃ʒ ex precepto.

Sortilegiũ quid ſit: Dic q̃ ẽ ars diuinãdi q̃ ppꝛie in malo accipit̃. pphia vero i bono. j. q. j. indices. Et hec ſors illicita ẽ: nec credẽda: nec exercẽda. xxvj. q. v. ſortes. qꝛ ſm Dir. li. iij. ti. xij. ƺ ſors nõ ſit aliqd mali i ſui nã: tñ phibet̃: qꝛ pp aſſiduitatẽ vtẽdi labũtur hoies in idolatriã. Et iõ mala eſt in ſui vſu: ſicut phibet̃ iuramẽtũ ne labat̃ in piuriũ. extra de iureiur. ⁊ ſi xps. Et hoc itellige ƺ ãtiqua tpa qñ non erat ſors phibita ſm Lau. ⁊ Archi. ſed hodie mala ẽ exquo probibetur. Nec in hoc exẽplum ſequi debemus q̃ Jonas vel Mathias dicatur fuiſſe electus ſorte. xxvi. q. ij. nõ ſtatim: ⁊ capl'is ſe. vel q̃ Joſue ex precepto domini exquiſiuit per ſortẽ peccatuʒ Achoꝛ. j. q. iiii. §. itẽ peccato. vel q̃ Saul dephẽdit ſorte Jonathã comediſſe fauũ mellis: qꝛ iſta ⁊ alia permittebãtur ante euãgeliũ que tẽpoꝛe pfecte diſciplie ſũt eliminata. xxvi. q. ii. §. his ita. ergo illa illo tẽpoꝛe licita erant: quo fiebãt auctoꝛitate diuina. vnde facientes excuſabãtur a ſortilegio ſicut a rapina. xiiii. q. v. dixit. ⁊ ab homicidio. xxiii. q. viii. occidit. ⁊ ab adulterio. extra õ diuoꝛ. c. gaudemus. Jtẽ ẽ alia ratio: qꝛ puilegia paucoꝛũ non faciunt legẽ cõem. vt. xxvi. q. ii. nõ exẽplo. Nota tñ glo. ſingulareʒ. xxvi. q. ii. in ſũma. que dicit q̃ quedã ſũt ſortes licite ⁊ quedã illicite. Jllicite ſũt que fiũt p magicas incãtatões vel que fiũt ad exercẽdas vanitates vel que fiũt ad inquirẽdũ aliqua occulta. Licite uero dñr que fiũt neceſſitatis cã: vt ſi ptẽtio eẽt de electiõe aliquoꝝ: ⁊ eẽt pitas vtrinqʒ in oibus. Exẽplo Mathie pñt fieri ſortes. vt i. d. c. nõ exẽplo. ⁊ q. v. nõ liceat. Cum eim nõ ſupeſt humanuʒ auxiliũ: tũc recurrere poſſumus ad diuinũ. xxii. q. ii. querit̃. Et i dubijs ſm leges ad ſortes recurritur. vt. ff. de iudi. ſed cũ ambo. C. cõ de le. l. ſi. in pricipio. Et Aug. dixit quibuſdã cũ ciuitas eẽt obſeſſa ⁊ dubitaret clerus qui deberẽt fugere qui manere: q̃ ſorte illud eſſet dirimẽdũ. hec gl. Et ideo dicit Jo. de ſan. q̃ ad hoc q̃ ſors ſit licita tria requirũtur. ſ. publica ⁊ cõmunis vtilitas Jrrefragabilis neceſſitas. vt. ſ. per auxiliũ humanũ non poſſit ſubueniri. Alr eim eſſet tẽtatio dei. Tertio pcoꝛs ⁊ vnanimis oꝛatio. d. c. nõ exemplo. vbi dicitur ſiqui neceſſitate aliqua cõpulſi deum putant ſortibus exẽplo apoſtoloꝝ pſulẽdum: videant hoc ipſos apl'os nõ niſi collecto fratrũ cetu ⁊ pcibus ad deũ fuſis egiſſe. Nota etiã Panoꝛ. i. c. ſi. extra co. q̃ ſortes nullo modo poſſũt iteruenire in tractatu electõis: qꝛ poſſet aſſumi idignus: cũ ſors poſſet ſuper eũ cadere. Jtem per ſortẽ tẽtatur dns. Et itellige hoc ſm doc. in electõibus ad officia eccleſiaſtica. Secus autẽ inter laicos quo ad tẽpoꝛalia: qꝛ hic vſus ſortis non reperitur in illis prohibitus: ex quo tãtum ſe ſubijciũt fortune. Et ita in multis locis faciũt laici: eligẽtes officiales per ballotas. Melius tamẽ puto abſtinẽdum: qꝛ militãt rões ſupius allegate. vide õ hoc. ſ. Electio. j. §. xviij.

Qui dñr ſoltilegi: R. ƺ Dir. Sortilegi ſũt 1
qui ſub nomine ficte religiõis p quaſdã quas ſãctoꝛũ ſeu apoſtoloꝛũ vocãt ſortes. Aut quarũcunqʒ ſcripturarũ inſpectõe: futura pmittunt. xxvj. q. j. c. j.

Quot ſũt ſpecies diuinatõis ſeu ſortilegio 2
ꝛũ: R. q̃ genus diuinatiõis a pſis oꝛtum habuit. Et quatuoꝛ ſunt eius genera ſicut quatuoꝛ ſunt elemẽta. Fit eim diuinatio i terra que giromãtia vocatur a Geos qð ẽ terra: ⁊ mãthos qð ẽ diuinatio. Scðo ſit i aqua. Et hec idromantia vocatur ab idoꝛ. qð ẽ aqua. Tertio ſit in aere que arimãtia appellatur ab aere.

Quarto ſit in igne que vocatur pyromãtia a pyr qđ ē ignis: que oēs diuini dicti ſunt: quaſi deo pleni: q2 diuinitate ſe eē plenos ſimulant. Moꝝ aūt diuerſa ſunt noīa. Nam qdā arioli vocantur: eo q circa aras idoloꝝ nepharias pces emittunt: ⁊ inde rñſa accipiunt. Quidaꝫ aruſpices dicūtur quaſi horarū inſpectores: q2 dies ⁊ horas in negocijs agēdis ⁊ operib⁹ cuſtodiūt. Quidā augures dicūtur: qui volatus auiuꝫ intēdūt aliaq3 ſigna rerū: vel obſeruatiões iprouiſas hominib⁹ occurrētes obſeruant. Alij aſtrologi dicūtur: eo q in aſtris augurātur. Iſta tñ ſcia ſm Jo. an. ⁊ panoz. in ſe nō eſt mala nec ꝓhibita cuꝫ ſit vna de ſeptem artibus. Et iura premiant has ſcias. l. i. ff. de va. ⁊ crō2. cogni. Tamē ex ei⁹ occaſiōe hoīes incidūt in idolatriā: q2 credūt ſupceleſtia dare neceſſitatē hominib⁹: tñ ſi volūt pdicere ea q̄ cauſant ex corporib⁹ ſupceleſtib⁹: ut eclipſim lune vel ſolis: vel ſiccitatē: vel abundātiā frumēti ⁊ ñ peccāt. Aut volūt pdicere caſus fortuitos hominū certitudinaliter hoc aſſerētes: pſertim i his que depēdent a libero arbitrio. ⁊ tunc peccant. De iſta mā ſortilegiorūꝫ vide ſ. Cōfeſſor prio. Quidā etiā dicūtur genetalion pp ꝯſideratōnes nāliū dieꝝ. Itē nō dānātur ruſtici ⁊ medici qui ſeruāt tēpora ad ſeminandū vel incidēduꝫ ligna: ⁊ ad medicandū: ⁊ minuendū ⁊ ſil'ia: de qbus certa ⁊ manifeſta rō reddi poteſt ſm nām. xxvi. q. ij. illud. Prohibētur tñ oēs ligature ⁊ ſupſtitiones ⁊ remedia que medicorum diſciplina cōdēnat. Sil'r imprecatōnes ⁊ caracteres ⁊ multa alia que in. d. c. illud. ꝯtinentur expſſe. Itē ſiquis ſymbolū ⁊ orationeꝫ dñicā ſcribit in carta vel ponit ſup aliquē iſirmū ad hoc vt deus tantū in hoc honoreł: nō reprobał: dūmō nulla alia ſupſtitioſa obſeruātia miſceatur. xxvi. q. v. nō liceat: ſm Monal. Item ex hoc dicunt qdam q nō ſunt reprobanda breuia que ſiūt in aſcenſione: cum nō ꝯtineant niſi verba euangelij: ſꝫ ſupſtitioſuꝫ eſt ſi credatur q minus habeant efficacie ſi ſcribātur poſt lectuꝫ euangeliū: aut poſt miſſam: aut alio die q̄ꝫ ſi cum proferūtur verba euangilij que ibi cōtinētur. Illa tñ breuia in qbus ſcribūtur quidaꝫ caracteres ⁊ q̄dam noīa inuſitata: quaſi noīa dei ineffabilia: ⁊ in qbus dicitur. quicūq3 ſuper ſe portauerit iſtud breue non periclitabitur. vel ſic ⁊ ſic: aut illud: aut illud bonuꝫ ſibi eueniet: ꝓculdubio reprobāda ſunt nec portāda: ⁊ peccāt qui ſcribunt ea: aut portant: aut donant: aut vendūt: aut portanda docent: niſi adeo fuerint ſimplices q ignorantia debeat eos excuſare: que nō excuſat ſi ſup h fuerit admoniti. hec Monal.

¶ Quid de carminātibus vl' carminatorib⁹: 3
qui carmināt iſirmos vel pueros vel animalia: nūquid peccent mortaliter: R. ſꝫ Monal. Si nil ſupſtitioſuꝫ dicunt: vel docent: aut faciunt: ſed tātum vtūtur licitis precibus ⁊ adiurationibus: ſicut per paſſionē ⁊ cruceꝫ ⁊ ſimilia: nō eſt dicēdū q peccent mortaliter: niſi talia fecerint poſt ꝓhibitioneꝫ ab eccleſia ſibi factam. Sed dicendū eſt q ꝓhibendi ſunt viri ⁊ mulieres a talibus: q2 multa inutilia ⁊ ſuperſtitioſa ſolent admiſceri: niſi forte ſit ſacerdos ⁊ religioſus ⁊ diſcretus: aut etiā laicus: ſiue vir: ſiue mulier excellētis vite ⁊ ꝓbate diſcretionis: qui fuſa oratione ſuper infirmū: nō ſup pomū: aut pirū: aut cingulū: aut ſil'ia ſup iſirmātes manū imponāt iuxta illud. Super egros manus imponēt ⁊c. Nec ſūt huiuſmodi pſone ꝓhibende a talibus: niſi forte timeał q ad exemplū illoꝝ indiſcreti ⁊ ſupſtitioſi carminantes ſibi vſurpēt abuſum: tuentes ſe exēplo illorum.

¶ Quid de diuinātibus vel iueſtigātib⁹ oc- 4
culta ⁊ huiuſmōi p iſpectōneꝫ aſtrolabij: aut iſcriptōes vel iſpectiōes i libris: R. ſm Dir. q nullo mō lꝫ. ex eo. c. i. ⁊ ij. Sꝫ ꝯ. xxvi. q. ij. hi qui. Dic q loqtur de cōpatiua pmiſſione: q2 potius pmittūtur ſortes: q̄ꝫ ad demonia cōſulenda accedere.

¶ Quō frequēter eueniant q̄ diuini pdicunt: 5
R. Aug. ſoluit hāc. q. xxvi. q. v. nec mirū. dicens hoc fieri permiſſu dei: vt illi qui hoc audiunt ꝓbētur in quali fide ſint.

¶ Utrꝫ liceat regrere a moriēte q reuelet ſta- 6
tū ſuū poſt mortē: R. ſm Tho. in quolꝫ. Nulla inordinatio vꝫ ſiquis regrat a moriente cognoſcere ſtatū eius poſt mortē: ſubijciendo tñ hoc diuino iudicio. vñ nulla rōe vꝫ q hoc dici debeat peccatū: niſi forte ex dubitatiōe ſidei de futuro ſtatu: quaſi ingrēdo tētando igrat.

¶ Utruꝫ ars nōria ſit licita: R. ſm Tho. q ē 7
oio illicita: ⁊ a xpiano fugienda: p quā qdam nitūtur ſciaꝫ acqrere: ſꝫ oio inefficax ē. etiā ſiūt ibi quedā pacta implicita cum demone.

¶ Quid de icantatōibus ſerpētuꝫ ⁊ aialium: 8
R. ſm Tho. ſi reſpect⁹ hēat ſolum ad vba ſa-

tra ⁊ ad virtutē diuinā: nō eſt illicitū. Sꝫ plerūqꝫ tales incātatōnes hñt illicitas obſeruantias ⁊ ꝑ demones ſortiūtur effectū ⁊ ꝑcipue i ſerpētibus: q꞉ ſerpēs fuit primū instrumētum demonis ad hominē decipiēdum.

9 ¶ Quid ꝺ́ ſacerdotibꝰ q causa doloris altare exuūt ſacris veſtibꝰ: aut imagines lugubri veſte opiunt: aut cōſueta luminaria ſubtrahunt? R. talia fieri ꝓhibētur. xxvj. q. v. quicūqꝫ. Et niſi faciēs purgauerit ſe pnia: dꝫ deponi ſm Ray. niſi forte faceret q꞉ metuit ꝯtaminatiōēꝫ ſacroꝝ: vel ſubuerſiōēꝫ fidei: vel obſidionē ⁊ huiuſmōi. Naꝫ i tali facto plus humilitas q̄ꝫ doloſitas declarat: vt i. d. c. qcūqꝫ. Ceterū q꞉ aliq in aggrauatiōꝫ ceſſatōis a diuinis: imagines ꝓſternūt: vrticis ⁊ ſpinis ſupponūt: penitus reprobat. ex de of. or. ſi canonici. li. vj.

10 ¶ Quid de qbuſdā mulieribꝰ que dicunt vel credūt ſe de nocte cuꝫ diana dea paganoꝝ vel cū herodiade ⁊ inumera multitudie mulierū equitare ſuꝑ quaſdā beſtias ⁊ inumera ſpatia trāſire: ⁊ multa huiuſmodi: ⁊ ꝙ ab eis alique creature pñt in melius mutari: aut trāſformari? R. ſm Ray. A maligno ſpiritu mētibꝰ fideliū talia fantaſmata irrogātur. Nā diabolus trāſformās ſe in diuerſaꝝ ſpēs ꝑſonaruꝫ: mētē quā captiuā tꝫ: multipliciter deludit: nec dꝫ aliquis in tātā venire ſtulticiā: vt credat ꝙ hec que in ſomnis ⁊ in ſpiritu tātū fiunt: i corpore fiant. al's infidelis eſt ⁊ pagano deterior xxvj. q. v. epi.

11 ¶ Vtrū diuinatio q̄ fit ꝑ ſōnia ſit illicita? R. ſꝫ Tho. Siqs vtitur ſōnijs ad ꝑcognoſcēdum futura ſm ꝙ ſōnia ꝓcedūt ex reuelatiōe diuina: vt ſōnia Pharaonis. vel ſm ꝙ ꝓcedunt ex nāli cā itrinſeca: vt cū abūdans humore frigido ſōniat ꝙ ſit i aqua: ſiue extrinſeca: vt ex aere vel iꝑeſſiōe celeſti q̄ꝫtū ſe pōt tal' virtus extēdere: nō erit illicita talis diuinatio. Si aūt diuinatio huiuſmōi cauſet ex reuelatōe demonū: cū qbus pacta habētur expreſſa: q꞉ ad hoc inuocātur: vel tacita: q꞉ huiuſmodi diuinatio extēditur ad id ad qꝺ́ nō pōt ſe extendere: erit diuinatio illicita.

12 ¶ Que pena ſit ſortilegoꝝ? R. diuinatores ⁊ malefici ſm leges capite plecti debēt: ⁊ ſi accedāt ad domū alterius debēt cremari. Iteꝫ oia bona ipoꝝ debent publicari: vt. C. ꝺ́ malc. l. nullus. l. nemo. ⁊. l. culpa. Sꝫ ſcdm canones ſi qdeꝫ peccatū occultuꝫ ſit: imponit penitentia xl. dierū. ex co. c. l. Si v̄o notoriū: eucharistia denegat. de ꝯſe. di. ij. ꝓ dilectione. Item ſi ſit clericus deponēdus eſt ⁊ i monaſterio detrudēdus. Si laicus: excōicandus ſi pniaꝫ agere renuit ſm Hoſt. xxvj. q. v. ñ oportet. ⁊. c. ſiquis eps. ⁊. c. aliquāti. Sꝫ ⁊ creſcēte contumacia: creſcere debꝫ ⁊ pena.

¶ Sed nunquid efficitur irregularis qui talia fac: ⁊ marie enormia: vt qui ſacrificat deo nūmoꝝ. i. diabolo: vt fiat diues. vel cū de ſacris eccl'e: vel corpore xp̄i ſortilegium facit? R. ſm v̄v̄. Si talia nōria ſint: generāt irregularitatē ⁊ indigēt diſpēſatōe. Si vero ſint occulta: ñ. q̄ꝫuis ſm quoſdā idem ſit. Aliqbus tñ vr ꝙ neutro mō efficiātur irregulares: q꞉ nullo iure cauetur per. c. is qui. de ſen. ex. li. vj. De h vide. ſ. Clericus tertio. §. ij. ⁊ Irregularitas ſcdo. ꝑio rñſo. 13

Sponſalia

Sponſalia quid ſunt? R. ſūt futurarū nuptiarū ꝓmiſſio. Et dicūtur ſpōſalia a ſpōdēdo. i. ꝓmittēdo. Quō aūt ꝯhātur ſpōſalia ⁊ i qua etate: ⁊ an ꝑ ꝓcuratoreꝫ ꝯhi poſſint: ⁊ multa alia ꝺ́ hoc vide. ſ. Matrimoniū ſcdo.

¶ Quid ſiquis accepta manu mulieris dicat. 1
Do tibi fidem de te in vxorē accipienda: ⁊ illa nihil rñdet: nūquid ſint ꝯtracta ſponſalia? R. ſm Guil. Re vera non pñt cōtrahi ex altera parte tm̄: nec claudicare poſſunt. ille tamē qui taliter dedit fidem tenet eaꝫ ducere ſi illa voluerit. Si aūt noluerit non eſt cōpellenda: niſi aliquo mō oſtēderit mulier acceptare qꝺ́ agebatur: puta ſi ante fidem datam tractabat inter eos de ſponſalibus vel matrimonio: ⁊ ipa requiſita ſponte manū dedit ad fidem recipiēdam ⁊ huiuſmodi. tunc enim eſſent contracta ſponſalia.

¶ Nunquid illi qui ꝯ̄xerunt ſponſalia tenean 2
tur ꝯhere matrimoniū? R. ſi ſponſalia tenuerunt: vt q꞉ in etate debita ꝯ̄cta fuerūt: tenentur ꝯhere ſimul: nec pōt alter eoꝝ ꝯhere cuꝫ alia ꝑſona. Et ſi ꝯ̄xerit. ſ. per verba ꝺ́ pñti: tꝫ quidem ſcdꝫ matrimoniū. ex eo. c. ſicut. ſed agere debet pniam de fide mētita. Et multomagis ſi interuenerat iuramentum. extra co. ex litteris. cl. ij.

¶ Sꝫ vtrū iſte qui non vult ꝯtrahere debeat 3
cogi per cenſurā eccl'aſticā? R. ꝙ prius debet moneri. vt ex co. requiſiuit. demū poteſt cogi per cēſuraꝫ eccl'aſticā: ſiue huiuſmodi ſponſa

·Spōſalia

lia ſint iurata: ſiue non: ſm Panor. in. d. c. ex lris. q2 deus inter ſimplicē ꝓmiſſionē ⁊ iuramtū nō facit dřiam. Nō ob. d. c. ex lris. ibi ſuū iuramētū. q2 narrat facti ꝯtingentiā. Tñ ſatis pōt dici ꝙ nō ita ſtudioſe eccl'ia ꝯpellit alterū vbi ñ iteruenit iuramtū. Et addit panor. poſt glo. ꝙ ex cā eccl'a nō ꝯpellet: vtputa ſi ita abhorret ſponſaꝫ vel ecōtra: ꝙ ex inuitis nuptijs vehemēter p̄ſumat̃ ſcandalū futurū. Naꝫ tūc eccleſia dꝫ ſuſtinere minus malū vt maius euitetur. Et ſic dꝫ intelligi. d. c. requiſiuit. Addit etiaꝫ Panor. ꝙ nō ſolum iudex eccleſiaſticus pōt compellere laicū ad ꝯtrahēduꝫ matrimoniū: verū etiā iudex ſecularis pōt adiri vbi nō verterer̃ i dubiū ꝺ validitate ſponſalioꝝ: ſꝫ ſolū peterer̃ vt alter adimpleat ꝓmiſſionē etiaꝫ iuratā. Nā ⁊ iudex ſecularis pōt adiri vt cōpellat laicum ad obſeruatōem iuramenti: vt i c. lꝫ. de iureiu. li. vj.

4 Quid ſi iuraſti dare. P. vnaꝫ de filiabus tuis? R. ſm Hoſt. dare quidē teneris: ſꝫ q̄ꝫcū qꝫ des liberaberis: q2 ꝓmiſſoris ē electio ſicut ⁊ i alijs ꝓmiſſiōibus. Et ſi oēs moriant̃ pter vnā ad illā dādā teneris. ff. de eo qꝺ cer. lo. l. iij. §. q ſticū. Sꝫ ſi vnā. P. obtuleris ⁊ ille ñ acceperit: liberat9 es ēt a iuramēto. ff. ꝺ cōdi. inde. l. cū is. ꝙ ſi vnā ex his carnaliter cognouit: nullā aliā hr̃e poterit: q2 cū oibus ꝯcta eſt affinitas. Immo ſi ꝯtēplatōe p̄cedētis tractatus fcā fuit cōmixtio: cēt factū mr̃oniū. Ideꝫ tꝫ panor. i. d. c. ex lris. di. ꝙ talia ſponſalia trāſierūt i mr̃oniū p carnis copulā: nō tñ virtute ſponſalioꝝ: q̄ꝫtū ex p̄ſūpto ꝯſenſu. vt ex̃ eo. c. is q. Sꝫ ex quo iurauit ducē vnaꝫ ex filiab9 T. ⁊ poſtmodū vnā ex eis cognouit: ſatis vr̃ illam elegiſſe ⁊ in eā ꝯſenſiſſe. vide de hac mā ſingularia. s. Matrimoniuꝫ tertio. §. ix. ⁊. x.

5 Quid ſi iuraſti dare mihi vnā determinatā filiā tuā: ⁊ ſi illā hr̃e ñ poſſeꝫ ꝓmiſiſti aliā? R. ſm Hoſt. tenet̃ dare primā: ⁊ ad hoc laborare bona fide. ex̃ eo. ad audiētiā. ꝙ ſi nō pōt: tūc ſubdiſtiguēdū ē: q2 ſi p̃ria ꝯſenſit ſponſalibus expſſe vel tacite: vtputa vel q2 ipa p̃ñte ⁊ ñ ꝯdicēte fuerūt ꝯcta ſponſalia. vel ipa poſtea ratificante: ſororē ſuā habere ñ poſſuꝫ: q2 cum prima ꝯxi ſpōſalia: vt in. d. c. ad audiētiā. etiā ſi illa prima ſponſalia forte pp ꝯſanguinitatē aliquā cū illa p̃ria nō tenuiſſent. Si ꝟo prima nullatenus ꝯſenſit ſpōſalibus: teneris ad ſecūdam. d. c. ex litteris.

Quid ſi ſponſalib9 appoſitū ſit tp̄s. i. qꝺ ſieri debeat mr̃oniū? R. elapſo tpe ille p queꝫ non ſtetit ipune nubit: ſꝫ alij dat̃ pnia de fide mētita. extra eo. ſicut. 6

Quid ꝺ penis que iterdū apponūt̃ ſpōſalibus? R. Panor. i. c. gēma. ex̃ eo. ad tradēduꝫ pfectaꝫ noticiā hui9 caſus format quatuor. q. Prima ē. nūqd idiſticte poſſit iteruenire arrarum traditio? Secūda nūqd pena idiſtincte ſit reprobata? Et ad iſtas duas ſil' rñdet. Et refert Io. an. dicere ꝯſiderādam fore q̄litateꝫ pſonaꝝ ⁊ q̄ꝫtitateꝫ arraꝝ ⁊ pene. Si. n. inter viles pſonas iteruenerit traditō magnaꝝ arrarū: ñ valēt. q2 ē eadē rō q̄ i appoſitōe pene. Nā ſepe tradit̃ ꝓ arris q̄ꝫtitas mille librarū. Et ſi iter magnas pſonas iteruenirēt modica pena: valeret: q2 ē eadē rō que i arris. Nā ſolutio modice pene nō hꝫ itimidare magnū virū. Et hanc opi. videt̃ tenere Ci. in. l. mulier C. eo. Sed Bar. in. l. titia. ff. ꝺ ꝟbo. obli. vr̃ oio reprobare appoſitōeꝫ pene q̄ꝫtūcūqꝫ i modica q̄ꝫtitate ſit appoſita: q2 lex indiſtincte ꝓhibet ſtipulatiōem penalē: vt in. d. l. mulier. ⁊ d. l. titia. Et reſpectu arraruꝫ videtur velle ꝙ indiſtincte admittantur: dūmō non excedant q̄ꝫtitatē dotis vel donatōnis pp nuptias. Et vbi iſta nō interueniret nō debēt excedere penaꝫ legalē. de quo in. l. iubemus. C. de repu. Nā ſi diſſoluēti matrimoniuꝫ lex nō apponit penā ita grauē: vt. d. l. iubemus. ergo fortius idē dicēdū in recedēte a ſpōſalibus. Itē ad h vt valeat effectus arraꝝ: opus ē ꝙ vere interueniant: ita ꝙ q̄ꝫtitas ſit numerata ⁊ tradita pti. Secus vbi ps ꝯfiteret̃ tm̄ ſe recepiſſe: vt cōiter hodie fit: ⁊ ꝯſtaret cōtrariuꝫ. Et idem tꝫ Fede. Et hec opi. plꝫ panor. q2 vbi arra ñ interuenit eſt quaſi eadē rō: vt in appoſitione pene: q2 de facili qs ꝯfiteretur ſe recepiſſe arrā i magna q̄ꝫtitate. Immo plus dicit ibi Bar. ꝙ ſi vtraqꝫ ps ꝯfiteretur recepiſſe ab altera: ñ valet: ēt ſi vere iteruenisſet ſolutio: q2 ſi ſolui tibi mille: ⁊ recepi a te alia mille: nō videor ſoluiſſe. ar. l. qui ſic ſoluit. ff. ꝺ ſolu. Multi tamē tenēt ꝯ hoc vltimū. Et dicit panor. vidiſſe varia cōſilia cōtra Bar. tamē credit opi. Bar. eſſe verioreꝫ. Naꝫ rō legis fuit: q2 facilius qs promittit: q̄ꝫ exburſet. Et ex quo tantūdē recepit ab alia pte: ñ videt̃ exburſaſſe. Et maxime hoc ꝓcedit hodiernis tēporib9: in qb9 ꝯtrahētes confitentur recepiſſe alter ab altero ma

gnā q̄ʒtitatē arrarꝝ: q̄ain veritate nūq̄ʒ fuerunt numerate: ſed ē nuda ⁊ ſimplex confeſſio. Et Bar. inm̄ inheret huic opi. ꝙ ſubnectit fūdū nō poſſe dari loco arrarꝝ: etiā ſi vēdēs cōſtituat ſe noīe alterius poſſidere: qd̓ ſatis plʒ: qꝛ d. l. mulier. loq̄tur de arris traditis in q̄ʒtitate: ⁊ anullat aliā penā ergo extra illū caſuʒ n̄ debemus arras approbare. Et cuʒ hac opi. tranſit do. An. Reſpectu tn̄ arrarꝝ dicit panor. ꝙ ſibi placet opi. Jo. an. vt ↄſideret q̄ʒtitas ⁊ q̄litas pſonarꝝ: maxie reſpectu recipientis qui hʒ reddere duplicatas ⁊ quadruplicatas. Monetur qꝛ ꝑ rōnē legis naturalē debemus recedere a verbis legis ⁊ ſeruare ſn̄iaʒ legis: vt in. l. nō dubiū. C. de legi. Sʒ appoſitio pene in q̄cūq̄ʒ ꝑua q̄ʒtitate nō tenebit: qꝛ odia nō debēt extendi vt in regula odia. Quātū ad ſcd̓ʒ. ſ. reſpectu pene. s̄. vidiſti q̄d ſentiat Jo. an. ⁊ q̄d Bar. Sʒ colligendo dicta doc. dic ꝙ aut apponitur pena iter ip̄os ↄ̄hentes: ⁊ indiſtincte nō valet ſm̄ opi. cōiorē. Aut inter parentes ip̄orꝝ ↄ̄hentiū: ⁊ tūc idē ſm̄ vnū itellectū in. d. l. titia. Aut iter alios: ⁊ tūc aut iſti ſūt ita ↄiuncti cum ↄ̄hentibus ꝙ veriſil̓r iter iſti inducerentur ad ↄ̄ctum ne ↄiuncti vel amici ſoluant penā: ⁊ tūc idem qd̓. s̄. Aut nō ſūt ita ↄiuncti: ⁊ cōiter tenetur ꝙ inter eos valet appoſitio pene. Nō ꝓcedit etiā ſi extraneus promiſit noīe mulieris ſub certa pena. lʒ Hoſt. hoc cāu teneat ↄ̄riū. Sed cōiter indiſtincte tenet̃ primū. Ad vnū tn̄ ſingulare aduerte: ꝙ ſi extraneus ꝓmittit ſub pena ꝙ. T. mulier cōtrahet matrimoniū cū. S. Si facit q̄ʒtū in eo eſt non incurrit penam: qꝛ difficultas ex quo factū eſt i obligatōe alterius ipedit cōmiſſionē pene: vt in. l. ſi vehēda. ff. ad. l. ro. de iac. Idē Jo. pagli. Pro hoc: qꝛ ſicut ꝓmittēs ꝑ iuramentuʒ euitat piuriū ſi fecit q̄ʒtuʒ in eo ē: vt nōt gl. in c. ex lr̄is. el. ij. ex̄ eo. ergo eodem mō dʒ vitare pene cōmiſſionē. Hāc ēt opi. ſeq̄t. d. An. ēt videt̃ tenere Bar. in ſil̓ibus terminis in. l. ↄtinuus. §. illud. ff. de v̓bo. obli. Et hoc nō. Nā cōiter accidit ꝙ quis ꝓmittit pro filio: vxore: ſeu amico ꝙ ratificabit ↄ̄ctū ſub pena. ꝙ ſi iſte promiſſor facit q̄ʒtū in ſe ē euitat penaʒ. Hec procedunt vbi pena ↄſiſtit in ꝑdendo: ſeu diminuēdo patrimoniū ſuū. Sed qn̄ ↄſiſtit i lucro captando: puta. dono vl̓ lego tibi. c. ſi cōtraxeris matrimoniū cuʒ. S. nūq̄d valeat: Et eſt dicendū ꝙ iter extraneos valet: ſeu alios a ↄ̄hentibus: vt per Bar. in. l. titio. §. titio. ff. d̓ ↄdi. ⁊ demō. Sed iter ip̄os ↄ̄hētes nō valet vnde ſi dico. promitto tibi. c. ſi mecū ↄ̄txeris. n̄ valebit matrimoniū: vt in. l. ſi ita ſtipulat᷑. §. ſi tibi. ff. d̓ v̓bo. ob. Rō ē: qꝛ intuitu libidinis videt̃ illā iducere ad mr̄imoniū. Que rō ceſſat iter alios a ↄ̄hentibus. Hoc tn̄ limita ſingulariter niſi is cui facta eſſet promiſſio foret nobilior: qꝛ tunc videt̃ donare potius animo ↄpenſandi rōne nobilitatis: pro hoc qd̓ notat Bar. in. l. i. C. d̓ dona. ante nup. Tertia queſtio: nūquid pignus poſſit iteruenire pro ſecuritate matrimonij ↄ̄hendi: vt ſic mr̄imonio n̄ ſecuto recipiens lucretur pignus: Inn. in. d. c. gēma. tenuit ꝙ ſic: qꝛ loco arrarꝝ pōt pign᷑ tradi. Item tʒ Spe. Jo. an. dicit diſtinguendū in qualitate pſonarꝝ ⁊ q̄ʒtitate pignoris: vt s̄. dictū eſt in arris ſm̄ eū. Bar. i. d. l. titia. dic̃ ꝙ pōt iteruenire: dūmō pignus ↄſiſtat in q̄ʒtitate ⁊ realiter tradat̃. Que opinio nō placet do. An. q̄ videt̃ in effectu ↄcludere ꝙ niſi pro itereſſe p̄ſtādo nō pōt pignus interuenire: qꝛ cū ſimus ex̄ caſuʒ. l. ſi. C. co. nō valet ꝓmiſſio alicuius pene. Nā illa lex ſolū ꝑmittit arras. Item pignus nō poſſet duplicari ex alia pte. ⁊ ſic ↄ̄ctus non eſſet equalis vtriq̄ʒ parti ꝓut requirit illa lex ſi. Et hec opi. placet Panor. i fauorem libertatis matrimonij. Quarta qō: nūquid ſaltē intereſſe peti poſſit a retrocedente ſi ſpōſalia fuerunt cōtracta ꝑ ſtipulatiōem: Et quo ad ius canonicū nō refert vtrū interuenerit ſtipulatio vel pactū nudum. Jac. de are. Ci. ⁊ cōiter doc. in. l. i. C. eo. ⁊ in. d. l. titio tenēt indiſtincte ꝙ nō poſſit peti: niſi doloſe ꝑs ſe habuerit. Nā tūc altera pars poterit petere actione de dolo: non aū̃ t principaliter ꝑꝑ ſtipulatōeʒ: qꝛ ex ↄceſſiōe iur̃ poteſt quis recedē a ſpōſalibus: vt. l. i. C. eo. Iteʒ ne aliquo mō itimidetur matrimoniū ꝓpter ſolutōem intereſſe. Et hec opi. ſatis placet: tum fauore matrimonij: tum qꝛ ſumus extra caſuʒ illius. l. ſi. hec Panor.

¶ In qb᷒ caſibus ſoluūtur ſponſalia: R. ſm̄ 8
doc. i octo. Prior: ſi alter ſpōſorꝝ tranſeat ad religionē. ex̄ de ↄuer. ↄiu. ex publico. nec ꝑdit arras quas dedit: ⁊ illas quas recepit reſtituet ſolū i ſimplū. C. d̓ epi. ⁊ cle. l. deo nobis. Secūdo: ſoluūtur ſponſalia qn̄ ſpōſus n̄ inuenit̃: qꝛ tranſtulit ſe ad aliā regionē. Si tn̄ hoc fuit culpa eius qui p̄ns eſt: debʒ accipere aliquam

pniaꝫ de periurio ⁊ de ꝓmiſſione non ſuata.
Et ſi terminus in ſpōſalibus nō fuit appoſi/
tus de ꝯtrahēdo: tunc ſm leges pñs tenet ex/
pectare abſñtem ꝑ bienniū: ſi in eadeꝫ prouincia
pñs fuerit: vt. C. co. l. ij. tñ ſm Hoſtiē. iudex
inſpecta qualitate ꝑſonarū poterit tp̄s abbre/
uiare: vel prorogare. Tertio: ſoluūtur ſi alter
ſpōſorū poſt ꝯtracta ſpōſalia incurrat lepram
vel paliſim: ſeu amittat oculos vel naſum: ſeu
quicq̄ꝫ turpius ei eueniat. ex̄ de cōiu. lepr. c.
litteras. ⁊ ex̄ de iureiu. queādmodū. etiā ſi iu/
rata fuiſſent ſponſalia. Secus ſi eſſꝫ matrimo
niū ꝯctū ꝑ verba de pñti. Nā tunc ſolui ñ pōt
niſi ꝑ ingreſſuꝫ religionis. Quarto: ſi ſupue/
niat affinitas: puta ſi ſpōſus cognouit ꝯſan/
guineā ſpōſe: vel ecōuerſo: ex̄ de co q co. con
ſan. vx. ſue. c. ij. Et ad hoc ꝓbandum ſufficit
ſola fama. ex̄ de ꝯſan. ſuper eo. vel ſm Hoſt.
ſufficit vnus teſtis. ex̄ de teſti. ſup eo. Secus
tñ ſi prius fuit mr̄imoniū ꝯctū ꝑ v̄bū de pñti.
Quinto: ſoluūt ſpōſalia ſi mutuo ſe abſoluūt
⁊ ſm cōiorē opi. ꝑut nōt Panor. in. c. prete
rea. ex̄ eo. hoc etiā ꝓcedit ſi ſponſalia eſſent iu
rata: lꝫ qdam dixerint ꝙ hoc ꝓcedit ex ꝯpa/
tiua pmiſſione ne deterius inde ꝯtingat quaſi
ſine peccato hoc facere ſponſi nō poſſint. Sꝫ
prima opi. plꝫ panor. Nā ſi ꝓcederet ex tolle
rātia pape: papa nō induxiſſet ſimilitudinē in
diſſolutione ſocietatis. Sicut ergo mero iure
ſocij pñt ſibi remittere iuramentū: ita ⁊ ſpon/
ſi. Et ad tex. cum dicit. in patientia. dic ꝙ ha/
buit reſpectū ad vulgi opi. Nā vulgares pu
tant ꝙ iſti incurrāt piuriū. Et ꝑ hoc iſti ſūt i/
ducendi ad ꝯhendū. Hāc opi. quaſi cōiorēꝫ
ſentit Inn. qui dixit ꝙ aut iuramētū preſtatur
deo: ⁊ nō pōt remitti ab homine. Et dicit p̄/
ſtari deo qñ quis iurat volēs principalr ꝯpla
cere deo. Si aūt intēdit ad tēporale cōmoduꝫ
hominis: tūc dr̄ p̄ſtitū homini. Et aduerte ꝙ
lꝫ oē iuramētū principalr tēdat in deū: qꝛ ob/
ligatio primaria acqrit deo: vt in. c. d̄bitores.
de iureiu. tñ qñ ꝯcernit debitū hominis: deus
recipit iuramētū ad illius cōmodū. Et ſic illo
remittēte deus ēt remittit. Ex quo pōt iſerri:
ſi iuraui ducere aliquā mulierē ītuitu dei i vxo
rem: nō pōt illa mihi remittere iuramentum.
Sexto: ſi alter eoꝝ fuerit fornicatus: i quo ca
ſu licet alteri repellere fornicantē. d. c. queād/
modum.

9. ¶ Sed quid ſi ſponſa ab alio violēter fuit co
gnita? R. Hoſt. dic ꝙ ñ dꝫ cogi taleꝫ ducere.
Hoc verꝝ ſm Vg. ⁊ gl. Ray. ſi vir velit ad
ordines ꝓmoueri. Alr̄s cogēdus eſt ducē ex
quo mulier nō fuit in culpa: vel qꝛ culpa pre/
ceſſit ſpōſalia. Ideo obijci ñ pōt. d. c. queād/
modū. niſi ſm Vg. ſi tp̄e deſpōſatōis crede/
bat eā eē virginē: ⁊ ante carnalē copulā ꝯſti/
terit ſibi eſſe corruptā: pōt eā dimittere. Ideꝫ
⁊ fortius dic d̄ fornicatōne ſpūali. Septimo:
ſoluūtur ⁊ ſoluta ſūt ſponſalia qñ ſponſus vel
ſponſa ꝯtrahit cū aliquo per verba d̄ pñti: vel
etiā per verba de futuro ⁊ ſeqtur carnalis co/
pula. Octauo: qñ ipubes qui ꝯtraxit ſponſa/
lia venit ad etatem legitimaꝫ ⁊ petit abſolui a
vinculo ſponſaliū: ⁊ dari ſibi lniaꝫ nubēdi al/
teri. ex̄ de deſpon. ipu. c. de illis. ⁊. c. a nobis.
Hoſti. ēt addit nonuꝫ. ſ. ſi fama hēat ꝙ inter
eos ſit canonicū impedimētū: ⁊ d̄ fama docea
tur. ex̄ eo. cuꝫ i tua. ⁊ de ꝯſan. c. ij. de teſti. ſup
eo. Et nō ꝙ in duobus p̄dictis caſibus ſoluū
tur ſpōſalia ipo iure. ſ. qñ trāſit ad religionē:
⁊ qñ ꝯtrit matrimoniū cū alia. Qñqꝫ ēt i ſexto
ſcilꝫ ꝑꝑ fornicatiōem ſi fornicatio ſit nōria ſm
Hoſt. In ceteris vero caſibꝰ ſm Hoſt. ſol/
uenda ſunt auc̄te ep̄i.

¶ Quid ſi fiant ſpōſalia ſub ꝯditiōe? R. Aut 10
ꝯditio ē honeſta ſeu vtilis: vtputa. Accipiaꝫ
te ſi parentibus placebit: vl̄ ſi dabis. c. Et tūc
exñte ꝯditōne ſtat ꝓmiſſio. Aut ē inhoneſta:
⁊ tunc: aut ē ꝯ bona matrimonij: ⁊ tūc nō cō
trahūtur ſpōſalia. Aut ñ eſt ꝯ bona matrimo
nij: vt accipiam te ſi furtuꝫ feceris: ⁊ tunc ſtat
ꝓmiſſio: ſed tollenda eſt ꝯditio.

Statutū.

Ponē. ſtatuto ca/
uetur ꝙ qui nō po
ſuerit domū ſuā in regiſtro cadat i pe
nā: ⁊ nō audiat in iudicio. Titius nō poſuit ſꝫ
alius: ita ꝙ ipa onera ſoluūtur. An titius qui
nō poſuit illā domū i regiſtro cadat in penaꝫ
ſtatuti? R. ſm Bar. i. l. cum ſuus. de ver. ob.
ꝙ. T. nō cadit i penaꝫ ſtatuti: qꝛ in penalibus
q̄ꝫtum ad pene cōmiſſionē euitādaꝫ nō refert
per quem fiat dūmodo fiat: vt. l. ſi puellā. C.
ſi man. ita fu. ali. vñ ſi teſtator mandauit fieri
picturam vel monumētū in certo loco ſub pe
na: ⁊ reperiat illa pictura vel monumētuꝫ fa/
ctum: ſufficit q̄ꝫtū ad penam euitandā: licet ne
ſciatur per quem factum fuerit. Secus tamē
quo ad lucrum cōſequēdum. vide de hoc. ſ.
Emphis. §. lxiiij. ⁊. ſ. Legat. §. iiij. Eod mō

dic i cãu. q. noſtre: nõ obſtãte ꝙ ſtatutuz loq̃t ꝑſonaliter: ⁊ ſe ad ꝑſonaz referat ⁊ in ꝑſonam ſcriptũ ſit. Et hoc ꝑ rõnẽ ſupra poſitaz.

1 ¶ Statuto cauet ꝙ q̃libz gaudẽs bñficio aq̃ ſoluat. x. Mõ vnus gaudet dcã aqua i pluribus locis. An debeat ſoluere plura. x. Dic ꝙ nõ: q꞉ ſtatutũ loq̃tur ꝑſonal'r ꝑ verbũ q̃libet: ⁊ vnius hoĩs vnuz ẽ gaudiuz ⁊ patrimoniuz ⁊ nõ pluriũ: vt in. l. iuriſperitos. §. cuz oriundus. ff. de excu. tu. ⁊ in. l. ſi is qui tres. Et vbi plura ꝑ ꝑ vnũ: ibi tm̃ vnum: vt. l. acceptilatio ff. de acceptila.

2 ¶ Statutũ dic ꝙ ſi ruſtici ñ ceperint malefactorẽ ipi teneãtur dãnũ reſtituẽ. An ille q paſſus ẽ dãnũ debeat ꝯtribuere vna cũ aliis? ℞. Bar. i. l. ab oĩbus. §. ſi titio. ꝺ le. i. ꝙ ſic. Idẽ ſi ciuitas iponit collectã pro ſoluẽdo alicui creditori ſuo ciui: ꝙ ẽt ille ciuis ꝯtribuet. Itẽ ſtatutũ dicit ꝙ ꝯdẽnatio fcã de ꝯſiliario q nõ venit ad ꝯſiliuz diuidat̃ iter eos. Certe ẽt ille qui nõ venit ⁊ fuit ꝯdẽnatus habebit ꝑtem. Itez dicit ꝯſtõ canonicoꝝ ꝙ canonicus nõ admittatur ad ꝑbendã niſi det fructus p̃mi ãni canonicis. Certe ille qui dat fructus admittetur ad ꝑtẽ illoꝝ ꝑ. ꝺ. §. ſi titio. hec Bar.

3 ¶ Statuto cauetur ꝙ ꝑtãs ⁊ anciani poſſint aliq̃d facẽ: vel ꝙ arbitrio ꝑtãtis ⁊ ancianoꝝ aliq̃d ſit ꝺliberãdũ: tc̃ ꝑtãs ſolus hz tãtã ꝑtãtẽ q̃tã hñt oẽs anciani. Et iõ ſi ꝑtãs cũ vno ſolo ex ancianis aliq̃d deliberet: alij nõ poterunt ꝯdicẽ ſcḋm Albꝛi. ⁊ Bal. ⁊ Iac. bu. Et idem qñ iponeret̃ pena capitaneo ⁊ ancianis: q꞉ capitaneus teneret̃ ad dimidiã ⁊ oẽs anciani ad aliã dimidiã. Predicta videtur ꝓcedẽ ꝺ iur. vbi tñ eẽt ꝯſuetudo in ꝯ̃riũ credo ſuãda foret.

4 ¶ Statuto cauet̃ vt quis ꝑfecto officio gaudeat imunitate tali: ⁊ aliq̃s nõ valẽs perficere ꝑꝑ ĩfirmitatẽ trãſit ad aliud officiuz leuius: an debeat gaudere quaſi p̃mũ officiuz ꝑfeciſſet? ℞. Lu. ro. in ſuis ſingularib⁹: ꝙ ſic: ⁊ dicit eẽ caſuz ſingularẽ. de hoc in. l. ex agentibus. C. de p̃m. agẽ. in re. li. xij.

5 ¶ Pone. eſt ſtatutuz ꝙ qui ſteterit in ciuitate ꝑ tot ãnos efficiatur ciuis: ⁊ lz nõ ſteterit cõtinue ſz pro maiori ꝑte hz locũ ſtatutũ. tex. ẽ ſingularis in. l. cuz delanionis. §. ſabinus. de ſũ. inſtru. ⁊ ibi Bar. Idem Lu. ro.

6 ¶ Quid ãt ſi ſtatutũ: vel ciuitas: vel dñs mãdat aliqđ feſtum ſub certa pena celebrari: an poſſit? ℞. Arch. ſ. in ſũ. ꝙ penã põt exigere a violatoribus: ſz culpã nõ icurrũt: q꞉ ꝑtinet ad eos feſta precipere.

¶ An aũt ciuitas que hz ſtatuta ꝯfirmata per ſuꝑiorẽ poſſit ipa reuocare abſq꞉ auctẽ ipius ſuperioris? Vide. ſ. Iuramẽtũ ſcḋo. §. iiij. 7

Succeſſio.

1 Nõ ꝓ declaratõe iſra dicẽdorũ ⁊ eoꝝ q̃ dicta ſunt. ſ. Hereditas. tres eſſe gradus vel lineas ꝯſanguineoꝝ ſcḋm A ſteñ. li. iij. ti. xxv. ſ. aſcẽdentiũ ſiue parentũ. deſcendẽtiũ ſiue liberoꝝ: ⁊ collateraliuz. Teſtator aũt q̃zdiu hz aliquẽ ꝺ deſcẽdẽtib⁹: tenet̃ illũ heredẽ iſtituere vel exheredare. Et ſi illuz heredẽ iſtituat: nõ tenet̃ ꝺ aliquo aſcẽdẽtium ĩ inſtõne mẽtõez facẽ. Ipſi. n. i infinitũ ceteris ꝑferũtur. inſti. ꝺ here. que ab ĩte. in p̃n. Deficiẽtib⁹ ãt deſcẽdẽtib⁹ legitimis: tenetur ſuos aſcẽdẽtes legitimos ſi quos hz heredes inſtituere: vel exheredare. C. ad ſe. cõſul. oꝛ. quotiẽs. Collaterales aũt nũq̃z tenet̃ iſtituere vel exheredare. Sz deficiẽtib⁹ deſcẽdẽtib⁹ ⁊ aſcẽdẽtibus legitimis: põt quos vult: ſiue collaterales: ſiue alios ſibi nõ attinẽtes iſtituere heredes: nulla facta de collateralibus mẽtione.

¶ Quot modis dicat̃ q̃s decedere ĩteſtatus? 1 ℞. A ſteñ. li. iij. ti. xxv. ꝙ ſex modis. Primo ſi moriẽs nullũ fecit teſtm̃: vel q꞉ noluit: vl' q꞉ nõ potuit: vel q꞉ filiuſfa. vel pupillus erat: vel aliqđ ſil'e iuris ĩpedimẽtũ hẽbat. Scḋo: q꞉ ⁊ ſi teſtm̃ fecit nõ tñ iur: q꞉. ſ. ñ habuit legitimuz numerũ teſtiũ: vel defuit alia ſolẽnitas legitima. Tertio: q꞉ ſi teſtm̃ fecit: illud tñ poſtea factũ: ẽ ruptũ. ſ. poſthumi generatiõe. vel irritũ. ſ. ꝑ capitis diminutõez teſtatoris. Quarto ⁊ ſi teſtamẽtũ ex omni ꝑte ſit legitime factuz: nullus tñ ex eo heres apparet: q꞉. ſ. vel iſtitut⁹ eẽ noluit ẽt viuo teſtatore: aut ẽt añ aditã hereditatẽ deceſſit: vel ꝯditio ſub qua iſtitut⁹ erat defuit. ꝓbãtur aũt iſti q̃tuoꝛ modi dicta inſti. in p̃cipio. Quinto: ſi fili⁹ nominatim ⁊ cũ cã legitima ſit exheredat⁹: ⁊ p⁹ mortez teſtatoris ꝓpoſita q̃rela inofficioſi teſtamẽti: ⁊ herede cãm igratitudinis ñ ꝓbãte: teſtm̃ ꝑ ſniam eſt reſciſſũ. Sexto: ſi teſtm̃ ꝺ iure p̃toꝛio ꝑ ꝯ̃tabulas reſcindat̃. Et his duobus vltimis modis dicit̃ q̃s ex poſtfacto teſtõ decedere inteſtatus C. de colla. l. vt liberis.

¶ Quis ſuccedit alicui ab ĩteſtato? ℞. iure cõi 2 laico morienti prius ſuccedũt deſcẽdẽtes. ſecũdo aſcẽdẽtes. deinde collaterales ꝓximio

res. vt in auc̃. de here. ab ite. circa principium col. ix. ⁊ ibi pz ꝙ fratres ⁊ ſorores ↄiuncti defuncto ex vtroqꝫ parẽte vocãtur ſimul cũ parẽtibꝰ. his aũt oĩbus deficiẽtibus ſuccedit vir vxori ⁊ ecõuerſo. C. vñ vir ⁊ vx. l. i. vltio ſuccedit fiſcus. C. ð bo. va. l. i. li. x. Clerico quoqꝫ ab iteſtato moriẽti ſuccedũt agnati ſcḋm ordinẽ ꝑnotatũ i bonis q̃ ſibi ituitu pſone obuenerũt. xij. q. vltia. c. ſi. qbꝰ oĩbus deficiẽtibꝰ ſuccedit eccl'a quaſi fiſcus. vt ex̃ de ſuc. ab ite. c. i. vbi aũt dubitaẽ an bona ſint eccl'ie vel clerici vide. s̃. Clerius quarto. §. viij.

3 ¶ Quid aũt dicãtur agnati vel cognati. vide s̃. Feudum. §. vij.

4 ¶ Quõ ſuccedunt deſcẽdẽtes? R. In ſucceſſione ab iteſtato pria cã eſt deſcẽdentiũ: vt. s̃. dictũ ẽ. Nã in ſucceſſione mortui patriſfa. vel filijſfa. liberi eius ſi ſunt oĩbus alijs ꝑferuntur. Primi qdẽ gradus equaliter nepotes ⁊ vlteriores in ſtirpes nõ diſtinguendo ſexũ vel ius p̃rie ptãtis. Succedũt ergo prio filij ſi ſũt: ſiue maſculus: ſiue femina equal'r. Nepotes ãt ſuccedũt in ſtirpẽ. i. in eã partẽ: quã parentes eoꝝ habituri erãt ſi viuerẽt. C. de ſu. ⁊ le. hr̃. l. ij. ⁊ in auc̃. in ſucceſſione. ibi poſita.

5 ¶ Quõ ſuccedũt aſcẽdẽtes? R. deficientibus deſcẽdẽtibꝰ ſuccedũt aſcẽdẽtes h mõ ꝙ defũcto filio ſine liberis parẽtes ſi ſoli ſũt ſuccedũt ſalua ꝓrogatiua gradꝰ: qꝛ pr̃ ꝑferẽ auo ſi ãbo ſupſũt. Et ſi pari gradu ſũt: pariter ſuccedũt: p̃rni i dimidia: ⁊ mr̃ni i alia dimidia: lꝫ diſpar ſit numerus. vt ſi ex vna pte ſit tñ auus mr̃nus: ⁊ ex altera auus ⁊ auia p̃rni. Sꝫ ſi cũ parẽtibꝰ ſint frẽs vel ſorores ex vtroqꝫ parente ðfũcto ↄiũcti: vocãẽ cũ aſcẽdẽtibꝰ i gradu ꝓximis i virilẽ portõẽꝫ. i. ſuccedũt equal'r cũ patre ⁊ mr̃e ⁊ auo ⁊ auia ⁊ alijs deſcendẽtibus. Idẽ etiã eſt de filijs fratrũ ex vtroqꝫ latere cõiũctoꝝ: ⁊ ita ſuccedit femina ſicut maſculus. Nec refert vtrum ſit ſuus vel emãcipatus: vt C. ad ter. auc̃. defuncto.

6 ¶ Qui aũt dicãtur heredes ſui: neceſſarij: vł extranei: Dic ꝙ heredum: alij ſunt neceſſarij tantum: alij ſui ⁊ neceſſarij: alij ex̃nei. Heres neceſſarius ẽ ſuus q iſtituiẽ heres a dño ſuo: ita tñ ſi ↄſequaẽ hereditatem ⁊ libertatẽ ſimul ex dñi teſtamẽto: vt qꝛ tẽpore teſtamẽti ⁊ mortis erat i dñi ptãte. ſic ẽt ignorãs ⁊ inuitus ſit liber ⁊ heres. vñ velit nolit teneẽ hereditatẽ ẽt ſuſpectã adire: ⁊ iõ dr̃ neceſſarius. Sui ⁊ neceſſarij ſũt liberi q ſũt i ptãte teſtatoris tẽpore mortis: vt filiuſfa. ⁊ deſcẽdẽtes ex maſculo filio. Filij vero filie ſũt in ptãte patris eorum ⁊ aui p̃rni. Dicũtur iõ ſui qꝛ domeſtici: ⁊ viuo p̃re: quodãmõ eſtimãtur dñi. Ideo vͦo dicũẽ neceſſarij: qꝛ ð iure ciuili cogebantur heredes fieri: ſꝫ ð iure ꝑtorio ꝑmittiẽ eis ab hereditate abſtinere ſi velint. Extranei heredes ſũt q nõ ſũt ſubiecti iuri teſtatoris: ſic filij emãcipati: ⁊ liberi ẽt a matre iſtituti vocãtur extranei: qꝛ femine nõ hñt liberos i ptãte. ꝓbãtur hec iſti. de here. qua. ⁊ di. i prin. ⁊. §. ſui aũt. ⁊. §. ceteri. Itẽ heres: alius eſt teſtamẽtariꝰ: vt q ẽ i teſtamẽto ſcriptꝰ. Aliꝰ legitimꝰ: vt is q ĩpo iure: ⁊ ſine teſtamẽto defũcto ſuccedit. Aliꝰ fideicõmiſſarius: cui ex fideicõmiſſo ẽ hereditas relicta. Alius ẽ ſubſtitutus. ſ. q alij ſubſtituitur heredi.

¶ Quõ ſuccedũt collaterales? R. ceſſantibus 7
aſcẽdẽtibꝰ ⁊ deſcẽdẽtibꝰ prio vocãẽ frẽs ſil'r ⁊ filij alicuiꝰ fratris prius mortui. dico ð fratre illo ⁊ eiꝰ filijs: q qdẽ frater ð vtroqꝫ parẽte cõtingit eũ ð cuiꝰ hereditate agiẽ: ⁊ veniũt i hereditatẽ dicti fratres ⁊ eoꝝ filij cũ parẽtibꝰ defũcti ⁊ cũ ꝓximis i gradu aſcẽdẽtibꝰ. Et dic̃ filij fratris ꝑferũtur illis fratribꝰ defũcti qui ſũt ex vno tm̃ parẽte ↄiũcti defũcto. C. ð le. hr̃. auc̃. ceſſãte. Poſt fratres ex vtroqꝫ parẽte ⁊ eoꝝ filios: admittũtur fratres: ſorores: ⁊ eorũ filij q ſũt ex vno latere tm̃: ⁊ iſti ẽt fratrũ filij ꝑferũtur patruis ðfũcti ⁊ alijs fil'ibꝰ. Poſt frẽs ⁊ fratrũ filios: admittũẽ q ſũt gradu proximiores. Et ſi pares ſũt: piter admittunẽ. C. de le. here. auc̃. poſt frẽs. Et Ci. ibi ex. ð. auc̃. infert ꝙ vlteriores pꝰ fratres ⁊ filios eoꝝ: ſuccedũt ex ſe: ⁊ iõ ñ ↄſideraẽ pſona eiꝰ a quo deſcendũt: ſꝫ ↄſideranẽ tm̃ perſone ſuccedentes: ⁊ ſic veniũt i capita. Secus i pcedẽtibꝰ: vt cũ tractaẽ ð ſucceſſiõe patruoꝝ: auũculoꝝ: amitarũ: ⁊ materteraꝝ: vbi cõſideraẽ pſona eius a quo deſcẽdũt. Et ideo veniũt i ſtirpes: vt. s̃. auc̃. ceſſante. co. ti. Et ſcḋm eũdẽ Ci. ꝑdicta faciũt ad qõnẽ. Cõſuetudo ẽ ꝙ filia ñ ſuccedit in baronia. Pone. qdaꝫ baro hꝫ fratres ⁊ hꝫ nepotẽ ex filia ꝑmortua. Decedit: nunqd admittetur nepos ad ſucceſſiõeꝫ i baronia? Dic ꝙ non: quia nepos iſte venit ex perſona ſue filie: ⁊ ideo repellendus. Sed pone ꝙ ñ eſſent frẽs. neqꝫ frũꝫ filij: ſꝫ vlteriores: tũc bñ vẽiret nepos: qꝛ tũc ñ ↄſideramꝰ pſonã eiꝰ a qua de/

ſcēdit. vt. d. auc̄. poſt frēs. ⁊ auc̄. ſ̄. proxima.

8 ¶ An āt filij duoꝝ fratrū ſuccedāt in ſtirpes
vel i capita? Glo. i. d. auc̄. ceſſante. dicit ꝙ i ſtir
pes: q: cū ſemꝑ inueniant̄ filij fratꝝ ſuccedēt in
ius pr̄is ſui. Et idō cū i eis iſpiciatur pſona eiꝰ
a quo dſcēdūt: ſicut pr̄ hēret vnā ptē: ſic ⁊ di
cti filij tātūdem hēbunt. Hāc opinionē tenēt
Ac. Ja. de are. Di. ⁊ Bar. i. d. auc̄. ceſſante.
Nota ēt ſm̄ Bar. ꝙ illud qḋ dr̄: vt qs ſit ex
vno pente vel vtroqꝫ: nō hꝫ locū niſi qñ tra/
ctat̄ de ſucceſſiōe fratꝝ vl' patruoꝝ. Secus ſi
de ſucceſſiōe vlterioꝝ. Et Jac. bu. ꝯcludēdo
mām trāſuerſaliū dicit ꝙ ſi ſint ſoli frēs: ⁊ tūc
ſi ſūt ex vtroqꝫ pente veniunt viril'r. Idem ſi
oēs ſint ꝯſanguiei: vel oēs vterini. vt. d. auc̄.
ceſſante. ⁊ auc̄. ſequēti. Si aūt qdā ſint ꝯſan/
guinei: qdā vterini: tūc i dlatis a pr̄e pferunt̄
ꝯſanguinei. In delatis a mr̄e pferūtur vteri/
ni. In dlatis aliūde admittunt̄ piter.

Additio. ¶ Vtrū filius fr̄is admittat̄
vna cū fr̄ibꝰ defūcti ad ſuc
ceſſionē patrui ſui? Do. alex. de imol. in ꝯſilio
cxxxvij. incipiēte. Redēptoris ⁊c̄. pclare de/
terminat ꝙ ſic. Et dicit ſic eē de iure ꝓuiſuꝫ i
§. reliquū. in auc̄. de here. ab inteſta. ⁊ in auc̄.
vt fratrū filij in pricipio colla. ix. Non obſtāte
ꝙ ſtatutū dicat ꝙ ſuccedāt agnati maſcl'i ꝓ/
ut in gradu ſūt proximiores vel concurrētes
vſqꝫ ad quartū gradū. probat tex. iuncta glo.
in. l. cū ita. §. in fideicōmiſſo. in ver. ꝓximo.
referēdo gl. ad tex. ff. de leg. ij. Nā ibi dic̄ tex.
ꝙ ſi teſtator reliquit fideicōmiſſuꝫ eis qui ſunt
de familia vel agnatiōe ſua intelligitur relin/
quere ei qui i familia vel agnatōe tenebat gra
dum proximū qḋ verbum exponitur. i. prio/
rem gradū. l. proximus. ff. de verbo. ſig. l. ij.
§. hereditas. ff. de ſuis ⁊ legi. Et tamē glo. in
d. §. in fideicōmiſſo. in ver. ꝓximo. relata ad
tex. vult ꝙ etiā vocētur illo cāu filij fratrū pa
riter cū patruis iuxta auc̄. ceſſante. C. de legi.
heredi. Et doc. ibi cōmuniter videntur tranſi/
re cū glo. Excepto Bal. qui illā glo. ibi repre
hendit. dicēs ꝙ illa glo. non ē vera in termi/
nis illius. §. q: in. d. §. in fideicōmiſſo. cōſide
ratur qui ſit prior in gradu ad quem habuerit
maiorē affectionē. Et maiorē videtur habere
ad fratrē q̄ꝫ ad filiuꝫ fratris eius ſm̄ Bal. qui
reſpōdet ad. d. auc̄. ceſſante. q: ibi loquitur in
diſpoſitione legis. Sed tex. in. d. §. in fideicō
miſſo. loquitur in diſpoſitōe teſtatoris in qua
cōſideratur ad quē habuit maiorē affectionē
teſtator. Et ꝓ hoc allegat. l. iiij. §. ſi duo. ver
ſi. proinde. ff. de legit. tuto. Sed in hoc Jo. de
imol. in. d. §. in fideicōmiſſo. reprehēdit opi.
Bal. ⁊ tenet opi. glo. que videt̄ cōiter appro
bata. Et reſpōdet ad. d. §. ſi duo. ꝙ ille tex. po
tius facit ꝓ opi. glo. q̄ꝫ cōtra. quia in illo tex.
dicitur ꝙ eodē modo vocātur ad tutelam: vt
vocātur ad hereditatē. vnde quia in ſucceſſio
ne illa hereditatis liberti nō vocantur pariter
filius patroni ⁊ nepos ex altero filio: ſꝫ ſolus
filius tantū. l. ſi libertus pterito. §. ſi libertus.
ff. de bonis liber. nō mirum ſi etiā iudicāduꝫ
videtur idē in tutela liberti: quia ⁊ tutela ⁊ ſuc
ceſſio a pari procedūt. vt in dicto. §. ſi duo. ēt
in auc̄. de here. ab inte. §. ex hijs autē. Et ſm̄
Jo. de imol. reſpōſio Bal. data ad tex. in. d.
auc̄. ceſſante. nō eſt bona. q: tex. in. d. §. in fi/
deicōmiſſo. non dicit magis inſpiciēdam eſſe
affectionē q̄ꝫ tex. dicit in. d. auc̄. ceſſante. Sed
ſolū dicit tex. in. d. §. i fideicōmiſſo. proximio
res eſſe in gradu vocādos. vt in ſimili gradu
in. d. §. ſi duo. Ita reſidet Jo. de imol. i. d. §.
in fideicōmiſſo. Et ſic videt̄ decidere illa glo.
caſum noſtrū iūcto illo tex. quinimo dato ꝙ
illud qḋ dicit Bal. in. d. §. in fideicōmiſſo. eēt
etiā verum: tamē non ob. quo ad caſum no/
ſtrū. q: in cāu noſtro tractatur de diſpoſitiōe
legis vel ſtatuti: non de diſpoſitiōe hominis
vel teſtatoris. Et fatetur Bal. ꝙ glo. in. d. §.
in fideicōmiſſo. vera eēt in diſpoſitiōe legis.
Preterea reperio ꝙ Bal. in ſuo cōſilio inci/
piēte. In nomie domini. Cāus talis ē. Qui/
daꝫ deceſſit ⁊c̄. ſecutus ē glo. in. d. §. in fidei/
cōmiſſo. per quē tex. dicit ꝙ ſi teſtator dixit fi/
lio meo. ꝓximiores meos ſubſtituo. ꝙ videt̄
ſubſtituti ſoror ⁊ filiꝰ alterius ſororis premor
tue. allegat gl. pallegatā. Et qbꝰ ꝯcludo dcm̄
filiū ſeie admitti ad ſucceſſionē i locuꝫ pr̄is ſui
predefūcti vna cū patruis. ¶ Finis.

¶ Vtrū naturales filij ſuccedāt patri ab inte/ 10
ſtato? R. ſi legitimi nō ſuperſūt: nec legitīa cō
iunx: tūc naturales ab iteſtato ſuccedūt in dua
bus vncijs. Ita tamē ꝙ ſi mater ſupereſt: vi/
rilis ei portio de ipſis detur. Et ſm̄ Azo. licet
vxor nō capiat vel ſuccedat: tamē facit ne na/
turales poſſint capē vel ſuccedē. ſicut ⁊ faciūt
legitimi filij q ſuccedunt ⁊ repellūt naturales.
Sed vbi repellūtur naturales ꝓpter legitimā
ſobolē vel legitimā coniugē: debēt ipſi natu/

rales paſci a ſuccedētibus arbitrio boni viri. Sicut autē ꝛ inquātū ꝛ quādo ſuccedūt libe ri naturales parētibus: ita ꝛ intātum ꝛ totiēs debēt ſuccedere parētes naturales filijs natu ralibus: vt par pietas ſeruet eis. Et que dicta ſūt de naturalibus filijs ꝛ de naturalib⁹ nepo tibus ꝛ ꝓnepotibus ſeruāda ſūt. Ex teſtamē to autē filij naturales ſuccedūt ſic. Nam ſi iſte pater naturalis hēat legitimos filios vel ne potes: licet ei dare vel relinquere naturalibus: eorūq; mr̄i vnciā vnā ñ vltra: vł ſoli cōcubi ne ſemiunciā: nō vltra. Quod autē vltra da tum ē applicatur legitimis filijs vł nepotib⁹. Si autē nō habeat legitimos filios vel nepo tes vel deſcēdentes: ſed habeat aſcēdentes: le gitima parte relicta aſcendētibus reliquū in ter naturales diſtribuere pōt. Si aūt nec aſcē dentes nec deſcēdentes habeat legitimos: li cet eos inſtituere inſolidū heredes. hec Azo. Qui vero ſūt ex dānato coitu ab omni ꝓror ſus bñficio excludunt. vt. C. de nā. li. auc. li cet. ꝛ i auc. ex ꝯpleru. C. de ice. nup. Et glo. ibi i ver. idigni. dicit ꝛ materne. qđ verū ē: qñ coitus ꝑ legē poterat accuſari. al's non: vt ex meretrice: quo cāu matri nō patri ſuccedit. de hoc vide. s. diffuſe. c. Filius. §. j.

11 Et per predicta pōt ſolui queſtio quotidia na. An ſine cōſenſu filiorū vel heredū adulte ra poſſit īſtituere filios ſuſceptos ō adulterio: Dic ꝙ ſi in loco vel regione ſit aliqua cōſue tudo ſup hoc illa obſuāda ē. Ceſſāte āt ꝯſue tudie dic vt i pcedēti. §. ꝛ. d. c. Fili⁹. §. j. ꝛ. ij.

12 Sʒ qđ de ꝯſuetudine aliquarū terrarum ꝙ mortuo aliquo ſine filijs: dñs terre totū accipi at: R. ƀm Hoſt. talē ꝯſuetudinē obſeruādā: ſi pſcripta ſit. pōt eiʒ dñs allegare ꝙ ab initio hoc pactū fuerit: qꝛ terra ſua erat.

1 **Acceſſor.** Ali⁹ ſingularis q i certa re ꝯſti tuit. Ali⁹ vł is i tota hēditate vel reli qua. de h vide gl. i. c. cū ad ſedē. ō reſti. ſpo.

1 **Suffragiū** defūctoꝝ. Utrū ſuffragia fcā pro defūctis ꝓſint exñtibus i purgatorio: R. ƀʒ Pe. ꝙ ſic. vt pʒ ſcōi Macha. xij. Scā ꝛ ſalubris ē cogitatio ꝓ defūctis exorare vt a peccatꝫ ſoluant. Et ĩ ꝛ apl's pꝛie Cor. xij. loq̄ ō corpore miſtico qđ ē eccl'a ad ſiītudinē cor poris hūani. In corpe vero hūano nā ꝑ vnū mēbꝝ ſupplet idigentiā alteri⁹. Ergo cū grā ſit potētioꝛ qʒ nā i corpe miſtico vnū membꝝ pt ſupplere idigētiā alteri⁹. Et hīnc ē ꝙ ſuffra gia mēbroꝝ eccl'e pñt ꝓdeſſe mēbris idigēti bus. Quia vero per mortē nō deſinūt eē mē bra eiuſdē corporis. Suffragia viuorū poſſūt ꝓdeſſe ēt defunctis.

Que aūt crimina purgētur i purgatorio: 1 R. nō capitalia ſʒ minuta. Nā in purgatorio purgantur peccata de ſui nā venialia: vel que ſūt facta venialia ꝑ pniam verā ſi de eis nō ē plene ſatiſfactū. de pe. di. vij. §. ſi.

Et ſciēdū ꝙ ignis purgatorij ꝛ ſi ñ ſit eter 2 nus: miro tñ mō grauis ē. Excedit eīm oēm penā quā aliqs vnqʒ paſſus ē i hac vita: nū qʒ i carne tāta pena ē īuēta: lʒ mirabilia marty res paſſi ſint tormēta: ꝛ mlt̄i neqter q̄ʒta ſepe ſuſtinuert ſupplicia. vt ō pe. di. vij. §. pe.

Utrū ſuffragia fcā ꝑ miſtros malos ꝓſint 3 defūctis: R. ƀʒ Tho. ꝛ Pe. i. iiij. di. xlv. Suf fragia ꝑ malū miſtrū fiunt tripl'r. Pmo. ſ. ve lut ꝑ actorē: ſicut qñ fiūt ex ꝓꝓrio motu. Et ſic ñ ꝓſūt niſi forte ex ꝯſequēti ꝛ ꝑ accidēs i quātū ꝑ elemoſinā hoīs: paupes excitati orāt ꝓ defūctis. Scdo pñt fieri ꝑ malū: vt miſtrū publicū dei ꝛ toti⁹ eccl'ie: ſicut ſacerdos q cele brat miſſā vel exeqas mortuoꝝ i eccl'a. Et ꝙ ille itelligit facē ſub cui⁹ noīe ſit. Tertio pñt ſi eri ꝑ malū: vt miſtꝝ priuatū. ſ. priuate pſōe ō mādato eiuſdē. ſ. exñtis i caritate: ſiue ſit defū ctus: ſiue viu⁹. ꝛ talia ꝓſunt. Sīc cū ƀuus in pcc̄o exñs qđcūqʒ op⁹ miſericordie facit ex ꝑ cepto dñi caritatē hñtis. Magis tñ ꝓdeſſent ſi ēt miſtri in caritate eēnt: qꝛ tūc illa opa eēnt meritoria ex duab⁹ ptibus.

Utrū ſuffragia fcā ꝓ defunctis ꝓſint etiā 4 facietī: R. ƀʒ Tho. vbi. s. O pus ſuffragij qđ ꝓ altero ſit pōt cōſiderari dupl'r. vno mō vt ē expiatiuū pene ꝑ modū cuiuſdā recōpenſa tōis. ꝛ hoc mō op⁹ ſuffragij reputaī q̄ſi ei⁹ ꝓ quo ſit. ꝛ ita abſoluit eū a dbito pene ſue qđ ñ abſoluit facietē a dbito pene ꝓꝓrie. Alio mō pt ꝯſidērari inq̄ʒtū ē meritoriū vite eīne. qđ hʒ inq̄ʒtū ꝓcedit ex radice caritatis. ꝛ ƀm hoc ñ ſolū ꝓdeſt ei ꝓ quo ſit: ſʒ ēt facietī magis. vñ i pſalmo. O ro meaī ſinu meo ꝯuertet.

Quib⁹ ſuffragijs iuuaī aīe dfūctoꝝ: R. ƀʒ 5 Gre. aīe defūctoꝝ quatuor mōis abſoluunt. Aut oblatōib⁹ ſacerdotū: aut pcib⁹ ſanctoꝝ: aut caroꝝ elemoſinis: aut ieiunijs cognitorū xiij. q. ij. nō eſtimem⁹. ꝛ. c. aīe. Quos mōs di

ſliguit Rai. dicēs ſic. Suffragia q̄dē ꝓſūt d
ſūctꝭ ad abſolutōēꝫ pene a q̄ pn̄t abſolui q̄tuor
mōis. Prio p itcerceſſiōēꝫ ipſi⁹ capitꝭ. ſ. xpi: ꝛ
ſic iuuāt p oblatōēꝫ altarꝭ. Scōo p itcerceſſiōꝫ
q̄ſi priuatā mēbroꝝ. i. p orōēs ſcōꝝ. Tertio p
modū redēptōis pene. ſ. p elemoſinaꝝ largi/
tōēꝫ. Quarto p moduꝫ ſolutionis pene. ſ. per
ieiunioꝝ afflictōēꝫ: ꝛ ad dictos quatuor mo/
dos oēs alij reducūtur.

6 ¶ Que ſuffragia ſūt meliora? R. ſm Rai. q̄r
meli⁹ ē opus caritatis qd̄ dirigit i deū q̄ꝫ qd̄ i
hoīe. Jō duo primi mōi: q̄ i deū dirigunt me
liores ſūt q̄ꝫ duo vltimi: niſi p accidēs iq̄ntū
ſcꝫ elemoſina ipetrat ſcōꝝ orōnes. q̄r uero me
lius ē opus caritatis cōis q̄ꝫ priuate ꝛ ſpālis.
Jō meli⁹ ē ſuffragiū ſacri altaris q̄ꝫ orōnis.
Et iteꝝ q̄r bonū q̄to cōius tāto meli⁹: iō ele
moſina melior ē ieiunio.

7 ¶ Vtrū miſſa ꝓ dſūctꝭ equal̄r valeat dſūcto
ſic alia? R. ſꝫ Tho. i. iiij. di. xlv. In offō miſſe
n̄ ſolū ē ſacrificiū: ſꝫ ēt ſūt orōēs. Et iō ſuffra/
giū miſſe ꝯtinet duo d p̄dictis. ſ. orōnē ꝛ ſacri
ficiū. Quartū ergo ex pte ſacrificij oblati: miſ
ſa d quocūqꝫ dicat eq̄l̄r ꝓdeſt dſuncto: ꝛ h̄ ē
p̄cipuū qd̄ ſit i miſſa. Sꝫ ex pte orōnū magis
ꝓdeſt illa i q̄ ſūt orōes oēs ad h̄ dteriate. Sꝫ
tn̄ ille ꝓfect⁹ recōpēſari pōt p maiorē dnotōꝫ
vel ei⁹ q dicit miſſaꝫ: vel ei⁹ q fac̄ dici: vl̄ iteꝝ
p itcerceſſionē ſancti cui⁹ ſuffragiū iplorat.

8 ¶ Quib⁹ dſūctis ꝓſint ſuffragia? R. ſꝫ Tho.
vbi. ſ. illis ſolū ꝓdeſſe pn̄t q ſūt i purgatorio.
Nā ad hoc vt aliq̄s dſūct⁹ iuuet duo reqrūt
ex pte ipſi⁹. Vnū ē idigētie: ꝛ iō n̄ ꝓſūt btīs.
Aliud ē ꝯditōale meritū. ſ. vt h̄ meruerit ſibi
ꝓdeſſe: ꝛ iō n̄ ꝓſūt dānatꝭ in iferno. Vtrūqꝫ
vō i hijs ē q ſūt i purgatorio: idcirco ꝓſūt ill̄.

9 ¶ Vtrū ſuffragia ſpāl̄r ꝓ aliquo fcā eq̄ ꝓſint
alijs? R. ſꝫ Tho. ꝛ Pe. i. iiij. di. xlv. cū ſuffra
giū ſit virtutꝭ finite ꝛ driuet p itētōēꝫ faciētis
quo voluerit: valꝫ ei ꝓ quo ſit q̄ꝫtū ad libera/
tōēꝫ a pēa. tn̄ q̄ꝫtū ad ꝯgratulatiōēꝫ ꝛ iteriorē
ꝯſolationē ſm qd̄ vn⁹ i caritate ex̄n̄s de bōis
alteri⁹ gaudet: ꝛ ſic valet oīb⁹ i caritate ex̄nti/
bus: ꝛ plus ei q ē i maiori caritate.

10 ¶ Vtrū ſuffragia fcā ꝓ multis equal̄r ꝓſint
ſingul̄? vide. ſ. Miſſa. §. pe.

ſ

Vperbia

quid ſit? R. ſm Tho. ſcda ſcde
q. clxij. q̄ ē quedā extollētia p quā q̄s ſe extol/
lit ſupra id qd̄ ē ei p̄ſitū a diuia regl̄a. Et ſciē
dū q̄ ſupbie pccm̄ ꝯſiſtit i appetitu ſeu volūta
te ſicut ꝛ alia pcc̄a: nō i eſtimatiōe q̄ ptinet ad
rōnē. vn̄ q̄n̄ Gre. dicit in moral̄. q̄ ſupbia ē
cū q̄s eſtimat bōa q̄ hꝫ a ſe hēre: nō a deo. vel
meritis ſuis eſtimat obtinuiſſe ꝛ huiuſmodi.
Nō ſic ē itelligēdū tāq̄ꝫ i ip̄a eſtimatōe cōſi/
ſtat ip̄a ſupbia: ſꝫ ꝯſiſtit i appetitu excellētie i/
ordiato. Sꝫ q̄r qd̄ q̄s multū appetit facile cre
dit ex ip̄o appetitu nimio excellētie quē hꝫ ſup
bus inde iclinatur d facili ad eſtimādum de ſe
vltra id qd̄ ē: ita q̄ eſtimatio illa ſeq̄tur appe
titū illū iordinatum.

¶ Vtrū ſupbia ſit pccm̄ mortale? R. ſꝫ Tho. 1
ſcda ſcde. q. clxij. Supbia ꝯſiſtit i hoc q̄ aliq̄ſ
extollit ſe ſupra id qd̄ ē ſibi p̄ſitū a diuia regu/
la. In hoc. n. radit ſupbie ꝯſiderat q̄ hō ali/
qual̄r n̄ ſubdit deo ꝛ regul̄ ipſi⁹. Hoc ip̄m
āt qd̄ ē n̄ ſubijci deo hꝫ rōneꝫ pcc̄i mortal̄. vn̄
ſupbia ſm gen⁹ ſuū ē mortale. Sicut tn̄ i alijs
que ex ſuo gn̄e ſūt pcc̄a mortalia. puta i forni/
catōe ꝛ adulterio ſūt aliq̄ motus q ſūt pcc̄a ve
nialia ꝓpter eoꝝ ipfectōēꝫ: q̄r. ſ. p̄ueniūt iudi
ciū rōnis: ꝛ ſūt p̄ter ei⁹ ꝯſenſum. Ita ēt circa
ſupbiā accidit q̄ aliq̄ motus ſuperbie ſūt pcc̄a
venialia dū hō nō ꝯſentit.

¶ Quot ſūt ſpēs ſupbie? R. ſm Grē. i. iiij. li. 2
moral. quatuor ſūt ſpēs ſupbie q̄b⁹ ois tumor
arrogātiū demonſtrat. ſ. cū bōa a ſemetipſis
hr̄e eſtimant: aut ſibi datū deſup ꝓ ſuis meri
tis putāt: aut certe cū iactāt ſe hr̄e qd̄ nō hn̄t:
aut dſpectꝭ ceteris ſingl̄r videri appetūt. Eſt
ergo pria ſpēs ſupbie: cū q̄s ex iordiato appe
titu ꝓprie excellētie bonū hitū nāle: vt igeniū:
itellectū: memoriā: fortitudinē corpis: pulchri
tudieꝫ. ul̄ bonū tp̄ale: vt diuitias: gl̄iaꝫ: bono
rē: potētiā. vel ſpūale: vt grāꝫ ſciaꝫ: ſapiaꝫ: p̄/
dicatōēꝫ ꝛ huiuſmōi ſibi attribuit: q̄ſi a ſe hr̄t
n̄ a deo. Vbi nō q̄ ſupbia ꝯſiſtit n̄ ſolū i cogi/
tatōe ſꝫ ēt i affectōe. Supb⁹. n. nō credit h̄. ſ.
q̄ n̄ ſit aliqd̄ bonū i ſe vel i alio qd̄ n̄ ſit a deo.
Sꝫ de bono qd̄ hꝫ: ſeip̄m ita magnificat: ac ſi
ab alio n̄ hr̄et: ſꝫ a ſe. Pro cui⁹ decl̄atōe ſciē/
dū ſꝫ Tho. vbi. ſ. q̄ eſtimatio rōis d aliquo
bono p̄t corrūpi dupl̄r. Vno mō in vl̄i: ꝛ ſic
corrūpit eſtimatio rōis. ſ. in vl̄i q̄n̄ q̄s eſtimat
vl̄r bonū qd̄ hꝫ n̄ hr̄e a dō ſꝫ a ſeip̄o: ꝛ h̄ ptiet
ad ifidelitatē. cum recta fides hēat q̄ de⁹ ē au
ctor oiuꝫ bonoꝝ. Scōo corrūpit eſ[illegible]tio rōis
i pticulari pp aliquā paſſiōēꝫ ſm q̄ errāt qui
opant malū: vt dr̄ ꝓuer. iiij. Sic verbi grā. ſi

aliqs ſētiret i vl'i fornicatōez ñ eē pcc̄m: eēt iſi delis. Nō āt iſidel' cēſet fornicator q fornicatōez eligit tāq̄z bōuz pp ꝯcupiſcētie paſſiōez: ita a fil'i ſiqs eſtiaret vl'r ꝛ abſolute deū nō eē oiuz creatorē vel hōi grāz ꝑ meritis dare: eēt hēſis vel iſidelitatis pcc̄m. Sed ꝙ aliqs propter iordinatū amorē ꝓprie excellētie: ita ꝺ bonis ſuis glorietur: ac ſi ea a ſeipo hēret: pertinet ad ſuperbiā nō ad iſidelitatē.

3 ¶ Scōa ſpēs ſupbie ē cū qs bonū qꝺ hꝫ a ꝺo meritorie ſibi aſcribit credēdo aliquā excellētiā i nā vel grā vel i fortūa. ſ. itpalib⁹ ſuis meritis ꝛ virtute hēre pricipal'r quā ñ p̄t niſi per dei grāz obtinē. Cū ergo ſupb⁹ iordinate appetat excellētiā vltra ſibi p̄ſitā a deo: qꝛ ad maiorē excellētiā pertiet alicui⁹ ꝙ bonuz qꝺ hꝫ a ſe hēat ñ ab alio. vel ſi ab alio hēat maioris excellētie ē ꝙ meritis ſuis illꝺ acqſierit q̄ꝫ ex grā ſine ſufficiēti merito. Jō ſuperb⁹ eſtimat hēre bona a ſe vel meritis ſuis.

4 ¶ Tertia ſpēs ſupbie ē cū ſe iactat hr̄e apꝺ alios loq̄ndo vel ſe eſtimādo hr̄e qꝺ ñ hꝫ: vt cū qs reputat ſe hēre acutū itellectū: vl' magnā memoriā: vel magnā iduſtriā i agēdis: vl' peritiā i arte: vel prudētiā i regimie: vl' pulchritudiꝫ i pſona: vel ſciaꝫ i mēte: vel pfectōꝫ i vita ſpūali. ꝛ ꝺ hoc in ſe gloriat̄: cum tñ re vera iſta ñ hēat vel nō tm̄ ſicut eſtimat.

5 ¶ Quarta ſpēs ſupbie ē q̄ qs eſtimās ſe meliorē: vel ſapiētiorē ceteris: alios deſpicit ꝛ cōtēnit affectās alijs dominari.

6 Quot ſūt filie ſuperbie? R'. x. ſ. ambitio: preſūptio: arrogātia: pertinacia: curioſitas: īgratitudo: iudiciū temerariū: irriſio: tētare deuꝫ: ꝛ adulatio.

7 ¶ Quo ad primā filiā. ſ. ambitionē ſciēdum ſm̄ Tho. ſcōa ſcōe. q. cxxxi. ꝙ ambitio ē iordinatus appetit⁹ honoris. Qui quidē pōt eſſe iordinatus tripl'r. Prio per hoc ꝙ aliqs appetat teſtimoniū de excellētia quā nō hꝫ qꝺ ē appetere honorē ſupra ſuā ꝓportionē. Scꝺo per hoc ꝙ honorē ſibi cupit ñ referēdo i deū. Tertio per hoc ꝙ appetit⁹ eius i honore ipo qeſcit nō referēs honorē ad vtilitatē alioꝝ ꝓpter qꝺ ābitio ſemper ē peccatū.

8 ¶ An āt ābitio ſit pccꝫ mortale? R'. ꝙ ñ ſēper ſꝫ qñqꝫ rōe finis. ꝛ tūc ē qñ i tali appetitu cōſtituit finē: qꝛ parat⁹ eēt qꝺcūqꝫ mortale ꝯmittere ꝓ ꝯſequēdo potentiā vel honorē. Scꝺo rōe rei: vt cū qs appetit bñficiū vel officiū ſeculare: vel eccl'aſticū ſciēs ſe idignū rōe criminis vel ignorātie ꝛ huiuſmodi.

¶ Secūda filia ē preſūptio que tripl'r ſumūtur. Primo circa aliū ſm̄ ꝙ iuriſte cōiter ſumūt: quā Hoſ. ſic diffinit. Preſūptio ē alicuius facti dubij qñqꝫ ſemiplena probatio. De hoc vide. ſ. Cōicare. §. x. Et quale peccatum poſſit circa hoc occurrere. vide Nico. de lira ſuper Mat. vij. vbi dicit. Sciēdū ꝙ aliqs poteſt p̄ſumere ſeu iudicare malū de ꝓximo multipliciter. Vno mō ex euidētia facti: vt cū aliqs iudicat aliquē hōicidā: qꝛ vidit eū iterficē hominē: ꝛ hoc nullū ē peccatū. Alio mō ex ſignis euidētib⁹: vt ſi aliqs iudicat fornicatorē aliquē: qꝛ vidit eum nudū cū nuda: ſolū cū ſola. Et ſil'r nullū ē pcc̄m. Tertio mō ex ſignis leuib⁹. Et in hoc iudicio ē triplex grad⁹. Primus ē qñ ex leuibus ſignis aliquis icipit dubitare de bonitate fratris. Et hoc ē pcc̄m veniale: qꝛ ꝓcedit ex humana iſirmitate. Et hoc nō vocat̄ iudiciū ꝓprie ſed ſuſpitio. Scꝺs gradus ē qñ ex talibus ſignis firmiter tꝫ in aīo ꝙ frater ſit malus. Et hoc ꝓprie ꝺr̄ iudiciuꝫ: qꝛ iudiciū iportat ſentētiā. Et hoc ē pccꝫ mortale: ſi malū qꝺ iudicat de fratre ex leuibus ſignis ſit ꝺ genere peccati mortalis. Pcc̄m. n. mortale ē qꝺ ꝯriatur caritati. Qꝺ āt aliqs p̄dicto mō iudicet frēꝫ ē ꝯ caritatē fraternā. Tertius grad⁹ ē qñ ex leuib⁹ ſignis ñ ſolū p̄dicto mō iudicat: ſꝫ ēt ꝓcedit ad punitōeꝫ fr̄is ſic ꝺ ſcō. Et hoc ē graui⁹: qꝛ ñ ſolū ē ꝯ caritatē ſed ēt ꝯ iuſticie eq̄tatē. Et de talib⁹ intelligit̄ illud verbū. Nolite iudicare ꝛc̄. Scꝺo mō ꝺr̄ p̄ſūptio circa ſeip̄m. ſ. qñ aliqs vltra rōeꝫ de ſeipo p̄ſumit de quo Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. cxxx. dicit ꝙ opponit̄ magnanimitati ſm̄ exceſſū. Et ēt pꝫ per phm̄. iiij. ethi. vbi dicit ꝙ p̄ſumptuoſi ꝓpter exteriorē fortunam fiunt deſpectores ꝛ iniuriatores alioꝝ. Et talis p̄ſumptio peccatuꝫ ē q̄ſi ꝯ naturalē ordinē exn̄s. ſ. vt qs aſſumat ad agēduꝫ ea q̄ p̄ferūtur ſue virtuti. qꝺ ptinet ad rōeꝫ p̄ſūptōis: ſicut ip̄m nomē māiſeſtat. Tertio mō ꝺr̄ p̄ſūptio circa deū. ſ. iordinata ꝺ deo ſpes. De qua Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. xxi. dic̄ ſic. Sicut falſū ē ꝙ deus penitētib⁹ nō indulgeat: vel ꝙ peccātes ad pniaꝫ nō cōuertat: ita ꝛ falſū ē ꝙ i peccato pſeuerātibus veniā ꝯcedat: ꝛ a bono opē ceſſantib⁹ gl'iaꝫ largiat̄: cui eſtimatōi ꝯformiter ſe hꝫ p̄ſūptōis mot⁹. Et iō p̄ſumptio ē peccatum. minus tñ q̄ꝫ deſpa-

tio: qm̄ magis ꝓpriū eſt deo miſereri ⁊ ꝑcere q̄ꝫ punire. Et h̄ ꝑſūptio opponiť virtuti ſpei ⁊ vitio deſꝑatōis. De q̄ deſꝑatōne Tho. ſcd̄a ſcd̄e, q. xx. dicꝫ ꝙ circa deū vera eſtimatio itellectus eſt ꝙ ex ip̄o ꝓuenit hoīuꝫ ſalus: ⁊ venia peccatoribꝰ dať. iuxta illud ezech. xviij. Nolo mortē peccatoris: ſꝫ vt ꝯuertať ⁊ viuat. Falſa aūt opinio ē ꝙ peccatori penitēti veniā deneget: vel ꝙ peccatores ad ſe n̄ ꝯuertat ꝑ gratiā iuſtificātē. Et iō ſicut motus ſpei q ꝯformiť ſe hꝫ ad extiſtimatiōꝫ verā ē laudabiľ ⁊ virtuoſus: ita oppoſitꝰ motꝰ deſꝑatōnis q ſe hꝫ ꝯformiter extiſtimationi falſe de deo: eſt vitioſus ⁊ peccatum.

10 ¶ Tertia filia ſupbie ē arrogātia qua qs multu ſe extiſtimās: ceteros quos īfra ſe videt deſpicit. Et qbꝰ n̄ ꝯſulēdo loq ſꝫ vix dominādo dignať. Et arrogātes dicūť q garrulitatē auctoritatē putant: ⁊ parati ad lites in ſubiectos tumide intonant.

11 ¶ Vtrū ſit mortale peccatū: R. ꝙ eſt mortale qn̄ ex tali ſupbia: vel ꝯtētōe ſit illud qd̄ ē mortāle, al's erit veniale.

12 ¶ Quarta filia ſubpbie ē pertinacia. Et ptinax dr̄ q̄ſi ipꝛudēter tenens. i. oīo tenax, q2 in ſuo ꝓpoſito quaſi ad victoriā ꝑſeueret pluſq̄ꝫ oꝫ: ne videať minꝰ ſapiēs q̄ꝫ alij: ⁊ opponiť ꝑſeuerātie. Et ſiquis firmat ſe ī ſua ſnīa ꝙ ēt ſi eccl'a determinaret ꝯriū: vel ī eo qd̄ ptinet ad fidē: vel bonos mores ꝫ oppoſitū eiꝰ qd̄ dr̄ a doctoribus: mortaliter peccat: ⁊ ſapit hereſim viij. di. qui ꝯtēpta. Al's niſi ꝑ accidēs ratiōe ſcandali ptinacia nō ē peccatū mortale.

13 ¶ Quinta filia ſupbie ē curioſitas. ⁊ ē qn̄ qs poſtpoſitis diuinis ⁊ ſanctoꝝ eloquijs ſcriptꝭ philoſophoꝝ ⁊ poetaꝝ rōe vanitatis vľ delectatōis itēdit. xxxvij. di. ſacerdotes. ⁊. c. ſe. ⁊ ē ꝫm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. clxvij. vitiū circa inordinatū appetitū cognitōis. De hac mā vide. ſ. Curioſitas.

14 ¶ Sexta filia ē ingratitudo. De q̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cvij. ꝙ ingratꝰ dr̄ aliquis dupl'r. vno mō ꝑ ſolā omiſſiōꝫ: puta q2 n̄ recognoſcit: vľ retribuit vices ꝓ bn̄ficio accepto. ⁊ h̄ nō ſꝑ ē mortale. Nā ſi igratꝰ ptermittat illud ad qd̄ n̄ teneť n̄ peccat mortal'r ſꝫ venial'r q2 ꝓuenit ex q̄dā negligētia. Pōt tn̄ eē mortale ꝑꝑ iteriorē ꝯtēptū. Aut ſi ſubtrahat illd̄ qd̄ ex neceſſitate d̄beť bn̄ficio: ſiue ſimpl'r ſiue ī aliquo neceſſitatꝭ gradu. Alio mō dr̄ igratꝰ n̄ ſolū q2 ꝑtermittit: ſꝫ ⁊ ꝯriū agit. Et h̄ ēt ꝫm ꝯditōnem eiꝰ qd̄ agiť: qn̄qꝫ ē pcc̄ꝫ mortale qn̄qꝫ veniale.

¶ Qn̄ aūt igratitudo ſit peccatuꝫ ſpāle: ⁊ qn̄ ſit circūſtātia aggrauās peccatū. vide. ſ. Cōfeſſio ſcd̄o. §. xij. 15

¶ Septima filia eſt iudiciū temerariū. de quo vide. ſ. in ſcd̄a filia in ꝓncipio. 16

¶ Octaua filia ē irriſio: vel deriſio. Et an ſit pcc̄ꝫ dic ꝫm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxv. ꝙ ſicut aliqs ꝯuitiādo itēdit d̄primē ꝯuitiati honorē ⁊ detrahēdo diminuere famaꝫ ⁊ ſuſurrādo tollere amicitiā: ita irridendo itēdit ꝙ ille q irridetur erubeſcat. Et q2 hic finis diſtinctꝰ ē ab alijs: iō ēt peccatū deriſiōis diſtiguiť a dictꝭ peccatꝭ. 17

¶ Vtꝝ deriſio ſit pcc̄ꝫ mortale: R. ꝫm Tho. vbi. ſ. ꝙ cū aliqs malū alicuiꝰ ꝑſōe: vľ d̄fectū ī riſū: vľ ludū pōit: deriſio dr̄. Et ſiqdeꝫ h̄ fiat inq̄ꝫtū malū ē ꝑuū ꝫ ſe: ſic deriſio eſt veniale. Sꝫ qn̄ accipiť q̄ſi ꝑuū rōe ꝑſone. ſic aliquem irridē ē eū oīo ꝑuipendē: ⁊ tā vilē eſtimare vt d̄ eiꝰ malo n̄ ſit curādū: ſꝫ ſit q̄ſi ꝓ ludo hn̄dū: ⁊ ſic deriſio ē peccatū mortale: ⁊ grauiꝰ q̄ꝫ cōtumelia: q2 ꝯtumelioſus vr̄ accipe malū alteriꝰ ſerioſe. irriſor aūt ī ludū. Et ita vr̄ eē maiō ꝯtēptꝰ ⁊ d̄honoratō. Et ꝫ h̄ ē graue pcc̄ꝫ. Et tāto grauius q̄ꝫto maior reuerētia debeť ꝑſone q̄ illudiť. Vn̄ grauiſſimū ē irridē deū: ⁊ ea q̄ dei ſt̄. Scd̄o ē grauiꝰ irriſio pētū. Tertō d̄riſio iuſtoꝝ ꝑ quā hoīes ⁊ a bn̄ agēdo ipediūť. 18

¶ Nona filia ē tētare deū qd̄ ē duobꝰ modis ſ. v̄bis ⁊ factis. v̄bis qn̄ deo ī oratōe qs loqť ⁊ petit ea itētōe: vt exploret dei ſciaꝫ aut ptātē ſeu volūtatē: ⁊ ide experimētū ſumat. Factꝭ vero tētat deū qn̄ ꝑ ea q̄ fať intēdit experimētū ſumere diuine ptātꝭ: ſapiētie: vľ pietatꝭ. Sꝫ q̄ſi iterp̄tatiue deū tētat: q ⁊ ſi n̄ itēdat experimētuꝫ ſumere d̄ deo: aliquid tn̄ petit: vel fať ad nihil aliud niſi ad ꝓbandū deū. Et ſic ſemꝑ tētare deū ē pcc̄ꝫ: vel veniale: vel mortale ꝫm finē vltimate itentū: vel reſp̄cu māe circa quā verſať tētare deum. 19

¶ Vltima filia ſupbie ē adulatio. De qua vide. ſ. Adulatio. 20

ſ Vrdus.

¶ Vtꝝ ſurdꝰ: mutꝰ ⁊ cecus ſiť poſſint ꝯhē mr̄ioniū: Prio vr̄ ꝙ ſic: q2 pt̄ mulierē nal'r cognoſcē. Itē hꝫ rōnē nālcꝫ. In ꝯriū vr̄: q2 nūq̄ꝫ vidit mr̄ioniū ꝯhi: nec audiuit. Et ſic cū ignoret qd ſit mr̄ioniū n̄ vr̄ ꝙ poſſit ꝯſentire in mr̄ioniū. Hoſt. ꝓut recitat. 1

Panoꝛ. i. c. cũ apud. de ſpon. dicit aiaduertẽ dũ vtrũ poſſit exprimere ſuũ ꝯſenſuʒ i ꝯbẽdoꝛ ꝛ dꝫ admitti. al's aũt repellit. Ex geſtis eĩm ꝛ ſignis diſcret⁹ iudex ꝯſiderabit: ꝛ in dubio cõſulendus eẽt princeps. Hodiernis tñ tꝑibus vidim⁹ ſurdos ꝛ mutos ꝯtraxiſſe mr̃imoniũ. Et maxime vĩdemus d' vna mł'iere ſurda ꝛ muta a natiuitate que ꝯtraxit mr̃imoniũ cũ vno viro per ſigna ꝛ nutus ꝛ ſtetit cũ eo per. xl. annos ꝛ plus: ꝛ adhuc ambo viuũt ꝛ optime cognoſcit vires mr̃imonij ꝛ naturã eius: vt pꝫ ꝑio quo ad iſeparabilitatẽ ex quo cohabitauit ſecũ per tot ãnos. Scd'o quo ad bonũ fidei: qꝛ eſt tante virtutis ꝛ ꝯtinentie ꝙ nec ẽt ab alio q̃ʒ viro ſuo ꝑmitteret ſe tãgi vł oſculari. Immo qđ mirꝫ ẽ: qꝛ vir eius adulter erat queſiuit vt fieret diuoꝛtiũ iter eos.

SVſpenſus ſm Guil. dicitur qñqʒ quo ad ſe: qñqʒ quo ad ſe ꝛ alios qñ. ſ. per ſentẽtiaʒ canonis vel hoĩs ẽ ſuſpenſus. Et talis tenetur abſtinere ab officio. An autẽ alij teneãtur abſtinere: vide. s. Clericus. iij. §. ij. ꝛ Excõicatio. vj. §. xliiij.

¶ An autẽ ſuſpẽſus ab officio dicatur ſuſpẽſus a iuriſditõe: Gl. nõbilis in. c. audiuim⁹. xxiiij. q. j. dicit ꝙ ſuſpẽſus ab officio tãtũ non põt ea que ſũt officij: vtputa celebrare: ſed bñ põt ea que ſũt iuriſditiõis: vtputa cõferre prebẽdam. Si aũt quis ẽ ſuſpẽſus a iuriſditione nõ põt ea que ſũt iuriſditionis: ſꝫ bene põt ea que ſũt officij. Si autẽ ſuſpenſus ẽ ab vtroqꝫ tũc neutrũ põt. Sꝫ tu dic lati⁹ ſm glo. ꝛ cõiter doc. in. c. cũ dilectus. de ꝯſue. ꝙ ſuſpẽſus ab officio nõ põt iuriſditionẽ exercere: nec eligere: nec bñficia cõferre. Et ꝓ hac opi. facit d. c. cũ dilectus. ꝛ tex. a ꝯtrario i. c. ſi celebrat. de cle. ex. mi. Et h op. placet Inn. ꝛ Cõpo. qui dicũt ꝙ ſuſpẽſus ab officio ꝛ bñficio: vel officio tãtuʒ: vł ſimpł'r itelligitur ſuſpẽſus ab oĩbus predictis: qꝛ appellatiõe ſuſpẽſionis in genere itelligitur de maioꝛi ſuſpẽſione. ar. c. ſi quẽ. de ſen. ex. Sec⁹ dicũt i ſuſpẽſo a põtificalibus: vł i eo cui ẽ iterdictus igreſſus eccleſie. Nã iſta iterdicta nõ extẽdunt vltra in eis expreſſa. Panoꝛ. ãt i. d. c. cuʒ dilectus. addit di. ꝙ aut qs ẽ ſuſpẽſus minoꝛi ſuſpẽſiõe q̃ iſligit ꝓpter participationẽ cũ excõicato: ꝛ illa non priuat facultate exercẽdi iuriſditõalia nec facultate eligẽdi: ſed ſolũ ꝑticipatiõe ſacramẽtoꝝ. Et ꝓpter hoc nõ põt eligi i ꝓlatũ. de hoc ẽ tex. clarus in. d. c. ſi celebrat. Aut ẽ alicui iterdictus igreſſus eccł'e: ꝛ tũc ſolum ẽ priuatus ꝑtãte exercẽdi oꝛdinẽ i ipſa eccleſia. ꝛ ſi in ea celebrat efficitur irregularis. vt in. c. is cui. de ſen. ex. li. vj. vñ ſi extra eccleſiã celebraret non icurreret penã: de quo tamẽ dic vt ibi nõ. hoc tamẽ iterdictũ nõ priuat facultate exercẽdi iuriſditõalia vel eligẽdi. Aut ſuſpẽditur epiſcopus a põtificalibus: ꝛ tũc ſolũ cẽſetur ſuſpenſus ab illis que depẽdent ab oꝛdine põtificali ꝛ nõ ab alijs. quare puto ꝙ ſic ſuſpenſus põt exercere iuriſditionalia: qꝛ vt dixi iuriſditõalia ſũt ſeparata ab his que ſũt oꝛdinis pontificalis. vt i. c. trãſmiſſaʒ. de elec. Et ſm Hoſt. ſic ſuſpenſus a põtificalibus ſi celebꝛat in põtificalibus nõ ẽ irregularis: qꝛ põtificalia nõ ſũt de ſubſtãtia celebratiõis: nec debemus aliquẽ iudicare irregularẽ: niſi iueniatur expreſſum. Quãdoqꝫ quis ſuſpenditur a bñficio: ꝛ tunc nõ itelligit ſuſpẽſus ab officio vel iuriſditione. Vnde canonicus ſuſpẽſus a ſuis bñficijs poteſt eligere. vt in. c. cũ vintoniẽſis. iũcto. c. cũ in cũctis. de elec. Et nota glo. in. d. c. cum vintoniẽſis. ꝙ ſuſpẽſio a beneficio ſolum extẽditur ad fructus beneficioꝝ: nõ autẽ ad facultatẽ adminiſtrãdi in ſpũalibus vel tẽpoꝛalibus. Quãdoqꝫ ſuſpẽditur quis ab officio ꝛ beneficio ſimul vel ſuſpẽdit ſimpliciter: ꝛ tũc ſiue ſit ſuſpẽſus ab homine: ſiue a canone iſerente penã. vt i caſu. c. j. de re iudi. li. vj. dicerem ꝙ talis ſuſpẽſio priuat facultate exercẽdi iuriſditionẽ ſpiritualẽ ꝛ cõferẽdi beneficia ꝛ eligẽdi. Qđ intellige durãte ſuſpẽſione. Nã iſta ſunt fũdata ſuper oꝛdie eccleſiaſtico. Naʒ laicus ñ põt iſta exercere. vt. xcvj. di. bñ quidẽ. Si ergo quis ſuſpẽditur a fũdamẽto: iuſvř ſuſpẽſus ab omni edificio qđ ẽ ſupra fundamẽtũ. j. q. j. cũ paulus. Et nota ꝙ verbũ officij ẽ valde latum. Nã quicqd hꝫ electus ẽ officij preter bñficiũ: ergo ſuſpẽdẽdo te officio: videoꝛ te ſuſpẽdere nedũ ab oꝛdie: ſed ẽt ab omni officio clericali. Si aũt quis ſuſpẽditur ſimpliciter ab oꝛdine: tunc ſi ſuſpẽditur ab oꝛdine pontificali: ſolũ credo illum ſuſpẽſum ab his que ſũt oꝛdinis epiſcopalis: nõ autem ab his que ſũt iuriſditõis. ar. coꝝ que. s. dixi: quãdo quis ẽ ſuſpenſus a põtificalib⁹. Aut ſimplicit quis ẽ ſuſpẽſus ab oꝛdine: ꝛ tunc dicerẽ propter quãdã ꝯſequẽtiã ꝙ cẽſetur facta ſuſpẽſio

ab oibus que ſūt fundata ſup ordinē. vt a iuriſditōe ſpūali ⁊ oibus ſiſ'ibus. Aut quis eſt ſuſpēſus ab officio: ⁊ cēſet directe ſuſpēſus a iuriſditōe ſpūali ⁊ facultate eligēdi ⁊ cōferēdi bñficia p quādā ꝯñtiam. Pe. āt de an. in cle. cupiētes. de pe. ponit diſtictionē Baſ. de cal. ꝙ aut quis ē ſuſpēſus ab officio: aut bñficio: aut vtroqꝫ. Si a bñficio: ſiue a iur: ſiue ab hoie: nō ē ſuſpēſus ab officio: qꝛ officiū non ē acceſſoriū ad bñficiū. ſꝫ ecōtra ſi ē ſuſpēſus ab officio aut per dictionē taxatiuā tm̄: aut ſimpliciter. Primo caſu planū ē ꝙ non ē ſuſpēſus a bñficio: cū tantum ſit ſuſpēſus ab officio: qꝛ hoc ſentētie ꝓmulgatio voluit. Si aūt ē ſuſpēſus ſimpliciter ab officio: aut hoc ē ab homine: aut a iur. Si a iure: aut ꝓpter crimen: aut ꝓpter iſamiā vel ꝯtumaciā. Si ꝓpter crimē: tūc puto ꝙ ſuſpēſus ab officio ſit ſuſpenſus ēt a bñficio. vt. c. cos. ⁊. c. ſiquis ſacerdotū. lxxxj. di. Si āt ꝓpter iſamiā vel ꝯtumaciā ſit ſuſpēſus ab officio: nō ē ſuſpēſus a beneficio. vt i. c. pſbyter. ſi a plebe. ij. q. v. Si āt ab hoie: ē ſuſpenſus ab officio. Si hoc ē pp crimē graue: tūc ē ſuſpēſus ēt a bñficio. Si autē pp crimē leue: vel ēt pp iſamiā vel ꝯtumaciā non ē ſuſpenſus a bñficio. Si ē ſuſpenſus ab vtroqꝫ: aut hoc ē p dictionē. et. ⁊ tūc planum ē. Aut p dictionē. vel. ⁊ tūc puto ꝙ talis ſnia nō valet ꝓpter icertitudinē ſm Hoſ. hec ille. Inno. aūt dicit ſimpliciter ꝙ ſuſpenſus ab officio tm̄: nō dꝫ pcipere fructus bñficiorū per c. paſtoralis. de ap. Sꝫ Hoſt. hoc itelligit qñ eſt ſuſpēſus pro graui cā. Secus ſi ꝓ leui vel infamia: ⁊ nō ē ꝯtumax.

4 ¶ Sed querit̄ de notabili. q. Quis poſſit abſoluere a predicta ſuſpēſiōe? Pau. in cle. monaſteriorū. de re. ecc. nō alie. dicit ꝙ aut papa ponit penā ſuſpenſiōis vel interdicti propter contumaciā canonē condēdo: ⁊ tūc putat ꝙ inferior poſſit abſoluere. extra de ſen. ex. nup. niſi ipſe papa ſibi reſeruet abſolutionē: vel alteri expreſſe ⁊ determinate perſone. hoc tenēt Vg. Hoſ. Inno. Ber. ⁊ Io. in gl. xj. q. iij. ſi inimicus. ⁊. xvj. q. vij. ſiquis. ⁊ Hoſt. Idē iudiciū ē ſi cōſtitutionē iſerioris approbat ⁊ cōfirmat. de iſti. ex frequētibus. Plus eīꝫ nō operat̄ cōfirmare qꝫ ꝯdere ſentētiā: ⁊ hoc niſi alteri reſeruet̄ abſolutio. Si vero pena ſuſpēſionis ⁊ huiuſmōi ſit p ſniam ab hoie: tunc ligās dꝫ abſoluere: nō iſerior. extra de of. or. cū ab ecclīaꝝ. ſaluo cāu. c. paſtoralis. e. ti. Idē tꝫ Guil. i ſpe. Idē Panor. i. c. tā litteris. de teſti. quo ad hoc vltimū. ſ. qñ ē ab hoie. Si vero ſuſpēſio ſit ppetua que hꝫ vim priuatōnis nō hꝫ locū abſolutio: ſꝫ neceſſaria ē diſpēſatio ⁊ p ꝯñs collatio: ⁊ tūc ē videre an tale ſit crimen in quo poſſit eps diſpēſare vel nō. Et in pmo cāu poterit eps diſpēſare ⁊ cōcedere: puta bñficiū vel officiū quo ad conceſſionē executionis ordinis. In ſecūdo cāu nō poterit. vide tn̄ ſingularē limitationē ad pdicta: quā facit glo. i cle. j. de hereti. que vult ꝙ aut ſuſpēſio lata auctoritate iur hꝫ terminū annexum ⁊ nō relaxat̄ per iſeriorē ne fruſtraret̄ ipſius effectus. ⁊ hoc cāu itellige glo. in. c. cupiētes. in ver. ſuſpēſos. de elec. li. vj. Aut nō habꝫ tps determinatū: ⁊ ſi ſupior ſibi reſeruauit abſolutionē: tūc idē dicēdū. ar. d. c. nup. Aut nō reſeruauit: ⁊ pōt. ar. d. c. nup. hec glo. que licet cōiter approbet̄: tn̄ nō plꝫ Panor. i. d. c. tam litteris. Ideo alr diſtinguit ꝙ aut ſuſpēſio ſit in penā: aut in ꝯtumaciā. Primo cāu iſerior non pōt ſuſpēſionē relaxare: qꝛ nō dꝫ remittere penā inflictā auctoritate iuris. ar. ij. q. iij. notādum. niſi forte vellet diſpēſare in caſibus ſibi cōceſſis iuxta māꝫ. at ſi clici. de iudi. Nec ob. d. c. nup. qꝛ loqtur i excōicatōe que nō ē pena: ſꝫ medicina. nec ē ppetua: ſed fert̄ ſub quadā ꝯditōe tacita donec ſatiſfecerit. vñ eps relaxādo cū ſatiſfactōe nil noui facit: ſꝫ potiꝰ ius cōe exeqtur: ſꝫ i cāu nro remitteret penaꝫ. Et paria ſūt quē ſuſpēdere pp delictū ppetuo vl ſimplr. vt extra d ꝯſti. ex lris. Si vero fuit facta ſuſpēſio pp ꝯtumaciam: tūc ꝓcedit eqparatio ad excōicationē. ⁊ p hoc dico Inn. non bñ dicere i. c. ij. de ſolu. qui ſimpliciter idē ſentit eē in ſuſpenſiōe: qđ in excōicatione. Et intellige iſeriorē i caſibꝰ pdictis poſſe abſoluere qñ excōicatio vel ſuſpēſio ē lata a cāone. Secus ſi ab hoie. hec Panor.

¶ Que āt ſit dr̄ia iter ſuſpēſionē depoſitionē ⁊ degradationē ſtricte ſumendo iſtos terminos. naꝫ large frequēter ſumūtur in iure vnū pro alio. Suſpēſio eīm iportat priuationē executōis legitime ordinis vel officiorū eccleſiaſticoꝝ ſimpliciter vel ad tēpus: ⁊ cum ſpe diſpenſatōis: que qñqꝫ a iure: qñqꝫ a iudice iſertur. Depoſitio iportat priuationē executiōis legitime officioꝝ ⁊ beneficioꝝ eccleſiaſticorū poſſeſſiōis ſimplr: ⁊ ex toto abſqꝫ ſpe reſtōis 5

retento tamē priuilegio clericali: quia ꝯueniri
non pōt in iudicio ſeculari: nec capi: nec puni
ri a laicis. ⁊ fit per ſententiā hoīs cōiter. Nec
pōt iſerri hec pena ab iſeriori epō qui hoc age
re poteſt erga propriū ſubditū: aſſiſtēte ſibi ca
nonico numero epoꝝ ſi ē in ſacris. Alias ſuf
ficit ꝓpria ſentētia epi ſine alioꝝ pñtia. Depo
ſitus aūt ⁊ degradatus nō pōt reſtitui ad offi
cia ſua niſi ꝑ diſpēſationē pape. Degradatio
vltra penā depoſitiōis hoc addit: qꝛ priuatur
priuilegio clericali omni cum certa ſolēnitate.
caracter tamē ei auferri n̄ pōt. de hoc vide. s.
Degradatio. §. vij.

4 ¶ Utrū ſuſpēſio poſſit ſuſpēdi per appella-
tionē:ꝶ. Sicut excōicatio: ſic ab officio vel
ingreſſu eccleſie lata ſuſpēſio per appellatio-
nē ſequētē minime ſuſpēditur. vt extra ð ſen.
excō. is cui li. vj.

5 ¶ Utrū ſuſpēſus a pticipatōe vel collatōe ſa
cramētoꝝ ſi ꝯfaciat ſit irregularis:ꝶ. ꝫ Jn-
no. ⁊ Hoſt. ꝙ nō. extra de cle. ex. mi. ſi cele-
brat. Talia eīm nō ſūt ordinis: qꝛ ⁊ laici ꝑtici
pāt ſacris ⁊ ꝯferūt ſacra.

6 ¶ Ubi tēpus ponit ſine prefinitiōe: vt cū qs
ſine tēporis prefinitiōe bñficijs priuat: ꝑpetua
priuatio itelligit. vt. C. de pe. l. ſuus. pro hoc
facit qđ. s. dicit Panor. ꝙ pia ſūt quē ſuſpē-
di ꝑpetuo ⁊ ſimplr. Q ð nō.

Tabellio

1 Tabellio est publica persona hñs officiū ſcribēdi instrumēta ad faciēdū fidē.

2 ¶ Utrū clīci poſſint exercere offm̄ tabelliona
tus:ꝶ. ſm Rai. clīcis i ſacris ordibus ꝯſtitu
tis ē penitus iterdictū: ⁊ ſi illud hēant ad di-
mittendum ꝯpellendi ſunt ꝑ ſubtractōē bñſi
cij appellatōe poſtpoſita. extra ne cle. vel mo.
ſicut. Ex quo infert ibi Panor. ꝙ tabellio ef-
fectus clericus nō ꝑdit ipō facto tabellionat⁹
officiū. Si. n. eis dꝫ iterdici officiū: ergo illud
nō ꝑdiderunt. Jde videt in tabellionib⁹ effe-
ctis rlioſis: vt ꝑ rlionem nō ꝑdiderit officiū:
ſꝫ exercere nō debent niſi in cā hereſis. tex. eſt
notabilis in. c. vt officium. de hꝛti. li. vj. Si-
milr in tabellionibus effectis ðcuriōibus vl
aduocatis: qui ꝑ ſupueniētiam dignitatis nō
ꝑdunt officiū: ſꝫ illud exercere nō debent.

3 ¶ Et per hoc iſertur ad aliā. q. an clericus ef
fectus tabellio ꝑdat eo ipō clericatus priuile-
gium ⁊ beneficiū:ꝶ. Panor. de mente Jo.
an. vbi. s. ꝙ non. Ratio eſt. Sicut enim per
ſuperuenientiā clericatus nō perditur tabel-
lionatus: ſaltē in habitu. vt i. d. c. ſicut. ⁊ i. d.
c. vt officiū. ita ꝑ ſuperueniētiā tabellionatus
nō dꝫ ꝑdi clericatus vel beneficiū: qꝛ iſta non
ſunt icōpaſſibilia: ſaltē in habitu.

¶ Quare āt ꝓhibeatur clericis hoc officiū 3
exercere: dicit Panor. ꝙ hoc ē primo: qꝛ hoc
officiū dicitur vile: cum tabellio dicatur ſuus
publicus. vt i. c. ij. ð vſur. li. vj. Scđo qꝛ hoc
ē officiū ſeculare. Hinc dicitur ſuus public⁹
a ſeruiēdo omnibus.

¶ Utrū clīcus poſſit exercere hoc officiū in 4
cauſis ecclaſticis ⁊ ſpūalibus corā iudice ec-
cleſiaſtico: Panor. cōcludit ꝙ aut corā papa
ſeu eius curia hoc officiū exercet: ⁊ ē admittē
dus: maxime ſi a papa habuit hoc offm̄. Naꝫ
papa admittēdo vel ei hoc officiū tribuendo:
videt eū habilitare. ar. in. l. idē vulpianus. ff.
de excu. tu. Aut in alia curia: ⁊ tūc aut hꝫ cō-
petētia ſalaria: ⁊ diceret ꝙ nō: cū indiſticte ꝓ
hibeatur i. d. c. ſicut. qꝛ vt dicit glo. ibi ē qđdā
genus negociatōis qđ ꝓhibetur clericis. ex-
tra ne cle. vel mo. c. j. Aut idigēt: ⁊ tūc arbi-
troꝛ eos admittēdos: ⁊ ſic poſſūt iura diuerſa
ad concordiā reduci.

¶ An aūt clīcus qui nō ē in ſacris poſſit hoc 5
officiū exercere: Jo. an. i. d. c. ſicut. vr velle ꝙ
ſic ꝑ tex. ibi q facit mētionē de ꝯſtitutꝭ i ſacris.
Do. an. vr velle hoc veꝝ niſi hēat beneficiū:
ſꝫ Panor. dicit eū n̄ pōderaſſe dictū Jo. an.
Et dicit ꝙ ille tex. vr in ꝯriū. Nā ꝓhibet cle
ricis in ſacris ſub priuatōe bñficioꝝ: ergo nō
procedit i mioribus quātūcūqꝫ ſint beneficia-
ti. Poſſet tñ dici ꝙ hic accipiūtur ſacri ordi-
nes largo mō ꝓ oībus ordibus qui idubitā-
ter ſacri ſūt. vt nō. xxxij. di. j. ſūma. Sꝫ vbi bñ
ficiū n̄ ſufficēt poſſet hoc exercē. Nā talis nō
pōt dici bñficiat⁹. ar. c. ij. de trāſla. p̄la.

¶ Sꝫ qd ſi clīcus in ſacris nō hꝫ bñficiū:ꝶ. 6
Panor. ꝙ pōt hoc officio vti. Jmmo plus
dicit Jo. an. ꝙ hoc officiū n̄ ꝓhibet pciſe cle-
ricis: ſed cātiue. ſ. ꝑ ſubtractionē bñficij. Et ꝑ
hoc pꝫ ꝙ nō pōt idiſticte clīcis i ſacris ꝓhi-
beri hoc officiū. Et hoc plꝫ Panor. vt poſſit
vti ſi nō hꝫ bñficiū: cū poſſit tunc exercere ne-
gociationē honeſtam.

¶ Quid ſi clīcus de facto: hoc ſtatuto nō ob 7
ſtāte fecit inſtrm̄: nūquid teneat: Jnn. dicit ꝙ
ſi fecit inſtrm̄ anteq̄ꝫ ei iterdicatur: tꝫ. ſecus ſi
poſtea. Et pōt eſſe rō ſm Jo. an. qꝛ interdi-

cto officio: ĩterdicit̃ eius executio. ar. ď app. c. paſtoralis. al's h̃ iterdictio eẽt deluſoria. Sed ipe Jo. an. tȝ ꝙ ſiue p̃cedat iterdictio: ſiue nõ valere iſtr̃m: lȝ priuari poſſit bñficio. Mouet̃ q: ibi h̃ ſola pena iponit̃. vñ aliã iuenire ñ ďbemus. Pe. ď an. ipugnat hoc dictũ Jo. an. q: pene appoſitio i actu a iure ꝓhibito nõ cõſirmat actũ ꝯ ĩhibitionẽ attẽtatuȝ. vt nõt Bar. in. l. p̃tor ait. ff. de no. op. nũ. vñ melior ratio videt̃ ſm cũ pro dicto Jo. an. q: ãnullatio inſtrumenti ꝓpter carẽtiam fidei non cõcernit ĩpm clericũ: ſȝ p̃tes q̃bus ꝓhibitio nõ ẽ facta. Et per hoc forte non eẽt malũ diſtinguere ſȝ cũ. ꝙ ſi publice p̱ edicta ſolẽniter publicata ſit facta iterdictio cl'icis: ita ꝙ potuit veriſimil'r trãſire in noticiã ppl'i: nõ valebũt inſtr̃a. al's ſecus: ſicut obſeruat̃ in ꝓdigo: cui bonoꝝ adminiſtratio ẽ iterdicta. vt. l. is cui bonis. ff. de ver. ob. Et Panor. vr̃ cõcludere ꝙ clericus añ interdictũ ſi ꝯficit inſtr̃a: tñt. exquo tolerabatur i officio rõe publici officij. Si vero fuit cl'icis p̱ ſup̱iorẽ iterdictũ: ⁊ tũc aut palaȝ ⁊ publice: ⁊ nõ valebit iſtrumẽtũ: q: geſta rõe publici officij poſt iterdictũ ſup̱ioris nõ tenẽt. vt in. c. veritatis. de dolo ⁊ ꝯtuma. Nec põt allegari tolerãtia exquo publice emanauit ꝓhibitio. Aut iterdictũ ñ fuit publice factũ: ⁊ tũc tȝ in preiudiciuȝ ꝓhibiti vt poſſit bñficio priuari. vt i. d. c. ſicut. Sȝ geſta rõe publici officij tenẽt: ſaltẽ quo ad ignorãtes. vide de hoc ṡ. Abſolutio. j. §. iij. ⁊ Cõfeſſio. iij. in fi.

8 Vtrũ tabellio cõſtitutus a laico poſſit ſup̱ eccl'aſticis ꝯficere iſtrumẽta: R. Panor. vbi ṡ. ꝙ ſic. Et hoc videt̃ ſentire Bar. in. l. j. ff. ď of. ꝓcõ. ⁊ in. l. cũctos populus. C. de ſũ. tri. vbi firmat nõrium cõſtitutũ a p̃cipe poſſe cõficere inſtr̃a de volũtate partiũ i alieno territorio. Idem Bal. in. d. l. cũctos populos. vbi plus ſentit ꝙ ẽt nõ ꝯſtitutus a p̃cipe: ſȝ p̱ ſtatutũ loci: poterit iter ſubditos i alieno territorio hoc officiũ exercere: q: hoc officiuȝ notarij nõ hȝ iuriſditionẽ annexã: ſed ẽ quoddã officium qď põt exerceri ſine iuriſditõe ⁊ ſine diſtinctõe territorij. Idẽ in nõrio creato ab ip̃eratore: vt poſſit ꝯficere inſtr̃m in terris eccl'e. Idẽ tȝ do. An. i. c. p̱ venerabilẽ. qui fi. ſũt le. Sȝ Panor. vltra alios adducit tex. i. c. q̃ȝq̃ȝ. de vſur. li. vj. vbi i cã eccl'aſtica ſeruus publicus: ⁊ ſic nõrius laicus ſtipulat̃. Scďo adducit. c. cũ dilect⁹. de ſi. iſtru. vbi cõſuetudo p̃ric

põt dare hãc p̃tãtẽ ꝯficiẽdi inſtr̃a al's ñ h̃ñtes cuius inſtr̃a faciũt fidẽ in vtroqȝ foro.

Vtrũ eps poſſit in eccl'aſticis ꝯſtituere clericũ tabellionẽ: R. ſm Rai. põt per totã dioceſim ſuã: cui cura oĩuȝ ẽ cõmiſſa. x. q. j. regẽda. Et ſi fecit: poterit ille vocari ad ſcribẽduȝ acta eccleſiaſtici fori. Et ſic cõſtitutus ab epiſcopo nõ hȝ p̃tãtem extra dioceſiȝ illius q̃ ipȝ cõſtituit. ff. de iur. om. iudi. l. fi. Sed tñ ſi ſimpliciter cõſtitutus ſit tabellio: maxime ab ep̃o qui haberet ſup̱ hoc priuilegiũ: põt ẽt iſte vbiqȝ. Addit ẽt Hoſt. ꝙ exquo quis ſimpl'r cõſtitutus ẽ tabellio ab illo qui hȝ hanc p̃tãteȝ: põt vbiqȝ cõficere iſtrumenta: ſicut preſbyter ſemel ordinatus vbiqȝ celebrat. Limita tamẽ hoc ꝓut ꝓxime dictum ẽ. 9

Alea

ſiue exactio. vide. ṡ. Pedagiũ quaſi per totũ.

Eſtamẽtũ. j.

cõit. Quid eſt teſtm̃: R. Panor. ſup̱ rubrica de teſta. dicit ꝙ teſtamẽtũ ẽ noſtre voluntatis iuſta ſnĩa de eo qď quis poſt mortẽ ſuã fieri vult cũ heredis inſtõne. vt hẽtur in. l. j. iũcta gl. ff. eo. vñ ſine heredis inſtõne non ẽ teſtamẽtũ. vt iſti. de lega. §. ante heredis. Et p̱ ꝯñs teſtamẽtũ ñ cõprehẽdit codicillũ: q: in codicillo nõ põt dari hereditas. C. de codi. l. ij. ⁊. l. ſi idẽ. Nec cõprehẽdit dõationẽ cã mortis: que ẽ quaſi quedam vltima volũtas.

Quis põt facẽ teſtamẽtũ: R. Panor. vbi ṡ. ꝙ edictũ ď teſtamẽtis ẽ ꝓhibitoriũ. Q ẽs ergo pñt teſtari q̃ nõ ſũt expreſſe ꝓhibiti.

Qui ãt ꝓhibeãtur teſtari: Dic p̱rio ꝙ prohibetur furioſus ſeu mẽtecaptus niſi hẽat lucida iterualla. l. furioſuȝ. C. qui te. fa. poſ. Secũdo ꝓhibetur mutus ⁊ ſurdus a natiuitate. Secus ſi ex accidẽti ⁊ ſcribere ſcit. vt. l. diſcretis. C. qui te. fa. poſ. Idẽ Bar. ibi qui addit ꝙ ſurdus tm̃ teſtat̃. mutus tm̃ teſtatur ſi ſcribere ſcit. d. l. diſcretis. Tertio ſi nõ valet articulate loqui: ita ꝙ nõ põt exprimere nomẽ heredis nec ſcribere. vt in. l. iubemus. C. de teſta. vbi Bar. ex illa. l. infert ꝙ ille qui nõ poteſt articulate loq̱: mortuo ẽ ſil'is. Et iõ cũ teſtator loquitur balbutiẽdo: cũ prius fuerit hõ recte lingue: ſi faciat teſtamẽtũ nõ valȝ. Et dicit ſemel feciſſe exceptionẽ ad ipugnãdũ teſtamẽtũ quoddã: qď erat factũ ab eo q̃ ñ poterat articulate loq̱. Quarto impubes. vñ niſi ma-

ſculus ſit i. xiiij. femina in. xij. teſtari ñ pñt. l. q
etate. ff. e. Quinto filiuſfa. niſi in caſtrenſi vel
q̃ſi: vt i. c. lʒ. ð ſepul. li. vj. ꝛ i. l. pe. C. q tc. fa.
poſ. Sexto prodigus: cui bona iterdicta ſūt a
iudice. l. is cui. ff. eo. ſʒ teſtm̃ prius factū valet:
vt ibi. De hac ma͞ prodigoꝝ vide ſingularia
ſ. Donatio p'io. §. iij. ꝛ. iiij. Septio dānatus
ad mortē nalē vel ciuilē: puta qꝛ deportatus:
vñ cōit tenet ꝙ tales ñ pñt teſtari: etiaʒ ſi effu/
giāt ð manib⁹ iudicū: vt i. l. ei⁹. ff. e. Si āt qs
ē dānat⁹ ad penā iſeriorē: cōit ñ efficit iteſtabi
lis: puta ſi fuit ꝯdēnatus ad amputatōeʒ ma/
nus: vel vt euellētur oculi. Et Bar. i. d. l. ei⁹
in. §. ſicui. ex illo. §. iſert ꝙ dānatio q̃ ꝑdit vi/
ta: libertas: vł ciuitas ipedit teſtamētū fieri ꝛ
rumpit iā factū. Secus i dānatōe ꝑ quā tm̄ le
dit. vide ēt qđ nōt Azo. C. q te. fa. poſ. ꝙ dā
natus ad mortē teſtamētuʒ facere nō pōt: ſiue
ſit dānatus vt moriatur: ſiue vt ſiat ſuus pe/
ne: ſiue ſit deportat⁹ i inſulā. Relegati aūt: qꝛ
nō amittūt libertatē vel ciuitatē: teſtamētū fa/
cere pñt. ſiqs tñ eoꝝ fuerit dānatus ꝛ appella
uerit: interim teſtamentū facere pōt. d. l. ei⁹. ꝛ
l. qui a latronibus. ff. eo. ti. Vide etiaʒ zab. in
cle. i. de pe. ꝛ re. vbi querit an dānat⁹ vltimo
ſupplicio poſſit teſtari: Et vr ꝙ ſic: qꝛ ſepe dā
nātur qs abñs ex vi ſtatuti: ꝙ de iure cōi dā/
nari nō pōt. ff. de pe. l. abñtem. Et rñdet ſm
Bar. ꝛ Bal. in. d. l. eius. ꝙ ſi ē dānat⁹ ꝛ de/
tētus: ita ꝙ infallibiliter fiet executio: nō valet
teſtamētū: vt nō. C. de dona. inter vi. ꝛ vxo.
auc. ſʒ hodie. Sed ſi dānat ad mortē i abñtia
ex forma ſtatuti: teſtamētū nō valet quo ad fa
uores municipales: qbus bāniti ñ gaudēt tā/
q̃ʒ hoſtes ſue ciuitatis. ff. de capi. di. l. amiſſio
ne. ſʒ quo ad ius cōe valet teſtam̄tū: qꝛ ñ ꝑdit
ius cōe. De huiuſmōi exbānitis vide ſingu
laria. ſ. c. Filius. §. xvij.

3 ¶ Dubitatur de dānato ad ꝑpetuū carcerē ꝛ
in laico cōis ſnia. ē ꝙ ē inteſtabilis: vt in. l. ij.
ff. de pu. iudi. ſʒ in clerico dicit Panor. audi/
uiſſe varie fuiſſe ꝯſultū. Nā qdā ꝯſuluerūt ꝙ
nō pōt teſtari: qꝛ illa pena eqparat pene mor/
tis: ſeu deportatiōi: vt nōt Inno. i. c. qualr. el
ij. de accu. Cōſulentes ṽo oppoſitū moti ſūt:
qꝛ ius canonicū nō iponit ꝑpetuū carcerē i pe
nā: ſed ad pniam: vt i. c. nouimus. de ṽb. ſig.
ꝛ in. c. q̃zuis. de pe. li. vj. ergo nō dʒ hec pena
inhabilitatis teſtādi ꝓdire ex pña. Et h opi.
eſt mitior: ſed alia videt verior: qꝛ negari non
pōt qn ille ſit q̃ſi mortuus. Octauo: ꝓhibet
publicus vſurarius: niſi p̃ſtet cautōnem iuxta
formam. c. q̃zq̃z. de vſur. li. vj. Nono: probi/
betur excōicatus ſm opi. quorūdā: quos ſeqt
glo. i. c. decernimus. de ſen. ex. li. vj. Sʒ Io.
an. ꝛ Inno. tenēt ꝯ̃rium ꝛ ē hodie cōis opi.
nec eqparatur deportato. Decimo: ꝓhibetur
ſuus. xiij. q. ij. illud. ꝛ. l. filius. ff. ð teſta. Vn/
decimo: qlibʒ religioſus q ꝓfitet tria ſubſtan
tialia regule. ex͞ eo. c. ij. ꝛ i auc. ingreſſi. C. de
ſa. ſan. ec. ſec⁹ ð religioſis largo mō ſumptis.
Duodecio: hereticus. Rō: qꝛ hereticus nihil
hʒ: cū oia bona ſua ſint ꝯfiſcata ipo iure: vt in
c. cū ſm. de here. li. vj. vñ ēt ſi poſt mortē poſ
ſet detegi quē fuiſſe hereticuʒ i vita: oia bona
pñt ap̃phēdi: vt i. c. ij. ð p̃ſcrip. i. vj. Nō tñ ꝙ
huiuſmōi heretici ꝛ filꝫes cū bona ꝯſcia pñt re
tinere bona ſua donec ſequat ſnia: ſaltē decla/
ratiua ſup ſcō. De hoc vide. ſ. ſinglr. Abſo
lutio p'io. §. xix. Tertiodecimo: prohibet du/
bius ð ſtatu ſuo. Et dr dubius, qñ dubitat an
ſit i eo ſtatu quo teſtari poſſit: vt. l. de ſtatu. ff.
eo. Quartodecimo: ꝓhibētur obſides: ꝛ itel
ligo de obſidibus. i. captiuis ppłi romani: vł
econuerſo: puta ſi apud infideles eſſent xpiani
obſides: vel ecōtra. ſec⁹ i obſidibus qui quo/
tidie tradūtur ab vna ciuitate alteri: vt nō. i. l.
obſides. ff. eo. Quintodecio: ꝓhibet dānat⁹
ob carmē famoſū: puta qꝛ ꝯfecit libellū famo/
ſuʒ in iniuriā alterius: ꝛ de illo fuit dānat⁹: vt
in. d. l. is cui. Sʒ dubitatur an infamis ex alia
cā poſſit ꝯdere teſtm̄: Et cōit tenet ꝙ ſic: niſi
reperiat ſpecifice ꝓhibitū. Et nō ꝙ dicitur li
bellus famoſus qñ aliquis ſcribit cedulā ꝯti/
nētē iniuriā: ſeu infamiā alterius ꝛ ꝓijcit illaʒ
in loco vbi inueniat. ꝛ ſic ali⁹ iſamet. Sexto/
decimo: reus criminis leſe maieſtatis. l. qſqs.
C. ad. l. iul. ma. Et de hoc dic vt dictū ē. ſ. de
heretico. Decimoſeptio: is q eſt apud hoſtes
captiuus. d. l. ei⁹. Decimooctauo: carēs vtro
qʒ lumine. hodie tñ pōt teſtari: dūmō ſuet qđ
habet i. l. hac ꝯſultiſſima. C. qui te. fa. po. vt
articulate ꝛ clare i pñtia teſtiū exprimat nomē
hr̄dis. Et Bar. i. d. l. ac ꝯſultiſſima. dic ſcho
laribus ꝙ bñ notēt illā. l. qꝛ ex ea poterūt hr̄e
multū ð honore: qꝛ ſepe hoies excecant ꝑp iſir
mitatē: vel alia accidētia ꝛ faciūt teſtamētum
de iure cōi: ꝛ illud teſtamētū nō valet.

¶ An autem predicti prohibiti a iure teſtari: 4
poſſint diſponere in pias cauſas: Et preſup/

ponit panoꝛ. ꝙ oē relictū ꝓ anima dr̄ ad pias cās: vt in. c. reqſiſti. eꝫ eo. De ſurdo ꝛ muto ſeu nō valente articulate loq: ad pias cās pñt diſponere: dūmō ſaltem nutu. i. ſigno poſſint exprimere volūtatē. Nā cum tales poſſint cō trahere matrimoniū: vt in. c. cū apud. d̄ ſpon. infert ꝙ habēt intellectū naturalē. Sȝ in iſtis diſpoſitioīb⁹ ad pias cās ſufficit ſola facultas iur̄ gentiū ſeu naturalis: nec curamus de ſolē nitate iur̄ ciuilis: vt in. c. relatuȝ. el pꝛio. eꝫ eo. vñ Bal. dicit de quodaȝ aduocato qui ꝓpter infirmitatē nō poterat loqui nec ſcribere: ſed religioſo quodā ſibi dicēte vt ꝓuideret de aia ſua: ꝛ ꝙ ſi volebat bona ſua dare pauperib⁹ aperiret librū. ſi ſanus mente apuit librū: valet diſpoſitio. Et ponit Bal. regulam ꝙ ad pias cauſas valet teſtamētū nutu factum: pꝛo hoc bona glo. in. c. cum tibi. eꝫ eo. De impubere cōiter tenetur ꝙ nō poteſt diſponere etiaȝ ad pias cās. vnde ꝛ miles ante purbertateȝ non pōt teſtari ꝓpter defectū iudicij: vt in. l. fi. C. de teſta. mili. In filioſa. ꝯclude ꝙ in caſtrenſi vel quaſi pōt teſtari vt vult. ſed in aduēticijs quoꝝ hȝ ꝓprietatē ē dubiū. Naȝ ſi vſufruct⁹ acqritur patri: oēs tenēt ꝙ teſtari ad pias cās nō pōt inuito pr̄e: vt i. l. pe. C. qui te. fa. poſ. Sed ē dubiū qñ vſufructus eſt penes filium. Bar. in. l. i. C. de ſa. ſan. ec. voluit ꝙ poſſit te ſtari ad pias cās etiā inuito patre: qꝛ oīs ſolē nitas iur̄ ciuilis eſt remiſſa in legatis ad pias cās. d. l. i. ꝛ in. d. c. relatū. Sed Bal. tenet ibi ꝯ̄riū allegat bonuȝ ter. in. c. lȝ. de ſepul. i. vj. vbi dicitur ꝙ filiuſſa. nō poteſt diſponere iui to patre ēt pꝛo aia: niſi de caſtrenſi: vel quaſi. Et hec opi. videt̄ verioꝛ ꝑ illum ter. ne ſpolie tur pater ꝓpter fauoꝛē pie cāe: cui debent̄ bo na filij.

5 An aūt ꝯſentiēte patre filiuſſa. in iſtis ad uenticijs i qbus patri ñ q̄ritur vſufruct⁹ poſſit facere teſtamētū ad pias cās ꝛ donare: Bar. in. l. qui in ptāte. ff. eo. dicit ꝙ ſic. ꝛ dicit hoc ꝓbari in. d. c. licȝ. in fi. a ꝯ̄rio. Et vr̄ eſſe cōis opinio legiſtaꝝ. lȝ Jmola: ꝛ Jo. an. ſint in cō trariū. Et hoc vr̄ tenēdū ſalteȝ de iure canoni co. ꝑ. d. c. lȝ. qui ter. hoc ꝓbat in duobus lo cis. Pꝛimo. n. ter. dicit ꝙ filius pōt iudicare ꝓ aia. ꝛ glo. exponit. i. in ultima voluntate re linquere: ꝛ ſic verba ſunt generalia ad omneȝ vltimā volūtatē. Scdo ſubdit ter. ꝓ aia: que verba clare oſtēdunt ꝙ ꝟbuȝ. iudicare. ibi po ſitū ñ dȝ itelligi d̄ donatiōe cā moꝛtis: qꝛ illam filiuſſa. patre ꝯſentiente facē pōt abſqȝ hoc ꝙ donet ꝓ aia: caſus ē in. l. tā is. ff. de do. cauſa moꝛ. ꝑ facit etiā ad hoc: qꝛ rō quare de iure ci uili filiuſſa. nō pōt teſtari etiā d̄ ꝯſenſu patris ē: qꝛ vltima volūtas eſſet captatoꝛia: ꝛ depen deret ex alieno arbitrio: vt i. l. illa iſtitutio. ff. d̄ here. inſti. Sȝ ius canonicū nō curauit d̄ hac ſolēnitate iur̄ ciuilis. Jmmo de iure canoni co volūtas captatoꝛia ſuſtinet̄: vt in. c. cuȝ tu. de teſta. vñ cū ſuerimus ius canonicū in relictꝫ ad pias cās: ſuanda eſt hec opi. cōis: iudican do vt filiuſſa. cuȝ uolūtate patris poſſit teſtari ad pias cās ꝛc̄. Adde qd̄ nōt Bar. in auc. ut liceat matri ꝛ auie. coll̄. viij. vbi ex gl. ibi in fert tria. Pꝛio ꝙ filiuſſa. nō pōt teſtari quātū ad ꝓprietatē de bonis aduēticijs in qbus q̄rit̄ vſufructus patri ꝛ de hoc ē caſus in. l. pe. C. qui te. fa. poſ. Scdo ꝙ filiuſſa. nō pōt teſtari i bonis i qbus patri nō q̄ritur uſufructus. Jta nōt glo. ibi. Tertio ꝙ fili⁹ pōt donare cā moꝛ tis ſine patris ꝯſenſu bona in qbus patri non q̄rit̄ vſufruct⁹. Sȝ vide Bar. veronēſem. in tractatu ſuo d̄ cautel̄. vbi ponit modū: vt fi liuſſamilias ēt i ptāte patris poſſit teſtari inui to patre. ſ. ꝙ ſuſcipiat ſaltē pꝛimaȝ tōſurā. Et ꝓ hoc vide glo. ſingularē. xix. q. vlti. c. qꝛ in gredietib⁹. que dic̄ ꝙ clericus i ptāte ꝯſtitut⁹ pōt teſtari: ꝛ loquit̄ indiſtincte. Et allegat au ctēticā pſbyteros. C. de epi. ꝛ cle. De ꝓdigo poſt iterdictū cōit̄ tenet̄ ꝙ nō pōt teſtari ēt ad pias cās: qꝛ poſt iterdictū nō hȝ adminiſtra tōnem bonoꝝ ſuoꝝ. De uſurario Bar. tȝ ꝙ exquo ē publicus. ꝛ nō dedit cautōeȝ: nō pōt aliqd diſponere ꝓ aia: qꝛ nec eccl'a dȝ recipere oblatiōem talis. Et idē dicit d̄ quolȝ decedēte in moꝛtali: qꝛ cū ſit eꝫ vnitatē eccleſie: nō pōt dici relictū ꝓ aia. Nā eccl'a ꝓ talib⁹ nō oꝛat. Ex quo iſert ꝙ relicta ꝑ iſtos nō gaudēt priui legio attributo relicto ad pias cās. Bal. in h̄ vltio tȝ ꝯ̄riū: qꝛ priuilegiū iſtud ē attributū nō ſolū fauoꝛe relinquētis: ſȝ ēt fauoꝛe illius cui ſit relictū. Sȝ panoꝛ. dicit ꝙ uſurarius publicus nō pōt aliqd relinquere: qꝛ ñ valet teſtm̄ neqȝ codicillus: vt i. d. c. q̄ȝq̄. Sȝ i alijs exñtib⁹ in peccato: vt i excōicatis ꝛ ſil'ibus: dic ꝙ ſi vo lūt facere oblatōeȝ: ꝛ debēt regl'r admitti: ni ſi ſpāliter ꝓhibeantur: vt excōicatus: vſura rius: ꝛ ſil'es. Jdē ꝛ foꝛtius ſi volūt iuitu ele moſine aliq̄ dare eccl'ijs vel pauperib⁹: dico

q̄ ecclesie pñt recipe: nõ tñ debent se obligare ad orandũ p eis. ⁊ alia relicta pñt dici ad pias cãs: nõ solũ rõe illius cuius relinquit: ꝫ etiã rõne relinquẽtis. ⁊ talia relicta gaudẽt priuilegio relictoꝝ ad pias cãs: exquo alias ð iure testari possũt. De dãnato ad mortẽ naturalez vel ciuilẽ: nũqd possit disponere ad pias cãs: exquo bona sua sunt publicata: Cõmuniter tenetur q nõ: qꝛ iura dant illa bona venientibus ab intestato: vt in auc. bona. C. de bo. dã. vñ esset disponere de alieno: quinimo testamentũ prius factuz rumpitur secuta cõdẽnatione. hoc voluit legiste in. d. l. i. vbi format questio ꝭm Jo. an. de eo qui dãnatur: ⁊ postea in testamẽto: uel codicillo aliqua relinquit pro aĩa sua: ⁊ postea die tertia decapitatur. An predicta legata debeãtur: Bar. in. d. l. i. dicit q qñ talis dãnatus nõ retinet bona usqꝫ ad mortẽ: vt qꝛ sunt per legem fisco applicata: ut in. d. auc. bona. nõ ualent talia legata: qꝛ exquo nõ hꝫ bona de illis testari non põt. si uero retinet bona usqꝫ ad mortẽ: tũc si est penitẽs de delicto põt testari ad pias cãs. ⁊ est cãus hꝫ vnũ itellectum in. d. l. i. qꝛ illa lex remouet omne ipedimentũ q̃tum ad legata ad pias cãs. Aut mortuus ẽ impenitẽs: ⁊ tũc relicta p talẽ non sũt p ecclesiaꝫ recipienda: sed de hoc dic ut dictum ẽ. s. §. primo. De excõicato dic ut. s. dixi. Nam sicut põt facere elemosinã: ut in. c. cũ uolũtate. de sen. ex. ita ⁊ in testamento põt relinq̃re ad pias causas lꝫ aliud dixerit Bar. De fuo: religioso: heretico: reo lese maiestatis ⁊ siĩibus dic q nõ pñt disponere etiam ad pias cãs: qꝛ nõ hñt bona. i. q. i. nõ ẽ putãda. De dubio de statu suo sũt opiniones iter doc. Bar. tꝫ q possit disponẽ ad pias cãs. Bal. ꝯ in. d. l. i. qꝛ nõ repitur iur ꝯcessum: sed plus plꝫ opinio Bar. fauore pie cãe: qꝛ miles ẽ in hoc priuilegiatus: ut in. l. ex militari. ff. de testa. mi. Fortius pia cã debꝫ esse priuilegiata. De eo qui est apud hostes credo q nõ possit disponere: qꝛ seruus est.

6 ¶ Utrũ religiosus in epm pmotus possit testamẽtũ facẽ: R. ꝭm Tho. scða scðe. q. clxxxv. nullo modo põt: qꝛ sola dispensatio reꝝ ecclesiasticaꝝ ei cõmittit: que morte finitur: ex qua testamẽtuꝫ incipit ualere: si tñ ex ꝯcessione pape testamẽtũ faciat: nõ intelligitur de proprio facere testamẽtuꝫ: sed aucte apostolica intelligitur ampliata potestas sue dispensationis ut possit ualere post mortem.

¶ Quid si aliqs aliquẽ testari phibuerit: R. 7
ab eius hereditate erit repellẽdus: ut. C. siqs al. te. phi. l. ij.

Additio. ¶ Testõrũ quot sunt spẽs: R. due. Una dicitur testa 8
mẽtũ nũcupatiuũ ⁊ sine scriptis. ⁊ est illud in quo testatoris ⁊ heredis ⁊ legatarioꝝ noĩa ⁊ omnia que in eo ꝯtinẽtur coraꝫ testibus manifestãtur. Et dicit sine scriptis. i. subscriptõe testiũ ⁊ alijs solẽnitatib⁹ q̃ reqrũtur i testamẽto i scriptis facto. de quo in. l. hac ꝯsultissima C. ð testamẽtis. Et ẽt qꝛ sine oĩ scriptura ide scã põt qs testari nũcupatiue: dũmõ corã testibus ⁊ ꝯditiõe legitimis nũcupet heredẽ ⁊ suã explicet uolũtatẽ. insti. de testa. §. fi. Ideo siquis nõ hꝫ notariũ: aduocet legitimũ numerũ testiũ: ⁊ explicet nomẽ heredis ⁊ alias institutiones ⁊ legata: ⁊ roget eos vt sint testes ⁊ ualebit. Aliud dr testm̃ in scriptis ⁊ istud põt facere qs: qñ non vult q testes uel aliqs sciat suam dispositõem. Unde reqrit multa ð substãtia: ut in. l. iubemus. C. de testa. ⁊. d. l. hac ꝯsultissima. Et nisi qs sit bñ doct⁹ facilit errabit in ipo ꝯdẽdo. Ideo siqs vult facere ꝯsulat pitos. Nõ ẽt q qs põt relinquere: sic dicendo corã notario ⁊ testib⁹. Uolo q heres meus faciat in oibus ⁊ p oia prout cõtinet in quadaꝫ mea cedula scripta manu mea que est apud talẽ religiosũ. ⁊ ualebit ꝭm Bar. in. l. si ita scripsero. ff. de ꝯdi. ⁊ demõ. ⁊ Pauluꝫ de castro in. d. §. illud. ⁊ Bal. in. l. captatorias. in. q. v. C. de testa. mili. Jo. de imola in. l. illa institutio. ff. de here. insti. ⁊ in. c. cũ tibi de testa. Rõ: qꝛ lꝫ in testamẽto nũcupatiuo debeãt palã nũcupari que siũt: vt a testibus exaudiãtur. l. heredes palã in principio. ff. de testa. ⁊ i l. iubemus. C. eo. qꝛ paria sũt implicite ⁊ explicite exprimere. d. §. illud. ⁊. d. l. si ita scripsero. Ideo valet. Sed videat q sic vult q taliter lrã sua cognoscat ut nõ sit dubiuꝫ de ea: qꝛ aliter esset periculosuꝫ.

¶ Quot testes reqruntur in testamẽto: R. q 9
vij. legitimi: ⁊ q sint rogati. vñ si testamẽtuꝫ sine scriptis habeat minus q̃ꝫ. vij. uel si sunt vij. nõ tñ rogati: ñ vꝫ. l. heredes palã. §. pe. ff. ð testa. Fallit hoc in testamẽto ceci: vbi sũt necessarij. viij. In testamẽto rustici i rure facto ubi plures ñ pñt iueniri sufficiunt. v. In testamẽto scõ inter liberos sufficiũt duo ꝭm Bal.

i.d.l.hac ꝯſultiſſima. In teſtō ſcō i pñtia ipa
toris ꝑcib⁹ ſibi porrect vt audiat ſufficꝭ vnus.
Et ē rō ſm Ang. de arc. inſti. de teſta. §. ſi. qꝛ
nō ꝑſumitur ꝙ impator ⁊ maximus dñs vt ē
marchio ferrarie icedat ſine multitudine. Iō
vbi impator ē teſtis ꝑſumitꝰ ꝙ ibi ēt multi hoc
viderūt ⁊ audierūt q ſūt ad lat⁹ principis. In
teſtō militis i exercitu ſufficiūt duo teſtes ⁊ in
bello: vt.l. milites. C. de mili. teſta.

10 Q An āt nōrius ꝯputetꝰ ꝓ vno? Ang. ꝺ arc.
i.d.§. ſi. dicꝰ ꝙ pſona nōrij ſcribētis pōt ꝯpu⁄
tari i numero ſeptē teſtiuz qñ teſtm̄ ꝓbatꝰ per
depoſitōnez teſtiū. Et ſic ſex teſtes ⁊ notarius
iſto cāu ſufficiūt. Si aūt ꝓbaretur p inſtrz no
tarij tūc pſona tabellionis ñ dꝫ i numero teſtiū
ꝯputari: qꝛ ñ pōt notarius fūgi pſona ſcribētꝭ
⁊ auctēticātis teſtm̄ ⁊ pſona teſtis: vt nōt gl.
⁊ doc. i.d.l. hac ꝯſultiſſima. Nō ēt ꝙ ñ ſufficꝭ
ſeptē teſtes adhiberi: niſi fuerint rogati: ⁊ cer
tiorati ad qd ſūt exhibiti. nec ſufficit ſi fortuitu
i teſtō iterfuerint: vt.l. heredes palā. §. pe. ff.
eo. Ex quo Bar. i.l. diuus. ff. ꝺ mili. te. dicꝭ ꝙ
lꝫ teſtes deponāt ꝙ titius inſtituit ſciuꝫ: ⁊ nō
dicāt ſe adhibitos ⁊ rogatos ad hoc a teſtato
re: nihil ꝓbāt. vt.d.l. diuus. qđ tene mēti qñ
hēs ꝓbare teſtm̄ p teſtes vt ſis cautus in for⁄
mādo articulos q ꝯcludāt ꝙ teſtes fuerūt ad
hoc adhibiti ⁊ rogati: qđ nō.

11 Q Sꝫ q ñ pñt eē teſtes i teſtō? R. ꝙ oēs q pro
teſtib⁹ reprobātꝰ a iurꝰ. vt. j. Teſtis. Itē i teſtō
ſpāli ñ pōt eē mulier. Pro quo nō ꝑꝫ Ang.
ꝺ arc. iſti. ꝺ teſta. §. teſtes. ꝙ mlꝛ i teſtō paga
ni reglꝛ ñ pt eſſe teſtis vt ibi. nec in ꝯtctibus.
Sꝫ i teſtō ſcō iter liberos i qb⁹ ñ reqrūtur te
ſtes ꝺ ſolēnitate vt i teſtō militis vel ad pias
cāſ: i oib⁹ his pōt eē teſtis. Ad h ē gl. or. i.l.
ſi. i ſi. C. ꝺ codicillis. Ex quo iſertꝰ ꝙ cū hodie
vt plurimū i teſtamētis apponatꝰ clā. ſi ñ valet
iurꝰ teſtamēti: valeat iurꝰ codicillorꝫ ⁊c. ꝙ ſi mlꝛ
adhibeatꝰ i teſtē ꝙ cū ñ valeat ut teſtm̄: vale⁄
bit ut codicillus qđ nō. Itē hermofrodit⁹ nō
pōt eē teſtis. Sꝫ uide qđ nōt idem Ang. i.d.
iſti. §. teſtes p⁹ gl. ꝙ ſi hermofrodit⁹ magis i⁄
caleſcat i virili ſexu lꝫ fuerit frigidus i vtroqꝫ
ſexu ꝙ poſſꝫ i teſtō teſtis adhiberi. Itē ille cui
hoc ē iterdictū p ſtatutū uel a iudice. Et per h
Ang. i.d.§. teſtes poſt gl. facit regulā ꝙ ille
q ꝓhibetꝰ eē teſtis i iudicijs uel alio mō ſtare i
iudicijs ut ibi ꝓhibetur eē teſtis i teſtō. Item
ſuus. Sꝫ Ang. iſti. ea. §. ſꝫ cū aliqs p illū. §.
ꝯcludit ꝙ ſuus q cōi opinione reputabatur li
ber pōt eſſe teſtis. Itē oīs q hꝫ in ptāte here⁄
dē ſicut pꝛ ſuus ⁊ ſimiles. ꝓbātur hec iſti. ꝺ
te. §. teſtes. ⁊. §. ſequēti. Itez q ñ ē teſtamēti
capax: ſicut ſpurius teſtatoris: hereticus dā⁄
natus ad metallū: ⁊ ſiles. Itez quos leges i⁄
probos ⁊ iteſtabiles iubēt eē: vt ſūt de crīe fa⁄
moſo dānati ⁊ muliebria paſſi. ff. de teſti.l. ob
carmē. Itē legatari⁹ nō pōt eē teſtis niſi quo
ad qōnē vertētez iter heredē ⁊ extraneū. inſti. de
teſta. §. legatarius. ſꝫ quo ad factū ſuū iter ſe
⁊ heredē nō pōt. Et Ang. ibi addit ꝙ filius
legatarij pt eē teſtis. Itē fideicōmiſſari⁹ vlꝛ is
nō pōt eſſe teſtis in teſtamento: qꝛ ē iuris ſuc⁄
ceſſor: vt.l.i.§.i.ff. ad trebel.

Q Quid aūt i executore vltimarꝫ uolūtatū an 12
poſſit eē teſtis i teſtō? Ang. i.d.§. legatari⁹.
dicit ꝙ aut ē merus ⁊ nudus executor ⁊ nullū
cōmoduz ſentiens: ⁊ tūc pōt. Si aūt aliqd eſt
ſibi relictū tūc diſtingue vt in legatarijs.

Q Quid āt ſi iſtituatꝰ monaſteriū: an ſui reli⁄ 13
gioſi poſſint eē teſtes? Ang. inſti. ꝺ teſta. §. ſꝫ
neqꝫ. dicꝭ ꝙ ſic vt i. c. inſup. ꝺ teſti. Sꝫ quid i
villa ulꝛ vniuerſitate. dic ꝙ aut ex tali negocio
reſultat cōmodū tā i cōi qꝫ i pticulari: ⁊ tunc
illi ꝺ vniuerſitate nō pñt eē teſtes qꝛ teſtifica⁄
rētur i cā ꝓpria ꝓ pticulari vtilitate: ut.l. oib⁹
C. ꝺ teſti. ⁊ ibi doc. Aut reſultat tātūmō utili
tas i cōi ⁊ nō i pticulari: ⁊ tūc illi ꝺ vniuerſita
te pñt eſſe teſtes. qꝛ qđ ē vniuerſitatis nō ē ſin
gulorꝫ: vt in.l. itm̄. §. vniuerſitatis. ff. ꝺ reruꝫ
diuiſione.

Q Ex qb⁹ cauſis teſtm̄ dꝛ nullū? R. ꝙ loquen 14
do ꝺ teſtō nūcupatiuo ⁊ ſine ſcriptis ex qtuor.
Prio ſi teſtator nō erat habilꝛ ad teſtādum.
Scđo ſi iſtituit heredē nō capacē vel nullū i⁄
ſtituit heredē. Tertio ſi ꝑterijt iaꝫ natū quē i⁄
ſtituē uel exheredare debuit. Quarto ſi ñ ſit le
gitim⁹ numerus teſtiū legitimorꝫ ⁊ rogatorꝫ.

Q Qñ teſtm̄ tꝫ: ſꝫ tñ irritatꝰ ⁊ rūpitur? R. ꝙ ex
vij. cauſis. Prio qñ teſtator nō ꝑuidit ꝺ po⁄
ſthumo q p⁹ teſtm̄ ē nat⁹. ſi tñ idē poſthum⁹
moreretꝰ añ mortē teſtatoris teſtm̄ ñ rūpitꝰ quo
ad effectū. Idē dic ꝺ qſi poſthumo vt ē arro
gat⁹: vt ille q tpe teſtamenti ñ erat ſuus ſꝫ tpe
mortis ſic. Itē qñ cāꝫ exheredatōnis iprobat
heres ſuus ⁊ p ſniaꝫ reſcidítꝰ. Itē ſi teſtator pa
tiatꝰ capitis diminutiōꝫ: niſi iterū fiat ciuis ro⁄
manus: vlꝛ ſui iuris. Itē p ſcđꝫ teſtm̄ reuoca⁄
toriū primi. Itē ſi heres nō adiuit hereditatē

vel ante aditã deceſſit. vl' ↄditio ſub qua inſti
tutus fuit: deficit: ⁊ ſi'l'ia de qbus inſti. quibus
modis teſta. infir. per totum.

16 Utrum ultimū teſtm̄ ſp valeat: R/. ꝫ glo. i. c.
lʒ. de ↄſti. li. vj. ꝙ ſic all'at. c. vltima voluntas
xiij. q. ij. ff. ð le. i. l. ſi mihi. etiã ſi ð pn̄o ñ faciat
mētõez. Fallit i duob⁹ caſib⁹. Prim⁹ i teſtõ
fcõ iter liberos. C. ð teſta. auc. hoc inter libe
ros. Secūdus cū ipe teſtator ſibi legē idixit.
vʒ ſi fecero aliud teſtm̄: ñ valeat: niſi ð alio fe
cero mētõez. aliter nõ valeret ultimū. ff. de le.
iij. l. ſi qs. Itē ſi ſcõʒ teſtm̄ ſit ſub ↄditõe q̃ ē ð
pterito uel pn̄ti: puta. Inſtituo heredē titiū ſi
ſempronius ē uel fuit ↄſul. tūc ſi ↄditio fuit ul'
ē vera rūpit primū. Si ṽo nõ ē uera nõ rūpi
tur. Si ṽo teſtm̄ ſit ſub ↄditione futura: tūc ſi
ↄditio ē poſſibilis ēt ſi nõ adueniat rūpit pri
mū teſtamētū. Sil'r ſi ↄditio ſit ipoſſibil' ha
bet p nõ adiecta: ⁊ rūpit primū teſtm̄: vt hēs
i. l. cū i ſcõo teſtamēto. ff. ð iniuſto ru. te.

17 Quero an ſit dare remediū pp qð primū te
ſtamētū ñ poſſit tolli? Ang. ð are. inſti. quib⁹
mo. te. iſir. §. et eo. dic ꝙ ñ i effectu ſiue iura
tū fuerit nõ ↄdē aliã uolūtatē. ſiue dicat: nolo
aliã volūtatē ualere niſi ſit i ea inſerta tota aue
maria ⁊c. Siue dicatur. ſi ↄtingat me aliã vl
timã volūtatē ↄdere: extūc donatõe inter vi
uos dono dicto heredi inſtituto bona mea ul'
centū. Siue dicat. ſi ↄtingat me aliud teſtm̄ fa
cere: extūc ꝓut extūc dico ⁊ declaro non eſſe
mee volūtatis ↄdēdi teſtamētū. Et iſte ē ſalu
brior modus q̃ fieri poſſit ſm Ci. ⁊ doc. in. l.
ſancimus. C. ð teſta. tñ põt reuocari. qꝛ ſemp
poterit reuocari primū: dūmõ qñ hʒ clauſulaʒ
derogatoriã ſiat mentio de cl'a derogatoria in
ſpecie lʒ ñ fiat i indiuiduo dicēdo iſto modo:
q̃uis in primo ſit cl'a derogatoria ꝙ aliud te
ſtamētū facē nõ u. le i. vl' dixerim ꝙ non erat
mee intētõis aliter teſtari vel ſi'l'ia ṽba. Iſta ē
cõis ſnīa doc. Nõ ēt ꝙ p poſterius teſtm̄ i
perfectū vel aliã ultimã volūtatē nõ ſolēnē: ñ
tollit primum vt. ð. §. et eo. Ex quo Ang. ibi
īfert ꝙ lʒ teſtator corã ſeptē teſtib⁹ dicat ñ uo
lo tale teſtm̄ meū valere. tñ nõ tollit. Et ē rõ
ſm Bar. i. l. ſi iure. ff. de le. iij. qꝛ iſta uolūtas
nõ ē potēs pare uiã adeūdi hereditatē ð iure
ciuili alicui. iõ nõ põt tollere primuʒ teſtm̄: vt
l. cū i ſcõo. ff. de iniu. ru. teſtõ. Scõo infert ꝙ
teſtamētū nūcupatiuū redactū i ſcripturã non
põt tolli p teſtatorē corã ſeptem teſtib⁹. Hoc
verū niſi p decurſū decēnij qꝛ tūc nuda volū
tate tollitur. ⁊ hoc ſi p teſtes idoneos ñ minus
trib⁹: vel inter acta manifeſtauerit: vt. l. ſanci
mus. C. de teſta.

In quo differt teſtamētū a codicillo: R/. ꝙ i 18
viij. Prĩo qꝛ in codicillis nõ põt fieri recta i
ſtitutio: ſʒ tm̄ fideicõmiſſoria. ſec⁹ i teſtõ. Se
cūdo ꝙ p codicillū ñ adimit hereditas here
di iſtituto p teſtm̄ niſi i vno cāu qñ i codicillo
dic heredē inſtitutū ñ mereri volūtatē ſuã: qꝛ
tūc tãq̃ idigno aufert hereditas: ſiue ſit ſolus
heres ſiue ſit vnus ð plurib⁹. Idē dico ð oi
bus: ſi ſic dicat oēs ñ mereri. l. diui ſeuerus ⁊
antonius. ff. de adi. lega. In reliquis vero fi
deicõmiſſis vel legatis i teſtõ bñ põt p codi
cillū adimere. inſti. de adēp. lega. p totuʒ. Ter
tio ꝙ exheredatio nõ põt fieri p codicillū. iſti.
de codicillis. §. codicillis. Quarto heredi pu
re ↄſtituto in teſtamēto nõ põt ↄditio adijci
in codicillo que obſit ſibi. inſti. ð codicillis. §.
⁊ directo. Quinto qꝛ heredi inſtituto in teſtõ
nõ põt ſubſtitutio directa in codicillo: lʒ facta
trahatur ad fideicõmiſſariã: qꝛ vr' teſtator ro
gare inſtitutū vt hereditatē reſtituat illi quem
in codicillo ſubſtituit ei. l. ſceuola. ff. ad trebel.
Sexto qꝛ in codicillo ſufficiūt. v. teſtes ēt ñ ro
gati. C. de codi. l. vlti. Fallit hoc in codicillo
ceci de quo. ſ. §. iij. ſed in teſtamento. vij. ro
gati. Et i codicillo teſtis põt eē mulier: ſʒ ñ in
teſtõ. l. q̃ teſtõ. §. mulier i teſtõ. ff. ð teſta. Se
ptimo qꝛ põt q̃s decedē plurib⁹ codicillis reli
ctis validis: niſi ſibi ↄdicant. ff. de iure codi. l.
diui ſeuerus. ſʒ nõ plurib⁹ teſtamētis. Octa
uo qꝛ ſi q̃s dū eſſet filiuſfamilias fideicõmiſſū
in codicillis reliquerit ⁊ poſtea pr̄familias ð
ceſſerit eadē volūtate durãte valebūt codi
cilli. Hoc aūt eē nõ poterit i teſtõ. ff. ð le. iij.
l. i. §. ſed ſi filiuſſa. Ex qbus pʒ ꝙ codicillus ē
quedã ſine iſtitutõe diſpoſitio vltie volūtatis.
qꝛ ſicut teſtm̄: ita codicillus morte ↄfirmatur.
C. de cadu. tol. l. vnica.

Et nõ ſm Ang. ð are. inſti. de codi. ꝙ iſta 19
cl'a codicillaris duo opat. Prĩo ꝙ dicta cl'a
appoſita in teſtõ ſcõo inualido tollit primū te
ſtamētū quo ad legata vt nõt Bar. i. l. ſi iur.
ff. ð le. iij. Scõo p id qð dr̄ de dcã cl'a ꝙ opat
repetitõez legatoꝝ a veniētib⁹ ab inteſtato vt
nõt gl. ⁊ doc. i. l. i. ff. eo. Eſt veꝝ quo ad eos
q̃ ſūt i pmo gradu: ⁊ nõ quo ad alios. Unde
ſi priores i gradu ab iteſtato repudiãt heredi

tatē: ꝛ ſequens admittatꝛ: ñ teneꝛ ad dcā lega/
ta: vt ē gl. ſingularis ſm Ang. i. l. nō iuſtam.
C. ad trebel.

20 Quero ad h vt relicta i codicillis debeātur
an reqraꝛ hereditatꝫ aditio i teſtō? Ang. in. d.
inſti. §. codicillis. dicit qñ ē factuꝫ teſtm̄ reqri
tur ꝙ ex teſtō ꝑdicto adeaꝛ hereditas quādo
teſtm̄ valet. Alias aūt qñ teſtm̄ nō ē factū: vel
ē factū: ꝛ ñ valet. tunc neceſſe ē ꝙ ab inteſtato
adeaꝛ hereditas. al's ñ debētur relicta. vt nōt
Bar. i. l. ſiqs cū teſtm̄. §. fi. ff. eo.

21 Itē nō ſꝫ Ang. i. d. §. codicillis. ꝙ lꝫ here
ditas ꝑ fideicōmiſſuꝫ i codicillis adimi poſſit:
tñ ſi fili⁹ ē iſtitut⁹ i re certa lꝫ quo ad aliqd ha/
beaꝛ loco legatarij: tñ ñ pt̄ ſua iſtitutio mō ali
quo tolli i codicillis: qꝛ illa ē ſubſtātia inſtitu/
tionis filij. ideo i totū conuerteret teſtm̄. Ita di/
cit elegāter Guil. d cu. ꝛ Bal. i. l. omni mō.
C. de inoffi. teſta.

22 Quero ſi fili⁹ i teſtō i quo ineſt tal' cl'a ē ꝑ/
teritus an opeꝛ vt uideaꝛ rogat⁹? Glo. i auc.
ex cā. C. d li. ꝑte. tꝫ ꝙ nō. Sꝫ oēs doct. ibi. ꝛ
Bar. i. l. i. ff. eo. vt recitat Ang. d are. in dcā
inſti. i prin. tenēt ꝯtriū. qꝛ iſta ſūt paria relique
re a uenientib⁹ ab inteſtato ꝛ dicē ſi ñ valet iuꝛ
teſtamenti ꝛc. vt nō. i. l. ex teſtō. C. de fideicō.
ꝛ ibi Bal. Sꝫ ſi teſtator dixiſſet legata deberi
a venientibus ab iteſtato: filius ꝑterit⁹ teneretꝛ
vt. d. l. ſiqs. Et ꝑdicta ꝓcedūt i iā nato. Sed
qd i poſthumo ꝑterito? Bar. in. d. l. i. dicit ꝙ
aut teſtator cogitauit d poſthumo aut ñ. Pri
mo cāu opaꝛ cl'a ꝑdicta. Scdo cāu nō. Sed
Dy. Ja. Bal. ꝛ quaſi oēs dicūt ꝙ iſpicienda
ſūt vba teſtamēti. Aut eni dicūt ſi non valet
ꝛc. ꝛ ſic ſūt pñtꝫ tēporis. ꝛ rupto teſtō natiui
tate poſthumi: nō opaꝛ: qꝛ ñ deficit. Scdo qꝛ
verꝫ ē illo tpe valuiſſe. Sꝫ ſi diceret ſi ñ valet
vel valebit: tūc porrigiꝛ ad teſtm̄ qd rūpiꝛ na/
tiuitate poſthumi. Et iſtā ſniam ſeqtur Bar.
ꝛ Ang. in. d. auc. ex cā. ꝛ vr̄ cōis opi. Adde
ēt ꝑdictis qd nōt Bar. in auc. ut cū d appel.
cog. §. ſiue igitur. vbi et gl. nō. in. l. i. §. fi. ff.
de vul. ꝛ pupi. dic ꝙ dictus. §. ꝛ auc. ex cā de
li. ꝑte. nō hꝫ locū vbi nemo ē heres iſtitutus.

23 Adde ēt ꝙ ſi teſtm̄ patiatur defectuꝫ vel iu
ris repugnātiā in his q̄ ſūt de ſubſtātia ei⁹ ni/
hil facit iſta cl'a codicillaris: niſi teſtetur iter li
beros ſm cōem opi. Si vero patiatur dfectū
ſolēnitatis debite ſic valebit iuꝛ codicilloruꝫ.
C. de codicillis. l. fi. dūmō ſolēnitas ſufficiēs
codicillo ſit apposita. ſ. v. teſtes lꝫ non rogati
ꝛ ſic legata i eo relicta debētur. inſti. d codi. in
prin. Et inſtitutio q̄ i eo erat ſcripta lꝫ directa
videaꝛ: tñ in caſū fideicōmiſſi ꝯuertiꝛ. l. ſceuo
la. ff. ad trebe. Et iō ab iteſtato venientes acci
pient hereditatē ꝛ quaſi rogati videātur reſti
tuere inſtituto per fideicōmiſſum ar. C. de fi/
deicō. l. eam quā frater tuus.

Nō ēt vnū ſingulare qd nōt Ang. iſti. de 34
teſta. i pricipio ꝙ eo ipo ꝙ notari⁹ omittit ali/
qd d ſolēnitate ꝑſūptōe iuris ꝛ d iuꝛ: ꝑſumiꝛ:
ꝙ fecerit falſo ꝛ puniꝛ pena falſi. ꝛ ñ admittiꝛ
ꝓbatio in ꝯtriū. ꝛ ē rō: qꝛ eo ipo ꝙ tabellio pa
tiatur ſeduci ꝛ adhiberi ad teſtm̄ faciēdū: ſe vi
deꝛ approbare ꝛ dicē ꝑitū. facit. l. ij. cū ibi nō.
ff. qd qſqꝫ iuris. ꝛ culpa ꝛ viciū eſſꝫ dicē ſe nō
ſcire quot requirūtur in teſtamētis ꝯficiendis
vt. l. ij. §. in nutu auditoris. ff. de origi. iuris.
Sꝫ Bar. in. l. ſi librarius. ff. de reg. iuꝛ. dic ꝙ
forte hoc ē ſpeciale in teſtamētis. in alijs non
incidit in falſū ſi omittat ſolēnitateꝫ. vel dic ꝙ
d. l. iubemus. loqtur qñ ſolēnitas nō fuit ob/
ſeruata lꝫ nō ſcripta. qd nō. Et iſtū intellectuꝫ
etiam ad. l. iubemus. C. de teſta. vult Jo. de
imo. in. l. quotiēs. in prin. ff. d here. inſti. ꝛ ibi
vide Bar. ꝛ Bal.

Vtrꝫ heredis iſtitutio poſſit cōmitti i alte 35
rius volūtate exꝑſſe? R̄. ꝙ non. imo oꝫ ꝙ ore
ꝓprio nomē heredis exprimat vel ꝑ ꝓpriam
ſcripturā. l. hac ꝯſultiſſima. ꝛ. l. iubemus. C.
eo. Immo tenuit Jo. an. i addi. ad ſpe. e. t. p⁹
albertum papiēſem. ꝙ ſiquis ad iterrogatōeꝫ
alterius: puta dicētis. vis talē inſtituere here/
dē? Rñdeo ſic: nō valere teſtm̄. quāuis gl. in
d. l. iubem⁹ teneat ꝯtriū. teneꝛ tñ i. c. cū' tibi. eo.
ti. ꝙ de eqtate canōica valeret. Limitant hoc
diſtinguēdo Inn. ꝛ Hoſ. in. c. cū tibi. eo. ti.
ꝙ aut cōmittitur i volūtate heredis. ſ. an vo
luerit eē heres: vl' nc. ꝛ ſic valet. l. vba hec. ff.
de ꝯdi. inſti. Aut cōmittiꝛ i volūtate alterius
ab herede exꝑſſe: vtputa. inſtituo heredē quē
titius voluerit. ꝛ ſic nō valet. ff. de here. inſti.
l. ſiqs ſemproniū. ꝛ. l. captatorias. Si tñ quis
ita diceret. cōmitto oia bona mea arbitrio ti/
tij vel diſpoſitōi titij. valet: ꝛ titius tenetur di
ſtribuere in pias cās. In qbus habemus re/
gulaꝫ iuris humani: gentiū ꝛ diuini: que ē ꝙ
pre omnibus diſpēſeꝛ in religionē diuinam:
vt peccata elemoſinis redimātur. ꝛ ſic diſpen
ſando nō pōt velle aliud q̄ꝫ volūtas teſtato/

ris. Sed ſi diſpẽſaret in ꝓphanis cum nullã
haberẽt regulã poſſet alio mõ diſpẽſare qȝ ſit
voluntas teſtatoris. ⁊ hec ſeqtur Bar. in. l. i.
C. de ſa. ſan. ec. ⁊ Panor. i. d. c. cum tibi.

36 ¶ Quid ſi tacite iſtitutio heredis cõmittatur
alteri⁹ diſpoſitõi: R. ꝙ valet. l. ille aũt inſtitu-
tões. ff. de here. inſti. ⁊. l. nõ nunqȝ. ff. de con
di. ⁊ demõ. ⁊ eodẽ mõ legatuȝ tacite: põt cõ-
mitti volũtati alterius. ff. de le. ij. l. i. ſed ñ ex-
p̃ſſe. ff. de le. i. l. captatorie. Et dicit̃ tacite alte
rius volũtati cõmittẽ ſic. Inſtituo te heredeȝ
vl' lego h̄ tibi: ſi titius capitoliũ aſcẽderit. Ex
p̃ſſe v̊o qñ dic̃. Inſtituo illũ hr̃dẽ quẽ titi⁹ vo
luerit: vl' lego tale qd cui ſẽpronio placuerit.

37 ¶ Utrꝫ iſtitutio poſſit fieri icerte pſone: vtpu
ta. Inſtituo hr̃des meos paupes xp̃i: R. gl.
in. d. c. cũ tibi ꝙ ſic. ⁊ ſm Bar. in. l. captato-
rias. C. de teſta. milita. etiã ſi adderet. eligen
dos p priorẽ talẽ ⁊ huiuſmõi. ⁊ dic̃ ꝙ. d. l. lo
qtur qñ ius iſtitutõis ↄfert̃ i volũtatẽ alteri⁹:
ſed nõ qñ electio pſone ſolũ: vt i caſu nr̃o. ⁊ iõ
nõ ẽ ↄtraria.

38 ¶ Utrꝫ iſtitutio heredis poſſit fieri ſub ↄdi-
tõe: R. ꝙ ſic dũmõ ñ iſtituat̃ ad tp̄us certũ: vt
puta vſqȝ ad paſcha: vl' ad tres ãnos: q2 ñ va
let tal' ↄditio ⁊ viciatur: ñ tñ viciat: vt iſti. de
here. iſti. §. heres. ſȝ ad icertũ põt: vtputa do
nec vixerit. vel talẽ iſtituo poſtq̇ȝ abſolut⁹ fue
rit ab excõicatõe. ff. d̃ heredib⁹ iſti. l. in tp̄us.
Fallit i milite q põt iſtituere ẽt ad tp̄s certũ.
l. miles ita. ff. de milita. teſta. Hic aduerte ꝙ
iſtitutus heres ad diẽ certũ alio herede ñ dato
ſemper erit heres: vt i. l. hereditas ex die. ff. d̃
heredib⁹ inſti. Et ideȝ dic qñ inſtituit̃ ad diem
icertũ. q2 nemo ꝓ pte põt decedere teſtat⁹: ⁊
pro pte inteſtatus. l. ius noſtrũ. ff. de reg. iur.
Hoc tȝ Jo. de imo. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. d. l.
hereditas. Ideo ſiquis iſtitueret̃ heres donec
vixerit: alio ñ dato hr̃de: erit ppetuus. Hoc
firmat Bal. ⁊ Sali. in. l. extraneũ. C. d̃ here.
inſti. ⁊ Pau. d̃ ca. in. l. certi. C. de teſta. mili.
Et lȝ Bar. i. d. l. hereditas. teneat ꝙ ſi teſta-
tor apte voluerit: vt ñ eẽt heres: niſi i vita: vl'
vſqȝ ad talẽ diẽ: ꝙ nõ erit ppetuus. tñ cõiter
doc. tenent ↄ̃ eũ: vt Dy. in. l. ſiquis ita heres
iſtituatur excepto fundo. ff. d̃ here. inſti. Bal.
⁊ Ang. i. d. l. hereditas. ⁊ ẽ verius: q2 teſta-
tor ñ põt ius accreſcẽdi ꝓhibere: nec reſpẽu
rei nec reſpẽu tẽporis: q2 cã teſtati trahit ad ſe
cãȝ iteſtati: q2 dignior. d. l. hr̃ditas. fac̃. l. ſi mi
les vnũ ex fũdo. ff. d̃ militari teſtõ. ⁊ ꝓbat̃ i. d.
l. ſiqs. In legatis tñ bene põt prohibere ius
accreſcẽdi. ⁊ ita loqt̃. l. dñs. ff. de uſufr. Sec⁹
i hereditatib⁹: vt i. d. l. ſiqs. Nã teſtator ñ põt
facẽ ꝙ iura nõ valeãt i ſuo teſtõ: vt in auc̃. vt
cũ. de appel. cogno. §. ceterũ. Poſſet tñ dici
ꝙ i ↄſcia opinio Bar. ẽ vera i eo q erat ſim-
plex: ⁊ h̄ ignorabat. Sec⁹ i eo q hãc diſpoſitõ
nẽ iurꝭ ſciebat: q2 vr̃ voluiſſe qd̃ ius uolebat.
Itẽ dic ꝙ põt iſtitui ſub ↄditiõe: dũmõ ↄdi-
tio ſit poſſibilis ⁊ honeſta: excepto filio q ñ põt
iſtitui ſub oi ↄditõe ſȝ ſub illa q̇ ẽ i ptãte iſtituẽ
tis: vt i. l. ſuus quoqȝ. i pri. ff. d̃ hr̃. iſti. Nã ñ
põt filius grauari in debito bonoꝝ ſubſidio.
C. de inoffi. teſta. l. qm̃ in prioribus.

¶ Utrꝫ ex p̃teritõe legitimi hr̃dis teſtm̃ red- 39
dat̃ nullũ: R. ꝙ ſic: ſi ſũt d̃ illis ad quos ſtricto
iur̃ ltia ſpectat hr̃ditas. ⁊ niſi rite exheredent̃.
Et ꝓ h̄ fac̃ qd̃ nõt Ang. d̃ are. iſti. d̃ exhr̃da.
li. §. ſed hec qdẽ. ꝙ ſi pr̃ filiũ emancipatũ iſti-
tuit: nepotẽ v̊o ex eo in ptãte retẽtũ p̃terijt: cõ
cludit ꝙ nihilominus tȝ teſtm̃ ſm Bar. i. §. ⁊
qd ſi tm̃. ff. d̃ li. ⁊ po. Rõ q2 ille nõ dȝ admitti
ad rũpendũ uel dicẽdũ nullũ q ñ admitteretur
ab iteſtato vel teſtõ rupto: vel nullo penitus
teſtõ ↄdito: vt. l. poſthum⁹. §. ſiqs ex his. ff. d̃
ioffi. teſta. cũ tũc ñ uideatur fieri iniuria nepo
ti. cũ ñ ſibi d̃beat̃ ltia: q2 ltia ẽ tertia ei⁹ qd̃ qs
eẽt ab iteſtato habiturus. ſȝ dict⁹ nepos nihil
ẽ habiturus ab iteſtato pp exiſtẽtiã filij emãci
pati: vt. l. cũ queritur ⁊ auc̃. nouiſſima. C. de
ioffi. teſta. Et ita tȝ Bal. Ang. ⁊ Imol. i. d.
§. ⁊ quid ſi tantũ.

¶ Quid ãt ſit p̃teritio dic ſȝ Ang. d̃ are. i. d. 40
inſti. §. mater ꝙ ẽ ſilẽtiũ circa inſtitutiõis be-
neficiũ vel exheredatõis odium.

¶ Sȝ pone ꝙ qs hȝ filios ⁊ filias: tenetur ne
oẽs inſtituẽ: R. ꝙ ſic oẽs ltios vl' exhr̃dare ſi 41
quẽ ñ vl't: ⁊ ſubeſt cã. iſti. d̃ exhr̃. li. i pri. ẽt fi-
lias dotatas. ſȝ ſȝ aliquos ſuffic̃ iſtituere i do-
te. Alij vt Azo. dicũt ꝙ oȝ iſtituãtur i aliquo
modico p̃ter dotẽ. ⁊ ẽ tuti⁹. ⁊ ẽt ꝓfeſſos i reli
gionẽ. C. d̃ epi. ⁊ cle. l. ſi. §. h̄ ẽt cognitũ. Et
idẽ dic i nepotibus: qñ filij p̃mortui ſũt. iſti. de
here. q̇ ab iteſtato. d̃fe. §. ita demũ. ⁊ ẽt i po-
ſthumis. C. d̃ poſth. here. iſti. l. qd̃ certatũ ẽ.

¶ Quis ãt dicat̃ poſthum⁹: Gl. ſup R̃ica d̃ 42
poſth. hr̃. iſti. dic̃ ꝙ qnqȝ mõis ſit poſthum⁹
ſ. nat⁹ p⁹ mortẽ pr̃is. Itẽ p⁹ teſtm̃ añ mortẽ.
Itẽ arrogat⁹ fili⁹. Itẽ poſt mortẽ aui icipit

nepos in ſui patris ptāte eſſe. Jtē nepos auo moriente filio.

53 ¶ Vtrū ſit aliqs cāus i quo poſthum⁹ ꝑteritus ñ rūpat teſtm̄: R℟. ꝙ ſic. ſ. i teſtō mr̄is q̄ decedet i puerpio: ſ3 ſuccedet cū alijs frībus vel nepotib⁹ equal'r. Si tñ mater iſtituiſſet extraneum aget de inofficioſo teſtō. ⁊ rūpet. C. de inoffi. te. l. ſi mater.

54 ¶ Vtruз hñs pentes magnos quos timet ⁊ volēs ꝓuidē aīe ſue reliqt medietatē oīuз bonoꝝ ſuoꝝ paupib⁹. ⁊ dic̄. Si ꝯtigēt me facē aliō teſtm̄ i quo ꝯſanguīeos meos iſtituerē ꝑ qō reuocaref pn̄s iudiciū: ex nūc tibi. p. nōrio publico tāq̄з pſone publice ſtipulāti ⁊ recipiēti ꝓ dictis paupib⁹: dono irreuocabil'r ⁊ iter viuos dcāз medietatē bonoꝝ meoꝝ: ꝯſtituēſ me ex nūc eā poſſidē ꝑcario noīe. Fac̄ tādē aliud teſtm̄. Mō q̄rif vtꝝ paupes valeāt aliqd hēre ex tali donatōe: R℟. Bal. i li. de vſi. feu. ō feu. da. i vicē. l. cōmiſ. c. ſiqs. ꝙ fuerūt opiones. Vna ꝙ ſic. que ē dn̄i Di. ff. de teſta. l. hēdes palā. §. ſi. ⁊ i regl'a qō ſemel placuit. ō re. iur. li. vj. Alia ꝙ ñ: q2 iſte ꝯct⁹ donatōis vīi pedire liberā teſtamēti factōeз. ff. ō ver. ob. l. ſtipulatio. hoc mō. Sed aduerte ꝙ nos ſum⁹ ex cāuз doctoꝝ. Nā hic iteruenit traditio. vñ ⁊ ſi dōatio eēt iſirma ⁊ ſine cā: tñ dn̄s volens trāſferre dn̄iuз: trāſfert. ff. ō ꝯdi. ob cām. l. iij. §. ſubtili⁹. vl' q2 cā ē ipa liberalitas. vt. ff. ō dona. l. hoc iur. Jtē ipa pietas. vt. ff. de ꝯdi. idebi. l. cū hijs. §. ſi i ea. Volēs ergo ſuſtinere opionē Di. faciatꝗ ꝓcedaf ad traditōis actū q ēt ſub ꝯditōe fieri pt. vt. ff. ō acq. poſ. l. q ab ſēti. ⁊ cauti⁹ ſi iteruēiat traditio corpal' q̄з ſi ꝑcaria: q2 ꝑcariū forte ñ vз. Tu cogita: ego dimitto te ſine dciſiōe. h Bal. Poſſз tñ dici ꝙ ſi vl't vt valeat donet alicui publice pſone int viuos ſub tali ꝯditiōe ⁊ tradat q2 ſic valebit.

55 ¶ Vtꝝ cū vir facit teſtm̄ ⁊ legat vxori certuз quid. hoc acto ꝙ ſi mutaret teſtm̄ ſiue nō: iſta vxor iure donatiōis iter viuos ōbeat hēre certā domū quā ſibi legauerat. ⁊ demū mutauit teſtm̄ nulla fcā mētōe ō dcā donatōe. an mulier ōbeat hēre dictā domū: vr ꝙ ñ. d. l. ſtipulatio. hoc mō. Cōtrariū dico: q2 iſta dōatio ē pn̄s ⁊ pura: q2 dixit ſiue mutauero ſiue non: ⁊ tō ñ ē appoſita i penā teſtamēti mutati. Caue tñ q2 niſi iteruenerit traditio ñ ꝯfirmaf morte: ⁊ ſufficit ꝙ traditio iteruenīat tpe dōatōis vl' poſtea viuo donāte. ff. ō dōa. iter vi. ⁊ vxo. l. papian⁹. al's icipit ſiqs ꝓ uxore. ⁊ ar. i. l. ij. C. ſiqs alt'i ul' ſibi. h Bal. vbi. s. Finis.

Eſtamētū3.ij.

t Quo ad validitatē ei⁹. Et p2io quo ad iſtōnē heredis qlibet i teſtō tenef ſibi hēdeз iſtituē aliquē vel aliqō collegiū ⁊ huiuſmōi. ⁊ ſine iſtōe hēdis ñ eēt teſtm̄. C. eo. l. iubem⁹. Valent tñ legata ad pias cās: ēt ſi ñ eēt clauſula codicillaris: ⁊ teſtm̄ eēt nullū. ut nōt Panor. i. c. rainaldus. ō teſta. Et ſiqdē teſtator hēat deſcendētes vel aſcēdētes: illos tenef hēdes iſtituere: ſalteз in eoꝝ legitia. vt. C. de ioffi. te. auc̄. nouiſſima. ꝙ ſi nec aſcēdētes nec dſcēdētes hēat: tūc ſm leges pōt iſtituere alios quoſcūq3: dūmō nō iſames aut turpes pſonas. Nā tūc fratres vl' ſorores pn̄t rūpere teſtm̄ ⁊ ſibi totam acqrere hēditatē. vt. C. de ioffi. te. l. frēs. De hac mā vide. s. Hereditas. §. iiij. Tñ ſi ꝓpiqui indigerēt illa hēditate indigētia māifeſta: tenetur eis hēditatē dimittē: niſi eēnt mali ⁊ huiuſmodi bonis idigni. Et dico tn̄r. ſ. ex debito bonoris pentalis. Si āt nō idigerēt manifeſte: pōt libere i alios refundē. Secus tamen ē in quibuſdā terris de cōſuetudine que in huiuſmōi ſeruāda ē ſi rōabilis ē.

¶ Nūquid teſtator poſſit ſubſtituere aliū heredē q debeat ſuccedē p2io heredi: R℟. ſi teſtōr hēat filios ipuberes pōt eis ſubſtituere quoſcūq3 velit q ſuccedāt eis ſi nō venerint ad pubertatem. vt. C. de impu. ⁊ ali. ſubſti. l. ſi teſtamento. Si vero peruenerint ad pubertatē pōt eis ſubſtituere: ſi moriantur ſine liberis. Jdem etiā ſm quoſdā ſi moriātur cū liberis. vt. C. de impu. ⁊ al. ſubſt. l. heres. ⁊. l. ſe. Dз tñ ſalua eē ltia. Et itelligif ſubſtō deducta ltia filioꝝ: ⁊ ōducta quarta toti⁹ que dr̄ trebellianica: quā ōducit qlibз iſtitut⁹ hēs: cui al's ſubſtituitur regul'r poſt pubertatē iſtituti: vel ēt cū accipit hereditatē ꝑ fideicōmiſſuз ab iſtituto herede: q2 grauatus ē heres alteri reſtituē hereditatē. vt in. c. rainutius. extra co. 1

¶ Quid aūt ſi teſtamētū ē nullū ⁊ appoſita ē clauſula codicillaris: quid opabitur clauſula illa: puta ſi nō valet iure teſtamēti: valeat iure codicilloꝝ: R℟. Panor. in. d. c. rainaldus. p⁹ glo. ꝙ per illā clauſulā p2eſtabūtur legata pervenīētes ab iteſtato. que alias nō valuiſſent. Jdem tenet Bart. in. l. j. ff. de codicil. Vbi etiā querit. Quid ſi teſtōr dixit. Volo ꝙ va 2

leat iur̃ teſtamenti ⁊ codicilloꝝ: Et rñdet ꝙ lꝫ illa verba videātur iducere repugnātiā: tñ vt res valeat dꝫ exponi. ⁊. i. vel. per regulaꝫ que ponit qñ copula ponit̃ inter duo incōpaſſibilia reſoluit̃ in diſiunctā. vt. l. ſi titio fūdus. de vſufr. le. Et erit electio heredis ꝙ ꝓpetat iure directo vel fideicōmiſſi. vt. l. ſi. C. eo.

3 ¶ Sed quid ſi dixit volo ꝙ valeat iure teſtamēti: vel ſaltē iure codicilloꝝ: Bar. vbi. s. arbitratur ꝙ tunc nō poſſit heres eligē. Nā illa ꝯiūctio diminutiua: ſaltē hꝫ iſtud iportare: vt ſi pzimo mō. ſ. iure teſtamēti ñ poſſet valere: tūc deueniat̃ ad aliud. Hoc pꝫ ex regula grāmaticali. Si nō potes mihi dare biſantiū: ſaltē ꝯmoda vnū denarium.

4 ¶ Quid ſi repitur ſic. Et volo valē vel iure codicilloꝝ: ⁊ ñ dixit teſtamētū: R. Bar. ꝙ hec dictio. vel. qñ apponit̃ vni orōni ul' dictōi tm̄ ſumit̃ ꝓ ſaltē. Perinde ē ergo ac ſi dicēt iure teſtamēti: vel ſaltem codicilloꝝ.

5 ¶ Quero an hec clauſula. ſi nō valet ⁊c̃. habeat locū qñ teſtamētū nō valet ꝓpter defectum ſolēnitatis omiſſe: Bar. dicit ꝙ ſic: per ter. in. l. codicillis. de le. ij.

6 ¶ Quid ſi teſtm̄ nō valet rōe volūtatis iperfecte: qm̄ anteq̄ꝫ cōpleret̃ mortuus ē teſtator: an tunc aliqd opet̃ iſta clauſula: Bar. dicit ꝙ ñ: ꝑ. l. fideicōmiſſa. d le. iij. ⁊. l. ex ea ſcriptura. ff. d teſta. ſecus ſi volūtas eēt ipfecta rōe alicuius ſolēnitatis. Et ſic itellige. l. ſi. C. eo.

7 ¶ Quid ſi teſtator dixit. Si nō valet ⁊c̃. An hec verba referātur ad tp̄s ꝯditi teſtamēti: an ad futuꝝ ſi ꝯtigerit nō valere: Et cōcludit ꝙ dicta verba ꝯprehēdūt tp̄s futuꝝ. vt res potius valeat ⁊c̃. marie in teſtamētis.

8 ¶ Quid ſi teſtm̄ rūpat̃: q2 hēditas ñ ē adita: vtrū tūc opet̃ illa clauſula: Bar. credit ꝙ ſic. ꝑ l. eā quā. C. d fideicō. Dūtñ dicat ſi nō ualebit. uel ſil'ia uerba que trahātur ad futuꝝ.

9 ¶ Quid ſi nō ualet teſtm̄ ꝑ defectū heredis ſcripti non capacis: Bar. dicit ꝙ illa clauſula opatur. ut. d. l. eā quā. ſm̄ unā lec.

10 ¶ Quid ſi teſtm̄ ñ ualet ꝑ dfectū teſtātis: R. Bar. ꝙ tūc nihil opat̃: q2 qui ñ poteſt teſtari nec codicillari. ut. l. diuus. ff. eo.

11 ¶ Quid ſi teſtator legat aliqd tabellioni ꝯficienti teſtm̄ nūcupatiuū: qd fieri pōt. ut. C. de teſta. dictātibus. nūquid ipſe tabellio poteſt ſibi illud aſcribere: R. Spe. in ti. de inſtru. edic. ꝙ ſic: nec incidet in penā legis co2. d fal. Nec ob. l. ij. C. de his qui ſibi. in te. aſcri. Illud eī ꝫ hꝫ locū in eo qui dictat vel ſcribit teſtamētum qd ē i ſcriptis: cui⁹ vires oēs depēdēt ex ſcriptura illa. ſecus i nūcupatiuo. qd ſit hodie: q2 ibi ſit ſcriptura ſolū ad memoriā: ñ ut vires teſtamēti dpēdeāt ex illa. Idem tꝫ O do. q2 tale teſtm̄ recitat̃ corā teſtib⁹: iō nulla ē ſuſpitio falſitatis. Idē tꝫ Bar. i. l. j. ff. ad. l. co2. de fal. dicēs ꝙ opio Spe. ꝯſuetudine approbat̃.

T Eſtamētū. ij. quantū ad executōm.

¶ Vtrū teſtator poſſit hēdib⁹ ſuis ꝑ teſtm̄ penā iponere ſi ñ paruerit volūtati ſue: R. ſic. ut inſti. de le. §. pene. Dūtñ qd teſtator ꝑcipit ñ ſit turpe uel ihoneſtū. ut. ff. de ꝯdi. inſti. quidā. de hoc vide. s. Legitima. §. xxi. 1

¶ Per quē cogētur hēdes defūcti teſtm̄ ſiue uolūtatē eius adimplere: R. hēdes. j. annum cogēdi ſūt ꝑ ep̄ꝫ adiplere. ⁊ ſi neglexerint: tūc ipſe ep̄s exequat̃. ut in. c. nos. ⁊. c. ſi hēdes. ex eo. ⁊ in. d. c. nos. hēt̃ ꝙ ſi infra annū a die monitōis nō ſit executio teſtamēti ꝑ debentem exeq̄: deuoluit̃ executio ad ep̄m: ⁊ ñ a tp̄e mortis teſtatoris. ſꝫ hodie cōiter ep̄i hñt ſtatuta: ut tēpus currat a die mortis. Hoc tñ limitat Pano2. in. d. c. nos. ut tp̄s illud currat a die mortis ⁊ adite hēditatis ⁊ ſcie. vide ēt Bar. ad ꝑdicta i. l. cū qdam. de le. ij. ubi format hāc q. Quidā religt. c. paupib⁹ dclarādis ꝑ Sēproniū: lapſo āno declaratiōe nō fcā: ep̄s vigore ſtatuti vult paupes eligē. Queritur an poſſit: Et decidit ꝙ nō: q2 ſtatutū loquitur d executore. ſed habēs dclarare non ē executor: ſicut dicimus differētiam eē inter iudicem qui declarat ⁊ executorē. Et ſic ex hoc hēs optimā cautelā ad ipediēduꝫ ne ep̄s itromittat ſe de huiuſmōi relictis ēt poſt annum. 2

¶ An autē epiſcopus ſuppleat negligētiam executoris vel teſtatoris in relictis ad nō pias cās: Multi tenuerūt ꝙ ſic: q2 omis uolūtas teſtatoris largo mō dicitur pia: cū non pōt amplius uelle. ut. l. j. C. de ſa. ſan. ec. Adde ꝑdictis qd nōt ſingul'r Pano2. in. c. q2 diuerſitatē. de ꝯceſ. ꝑbē. ꝙ tp̄s prefixū in odiū negligētiū ñ currit ipedito ipedimēto iur̃ vel facti. De ipedimēto iur̃ exēpliſica in ſuſpēſione. De ipedimēto facti exēpliſica de tp̄e quo extitit i curia poſt abſolutionē ⁊ tp̄s reuerſionis. Secus dic qñ tp̄s ē pfixū non in odiū negligētie: ſed in fauorē alterius. ⁊ iſtud tēpus currit 3

impedito ēt ignorāti. Et pro hoc facit dictum ſingulare Spe. in ti. de iſtru. edic. vbi dicit ꝙ ſi executor teſtamēti ñ potuit exeq. j. annū nihilomin⁹ deuoluit ptās ad ep̄m. Nā illō tp̄s āni nō fuit p̄ſitū in odiū executoris: ſʒ poti⁹ in fauorē defūcti ne diu differat ipſi⁹ uolūtas. Et p̄dicta itelligo. ēt ſi teſtator ꝓhibuiſſet ne ep̄s ſe intromitteret: q̄ꝛ priuatus nō pōt tollere diſpoſitionē iuris cōmunis.

5 ¶ Vtrū executor debeat tardare diſtributōeʒ elemoſinaꝝ ad hoc ut res defūcti meli⁹ vēdātur: R. ſm Tho. i quolʒ ꝙ i mora modici tp̄is ñ uī eē magnū piculū. vñ ſi executor p modicū tp̄s elemoſinas dare differat: vt reb⁹ dſuncti meli⁹ vēditis ampliores elemoſinas dare poſſit: laudabilr facit. Si vero ecōuerſo per multū tp̄s differat elemoſinas diſtribuere: vt in modico ampliores elemoſinas faciat: non uidetur eē ſine culpa: q̄ꝛ forte defunct⁹ interim a purgatorio liberaret.

6 ¶ Quid ſi d plrib⁹ executorib⁹ vn⁹ moriat: ul ē i remotꝭ: vl ñ ult exeq: R. ali⁹ p̄t executionē iplere: niſi teſtōr aliō exp̄ſſerit. ex̄. e. religioſus i. vj. vide de hac mā. s. Reſtō. xv. §. v.

t **Estis. j.** Teſtes pñt eē oēs q ñ ꝓhibent. ff. de ꝓba. l. ab ca pte. τ. ff. e. l. j. τ ex̄. e. c. j. in gl. Edictū. n. de teſtib⁹ ꝓhibitorium ē.

1 ¶ Sex ſūt in teſtib⁹ marie attēdenda que his verſib⁹ ꝯtiñr. Conditio: ſexus: etas: diſcretio: fama. Et fortūa: fides: in teſtibus iſta reqres. Cōditio. ſ. an ſit ſeru⁹ vel liber. Seru⁹ eim a teſtimonio repellit: q̄ꝛ ſepe metu dñi ſupprimit teſtimonij ueritatē. ex̄ de ver. ſig. forus. §. teſtes. Fallit tñ cū de fcō ſerui querit: non tñ ꝓ dño: vel ꝯ dñm. vt in. §. itē in crimiali. iiij. q. iij. Silr admittit in defectū teſtiū: ſʒ cū tormētis. vt i. d. §. itē. in ver. itē ſerui. Scdo reqritur ſexus: q̄ꝛ femia ñ admittit in teſtimoniū in crimiali. xxxiij. q. v. mulierē. τ. d. §. teſtes. In ciuilib⁹ aūt bñ admittit. xv. q. iij. §. ex eo. Silr in crialib⁹ mulier admittit in teſtimoniū: cū ciuilr agit de crie. Et ꝯ clicos d adulterio iſamatos. cū i modū inqſitōis ſeu excep̄tōis agitur. ex̄ eo. qm̄. ubi de hoc i glo. τ. c. tā lris. Nō admittitur ēt in teſtamētis. inſti. de teſta. §. teſtes. i codicillis āt ſic. vt nōnt gl. τ Bar. i. l. fi. C. d codi. Tertio reqrit etas: q̄ꝛ minor. xiiij. ānis. ñ admittitur ēt i ciuilib⁹. iiij. q. iij. c. j. Nō tñ ꝙ lʒ dictū ipuberis nō faciat plenā fidē: facit tñ plenū indiciū ad torturā. vide. s. Impubes. In criminalib⁹ āt ñ admittitur minor. xx. ānis. d. §. itē in crinali. ver. itē i teſtimoniū. Quarto reqritur diſcretio: q̄ꝛ furioſus τ mētecaptus a teſtimonio repellūtur ſicut ab officio iudicādi. iij. q. vij. §. tria. Et hi niſi hēat lucida iterualla. vt. ff. de teſta. l. q teſtamēto. §. nec furioſus. Quinto reqritur fama: vt ſit bone vite. Nā iſames a teſtificādo repelluntur. ex̄ de teſti. co. p̄terea. De hoc dic vt. s. Periuriū. Sexto reqrit fortuna. ſ. vtrū locuples: vel egen⁹. d. §. itē in criali. ver. iteʒ teſtiū. Septio reqritur fides: q̄ꝛ infidelis ꝯ fidelē ñ admittit. ij. q. vij. ſi heretic⁹. Sūt τ alia quedā ꝯſiderāda. Prio vtrū ſit inimic⁹ eius ꝯ quē fert teſtimoniū: vel amic⁹ ei⁹ ꝓ quo teſtificat. iiij. q. iij. teſtes. ver. ideoqʒ. Itē obſcuri τ ignoti ñ admittūtur: vel ſolū admittūtur cū tormētis aut verberib⁹. vt in auc. d teſti. §. ſācim⁹. col. vij. Itē nec executores negocioꝝ vel ꝓcuratores q i ip̄a cā fuerit actores vel rñſales. ex̄. c. iſup. Immo ēt q fuit ꝓcurator vel aduocat⁹ i priori iudicio: ñ recipitur in teſtē in cā appellatōis. ex̄ eo. romana. li. vj.

¶ Vtrꝝ qs poſſit admitti ad teſtimoniū i ſua cā: R. ñ: neqʒ pricipalr: nec ſcdario. C. e. l. oibus: Vñ vēditor i cā rei vēdite nō admittit ꝓ ēptore: q̄ꝛ cā propria vēditoris eē vr: neqʒ vēditor in cā pignoris pro creditore. vt. ff. de appel. l. ab executore. Fallit hoc i legatarijs τ fideicōmiſſarijs qui ferunt teſtimoniū in cā teſtamēti: cū agit de hereditate. ñ de legatis: nec fideicōmiſſis ſuis: bene tñ pñt ſcribi τ eſſe teſtes i eo teſtō in quo eis aliqd legatur. vt. C. de teſta. l. dictātibus. Itē fallit in collegijs τ corpibus: i qbus coꝝ ſingulares pſone ꝓ cā vniuerſitatis ferre pñt teſtioniū. xiiij. q. ij. ſup prudētia. extra eo. inſup. τ. c. cū nūcius. Et in d. c. inſup. dicit Panor. ꝙ ñ ſolū clici ecclie in ciuilib⁹ τ alijs teſtibus deficiētib⁹: ſʒ ēt plātus pōt teſtificari i cā ecclē ſue: dūmō p ſe cāʒ illā ñ ꝓmoueat. Et nimiꝝ q̄ꝛ pōt eē iudex in cā eccleſie ſue. ij. q. vij. ſiqs erga. Fortius ergo pōt eē teſtis. Et hoc iō: q̄ꝛ cāe vniuerſoꝝ nō ſūt ſinguloꝝ: τ ſi ꝯmodum ꝯtingat ſingulos. xij. q. ij. qui manumittit. τ hoc niſi fuerit actores vel rñſales vt dictum ē.

¶ Vtrꝝ in cā cōi duoꝝ alter admitti debeat 5
ad teſtimoniū: R. non: q̄ꝛ cā cōis duoꝝ vtriuſqʒ ē. ar. ff. de ri. nup. l. illud. Et idē in ſocio

criminis ꝛ pticipe. d. §. itē in crimiali. ver. itē liberi. ꝛ extra co. veniens. Nec ob. ex eo. qm̄ Nā illud ē spāle in cā denūciatiōis: vel ibi admittūtur socij crimis ad psumptōꝫ. ex ò adul. significasti. Credit̄ et socijs crimis in except vt in crimie leſe maieſtatis ꝛ huiuſmodi. vide de hoc. s̄. Inquiſitio. §. iij.

4 Utꝝ pentes vel liberi poſſint p vel cōtra ſe ferre teſtimoniū. R. gnāliter per rectā lineaꝫ aſcēdentes vel deſcēdentes pro vel contra ſe idonei teſtes nō ſūt. d. §. itē in criminali. ver. itē teſtis. ꝛ ver. itē pentes. ꝛ. ff. e. l. teſtꝫ. Idē ē de matre: ſꝫ tn̄ ābo pentes in cāu admittunt p filio. ſ. cū queritur de etate vl' natiuitate. vt extra q fi. ſūt le. c. tranſmiſſe. ꝛ. c. p tuas. Iteꝫ vbi agitur de ipedimēto matrimonij rōe cōſanguinitatꝫ vel affinitatis. extra co. quotiēs. Ceteꝝ ſi agit̄ an ſit ꝯctū mr̄imoniū vel nō: tūc mater ē ſuſpecta ſi vir ſit ſupior diuitijs vl' genere. ex eo. ſup co. el. ij. Ubi vero mr̄imoniū ē ꝯctū: non ſepatur niſi p lrios teſtes. vt. d. c. ſup co. i gl. Itē pater ꝛ filij eodē teſtō pn̄t eē teſtes. ſic̄ duo fratres. d. §. itē i criali. ver. itē pat. ꝛ ver. itē duo. Quedā tn̄ perſone ſūt que aduerſus ꝯiunctos ſuos teſtificari n̄ cogūtur vt aduerſus ſoceꝝ: geneꝝ: vitricū: priuignū: ſobrinū: ſobrinā: ſobrine natū: eoſqꝫ q in priori gradu ſunt. Itē aduerſus patronū ꝛ pronā ꝛ liberos ei9. vt. d. §. itē in crial. ver. itē lege. Itē de domo actoris vl' accuſatoris teſtes nō debēt pduci. iij. q. v. per totuꝫ. Itē teſtificari non pn̄t ꝯ cl'icos in criali cā viles pſone. ij. q. j. in primis. qꝛ teſtificatōes ꝛ pbatōes in cauſa criminali debent eē apertiſſime. vt. l. ſciāt. C. de proba. Itē teſtes ſingulares non probant p ſe ſine preſumptiōibus ꝛ adminiculis alijs. extra de elec. bone. el. j.

5 Quid ſi duo vel tres teſtes viderūt p foramē virū ꝛ mulierē ſe cōmiſcentes: vtꝝ pbetur idē actus. an ſint ſingulares p co: qꝛ vn9 vidit poſt aliū ꝛ nō ſimul. Bal. dicit ꝙ pbāt qꝛ non preſumitur pluralitas actuū. Et ita tenet Ci. i. l. hac ꝯſultiſſima. C. ò teſta. ꝛ Spe. in ti. de teſti. vbi dicit ꝙ teſtes exn̄tes iuxta parietem vel cortinā: de auditu fidem faciunt. vt in. c. preterea. de teſti. ꝛ ibi nō gl. Idem tenet Ho. ponēs exēpluꝫ in. q. facti. Quidā tabernarius ſubtraxit domine ſue ciphū argenteuꝫ quē nolebat reſtituere: nec in pn̄tia teſtiū cōfiteri: lꝫ i preſentia ipſius mulieris nō negaret. Mulier illa notariū ꝛ quoſdā teſtes poſuit p9 pieteꝫ: ꝛ tabernariū hoc ignorante induxit ad ꝯfitendū ſibi qd̄ ſubtraxerat ꝛ pmiſit reſtituere. quo audito mulier rogauit tabellionē ꝛ teſtes ſuper cōfeſſione tabernarij: quaſi velit ꝙ ꝯfeſſio poſſit pbari p teſtes: licet ipſi nō viderint perſonā loquētē. qd̄ ē notabile verbuꝫ ſm Panor. i. c. ex litteris. de cōſue. Idē voluit Bar. p9 gl. i. l. ij. §. idem labeo. ff. ò aqua plu. ar. Et facit ad. q. nūqd cecus pōt deponē ſup verbis deponētiū: ſi hꝫ notas illoꝝ voces. vide bonā gl. i. c. teſtes. iij. q. ix. vide etiā Panor. i. c. cū cāꝫ. de teſti. Et ſcias ꝙ cōiter tenetur p legiſtas ꝙ ſpāle ſit in teſtō. Nō eni valet teſtimoniū: niſi teſtes viderit ꝛ audierit teſtatorē loquētē. vt ē tex. in. l. ſi nō ſpāli. C. de teſta. Et hoc iō vt arbitror: qꝛ vox teſtatoris pp īfirmitatē ſolꝫ mutari. Nō ꝙ ſacerdos nō dꝫ eē teſtis in iſtrumētis ꝯfectis total'r iter ſeculares. xiiij. q. ij. qꝫqꝫ. Hoc itellige de honeſtate ꝛ nō de neceſſitate.

Teſtis. ij. De numero teſtiū.

Et quideꝫ duo teſtes regulariter neceſſarij ſunt ꝛ ſufficiunt. ff. co. vbi numerus. iiij. q. iij. §. item in criminali. ver. itē vbi.

Utrū in aliqbus cauſis ſufficiat vnus te- 1
ſtis. R. regul'r nō ſufficit vt dictum ē: tamē in aliqbus caſibus ſufficit vnus: vbi alteri preiudiciū nō iſertur. vide. s̄. Probatio. Item ſtatur teſtimonio vni9 ubi de ptiū ꝯſenſu ita cōuenit: cū ꝛ teſtimonio aduerſarij ſtari poſſit. C. de fideicō. l. ſi. Itē qn̄ querit̄ vtrū aliqs ſit emēdat9 de crie: ſtatur teſtionio ſacerdotis: qꝛ cū i ſecreto ꝯfiteatur al'r pbari nō pōt. Itē in correctōe ſr̄na ſup pria correctōne caritatiua p vnū ſolū pbatur: qꝛ nec al'r pōt. extra eo. in oi. Itē lꝫ vn9 teſtis nō faciat pbōem: facit tn̄ pſumptionē. ex de ſuc. ab inte. c. ſi. vbi addit Panor. ſingulare dcm̄. ꝙ vbi agitur de magno piudicio ſeu ò re magni valoris: nō defertur iuramētū i ſupplemētū pbōis: p id qd̄ nō. in. c. fi. de iureiur. Et ex hoc dcō nō ꝙ et̄ plato ſup iure eccl'e nō defertur iuramētum i defectū pbatōis: cū qd̄ ē multū preiudicialis. Unus tamē teſtis ſufficit cuꝫ fama i cā ciuili. ar. extra de app. c. j. in glo.

Utrū i aliquibus requirātur teſtes plures 2
qꝫ duo. R. in multis plures requirūtur: vt in teſtamēto. vij. In codicillo. v. Item. v. reg

tutella

rũtur teſtes ĩ donatõe cã mortis. C. de dona. cã mor. l. fi. Silr qñ debitor vult ꝓbare ſolutũ debitũ qđ ĩ ſcriptis fuit factũ. C. eo. l. teſtiũ. Itẽ quatuor teſtes reqrũtᷣ cũ dãtur ad reprobandũ inſtrumẽta. ar. d. l. teſtium.

3 ¶ Utrũ ꝯ aliquas pſonas reqratur maior numerus teſtiũ: R. ſic. p̄io cũ p̄ſul accuſatur. ij. q. iiij. p̄ſul. Et p̄ſul ſm gl. ibi. dr̃ eps cardinalis: qui non dãnatur niſi. lxxij. teſtibus. Preſbyter aũt cardinal': niſi. lxiiij. teſtib⁹. Diaconus cardinalis vrbis rome: niſi. xxviij. teſtib⁹. Subdiacon⁹: acolit⁹: exorciſta: lector: hoſtiarius: niſi. vij. teſtib⁹. Et hꝫ locũ ſpãliter ĩ ep̃is: p̄ſbyteris: diaconib⁹: ⁊ clericis eccl'e romane ꝓpter eius dignitatẽ.

4 ¶ Sꝫ nũquid ꝯ papam duplicabũtur teſtes? Glo. dicit ꝙ nõ. Immo duo ſufficiũt. Et in h papa ẽ deterioris ꝯditiõis: q: ſine ꝯpatione maior alijs creat⁹ ẽ. ⁊ iõ ſine ſpe venie ꝯdẽnatur vt diabolus. de pe. di. ij. principium.

t **Eſtis. iij.** quo ad actũ teſtificandi. Teſtes iurare debẽt dicẽ ueritatẽ quaꝫ nouerũt iij. q. ix. hortamur. nec admiſcẽ falſum: nec de ſuo aliqđ adicere. iij. q. ix. pura. Itẽ nulli teſti creditᷣ niſi iurato. ex̃ eo. nup. ⁊ . c. fraternitatis ⁊ c. tuis. vbi dic̃ panor. ꝙ ẽt ep̃o nõ creditur vt teſti ſine iuramẽto. ⁊ excepto papa: nõ creditᷣ in p̄iudiciũ alterius v̄bo cuiuſcũqꝫ: ⁊ qliſcũqꝫ fuerit auctis. ẽt legato cardinali nõ ẽ credẽdũ in p̄iudicium alterius: exquo tex. excipit ſolũ papã. ex̃ eo. cũ a nobis. marie in his que nõ ſunt modici p̄iudicij. Põt tñ huiuſmodi iuramẽtũ a pte aduerſa remitti. d. c. tuis.

1 ¶ Teſtes ſingilatiꝫ examinari debẽt ⁊ ĩ ſecreto. Sꝫ iurare tenẽtur pñte pte aduerſa. ex̃ eo: In noĩe dñi. ⁊. c. venerabili.

t **Orneamẽtũ.** Tornea mẽta dicuntᷣ ĩ qb⁹ milites ex ꝯdicto venire ſolẽt ⁊ ad oſtẽtatiõꝫ uirũ ſuaꝝ ⁊ audacie temere congredi.

1 ¶ Utrũ tornea menta facere ſit peccatũ? vide ſ. Ludus. §. ij. Et de pena pugnãtiũ in torneamento uide. ſ. Sepultura qrto p̄io rñſo.

t **Ranſactio** ẽ de re dubia et lite incerta neccduꝫ finita nõ gratuita pactio. ff. e. l. i. Litẽ aũt itelligas pñtẽ uel futurã: q: etiam ante litẽ põt fieri trãſactio. Scđo nõ ꝙ Inn. in. c. ſtatuimus. ex̃ eo. dicit. qđam dicunt ꝙ in ſpũalibus põt iteruenire cõpoſitio: tranſactio nũqꝫ. Nos aũt dicimus licitã eẽ trãſactionẽ ⁊ pmutatõem in ſpũalibus: dũmõ ex vtraqꝫ pte tñ iteruenia ſpũale ⁊ nõ temporale. d. c. ſtatuim⁹. ⁊. c. decetero. ex̃ eo. ⁊ ex̃ de re. pmu. ad qõnes. Ideꝫ in bñficijs ſi petãtur iure ꝓprietatis: puta qñ vna eccl'a petit ab alia p̄bendaꝫ: quã dicit ad ſuã collationẽ ptinere. Sed ſi qs clericus petit ſibi bñficiũ ñ ẽ licita tranſactio ẽt ſi vtriqꝫ detᷣ ſpũale. ex̃ e. ꝯſtitut⁹. Cõpoſitio aũt iteruenire põt. ex̃ eo. ſup eo. tal'. ſ. ꝙ ille clericus q ius nõ hꝫ: vel nõ hr̃e creditᷣ: penitus renunciet iuri ſuo ſine aliqua datione: vel ẽt ꝙ alius ius hñs recipiatᷣ in canonicum ſine aliqua datione. h ille. Si aũt fiat trãſactio in ſpũalibus vbi fieri nõ põt ut in cãu dicto. uel ẽt vbi fieri põt: puta iter ſpũalia cũ mixtõe ⁊ iteruẽtione tpaliũ erit ſimonia. Amicabilis aũt ꝯpoſitio admittitᷣ. Et ſm Hoſ. ſi fiat ſine auctẽ iudicis: pſonalis ẽ ⁊ cũ pſona extiguitᷣ: Si autẽ auctẽ iudicis: realis ẽ: niſi p iudicem aliud dictũ ſit. d. c. decetero. Quãuis aũt amicabil' ꝯpoſitio fcã auctẽ ſupioris teneat mero iure: tñ reſtituetᷣ eccl'ia ſi ex hoc grauiter ledatᷣ ar. ex̃ de reſti. in integ. c. i.

t **Utela** triplex ẽ. ſ. teſtamentaria: vt qñ pr̃ dat tutorẽ filio in teſtõ. Iteꝫ legitima q̄ defertur a lege: vt cũ nullus ẽ tutor p teſtm̃: tunc q p̄io loco dꝫ ſuccedere huic ab iteſtato: tenetᷣ ſuſcipe tutelã huiuſmõi. Itẽ datiua: vt qñ nullo tutore dato in teſtõ: vel ñ extãtib⁹ ꝯſanguineis ad tutelam idoneis: iudex ex officio dabit tutorẽ: ⁊ durat tutela vſqꝫ ad. xiiij. ãnũ ꝯpletũ pupilli. Et inde incipit cura que durat vſqꝫ ad. xxv. annũ ꝯpletum.

¶ Utrũ cl'ici tenẽatᷣ ſuſcipe tutelã? R. ſm Io. di. lxxxvj. c. ſi. nullã coguntᷣ recipe: lꝫ tñ pñt recipe ſi volũt: vt in. d. c. ſi. Et h ẽ priuilegiũ cl'icoꝝ ꝙ lꝫ poſſint ſuccedẽ alicui ab iteſtato: ñ tñ tenẽtᷣ tutelã recipe lꝫ ĩ laiciſ aliud obtineat vt. C. de le. tu. auc. ſicut hereditas. 1

¶ Utrũ ep̃s vl' mõachus poſſit recipe tutelã? R. ſm Io. vbi. ſ. Eps vl' mõachus ẽt uolẽs ñ põt recipe tutelã legitimã: vt ĩ auc. đ ſã. epi. §. deo aũt amabiles. Sꝫ ad tutelã miſerabiliũ pſonaꝝ oẽs cl'ici vl' mõachi tenẽtᷣ: vt in c. puenit. di. lxxxvj. ⁊. lxxxviij. di. c. i. ⁊. c. ep̃s. vbi ſic dr̃. Eps gubnatõeꝫ pupilloꝝ ⁊ uidua 2

rum ac ēt pegrinoꝝ nō p ſcipm ſʒ p archipſ/
byterū vel archidiaconū agat. Et hic ter. ſm
quoſdā facit ꝙ ep̄s nō poteſt adminiſtrare tu
telā ēt litaʒ p ſcipʒ. Et ita pōt itelligi. d. §. deo
āt. p alios āt ſic. Et ſic itelligit. d. c. puenit.

Nō ſm gl. i. c. q ve

Venatio. natorib⁹. lxxxvj. di. ꝙ quedā ē venatio oppreſſiua: ⁊ hec ē illicita. vj. di. §. vl. Quedā ē arenaria cum qua qs pugnat in arena cū beſtia dentata. Et ad hoc locat operas ſuas. Hāc q exercet pec cat mortal'r: ⁊ qui eā aſpicit. Et qui eā exercet infamis ē. ff. de poſtu. l. j. §. itē ſenatus. Et de hac loquit. d. c. qui venatoribus. ⁊ duo. c. ſe. Alia ē ſaltuoſa que fit in ſiluis ⁊ ſaltibus. hec licita ē. tamē illicita ē ex tpe: vt i quadrageſi/ ma ⁊ diebus ieiuniorum. xxiij. q. viij. ſi nulla/ lxxxvi. di. an putatis. Itē ex perſona: q2 cleri/ co nō ē licita ēt ſi ſit pauper ſm quoſdā: quia pōt al'r victū querere. Nā faciat ciſtas ⁊ ca/ latos ⁊ retia. de pſc. di. v. nūquā. Laico lici/ ta ē ob neceſſitatē p pellibus ⁊ carnibus: nō ob voluptatē. Et hoc de ea que cum clamore ſit. Ponere autē laqueū vel rete ſine ſtrepitu ⁊ clamore ⁊ canibus: licet ēt clericis. Cū mo nacho etiā liceat texere linū pro capiēdis pi/ ſcibus. d. c. nunq̄ʒ. hec glo. Glo. tamē in. c. epm. de cle. ve. tenet ꝙ cā neceſſitatis vel re/ creatōis licita ſit venatio clericis: dūmodo cla moroſam venationem euitēt: excepto ep̄o cui oino nō licet. xxxiiij. di. c. j. hec gl. Sʒ Archi. in. d. c. j. ⁊ in. d. c. qui venatorib⁹. ⁊ Panor. i. c. ij. de cle. ve. tenēt ꝙ ſi epus raro ⁊ non cā voluptatis ſed cā neceſſitatis hoc faciat: puta vt excitaret appetitū ñ peccat. Nec obſtat. d. c. j. q2 ibi ep̄s redarguit: q2 erat deditus vena tōi. Sec⁹ ergo ſi nō deditus: ſʒ rariſſime p/ pter cās pcedētes. Sic ergo ꝯclude ꝙ prela/ ti ⁊ alij eccl'aſtici cā recreationis: vel excitādi appetitū vel huiuſmōi pñt cū retib⁹ ⁊ laqueis ac ēt canib⁹ cū ſilētio ⁊ modeſtia aliqñ vēari. Et addit Arc. i. d. c. q venatorib⁹. ꝙ ſi electo i ep̄ʒ obijciat ꝙ ſit venator: hāc exceptōem d bem⁹ iterptari i melioreʒ pteʒ. ſ. ꝙ cā licitē re creatōis hoc agēt: niſi i ꝯtrāū alie pſumptiōes mouerēt que colligūtur ex perſonis ⁊ multis alijs circūſtantijs.

quid ſit: Dic ſm

Vicarius Dir. li. iiij. ti. viij. eſt is qui alterius vice nō ſuū gerit offm.

¶ Quot ſūt ſpecies vicariorum: R. Car. ſm 1
Lan. in cle. vnica. extra eo. ꝙ quatuor. Qui/ dam eīm ſūt vicarij perpetui eccl'aꝝ pochia/ liū: de qbus hic. Alij ſunt vicarij tpales: ſicut mercenarij: q2 ad tp̄s ſumunt ad curiā ad ad/ iuuādū pūcipalē rectorē: qui ñ dʒ de honeſta te ſine pſbytero ſocio miſſā cātare. d vi. ⁊ ho. cle. vt ſqq. Alij deputātur ad aliquā puīciā dioceſiʒ vel locū. de qbus eo. ti. c. pe. Alij de/ putātur ad exercēdū oia que icūbūt plato ab ſente: nō tñ reſpectu cure: ſʒ reſpectu oiuʒ icū bentiū. de qbus eo. ti. cū in generali. li. vi. ⁊ de tēpo. or. cū nullus. eo. li.

¶ Circa primā ſpēm querit quis faciat tales 2
ppetuos vicarios: R. Car. ſm Lan. ꝙ aucto ritas epi: ex qua recipiūt curā aiarū. Idem Dir. di. ꝙ ipa auctoritas epalis facit vicarias perpetuas nō mutabiles. extra eo. ad hoc. Et hoc itellige qñ eccl'e ſūt parochiales. alias nō ſunt perpetui. imo ad velle ſuū poteſt prelat⁹ remouere: dūtamē nō ſint p ep̄ʒ iſtituti. extra de ca. mo. preſbyteri. li. vi.

¶ Quis āt dicat hēre curā aiaꝝ an prelatus 3
vel vicarius: R. Car. ꝙ loquendo de vicario perpetuo: indiſtīcte cura ēt dicitur eē apud vi cariū quo ad omnē effectū: ⁊ ēt quo ad cōmo da: lʒ per modū cuiuſdā iuris ⁊ in hītu ſit apd principalem. ita nō. in. c. expoſuiſti. de prebē. Quo vero ad exercitiū actionū cōpetentium beneficio. dic ſm Car. ꝙ qñq3 pimitie decī/ me ⁊ oblatōes que dātur ratōe cure cōpetunt vicario ⁊ certa portio tātum aſſignatur prela to vel ei cuius ē vicarius: vt mōachus. ⁊ tūc cura ⁊ rei vēdicatō ſpectat ad vicariū. Aliqñ pceptio prouētuū ſpectat ad pūcipalem certa portiōe relicta vicario. iuxta. c. ſuſcepti. de pre ben. li. vj. ⁊ tūc cura animaꝝ ⁊ rei vēdicatio fructuū ſpectāt ad principalē: maxime in foro contētioſo. ſed exercitiū in foro aīme ſpectat ad vicariū. de preben. ſuper eo. li. vj. ideo di/ cūtur capelle monachoꝝ nō vicariorū. vt i ru brica. de cap. mo.

¶ Quero. Statuto eccl'e cauetur ꝙ ſede va/ 4
cante iuriſditio epi exerceat per archidiaco/ nū: vel antiquiorē canonicū: nūquid huiuſmo di p hoc cēſeat hēre curā: R. Car. ꝙ nō. Nā pōt hēre talē vicariā ⁊ retinē cū hoc bñficiuʒ curatū vel dignitatē. vt in cle. ſtatutū. de elec. An aūt vicari⁹ ppetu⁹ poſſit ſibi aliū vicariū ſubſtituere: R. Lan. dicit ꝙ nō. Ideʒ Pau.

Ad tp̄s tñ pōt ſibi ſubſtituere ex cā. ⁊ hoc cōi
ter tenet̃ ꝓut recitat Car. vbi. ſ. Nec ē ſil'r ꝺ
ꝓcuratore ⁊ negocioꝝ geſtore: q pōt aliū per
petuū ſubſtituere. ff. mā. l. ſi ꝓcuratorē. Naꝫ
ſm̄ Pan. aliud ē i ꝓcuratore iudicij q ꝑ litis
ꝯteſtōeꝫ fact⁹ ē dñs litis. ex ꝺ ꝓcu. c. j. ⁊. ij. li.
vi. Aliud ē in vicario q nō ē dñs eo. ti. c. ij. ⁊
cui⁹ induſtria ē electa: ⁊ hoc vr̃ eē ſpāle: vt nō
ſubſtituat ne ꝓcedat̃ in īfinitū. de ꝛ̃ptis. cū i
multis. li. vj. Et Car. dat aliā rōnē: q2 cū ta/
lis vicaria ſit titulus nō poteſt cōferri niſi de
ſuperioris auctoritate.

5 ¶ Nūquid aūt in ꝯſtituēdo vicariū ꝑpetuū
reqrat̃ ꝯſenſus pr̃oni? Dic ſm̄ Car. ꝙ reqrit̃
ꝯſenſus rectoris ⁊ ēt patroni: cuꝫ de vtriuſqꝫ
p̄iudicio agat̃: i hoc ꝙ creat̃ titulus ꝑpetuus
ī eccl'a. ꝓ hoc ex̃ ꝺ iurepa. poſtulaſti. Sed de
tꝑali vicario: dic ſolū ep̄m hoc poſſe ex cā. c.
cū ex co. ꝺ elec. li. vj. Et ſil'r ſi cā ardua ſubeēt
tūc ep̄s poſſꝫ ꝯſtituere ꝑpetuū īuito rectore ⁊
pr̃ono: quoꝝ ꝯ̄dictio irrōabilis nō foret ad/
mittēda. Pꝫ eiꝫ ep̄s liberā diſpōnē bñficioꝝ
ſue dioceſis: ita ꝙ ex cā pōt ius vnius eccl'ie
dare alteri. de reli. do. ꝯſtitutus.

6 ¶ An aūt ep̄s ſine ꝯſenſu pr̃oni poſſit remo
uere vicariū ꝑpetuum? Dñt Lan. ⁊ Pan. ꝙ
ep̄s dꝫ vocare pr̃onū ñ vt cū ep̄o iudicet: ſꝫ ut
ꝺſendat vicariū ſi velit. Nā eo ip̄o ꝙ pr̃onus
citat⁹ nō ꝺſendit vicariū: vr̃ ꝯſentire.

7 ¶ Circa ſcd̄am ſpēm vicarioꝝ. ſ. tꝑaliū qrit̃.
Vtꝝ liceat ſacerdoti ſine ꝯſenſu ep̄i ſecū hr̄e
talē vicarium? Et uidet̃ ꝙ ſic p. c. adijcimus.
xvi. q. j. Et ita ñ tm̄ pꝛicipalis ſacerdos: ſed ēt
vicari⁹ ꝑpetuus pōt hr̄e vicariū tꝑalē depu
tatū iure ſuo. de of. ord. c. ejs. Idē Lan. dūm̄
nō ꝓhibeatur ꝑ ſtatutū ꝓuīciale vel ſinodale
vij. q. i. illud. ⁊. c. nihil. Et ſic cōclude ꝙ i cō
miſſiōe faciēda ad tp̄s: cū nō agatur ꝺ p̄iudi/
cio magno bñficij: dūmō ſit tp̄s modicū: pu/
to rectorē poſſe aſſumere vicariū ad curā. Et
hoc itellige ēt vt poſſit ſe ad tēpus abſētare.
Iſte. n. vicari⁹ ñ cēſet̃ hr̄e curam: ⁊ hoc ēt ſi
aſſumpt⁹ ñ erat al's curat⁹: dūm̄ ñ ꝓhibitus
ad exercitiū cure. Sec⁹ ſi ꝓhibitus: ut ꝑegri
nus vel ignot⁹ ⁊c̄.

8 ¶ Vtrū rector ſiue vicari⁹ q i quadrageſima
hꝫ ad ꝯfiteñ. qꝺ ꝑ ſe ñ pōt expedire: poſſit cō
mittē religioſo pꝛiuilegiato ptāte audiēdi ta/
les ꝯfitētes? Et dic ꝙ ſic ꝑ p̄dicta.

9 ¶ Quero de vicario tertie ſpēi. ſ. iuriſditōali
ad certā ꝓuinciā vel locū: qualis ſit eius po/
teſtas? Dicit Lan. ptātē taliū menſurandā ex
eorū cōmiſſiōe.

¶ Quero circa quartaꝫ ſpēm. ſ. de vicarijs q 10
ꝯſtituūtur ad oia icumbētia ꝑ ep̄os vel ſil'es:
quā ptātē hēant? R. ſm̄ Car. Aliqñ faciūt idē
ꝯſiſtoriū: vt officiales pꝛicipales ep̄oꝝ. extra ꝺ
ꝯſue. nō putam⁹. li. vi. Aliqñ nō. vt ſūt offi/
ciales foranei. Et circa hoc dicit Lanō. ꝙ lꝫ
nomē officialis ꝯcernat oia bñficia: vſus tñ i/
troduxit illos vocari officiales ſpecial'r qbus
cāe cognitio ꝑ hñtes iuriſditionē eccl'aſticam
gnāliter ꝯmittit̃: ſiue ſit ep̄s. de of. dele. inſi/
nuāte. ſiue iferior. ptās āt official' ep̄i colligi/
tur ex capl'o. lꝫ. eo. ti. li. vj. ⁊ i. c. cū i generali:
eo. ti. ⁊ li. vbi ſit dr̃ia inter officialē ⁊ vicariuꝫ
generalē. q2 officiali ſolū cōmittitur cognitio
cauſaꝝ totius dioceſis: nō aūt inquiſitio: cor
rectio exceſſuū: a beneficijs āmotio: nec bene
ficioꝝ collatio: niſi ſpecialiter talia ſint cōmiſ
ſa. ſed vicarij generales omia h̄ poſſūt: exce/
pta bñficiorū collatōe. ⁊ ꝑ italiā raro ē ut fiat
differētia iter officialē ⁊ vicariū. vñ ptās taliū
potius mēſurat̃ ex ꝯmiſſiōe. cōmiſſio āt limi/
tat̃ ꝑ. c. lꝫ. ⁊. c. cū i generali p̄all'.

¶ Querit̃ an vicari⁹ iuriſditōalis poſſit aliū 11
vicariū iſtituere? Hoſt. dicit ꝙ nō pōt totum
offm̄ ꝯmittē. Dicit tñ ꝙ hoc pōt ad tp̄s mo/
dicū: ⁊ ex cāa dūm̄ ñ nimis frequēter pōt aliū
loco ſui relinquē: ſicut tota die fit. vñ i aliqb⁹ lo
cis ē ꝯſuetudo. ꝙ qcūqꝫ ſit noīe officialis vo
cat ſe officialē. Sꝫ Car. dicit ꝙ ꝺ iure nō pōt
officialis aliū deputare; cū nō hēat iuriſditōeꝫ
iure ſuo. l. ⁊ q2. ff. ꝺ iur. o. iudi. Et vbi ē ꝯſue
tudo ꝯ̄ria. dic ꝙ tolerat̃ quaſi ꝑ quādā volūta
tē ep̄i: qui dādo officialē: vr̃ ptātē ſubſtituēdi
ad tp̄s illi cōmiſiſſe. vñ potius ē talis ſubſti/
tutus ab ep̄o q̄ꝫ ab officiali.

¶ An āt vicarius gaudeat pꝛiuilegijs pꝛinci 12
palis? R. Car. ꝙ qñqꝫ quis gerit vices alteri⁹
ex deputatōe ipſius pꝛicipalis tātum: ⁊ tūc vi
carius alicui⁹ nō gaudet pꝛiuilegijs his qui/
bus gaudet pꝛicipalis. ff. de lega. l. filius. vbi
ſi filius iuit in legationē ꝓ patre pꝛo republi/
ca: nō gaudet imunitate: ſed pater. Qñqꝫ de
putatur ex deputatōe legati ſupioris: ⁊ pꝛoce
dit cle. que de eccleſijs. de offi. vi. que ex eo ꝙ
loquit̃ de vicarijs ꝑpetuis: pꝛeſupponit aucto
ritatē ſuperioris iteruenisse. Talis autē vica/
rius dicit̃ vicegerēs. C. vt dig. or. ſer. l. ſi. li.

xij. de offi. ei⁹ q vi. ali. in. obti. l. j. ꝛ. ij. vbi di/
cit gl. talē vicēgerētē hēre ordinariā. ∯aciūt
hec ad. q. An vicerector gaudeat illis imuni/
tatib⁹ qbus gaudet rector? Ad qḋ dic ꝙ ſi ꝓde
putat͛ a rectore ñ gaudet. ſi āt ab vniuerſitate
ob carētiā rectoris vel abſñtiā: gaudet ꝑ ṗdi/
cta. qḋ tꝫ Bar. i. d. l. ſili⁹. De facto tñ ſeruat͛:
vt ēt deputat⁹ a rectore tractet͛ vt rector

13 ¶ Ex qbus āt cāis poſſit vicari⁹ iſtitui? Dic
ſm Dir. Prio rōne ſtatuti vel cōſuetudinis.
ar. extra de cōſti. cū oēs. Secūdo rōe priuile
gij ſiue diſpēſatiōis. ar. de ſi. ꝓel. c. ꝓpoſuit.
Tertio rōe loci remotioris ꝛ aiaruꝫ periclita/
tōis. extra de ec. edi. ad audiētiā. el. ij. Quar/
to rōe religiōis. extra de ṗben. de monachis.
Quito rōne diuerſe natōnis. extra de offi. or
dīn. Sexto ratōe defect⁹ ſeu debilitatis. extra
de cle. egro. c. pe. ꝛ vltio. Septio rōne diuini
cultus augumētandi qñ. ſ. abūdat eccleſia in
redditibus. extra de cōſti. ex ꝑte. Octauo rōe
occupatōis. hac occaſiōe excuſat͛ ep̄s qui i ec
cleſia cathedrali hꝫ aliquē loco ſui: ꝛ ipſe i ca/
mera dic̄ horas: ꝛ poſtea expedit occurrētia.
Itē qñ ṗlatus hꝫ proficiſci vtiliter ꝛ honeſte:
vt cā ſtudioꝝ ꝛ ꝑegrinatōis ꝛ de lnia prelati.
extra de cle. nō reſi. c. relatū.

v Iciatus corpore.

1 ¶ Qui dicūt͛ corꝑe viciati? R. Aſtē.
li. vi. ti. xxi. ꝙ corꝑe viciati dicūtur d̄bilitati vl̄
mutilati. Debilitatū voco q hꝫ mēbꝝ: tñ ieſſi
cat: vt oculū cecū: manū aridā: crus ꝯtractū.
Mutilatū vero q caret aliquo mēbro.

2 ¶ Et pro declaratōe huius materie diſtigue.
ꝙ aut ē qs priuatus vel mutilatus aliquo mē
bro magno ꝛ manifeſto: qḋ. ſ. iducit notabilē
deformitatē: ut priuatio naſi ꝛ huiuſmōi. vel
ihabilitatē ad exequēdū officium: vt priuatio
manus ꝛ huiuſmōi. Et tūc qacūqꝫ de cauſa
ſit mutilat⁹ uel priuat⁹: iuſta uel iniuſta: natu/
rali uel accidentali ipedit͛ a ꝓmotōe: ꝛ deijcit͛
ꝓmotus. Si autē erat iaꝫ ꝓmotus quādo ſu
peruenit defect⁹: ſi nō ꝓpter hoc redditur ni
mis deformis: pōt exeq illa officia ad que nō
ipeditur ꝓpter illū defectū. puta ſi factus ſa/
cerdos amiſit viſuꝫ: miſſam celebrare nō pote
rit: vel al's i altari miſtrare: ſed poterit audire
ꝯfeſſiōes ꝛ ṗdicare. a bñficio tñ nō remouebi
tur: ſi ſine culpa icidit in defectū: q: nō dꝫ addi
afflictio afflicto. vij. q. i. cū percuſſio. Dabit͛
tamē ei coadiutor: ſi tale beneficiū ē cui ipe de
ſeruire nō poſſit. extra de cle. egro. c. iij. Aut
qs ē priuatus uel mutilat⁹ mēbro ꝑuo uel oc/
culto: ꝛ tūc ſubdiſtigue q: aut ſpōte ꝛ ſine cā
iuſta: ut ex idignatōe uel ipatiētia uel ſuꝑbia.
Aut ex iuſta cā uel iuit⁹. Si prio mō: tūc idi/
ſticte in quocūqꝫ mēbro: ſiue a ſe: ſiue ab alio
repellit͛ a ꝓmotōe: ꝛ deijcitur iā ꝓmot⁹ ēt ſi
credebat obſequiū ſe ṗſtare deo ſe caſtrando.
ex eo. ſignificauit. Et ſm Inn. idē ē ſi nō totū
mēbꝝ amiſit: ſꝫ ꝑtē mēbri que d̄formitatē ge
neraret ꝛ ſcādalū. ex eo. c. j. uel ihabilē reddēt
ad offm̄ exequēdū. ſecus i alijs. uel ēt ſi dentē
ſibi excutēt. Si āt ex iuſta cā ꝛ ſpōte: puta ꝑꝑ
ꝑiculū lepre: ne totū corp⁹ iſicēt fecit ſibi āpu
tari mēbꝝ occultū: ut uirilia uel manifeſtum
ꝑuū: ut digitū ñ neceſſariū. ſ. ad ſignū crucis
faciēdū: uel ipemet hoc ſibi fecit. Idē iudiciū
ſi iuit⁹ ab inimicis caſtrat⁹: uel ēt ſic natus: ul̄
ēt a cāu i tale qd icidit: dādo oꝑaꝫ rei licite: pu
ta dolādo lignū abſcidit ſibi ꝑtē minimi digi
ti. In oib⁹ his ñ repellit͛. Nec ē neceſſariū ſꝫ
Ho. ꝛ gl. in. c. eunuch⁹. di. lv. ꝙ talis caſtra
tus teſticl'os ſecū ferat ſiccos ut dicunt ul̄ ga
res. Sed ſi dando operā rei illicite a caſu ami
ſiſſet membrum: talis repellitur a promotiōe
Sꝫ ſi mēbꝝ uel ꝑs mēbri eēt que gnāret mo
dicā d̄formitatē: tal' ex miſericordia toleratur
in ſuſceptis. ſ. ꝑ diſpēſatōem ep̄i. hec ex dictis
Rai. Inn. Guil. ꝛ Ber. ꝛ trahūtur ēt ex di.
lv. ſiqs abſciderit. ꝛ in alijs ibi capl'is. d. c. ſi/
gnificauit. ꝛ. c. ſi. Et ꝑ tex. in. d. c. ſi. iūcta gl.
a ꝯrio uidetur dicēdū de eo q dādo operā rei
illicite amiſit ungulā pollicis ꝙ nō poſſit cele
brare: niſi cū eo diſpēſetur. Quātum uero ad
ꝑticularia ꝛ determinata corporis uicia ſcien
duꝫ ꝙ claudū admittit ꝯſuetudo: niſi talis ſit
ꝙ ſine baculo ad altare ſtare non poſſit. ar. de
ꝯſe. di. i. nullus. ꝛ di. xlv. diſciplina. Nō etiā
A ſteñ. ubi. ſ. ubi dicit de mente Ho. ꝙ ep̄s
diſpēſare pōt cum religioſo ꝙ celebret cuꝫ li/
gneo pede. Idem etiā poſſent prelati maiores
religioſoꝝ poſtq̄ꝫ talis eēt profeſſus. Ceci/
tas unius oculi tm̄ repellit a ꝓmotōe ſm Ar
chi. quod probatur per. c. ſi euāgelica. di. lv.
Gibboſus nō repellitur a ꝓmotōe niſi ſit ni
mia deformitas. Habēs. vi. digitos in pede
indubitanter ꝓmouetur ſm Hoſti. Si autē
habeat in manu uel ſi habet digitos cōiun/
ctos: dūmodo ex his non ſit impedimentum

in vſu mēbri ꝓmoueri pōt. vt i. l. idē offilius. ff. de edil. edic. Leproſus populo celebrare n̄ dʒ ꝓpter ſcādalum: ſʒ ſi nō ſit nimis d̄formis non ē ꝓhibēdus priuatim celebrare leproſis: nō autē ſanis. Vinū omnino nō bibēs ad ſacerdotiū ꝓmoueri non pōt. Maculā habēs in oculo nō repellitur a ꝓmotiōe: niſi nimiaʒ inducat d̄formitatē. qđ cōſiderare ē i arbitrio archiep̄i. extra eo. cū de tua. Sed ibi cōſiliuʒ ſuffraganeoꝝ requiri mādatur. ⁊ qđ ſibi viſū fuerit exequat metropolitan⁹. vbi nōnt Vin. ⁊ Ber. ꝙ ſine cōſilio illoꝝ nihil pōt diſponē: al's nō valet: licet nō teneatur illud ſeq. extra de arbi. cuʒ olim. vide. ſ. Cōſiliū. Nō tamen Aſten. vbi. ſ. ꝙ hn̄s maculā i oculo d̄formātē: ſi itrat religionē pōt ꝓmoueri. al's n̄: niſi diſpēſetur cū eo. d. c. cū de tua.

3 Quid aūt ſiquis hēat oculū vnū groſſiorē altero: vel vtrūqʒ hēat ꝓminentē: R. Aſten. ꝙ nō ipeditur. vt in. l. q clauū. in principio. ff. de edi. edic. De furioſis: lunaticis: caducis: ⁊ demoniacis dicit Guil. ⁊ gl. di. xxxiij. c. ꝯmuniter. ꝙ nullus taliū ꝓmoueri dʒ ēt poſtq̄ʒ fuerint liberati. Si aūt iam ſūt ꝓmoti: tūc aut ſūt oino ⁊ ex toto liberati a predictis paſſiōibus aut nō. Et in pīo cāu poterūt exequi officiuʒ ſuū. Quanto autem tēpore expectari debeat ad probādū tales: pōt dici ꝙ ē arbitrariū: pēſatis cōditōibus morbi ⁊ pſone. Si vero nō oino ex toto ſūt liberati: tūc aut frequēter aliqua dictaꝝ paſſionuʒ vexat eos: aut raro. Et ſiquidē frequēter: oino debēt ceſſare ab officio miſſe. vij. q. ij. i litteris. Si raro: tunc aut cū ſpume iactatōe ⁊ uocis ꝯfuſiōe: ⁊ ſic debēt abſtinere. Aut raro ⁊ ſine huiuſmōi ſpumatōe ⁊ ꝯfuſione uocis: ⁊ tūc nō ꝓhibentur ab officio miſſe: dūmodo hēant iuxta ſe aliū ſacerdotē: ut ſi ille cadat uel deficiat: ille ſuppleat. vij. q. i. illud. Quidā tñ hoc nō admittunt de demoniacis dicētes ꝙ oino oʒ eos eē liberos. Sūma aūt oiuʒ predictoꝝ ē. ꝙ quicūqʒ ē ſua culpa uiciatus corꝑe repellit. q uero ſine ſua culpa nō repellit: niſi ſcādalū timeatur ex nimia deformitate: uel periculū ex nimia debilitate. h Rai. Hermophroditus ē irregularis. Et dicitur ille q participat d̄ vtroqʒ ſexu. hic repellit a promotōe pp deformitatē ⁊ mōſtruoſitatē. Et talis ſi magis vergat in ſexum maſculinū q̄ʒ femininū: quāuis nō debeat ordinari: nec ordinat⁹ miniſtrare: tamē ſuſcipit caracterē. Sed ſi magis vergat in ſexū femininū q̄ʒ maſculinū: vel ēt ſi equal'r ꝑticipat de vtroqʒ nō ē ſuſceptiuus caracteris ſʒ Guil. Et multo magis femia nō ē ordinis ſuſceptiua. Dicitur āt mulier p̄ſbytera. di. xxxij. p̄ſbr. n̄ qꝛ hēat ordinē ſacerdotij: ſʒ qꝛ vxor ſacerdotis ⁊ diaconiſſa: qꝛ dicit omeliā euāgelij.

Vidua

Vidua quatuor modis dr̄. Naʒ eſt quedā vidua corpore ſed ihoneſta mēte. j. Thim. v. vidua que i delitijs ē viuēs: mortua ē. Scđo eſt vidua corpore ſed nupta mēte. hec ꝯparatur cōiugatis. Tertio ē uidua corpore ⁊ mēte. Et d̄ talibus apl'us dicit. j. Thim. v. viduas honora que uere uidue ſūt. Quarto ēt mō dicit uidua qñ talis ē terreno auxilio d̄ſtituta. Et iſtis ultis duob⁹ modis dr̄ ꝙ uiduis debet fructus lx⁹. De quo hētur Mat. xiii. Nā uirginib⁹ ꝯpetit fruct⁹ cētesim⁹: ⁊ cōiugatis triceſim⁹.

Virginitas

Virginitas. Querit i quo ꝯſiſtat virginitas: R. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. clii. ꝙ nomē uirginitatis a uirore ſumptū ur̄. Et ſic illud dr̄ uirēs ⁊ in ſuo uirore ꝑſiſtere qđ non ē ex ſupabūdantia caloris aduſtionē expertū: ita ēt uirginitas hoc iportat ꝙ ꝑſona cui ieſt: immunis ſit a cōcupiſcētie aduſtiōe que eē videt in conſūmatōe maxime delectatiōis corporalis: qualis ē uenereoꝝ delectatio. vñ Amb. dicit i libro de virginitate. ꝙ caſtitas virginalis ē expers ꝯtagiōis itegritas. In delectatiōe aūt venereoꝝ tria ē ꝯſiderare. vnuʒ qđ ē ex parte corporis. ſ. uiolatio ſignaculi uirgīalis. Aliud ē in quo ꝯiūgitur id qđ ē aīme cū eo qđ ē corporis. ſ. ipa reſolutio ſemis delectatiōeʒ ſenſibilē cauſans. Tertiū aūt ē ſolū ex ꝑte aīe. ſ. ꝓpoſitū ꝑueniēdi ad talē delectatōeʒ. In quib⁹ trib⁹ id qđ pīo poſitū ē ꝑ accidēs ſe hʒ ad moralē actū q non ꝯſideratur ꝑ ſe niſi ſm ea que ſūt aīe. Scđm vero māliter ſe hʒ ad actū moralē. Nā ſenſibiles paſſiōes ſunt mā̄ moraliū actuū. Tertiū vero ſe hʒ formal'r ⁊ ꝯpletiue: qꝛ rō moraliū in eo qđ ē rōnis ꝯpletur. qꝛ ergo virginitas dr̄ per remotionē p̄dicte corruptōis: ꝯñs ē ꝙ itegritas mēbri corporal' per accidēs ſe hēat ad virginitatē. Ipſa aūt immunitas a delectatōe que ꝯſiſtit in ſemis reſolutōe ſe hʒ māliter. Ipm aūt ꝓpoſitū perpetuo abſtinēdi a tali delectatōe ſe hʒ formal'r: ⁊ cōpletiue in virginitate. Et iō Aug. in libro de

nuptijs hñ diffinit virginitatē. dicēs ꝙ virginitas ē ī carne corruptibili: incorruptōis ꝑpetua meditatio. Et Tho. ubi. ſ. dic̄ ꝙ iſta diffinitio Aug. tangit in recto id qᷘ ē formale in uirginitate. Nam ꝑ meditatiōem itelligiꝛ ꝓpoſitū rōnis. Qᷘ autē additur ꝑpetua: nō ſic itelligitur ꝙ oporteat uirginē ſemꝑ actu talez meditatiōem habere: ſꝫ qꝛ hoc dꝫ in ꝓpoſito gerere vt ꝑpetuo ī hoc ꝑſeueret. Jd v̄o qᷘ ē materiale tāgitur ī obliquo cū dr̄. incorruptionis in carne corruptibili. qᷘ additur ad oſtendendū virginitatis difficultatē. Nā ſi caro corrūpi nō poſſet: nō eſſet difficile ꝑpetuā incorruptōis meditatōem habere.

1 Utrū uiolētiā paſſe amittant uirginitatez? R℞. ſm Tho. in q̄rto di. xxxiij. Que ꝑ violētiā corrūpūtur: ſiue ab hoīe ſiue a demone īcubo: uirginitatē nō amittūt. ſi q̄ʒtū pn̄t renitātur: ⁊ q̄ʒtū pn̄t ꝯſeruēt corpus a corruptōe: vel ſaltem mētē a ꝯſenſu.

2 Utrū ſola mente poſſit amitti virginitas? R℞. ſm Tho. ſcd̄a ſcde. q. clij. Cōtingit iterdū ex actu mētis cogitātis de corruptōe carnis ⁊ intēdentis delectatiōem ipſius expiri ꝙ calor exciteturꝛ ⁊ ſemē diſtillet: ⁊ tūc ſine dubio virginitas ē amiſſa. Si aūt corruptio ſiſtat ī actu mētis ꝯſentiētis: amittitur q̄dē uirginitas ſꝫ illud formale qᷘ hꝫ in mente. nō aūt rōe eius qᷘ ē materiale in ip̄a. vñ talis nō pōt dici virgo niſi materialiter. Et ideo hec uirginitatis amiſſio pōt recuꝑari. non aūt illa in q̄ ē̄t illud qᷘ ē materiale ſubtrahitur.

3 Utrū puelle in annis puellarib⁹ aliq̄d carnale cōmittētes ꝑdant uirginitatez? R℞. ſꝫ Al. non. qꝛ non ē in eis ꝯſilij deliberatio: nec etas patitur talē delectatōis ipetū. Hoc forte verū ante ſeptēniū cum nōdū ſunt doli capaces. Alias ſecus. vñ Ul. dicit ꝙ uirginitas amittitur nō ſolū per quēcūqꝫ actū per quē pollutio voluntarie procuratur. ſed etiā q̄ñ ſine eo delectatio coitus ꝑficitur. Sicut faciunt illi q̄ ante etatē: vel tp̄s ſeminis per ſui ipſoꝝ turpē actum delectatōem in ſe ꝑficiunt: vel ab alijs ī cis hoc fieri ꝑmittunt. Jtē ſm Ul. licet aliq̄ dixerint uirginitatē recuꝑabilē q̄ñ ꝯpletur delectatio ſine pollutione ꝓpter defectuʒ etatis. Tamē ꝯtrariū verū ē: qꝛ corruptio nō ē ex pollutione niſi rōne cōiuncte ſibi delectationis a qua oīmodaꝫ imunitatez excludit virginitas.

4 Utrū a patiētibus fluxū ſeminis ꝑdat virginitas? R℞. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. clij. Seminis reſolutio ſi ꝓueniat p̄ter ꝓpoſituʒ mētis: vel in dormiēdo: vel ꝑꝑ violētiam illatam cui mens nō ꝯſentit q̄ʒuis caro delectatōeʒ experiatur uel etiā ex infirmitate: vt in his q̄ fluxuʒ ſeminis patiūtur nō ꝑditur virginitas: qꝛ talˀ pollutio nō accidit per impudicitiā quā uirginitas excludit. Con. Al. dicens ꝙ ſunt q̄dam que ad ſimpliceʒ aſpectuʒ viri: uel ad locutōeʒ uel ad ꝯfeſſionē etiā cum ſint in ꝓpoſito ſcō: vel nolētes peccare diſtillatōem humoris ſentiunt: ⁊ tales nō corrumpūtur: eo ꝙ non ſit ex ꝓpoſito nec uolūtate cōpleta. Sꝫ tñ ſuadenduʒ ē eis ꝙ ſe tēperēt a uiroꝝ aſpectibus ⁊ cōfabulatione.

Quid ſi ante pollutōeʒ nec in ip̄a interuenit volūtas ſꝫ poſt? R℞. Perdit uirginitatez: ſꝫ recuꝑatur per pn̄iaʒ. Alij vero dicūt ꝙ nō recuperatur ex quo pollutio ē ſecuta ⁊ cōſenſus mentis ſiue ante: ſiue poſt. Et hoc vr̄ verius. 5

Utrum cognite in ebrietate: vel ſōno ꝑdāt virginitatez? R℞. ſꝫ Tho. in q̄rto. di. xxxiij. Sicut per pollutōem in ſōno non amittitur uirginitas: vt nūc dictuʒ ē. Similis rō ē de mulieribus que in ebrietate: vl̄ dormiētes a viris cognoſcūtur niſi forte hac intētōe iuerint dormitum ut a viris cognoſcerētur. Jdē dic ſm Ul. ſi poſtea placeret eis fuiſſe cognitas ſicut ⁊ de pollutione nocturna dictuʒ ē. ſ. Pollutio. in prin.

v Irginū ꝯſecratio.

Quare ſolus ep̄us uirgines ꝯſecrat? R℞. ſm Tho. in q̄rto di. xxxviij. Sicut ꝑ matrimoniū carnale rep̄ſentaꝛ m̄rioniū ſp̄ūale inter xp̄m ⁊ eccl'iaʒ q̄ʒtū ad fecūditatē: ita ꝑ relatōnē uirginū rep̄ſentaꝛ idē m̄rioniū ſp̄ūale q̄ʒtuʒ ad ei⁹ itegritatez: vt pꝫ ꝑ oīa q̄ ibi ꝓſerūtur ⁊ gerūtur. Et ꝑꝑ hoc ſolus ep̄s virgines velādo deſpōſat: nō ſibi ſꝫ xp̄o q̄ſi ſpōſi paranimphus ⁊ amicus. Et qꝛ itegritatis ſignificatio plene pōt eſſe ſolū ī ꝯtinētia uirginali: ſed ſemiplena ī viduali: ꝑꝑ hoc viduis datur aliqᷘ vellū ſꝫ non cū illa ſolēnitate q̄ virginib⁹ daꝛ.

Utruʒ violēter corrupte debeant ꝯſecrari? R℞. ſm Al. Licet tales uirginitatē nō amittāt nec uirginitatis aureolā: nō tñ ꝯſecrātur. Et ratio ē qꝛ in illo actu difficile ē ita reniti ꝙ uoluntas nō alliciat aliquē ꝯſenſum. vnde cū de pleno diſſenſu ꝯſtaret non poſſit eccleſie: ideo 6

ſtatutū eſt vt tales humiliter abſtineant a cō/
ſecratōne. xxxij. q. v. illc aūt ſamule. & xv. q. i.
ſiquis nō iratus.
2 ¶ Vtruz poſſint conſecrari occulte corrupte:
quaꝝ ꝯſecratio ſine ſcādalo intermitti n̄ pōt:
R. ſm Tho. in q̄rto. di. xxxiij. Occulte corru/
pte ſiue a viris: ſiue alio quocūq3 mō nullate/
nus velande ſunt. q2 ꝓpter ſcādaluz vitandū
nō debēt ſacra eccleſie: vl' ſacralia variari. S3
pōt aliqua cautela adhiberi ad uitandū ſcāda
lū: vt. ſ. illa que nō ſūt de ſubſtātia virginalis
veli ſiāt: ut eſt accēſio cādellaꝝ & huiuſmodi:
vitatis occulte illis que ſunt de ſubſtātia: puta
v̄ba que dicūtur i ueli impoſitiōe: & ꝙ nomen
uirginitatis in nomen caſtitatis mutetur.
3 ¶ Vtruz in cōſecratione uirginuz detur gr̄a:
R. Tho. vbi. s̄. In ꝯſecratōe uirginū ſicut &
in vnctione regū & huiuſmodi benedictōibus
datur gratia niſi ſit ipedimētum ex parte ſuſci
pientis. S3 hec nō tñ dicūtur ſacra q2 n̄ ſūt i/
ſtituta ad curatōem morbi pc̄ti ſicut ſūt ſacra
4 ¶ Quo tēpore poſſit fieri ꝯſecratio uirginū:
R. In die epiphanie & i tota ebdomoda reſur
rectōis & natalibus apl'oꝝ: & in diebus domi
nicis. Sed tamē neceſſitate: puta langore imi
nēte poſſūt quolz tēpore cōſecrari: vt. xx. q. i.
§. velamen. & c. ſe. & ex̄ de temp. ordi. c. j. Et
nō gl. i d. §. velamē. ꝙ q̄druplex ē velū. ſ. ꝓ/
feſſiōis: ꝯſecratōis: ordiatōis: & p̄latōis. Ve
lū ꝓfeſſionis imponit tā virgini q3 vidue: dū
tamē ſit duodeci3 annorum: vt. j. q. ij. puella.
Velū ꝯſecratiōis eſt qd̄ tm̄ virginibus impo
nitur in. xxv. āno. vt. j. eo. placuit. Velū or/
dinatōnis qd̄ olim iponebatur diaconiſſis in
xl. āno. vt. j. eo. ſanctimoniales. Velū prela/
tōnis ē qd̄ in. lx. āno datur abbatiſſe. vt. j. eo.
iuuēculas.

V Is et metus.

Que diſ[tinctio] ſit iter iſta: & quotuplex ſit metus qui poſſit cade
re in ꝯſtantem uirū: & de multis alijs vide. s̄.
Impedimētū. x. quaſi per totum.

V Iſitatio.

Archiep̄s: ep̄s: vl' alius p̄latus viſi/
tans eccl'as: primo ꝓponat verbū dei
& queret d' vita & ꝯuerſatōe miniſtrātiū in ec/
cleſijs abſq3 coactōe iuramēti ſ3 ſalubriter mo
nēdo. Siquos iuenerit iſames ſi ip̄e nō ē or/
dinarius denūciet ordinario. Notoria ſi inue/
nerit corrigat. ex̄ de cēſi. romana. li. vj.

¶ Vtrū uiſitans poſſit exigere ꝓcuratiōem a 1
locis viſitatis: R. ſic: vt i. d. c. romana. Et po
teſt recip̄e a uolēte dare pecuniā ꝓ ſumptib9
moderatis dieb9 q̄bus uiſitat. Sed nō l3 niſi
vnā ꝓcuratōem recip̄e vna die ēt ſi plura lo
ca uiſitet: & q̄lib3 locus ſit ſufficiēs. ex̄ de cenſi.
felicis. li. vj. ꝙ ſi ep̄us viſitet per aliū: viſitati
etiā tenētur miniſtrare expēſas iſti uiſitanti. ex̄
de offi. or. ſi ep̄s. li. vj. S3 ep̄s nil prorſus pōt
exigere ab his quos non p ſe uiſitat: vt ibi dr̄.
¶ Vtꝝ viſitans poſſit recip̄e pecuniam: R. ſi
ipſe: vel ſui familiares reciperēt pecuniaz p̄ter 2
id qd̄ nūc dc̄z ē: ſeu ēt ꝓcuratōz recip̄et nō vi
ſitādo: ip̄e tenet. ſ. recipiens dupluz reſtituere
illi eccl'e iſra menſe3. Alioquin ep̄i & ſup̄iores
differētes ſic reſtituere ſūt iterdicti ab ingreſſu
eccl'e. Inferiores ſūt ſuſpēſi ab officio & bn̄fi/
cio quouſq3 plenarie ſatiſfaciāt: & nulla remiſ
ſio valet. ex̄ de cenſi. exigit. li. vj.
¶ Quō & quotiēs archiep̄us poſſit ꝓuinciā 3
ſuaz viſitare: R. Prīo tenet viſitare dioceſim
ꝓpriaz erga eccl'as maiores & minores: & ea/
rū populos saltē ꝯuocādo d' plurib9 locis ad
vnū ꝯgruū. Poſtea licet ei viſitare ſuffraga/
neos & coꝝ dioceſes. S3 vna dioceſi uiſitata
in toto vel in p̄te nō poſſet ad eā uiſitandā re
uerti: niſi oēs & ſue iteꝝ fuerint uiſitate. S3 ſi
forte aliqua eccl'ia viſitate dioceſis indiguerit
iteꝝ prius p̄dictis alijs uiſitari: tūc pōt redire
ad illā ſi a dioceſano fuerit req̄ſitus: vel de ꝯſi
lio & aſſenſu omniū ſuffraganeoꝝ aut maio/
ris p̄tis. Aut ſi difficultatē adhibuerint petat
lriā a papa. S3 poſt uiſitatōe3 omniū dioceſū
licitū ē ei viſitatōe3 iterare: prius tñ requiſito
ſuffraganeoꝝ cōſilio: & deliberatōne: & diffini
tōe ipſius ſup̄ hoc habita corā eis. Que ſunt
redigēda in ſcriptis: & tūc poterit viſitare ēt ſi
nō iteruenjat ſuffraganeoꝝ aſſenſus: ita tñ ꝙ
illa loca prius viſitet que i priori viſitatōe non
fuerūt uiſitata. hec oia in. d. c. romana.

V Nctio

extrema ſacr̄m ē: q2 p/
tingit ad effectum: qui
ē curatio morbi peccati.
¶ Que ē mā̄ huius ſacr̄i: R. mā̄ ē oleuz oliue 1
ab ep̄o ꝯſecratū. & tale oleuz & eius cōſecratio
ſunt de neceſſitate huius ſacramēti.
¶ Que ē forma huius ſacr̄i: R. forma eſt ora/ 2
tio dep̄catiua. dicēdo. Per iſtā ſāctā unctiōz
& ſuā pijſſimā miſericordiā idulgeat tibi deus
q̄cquid deliqſti p̄ uiſuz. &c̄.

3 ¶ A q̄bus ꝯferri dꝫ unctio extrema? ℟. a ſolis ſacerdotibus: nec alius pōt inungere etiā i articulo neceſſitatis. Sacerdos autem ꝯferre poteſt p̄ñte uno clerico: ⁊ etiā ſolus i neceſſitate ſm̃ Ber. ⁊ Hoſt.

4 ¶ Si ſacerdos i unctiōe deficit: ſi aliq̄ ꝑtes iuncte ſūt. qđ factū ē: iterari nō dꝫ. ſꝫ unctiōes que reſtant ꝑ aliū ſacerdotē ꝯplcantur.

5 ¶ Quib⁹ cōferēda ſit extrema unctio? ℟. non niſi adultis iſirmis: in ꝑiculo mortis ꝯſtitutis ex ipſa infirmitate. Unde nec datur euntibus ad bellū aut nauigātib⁹ ſeu his q mor occidēdi ſunt: qꝛ talis mors non iminet ex defectu nature: ſꝫ ex euentu fortune. His aūt qui p̄ſenio deficiunt ēt ſine actuali infirmitate daẗ. pueris nō: qꝛ nō hñt iſirmitatē ſpūalē ꝯtractam ex peccato actuali: nec diſpoſitōem deuotōis habere pñt ad hoc ſacr̃m.

6 ¶ Utrū extrema unctio debeat dari freneticis ⁊ demētibus? ℟. ſi in ſana mēte ꝯſtituti nō petierint: ñ dꝫ dari. ſi uero petierint dari dꝫ. Tñ hic aduertēduꝫ ē ſm̃ Tho. ꝙ illis furioſis ⁊ amētibus p̄cipue dari non dꝫ q ueriſil'r ſacro pñt facere irreuerētiam ꝑ aliquā imūdiciā: niſi ipſi haberēt lucida iterualla in q̄bus ſacr̃m recognoſcerent.

7 ¶ Que ꝑtes corporis inungi debeant? ℟. inunguntur inſtr̃a. v. ſenſuū: tanq̄ꝫ. v. radices peccādi. puta oculi: aures: nares: labia. manus ꝑꝑ tactū q maxie uiget in pulpis digitoruꝫ. pedes uero ꝑ ui motiuā. Renes uero ꝑꝑ vim appetitiuā a q̄buſdam iungūtur. Item in mutilatis: aut cecis debēt inungi loca magis propinqua.

8 ¶ Utruꝫ vnctio extrema poſſit iterari? ℟. ſm̃ Tho. iterari pōt ſine aliqua iniuria ſacri: qꝛ ñ hꝫ effectū ꝑpetuū: eo ꝙ ſanitas corporis ⁊ mentis qui ſūt effectus eius: amitti pñt. In eadem quoqꝫ egritudine iterari pōt: ſi prio quideꝫ ſit i ꝑiculo mortꝭ ⁊ euadat: ac ēt poſtea recidiuū patiatur: qꝛ erit quaſi alia iſirmitas. ⁊ ſimiliter ſi ſit egritudo diuturna: vt idropiſis: qꝛ tūc dꝫ fieri qñ vr̃ ꝑducere ad ꝑiculuꝫ mortis. ⁊ ſi illū articulū euadat eadeꝫ iſirmitate durāte: ⁊ poſtea ad ſil'em ſtatum reducaẗ: iterū pōt inungi: qꝛ iam eſt alius iſirmitatis ſtatus q̄ꝫuis ſit eadem infirmitas.

9 ¶ Quid aūt ſi oleū nō benedictū addaẗ oleo bñdicto: an totuꝫ fiat bñdictū? ℟. Boñ. i. iiij. di. xij. dicit ꝙ ſi oleū nō ꝯſecratū additur ꝯſecrato: totū ſit ꝯſecratū ⁊ benedictū. ex̃ de ꝯſe. c. qđ in dubijs. Ideꝫ dicūt Tho. ⁊ Pe. Idē dic de aqua nō benedicta: ſi addatur aque benedicte qꝛ tota ſit benedicta. Et rōnem reddit ideꝫ Tho. in q̄rto. di. xij. dicens ꝙ virtus que acquiſita eſt aque ex benedictione peruenit ad aquam additam. ⁊ ſic ex iſta rōne videẗ poſſe concludi hoc eſſe verum ſiue aqua addita ſit maiorꝭ quātitatꝭ ſiue minoris. ⁊ hoc videtur innuere. d. c. qđ in dubijs. ꝙ loquitur indiſtincte. Et ex illo tex. infert Panor. ibi. ꝙ compoſituꝫ ex diuerſis aſſumit naturā ſimplicis dignioris. ⁊ quotidie allegatur ille tex. ꝙ magis dignum trahit ad ſe minus dignum. Idem tꝫ Aſteñ. li. iiij. ti. i.

v **Volūtas.** 1 Utrꝫ teneamur cōformare uolūtateꝫ noſtram uolūtati diuine in uolitoꝝ? ℟. ꝙ licet theologi in hoc multa dicant i p̄io ſen. di. ultima. tamen mihi videẗ dicenduꝫ ꝙ tenemur cōformare q̄ꝫtum ad illa uolita q̄ exprimūtur a deo ſigno p̄cepti i lege explicite uł implicite: vel que nobis manifeſtaret. ſic velle de p̄cepto. Sed q̄ꝫtum ad alia ꝯſilium eſt nō preceptuꝫ. Cōſiliū dico ſi ſunt expreſſa ſub ſigno ꝯſilij tacite vel exp̄ſſe. Si vero non ſunt expreſſa nec etiā de ꝯſilio: tenemur. niſi cōueniat nobis illud velle ſicut dicit Aug. i enchi. Aliquādo inquit bona voluntate vult homo qđ ñ vult deus. Sicut bonus homo vult patrem viuere quē deus vult mori. Et quidam ſapiēs dicit ꝙ cor tortū hꝫ homo q non vult qđ deus vult. Intellige de his que nobis patent ꝙ de p̄cepto vult nos ea uelle.

v **Votū. j.** cōmuniter qd ſit? ℟. Votum eſt alicui⁹ boni cum deliberatione deo facta promiſſio. Si. n. ſit de re mala: vel etiam de bona ſine deliberatione. ſ. cum impetu quodam ⁊ per ſurreptioneꝫ: non obligat. extra eo. c. ij. ⁊. c. lr̃aturā. Diciẗ deo. Nam licet aliqđ votū fiat ſanctis: tamē ꝓpter deum ſit eis.

1 ¶ Que requiruntur ad votum? ℟. ſm̃ Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxviij. tria ex neceſſitate requirūtur. P̄rio quidem deliberatio. Secūdo propoſitum voluntatis. Tertio promiſſio in qua perficitur ratio voti. Et capitur hic deliberatio pro cognitione ⁊ propoſitum pro deliberatione. Expreſſio autem uerborum quo ad deū non eſt neceſſaria. ſecus quo ad homineꝫ

qui iudicat de his que foris ſunt. Et dicit panor. in. d. c. lr̄aturā. ꝙ hec ē ſingularis theorica: que multas theoricas canoniſtaꝝ iſtringit: que ſibi multū placet. Nā nō ſeqtur. Propoſui in aīo firmiter aliqd dare deo uel homini: ꝙ ad hoc ſim obligatus ad dādū: ex quo illaꝫ rem nō ꝓmiſi deo vel homini. Naꝫ votum cauſat ex q̄dā pollicitatiōe. i. ex q̄dā lege vni⁹ ꝓmiſſiōis. l. ij. ff. de polli. Et hec dicta beati Tho. ſeqtur Arch. i. c. qui bona. xvij. q. i. Et ſic ad hoc vt uotū obliget reqritur vt uouens habeat animū ſe obligādi ad illud. Nemo. n. ſe obligat niſi habeat animū ſe obligādi ad illud: vt dicit glo. in. d. c. lr̄aturā. Iura ergo q̄ firmāt deciſiōeꝫ ſup ꝓpoſito: debēt itelligi de ꝓpoſito cū animi ꝓmiſſiōe ſeu obligatiōe: ⁊ ſola ꝓmiſſio nō valet niſi p̄cedat deliberatio cū ꝓpoſito ēt reſpc̄u religiōis: lꝫ aliud ſētiat Io. an. in. c. dudū. de ꝯuer. ꝯiu. Nā iuramētū ſeu uotū calore iracūdie fc̄ā vel nō deliberate nō obligāt. vide. ſ. Iurare. §. iiij.

2 Et p p̄dicta ſoluiť qō quotidiana. Quid ꝺ uotis mulierū que faciunt in ꝑtu: vel in infirmitatibus vel anguſtijs ſuis uel ſuoꝝ. ⁊ etiaꝫ que uiri faciūt: moti ex aliqua anguſtia: uel ꝑturbatione: R. ſi habuerūt intentiōem obligādi ſe deo: cogitātes: ⁊ de cā q̄ mouebat eos ad vouēdū. ſ. īfirmitate vel alio ꝑiclo: ⁊ ꝺ fine. ſ. de euaſiōe ꝑiculi: ꝑꝑ qꝺ vitādū vouebāt: tenēda ſūt. lꝫ ī tribulatōe ⁊ ꝑturbatiōe ſint emiſſa: dūmō cū deliberatōne fuerit fcā: ⁊ vouētes in ſua mēte fuerit. ſec⁹ ergo ſi nō ꝺliberato aīo illa vota feciſſent. ⁊ intātū votū obligat vouenteꝫ: inq̄ꝫtū habuit itētiōeꝫ ſe obligādi. Nō. n. uotum obligat ultra ꝯſenſū: ut dictuꝫ ē. ſ. Iurare. Et per illud qꝺ dicitur ꝙ in uoto reqriť ꝓmiſſio: hoc ē obligatio: pꝫ qd dicēdū ꝺ uotis que fiūt a multis: ſicut ab illis de tertio ordine beati Frā. q uouent ⁊ ꝓfitētur multa: ⁊ tn̄ illoꝝ tranſgreſſio nō obligat ad mortale. ⁊ hoc ideo ē: qꝛ lꝫ in uouendo talia ſit deliberatio ⁊ ꝓpoſitū: tn̄ deficit qꝺ ē principalius. ſ. obligatio. Nā p̄dicti nō intēdunt ſe obligare ꝓpter huiuſmodi uota ad aliqꝺ peccatū: nec etiam ueniale.

3 **Additio.** Quid aūt de eo q fecit uotū obſeruādi regulā tertij ordinis ſancti Frāciſci ⁊ loquor de uero uoto. An teneatur obſeruare oīa que ꝯtinentur in dicta regula: qō ē pulcra. R. Caſus iſte decidiť p decre. exiſt. de ꝟ. ſig. li. vj. vbi eſt cāus ꝺ fratrib⁹ minorib⁹ q in ſua ꝓfeſſiōe ꝓfitētur ſuare obediētiā: pauꝑtatē: caſtitatē ⁊ euāgeliū xh̄u xp̄i. mō rn̄det papa ꝙ niſi intētio eoꝝ eſſet ſe obligare ad obſeruātiā omniū ꝯſilioꝝ euangelij: ꝙ nō tenētur ex vi dicte ꝓfeſſiōis. niſi eo modo quo ponūtur in regula. ſ. vt p̄cepta obſeruētur vt precepta: ⁊ ꝯſilia ut cōſilia. Idem dic in cāu noſtro. Nota tn̄ ꝙ ſūt q̄daꝫ mulieres de tertio ordine ſancti Frāciſci que viuunt collegialiter ⁊ ꝓfitētur tria uota religionis ex ꝯceſſione ap̄l'ica. Et talis profeſſio diſſolueret matrimoniū nō ꝯſūmatū ſicut ſtatuit Siſtus papa q̄rtus: ſiue ante ſit cōtractū ſiue poſt dictam ꝓfeſſionē. Finis.

Adde tamē p̄dictis ſingularē diſtinctionē 4
quā ponit Panor. in. d. c. ſicut. el. ij. ꝺ regl'a. ꝙ uotū factum in huiuſmodi anguſtijs: aliqn̄ cauſatur ex timore mortis anime. aliquādo ex timore mortis corpis. Timor mortis aīe non excuſat nec dat cauſam tractandi actum. Secus in timore mortis corporis. Rō diuerſitatis eſt: qꝛ timor mortis anime nō nūq̄ꝫ incutitur a deo ut quis ducaľ ad ꝯuerſionē: ⁊ ſic talis timor eſt appetendus. xvj. q. i. reuertimi. Sed timor mortis corporis fit ab hoīe. ⁊ tal' timor ē fugiendus tanq̄ꝫ violētus ⁊ iniuſtus. Et ideo cū queritur nūquid timor mortis excuſet: Sic diſtingue poſt doc. aut ē timor mortis naturalis: aut accidētalis. Primo cāu nō excuſat. Exempluꝫ in grauiter infirmo: vt in d. c. ſicut. Secundo cāu ſubdiſtingue: aut eſt mors accidētalis caſualis: aut violenta. Exēplum primi: vt in timēte periculuꝫ naufragij: vel incēdij: vl' hoſtium. Et iſte timor nō impedit actum: nec inualidat ꝓfeſſionē per rationē. ſ. dictaꝫ. Nā aliquādo deus incutit taleꝫ timorē vt homo ꝯuertaľ. Secūdo caſu pone exēplum in eo qui timet mortē violentam ſibi iminētem ab iniquo homine. Nam ſi ꝓpter talē timorē quis īgreditur religioneꝫ nō ꝫ ingreſſus. ex quo fecit vt euaderet mortem violentā. nam de⁹ reſpicit cor. ⁊ vult uoluntarium militeꝫ. ⁊ ita loquitur. c. i. qꝺ me. cā. ⁊ predicta poſſunt adduci generaliter ad validitateꝫ: vel inualiditatem cuiuſlibet uoti. hec Panor.

Quot ſunt ſpecies votoruꝫ: R. due. Nam 5
quoddā eſt votum ſimplex: ⁊ quoddaꝫ ſolēne. vide. ſ. Impedimētuꝫ. iiij. Eſt ⁊ alia di-

uiſio votorum: quia aliud eſt purum ſiue abſolutum: vt cũ quis abſolute ⁊ ſine cõditione vouet. Aliud eſt ꝯditionatum: ut cũ additur: ſi hoc erit vel illud.

6 ¶ Utrum vouens teneat ſtatim adimplere. R. ẜm Guil. Si uotum eſt abſolutum: tenet ſtatim cum põt: niſi uouendo aliud in mente habuerit. Naʒ ut dcm̃ eſt quo ad deũ tantum obligat uotũ q̃ʒtum uouẽs ſe obligare itendit ⁊ nõ plus. ⁊ ſi de hoc actu tũc nõ cogitabat: recurrẽdũ ẽ ad qđ ueriſimilit deliberaſſet ⁊ feciſſet: ſi de h cogitaſſet tũc qñ uouit. ⁊ ẜʒ eius itẽtioneʒ iudicandũ. Si ãt hoc diſcernẽ neſcit: tunc tutioꝛ uia tenẽda ẽ. Quo uero ad iudiciũ hominum ⁊ ꝯtenſioſuʒ: uouens ſimpl'r ⁊ ſine p̃finitõe tp̃is tenet ſtatim adimplere: ⁊ dabitur ei tp̃s ad arbitriũ boni uiri ad diſponẽdum ⁊ p̃pandũ que neceſſaria ſũt ad tale uotũ exequẽdũ. ⁊ hoc cãu itelligit regl'a iuris ciuilis. vʒ. In oibus obligationibus i qbus dies nõ ponit ſtatim debet. Addit tñ Archi. ſ. ꝙ ſiquis nimis tardauit iplẽ uotũ pp qđ a memoria excidit oio uel uenit ad ſtatũ nõ ualẽdi implere cũ bñ prius potuiſſet: moꝛtale videt. Idẽ qñ dimiſit ꝓpoſitũ nõ implendi cum tñ poſſet. Alias moꝛa implẽdi votuʒ quãdo ſibi nõ p̃ſtitit tp̃us nõ videt moꝛtale: niſi foꝛte eẽt ualde nimia moꝛa. ⁊ niſi ex hoc imineret p̃iculum nõ valẽdi implere: vt in voto religionis cũ tamẽ nõ haberet cãm dilatõis cogentem. hec Arch. ſ. Si aũt uotũ eſt ꝯditionatũ: tunc ẜm Inno. in. c. ſcripture. extra eo. ſiue deficiat conditio generalis uel ſpãlis appoſita in voto irritatur obligatio uoti. Generalis ẽ multiplex. vt ſi deo placuerit. ſi potero. ⁊c̃. que quidem ꝯditiones generales itelligũtur etiam ſi nõ exp̃mãtur. xxvij. q. ij. beata Maria. Cõditiones ſpãles pñt eſſe multe: vt ſi fili⁹ meus liberabitur: uel ſi ab hac iſirmitate cõualuero ⁊ huiuſmodi. Si. n. deficit ꝯdſtio: nõ obligatur quis ad executõem uoti. ⁊ itelligas ñ obligari ſi tota obligatio ponebatur in euentum conditionis.

7 ¶ Quid aũt de illo q uouit certã ꝑegrinatõneʒ iſra ãnum: ⁊ ante illud tp̃s iſirmat ad moꝛtẽ: nũquid neceſſaria ſit dicti voti cõmutatio. Panoꝛ. in. c. i. ex̃ eo. dicit ſe iueniſſe vnuʒ dictũ ſingulare beati Tho. quẽ ſeqtur Arch. in c. qui bona. xvij. q. i. ꝙ in tali cãu nõ eſt neceſſaria cõmutatio: qꝛ omne impedimẽtum qđ habuiſſet a principio i ꝑedire votũ: ſi ort poſt factũ hʒ auferre obligatõem uoti. qđ ẽ dictuʒ ſatis ſingulare ẜm Panoꝛ. Sed ẜm eũ multũ ob. c. qđ ſup his. ex̃ eo. vbi ꝓpter ipedimẽtũ ſupueniẽs ſit cõmutatio in aliã cãm. ⁊ licet iſtud ſit magis tutum: tñ de ſubtilitate panoꝛ. credit primũ dictũ ſatis poſſe ꝓcedere: dũmõ culpa vel negligẽtia ñ repiat in vouẽte. Naʒ ſi ꝑ me nõ remanet quominus uotũ ꝑficiam: ſubſiſtẽte bona uolũtate: debeo reputari ac ſi uotum ꝑfeciſſeʒ. Et ad. d. c. qđ ſup. põt rñderi ꝙ ꝓcedit qñ impedimẽtũ nõ eſt oio voti ipeditiuũ: ſʒ difficultatiuũ. Aliud ẽ. n. ꝙ factuʒ reddatur impoſſibile. aliud difficile. Cõiter tñ obſeruatur. d. c. qđ ſup. ⁊ facit. d. c. i. ibi. an ex infirmitate.

¶ De quo dʒ fieri votũ. R. uotũ nõ dʒ fieri đ 8
malo: nec de indifferenti: ſed tñ de bono. ⁊ de eo ad quod qs al's ñ obligat. Et ſi fiat đ illis ad que quis al's obligatur: vtputa abꝛenũciare diabolo ⁊ pompis eius: vt ſit in baptiſmo. vel tenere fideʒ catholicam ⁊ ſeruare decalogum: tranſgrediendo huiuſmodi vota peccat moꝛtaliter. tamẽ nõ eſt imponẽda penitentia pro illo peccato ⁊ pro trãſgreſſione uoti ſicut pro diuerſis moꝛtalib⁹: ſed tãq̃ʒ pro vno. Illa tamẽ circũſtãtia aggrauat peccatũ illud. Nõ etiam ẜm Archi. ſ. ꝙ ſiquis tranſgreſſus eſt: vl' omiſit implere aliqđ votum licitũ: ⁊ ſi aduertenter cum poſſet: ſemꝑ eſt moꝛtale. ⁊ totiens quotiẽs frangit. ſecus ſi ex obliuione vl' qꝛ nõ poterat. vide etiam ad p̃dicta qđ notat Pe. de pal. ꝙ quotiẽs qs frangit votum totiens peccat moꝛtaliter: dũtamẽ actus interioꝛ ⁊ exterioꝛ iteret. ſecus ſi exterioꝛ tantũ: qꝛ peccatũ ẽ in actu per ſe interioꝛi. vñ qui vult vno actu furari ⁊ mechari vel plura furari: vnum peccatũ cõmittit quo ad deũ: licet plura furetur quo ad iudiciũ hominũ. ⁊ hoc in voto negatiuo: puta quo vouet nõ bibere uinũ. ſecus in affirmatiuo: quo quis uouet ieiunare. tunc eniʒ nõ totiẽs peccat quotiẽs comedit: ſʒ ſcđa uice. tertia aũt vice ⁊ deinceps nõ: marie ſi ſi i ꝯtemptũ: ſʒ q̃ſi nõ reputãs plus ſibi poſſibile illa die ieiunare: parus ieiunare alia die integra ꝓ illa. ſed ſi i ꝯ̃pẽtũ fregiſſet: nec intẽtõe: nec ex integro al's ieiunãdi: tũc ſecus: marie in uoto ſingulari ⁊ ſecreto in quo nõ eſt ſcãdaluʒ. Nã ſecus ẽ de illo qui ieiuniũ eccl'ie fregiſſet. Non. n. ꝓpter hoc licet ei ex̃ horaʒ comedere

intētōe al'ſ ieiunādi in ſcandaluz aliorum.
9 ¶ Quid ꝺ uotis ſtultis: vt de non pectinādo
caput in ſabbato vel lauādo: vel ieiunare i do-
minica ⁊ huiuſmōi? Nō ē mortale: ſʒ ꝓhibē-
di ſūt illa iplere. Illud aūt uotum qꝺ in aliquo
euētu ē bonū: ⁊ i aliquo malū: nō obligat niſi
ꝓ euētu bono: vt uotū iepte iud. xj.
10 ¶ Vtrū expediat vouere? R. ſm Ri. i. iiij. di.
xxxviij. ꝙ vouens: aut uouet bona: quorum
obſeruatio vr̄ ꝓbabiliter ꝓportionata infir-
mitati ſue ſpūali: aut iproportionata. Primo
mō uouere expedit homini: q2 per hoc firmat
amplius volūtatē ſuā in bono: ⁊ pro magna
ꝑte excludit a ſe libertatē maleſaciendi: ⁊ facit
actuʒ virtutis latrie: ⁊ ideo vouēdo meretur.
Secūdo mō non expedit homini uouere: nec
lʒ. Taleʒ. n. votū nō hʒ diſcretōem comitē: cū
per hoc vouēs magis videaꝛ ſe illaqueare: q̄ʒ
augere ſecuritatē ꝺ ſua ſalute. Quilibet tamē
reputare dʒ obſeruātiam voti religionis pro-
portionatā eſſe ſue infirmitati ſpūali: niſi ꝑ cer-
tam experiētiaʒ ſibi de ꝯtrario ꝯſtaret. Pro-
pter. n. cuſtodiam q̄ magis adhibeꝛ religioſis
q̄ʒ ſecularibꝰ. ⁊ ꝑꝑ bona exēpla q̄ vident fre-
quētius: ⁊ bona v̾ba q̄ frequētius audiunt: ⁊
ꝑꝑ maiores ꝯſolatōes ſpūales: quas ex diui-
na benignitate ob fauorē religiōis ⁊ ex ſancta
ſocietate recipiūt: obſeruatio aliquoꝝ bonoꝝ
ꝓportiona ē alicui exn̄ti in religione: q̄ eidem
ꝓportionata nō eſſet i ſeculo remanēti. ⁊ libe-
rior ē volūtas vouētis q̄ʒ nō vouētis. Nā li-
berior ē volūtas q̄ a rectitudine declinare ne-
quit: q̄ʒ q̄ illā deſerē pōt. Homo aūt ꝑ votuʒ
nō minuit in ſe libertatē faciēdi bonū: ſed au-
get. ſed minuit ptātem faciēdi malū. Nec ob.
qꝺ dicūt vulgares. Res coacta ſcā nil valet:
q2. R. ſm zab. in cle. ſi dn̄m. ꝺ re. ⁊ ve. ſanc. ꝙ
duplex ē neceſſitas. ſ. coactōis. ⁊ h ꝯriaꝛ uolū-
tati ⁊ minuit ꝺ laude actus: ⁊ hec nō ē i uoto.
Alia ē neceſſitas, que ē ex iteriori inclinatōne
ꝑꝑ ꝯſuetudinē bene agēdi: ⁊ hec ē i beatis: ⁊
hec nō minuit: ſed auget.
11 ¶ Quid de voto qꝺ fit ex duabus cauſis? R.
ſm Ray. Siquis vouet ex duabus cauſis: vt
puta ire ad ſanctū Iac. q2 credebat ibi inueni-
re germanuʒ ſuū: ⁊ etiā ꝑꝑ redimēda peccata
ſua. In hoc caſu q̄ʒuis ſciuerit germanū ſuuʒ
diſceſſiſſe etiam anteq̄ʒ iter ſuū arriperet: ni-
hilominus teneꝛ ꝑꝑ aliā cām: ſi nihilominus
itēdiſſet ſe obligare. Alias ſecus: q2 votum
nō obligat vltra ꝯſenſuʒ. ⁊c.
¶ Quid ſi qs emiſit duo diuerſa uota? R. ſm 12
Tho. in. iiij. ſi vtrūq3 eſt ꝯpaſſibile cuʒ altero:
vtrūq3 dʒ ſeruare: niſi forte aucte ſuꝑioris uo-
tū ꝑcedens i aliud melius cōmuteꝛ. ſi āt am-
bo uota ſunt ſimul incōpaſſibilia: dʒ ſuare qꝺ
maius eſt: ⁊ ꝺ minori ſm arbitriuʒ ꝑlati ſatiſ-
facere. Vide de hoc. s̄. Ieiuniū. §. xxxi.
¶ Vtrum pater moriēs poſſit iniūgere filio: 13
quē ꝯſtituit heredē: vt impleat votū eius? R.
ſm Ray. votū ꝑegrinatōis n̄ pōt pater iniū-
gere filio: quē ꝯſtituit heredē: niſi ⁊ ipſe filius
approbaret. ex̄ eo. licet. ſʒ pecuniariam ſatiſfa-
ctionē bn̄ pōt iniungere: quimo ſm Hoſti. ſi
filius vult eſſe heres: teneꝛ iplere oīa uota pa-
tris: ſi hereditas hoc patiaꝛ. ⁊ pro hoc fac. l.
ij. ff. de polli. que dicit ꝙ obligatio uoti trāſit
ad heredē. vide panor. ad hoc in. d. c. liceʒ. vbi
q̄rit ꝺ illo filio regis. qd ſi ſe nō obligaſſet ad
executōeʒ. nūqd teneret exequi uotū paternū?
Inno. dicit ꝙ ſic. ⁊ pōt ꝯpelli ꝑ priuatōeʒ he-
reditatis: nō aūt ꝑ coactiōem ꝑſonalē: ⁊ ſic n̄
potuiſſet excōicari: niſi ſe obligaſſet ſm eum.
Io. an. putat ꝙ exquo ſpōte adiuit heredita-
tem: pōt ꝯpelli ꝑ excōicatiōem qꝺ plʒ panor.
Nā adeundo quaſi ꝯtrit. Sed videꝛ ꝙ exquo
ille rex morte ꝑuentus nō poterat votū ꝑfice-
re: nō tenebaꝛ ꝑ aliū exequi: q2 in uoto intelli-
gitur illa ꝯditio generalis. ſi potero. vt dictuʒ
eſt. s̄. Et nōt gl. in. c. nō ē. ex̄ eo. Inn. dat no-
tabilē ſo. ꝙ qn̄q3 qs uouet viſitare terrā ſan-
ctā ob deuotiōem. Qn̄q3 pro ſubſidio impen-
dendo terre ſancte. Prio cāu nō tenetur uo-
tuʒ exequi ꝑ aliū ſuꝑueniēte impedimēto. Se-
cundo cāu teneꝛ: q2 exquo uouit pro ſubſidio:
dʒ impēdere ſubſidiū meliori modo quo pōt.
Et nō hoc ſingulariter. Nā facit ad ea que di-
cta ſūt. s̄. vt uotū emiſſuʒ ꝓ deuotōe nō obli-
get uouētē ſuꝑueniēte impedimēto oio impe-
ditiuo. Hoſt. tn̄ limitat primū dictū qn̄ impe-
dimētuʒ nō erat tꝑe voti. Alias aūt ne uotuʒ
deriſoriū videaꝛ: teneꝛ uotū redimere. qꝺ non
putat Panor. veꝝ: niſi uouēs eſſet certus de
impedimēto ꝑpetuo. al's dʒ intelligi: cuʒ pri-
mū cōmode poterit. Itē Panor. dat aliaʒ li-
mitatiōem: vt ex impedimēto ſuꝑueniente tol-
laꝛ obligatio voti: qn̄ prius n̄ fuit in mora exe-
quēdi. al's aūt votū eſſet cōmutādū vel redi-
mēdū. hec Panor. in. d. c. lʒ. vide ēt gl. ſingu-
larē i. d. c. nō ē, que dicit ꝙ in voto itelligitur

ꝯditio generalis ſi cōmode fieri pōt. ſʒ hoc ñ
plʒ Panoꝛ. q putat ꝙ ipedimtū difficultatiuū
uoti nō auferat obligatōem ſʒ reddat facilita/
tem diſpenſandi. pꝛo hoc. c. i. ex eo. vbi pōde
ratur cā infirmitatis.

Quis pi vouere.
1 v **Otū. ij.** ¶ Vtꝝ epus poſ/
ſit vouere? R. ſm Hoſti. nō pōt ſine
lnia pape uotū emittere p qd diſſoluat vincu/
luʒ matrimonij: qd ē iter ipʒ ⁊ eccl'aʒ ſuam. ex
de regu. lʒ. Itē nec aliud votū p qd graue p/
iudiciū fiat eccl'e ſue: vt de longa pegrinatiōe
⁊ huiuſmōi. ex eo. magne. Votuʒ tñ abſtinen
tie ⁊ elemoſine emittere poteſt.
2 ¶ Vtrū q ſubiecti ſūt ptāti alteri⁹ poſſint uo
uere? R. ſʒ Tho. ſcda ſcde. q. lxxxviij. Nullus
pōt ſe firmiter obligare ad id qd ē i ptāte alte
rius. ⁊ qcūqʒ ē ſubiectus alicui: q̄ʒtū ad illud
in quo ē ſubiectus nō ē ſue ptātis. ⁊ ideo nō
pōt ſe firmiter p uotū obligare ad id ſine cō/
ſenſu ſupioꝛis. nō tñ peccat uouēdo: qꝛ intelli
gitur ꝯditio tacita. ſ. ſi ñ reuocātur a ſupioꝛe:
exquo licita reddūtur ⁊ valida.
3 ¶ Vtꝝ pueri poſſint uouere? R. ſʒ Tho. ubi
ſ. Pueri añ ānos pubertatis duplici rōe vo
uere nō pñt. Pꝛio: qꝛ vt i pluribus patiūtur
rōnis defectū: ſicut pʒ in furioſis ⁊ amētibus
q ſe uoto nō pñt obligare: dū ſunt in furia vel
amētia. Secūdo: qꝛ ſunt in ptāte pentū uel tu
toꝝ qui ſūt eis loco pentū: ⁊ iō eoꝛuʒ vota ex
duplici cā robur nō hñt. Dicēdū ē ergo ꝙ ſi
puer vel puella ante pubertatis ānos nōdum
hēat uſū rōnis: nullo mō pōt ſe ad aliqd obli
gare. ſi vo ante ānos pubertatis attigerit uſū
rōnis: pōt qdē q̄ʒtū i ſeipo ē ſe obligare. ſʒ uo
tū ei⁹ pōt irritari p pentes: quoꝝ cure rema/
net adhuc ſubiect⁹. hec Tho. Et ꝙ uotuʒ pue
ri añ ānos purbertatis obliget: facit ſm Pa
noꝛ. c. ij. ex eo. iuncta glo. vbi ipe iſert ꝙ uotū
emiſſuʒ i puerili etate efficaciter obligat: licet
preſtet facultatē obtinēdi cōmutatōnem. ⁊ ſic
minoꝛ etas nō ipedit obligatiōem querendaʒ
deo. ⁊ dr puer poſt. vij. ānū. ⁊ ſic poſt doli ca
pacitatē qs obligat ex uoto. ⁊ in hoc tene ſem
per mēti dictū tex. qꝛ vt dicit Panoꝛ. alibi nō
eſt ita clarus. Addit ēt panoꝛ. ꝙ cum tale uo
tū emiſſū in puerili etate videat poti⁹ pcede/
re ex quadā facilitate animi q̄ʒ diſcretionis ar
bitrio obligat uouentē: lʒ facilitas preſtet cām
diſpēſandi: vel cōmutādi. Addit tñ Tho. ꝙ
q̄ʒtūcūqʒ qs ſit doli capax añ ānos pubertatꝭ
ñ pt tñ ſe obligare uoto ſolēni ⁊ religiōis pp
eccl'e ſtatutū qd reſpicit qd i pluribus accidit.
poſt ānos aūt pubertatis pñt iam ſe uoto ob/
ligare ſimplici: vel ſolēni abſqʒ uoluntate pa/
rentum.
¶ Quid aūt ſi puer añ ānos pubertatis vo/ 4
uerit ſe ſuaturū ꝯtinētiaʒ: vel ingreſſurū reli/
gionē cū uenerit ad etatē legitiāʒ: vl' cū pr ei⁹
obierit. Nūqd pater uotū illud reuocare: vel
irritare pōt ꝯtradicendo? R. Aſteñ. li. i. ti. xx.
refert Vg. dicere ꝙ nō. Sʒ Rod. dicit ꝙ po
teſt. que vr humanioꝛ opinio. vñ ñ tenebitur
illud ſuare niſi iteꝝ voueat: vel iuret: qꝛ obli
gatio ſemel extincta non reuiuiſcit: nec pr: nec
tutoꝛ peccāt in reuocādo: qꝛ hoc eis ꝯceditur
a iure ⁊ a deo. Nō etiā ꝙ lʒ i dicto cāu talis ñ
obliget ex uoto qd i minoꝛi fecit etate: ſi tamē
maioꝛ poſtea factus: illud ratū habuit qd uo/
uit: obligatus erit. d. c. ij. iuncta glo.
¶ Vtꝝ filiuſfa. poſtq̄ʒ peruenit ad pubertatē 5
uouere poſſit? R. ſm Tho. vbi. ſ. Ille q venit
ad ānos pubertatis ſi ſit libere ꝯditiōis: ē q/
dem ſue ptātis q̄ʒtū ad ea que ptinēt ad ſuam
pſonā: puta ꝙ p votū obliget ſe religioni: vl'
ꝙ matrimoniū ꝯhat: nō aūt ē ſue ptātis q̄ʒtū
ad diſpēſatōem domeſticā. vñ circa hoc ñ po
teſt aliqd vouere ſine ꝯſēſu patris. hec Tho.
Idem etiā in alijs dicēdum vr p que piudica
tur iuri patrie ptātis: vt i abſtinētijs ⁊ pegri/
natōibus ⁊ ſil'ibus: in qbus nō poteſt filius
uouere niſi pegrinatōeʒ trāſmarinam in ſubſi
diuʒ terre ſancte. ex eo. ex multa. ſm Hoſti. ⁊
niſi pater ꝯſenſerit expꝛeſſe: vel tacite. ſ. ñ ꝯdi/
cendo ſm Inn.
¶ Quid auteʒ ſi pater ꝯdixerit ⁊ reuocauerit 6
huiuſmōi uotū filij vel filie ſiue ꝯtinentie: ſiue
aliud. ⁊ poſt huiuſmōi reuocatōeʒ ꝯſentit tali
uoto. nūqd filius cū uenerit ad etatē legitimā
tenebit obſeruare huiuſmōi uotuʒ vel iuramē
tum ſi foꝛte iurauit aliqd: ſi uotū illud nō ſit d
igreſſu religiōis? Dicēdū ē ꝙ ñ reuiuiſcit: qꝛ
ſemel fuit abſolut⁹. ſ. p reuocatiōeʒ factā a pa
tre. ⁊ obligatio ſemel extincta ñ reuiuiſcit. vñ
nō tenebit obſeruare huiuſmodi uotū uel iu/
ramētū: niſi iteꝝ uoueat: aut iuret.
¶ Sʒ difficultas ē de filioſa. pubere: ⁊ uxoꝛe. 7
An poſt reuocatōneʒ: ul' ꝯdictōneʒ patris ul'
mariti reuiuiſcāt uota moꝛtuo patre uel ma/
rito? Inn. in. c. ſcripture. ex eo. dicit ꝙ ſolu/

ta patria ꝑtāte teneᷓ fili⁹ iplere votū. Idē dic
de vxoꝛe. Ratio diuerſitatis ē: qꝛ votuꝫ pueri
ꝑ ↄtradictionē parētū factū fuit moꝛtuū. ⁊ iō
merito nō reuiuiſcit. ſecus in votis filioꝛūfa.
pubeꝝ ⁊ vxoꝛū: qꝛ ꝑ cōtradictionē patris vel
mariti huiuſmōi uota ñ moꝛiūtur ſed moꝛtifi/
cātur. hoc ē: qꝛ ſolū executio ꝓhibetur. ⁊ iō ñ
miꝝ ſi poſt moꝛtē ſupioꝝ ꝓdicti tenētur exeq
vota ꝓdicta: qꝛ ſolū moꝛtificata fuerāt. Idem
dic de votis factis ab vxoꝛe ante ↄtractū ma/
trimonij: qꝛ illa ſi ꝑiudicialia ſūt nō dꝫ exequi
ſine lnia viri. ⁊ hoc uᷓ etiā velle. c. manifeſtū.
xxxiij. q. v. vbi diciᷓ manifeſtū ē ita voluiſſe le
gem: feminā ſub viro eſſe: vt nulla eius vota
que abſtinētie cā vouerit reddātur ab ea niſi
auctoꝛ vir fuerit permittēdo.

8 ¶ Quid āt ecōtra. An marit⁹ poſſit emittere
uotū abſtinētie vel ꝑegrinatōis inuita vxoꝛe?
Dubiū facit: qꝛ maritus ⁊ vxoꝛ nō iudicātur
ad iparia. Inno. vt refert Panoꝛ. in. d. c. ſcri
pture. dicit ꝙ ſicut vxoꝛ nō obligatur ex voto
abſtinētie ⁊ peregrinatiōis niſi maritus ↄſen
tiat. vt in. c. noluit. xxxiij. q. v. ⁊ i. d. c. maniſe
ſtū. ita i marito: vt nō poſſit ſe obligare ad uo
tum abſtinētie ſeu ꝑegrinatōis ſine lnia vxo/
ris. Et hoc pōt itelligi veꝝ i votis ꝑ que ꝓiu
dicaretur iuri vxoꝛis. In alijs ſecus. Nā ma
ritus ē caput vxoꝛis ⁊ nō ecōtra.

9 **Additio.** ¶ Et ꝑ ꝓdicta pꝫ qd dicen/
dum ad. q. An maritus
poſſit effici mātellat⁹: vtputa effici de tertio oꝛ
dine ſancti Frāciſci uel Dñici ⁊ huiuſmōi ſi/
ne lnia vxoꝛis? R. pꝫ ex pꝛedictis. Nā nullum
votuꝫ ꝑ qđ ꝓiudicatur iuri vxoꝛꝫ vir emittere
pōt ſine eius cōſenſu ſicut nec ecōtra: qꝛ mari
tus ⁊ vxoꝛ in talibus non iudicātur ad impa
ria. Modo ↄſtat ꝙ per ſuſceptionē talis ha/
bitus multotiēs generatur hoꝛroꝛ ⁊ diſplicen
tia vxoꝛꝫ erga maritū vt expiētia teſte viſuꝫ ē.
Et ob hoc diuertētes a maritis faciunt ſcan/
dala cum alijs. ¶ Finis.

10 ¶ Ex quibus iſertur ꝙ maritus ſine licentia
vxoꝛis pōt emittere aliquod votum abſtinē/
tie: dūmodo non pꝛeiudicet mulieri. Et addit
Panoꝛ. in. d. c. ſcripture. ꝙ ſi vterqꝫ vel al/
ter eoꝛū emiſit votum ante cōtractum matri/
monij nō poteſt alter exequi cū pꝛeiudicio al/
terius. vt nō. in dictis iuribus. Poteſt tamē
vxoꝛ illud vouere ſine cōſenſu mariti: qđ da/
re poteſt ſine ſuo ↄſenſu. vt nō. in. d. c. mani/
feſtum. Panoꝛ. tamē in. d. c. ſcripture. vide/
tur contrariari Inno. in eo qđ dixit. ꝙ ſoluta
patria poteſtate filius teneᷓ implere votū. Nā
ſm eum. c. quidā. de ↄuer. coniu. uideᷓ mul/
tum obſtare. Nā ibi dicitur ꝙ ſi maritus in/
trauit religionē contradicēte uel ignoꝛāte uxo
re. ⁊ ad petitionē uxoꝛis reuocaᷓ: non tenetur
moꝛtua uxoꝛe ingredi religionē: qꝛ emiſit vo/
tum tēpoꝛe ihabili: ergo idē dicēduꝫ i filioſa/
exquo executionē uoti nō ↄtulit ad tēpus ha/
bile. Et hāc partē Panoꝛ. putat veriorē: licꝫ
opi. Inno. ſit tutioꝛ ſm eū. Tamē pōt dici ꝙ
nō ē ſimile: qꝛ verū ē ꝙ ille maritus emiſit vo
tum tpe ihabili. ſecus de filioſa. qꝛ emiſit vo/
tū tēpoꝛe habili: ⁊ tenuit votum ſm omēs: lꝫ
executio uoti nō fuerit collata ad tēpus habi/
le. Inſert etiā Panoꝛ. aliđ ſingulare in. d. c.
quidā. de dicto marito ꝙ in materia voti ꝓ/
cedit ēt illa iuris regula. Si nō valet qđ agoꝛ
vt ago: valeat vt valere pōt. Nā ut ibi vides
maritus nō obligauit ſe ſimpliciter ad cōtinē
tiam in ſeculo ſeruādam: ſed ad religionis in/
greſſum: qui tamē nō valuit: licet ꝓfeſſioneꝫ
fecerit: ⁊ nihilominus remanſit obligatus re/
ſpectu continētie obſeruāde: que continētia i/
cluditur ſub igreſſu religiōis: hoc ē ſub pro/
feſſione. vt in. c. cuꝫ ad monaſteriū. de ſta. re.
Et ſic talis nō poteſt decetero ↄtrahere matri
moniū moꝛtua uxoꝛe. tamē ſi cōtrahit: tꝫ. licet
debitū exigere nō poſſit.

¶ Vtꝝ ſeruus poſſit vouere? R. ſm Inn. ⁊ 11
Panoꝛ. in. d. c. ſcripture. ꝙ ꝑ votuꝫ qđ ꝑagi
ſine ꝓiudicio domini non pōt: nō obligaᷓ ſer
uus. ſecus dic in alio voto: puta ſi vouit oꝛa/
tionē dicere vel qd ſimile.

¶ An aūt ſeruus poſtea factus liber teneatur 12
ad vota prius facta? Dic vt nūc ꝓxime dictū
ē. de filioſa. ⁊ vxoꝛe.

Additio. Et ↄcludendo breuiter ea 13
que dcā ſūt in hoc. c. po/
nētur quedā ↄcluſiōes. Pꝛia quātūcūqꝫ pu/
er ē doli capax ante ānos pubertatis ñ pōt ſe
obligare voto religiōis. Hec ↄcluſio pꝫ ex di
ctis Tho. i. iij. §. in fine. Nō tñ ꝙ lꝫ i dicto ca
ſu talis ñ obligeᷓ ex voto qđ i minoꝛi fecit eta
te. Si tamē maioꝛ poſtea factus illud ratum
hūit qđ vouit obligatus erit. Caue tñ ab iſta
ratihabitōe: qꝛ talis foꝛte poſt pubertatē ratū
habuit votū qđ fecit ante pubertatē: qꝛ crede/
bat ſe obligatum ad hoc. Alˀs ſi credidiſſet ſe

non eē obligatū: ratum nō habuiſſet. Idē dic
in ſiĺibus qđ ē nota dignū. Scđa ꝯcluſio. vo
tum pueri añ annos pubertatis excepto voto
religiōis: ſi hȝ vſum rōnis quātum i ſeipſo ē
obligat. Hec ꝯcluſio pȝ ex dictis Tho. in. §.
iij. circa mediū. ⁊ ex dictis Panor. ibidē đ il/
lo puero qui emiſit votū hieroſolomitanū. đ
quo in. c. ij. extra eo. ⁊. j. dicet. Tertia ꝯcluſio
ꝙ votū emiſſuȝ a tali puero añ ānos puberta
tis pōt irritari añ dictū tp̄s a pentibus. Si tñ
nō irritat ab eis: aut qꝛ forte puer tacuit: vĺ qꝛ
forte nō hēbat pentes: tunc tale votū obligat
talē puerū. Hec ꝯcluſio probat p. d. c. ij. vbi
Panor. ex illo tex. iūcta glo. ꝯcludit ꝙ votuȝ
emiſſuȝ in puerili etate efficacit obligat. Et ſic
minor etas nō ipedit obligationē querēdam
deo. Et dr̄ puer poſt ſeptimū annū. Et p̄ſup/
ponēdū ē ꝙ talis puer nō hēbat pentes: vĺ ſi
hēbat tale votū nō reuocauerāt añ ānos pu/
bertatis: vel forte ipſe puer eo tp̄e tacuit dictū
votum. Quarta ꝯcluſio vota emiſſa a puero
añ annos pubertatis: ſi īfra dictū tp̄s irritant
a pentib⁹ mortua ſūt: ⁊ āplius nō reuiuiſcūt.
ēt p nouū ꝯſenſuȝ pentū. Hec ꝯcluſio ꝓbat
ex dictis i. vj. §. Quita ꝯcluſio vota puberū:
vxorū: ⁊ ſeruoꝝ poſt reuocationē pr̄is: vel vi
ri: vel dñi reuiuiſcūt ſoluta pr̄ia ptāte: vel ad/
ueniēte morte viri vel dñi. Hec ꝯcluſio pȝ ex
dictis i. §. vij. qꝛ dicta vota non erāt mortua:
ſȝ mortificata: ⁊ ſola executio ꝓhibeatur tp̄e
illo. Et iō non mirꝝ ſi poſtmodū reuiuiſcunt.
Sexta ꝯcluſio maritus ñ pōt emittere votuȝ
abſtinētie vel pegrinatōnis ⁊ huiuſmodi ſine
licentia vxoris i hijs p que p̄iudicat iuri vxo/
ris: nec pōt exeq ea inuita. Poſt mortem tñ
vxoris tenet ea exequi: qꝛ nō erāt mortua ſed
mortificata: ⁊ ſola executio probibeat. Et ex
hijs ſex concluſiōibus habes deciſam hāc ma
teriam votoꝝ. ¶ Finis.

14 ¶ Vtrꝝ religioſus poſſit vouere? R. ſm Ri. i
iiij. di. xxxviij. aliqui dñt ꝙ quāuis religioſus
ñ teneat ad obediēdū i oībus ēt licitis que pre
latus vellet ſibi impare: tñ in his in quib⁹ pre
lato ſubiect⁹ ē: tenet ei obedire ꝓ quolibet tē
pore: quo ſibi impatur: ⁊ ideo nullum ē tp̄s ei
vacās quo aliqd poſſit facere vltra id ad qđ
tenetur ex ſua ꝓfeſſiōe: ⁊ ideo nihil vltra hoc
licet ſibi vouere: qꝛ nullus dȝ vouere aliquid
niſi eligere poſſit tēpus quo id poſſit imple/
re. ſed hec rō nō vr̄ cogere: quia multa poſſet
vouere religioſus: quoꝝ adimpletio execu/
tionē operis cuiuiuſcūqȝ qđ prelatus pōt ſibi
precipe nō ipediret: ſed ꝓmoueret: vt non di
cere verbū ocioſū: nō cogitare aliquid vani:
ergo ſi aliud nō obſtaret q̄ȝ ratio p̄dicta: reli/
gioſus poſſet vouere ſine licētia p̄lati ſe nūq̄ȝ
dicturū verbū ocioſuȝ ex đliberatōe ⁊c̄. Pre
terea p̄dicta rōne non obſtāte poſſet religio/
ſus vouere ſe qualibȝ die dicturuȝ ſpālēȝ ora/
tionē qñ vacaret ſibi tp̄s: quo nō eēt occupa
tus de p̄cepto p̄lati: vel i opibus que i ſua ꝓ/
feſſiōe includūtur. Iō vr̄ alijs dicēdum ꝙ rō
quare religioſus nō pōt vouere ē: qꝛ penſata
humana īfirmitate ⁊ religiōis onere: non pōt
ſe ad aliqd vltra ſuā profeſſionē obligare: qđ
poſſet iplere ſine qualicūqȝ p̄iudicio: vel p̄iu/
dicij piculo obſeruatōis cuiuſlibȝ eoꝝ ad que
ex ſua ꝓfeſſiōe tenetur: ⁊ abſqȝ piculo reddē/
di ſe iterdū oneroſuȝ prelato ſuo: vel alicui ſeu
aliqbus fratrū ſuoꝝ ꝓpter ſollicitudies ⁊ mo
dos ſingulares: que iterdū haberēt illi q eēnt
ad plura q̄ȝ alij obligati. Preterea tante alti/
tudinis ē religiōis votū ꝙ oīa alia in ipuȝ cō
mutari pñt: ⁊ iō eccleſia cōſiderās huius vo
ti altitudinē ⁊ humane nature īfirmitatē vo/
luit auctoritate dei voto religiōis nullū votuȝ
poſſe ſupaddi ꝓpter periculū tranſgreſſiōis
vitādum: qua ēt de cā iura ꝯſentire videntur
ꝙ vota que fecit homo ante ſui profeſſionē in
religiōe: que p̄latus ipm recipiēs ignorauit:
pōt poſtq̄ȝ ſibi notū fuerit reuocare. qđ ꝓba
tur p hoc: qꝛ religioſus plus ē ſub prelato: q̄ȝ
vxor ſub viro: ſȝ vir reuocat vota vxoꝝ. vt di
ctum eſt. s̄. ergo ⁊c̄. Idē tȝ Tho. ſcđa ſcđe. q.
lxxxviij. vbi ꝯcludit ꝙ nullū votū religioſi eſt
firmū: niſi de ꝯſenſu p̄lati. Per rōneȝ primā
s̄. poſitā ꝯfutaram tñ a Ric.

¶ Vtrū quodlibet votum cōmutari poſſit in 15
votū religionis? R. ſm Ric. vbi. s̄. ꝙ volens
facere profeſſionē in religione: ſi actualiter vĺ
habitualr̄ vult remanere obligatus ad vota
que in ſeculo fecerat: nō cōmutantur in votū
religionis. tamē poſtq̄ȝ hoc deuenit ad noti/
ciam prelati: poterit ipſuȝ ab illis votis abſol
uere: maxime ſi ignorabat ipſum ligatū eē il/
lis tēpore profeſſiōis. Si autē actualiter: vel
habitualiter intēdit amplius illis votis nō te
neri: ſed ſoli voto religiōis ſue: ab illis abſol/
uit p religiōis votū: pp uoti religiōis altitu/
dinē ⁊ pfectōnē. extra đ voto. c. ſcripture. ⁊ đ

pe. di. j. mēſurā. §. his auctoritatibus. vbi dr̄
ñ ē neceſſaria certa ſatiſſactō peccati: cui⁹ totū
vite tp̄s obediētie ipēdit ſuo ꝯditori. h̄ Ri.
16 ¶ Vtrū cl'icus poſſit vouere? R. ſm Inno. ⁊
Panor. i. d. c. ſcripture. ꝙ cl'icus nō pōt vo
uere votū ꝑegrinatōis ſine ꝯſenſu epi: ſed vo
tū ꝯtinētie vel abſtinētie ſic. ad hoc. c. due ſūt
xx. q. ij. Votuꝫ tñ vltramarinū ſine lnia p̄lati
emittere pōt. ex̄ eo. ex multa. §. pe. ⁊ fi. ⁊. c. fi.
17 ¶ Quid āt de abbate? Dic ꝙ ſine cōſenſu epi
vel ſupioris votū ꝑegrinatōis diuturne emit
tere nō pōt. xviij. q. ij. abbas.
18 ¶ An āt p̄lati regulares poſſint emittē votū
ꝓ ſuccurſu terre ſancte ſine lnia ſui ſupioris?
Panor. i. c. fi. ex̄ eo. dicit. ꝙ qñ fit paſſagium
generale ex diſpōe pōtificis: ꝙ tūc dari videt
lnia p̄latis eūdi ꝓ ſuccurſu terre ſancte: ſꝫ hoc
ceſſante nō putat ꝙ p̄latus maxime regularis
poſſit ſe ad hoc obligare ſine ꝯſenſu ſupioris
quia epiſcopus hoc facere nō pōt. vt ꝓbatur
i. c. magne. extra. c. In religioſis vero ſimpli
cib⁹ putat ēt hoc ñ licere ſine licētia ſupioris:
q: nullā volūtatē hñt: ⁊ i papā ñ pōt religio/
ſus ꝓmoueri ſine lnia abbatis. vt nōt gl. i. c.
q̄ꝫ ſit. xviij. q. ij. Et dicit ibi gl. ꝙ ſi mōach⁹ fa
ct⁹ ē papa iuito abbate: ⁊ ipemet ꝯpellet ſe re
dire: q: cū teneat̄ d̄ alijs iuſticiā facē: m̄ltoſor
ti⁹ d̄ ſeipo. hec gl. Quidā tñ hoc ñ approbāt:
q: electio ⁊ ꝯfirmatio i papā abſoluit mona/
chū a iugo mōaſtice ꝓfeſſiōis. xviij. q. j. c. j.
Cū ergo elect⁹ i papā: i ipſa electōe ꝯfirma/
tionē recipiat: pꝫ ꝙ redire nō dꝫ. Ex p̄dictꝫ tñ
hēs: ꝙ nō eodē vinculo ſtringit̄ abbas ſuo ſu
periori: ſicut mōachus ſuo abbati. Inſert etiā
Panor. ꝙ ociuꝫ mōachale nō ē añſerēdū vti
litatibus eccl'aſticis. ꝓ hoc. c. licet. de regula:
vbi pꝫ ꝙ ſollicitudo: labor ⁊ doctrina p̄ferū
tur ſilētio: ꝯtemplatōi ⁊ quieti: q: vtilitas publi
ca p̄ferēda ē priuate. Et hoc verū ſm Hoſti.
qñ priuata icluditur ſub publica. alias ſecus.
⁊ hoc intelligitur qñ perſona priuata habuit
electōnem: ſed ſupior debet p̄ferre publicam:
licet priuata nō includatur ſub publica. vt i. c.
bone. el primo. de po. prela.

V

Otum. iij.

De voto ꝯiugū. An uxor
poſſit vouere? dictū eſt. s. in p̄cedēti. c. §. xiij.
1 ¶ Vtrū alter cōiugū poſſit vouere ꝙ ñ petet
d̄bitum? R. cōiter ſm doc. ꝙ ſic. de hoc vide
s. Impedimētū. xi. Si tñ qs vouēt ꝙ nunq̄ꝫ
reddēt d̄bitū ſi vxorē eū ꝯtigeret ducē: ñ tenet̄
illud votū ſuare ſꝫ glo. in. c. ſi qs votū. xxvij.
q. i. De hoc vide. s. Impedimētū. iiij. §. viij.
¶ Vtrum coniunx ſi det licentiam ꝯiugi vt 2
voueat caſtitatem poſſit dictam licētiaꝫ reuo
care? R. ſm tho. in. iiij. ꝙ ſi expreſſe conſenſit
⁊ dedit lniam: nō pōt votū a cōiuge emiſſuꝫ
reuocare. xxxiij. q. v. §. fi. Pe. tamen addit ꝙ
aut dedit in facie eccl'e ⁊ quaſi in iudicio: ⁊ tūc
nō pōt reuocare. Aut in priuato: ⁊ tunc ante
vſum lnie reuocare pōt: ſed nō poſtea. Si au
tē diſſil'at ad tēpus vxoris votū: ⁊ poſtea ha
bita deliberatione reuocat: mulier nō tenetur
implere. Addit etiā Inn. ꝙ ꝯiunx q dat lniaꝫ
vouēdi: ſi ipſe nō voueat: nō ipeditur exigere
debitū. ar. extra de ꝯuer. cōiu. c. j. Idē Ber.
⁊ Hoſt. Alia vero vxoris uota in quib⁹ re/
quiritur ꝯſenſus viri: uir ēt poſtq̄ꝫ ꝯſenſit re/
uocare pōt: ſꝫ tñ peccat reuocando qd̄ ꝯſenſit
xxxiij. q. v. c. manifeſtū. Hoc itellige ſi ſine cā
reuocat. Nec tñ adhuc credēdum ē illum pec
care mortal'r: ēt ſi ſine cā reuocaret. uxor tñ vi
ro qualitercūqꝫ obedire debꝫ. Et de hoc Pa
nor. i. c. cariſſim⁹. de ꝯuer. ꝯiu. facit regulam.
ꝙ nullū votū abſtinētie p̄t vxor emittere ſine
ꝯſenſu mariti. ⁊ ꝙ maritus pōt reuocare: licꝫ
prius cōſenſerit. Non ſic autē econtra. Et de
hoc videtur tex. i. d. c. manifeſtū. ⁊. c. noluit.
xxxiij. q. v. Et plus dicit Panor. ibi ꝙ ñ ob/
ſtante ꝙ maritus cōſenſerit voto continentie
uxoris: tamē adhuc poterit illud reuocare: q:
cum iura diuina ⁊ humana dent marito ple/
nam facultatē in voto abſtinētie: ⁊ continere
ē uotuꝫ abſtinētie. ut in. c. ſi tu abſtines. xxvij.
q. ij. abſqꝫ dubio videt ꝙ votū ꝯtinentie etiā
poſſit reuocare: tñ maritus peccat reuocando
id i qd̄ ſemel ꝯſēſit. hec Panor. Cōiter tamē
tenetur oppoſitū. ⁊ hoc tutius. Opinio tamē
Panor. poſſet tolerari anteq̄ꝫ uxor emiſiſſet
uotū ꝯtinētie. ꝙ tūc lꝫ uir ei lniaꝫ dederit uo/
uēdi ꝯtinētiā: ſiue publice: ſiue in priuato: uir
poterit reuocare. ſec⁹ ſi iaꝫ emiſiſſet uotū ⁊c.
¶ Quid aūt ſi duo aſtricti uoto ſimplici cō/ 3
trahūt matrimoniū: an teneat? Dic ꝙ ſic: licet
neuter coꝝ exigē uel reddere debeat. ⁊ hoc ſi/
ue huiuſmodi uota emiſſa fuerit añ ꝯtū ma/
trimoniū uel poſt. ⁊ plus dicit Inn. ut recitat
Panor. i. d. c. cariſſim⁹. ꝙ ſi iſti ꝯiuges poſt
mutuū uotū continētie ſe carnal'r cōmiſceāt:
ꝓles inde genita nō ē legitīa: q: nō ſm legeꝫ

ſunt ꝯiuncti. Non eñ ē amplius īter eos ma
trimoniū quo ad exercitiū carnis. Et idez nōt
gl. in. c. miniſtri. lxxxij. di. Idez dic ⁊ fortius ſi
uxor uouit continētiā marito intrante religio
nē: uel ꝓmoto ad ſacros ordies. Nā ſi de no
uo ꝯiūgātur ſoboles ē illegitima. De hoc vi
de. ſ. Illegitim⁹. iiij. §. x.
4 ¶ Quid ſi ambo ꝯiuges ī domo voueāt cō
tinētiam ⁊ alter vult frāgere: R. ſm Rai. Si
ambo pari cōſenſu emiſerūt uotū: tūc etiam ſi
maritus velit penitere ⁊ uotū frangere: ipa in
ſtanter dz perſeuerare ī uoto qd̓ fecit. xxxiij. q.
v. qd̓ deo. Concor. Ho. addēs ꝙ ꝓp huiuſ
modi votū vtriuſqz: nō pōt unus ſine licen
tia alterius religionē ītrare.
5 ¶ Utrū vir timēs d̓ incōtinētia vxoris poſſit
facere votū vltramarinū: R. ſm Tho. ī quolz
ca que ſūt neceſſitatis ñ ſūt pretermittēda ꝓp
ea que ſūt ꝓprie volūtatis. ex neceſſitate autē
viro iminet: vt gerat curā vxoꝛꝫ: qꝛ caput mu
lieris vir ē: ſꝫ ꝙ accipiat crucē ad trāſferēduz
ſe vltra mare ſubiacet ꝓprie volūtati. vnde ſi
vxor ſit talis que ſequi nō poſſit: ⁊ de eius in
continētia timeatur: nō ē conſulēdum ei ꝙ ac
cipiat crucē ⁊ dimittat vxorē. Secus autez ſi
vxor volūtarie ꝯtinere ꝓponat: vel ſi uelit ⁊
poſſit ſeq̄ uiruz. Uxor quoqz inuito viro pōt
votū hieroſolomitanū emittē ſꝫ Ho. ⁊ Pa
nor. i. c. ex multa. eō. eo. ſꝫ nō dz exeq̄ ſine lnia
mariti: ſi ē iuuenis ⁊ ſuſpecta de incōtinētia:
ſꝫ ſi mulier ē ſenex ⁊ potēs ad ducēdū ſecum
bellatores: tūc tenetur exequi uotū: tñ ſi ñ poſ
ſet ducere bellatores: uotū cēt oio redimēdū.
vt in. d. c. ex multa. Idē ſi vir ꝯtinere nō poſ
ſet in abſentia vxoris. Nā tūc ꝑ rōem. ſ. po
ſitā ꝑ Tho. cēt oino redimēduz.

v Votū. iiij. ſcꝫ ꝯiugum circa religionē.

i ¶ Utrū alter ꝯiugum poſſit ſe voto
obligare ſeu igredi religiōez ſine altero: Ui
de. ſ. Impedimētum. j. §. j. ⁊ Impedimentū
xi. primo R̄nſo.
2 ¶ Sz nūq̄d alter ꝯiugū añ carnalē copulam
poſſit trāſire ad heremū vel recluſoriū uł vo
uere ī domo ꝑpetuā ꝯtinētiā: R. ſm Guil. ñ
pōt niſi obliget ſe ad regularē obſeruātiam ⁊
ad tria ſubſtātialia. Et ꝑ hoc dicit Panor. in
c. ex pte. el. ij. de ꝯuer. ꝯiu. ꝙ mulier ſponſa ſi
vult effici mātellata nō pōt ēt ſi talis modus
viuēdi ſit approbat⁹ a romano pōtifice.
¶ Pone ꝙ vxor fecit votū ꝯtinētie ad tp̄s: ⁊ 3
iterū marit⁹ fecit ſe religioſum: R. ſm Guil.
dz iduci ad itrañ. mōaſteriū. Aut ſi ñ ē ſuſpe
cta ꝙ voueat ꝯtinētiā. Si ad hoc iduci ñ pōt
potit reuocare maritū: niſi ipa ñ ignara iuris
tacuerit qñ marit⁹ religionē itrauit: qꝛ tūc ſm
quoſdā tenet religionē itrare: vel ꝯtinētiā vo
uere ñ exñs ſuſpecta. Idē Guil. ⁊ Ugo.
¶ Quid ſi añ carnalē copulam ꝯiunx dicit ſe 4
velle itrare religionē ⁊ ꝓcraſtinando differt:
R. ſm Guil. Eps dz tp̄s ſtatuere. j. qd̓ igre
diat: quo elapſo ſi nō fuerit igreſſus cogat ꝑ
excōicationē ſatiſfacere ꝯiugi.
¶ Quid ſi termio elapſo igrediat mōaſteriū: 5
R. ſm Rai. nihilomin⁹ ſi igreſſus fuerit ante
carnalē copulā valebit. ar. eō. de cōuer. ꝯiu. ex
publico. Et ſic dicit Ho. ꝯiūx relict⁹ ī ſeculo
expectabit nubē ꝑ ānū. qd̓ ius ꝯcedit ei: ⁊ pri
uar⁹ hui⁹ tp̄is ꝯmodū auferre nō pōt.
¶ Quid ſi ābo ꝯiuges intrāt religionē ⁊ al 6
terū vel ambos peniteat ⁊ velint exire añ ꝓfeſ
ſionē: R. ſm doc. niſi obſtet eis aliud q̄z votū
probatōis: ſicut ē votum continentie perpe
tue: tales ſalua conſciētia redire poſſūt ad pri
ores amplexus.
¶ Quid ſi alter cōiugū itrat religionē ſine li 7
cētia alteri⁹: ⁊ alter repetit: R. ſm Rai. tenet
redire ad cōiugē: niſi in duob⁹ cāib⁹. Unus
ē: ſi illa que repetit fornicata fuerit ⁊ iſte caſte
vixit: ita ꝙ nullā habeat exceptionē ꝯtra illū:
Alius ē: ſi forte inter eos fuiſſet lata ſnia di
uortij ad ſepationē thori. extra d diuor. c. ſigni
ficaſti. Uir āt ſic vxori redditus: tenebit vxo
ri reddere debitū: ſed nō poterit exigere pro
pter votū emiſſuz. extra de ꝯuer. cōiu. quidā.
⁊. c. placet. Quādo autē vnus cōiugum trā
ſit ad religionē ꝓpter fornicationē alterius:
ille q̄ remāſit in ſeculo poterit poſt mortē itrā
tis ꝯtrahere: qꝛ nihil vouit.
¶ An āt vir ꝓp fornicationē vxoris publicā 8
poſſit ꝓmoueri ad ſacros ordies ſicut pt̄ itra
re religiōez: Dic ꝙ ſic: qꝛ amiſit ius qd̓ hēbat
in viro. d. c. ſignificaſti. ſm Bar.
¶ Quid ſi morit uxor que traxerat virum de 9
monaſterio: qꝛ ſine lnia eius intrauerat: R. ſꝫ
Panor. in. d. c. quidā. ꝙ ſi vxor dedit licētiaz
marito vt itraret religionē: tunc tenet ingreſ
ſus. vt nōt glo. in. c. vxoratus. de cōuer. ꝯiu.
⁊ ſic loquitur. c. ex parte abbatis. eo. ti. Si ve
ro vxor nō contradixit: ſed diſſiḿauit: nec ma

ritū reuocauit: poſt mortē uxoris nō pōt ma
rit⁹ redire ad ſeculū. Si āt vxor ꝯdixit ⁊ mari
tū reuocauit: ſic ñ tenet̄ ampli⁹ igredi religio
nē: q2 ſoluta fuit obligatio: ſiq̄ erat ex ꝑte ſua
cum monaſterio.
10 ¶ Quid ſi vxor vi vl' metu coacta dedit viro
lniaꝫ itrandi? R. ſm Po. ſi fuit vis vl' metus
qui caderet i ꝯſtātē virū: nihil ei nocet. xxxiij.
q. v. notificaſti. niſi forte ꝑ tp̄s ip̄a ratificet. ex̄
ꝗ cle. vl' vo. iſinuāte. Jdeꝫ ſi iteruenīſſꝫ dolus
ſm Guil. Hoſ. ⁊ Po.
11 ¶ Quid ſi vxor ſine cuius lnia vir intrauerat
religiōeꝫ vl't ingredi: ⁊ marit⁹ ꝯdicit? R. ſm
Ray. ſi vir iā eductus eſt ð monaſterio ⁊ re-
ſtitut⁹ vxori: ñ pōt vxor illo iuito igredi. xxxiij.
q. v. qð deo. Si āt vir nō eſt eductus: tūc ſm
Inno. ml'r ſi i ingreſſu viri ꝯtinentiā vouerit
pōt igredi mōaſteriū. xxvij. q. ij. agatoſa. Si
ṽo nō vouit: ñ pōt iuito viro igredi ⁊ igreſſa
pt̄ educi. ar. i. d. c. qð deo. ſꝫ nō poteſt debituꝫ
exigē. extra ð ꝯuer. ꝯiu. c. i.
12 ¶ Quid ſi ābo ꝯiuges fornicati ſūt. nūquid
pt̄ alt' altero iuito religiōꝫ itrare? R. ſꝫ panor.
in. d. c. ſignificaſti. ꝙ nō. Et ſi intrauerit reuo
cabit̄. ⁊ ſic adulteria ꝯiugū paria ꝯpenſatōne
tollunt̄: lꝫ differant i qualitate: vt q2 adulteriū
vnius ē nōriū: reliquuꝫ vero occultū.
13 ¶ Quid ſi vterqꝫ nō petita lnia ab altero re-
ligionē itrauit? R. ſꝫ Guil. nō poterūt ſe in-
uiceꝫ repetere: q2 neuter pōt dicere ſe ab altero
ſpoliatū: ſed vterqꝫ intrando videt̄ renūciaſſe
iuri qð habebat: ⁊ iuri exigendi debitū. iō uo
tū utriuſqꝫ tenuit: ⁊ quo ad debitū exigenduꝫ
⁊ quo ad reddēdū. ſ. vt nō poſſit exigere: nec
teneatur reddere.
14 ¶ Quid ſi uterqꝫ credēs alterū mortuū itrat
monaſteriū: nūquid ꝯꝑta ueritate pōt alter al
terū repetere? R. ſm Jnn. ſiue ignorantes: ſi-
ue ſciētes alterū viuere: ingreſſi ſūt monaſte-
riū: amboꝝ uotuꝫ ratificatū vr̄ ꝑ ꝓfeſſionem
uolūtariā: ſi ſecuta ē. ſecus aūt ſi nō ſit ſecuta
ꝓfeſſio expreſſa uel tacita: q2 tūc non ſuccedit
obligatio: ⁊ ita pōt itelligi dictum Guil. qui
uidet̄ ꝯtradicere.

v Vtrū. V. quo ad cōmutatio-
nes ſeu diſpēſatiōes.
1 Vtrū in uotis poſſit diſpenſari uel
cōmutari? R. uotū ꝯtinētie nō cōmutatur cō
muniter per ep̄os: q2 vix uel nūq̄ꝫ poſſet ali-
quid melius inueniri in qð fieret cōmutatio ec

cleſiaſtici. xxvj. Per' papā autē ex cā bene po
teſt fieri talis diſpēſatio etiā ſuꝑ uoto ſolēni. ð
hoc uide. ſ. Papa. §. iiij.
¶ Quis aūt poſſit in uotis diſpēſare? Dic ſꝫ 2
Jnn. ꝙ ep̄i ⁊ ſuꝑiores poſſint diſpenſare i uo
tis: nō aūt p̄lati inferiores. pro hoc. c. i. ex̄ co-
iuncta ſuꝑſcriptōe. Poſt. dicit ꝙ. d. c. i. ñ ꝓ-
bat dictū Jnn. ſꝫ potius ꝯtriū: q2 licꝫ loquatur
ep̄o: nō tñ dixit hoc pēdere ab arbitrio ſuo: ſꝫ
ab eius ꝗ p̄ſidet. Fatet̄ tñ ꝙ dictuꝫ Jnn. in ſe
eſt uerꝫ. ⁊ ſeruat̄ de ꝯſuetudine. Et panor. i. d.
c. i. dicit ꝙ vbicūqꝫ iferior p̄latus haberet ð iu
re ſp̄ali ius ep̄ale i ꝑſonis: tūc poſſet diſpenſa
re in voto ſicut ep̄s: q2 talis pōt exercere iura
ep̄alia: ⁊ tunc lr̄a illa ſtabit ꝓprie vt quilibet
p̄ſidens hn̄s iuriſditōem ep̄aleꝫ poſſit diſpen
ſare in voto. Excipiūtur tñ quidā caſus. ſ. uo
tū caſtitatis. Jtē uotū religionis. Jtē tria uo-
ta ꝑegrinatōis. ſ. hieroſolomitani. ad ſanctuꝫ
Jac. ⁊ ad limina ap̄loꝝ. i. romaꝫ. licet aliud
uoluerit Panor. iuncta glo. in. c. ex multa. ex̄
eo. de uoto vltramarino qñ fuit emiſſum pro
deuotōe. Jdem ð voto. S. Jac. i ꝯpoſtella.
Jtē nō ꝙ ep̄s ñ diſpēſat i uoto ꝓprio. nā ñ dꝫ
ꝗs auctorizare i ſcō ſuo: vt i cle. i. ð re. ec. ñ ali.
¶ Vtrū p̄lati ꝓ libito ſue uoluntatis poſſint 3
in voto diſpenſare? R. Panor. ð mēte doc. in
c. nō eſt. ex̄ eo. ꝙ ſine cā diſpenſare nō poſſūt
⁊ de hoc eſt glo. ſingularis ibi que dicit ꝙ nō
eſt ſecurus quo ad deum: cum quo papa di-
ſpenſat: niſi ſubſit cā diſpenſandi. Et hoc di-
ctum glo. pōt extendi vbicūqꝫ papa diſpen-
ſat ꝯtra ius diuinuꝫ ſine cauſa. Et rō eſt vltra
glo. ſm Panor. q2 papa tenet̄ defendere ius
diuinuꝫ vſqꝫ ad animaꝫ ⁊ ſanguinē. xxv. q. i.
ſunt quidam. Et ideꝫ dicenduꝫ in abſolutione
a iuramēto eadē rōne. vnde nō valet abſolu-
tio a iuramento ſine cā.
¶ Quid aūt de his que ſunt de iure poſitiuo? 4
nūquid diſpenſatus per papam ſine cā ſit tu-
tus? Panor. vbi. ſ. refert Pe. dicere ꝙ ſic.
Et ideo concludit ꝙ ſi papa diſpenſat cū ali-
quo ſuper pluralitate beneficioruꝫ ſine cauſa:
diſpenſatus licite retinet. Jdem tenet Jnno.
in. c. cum ad monaſteriuꝫ. de ſta. mona. Sed
Panor. dicit illud dictuꝫ nunq̄ꝫ approbaſſe.
Et ꝯtrarium ſentit Jo. an. poſt beatuꝫ Tho.
in. c. de multa. de preben. Et maxime nō ꝓ-
cedit illud dictum circa pluralitatem beneſi-
ciorum: cum omnia bona eccleſiaruꝫ ſint deī

vt in. c. cū ex eo. de elec. li. vj. Et dei ſubſtan/
tia ordiata ad certos uſus ad paupeꝝ ⁊ ſil'iu3
nō d3 conuerti ad utilitatem priuatam ſine cā.
Jtē ius poſitiuū ē fundatum ſuper rōne. di. j.
ↄſuetudo. ergo papa cum debeat eſſe bonus
pſa. nō d3 relaxare ius rōis ſine cā. Fatēdū
tñ ꝙ ſi facit t3 diſpenſatio quo ad nos.

5 ¶ An aūt prelati poſſint total'r a uoto abſol/
uere: Dic ſm panor. in. c. propoſuit. de ↄceſ.
pre. ꝙ papa ex cā pōt totaliter a uoto abſoluē
⁊ ēt a iuramento ⁊ liberare queadmodum pt
ipſe deus: q2 veriſil'e ē ꝙ deus dederit ptātē3
ſuam inter hoīes vicario ſuo. Al's non fuiſſ3
bonus paterfa. ſi dimiſiſſet gregem ſuu3 ſine
paſtore qui ex cā poſſet oibus ↄſulere. Epus
aūt nō liberat ex toto a voto: ſ3 ↄmutat in cā3
magis acceptā. vt in. c. j. eꝫ eo. De hoc vide
ſ. Papa. §. j.

6 ¶ Sed queritur nūgd ſine cā poſſint huiuſ/
modi vota redimi vel ↄmutari: R. ſ3 panor.
in. d. c. j. ꝙ uota que a pricipio fuerūt uolūta/
ria: pñt redimi ⁊ ↄmutari cā exñte in uouēte:
dūmō ↄmutentur: uel ꝑ redēptiōe dek aliqd
magis utile ⁊ deo magis acceptū ſm Jnn. ⁊
hoc ꝓbak p. c. ex multa. eꝫ eo. ubi tex. alterna
tiue loqtur dicēs. ſi neceſſitas exigit uel utili/
tas ſuadeat. Sufficit ergo alteru3 illoꝝ. Et ex
illo tex. infert panor. ꝙ tunc ↄmutatio d3 eſſe
vtilior qñ utilitas ſuggerit ↄmutatōne3 voti.
Nā ut p3 ex illo tex. ſufficit neceſſitas vel utili
tas. ergo i caſu neceſſitatis non reqrit melior
utilitas: vtputa ſi cā ē in vouēte: q2 debilis ad
pegrinandū: uel ieiunādu3: tunc ſatis ē ꝙ fiat
ↄmutatio in ſil'em cā3 l3 illa nō ſit magis deo
accepta. ſecus qñ ſola uolūtas uotū redimēdi
uel ↄmutādi ſubeſt. Nota tñ ꝙ a uoto pt qs
dupliciter liberari. Primo mō p redēptōe3:
puta ſi vult facere elemoſinā: vel edificare ho
ſpitale: ſeu maritare domicellas. Scdo p cō/
mutationem in aliud: ut ſi vouit ire ad ſepul/
chꝝ: ⁊ petit vt fiat ↄmutatio vt bis teneak vi/
ſitare romā ⁊ huiuſmōi. Jn huiuſmōi aūt cō
mutatōe vel redēptōe ñ pōt dari certa regula
ſ3 totū dependet ab arbitrio ſupioris: q hēbit
ↄſideratioē ad facultates vouētis: ⁊ expēſas
quas facturus erat ſi votū ipleſſet: ⁊ ad labo/
res ⁊ ſil'ia: puta expēſas quas feciſſet in eūdo:
ſtādo ⁊ redeūdo ſiml' cū labore. ſ3 ad locū pe
regrinatōis mittere h3 oblatōem quā ibi erat
factur⁹. Hoc itellige ſi tal' oblatio ꝓceſſit ex
ꝓmiſſiōe. ſecus ſi ex dūotōe. Et hoc vl't Ar
chi. f. in ſū. di. ꝙ cū quis vouit dare certā ele/
moſinā: vel facere aliqd ornamentū eccl'e: vel
certā offerre ⁊ huiuſmōi. Et ſi dterminat pſo
na3 uel locū cui faciat illud: nō pōt mutare ꝑ/
pria auctoritate ēt ſi pſona ſit mala: vel eccl'ia
male officiata: vel nō indigēs tali ornamēto.
q2 qd ſemel placuit ⁊c. Nec eps d3 diſpenſare
in tali permutatiōe: niſi ſit cā vrgens: puta q2
eccleſia ē deſtructa ⁊ huiuſmodi. Et ratio ē q2
illi ē ius acquiſitū ia3 ex ꝓmiſſiōe qd illi auſer
ri non pōt. Hoc etiā iure ꝓbatur i. c. ex pte.
de cenſi. vbi voués ↄpelli pōt ad exequēdum
votū. Addit ēt Archi. f. ꝙ ille q vouerat ire
ad aliquā eccleſiā non pōt ꝓpria auctoritate
mittere aliū: niſi oino nō poſſ3. Sil'r ſiquis fe
cit votū abſtinētie ⁊ huiuſmōi. ⁊ dubitat vtꝝ
poſſit iplere vel ne: ⁊ ſine diſpēſatione vel cō
mutatōne ſupioris: cū poſſet de facili hēre re/
curſu3 ad eū vel ad cōfeſſorē ſuū ꝓ ↄſilio: frā
git: mortale videk. hec ille.

¶ Pone ꝙ quidā hñs aliena icerta vouit ea 7
in ſubſidiū terre ſancte: nūquid tale votu3 pōt
p epm ↄmutari: R. ſ3 Guil. nō credo ꝙ ſine
lnia pape poſſit ea i alienos vſus ↄuertere: ēt
ſi igrediatur religionē.

¶ Vtrum votū de feſtādo in ſabbato ſemper 8
ſit mutādum: R. Guil. dicit mutari pōt: ſed
non ē neceſſe ꝙ mutek q2 licitum ē: niſi perſo/
na ſuſpecta eēt ꝙ vellet iudaizare. Aliquibus
tamē nō irrōabiliter videtur mutādū. Nam
ſabbatū ſolēnizare prohibemur niſi aliqd fe/
ſtum in eo occurrat: ne iudaizare videamur.
d ↄſe. di. iij. c. j. ⁊. c. pueniẗ. Jtē q2 vtplurimū
hoc fit ob aliquā ſuperſtitioſa3 obſeruantiam
que oino ꝓhibetur. Sciendum tñ ꝙ a tranſ/
greſſione votoꝝ pōt de iure cōmuni ⁊ ↄſue/
tudine ↄfeſſor abſoluere: q2 nō ē de caſib⁹ re/
ſeruatis. Secus quo ad cōmutationē vel di/
ſpenſationē. vt dictum ē.

Votum. vj.

v Otum. vj. qd ſoluitur p igreſſu3 religio
nis. Et gnāl'r qdē oē votū: ſiue terre
ſancte: ſiue aliud ↄmutari pōt i votū religiōis
⁊ ſine arbitrio ſupioris: quia illud idubitāter
meli⁹ ē. extra co. ſcripture. Dicit tñ Ri. i. iiij.
di. xxviij. ꝙ ſi aliqs rex vel ipator voueret ꝙ
vſq3 ad triēniū vel ſeptēniū militabit i terra ſā
cta: ⁊ tenebit ſecū duo vl' tria milia militū. vl'
vnus ali⁹ dux vel comes exiſtens dux totius

exercit⁹ cruce ſignatoꝝ: ⁊ ꝺ cui⁹ abñtia ꝺſo/
laref exercit⁹ vellet religionē itrare. i hoc caſu
vr̄ ſūmus pōtifex ꝯſulēdus. Certū tñ ē ꝙ ꝑ/
ſona mediocris abſolueref ꝑ religiōis igreſ/
ſum ⁊ per ꝓfeſſionē in ea.
1 ¶ Sed qd ſiqs vouit magnā quātitatē pecu
nie i ſubſidiū terre ſancte: nūqd liberat⁹ ē ꝑ in
greſſuȝ religiōis? ℞. ſm Guil. q̄zuis ſi uouit
ire liberat⁹ ſit a labore eūdi vel aliū mittēdi: ñ
tñ liberat⁹ ē quo ad pecuniā quā vouit: nec pt
tale votū ꝑ aliū q̄ȝ ꝑ papā ſolui vel ꝯmutari.
2 ¶ Quid ſiqs ꝓ patre vel mr̄e ſuſcepit votuȝ
iplēdū: nūqd liberat⁹ ē ꝑ igreſſū religiōis? ℞.
ſȝ Tho. i quol;: exquo igreſſus ſufficit pro ſe:
ſufficit ⁊ ꝓ pr̄e ⁊ matre ſua: ēt quāuis i igreſ
ſu de hoc nihil intēderit.
3 ¶ Quid ſiqs vouit magnam elemoſinā dare
pauꝑib⁹ in gnāli: vel ēt in ſpāli: aut ꝙ ꝯſtrue
ret mōaſteriū: nūqd liberaf ꝑ igreſſū rl'ionis?
℞. ſȝ Guil. Si ex tali ꝓmiſſiōe vel voto ac/
qſita eēt actio alicui uel aliqb⁹: qꝛ forte dona/
uit uel ꝓmiſit eis: ñ liberaf ꝑ igreſſuȝ religio
nis: niſi de ꝯſenſu illoꝝ. Sec⁹ ē ſi nulla ē acqſi
ta actio: qꝛ nulli donauit nec ꝓmiſit: nec ſe ali/
quib⁹ obligauit: ſȝ tm̄ deo: qꝛ tūc liberaf per i
greſſū: dūtñ fiat auctoritate epi. De hoc tñ dic
vt dictū ē. ſ. in. c. p̄cedēti. ſm Arc. ſ.
4 ¶ Quid āt de eo cui ꝑ ꝯfeſſorē ipoſita ē pnia
eūdi ad terrā ſanctā: nūquid ep̄s poterit diſpē
ſare? ℞. Panor. i. c. ꝙ ſuꝑ his. ex̄ eo. de mēte
Jo. an. ꝙ aut talis pnia fuit iniūcta ꝓ ſubſi/
dio ire ſcē. ⁊ ſol⁹ papa ꝯmutat. Aut ñ ꝓ ſub
ſidio: ſȝ ꝓ labore itinerādi. ⁊ tūc aut ipſe emi
ſit votū: ⁊ ſolus papa diſpēſat. Aut ſolum aſ
ſumpſit ſignū peregrinatōnis: ⁊ pōt inferior
diſpenſare. Adde tñ predictis qꝺ nōt Lu. ro.
in ſuis ſingularibus. ꝙ ſi papa iponit penitē/
tiam alicui trāſmutādo votum: ꝙ ep̄s pōt il/
lam penitētiā ꝯmutare ⁊ alterare. ⁊ de hoc ē
gl. ſingularis in. c. tꝑa penitudis. xxvj. q. vij.
Et ſm eundē Ludo. ē tex. in. l. ſiqs libellos.
C. de appel. Et de illa glo. dicit Ludo. ꝙ lu/
cratus ē duo birreta.

V Sura. j. quid ſit? ℞. eſt lucrū
ex mutuo: pacto de
bitum vel exactū.
1 ¶ Utrū ſola ſpes vel intētio lucri faciat vſu/
ram? ℞. ſm doc. in. c. ꝯſuluit. extra eo. ꝙ ſic. ꝑ
tex. illum. Qꝺ itelligūt doc. qñ principal'r cā
mutuādi ponitur in expectatōe lucri: al's non
mutuatur⁹ ⁊ hac intētōe ducif: ⁊ tūc ē vſura.
Si āt pricipal'r mouef ex caritate ad mutuā/
dū ꝓprio: ⁊ tñ ſcꝺario itēdit ꝙ ille ei aliqd retri
buet: nō ē vicioſū lȝ minuat meritū. ar. lxxvij.
di. i ſingulis. lix. di. ſi officia. qꝛ cū qs liberal'r
mutuat: ſcire dȝ debitorē ſibi nāl'r eē ad anti/
dota obligatū. extra ꝺ teſta. cū i officijs. nec te
netur reſtituere id qꝺ hoc cāu gratis accepit a
debitore ſm cōiter doc. i. ꝺ. c. ꝯſuluit.
¶ Utrꝝ vſurarius mētalis teneaf ad reſtōem 2
illi⁹ ꝙ ei datur liberal'r ab eo qui mutuū acce/
pit? ℞. ſm Ri. in. iiij. di. xv. ꝙ aut talis uſura
rius ſignis vel circūlocutōibus precedētibus
vel ſequentib⁹ iſinuat mutuū accipiēti ꝙ vl't
vltra ſortē: ⁊ ꝑꝑ hoc ille dat: ⁊ tūc tenetur qꝺ
accepit vltra ſortē. i. capitale: qꝛ non refert qd
ex equipollētib⁹ fiat. Aut nullū predictorum
euenit: ſed ille dedit liberal'r credens ſe nō te/
neri: nec illū velle aliqd ultra ſortē: ⁊ tūc dico
ꝙ nō tenef reſtituē. Et ꝓ hoc facit qꝛ in ꝯce/
dendo magis attēdenda ē uolūtas ꝯcedentis
q̄ȝ accipiētis. vt inſti. de ob. que ex delic. naſ.
§. placuit. vbi dr̄ ꝙ ſiquis rem ſibi cōmodatā
credit iuito dn̄o ſe ꝯ̄ctare: ⁊ dn̄o volēte id fiat
ñ ꝯmittitur furtū. Ecce ꝙ lȝ uolūtas accipiē/
tis ſit vicioſa: tñ viciū tollitur per volūtatem
dn̄i rei. Jtē reſtō non ſit niſi dānum paſſo. ex
tra de re. iur. regula pccm̄. in. vj. Sȝ talis ñ ē
paſſus aliqꝺ dānum: cū ex mera volūtate de/
derit: igitur qꝛ vicium ē in ſola voluntate: ad
purgationē ſufficit ꝯtritio. extra de ſy. c. ſi. Et
hoc tenet Gir. de ſe. ⁊ Sco. in. iiij. di. xv. ⁊
multi alij doc. moderni. Et ſm tenētes hanc
opi. nō ob. l. ſi ego. ff. ſi cer. pe. vbi dr̄ ꝙ ſi vo
lui tibi rem donare: ⁊ tu credebas tibi eā mu/
tuo dari: nō efficitur tua añ conſumptionē: qꝛ
hic intētio recipiētis ⁊ concedētis diſcordant:
ſed in caſu noſtro concordāt. Jtē nō ob. c. cō
ſuluit. extra eo. qꝛ loqtur qñ ꝯtra liberā volū
tatē ꝺbitoris ꝯmittif vſura: ⁊ iō ibi daf reſtō.
Panor. tñ i. ꝺ. c. ꝯſuluit. poſt Ho. ⁊ Inno.
ꝯcludit ꝙ adept⁹ lucꝝ ex mutuo cū intentiōe
deprauata teneatur reſtituē i foro aie: nec ſuffi/
cit ſolū agere pniam: lȝ aliud ſit i ſimonia mē
tali. Infert ēt Panor. aliꝺ ſingulare. ꝙ libe/
ra donatio creditoris fcā occaſiōe mutui: nō
ꝓdeſt ipſi vſurario hn̄ti intētionē deprauatā:
vt qꝛ al's nō fuiſſet mutuatur⁹ niſi ſꝑaſſet ali/
quid inde cōſequi. Et ſingul'r ſm Panor. fa
cit. ꝺ. c. ꝯſuluit. ꝙ remiſſio vſurarū ēt liberal'r

facta ab eo qui ſoluit: nō ꝓdeſt ipſi vſurario
habēti mentē corruptā ⁊ propoſitū nō reſti/
tuendi: remiſſiōe non facta. qḋ ē ꝯtra gl. in re
gula pcc̄ꝫ. ḋ reg. iur. li. vi. hec Panor. Vtra
qꝫ opinio ē ꝓbabilis: ⁊ quelibet hꝫ ꝓ ſe doc.
ſolēnes. Tñ ſuſtinēdo diffinitionē. ſ. poſitam
vſure: alia opi. vr̄ ꝓbabilior: q̄r al'r dicēdo nō
ſaluaret̄ diffinitio vſure ſupra poſita: qua dici
tur ꝙ uſura ē lucꝝ ex mutuo: pacto debitum
vel exactū. ſed in caſu noſtro non ē pactio nec
exactio: ⁊ per ꝯñs ibi non ē uſura ad reſtitu/
tionē obligās: quāuis ibi ſit uſura mētalis ad
penam peccati obligās.
3 ¶Quid āt de illo qui mutuat liberal'r ſine in
tentōe aliqd recipiēdi. An teneatur reſtituere
qḋ ei datur vltra ſortē a ḋbitore: qui iḋ dat: q̄r
credebat eū ſic velle: uel ut mutuū plus tenēr:
uel ut al's libētius mutuaret ⁊ huiuſmodi? R/.
ſꝫ Guil. ſi ꝓbabil'r credit ꝙ ex ſola dilectōe
gratis ei dat: nō tenet̄. Si uero credit uel pro
babil'r eſtimet ꝙ ꝓpter mutuū acceptū uel ul
terius retinēdū ⁊ huiuſmōi ḋderit: tenetur. ſ.
inquātū ē factus locupletior: uel ḋ extātibus.
de ꝯſumptis uero bona ſide nō tenetur. ff. de
peti. here. l. utrū. In bona āt fide nō ē qñ cre/
dit uel probabil'r dubitat ꝙ nō ꝓpter meraꝫ
dilectionē: ſꝫ pp ocās cās ei dederit ſm eūdeꝫ
Guil. Fac tñ regulā ſm ſūmiſtas ꝙ niſi ali/
ud appeat ex manifeſtis cōiecturis: preſumi/
tur mutuū accipiēs ea intentiōe dare: qua mu
tuum preſtās mutuauit. vñ ſi mutuauit ex ca/
ritate: preſumitur illum dare ex caritate. Nam
vnuſqſqꝫ preſumit̄ aliquid dare eo mō quo ac
cepit. ff. mā. l. ſi vero ñ remunerādi. §. ide pa/
pinianus. vbi dr̄ ꝙ qñ aliquis rem ſimpl'r cō
cedit: pſumitur donare illi q ſibi prius donaue
rat. Et ex predictis pōt patere ſo. infraſcripte
queſtionis quā ponit Lau. de ridol. in tracta
tu ſuo de vſuris.
4 ¶Vtꝝ creditor: cui ex caritate mutuāti debi/
tor aliqd vltra ſortē ꝯtulit: nō volūtarie: ſꝫ co/
acte. puta dubitās ne idiſcretus reputet̄ intūi
ꝙ aliū vel hūc decetero nō iueniat mutuātem
vel alia ſil'i cā: teneatur ad reſtōem? Et rñdet
ꝙ lꝫ tuti⁹ ſit reſtituere: tñ putat ꝙ ſi recepit pu
re: credens donatū libere ⁊ nō vt vſuram vel
vt coacte donatū: nō tenetur ad reſtitutionē:
lꝫ poſtea ſciat nō liberal'r datū eē. Ex quo. n.
tpe donatōis hūit bonā fidem: licite recepit: lꝫ
donans tali coactōe ductus ḋderit: ⁊ creditor

nō hūit intētionē tacitā vel expreſſaꝫ aliqd lu
crandi. Et dicit ſemp ſibi placuiſſe opi. glo. in
c. vigilāti. ⁊ i. c. ſi. extra ḋ pſcrip. ſ. ꝙ mala ſi/
des ſupueniēs pſcriptōi ꝯplete: nō facit queꝫ
obnoxiū reſtōi. Qḋ eim dr̄ ꝙ poſſeſſor male
ſidei vllo vnqꝫ tpe nō pſcribit: verꝝ ē dum ē i
curſu pſcribēdi. ſecus qñ iam pſcripſit. Nam
lex pōt facere de meo tuū: quā opi. ſeqtur Jo.
Boſ. Din. ⁊ Po. Qui Po. dicit ꝙ ſi pur
ꝯſcia ſua remanet leſa: dꝫ ſatiſſacē cōſcie: lꝫ ſit
potius ſcrupuloſa qꝫ theologica. Et hec opi.
videtur aliqualiter corrigere opi. Guil. in. §.
imediate precedēti poſitā. Nota ēt Monal. i
ſum. ꝙ ſi debitor creditorē volentem recipere
pecuniā ſuā pueniit munerib⁹ gratis: rogans
vt det dilationē ꝓpter dilectionē: vl' pp deū:
⁊ creditor recipiēs munera grat; reſpectu pre
teriti tpis nō futuri: quāuis poſtea det indigē
ti beniuolā dilationē: quā al's nō daret ſi vi/
diſſet eum ingratū. dat dico pricipaliter ꝓpter
amicitiā vel ꝓpter deū. ſecūdario vero ꝓpter
gratitudinē debitoris: non ē vſura: dūmodo
gratis recipiat̄ ⁊ offeratur.
¶Vtꝝ mutuās poſſit naturalē obligatiōeꝫ: 5
qua ei debitor tenetur ad antidota: deducere i
ciuilem. i. in pactū: puta. Mutuo tibi. x. ⁊ vo
lo deducere in pactū vt tenearis alia vice mi/
hi mutuare alia. x. R/. Panor. in. d. c. cōſulu/
it. de mente doc. ꝙ nō licet: q̄r tunc conſeque/
rer lucꝝ. Nā ex illa obligatōe nāli non pote/
raꝫ te cōpellere. Secus vbi itercedēt obliga/
tio ciuilis. Aliā rationē reddit Archi. i. c. ſi fe
nerarius. xiiij. q. iij. q̄r antidotū ē debitū ſim/
plex. Sed cū deducitur in pactū naſcitur obli
gatio ciuilis qḋ ē plus. Et ideo plus exigitur
qḋ pōt eſtimari pecunia: ꝓpterea eēt vſura.
Sed gl. in. d. c. ſi ſenerarius. querit. Quid ſi
mutuet eo pacto: vt ſibi etiam remutuet cum
opus habuerit? R/. glo. ſe non credere ꝙ illud
poſſit deduci i pactū. Et ita hec naturalis ob/
ligatio nō poteſt deduci in pactum. Licitū ta
men ē ſꝫ Tho. ꝓ mutuo exigere vel recipere
recōpenſationē eorum que pecunia non mē/
ſurātur: vtputa beniuolētiam ⁊ amorem eius
cui mutuauit: niſi ſpes vlterius ꝓtēdatur pri/
cipaliter. Nam ſi vltra predicta mutuās intē/
deret pricipaliter lucrū: vſura eēt. verbi gra/
tia. Mutuo imperatori vel pape vel alteri: vt
captata beniuolētia predictorum poſſim con/
ſequi aliquod beneficiū vel caſtrum ⁊ ſimilia:

tūc vtiqꝫ uſura foret ſm Jo. cal. Poſſum tñ
optare vt ꝯmodet mihi libꝝ ⁊ huiuſmõi: que
cõiter iter amicos gratis ꝯcedũtur. Et ex p̄di
ctis pꝫ ꝙ mutuãs ñ põt recipe vltra ſortẽ ſer/
uiciũ facti uł uerbi: puta ꝙ mihi remutuet: uł
ꝓ me pr̄ocinetur: uel itercedat: roget uel in/
ſtruat: uel aliqd mihi ſcribat: uel qd̉cũqꝫ aliud
qđ pecunia eſtimari poſſit. Nõ tñ ſm Lau. ď
ridol. ꝙ lꝫ mihi mutuare ei cui iniurias intuli:
ut mihi ꝑcat: nec me ꝑſequat. qꝛ cuicũqꝫ lꝫ re
dimere uexationẽ ſuã. extra de ſy. c. dilectus.
el. j. ſiue hoc fiat cũ pacto: ut mihi remittat᷑ in
iuriã: vel ẽt ſine pacto: ſed hac ſpe ductus pri/
mario: nõ autẽ ꝓpter caritatẽ. Nõ ob. ſi di/
cas ꝙ dedi cãm edicto: ergo ñ poſſuꝫ redimẽ
uexationẽ. qꝛ ⁊ ſi peccaueriꝫ iniuriãdo: peccat
ẽt ille in uindicãdo. Preterea huic nihil lucri
ꝓuenit: ſed ſolũ dãnum qđ me ſubire facit ꝑꝑ
timorẽ uindicte: qꝛ forte oportet me ſubire ex/
penſas ꝓpter famulos quos oꝫ me tenere ar
matos ꝓpter hoc.

6 Quid ãt ſi mihi ďbes. x. que ñ poſſuꝫ recu
pare: ⁊ mutuo tibi alia. x. tali pacto: vt optie
ſatiſdes ꝙ. j. certũ tp̄s ſolues. xx. an ſit vſura?
R. Po. ꝙ nõ: qꝛ nihil accreſcit.

7 Quare ẽ peccatũ accipe uſurã? R. ſꝫ Tho.
⁊ Panor. ſuꝑ R̃ica de vſur. ꝙ accipe lucruꝫ
ꝓ pecunia mutuata ẽ ſm ſe iniuſtũ: qꝛ vẽdi/
tur id qđ non ẽ. Ad cuiꝰ itelligẽtiã ſciendũ ꝙ
vſura solũ ꝯſiſtit i his vbi repitur mutuũ ve/
rũ uel iterp̄tatũ ſm quoſdã. Mutuũ uero ꝯſi
ſtit i his que ſũt triplicis generis. Nã quedaꝫ
ꝯſiſtũt i numero: vt pecunia. Quedã i põdẽ
vt argentũ ⁊ auꝝ. Quedã in mẽſura: ut triti/
cuꝫ ⁊ uinũ. In alijs uero rebꝰ nõ põt ꝯſiſtere
mutuũ. Rõ ẽ: qꝛ i mutuo trãſfertur dñiuꝫ rei
mutuate. vñ dr̃ mutuũ: qꝛ de meo tuũ. ut. l. ij.
ff. ſi cer. pe. Recipiẽs uero mutuũ nõ tenetur
reſtituere ſub idẽtitate eiuſdẽ ſpeciei: qꝛ vt plu
rimũ iſta que mutuãtur ꝯſumunt᷑ vſu: ſed te/
netur reſtituere tm̃dem ſub certitudine eiuſdẽ
ualoris. l. cũ qđ. ⁊. l. uinũ. ff. ſi cer. pe. Certitu
do aũt ualoris nõ põt hẽri in alijs rebus non
ꝯſiſtẽtibus i numero: põdere uel menſura: qꝛ
ipoſſibile eẽt unum equũ repiri eiuſdẽ ualoris
cuiꝰ ẽ alius. ſꝫ i pecunijs ⁊ alijs ꝯſiſtẽtibus in
numero: põdere uel mẽſura põt hẽri certitu/
do. Quare ãt ꝯſiſtat uſura i his tm̃: ẽ qꝛ i his
transfert᷑ dñium: ⁊ uſus rei nõ ẽ ſeparatus a cõ
ſumptõe ipſiꝰ rei. Nã ipſarum uſus ẽ earum
ꝯſũptio. ſicut uinũ ꝯſumimꝰ ad potũ: ⁊ panẽ
ad cibũ. vñ i talibꝰ nõ dꝫ ſeorſuꝫ ꝯputari uſus
rei a re ipſa. ſꝫ cuicũqꝫ ꝯcedit᷑ uſus: ex hoc ip̄o
ꝯceditur res. Siqs uero ſeorſum uẽderet vi/
nũ: ⁊ ſeorſuꝫ uſuꝫ uini: vẽderet eãdẽ rem bis:
uel uẽderet illud qđ nõ ẽ. vñ manifeſte ꝑ iniu
ſticiã peccaret. Et ſiłi rõe iniuſticiã ꝯmittit q
mutuat vinũ: aut triticũ petẽs ſibi duas recõ
pẽſatõẽs. Vnã qdẽ reſtõẽꝫ equalis rei. Aliã
uero preciũ uſus: qđ uſura dr̃. Quedã uero
ſũt: quoꝝ uſus non ẽ ipſa rei ꝯſumptio: ſicut
uſus domus ẽ inhabitatio: non ãt diſſipatio.
Et iđ in talibus: ſeorſuꝫ põt utrũqꝫ concedi:
puta cũ quis tradit alteri dñium domus: reſer
uato ſibi uſu ad aliqđ tp̄s uel ecõuerſo: cũ qs
ꝯcedit alicui uſum domus: reſeruato ſibi dñio
⁊ ꝓpter hoc hõ licite põt accipe preciũ ꝓ uſu
domus: ⁊ preter hoc petere domũ cõmodatã
ſicut pꝫ in ꝯductione ⁊ locatõe domus. Pe/
cunia aũt ſm phm pricipał r inuẽta ẽ ad ꝯmu
tationes faciẽdas. ⁊ ita ꝓprius ⁊ principalis
uſus pecũie ẽ ipſius ꝯſumptio ſiue diſtractio
ſm ꝙ in ꝯmutatõe expẽditur. Et ꝑꝑ hoc ſm
ſe ẽ illicitũ ꝓ uſu pecunie mutuate accipe pre
ciuꝫ. qđ dr̃ vſura. Et ſicut alia iniuſte acqſita
tenetur hõ reſtituere: ita pecuniã quã ꝑ vſurã
accepit. ꝙ aũt lex moſayca cõceſſit iudeis acci
pere vſurã a gentibus ꝑmiſſuꝫ fuit ad vitãdũ
maiꝰ malũ. ſ. ne a iudeis deũ colẽtibus vſuraꝫ
accipent ꝑꝑ auariciã cui erãt dediti. Et addit
Vl. ꝙ iſta acceptio uſure a gẽtibꝰ int̃ q̃s iudei
hitabãt: potiꝰ erat rei ſue recupatio q̃ꝫ uſura:
qꝛ illa tota terra data fuit eis a dño.

Qũo ãt conati ſũt aliq ꝓbare ꝙ vſura nõ 8
eẽt pccm̃? R. dicebãt quidã ſic: cũ creditor mu
tuat pecuniã ſuã: debitor obligat᷑ ei ad recõ/
pẽſañ. extra ď teſta. cũ in officijs. ergo ⁊ hanc
obligatõeꝫ põt creditor ďducẽ i pactũ: vł ſal/
teꝫ ſpare eiꝰ effectum. ſꝫ ut dictũ ẽ. s. hoc non
valꝫ. Et qcũqꝫ ꝑtinaciter hoc teneret eẽt here
ticus. vt i cle. ex graui. extra eo.

Quid de legibꝰ illis que ꝑmittũt vſuras? 9
R. breuiter nõ valẽt: quia ſũt ꝓhibite nouo ⁊
veteri teſtõ ⁊ auctoritate dei q ẽ ſuꝑ oẽs leges
extra eo. qꝛ in oibus. Et Bar. in auc. ad hec.
C. de vſur. dicit ꝙ uere non põt negari quin
vſure de iure ciuili ſint permiſſe: lꝫ ꝑmitti non
potuerit: nec preterea impator fuit hereticus.
qꝛ ſicut Moyſes ꝓpter duritiã populi ꝑmi/
ſit vſuras ⁊ diuortium: ſic imperator permiſit

vſuras. Ille tamen leges que permittunt uſu
ras exigi rōne intereſſe vł more: ſtare poſſūt
ſi recte intelligūtur.
10 ¶ Utrum mutuans pecuniam ruſtico: vt la
boret poſſeſſionem eius ſit cenſendus vſura/
rius: R. Lau. ſm magiſtrū Greg. de arimi
no ꝙ nō: ſi nihilominus de fructu illarū poſ
ſeſſionū dicto ruſtico ſatiſfacit: vel ei aliter iu
ſtum precium tribuit opaꝝ ſuaꝝ. non obſtat
ꝙ dn̄s intēdat ſibi opas p̄ſtari ꝑ colonos rōe
mutui. ⁊ coloni eadē rōne ipſas exhibent. alꝰ
non exhibituri. ⁊ ſic ꝓpter mutuū dn̄s lucrū
ꝑcipit ⁊ colonus perdit: q2 hoc nō eſt verū.
Nam licȝ ſic mutuātibus exhibeātur opere a
colonis: ille tn̄ opere nō cedunt lucro dn̄i: cū
illas iuſto ꝑcio emat. ſed ſiquid d̄ iuſto precio
operaꝝ dn̄s detraheret propter mutuū: aut ſi
preter opas iuſto precio emptas aliquas alias
a ruſtico exigeret: tunc eſſet vſura.
11 ¶ Quero. Pone ꝙ quis mutuat pecuniā
T. vt vadat ad molēdinum vel furnū ſuū:
vel ut intret ſcholas ſuas. alꝰ non mutuatu/
rus: an ſit vſura: R. Jo. cal. in. c. ſi. ex eo. ꝙ ſi
ex hoc recipit cōmodum vel utilitatē q̄ poſſit
pecunia eſtimari: ē vſurarius. ⁊ tenetur ad re
ſtitutiōem. Et nō intelligo de mercede quam
accepit ꝓ labore: quā etiā acciperet alias: ſȝ d̄
vtilitate quā hȝ alias: puta q2 ex hoc molendi
nū vel furnū uel ſchole ſue habent maiorem
ꝯcurſū ⁊ efficitur doctor maioris fame: ⁊ hȝ
maiores cauſas p̄ manibus: vel ex hoc āplia/
tur ſibi ſalarium. iſta. n. bene poſſunt pecunia
eſtimari: vȝ. tantū q̄ȝtum reputat ſibi vel re/
putare debȝ illud cōmodum vel honorem ꝑꝑ
hoc ꝙ. T. iuit ad molēdinū vł furnū: vel itra
uit ſcholas ſuas. ⁊ n̄ feciſſet ſi pecuniā n̄ mu/
tuaſſet. Et pano. in. d. c. ſi. dic. ꝙ talꝰ pecunia
paupibꝰ ē erogāda: q2 ab illis qbꝰ mutuauerīt
ſi extorſerūt iſtā pecuniā. Alij v̄o dicūt n̄ irra
tionabilꝛ ꝙ tales n̄ tenen̄ ad reſtōnē i aliquo:
ſi mutuū accipiētes i aliquo n̄ ſūt dānificati: ⁊
talꝰ ablatio libertatꝭ ꝓ nihilo eſtimāda videt̄
quo ad reſtōnē: qn̄ ex eiꝰ adeptōe nullū ſecutū
ē dānū: i cuiꝰ recōpēſatōē reſtō faciēda ē. ex d̄
iniur. c. ſi. ⁊ iō ſi mutuo accipiēs n̄ dānificat̄:
n̄ cōmittit̄ uſura: cū ēt ꝓ mutuo poſſit aliqd
recipi qd̄ n̄ mēſurat̄ pecunia. ⁊ multo minus
cōmittit̄ uſura ſi mutuū accipiēs n̄ dānificet̄:
nec obliget̄ ad molēdū vel ad itrādū ſcholas:
ſȝ ſolū mutuū accipiat retinēdum quouſq3 ad
molēdinum mutuātis moluerit: vel itrauerit
ſcholas doctoris. Et cōit̄ ſic ſit: vt ſcholares
qn̄cūq3 voluerint poſſint ſe liberare ad libitū
ſuū. ⁊ ipi ſcholares ꝓ nihilo reputāt talē adē
ptōez libertatis. ⁊ iō minime doc. tenētur ad
reſtōnē. Idē d̄ alijs ſupradictis. Nā in oibus
p̄dictis caſibꝰ vel ſilꝛibꝰ videt̄ potius grauari
ꝯditio mutuātis q̄ȝ recipiētis. Idē dic de eo
q vt trahat hoies ad apothecā ſuam dat dila/
tōez ſolutōis emētibꝰ: dūtamē ꝑꝑ hoc carius
res ſuas non vendat.
¶ Quid ſi molēdinariꝰ donat mihi pecuniā 12
vt vadā potiꝰ ad ſuū molēdinū q̄ȝ vicinoꝝ.
⁊ tn̄ ſi alio iuiſſē tn̄ laborē habuiſſē ⁊ tn̄ d̄ pē
ſiōe ſoluiſſē. nūqd cōmittā uſurā: Dicit Jo.
an. i. mercu. ſuꝑ regula peccatū. ꝙ n̄: cū uſura
mālr generet̄ de ipſo mutuo. hic aūt nullū
mutuū itcruenit.
¶ Quero an ꝓ depoſito pecunie abſq3 itē/ 13
tiōe lucri ide hn̄di tradito ac deinde recepto: li
ceat poſtmodū ab eo apud quē fuit depoſitū
accipe pro hac depoſitōe aliquod donū: Ad
hoc rn̄det. S. Ber. ꝙ cū receptor ⁊ cuſtodi/
tor depoſiti fuiat i hoc ipi deponēti potiuſq3
ecōuerſo: nō vr̄ ꝙ rōe depoſiti inq̄ȝtū depoſi
tū intēdat ſibi dare aliquod donū. vn̄ vr̄ ꝙ h̄
faciat q2 iſto d̄poſito ut mutuo uſus ē. ſi tn̄ cō
currerēt in tali dono. ſ. ꝙ deponēs nō depo/
ſuerit ſub ſpecie mutui: nec hēbat itentiōez cō
ſequēdi aliquē utilitatē. ⁊ vltra hoc d̄poſiti cu
ſtoditor diceret exp̄ſſe ꝙ nō dat illud rōe mu/
tui vel depoſiti facti ſeu ſiēdi: ſiue ſperati: nec
uſus ē illo vt mutuo: nec ſic utilitatibꝰ depoſi
tis ꝯſueuit: tūc p̄ſumēdū ē ſi eſt ſidedignus ⁊
uerax ꝙ dat gratis ſubſequēs donū. cōiter tn̄
res ſuſpecta eſt ⁊ habȝ ſpeciē mali.
¶ Pone ꝙ debitor uſurarij ſocio ſuo pecu/ 14
niā mutuauit: eo vȝ pacto ꝙ ipe uſurario reſti
tuat ſortē ⁊ uſuras inde currētes: querit̄ nunc
ſi talꝰ mutuās ſcdo: uſurarius dici poſſit: Jo.
cal. in. c. ſi. ex eo. ſic diſtinguit. ꝙ aut talis ſecū
do mutuās ſocio ſub dicto pacto oīo intende
bat tūc ſatiſſacē uſurario creditori ſuo de pe/
cunia illa ſic ſecūdo: dicto ſuo ſocio mutuata:
aut nō. In p̄io cāu: nec uſurarius ē: nec pec/
cat: q2 hic n̄ ſit ſtipulatio ut uſurarū: ſȝ vt cui/
tetur dānū: nec ſibi aliqd creſcit. nō equidē te
nebatur cū dāno ſuo ſocio ſubuenire. xxiiij. q.
v. ſi nō lȝ. Preterea ſatis incōueniens vide/
retur ꝙ poſtq̄ȝ uſurarius q recepit uſuras ide

currẽtes ad reſtõnẽ tenet. ꝙ iſte ẽt teneret q
id facit ſolũ vt ſocio ꝓſit ⁊ ſine quacũqꝫ vtili
tate vt dictũ ẽ. In ſcðo aũt cãu: qñ tũc nõ itẽ/
debat hic ſcðo mutuans ſatiſfacẽ dicto vſura/
rio ſuo creditori primitus mutuãti: cum tunc
ceſſent rõnes iã dicte: tal' peccabit. ⁊ ſi vſuras
recepit tenet reſtituere. ſm Io. cal. Que opi/
plꝫ. S. Ger. Archi. ꝯo. xiiij. q. iij. c. vſura. tꝫ
ꝯ̃iũ. ſ. ꝙ ñ teneat ad reſtõnẽ. Nã ex tali mu/
tuo nihil ꝑcipit creditor. ergo ñ põt dici vſu/
rarius: qꝛ lꝫ ſtipulet ſibi reddi. h nõ facit ſub
noĩe vſurarum: ſꝫ intereſſe: qꝛ nihil accreſcit ſibi
xiiij. q. iij. pleriqꝫ. Itẽ ſi ſoluiſſet ꝓ utilitate ſo
cij iã poſſet ab illo recipe ſortẽ ⁊ vſuras. ex̃ de
fideiuſ. c. ꝑuenit. ergo multo fortiꝰ poterit re/
tinere i hoc cãu ⁊ ſe ꝑ exceptõem tueri. Pre
terea ꝑinde ẽ ac ſi illiꝰ noĩe: ac ꝓ illo ſub vſu/
ra a tali creditore mutuũ accepiſſet. ⁊ ipſe mõ
ſibi eo pacto pecuniã tradidit: ratũ habuiſſꝫ.
ꝓ hoc facit ð eo qui mutuat cõitati: cum pa/
cto ꝙ durãte debito non teneat ad collectas.
nã talis nõ ẽ vſurarius: qꝛ lucrũ nõ capit: licꝫ
dãnũ euitet. Et hoc itelligũt qdã ſi collecte ſũt
iniuſte. ſecus ſi iuſte. Sꝫ Spe. i titulo de vſu
ris. tꝫ indiſtincte ſiue ſint iuſte: ſiue iniuſte ꝙ
liceat. Io. aũt an. ⁊ Butri. dicũt verum eẽ dcm
Spe. qñ collecta eſſet incerta: ⁊ ſic onus eſſet
extraordinariũ. ſꝫ ſi eẽt ordinariũ ⁊ certum ſecus
eſſet. Et ꝙ i ꝑdicto cãu liceat: pꝫ. qꝛ remittere
idẽ ẽ ꝙ donare: vt i. l. ſiqs obligatõne. ð reg.
iur. ⁊ in. c. veniẽs. el prio. de teſti. iuncta glo.

15 Quid ſi cũ vellẽ emere vſqꝫ ad certũ tps
terrã valentem ſingulis ãnis. x. lib. i redditu:
⁊ feciſti me ceſſare a tali emptõne: ⁊ tibi mu/
tuare illã pecuniaꝫ q̃ volebã emere illã terraꝫ:
⁊ ego dico ꝙ ꝯtẽtor mutuare cum hoc pacto
ꝙ tenearis mihi dare ſingulo anno tñ q̃ꝫtum
eſſet fructus illius poſſeſſiõis ſi emiſſeꝫ an ſit
vſura? R. Monal. ꝙ non: dũmõ prior ꝯ̃ctus
emptõis fuiſſet licitus ſi feciſſẽ. al's ſecus: de/
ductis tñ ſũptibus ⁊ labore. ⁊ etiã periculo ſi
qð eſſet. ſicut lꝫ rõe intereſſe. vide de hoc pul
chre. ſ. Societas. q. xxiiij.

16 Et ꝑ ꝑdicta pꝫ quid dicẽduꝫ ad. q. Pone
hẽbaꝫ pecuniã ⁊ volebã ire ad nũdinas. ⁊ ibi
merces emere. ⁊ ad aliũ locum deferre ⁊ ſua/
re certo tpe vt lucrarer. tu indigẽs: iſtaꝫ pecu
niam recipis mutuo: offerẽs te ꝑatũ reſtitue/
re cũ lucro ſꝑato in termino ⁊ loco: an ſit vſu/
ra? Inn. in. c. ſi. ex̃ eo. dicit ꝙ putat hũc ꝯ̃ctuꝫ

vſurariũ: nec ſcit qualit̃ poſſit excuſari. Ray.
ꝯo ⁊ Hoſti. dicũt ꝙ talis eſt mihi obligatus
quo ad intereſſe lucri qð facturus erã veriſil'r
ex pecunia: dũmõ nil ſiat i fraudẽ vſuraruꝫ: ⁊
dũmõ nõ ꝯſueuerim pecuniã dare ad vſurã.
Io. an. i. d. c. ſi. dicit hoc dictũ Hoſti. ꝓcedẽ
poſt cõmiſſaꝫ morã. ſꝫ añ morã nõ: qꝛ ibi nul
lũ ẽ itereſſe. al's vſurarius ſtaret paratꝰ cuꝫ ca
pello ⁊ calcaribus: dicens ſe ad nũdinas velle
ire. Io. ð li. tꝫ cũ Hoſt. dũmõ nõ ſiat in frau/
dẽ. Monal. in ſũ. tꝫ ꝙ nõ ſit vſura: ſi recipio
cuꝫ lucro ſꝑato: qꝛ illud recipit rõne intereſſe.
Ideꝫ tꝫ panor. in. d. c. ſi. vbi ex dictis Io. an.
iſert vnũ nõbile. vꝫ: ꝙ ẽt in ꝯ̃ctu mutui poſſit
peti poſt moraꝫ intereſſe lucri veriſil'r ceſſan/
tis. Sed an a pricipio poſſit haberi iſta rõ?
poſſet forte dici ꝙ vbi mutuãs bona intẽtiõe
duceret. ⁊ potius mutuat vt ſeruiat amico q̃ꝫ
in fraudẽ: ꝙ tũc excuſetur a peccato: lꝫ alia opi
nio ſit tutior. qð nõ: qꝛ facit ad multa.

Subnectit panor. aliã. q. quotidianã. Po 17
ne qs hꝫ merces hic: quas intendit deferre ad
aliam regionẽ ⁊ vendere pro maiori ꝑ̃cio: aliꝰ
ꝯꝑet hic ⁊ offert idem ꝑ̃ciuꝫ: qð habere poſ/
ſet in loco deſtinato. nũquid liceat facere hunc
ꝯ̃ctum? Inn. dicit ꝙ ſic. dũmõ ꝯputatis peri
culis ⁊ labore nõ accipiat vltra id qð in loco i
quo erat venditurus veriſil'r lucraturus fuiſ/
ſet. Naꝫ ſicut rõne tẽporis excuſat qui vendit
merces pluſq̃ꝫ valeant: vt i. d. c. ſi. i ſi. ita rõe
loci. Hoſt. inclinat in ꝯ̃riam ſniam. mouetur:
qꝛ non ſine magna neceſſitate iſte iducitur ad
emẽdum: cũ ⁊ ille ſubijſſet labores in itinere: ⁊
forte ꝑdidiſſet. Io. an. dicit ꝙ aut ꝑ̃ciuꝫ ſoluit
de pñti: ⁊ tunc ꝯ̃ctus ẽ licitus: qꝛ forte ad aliuꝫ
locũ volebat deferre. Aut differt ſolutio ꝑ̃cij:
⁊ tunc ꝓcedit opi. Hoſti. Põt dici ꝙ etiam
h vltimo cãu vbi ceſſaret fraus ꝓcedat adhuc
opinio Inn. qꝛ forte vult deferre ad locũ: vbi
forte maius lucrũ ſperat. Item ex quo ille non
erat hic venditurus pro iſto precio: ſatis excu
ſatur. hec Panor.

Vtrũ i aliqbus caſibus liceat recipe aliqd 18
vltra ſortẽ vel exigere? R. Vir. li. iij. ꝙ nõ. qð
ẽ verum generaliter: qꝛ vſurã vtriuſqꝫ teſtamẽti
pagina deteſtat. vñ ꝓ redimẽda vita captiui
nũq̃ꝫ põt vſura exerceri. ex̃ eo. c. ſuꝑ eo. Fallit
tñ in qbuſdã caſibus rõne itereſſe: aut huiuſ/
modi. q i his ꝯ̃ſibꝰ ꝯtinet. Feuda: fideiuſſor:
ꝓ dote: ſtipẽdia cleri. Venditio: fructus: cui

velles iure nocere. Vendēs ſub dubio: pciuꝫ poſt tpa ſoluēs. Pena: nec in fraudē: lex cō/miſſoria: gratis. Dans ſocijs pōpa. plus ſor/te: modis daꝛ iſtis. Feuda. Prim⁹ cāus ē qñ eccl'a accipit i pignore a vaſallo ſuo feudū qđ tꝫ ab eadē. tūc. n. eccl'a nō teneꝛ ɔputare in ſortē fructus. Ita tñ ꝙ vaſallus interiꝫ nō remaneat obligat⁹ ꝑ feudo ad ſuiciū faciēdū. ex̄ đ feu. c. i. Et ibi dicit panor. de mēte Hoſt. ſm lec. cōiorēꝫ ꝙ hoc ꝓcedit ex nā feudi. Nā cuꝫ dñiuꝫ directū maneat penes dñm ſi utile redit ad eū ex volūtate vaſalli pignorātis: ɔſolidaꝛ ipſꝫ dñiuꝫ vtile: ſeu vſufruct⁹ cū ꝓprietate: nō ex aliena re: ſed ex ꝓpria. Nā ꝛ vaſallus iteriꝫ liberaꝛ ab obligatōe qua teneꝛ dño. Diſſoluiꝛ ergo interiꝫ: ſeu ſuſpēditur obligatio iter eos ɔcta. Et hec rō facit vtidē ſit in laico.

19 ¶ Sꝫ qđ ſi vaſallus vellet deſeruire eccl'ie ad hoc vt ɔputarētur fruct⁹ i ſortē: Bl. i. d. c. i. dic̄ ꝙ i hoc cāu nō ē audiēdus. Hoc itelligit Panor. vex̄ dño ɔdicēte. Nā ſm Hoſt. ſi dñs recipit iteriꝫ ſeruiciū: tacite vꝛ renunciare huic iuri niſi ꝓteſteꝛ. ar. c. cum. M. de cōſti/

20 ¶ Quid autem đ emphiteota: Hoſt. dicit ꝙ diſſimile ē: q: ñ ita gratuite recipit ſicͤ vaſallus cū ꝑ itroitu donauerit certā pecunie q̄ꝫtitatē. vel dic papā ſup hoc ɔſulendū. In hoc etiam reſidet Jo. an. in. c. i. de feu.

21 ¶ Quid đ vſufructuario: Hoſt. dicit ꝙ ſi hꝫ cām liberaꝫ a ꝓprietario idē vꝛ. al's ɔ̄ Ray. etiā nōt ꝙ qdā volūt hoc priuilegiū extēdere ad colonias ꝛ male: q: i colonijs hoc priuile/gium nō inuenitur expreſſum.

22 ¶ Fideiuſſor. Iſte cāus ē rōe itereſſe: vt cuꝫ fideiuſſor ꝑ defectu đbitoris ɔpulſus eſt cre/ditori ſoluē capitale ꝛ vſurā. tūc. n. fideiuſſor pōt recipe vtrūq: q: ſeruari dꝫ idēnis. ꝛ non ſolum repetet fideiuſſor vſuras: ſꝫ ēt oīa dāna q̄ occaſione talis debiti de neceſſitate habuit ſoluē creditori. ex̄ de fideiuſ. c. i. ꝛ. ij. Et iſtud itereſſe ſm. d. An. nō ſolū ɔtrariaꝛ in hoc ca/ſu circa dānū emergēs: ſed etiaꝫ circa lucrum ceſſans. De mā fideiuſſor. vide. ſ. Reſtitu/tio. xij. §. xxij. xxiij. ꝛ. xxiiij.

23 ¶ Pro dote. Nā marit⁹ recipiēs pignus ꝑ dote ꝓmiſſa: nō teneꝛ fruct⁹ i ſortē cōputare: vt i. c. ſalubriter. extra co. Et dic̄ ibi panor. ꝙ alibi nō ꝓbaꝛ. Et ꝫ. d. An. đ hu. q̄tuor ſunt neceſſaria. Prio: ꝙ maritus ſuſtineat onera matrimonij. Scđo: ꝙ onera illa ſint certa. ꝛ ſic ñ poterit fruct⁹ retinere cū ſorte vltra debitā q̄ꝫtitatē onex: q: cā ceſſante: ceſſat effect⁹. Tertio: ꝙ fruct⁹ ſubijciātur fortune. vñ ſi gener ꝑ dote ſoluēda: certa die recipiat cautōēꝫ ꝛ ꝓmiſſiōēꝫ cum pacto ꝙ iteriꝫ certa q̄ꝫtitas debeat ſolui ꝑ onerib⁹ mrionij ſupportādis: taꝛ ɔuētio ē vſuraria. Nec ob. d. c. ſalubriter. q: loqtur đ fructu ſubmiſſo fortune: q: dic̄ qñ ꝑ pignore data ē poſſeſſio. Idē vꝛ tenē Jo. an. dicēs ꝙ q dic̄ al'r hūc caſū licitū: dꝫ allegare caſū expꝛ̄ſſuꝫ. Nā ñ habemus in iuꝛ niſi illū tex. q loqtur i fructib⁹ poſſeſſiōis q ſubijciunꝛ diuino iudicio. ꝛ ſic nō ē lucrū certū: q: poterit eē ꝙ nihil pcipiet ex poſſeſſiōib⁹. ſecus qñ ex pacto qđ certū recipit. Nec ob. ſi diceres h̄ ꝓmittēdū vt marit⁹ poſſit ſuſtinere onera matrimonij: q: rñdeꝛ ꝑ id qđ hꝛ in. c. ꝑ veſtras. ex̄ de do. inter vi. ꝛ vx. ſ. ꝙ ipa dos dꝫ deponi apud mercatorē: vt ex honeſto lucro poſſit ſuſtinere onera matrimonij. Quarto: regriꝛ ꝙ dos ſit ſimpl'r ꝓmiſſa. Naꝫ ſi gener paciſce/reꝛ de recipiēda dote ad certū terminū ꝛ interim pciperet fructus: dicti fructus ɔputarenꝛ in ſortē: q: itereſſe nō pōt deberi añ moram: q̄ nō pōt adeſſe durāte termino. iđ dicat gener ſocero. Ego ſuſtineo onera mrimonij da dotem. ꝛ ſi ſocer dicat nō poſſum. tūc gener di/cat. ſuſtineas ſaltē onera matrimonij: ꝛ ſic poterit gener dictos fruct⁹ facere ſuos tanq̄ꝫ in/tereſſe: dūmō onera mrionij ſint certa: vt dc̄ꝫ eſt. Sed panor. dicit. d. An. nō vidiſſe Cal. q dicit ꝙ lꝫ opi. Jo. an. ſit tutior: ɔ̄ria tñ vꝛ eſſe verior: vt a principio poſſit ɔueniri cum ſocero: vt vꝫ det genero certos denarios ꝑ libra quolibꝫ menſe. Nam ſicut ꝑ dilata dote lucri facit marit⁹ fructus rei pignorate: ita dꝫ poſſe licite aliquid recipe donec dos fuerit ſibi ſoluta. Nec ob. motiuū Jo. an. qm̄. d. c. ſalubri/ter. loquiꝛ indiſtincte: vt lucretur fructus poſſeſſiōis. Et qñq̄ꝫ talis fruct⁹ ſūt certi: vt q: eſt domus ſolita locari: vel poſſeſſio ad ſictū cō/cedi. Et panor. ɔcludendo dicit ꝙ aut a prin/cipio datus fuit terminus ad dotem pſoluen/dam: nō interueniente pacto interuentōnis pignoris. lꝫ ex poſtfacto pign⁹ fuerit traditū: ꝛ tunc nihil pōt genēr ɔſeq. Nā ſicut pōt vxorē ſine dote ducere: ꝛ đ ꝓprio teneꝛ alere: vt i d. c. ꝑ uꝛas. ita potuit traducere vxorem dato termino ad dotem pſoluendaꝫ. ſed ſi a princi/pio iteruenit datio pignoris: tunc credit opi/

niõcz. d. An. nõ ꝓcedere: qꝛ gener recipiẽdo
pignus: vĩ ꝯſiſus auctẽ. d. c. ſalubꝛiter. ſ ꝛ rece
piſſe pign⁹ vt lucref fructus in ꝯpenſatiõem
dotis dilate. Et ẽt putat panoꝛ. ꝓut dc̃m eſt
ꝙ a pꝛincipio poſſit ꝯuenire cuz ſocero de cõ
ſequẽdo aliqd ãnuatiz vſqz ad ſolutiõz dotis:
dũmõ ſit h ſolit⁹ mercari: vl' deponere pecu-
niaz apud mercatoꝛẽ: cũ iſtud ñ capiat ꝓ mu
tuo: nec ꝓ dilatiõe data: ſʒ vt ſuſtineat onera
mr̃ionij. ꝛ ſic capit poti⁹ vt intereſſe. Quidã
ẽt ad. d. c. ſalubꝛit. rñdẽt ꝙ ibi narraf facti cõ
tingẽtia: qꝛ papa fuit q̃ſit⁹ de poſſeſſiõe ꝛ d̃ ca
rñdit. Idẽ dixiſſet ſi fuiſſet q̃ſitus de pecunia.
24 ¶ Et ex p̃dictis pʒ qd dicendum ad qõnem.
Quid ſi maritus ꝑcipiat fructus rei dotalis
añq̃ʒ ſuſtineat onera matrimonij. An cedant
lucro mariti. R. ꝑ p̃dicta ꝙ nõ: ſed d̃bent ac-
creſcẽ doti: vl' dotãti. ff. de vſur. l. videamus.
el. ij. §. ante matrimoniũ. Et gl. i. d. c. ſalubꝛi
ter. dic̃ ꝙ debẽt reſtitui mulieri. Facit ẽt ratio
d. c. ſalubꝛiter. qꝛ ꝑꝑ onera matrimonij cedũt
ſibi fruct⁹. vnde ex quo ñ ſuſtinet onera matri
monij nec fructus habebit.
25 ¶ Quero qd ſi gener poſſeſſionẽ ſibi obliga
tam cum omni iur̃ qd ſibi hʒ ꝯcedit alteri: rece
pta ab eo ſũma pecunie que ꝓmiſſa fuerat ꝓ
dote. Nũquid iſte alius recipiens talem poſ-
ſeſſionẽ poterit lucriſacẽ fruct⁹ ꝑceptos: uſqʒ
dum ſoluta fuerit ei pecunia p̃dicta: ſicut po-
terat gener. Ad hoc rñdet Rod. ꝙ ſi gener
aio donãdi trãſfert ius totũ qd habʒ in pigno
re in talez: ꝛ hoc facit nõ ꝓpter pecuniã quaz
recipit ab eo: ſʒ ꝓpter amicitiã ꝛ affectionez:
uel quia alias eſt ſibi ꝯiunctus: ꝛ ille amicus
numerat ſibi pecuniam: nõ cauſa lucrandoꝝ
fructuũ: ſed ꝓpter caritatem ꝛ amicitie gr̃az:
tũc nõ ẽ vſura: qꝛ ñ eſt ibi vera rõ mutui. abo
lef vero uiciuz vſure: qꝛ gener ꝯceſſit ſibi ius
qd hʒ i poſſeſſiõe. ꝛ ꝑ ꝯñs donat ſibi fructus
quos ipe põt ꝑcipe. ſʒ ſi tñ deductũ ſit i pactũ
ꝙ gener teneaf numeranti reddere pecuniã.
ſi ille voluerit recipe: tũc vſura ẽ: ſi numerãs
pecuniã vellet lucriſacẽ fruct⁹. ꝛ ꝑꝑ h mutua
uit. Cõcoꝛ. Bal. Idẽ Guil. ꝛ Monal.
26 ¶ Alia qõ circa dotez. Pone hr̃des mariti
hñt pꝛiuilegiũ ꝙ nõ teneãtur. j. ãnũ reſtituere
dotem. ſ. ſi dos ꝯſiſtit in rebus mobilib⁹. C.
de rei uxoꝛ. ac. l. unica. Recipiũt fruct⁹ ꝑ annũ
ꝛ alimẽtant uxoꝛem oliʒ defuncti cui ſucceſſe
runt. Nunquid gaudent iſto pꝛiuilegio. ꝙ nõ
ꝯputenf fruct⁹ in ſoꝛtez uigoꝛe. d. c. ſalubꝛiter.
R. nõ gaudẽt. qꝛ ſtati pñt ſe liberare ſʒ Po.
ꝛ Jo. an. in. d. c. ſalubꝛiter. Idez dicit Inno.
ibidẽ: qꝛ pꝛiuilegiuz non durat niſi durãtibus
onerib⁹ matrimonij. Et ratio ẽ diuerſa a pꝛio
ri cãu: qꝛ pñt heredes ſtatim reddere rem pi-
gnoꝛataz vxoꝛi olim defuncti: qd non poterat
marit⁹: cui incũbebat onera matrimonij ſup-
poꝛtare. Idẽ panoꝛ. ibi. Nõ tñ d̃ eo qd dictũ
eſt ꝙ ſi ſũt res mobiles: heredes tenẽtur reſti
tuere poſt ãnũ ꝛc̃. ꝙ lʒ quo ad ipſas res mo-
biles nõ ſint in moꝛa. niſi poſt annũ: tñ fruct⁹
eaꝝ reꝝ quos habuerũt. j. annũ: poſt annuz
cũ ipſis rebus reſtituere tenentur. ſm Sali. ꝛ
Ang. in. §. exactio. in. d. l. vnica. Et intellige
in fructibus q ex rebus p̃dictis ꝓueniũt: non
ex induſtria: qꝛ ſi cuz pecunia lucrati fuiſſent ñ
tenẽtur reſtituere lucrum.
¶ Sed pone ꝙ heredes dãt ꝓpoſſeſſionẽ mu 27
lieri in pignus ꝓ dote reſtituẽda. An mulier
tal' poſſeſſionis fructus lucrifaciat: vel teneaf
ꝯputare in ſoꝛtẽ. R. Inn. in. d. c. ſalubꝛiter. di
cit ꝙ fructus ꝯputabũtur in ſoꝛtẽ. Idẽ Po.
Jo. an. ꝛ Jo. de lig. ꝛ dant cautelã ꝙ mulier
ſit diſcreta ꝛ cauta: ne recipiat rẽ obligatã ſub
pignoꝛe: ſʒ illã vendi faciat: vel recipiat eaz in
ſolutum. ff. de re iudi. l. a diuo pio. Al's fru-
ctus rei i pignus accepte extenuabũt dotez: ꝛ
ꝯputabũtur in ſoꝛtez: vt in. c. illo vos. d̃ pig.
Arch. tñ flo. in ſũ. dicit ꝙ vbi uiolẽter detine
retur dos ab heredib⁹ nec mulier poſſet ſe iu-
uare: qꝛ nõ fieret iuſticia ꝑꝑ penitẽtiaz illoꝝ:
tunc mulier licite recipit fructus poſſeſſionis:
vel pecuniã ſine extenuatione dotis. Idẽ ui-
detur dicẽdũ cũ heredes illius ñ ſine magno
ſui detrimẽto reſtituere poſſent dotẽ que eſt i
pecunia: nec poſſeſſionẽ habent quam ei aſſi-
gnẽt. Et hec mulier ne nimis grauet eos di-
mittit penes eos ad tp̃us: ſi illo iteruallo reci-
pit ab eis alimẽta: cuʒ nõ hẽat vñ aliunde ui-
uat nõ videf illicitũ. nõ. n. illud recipit ratõne
mutui: ſed rõne itereſſe: qꝛ ſi dotẽ haberet ide
viueret emẽdo poſſeſſiões. vel exponẽdo ne-
gociationi. ſecus aũt dicẽdũ qñ hoc fieret ob
vtilitatẽ vtriuſqʒ. ſ. vt illi magis poſſent lucra
ri: ꝛ illa vt ex itegro ſuo capitali lucrũ habeat.
hec Arch. ſ. que ſũt valde notãda.
¶ Pone. Statutum dictat vt ſoluto matri- 28
monio q̃ʒdiu heres mariti perſtiterit in dote
perſoluenda: teneatur certum quid dare vxoꝛi

relicte vt ide ſe poſſit alē. Nūquid valeat hoc ſtatutū vt ſic cū bona ↄſcia mulier poſſit illud lucrū pcipe? ꝛ hoc accidit ſepius i facto. Jo. ð lig. i cle. i. eo/ti. vt refert pano. i. d. c. ſalubꝛit. ↄcludit ſtatutū n̄ valere. eo ꝙ ſoluto matrimonio ceſſat cā ſuſtinēdi onera mr̄ionij. Debꝫ ergo mlr agere vt dos pſoluat. Idē tꝫ Imola in. d. cle. ꝛ multi alij. ꝛ Matheus i. d. cle. dicit ꝙ talr ſtatuētes icidūt i penā illi⁹ cle. Sꝫ panoꝛ. i. d. c. ſalubꝛi. dicit ꝙ ꝓ deciſiōe hui⁹. q. ē extrahenda alia qō. vꝫ. Nūquid heres mariti teneatur alere vxorem relictam donec perſoluat ſibi dotē. Et licet ſint opi. de hoc nihilominus ſibi plꝫ illa opi. ꝙ ſi vxoꝛ non habꝫ alia bona dꝫ ali ab herede mariti: etiam. j. ānum datuꝫ heredi ad dotē pſoluēdaꝫ. Et hāc opi. tenēt glo. ꝛ Bar. in. d. §. exactio. ꝛ Spe. i ti. qui ſi ſint le. Hoc pſuppoſito ad pmiſſaꝫ. q. dico. ꝙ aut ſumus in caſu vbi vxoꝛ dꝫ ali ab herede mariti. ꝛ tūc valet ſtatutuꝫ loco alimētoꝝ decernens certā q̄ꝫtitatē. cū honeſtius ſit recipe q̄ꝫtitatem: q̄ꝫ alimēta minutatiꝫ accipe. Aut nō dꝫ ali ab herede mariti. ꝛ tūc ſecus. Et Car. i. d. cle. ēt tꝫ ꝙ tale ſtatutū vl ↄſuetudo pt tollerari: vt ōbeant alimta tāqꝫ itereſſe. ꝛ dicit ſe ſic ↄſuluiſſe. ꝛ ēt refert h ſtatutū eſſe paduc. ſ. vt ſoluto matrimonio: ſi dos nō reſtituitur. j. ānuꝫ tenet nō ſoluens ad dāduꝫ. x. pro. c. in āno.

29 Stipēdia cleri. Ali⁹ cāus ē in caſu ſtipēdij clicalis: vtputa. Clico aſſignata ē res eccl'ie ꝓ ſuo bñficio. hꝫ poſſeſſionē eiuſdem rei. laicus vſurpauit poſſeſſionē eius. clericus redimit a pdicto laico dictaꝫ poſſeſſionē ſub noie pignoꝛis. Querit an fructus p clericū pcepti ex eadē poſſeſſiōe rei ſibi debite debeant ↄputari in ſoꝛtē? Rñdetur ꝙ nō ex eo ꝙ de re ſibi debita pcipit fruct⁹ quaſi ð ſuo. caſus eſt. in. c. j. ex̄ eo. Silr̄ is caſus eſt in. c. ↄqueſtus. eo. ti. Simile etiam eſt in decimis. vt in. c. ſi. ex̄ de deci. Nā ſi miles iniuſte detinet decimas: nec pōt eccl'ia eas aliter recuperare niſi ſub nomine pignoꝛis: talis clericus n̄ tenetur fructus cōputare i ſoꝛtē: qꝛ de re ad ſe licite pertinēte percipit fruct⁹. Silr̄ recipi pn̄t in pignoꝛe q̄cūqꝫ alie poſſeſſiōes a quocūqꝫ violenter ꝛ iniuſte detinente. Hoc idem itelligit Ray. de omnib⁹ poſſeſſionib⁹ emptis de illis fructib⁹ iniuſte perceptis. ſ. ꝙ huiuſmōi poſſeſſiones pn̄t recipi i pignus fructib⁹ nō ↄputatis i ſoꝛtem ꝑ intra pdicta.

Vēditio fructus. Et eſt qñ vēdūtur fruct⁹ 30
ad tps: vel ſiqs emat fructus caſtri vel ville: qꝛ lꝫ plus ſatis accipiat de fructibus: q̄ꝫ fuerit pcium: nō tn̄ tenet aliquid reſarcire vendenti rōne icertitudinis. ex̄ eo. in ciuitate. Ideo q̄rit pano. ibi de nōbili. q. Nūquid ſit licitum dare alicui. c. vt ipe ſingulis annis in ppetuū ſiue ad vitā ſuā ꝛ heredū ſuoꝝ det ſibi certuꝫ annuū redditū: vtputa. v. Inno. ꝛ Hoſti. ꝛ cōiter doc. ↄcludūt ꝙ ſic: ſiue iſte ānuus redditus ↄſtituat in red ditibus alicuius fūdi: ſiue domus: ſiue ex opis libere pſone: vel ſerui qꝛ n̄ pōt hic dici ꝙ ſit vſura. cū in veritate nō interueniat mutuū. vn̄ nō eſt licitū iſti emptori petere pcium ad libituꝫ. Sicut. n. quis pōt emere libere totā poſſeſſionē: vel cape poſſeſſionē i emphꝫ: vel emere ānuū redditū iā cōſtitutū ab antiquo: ita licitū eſt de nouo ↄſtituere ꝛ emere. Nec ob. ſi dicatur ꝙ tractu tēpoꝛis poterit iſte pcipe plus q̄ꝫ ſit pciuꝫ: qꝛ h etiā ↄtingit in ↄtcu emptōis ꝛ i ↄtcu emphiteoticario. Itēꝫ iſte emptoꝛ exponit ſe piculo: qꝛ ſoꝛte ille venditoꝛ efficeret inops. Et ꝑ hoc nō ob. d. c. in ciuitate. nā ibi res erat de pn̄ti ꝛ pcium dilatū. ſed in. q. ꝓpoſita res ꝛ pcium ſunt in pn̄ti. Item nulla fraus eſt.

Hone cōſtituit qs cēſum vnius floꝛeni in 31
domo. vēdit talē cēſum ꝓ. x. floꝛenis adiecto pacto ꝙ liceret ei redimere ꝓ illis. x. floꝛenis. valebat tn̄ cēſus ille. xx. floꝛ. ſi vero pcio ſine pacto libere venderetur. vel ſub alijs verbis ↄſtituit quis cēſum vnius marche in domo: vendit cēſum ꝓ. x. marchis. valebat tn̄ cenſus ille. xx. ſi vero pcio ſine pacto libere vēderet. Nūquid ↄtcus ē licitus vel ne? R. Jo. de lig. ꝙ ſi cēſus cōſtituatur nō habita relatione ad rē: vt qꝛ obligo me tibi ad vnū floꝛenū: qꝛ mihi. x. das: ꝛ vēdo tibi hoc ius pcipiendi nō relatum ad rē: tunc illicita ē talis uenditio: qꝛ nō vēditur ius. Immo nūc de nouo oꝛit cōtractus feneratoꝛius. xiiij. q. iij. pleriqꝫ. Sed qñqꝫ ↄſtituitur cēſus i re ꝛ vendit. ꝛ tunc aut erat ↄſtitutus an̄ vēditiōeꝫ: ꝛ illud ius vēdit. ꝛ tūc ille ↄtcus ē licitus ð iure: qꝛ h ē ius vēdibile: ꝛ hic ēt ē pciū. Iſtud ē veꝝ niſi dolus interueniat ꝛ deceptio vltra dimidiā. ff. ð mino. l. in cāc. ꝛ de emp. ꝛ ven. cuꝫ dilecti. ꝛ. c. cum cā. Aut ↄſtituitur vēditōnis tpe iſte cēſus ꝛ vēditur poſt. ꝛ tūc aliquādo cēſus nō poſſet

aliter haberi ꝺ re: aliqñ autẽ ꝓſſet hꝛi. Pri/
mo cãu: vt q: ꝯſtituo cẽſum domui de. x. cuʒ
nõ poſſit ꝯduci niſi ꝓ. v. tũc credo hũc ꝯctũ
fraudoloſuʒ: ex quo cẽſus iſte aliter de re hꝛi ñ
poſſet: q: tunc ſurgit obligatio perſonalis. de
pig. illo vos. ⁊ de emp. ⁊ vẽ. ad noſtrã. Sed
ſi poſſet haberi cẽſus ꝺ re: tũc puto licituʒ eſſe
ꝯctum. hoc ver ꝗñ nõ ẽ adiectũ pactũ de re/
trouẽdẽdo. Sed ſi eſſet adiectũ pactuʒ ꝺ re/
trouẽdendo: tũc ſi ꝓ minori ꝑcio dʒ retrouen
di. tũc ſi implicat ꝙ cẽſus ꝑceptus cõputet in
ſortem: ⁊ tunc credo vſurariũ ꝯctum. ꝺ. c. illo
uos. ⁊. ꝺ. c. ad noſtrã. Sed ſi ꝓ maiori ꝑcio:
adhuc idem. Si vero ꝓ eodẽ ꝑcio: tunc cre/
do licitũ eſſe ꝯctuʒ. Sed aliqñ ẽ dubiũ veri/
ſil'r vtꝝ res valeat plus uel minus: ⁊ tũc cre/
do licitũ: vt in. ꝺ. c. in ciuitate. ⁊ in. c. ſi. ex eo.
Si vero ẽ talis de quo nõ ẽ dubiũ: tunc i ſo/
ro ꝯtẽtioſo nõ poſſet ex verbis ꝯctus inſur/
gere vſura: ſed ꝯhens recurrat ad mẽtẽ ſuaʒ.
Idẽ tʒ Lau. de ridol. Qð aũt dictũ ẽ de dimi
dia iuſti ꝑcij. Panoꝛ. i. ꝺ. c. i ciuitate. ſm Jo.
cal. dicit ꝙ iura canonica ꝑmittẽtia deceptõeʒ
vſqʒ ad dimidiã iuſti ꝑcij: debent intelligi qñ
deceptio venit re ipa. ſecus autem vbi dolus
dat cãm ꝯctui: vel incidit in ꝯctũ: q: tũc debet
illud reſtitui: q: nõ eſt veriſimile ꝙ ius cano/
nicuʒ inſtinctu ſpiritus ſancti ꝯditũ: vt in. c. ſi
qs diaconus. l. di. approbet hanc deceptioneʒ
doloſaʒ. Ex hoc ergo dicendũ ꝙ vbi ex cõie/
cturis poteſt apparere de dolo etiã ex propo/
ſito cl'ic⁹ pt ꝯpelli ẽt i foro ꝯtẽtioſo ad reſtõ/
nẽ illius qð habuit vltra iuſtũ ꝑciũ ꝺ ꝺceptõe
ex propoſito ⁊ re ipa. vide. ſ. Emptio. §. vj.
32 ¶ Queritur vlterius. Pone mutuaui fru/
mẽtuʒ: vt reddatur mihi tm̃ de frumento. Tẽ
pore ꝯctus eſt uiliſſimũ: ſed tpe ſolutionis eſt
cariſſimũ. Nũquid ſalua ꝯſcia poſſiʒ hoc fru
mẽtũ recipe? Panoꝛ. in. c. ſi. ex co. ꝯcludit. ꝙ
aut ductus bona ꝯſcia tibi mutuaui. ⁊ tunc lʒ
uarietur ꝑcium: poſſum ſalua ꝯſcia recipe ⁊
tu reddere. Nã mutuaui frumẽtũ: ideo ꝺbeo
etiã recipe frumẽtum eiuſdẽ bonitatis intrin/
ſece. l. cum quid. ff. ſi cer. pe. Nam ſic potuiſ/
ſet uileſcere eius ꝑcium. ſecus ſi habuiſſeʒ in/
tentõem deprauatã: q: mutuaui frumẽtũ anti
quũ: vt ſic poſtea habereʒ nouũ. ⁊ ſic i melio/
ri ꝑcio. Alij aũt aliter diſtiguũt. ꝙ aut ẽ veri/
ſimile ꝙ ipa res mutuata nõ erit ꝑcioſior tpe
ſolutõis. Aut ꝺ hoc ꝓbabiliter dubitat. ⁊ tũc
nullũ eſt viciũ. ar. ex eo. c. ſi. Aut ẽ veriſimile
ꝙ erit ꝑcioſior. ⁊ tũc: aut creditor nõ erat ſer/
uaturus: quo cãu erit vſura. Aut erat ſuatu/
rus. ⁊ tunc: aut creditor aufert debitori liber/
tatẽ ſoluẽdi: ⁊ tũc ẽ vſura. Aut talẽ libtateʒ ñ
aufert: ⁊ tũc ñ ẽ uſura. Immo poſſʒ ꝓmereri:
ſi bona intẽtõe regreret debitorẽ añ terminuʒ
vt ſoluẽt. Sʒ ſi hʒ corruptã intẽtõeʒ: ⁊ dic ſibi
ꝙ põt vſqʒ ad terminũ retinere: tũc poſito ꝙ
non ſit vſura: peccat tñ. hec diſtinctio inititur
magne equitati: maxie in foro ꝑniali. Idẽ ca/
ſus fieri põt ꝺ vẽdente granuʒ tpe quo cõiter
minus valet ⁊ maius ꝑciuʒ expoſcit pro eo ꝙ
emptori dat dilatiõem. Et rñdet. S. Ber. ꝙ
hoc põt licite fieri qñ illud erat ſeruaturus fir/
miter vſqʒ ad tps i quo dʒ ei fieri ſolutio. In
quo qdem tpe ꝓbabiliter eſtimat ideʒ valere
qð ipe uendit emptori qui popoſcit ex ſpeciali
gr̃a ſibi vendi: adiecto tñ hoc ꝙ determinate
ꝑfigat diẽ: q: ⁊ ipe nõ erat uẽditurus niſi i ali
quo vno die. ⁊ etiam q: ſi ipe de vno mẽſe vl'
ebdomoda ſibi poſſet ex poſtfacto diẽ eligere
in quo plus valuiſſet: nimis eſſʒ pinguis ſors
eius. al's taxanduʒ eſſet ꝑcium ſm ꝙ diutius
⁊ cõius valuit menſe illo: aut ꝑcio mediocri
inter carius ⁊ minus illi⁹ menſis. Et ſic intel/
lige. c. in ciuitate. ⁊. c. nauiganti. extra. eo
¶ Et ꝑdicta faciũt ad aliã. q. Pone i cãu ꝯ/ 33
rio a ꝑcedẽti: nũc cariſſimũ ẽ frumẽtũ ⁊ mu/
tuo tibi eſtimatũ vt reſtituas poſtea tm̃ frumẽ
tũ qð valeat: qʒtũ ualet mõ frumentũ qð tra/
do? R. A rebi. poſt Hg. ꝙ nõ ẽ uſura. Et rõ
ẽ quare iſte ꝯctus ſit licitus: q: iſte intelligit ei
uẽdere frumẽtũ nunc: ⁊ mutuare ei pecuniaʒ
gratis: quã ſibi vult reddi in frumẽto tpe ſo/
lutõis. Fatet tñ ꝙ poſſet itervenire peccatuʒ
ſm prauã intẽtõeʒ mutuãtis. Et nõ hoc q: ſe
pe accidit in practica in iſtis vſurarijs qui mu
tuãt frumẽtũ paupib⁹ appreciatũ cum hoc ꝙ
tpe meſſis dẽt ſibi tm̃ ꝺ frumẽto cũ tñ ſciãt ꝙ
ſint ipotẽtes ad ſoluẽdũ ⁊ accumulãt frum̃tũ
frum̃to: ita ꝙ. j. x. ãnos ꝺ vno ſacco faciũt. x.
⁊ iõ iſte ꝯct⁹ vr̃ diabolic⁹ ⁊ ꝺſtructio paupũ.
¶ Quid ſiqs mutuat frumẽtũ antiquũ ad re 34
nouãdũ. i. vt nouũ mihi reſtituas. eſt ne vſu/
ra? Hoſ. Ray. ⁊ Hoſt. dicunt ꝙ ſi iõ fac vt
meli⁹ ſeu ꝑualẽs recipiat: vſura cõmittit. Si
aũt iõ vt ſuũ non ꝑeat: vel forte vt gr̃aʒ reci/
pienti faciat: ſecus. Nõ tñ ꝙ quedã ſunt q̃ ſunt
i fauorẽ mutuãtis granũ vetus. Primũ ẽ ite

rata mēſuratio. nā ex mēſuratiōe totiēs fcā di
minuit modiū frumēti: ēt frumētuȝ vetus ſi ñ
ſit putrefactuȝ plus valet q̄ȝ nouū: ⁊ iō taliter
mutuātes pp̄ p̄dicta duo volūt ut eis reddat
aliqd plus d̄ frumēto nouo. ⁊ ſi hoc faciūt ut
ſuent idēnes: nō ē illicitū. Eſt ēt aliud ⁊ ter/
tiū in fauorē tal'r mutuātiū: q2 frumētū nouuȝ
ī tpe diminuit ⁊ areſcit. frumētū aūt vetus iā
fecit diminutōeȝ ſuā. Tñ ſi oib9 p̄dictis ꝯſide
ratis mutuās itēderet lucrari: tūc illicitū eſſet.

35 ¶ Cui velles iur nocē. ſ. cū exigunt vſure ab
eo cui pōt iur noceri vt dic̄ Ambr. xiiij. q. iiij.
c. ab illo. vñ ⁊ ab hoſtib9 licitū eſt uſuras pe/
tere. Nā ⁊ oia coꝝ bona licite poſſumus au/
ferre. ⁊ qbuſcunqȝ inſidijs eis nocere poſſu/
mus. xxiij. q. ij. c. dñs.

36 ¶ Vtꝝ aūt hoc ſit indifferēter veꝝ. ſ. ꝙ ini/
micis qbus pōt iuſtū bellū iferri liceat dare ad
uſurā? Quidā dicunt i nullo cāu uſurā eē exi/
gendā. Et qd̄ dicit Ambro. itelligit nō d̄ uſu
ra ꝓpria: ſȝ de tributo ab ifidelib9 exigendo:
vt tali onere pregrauati ꝯuertātur. Alij vero
illud dictū intelligūt ad lr̄aȝ. ꝙ ex quo iuſtum
bellū mouet ex edicto pricipis: ab hoſtib9 lici/
te vſura exigit: dūtamē nō fiat vicio cupidita
tis: ſed zelo caritatis. ſ. vt macerentur vſuris
qui nō pñt domari armis.

37 ¶ An aūt a iudeis poſſumus eodē mō exige
re vſuras? Tho. i epl'a ad duciſſam lothorin/
gie vr dicē ꝙ ſic: q2 ſm cū iudei facti ſunt ſerui
xp̄ianoruȝ. ⁊ ſic eoꝝ res pñt dñi tpales xp̄iani
accipe tanq̄ȝ ſuas: q2 qcqd acqrit ſuus: acqrit
dño. Ita tñ vt nō ſubtrahant neceſſaria vite.
Et hoc vr hr̄i ex p̄ſſe i. c. ⁊ ſi iudeos. ex de iu/
deis. vbi dr̄ ꝙ pp̄ mortē xp̄i ſubmiſſi ſūt ppe
tue xp̄ianoꝝ ſuituti: qd̄ fuit mādatū executiōi
p Conſtantinū: vt nōt Hoſt. ex de iudeis. c.
ꝯſuluit. tñ ex grā pmittūtur habitare cū xp̄ia/
nis: ſi mō ingrati nō obſint ipſis xp̄ianis: vt i
d. c. ⁊ ſi iudeos. nec p eos iudeos ⁊ eoꝝ con/
uerſatōeȝ piculū iminēat: aut graue ſcādalum
generet ipſis xp̄ianis. Et ſic in p̄dictis caſib9
p principes ⁊ ptātes ſeculares expelli poſſunt
ipſi iudei d̄ cohabitatōne xp̄ianoꝝ: ⁊ eis bona
auferri pñt. ⁊ cum ſint ſui maxime i caſib9 p̄di
ctis pñt vendi. Fortius ergo expelli ⁊ auferri
eis bona pñt: cū graue dānū ⁊ ſcādalum ipſis
xp̄ianis generet p ipos iudeos fenus ac vſu/
rariā prauitatē exercētes. Et hec faciūt ad no
tata. ſ. in ti. de iudeis.

38 ¶ Vēdēs ſub dubio. Pone caſū. Aliqs hȝ
rē venalē d̄ pñti: ſȝ itēdit illam ſuare vſqȝ ad
tp̄s ſciēs tpe illo plus valituram: emptor q̄rit
emē talē rē. Ille dic̄ ñ hr̄e illā venalē: q2 nō eſt
tūc tp̄s vendēdi: ſȝ ꝓ futuro tpe. emptor dicit
ſe velle emere ꝓ tāto p̄cio q̄ȝtū valebit tūc tē
poris: ſȝ non vult ſoluere vſqȝ ad illud tēpus.
Querit an liceat? Rdet ꝙ rōne dubij tal' ꝯct9
excuſat: vt i. c. ſi. ex eo. vbi eſt caſus ꝙ qui dat
x ſol'. vt alio tpe totidē ſibi grani vel vini vel
olei mēſure reddātur: q̄ lȝ tunc plus valeant.
vtꝝ plus vel minus ſolutiōis tpe fuerint va/
liture veriſil'r dubitat: nō dȝ ex hoc uſurarius
reputari: ⁊ ſubdit. Rōne vo dubij huiuſmōi
ēt excuſat q pānos: granū: vinuȝ: oleū: uel al's
merces uēdit: vt amplius q̄ȝ tūc ualeāt in cer
to termino recipiat ꝓ eiſdē: ſi tñ ea tpe ꝯctus
nō fuerat uēditurus. Nō tñ ꝙ ſi ille qui emit
rē recepturus alio tpe eā credebat eā plus ua
lere: q̄ȝuis iudicio cōi veriſil'r ſit plus uel mi/
nus ualitura erit uſurarius minus emēdo pp̄
p̄uētōem ſolutōis ſm Inn. ⁊ d. An. in. d. c.
i ciuitate q̄ȝuis ñ teneat ad reſtōneȝ ſi veriſil'r
plus vel minus erat ualitura: lȝ ipe nō ſic cre/
deret. Et nō ꝙ illud qd̄ dicit qñ res erat plus
vel minus ueriſil'r ualitura dȝ itelligi qñ tantū
minus eſt ualitura q̄ȝtum plus. qd̄ aduerte ꝓ
illis q emūt oleū tali p̄cio ꝙ parū minus pōt
ualere ſȝ bene multū plus q2 ſunt uſurarij.

39 ¶ Alius caſus. Quis uēdit ꝓ p̄cio qd̄ nunc
currit: ſȝ ſi pl9 valebit uſqȝ ad paſcha: vult ꝙ
illud plus ſibi detur. Si vo minus valebit nō
vult ꝙ p̄cium minuat. Hoſti. dicit ꝓculdu/
bio ip̄m iudico uſurariū: cū ipm in pactis vi/
deā claudicare. Nā lȝ rōe dubij excuſetur: at/
tamē in tali cāu nō ſtat in dubio: cum uelit cer
tum ⁊ ſupadditōem. Dubiū enim p̄dictuȝ in
rōe ſui facit equitatē iuſticie: lȝ plus recipiatur
q̄ȝ detur: eo ꝙ rō hui9 dubij ponit eſtimatōeȝ
in rebus ex ip̄a nā reꝝ: que in tali ſpe plus ua
let vno tpe q̄ȝ alio: ⁊ aliqñ minus. Similiter
etiā vr excuſare rō piculi que recōpenſare pōt
ſupabūdantiā. Res enim ex piculū exñs plus
valet q̄ȝ res eiuſdē ſpeciei exñs in piculo: ⁊ ſic
huiuſmōi recōpenſatio reducit ad nām rei q̄
pp̄ piculū eſtimat plus vl' minus ualere: ⁊ ſic
piculū ⁊ dubiū tollit viciuȝ vſure. vbi autem
piculū nō tollit hoc uiciū de ſui nā: nō excuſat
uſurā: ſicut pȝ in periculo qd̄ eſt in mutuis. de
quo in. d. c. ſi. vbi dicit nauiganti ul' eunti ad

nundinas certā mutuās pecunie quātitatem
pro eo ꝙ ſuſcipit in ſe periculū recepturus ali
quid vltra ſortē vſurari⁹ ē cēſendus. Simil'r
ſi aliquis mutuauerit alicui. c. libꝛ. ad. x. ānos
ita ꝙ ſi. j. x. annos moꝛtuus fuerit alter ipſoꝝ
qui debitū accepit liberatus ſit a mutuo ⁊ de/
bito. Si vero ſupuixerit amboꝝ dabit qui mu
tuum accepit. cc. libꝛ. ei qui mutuū dedit. tale
periculū nō excuſat: quia nō reducit cōtractū
ad equalitatē iuſticie. talis eīm ſuperabūdan/
tia nec ex laboꝛe: nec ex vſu rei ꝓpꝛie: nec per
recōpenſationē alterius rei reducitur ad equa
litatē iuſticie. Periculū eīm nō excuſat vbi cā
tēporis aliqͥd plus accipitur: ſed vbi nō cā tē
poꝛis ſupabūdantia accipiť. Tūc rōe periculi
vel dubij excuſari pōt: quādo. ſ. icidit dubiū
ex natura rei. Con. Alc. lom.

40 ¶ Alius caſus. Statuit ciuitas pro vtilitate
cōmunitatis ꝙ quicūqꝫ ciuis habet vel habi/
turus ē filiā: ſi. j. annū a natiuitate ipſius pu/
elle tradit cōmunitati. lxx. ducatos: cum filia
peruenerit ad. xv. annū rehabeat a dicta ꝯmu
nitate. ccccc. duc. vt nuptui filiā tradat. Si ve
ro ante. xv. annū filia defūcta fuerit dictus ci/
uis predictos. lxx. ducatos amittat. Queritur
an ratōe talis periculi: ſiue dubij licitus ſit cō
tractus: R. ſan. Ber. ꝙ non: qꝛ ē ꝯtra iuſticie
equitatē. Pꝛimo per theoꝛicā ſingularē ꝙ in
mutuis veris vel iterpꝛetatis ſpe lucri pꝛīcipa
liter factis: dubiū ſeu periculū a fenoꝛe nō ex/
cuſat. ſicut patet in. d. c. ſi. Itē qꝛ ſm doc. vſu
ra ē lucrum ex mutuo pꝛīcipaliter intētū. xiiij.
q. iij. pleriqꝫ. vt accidit in dicto cāu. Pꝛete/
rea: ſi talis mutuaſſꝫ tali intētione ⁊ pacto ali
cui particulari pſone: vſurā vtiqꝫ cōmiſiſſet.
multo foꝛtius vſurā cōmittit taliter mutuādo
cōmunitati: cū magis teneatur ſubuenire ei in
neceſſitatib⁹ ſuis qꝫ alteri pſone ſingulari. Se
cūdo qꝛ apud tradentē pꝛedictos denarios nō
remanet ipſoꝛū dominiū nec vſus vnde iuſte
lucrari poſſit: modo dubiū: aut periculū a fe/
noꝛe nō excuſat: niſi apud lucrātē icludať do/
miniū atqꝫ vſus rei piclitantis cū qua lucrať.
Nā ex re ſua: nō aliena: homo lucrari debet.
ideo talis ꝯtus ē vſurarius.

41 ¶ Sequitur. Pꝛeciū poſt tēpoꝛa ſoluēs. ſcꝫ
ratōe moꝛe. vnde foꝛmatur talis. q. Debitoꝛ
teneť ad. c. in certo termio. Ego requiro de/
bitū. debitoꝛ nō ſoluit: ex quo opoꝛtet me. c. re
cipere ſub vſura. Ego peto a dbitoꝛe meo vt
me liberet ab obligatōne vſurarū. Queritur
an ego licite petā: Rńdetur ꝙ ſic. vt ꝓbatur
per. c. ꝑuenit. ⁊. c. ꝯſtitutus. de fideiuſ. Ibi pe
cuniā quā ꝓ eis ſoluit: ipmqꝫ ſeruet indēnē:
nec eīm aliquid exigiť ſicut vſura: ſed ſicut in/
tereſſe: nec cā lucri: ſed cā dāni vitādi. Quidā
tamē dicunt ꝙ ad hoc vt cāus ſit licitus: duo
debēt cōcurrere. Pꝛimū ꝙ pꝛedixerit debito
ri ꝙ erat neceſſe ſub vſuris accipere. Secūdū
quādo nō poterat aliter niſi ſub vſuris iueni/
re mutuo ſm Alex. de alexā. ⁊ quoſdā alios.
Et ſm Panoꝛ. i. c. ꝯqueſtus. extra eo. iſtud
itereſſe nō ſolū cōſiſtit in dāno habito: ſed ēt
in lucro ceſſante. Et hoc non ſolū in ꝯtractu
vēditōis vel emptōis: ſed ēt in ꝯtractu mu/
tui: dūmodo creditoꝛ ſit talis pſona ꝙ veri/
ſimil'r iuſte fuiſſet lucratus. Et dicit de hoc eē
quaſi tex. expꝛeſſū in. l. ij. in fi. ff. de eo qḋ cer/
lo. Idē ſentit Inno. in. c. ſacro. de ſen. excō.
Idē glo. in. l. curabit. C. de ac. emp. Et hoc
perpetuo tene mēti: vt ſic etiā de iure cāoni
co poſſit peti aliquid vltra ſoꝛtē ratōne inter/
eſſe: non ſolū dāni cōtingētis: ſed etiam lucri
ceſſantis: dūmodo lucrū ceſſans eēt in actu vl'
quaſi. hoc ē qḋ pꝛobabiliter fuiſſet: quia ſic di
citur peti qḋ aliquo modo ē. Secus eſſet ſi ſo
lum eſſet in poſſibilitate: quia ſic dicitur po/
tius non eē. hoc patet per. l. ſi iactū rei. ff. de
ac. emp. ⁊ ven.

¶ Vtrū ille a quo emi lapides tigna ⁊ huiuſ/ 42
modi ex quib⁹ nō percipitur aliquis fructus
teneatur mihi ſoluere vſuras quas ſolui vt ſi
bi ſatiſfacerē: ſi ipſe nō mihi tradidit pꝛedicta
in termino ſed fuit i moꝛa: R. ſꝫ Bal. in. l. vſu
ras. C. de vſuris. ꝙ ſic: tanqꝫ intereſſe. Facit
tex. nota. in. l. lucius titius ſm vnā lect. ff. de
emp. ⁊ ven. Idē tenet Inno. dicendū eē in ſi
milibus ꝯtractib⁹: puta locatōibus: vēditio/
nibus ⁊ huiuſmodi. Sed Sali. i. d. l. vſuras.
repꝛobat Bal. d. ꝙ itereſſe vſurarū quas ſol
uit nō debet iputari debitoꝛi ante moꝛā. Sed
tu tene pꝛimā opi. quādo accepit ſub vſuris
taliter ꝙ alio modo nō accepiſſet niſi ꝓpter
cōplacentiā vel vtilitatē quā cōſecutur⁹ erat
ex tali emptōe. Et ideo cū talis ex falſa ꝓmiſ/
ſione priuauerit eū tali vtilitate vel cōplacen/
tia: quā plus vel tātū eſtimabat quātū itereſſe
vſuraꝝ: ideo talis ei tenetur.

¶ Pena nec in fraudē. Pro quo notādū ē 43
ꝙ triplex ē pena. ſ. legalis: iudicialis ⁊ cōuē/

tionalis. Pꝛia ē qñ lex iponit penā debitoꝛi/
bus: vt tali die ſoluere teneātur. ſi nō ſoluerit
incidāt in talē penā. Et intelligo ſub hac pe/
na legali legē municipalē ſeu ſtatutū ciuita/
tis. Idē intellige vbi lex vel ſtatutū afficeret
cōmittentē aliqḋ crimen. nā iuſte huiuſmodi
pena exigi pōt: licet delinquēs nō teneať ſol/
uere niſi poſt ſententiā ſaltē ḋclaratoꝛiā vt mul
totiens dictū ē. Scḋa pena ē iudicialis: vt qꝛ
facta liquidatōe debiti iudex precipit debitoꝛi
vt .j. tantū terminū ſoluere debeat ſub pena tā
ti. Nam ſi inciderit in penā nolēs ſoluere cū
poſſit: ſibi imputet. Tertia pena ē ꝯuētio/
nalis: vtputa qꝛ de cōſenſu partiū pena poni/
tur in ꝯtractu: vt ꝓmiſſa firmioꝛa conſiſtāt:
vt ſic debitoꝛ ſaltē metu pene debitū ſoluere
ꝓcuret diligētius i termino aſſignato. ut ex/
tra de arbi. c. dilecti. Et talis pena cāonica di
citur: qꝛ ēt a canone ꝑmittitur exigēda. xij. q.
ij. in legibꝰ. Poſſet tamē talis pena ifraudē
vſurarū apponi: vt qꝛ creditoꝛ non recta intē
tione penā apponit: ſed qꝛ credit: aut ſꝑat pe/
nam eē cōmittendā: qꝛ mutuū dans: ſuum de
bitoꝛē ad mutuū reddēdum in termino ipotē
tem eē decernit. Nam tūc cū ipſe mutuet cau
ſa lucri ſperās lucrari penā: que ſpes liberali/
tatē caritatis ⁊ gratuitatē ꝯtractus extinguit:
⁊ ideo trāſit in ſpeciē vſurariā. ꝙ ſi aliter ꝓ/
bari non poſſit: recurrēdū ē ad preſumptōes
que ſūt due pꝛicipaliter. Pꝛia ſi apponēs pe/
nam cōſueuit eē vſurarius: ⁊ ſimiles penas i
fraudē vſuraꝝ apponere. ar. ff. de ac. emp. l.
iulianus. Scḋa ſi ꝑ ſingulos mēſes vel ānos
dicať pena cōmitti. ar. C. de vſu. auc. ad h.
Aduertendū tamē ꝙ ſi debitoꝛ fecit qḋ potuit
vt qḋ pꝛomiſit adipleret: vel vt mādatum le/
gis uel iudicꝭ obſeruaret: ⁊ paupertate uel i/
potētia oppꝛeſſus nequiuit ꝑficere qḋ opta/
bat: licet de iuris rigoꝛe tenereť ad penā: tamē
de benignitate cāonica ⁊ naturali eꝗtate non
decet vltraq̄ȝ iterſit exigere. j. q. vij. quotiēs.
⁊ extra de penis. c. ſuam. Reſpectu tamē pe/
ne ꝯuentōalis in foꝛo conſciētie ſtādum ē cō/
feſſiōi ſue. De hac materia pēali vide. s̄. Pe
na quaſi per totū.

44 Sed quero de. q. quotidiana. Pone. ē ſta
tutū uel cōſuetudo. ꝙ miſſus i poſſeſſionē lu/
cretur fructus ad rōeȝ. v. ꝓ. c. aut. v. ꝓ qua
tuoꝛ: an valeat ſm ꝯſciētiā? R. Bal. in. l. acce
ptā. C. de uſur. ꝙ ſic: cū talis lucreť illos rōe
intereſſe. de quo ſm eum ē glo. ſingularis in
auc. de exhi. reis. §. ſi vero. Quam glo. dicit
Bar. in. l. ſi finita. §. iulianus. ff. de dā. infec.
eē ꝯtra ius diuinū ⁊ in fraudē vſurarū: ideoq̄ȝ
tales fructus dicit ꝯputādos in ſoꝛte. Qḋ qui
dē aliqui veꝝ credūt ſi preſupponať fuiſſe fa/
ctū in fraudē vſuraꝝ. Secus vero ſi in locum
penalis legis: vt attrahať debitoꝛ ad ſatiſfaciē
dum ꝯcurrētibus illis que nūc ꝓxime dcā ſūt
in precedēti. §. vel loco itereſſe emergētis dā
ni uel lucri ceſſantis: vel ꝓpter moꝛā ſic oꝛdi
nauerit ſtatutū vel ꝯſuetudo: tūc verum dicit
Bal. ⁊ glo. Nā ꝓpter ꝯtumaciā preſes hoc
facere pōt. Et predicta vera in eo q iuſte miſ/
ſus ē in poſſeſſionē: nō tantū ex oꝛdine: ſed ēt
ex cā. ſ. ꝙ in veritate ſit creditoꝛ. Nō tamē ſȝ
doc. ꝓ declaratōe pñtis qōis ⁊ imediate p̄/
cedētis: ꝙ ſi debitoꝛ ſoluit partē debiti nō po
terit pena exigi niſi pro ꝑte non ſoluta. vt nōt
Inno. i. d. c. ſuā. Adde ēt predictis ſm Ho
ſti. ꝙ ēt religioſi pñt petere penā etiā ꝯuētio/
nalem ab eo qui nō ſeruat arbitriū: qñ dbitoꝛ
nō ex ipotētia: ſed ex negligētia: vel ꝯtumaci
ter nō ſoluit: etiā ſi nullū pretēderetur itereſſe
vel dānum. qḋ nota.

Lex cōmiſſoꝛia. vt ſi uēdo tibi fundū iuſto 45
precio: ea tamē lege ⁊ conditōe: vt qñcūq̄ȝ ſol
uero tibi preciū: qḋ mihi datur: fundus ad me
reuertať. C. de pac. inter emp. ⁊ ven. l. ij. ⁊. l.
cōmiſſoꝛie. ⁊. l. cū te fundū. In caſu iſto om/
nes lucratur fructus ſi iuſtū ſit preciū. Abo/
letur autē in iſto cāu uiciū uſuraꝝ ꝓpter ven
ditionē reductā ad equitatē ſeruatā inter ven
dentē ⁊ ementē: que nō ſeruať quādo modi/
cū ē preciū reſpectu rei empte. Ideȝ Hoſti.
Idē Monal. qui dicit ꝙ ſi prediū vēdidi tali
conditōe: vt qñcūq̄ȝ ego uel heres meus pre
ciū ſoluā: rehabeā prediū. vel qñcuuq̄ȝ a ſeptē
nio vſq̄ȝ ad nouēnium: ⁊ ēptoꝛ facit fructus
ſuos. Et hoc veꝝ niſi fiat in fraudē vſuraꝝ.
Idē Panoꝛ. in. c. ad noſtrā. de emp. ⁊ ven.
vbi ſingulariť dicit ꝙ cū vēditio ſit iuſto pre/
cio: ⁊ ſolū apponať pactū de retrouēdendo:
nō preſumiť cōtractus vſurarius nec pigno/
raticiꝰ: ⁊ emptoꝛ lucrať fructus donec retro/
uēdiderit: nec cōputātur fructus in ſoꝛtē. vt ē
tex. in. d. l. ij. Et ꝙ ꝓcedat illa. l. etiā ḋ iure ca
nonico apte vult glo. in. d. c. ad noſtrā. ⁊ Ar
chi. xiiij. q. iij. pleriq̄ȝ. Nota tñ ſm doc. in. d.
c. ad noſtrā. ⁊ in. c. illo uos. de pigno. ꝙ ad

ↄuincẽdũ uſurariũ tria cõiter requirunt. Pri mo pactũ de retrouẽdẽdo. Scd̃o modicitas precij reſpectu valoris rei. Sʒ hoc limita iux ta doc. ⁊ Panor. ꝙ nõ quelibet iniuſticia pre cij ſufficit ad preſumẽdũ quẽ vſurariũ: ſed dʒ eẽ preciũ valde tenue reſpectu valoris rei du plici reſpectu. Pͥo qꝛ ↄtrahẽtes ſolẽt ſe dẽci pere precio. Scd̃o qꝛ res minus valet ꝓpter illd̃ onus retrouẽdendi in vẽditõe appoſitũ. vt in. l. fundi partẽ. ff. de ↄtrahen. emp. Ter tio qñ talis emptor fuit ↄſuetus exercere vſu ras: licet Hoſt. dicat ꝙ ſiqs petat ab alio mu tuũ: offerens ꝓ ſecuritate mutui hypotecam ſuoꝝ bonoꝝ. Ille autẽ dicat nolo mutuare: ſed paratus ſum emere ꝓ eodẽ precio ⁊ vſqʒ ad certũ tẽpus reddere ꝓ eodẽ precio: certe vſu rarius ꝓſumitur ſm euʒ: ⁊ ſic videtur ſentire ꝙ ex ſolo pacto de retrouẽdendo: cõtractus preſumat vſurarius. Sed Hg. ut refert Ar chi. in. d. c. pleriqʒ. ſentit contrariũ. ⁊ cõmu niter alij doc. ꝙ id non ſufficiat niſi adſint alie cõiecture ꝑdicte. Aliqui etiã addunt ⁊ quar tum ſignũ. ſ. quãdo aliquid ſoluitur ultra re ceptam ſũmam: puta fuit uendita res pro. c. flor. ⁊ ponitur in pactũ ꝙ ſi uẽditio reſcinda tur ſoluãtur. c. xx.

46 ¶ Sed quid ſi fiat pactũ de retrouẽdendo. ĩ. x. annos: ita tñ ꝙ. ĩ. quinquẽniũ inſtrm reuẽ ditõis nequaqʒ facere teneat: R. Ho. ⁊ Io. an. i. d. c. ad noſtrã. i nouella: ꝙ eoipſo fraus detegitur. Quidã tñ dicunt ꝙ ſi talis emptor hoc pactũ apponeret nõ in fraudẽ vſuraꝝ: ſʒ vt ſe indẽnẽ ſeruaret: nõ eẽt illicitũ: puta emit agrũ vel vineã. vt. ſ. ⁊ intẽdit illã ĩpinguare ⁊ eã optime paſtinare ⁊ multas expẽſas vti les facere: quã ſi reſtitueret. ĩ. breue tp̃s mul tum grauaret: iõ apponit tẽpus. ĩ. qd̃ nõ te neat illã vineã reſtituere. certe hoc nõ eẽt illi citũ ẽt in foro conſciẽtie: in quo credit conſitẽ ti: nec i tali foro neceſſariũ ẽ ꝑſumere fraudes ꝑdictas: ſʒ ipſe de ſe loquat.

47 ¶ Quid aũt de illo q vẽdit prediũ alicui cer to precio de ꝑſenti ſoluto: puta medietate. alia vero medietate ſoluẽda hic ad duos ãnos: cũ hoc tamẽ pacto ꝙ q̃ʒdiu emptor non ſoluerit preciũ alterius medietatis: teneatur dare ipſi venditori ſingulo anno fructus qui cõiter ꝓ ueniunt ex medietate dicte poſſeſſionis. puta reddebat de fictu. x. ſaccos frumẽti pro medie tate teneatur dare. v. ſaccos: an ſit licituʒ: Di cendum ꝙ ſi venditor non intẽdit totam rem tradere: ſed dominiũ ſibi ⁊ periculũ reſeruare illius medietatis: de qua nõ habuit ſolutõeʒ: donec preciũ ſibi fuerit datũ: tunc poteſt ali quid gratia fructuũ percipere. Et hoc quãdo a ꝑncipio ante traditionẽ deduceretur in pa ctum: vt pro fictu aliquid ſoluatur: donec pre ciuʒ ſit ſolutũ: ⁊ ſic cũ tali pacto traditur. hoc enim videt tenere Bal. in. l. curabit. C. d̃ ac. emp. ſcilicet ꝙ talis vẽditor põt aliquid per cipere pro fictu: donec preciũ ſit ſibi ſolutum. Hoc videt probari i. l. in inicio. C. de pac. i ter emp. ⁊ ven. Et ſic debet itelligi. d. l. cura bit. Si autẽ tradendo intẽdit dominiũ tranſ ferre totaliter in emptorẽ: tũc ſi aliquid exigit pro fructibus uel ultra ſortẽ ẽ uſurarius: quia ibi ẽ vera ratio mutui: qꝛ emptor hoc caſu ni hil aliud debet habere niſi medietatẽ precij: ⁊ ideo qꝛ pro illo expectat aliquid ultra ſortẽ: il licitum ẽ. vel etiã ſi in primo caſu uellet pluſqʒ ueriſimile eẽt fructus rei ualere pro parte non ſoluta illicitũ eſt. Pro uẽditore tamẽ faceret ſi in conuẽtione facta fuiſſet mẽtio de affictu. Nam eoipſo uidetur uẽditorẽ retinuiſſe do miniũ dicte medietatis apud ſe. Fictus eiʒ nõ datur niſi de re illa: cuius dominiũ ẽ apud re cipientẽ fictum. ⁊ hoc nõ. Hanc etiã. q. for mat Archi. ſ. in ſũ. de tota poſſeſſiõe ſic que rendo. Sed quid cũ uendo poſſeſſionẽ meaʒ: cum nõ des mihi pecuniã eius: tecũ facio pa ctum: ꝙ quouſqʒ mihi tradas preciũ recipiaʒ interiʒ fructus eius: Pe. de an. ⁊ Bal. dicũt contractũ eẽ licitũ: qꝛ cum poſſeſſio fructificet non videt iuſtuʒ ut emptor habeat utilitatẽ ⁊ fructũ rei empte: ⁊ uẽditor nõ hẽat vtilitatem precij ut poſſit pecunia vti. Ita tamẽ lʒ ꝙ quã tum ẽptor ſoluit de precio in futuꝝ: tantũ uẽ ditor minꝰ recipiat ꝓ rata. Sed theologi nõ approbãt dictũ contractũ: qꝛ ratõe dilationis de ſoluẽdo precio videtur hẽri fructus qd̃ ad vſurã pertinet. Itẽ poſſeſſio ſubſtat periculo ẽptoris ⁊ de ſe ẽ fructificabilis: nõ autẽ pecu nia ſubſtat periculo: nec de ſe fructificat: ideo conſulẽdũ ẽ abſtinere ab huiuſmodi. hec Ar chi. ſ. Tamẽ ſi vẽditor retinet i ſe dominiuʒ ⁊ periculũ dicte totius poſſeſſiõis vel partis ꝓ rata pecunie nõ ſolute: tũc videtur caſus lici tus: vt volũt predicti doc. Et ſic ceſſant mo tiua facta per theologos. Addit etiaʒ dictus Archi. ſ. ꝙ bene põt fieri pactũ: ꝙ ſi. ĩ. certũ

terminũ non ſoluit ẽptor preciũ: extũc fructus percipiat vẽditor quouſq3 preciuz recipiat: ſi hoc nõ fiat in fraudẽ uſurarum: ſed in penã. Et hoc tenet glo. i. c. ↄqueſtus. extra eo. cũ hic ñ accipiat aliquid ſicut vſura: ſed ſicut intereſſe. Eadẽ rõne ſi predictũ prediũ in pignus daret mihi: poſſum inde pcipere fructus ẽt ſi tranſcendãt quantitatẽ intereſſe. Nã licet talis res a venditore nõ poſſit peti: tamen fructus eius percipere poteſt poſtq3 contra voluntatẽ ſua res vẽdita detinetur.

48 **Addicio.** ¶ Circa mãm retrouẽdẽdi τ mãz fictuũ: q2 ẽ ualde intricata decreui ſuccincte τ clare reſtringere p octo caſus ad quos oẽs alij ſunt reducibiles. Primus cãus ſit iſte. quis vẽdit alteri poſſeſſionẽ cũ pacto de retrouẽdendo ſimpl'r: nullo adiecto termio: utputa. uẽdo tibi hãc poſſeſſionẽ hoc pacto ꝙ quotiẽſcũq3 tibi reſtituero pcium. ꝙ poſſeſſio ad me reuertat. Et iſte ↄ̃ctus põt eẽ licit⁹ ſi iuſtũ pciũ ſit hicinde. τ cõditões ſint pes. Scdo ſit ↄ̃ct⁹ uẽditõis cũ pacto d retrouẽdẽdo ad certũ tps: puta. uẽdo tibi hãc poſſeſſiõem cũ pacto ꝙ poſſiz eã redimere. j. qnquẽniũ uel decẽniũ. Et iſte ↄ̃ct⁹ pt ẽt licite fieri ſi adſint ea q dcã ſũt i pcedẽti caſu. Tertio pt uẽdi poſſeſſio cũ pacto d retrouẽdẽdo: puta. j. x. annos. ſic tñ ꝙ. j. biẽnium uel triẽniũ uẽditor ñ poſſit redimere. Et iſte ↄ̃ct⁹ item põt eẽ licit⁹. vt dictũ ẽ. s. Uſura. j. §. xlvj. Quarto põt uendi poſſeſſio: puta petro cũ hoc pacto ꝙ. p. dictã poſſeſſionẽ locet uẽditori ſub certo affictu. Iſte ↄ̃ct⁹ ẽt pt eẽ licit⁹ ſi ſit ↄ̃ct⁹ ẽptõis: τ ſint ↄditiões pes. Multotiẽs tñ iſte ↄ̃ct⁹ ẽ ſil'atus τ pignoraticius. τ iõ recurrẽdũ ẽ ad ↄiecturas. s. poſitas. Uſura. j. §. xlvj. Mariẽ ſi emẽs ſit aſſuetus facere ſil'es ↄ̃ct⁹. Quito quis uẽdit poſſeſſiõez. P. ñ hñti pecunias: τ uendit cũ tali pacto ꝙ ſi. j. biẽniũ. P. ñ ſoluerit pciũ dicte poſſeſſiõis ꝙ ab eo tpe τ ultra. P. teneat ſoluẽ certã penſionẽ ꝓ cẽtenario. iſte ↄ̃ct⁹ ur licit⁹ tã ſm legiſtas q3 cãoniſtas. Et hoc expſſe tz gl. in. c. ↄqueſtus. d vſuris. τ ↄcludit ꝙ hic petit fructus nõ tãq3 vſura: ſed tãq3 itereſſe. Et ibi panor. poſt Pe. d an. dicit ꝙ iſtud itereſſe ↄſiderabit ñ ſolũ reſpectu dãni emergẽtis: ſed ẽt reſpectu lucri ceſſantis: vt q2 iſte uendẽs ſi habuiſſet pecunias ſuas negociat⁹ fuiſſet τ huiuſmodi. Itẽ iſte paſſus ẽ dãnum i alio: q2 ille emptor pcepit fruct⁹ quos iſte pcepiſſet ſi retinuiſſet ibi rẽ. Sexto qs uẽdit poſſeſſionem P. ñ hñti pecũias ñ cũ animo ſoluẽdi. vt i pdicto cãu: ſ3 ſimpl'r uz ꝙ q3diu ñ ſoluerit pciũ dicte poſſeſſiõis ꝙ ipe uẽditor pcipiat fructus eiuſdẽ. Iſte cãus ñ ẽ oio clar⁹. Nã theologi tenẽt ꝙ iſte ↄ̃ct⁹ ẽ uſurari⁹ p rões poſitas ſupra i pcedẽti. §. Idẽ Butri. i. l. curabit. C. de ac. ẽpti. Pro h facit q2 itereſſe ñ pt peti niſi p⁹ morã. Hic ãt null'a ẽ mora: ergo nullũ intereſſe. S3 gl. i. d. l. curabit. ur tenẽ ꝙ talis ↄ̃ct⁹ pt licite fieri. Et multi alij doc. Et rões ſup poſite p panor. vñr militare ẽt i hoc cãu. Nã ipe uẽditor qñ uẽdidit poſſeſſiõez ſi a pricipio hũiſſ3 pecunias ſuas mercat⁹ fuiſſet τc. Itẽ militat alia ei⁹ rõ. ſ. ꝙ ẽptor pcipit fruct⁹. ipſe aũt uẽditor nihil. Et tñ ſi retinuiſſet poſſeſſionẽ pcepiſſet illos fruct⁹. Et lz gl. i. d. c. ↄqueſtus. loquat de itereſſe poſt terminũ: tñ rõnes pdicte militant ut ẽt a principio poſſit paciſci de iſta pẽſione: τ mora põt cõſtitui ẽt a pricipio. Nouiſſime reperi eũdẽ panor. i ↄſilio. lxvj. incipiente. Chriſti eiuſq3 mr̃is. vbi loqt d eo q uẽdidit poſſeſſionẽ. Sed ẽptor ſoluit tñ ptẽ pcij. ptẽ uero ñ. Et ↄcludit ꝙ pte ñ ſoluta uẽditor rõe itereſſe pt petẽ pẽſionẽ. all'at. l. iulian⁹. §. auferri. ff. de ac. ẽp. ubi tex. dicit uẽditorẽ: aut itegrã pcij ſolutionẽ hẽre debere: aut tenẽ rẽ uenditã quaſi pignus ꝓ precio. qd eqſſimũ ẽ ut ad limites ſoluti pcij reſtituat fruct⁹ uel relaxet ptẽ pẽſionis q ẽ preciũ fructuũ. dz eni fructus ſibi retinere quãtũ ſua itereſt τ ñ al'r. Et ideo uẽditor ſolũ põt petere preciũ cũ uſuris ſeu itereſſe τ precio nõ ſoluto. Hodie aũt ceſſante uſurarum exactiõe põt peti itereſſe ẽt de iurecanonico. ut nõt glo. in. d. l. curabit. τ in c. cõqueſtus. de vſuris. Et addit Panor. ꝙ mens τ ratio iur fuit prouidere uẽditori reſpectu iñteſſe. τ iſta opio ur eqſſima: τ iõ tenẽda. Septio ſit ali⁹ ↄ̃ct⁹ q ſm vulgare dr fictofrãchido. Et ſit h mõ. P. vẽdit poſſeſſiõez. S. q ẽt ñ hz pecũias. τ. P. uẽdit cũ h pacto ꝙ ſi S. ñ ſoluerit pciũ dcẽ poſſeſſiõis itra dcẽniũ ꝙ dcã poſſeſſio ſit inẽpta. Sic tñ ꝙ. j. dcm dcẽniũ ipſe. S. teneat ſoluẽ certã pẽſionẽ τc. Querit an iſte ↄ̃ctus ſit licit⁹: Et dico ꝙ multe fraudes pñt eẽ i hoc ↄ̃ctu: puta iniuſti τ exceſſiui pcij: τ pẽſiõis nimie: vel forte ↄditões non ſunt pares in emẽte τ vendẽte. Nam forte vendens vult cẽſuz ſuũ in omnẽ euentum:

ſiue res ꝑeat: ſiue ex alio caſu fortuito. Et vi/
detur valde irrationabile ꝙ ipſe vēditor plus
recipiat de cenſu ab ipſo emptore q̃ʒ ipſemet
venditor percepiſſet de fructu ſi dictam poſſeſ
ſionē nō vendidiſſet: quo caſu periculū cāus
fortuiti ⁊ ſterilitatis ſubſtaret eius periculo.
Et ſm hec dicta forte nō eſſet malum limita/
re caſū ſextum imediate p̄cedentē. Octauo ⁊
vltimo ſit predictus ꝯtus a ſictofrancbido:
alio mō. vʒ qs emit redditus poſſeſſionuʒ vl'
domus ſub noie ꝯtus emphiteotici: ſiue li/
bellarij: ⁊ cū pacto ꝙ ille q ſoluit pēſionē poſ
ſit reemere: ⁊ ſe liberare a dicto cēſu. Et dicūt
qdā ꝙ lʒ locatio poſſit fieri ꝓ p̄cio totiꝰ red/
ditus quē reddit domus: vl' poſſeſſio. Nō tñ
ſic potit fieri i iſto ꝯtu liuellario: q2 tal' tenet
manutenē rē ſuis expēſis. l. ij. C. d iure ēphi.
Et tenet ēt ſoluere penſiōeʒ lʒ res pereat caſu
fortuito: dūmō tota nō ꝑeat. Secus in cōdu
ctore q2 ñ tenet ſuis ſūptibus manutenē: vt. l.
colonus. ff. loca. Nec tenet ꝑeunte re de caſu
ſine ſui culpa: vt. c. ꝑꝑ. de loca. Et iō ſi tantū
vult d cēſu q̃ʒtū ſolueret ꝯductor ſimplex ē i/
iuſtus ꝯctꝰ: ⁊ i fraudē vſuraꝝ ꝑꝑ pactū d re/
trouēdēdo. Et ꝓpterea dʒ haberi reſpectꝰ nō
ad fructꝰ ſi excedūt: ſʒ ad q̃ʒtitatē pecunie ſolu
te ꝓ p̄cio. Ita ꝙ talis pēſio multiplicata per
xx. ānos aſcēdat ad totalē eſtimatōeʒ rei ſic lo
cate. Et ſic erūt. v. ꝓ cētenario: vt ē tex. i auc.
de nō alie. §. q2 vero. ⁊ in auc. ꝑpetua. C. de
ſa. ſan. ec. ⁊ ibi nōt glo. Et iō ſi locaret ſimpli
citer ꝓ. vj. nō poterit dari ad liuelluʒ niſi pro
v. Et q2 cōiter grauat talis in cēſu: iō tal' ꝯctꝰ
vr illicitus: ⁊ in fraudē vſuraꝝ. Alij tñ dicūt
⁊ verius ꝙ licet plus accipiat dando in em/
phiteoſim: q̃ʒ ſi ſimpliciter locaret: ꝙ per hoc
nō cēſetur vſurarius nec illicitus cōtractus:
qd probatur per auc. perpetua. C. de ſac. ſan.
eccle. iuncta glo. canonizata. x. q. ij. perpetua.
q2 rei dande in emphiteoſiʒ etiam ſi locando
ſit parui vel nullius redditus penſio iuſta eſt
que in. xx. annis adunata rei eſtimationeʒ cō/
tinet vt habetur in. §. ſi vero alicuius in auc.
de non alienandis. Et ideo plus ſoluitur q2
in locatōne habetur reſpectus ad fructus. in
emphiteoſim nō: ſed ad valoreʒ rei. Et id qd
ſoluitur: nō ſoluitur ꝓpter fructus: ſed in re/
cognitōnem directi dominij: vt voluit Bar.
in. l. i. C. de iure emphi. Nec iſta ſimul iun/
cta ſcilʒ pactum de retrouendendo modicitas

precij: qd non ſit vltra vel prope dimidiam:
⁊ datio in emphiteoſim faciunt preſumi con/
tractum vſurarium: quia iſta a iure permiſſa
ſunt nec reperitur contrarium eſſe cautuʒ. Et
tex. in. c. illo vos. de pign. ⁊. c. ad noſtram. de
emp. ⁊ ven. qui ſunt tex. principales. i hac ma
teria loquūtur vel quando aderat alia conie/
ctura vltra predicta. vʒ: quia erat ſolitus fene
rari. vl' fiebat aliqd pactum qd erat contra na
turam cōtractus. Et ex predictis habes quid
dicenduʒ de eo qui emit domum valenteʒ ſim
pliciter ducatos. M. cc. ⁊ emit eaʒ. M. duc.
cum pacto de retrouēdendo pro eodem pre/
cio. Et ꝙ idem emptor teneatur predicto ven
ditori domum predictam locare iure liuelli ad
rationeʒ quinqʒ pro cētenario. vl' quatuor cū
dimidia ſm ꝯſuctudineʒ loci: dato etiaʒ ꝙ pre
dicta domus nō tanto locaretur ſi daretur ad
affictum. Et dicēdum eſt per predicta ꝙ talis
cōtractus ē licitus cuʒ ibi ſit vera venditio: ⁊
locatio iur' liuelli cū pacto d retrouēdēdo. qd
pactū licitū ē de iure ciuili: vt eſt caſus in. l. ij.
C. de pac. iter emp. ⁊ ven. ⁊ canonico vt ꝓ/
batur. d. c. illo vos. ⁊ ad noſtrā. Et hoc ma/
xime veꝝ eſt qñ deceptio nō eſt in ipſa vendi
tōe nec in locatōe nec in pacto de retrouēden
do imo tale pactum de retrouēdēdo factum:
dūmō nō ſit ſimulatū ⁊ p̄cium ſit iuſtū: nō re
probatur aliquo iure etiā ſi ſit ꝯiunctū cū ven
ditione ⁊ locatōe eiuſdē rei pacto p̄cedēte: vt
eſt caſus in. l. qui funduʒ. ff. de ꝯtrahen. emp.
Immo vr eſſe quedaʒ gratia ⁊ liberalitas: q2
eſt liberatio a iure liuelli cum tēdat dictum pa
ctum ad liberandū vēditorē: eūdēqʒ ꝯducto/
rem a iur' liuelli qui de ſui natura eſt ꝑpetuus
vt eſt cāus in. c. i. §. i. ibi et nā perpetui liuelli
in ti. de alie. feu. in vſibus feu. Cū ergo dictū
pactū nō tēdat ad nocumētū vēditoris: ſʒ ad
eius gratiā ⁊ vtilitatē: patet ꝙ ſit ꝑmiſſū etiā
in foro ꝯſcientie. cum illud idem vellet ſibi fie
ri emptor idemqʒ locator: ſi eſſet vēditor ⁊ cō
ductor. ⁊ hec opinio videt etiam iuuari ex cōi
opinione ⁊ obſeruātia multaꝝ ciuitatū ⁊ ter/
raꝝ. Et quotidie celebrātur huiuſmōi cōtra/
ctus ⁊ reputātur liciti: ergo videt ꝙ ñ poſſūt
dici illiciti nec vſurarij: vt probatur in. l. quis
ſit fugitiuus. §. apud labeonem. Ibi quia id fa
cit qd ei publice facere licere arbitratur. ff.
de edili. edic. Et ibi Bar. dicit per illum tex.
ꝙ ſiquis facit aliquem actum vel contractuʒ

qui eſtimetur cõmuniter licitus. Contrarium tamen ẽ in veritate: quia. ſ. ſapit vſurariã prauitatẽ: ex hoc nõ diceretur vſurarius qđ facit ad multa. Non credat tamẽ aliquis ꝙ Bar. loquatur ubi per expreſſam iuris diſpoſitionẽ cõtractus decideret vſurarius. Sed ſane debet itelligi vbi ex aliquibus cõiecturis ſeu pręſumptõibus poſſet pſumi vſuraria prauitas: quia iſtas preſumptiões dato ꝙ vere eẽnt tollit cõſuetudo & cõmunis obſeruãtia: q2 preſumitur pro eo. & bona fide fit. & non clandeſtine ſm Bar. in. l. frater a fratre. ff. de cõdi. inde. Neqꝫ forte tales peccãt niſi eẽnt in ignorantia ſuppina & nõ curarẽt informationẽ habere. ar. l. nec ſuppina. ff. de iur. & fac. igno. Et licet in ſupradicto caſu dictũ ſit ꝙ domus valet. M. cc. ducatos. Et tamẽ emptor dedit niſi. M. nõ propterea cõcluditur ꝙ ſit iniuſticia in precio: q2 licet predicta domus ſimpliciter valeat. M. cc. ducatos: tamẽ cũ iſtis duabus conditõibus. ſ. cum pacto de retrouendendo. Et cũ hoc ꝙ ei teneatur locare pro ducatis qnquagita ꝓ ſingulo anno nõ plus valet nec diceret eẽ ibi aliqua deceptio: q2 cenſeretur ꝙ illud qđ plus valet eẽt melioramẽtum ipſius vẽditoris. iuxta nõta in. l. ſi. C. de iure emphi. Et ad cognoſcẽdum ꝙ ſit iuſtũ precium in cõtractu liuelli ſeu emphiteoſis: opꝫ ex redditibus metiri emphiteoſim & eſtimare penſionẽ ſubtiliter. Et ex precio collato redditus poſſibiles in. xx. annis cõputari & in redditibus ex hoc cõputatis agi emphiteoſim. vt in. d. §. q2 uero leonis. & in. d. auc. perpetua. Et pro maiori declaratiõe nota ꝙ ſi uenditio facta cũ ꝯditionibus ſupra poſitis ẽ facta iuſto precio: tunc fundus uẽditus qui locatur: aut locatur uẽditori: aut ſibi in emphiteoſim ꝯceditur. Si locat: pẽſio iuſta ẽ habito reſpectu ad fructus & reddit⁹ qui percipiũtur ex ea. Sed ſi liuellatur: tũc fundus: aut reddit fructus cõmunes: puta. v. ꝓ cẽtenario: aut multo plus puta. x. uel. xij. aut minus qꝫ cõmuniter alię poſſeſſiões reddũt ut duo uel tria ꝓ cẽtenario. Si reddit fruct⁹ cõmunes: & tunc pẽſio iuſta ẽ habito reſpectu ad ualorẽ rei qui ẽ ſm pecuniã ſolutam per emptorẽ ad ratõem v. pro cẽtenario. Sed ſi fũdus uẽditus reddit multo plus uel minus de fructib⁹ uel redditibus qꝫ alias poſſeſſiones. Exẽplum de pluri in molẽdino qđ ẽ in flumine publico qđ cõmuniter ualet. c. duca. & reddit de fructu ſimplicis locatõis omni anno. xij. pro cẽtenario. Exẽplum de minori in domibus uel palatijs que cõmuniter multũ ualent. Et pro modica pẽſione locãtur habito reſpectu ad ualorẽ eorum. ut ẽ tex. in. l. ſi. §. ſin autẽ legata. Ibi ueluti domus in prouincijs precioſe. C. de bo. que li. Et ibi Bal. qui dicit per illũ tex. ꝙ domus precioſe ſunt quodãmodo ſteriles. quia non coreſpõdet redditibus precij domorum: ut ẽ videre in ciuitate Mediolani. ubi cõiter in ratione triũ pro cẽtenario. Et etiã minus domus locãtur ſi ſũt magni precij. His duobus caſib⁹ uidetur ꝙ iuſta pẽſio ſit habito reſpectu ad fructus uel reddit⁹ quãdo eẽt locatio ſimplex. Sed ſi eẽt liuellatio: tũc i molendino credo ꝙ non habeatur reſpectus ad redditus qui ſunt in magna quãtitate: ſed in ratione. v. pro cẽtenario. ut habetur in. d. §. quia uero leonis. Et licet molẽdinũ uideatur multũ valere reſpectu quãtitatis fictus: tamẽ iſtud ẽ propter periculũ qđ eſt in eo ut pereat uel deterioretur. Et propter magnã impẽſam que fit i eo manutenẽdo. vnde deducẽdo omnes expẽſas & eſtimationẽ periculi nõ diceretur in ueritate dominus percipe tãtũ de fictu. Cum ergo liuellatur dictũ molẽdinum uni. Et in eo trãſit omne periculũ & omnis impẽſa ad eũ ſpectat. Et ſicut dominus emit modico precio propter dictũ periculum & impẽſam futuram: ita debet etiã modico precio liuellari. Ex quo ut dixi in liuellariũ trãſit omne periculum & impẽſa. ut. l. j. cũ ibi nõ. C. de iur. emphi. Sed i domo credo ꝙ iſta ſit iuſta pẽſio que eẽt iuſta ſi alteri non uẽditori liuellaretur cum conditõibus cũ quibus ẽ liuellata ipſi uenditori. Que autẽ ſit illa. dic ꝙ ẽ illa qua cõmuniter tales domus liuellari ſolite ſunt in eodẽ loco. Et mediolani ẽ ꝙ quis hẽat quatuor cũ dimidia: uel quiqꝫ de liuello in ratiõe centũ. Et ſic quinqꝫ pro cẽtenario erit iuſtum preciũ. Et iſtud ẽ ueriſſimũ. Et ratio quare i domibus & poſſeſſiõib⁹ precioſis tenetur cõductor plus ſoluere ex cõtractu emphiteotico qꝫ ex ſimplici locatõe ẽ: quia preciũ fictus qđ ex ſimplici locatiõe annuatim ſoluitur dat principaliter per reſpectũ ad ipſos fructus non ad preciũ rei: & videtur eẽ quedã tacita uenditio fructuũ. Sed pẽſio ſiue fictus qui ſoluitur ex cõtractu ẽphiteotico ſiue liuellario non datur

prīcipaliter per reſpectū ad fructus ſed ī reco-
gnitionē dominij tātuʒ. vt nōt Bar. i. l. j. C.
de iure ēphi. Sed dubium ē: an iſta quinqʒ ꝓ
cētenario debeāt eē habito reſpectu ad pecu-
niā ſolutā per emptorē: an ad valorem rei vel
eius fructuū? Exemplū in cāu noſtro. domus
vendita valebat. M. cc. duca. habēdo reſpe-
ctum ad pecuniā ſolutā erūt quīquaginta. ha
bēdo vero reſpectū ad valorē fundi erunt. lx.
ducati. Credo ꝙ de iure ciuili ⁊ canonico de-
beat haberi reſpectus ad valorē fundi vendi-
ti. Sed in foro conſciētie credo ꝙ debeat ha-
beri reſpectus ad pecuniā per emptorē ſolu-
tam. Et ſic ē cōſuetudo Mediolani que ī iſtis
cōtractibus attendenda ē. ar. l. ſemper in ſti-
pulatōibus. cum ibi nō. ff. de reg. iur. preſer-
tim cū iſta iuſtificatio pēſionis pro liuello: ſcʒ
quinqʒ pro cētenario ſit introducta de iure ci
uili. vt habetur in. d. §. qꝛ vero leonis. ⁊ i. d.
auc. perpetua. Iſta eim liuella perpetua ſūt a
iure ⁊ cōſuetudine approbata. c. j. ibi ⁊ in pri-
uato ex natura perpetui liuelli in ti. d alie. ſeu.
in vſi. ſeu. Et ſi ſiat pactū de retrouendēdo ſit
gratia venditori: qꝛ melius eſſet emptori hoc
non facere. Si etiā ſiat pactum de locādo ſeu
inueſtitura perpetua: hoc etiā non ē improba
tum ſm glo. i. c. cōqueſtus. de vſuris. Si eiʒ
accipiēs ad liuellum ſentiat ſe grauari ex ipſo
liuello pōt cedere rei liuellate ⁊ illā ſuſcipiet li
benter ēptor. Sed liuellat ſibi ad gratiā: po-
tius vt ↄplaceat ipſi vēditori. Et ſm Bar. ⁊
Sali. in. d. l. j. ſunt eiuſdē conditionis ⁊ na-
ture ⁊ ſolo nomine diſcrepāt. Et quicquid ſit
de iure ex cōmuni vſu loquēdi appellamꝰ cō
tractum emphiteoticū liuellariū ⁊ ecōtra. Et
ſic vno materno ſermone ſemꝑ appellatur li-
uellum. Adeo ꝙ dicit Bal. in. d. c. j. ꝙ natu-
ra contractꝰ liuellarij ē vt cōceſſio ſiat in per-
petuū. Et ideo ſi reperiatur cōceſſa ad liuel-
luʒ ſimpliciter preſumetur ꝑpetua. Et ex pre-
dictis patet eē falſuʒ qd quidā dicunt. ſ. ꝙ non
liceat nec iure diuio: nec ciuili: nec cāonico plus
precij recipere dādo i emphiteoſiʒ q̄ʒ ſi res lo
caretur: quia eēt contra iuſticiā cōmutatiuam
que vlt in omibus ſeruari equalitatē vt quā-
tum quis dedit: tātum recipiat. Et ꝙ ſi ēphi-
teota ſoluat plus q̄ʒ faceret ſimpliciter cōdu-
ctor non eēt equalitas: ergo cōtra conſciētiā.
Sed ex predictis patet iſtud non eē contra iu
ſticiā cōmutatiuā ſed ſm. qꝛ ſm iuſticiā ↄmu

tatiuam illa ē iuſta pēſio que collecta in. xx. an
nis verā rei eſtimationē cōtinet dādo in em-
phiteoſim: etiā ſi paruum vel nihil ex re locata
perciperetur ut ꝓbatur in. d. §. quia vero leo
nis. qd etiā obtinet in foro conſciētie: vt patet
ex ſupradictis. Nō ob. ſi dicatur hoc eē cōtra
ius naturale qd diſponit ꝙ qui ſentit cōmodū
debeat etiā ſentire incōmodū. Et ꝙ emphi-
teota qui ſentit incōmodū reparatōis rei ēphi
teotice. d. l. j. debeat etiā hēre ↄmodū ut minꝰ
ſoluat. qꝛ rñdeo ꝙ ⁊ ſi onus reparatōis ad eum
pertineat attñ habet maius ius q̄ʒ habeat cō-
ductor: quia habet vtile dominiū. Itē nō po-
teſt expelli per dñm: ⁊ ſi vellet rē in proprios
vſus habere. qd ſecus ē in ſimplici colono. l.
eadem. C. loca. Itē ſentit ↄmodum ſi res me-
lioraretur curſu tēporis qd nō ē in ſimplici co
lono: ita ꝙ non ē bonū arguere a ſimplici co-
lono ad emphiteotā. l. inter ſtipulātem. §. ſa-
crā. ver. ſed hec diſſimilia ſūt. ff. de verb. ob.
Nec ob. ſi dicatur hoc eē cōtra ius ciuile ⁊ ca
nonicū: vʒ cōtra auc. perpetua. ſ. alle. canoni
zatā. x. q. ij. perpetua. vbi ſi datur in emphi-
teoſim res eccleſiaſtica ſit diminutio ſexte par
tis: qꝛ reſpōdeo ꝙ verū ē in re eccleſiaſtica nō
precioſa: tūc bene de iure poteſt fieri diminu-
tio ſexte partis. Sed ꝙ nō poſſit dari ſine illa
diminutōe ⁊ ꝙ dans icurrat peccatū iſtud nō
dicit illa auc. Immo glo. i ver. in ſextā. ſentit
ꝙ poſſit dari ſine aliqua diminutōe: imo pōt
dari in plus i emphiteoſim q̄ʒ accipiatur i ſim
plici locatōe. vt probatur in ipſa auc. perpe-
tua vt. ſ. dictum ē. Non ob. ſi diceret emphi
teote nō fieri remiſſionē ꝓpter ſterilitateʒ qd
ſecus ē in colono. l. licet. C. locati. Et ꝓpter
hoc pēſio in emphiteoſi debet eē minor. dico
ꝙ nō ſequit nō ſit remiſſio: ergo pēſio dʒ eſſe
minor. cum ēphiteota habeat plura cōmoda
q̄ʒ hēat colonus. vt. ſ. dictū ē: ⁊ ſit diuerſa rō
in ēphiteota q̄ʒ i colono. Et quāuis Bar. di-
cat ꝙ cōiter in ēphiteoſi pēſio ſit modica nō
tñ negat qn poſſit eē magna. Et qñ i emphi-
teoſi pēſio ē magna. Bar. i. d. l. j. videt ſēti-
re ꝙ tūc ſiat remiſſio ēphiteote ꝑꝑ ſterilitateʒ
queadmodū ⁊ colono. De hoc vide ſingula
ria. ſ. Emphiteoſis. §. lviij. Vbi hēs ꝙ du-
plex ē ēphiteoſis ꝓpria. ſ. ⁊ īpropria. Nō ob.
ſi dicat ꝙ ſi ēphiteota ꝑ trienniū nō ſoluit ꝙ i
penā ſibi ſtatuit ꝙ cadat. ⁊ ꝙ nlla pena eēt ſi
plus ſolueret q̄ʒ ꝑciperet ſʒ potius lucrum: quia

extimerat ſe ab onere: quia quãdo emphiteo/
ta minus ſoluit q̃ʒ percipit: ⁊ ē vtile domino
ꝙ cadat: bene tũc ſtatuitur in penã: vt emphi
teota nõ ſoluendo aut deteriorãdo cadat. Sʒ
ſi eēt vtile domino ꝙ nõ caderet q꞉ plus ſol/
ueret q̃ʒ perciperet vel aliter: poteſt dominus
ẽphiteotã inuitũ retinere in ẽphiteoſi. Jta ꝓ/
batur in.l.ij. C. de iure emphi. in ver. ſi vola
erit. Et dicere ꝙ pauperes nõ poſſẽt accipe/
re in ẽphiteoſiʒ ſi plus ſolueret q̃ʒ percipere/
tur. nõ ē bene dictũ: quia obligatio perſona/
lis qua tenetur accipiẽs in emphiteoſiʒ ad pẽ/
ſionẽ domino ſoluẽdam: ita ſequitur paupe/
rem ſicut diuitẽ. q꞉ ſequitur perſonã quocũqʒ
vadat: ſiue ſit ſimplex locatio: ſiue emphiteo/
ſis. l. quis ergo caſus. ff. de peculio. Et qd̃ di
ctum ē. s. de domo vẽdita ꝙ ſecus eēt ſi eſſet
cõtractus ſimulatus: vtputa ſi vterqʒ agebat
pignorare. Et tũc manifeſtuʒ ē ꝙ eēt cõtra/
ctus vſurarius. d. c. illo vos. Si autem alter
eorũ intẽdebat pignori dare vel accipere. Et
ſiquidẽ hoc cõtingit ex parte vẽditoris: ⁊ tũc
ſi emptor ſcit manifeſte voluntatem vendito/
ris: ſcilicet dare rem pignori: vel hoc compre
hendit ex ꝯiecturis ⁊ preſumptõibus proba/
bilibus: ⁊ emptor agebat emere. Quidã cre/
dunt contractũ de iure valere ex quo extrema
non concurrũt: ſcilicet animus emẽtis ⁊ vẽ/
dentis: ꝓut requiri videtur ad hoc ꝙ cõtra/
ctus dicat̃ ſimulatus. vt. l. emptiõe. C. plus
valere qd̃ agitur. Et licet Bartho. cepolla in
ſuo tractatu de ſimulatꝭ cõtractibus fateatur
hoc verum de iure: tamẽ in preſuppoſito ca/
ſu dicit emptorẽ cuʒ cõſcientia facere nõ poſ/
ſe: q꞉ ñ ſufficit abſtinere a malo niſi fiat qd̃ bo
nuʒ ē. Tamẽ aliqui credunt ꝙ in conſcientia
preſuppoſito ꝙ emptor agat emere etiã ſi ſci/
at ꝙ vẽditor agat pignorare: ꝙ propter hoc
nõ incurrat peccatũ: ex quo ipẽ habet bonam
intentionẽ. Et iſtud in ſe non ē maluʒ. Et de
us reſpicit cor. Sed ſi emptor agebat pigno/
ri accipere proculdubio contractus ē fenera/
ticius ſm̃ Hoſti. ⁊ Jo. and. in. c. conſuluit.
de vſuris. Et bona cautela ē talibus ꝯtrahen
tibus: vt agant emere vel vendere: ⁊ non pi/
gnori tradere. Finis.

49 Quid autẽ de eo qui emit equum vel bla/
dum: aut fructus agri iaʒ ſeminati minori pre
cio q̃ʒ ꝓbabiliter valeãt: vel q̃ʒ alter tunc eēt
empturus ſeu habitur⁹: pro eo qd̃ ſoluit pre/
cium priuſq̃ʒ recipiat reʒ emptã: R. ſan Ber.
ꝙ cõmittit vſurã: q꞉ emptor per quãdam ra/
tionẽ mutui tradit preciũ vẽditori ante rei em
pte receptionẽ. Cõſtat enim ꝙ ex natura em/
ptõis ⁊ vẽditionis ſeu cõmutationis: nõ tene
tur preciũ rei ẽpte tradere anteq̃ʒ rem emptaʒ
recipiat. Nã omẽs cõmutationes ſibi inuicẽ
pariter ⁊ ad paria obligãtur: q꞉ ergo propter
mutui rationẽ ibi intercidentẽ quaſi pro pre/
cio mutui accipit: ſeu retinet aliquã partẽ de/
biti precij rei empte: idcirco itercidit hoc caſu
vſura. Monal. autem ⁊. ỹỹ. dicũt ꝙ emens
fructus prouẽturos hoc anno de agro ſemi/
nato: ex forma cõtractus non ē vſura. pōt ta/
men fieri in fraudẽ vſurarũ: vt ſi veriſimile ſit
ꝙ fructus recolligẽdi etiã cõputato dubio ⁊
alijs per que ipediri poſſent: ualebũt tũc pluſ/
q̃ʒ id qd̃ nũc datur: maxime ſi eſt perſona que
cõſueuerit vſuras exercere. Si autẽ probabi/
liter dubitatur: vtrũ fructus illi plus vel mi/
nus debeãt valere q̃ʒ debitor dedit: non ē vſu
ra. Eodẽ modo iudicãdum ē de creditore qui
poſſeſſionẽ aliquam recipit pro certa pecunie
quãtitate: ita ꝙ ad certos terminos: puta. v.
vel. vj. annos faciat fructus ſuos iur̃ emptio
nis: licet eim talis cõtractus nõ ſit vſurarius:
tamẽ poteſt fieri in fraudẽ vſurarũ. Et in fo/
ro iudiciali recurrẽdum ē ad predictas cõie/
cturas. Jn foro autẽ penitẽtiali ſtabit̃ eius cõ
feſſioni. Tamẽ preſumẽdũ ē cõtra tales emẽ/
tem ⁊ indicẽda ē reſtitutio in cõfeſſione: ſi fru
ctus illi⁹ terre veriſimil̓r credebãtur plus lõ/
ge valere q̃ʒ ille dederit: ſi aliquis iuſtus em/
ptor iueniretur. Bal. vero ſuper R̃ica. C. de
vſur. dicit ꝙ ſi is qui emit frumẽtũ in herbis:
aut preſens numeratio eſt cauſa dãni ipſius
vẽditoris: ⁊ tũc ē vſura. vt in. c. in ciuitate. ex
tra ð vſuris. Aut ſola ꝯuẽtio: q꞉ preciũ ñ ſol/
uit̃ de pñti: ⁊ ſic lʒ ꝯ̃ctus non ſit vſurari⁹: ē tñ
illicitus. Aut neutꝝ ē cã dãni: q꞉ ñ plus valet
frumẽtũ vel vinũ ſub tali q̃litate pp piculũ cui
ſubiacet: ⁊ ſic licet. l. ſiſtulas. §. frumẽta. ff. de
ꝯ̃hen. emp. hoc pōt itelligi qñ emit̃ nõ in ge/
nere ſed determinate. ſ. frumẽtũ iſtius agri in
herba vel vinũ iſtius vinee.

Sʒ pōe. petr⁹ hʒ. c. lib. i bãcho alicui⁹ reci 50
piẽdas vſqʒ ad q̃tuor meſes: vtꝝ alicui liceat
emẽ eas ꝓ. lxxx. Dñt multi ꝙ ſic. Sʒ Alc. de
alexã. dicit ꝙ ñ: q꞉ emẽs plus ⁊ min⁹ dat ſm̃
ꝙ plus ⁊ minus expectat̃ pecunia ſoluenda:

BIBLIOTECA UNIVERSITAT

⁊ ſm ꝙ plus ⁊ minus retinet uēdens preciū ita ꝙ lucrū illud uidetur prouenire ꝓpter dilationē tēporis ⁊ minoritas precij ꝓpter anticipationē ſolutōis: qḋ nō licet. Cauēdus ē ergo iſte cōtractus ex eo ꝙ uidetur fieri in fraudem uſurarū: ⁊ uidetur eē indirectum mutuū ut quaſi quis mutuet in pſenti. lxxx. pro. xx. recipiēdis ultra ſortem uſq; ad quatuor mēſes. Sz ſi res uel pecunia que debet hēri eēt in periculo uel manu alicuius a quo nō poſſet extorqueri ſine magnis ſumptib⁹ ⁊ laboribus: tūc haberet locū. ſ. ꝙ liceret min⁹ dare ⁊ plus accipere: q: res in periculo ceteris parib⁹ minus ualet q̄z illa que ē extra periculū. Nō obſ. ꝙ licet emere ius exigēdi rem ꝓ minori precio que expectat̄: ſed in ꝓpoſito non ē ſic: q: pecunia in bācho non ē in ꝓbabili periculo: cuius ſignū ē q: hoies qui vendūt ſuas merces recipiūt ſolutiones ſiēdas in bācho certo termino: quam ſolutionē non reciperent ſi eſſet probabile periculū. Idem dicēduz de eo qui emit iura titij: qui debebat recipere in certo termino ab aliquo centum: ⁊ uendit ea pro lxxx. quia nūc ſoluit. Nam ſi iſte emit tātum minus quātum vere ē intereſſe ſuū: aut quātum vere ē eſtimandū: ſiue timēdum ne ille debitor ſoluat: aut quātum ē futurus labor rehabēdi: nō ē vſura. Si vero vult diminuere preciū: ſolum ꝓpter hoc ꝙ nunc ſoluit: ſed in futuro rehabebit plus: eſt vſura. quia ꝓpter prematurā ſolutionē minori precio emit q̄z veriſimiliter res fuerit valitura. extra eo. c. ſi. ſed de hoc aliquid in ſe. §.

51 ¶ An āt licitū ſit emere actionē ꝓ minori precio q̄z ſit ipſa actio: vel ipſa iura qñ iminet litigiū: R. Panor. i. c. ex pte. de alic. iudi. mu. cā fac. ꝯplectēdo opi. doc. vtriuſq; iur. prius formādo qōez: an teneat ceſſio actionū: Et diſtiguit ꝙ aut iſta ceſſio fcā fuit in vltīa volūtate: ⁊ tz. vt. l. nomē. de le. iij. Si vero ceſſio fcā fuit iter viuos: ⁊ tūc aut potētiori rōne officij ſeu dignitatis pcipue: ⁊ nō valet ceſſio: ⁊ cedens dz perdere omne ius qḋ hēbat. Et iſte ē ꝓprius cāus. l. ij. C. ne li. po. Aduerte tamē ad vnū nōbile dictū Spe. i ti. de ceſſi. actōuz. ubi dicit hoc ꝓcedē qñ ſit potētiori ceſſio malicioſe cā opprimēdi aduerſariū. Secus aūt ſi fiat bona fide. Nā iura hoc ꝓhibētia fūdarūt ſe ſup fraude. Et ex ꝯiectur poterit apparere bona fides. Pone eim ꝙ actio mihi ꝯpetēs erat oīno clara: vt q: aduerſarius d plano ꝯfitebat̄ debitū: nec erat aliqua ꝯtētio: ⁊ ego erā amicus illi⁹ potētioris. Si vero ceſſio ſit potētiori: ñ rōe officij ſeu dignitatis: ſz ē iſte potētior alio reſpectu q: forte nobilior vel ditior: ⁊ tūc ſi fuit ceſſio fcā cā mutādi iudiciū pōt excludi ceſſionari⁹ ꝑ exceptōnē. vt. l. pe. ff. d ali. iud. mu. Iſto tñ cāu nō ꝑdit̄ actio: ſz dz agere ipſe q ceſſit. punit̄ tñ i hoc ſm vnā opi. q: nō pōt āplius iſtā actionē alteri cedē: nec pōt in ea ꝯſtituere ꝓcuratorē: ſed ipe tenet̄ ꝓſeq: vt uī inuere tex. in. d. l. pe. Et ibi h ſirmat Bar. qḋ bñ nōbis. Si vero ceſſio ſit nō potētiori: ⁊ tūc aut ē ceſſio dubitata. Et dr̄ dubitata eo ipſo ꝙ ē in litigiū deducta: q: dubius ē euētus ⁊ ñ pōt regulr̄ alr̄ cedi: ⁊ cedēs icidit i viciū litigioſi. vñ dz puniri ꝓut hētur i. l. ſi. C. d litigio. ⁊ ꝑ glo. iūcto tex. in. c. eccl̄ia. ne li. pen. Fallit i caſib⁹ ibi enumeratis: vt in cā donatōnis ꝓpter nuptias ⁊c̄. quas cās enumerat gl. in. d. c. eccleſia. Si vero actio nō ē dubitata: q: nōdum ē in iudiciū deducta: tūc regulr̄ pōt cedi titulo donatōis: vēditōis: vel alio titulo legitio. vt ꝓbat̄. C. de here. uel ac. vē. l. nois uēditio. ⁊ in. l. noia. ff. e. Si tñ ptēderet̄ aliqua cā: ⁊ eēt ſir̄ata. ſecus qḋ ex ꝯiecturis ꝓbari pōt. Prio ex modicitate pcij. vt ꝑ glo. i d. c. ex pte. Sz ē dubiū qñ dicat̄ pciū modicū vt pſumatur fraus. Inn. ſentit ꝙ ad hoc ut dicatur vera vēditio: dz eē tm̄ in precio: quātuz ē in actōe. vñ dicit ꝙ actio pōt iter laicos licite vēdi: ⁊ ēptor pōt agere vſq; ad quātitatez quā exburſauit: quaſi dicat ꝙ ſi in actōne ſunt mille: ⁊ iſte emit qngētis: non pōt agere niſi vſq; ad qngenta. Sed Bar. in. l. ꝑ diuerſas. C. mādati. dicit ꝙ ꝯpetēs preciū ē: qḋ remanet deductis expēſis ⁊ labore que fiunt pro re recuperāda. Et idē ſequitur Bal. in. l. ij. C. ne li. pen. Et ſic vidētur cōiter iſti doc. ſentire ꝙ non pōt quis actionē emere pro minori precio q̄z ſint iura: niſi habito reſpectu ad predicta. ſ. ad laborē quē ſuſtinebit iſte emptor i re recuperanda: ⁊ ad expenſas quas ē facturus. Sz Panor. dicit hoc dictū ex toto nō approbari. nā minus ualet actio q̄z res ad quā datur: tū ꝓpter dubiū euentū litis: cū poſſet ꝑdere cām ēt iuſtam ꝓpter iudicis defectū: tuz q: debitor poſſet interim effici inops. Et ideo dicit tex. notabilis in. l. minus. ff. de re. iur. ꝙ minus ē habere actionem q̄z rem. Ideo cum

nihil aliud emat q̃z ſpem in euentum iudicij fu/
turi: ridiculū eſt dicere ꝙ ꝑcium de neceſſitate
dz eſſe tm̄ q̃ztū eſt in actōe. Et pro hoc ē Inn.
in. c. in ciuitate. ex eo. vbi ꝯcludit ꝙ cuz bona
ꝯſcia pōt qs emere actōem iam ortā tpe ꝯct⁹:
etiā ꝓ minori ꝑcio: q2 exponit ſe piculo. Idez
dicēdū in trāſactōe. ⁊ ē tex. nōbilis ad hoc i. l.
lucius. ff. ad tre. vn̄ ꝯcluderē ꝙ modicitas ꝑ/
cij dr̄ habito reſpc̄u ad valorē actiōis: q valor
dz ꝯtrariari habito reſpc̄u ad dubiū euētuz li/
tis. ⁊ ſm ꝙ cā eſt clara vel dubia. Scdo: ꝑſu
mit ſil'atio: qn̄ in ceſſiōe nō exprimitur titulus
ꝯctus: vt q2 dr̄ in inſtro: ꝙ ceſſit actiōem tali:
⁊ nō dicit ex qua cā. hoc vr̄ ꝓbari p. d. l. per
diuerſas. C. mā. Tertio: ſil'atio ꝑſumitur qn̄
actio fuit ꝓ pte vēdita: ⁊ pro pte donata. Et
nō hoc ꝓ cl'a que ſolet apponi in ꝯctu: nā cō
ſtituto certo ꝑcio ſolet adijci ꝙ illud qd̄ plus
valet donauit. Nā ex h iſurgit ꝑſumptio ſil'a/
tōis: nō tn̄ intelligas hoc in oi ꝯctu: ſed i ceſ/
ſione actōis que ē odioſa: cū ſoleat fieri in ꝑiu
diciū aduerſe ptis. Et iſto cāu admittit ceſſio
narius vſq3 ad q̃ztitatē quā exburſauit. In re
liqua vero pte que dicit donata nō admittitur
ſed perditur actio in ea pte.
52 ¶ Sz dubitatur an i donatōe actiōis. ſ. qn̄ do
nator dicit ſe cedere pp merita ⁊ ſeruitia dona
tarij. nūquid ſit opus vt ꝓbentur iſta ſuitia:
ad hoc vt valeat ceſſio: Rō dubitatōnis eſt:
q2 nō valet ceſſio actionis ſine titulo ꝯctus: vt
dictū eſt: ergo nō eſt ſtanduz verbis donato/
ris ſup meritis ⁊ ſeruitijs. Bar. in hoc cāu vi
det dubitaſſe. Et ꝯſuluit ut in donatōne dicat
ꝙ ex mera liberalitate donauit. tūc. n. indubie
valet ceſſio: q2 ſola liberalitas habet ꝓ cauſa
ꝯctus: vt. d. l. p diuerſas. Bal. tn̄ tz ēt i priori
cāu valere ceſſiōem: q2 ius regrit ſolā exꝑſſio
nē cāe ꝯctus. nō aūt eſt opus vt ꝓbetur cā.
Nā dicendo ꝙ donat pp ſeruitia: ſatis expri/
mitur cā ꝯctus. ſ. iſpa donatio. Seruitia vero
ſatis ſūt cā donatiōis. Et hāc opi. ſequit pa/
nor. In multis tn̄ caſibus nō ꝑſumit ſil'atio:
vtputa ſi inter coheredes ē facta ceſſio: vl' qn̄
fuit facta creditori ⁊ data in ſolutū: vel cū poſ/
ſeſſor recipit ceſſionem pro munimine rei ſue.
puta: q2 domus tua minatur ruinam domui
mee. ego timens emo omne ius ꝙ tu habes
in iſta domo. Itē qn̄ fuit facta iter legatarios
⁊ fideicōmiſſarios: vel qn̄ heres cedit actionē
legatario. Iſti ſunt cāus quos exprimit tex. in
d. l. p diuerſas. Et ſentit ibi Bar. idem eſſe in
omni alio cāu i quo cutat ꝑſumptio redem/
ptionis litiuz. Et ideo dicit ꝙ ſi ſocij cōtrahen
do ſeu diſſoluēdo ſocietatez cedūt ſibi adiuicē
aliqs actiones n̄ dz ꝑſumi ſimulatio. Et nota
gl. i. d. c. ex pte. que vult ꝙ cl'icus nūq̃z debet
recipe ceſſiōz a laico ſiue titulo lucratiuo: ſiue
oneroſo. Et qd̄ ſemp debet ꝑſumi ceſſio facta
in fraudē: ⁊ cā auaricie. Et nō hanc glo. quaz
videt ſequi Jo. an. Sed panor. credit hāc gl.
ꝓcedere in titulo oneroſo. Nam eſt quoddā
genus mercimonij emere actionē. Clerico āt
ꝓhibetur negociatio rex: fortius dz ꝓhibe/
ri iſta negociatio litigiox. Et ob hoc forte di/
cit Inn. in. d. c. ex pte. ꝙ inter laicos pōt fieri
emptio actōis. Secus tn̄ in clerico. Puto tn̄
ꝙ ceſſante alia fraude teneat vēditio. Sz poſ
ſet ꝯtra clericū excipi: ac etiā de iuris ꝯtrauen/
tōe puniri: Si aūt ceſſio fieret clerico vl' eccle
ſie titulo donatōnis: tunc credo ꝙ ſi fiat bona
fide teneat. Nam nō reperio ꝓhibitū qn iura
ſua qs poſſit donare clerico vel eccleſie. Nec
reperio cautū ꝙ in clerico vel in eccl'ia debeat
hoc cāu ꝑſumi fraus. Et vr̄ hoc tenere Spe.
vbi. ſ. hec Panor.
¶ Gratis. ſ. cū qd gratis dat p euz q mutuo 53
accepit. nā qcqd datur gratis pōt recipi gra/
tis. xviij. di. de eulogijs. De hoc dictū ē ſatis
ſ. in principio huius. c.
¶ Sequit. Dans ſocijs pōpa. vn̄ ꝯcedē pe/ 54
cuniā ſignatā in ſaculo ad oſtentatōem: vt qs
eſt pauper: ⁊ vult ſe oſtēdere diuitem: vt ꝯhat
cū nobili vel diuite: vl' ad ponēdum pignori:
vel alia de cā rogat aliquez vt mutuet ſibi pe/
cuniaz ad pōpam diuitiax oſtendēdam. dans
poteſt inde recipere mercedē: q2 nō ē mutuū:
ſed potius cōmodatuz ſeu locatum. ff. cōmo.
l. iij. Et talem vſum pecunie quis licite poteſt
vendere. ſicut homo licite vendit uſuz uaſorū
argēteox: q2 retinet ſibi dn̄iuz. Idē dicenduz
de his qui locāt plas: gēmas ⁊ alia iocalia: vt
Janue pro certo ꝑcio in mēſe. licite enim fie/
ri poteſt.
¶ Quid d̄ eo qui occaſiōe mutandi laborem 55
ſubijt: R. talis ſm Poſt. in recōpenſatiōez la
boris fruct⁹ pignoris vſq3 ad ꝯueniēs ꝑmiuz
facit ſuos aut aliquid pro labore licite recipit.
ex̄ de re. ec. nō alie. ad noſtram.
¶ Quid aūt de creditorib⁹ q veniente termi/ 56
no ſolutōis nolūt ꝯcedere ꝓrogatōez termi/

ni niſi data ſibi pecunia? vel alio equiualenti?
R. tales ēt ſi nō expreſſe exigāt: vſurari ſunt:
ex eo. ꝯſuluit. Hoc verū vbi creditor nullum
ptenderet itereſſe: vt q2 etiā ſi habuiſſet dictaȝ
pecuniā: ⁊ ex ea nihil fuiſſet mercatus: ſed re/
poſuiſſet in archa: q2 tunc vr̄ recipere lucrum
ſolum ꝓ termino ꝓrogato. Secus ſi ex dicta
pecunia mercatus fuiſſet ⁊ lucratus. naȝ tunc
rōne itereſſe ſm Arch. ſ. poſſet aliqd accipe:
vt dictū eſt. s. rōne more: vl̄ ob ſui idēnitatē.
q2 oportuit eū cape ad vſurā: vel vēdere rem
ſuā viliori pcio: qd̓ non feciſſet ſi recepiſſet pe
cuniam ſuam.

57 ¶ Vtrū vſurarij ſint īfames? R. ſm leges di/
ſtinguēdū ē. Aut qs ita eſt vſurarius q̄ exer/
cet iprobū ſenus. i. q̄ poſt terminū etiaȝ d̓ vſu
rario lucro ꝓuentum ꝯputat: ⁊ petit vſuras.
Aut etiā ſi exercet vſurā cēteſimā. i. q̄ in ca/
pite āni vſura adequatur ſorti: ⁊ tales īfames
ſunt. vj. q. i. īfames. C. ex qui. ca. irro. infa. l.
improbū. vbi ēt dr̄ q̄ idē eſt in oī improbo ⁊
illegitimo ſenore: vt ibi pȝ p glo. ⁊ hodie oīs
modus ē illegitimus. Et ſic etiā hodie d̓ iure
ciuili oīs vſurarius ē īfamis. Q̓d etiā dr̄ nōre
Bar. in. d. l. iprobū. ⁊. d. An. i. c. rainutius.
de teſta. Et p hoc dicit fuiſſe obtētum q̄ ſi fra
ter meus īſtituiſſet vſurariū heredē: ego poſ/
ſuȝ rūpere teſtamētū p querelā inofficioſi. C.
de inoffi. te. l. fratres. ⁊ q̄ ſic de facto cōſuluit
⁊ obtinuit. Sed ſȝ iura canonica in q̄libȝ vſu
ra cōmittit peccatū mortale: ⁊ incurrit īfamia
d. c. infames. vide. s. Periuriū. §. i.

58 ¶ An aūt vſura excuſet ex pacto ꝯuētionali
pnā. Cū ꝯtus et ꝯuētiōe legē accipiāt. Naȝ
qs licite accipit qd̓ ſibi volūtarie datur. xviij.
di. de eulogijs. Sed in vſura nedum volunta
rie: immo ēt q̄nq3 rogatus a dante accipit vſu
rarius? Dic q̄ quedā ſūt que d̓ ſui nā non ſunt
illicita: ⁊ in his pdicta ꝓcedūt. Et ſunt q̄dam
que de ſui nā ſunt illicita: ⁊ iſta rōne pacti: vel
ꝯtractus nō pn̄t fieri licita: vt in vſuris. vn̄ cō
trahētes nō pn̄t facere licitum: qd̓ de ſui nā eſt
illicitū. ar. d̓ ſo. ꝯpe. ſi diligēti. Dicit tn̄ Lau.
de ridol. q̄ ſi vſurarius nō mutata mala volū
tate gerebat in mente recipere: ſed demū ſi nō
remitteret debitor: reſtituere. ⁊ hoc ſi debito/
ris ſit aīus nolle recipe: ſi vſurari⁹ vellet reſti/
tuere: ſed tanq̄ȝ pure donatū penes vſurariuȝ
remanere. pinde eſt ac ſi ille reſtituiſſet: ⁊ ille
poſt reſtitutōem donaſſet: ſiue volenti ⁊ pato

reſtituere remiſiſſet. Idem tȝ Fede. in ꝯſilijs
ſuis: ꝓut recitat Panor. in. c. cū tu. ex eo. di/
cens q̄ cū ille q exercuit vſuras leſerit deum ⁊
ꝓximuȝ: tenetur vtriq3 reſtituere. ſed ſatis vr̄
ſatiſfeciſſe ꝓximo: ſi proximus a quo extorſit
vſurā ſine dolo pure ⁊ ſimpliciter remiſit vſu
ras. Nā ſatiſfactū itelligit q̄litercūq3 volūta/
ti creditoris ſatiſfiat. Idē Arch. in. c. ij. e. ti. li.
vj. Et hec opinio ꝓcedit ſm Fede. ēt ſi vſu/
rari⁹ ꝯtinuaret viciū vſure. Sȝ deo tenet ſa/
tiſfacere p pniam. Sȝ panor. dicit non videre
quō nūc recte poſſit penitere: niſi ſaltē nūc pe
niteat ſe exercuiſſe vſurā: ⁊ hēat ꝓpoſituȝ nūc
reſtituēdi: ſi al̓s remiſſio non fuiſſet facta. hec
panor. Et hoc dictū panor. pōt itelligi quo ad
deū: q2 al̓s nō remitteret peccatum. ſȝ quo ad
ꝓximū opinio Fed. vr̄ ꝓbabil̓. Et ſic limita
ea q̄ dcā ſūt. s. i pricipio hui⁹. c. d̓ mēte panor.

¶ Vtrū ſit licitū mutuare cū hoc vt des aliqd 59
pauperib⁹: vel prī meo idigenti: R. q̄ non: q2
ſicut nō lȝ mihi ex vi mutui trāſferre dn̄iuȝ rei
aliene in me: ita nec in aliū. Nec ēt ꝓ redimē
da vita captiui pōt exerceri vſura. ex de vſur.
ſup eo. Nō. n. ptextu pietatis eſt impietas fa/
cienda. i. q. i. non eſt.

¶ Quero an ſit mutuū ſi quis dederit decem 60
vlnas pāni ꝓ alijs. x. reddēdis ad certuȝ ter/
minū: cū talia videātur ꝯſiſtere in mēſura? R.
Monal. q̄ poti⁹ ē ꝯtus pmutatōis: q̄ȝ mu/
tui. Et nomē mēſure hic reſtrigit ad modios
⁊ lagenas ⁊ alia vaſorū genera: qbus menſu/
rari ſolēt liquida ⁊ grana. Pōt tn̄ huiuſmōi
ꝯtractus fieri in fraudem vſurarū.

¶ Quid d̓ illo q mutuat pecuniā recepturus 61
ad certū terminū alterius generis monetā: vl̓
aurū: vel argentum? Ad hoc. R. Hoſti. poſt
Gof. q̄ ſi hoc iō facit: vt i eſtimatiōe lucret:
vſurarius ē. Secus ſi nō facit ad finē ſui lu/
cri: ſed ad obſequiū recipiētis. tūc. n. licite pōt
recipe rem ſm eſtimatōeȝ tēporis ⁊ loci: q̄n ⁊
vbi faciēda ē ſolutio. ff. ſi cer. pe. l. vinuȝ. Sic
tn̄ q̄ i eius intētōe fuerit q̄ ſi talis pecunia: vl̓
alia res facta fuiſſet vilior: illā ſic viliorȝ reci/
piat. Secus ſi nō habuiſſet talē intētōnem: q2
tūc nō eſſet licitū. Similiter peccat ille q mu/
tuauit pecuniā recepturus pecuniā alteri⁹ ge/
neris ad certum terminū: ſi rōne termini dati
vult hr̄e pecuniā quaȝ ꝓbabiliter credit plus
valiturā in termino: q̄ȝ ſit pecunia quā dedit.
Spat. n. excreſcētiam pp tēporis dilationeȝ.

Idē Monal. in ſū. dicēs ꝙ ſiqs mutuauit in
anchona. M. lib. vt venetijs reddātur. c. au
rei. Et ſcit vł credit. c. aureos ibi plus valere:
ēt ſi recipit i ſe ꝑiculū: vſura ē. Idē dicēdū ꝺ
his q ꝺ nūdinis in nūdinas mutuāt. ꝛ q̄ztū-
cūqꝫ ſub ſpecie vēditōis vł alteri⁹ ꝯct⁹ pallieꝶ
qcqd accidit ſorti: vſura ē. ex̄ eo. ꝯſuluit. xiiij.
q. iij. pleriqꝫ. De hoc vide. j. vſura. vj. ꝛ dic
vt ibi. In mā cābioꝝ ꝑ londres ꝛc̄.
62 ¶ Quid ſiqs mutuat nauigāti vel eūti ad nū
dinas certā pecunie q̄ztitatē recepturus aliqd
vltra ſortē: ꝓ eo ꝙ i ſe ſuſcepit ꝑiculū pecunie
vel merciū? R. Monal. ꝙ vſura ē. ꝛ ꝺ hoc eſt
tex. expꝛſſus i. c. ſi. ex̄ eo. Alij tñ dicunt ꝙ talis
mutuās ſorte poſſet recipe in ſe ꝑiculū nauigā
tis. ſ. ſi ꝑdat merces vel pecuniaꝫ: ꝙ ꝓmiſſoꝛ
reſtaurabit ei. Certe iſte ꝓmiſſoꝛ ob hoc poſ-
ſet licite ꝑcium recipe. Et eodē mō ſi mutuat:
dūmō nihil plus exigat in fraudeꝫ vſurarum.
Hoc ēt vr̄ tenere Lau. de ridol. Sꝫ iſtud vr̄
expꝛſſe ꝯ. d. c. ſi. vbi dr̄ ꝓ eo ꝙ ſuſcipit in ſe pe
riculū. ꝛ iaꝫ vult ꝙ ſit vſura: ēt ſi recipiaꝶ rōe
ꝑiculi. Itē qꝛ ſi habeꝶ reſpect⁹ ad mutuū: nul-
lū fuiſſet dubium: ꝛ lex ſuꝑ indubitabili poſita
foret. qꝺ eſſe nō dꝫ: cū eſſꝫ ſuꝑflua. Et ſm ali-
quos. ꝺ. Lau. intelligit qñ pꝛīo mutuaret ſine
ſpe lucri: poſtea qꝛ ſuſcipit ꝑiculū iducitur ab
illo qui recipit mutuū. Ideo vult propter hoc
ſolū aliqd: qꝛ ſic nō ē vſura: ꝛ lex ſuꝑ idubita-
bili ñ ē poſita. Nā valde dubitabile ē an tale
periculū excuſet a fenoꝛe? Pꝛo opi. ēt Lau. fa
cit: qꝛ ēt ſi ñ mutuaſſet poſſet in ſe ſuſcipe pe-
riculū. ſicut ꝛ alius ex̄neus pōt illū aſſecurare
ꝺ illa pecunia: ꝛ ſuſcipe in ſe ꝑiculuꝫ accipiēdo
tm̄ ꝓ. c. ſicut ſit quotidie. ergo ꝛ iſte mutuās
poterit: qꝛ ex eius bono oꝑe nō dꝫ eſſe deterio
ris ꝯditōis. Pꝛedicta tamē intellige vera qñ
mercatoꝛ ꝑdictus recipiēs dictā pecuniā mu-
tuo: ſponte ꝛ motu ꝓpꝛio querit ſecuritatē de
dicta pecunia. Secus dicēdū vbi ipe mutuās
i actu mutuādi diceret mercatoꝛi. ſum ꝯtētus
tibi mutuare. c. ꝛ ſuſcipere i me periculū: cum
hoc ꝙ des mihi tm̄ pꝛo. c. Certe hoc nō lꝫ: qꝛ
ꝑdictum lucrū capit rōne mutui: ꝛ nō rōne ſe
curitatis. Et ſic intelligi dꝫ. d. c. ſi. Idē tꝫ Io.
de nea. in quolꝫ. ꝛ Io. cal. dicentes. ꝙ ſi talis
recipit aliqd ultra ſortē rōne mutui: eſt uſura.
Si aūt rōne periculi: vt ꝑcium periculi. ſic li-
citū eſt. Nā ſi nō mutuaret: ꝛ periculū in ſe ſu
ſciperet: licite poſſꝫ ꝑcium periculi capere. nec
ex hoc ꝙ ei ſuiciū ſacī mutuando: efficiꝶ dete-
rioris ꝯditōnis. Si ṽo tal' recipit aliqd vltra
ſortē ꝑtim rōne mutui: ꝛ ꝑtim rōe periculi: ꝛ
tūc uſura ē: q̄ztū ad id qꝺ plus recepit rōe mu
tui. ꝛ illud teneꝶ reſtituē. Idē arch. ſ. De hac
ſecuritate. vide. ſ. Societas. q. xxvij. ꝛ. xxix.
¶ Pone. tu ſuſcipis mutuo pecuniā ab ali- 63
quo: q̄ tu idiges. ꝛ ego ſatiſdo ꝓ te. i. ꝓmitto
illi idēnitatē ꝙ te illi ñ ſatiſfaciēte: ego ei ſatiſ-
faciā: ꝺ quo facio ei ſcripturā ſecuritatꝫ ꝑdicte
cū h̄ vꝫ pacto ꝙ ꝺ hac mea ſecuritate quā ꝓ te
facio tenearis mihi dare duos floꝛ. ꝓ. c. An
liceat? R. arch. ſ. i ſū. ꝙ ſi ſatiſdatoꝛ vel fideiuſ-
ſoꝛ ē fictus. ſ. ꝙ ipe ē mutuatoꝛ: ꝛ fingit ſe ab
alio facē mutuari: ꝛ ꝓ fideiuſſiōe illa ficta vł't
vnū vel duos ꝓ. c. uſurā cōmittit. xiiij. q. iij. ꝑ
totū. Si aūt ē uerus fideiuſſoꝛ. qꝛ. ſ. ē alius q
mutuat. vtrū liceat? Lau. arguit ꝓ ꝛ ꝯ. Sed
ꝯcludit ꝙ a talib⁹ tutius ē abſtinēdū. Sāctus
āt Ber. expꝛſſe tꝫ ꝙ iſte ꝯct⁹ ē oio illicitus: qꝛ
ibi pꝛio cadit mutuū idirectū. Nā ibi aſſecu-
rās ſtat loco mutuātis: qꝛ ꝑinde ē ac ſi ipe mu
tuādo ꝑdictā pecuniā: vellet ſibi reſtitui duo
ꝓ. c. vltra ſortē: q̄ qdē ſoꝛs ñ ſtat ſuo ꝑiculo.
qꝛ ſi ēt ꝯtingeret ꝙ ipe eā ſolueret ei q eā mu
tuauit: nihilomin⁹ ſemꝑ hꝫ ꝓ hoc obligatum
illū q eā mutuo accepit: ꝛ ꝓ quo ipe ſecuritatē
fecit. Attamē aliqui ꝯdicūt dicētes. ꝙ hoc lu
crū. i. duo ꝓ. c. ñ recipit ab iſto rōne mutui: ſꝫ
tal' ꝯct⁹ ē poti⁹ vēditio ſui crediti: ad qꝺ acq-
rēdū multas fecit expēſas. ſic quotidie i mer-
cātib⁹ pꝫ. ꝓ h̄ ēt fac: qꝛ uti fideiuſſiōe alicuius
nō ē uſus pecunie: ſic nec vti pignoꝛatiōe. vñ
ſic ꝓ pignoꝛatiōe rei mee poſſū aliqd accipe:
ita vr̄ ꝙ ꝓ tali fideiuſſiōe poſſit aliqd recipi.
Et h̄ opi. poſt factuꝫ pōt tollerari. Nō ēt ſm
Arch. ſ. ꝙ aſſecuratio ꝑ modū ſatiſfactiōis q̄
vulgarit' dr̄ ſcripta: vbi nullū ē dānū vel peri
culū q̄ztū ad ꝯſciaꝫ illicita ē. Secꝰ ſi ibi ē ꝑicu
lū. Fit āt iſte ꝯct⁹ hoc mō. Quis dꝫ hr̄e i bā
cho alicui⁹ cāpſoꝛis. c. Sꝫ qꝛ cāpſoꝛ ñ tenetur
ſoluere niſi hinc ad quatuoꝛ mēſes vēdit illaꝫ
ſcriptā h̄ ē illa. c. ꝓ. xcv. alteri ſaltiꝫ ſoluenti.
¶ Quid de eo q ꝓmittit pꝛo aliquo ad hoc
vt mitioꝛes uſure exigātur: ſi aliquid pꝛo hoc 64
accipit? Dic ꝙ eſt particeps uſure in ea parte
quam recipit.

u Sura. ij. in emptionibus.
Vtꝝ liceat eme 1
re redditus pꝛediales ad vitam ſine

vicio uſure? R. ſm Ale. lo. q talis cōtractus
eſt licitus: ⁊ licite fieri poteſt: dūtamē ſeruetur
equalitas inter uēdentē ⁊ emētem. O pz. n. q
iter eos ſuet equalitas iuris nālis: ita q pciū
datū ab emente ꝓportionet rei vēdite. Alr
ſi corrūperet eqlitas: eſſet ꝯtract⁹ illicitus. Et
tūc qḋ dr ſuari equalitas: qñ in tali ꝯtractu ñ
appet quis ꝯtrahētiū hēat meliorem ptē. Si
vero appet q pcium minus ſit reſpectu rei iā
empte: tunc ex pte emētis ē corruptio equalita
tis: ⁊ tenet emēs ad iuſti pcij ſupplementum.
Et ſi eēt precium ita paruū: q eſſz min⁹ dimi
dietate iuſti precij: poſſet uendens in foro iu/
diciali recedere a ꝯtu. Si aūt res empta pui
valoris eſt: ⁊ pcium ita magnū: q notabiliter
rem venditaz ſuperceditt: tunc ex pte vēdētis
equalitas corrupta eſt. ⁊ in foro ꝯſcie tenetur
pdictus vendens reſtituere qḋ accepit vltra
iſtum precium. Et etiā ſi exceſſus eſt vltra di
midiū iuſti precij: poteſt emens recedere a ꝯ
ctu. Dico aūt nōbiliter: qꝛ exceſſus pui precij
vltra rē: vel res ultra pciū: nō viciat ꝯtū: ſal
tē in foro iudiciali: ſed exceſſus clarus ⁊ nōbi
lis. Sic ergo iter uēdentē ⁊ emētē pōt eē lici
tus ꝯtus: ſi ſuat eqlitas. Et tūc dr ſuari eq/
litas qñ reddit⁹ emūtur ad uitā: qñ pciū ē tan
te q̄titatis: q pēſatis etate emētis: ⁊ ſanitate
eiuſdem: ⁊ periculis circa fructus poſſeſſio/
nū ⁊ laboribus ⁊ ſollicitudinibus nō apparet
qs habeat meliorez ptem. nōbiliter probatur
etiam hac rōne q talis ꝯtus eſt licitus. Nā
certum eſt q quādo quis eſt dñs alicuius rei:
dñs eſt etiam uſus eiuſdem rei. Sed dñs ue/
rus alicuius rei ſicut pōteā ſimpliciter trāſfer
re in altez: ſic pōt etiā trāſferre uſufructū: retē
ta ſibi ꝓprietate rei: ut in locatiōe. vr̄ ēt poſſe
probari ex uero dñio. q ſicut dñs rei pōt eam
transferre ſimpliciter dando: vel vēdēdo: vl
retinēdo ꝓprietatē rei: ⁊ transſerendo vſū: ita
pōt dare vel vendere quo ad determinatum
tēpus. Et ſic pñt uēdi reddit⁹ ad uitā. Prete
rea ſicut habetur ex̄ ḋ uſu. c. nauigāti. rōe du
bij excuſat huiuſmodi ꝯtract⁹. Siqs pānuz:
uinū: oleuz: ⁊ alias merces: uēdit ut ampli⁹ q̄z
ualeant certo termino recipiat pro eiſdē. Si
tñ tpe contractus nō fuerat uenditurus eas:
rōe etiā dubij ille qui plus accipit q̄z dedit ex/
cuſatur in tali contractu: ut dictum ē. ſ. Sz in
emptione ⁊ uenditione redditus ad uitam: du
bium ē. utꝝ uendens plus det q̄z accipiat: qꝛ
emens pōt cito mori: etiā nō pcepta ſorte. Et
utrum emens plus accipiat q̄z det: qꝛ poteſt
multum ſupuiuere: et cito mori. Et iō rōe du
bij uidetur excuſari. Videt ergo q propter iu
ſtā excuſatōez: ⁊ pp piculū āneyū ipi ꝯtui ex
nā ei⁹ ex pte vtriuſqz. ſ. emētis ⁊ vēdētis. ⁊ ēt
pp rōnē veri dñij: ⁊ liberā volūtatē ꝯhentiū:
q ꝯtus de ſui nā ſit licitus. Dico autē de nā
ſui: qꝛ ex pte ꝯhētiū in ꝯtu pp corruptā inten
tōez: puta ſi aliqs diues nō ꝓpter vite neceſſi
tatē: ſed pp auariciā: ⁊ vt ditioꝛ ſiat tales red/
ditus emit. Hoc eſt. n. turpe lucrum. Con.
Ray. ⁊ Hoſti. ⁊ Jo. an. in addi. Spe. ſuper
R̄ica ḋ vſur. ⁊ Archi. i. c. quicūqz. xiiij. q. iiij.
⁊ Ci. i. l. ſi pater. C. ḋ inoffi. te. ⁊ Jnn. ⁊ pa/
noꝛ. i. c. i ciuitate. ex̄ eo. Sz qdā ꝯdicunt di. q
nō lz alicui piculo ſe exponere: ſz talis ē huiuſ/
modi: qꝛ multi ſūt qui dicūt huiuſmōi ꝯtum
eſſe illicitum: ergo ⁊c̄. Ad qḋ dicendum ſm
L an. in. iiij. q talis emens nō exponit ſe peri
culo dānoſo ꝓpter ꝯtrouerſias doctoꝝ. vñ ſi
quis haberet intētōez q nollet aliqd facere ꝯ
deū: ⁊ facit aliquid de quo eſt ꝯtrouerſia inter
doc. dato q illud qḋ facit ſit malū: ⁊ ꝯtrariuz
bonū: creditur q nō peccet. hec ille. hec rñſio
facit ad multa.

¶ Quo autē iuſ vendens aliqd ad vitā: puta 2
poſſeſſionez: pōt illud retinere qñ emens poſt
venditōem paꝝ ſupuixit? R. S. Ber. q illud
a venditore licite retineri poteſt: rōne vel titu
lo emptionis iuſte. Nam ſicut dictuz eſt talis
ꝯtus ē licitus: qꝛ incidit piculū: ⁊ dubium ex
vtraqz pte. Cū. n. iſte emit ad tps: dubiuz eſt
vtrū debeat ſupuiuere plus: vel minus? Pro
pterea talis incertitudo temporis facit equali
tatē in vtraqz pte. Et nā ergo ꝯtractus vere
trāſfertur res i ementē: ⁊ qñ morit: lz ſupuixe/
rit paꝝ: ex nā eiuſdē ꝯtus reuertit ad vendē
tem: nec videt hic difficultas maioꝛ q̄z in his
que ſimpliciter vēdūtur. Nam ſiquis emeret
equū: ⁊ pro eo ſolueret. c. lib. ꝯſtat q ſi pdict⁹
equus in craſtinū moreret: nihilominus ven/
dens. c. lib. licite retineret ſibi: q̄zuis ex re ēpta
nullā vtilitatem ꝯſecutus fuiſſet talis emptoꝛ.
talis ergo trāſlatio iuſta: ſtatim facit precium
eſſe vendentis.

¶ Secūdo quero. qd de his q̄ emūt aliquos 3
redditus ad vitaz venditoris ſeruatis debitis
circūſtantijs ex etate ⁊ ſanitate emptoris? R.
Monal. q ſecure fieri pōt: qꝛ nō cadit in de/

ſideriū mortis alicuius. Sʒ vbi emitꝰ ad vitaʒ emptoris: nō ē tutū: ne vēditor deſideret mortē emptoris: nō tñ ē mortale ſm eum.

4 ¶ Tertio q̄ro. vtꝝ liceat emē redditꝰ ꝑdiales hereditarie: R. Ale. lō. ꝙ ſm aliquos talꝭ ꝯtractus pōt fieri licite: ſi ſeruetꝰ eq̄litas iurꝭ nālis. Mō qdē ſit qñ tāta eq̄litas ſuatꝰ: ꝙ ñ liq̄do apparet gs ꝯtētiū hēat meliorē ptē. Si aūt liq̄do apparet ꝙ ꝑcium ē nimis puū reſpectu rei empte: vel ecōuerſo: tūc nō lʒ: vt dictū ē i pria q. Aduertēdū tñ ē ꝙ qñ gs emit poſſeſſiōes ad tps: vel ſimplr cā lucri: qd̄ expectatꝰ tm̄ ex nā tēporis: ⁊ ñ ex nā rei poſſeſſe: viciū ē in ꝯtctu. Et tale lucrū i iure dr̄ turpe lucrū. Si vo huiuſmodi poſſeſſio emaꝰ cā lucri: ⁊ talꝭ ēptio fuit minus iuſta ꝓpter neceſſitatē vendentis: cui ex caritate ſubuenire debuit: in tali ꝯtractu eſt viciū vſure. nō quidē per ſe: ſed per equipollētiā. q: lucrū qd̄ ꝓuenit ex tali ꝯtractu militat cōtra caritatē. Si vero poſſeſſionē emat nō cauſa lucri primo: ⁊ p ſe. ſed ad neceſſitatē ⁊ vtilitatem ſui ⁊ ſuoꝝ: dūmō in emptōe ſuetur equitas iurꝭ naturalis: ſi accreſcat proceſſu tēporis plus q̄ʒ datur: illud ſit ementis. quia illud accipit tanq̄ʒ ſuum: propter contractus ipſius naturā: ⁊ nō rōne tēporis: niſi valde ꝑ accidens.

5 ¶ Quarto quero. nūquid poſſint vendi redditus ꝑcipiēdi: vel ius ꝑcipiendoꝝ reddituuʒ ꝑcio minori: eo ꝙ ſtatim emens ſoluit: q̄ʒ eſſet ꝑciū: ſi ſolutio ſingulis ānis differretꝰ. puta an liceat emere redditus molendinoꝝ vſq̄ʒ ad. x. annos dando minus ꝑcium: q: ſtatim ſoluitur: q̄ʒ daretꝰ ſi ſolutio ſingulis ānis expectetꝰ: R. ſm Ale. lō. ꝙ caſus ē licitꝰ. Primo. n. eſt ꝓſupponēdum ꝙ futuri fructus poſſunt emi: ſiue iura ꝑcipiēdoꝝ fructuū: ſicut iura molendinoꝝ ⁊ pedagioꝝ. Secundo ſupponitur: ꝙ iuſtum ꝑcium debuit eſſe ꝓportionatū rei vēdite. Juſticia autē ꝑcij attendi dʒ a tpe ꝯctus: vt tātum detur q̄ʒtū valet res tpe ꝯtractꝰ: nō tm̄ q̄ʒtum valitura eſt toto tēpore ꝯñti. Jdeʒ tʒ Hoſt. Tertio poteſt ex hoc ꝯcludi eſſe licitum: q: lʒ plus ꝑcipiat emens tpe ꝯñti q̄ʒ dederit: tñ id qd̄ ꝑcipitur eſt de ſorte ꝓpter veraʒ uenditōem factā iuriū ꝑcipiēdoꝝ fructuū: cū iuſticia ꝑcij attēdatur tpe ꝯtractus: quo tēpore nō magis valet q̄ʒ vēdatur. vicium. n. ⁊ vſura eſt: qñ datur minus ꝑciuʒ q̄ʒ valeat res tpe ꝯtractus. Non autē viciuʒ eſt ſi daretꝰ minus ꝑcium q̄ʒ daretur in futurū. Et hoc idem tenet. S. Ber. dans ſingularē theoricam dicens. ꝙ ius rex pro futuro tempore pōt licite minus emi: q̄ʒ ſi omnes ille res ipſi emptori ꝓñtialiter traderētur. ⁊ q̄ʒto ius futuroꝝ reddituum protenditur in longiora tēpora: tanto ceteris paribus poteſt minori precio emi. q: in his in quibus ius rei differt ab ipſa re: aut ab actuali poſſeſſione ipſius rei: poteſt ipſum ius emi q̄ʒuis res ipſa non ſit aut actualiter non tradatur. ⁊ ſecurius eſt rem habere ⁊ poſſidere q̄ʒ ſolum ius rei. nam certitudo rei preſentis ⁊ ꝓñtialis eius poſſeſſionis equideʒ maior ⁊ preſtātior eſt: q̄ʒ certitudo rei future. Proinde non imerito poteſt prima plus vendi: ⁊ ſecūda licite minus emi. ꝑcium tamē rei vendite dʒ eſſe ꝓportionatū ⁊c̄. Talis autem iuſticia attendi dʒ a tēpore ꝯtractus: nō aūt q̄ʒtū valitura eſt toto tēpore ꝯñti. Et hinc eſt ꝙ emens ānuos redditus mille duc. ad. x. ānos pro. ccccccc. ducatis mox ſoluendis: nō eſt ex abſoluta vi ꝯtractus vſurarius. Et nihilominus eſſʒ ſi nūc mutuaret. ccccccc. ducatos vſq̄ʒ ad. x. ānos: ſic ꝙ quolʒ āno redderētur ſibi c. aut ꝙ vltimo āno redderētur ſibi multiplicati. hoc eſt mille duc. Jnſup nō eſt peccatuʒ iniuſti precij: ſi prouētus reddituum certi non ſunt oio: ſed ꝓbabiliter poſſūt ꝑcilitari: ſicut poſſūt ꝓuentus ⁊ fructus agroꝝ. Jmmo ēt poſito ꝙ ſint certi: eo mō quo poſſunt eſſe futuri redditus certiores adhuc etiā poſſunt in tm̄ minori ꝑcio emi q̄ʒ ius reddituū mille ducatoruʒ pro āno habēdoꝝ: inq̄ʒtuʒ plus valet ius primoꝝ reddituū mille duc. q̄ʒ ius remotoruʒ.

¶ Sed pone. quedā ciuitas ex guerra multuʒ anguſtiata vēdit redditus ſuos. Quidā emit pro vili precio: ⁊ demū facta pace emptor de redditibus lucratur. x. pro vno. Queritur an reſtituere aliquid obligetꝰ: R. S. Ber. ꝙ nō: ⁊ hoc rōne dubij uel periculi. Cōſulēdum tñ eſt illi ꝙ largas elemoſinas faciat de redditibus illis. 6

¶ Quinto quero. vtrū gratia expectactionis rei vēdite liceat plus accipere a venditore: vel minus dare ab emptore: R. Ale. lō. ꝙ in emptione ⁊ uēditōe īteruenire poteſt duplex expectatio. Primo ut expectetur res uendita. ⁊ q: expectatur: ideo minus datꝰ. vt ſi qs dat. x. ꝓ mina frumēti q̄ valet. xij. accepturus minā 7

ĩ alio tẽpore. talis expectatio ſi eſt ex pacto uſu
ra eſt. Alia ẽ expectactio nõ rei: ſed uſus eiuſ/
dem: puta qꝛ res eſt talis nature ꝙ emẽs non
poteſt ſtatiꝫ ea vti. Poteſt. n. ꝯtingere ꝙ res
que vendit̃ ſtatim tradat̃: ſed tñ ipſa res nõ hꝫ
ſtatim uſũ ſuũ: ⁊ ideo ſi emens minus dat qꝛ
nõ poteſt ſtatim vti re ſua: ꝓpter expectatio/
nem vſus nõ peccat: qꝛ res ſtatim tradit̃. ⁊ tñ
uendit̃ q̃ꝫtuꝫ valet tẽpore ꝯtractus: licꝫ detur
minus preciũ ꝓ ea ꝓpter vſũ ſucceſſiuũ eiuſ/
dem. ſicut ẽ in redditibus molẽdinoꝝ: vbi ꝑ/
ceptio reddituuꝫ eſt ſucceſſiua: vel quia expe/
ctatur uſus eiuſdem: vt ſiquis ꝓ pellicia que
ſtatim traditur minus dat circa pent. q̃ꝫ circa
feſtum. S. Michaelis. qꝛ uſus eius expecta/
tur circa feſtum ſancti Michaelis ⁊ non circa
pent. q̃ꝫuis. n. res tradatur vtroqꝫ tpe: tamen
licꝫ vno tẽpore dare minus preciũ: q̃ꝫ alio tẽ/
pore: non propter rem expectatam: ſed ꝓpter
uſum.

8 ¶ Sexto quero: quid ſiquis d̃beat ſoluere. c.
duc. poſt tres ãnos: ita ꝙ antea nõ tenebat̃. ⁊
ad pñs ſoluit cum pacto ꝙ ſibi retineat. xxv.
duc. ꝓpter itercurrẽs tẽpus triũ ãnoꝝ: quo/
ruꝫ terminũ ꝑuenit. An uendẽdo illud tẽpus
ſit uſura: R. ſm Bir. ol. ꝙ nõ. ⁊ ꝙ poteſt ſi/
bi retinere iſtos. xxv. duc. qꝛ ꝑuenit tẽpus ſo/
lutionis. Nam illud tẽpus eſt ſui iuris ꝓpter
qd̃ poteſt uẽdere ualorẽ illius. facit ad hoc. l.
ſi ꝯſtante. §. quotiens. ff. ſo. ma. Si. n. tẽpus
illud nihil ualeret non amplius eſſet teneri ad
mox ſoluẽduꝫ: q̃ꝫ teneri ad ſoluendũ poſt tres
ãnos. ⁊ nõ ante. Si aũt obijcias ꝙ qua rõne
pecunia mutuata nihil ultra ſe ualoris uendibi
lis habꝫ: eadẽ rõe nec pecunia ad tres annos
ſoluenda. ⁊ ideo uẽdere tẽpus eius. xxv. duc.
uidet̃ uſura. Dicendũ ꝙ hic nõ uendit̃ pecu/
nia: ſed ſolutionis ipſius tẽpus. qd̃ utiqꝫ eſt
uẽdẽtis. Et ecõuerſo tẽpus pecunie mutuate
nõ eſt preſtitoris: ſed receptoris uſqꝫ. ſ. ad ter
minum ſibi ꝑfixum. ꝓpterea ſibi uendi mini/
me poteſt quin cõmittatur uſura. Si uero is
qui poſt tres ãnos tenetur ſoluere. c. mutua/
ret tibi. lxxv. ⁊ ex hoc uellet ſibi dari. xxv. tunc
uſura eſſet: eo ꝙ uenderet tibi tempus pecu/
nie mutuate. q̃ꝫuis. n. pecunia ex ſe non ualeat
plus ſe ipſa: tamen ex utentis induſtria aliquẽ
ualorem acquirit. Preterea ille uſus ſeu facul
tas utendi poteſt ab eo cuius ille uſus eſt legi
me uendi. F. autẽ de may. in. iiij. format hãc
q. Pone ꝙ aliquis debet alicui poſt annum
aliquid. ⁊ rogat ꝙ ſoluat ſibi ſtatim. ⁊ rogat
ꝙ ſit liber pro dimidio debiti. Et rñdet ꝙ eſt
uſura: quia mora temporis facit hoc nego/
ciũ illicitũ. vñ uel dꝫ totũ ſibi ſoluere: vl' nihil
diminuere preueniẽdo tempus. ⁊ hoc erit gra
tia uel expectare tps. ⁊ tunc erit iuſticia. Aliter
ſi diminuitur ⁊ preuenit tempus ſolutionis:
tenetur d̃ reſiduo reſtituere. h F. Tamẽ ſi iſte
ſoluẽs ante tps põt ꝑtendere aliqd̃ intereſſe:
non erit illicitum.

¶ Septimo quero quid ſi emi ab habẽte poſ 9
ſeſſiones cẽſuꝫ. x. corbium frumẽti pro precio
quo habẽtur poſſeſſiões: ex quibus haberent̃
uериſimiliter dicte. x. corbes. adiecto ꝙ d̃ oibꝰ
bonis ſuis idifferenter ſoluere teneat̃. Dubiũ
facit: qꝛ non emo fructus certi precij alicuius
predij. ⁊ ſic potius videt̃ obligatio ꝑſonalis:
iuxta nõ. per Inn. in. c. in ciuitate. ex̃ co. Itemꝫ
hic nõ emit̃ certum ius reale: R. Jo. de lig. i
c. ſi. ex̃ co. ꝙ ſi cenſus ꝯſtituitur in bonis. ⁊ ad
bona ſit relatio: nõ eſt cẽſendus ꝯ̃ctus vſura/
rius: cũ hic merces: hic ꝑciũ ⁊ alia iura realia.
ideo licitũ eſt emere. ff. de here. vel ac. uen. per
totũ. Et maxime ꝓcedit cũ legitimũ ẽ ꝑcium
ad adiectũ cẽſuꝫ relatũ ad rẽ. Caueat tñ ꝯ̃hẽs
ab itẽtiõe deprauata. De ꝑdicto cãu vide. ſ.
ꝓ primo. c. §. xxxi.

¶ Octauo q̃ro quid de his qui emunt ab ec/ 10
cleſijs vel monaſterijs certas poſſeſſiões tenẽ
das toto tẽpore vite ſue: ita ut poſt coruꝫ mor
tem ad eccleſias redeant: R. Hoſtiẽ. in ſũ. ꝙ
Ray. ⁊ Goſ. iudicauerũt hũc ꝯ̃ctum uſura/
riuꝫ: eo ꝙ homines multum ſperant uiuere. ⁊
ſic ſperant ſe amplius ꝑcepturos de ꝓuẽtibꝰ
poſſeſſionũ q̃ꝫ ſit pecunia quã dederunt. ⁊ ſo/
la ſpe ꝯtrahitur vſura. Si tamẽ quis vnã poſ
ſeſſionẽ dat ut recipiat aliã equiualẽteꝫ: licitus
eſt ꝯ̃ctus. Certe ſalua pace eoꝝ. nã ita homi/
nes ſperare pñt lucrũ in hoc vltimo cõtractu:
ſicut i prio. Et adeo licitus ẽ ꝯ̃ctus primus. ſ.
emptõis ⁊ venditõis: ſicut ⁊ vltimus ꝑcarij:
niſi i fraudẽ fiat. nã uterqꝫ approbatur a iure.
Ipſimet etiã ſcripſerũt ꝙ nõ hꝫ locũ vſura ni
ſi in mutuo. Ideo dic ꝙ iſte ꝯ̃ctus eſt licitus.
nã rõne icertitudinis excuſat̃. C. eo. l. ij. Si tñ
ponas pro ꝯſtãti ꝙ malã intẽtõneꝫ habeãt: ⁊
ꝙ eos remordeat ꝯſcia nõ excuſo. Purgent
ergo ꝯſciam. ex̃ de ꝑſcrip. c. ſi. Sed ego d̃ illis
nõ ſum. h Hoſt.

11 ¶Nono quero quid ſiquis vēdit ius ꝑcipiē
doꝝ reddituū: qđ tēpore ꝯct⁹ valet.c. ⁊ quia
expectat ſolutōnez fiendā certis terminis vult
habere.cxx.ſ.ipſe uēditor. nunquid eſt licitus?
Rꝫ. Alex.lom.ꝙ nō: qꝛ cum ſtatim tradaꝶ res
que uendiꝶ ⁊ emptoris ſtet periculo. ⁊ ſtatiz al
teri vēdē pōt eam. ⁊ qꝛ expectat ſolutōnē ſieri
vult habere plus ꝓpter dilatiōez tēporis: vi/
deꝶ recte cōmitti uſura: vt quaſi quis indirecte
mutuet ꝑciuz iuſtum rei uendite.ſ.c. vt ex illis
habeat.xx. vltra ſortē: hic uſura idirecte videꝶ
cōmitti: vt etiā in omni re vendita ad tēpus.
Si.n.res in pn̄ti valet.x. ⁊ quis vēdit eaz.xij.
ꝓpter expectandā ſolutōez videtur indirecte
mutuare.x. vt recipiat duo vltra ſortē. Et hūc
caſuz dicit decre. in ciuitate. ex̄ eo. ex forma ſua
nō eſſe uſurariū. nihilominus tn̄ venditores
peccatū n̄ incurrūt vbi dubiū ſit merces ip̄as
plus vel minus valere tēpore ſolutiōis. Pe.
tamē de ancha. in diſputatiōe ipreſtitoꝝ uene
tiaꝝ: videtur tenere ꝯtrariū in cāu propoſito.
Nec ob.d.c.i ciuitate. nec.c.ſi.de vſuris. Nā
ſm̄ eum illa capitula. vbi plus percip̄e de pre/
ſenti ꝓpter dilataz ſolutiōem. nō uideꝶ licitū.
Nec ecōtra minus emere preſenti pecunia q̄z
res valeat de preſenti ꝓpter dilatam traditō/
nez rei: vt.d.c.ſi.§.ille quoqz. intelligiꝶ in ca/
ſibus in quibus loquūtur.ſ.cum quis vendit
merces ⁊ ſic res venales. quaꝝ alia ratio eſt
q̄z aliarū rerū. Eſt eniz de mercibus que tra/
dūtur idez qđ de pecunia iudicandū cum ſint
pecunijs deſtinate. ar.l.cetera.§.ſed ſi parauе
rit.ff.de le.i. Hinc ē ꝙ legato ornamēto mu/
liebri nō venit in legato ornamentū qđ teſta/
tor venale habebat: vt quia deſtinatione ani/
mi nō videtur ſuū eſſe: vt.l.pediculis.§.item
cuz quereretꝶ.ff.de au. ⁊ ar.le. Et ideo recipiē
do plus de mercibus q̄z valeāt ꝓpter terminuz
videꝶ recipere illud quaſi de pecunia: ⁊ ſic eſt
vſura. Itez.d.§.ille quoqz. loquitur in ēptōe
frumenti vini ⁊ olei. ⁊ ſic in quibus conſiſtit
mutuū. vnde ꝓpter dilatam ſolutōem talium
reꝝ nō eſt licituz eas emere vilius preſenti pe
cunia q̄z veriſimile ſint ſolutōis tempore vali
ture. qꝛ ipſaruz bonitas non cōſiſtit niſi in eſti
matione pecunie: ita ꝙ precio poſt dato: reci/
piunt odiodam functōnem. ⁊ proinde habeꝶ ac
ſi minor q̄ztitas tradereꝶ pro maiori ſoluenda
⁊ ſic eſt uſura. Notāter ergo illa capitula in/
telligenda ſunt vera in mercibus venalibus.
Itē in rebus in q̄bus ꝯſiſtit mutuū. In equo
uero poſſeſſionibus ⁊ alijs rebus venditis ⁊
ſtatim traditis ꝓpter dilatā ſolutiōem: credit
plus poſſe vendi q̄z valeant de p̄ſenti. Et ecō
tra ꝓpter dilataz traditōem talium reꝝ poſſe
minus emi: q̄z valeant de p̄ſenti. Nec mirum
qꝛ prio cāu emptor fruiꝶ rebus ſtatim ſibi tra/
ditis. Equū ergo videꝶ vt plus poterit ven/
dere ꝓpter dilatā ſolutiōem precij. Et ecōtra
ꝓpter dilatā traditōem taliuz reruz venditor
fruiꝶ ipſis rebus. ergo emptor potuit minus
emere ex eo ꝙ preciū ſtatim ſoluit. ⁊ hunc in/
tellectū ſentit Bal. in rubrica. C.đ uſuris. hec
Pe. que ſunt valde notāda. Et illud de an/
ticipatōe tēporis ꝓut loquitur.d.§.ille.quo/
qz locum habz quādo res que vēditur nō ſta
tiz traditur ſed preciū ſtatiz datur: ⁊ res expe/
ctatur. Secus autē ſi ſtatim dareꝶ ip̄a res que
uendiꝶ uel ip̄uz ius pro ꝑcio tunc ſoluto quo
ualet tēpore cōtractus. Ideo.n. in cāu illius
§.ille quoqz. vicioſus eſt ꝯtractus emptionis
⁊ vēditōis ⁊ equipollet ꝯtractui mutui. quia
is qui alias vēditurus erat pro.x. ſi tunc da/
ta fuiſſet pecunia voluit.xij. ꝓpter dilationem
temporis. ⁊ ſic eſt ꝑinde ac ſi illa.x. mutuaſſet
pro duobus illo tempore ⁊ ſic tēpus vēdidit.
Sed in cāu noſtro nō ſic. quoniā vendens ta
le ius vendit illud q̄ztum valet⁹ tēpore cōtra/
ctus. ⁊ ſic iuſte.c.cuz dilecti. de emp. ⁊ ven. ⁊
l.ij. C. de reſcin. ven. ⁊ ius ipſuz tribuit ēpto/
ri incōtinenti. ⁊ etiā incōtinēti preciū recipere
ipſius rei vendite. Nec hic vlla interuenit ex
parte ꝯtrahentiū dilatio ſeu ꝓpter dilationes
maior vel minor quātitas precij ⁊ ſic nō ven/
diꝶ tēpus. Nec ob. ſi dicaꝶ ꝙ minus iuſto pre
cio emaꝶ: qꝛ negatur ꝙ minus iuſto precio ſit
emptum. quinimo tantū vendiꝶ q̄ztum valet.
Nec hic capitur aliquid vltra ſortez. quia ius
emptum ⁊ illud qđ ex iure naſcitur totum eſt
de rōne ſortis. quia emēs emit ius ipſum cuz
ſuo fructu venturo. Aliud eſt enim plus acci
pere. aliud eſt vltra ſortem accipere: vt notat
Arch. in.c.ſiquis clericus.xiiij.q.iiij. Et ideo
in hoc cāu non eſt fienda diſtinctio quam fa/
cit.c. nauiganti. in.d.§.ille quoqz. ſcilicet an i
tempore futuro res ſit plus ueriſimiliter va/
litura vel ne. Et licet Pe. de ancha. in loco
ſupra alle. dicat ꝙ ſiquis emeret ad duos vel
tres annos impreſtita uel loca pro minori pre
cio q̄z percepturus eſſꝫ: puta centū pro octo/

ginta ⁊ lucratur. xx. in anno quolibet de tri/
bus quatuor vel. v. annis eēt vſura. tamē In
no. in. d. c. i ciuitate. ⁊ Poſt. vt ipſemet Pe.
dicit tolerant iſtum contractū annui redditus
ad certum tēpus: quāuis in pecunia cōſiſtat.
⁊ hoc videtur probabilius. ⁊ licet redditus
ſint certi ⁊ ſine labore ⁊ expenſis vel pericu/
lo: non tamen propter hoc viciatur contra/
ctus. ſicut dicimus i affictu ⁊ emphiteoſi. Et
predicta adaptari poſſunt ad emptionē paga/
rum. pro quo vide qđ notat Archi. flo. in ſū/
ma. loquēdo de pagis ⁊ proſonetis ꝙ ſi em/
ptor hoc agit non ad faciendum negociatio/
nem de huiuſmodi iuribus: ideſt intētione re/
uendendi ⁊ animo lucrandi ex augumēto pre
cij: ſed ad prouidendū ſue neceſſitati ⁊ guber/
nationi familie ſm decentiam ſui ſtatus: tunc
ſi contractus ille emptionis taliū iurium ſeu
creditorum montis dicatur eſſe licitus vt qui
dam aſſeuerant: erit ⁊ lucrum licitū quod cō/
ſequitur proſoneta ex tali mediatione. Si ta/
men emptor talium iuriū hoc facit negocian/
do: intendendo ad reuendēdū ⁊ inde lucrā/
do. Et ſi de ſe licitus foret talis contractus:
cum ſit turpe lucrum: illicita videtur talis em
ptio. xiiij. q. iiij. quicūqꝫ. de hoc vide infra. q.
xij. in fine.

12 ¶ Decimo quero. Au i aliquo caſu liceat vē
dere ad credētiam? R. ſm Alex. de alexan. ꝙ
vendere ad credētiam poteſt fieri tripliciter.
Vno modo credētia precij ſoluēdi tēpore fu/
turo pōt incidere in cōtractu per gratiā: ideſt
liberalitatē vēdentis: ſcilicet quādo res ven/
ditur ſm iuſtā eſtimationē pro tēpore ēptio/
nis ⁊ cōmutatōis ipſius rei: ⁊ ipſe vēditor ex
pectat ſolutionē libere ꝑpter gratiā quā ha/
bet ad emptorē: talis credētia nullū habet vi/
cium vſure: q2 nulla excreſcētia eſt ꝑpter cre/
dentiā. Secūdo poteſt icidere credētia nō ꝑ/
pter gratiā vēditoris: ſed ex natura cōtract9.
quia res nō eſtimatur ſm valorem quo valet
quādo traditur: ſed quo valitura ē vel ſpera/
tur valere tēpore ſolutiōis. verbi gratia: ſi ali
qua res vēdatur in aliquo tēpore in quo non
habet tantam vtilitatē ⁊ neceſſitatē humana
vita: quantā habitura ē in futuro tempore. ⁊
vendens non eſt eam vēditurus eo tempore
quo minus valet: ſed alio tempore quo ſpe/
ratur maioris valoris. hoc cāu vēdere ad cre
dentiam eſt licitum ex natura contractus. vt
probatur in. c. ſi. extra eo. ⁊ hoc ſi alias nō fu
erat venditurus. Tertio modo poteſt fieri cre
dentia in cōtractu per accidens. ſcilicet ex na/
tura temporis quādo quis ſcilicet plus vēdit
qꝫ valeant res tempore venditiōis vel qꝫ va/
liture ſint probabiliter tēpore ſolutionis aliter
eas venditurus. ⁊ huiuſmodi cōtractus ē vi/
cioſus. Dicunt tamē quidam ꝙ licet contra/
ctus vicioſus ſit de ſe: tamē excuſari poteſt ex
parte vendentis. Si enim venditor rem ſuam
non intēdit vendere carius propter tempus:
ſed propter dānum qđ videtur ſibi iminere ex
dilatione ſolutiōis recuperande: ſeu ꝑpter ve
xationem ſuam redimēdam: quā probabiliter
timet futuram ſibi in repetitione debiti ſui. vel
propter maliciā ⁊ impotentiā debitoris: excu/
ſatur cōtractus a vicio: quia equitas eſtima/
tionis in huiuſmodi cōtractibus per recōpen
ſationem dāni qđ probabiliter timetur: ſerua/
tur. Et rectitudo hui9 intētionis tunc eēt quā
do venditor potius optaret nō vendere tali/
bus qꝫ vendere ad credentiā. ⁊ quādo liben/
tius daret alijs pro minori ꝑcio: qꝫ iſtis ad cre
dentiā pro maiori. Sic ergo excuſatur cōtra/
ctus ſm iſtos ꝑpter itereſſe: quia non fit prī/
cipaliter ꝑpter lucrū: ſed propter dānum vi/
tandum. Adde tamē predictis notabile dictū
Tho. cū de predicto cāu fuiſſet interrogatus.
ꝙ vbi mercatores qui ſine magno incōmodo
⁊ dāno ex inueterata ⁊ mala conſuetudine ci/
uitatis merces ad ſtatim ſoluēdū vendere nō
poſſunt: tunc eo caſu vēdere poſſunt ad tem/
pus vt cōmuniter alij faciūt: vt ſic iuſtum pre
cium extorqueāt. Con. Bir. ol. Nec ob. qđ
dicitur in. l. j. §. ſi heres. ff. ad tre. ⁊ in. l. que/
rebatur. ff. ad legē fal. ꝙ res tātum valet quā
tum vēdi poteſt: q2 itelligitur ſi permittit ven
di: ⁊ non obſtent dicte malicie. Hoc tamē in
tellige quādo iuſto precio vēderēt ſi dicte ma
licie non eēnt.

Additio. ¶ Et ne decipiaris tu con/ 13
feſſor: quia cāus iſte ē pe/
riculoſus in conſulendo: ſtudeas ante omnia
ſcire qđ ſit iuſtum preciū rei uenalis. Circa qđ
do tibi duas regulas. Prima ē ꝙ vbi in lo/
co non eſt taxatum precium rei venalis: tunc
mercator poteſt uendere merces ſuas cū mo/
derato ⁊ honeſto lucro cōſideratis periculis:
laboribus: expēſis: qualitate merciū ⁊ huiuſ/
modi. Secūda regula ꝙ ubi in loco eſt taxa/

tum iuſtum preciū mercium ad numeratuʒ: ⁊
vt in pluribus ſic emitur: tūc mercator debet
⁊ poteſt vendere merces ſuas illo precio. Di/
xi primo iuſtum preciuʒ propter cupiditatem
aliquorū hominū pecunioſoruʒ qui emūt per
ſepe merces viliori precio ad numeratum q̄ʒ
iuſte valeant vt ſic in futuruʒ poſſint vendere
illas ſuo modo. Iteʒ in multis ciuitatibus eſt
iſta alia corruptela ꝙ artifices nolunt emere
merces ad numeratū: niſi forte cum viliſſimo
precio. Et in iſtis duobus cāibus mercatores
qui habēt merces ſuas non poſſunt eas ven/
dere iuſto precio ad numeratū: poſſūt illas vē
dere ad tempus: vt ſic extorqueāt iuſtum pre/
cium. Dixi ſecūdo ad numeratū propter cō/
tractum permutatōis qui iuxta vulgare dici/
tur ad baratum. Da exēplum. Eſt vnus mer
cator qui habʒ piper qḋ valet ad numeratū. x.
⁊ vult permutare cū alio qui habet cotonum
qḋ etiā valet. x. Ille qui habet piper vēdit ꝓ
xij. ad baratuʒ. ⁊ ſimiliter ille qui habet coto/
num vēdit pro. xij. Et hoc caſu dico ꝙ iuſtum
precium haruʒ merciū non eſt niſi. x. in veri/
tate. quia paria lucra mutua cōpenſatiōe tol/
luntur: ⁊ ideo reducūtur ad. x. Eſt etiam alia
fraus in hoc: qꝛ multi artifices qui emerūt gra
num: vel vinū: vl' huiuſmodi ad baratū: dant
ſuis laborib⁹ illas res pro illomet precio quo
emerunt ad baratū: dicentes eis ꝙ pro tanto
eas emerunt. ⁊ tenētur ad reſtitutionem illius
pluris. Dixi tertio ut in pluribus: qꝛ precia re
rum non ex affectiōe ſingulorū: ſed cōmuniter
ſungūtur. Dixi quarto debet uēdere pro illo
precio: quia dato ꝙ mercator emiſſet merces
caras: tamē ſi duceret eas ad locū ubi uende/
rentur uiliori precio nō poteſt uēdere ſuas ma
iori ꝓcio notabiliter. Dixi ultimo ꝙ poteſt uē
dere merces ſuas illo ꝓcio: quia dato ꝙ emiſ/
ſet merces ſuas uiliſſimo precio ⁊ duceret eas
ad locuʒ ubi eēnt cariſſime: tunc ſalua cōſcien
tia poſſet uēdere illo precio. Et ſic cōpenſabi
tur graſſuʒ cum macro. Et ubi in priori caſu
dānificabatur: i iſto multū lucrabitur. Caue/
at tamē mercator in priori caſu ne dicat. Ego
emi merces pro. x. nō poſſuʒ uendere niſi pro
viij. Ego uolo uēdere ad credētiaʒ pro. x. ut
ſic me ſeruem indēneʒ. Dico ꝙ hoc nullo mo
do poteſt fieri: verūtamē quia iuſtuʒ precium
nō cōſiſtit in idiuiſibili ſed habet tres gradus
ſcilicet piuʒ: diſcretū ⁊ rigidum. Poſſet talis
uendere ad tēpus uſqʒ ad preciū rigiduʒ ⁊ ul/
timum quo aliquotiēs ipē mercator uenderet
etiam ad numeratū. Ea que dicta ſūt de uen/
dendo ad tēpus: dicta ſūt ut extorqueatur iu/
ſtum preciū. Sed dubiū eſt: an quis poſſit uē
dere ad tēpus: ⁊ lucrando aliquid ultra iuſtuʒ
preciuʒ: Dico ꝙ ubi eēt aliquis artifex qui nō
haberet pecunias pro emēdo ad numeratū ⁊
uellet emere ad tēpus. ⁊ tu miſericordia mo/
tus uendis ad tēpus cum aliquali lucro ultra
iuſtū preciū: non uideris condēnandus ſi po/
tius uelles uēdere ad numeratū q̄ʒ ad tempus
cū tali lucro. Et quia dictū eſt ſupra ꝙ res tan
tum valet quātum vēdi poteſt: iſtud tamē in/
telligi debet quādo fit vēditio homini ſciēti ⁊
intelligēti cōditionē rei. glo. ē ſingularis ſm
Ange. ⁊ Io. de imol. in. l. mortis cauſa. ff. de
dona. cauſa mortis. Et Bal. in. l. illud. C. de
colla. vbi exaltat illā gl. Et ſi obijceret ꝙ mer
cator debet expetere lucrum moderatū ⁊c. Di
co ꝙ illud eſt verū regulariter: qꝛ multotiens
inter emētes ſunt perſone indigētes ⁊ neceſ/
ſitatem nō modicā patiētes. Item inter emē
tes ſūt perſone ignorātes ⁊ leues ⁊ huiuſmo
di: quibus nō licet vēdere niſi iuſto precio ⁊
cū moderato lucro. In cāu tamē ſpeciali licet
vēdere plus. vt in cāu nr̄o. ⁊ ſic cōcorda doc.
qui videntur cōtrarij. ¶ Finis.

¶ Vndecimo vtrū liceat emere redditus pe/ 14
cuniarios hereditarie vel ad vitā: R. ſʒ Ale.
lom: ꝙ licet fuerit opinio magiſtrorū ꝙ non:
tamē poteſt dici contrariū: ſcilicet ꝙ ſit licitū.
Contractus eim viciatur multis modis. vno
modo ex parte rei que vēditur uel emitur: pu
ta quia res non eſt vēdibilis: vt liber homo.
Item ſpiritualia. Itē res aliena. Et hoc mo/
do ſm opi. eorū viciatur iſte cōtractus: qꝛ pe
cunia non ē vendibilis: ⁊ in tantū viciatur ꝙ
declinat a cōtractu emptionis ⁊ ſortitur cōtra
ctuʒ mutui: ex quo nō licet ſperare lucrū. Sed
tamē reſpōderi poteſt ad hoc. ꝙ in rebus no
ſtris tria ſūt bona. prio mobilia. ſecūdo imo/
bilia. tertio ius i vtriſqʒ. Et ſic diſtiguitur mo
bile ⁊ imobile ⁊ ius i vtriſqʒ. Ita ipm ius vē
di poteſt: ſicut mobilia ⁊ imobilia. Non ergo
vēdit ipſa pecunia: ſed ius ꝑcipiēdi redditus
pecuniarios: quāuis auteʒ pecunia non ven/
datur: tamen tranſit cū iure uēdito. videmus
eniʒ ꝙ aliquid ē qḋ emi nō poteſt uel vendi: ⁊
tamen tranſit cū aliquo alio qḋ emitur vel vē

ditur de iure: ſicut iuſpatronatus qđ eſt anne
xum ſpirituali: ⁊ tamen tranſit cuʒ venditione
ville vel fundi que vēdi poteſt de iure. Ita in
propoſito vēditur ius: quo vendito tranſit pe
cunia. Ius enim percipiēdi talē quātitatē pe-
cunie ſuper bonis ſuis vēditis quolibet ānō:
ſiue hereditarie: ſiue ad vitā ementis: nō ē pe
cunia ſed diſtiguitur vnū ab alio. verū eſt ta-
men ꝙ alia rōe non pōt vēdi pecunia q̄ʒ iuſ-
patronat⁹. Pecunia ciʒ non pōt vēdi: quia ē
mediū in venditōe. Ius autē patronat⁹ vēdi
nō poteſt: q̄r ſpirituali annexū ē. Secūdo po-
teſt eē viciū i ɔtractu ex pte precij: ⁊ tale viciū
excludit ab iſto ɔtractu quādo ꝓportiōat pre
cium cū eo qđ vēditur. Regul'r eni ɔtractus
emptōis ⁊ vēditōis illicit⁹ eſt cū in eo nō ſer
uatur eq̄tas iuris natural'. Cū autē talis equi
tas ſeruat: ita ꝙ nō ē notabilis exceſſus precij
ſuper re vēdita nec ecōuerſo: ɔtractus ē lici-
tus. Nō ergo negat quin talis ɔtract⁹ poſſit
viciari ex pte precij. ſed tamē ſicut pōt viciari:
ita pōt iuſtificari. Tertio pōt occurrere viciū
in ɔtractu ex pte pacti appoſiti. Hoc autē eſt
quādo appoſitio pacti repugnat rei ſup qua
trāſigit: ita ꝙ ipſa res nō ꝑatitur apponi pa-
ctū: vt in ſimonia. Alio modo quādo pactū
repugnat ɔtractui: puta quādo ɔctus ē gra-
tuitus: ⁊ tale viciū facit vſurā. Vſura enim ē
ex hoc ꝙ aliq̄d exigit ex pacto ratōne rei mu-
tuate. tale autē viciū nō ē in cōtractu p̄dicto:
cū ibi nō mutuū: ſed vera vēditio ſit. Quar-
to poteſt eē viciū in ɔtractu ex pte cōtrahētis
ſcilicet cū quis fingit ſe emere qđ i pign⁹ reci-
pit: tūc nō excuſatur a vicio vſure niſi cōpu-
tet fruct⁹ in ſortē. ar. extra de pig. illo vos. Et
hoc modo poſſet aliq̄s dicere ꝙ hic ē viciū:
q̄r tantūdē ē ſic ɔtrahere ſicut mutuare. c. pro
x. quolibet ānō. ita ꝙ ſic ɔtrahēs mutuat idi-
recte: ⁊ emptōnē fingēs facit mutuū. Poteſt
autē dici ꝙ argumētū nō cogit: q̄r in tali cō-
tractu nō ē mutuū directuʒ vel indirectū. vbi
eni eſt mutuū: mutuatus obligat mutuanti in
precio. In tali aūt cōtractu preciū trāſit: ⁊ ius
percipiēdoꝝ redditūū ſtat periculo ⁊ lucro ip
ſius emptoris. Poſſet tamē i huiuſmodi cō
tractu icidere viciū ex parte ɔtrahētis ꝓpter
cupiditatē eius: ſed hoc nō accidit ex ipa natu
ra ɔtract⁹. Idē tenet Inno. Hoſt. ⁊ Io. an.
in. c. i ciuitate. extra eo. Alij etiā ſm ꝙ refert
idem Alex. probāt hūc ɔtractū eē licitū: quia
licite poſſet quis emere prediū pro. c. ⁊ pre-
dium emptū poſſet quis hereditarie dare ali-
cui ꝓ ſe ⁊ ſuis heredibus. hoc pacto ꝙ reci-
piens predium obligaretur pro ſe ⁊ ſuis here-
dibus dare quolibet anno ſol'. c. dāti predi-
um: ⁊ ſic mediāte emptione ⁊ venditōe p̄dic-
talis habet ꝑ. c. libr. c. ſolidos quolibet āno.
Nihil autē differt in dei cōſpectu vtrū habeat
hoc mediate vel īmediate. cōtractus ergo vi
detur licitus. fateor tamē ꝙ non eſt ita hone-
ſtus ⁊ decēs cōtractus ſicut quo emūtur red
ditus prediales.

¶ Duodecimo. quero de. q. quotidiana ⁊ du 15
bia: marie i ciuitate Ianue: Venetiaꝝ ⁊ Flo
rētie: que tēpore neceſſitatis ɔpellūt ciues ſub
uenire cōi. ⁊ cōe poſtea ſtatuit eis lucrum. vʒ
v. ꝑ. c. ⁊ q̄nqʒ min⁹. ⁊ nō pn̄t ciues id capi-
tale repetere: ſed bn̄ poſſūt vēdere illud alteri.
nūquid hoc caū ɔmittat vſura: R'. Panor. in
c. i ciuitate. extra eo. hʒ cōiter modernos doc-
ꝙ nō. Nā ciuitas hʒ reddit⁹: ⁊ videt cōſtituē
annuū redditū ex redditib⁹ ſuis. Itē hic nō ē
mutuū: q̄r eius ciues ɔpellūtur ſubuenire cōi
tati: ⁊ n̄ pn̄t repetere qn̄ volūt. lʒ cōe poſſit ſe
exonerare ab illo debito: ſoluēdo capitale. Itē
cōe libere ɔſtituit hoc lucꝝ. facit. c. ⁊ ſi q̄ōes.
d̄ ſy. hec Panor. Et nota ſingul'r dicta Pa
nor. nā loquitur de illis ciuitatibus que habēt
redditus. Pro quo notādum ꝙ quedā ē cō
munitas libera ⁊ habēs propriū: q̄r vʒ hʒ ali-
quos reddit⁹ uel ꝓuētus: ſic reſpōdētes cōi-
tati ꝙ nl'li ſingl'i pſone: ⁊ lʒ illos ſibi vēdicare.
ſiue tales ꝓuētus oriant ex certis predijs vel
terris tali cōitati ſubditis: ſiue proueniant ex
certis vectigalibus ſeu gabellis ab ipſa cōita
te legitime inſtitutis. vt i prefatis cōitatibus:
que dominum ſaltem de facto non recogno-
ſcunt: niſi fortaſſe quem ſibiipſis ſub certis re
gulis ⁊ legibus faciūt. Et ſuppoſito ꝙ tales
prouentus legitime ad taleʒ cōmunitatē per-
tineant: poteſt legitime ipa cōmunitas retē-
to ſibi dominio directo ipſorum predioꝝ ſeu
gabellarum transferre in aliū vel in alios pro-
uentus ex ipſis prouenietes. Et hoc vel titu-
lo donatōis: vel vēditiōis: uel permutatōis.
⁊ ſic tales in quos fiet trāſlatio n̄ acquirūt ius
ſup ipſis predijs uel gabellis directe: ſed ſolū
ſuper fructibus exinde per gubernatorē ⁊ cu-
ram cōitatis habētem prouenietibus. Et hic
habuerūt originē loca cōis: quia videlicet ipʒ

cōe annuatiꝫ de ſuis redditibus mille indiget
ad pñs. x. milibꝰ. Et qꝛ hoc nō pñt hēre niſi i
x. annis exponit uenalia. M. annalia ꝓ. x. mi
libus pñtibus ⁊ reſeruato ſibi ꝙ poſſint hec
x. milia reſtituere ad libitū ēptoribus. quo fa/
cto redibit ius ipm percipiendi mille ad ipſuꝫ
cōe. Et qꝛ nō iuenit fortaſſe qui ſolus hec. x.
milia exburſet ipſi cōi: vnꝰ ſoluit uel emit ꝓ/
uentus proporcōatos ad. c. ⁊ hic dicitur hēre
vnum locū: vel ius percipiēdi unā partem ſic
taxatā per preſidētes de ſuis prouētibus. Ali
us ſoluit. cc. ⁊ hic dicitꝰ hēre duo loca: ⁊ ſic cō
ſequēter. Et qꝛ qꝺ quiſqꝫ iuris habet i aliquo
illud rite in alterū trāſferre pōt. ut i regula ne
mo. de re. iur. li. vj. nulli dubiū eē debet quin
ſi cōitas habet ius ſuper tales prouētus: illud
in aliū trāſferre poſſit trāſlatōe uenditōis to/
tal' uel ꝑticularis. Jura eni uēdi poſſūt ⁊ emi
ff. de here. uel ac. uen. ꝑ totū. Emūt ergo ta/
les a cōitate: nō ius directū ſup ipſa ꝓprieta/
te gabellaꝝ: qꝛ hoc ius vt dictū ē retinet ſibi:
ſed ius ꝑcipiēdi tantū uel tantū ſiue talem cō
moditatē ſeu perceptionē ꝯmoditatis. Et bñ
quideꝫ tale ius vtile: ſiue vſus facti ſimplicis
pōt ſeparari a dñio ⁊ ꝓprietate. vt pꝫ in cle.
exiui. §. ꝓinde. de ver. ſig. Quedā vero ē cō
munitas que alteri ſeruiēs: nullū hꝫ propriuꝫ:
qꝛ omia que cōia eē pñt: vel territoriū uel pre
dia uel gabelle: ſibi vēdicat ⁊ appropriat dñs
talis cōitatis. qꝺ ꝯtigit cōitatibꝰ ſubditis re/
gibus vel tirānis. ⁊ cū talis cōitas nihil habe
at: nihil vēdere pōt. ⁊ ꝑ ꝯñs in tali cōitate lo
ca cōis eē non pñt: qꝛ ius iſtituēdi illa nō hꝫ:
qꝛ nō habꝫ aliquid ꝓpriū vt ſupponitꝰ: nec hꝫ
ius inſtituēdi de nouo gabellas vel pedagia:
qꝛ tale ius penes ſolū principē reſidet. Igitur
ſi hec cōitas indigeat pecunijs ⁊ offerat ſe da
turam. x. pro. c. ſibi ſuccurrētibus: nō poteſt
hic ſubeſſe cōtractꝰ emptiōis uel vēditōis: ſꝫ
mutui: cū vt ſupponitꝰ nō hēat quid vēdat: ⁊
ideo oēs ſic dādo tali cōitati. c. vt annuatiꝫ re
cipiāt. x. aut plus vel minꝰ: cenſendi eēnt vſu
rarij: qꝛ ex ſuo mutuo reciperēt aliquid vltra
ſortem. Et hāc diſtictionē ſequitur do. Lau.
de ridol. ſuper. c. cōſuluit. extra co. ubi de mō
te florētie tractans dicit ꝙ licet emere fructꝰ a
cōmunitate vbi i bonis cōitatꝫ ꝯſtituantꝰ. vbi
autē fieret relatio ſolū ad perſonā cōitatis nō
liceret. Ex quibꝰ inferunt nō nulli ꝙ minus
apte hec. q. a quibuſdā ſoluitꝰ per diſtinctionē

voluntarij ⁊ coactōis: dicendo ꝙ illa loca ſūt
licita: que cogēte cōitate inſtituta ſūt. Alia au
tē illicita: qꝛ cōmunitas habēs aliqꝺ venale ex
ponit ſine coactōe: ciuis eiꝰ voluntarie emēs
qꝺ ipſa volūtarie vēdit non peccat plus q̄ꝫ ſi
emeret ſil'ia iura a ꝑſona particulari. ſicut de
prouētibꝰ ſuis vēdere poteſt emere volēti. qꝺ
licite fieri pōt: iuxta regulā iuris premiſſaꝫ. ⁊
iuxta nō. per Inno. ⁊ Jo. an. ⁊. d. An. in. d.
c. i ciuitate. ⁊ Jo. cal. extra co. c. ſi. ⁊ Pe. de
an. i tractatu ſuo de ipreſtitis venetiaꝝ. quibꝰ
concordant plures ſūmiſte. vt Rai. Jo. piſ.
Con. ēt plures theo. vt Egi. nor. ordis p̄di.
Guil. vaſcho. ordinis minoꝝ. magiſter. F.
de empoli. ordinis minorū. ⁊ Ni. de auſ. Nō
ſic autē eēt in cōmunitate que nihil uenale ha
bet: qꝛ ſi uolūtarie quis illi mutuat: nihil inde
ultra ſortē percipere debet. Si autē coacte cō
cederet: tūc aut hoc facē potuit abſqꝫ ſuo gra
ui incōmodo ⁊ itereſſe ⁊ forte nulloꝝ qꝛ fortaſ
ſis illam pecuniā tenuiſſet in capſa: ⁊ tūc non
excuſatur ab vſura ratōe coactiōis: qꝛ ſic ha/
bet locum preceptū illud. Mutuū date ⁊c̄. in
cōitate: ſicut in ꝑſona particulari. Si aūt hoc
fecit cū ſuo graui ⁊ notabili incōmodo: tunc
poſſet abſqꝫ peccato ab ipa cōmunitate ꝑci/
pere: ꝑſertiꝫ vltro ſe offerēte tantū plus vltra
ſortē: quātū rite eſtimari pōt eiꝰ incōmodū ⁊
itereſſe. qꝛ nll'us tenetꝰ cū ſuo dāno ſocio ſub/
uenire. xiiij. q. v. ſi nō licet. Ex predictis ēt pꝫ
ꝙ nō apte ſoluitꝰ hec queſtio per diſtinctionē
primarij ⁊ ſecūdarij. dicēdo ꝙ primꝰ iuſte ac/
quiſiuit: qꝛ metus ſiue coactio euꝫ excuſauit a
peccato. Sed ſecūdus acquirēs ab eo in quo
ceſſat coactio: nō excuſatur a vicio vſure. Di
ctum ē enim ꝙ etiā volūtarie primo emēs vel
acquirēs non peccat. Dictum eſt etiā ꝙ co/
acte mutuās tenetur nil recipere: ſi abſqꝫ dā/
no ſuo uel intereſſe mutuare potuit. Con. do.
An. in. d. c. in ciuitate. ⁊ do. Lato in tracta/
tu iuramentorū: notabiliter diſtinguēs. ꝙ aut
ſecūdus emit a primo exiſtente vſurario: vt pu
ta qui mutuauerat de ſorte reddenda ad ſuum
beneplacitū: vel ad tempus. ⁊ ſic etiā ſecūdus
cenſetur vſurarius: qꝛ qualis eſt vēditor: talis
eſt emptor. Si vero primꝰ nō erat vſurariꝰ.
vt ſcꝫ qꝛ mutuauit ſorte nō reddēda: vel red/
denda ad uolūtatē cōitatꝫ: ⁊ recipiebat iſtos
prouētus ꝓpter ſuum itereſſe: ⁊ tūc ſecūdus
emptor ñ erit uſurariꝰ: qꝛ ceſſionariꝰ hꝫ ſil'es

actiones cum cedente. l. i. ꝛ. ij. C. de ac. ꝛ ob. Patet etiam ex premiſſis ꝙ abuſiua eſt locutio vulgariũ: qua cõmuniter huiuſmodi trãſlatio mutuũ vocatur. Nõ. n. hoc ē verũ niſi in cõitate ſecũdo mõ dicta. In prima aũt uere venditõis ꝛ emptõis eſt ꝯtractus. Naȝ in mutuiſ remanet ius repetẽdi ſupra dãtẽ ꝛ creditoreȝ. ꝑiculũ aũt remanet ſupra recipiẽteȝ ꝛ debitorẽ. qꝺ nõ eſt in ꝓpoſito. Immo econuerſo vt pȝ: qꝛ poſtq̃ȝ dedi cõitati. c. ꝓ. x. annuatim: nõ poſſum mea. c. repetere. imo ſto i periculo perdẽdi ꝛ ſortem ꝛ ꝓuẽtum: vel ad magnaȝ diminutiõem ueniendi. ſicut aliquãdo ianue ꝛ alijs locis. c. deſcendunt ad. l. ꝛ. x. ad. v. Et qꝛ emere locuȝ nihil aliud eſt q̃ȝ emere pagas perpetuas: ex premiſſis ſoluitur alia qõ. Nũquid emptio pagaruȝ ſit uſurarius cõtractus. Cum. n. idem iudiciuȝ debeat eſſe de partibus qꝺ de toto: ſi emere locum a primo habẽte ipſuȝ nõ eſt vſura: vt oſtenſuȝ eſt: non uideꝛ ratio quare emere pagas unius anni ꝓ precio qꝺ de eis inuenitur ſit uſura. nec video ꝙ doc. predicti qui diffuſe tractant iſtam materiã de emptione locoꝛuȝ faciãt differentiam inter emere ꝓuentuȝ pauci temporis ꝛ perpetui: dũmõ in fraudem uſure nihil fiat. Sic ergo cõcludo iſtaȝ materiã: ſuppoſito per predicta ꝓut cõiter tenent doc. ꝛ eccleſia tollerat ꝛ cõmunis uſus approbat: emptio locoꝛũ a pſona priuata habẽte illa in cõmuni iure hereditario: vel aliter acquiſita non ſit uſurarius cõtractus ex forma ꝯtractꝰ. Cõcludendũ videtur ꝙ emptio pagaruȝ ex ipſis locis ꝓuenientium nõ eſt uſuraria: quoniã arbor bona fructus bonos facit ꝛc̄. Cum igitur paga nihil aliud videaꝛ eſſe q̃ȝ quidam fructus huius arboris ciuilis: que locus dicitur. uideꝛ rationi ꝯſonum ꝙ ſi emptio arboris nõ ſit uſuraria: nec etiaȝ emptio fructus eius qui paga diciꝛ. In hoc etiaȝ ꝯtractu nõ eſt mutuũ: cum periculũ remaneat ſupra dantẽ. ꝛ recipiẽs dãti i nullo remaneat obligatus. cuius ꝯtrarium eſt in mutuo. Et q̃ꝫto huiuſmodi page diſtant a maturitate: tanto uilius emuntur. ſicut de fructibus uinee. Non ob. qꝺ dicitur a tenẽtibus ꝯtrariam opinionẽ. ſ. ꝙ talis emptor videtur emere pecuniaȝ. qꝺ argumẽtuȝ ſit etiaȝ ab illis qui tenent emptõem locoꝛũ eſſe uſurariã. Ad qꝺ reſpõdetur ſm Pe. aymerici ordinis predi. ꝛ magiſtruȝ. F. de empoli. ꝙ ille qui emit

locum nõ emit directe pecuniam: ſed emit ius qꝺ aliꝰ habebat ſupra cõitatẽ de tali pecunia percipienda. Ius auteȝ ꝛ iura licite emi poſſunt vt dictuȝ eſt. ſ. Emptio. n. que nõ poteſt operari ad rẽ: operaꝛ ad ius in re. C. de ꝯtrahen. emp. l. cum res. Idem dicunt magiſter Egi. pꝛeall. ꝛ. d. Guil. vaſcho. ꝛ magiſter Guido oꝛ. carmelitaꝝ. omnes doc. pariſienſes. vbi loquũtur de emptione redditũ pecunialium ad certũ tẽpus cuiuſmodi eſt paga ſm rei veritatem. Paga. n. nihil aliud eſt q̃ȝ quidam redditus pecunialis: certo precio ſemel ſoluto emptus. vnde qui emit talẽ redditum ad certũ tẽpus: ut eſt unius anni uel plurium: diciꝛ emere pagas. Quaȝ etiam ſniam ſequiꝛ Bar. in. l. cotẽ ferro. §. qui maximos. ff. de publi. vbi dicit ꝙ emens uectigal non emit pꝛopꝛie pecuniam uectigalem: ſed emit cõmoditateȝ talem pecuniã percipiendi. Cõ. Butri. vbi. ſ. qui loquens de locis venetiaruȝ ſic dicit. Ille qui habȝ i pecunia. M. emit ex eis tot loca cõmunis: qui poſtea vendit alteri ius ſuum ꝛ emolumentũ omne qꝺ percipit a cõi. Queriꝛ an iſte cõtractus ſit licitus? Et dicit ꝙ ſic: qꝛ recipit redditum in pecunia iam cõſtitutum. vbi aduertendũ ꝙ dicit iam cõſtitutum: qꝛ ſi non eſſet cõſtitutus in aliqua re: vel aliquo iure venditionis: poſſet magis dici ꝯtractus mutui q̃ȝ emptionis. ſicut accidit publicis vſurarijs: in quos nulla res: nec alicuius rei ius a mutuãtibus trãſferꝛ: ſȝ remanet i ꝓpꝛia pſona ſub aliquo pignoꝛe obligatus. Idẽ tȝ Io. ꝺ lig. ꝛ. d. Lau. Idem Lap. de caſteꝛ. Nec etiã veꝝ videꝛ ſm aliquos. ꝙ etiã ſi emerẽt cã lucri ꝙ ſic emẽdo peccent: qꝛ in ꝯctu emptiõis nõ eſt reprobata ſpes lucri. extra de emp. ꝛ ven. ꝑ totum. licȝ in hoc ꝯctu nõ ſit oĩoda certitudo. Primo: qꝛ vẽditoꝛ nõ teneꝛ emptoꝛi de euictione: ſicut in alijs ꝯtractibus. Nam ſi cõmunitas nihil daret emptori: nihil ad venditoreȝ: cuius loco ſuo periculo ſubintrauit emptoꝛ. Qñq̃ȝ etiaȝ incurrit dãnum emptoꝛ ꝓpter deterioratõem monete añ tempus ſolutionis pagaꝝ. Qñq̃ȝ etiam ciuitas grauata guerris nihil reſpondet creditoribus: aut in pꝛolixius tẽpus ſolutiõis differtur ex qua dilatõe ſequiꝛ dãnum emptoꝛi. Tamẽ ꝯſulendũ eſt cum dño Laurẽtio. ꝙ lȝ i ẽptiõe locoꝝ ex forma ꝯctus nõ cadat vſura: non ẽ tñ alicui ſuggerendum: qui aliter facere ꝛ vi

uere pōt ꝙ omiſſis alijs exercitijs: reipublice fortaſſis magis vtilib⁹: ſe totalr̄ ad talia lucra ꝯuertat: ita ēt nec ad lucra que ex emptōe pagaꝝ ꝓueniūt: ꝑſertī ſi ſūt diuites: qui nō ob aliquā vite neceſſitatē: vel filias ſuas maritādas ⁊ huiuſmōi: ſed ſolū ad faſtū: ⁊ vt diuitib⁹ ditiores fiāt. ꝑſertī a talib⁹ emēdo paupibus: qbus ſm dcū ⁊ caritatē ð ſuo dare deberēt: ⁊ q̄ ñ queſiti vel rogati: ſ; vltro querētes a qbus emāt lucrādi cupiditate: q: tūc ⁊ ſi nō vt vſurarij: tñ ut auari: ⁊ ut turpis lucri ſectatores eēnt arguendi.

16 ¶ Tertiodecīo quero. Pone. ē cōſuetudo ꝙ rectores vendāt de pecunia ciuitatis alicui ꝓ ſe ⁊ ſuis heredib⁹: dādo. v. flo: vel. x. ānuatī pro ꝓuētu ſiue lucro: quā pecuniā ꝯuertit ciuitas in vtilitatē ſuā. Eſt ne vſura: R. ſ; Jo. de lig. ꝙ cū pecunia ſit mēſura aliaꝝ reꝝ. ff. ð fideiuſ. l. ſi ita. talis ꝯct⁹ ñ erit licit⁹. peccātq; rectores: nō tñ ſingl'es niſi ꝯſequātur burſale ꝯmodū. Poſſet tñ ſm eū defendi talis cōtractus vbi ciuitas ꝯſtitueret cēſum. v. uel. x. floꝛenoꝝ: q ꝯcerneret bona ciuitatis.

17 ¶ Quartodecīo quero. Pone. P. exiſtens Janue emit a. M. turonēſes in frācia. verbi grā. ſi vſq; ad nūdinas ſūt tres mēſes. minus dabit emēs ꝓ libꝛ turonēſiū: q̄; ſi eēnt tātum duo mēſes. Cōtractus nō uꝛ licitus: ⁊ marie ſi pecunia recipiēda i termino ꝓbabilr̄ credit plus valitura: vl' ſi ſic emēs cōīr lucraꝛ. Hoc eīn poſito uꝛ eē idirectū mutuū. Puta vt qs det min⁹ receptur⁹ plus i termīo. ſecus ſi eēt dubiū. rōe ei; dubij ꝓbabilis: vel cōīter accidentis forte poſſet excuſari. De hoc dic vt. j. Uſura. vj. Jn mā cābioꝝ p lōdres.

18 ¶ Quītodecimo qd de his qui nūc emūt certos equos tradēdos emptori ab ipo venditore icertis nūdinis: R. ſm Guil. ſi emantur minori precio q̄; eſtimētur eos ibi tūc valituros: vſura ē. Si aūt ð valore veriſimilr̄ dubitatur: non ē vſura.

19 ¶ Sextodecīo. qd ſiquis vēdat bladū alteri ꝓ. xx. ſol'. in meſſe. qð tñ non ē niſi. xv. ſol'. in pfixo termīo ſm boni viri eſtimationē valituꝝ: ⁊ poſtea veniat cariſtia: ⁊ dictus ēptoꝛ illud bladum vendat ꝓ. xxv. nunquid prim⁹ vēditoꝛ aliquid ēptori reſtituere teneaꝛ: Videtur ꝙ nō: q: ēptoꝛ in nullo ē dānificatus imo lucratus. Jn cōtrariū facit: q: ille cōtractus fuit vſurarius: ergo teneꝛ ad reſtitutōe;.

R. Aſteñ. in ſū. ſm Monal. ꝙ vēditoꝛ iſte tenetur reſtituere ēptori illud qð ſupuēdidit vltra eſtimationē boni viri: q: licet ēptoꝛ dānificatus nō ſit: hoc fuit ꝓpter euentū rei qui nō excuſat ab vſura: dānificat⁹ tamē fuit: q: multo plus emit q̄; in termino valebat ſm eſtimationē boni viri.

¶ Decimoſeptīo. quid de mercatore q reemit pro. xx. eundē pānu;: equū vel aliquid aliō ab eo cui prius vēdiderat pro. c. ⁊ cui poſt tradidit. xx. flo. qui tñ emptoꝛ nō ſoluit tūc illa. c. 20
R. ſan. Ber. ꝙ patēs ē: ꝙ ideo emēs reuēdit ipſi mercatori ꝓ ſatis minori ꝑcio: q: ſub quadam ratiōe mutui: potiuſq; ſub reali veritate ſolutōnis tradidit ille mercatoꝛ ſibi illa. xx. ab eo debēs rehabere. c. que ille emēs non ſoluit mercatori: ꝓpterea talis ꝯtract⁹ ē vſurarius: ⁊ omni malignitate ⁊ duplicitate plen⁹. Qui tamē tunc nō eēt vſurarius ſi mercatoꝛ abſq; omni intētōe reemēdi rem a ſe vēdendā abſq; fraude vēdidiſſet ꝓ. c. flo. ⁊ eam reemiſſet ſimplr̄ ab ēptore volēte cuicūq; vēdē ꝓ minori ꝑcio: q̄;uis ibi eē poſſet viciū iniuſti ꝑcij ⁊ modici. tñ quia iſte ꝯctus ſolet fieri i fraudē vſuraꝝ: iſta ſecūda ps ñ ē multū ꝑdicāda.

¶ Decioo ctauo. vtrū mutuans. c. ſol'. petro cū pacto ꝙ det ſibi. l. in numeratis ⁊ alia. l. in debitoribus vel in reb⁹: puta pāno ⁊ huiuſmodi. ⁊ ipe debitoꝛ ꝓmittit ſibi ſoluere. c. in numeratis: quos tamē debitores ⁊ res nō accepiſſet dict⁹ debitoꝛ niſi ꝓpter mutuū: an ſit vſurarius ꝯtractus: R. Lau. de ridol. dicit ꝙ ſit in fraudē: ⁊ iō cū graueꝛ dict⁹ debitoꝛ rōne mutui: erit vſura. Jdē dic cū rōe mutui aliqd vēdiꝛ debitori plus ðbito ꝑcio. xiiij. q. iij. ſi feneraueris. Et hic cāus ē quotidian⁹. 21

¶ Decionono. vtrū procurātes negocia ſtipēdiarioꝝ: ſcilicet recipiēdo pagas eoꝝ: ⁊ faciēdo alia obſequia: ⁊ mutuādo eis in neceſſitatibus eoꝝ: recipiēdo certū ſalariū: ſint vſurarij: R. idē Lau. ꝙ nō quātū ad id qð ꝑcipiūt ratōe laboris: ſed nō quātū ad id qð ꝑcipiunt ratōe mutui. 22

¶ Ultio: quid de his q emūt frumētū ⁊ vinū ⁊ huiuſmodi tpe quo colligiꝛ: vt carius vēdant: R. hoc pōt fieri multiplr̄. Pmo ꝓpter bonū cōmune: ſicut Joſeph emit frumēta vt hēret vñ ꝓuideret ppl'is terre tēpore famis. ⁊ hoc ē meritoriū. Scdo ꝓpter ꝓuiſionē ſuā ⁊ ſuoꝝum: ſicut ſi aliquis nūc emat timens ne 23

poſtea oporteret cū carius emere: ⁊ poſtea q̄ꝛ nō indiguit vēdidit ſicut cōiter in foro vēdebatur. ⁊ hoc ē licitū. Tertio ꝑꝑ pietatē. vt. ſ. ꝺ lucro ꝓuideat pauꝑibus: ⁊ hoc iteꝝ licet: dū modo ita moderate hoc faciat ꝙ cōitas ꝑ cariſtiā nō ledat̄. Quarto ꝓpter exercēdā iuſtā ꝯmutationē ꝑ modū mercatōis: nō vt itēdat cariſtiā iducere: ſ; potius ſuā artē ſeu negociationē exercere qꝺ potiſſime locū h; quādo h ē ꝓpria negociatio eius: ita ꝙ ꝓ ſua oꝑa recipit lucrū. Quīto ꝓpter auariciā. ſ. vt carius vēdat: nulla alia neceſſitate vel vtilitate pēſata aut vt cariſtiā inducat ⁊ ꝯgreget: ita ꝙ hoīes cogātur emere ab eo: ⁊ vt poſſit ad libitū vēdere: ⁊ iſti tales enormiter peccāt. Hec breuit̄ extracta ſūt ex dictis Rai. Guil. Inno. Ho. ⁊ Monal. Qui Monal. addit ſm quoſda;: ꝙ qn̄ laicus nō ex cupiditate: ſ; vt ꝓuideat ſibi ⁊ ſuis emit aliq̄d vt poſtea carius uendat: ſiue ānonā: ſiue aliud: nō ē mortale. Si aūt ex cupiditate quis emat p̄dicta ut poſtea carius vēdat: peccat mortal'r: ſiue ſit cl'icus: ſiue laicus. neuter tn̄ tenet̄ ad reſtōne; faciendā certe ꝑſone: ſed ꝺ; erogari tale lucrū pauꝑibus ꝺ ꝯſilio ſacerdotis. non tn̄ hoc ē de neceſſitate: niſi ex facto huiuſmodi aliq̄ eēnt dānificati: q̄ꝛ tūc ſi ſciūtur: illis ſiēda ē reſtō. Itē ſm Monal. illi credēdi ſūt nephādi ⁊ deteſtādi qui ea intentōe emūt aureos: vel alias monetas: vel res venales: precipue victualia vt de talibus cariſtiā inducāt.

v **Uſura. iij.** circa aīalia. Nota p̄rio triplicē differētiā inter mutuū ⁊ locatū. Pria ē q̄ꝛ in mutuo ꝑiculū ē in accipiēte. in locato vero ī eo q̄ dat. Scđa ē q̄ꝛ mutuū ꝓprie nō deterioꝛat̄ ꝑ vſu;: vtputa pecunia. ſ; locatū ſic: vt dom⁹ uel equus. Tertia q̄ꝛ mutuū quātū ē de ſe nullā vtilitatē ꝑit vtenti. locatū vero ꝑit: ut ager: equus vel dom⁹. Sed an liceat aliq̄d accipere ꝓ vſu rei que nō deterioꝛat̄: R. Ri. ꝙ ſic. puta ꝓ vſu ciphi argentei.

1 ¶ Primo quero. vtrū liceat locare aīalia ꝓ certo frumēto vel alia re ānua: R. ſm Guil. licitus ē ꝯtractus: dūmodo ꝯductoꝛ nō grauetur ex īmoderata mercede. Licitū ē etiā apponere pactu; de dāno vel lucro rei locate ꝙ vtrūq; ſit cōmune. ſed nō licet ponere pactū ꝙ dānum ſit ſolū cōductoꝛis: niſi dānum qꝺ eēt ex culpa ſua etiā leui: nō autē leuiſſima: cū ꝯtractus cōcernat vtilitatē vtriuſq;. Poſſet ēt ex pacto cōductoꝛ recipere ī ſe periculū rei. extra de depo. c. ſi. vn̄ tale pactū nō facit contractū vſurariū: l; poſſet fieri in fraudē vſurarum: ⁊ forte ſic p̄ſumeret̄ ſi fieret a ꝯſueto vſurario. Nō tn̄ ſ; Io. de li. ꝙ dās boues alicui cū pacto ꝙ debeat dare. xx. ſtaria frumenti: ꝙ aut locātur opera bouū: ⁊ licitus ē ꝯtractus: q̄ꝛ boues deterioꝛant̄. ſ; ſi vult boues recuperare precio quo facit eſtimari: cum tradit: nec vult deterioꝛatōis ſubire ꝑiculū: quāuis bene velit ſubire iudiciū. ſ. moꝛtem naturalē: ⁊ tunc cōtractus ē illicitus.

¶ Secūdo quero. q̄d de illis qui tradunt boues ad mediationē ꝓ certis ſextarijs bladi: eo pacto ꝙ ſi moꝛiātur vel deterioꝛētur: conductoꝛ ſubeat medietatē ꝑiculi. ſi aūt melioꝛātur habeat medietatē cōmodi: R. ſm Monal. ꝙ re vera locare boues vel equos ad diem vel terminū: dūmodo ꝯductoꝛ nō grauet̄ de imoderata mercede: licitum ē pactū. De cōicando āt dāno ⁊ cōmodo rei locate iniquū eſt ex ꝑte locatoꝛis: niſi ꝓbabl'r dubitet̄ vtrū locatoris vl' ꝯductoꝛis melioꝛet̄ ꝯditio. In ꝓpoſito tamen cōtractu videtur ꝯductoꝛis cōditio deterioꝛ: q̄ꝛ vix: aut nunq̄; pōt hr̄e tantu; cōmodū de melioꝛatōe bouū: q̄;tum poteſt hr̄e dānum de moꝛte ſi cōtingat. Si tamen locatoꝛ timēs ne cōductoꝛ grauaret boues apponat huiuſmodi pactū: firmiter proponēs ꝙ ſi boues ſine culpa cōductoꝛis ꝑirent nihil exigeret ab eodē: non ē dicendū ꝙ peccaret: niſi ꝓpter ſcandalū eoꝛū qui ignoꝛarēt eius intentionē. Dicit tamē ſan. Ber. ꝙ talis ꝓpter ſcādalum peccat moꝛtal'r. Itē q̄ꝛ heredes neſciētes eius itētionē poſſent repetere capitale. Illud tamē veꝝ vt dictū ē. ſ. §. ꝓrio. ꝙ cōductoꝛ rei pōt in ſe ſuſcipere periculū rei ꝯducte: ⁊ cāus foꝛtuitus quātū ē de natura ꝯtractus. ſed ī ꝓpoſito caſu nō tantū eſt ꝯductio vel locatio: ſed ſocietas in periculo ⁊ melioꝛatiōe ⁊ deterioꝛatōe bouū. Itē de predictis circūſtantijs in iudicio anime ſtatur cōfeſſioni eius. Et ea que dicta ſūt in hac. q. per omia applicentur. q. precedēti.

¶ Tertio quero. q̄d de ouib⁹ ⁊ aīalibus que tradūtur ad cremētū: R. ſm Monal. ꝙ in huiuſmodi traditōe pōt iteruenire ꝯtract⁹ ſocietatis tantū. vel locatiōis ⁊ ꝯductōis tm̄. pōt ēt ꝯcurrere ꝯ̄ctus mutui ⁊ ſocietatis. Primo 3

quidē ɔtract⁹ ſocietatis tm̄: vt qñ qs hʒ. x. capita ouiū: ⁊ facit ſocietatē cū alio hn̄te totidē. ⁊ cōicant adinuicē ipſas oues: ⁊ periculum ⁊ emolumētū ⁊ expēſas circa cuſtodiā ⁊ paſtuʒ earū: ⁊ conueniūt ēt iter ſe ꝙ de fetibus reparētur capita mortua: vel de velleribꝰ ⁊ pellibꝰ emātur alia ad augēdum gregē. Idē dicendum ſm Guil. ſi vnus hēat. xx. capita ouiū: ⁊ alius. x. ⁊ cōicant eas adinuicē vt dictuʒ eſt pro rata. Aut ſi faciūt aliud pactū licitū ⁊ honeſtum: dūm̄ ſeruet equalitas iter eos: ita ꝙ in huiuſmodi pacto non uideat eē melior uel deterior vnius q̄ʒ alterius cōditio. Itē poteſt eē locatio ⁊ ɔductio vt ſiquis hēat. xx. capita ⁊ tradat ea alicui cuſtodiēda: uel paſcēda ſub certa mercede pecunie: vel participatiōe ꝓuētuum gregis. In quo cāu ſi dominus retinet ſibi periculū illoꝝ capitū: nec alias in pactis ⁊ conuētionibus grauet cōductorē: licitus ē cōtractus. Secūdū tamē aliquos etiā ſi dn̄s nō retineret ſibi periculū: nō ꝓpter hoc ē vſura. Poſſet tamē ɔtinere iniquitatē: ſi ɔditio domini ē melior q̄ʒ ɔductoris. Itē tertio poſſūt ɔcurrere ɔtract⁹ mutui ⁊ ſocietatis: vt cū qs habēs. xx. capita tradit ea eſtimata alicui: puta ꝓ. xx. ſol'. ita ꝙ teneat ei reddere medietatem ſortis. ſ. x. ſol'. quicqd cōtingat poſtmoduʒ de ouibus: ⁊ tūc ꝑinde eſt ac ſi creditor dediſſet ei mutuo. x. ſol'. ex qbus compatis. x. capitibus ɔtraxiſſet ſocietatē cum creditore habente alia. x. capita: ita ꝙ ſint cōmunia: ⁊ ipſi ſint ſocij in periculo ⁊ prouentibus. tunc pro quanto ex contēplatione mutui grauat creditor debitorē in contractu prefate ſocide: ꝓ tāto eſt ibi uſura.

4 Quarto quero. qd ſi habēs. xx. capita tradat alicui ruſtico hoc mō ꝙ ſint ſirma: q: illa dat ei eſtimata certo precio: ⁊ lucrū ⁊ dānum ſint tm̄ ruſtici: R. Guil. ꝙ nō ē ɔtract⁹ uſure ſed mutui: q: idem ē ac ſi mutuaret ei pecuniam de qua emeret tot aimalia. Alij vero dicunt ꝙ hic ē potius ɔctus emptōis: q: eſtimatio emptionē facit. ff. de iu. dotiū. l. plerūqʒ. ut dicit do. Ang. i ſuo tractatu d̄ ſoci. Addēs ꝙ in hoc cāu tradens animalia nihil aliud poterit petere niſi precium: niſi emptor animalium fructus recepiſſet ex aialibus ēptis. ⁊ moram ɔmiſiſſʒ in ſoluendo p̄cium. q: tunc venditor poſſet petere dictos fructus tanq̄ʒ itereſſe. l. curabit. C. de ac. emp. qd etiā obtinet de iure canonico ⁊ de foro ɔſciētie: vt nōt glo. in. c. cōqueſtus. extra eo.

5 Quinto quero. quid ſiquis dat certa capita ouiū eſtimata certo precio. hoc pacto ꝙ ruſticus nō accipiat aliquā vtilitatem donec qui dederit recipiat prius totā ſortē: R. ſm Guil. ⁊ ſan. Ber. Iniquū eſt valde pactū. ſicut etiam ſiquis paciſcatur ꝙ anteq̄ʒ ruſticus aliqd accipiat reſtaurabit de fetibus omia mortua. huiuſmodi enim pacto ē quaſi tradere oues imortales. Et Monal. dat ſingularē theoricam: que valde vtilis ē ad totam iſtā materiam ſocidarū. di. ꝙ generaliter verū ē ꝙ vbi probabiliter dubitatur vtrū illius uel iſtius ſit deterior cōditio in forma pacti adhibiti in ſocietate: non eſt peccatū. Vbi autē ad arbitriū boni viri grauat alterius cōditio: peccatū eſt ex parte grauātis ſi ſciēter hoc faciat: ⁊ tenetur ad reſtitutionē. Non autē poteſt dari doctrina generalis ſuper huiuſmodi ɔtractibus ſeu traditiōibus animaliū ꝓpter varietatem traditionū ⁊ dolos qui a quibuſdā ſuper talibus excogitātur.

6 Sexto. quid ſiqs tradat oues monaſterio ſub hoc pacto ꝙ d̄ qualibet oue recipiat ānuatim ſol'. ij. cuʒ fructus eaꝝ valeat lōge plus. Sed addit ꝙ ēt ſi oues moriātur ipſe vult tātum fructū: ⁊ ſi valde multiplicētur oēs ſint monaſterij: R. ſm Hoſti. ꝙ licitū ē. nec pōt eccleſia reſtitutionē petere: ex quo in traditiōe leſa nō fuit quāuis mortalitas ſequat. Et hoc niſi oues iſecte eēnt: ⁊ ad mortē parate: ⁊ hoc ignorauit monaſteriū. ff. de mino. l. verū. §. ſi locupleti. Cōſulo tamen tradēti ꝙ in tali caſu ſentiat partē dāni: nec cum iactura monaſterij velit locupletari. Et caueat ſibi tradēs ꝙ niſi conuentus cōſentiat: nō tenetur monaſterium de ouibus abbati vel celarario: vel huiuſmodi cū predicto pacto datis: vel cū ſimili ſm eundē Hoſti.

7 Septimo quero. qd de his qui emūt oues vel boues a pauperibꝰ: quas forte nō habēt: R. Monal. ꝙ vbi quis emit a paupe vel etiā a diuite huiuſmōi aialia que ſcit uel credit ipſuʒ nō hēre: ⁊ quaſi iaʒ tradidiſſet ea: locat eidem pro certa ānua penſiōe: vſura ē. vel ad minus preſumēdum ē in fraudē vſuraꝝ fieri. Idē dicēduʒ de illis qui ſciēter emūt fructus terraꝝ ab illis qui nō habent eas. Si autē ſine fraude ⁊ bona fide fiat huiuſmodi emptio:

nō ē dicēdū ēptorē peccare q̄zdiu durat bona
fides. Hoc uex̄ ſm ſan. Ber. ſi capitale ſtat
ad piculū ei⁹: qꝛ tūc uera locatio ē.

8 ¶ Octauo. Pōe. P. tradit in ſocidā. J. x.
oueſ. ⁊ ipe. J. pōit alias. x. ac iter̄ Pe. addit
al's. x. ꝯ opas ⁊ expēſas q̄s fac ipe. J. i alēd
pecoribus. demū in fine anni eas equaliter di
uidūt. talis ꝯtractus licitus ē.

9 ¶ Nono. Pone ꝙ. P. dat. J. in ſocidā. c.
oues: paciſcēs ſecū ſibi ſatiſfacere de labore ⁊
expēſis quas faciet ꝑ dictis ouibus cuſtodiē
dis. hoc addito ꝙ dict⁹. J. de predictis ouib⁹
ſtet ad tertiā ptē lucri ⁊ dāni: talis quidē ꝯtra
ctus licitus ē: qꝛ. P. ſatiſfac. J. d labore ſuo:
exquo pz ꝙ. J. nihil ponit i ſocidā: nec opas:
nec aliqd aliud: ſed pp fructū ſeu lucruz obli
gat ſe ad ſoluēdū tertiā ptez ouiū pdictarum.
Idē dicēdū ſi. P. tradit ipſi. J. c. oues paci
ſcens ſecū ꝙ predictus. J. de ouib⁹ hēat me
dietatē in pricipio: in medio ⁊ i fine: ⁊ talis cō
tractus licitus ē: dūmō. P. fortuitū periculū
retineat ſibi.

10 ¶ Decimo. Pone ꝙ. P. tradidit. xx. oues
Jo. vſq3 ad duos ānos: tali ꝯditiōe ꝙ dictus
Jo. teneat eas ⁊ eax̄ fetus ⁊ fructus cū diligē
tia paſcere ⁊ ſeruare ſuis expēſis. ſeruuz vero
⁊ fructuū eax̄ medietatē ipe. P. fidel'r cōſi
gnare ⁊ dare atq3 in fine termini ipas eaſdez
oues vel alias que eis occaſiōe tpis extabunt
ipſi eidē aſſignare: ſi tamē ipe uel alique illa
rū: aut ipſax̄ fructus uel fetus culpa: aut do
lo ipſius Jo. vel eius nūcij perierit vel deua
ſtati fuerint: ad dānum ipſi⁹ Jo. ſpectet. ſi ve
ro diuio iudicio vl' cāu fortuito hoc euenerit:
ad ipz Petrū hēat ptinere: dūmodo ipe Jo.
predicto. P. de huiuſmodi faciat plenā fidē:
talis ꝯtus videt licitus: qꝛ ſatis videt equa ⁊
bona ꝯditio vtriuſq3.

11 ¶ Undecimo. Pone ſm Bal. i. l. j. C. pro
ſocio. Dedi oues in ſocidā ad quinquēniū. ⁊
de ꝯſuetudine ē ꝙ i fine quinquēnij diuidātur
oues ⁊ fructus eax̄. iterim oues natural'r pe
rierūt: nūquid ruſticus ad aliqd obligat⁹ ē mi
hi: Dicendū ꝙ i tali cāu ꝯtingere pōt triplex
dānū. Prio ex natura. Et i hoc cāu: qꝛ fuiſſet
piture ēt penes me. iō reſtituere nō tenētur ēt
ſi fuiſſent eſtimate. Nā in ꝯtractib⁹ nō ordina
tis ad dn̄ium trāſſerēdū: eſtimatio emptionē
nō facit. vt. ff. ꝑ ſocio. l. cū duob⁹. §. dāna. ff.
locati. l. iij. Et hoc ꝑ regulā traditā. ff. d ꝯhē.
emp. l. cū manuſata. §. nemo. Secūdo poteſt
ꝯtingere tale dānū ex fortuna. vñ ſi pierūt ca
ſu fortuito: cui reſiſti nō potuit. ter. dicit i pre
dicto. §. dāna. ꝙ periculū ē cōmune. proinde
ſi oues eſtimate erāt. xx. libr. ruſticus tenet mi
hi reſtituere. x. Nā ſi nil reſtitueret: totū dānū
vtiq3 foret meū. qd ē contra. d. §. dāna. qui di
cit ꝙ dānum ē cōe. Et ex hoc pz ꝙ aliter iudi
camus de cāu fortuito: al'r de cāu nāli. Ter
tio cōtingere pōt ex culpa. vñ ſi culpa ruſtici
dānū illud ſupueniret: ipe ad emēdā tenet to
tius. ſ. quātitatis: qꝛ an̄ tps diuidēde ſocieta
tatis omēs oues erāt mee: lz eſtimate tradite
fuerit. Si vero poſtq̄3 oues equal'r ptiri debe
ant dānum iteruenit ruſtici culpa: tūc nō tene
tur mihi niſi ad dimidiaz precij ptē: qꝛ in plus
nō me dāniſicauit. Et ex his pz ſm Bal. ꝙ ſi
pdictū dānū iteruenit ex nā: pertinet ad tradē
tem. ſi ex fortuna: ptinet ad tradentē ⁊ recipiē
tez. ſi ex culpa: ptinet tantū ad recipientē. hec
ſan. Ber. Notādū tamē ꝑ declaratōe totius
materie: ꝙ qñ aialia tradūtur in ſocietate: tūc
aliqñ ſūt aialia groſſa: ut boues ⁊ ſil'ia. Aliqñ
minuta: vt oues ⁊ huiuſmōi. Si groſſa: ali
qñ dātur ieſtimata: aliqñ eſtimata. Si ieſtima
ta: aliqñ cū terra ⁊ aliqñ ſine terra. Si ieſtima
ta ⁊ ſine terra: aut factū eſt aliquod pactū: aut
nō. Primo cāu uidet ꝙ pactū ſit ſeruādum.
C. de pac. l. ſi paſcēda. dūmō ſit tale qd arbi
trio boni viri equalitatē contineat: ꝯſiderata
quātitate capitalis ex pte dantis: ⁊ eſtimatōe
operax̄ ex pte recipiētis. Nā in ꝯtractu ſocie
tatis: ſemp arbitriū bōi viri verſari dz: vt qui
plus ſocietati ꝯtulerit: vel pecunie vel opere:
vel cuiuſcūq3 alteri⁹ rei: ille plus de lucro reci
piat. ff. ꝑ ſo. l. ſi nō fuerit. ⁊ in. l. i ꝑpoſita.

¶ Ideo inferūtur quedā queſtiones circa ani 12
malia groſſa. ⁊ ē. xij. in ordie. P. tradit Jo.
bouē ⁊ vitulū nutriēdos vſq3 ad annū: hac. ſ.
conuentōe ꝙ in fine āni vēdātur. ⁊. P. ante
omia extrahat ſuū capitale: deinde diuidat lu
crum. Dico ꝙ in hoc cāu duo ſunt neceſſaria
ad hoc vt ſit licitus. Primū ꝙ. P. retineat
in ſe periculū fortuitū capitalis. Secūdum ꝙ
ſi animalia minus vēderētur q̄3 fuerit empta
nō tamē ex hoc. J. teneat ipſi. P. ad ſupplē
dum pro capitali deficiēte: qꝛ tunc eēt capitale
ſaluū: qd non licet.

¶ Tertiodecio. Pone ꝙ. P. locat Jo. du 13
os boues: volēs quolibet mēſe duas minas

frumēti. ⁊ retinet ſibi periculū dictoꝝ bouū:
R. ꝙ talis locatio ē licita: dūmō tm̄ ſit lucꝛū
qđ rn̄deat vtilitati que pōt haberi de bobus.
alr̄ illicita eſt. Nā ſi nulla vtilitas đ bobꝰ ad-
ueniret: nil dare debebat. alr̄ meteret vbi non
ſeminauit: qđ vtiqꝫ iniuſtum eſſet.

14 ¶Quartodecimo. Pone ꝙ. P. locat Jo.
duos boues eſtimatos cū hac cōditione. ſ. ꝙ
dictꝰ Jo. laboret ſibi cū dictis bobus in anno
xij. bubulcas terre. ⁊ in fine āni boues vendi
debeant. atqꝫ. P. totū ſuū capitale primo re-
habere debeat. ⁊ Jo. habere debeat medieta
tē lucri dictoꝝ bouū. Quid iur: Dicēdum ꝙ
talis ꝯtractꝰ licitꝰ ē: ſi ipſe. P. obſeruat duo:
Primo: ꝙ retineat ſibi periculum dictorum
bouū. Secundo: ꝙ promittat ipſi Jo. ſe ſa-
tiſfacere de labore quem ſuſtinebit in laboran-
do terras ſuas. Et hoc ad arbitrium boni vi
ri. que ſatiſfactio cōputatur in hoc ꝙ dat ſibi
medietatē bouū. Sꝫ ſi nullum lucrū fieret de
bobus. tunc. P. recōpenſare tenetur pro ex-
penſis factis a Jo. de ipſa bouū ſorte. vno pre
dictorum duoꝝ deficiente: cōtractꝰ illicitꝰ ē.

15 ¶Quintodecimo. An licitum ſit locare bo-
ues ad laborandū ad quartā ptē lucri ⁊ dāni:
R. ꝙ ſic: dūmō locans boues laborāti ꝓmit-
tat ꝯpetēter ſe ſatiſfacturū ꝓ labore quēꝫ ſuſti
net: ſiue ſiat ſatiſfactio de expēſis factis ex pte
dātis: ſiue de ſorte bouū ſi ibi nō fuerit lucrū.
alias ꝯtus illicitus eſt.

16 ¶Sextodecimo. pone. P. tradit Jo. duos
boues eſtimatos. xx. flor. vt cū eis laboretꝰ vſ-
qꝫ ad annū: tali vꝫ pacto ꝙ ipſe Jo. teneatur
fideliter eos nutrire expenſis ſuis: atqꝫ in fine
anni predictos boues vel eſtimatōēꝫ predictā
cum quarta pte lucri: ſi inde lucratꝰ fuerit vel
tantum minus ipſa eſtimatione: q̄ꝫtum portat
quarta pars dāni: ſi inde ſupuenerit dānum:
teneat ipſi. P. dare ⁊ cōſignare. nunqđ talis
cōtractus licitus erit: Dicendū ꝙ talis cōtra-
ctus illicitus eſt. Erit autē licitus ſi adderetur
in pacto ꝙ ſi dānum aliquod ſine culpa ipſius
Jo. aut nūcij eius iteruenirit: ꝙ ad ipſū. P.
integre ptineret: nihilominꝰ tale dānum. P.
a pdicto Jo. nō teneret acceptare: niſi Jo. iu
ridice faceret de hoc plenā fidē. Aduertenduꝫ
eſt etiā ꝙ pdicta debent itelligi ſm debitū eq-
tatis. Naꝫ qđ deductis eſtimatōibꝰ operuꝫ ⁊
laborū ipſius debitoris: ⁊ expenſis factis đ bo
nis eiuſdē in bobus ⁊ in opatōe eoꝝ facta di-
ligēti examinatiōe ſupeſſe repit: id eſtimandū
ac diuidendū eſt.

¶Decimoſeptimo. Pone ꝙ. P. tradit. J. 17
vnā vaccā. v. lib. eſtimatā: cuꝫ tali. ſ. pacto ꝙ
ipſe Jo. teneat eā ⁊ oēꝫ eiꝰ fructū ⁊ fetū cū di-
ligentia ſeruare ⁊ cuſtodire ſumptibꝰ ſuis: fru
ctūqꝫ eiꝰ ⁊ fetū nō alienare ſine licentia ipſius
P. atqꝫ đ fetibꝰ eiꝰ ⁊ fructibꝰ eiꝰ prioribus tm̄
ipſi. P. dare ⁊ ꝯſignare: donec ſit đ dicto p-
cio itegre ſatiſfactū. Deinde ſibi aſſignare di-
midiū in futuꝝ đ fructibꝰ ⁊ fetibꝰ talis uacce.
Si tm̄ uacca vl' eiꝰ fructꝰ ⁊ fetꝰ culpa ipſiꝰ Jo.
aut nūcij eius quocūqꝫ mō pierint: ipe Jo. re
ſtituere teneat integre. Si autē diuino iudicio:
aut fortuito cāu ſupuenerit antedicta: ptineat
dānuꝫ ad ipm. P. Quid iur: Dicendum ſm
opi. veriorē ꝙ ꝯtus tal' eſt illicitꝰ. Nā euidē
ter apparet ꝙ potior ē ꝯditio locatoris q̄ꝫ cō-
ductoris. qꝛ poterit euenire ꝙ poſtq̄ꝫ petrus
ſuā ſortē recepit: vacca cuꝫ omni fructu ⁊ fetu
pibit. ⁊ ſic de omnibꝰ expenſis ⁊ laboribꝰ habi
tis circa vaccā ipſe Jo. nihil habebit. qđ iniu
ſtum eſſe videtur.

¶Deciooctauo. Pone. P. locat Jo. duos 18
boues eſtimatos. xx. flor. cū pacto ꝙ vbi cō-
ſuetū eſt dare ꝓ duobus bobus. xij. ſtaria fru
mēti: det ſibi ipe Jo. viij. ita tm̄ ꝙ ſtet ad picu
lū tertie ptis bouū. nūquid ꝯtꝰ eſt licitus: Di
cēdū ꝙ ſic. Si tm̄ ipe ſatiſfac Jo. de labore ſuo
⁊ tūc licitū eſt ꝙ Jo. obliget ſe ad piculuꝫ ter-
tie ptis bouū. Aliter nō liceret.

¶Deciononono. pone ꝙ. P. locat Jo. duos 19
boues: paciſcēs ſecum ꝙ det ſibi ſextariū fru-
mēti quolꝫ menſe: nec de piculo mentōēm fa-
cit. Quid iur: Dicēdū ꝙ ſi. P. vult capitale
firmū: tunc vſura ē. Sꝫ ſi intēdit fortuitū peri
culū in ſe ſuſcipe: tunc cāus licitus ē. Sicut ēt
eodē modo licitū eſt agere i vectura equi: tūc
inſup ſi morerent boues per Jo. incuriā: eos
ſatiſfacere tenet.

¶Vigeſimo. pōe. P. emit duas vaccas. ⁊ 20
eas tradit Jo. ſub hoc pacto ꝙ eas paſcat. ⁊
cum eiſdem terraꝫ colat: ita tamē ꝙ ipe. P.
de primis fructibꝰ illaruꝫ recipiat medietatem
precij caruꝫ. quo recepto medietas ipſarū fiat
agricole: ⁊ medietas alia ſit ipſius. P. ⁊ eq-
liter diuidant fructus. hoc addito ꝙ agrico-
la annuatī det vnum ſextarium frumenti ipſi
emptori. ſ. P. pro eo ꝙ terraꝫ colit cum ipſis
uaccis. ⁊ ſi moriātur vacce eq̄liter cōmunicēt

dānum. nūgd lꝫ: Dicedū ꝙ ꝯct⁹ licitus eſt: ſꝫ
magis eſt ꝯctus locationis q̄ꝫ ſocietatis: quia
locat vnā vaccaꝫ que eſt ſua pro vno ſextario
frumēti ānuatim. ꝛ pro paſtu vacce ꝛ fetus ē
ipe fetus: ſed de alia nihil recipit: qꝛ nō ſua: ſꝫ
agricole eſt.

21 Quāto aūt tpe durēt huiuſmōi ſocietates
vbi alias pactuꝫ nō ſit iter ꝯhentes: Ang. dic̄
ſe repiſſe quedā iura ex̄uagātia inter ex̄ordina
ria. c. feudoꝝ: quoꝝ vnius ꝟbica dic̄. Cōſuetu
do ſocietatis iumētoꝝ. ꝛ ſic ſequitur ad lr̄am
in nigro. Siqs dederit iumentū iur̄ ſocietatis
ille qui accipit dꝫ tenere ꝑ. v. ānos ſi nihil di/
ctū ē de tpe: ꝛ oēs poledri debent eſſe cōes: ꝛ
illud qđ queſierint tpe trituratōnis. ꝛ i capite
v. ānoꝝ ſepat̄ ſocietas. ꝛ ille qui dedit dꝫ hr̄e
iumentū ante ꝑtem. ſed ſi ille qui accepit dedit
tertiā. ſ. ꝑtē p̄cij in emēdo iumētū ſm gl. tunc
iumētū ꝛ oia ꝑtienda ſūt per mediū. ꝛ ſi ami/
ſerit iumentū culpa ſua: qꝛ nō cuſtodierit: emē
dare tunc dꝫ. Et ſeqtur alia ꝟbica. Conſuetu/
do ſocietatꝫ vaccaꝝ. Siquis dderit uaccā ali
cui ut haberet eā iure ſocietatis: ꝛ non dixerat
de tēpore: dꝫ eam tenere ꝑ. v. ānos. ꝛ omnes
uituli debent ꝑtiri ꝑ mediū. ꝛ ille qui ddit uac
caꝫ dꝫ habere eam ꝓ capite ſaluo ſi nihil dictū
eſt. ꝛ ille qui ſuſcepit nō dedit de ſuo in precio
uacce. alioquin ſi ꝑteꝫ precij dedit: dicit gl. ter
tiam. per ea que dicta ſunt ſupra in iumentis.
Sequitur. Omnia debēt partiri per mediuꝫ.
Et ſi is qui accepit amiſerit uaccā culpa ſua:
qꝛ cuſtodeꝫ nō miſit: vel non bene cuſtodiuit.
ꝛ ꝓpter hoc uacca amiſſa ē: qꝛ fures abſtule
runt: vel lupus eam comedit: debꝫ emendare
ſocio ſuo. Cuꝫ uero dicta aialia ineſtimata dā
tur cuꝫ terra. i. ꝙ quis dat aialia omnia: ꝛ ter/
raꝫ. cuꝫ in dubio: vt oſtenſuꝫ eſt: totū periculū
aialium ꝑtineat ad dn̄m: poſſet dn̄s qui ponit
boues ꝛ terrā paciſci vt maiorē ꝑtem fructuū
terre recipiat: cum ruſticus tm̄ operas ponit:
niſi opera ruſtici ꝛ eius induſtria magis eſti/
met̄: q̄ꝫ fructus qui venire poſſent ſimul ex bo
bus ꝛ terra: qꝛ tunc nō ſolū fructus terre eqs
ꝑtibus partiendi eſſent: ſed etiā de ipſis ruſti
cus plus haberet. d. l. ſi nō fuerint. ſm eundē.
Si autem dicta aialia eſtimata tradūtur: tunc
periculuꝫ caſus fortuiti inter ſocios eſt cōe. l.
cū duobus. §. dāna. ff. pro ſocio. ꝛ tꝫ Bal. in
d. l. ſi paſcenda. Aliqui tm̄ diſtinguere vident̄
qꝛ aut eſt dānum fortune. ꝛ ꝓcedat qđ dictuꝫ
ē. Aut dānū nāe. i. qđ ꝓcedit ex nā ꝛ hoc ꝑti/
net ſolū ad tradētē aialia. Sed certe hoc iure
ꝓbari nō vr̄: nec ē rō diuerſitatis. imo cū me
lioramenta etiā nālia hoc cāu cōicent̄: vt. d. l.
nō fuerint. ꝯueniens ē vt ſimiliter ꝑicula diui
dātur. Nec miruꝫ ſi hoc cāu ſit talis cōicatio:
qꝛ eſtimatio itroducit emptōnem etiā in ꝯcti/
bus: in qbus de ſui nā nō traſſert̄ dn̄ium: pu/
ta in locatōe. ff. loca. l. iij. niſi ſit aliud expreſſe
ꝯuētum. ff. de ꝯhen. emp. cuꝫ manuſata. §. ne
mo. vel niſi ex ꝯſuetudine aliud iducatur. cum
ut dictū eſt itelligit̄ actū: qđ eſt ꝯſuetum. l. ꝙ ſi
nolit. §. qꝛ aſſidua. ff. de edil. edic. Dicta ergo
eſtimatio itroducit in dubiū emptōem. ꝛ ha/
bet̄ ꝑinde ac ſi ille qui dat aialia mutuaſſet ſo/
cio medietatē precij. ꝛ ipſe poſuiſſet aliaꝫ me/
dietatē. ꝛ cōiter ab ipſis fuiſſent empta. Et iō
nō miruꝫ ſi quilibꝫ ꝓ rata de periculo tenetur:
qn̄ ſine culpa alterius ſocioꝝ ꝓceſſit: al's illi⁹
ſolius erit dānum: cuius culpa cōtingit: vt in
d. §. dāna. Circa fructus aūt ꝛ tps: quo ſocie
tas durare debeat: eadē dicēda ſunt que ꝛ di/
cta ſunt i ꝓximo cāu qn̄ ineſtimata tradūtur:
vt. ſ. ſemꝑ equalitas arbitrio boni uiri ſeruet̄.
vn̄ hoc cāu poſtq̄ꝫ quilibꝫ socioꝝ ponit tātū/
deꝫ reſpectu precij aialiū: que eſtimata tradita
ſunt. ꝛ ſocius ruſticus plus ponit reſpc̄u oꝑa
ruꝫ ꝛ cuſtodie: nō videt̄ ꝙ fructus ꝑ mediuꝫ
diuidi debeāt. Et ait dict⁹. d. Ang. ſ hoc al's
dubitari vidiſſe. ſꝫ putat arbitrio boni viri cō
ueniri: vt equalitas ſeruet̄. ꝙ ſi talis cuſtodia
ꝛ cura aialuꝫ: quā ponit ſocius ruſticus: fiat:
aut fieri poſſet ꝑ infantes: aut ꝑuulos quoruꝫ
oꝑe nō ſunt i magna eſtimatōe: lꝫ alique ſint.
tunc ſi aliquā utilitatē ex aialibus ꝑcepit plus
ruſticus ſocius q̄ꝫ alius: vt fimi ꝛ lutaminis
q̇ veriſimiliter cū oꝑa paſtoris ꝯpenſari pn̄t:
iuſte fructus eq̄liter diuidūtur. Si vero paſto
ris oꝑa quā ponit ruſticus: aut poni facit: ſi/
ne alij ſūptus: puta paleaꝝ: feni ꝛ ſil'iuꝫ exce/
derent cōmoditatē lutaminis: tunc vt eq̄litas
ſuet̄: iuſte ruſticus an̄ ꝑtem aliqd ꝓ paſtoris
oꝑa recipe debeat: qđ equalcat ei qđ plus po/
nit. d. l. ſi non fuerint. al's ſi tradens animalia
vellet equalē portōem: videret̄ uelle p̄ciū mu
tui facti ſocio de precio medietatis ſortis. ꝛ ſic
uſurā cōmitteret. cuꝫ qcqd accedit ſorti uſura
ſit. xiiij. q. iij. pleriqꝫ. Nec hoc cāu poſſꝫ quis
ꝑ ꝯſuetudinē ꝯriam excuſari in foro cōſcie: cū
iniquitatē ꝯtineat: ꝛ ſocij dānum ꝛ iacturaꝫ.

⁊ iuri fraternitatis nõ ɔueniat: cui ſocietas cõpaꝶ. l. vexꝝ. ff. ꝓ ſocio. Et ſi dicta aĩalia eſtimata tradũtur cũ terra: ɔuenit ꝙ dãnuʒ ⁊ lucrũ ſit cõe: ⁊ fructus equali ꝑte diuidãtur. cuʒ vnuſqſqʒ ponat ꝑtem aĩalium que cõicata ſũt ꝑ eſtimatõem vt dictũ ẽ. ⁊ vnus ponat terrã: ⁊ alius equalẽtes ponat operas ſꝫm eundem. Quo vͦo ad aĩalia minuta. qñ ſuꝑ ipſis ſocietas ɔhiꝫ: Dicendũ ꝙ obſeruãde ſunt cõuentões ⁊ ɔſuetudines arbitrio boni viri ɔueniẽtes ſꝫm modũ ⁊ formam circa aĩalia groſſa ſupra poſitos ꝑ eadeʒ iura: niſi ꝙ circa animalia minuta videꝫ ſocietas poſſe breuiori tẽpore finiri: puta ſpatio trium ãnoꝝ: vt ſtatim patebit. Si vͦo nulla appareat ɔuentio ſeu ɔſuetudo: reꝑiunꝫ ſcripta aliq̃ iura extrauagãtia i ſine uſuũ feudoruʒ quoꝝ vnius ſic incipit Rͣca ſꝫm. d. Ang. Cõſuetudo ſocietatis capraruʒ. Migrã ſic ſequiꝫ. Siquis dederit capraʒ: aut pecudẽ iure ſocietatis: ille qui accepit dʒ tenere ꝑ tres ãnos ⁊ in vnoquoqʒ ãno dʒ dare ꝓ capra. xij. formaticos bonos ⁊ optimos: ꝓ pecude ſex. ⁊ medietas capretoꝝ ⁊ agnorum cõis dʒ eſſe: ⁊ medietas lane. ⁊ ille qui dͦdit capram: aut pecudẽ añ ꝑtem dʒ eam habere. ⁊ ſi ille qui accepit dedit tertiam: tunc oĩa ꝑtienda ſũt ꝑ mediũ. ſʒ ſi ille qui accepit amiſerit culpa ſua: qꝛ eã nõ cuſtodierit: vel pecorile nõ bene clauſerit: dño tũc emendare dʒ. ⁊ vt dictuʒ eſt bonos formaticos dare dʒ. ſ. ſi qdẽ d vna mũctura: qꝛ ſi dedit tm̃ vnam pecudẽ: vel vnã capram: nõ dʒ mihi dare taleʒ formaticũ qualis poteſt fieri de vna mũctura tm̃: ſʒ tres aut q̈tuor mũcture inſimul mitti debent vt bonus formaticus inde fiat. ꝙ ſi dͦdi alicui. xx. aut. xl. pecudes: aut totidem capras: dʒ ne mittẽ vnã mũcturã ſimul: ⁊ facere formaticũ de tota mũctura: Certe nõ: ſed medie eſtimatõis: ita ꝙ ñ fraudetur qui dͦdit: nec qui accepit. Sʒ ſi agni vel capreti nati non fuerint de vna aliq̃ capra: vel pecude: nõ debʒ dare niſi medietatẽ formatici: quem daret ſi nati eſſent agni vel capreti. Sequiꝫ alia Rͣca. Cõſuetudo ſocietatis porcarũ. Siquis dederit porcã alicui iure ſocietatis: ⁊ nõ fuerit dictuʒ de tẽpore: tunc is q accepit debʒ eam tenere ꝑ tres ãnos. ⁊ omnes porcelli qui nati fuerint ꝑtiendi ſunt ꝑ medium in vnoquoqʒ ãno. vel ſi placuerit dño ⁊ ei q accepit tenere uſqʒ in capite triũ annoꝝ debent oĩa ꝑtiri per mediũ: etiam porcellos natos de porcellis. ⁊ cum porca facit porcellos: dʒ dñs facere adiutoriũ ei q acceperit: ⁊ nõ dʒ qui accepit dare tertiã: aut icõtrũ. Et ſi amiſerit culpa ſua: qꝛ porcellos nõ bene clauſerit vel cuſtodeʒ cũ porcis nõ bene miſerit: dʒ dño emẽdare: vel caſũ amiſſiõis dño dicẽ. Item aliqñ aĩalia feminini generis tradunꝫ ad oꝑandũ ab aĩalibꝰ maſculis alterius. quo cãn ſi appareat ɔuentio: ſeu ɔſuetudo que nõ diſcrepet a iudicio boni viri: ſeruãda eſt: vt ſepiſſime oſtẽſuʒ eſt. ꝙ ſi h̃ nõ appareãt: ſuꝑ hoc eſt vna d p̂dictis extrauagãtibus ſꝫm. d. Ang. cuius Rͣca eſt talis. Cõſuetudo ſocietatis iumentoꝝ. Siqs dederit iumẽta coopienda equo alicuius: oẽs poledri debẽt eſſe cões nati in illo ãno de iumẽtis illis. ꝑtiendiqʒ ſunt ſʒ ɔſuetudinẽ. ⁊ ille cuius ſũt iumẽta dʒ ꝑtiri poledros ⁊ mittẽ illi electõem cuius ẽ equus: vtꝝ velit accipe poledrũ: an accipe ꝑtem p̂cij. Itẽ aliqñ tradunꝫ aĩalia: nec apparet quõ: p̂ſertim defunctis iaʒ pricipalibus. ⁊ tũc ſeruãda eſſet ɔſuetudo: cũ illud qd eſt ɔſuetũ iter ꝑtes videatur actũ. ff. d edil. edic. l. qd ſi nolit. §. qꝛ aſſidua. ⁊ de aqua. plu. ar. l. ſi prius. §. recte placuit. Si autem de ɔſuetudine nõ appareret. tũc ſꝫm. d. Ang. in dubio p̂ſumereꝫ ɔ̃ctus inoĩatus: pro quo daretur actio p̂ſcriptis verbis. Et i hoc eadẽ eſſẽt ſeruãda que ſupra dicta ſũt de ſocietatibꝰ: ac ſi eſſet ɔ̃cta ſocietas. Ego puto ꝙ exquo nõ apparet qd actũ ſit. ⁊ remanet ideterminatũ: totũ debeat reduci ad arbitriũ boni viri. ex d of. dele. d cauſis. ⁊. ff. ꝓ ſocio. l. ſi nõ fuerit. Cui arbitrio ɔuenit ꝙ vnicuiqʒ detur ſibi debitũ. ff. de iu. ⁊ iuꝫ. l. iudicia. §. iuris p̂cepta. Et ꝓpterea ꝙ tradẽs aĩalia iſta recipiat cũ omnibꝰ fructibus ⁊ acceſſiõibus: illis exceptis que ſine culpa recipiẽtis deꝑdita ſũt: cũ dicta aĩalia fuerint tradẽtis: nec appareat ꝙ eorũ dñiuʒ in alium trãſtulerit. ar. l. fructꝰ. ff. de rei ven. Sʒ receptori aĩaliũ fiat ɔgrua recõpenſatio iuxta exigentiã ſũptuũ ⁊ laboris ſui. ⁊ hoc actione mandati: exquo per mandatũ ſiue ipoſitiõem dñi aĩalia gubernãda ſuſcepit. ff. man. l. i. vel ſaltẽ actõe in factũ ſiue p̂ſcriptis verbis. ff. de p̂ſcrip. v̊. l. ij.

V Sura. iiij. ſcilʒ de reſtitutione vſurarum.

Qualr vſurarius ɔpelliꝫ reſtituẽ: Rͣ. ſꝫm Ray. ſi eſt publicus ɔpellitur ꝑ diuerſas penas iuris: quas hẽs. ẽ. Reſtõ. ix. Iteʒ

τ iuri fraternitatis nõ ꝯueniat: cui ſocietas cõ
paſ. l. veꝝ. ff. pro ſocio. Et ſi dicta aialia eſti/
mata tradūtur cū terra: ꝯuenit ꝙ dānuꝫ τ lu/
crū ſit cõe: τ fructus equali pte diuidātur. cuꝫ
vnuſqſqꝫ ponat ptem aialium que cõicata ſūt
ꝑ eſtimatõem vt dictū ē. τ vnus ponat terrā:
τ alius equalētes ponat operas ſm eundem.
Quo vͦ ad aialia minuta. qñ ſup ipſis ſocie/
tas ꝯhiꝶ: Dicendū ꝙ obſeruāde ſunt cõuen/
tões τ ꝯſuetudines arbitrio boni viri ꝯueniē
tes ſm modū τ formam circa aialia groſſa ſu/
pra poſitos ꝑ eadeꝫ iura: niſi ꝙ circa animalia
minuta videꝶ ſocietas poſſe breuiori tēpore ſi
niri: puta ſpatio trium ānoꝝ: vt ſtatim pate/
bit. Si vͦ nulla appareat ꝯuentio ſeu ꝯſuetu
do: repiunꝶ ſcripta aliq̄ iura extrauagātia i. ſi/
ne uſuū feudoꝝ quoꝝ vnius ſic incipit Ꝛica
ſm. d. Ang. Cõſuetudo ſocietatis capraruꝫ.
Nigrū ſic ſequiꝶ. Siquis dederit capraꝫ: aut
pecudē iure ſocietatis: ille qui accepit dꝫ tene/
re ꝑ tres ānos τ in vnoquoqꝫ āno dꝫ dare ꝓ
capra. xij. formaticos bonos τ optimos: pro
pecude ſex. τ medietas capretoꝝ τ agnorum
cõis dꝫ eſſe: τ medietas lane. τ ille qui dͦdit ca
pram: aut pecudē añ ptem dꝫ eam habere. τ ſi
ille qui accepit dedit tertiam: tunc oia ptienda
ſūt ꝑ mediū. ſꝫ ſi ille qui accepit amiſerit culpa
ſua: qꝛ eā nõ cuſtodierit: vel pecorile nõ bene
clauſerit: dño tūc emendare dꝫ. τ vt dictuꝫ eſt
bonos formaticos dare dꝫ. ſ. ſi qdē dͦ vna mū
ctura: qꝛ ſi dedit tm̄ vnam pecudē: vel vnā ca
pram: nõ dꝫ mihi dare taleꝫ formaticū qualis
poteſt fieri de vna mūctura tm̄: ſꝫ tres aut q̈/
tuor mūcture inſimul mitti debent vt bonus
formaticus inde ſiat. ꝙ ſi dͦdi alicui. xx. aut. xl.
pecudes: aut totidem capras: dꝫ ne mittē vnā
mūcturā ſimul: τ facere formaticū de tota mū
ctura: Certe nõ: ſed medie eſtimatõis: ita ꝙ ñ
fraudetur qui dͦdit: nec qui accepit. Sꝫ ſi agni
vel capreti nati non fuerint de vna aliq̄ capra:
vel pecude: nõ debꝫ dare niſi medietatē forma
tici: quem daret ſi nati eſſent agni vel capreti.
Sequiꝶ alia Ꝛica. Cõſuetudo ſocietatis por/
carū. Siquis dederit porcā alicui iure ſocieta
tis: τ nõ fuerit dictuꝫ de tēpore: tunc is q acce
pit debꝫ eam tenere ꝑ tres ānos. τ omnes por
celli qui nati fuerint ptiendi ſunt ꝑ medium in
vnoquoqꝫ āno. vel ſi placuerit dño τ ei q ac/
cepit tenere uſqꝫ in capite triū annoꝝ debent
oia ptiri per mediū: etiam porcellos natos de
porcellis. τ cum porca facit porcellos: dꝫ dñs
facere adiutoriū ei q acceperit: τ nõ dꝫ qui ac/
cepit dare tertiā: aut icõtrū. Et ſi amiſerit cul
pa ſua: qꝛ porcellos nõ bene clauſerit vel cu/
ſtodeꝫ cū porcis nõ bene miſerit: dꝫ dño emē
dare: vel caſū amiſſiõis dño dicē. Item aliqñ
aialia feminini generis tradunꝶ ad opandū ab
aialibꝰ maſculis alterius. quo cāu ſi appareat
ꝯuentio: ſeu ꝯſuetudo que nõ diſcrepet a iudi
cio boni viri: ſeruāda eſt: vt ſepiſſime oſtēſuꝫ
eſt. ꝙ ſi hͦ nõ appareāt: ſup hoc eſt vna dͦ p̄di
ctis extrauagātibus ſm. d. Ang. cuius Ꝛica eſt
talis. Cõſuetudo ſocietatis iumentoꝝ. Siqs
dederit iumēta coopienda equo alicuius: oēs
poledri debēt eſſe cões nati in illo āno de iu/
mētis illis. ptiendiqꝫ ſunt ſꝫ ꝯſuetudinē. τ ille
cuius ſūt iumēta dꝫ ptiri poledros τ mittē illi
electõem cuius ē equus: vtꝝ velit accipe po/
ledrū: an accipe ptem p̄cij. Itē aliqñ tradunꝶ
aialia: nec apparet qūo: p̄ſertim defunctis iaꝫ
pricipalibus. τ tūc ſeruāda eſſet ꝯſuetudo: cū
illud qͦd eſt ꝯſuetū inter ptes videatur actū. ff. dͦ
edil. edic. l. qͦd ſi nolit. §. qꝛ aſſidua. τ de aqua.
plu. ar. l. ſi prius. §. recte placuit. Si autem de
ꝯſuetudine nõ appareret. tūc ſm. d. Ang. in
dubio p̄ſumereꝶ ꝯ̄ctus inoiatus: pro quo dare
tur actio p̄ſcriptis verbis. Et i hoc eadē eſſēt
ſeruāda que ſupra dicta ſūt de ſocietatibꝰ: ac ſi
eſſet ꝯ̄cta ſocietas. Ego puto ꝙ ex quo nõ ap
paret qd actū ſit. τ remanet ideterminatū: to/
tū debeat reduci ad arbitriū boni viri. ex dͦ of.
dele. dͦ cauſis. τ. ff. ꝓ ſocio. l. ſi nõ fuerit. Cui
arbitrio ꝯuenit ꝙ vnicuiqꝫ detur ſibi debitū.
ff. de iu. τ iuꝶ. l. iudicia. §. iuris p̄cepta. Et ꝓ/
pterea ꝙ tradēs aialia iſta recipiat cū omnibꝰ
fructibus τ acceſſiõibus: illis exceptis que ſi/
ne culpa recipiētis depdita ſūt: cū dicta aialia
fuerint tradētis: nec appareat ꝙ eoꝝ dñiuꝫ in
alium trāſtulerit. ar. l. fructꝰ. ff. de rei ven. Sꝫ
receptori aialiū ſiat ꝯgrua recõpenſatio iuxta
exigentiā ſūptuū τ laboris ſui. τ hoc actione
mandati: ex quo per mandatū ſiue ipoſitiõem
dñi aialia gubernāda ſuſcepit. ff. man. l. i. vel
ſaltē actõe in factū ſiue p̄ſcriptis verbis. ff. de
p̄ſcrip. vͦ. l. ij.

v Sura. iiij. ſcilꝫ de reſtitutione vſuraruꝫ.

Qualr vſurarius ꝯpelliꝶ reſtituē? 1
Ꝛ. ſm Ray. ſi eſt publicus ꝯpellitur ꝑ diuer/
ſas penas iuris: quas hēs. ſ. Reſtõ. ix. Iteꝫ

ōis vſurariꝰ pōt cogi ad reſtōnē per excōica/
tōe3. ex͂ eo. qm̄. Jtē tertio mō ꝯpell:r: q2 ſi uſu
rarius repetat ab aliquo vſuras: repellitur per
exceptōem: donec ⁊ ipſe reſtituerit vſuras: vl'
fecerit poſſe ſuū. extra eo. quia fruſtra. ⁊ eiſ/
de3 modis ꝯpellūtur heredes. ex͂ eo. tua. ⁊. c.
Michael.

2 ¶ Quid ſiquis repetat vſuras. ⁊ excipiat̄ ꝯ
cum ꝙ ipe nō reſtituit vſuras quas extorſit. ⁊
ille reſpōdet ſe eſſe patum reſtituere ſi ſit q pe
tat. quō ꝓcedet iudex eccl'aſticus: R. ſ3 Boſ.
faciet ꝑconizari ꝙ quicunq3 ſoluit tali vſuras
veniat ⁊ oſtendat ⁊ ſatiſfaciet ei. ⁊ ſi nō veniat
aliquis: procedet prior petitio. ſi ueniant ⁊ ꝓ/
bent fiet eis reſtitutio. Nec ſufficit in hoc caſu
dari pignora vel cautiones. extra de re iudi.
cum aliquibꝰ. Et itellige niſi magna cauſa for
ſan iteruenient vt dicit Hoſt. ⁊ Jnn. in. c. quia
fruſtra. ex͂ eo. ꝙ ſi is a quo acceperat vſuras
nō ſit ſuperſtes nec eius heres: mādabit iudex
pauperibꝰ erogari. extra eo. cum tu. Et poſt/
q3 hoc factū fuerit petitio procedet. alias nō:
Et idem dicendū ſi viuat: ſed neſcitur vbi ſit.
vel ſi ſcit̄ ⁊ ad eum mitti nō poteſt: tunc ſimi/
liter detur pauperibꝰ: niſi ſperet̄ de ipſius ad/
uentu. tunc. n. pecunia ꝯſignabitur ⁊ depone
tur. ⁊ ꝓcedet prior petitio. ⁊ hec intelligenda
ſunt ſm̄ Hoſt. de vſurario nōrio.

3 ¶ Quid ſi debitor iurauit ſoluere uſuras: R.
ſm̄ Ray. pōt denūciare eccleſie monitōe pre
miſſa: vt ꝯpellat illu3 ad relaxādū iuramētū.
vel ſi vult ſoluat: vt ſatiſfaciat deo de iuramē/
to ⁊ poſtea poterit repetere. ex͂ de iureiur. ex
adminiſtratiōis. ⁊. c. debitores. ꝙ ſi iurauit n̄
repetere dico q n̄ repetet directe ꝑꝑ iuramētū
ſ3 indirecte bn̄ repetet. ſ. denūciando eccl'e cri
men illiꝰ: vt ſic ad ſatiſfaciendū ꝯpellat eū. Si
uero iurauit ꝙ nō denūciaret: nō t3 iuramētū
cū ſit illicitū: vtpote ꝯ ꝓximi ſalutē. vn̄ hoc n̄
obſtāte poterit denunciare. ex͂ eo. c. tuas. ⁊ de
iureiur. quēadmodū. Jdē Hoſt. addēs ꝙ ſi
etiā iurauit debitor nō repetere nec recipe uſu
ras. nihilominus d3 cogi ad reſtōnē. ⁊ erit pe
cunia pauperibꝰ eroganda.

4 ¶ Quero d. q. notabili. vtrū bona uſurario/
rū ſint tacite obligata pro uſuris reſtituendis:
R. gl. in. c. tua. ex͂ eo. videt̄ uelle ꝙ ſic. ſ3 Jo:
an. in. c. ij. ex͂ eo. li. vj. ⁊ Hoſti. in. d. c. tua. di
cūt hoc nullo iure ꝓbari. Jdem Fede. Nec i
aliquo facit tex. cum tu. ex͂ eo. ſuper quo ſe ſun
dant tenētes aliā opi. Na3 ibi nō dicit̄ ꝙ aga
tur hipothecaria: ſeu reali actōe ſuꝑ illis poſ/
ſeſſiōibus: ſ3 tm̄ dicit ꝙ poſſeſſiōes debēt uen
di. Et ideo dicit Panor. in. d. c. cū tu. ꝙ vbi
bona vſurarioꝝ ꝑuenerūt ad aliquē ex titulo
oneroſo: nō pn̄t vendicari ꝑ debentē recipere
vſuras. Sed ſi poſſeſſiōes empte ex pecunia
fenebri ꝑuenerūt ad tertiu3 ex cauſa lucratiua:
tunc ꝑ officiu3 iudicis poterunt vendi: nō aūt
eo reſpectu ꝙ poſſeſſiōes ſint obligate: ſed ex
quadam equitate: q2 ex quo res mea vel mihi
debita ꝑuenit ad te ex cā lucratiua: tu teneris
reſtituere. l. ſi ⁊ me ⁊ titium. ff. ſi cer. pe. ⁊ ſic
poteſt ſaluari glo. in. d. c. cū tu. inq̄3tū diſtin/
guit iter cām lucratiuā ⁊ oneroſa3. Et panor.
in. d. c. tua. dicit ꝙ cōis opi. antiquoꝝ fuit ꝙ
bona vſurarioꝝ ſint tacite obligata. ſ3 moder
niores cōiter tenuerūt oppoſitū. Et iō Hoſ.
in. d. c. tua. ꝯcludit nōbiliter ꝙ ille ad quē bo
na vſurarioꝝ ꝑuenerunt titulo ſingulari: ſiue
ex cauſa lucratiua: ſiue oneroſa: nō pōt mole/
ſtari ſuꝑ illis bonis etiā pro vſuris reſtituen/
dis. al's multi illaquearent̄: ſ3 i bonis emptis
ex pecunia vſuraria pōt procedere illa diſtin/
ctio. an ex cā lucratiua vel ne. Et hec opi. vt
refert. d. An. fuit al's i facto ſeruata. Nec cu
randū de cōi opi. antiquoꝝ: ex quo iure n̄ ꝓ/
batur. Et dicit panor. hoc dictū eſſe notandū
ꝙ licite iudicat̄ ꝯ cōem opi. doc. ⁊ etiā gloſa/
rū qn̄ illa opi. cōiter nō ꝓbatur iure. Et ho/
die pōt dici ꝙ iſta ſit cōis opinio.

¶ Et ꝑ ꝑdicta ſoluit̄ alia. q. Quid ſi heredi/ 5
tas nō ſufficit ad oēs uſuras. An debeat ſatiſ
fieri ꝑ heredes prio uenietibus. An fiet ſatiſ/
factio ꝓ rata vnūquēq3 tangente: Glo. i. d.
c. ij. recitat opinionē Guil. q tenuit ꝙ fiet ꝓ
rata. Jpſa tn̄ ſentit ꝙ haberi d3 tēporis ꝯſide
ratio: vt ſic q' prius ſoluit uſuras: recipiat qđ
ſuū eſt integraliter. ⁊ ſic de ſingulis ſucceſſiue
ſm̄ regulam. qui prior ⁊c̄. Sed Lau. đ ridol.
dicit ꝙ tota uis huius. q. pēdet: an bona uſu/
rarioꝝ ſint tacite obligata vel ne. Nam tenen
do ꝙ ſint tacite obligata vt voluit dicta glo/
d3 haberi tēporis cōſideratio: vt ſic qui prior
prius ſatiſfiat. Si aūt tenet̄ ꝙ bona nō ſunt ta
cite obligata: tunc fiet ſatiſfactio ꝓ rata. Jdē
dic in ſimilibus.

¶ Et ex ꝑdictis iſerūtur quedam ꝯcluſiones. 6
Prima ꝙ heredes vſurarij tenētur ad reſti/
tuendu3 vſuras nō in ſolidū: ſed ſm̄ heredita

rias poꝛtões. vt ſi vnus hʒ duas ptes heredi
tatis: teneꝉ ad duas ptes vſuraꝝ. ⁊ tertius te
neꝉ ad tertiã ptẽ. Et hoc nõ eſt ſpãle in heredi
bus vſurarij: ſed idẽ ẽ regl'r de qbuſcũqʒ he/
redibus. qꝛ actões ꝯpetẽtes ꝯ defunctũ diui/
ſe ſũt i heredes ꝓ poꝛtionibꝰ hereditarijs. l. i.
⁊. ij. C. de ac. here. Secũda ꝯcluſio ſm gl. in
d. c. tua. ꝙ altero heredũ effecto nõ ſoluendo
alter põt cõueniri in totũ. Sʒ panoꝛ. dicit ꝙ
iſta ꝯcluſio ẽ falſa: qꝛ fũdata ſup opi. dãnata.
Si. n. bona vſurarij nõ ſũt obligata vt dictuʒ
eſt. ergo alius heres nõ teneꝉ inſolidũ: altero
effecto nõ ſoluẽdo. Doc. tñ cõiter illã ꝯcluſio
nẽ tenẽt. Et dicit. d. An. ꝙ iſta ꝯcluſio poteſt
practicari fauoꝛe aie: vt ſic libereꝉ facilius, aia
defuncti ex integra ſatiſfactõe: tñ de rigoꝛe iu/
ris nõ videꝉ ꝯcluſio vera. Et Jo. cal. dicit ꝙ
ſi diuiſio fuiſſet facta inter heredes: tunc alter
nõ ꝯueniret in ſolidũ: puta qꝛ creditoꝛes rece
perunt poꝛtõem vnius ex iudiciũ: vel ꝯuene/
runt eũ ſup pte ſua tñ. qđ eſt notandũ. Et te/
nendo opi. glo. ⁊ ſecũdã ꝯcluſionẽ ſupꝛa poſi
tã: poſſet iferri tertia ꝯcluſio. ꝙ etiã ſi alter he
redũ eſſet ſoluendo: poſſet vnus ꝯueniri i ſo/
lidũ inqʒtum ſufficiũt bona ad cum deuoluta
ſi agereꝉ hipothecaria. Et vt dictũ eſt opinio
glo. eſſet practicãda: tamen nõ eſſet abſolutio
deneganda ſi heres nollet ſatiſfacere niſi pꝛo
parte ſua.

7 ¶ Nũquid aũt ſi bona defũcti nõ ſufficiũt ad
vſuras reſtituẽdas heres teneatur de ſuo? R.
Panoꝛ. in. d. c. tua. d mẽte Hoſt. ꝙ lʒ heres
in foꝛo ꝯtẽtioſo teneaꝉ ſi nõ fecit inuentariũ: i
foꝛo tñ aie ñ tenetur vltra vires hereditarias.
Et panoꝛ. facit regulã generalẽ: ꝙ nullo caſu
in foꝛo anime teneꝉ heres vltra vires heredi/
tarias: ꝙ talis lex eſt fundata ſup pſumptiõe.
ſed in foꝛo aie de oibus creditur ꝯfitenti. Jteʒ
qꝛ in foꝛo aie nõ hʒ locũ ſolutio pene: vt dicit
glo. ſingularis. xij. q. ij. fraternitas. Nec ob.
dictũ doc. ꝙ lex ꝯdita ab hñte ptãtem nõ ꝯti/
nens manifeſtã iniquitatẽ dʒ ſeruari ẽt in foꝛo
aie: qꝛ dʒ intelligi quãdo nõ ceſſat ratio legis
in foꝛo anime: ſeu quãdo eſt eadẽ rõ in vtroqʒ
foꝛo. Alias ſecus.

8 ¶ An autẽ heres teneaꝉ ex delicto defuncti. ⁊
an heres in aliquo cãu teneatur inſolidũ vi/
de. ſ. Hereditas. §. xij.

9 ¶ Quid de illo qui ſponte ſe obligauit ad re
ſtitutõnem vſuraꝝ credens bona vſurarij ad
hoc ſufficẽ: cũ ñ ſufficiãt? R. S. Ber. ꝙ teneꝉ
ad oia: ſi ſe idiſticte obligauit: qꝛ foꝛte aliꝰ obli
gaſſet ſe ꝓ toto niſi ipe fuiſſʒ. ⁊ ſic: qꝛ dedit dã
nũ creditoꝛibꝰ qđ nõ icurriſſent ſine ſuo fcõ: iõ
teneꝉ ẽt in ꝯſcia. ſecus aũt ſi explicaſſet verbis
nolle ſe obligari: niſi inqʒtuʒ d bonis vſurarij
ad cũ deuenerint. nec ſufficit ꝙ hoc tm̃ aio itel
ligat niſi exprimat vbis. Lau. aũt d ridol. dic
ſm Lap. ⁊ quoſdã alios: fideiuſſoꝛẽ ultra ui/
res hetedítarias nõ teneri ẽt ſi ſe pꝛincipalẽ cõ
ſtituiſſet. Jdem Pau. de elea. Et hoc habita
rõe a tpe cautõis pſtite: qꝛ ſi tpe cautiõis pſti
te erat debitoꝛ pꝛicipal' ſoluẽdo. dato ꝙ eiꝰ fa
cultates poſtea ſint exhauſte al'r qʒ p reſtõneʒ
uſuraꝝ: nihilominꝰ remanebit fideiuſſoꝛ ob/
ligatus ad oia. Licet. n. exceptio inopie pꝛoſit
pꝛicipali: ñ tñ fideiuſſoꝛi. ꝙ ſi tpe cautõis: pꝛin
cipalis nõ erat ſoluẽdo: fideiuſſoꝛ nõ obligaꝉ
vltra uires pꝛicipalis. Tñ idẽ Lau. ſm dictuʒ
Pau. diſtiguit iter fideiubẽtẽ pꝛo cauẽte ſeu
ſe obligante ad reſtõnẽ uſuraꝝ ſm foꝛmã. c.
qʒqʒ. d uſu. li. vj. vt euadat canonicas penas:
⁊ fideiubẽteʒ pꝛo cauẽte ſeu ſe obligante ad re
ſtitutõeʒ uſuraꝝ ex alia cã. vt pꝛio cãu nõ te/
neaꝉ fideiuſſoꝛ vltra vires: qꝛ nec vltra vires
reſtituere vel cauere tenebaꝉ pꝛicipal': vt. d. c.
qʒqʒ. Jn ſcđo vo cãu ſecꝰ: qꝛ pꝛicipal' obliga
tus ẽ iſolidũ: lʒ hẽat exceptõʒ inopie: vl' ſil'eʒ.
q̃ qdẽ exceptio: vtpote pſonal' ñ poꝛrigiꝉ ad fi
deiuſſoꝛẽ. Et hec ẽ optima diſtictio: q̃ reducit
opiniones q̃ videntur ꝯꝛie ad ꝯcoꝛdantiam.

¶ Vtꝝ in vſura trãſferaꝉ dñium? R. ſm Vl. 10
ſic: cum ⁊ ois volũtaria datio faciat trãſferre
dñium. Nã uſure dãtur volũtate cõditionata
ſ. qꝛ potius vult aliqs vltra ſoꝛtẽ dare qʒ mu/
tuũ nõ accipere. ⁊ hanc ptẽ tʒ glo. xiiij. q. iiij.
ſiquis vſura. Jdem tʒ glo. in. c. michael. extra
eo. Jdẽ Jnn. Jdẽ. S. Ber. Jdẽ Tho. Jdẽ
Hoſt. Jdẽ Jnno. i. d. c. michael. vbi dicit ꝙ
vſurarius vel eiꝰ heres nõ teneꝉ ex delicto: ſed
ex ꝯctu ꝯditõe idebiti. vel ſine cã: qſi ñ debitũ
accepit vel ſine cã: ⁊ ſic pſupponit trãſlatum
dñium: qꝛ omnis ꝯditio eſt pſonalis actio. Et
nõ datur pꝛo re pꝛopꝛia: niſi cõtra furem. ſed
tantũ pꝛo re nõ ſua ſed ſibi debita: vt. l. ſi. i ſi.
ff. uſufruc. quẽadmodum ca. Jtem pꝛo hoc
facit. c. cum tu de vſuris. vbi dicitur ꝙ pꝛedia
empta ex vſura debẽt vendi vt pecunia reſti/
tuaꝉ creditoꝛibus a qbus vſura accepta eſt ex
quo fundari videntur illi qui dicũt huiuſmodi

res fore obligatas. ⁊ ꝙ ꝓpter hoc nō transfert dominiū. Naȝ vt dicit ibi. d. An. ⁊ fuit d̄ mente Jo. an. in. c. q̄ꝗ̄ȝ. de vſuris. li. vj. Ille tex. hoc nō ꝓbat. Nā ibi dicit ꝙ vſurarij reſtituant ſi pñt. ⁊ ſi nō pñt vendātur poſſeſſiones ex vſura acquiſite ad reſtōnē faciēdā. ⁊ ſic nō habēt neceſſe illas vendere niſi qñ aliter nō poſſunt ſatiſfacere. Certe ille tex. ꝓbat intentū noſtrū. Naȝ ſi ille poſſeſſiões fuiſſent obligate qualiter fuiſſet neceſſe illas vendi: cū ipe potuiſſent peti. imo nec potuiſſent licite alienari cum res tranſeat cum onere ſuo. Et pro hac opi. facit: q2 quādo traditio habȝ ꝯſenſuȝ dñi tradentis transfert dñium: vt. l. cōtract⁹. iuncta glo. C. de fi. inſtru. ⁊ in. l. multuȝ. C. ſi quis al. vel ſibi. ⁊ notat in. l. traditōibus. C. de pac. Et licet tradat voluntate coacta: pur volūtas eſt ſufficiens ad trāſlatōneȝ dominij. Licet cōpetat repetitio. l. ſi mulier. ff. qđ me. cauſa. Aliqui tñ circa hoc diſtinguūt. ꝙ aut res habite ex vſuris ſūt queſite per pactum legis cōmiſſorie. i. ꝙ niſi ſoluat debitū īfra certū tēpus: pignus ꝑdatur: aut nō. Primo caſu nō tranſfert dominiū: q2 hoc pactū reprobatur in pignore. C. de pac. pig. l. fi. Et ideo ex eo nō poteſt tranſferri dñium: q2 quādo aliqd ꝓhibetur. ⁊ omne illud qđ venit ex eo: vl' ob id. l. nō dubiū. C. de legi. vnde accipiens res huiuſmodi ſemp ad reſtitutionē tenetur: cum rem alienā accipiat. Et hoc caſu pōt ꝓcedere opinio tenentiū ꝙ in vſura nō trāſfert dñiuȝ. Secūdo caſu qñ res nō ſunt queſite ꝑ pactuȝ legis cōmiſſorie: ſi vſurari⁹ eſt ſoluendo: nullatenus ad reſtitutionē tenet: qui ab eo rē accepit etiam titulo lucratiuo. Vide tñ ad predicta qđ nōt Bar. i. l. ſi fūdi. C. d̄ pac. pig. vbi ex illa. l. cōcludit ꝙ pactum legis cōmiſſorie: vel ſibi ſimile ex poſtfacto in pignoribus non reprobatur: ȝ ante ſic. Ratio ē q2 tēpore quo ꝯtrahitur debitū: debitor faceret quicqd creditor vellet in mūdo: vt haberet pecuniaȝ. iō lex voluit ut nō valeret tale pactuȝ vt pignus haberet inſolutū, pro debito. Sed qñ ex poſtfacto debitor facit creditori tale pactum: tūc ceſſat rō. ideo valet. Et idem Bar. in. d. l. fi. dicit ꝙ aut apponitur pactuȝ ꝙ debito non ſoluto ad tēpus pignus ſit tuū pro debito. ⁊ iſtud ē pactum legis cōmiſſorie. qđ reprobatur in. d. l. fi. Aut apponitur ꝙ pignus ſit tibi emptuȝ iuſto ꝑcio. ⁊ iſtud nō eſt pactum legis cōmiſſorie. ⁊ in eo ceſſat omnis captatio ⁊ deceptio: ⁊ valet: vt. l. ſi fūdus. §. fi. ff. d̄ pig. Quidā tñ cauti feneratores boñ. ex ꝯſilio ipſoꝝ antiquorū doc. ⁊ aduocatoꝝ faciebāt fieri inſtrumēta iſto mō. Si pecuniā ad tēpus non ſolues: ſit fundus mihi emptus iuſto ꝑcio: declarādo arbitrio talis ⁊ talis: quos exnūc eligimus in arbitratores ⁊ bonos uiros. Et tene mēti q2 eſt pulchrū ꝯſiliū. Et cōcludit Bar. ꝙ pactuȝ legis cōmiſſorie non ualet ab inicio. Secus ex poſtfacto. Et dicit propter hoc ſe reprobaſſe qōdaȝ ꝯſiliū. hec Bar.

¶ Et per ꝑdicta poteſt ſolui qō quotidiana. An liceat emere huiuſmodi pignora a predictis uſurarijs? Et tenēdo primā opi. ꝙ tranſferatur dominiū: tūc liceret. Tenendo v̄o aliā opi. tunc non liceret. Et Archi. ſ. dicit ꝙ quia iſta materia nō ē uſqȝquaqȝ clara: nemini cōſulendū eſt ut faciat. poſtfactū uero non eſt cōdēnandus. Et hoc niſi pignora eſſent res furtiue uel rapte ul' ſacre: que pignorari nō poſſunt. ii

u Sura. V. ſcilicet i contractu pignoris.

1 Primo querit. vtrum tenens aliquā rem pignoratā teneatur eā reſtituere cum fructibus ſi ſoluitur capitale: pro quo res fuit pignorata? R. ꝫm Ri. in. iiij. di. xv. ꝙ ſic. Si autem de fructibus ſortem recepit: tenetur pignus reſtituere ſine ſolutiōe alia: recepto hoc qđ ſibi debetur pro laboribus ⁊ expēſis. Cō. Monal.

2 ¶ Secundo quero. Pone ꝙ quis pignorat equum pro mutuo. ⁊ ſoluit cibaria eius. ⁊ ille cui pignoratus ē vtitur equo. ⁊ equitat ad negocia ſua: vel dat ad vecturā. an ſit vſura? R. Monal. ꝙ ſic. Idem de veſte ⁊ ſil'ibus qbus utit ad vtilitatē ſuā ⁊ alterius dānum.

3 ¶ Tertio quero. Quid ſigs hȝ equū ocioſum quem locare nō velit. ⁊ pignorat euȝ alicui a quo mutuum accepit: ac ea conditiōe vt paſcat equum ⁊ equitet: tamē ſine grauamine ⁊ periculo equi. an ſit vſura? R. Monal. ꝙ nō: lȝ aliquid accipiat ultra ſortem: q2 nō grauat proximuȝ. imo iuuat: cum paſcendo. Iteȝ in huiuſmodi caſibus cōſiderandū eſt vtruȝ preter mutuuȝ pares ſint utilitates hincinde. ⁊ ſi pares inueniātur circūſcripto mutuo: nō eſt vſura. Idem de eo qui pignorat domum mutuanti que inutilis eſt ſibi: q2 non vult eam

locare: ⁊ mutuãs cuſtodit domum a ruina ne
deſtruatur: ⁊ nõ valet argumẽtũ. Iſte habet
vſuꝫ equi ꝑter ſortẽ: ergo eſt vſurarius. dꝫ. n.
addi. ⁊ ꝓ vſura nõ facit ꝯpẽſatõem: ⁊ hoc ẽ
falſum: qꝛ paſcit.

4 ¶ Quarto q̃ro. vtrũ recipiẽs domũ in pign⁹
pro qua mutuat. c. vſqꝫ ad ãnum: licite poſſit
paciſci ꝙ ſi ille nõ reddat ſua. c. in termino ꝑ/
dicto: domus illa itelligat̃ vẽdita ꝓ dictis. c.
℞. S. Ber. ꝙ penſari debet valoꝛ domus. ⁊
q̃ꝫtũ excedit p̃ciũ. Debꝫ etiã ꝯputari ſi credi
toꝛ recepit vſufructũ de dicta domo: quem ſi
accepit iudicari nõ dꝫ in aliquo dãnificatus.
Immo ſꝫ aliquos: nõ tm̃ domũ reſtituere te
net̃: ſꝫ ẽt dictos fructus ꝑceptos reddere vel i
ſortẽ ꝯputare. ſi tñ dãnificaret̃ de pecunia ſua
poſſet petere itereſſe. Si v̓o creditoꝛ: ſiue ille
q mutuauit nõ recipit fructus ꝺ domo illa: cũ
ſuꝑfluitas valoꝛis domus cedat in penã debi
toris: ſiue eius q mutuũ accepit p̃ſuppoſito ꝙ
bona fides in ꝯ̃ctu interuenerit: qꝛ vꝫ creditoꝛ
dũ mutuaſſꝫ credebat illũ eſſe ſoluturũ: qꝛ ꝑfe
cto ſi hac intẽtiõe mutuaſſet: credẽdo: vꝫ illuꝫ
nõ eſſe ſoluturũ: vſurarius eſſet. Si aũt crede
bat illũ eſſe ſoluturũ. tũc poſſet lucrifacere do
mũ. Nam hec pena in ꝯ̃ctu apponit̃: vt metu
pene debitũ certo die ſoluat̃. qꝺ q̃dẽ licꝫ. ex de
arbi. dilecti. Con. Poſt.

5 **Additio.** ¶ Quidãꝫ dicunt ꝙ iſte ca/
ſus nõ ẽ licitus qꝛ vr̃ pa/
ctũ. l. cõmiſſorie qꝺ reprobat̃ i pignoꝛib⁹. Sꝫ
ſi bene aduertat̃ hoc nõ obeſt ſaltẽ in foro cõ
ſcie. Nec ꝯcludit̃ ꝙ iſte teneat̃ reſtituere dictã
domũ. Tria. n. ſũt precipua: ⁊ digna laude: ⁊
plena caritate in hoie iſto ſic mutuãte iſta. c. q̃
raro accidunt ẽt in hoie ꝑfecto. Primũ eſt ꝙ
iſte mutuauit. c. vſqꝫ ad annũ ſine ſpe alicui⁹
lucri: ſed ex ſola caritate. Secũdum eſt ꝙ poſt
annũ etiã nõ intẽdit lucrũ. qꝺ pꝫ ex eo qꝺ pre
ſupponit̃ ꝑ Poſ. ⁊. S. Ber. ꝙ in dicto ꝯ̃ctu
ex ꝑte mutuãtis itcrueniat bona fides. Quia
vꝫ creditoꝛ dũ mutuabat: credebat debitoꝛem
debere ſoluere dicta. c. in termino. Et iõ illa
ſuꝑfluitas domus ſiqua erat: nõ fuit apposi
ta in fraudẽ vſuraꝝ vt ſupponit̃ a tenẽtib⁹ di/
ctũ ꝯ̃ctũ eſſe illicitũ. Immo ſolũ fuit appoſita
loco pene vt debitoꝛ metu pene ſtatuta die ſol
uat. Tertiũ eſt qꝛ iſta ſuꝑfluitas nõ excedit no
tabiliter valoꝛẽ domus: vt pꝫ in pꝛincipio ſolu
tõis. q. vbi. S. Ber. dicit ꝙ penſari dꝫ valoꝛ
domus: ⁊ q̃ꝫtũ excedit p̃ciũ datum. Et ꝑ hoc
innuit ꝙ iſta ſuꝑfluitas: ad hoc vt ꝯtractus ſit
licitus nõ debꝫ excedere notabiliter valoꝛẽ do
mus. que oĩa tria habẽt excludere ñ ſolũ frau
dẽ: immo ẽt omnẽ p̃ſumptõnem fraudis. Et
ſic saltẽ in foro cõſcie: iſte ꝯ̃ctus nõ eſt repro/
bãdus: lꝫ forte in foro ꝯtentioſo vbi nõ iudi/
catur ſm̃ intẽtõem: iudicaretur illicitus. Nec
ob. ſi dicatur ꝙ lex cõdita ab habente ptãtem
nõ ꝯtinens iniquitatẽ debꝫ ſeruari in foro ani
me. Dico ſm̃ Panoꝛ. poſt Poſ. in. c. tua. ꝺ
vſuris. ꝙ debꝫ intelligi quãdo nõ ceſſat ratio
legis in foro anime: ſeu qñ eſt eadẽ ratio i utro
qꝫ foro. alias ſecus. vt de herede ñ ꝯficiente i/
uentariũ in foro ꝯtentioſo tenetur etiam vltra
vires hereditatis: qꝛ talis lex eſt fundata ſuper
p̃ſumptione. Secus in foro aie. vbi de oĩbus
credit̃ cõfitenti. Cauſe autẽ quare in pignoꝛi/
bus talis cõtractus reprobet̃ ſũt due: vt notat
Panoꝛ. in. c. ſignificãte. ꝺ pig. Prima quia
obligatio pignoꝛis ſolet fieri pro longe mino
ri q̃ꝫtitate q̃ꝫ res valeat. Et debitoꝛ cupiditate
habẽdi mutuuꝫ de facili iniret omne pactum.
Secũda rõ. Nã ſi valeret tale pactum credi/
toꝛ vix aut nũq̃ꝫ mutuaret ſine tali pacto. hec
autẽ cauſe ceſſant i cãu noſtro. Et ideo tenẽ/
dũ eſt cũ Poſti. ⁊. S. Ber. q talis ꝯ̃ct⁹ va/
leat ſaltem in foro ꝯſcientie. ¶ Finis.

v **Sura. vj.** In contractu ꝑ/
mutationis.

Primo querit̃. vtrum ars cãpſoꝛia i
ſit licita: ℞. ſm̃ Alex. de alex. ꝙ hec ars neceſ/
ſaria eſt ad vtilitatem ꝑegrinãtium: ⁊ alioꝛum
qui circuũt diuerſas regiones: ⁊ ad cõmuta/
tõem rerũ: ſine qua nõ eſt vita humana. Re/
rum. n. cõmutatio neceſſaria eſt que cõmode
fieri nõ poteſt ſine nũmiſmate. Non. n. in di/
uerſa loca ⁊ remota poꝛtari poſſũt res cõmo/
de ad ꝑmutatiõem faciendã. Et ideo neceſſa/
rium fuit nũmiſma ⁊ ars cãpſoꝛia ꝓpter di/
uerſitatẽ nũmiſmatũ. h autẽ cõmutatio artis
campſoꝛie nõ habꝫ rationẽ mutui: qꝛ nõ ſpe/
ratur lucrũ ꝓpter dilatõem tẽpoꝛis: nec iterũ
cãpſoꝛi redditur res eadẽ ſpecie vel numero:
quia dat monetaꝫ vnius generis ⁊ recipit al/
terius: puta dat turonenſes ⁊ recipit bononiẽ
ſes vel econuerſo. nec poteſt dici emptio vel
venditio ꝓpꝛie: quia emptio vel venditio cõ
ſiſtit in rebus apꝛetiabilibus quarum pꝛetia
menſurãtur ⁊ determinãtur nũmiſmate. hoc

autem genus ſit in cõmutatione ſola nũmiſ/
matum diuerſoꝝ generũ. ⁊ ideo non eſt em/
ptio ⁊ vẽditio: ſed ſimpl'r põt dici permuta/
tio. Permutatio enĩ dr̃ vno mõ generaliter
quãdo aliqd datur loco alteri⁹: ⁊ ſic cõprehẽ
dit omnẽ cõmutationẽ. Secũdo mõ dicitur
quãdo res determiata ad vtilitatẽ vite datur
pro alia re determiata. Et hoc mõ determina
tur de ꝑmutatiõe in iure canonico: vt quãdo
cõmutatur prebẽda, cũ prebẽda vel huiuſmo/
di. Tertio mõ dicitur ꝑmutatio magis deter
minate nũmiſmatũ ꝑmutatio. Et hoc modo
ars cãpſoria dicit̃ ꝑmutatio. Con. predictis
ff. de may. i. iiij. dicẽs ꝙ ſicut ars mercatorũ
facta legitime ẽ vtilis. ⁊ ſicut mercatores ſũt
valde vtiles: q2 aliqua habẽtur in vna regiõe
que nõ i alia: ita pecunie ꝯmutatores ſeu cã/
pſores: q2 vna moneta currit in vna regione
⁊ nõ in alia. vnde ꝓ ſuo labore aliquid poſ/
ſunt lucrari licite.

2 ¶Secũdo quero. Quare, cãpſor põt recipe
lucrũ permutãdo. verbi gratia. ſtrilẽgus i an
glia valet quatuor turonẽſes ⁊ nõ plus. Po
ne ꝙ cãpſor ꝓ cõmutatõe ſtrilengoꝝ ad tu/
ronẽſ. aliqd accipit: vel ecõuerſo: an liceat cũ
nõ laboret plus q̃3 vſurari⁹: ℞. idem Ale. ꝙ
nũmiſma habet duplicẽ ꝯmutationẽ. Vnam
ex natura rei: ſiue põdere ⁊ materia. Aliã ex
determinatõe legis poſitiue: ex quo accidit ꝙ
frequẽter aliqð nũmiſmatis genus i aliquo lo
co nõ tantũ valet quãtu3 valorẽ dedit illis lex
poſitiua: ⁊ ideo quãdo cãpſor aliquod genus
nũmiſmatis accipit nõ ſm determinationẽ ⁊
impoſitionẽ legis: ſed ſm eſtimationẽ põde/
ris ⁊ materie. ⁊ aliud gen⁹ dat ſm eſtimatõe3
⁊ impoſitionẽ legis: ⁊ ſit iam recõpenſatio ⁊
equalitas inter datũ ⁊ acceptũ: cõparãdo va
lorem nũmiſmatis dati: qð v3 ſm eſtimationẽ
legis ad valorẽ nũmiſmatis accepti: ꝙ v3 tan
tum ſm naturã rei ad põdus: ſeruat̃ ibi iuſti/
cia ſimilis illi que ẽ in emptõibus ⁊ vẽditõi/
bus: q2 recõpẽſatio ſit hic per maiorẽ ⁊ am/
pliorẽ vtilitatẽ dati apud accipientẽ a cãpſore
q̃3 recepti ab eo.

3 ¶Tertio quero. Põe quis dat marcam ar/
gẽti pro alia marca argẽti ſoluẽda ⁊ recipiẽ/
da, certo termino: vtrũ iſte ꝯmittat vſurã: ℞.
Alex. ð alex. ꝙ aut veriſimil'r ſcitur ꝙ marca
ſit plus valitura tẽpore ſolutõis: vtputa ſiqs
det marcã argẽti ꝓ alia recipiẽda tali tẽpore
quo magis requirit̃: multũ preſumit̃ cõtra ſic
mutuantẽ ꝙ querat lucꝝ ratõe tẽporis. Põt
ẽt in hoc cãu ⁊ ſil'ibus fieri diſtictio ſupra po
ſita. Vſura. j. §. xxxij. An. ſ. mutuauit ſolum
ob ſeruitiũ. An. ſ. erat ſeruaturus vel nõ ⁊c̃.
Et an auſerat libertatẽ debitori ſe liberãdi vel
ne. Et an veriſil'r dubitet̃ vtru3 res plus vel
minus valeat tẽpore ſolutõis. nã tũc poſſet ex
cuſari ratõe dubij. Idẽ iudiciũ ẽ quãdo ſpe/
cies pro ſpecie: puta granũ pro grano: vinu3
pro vino: oleũ pro oleo ad certã menſurã da/
tur. Con. Monal.

¶Quarto quero. Aliqs habẽs ſpecialẽ pe/ 4
cuniã: quã timet futuro tẽpore minorãdã ſuo
precio ſm ſtatuta legis poſitiue vel dñi terre:
an liceat ſine vicio vſure mutuo dare dictam
pecuniã: hoc pacto vt ſibi reddat̃ i equali pre
cio in quo ẽ cũ ab eo datur: ℞. Ale. de ale. vi
detur multis ꝙ non. Alijs autẽ ꝙ ſic: q2 ali/
ud eſt in mutuo ſperare lucrum: aliud eſt vi/
tare dãnum. Primũ non poteſt fieri ſine in/
iuria dei: nec ſine iniuria ꝓximi. Qui aũt eui/
tat dãnum deo iniuriã nõ facit: cũ hoc, nulla le
ge ꝓhibeatur: nec ꝓximo ſit iniuria: q2 nõ le
dit proximũ ſuũ qui euitat dãnum ſuũ. In ꝓ
poſito autẽ ſi mutuãs magis querit vitare dã
num ſuũ q̃3 habere lucrum: debitor autẽ nihil
minus accipit tẽpore mutuatõis q̃3 reddere te
neat̃. nec erat veriſimile pecuniã eẽ minus va
lituram q̃3 valebat tẽpore mutui: q2 viliſicatio
huius pecunie nõ accidit ratiõe dilatõis tẽpo
ris: ſed ex volũtate legiſlatoris. vide tñ. q. quã
format Lu. ro. in ſuis ſingularib⁹ de magno
mercatore qui ſcit de ordine dato in cõſilio ꝙ
cras min⁹ valebit frumentũ. ⁊ ille vẽdit diu ſi
notificãdo ẽptorib⁹ de ordiatiõe ꝑdicta. Et di
cit ꝙ ꝯtrahentes pñt agere ꝯtra mercatorem
illũ ad itereſſe ſm Guil. p. l. fraus. ⁊. l. cõtra
legẽ. ff. de legi. Pl3 Bar. i. l. quero. ff. de ac/
emp. ⁊ Bal. i. l. ij. ð peri. ⁊ cõ. rei uen. ꝓ hoc
tex. in. l. ſi vina. ver. plane. ff. de peri. ⁊ cõ. rei
ven. ⁊ ibi ſic dicit̃. Plane ſi itelligeret vẽdi/
tor non duraturã bonitatẽ vſq3 ad diẽ quo tol
li deberet: nec admonuit ẽptorẽ: tenebitur. h
ibi. Nec tñ lex iudicio meo paꝝ facit ad ꝓpo
ſitum. Nã loquitur de vino diſpoſito ad cor/
ruptionẽ: ⁊ ſic nõ habet ſuã bonitatẽ intrin/
ſecã. ⁊ ideo vendẽs tale vinũ ac ſi hẽret boni
tatem itrinſecã: tenet̃ ad reſtitutionẽ. Secus
de mercatore vendẽte granũ: ſciẽte ꝙ cras de

beat inutari preciũ ex diſpoſitiõe ſtatuti: eo ꝙ
qñ tale granũ vẽditur tantũ valeat: ⁊ ẽt habe
at ſuã bonitatẽ itriſecã. Et in hoc ñ querit lu-
crũ principal'r: ſʒ ſolũ euitare dãnũ qḋ nõ.
5 ¶ Quinto. Pone ꝙ depoſui pecuniã apud
campſorẽ ſine aliquo pacto: qui cãpſor cum di
cta pecunia multũ fuit lucratus ⁊ ſoluit mihi
pecuniã: puta. xx. pro. c. Modo querit̃ vtruʒ
iſta ſit vſura: Quidã dicunt ꝙ aut ḋpoſui ſub
ſpe iſtius remuneratõis: ⁊ tunc ẽ vſura. ſecus
ſi ſimpliciter. Et in hoc ſtatur dicto meo: qꝛ ẽ
queſtio de conſciẽtia. Bal. vero in. l. j. C. ꝓ
ſocio. dicit ꝙ aut talis depoſuit in ſpecie: ⁊ tũc
qꝛ ipſe illicite vſus ẽ pecunia depoſita: omne
lucrũ inde proueniẽs dʒ mihi reſtituere: qꝛ lo
cupletior ex re mea factus ẽ. ff. de ne. geſt. l. q
ſine vſuris. Sed hoc itellige in foro iudiciali:
qꝛ iura hoc illi infligũt in penã. Pena autem
in foro conſciẽtie nõ eſt ſoluẽda de neceſſitate
vt dicit glo. i. c. fraternitas. xij. q. ij. niſi ſequat̃
condẽnatio per iudicẽ: aut saltẽ ſententia decla
ratiua: vbi ſñia diſpoſitiua fieret per ius poſi
tiuũ: vt dictũ ẽ ſepius. vel vbi deponẽs eẽt dã
num paſſus: qꝛ forte repetiſſet pecuniã ſuam
⁊ habere nõ potuiſſet: ⁊ ꝓpter hoc dãnuʒ paſ
ſus. Nã tũc depoſitarius ad itereſſe tenetur.
Aut vſus ẽ licite qꝛ depoſuerãt ad numerũ: ⁊
tũc ſi animo donãdi ⁊ ſciẽs ſe nõ teneri: libe-
raliter dat: maxime ſi deponẽs a pricipio non
habuit intẽtionẽ deprauatã: põt illud retinere
cũ bona ꝯſciẽtia: qꝛ ẽ mera donatio. Aut dat
ex quadaʒ equitate: que ſepe mouet debitores
ad remunerãdum: ⁊ idẽ eſt. Aut dat credens
ſe teneri ex iure neceſſitatis: cũ nõ teneretur: ⁊
tũc ſm Bal. licite recipit ſi nõ habuit a prici-
pio animũ fenerãdi. alias ſecus. Nam obliga
tio antidoris iuſtã parit retentionẽ per errorẽ
ſoluti. vt. ff. ḋ fideiuſ. l. ſi teſtamẽto. §. j. niſi eẽt
error facti: vt qꝛ putabat per ſuũ procuratorẽ
eẽ ꝓmiſſuʒ cum nõ eẽt: tũc nec de iure iudicia
li nec ꝯſciẽtiali retinere põt.
6 ¶ Sexto quero. Cãpſor cambiãdo vel ꝑmu
tando recipit vnũ denariũ pro flor. vel in diſtã
ti loco facit pecuniã numerari: ⁊ ego hic do:
an ſit vſura: verbi gratia. Numero cãpſori pa
riſius. c. ꝓ. xx. que piſiꝰ dari facit. Quid iur̃?
R. do. Lau. videt̃ ꝙ ſit vſura: qꝛ querit fructũ
de pecunia que nõ ꝑit. In ꝯtrariũ facit: qꝛ nõ
ẽ mutuũ: ſed ꝑmutatio. Itẽ qui i loco diſtãti
pecuniã numerari facit: ſuſcipit in ſe ꝑiculuʒ.
Nãc. q. format Jo. de li. in. c. ſi. de vſur. ⁊ ibi
poſt multa dicit ꝙ nõ videtur bene excuſabi-
lis niſi attento itereſſe: qꝛ attẽto ſubiecto pecu
nie ẽ inuẽdibilis: qꝛ omniũ rerũ eſtimatio ẽ. ff.
de fideiuſ. l. ſi ita. Cõcludit finalit̃ ꝙ vbi plus
recipiat: non ẽ bene tutus in ꝯſcientia. Sed ſi
verũ foret: huiuſmodi cãbia nõ fore licita: mul
ti dãnarẽtur. Et ideo ego puto licita fore: dũ-
tamen debito modo celebrẽtur: hoc ẽ ꝙ mo-
deratũ lucrũ recipiatur. Et dico ꝙ hic nõ in-
teruenit mutuũ. vnde vſura ñ poteſt dici. nec
iteruenit aliquid ꝙ cõtra conſcientiã edificet.
Unde dico ꝙ in primo cãu: ſi tibi cãbio flor.
aureũ pro moneta: vel ecõtra. ⁊ in vtroqʒ cãu
volo vnũ denariũ veri valoris. iam non illud
uolo qꝛ tibi uendã pecuniã que ẽ inuẽdibilis:
nec ad pecuniã reſpectũ habeo: ſed ad itereſſe
meũ reſpectu laboris operarũ: penſionũ: ficto
rum: ſalariorũ factorũ ⁊ expenſarũ que ſubeo
huiuſmodi artẽ exercẽdo: iſuper pericula ⁊ la
bores plerũqʒ talibus ꝯtingere ſolent. ideo ex
his cãbijs põt ſumere moderatũ lucrũ ratiõe
itereſſe. Secus autẽ de eo qui hãc non exercet
artẽ: nec ꝓpter hoc opus iminent ſibi ꝑicula:
nec habet inde labores nec expẽſas: ex quo ra-
tione itereſſe poſſit inde habere lucrũ: ⁊ ſʒ hoc
cõſentiendũ ẽ prime opi. Idẽ tenet Bal. di-
cens ꝙ talis cõtractus ẽ licitus iur̃ gẽtium ⁊
neceſſariꝰ ⁊ munitus ratõe naturali: eo ꝙ cã-
pſor ꝑicula viarũ ⁊ dãna nũciorũ ſubijt. vt. ff.
de nau. fe. l. ꝑiculi. ⁊. ff. de ac. ⁊ ob. l. traiecti-
tie. §. de illo. Et ſi aliquid plus lucrat̃ iſte cã-
pſor: licite lucrũ ſumit: quia induſtria accedit
rei licite. vt nõ. ff. ad. l. fal. l. ſi heres. Prete-
rea numerãti. x. licitum ẽ paciſci ꝙ ei reddan-
tur nouẽ tantũ: qꝛ minuere ſortẽ non ẽ pecca-
tum. augere ãt ſic. vt ẽ tex. notabilis. ff. ſi cer.
pe. l. rogaſti. §. ſi tibi. Adhuc tamẽ ḋ nõ exer
cente huiuſmodi artẽ: ſcilicet cambiãte minu-
tiʒ: põt non irratõabiliter dici. ꝙ vbi talis re-
ciperet aliquod lucrũ moderatũ minus tamẽ
q̃ʒ conſuetũ ſit accipere ab alijs tenẽtibus fa-
ctores ⁊c. non eẽt condẽnãdus. Cũ hic etiaʒ
concernat aliquod itereſſe: puta amiſſionẽ tẽ-
poris in numerãdo ⁊ huiuſmodi. ⁊ ḋbitor mi
nus ſoluit huic q̃ʒ ſi accederet ad deputatum
ad hoc. Et ſic hoc ſit ad vtilitatẽ vtriuſqʒ par
tis: ergo videtur licitũ.

Additio. ¶ Eſt ⁊ aliḋ cãbiuʒ reale qḋ 7
ſit ꝑ lr̃as. ⁊ iſtud ſit duobꝰ

modis. Prio ego habeo hic ianue. c. aureos
vellē mihi reſpōderent rome. ꝯuenio cū cam
pſore vt faciat mihi litteras quibꝰ dētur mihi
xcv. reliquūȝ lucretur. Et ſm Bal. in. c. j. de
plus peti. talis ꝯtractus ē licitus ⁊ neceſſariꝰ
iur gentiū munitus ac etiā ratiōe naturali: eo
ꝙ cāpſor ſubit pericula viaruȝ ⁊ dāna nūcio/
rum: penſiones operarū: ⁊ ſalariorū ſuorum
factorū. vt nō. in. l. periculi. ff. de nauti. feno.
⁊. l. traiectitie in prin. ff. de ac. ⁊ ob. ⁊. l. qui ro
me. §. j. ff. de ver. ob. vñ ſi aliquid lucrat: hoc
eſt iuſtuȝ: cū induſtria accedat rei licite. l. ſi he
res. ff. ad. l. fal. Preterea numerāti mihi. x. li
cet paciſci ꝙ ei non reddā niſi. ix. cum nō poſ
ſit eē vſura minuē ſortē: ſed bñ augere. Poſ/
ſet tamē eē iniuſticia quādo exceſſiuū lucrum
caperet reſpectu laboꝝ ⁊ expēſaꝝ ⁊ periculi:
vel qñ pecunias nō bonas daret.
8 Secūdo modo ſit cambiū ꝑ litteras ⁊ rea
le hoc modo. Eſt quidā vltramōtanꝰ habēs
M. ducatos venetos qui venetias intēdebat
ferre ⁊ ibi eos expēdere: ⁊ inueniēs cāpſorem
in patria ſua habentē tabulam cambij in ciui/
tate venetiarū ſibi tradit eos ad forum cābij
venetiarū. ſi nihil aliud hic intēdit non eſt ibi
vſura: licet plus predicti ducati veneti valeant
in venetijs qꝫ vbi tradit eos. Verūtamē ſi ex
hoc ꝙ ducatos predictos prius tradit vltra
montes qꝫ recipiat in venetijs cambiū eoruȝ:
intēdebat aliquod lucrū acquirere: tunc prior
traditio induit mutui rationem: ⁊ eſt ibi uſu/
ra ſm quoſdā. Dñs autē Lau. in tractatu de
vſuris. dicit predictū caſum eē licitum: qꝛ cur
ſus monete operatur exceſſū in valore ſm lo/
corum diuerſitatē. Plus enim valet florentie
florētinus ducatus qꝫ alibi: ⁊ ſic de ſingulis.
Et ideo ſi pura ⁊ ſola ratiōe cābij ꝓpter mo
netā plus valentē in ꝓpria patria qꝫ in aliena
itervenīat lucruȝ: ñ cadit ibi vſura. Eſt ⁊ alia
ratio. ſ. periculi. Nō enim vēdit pecunia que
eſt invēdibilis: ſȝ tantū hic ſoluitur quātū ibi
numerat. Nā tantū valet florētie ducatus cū
vno denario: quātū ibi ducatus ſine denario.
Hoc etiā operat monetaꝝ diuerſitas. Nūqꝫ
enim tantū valēt venetijs. c. duc. quātū florē
tie. c. vj. duc. aliqñ plus aliqñ minus. nō ergo
plus ſoluit ſed tantūdem. Itē ſi aliquid plus
valent: illud plus cōputabitur ratōe periculi:
⁊ vt ſubueniatur ſalarijs miniſtrorum ⁊ pen/
ſionum: ⁊ ne fruſtra operas ponat ⁊ ſudorem
in aliorum vtilitatē. Poteſt etiaȝ in predictis
cābijs lucrū interuenire ratione monete. Sūt
enim quedā monete que nō tantū i propria pa
tria: ſed quaſi vbiqꝫ maiorē curſum maiorēqꝫ
valorē habēt qꝫ alie monete: ſicut patȝ ď duc.
venetis bononinis ātiquis ⁊ ſimilibꝰ. Inſup
monete predicte que i tali precio maiori ſunt:
adhuc magis i vna patria qꝫ in alia currunt ⁊
carius eſtimant.
Sūt ⁊ alia cābia que ſiūt ꝑ lōdres vel bru 9
ges ⁊ ꝑ alia loca: ⁊ ſiūt diuerſis modis.
Prio ſic. hēo hic ianue. c. duc. ⁊ trado eos 10
petro vt mihi totidē rñderi faciat hic ad mē/
ſeȝ rome vbi plus veriſilr credit valere.
Secundo. hēo hic ianue. c. duc. quos tra/ 11
do petro idigēti vt mihi rñderi faciat lōdres
ſeu bruges hic ad tres menſes alteriꝰ generis
monetā: puta tot libras de ſterlighis.
Tertio ſit hoc modo. P. exiſtēs ianue dat 12
certā monetā alicui vt ſibi reddat i ſcutis lug
duni tēpore nūdinaꝝ. verbi gratia eſtimat hic
ianue ſcutū. xxviij. groſſos ⁊ ſic dat tantā mo
netam ad rationē de. xxviij. groſſis pro ſcuto
ꝙ aſcēdat ad ſcutos. c. qui ſcuti in lugduno ut
plurimū valent. xxx. groſſos vel ſaltē plus de
xxviij. Idē dic de hic neapoliȝ ad tot carlinos
pro duc. ⁊ huiuſmodi.
Quarto ſit ſic. Ego idigeo pecunia hic ia 13
nue: quero mutuo ⁊ nō inuenio niſi hoc pacto
ꝙ recipiā ad rationē cābioꝝ ď lōdres vel bru
ges. cū ego accipiēs nō hēaȝ bācū i londres
vel bruges nec mutuās. ideo mutuat iſto mō:
nō qꝛ velit deferri ſuas pecunias a lōdres: ſed
vt ſic lucretur ex tali ꝯtractu de ianua ad lon/
dres: ⁊ de lōdres ad ianuā. Et iſte ꝯtractus ē
valde ſuſpectus ⁊ vr ꝯdēnādus: qꝛ iſte ſic ac/
cipiēs itēdebat inire ꝯtractū mutui: nec ēt mu
tuās intēdebat inire ꝯctū ꝑmutatōnis: ex quo
nullibi hēbat tabulā cābij.
Quinto ſit hoc modo. Ego indigēs pecu 14
nia hic ianue: quero aliquē qui mihi mutuum
det. Eſt aliqs qui dat mutuū ad rationē cam
bioꝝ de londres cū pacto ꝙ ſcribat litteras: ⁊
tamē nō mittit ſed ipſas retinet. Et ſm ꝙ lu/
crātur cambia in eūdo ⁊ redeūdo: ita accipiet
vltra ſortē. Iſte cōtractus ē vſurarius: qꝛ eſt
ꝯtractus mutui clarus ⁊ apertus.
Sexto mō ſit cambiū in romana curia hoc 15
modo. Clicus ꝯſecutus de nouo aliqď bene/
ficium pro expeditiōe bullaruȝ ipſius indigēs

pecũijs petit a cãpſore ſub mutuo certã ſũmã pecuniaꝝ: puta. c. duc. reſtituẽdos i pria ſua: puta turonie hic ad ſex mẽſes monete ibi currẽtis ei quẽ predictus cãpſor ordinauerit. mutuat campſor: ſed vltra cambiũ exurgens ex varietate valoris monete i diuerſis locis exigit. v. vel. viij. pro cẽtenario. iſte contractus eſt vſurariꝰ: quia hic ẽ verus cõtractus mutui: exquo tam dans q̃z accipiẽs intẽdũt inire cõtractum mutui.

16 ¶ Septimo eſt aliquis qui vellet ire de ianua londres pro negociatione ⁊ nollet ſecum deferre pecunias ꝓpter pericula: querit aliquem cui det ſuas pecunias ianue qui faciat ſibi reſponderi totidẽ londres. ſed quia ꝓpter abuſum dictorum mercatorũ non poteſt preſcire determinate quot libras de ſterlingis valeant ſue pecunie. accipit litteras ſm curſum cambij a quodã ibi ianue cui dedit ſuã pecuniã ⁊ inde lucratꝰ aliquid. Dico ꝙ iſte ↄtractus ẽ licitus et ſi hẽret ſpem aliqd lucrandi.

17 ¶ Sed vt habeatur plene materia iſtorũ cambiorum: quia nullibi inueni cõplete tactam ab aliquo doc. decreui ſub cõpendio hic ponere ea que ſparſiz a doctoribus ⁊ ſũmiſtis inueni. Et ꝓ hac materia que valde periculoſa eſt: primo ponam caſuz in terminis: tã in vulgari q̃z litterali ſermone: vt omẽs melius valeant intelligere. Secũdo ponẽtur. xiiij. argumenta ad probãdum ꝙ dicta cambia per londres uel bruges ⁊ alia loca ſint licita cum reſponſionibus eorum. Tertio ponẽtur. iiij. argumenta fortiſſima ad probandum ꝙ dicta cambia ſunt illicita cum reſpõſionibus eorũ. Quarto ⁊ vltimo ponẽtur. xiiij. alia argumẽta efficaciſſima ad probãdum ꝙ dicta cambia ſunt licita.

18 ¶ Quo ad primũ caſus in vulgari talis eſt. La natura de queſti cambij per bruge e londre ⁊ per multi altri lochi e queſta.

Prio io dlibero viuere de q̃ſto miſterio e trouomi hauere duc. mille liq̃li voglio exercitare ſuſo queſti cambij in queſto modo. Piero voria ducati. 1000. in genua e ſarami dare ducati. 1000. in bruge: io li daro ducati. 1000. in genua a raſone de groſſi. lij. per ducato: la quale e vna moneta che ſe troua in bruge: ⁊ coſi mi ſara littera laquale drizero in mano ꝺ mio factore in bruge. elquale mio factore ſi hauera afar pagare dal ſuo factore i bruge. ⁊ pagato chel ſara io cõmettero chel mi debia remettere poi quelli denari per genua. e coſi darali in bruge quelli duc. 1000. a raſone de groſſi. lj. lij. ora meno cioe. xlviij. xlix. ora piu. e coſi poi de quelli pagato in genua occurrera che de quella remiſſa da genua a bruge e da bruge a genua ſe guadagnera ducati. l. in ſõma: domandaſe ſe tal guadagno e licito? Aliquando occorrera che de tal cãbio ſe perdera o uero ſe ſtara i cauedale: ma le piu ſiade ſe guadagna de le dece ſiate le noue.

¶ Per londre zoane uole ducati mille: io li daro a raſone de groſſi. xliiij. il ducato qui in genua per londre e de li ſara pagato el mio factore: ut ſupra. Cõmettero al dicto mio factore che li dicti ducati meli debia remettere per genua: e remetterali a raſone de groſſi. xl. per ducato ora piu ora meno liquali ſaranno tolti in londre ⁊ ſaranomi facti dare qui in genua e ſe aguadagnera ex iſto cãbio ducati. lx. 19
Petitur vtſupra intẽdendo che dal di che io ho dato li denari qui in genua per bruge colui che riceue li dicti ducati a termine a pagare doi meſi ⁊ per londre trei meſi ⁊ coſi e il termine quando fuſſeno remiſſi da bruge a genua e da lõdre a genua meſi doi ⁊ meſi trei utſupra. Et tal guadagno non ſe po intendere ſe non tornati li denari da bruge in genua che ſono in capo de quatro meſi ⁊ da londre in capo de meſi. vi. Il ducato de genua che ſe da qui in genua nõ ha certo precio ne abruge ne a londre: perche chi voleſſe a bruge ducati. 1000. non li troueria ⁊ trouandogli ſe pagaria forſe groſſi. l. li. lij. piu e meno ſecundo il biſogno ⁊ coſi dico a londre: queſta e la cõditione de queſti cambij. Sequitur caſus i litterali ſermone.

¶ Aliquis in ciuitate venetiarum conſtitutus in brugis pecunijs indigẽs: vtputa. M. duc. dat alicui mercatori in venetijs. M. duc. venetos ſibi reſtituendos uſq3 ad duos menſes in bruges ꝺ moneta frãdenſi: ideſt de groſſis frandenſibus: quia cõmuniter ibi duc. veneti non reperiũtur ad computum groſſorũ lij. frandenſium pro duc. ſm qᵭ cambia valebant venetijs tempore contractus. vel pone econuerſo. Aliquis indigẽs pecunijs in venetijs accipit. M. duc. ab aliquo mercatore ⁊ ſibi promittit reſtituere vſque ad duos menſes in brugis ad computum. lij. groſſorũ 20

frandenſium pro ſumulo duca. prout cambia
tūc valebant in venetijs. cuȝ tñ cambiū in bru
gis in remittēdo pecunias venetias nō vale-
bant niſi. l. groſſos pro ſingulo duca. Immo
ꝛ apud cāpſores i brugis nō valebat niſi. xlix.
groſſos. Et ſic minus valebat i brugis q̄ȝ ve
netijs. Et ꝑ ꝯñs lucratur in iſto cābio duca.
xl. per bruges in duobus mēſibus. Et ſic ſi ex
ipſis pecunijs nollet merces emere in brugis
ſed vellet eas remittere venetias per litteras
cambij lucraret̃ duca. lxxx. in. iiij. mēſibus. Et
licet aliquando eueniat ꝙ ꝑdat̃ ex iſto cambio
ꝓpter varietatē precij ipſius cambij quia cā-
bia variātur tam in venetijs q̄ȝ in brugis. Et
ꝙ tēpore ſolutōnis fiende in brugis plus va-
leat ibi cambiū q̄ȝ in venetijs. qꝛ aliqñ in bru-
gis valet groſſos. liij. hoc euenit ꝓpter mu-
tatōem monete in ꝑtibus frādrie. vel propter
multitudinē mercatoꝝ volentiū pecunias ve
netias remittere. tamē hoc raro euenit qꝛ pro
maiori parte minus valet cambiuȝ in brugis
q̄ȝ in uenetijs. Et ſic cōmuniter potius cōſe-
quitur lucruȝ q̄ȝ dānum ex ipſis cambijs. Ea
ꝓpter apud nōnullos non indigentes pecu-
nijs in brugis fiunt talia cambia gratia lucran
di. Dubitatur an talis cōtractus tanq̄ȝ vſura
rius ꝛ illicitus ſit cenſendus. hec de primo.
21 ¶ Quo ad ſcōȝ principale ponent̃. xiiij. argu
menta probātia ꝙ huiuſmodi cambia a qui-
buſdā ſicca appellata ſint licita. Et
22 ¶ Primo qꝛ in hoc ꝯtractu aut ꝑuenit mu-
tuū aut ꝑmutatio ſiue cambiū. Si mutuum.
cuȝ ergo idem reddatur qđ mutuatur: ſequi-
tur ꝙ nulla interueniat vſura. Nam nulla in-
teruenit ſuꝑabundantia ſiue incrementū. xiiij.
q. iij. c. ij. ꝛ. q. iiij. ſiquis oblitus. Nam ualor
pecunie alteratur ꝛ variatur de tempore ad tē
pus ex cauſis diuerſis. Exempluȝ. duca. ia-
nue valet. liiij. ſolidos ianue. hinc ad menſem
valebit ſolidos. lvj. vel minus. Ponamus
ꝙ hodie mutuē tibi vnum duca. valentē. liiij.
ſolidos. facio te debitorem vnius ducati. hinc
ad mēſem reſtituis mihi vnuȝ duca. valenteȝ
lvj. ſolidos. Nunquid ero vſurarius qꝛ plus
ꝑcipio? Certe nō: qꝛ tantū ꝑcipio q̄ȝtū mutuaui
ſ. vnum duca. xiiij. q. iiij. nullus clericoꝝ. ſicqꝫ
in iſto cambio.
23 ¶ Secūdo qꝛ ſi in huiuſmodi cōtractu iter-
uenit ꝑmutatio ſiue cambiuȝ tunc nō eſt vſu-
ra: qꝛ vſura ꝓprie cōmittitur in cōtractu mu
tui qđ eſt eius obiectum. qđ non eſt hic. Iſte
eniȝ cōtractus videtur eſſe vicinus emptioni
vt. l. quoniā. C. de reruȝ ꝑmuta. ꝛ. l. permu-
tationeȝ. ergo iſte cōtractus cambiorum eſt li
citus.
¶ Tertio qꝛ creditor i ſe ſuſcipit periculū. er- 24
go dȝ merito excuſari recipiendo aliquid vl-
tra ſortem. dicit. n. lex ꝙ heres qui periculo ſi
deicōmiſſarij adit hereditateȝ non detrahit q̄r
tam etiā ſi in adeūdo nō erat periculuȝ qꝛ he-
reditas erat locuplex. ff. ad trebe. l. qꝛ poterat.
Itē procurator q credidit pecuniā ſuo ꝑiculo
nō tenetur dño vſuras quas inde percepit. ff.
man. l. idēqȝ. §. ſi mandauero. Idem in ſocio
nō omniū bonoꝝ qui ſuo periculo pecuniam
fenerauit. ff. ꝓ ſocio. l. ſi vnus. §. i. Item ſunt
ſpāles rubrice. ff. de nauti. feno. permittentes
de nautici pecunia uſuras recipi. Ideo qꝛ pe-
riculū eſt creditoris qđ in ſe ſuſcipit poteſt in-
de aliquid recipē. ex̄ đ vſuris. c. ſi. Sȝ i huiuſ-
modi cambijs creditor in ſe ſuſcipit periculuȝ
ergo ꝛc̄.
¶ Quarto quia idētitas rationis debȝ idēti- 25
tatem iur̃ inducere. extra de tranſla. prela. c. ij.
ꝛ de confir. vti. cū dilecta. ff. ad. l. aqui. l. illud
Sȝ locator poteſt ꝓ re locata aliqđ recipere.
ex̄ de locā. per totū. ea rōne qꝛ ad ipſuȝ rei ſpe
ctat periculū. ff. đ rei ven. l. ſi nauis. inſti. qui.
mo. re ꝯ. ob. §. itē. ergo eadem ratōne credi
tor cum ſuſcipit in ſe periculuȝ poterit aliquid
vltra ſortem percipere. Cum ergo i huiuſmo
di cambijs creditor i ſe ſuſcipiat periculuȝ qm̄
aliquādo minus percipit vt conſtat in cāu no
ſtro. ergo poteſt aliquādo plus percipere q̄ȝ
dederit in vera ſorte ꝛ ſic non dicetur vſura-
rius.
¶ Quinto qꝛ naturali iure ad illum pertinet 26
emolumentū cuius eſt periculum. ff. de reg.
iur. l. ſm naturā. ſed in huiuſmodi cābijs pe-
riculū ē creditoris vt pȝ ergo ꝛc̄.
¶ Sexto quia nō excuſatur emptor ꝛ vendi- 27
tor rei vnius vltra iuſtum preciuȝ niſi propter
dubium. Nam licȝ ꝯtrahentibus ſe decipere
vſqȝ ad dimidium iuſti precij. C. đ reſcin. vē.
l. ij. ꝛ. l. ſi voluntate. extra de emp. ꝛ ven. c. cū
dilecti. ꝛ. c. penul. Sed in huiuſmodi cam-
bijs dubium eſt an pecunie ſint plus valitu-
re vel minus tempore ſolutionis ergo excu-
ſatur ꝓpter hoc ſi creditor aliquid plus per-
ciperet.

28 ¶Septimo ratõe dubij excuſatur: qꝛ aliter ñ
excuſaretur. Et permittit qđ aliter nõ ꝑmitte
retur. ff. de iudicijs. l. ſiqs ex aliena. C. de vſu
ris. l. ſi ea. & xiij. q. ij. c. nõ eſtimemus. extra đ
ſepul. c. ſacris. Sed dubiũ eſt tẽpore incohati
ꝯtractus huiuſmodi cãbiorũ quantũ pecunia
ſit valitura tẽporẽ redditõis & ſolutiõis: ergo
iſte cõtractꝰ nõ ẽ ita leuiter dãnandus vel vſu
rarius quin potiꝰ excuſandus.

29 ¶Octauo: qꝛ dubia in meliorẽ partẽ inter
pretãtur. extra de reg. iur. c. ij. Ratio ẽ qꝛ prõ
ptiores eẽ debemus ad abſoluẽdum q̃z ad cõ
dẽnandũ. extra de ꝓba. c. ex litteris. cuz ergo
huiuſmõi cãbia ſint dubia: vt patet ex cãu no
ſtro: ergo potius ſunt interpretãda iuſta & ho
neſta q̃z condẽnanda velut ſceleſta.

30 ¶Nono: qꝛ licite quiſqz recipit qđ ſibi volũ
tarie datur. vt hẽtur di. xviij. de eulogijs. ſed
in cãu noſtro huiuſmodi lucrũ inde prouenĩ
ens videtur volũtarie dari ipſo rogante & in
ſtante. vnde recipiẽti dolus vel iniuria aſcribi
nõ poteſt. Facit ad hoc de reg. iur. ſcienti. li.
vj. & ff. de condi. inde. l. j. & ff. de reg. iur. l.
cuius per errorẽ. Et ſi reſtituens pecuniã ac
ceptam ad tẽpus aliqđ dãnum ſuſtinet hoc ẽ
quod voluit: & ſic ex culpa ſua. vñ ſibi debet
imputari & nõ alteri. Dicit enim lex ꝙ geſtor
negociorum ſibi imputet ſi ſoluit indebitũ. ff.
de nego. geſt. ſiquis negocia. facit de regu.
iur. dãnum. li. vj. & ſic patet ꝙ hic non eſt in
honeſtas.

31 ¶Decimo: qꝛ ex huiuſmodi cãbijs multa bo
na ſequunt̃ circa mercatores: & copia mercã
tiarum in ciuitatibus: & multa mala vitantur.
Non enim eſt contra caritatẽ cum poſſit ver
gere in vtilitatem vtriuſqz: ſcilicet dantis & re
cipientis: & ideo talis contractus videtur eſſe
licitus.

32 ¶Vndecimo: qꝛ de duobꝰ malis minus eſt
eligẽdum ſed minus eſt malum ꝙ pecunia ſic
mutuetur mercatori volẽti ſe in negocijs ho
neſtis occupare q̃z ꝙ pauper fame moriatur
cum tota familia ſua: ergo tale cambium eſt
eligendum.

33 ¶Duodecimo: qꝛ lucrũ qđ ex tali mutuo pro
uenit ex alteritate in ſe procedit: & nõ ex iniuſta
exactõne mutuãtis ab eo cui mutuatur. cũ nõ
amplius reddit q̃z qđ in vera ſorte accepit: er
go huiuſmodi cãbia ſũt licita.

34 ¶Tertiodecimo: qꝛ taliter mutuãs non ſpe
cificauit quantitatẽ certã vltra veram ſortez:
ſed libere tradidit pro ea quãtitate qua vale
bunt tẽpore ſolutionis. naz ſi expreſſiſſet cer
tam quantitatẽ adijciẽs ꝙ ſi. M. duca. plus
valebunt tẽpore ſolutõis vult illud plus. ſi mi
nus: non vult ꝙ quãtitas minuatur ab eo qđ
tunc currit tẽpore celebrati ꝯtractus: ſic in pa
ctis claudicaret & ita vſurarius iudicaret cõ
tractus. C. de ſolu. l. pc. & ff. de dam. infec. l.
qui bona. §. ſiquis. ff. pro ſocio. l. ſi non fue
rint. ergo &c.

¶Quartodecimo: qꝛ bonus effectus probat 35
cauſaz eſſe bonã. extra de preſũp. c. ex ſtudijs.
de ſtatu regu. c. qđ dei. ſed effectꝰ iſtorum cã
biorum eſt bonꝰ: ſcilicet prouiſio ciuitatis i ne
ceſſarijs: copia victualiũ & eorum que requi
runtur ad ſubleuationẽ & defenſionẽ ciuitatuz
& ciuiũ: vt ſatis euidẽter appet: ergo &c.

¶Ad hec argumẽta facta per quẽdam do 36
ctorem famoſiſſimũ paduanum miſſa reuerẽ
do domio Archiepiſcopo flo. Reſpõdet idẽ
Archiepũs flo.

¶Et primo ad primũ ꝙ in huiuſmodi cõtra 37
ctu interuenit mutuũ. vt habetur extra đ vſu
ris. c. ſi. in prin. cũ notatis i glo. Res eiz que
conſiſtit in numero põdere vel mẽſura a na
tura uel ab arte habẽt determinatũ valorem:
Et ſi aliquãdo videat̃ augeri vel minui. hoc
nõ eſt propter augumentũ vel decremẽtuz va
loris earũ in ſe & ex cauſa intriſeca: ſed ex cau
ſis extrinſecis cõtingentibꝰ rebus in quas cõ
mutãtur: ſcilicet ex loco: ex tẽpore & perſona
rum cõditõibus & pluribꝰ alijs circũſtantijs.
Vnde de ſe pecunia nõ poteſt germinare. vt
nõ. di. xlvij. ſicut. Et ita huiuſmodi pecunia
mutuata tradit̃ ad id ad qđ nõ eſt naturaliter
ordinata. Non eni intẽtio mutuãtis fertur ad
valorẽ in ſui natura: ſed ad valorẽ rerũ i quas
poteſt permutari qđ eſt cõtra naturã pecunie
in ſe & ita itercidit fraus vſure. Adde ad iſtaz
reſponſionẽ exemplũ poſitũ de duca. mutua
to qui tũc valebat ſolidos. liiij. Ianue. & reſti
tuitur: cũ iam valet ſolidos. lvj. alias nõ mu
tuaturus. certe vſurariꝰ iudicatur ꝓpter intẽ
tionẽ lucri i mutuo. Vnde illos duos ſolidos
tenet̃ reſtituere illi cuius intentiõis ſignum &
preſũptio eſt quãdo non vult eũ cui mutuauit
eſſe liberũ ad reſtituendũ quãdo ſibi placue
rit: ſed tãtum ad mẽſez uel annum quãdo ſpe
rat valiturũ. lvj. Sed ſi ſimpliciter mutuo nõ

intēdens lucrū: ſed ſeruire ꝓximo ⁊ rehabere
mutuatū. vnde ⁊ liberū dimitto ad ſoluēdum
ad placitū in certū temp⁹ nō ꝯmitto vſuraꝫ ſi
recipio duc. ꝓut mutuaui: lꝫ tunc valeat plus
ſolidos duos q̄ꝫ cū mutuaui: q2 poterat min⁹
valere. Et idē de frumēto ⁊ vino ⁊ huiuſmo
di: qr̄. ſ. nō ē ibi lucri intētio ſed rehabēdi reꝫ
eiuſdē ſpeciei: bonitatis ⁊ menſure. ⁊ dubium
erat tantūdē plus vel min⁹ rem illā valituraꝫ
tēpore redditōis. Sed hoc nō eſt i huiuſmōi
cābijs: imo mercator mutuās pecuniā ſperat
plus ſe receptuꝝ i alio loco vel alteri⁹ generis
monetā al'r nō mutuatur⁹: iō vſurari⁹.

38 ¶ Ad ſecūdū ꝙ lꝫ ꝯtract⁹ cābij ſit vicin⁹ cō
tractui emptōis: nō tn̄ eſt idē. licite eni pecu/
nia ꝓ pecunia mutuatur: puta duc. ianue ꝓ
moneta argentea erea: non tn̄ ꝓprie vendit.
Siquidē pecunie numeratio iō eſt inuēta: vt
cū illa alia neceſſaria ꝯparent: cū eniꝫ pecunia
ſit inuēdibilis: ⁊ ipſi⁹ vſus non ē aliud q̄ꝫ ip/
ſius ꝯſumptio: ē ab ipa pecunia iſeparabilis:
⁊ ſic vnū ſine alio vēdi non pōt: nec ēt vtrū/
qꝫ ſimul tanq̄ꝫ alteꝝ per alteruꝫ creſcit in va/
lore iuxta nō. ꝑ Jo. an. in. q. poſita ſuꝑ regu/
la peccatū. de reg. iur. li. vj. Unde iſtud cam
biuꝫ poti⁹ hꝫ rationē mutui q̄ꝫ venditōis: ad/
huc magna differētia videt ee inter cābiū mi
nutū ⁊ huiuſmodi cābiuꝫ de quo ē ſermo qd
dicit ſiccuꝫ: vel ēt cambiū ꝑ litteras. Nam in
cābio minuto nō appārꝫ ibi eē mutuū ſed ꝑ/
mutatio. ſ. monete auree ad argenteā vel cu/
preā. aut ecōuerſo: vt ꝓprie dicat cābiū i quo
cābio ſi trapezita vel mercator lucret vnū qua
trenū vel ſolidū ꝓ floreno. hoc ē ratōe labo/
ris operaꝝ ⁊ huiuſmodi: nō rōne mutui. ſed
in iſto cābio de quo loqmur iproprie dicitur
cābiū: q2 real'r apparet ibi eē mutuū i quo lu
crū ſperare vel recipe nō lꝫ de alio cābio qd ſit
ꝑ hunc modū. cū. ſ. do tibi florenū rome vt fa
cias mihi aſſignare florētie: q2 nolo mecū por
tare ꝓpter ꝑicula: vel q2 indigeo eis ⁊ n̄ hēo
nil dicim⁹ q2 alteri⁹ generis ē.

39 ¶ Ad tertiū dico ꝙ lꝫ ſm leges ꝓpter ſuſce
ptionē periculi i nautico fenore ⁊ traiectitia pe
cunia aliquid poſſit recipi: tamē ſecus ē ſꝫ ca
nones i mutuo. Nam locādo opās ſuas pōt
quis ſuſcipere mercedē: q2 ſi pecunia illa peri
ret penes debitorē quocūq̄ꝫ recepturus pecu
niā vltra mare rehabēdaꝫ ſibi certo precio cō
ſtituto: ſiue recipiat i ſe ꝑiculuꝫ: ſiue non ē lo/
catio operaꝝ. ſ. vectōis vel cuſtodie ſꝫ Inn.
⁊ Ho. vt. ff. loca. l. i naue. ⁊. l. qui opās. ⁊. l.
qui mercedē. ⁊. l. ſe. Dr̄ autē traiectitia pecu/
nia vel nautica que dat traijciēda vel trāſue/
hēda ꝑiculo creditoꝝ. ff. de nauti. feno. l. j. ⁊
ij. ⁊. l. periculi. Aliud ē eni in locatiōe opaꝝ:
⁊ aliud i mutuo. Nā cōtra naturā mutui ē ꝙ
mutuās aliquid lucret de quo nihil ē ſperan/
dum. extra de vſuris ꝯſuluit. vn̄ dicit Hoſt.
ꝙ vbi pecunia ſalua manēte creditor habitu/
rus eſt lucrū ſiue cōmodū: ſiue debitor lucre/
tur ſiue nō: vſurarius ē cōtractus. Dicit etiaꝫ
Hoſt. ꝙ creditor hic bene potuit ꝓpter peri
culū ſe onerare: ſꝫ nō releuare. Predicta au/
teꝫ iura loquūtur nō de mutuo vero vel ficto:
ſed ſūt caſus i quib⁹ alias qs debebat aliquid
alteri ſm legis diſpoſitionē in quib⁹ illa ciui/
lis obligatio ſoluit rōes ꝑiculi ſuſcepti. Sicut
is qui ꝯducit aliū ſuo ꝑiculo nihil ſibi mutuat
ſꝫ locat opās ſuas vn̄ mercedeꝫ recipe pōt: ſi
alias nō teneat. In caſu autē noſtro ē magna
diſparitas ab alijs caſib⁹.

¶ Ad quartū dico ꝙ diuerſitas nature ꝯtra/ 40
ctuū ſoluit cōtrariū. Nā rei locate dominus
retinet dn̄ium: ſed vſus ⁊ vtilitas ē conducto
ris: quo etiā vſu res locata ſit deterior: ideo lo
cator recipit penſionē. ſed mutuum ē quod de
meo ſit tuū. ff. ſi cer. pe. l. ij. §. appellata. ſi er/
go creditor aliquid vltra recipiat habet illd vl
tra de re aliena: nec preciū deterioratur penes
debitorē: ⁊ quantū eſt de ſe nullā parit vtilita/
tem. Ex quo ſequit ꝙ vſus pecunie nō poteſt
vendi nec locari: q2 ipſa pecunia non ē diſpo/
ſita niſi ad mutuatōes faciēdas: ⁊ iſte ē prīci/
palis vſus pecūie ⁊ nō ad lucra pariēda iuxta
eſtimationē mutuātis.

¶ Ad quintū dico ꝙ illud habet locū ꝙ d̄ na 41
tura rei ad quē ſpectat onus etiā ſpectat emo/
lumētum: ſed in huiuſmodi cābijs ex natura
rei non ad creditorē: ſed ad d̄bitorē ſpectat pe
riculū. extra d̄ pigno. ſignificāte. Si ergo cre
ditor i hoc ſe voluit onerare: nō potuit ꝓpter
hoc ſibi licite aduocare.

¶ Ad ſextū ꝙ iure fori licet ꝯtrahētibus ſe d̄ 42
cipere vſq̄ꝫ ad dimidiā iuſti precij: ſed nō iure
poli ſm Inno. In cāu vero noſtro nō eſt ve
ra venditio ſed expectat ipſius pecunie ſolu/
tio: qd habꝫ rationē mutui: q2 id qd mutuatur
expectat ⁊ aliqd vltra ſortē qd in eſtimatione
cadit vt dictū eſt.

43 ¶ Ad ſeptimū dico ꝙ hic nō querit̃ qd iur̃ ꝺ
dubio facti. ſ. an pecunia ſit plus ualitura uel
minus tēpore ſolutōis: ſꝫ de mutuāte an excu
ſet ſic mutuando ad itentionē plus ꝑcipiendi.
vñ factū reſpectu qōnis ē certū.
44 ¶ Ad octauū dico ꝙ in iudicio cōtentioſo in
terpretatio dꝫ fieri in meliorē partē. ſ. i abſolu
tionē. extra de ꝓba. ex litteris. ſꝫ in cāu nr̃o tu
tius ē a talib⁹ abſtinere. extra de cle. ex. illud.
extra ꝺ homi. petitio. vñ i dubio dꝫ dici poti⁹
peccator ⁊ ligat⁹. ex̃ ꝺ homi. ad audiētiā. ⁊. c.
ſignificaſti. Si eni dubitat̃ ꝓbabil'r an qs ſit
excōicatus an nō: i his ⁊ ſil'ib⁹ iterpretamur
potius ligatū q̄ꝫ non: qꝛ hec ē pars ſecurior ⁊
tutior: cū hic tractetur factū fori conſciētie que
plura vitat q̄ꝫ forū cōtentioſum in quo nō cō
pellitur ad reſtitutionē ſicut mutuās: ſed in fo
ro conſciētie vtiqꝫ cogit̃ ad reſtitutionē: nec ē
talis i ſtatu ſalutis.
45 ¶ Ad nonū dico ꝙ i illis cābijs ⁊ ſil'ib⁹ non
ē licita receptō. Nec obſtat qꝺ allegatis ꝺ ſciē
tia ⁊ ꝯſenſu dantis: qꝛ illa procedūt i hijs que
de ſui natura nō ſūt licita: ſꝫ i hoc caſu illicitus
ē ꝯtractus. vñ ꝯtrahētes nō poſſūt facere lici
tuꝫ qꝺ de ſui natura ē illicitū. extra ꝺ foro ꝯpe.
ſi diligēti. extra ꝺ ſen. ex. ꝯtingit. prio. Itē vo
luntas uel ꝯſenſus modicū opatur. Nā ⁊ ab
iuito iterdū aliqd aufert̃ ſiue dolo ſiue iniuria.
Interdū ēt a volente aliqd aſſumit̃ ſcelerate:
vtputa ab eo q volūtarie dat iudici vt iniuſtaꝫ
ferat ſniam. xiiij. q. v. nō ſanc. ⁊. j. q. j. hos. de
reſcrip. ſtatutū. §. ſiquid. li. vj. Cōſil'r i hoc ca
ſu nō ē licitū: lꝫ iteruenia t ꝯſenſus vtriuſqꝫ.
46 ¶ Ad decimū dico ꝙ nō ē faciēdū qꝺ ē malū
de ſui natura ꝓpter viciationē alteri⁹ maioris
mali: vel ꝑꝑ bonuꝫ qꝺ pōt inde ſeq. xxij. q. ij.
ne qs. extra ꝺ vſuris ſuꝑ eo. Nec ē ꝯ caritatē
ꝓximi talis ꝯtractus tanq̄ꝫ iutilis: ſꝫ qꝛ ē iho
neſtus ⁊ de ſui natura uicioſus.
47 ¶ Ad vndecimū dico ꝙ illꝺ ē uerꝛ i eadē ꝑſo
na. nā quotiēs qs iplicit⁹ ē iter duo mala: ita
ꝙ oīo alterꝛ ē factur⁹: dꝫ ei ꝑmitti min⁹ malū
ne faciat mai⁹. De h ē tex. xiij. di. nerui. Sec⁹
ē i diuerſis ꝑſonis. ut i cāu nr̃o. xiiij. di. c. j.
48 ¶ Ad duodecimū dico ꝙ mutuum qꝺ ſit ꝑꝑ
uſuras ē malū: qꝛ ex cā mala licet aliter mutuū
ſit bonū in ſe. ſicut dare elemoſinā ē bonuꝫ in
ſe: ⁊ tamē dare ad pōpam ē malū. j. q. j. uide
quātū hic autē ē male.
49 ¶ Ad tertiūdecimū dico ꝙ itētio iſti⁹ mutuā
tis fuit praua: ⁊ ideo peccat: nō eim erat ſerua
turus iſtā pecuniā ſed ꝯſūpturus cū intende
bat viuere ex iſto ꝯtractu. vt dr̃ in caſu. vnde
eſtimat veriſimil'r ꝙ pecunia erit ꝑcioſior tē
pore ſolutōis q̄ꝫ mō. vñ nō caritas ſꝫ cupidi
tas ipſum inducit ad mutuādū.
¶ Ad quartūdecimū dico ꝙ iſte nō ē ꝑfect⁹ 50
itēt⁹ ab hoc mutuāte ſꝫ vtilitas ꝓpria vt cōit
accidit mercatorib⁹ di. lxxxviij. eijciēs. ⁊ marie
i fure: lꝫ eiꝫ ex occiſiōe ſanctoꝝ ſecuta fuerit co
rona ⁊ gl'ia ipoꝝ: ꝯfirmatō fidei xp̄iane: glo
rificatio eccl'e ihu xp̄i. iſta tñ nō fuerūt pricipa
lir̃ ab iſidelib⁹ itēta. quō xp̄s dixit Io. xvj. Sꝫ
vēit hora vt oīs q iterſic vos arbitret̃ obſequū
ſe p̄ſtare deo. Ita ēt q emebāt ⁊ uēdebāt i tē
plo lꝫ putarēt ſe bñ facē: corrupta tñ erat intē
tio ipſoꝝ: ꝓpterea dñs eiecit eos ꝺ tēplo Io.
ij. ⁊ Mat. xj. vñ ñ mō lꝫ iſiſtē i hijs ꝯctib⁹ cā
bioꝝ: qm̃ vt dic̃ ps. Nouit dñs viā iuſtoꝝ ⁊
iter ipioꝝ ꝑibit. ⁊ iteꝝ. Diuites eguer̃t ⁊ eſu
rierūt: iqrētes aūt dñꝫ ñ minuent̃ oī bono.
¶ Itaqꝫ cōcludo iſta cābia nullo mō licere. 51
Si tñ collegiū dñoꝝ iuriſtaꝝ: ſiue Bononie
ſiue Padue al'r determiauerit ꝑatus ſuꝫ po
tius eoꝝ ſentētijs adherere q̄ꝫ ꝓprie opinioni
iſiſtere. veꝝ qcqd dixi pro ſerenitate ꝯſcie mee
dictū hēte. ſi alios doctores preaudiſſeꝫ: ſi ſec⁹
itellexiſſeꝫ ab eoꝝ iudicio nō deuiaſſeꝫ. Siqd
tamē per modernos examinatū in hoc cāu fu
erit queſo obteſtorqꝫ ꝑticipē me facere velit.
Quo ad tertiū ponēt̃ quatuor argumenta ad
ꝓbādū ꝙ talia cābia ſūt illicita.
¶ Prio qꝛ iſte videt̃ ꝯtract⁹ mutui. ſed in cō 52
tractu mutui qcqd accedit ſorti vſura eſt. xiiij.
q. iij. ꝑ totū. Qꝺ aūt ſit ꝯctus mutui ꝓbat̃ qꝛ
mutuū ꝯſiſtit i hijs rebus que ꝯſiſtūt i nume
ro: pōdere vel mēſura in qbus trāſſert̃ domi
niū i accipiētē. Et iō dr̃ mutuū: qꝛ de meo ſit
tuum. vt. l. ij. §. appellata. ff. ſi cer. pe. ⁊ inſti.
qui. mo. re ꝯtra. ob. in prin. Sed in caſu no
ſtro iſte fecit de meo tuū ⁊ tranſtulit dominiū
rei ꝯſiſtētis i nūero. i. dñiuꝫ pecunie: ergo ⁊c.
Qꝺ autē accedat aliquid ſorti: patet quia iſte
mutuauit. M. duca. in venetijs ſibi reſtituen
dos in brugis ad ꝯputum. lij. groſſ. ꝓ ſingu
lo duca. Cū tamē in brugis vbi dꝫ fieri ſolu
tio nō valeat duc. niſi. l. groſſ. ⁊ apꝺ cāpſo
res. xlix. Et ſic recipit. xl. duca. vltra ſortē. i. vl
tra. M. duca. datos mutuo. ⁊ hoc fac̃ qꝛ ipſe
mutuauit aīo lucrādi ⁊ ſperādo lucrū ex ipſo